

הראל פנסיה וגמל בע"מ

דוח תקופתי לשנת 2019

הראל פנסיה וגמל בע"מ

דוח תקופתי לשנת 2019

פרק 1 דוח תיאור עסקי התאגיד

פרק 2 דוח הדירקטוריון

פרק 3 דוחות כספיים

הראל פנסיה וגמל בע"מ

פרק 1

דוח תיאור עסקי התאגיד

תיאור עסקי התאגיד

- חלק זה כולל את תיאור עסקי החברה נכון ליום 31 בדצמבר 2019 ואת השינויים שחלו בעסקי החברה בשנת 2019. הדוח נערך בהתאם לחוזר הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר, מיום 27 בדצמבר 2018. למעט אם צוין אחרת, המידע הכלול בדוח זה נכון ליום 31 בדצמבר 2019.
- פרק זה מהווה חלק בלתי נפרד מהדוח התקופתי ויש לקרוא את הדוח התקופתי כולו כמקשה אחת.
- פרק זה בדוח התקופתי, העוסק בתיאור החברה, התפתחותה, עסקיה ותחומי פעילותה, כולל גם מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. מידע צופה פני עתיד הינו מידע בלתי ודאי לגבי העתיד, המבוסס על אינפורמציה שקיימת בחברה במועד הדוח וכולל הערכות של החברה או כוונות שלה, נכון למועד הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מן התוצאות המוערכות או המשתמעות ממידע זה. במקרים מסוימים, ניתן לזהות קטעים המכילים מידע צופה פני עתיד על ידי הופעת מילים כגון: "החברה/ הקבוצה מעריכה"; "החברה/ הקבוצה סבורה"; החברה/ הקבוצה "צפויה" וכדו', אך ייתכן שמידע צופה פני עתיד יופיע גם בניסוחים אחרים. מידע צופה פני עתיד המופיע בדוח זה מתייחס אך ורק למועד בו הוא נכתב. החברה אינה מתחייבת לעדכן או לשנות מידע זה ככל שמידע נוסף או שונה בקשר למידע כאמור יגיע לידיעתה.
- להסרת ספק מובהר, כי התיאור המובא בדוח לגבי תנאי מוצרי הפנסיה השונים הינו תיאור תמציתי לצרכי הדוח בלבד, וכי תנאיהם המחייבים הם כנקבע בחוק קופות גמל, בתקנות קופות גמל ובתקנוני קרנות הפנסיה וקופות הגמל.

תוכן

1.	חלק א' - פעילות החברה ותיאור התפתחות עסקיה	6
1.1	פעילות החברה ותיאור התפתחות עסקיה	6
1.2	תחומי פעילות	8
1.3	השקעות בהון החברה ועסקאות במניותיה	8
1.4	חלוקת דיבידנדים	8
2.	חלק ב' - תיאור עסקי החברה לפי תחומי פעילות	9
2.1	מוצרים ושירותים	9
2.2	תחרות	36
2.3	לקוחות	42
3.	חלק ג' - מידע נוסף ברמת כלל החברה	44
3.1	מגבלות ופיקוח החלים על פעילות החברה	44
3.2	חסמי כניסה ויציאה	47
3.3	גורמי הצלחה קריטיים	47
3.4	השקעות	48
3.5	ביטוח משנה	49
3.6	הון אנושי	50
3.7	שיווק והפצה	51
3.8	ספקים ונותני שירותים	53
3.9	רכוש קבוע	54
3.10	עונתיות	54
3.11	נכסים בלתי מוחשיים	55
3.12	גורמי סיכון	56
3.13	הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה	57
3.14	תחזיות אחרות והערכות לגבי עסקי החברה	58

4.	חלק ד' - היבטי ממשל תאגידי	59
4.1	הדירקטורים של החברה המנהלת	59
4.2	נושאי משרה	63
4.3	אקטואר קרן הפנסיה	69
4.4	מדיניות תגמול של הראל השקעות ושל הגופים המוסדיים בקבוצת הראל	69
4.5	מבקר פנים	72
4.6	רואה חשבון מבקר	73
4.7	אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי	74
4.8	החלטות החברה	74

הגדרות

לנוחיות הקורא מובאים להלן המונחים או הקיצורים הבאים, להם בפרק זה המשמעות המובאת לצדם, אלא אם כן נאמר אחרת.

הגדרת מונח זה בחוק הפיקוח (מבטח או חברה מנהלת).	"גוף מוסדי"
הסכומים שמפקיד עמית (או שמופקדים עבורו) בקרן פנסיה או בקופת גמל.	"דמי גמולים"
הראל פנסיה וגמל בע"מ.	"החברה" או "הראל פנסיה וגמל"
הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון כמשמעותו בחוק הפיקוח, ובחוק קופות הגמל.	"הממונה"
הראל השקעות וחברות בשליטתה.	"הקבוצה"
הראל חברה לביטוח בע"מ.	"הראל ביטוח"
הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ.	"הראל השקעות"
חברה שעיסוקה ניהול קופות גמל או קרנות פנסיה ואשר קיבלה רישיון לכך מאת הממונה, בהתאם לסעיף 4 לחוק קופות גמל.	"חברה מנהלת"
חוק החברות, התשנ"ט-1999.	"חוק החברות"
חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981.	"חוק הפיקוח"
חוק הסדרת העיסוק ביעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה-1995.	"חוק ייעוץ השקעות"
חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005.	"חוק ייעוץ ושיווק פנסיוני"
חוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968.	"חוק ניירות ערך"
חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005.	"חוק קופות גמל"
לעתיד – חברה לניהול קרנות פנסיה בע"מ.	"לעתיד"
כמשמעותו בחוק ייעוץ ושיווק פנסיוני (קופות גמל, קרנות פנסיה, קרן השתלמות, פוליסות ביטוח שהינן קופות גמל להון או לקצבה, קופות גמל להשקעה, תכניות ביטוח מפני סיכון מוות או אובדן כושר עבודה הכלולות בתכניות דלעיל או נמכרות אגב אחת מהן).	"מוצר פנסיוני"
כמשמעותו בחוק ייעוץ השקעות (ניירות ערך, מוצרים מובנים ויחידות השתתפות בקרנות נאמנות).	"נכס פיננסי"
נכסים הכוללים את נכסי קופות הגמל וקרנות הפנסיה, למעט קרנות ותיקות, נכסים המוחזקים על ידי מבטחים לכיסוי התחייבויות תלויות תשואה בביטוח חיים, נכסים המוחזקים על ידי מבטחים לכיסוי התחייבויותיהם לפי תכניות ביטוח חיים המעניקות למבוטח תשואה מובטחת ושהמבטח אינו זכאי בשל הכספים המופקדים בהם או בשל חלק מהם לאגרות חוב מיועדות.	"נכסי החיסכון לטווח ארוך"
פקודת מס הכנסה [נוסח חדש].	"פקודת מס הכנסה"
הסכומים שנצברו לזכות העמיתים בקופת הגמל או בקרן הפנסיה.	"צבירה"
תכנית ביטוח שאושרה כקופת גמל לתגמולים, לפיצויים או לקצבה, הן לפי חוק	"קופת ביטוח"

קופות הגמל והן לפי תקנות קופות הגמל.	
קופת גמל כמשמעותה בחוק קופות גמל שאינה קרן פנסיה.	"קופת גמל"
קרן החיסכון לצבא הקבע – חברה לניהול קופות גמל בע"מ.	"קחצ"ק"
קופת גמל לקצבה, כמשמעותה בחוק קופות גמל, אשר אינה קופת ביטוח.	"קרן פנסיה"
קרן פנסיה שהוקמה לפני 1 בינואר 1995.	"קרן פנסיה ותיקה"
קרן פנסיה שהוקמה החל מיום 1 בינואר 1995.	"קרן פנסיה חדשה"
קרן פנסיה שאינה זכאית להשקיע באג"ח מיועדות. ניתן לבצע בה הפקדות שוטפות, הפקדות מעבר לתקרה המותרת להפקדה בקרן מקיפה והפקדות חד פעמיות ללא מגבלת תקופה.	"קרן כללית"
קרן פנסיה שתכניות הפנסיה שלה משלמות קצבה חודשית שוטפת במקרים הבאים: (א) קצבת זקנה החל מגיל הפרישה הקבוע בתקנון הקרן; (ב) קצבת נכות במקרה של אובדן כושר עבודה חלקי או מלא כתוצאה ממצב בריאותי לקוי; (ג) קצבת שארים במקרה של מות העמית או הפנסיונר.	"קרן מקיפה"
תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012.	"תקנות ההשקעה"
תקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964.	"תקנות קופות הגמל" או "תקנות מס הכנסה"
בדוח "תיאור עסקי התאגיד", בדוח "סקירת ההנהלה" ובדוח האקטוארי, עמית פעיל הינו עמית שבאחד מחשבונותיו הופקדו דמי גמולים ברבעון האחרון שקדם למועד הדוח ושקיימת בו יתרה נכון לאותו מועד (בהתאם להוראות החוזר המאוחד, שער 5, חלק 4, פרק 1 – דין וחשבון לציבור).	"עמית פעיל"
מי שאינו עמית פעיל.	"עמית לא פעיל"

1. חלק א' - פעילות החברה ותיאור התפתחות עסקיה

1.1 פעילות החברה ותיאור התפתחות עסקיה

1.1.1 שנת התאגדות החברה וצורת ההתאגדות

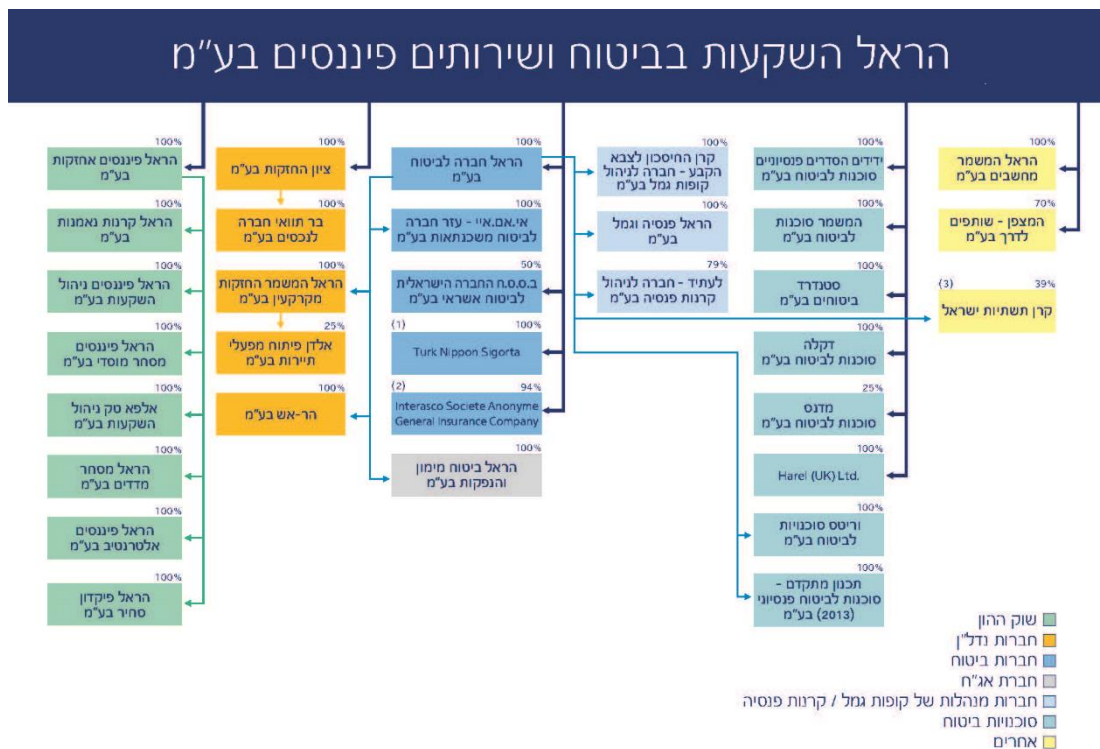
החברה התאגדה בשנת 1996 כחברה פרטית בישראל, בהתאם לפקודת החברות [נוסח חדש], התשמ"ג-1983, בשם נתיבות פנסיה בע"מ.

החברה הינה בבעלות מלאה, בעקיפין, של הראל השקעות שהינה חברה ציבורית, אשר מניותיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל אביב, בהיותה מוחזקת ב-100% בידי הראל ביטוח, חברה בבעלות מלאה של הראל השקעות.

נכון למועד פרסום הדוח, יאיר המבורגר, גזעון המבורגר ונורית מנור (בסעיף זה: "בעלי המניות") מחזיקים בכ-46.22% מזכויות ההצבעה ומהון המניות המונפק של הראל השקעות.

ההחזקה של בעלי המניות בהראל השקעות הינה בעיקר באמצעות ג.י.ן. ייעוץ כלכלי וניהול השקעות 2017, שותפות מוגבלת בשליטתם ובבעלותם המלאה של בעלי המניות, בה הם מחזיקים כשותפים מוגבלים, באמצעות חברות פרטיות בבעלותם המלאה ("השותפות ג.י.ן") וכן מחזיקים בשותף הכלכלי בשותפות ג.י.ן.

1.1.2 תרשים מבנה האחזקות של הקבוצה

1.1.3 אופיו ותוצאותיו של שינוי מבני, מיזוג או רכישה מהותיים**1.1.3.1 העברת ניהול קופת התגמולים לעובדי בנק דיסקונט (להלן: "הקופה") מהחברה לניהול קופות גמל של עובדי בנק דיסקונט בע"מ (להלן: "החברה המעבירה") לחברה ומיזוג הקופה לקופת הגמל של החברה**

ביום 1 בינואר 2019 הועבר ניהול הקופה לידי החברה בהתאם להסכם שנחתם ביום 17 בספטמבר 2018 בין החברה המעבירה לבין החברה. הקופה הינה קופת גמל ענפית, לשכירים ועצמאים עובדי הבנק. בהתאם להסכם ההעברה, העמיתים הקיימים בקופה המעבירה ממשיכים ליהנות מההטבות שהיו זכאים להן לפני העברת הניהול.

בהתאם להוראות הסכם העברת הניהול, החברה פעלה למיזוג הקופה לתוך קופת הגמל של החברה (להלן: "המיזוג"). ביום 1 בינואר 2020 בוצע מיזוג הקופות והמסלולים שבניהולן.

כחלק מתהליך המיזוג, ביום 13 בנובמבר 2019, אושר על ידי הממונה עדכון תקנון קופת הגמל של החברה במסגרתו נקבע כי קופת הגמל של החברה תהא רשאית לבטח את עמיתה, אשר היו מבוטחים בביטוח חיים קבוצתי ביום 31 בדצמבר 2019, בביטוח חיים קבוצתי. התיקון כאמור מתייחס לעמיתים בקופה שהיו מבוטחים בביטוח חיים קבוצתי עד וכולל יום מיזוג הקופות.

1.1.3.2 שינוי מבני

ביום 22 באוגוסט 2019 אישר הדירקטוריון של החברה את העברת הזכויות של הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "הראל ביטוח") בתיקי הלקוחות והמוניטין של פעילות הגמל לחברה, ומיד לאחר מכן העברת מלוא החזקותיה של הראל ביטוח בחברה להראל השקעות ופנסיה בע"מ (להלן: "הראל השקעות") (להלן: "השינוי המבני"). העברת ההחזקות כאמור להראל השקעות במסגרת השינוי המבני, תטופל כדיבידנד בעין מאת הראל ביטוח להראל השקעות, מתוך רווחים ראויים לחלוקה. השינוי המבני עתיד להתבצע בהתאם להוראות סעיף 104א ו-104ג לפקודת מס הכנסה, בכפוף לקבלת כל האישורים הנדרשים, לרבות אישור הדירקטוריונים של הראל השקעות והראל ביטוח ואישור רשות המיסים. השינוי המבני כאמור צפוי להיכנס לתוקף ביום 31 במרס 2020.

1.1.4 רכישה, מכירה או העברה של נכסים בהיקף מהותי שלא במהלך העסקים הרגיל

לעניין העברת ניהול קופת התגמולים לעובדי בנק דיסקונט לחברה ראה סעיף 1.1.3.1 לעיל.

1.1.5 אופיים ותוצאותיהם של הליכי פירוק, כינוס נכסים, הסדר נושים וכיוצא בזה

החברה לא הייתה מעורבת בהליכי פירוק, כינוס נכסים, הסדר נושים וכיוצא בזה, אשר להם השפעה על פעילותה של החברה בשנת הדוח.

1.1.6 שינויים מהותיים שאירעו באופן ניהול עסקי החברה**הסבת המערכת התפעולית בתחום הגמל וההשתלמות**

במסגרת פעילותה בתחום הגמל וההשתלמות קיבלה החברה שירותי תפעול, לרבות שירותי מערכת תפעול, מלאומי שירותי שוק ההון בע"מ (להלן: "מערכת לאומי"). בינואר 2019 החברה הסבה את פעילותה (למעט מספר מצומצם של קופות) ממערכת לאומי למערכת מיכון פנימית אשר משמשת אותה כיום לפעילותה בתחום הפנסיה.

1.2 תחומי פעילות

החברה הינה חברה מנהלת כהגדרת המונח בחוק קופות הגמל. תחומי פעילות החברה הינם חלק מתחום חיסכון ארוך טווח. תחומי הפעילות הנגזרים מסוגי קופות הגמל אותן היא מנהלת, הינם כדלקמן:

ניהול קרנות פנסיה

- קרן פנסיה חדשה מקיפה וקרן פנסיה חדשה כללית - משלמת לעמיתיה-מבוטחיה קצבת זקנה חודשית בעת פרישתם מעבודה או קצבת נכות במקרה של נכות (אובדן כושר עבודה) וכן משלמת קצבה לשארים במקרה של מות העמית-המבוטח או פנסיונר הזקנה.

ניהול קופות גמל

- **קופות גמל לחיסכון, קופות גמל לתגמולים וקופות גמל אישיות לפיצויים** - קופות גמל שנועדו לשם חיסכון לטווח ארוך או בינוני לעמיתים עצמאיים ולעמיתים שכירים.
- **קרנות השתלמות** - קופות גמל שנועדו לחיסכון לשם יציאה להשתלמות המיועדת לשמירת רמתו המקצועית של העובד כאשר סכומי החיסכון ניתנים למשיכה לכל מטרה לאחר צבירת ותק של 6 שנים.
- **קופות גמל מרכזיות לפיצויים** - קופות גמל המיועדות לצבירת סכומים על ידי המעביד לשם הבטחת זכויות עובדיו לקבלת פיצויי פרישה. תיקון 3 לחוק קופות הגמל ביטל את אפשרות ההפרשה לקופות מרכזיות לפיצויים החל מתום שנת 2010.
- **קופה מרכזית לפנסיה תקציבית** - קופה המיועדת לצבירת הסכומים שינוכו ממשכורתו של עובד אצל מעסיק שהסדר הפנסיה החל לגביו הוא הסדר פנסיה תקציבית, בהתאם לחוק התכנית להבראת כלכלת ישראל (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנות הכספים 2003 ו-2004), התשס"ג-2003.
- **קופות גמל לדמי מחלה** - קופות גמל המיועדות למעסיקים לצורך הפקדת כספים לתשלום דמי מחלה לעובדיהם.
- **קופת גמל להשקעה** - קופת גמל המיועדת לתשלום סכום הון ליחידים ואשר לחילופין, החל מגיל 60, ניתן לקבל ממנה תשלומי קצבה פטורים מתשלום מס. עמית רשאי להפקיד בקופת גמל להשקעה סכום שלא יעלה על 70,000 ש"ח לשנה צמוד למדד המחירים לצרכן.
- **קופת גמל לחיסכון לילד** - קופת גמל שהחלה לפעול בחודש ינואר 2017, בה ניתן להפקיד את סכום החיסכון אשר מעביר המוסד לביטוח לאומי בהתאם לפרק ד' לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995.

1.3 השקעות בהון החברה ועסקאות במניותיה

לא בוצעו השקעות בהון החברה. כמו כן, אין לחברה התחייבויות להשקעות נוספות.

1.4 חלוקת דיבידנדים

לחברה אין מדיניות חלוקת דיבידנד.

למידע אודות מגבלות לחלוקת דיבידנד, ראה ביאור 12 בדוחות הכספיים של החברה.

2. חלק ב' - תיאור עסקי החברה לפי תחומי פעילות

2.1 מוצרים ושירותים

2.1.1 תחום הפנסיה

המוצרים בתחום פעילות זה מיועדים לשכירים, לעצמאים וללקוחות הרוכשים כיסויים באופן פרטי (ללא קשר לעיסוקם). הפקדות שכירים או עצמאים, מזכות אותם בהטבות מיסוי בשלושה מישורים: הטבות מס במועד ההפקדה, פטור ממס על רווחים בעת צבירת הכספים והטבות מס בעת קבלת הכספים בגיל פרישה.

בהתאם להוראות הדין, קיימת הפרדה מלאה בין נכסיה והתחייבויותיה של החברה המנהלת את הקופות או את הקרנות, לבין נכסי העמיתים הצבורים בהן. נכסי העמיתים אינם נכללים בדוחות הכספיים של החברה המנהלת.

החברה מנהלת קרנות פנסיה חדשות: מקיפה וכללית, שהינן חלק מתחום חיסכון ארוך טווח. תחום החיסכון ארוך הטווח מתמקד בעיקר בחיסכון לתקופת הפרישה לגמלאות ובכיסוי לסיכונים שונים. פעילות החיסכון במסגרת ביטוח חיים, פנסיה וגמל זוכה לעידוד מצד רשויות המדינה כמפורט להלן, והוראות שונות בדיני עבודה, כמו גם בהנפקת אג"ח מיועדות לקרנות פנסיה. תמריצים והוראות אלה מהווים שיקול מרכזי בבחירת הלקוחות במוצרי תחום החיסכון ארוך הטווח. קרנות הפנסיה כוללות חיסכון לגיל פרישה בשילוב עם כיסויים ביטוחיים.

קרנות הפנסיה החדשות המקיפות זכאיות להשקיע באג"ח ממשלתיות מיועדות בשיעור של 30% מסך נכסיהן. יתרת נכסי הקרנות החדשות מושקעת בהשקעות אחרות בהתאם לתקנות ההשקעה. מטרת הנפקת אגרות חוב מיועדות לקרנות פנסיה הינה להוות כרית ביטחון להבטחת זכויות הפנסיה של העמיתים. ביום 28 במרץ 2017 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (זקיפת תשואה בקרן פנסיה חדשה מקיפה), התשע"ז-2017, במסגרתן, בין היתר, נקבעו הוראות לחישוב תשואה על נכסי הקרן ולשינוי הקצאת האג"ח המיועדות בקרן הפנסיה בחלוקה לקבוצות כך שהחל מיולי 2017 החברה מקצה אג"ח מיועדות בשיעור של 60% מנכסי הפנסיונרים לחשבונות הפנסיונרים והיתרה מוקצית לחשבונות העמיתים.

בהמשך לכך, אופן חישוב ההתחייבויות לפנסיונרים שמועד זכאותם חל לאחר יום ה-1.1.2018 השתנה באופן שהמדידה תעשה מול התשואה שהושגה בפועל ביחס לריבית שנקבעה בהוראות. בנוסף, ועל רקע השינוי האמור, לפורשים החל מיום 1.1.2018 קיימים מסלולי השקעה נפרדים וייעודיים (לפרטים נוספים ראה להלן לעניין מסלולי ההשקעה בקרן) המותאמים לשינויים המתוארים. בנוסף, תשלומי הפנסיה לקבוצת הפורשים החל מיום 1.1.2018 מוצמדים למדד המחירים לצרכן פעם בשנה בניגוד לשאר מקבלי הקצבאות שתשלומי הפנסיה שלהם מוצמדים באופן חודשי למדד המחירים לצרכן.

קרן פנסיה פועלת באמצעות מנגנון של ביטוח הדדי בין העמיתים. ההנחות האקטואריות המהוות בסיס לזכויות העמיתים נבחנות מעת לעת על פי המצב בפועל. אם חל בהן שינוי, זכויות העמיתים משתנות והם נושאים במשותף בכל עודף או גרעון אקטוארי של הקרן.

לעניין ניהול ההתחייבויות הפנסיוניות של החברה, ראה ביאור 10 בדוח הכספי של הקרן המקיפה ובדוח הכספי של הקרן הכללית.

• תקנונים

היחסים בין קרן הפנסיה לבין עמיתה מוסדרים בעזרת תקנון המעגן את הכללים לקביעת הזכאות לתשלום, שיעור התשלום וכיוצ"ב וכללים המסדירים את החברות בקרן. כאשר נדרשים שינויים בתקנון, החברה מתאימה את התקנון וכפועל יוצא מכך את זכויות העמיתים, וכל זאת בכפוף לאישור הממונה. זכויות העמית בקרן הפנסיה או זכויות שאיריו יהיו בהתאם לתקנון הקרן כפי שיהיה בתוקף מעת לעת. במקרה של אירוע מזכה, הזכויות יקבעו בהתאם להוראות תקנון הקרן שבתוקף במועד האירוע.

תקנון קרן הפנסיה המקיפה

ביום 11 בנובמבר 2019 אושר על ידי הממונה תיקון תקנון קרן הפנסיה. השינוי העיקרי במסגרת התיקון הוא שינוי מודל מסלולי ההשקעה תלוי גיל של קרן הפנסיה (מסלולי ברירת המחדל) כך שבמקום מסלולים המיועדים לעמיתים בהתאם לשנת לידתם בטווח של עשר שנים (ילידי שנות ה-50, ילידי שנות ה-60 וכו') יופעלו שלושה מסלולי השקעה בהם מדיניות ההשקעה תיקבע בהתאם לגילם של העמיתים (מסלול לגילאי 50 ומטה, גילאי 50 עד 60 וגילאי 60 ומעלה). עמית שלא יבחר מסלול יצורף למסלול ברירת מחדל המתאים לגילו ויועבר בין המסלולים כאשר יגיע לגיל הרלוונטי. כמו כן, עמית רשאי לעבור למסלול השקעה במסגרת המודל שאינו מתאים לגילו או להישאר במסלול כאמור. השינוי נכנס לתוקף החל מיום 1 בינואר 2020.

ביום 9 בספטמבר 2019 אושר על ידי הממונה תיקון תקנון קרן הפנסיה. השינוי העיקרי הינו הרחבת תחולת הגדרת המונח "יתום" באופן בו גם "בן עם מוגבלות" יחשב כיתום של פנסיונר, ובעת הפרישה יוכל העמית הפורש לבטח בן עם מוגבלות בקצבה בשיעור שלא יפחת מ-30% מקצבת הזקנה לה הוא זכאי.

תקנון קרן הפנסיה הכללית

בהמשך ובהתאם לשינויים בתקנון קרן הפנסיה המקיפה לעניין שינוי מודל מסלולי ההשקעה כמפורט לעיל, תוקן גם תקנון קרן הפנסיה הכללית, בשינויים הרלוונטיים.

מסלולי השקעה**מסלולי השקעה בקרן הפנסיה המקיפה**

עד ליום 1 בינואר 2020, נוהלו בקרן 16 מסלולי השקעה לפי הפירוט הבא: 5 מסלולי השקעה מותאמי גיל (מסלולי ברירת מחדל), גילעד כללי ומנוף כללי הסגורים למצטרפים חדשים החל מינואר 2016, אג"ח ללא מניות, מניות, הלכה ושקלי טווח קצר ו-5 מסלולי השקעה לפנסיונרים: מסלול בסיסי למקבלי קצבה, מסלול הלכה למקבלי קצבה, מסלול זכאים קיימים לקצבה המיועד עבור מקבלי קצבה אשר מועד זכאותם לקבלת קצבה מהקרן קודם ליום 1 בינואר 2004, מסלול בסיסי למקבלי קצבה קיימים ומסלול הלכה למקבלי קצבה קיימים, המיועדים עבור מקבלי קצבה אשר מועד זכאותם לקבלת קצבה מהקרן קודם ליום 1 בינואר 2018.

החל מיום 1 בינואר 2020, ובעקבות שינוי מודל מסלולי ההשקעה תלוי גיל, כמפורט 2.1 לעיל, מנוהלים בקרן הפנסיה המקיפה 14 מסלולי השקעה.

מסלולי השקעה בקרן הפנסיה הכללית

עד ליום 1 בינואר 2020 נוהלו בקרן 8 מסלולי השקעה לפי הפירוט הבא: 5 מסלולי השקעה מותאמי גיל (מסלולי ברירת מחדל), מסלול כללי הסגור למצטרפים חדשים החל מינואר 2016, מסלול בסיסי למקבלי קצבה ומסלול בסיסי למקבלי קצבה קיימים המיועד עבור מקבלי קצבה אשר מועד זכאותם לקבלת קצבה מהקרן קודם ליום 1 בינואר 2018.

החל מיום 1 בינואר 2020, ובעקבות שינוי מודל מסלולי ההשקעה תלוי גיל, כמפורט 2.1 לעיל, מנוהלים בקרן הפנסיה הכללית 6 מסלולי השקעה.

מסלולי ביטוח ומדיניות חיתום

בכפוף להוראות הדין ותקנוני קרנות הפנסיה, כל עמית רשאי לבחור, במועד הצטרפותו לקרן ובכל מועד שלאחריו, באחד ממסלולי הביטוח הקיימים בקרן. ההבדל בין המסלולים השונים הינו באיזון שהם מקיימים בין שיעור הזכאות לפנסיית הזקנה, פנסיית הנכות ופנסיית השארים.

מסלולי ביטוח בקרן הפנסיה המקיפה

עמית שהצטרף לאחר כניסת התקנון התקני לתוקף ביום 15 בפברואר 2018, יוכל לבחור מסלול ביטוח מבין המסלולים הבאים, וכן את גיל תום הביטוח מבין הגילאים 60, 62, 64 או 67:

- **מסלול ביטוח 75% לנכות ו-100% לשאירים (למעט גברים המצטרפים מגיל 41 ומעלה) (מסלול ברירת המחזל) - במסלול זה שיעור הכיסוי לנכות עומד על השיעור המרבי שהוא 75%, בכל גיל הצטרפות, ושיעור הכיסוי לשאירים עומד על השיעור המרבי שהוא 100%, לנשים המצטרפות בכל גיל ולגברים המצטרפים עד גיל 40. עמית שהצטרף החל מגיל 41 ומעלה יהא שיעור הכיסוי הביטוחי שלו לשאירים נמוך מהשיעור המרבי;**
- **מסלול ביטוח 75% לנכות (למעט גברים המצטרפים מגיל 41 ומעלה) ו-100% לשאירים (למעט גברים המצטרפים מגיל 47 ומעלה) - במסלול זה שיעור הכיסוי לנכות עומד על השיעור המרבי שהוא 75%, לנשים המצטרפות בכל גיל ולגברים המצטרפים עד גיל 40. שיעור הכיסוי לשאירים עומד על השיעור המרבי שהוא 100%, לנשים המצטרפות בכל גיל ולגברים המצטרפים עד גיל 46. עמית שהצטרף החל מגיל 41 ומעלה יהא שיעור הכיסוי הביטוחי שלו לנכות נמוך מהשיעור המרבי ועמית שהצטרף החל מגיל 47 ומעלה יהא גם שיעור הכיסוי הביטוחי שלו לשאירים נמוך מהשיעור המרבי;**
- **מסלול ביטוח 75% לנכות (למעט גברים המצטרפים מגיל 41 ומעלה) ו-100% לשאירים (למעט גברים המצטרפים מגיל 41 ומעלה) - במסלול זה שיעור הכיסוי לנכות עומד על השיעור המרבי שהוא 75% ושיעור הכיסוי לשאירים עומד על השיעור המרבי שהוא 100%, וזאת לנשים המצטרפות בכל גיל ולגברים המצטרפים עד גיל 40, ביחס לשני הכיסויים. עמית שהצטרף החל מגיל 41 ומעלה יהא שיעור הכיסוי הביטוחי שלו לנכות ולשאירים נמוך מהשיעור המרבי ביחס לכל אחד מהכיסויים;**
- **מסלול ביטוח 75% לנכות ו-40% לשאירים - במסלול זה שיעור הכיסוי לנכות עומד על השיעור המרבי שהוא 75%, בכל גיל הצטרפות, ושיעור הכיסוי לשאירים עומד על השיעור הנמוך ביותר שהוא 40%, בכל גיל הצטרפות;**
- **מסלול ביטוח 37.5% לנכות ו-100% לשאירים (למעט גברים המצטרפים מגיל 45 ומעלה) - במסלול זה שיעור הכיסוי לנכות עומד על השיעור הנמוך ביותר שהוא 37.5%, בכל גיל הצטרפות ושיעור הכיסוי לשאירים עומד על השיעור המרבי שהוא 100%, לנשים המצטרפות בכל גיל ולגברים המצטרפים עד גיל 44. עמית שהצטרף החל מגיל 45 ומעלה יהא שיעור הכיסוי הביטוחי שלו לשאירים נמוך מהשיעור המרבי;**
- **מסלול ביטוח 37.5% לנכות ו-40% לשאירים - במסלול זה שיעור הכיסוי לנכות עומד על השיעור הנמוך ביותר שהוא 37.5%, בכל גיל הצטרפות, ושיעור הכיסוי לשאירים עומד על השיעור הנמוך ביותר שהוא 40%, בכל גיל הצטרפות;**
- **מסלול ביטוח לפורשים עד גיל 60, 75% לנכות (למעט גברים המצטרפים מגיל 41 ומעלה) ו-100% לשאירים (למעט גברים המצטרפים מגיל 49 ומעלה) - במסלול זה העמית מבטח בכיסוי ביטוחי לנכות ולשאירים עד הגיעו לגיל 60. שיעור הכיסוי לנכות עומד על השיעור המרבי שהוא 75%, לנשים המצטרפות בכל גיל ולגברים המצטרפים עד גיל 40. שיעור הכיסוי לשאירים עומד על השיעור המרבי שהוא 100%, לנשים המצטרפות בכל גיל ולגברים המצטרפים עד גיל 48. עמית שהצטרף החל מגיל 41 ומעלה, יהא שיעור הכיסוי הביטוחי שלו לנכות נמוך מהשיעור המרבי ועמית שהצטרף החל מגיל 49 ומעלה יהא שיעור הכיסוי הביטוחי שלו לשאירים נמוך מהשיעור המרבי.**

כמו כן, ניתן לבחור באחד או יותר מהסדרי הביטוח הבאים בכל אחד ממסלולי הביטוח:

- **הסדר למבוטח יחיד ללא שאירים - בכל מסלול ביטוח קיים הסדר, מבטח יחיד או מבטח יחיד עם ילדים, יכול לבחור שלא לרכוש כיסוי ביטוחי לשאירים ובכך מגדיל את מרכיב החיסכון לגיל פרישה.**
- **הסדר נכות מתפתחת - הסדר זה מאפשר למבוטח לבחור בהגדלת פנסיית הנכות, מרגע קבלתה, בשיעור שנתי של 2% ובכך להתחקות אחר התפתחות שכר מייצגת. הבחירה באפשרות זו קיימת בכל אחד ממסלולי הביטוח בקרן.**

- **הסדר ביטוח** עמית שחדל להיות עמית פעיל לרבות עמית בתקופת ארכת ביטוח (כהגדרתה בתקנון קרן הפנסיה), רשאי להצטרף להסדר שמירת רציפות זכויות ביטוחיות, בתשלום הכיסוי הביטוחי בלבד (ריסק זמני) לתקופת זמן השווה לתקופת הביטוח הרצופה האחרונה של המבוטח בקרן אך לא יותר מ-24 חודשים.

מדיניות חיתום

החברה מבחינה בין שני סוגי מצטרפים: מצטרפים במסגרת קבוצות קטנות או בודדים ומצטרפים במסגרת של קבוצות גדולות. כאשר מצטרפת או מבוטחת קבוצת עמיתים על בסיס הסדר מפעילי, חלה על המצב הרפואי הקיים תקופת אכשרה (60 חודשים) המובנית בתקנון הקרן. לגבי מצטרפים בודדים, בין כשכירים ובין כעצמאיים, מבוצע חיתום באמצעות מילוי שאלון בריאות וזאת בנוסף לתקופת האכשרה החלה מכוח תקנון הקרן. במסגרת תקנוני הקרנות שבניהול החברה נקבע, החל מחודש דצמבר 2007, כי ניתן להצטרף לקרן תוך החרגה של מצב רפואי, דהיינו, הכיסוי הביטוחי של המצטרף יהיה מוגבל ולא יכלול אירועים שינבעו מהמצב הרפואי שהוחרג. תיקון זה מאפשר צירוף מבוטחים, אשר בטרם התיקון הצטרפותם הייתה נמנעת.

מסלולי ביטוח ומדיניות חיתום בקרן הפנסיה הכללית

מסלולי הביטוח בקרן הפנסיה הכללית זהים למסלולי הביטוח בקרן הפנסיה המקיפה. בנוסף, עמית רשאי לבחור במסלול ללא נכות או במסלול פנסיה יסוד המקנה לעמית, בכפוף להוראות תקנון הקרן, זכות לקבלת פנסיה זקנה בלבד, ללא כיסוי ביטוחי כנגד סיכונים נכות ושאיירי מבוטח. מסלול זה הינו מסלול ברירת מחדל למי שצורף לקרן לאחר יום ה-15 בפברואר 2018, למעט לעניין עמית שצורף לראשונה לקרן בשל תשלום דמי גמולים העולים על תקרת ההפקדה החודשית לקרן פנסיה מקיפה.

• מבנה הרווחיות בתחום

רווחיות החברות המנהלות קרנות פנסיה נובעת מהמרווח בין דמי הניהול שהן גובות (מדמי הגמולים ומהצבירה) לבין הוצאות התפעול והשיווק (לרבות מתן הנחות והטבות ביטוחיות לעמיתים) של קרנות הפנסיה.

• תחליפות

למוצרים בתחום הפעילות קיימת תחליפות עם מוצרים אחרים בתחום חיסכון ארוך טווח כגון, פוליסות ביטוח חיים הכוללות חיסכון והמוכרות כקופות גמל (להלן: "קופות ביטוח"), זאת כיוון שמוצרים אלו מספקים פתרונות לחיסכון ארוך טווח המיועד לגיל הפרישה. הפרמטרים העיקריים היוצרים את ההבחנה בין המוצרים בתחום הפעילות לבין קופות הביטוח הינם, בין היתר, מהות והיקף הכיסויים הביטוחיים, שיעור דמי הניהול הנגבים, היקף הסבסוד הממשלתי באגרות חוב מיועדות, אופי ההתקשרות וקיומו או היעדרו של מקדם קצבה מובטח מפני שינויים בתוחלת החיים. התחליפות בין מוצרי תחום הפעילות למוצרים פיננסיים אחרים, כגון פיקדונות לטווח ארוך, קיימת אולם ברמה נמוכה יותר, שכן מוצרים אלו אינם כוללים בדרך כלל שני אלמנטים מהותיים שקיימים במוצרים בתחום הפעילות: הטבות מס ושילוב של ביטוח מפני סיכונים יחד עם חיסכון.

• מגמות ושינויים בתחום הפעילות

תחום חיסכון ארוך טווח בכלל ותחום קרנות הפנסיה בפרט, עובר שינויים מקיפים, וזאת לאור שינויים במדיניות הממשלתית בתחום שהביאו לחקיקת חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות וניגודי העניינים בשוק ההון בישראל (תיקוני חקיקה), התשס"ה-2005, חוק קופות הגמל, חוק ייעוץ ושיווק פנסיוני ותיקון חוק הפיקוח ("חקיקת בכר"), שנכנסו לתוקפם בחודש נובמבר 2005, וכן התקנת שורה ארוכה של תקנות והוראות של הממונה שנועדו, בין היתר, לעודד חיסכון לקצבה, להגביר את התחרות והשקיפות בשוק החיסכון הפנסיוני, להפחית את שיעור דמי הניהול ולהגביר את מעורבות הלקוחות בבחירת החיסכון הפנסיוני שלהם. בנוסף, בשנים האחרונות תחום הפעילות מתאים את עצמו באופן הדרגתי לביצוע תהליכים באופן דיגיטאלי ומקוון מול החוסכים, גורמי ההפצה והגופים המוסדיים האחרים.

עידוד החיסכון לקצבה

בבסיס מדיניות רשות שוק ההון בשנים האחרונות עומדת השאיפה לעידוד חיסכון קצבתי בקרב כלל האוכלוסייה, על מנת להבטיח יכולת קיום בכבוד של האזרחים לאחר גיל הפרישה והגברת התחרות

בתחום הפעילות, לרבות בדרך של צמצום ההבדלים בין המוצרים ומתן אפשרות לניוד כספי החיסכון הפנסיוני בין המוצרים.

הדבר בא לידי ביטוי בשינוי מבנה המוצרים שהיו קיימים בתחום ובשינויים בהטבות המיסוי הניתנות לחוסכים לטווח ארוך, לרבות השינוי במסגרת תיקון 3 לחוק קופות הגמל תוך העדפת החוסכים במסלול קצבה וקביעת החובה למשיכת הכספים בדרך של תשלום קצבה עד סכום קצבה מזערי לכל מוצרי החיסכון הפנסיוני לטווח ארוך. במסגרת זו אף הושאו הטבות המס בין מוצרים אלה בכל הנוגע לכספים שהופקדו עבור עמיתים החל מיום 1 בינואר 2008.

עד לאותו מועד, המוצרים השונים בתחום חיסכון ארוך טווח - ביטוח חיים, קרנות פנסיה וקופות גמל - נחלקו לשני אפיקים עיקריים: אפיק המבטיח תשלומי קצבה ("פנסיה") ואפיק המבטיח תשלום הוני, תוך מתן אפשרות לשילוב אפיקים אלה. בתיקון האמור בוטלה החלוקה בין אפיק הוני ואפיק קצבתי ביחס לכספים שיופקדו החל מינואר 2008, כאשר כספים אלה ניתנים למשיכה כרובד ראשון (סכום קצבה מזערי) רק בדרך של קצבה. משיכת הכספים שנצברו מעבר לסכום הדרוש לתשלום הקצבה המזערית תעשה בדרך של היוון קצבה או בדרך של תשלום קצבה, בהתאם להחלטת העמית או המבוטח.

הגברת התחרות בתחום

בהמשך למגמות שנסקרו לעיל, פורסמו הוראות שונות שתכליתן הגברת התחרות בתחום, וביניהן הוראות המאפשרות ניוד כספים בין המוצרים השונים וביצוע התאמות בין המוצרים השונים (קופות גמל, קרנות פנסיה וביטוח חיים), לרבות בנושאי הכיסויים הביטוחיים הנמכרים במסגרת מוצרי החיסכון הפנסיוני והחלת מודל אחיד של גביית דמי ניהול תוך הפחתת שיעור דמי הניהול המרביים שניתן לגבות בקופות הגמל ובקופות הביטוח.

בנוסף, פורסמו הוראות שתכליתן להקל על המבוטח או העמית להשוות בין מוצרים שונים על ידי יצירת אחידות בין המוצרים המשווקים על ידי החברות בתחום. כך למשל, ביום 29 בספטמבר 2016 פורסם חוזר שעניינו הוראות לעניין זכויות וחובות עמיתים בתקנון קרן פנסיה חדשה מקיפה, בו נקבע נוסח תקנון מחייב לקרן הפנסיה ממנו ניתן לסטות רק באישור הממונה, וכן והוראות נוספות שתהיה רשאית חברה מנהלת לקבוע בתקנונה. בנוסף, נקבעו הוראות הנוגעות לבחירת קרן פנסיה ברירת מחדל אשר נועדו, בין היתר, להגביר את התחרות בשוק החיסכון הפנסיוני, כפי שיתואר בהרחבה להלן.

פעולות להפחתת דמי הניהול

בשנים האחרונות נכנסו לתוקף מספר הוראות חקיקה אשר נועדו, בין היתר, להפחית את דמי הניהול המשולמים על ידי המבוטחים והעמיתים במסגרת מוצרי החיסכון הפנסיוני.

במסגרת תיקון 13 לחוק קופת הגמל נקבעה הוראה בה, בין השאר, נקבע כי בעת הצטרפות לקרן פנסיה חדשה יועברו כספי החיסכון העומדים לרשות חוסך בחשבונות לא פעילים בקרנות פנסיה חדשות אחרות לקרן הפנסיה אליה הוא מבקש להצטרף. ככל שהעמית לא יתנגד, קרן הפנסיה אליה הוא יצטרף תפנה בבקשת ניוד לכל הקרנות לאיתור חשבונות לא פעילים ולביצוע ניוד. לאחר העברת כספי החיסכון בחשבונות הלא פעילים לחשבונות הפעילים, דמי הניהול אשר יחולו על העמיתים יהיו דמי הניהול מהיתרה הצבורה שסוכמו עמם במסגרת חשבונותיהם הפעילים. תיקון זה הביא מצד אחד לקיטון בהכנסות מדמי ניהול בגין המבוטחים הלא פעילים בקרנות הפנסיה ומצד שני הביא לגידול בהכנסות מדמי הניהול בגין מבוטחים פעילים שיתרות כספים שלהם הועברו לקרן הפנסיה מקרנות אחרות וכן לצמצום בכמות החשבונות בקרן הפנסיה.

ביום 13 במרץ 2016 פרסם הממונה חוזר הקובע הוראות לעניין בחירת קופת ברירת מחדל. במסגרת החוזר נקבע כי צירוף לקופת גמל ייעשה בבחירה אקטיבית של העובד בקופת הגמל או באמצעות המעסיק לקופת גמל שנבחרה על ידו בהתאם לסעיף 20(ב) לחוק קופות הגמל וככל שלא נבחרה על ידי העובד קופת גמל ולא נבחרה על ידי המעסיק קופת גמל בהתאם לסעיף 20(ב) לחוק קופות הגמל, יצרף המעסיק את העובד לקופת הגמל שתבחר על ידי הממונה.

ביום 7 באוגוסט 2018 פורסם מכתב שעניינו הליך קביעת קרנות ברירת מחדל נבחרות, במסגרתו פורטו כללים לגבי הליך קביעת קרנות ברירת מחדל שיחולו החל מיום 1 בנובמבר 2018. כמו כן, נקבע כי ייקבעו לפחות 4 קרנות פנסיה כקרנות ברירת מחדל נבחרות.

ביום 14 באוקטובר 2018 פרסם הממונה כי הקרנות שנבחרו הינן קרנות הפנסיה של החברות הבאות: אלטשולר שחם גמל ופנסיה בע"מ, הלמן אלדובי קופות גמל ופנסיה בע"מ, אשר יגבו דמי ניהול בשיעור שלא יעלה על 0.1% מהצבירה (שיעור שנתי) ו-1.49% מההפקדות, מיטב דש גמל ופנסיה בע"מ אשר תגבה דמי ניהול בשיעור שלא יעלה על 0.05% מהצבירה (שיעור שנתי) ו-2.49% מההפקדות ופסגות קופות גמל ופנסיה בע"מ אשר תגבה דמי ניהול בשיעור שלא יעלה על 0.0905% מהצבירה (שיעור שנתי) ו-1.68% מההפקדות. קרנות הפנסיה החלו לשמש כקרנות ברירת מחדל נבחרות ביום 1 בנובמבר 2018.

בהתאם להוראות החוזר, הסדרי ברירת המחדל של החברה עם מעסיקים או ארגונים יציגים הסתיימו בסוף מרס 2019, למעט הסדר ברירת המחדל לגבי משרתי הקבע בצה"ל, אשר בהתאם לאישור הממונה, הוחרג מתחולת החוזר. החברה מוסיפה להיות קשורה עם חלק מהמעסיקים אשר הסדרי ברירת המחדל עימם הסתיימו כאמור בהסדרי הטבות לעובדי המעסיק, וזאת ביחס לעובדים חדשים שייבחרו להצטרף לקרנות הפנסיה שבניהוליה.

לשינוי תהליך ההצטרפות כמתואר לעיל היתה השפעה משמעותית על המשך ההצטרפות של עובדים חדשים מקרב מעסיקים עם שיעור תחלופה גבוה מאוד המאופיינים ברמת השתכרות נמוכה. בהתאם לניסיון עד כה ניכר כי בעסקים אלו חלה ירידה בפרמיה המשונתת בגין מצטרפים חדשים בסך של כ-30 מיליון ש"ח. בנוסף, קיימת השפעה עקיפה של ההוראות החדשות גם בקרב עסקים המאופיינים ברמת השתכרות גבוהה בהם קיימים תהליכי הצטרפות מובנים המאפשרים לעובד לממש את זכות הבחירה במוצר וביצרן הפנסיוני. בעסקים כגון אלה קיימת השפעה בשיעור נמוך משמעותית ביחס לעסקים המאופיינים ברמת השתכרות נמוכה. לצד כל זאת, פועלת החברה ליצירת פלטפורמות צירוף עמיתים חליפיות להסדרי ברירת מחדל המבוססות על תהליכי עבודה דיגיטליים, יעילים וזמינים במקביל להעמקת פעילות השטח באמצעות ערוצי ההפצה המסורתיים באופן שיבטיח את המשך הצמיחה של החברה ואת הדומיננטיות שלה במגזר הפנסיה.

ביצוע פעולות באופן דיגיטלי

בהמשך להקמת המסלקה הפנסיונית, בהתאם להוראות הממונה וכחלק ממדיניות החברה, בוצעו בשנים האחרונות שורה של שינויים אשר מאפשרים ביצוע פעולות דיגיטליות מול לקוחות החברה, גורמי ההפצה שלה וכן אל מול גופים מוסדיים אחרים. במסגרת זו הוסדרו, בין היתר, תהליכי ההצטרפות למוצרים הפנסיוניים השונים, מוסדו תהליכי גבייה אוטומטיים כחלק ממשק המעסיקים, הוסדרו תהליכי משלוח דיווחים באופן דיגיטאלי למבוטחים ולעמיתים והוקמה תשתית לנטילת הלוואות באופן דיגיטאלי. להערכת החברה, תהליכים אלה צפויים להתעצם בשנים הקרובות ולהתרחב לביצוע פעולות נוספות במסגרת תחום הפעילות, דבר אשר צפוי להביא לשיפור השירות ללקוח ולהתייעלות תפעולית.

2.1.2. תחום הגמל

- **סוגי קופות הכלולים בתחום הפעילות**

- קופות גמל לחיסכון, קופות גמל לתגמולים וקופות גמל אישיות לפיצויים**

- קופת הראל גמל שבניהול החברה הינה מיזוג של מספר קופות גמל וביניהן, הראל עצמה והראל תעוז שנרכשו על ידי הראל ביטוח מאת בנק לאומי בדצמבר 2006 והראל גמל שהוקמה על ידי החברה.
- החברה מנהלת גם קופות אישיות לפיצויים ששימשו עד ליום 31 בדצמבר 2007 להפקדת כספים על ידי המעסיק לצורך הבטחת זכויות עובדיו לפיצויי פיטורין. החל מינואר 2008 ניתן להפקיד כספים בגין זכויות העובדים לפיצויי פיטורין לרכיב הפיצויים בקופת הגמל לחיסכון (לשעבר, קופת גמל לא משלמת לקצבה).
- החברה מנהלת קופת גמל למשרתי הקבע בצה"ל שהינה קופה סגורה למצטרפים חדשים בהתאם לתקנונה.

החברה ניהלה קופת גמל בניהול אישי "הראל גמל IRA" אשר נסגרה ביום 10 ביולי 2019.

- קרן השתלמות**

קרנות ההשתלמות מיועדות לשכירים ולעצמאים.

קרנות ההשתלמות מוגדרות הן כמוצר פנסיוני (בחוק השיווק והייעוץ הפנסיוני), והן כנכס פיננסי (בחוק ייעוץ השקעות). הפקדה בקרן ההשתלמות מקנה הטבות מס שונות וניתן למשוך ממנה את היתרה הצבורה לאחר תקופת חיסכון של 6 שנים וליהנות מהטבות מס במשיכה.

הביקוש לקרנות ההשתלמות מושפע מגורמים כמו הטבות המס, הסדרי עבודה במשק וגובה השכר הממוצע במשק.

לקוחות קרנות ההשתלמות, שסך החיסכון שנצבר בקרן ההשתלמות שלהם עולה על 10,000 ש"ח או שהם מפקידים בכל חודש לפחות 500 ש"ח לקרן ההשתלמות שלהם, יכולים לרכוש פוליסת ביטוח חיים בגובה 120,000 ש"ח. המבטח בפוליסה זו הינה הראל ביטוח ודמי הפרמיה נגבים מהחיסכון בקרן.

החברה מנהלת קרן השתלמות אחת, הראל קרן השתלמות. קרן ההשתלמות שבניהול החברה הינה מיזוג של מספר קרנות השתלמות וביניהן, הראל גילעד שנרכשה על ידי הראל ביטוח והראל השתלמות שהוקמה על ידי החברה.

קרן ההשתלמות בניהול אישי "הראל השתלמות IRA", אשר לא הייתה פעילה, נסגרה ביום 17 בפברואר 2020.

- קופת גמל להשקעה**

מוצר חסכון המנוהל בקופת גמל ומיועד לתשלום סכום הון לעמית עצמאי או למוטביו או לחילופין לקבלת קצבה לאחר גיל 60 בפטור ממס. עמית רשאי להפקיד בקופות גמל להשקעה סכום של עד 70,000 ש"ח בשנה צמוד למדד המחירים לצרכן (71,121 ש"ח נכון לשנת 2019).

- קופת גמל לחיסכון לילד**

קופת גמל להשקעה לחיסכון ארוך טווח לילד, בה ניתן להפקיד את סכום החיסכון אשר המוסד לביטוח לאומי מעביר בהתאם לפרק ד' לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995.

- קופת גמל מרכזית לפיצויים**

החברה מנהלת קופה מרכזית לפיצויים, הראל קמ"פ.

בנוסף, קיימת קופה מרכזית לפיצויים פרופיל אישי למעסיק המיועדת למעסיק המעוניין להשקיע את כספי הפיצויים המיועדים לעובדיו בהתאם להעדפותיו והנחיותיו.

קופה מרכזית לפיצויים מיועדת למעסיק, המבקש לצבור כספים להבטחת פיצויי פיטורין לעובדיו בעת סיום עבודתם ובהתאם לזכאותם. הקופה אינה קופה אישית, העמית הינו המעסיק וצבירת הכספים היא במרוכז על שם המעסיק, עבור עובדיו. ההפרשות לקופה מוכרות כהוצאה למעסיק והכספים נמצאים בבעלותו עד לשחרורם לטובת עובדיו.

ביום 23 בינואר 2008 התקבל בכנסת תיקון 3 לחוק קופות הגמל אשר במסגרתו נקבע, בין היתר, כי הממונה לא ייתן אישור לקופת גמל מרכזית לפיצויים אלא לגבי קרן שפעלה כדין כקופת גמל מרכזית לפיצויים בשנת המס 2007 לגבי כספים שהופקדו בקרן עד לתום שנת המס 2010, ובלבד שההפקדה היא של עמית-מעסיק אשר היה עמית בקופה בחודש דצמבר 2007 והפקדת הכספים היא בשל עובד של עמית-מעסיק כאמור שהופקדו עבורו כספים בקופה עבור חודש דצמבר 2007. החל משנת 2011 לא ניתן להפקיד הפקדות נוספות לקופות מרכזיות לפיצויים.

ביום 25 בדצמבר 2016 פורסם על ידי רשות המיסים חוזר בעניין "יתרות צבורות בקופה מרכזית לפיצויים" במסגרת החוזר נקבעו כללים לשימוש בכספים הצבורים בקופות המרכזיות לפיצויים וכללי המיסוי החלים עליהם, לרבות השימוש בסכומים עודפים כהגדרתם בחוזר והעברתם לקופות אישיות על שם העובדים. בהתאם להוראות החוזר, רק מעסיקים אשר מעסיקים עובדים רשאים להמשיך ולנהל קופה מרכזית לפיצויים. כמו כן, על המעסיקים לבצע בכל סוף שנת מס חישוב של הסכומים הצבורים בקופה באופן שהסכומים שיוותרו בקופה הם סכומי חבות לפיצויים לעובדים שהחלו עבודתם לפני 31.12.2007 וסכומים המיועדים לכיסוי תביעות משפטיות בגין חבות כאמור. עודפים שיוותרו בקופה צריכים להיות מחולקים לקופות אישיות על שם עובדי המעסיק או לממן הפקדות שוטפות לפיצויים. בהמשך לכך, ביום 1 באוקטובר 2017 תוקן חוזר העברת כספים בין קופות גמל כך שנוספו בו הוראות המאפשרות למעסיק להעביר כספים מקופות גמל מרכזיות לפיצויים לחשבונות עובדיו בקופות הגמל.

קופה מרכזית לפנסיה תקציבית

נכון למועד הדוח, החברה מנהלת קופת גמל מרכזית אחת להשתתפות בפנסיה תקציבית. הקופה מיועדת למעסיק בסקטור הציבורי המפריש לפנסיה תקציבית על פי "חוק שירות המדינה (גמלאות) [נוסח משולב], תש"ל-1970".

בחוק התכנית להבראת כלכלת ישראל (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנות הכספים 2003 ו-2004), התשס"ג-2003 (להלן: "חוק התכנית להבראת כלכלת ישראל"), נקבע כי ממשכורתו הקובעת של עובד שמועסק אצל מעסיק כהגדרתו בסעיף 88 לחוק האמור, שהסדר הפנסיה החל לגביו הוא הסדר פנסיה תקציבית, ינוכו בעד שנת 2004 1% ממשכורתו הקובעת ובעד התקופה החל מיום 1 בינואר 2005 ואילך 2% מהמשכורת הקובעת. עוד נקבע בחוק התכנית להבראת כלכלת ישראל כי הסכומים שנוכו ישמשו למטרת תשלום קצבה או להחזר תשלומים אם העובד סיים את עבודתו ואינו זכאי לתשלום קצבה מקופת המעסיק (להלן: "החזר תשלומים").

בסעיף 92 לחוק התכנית להבראת כלכלת ישראל, אשר תוקן בחוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2007), התשס"ז-2007, נקבע כי הסכומים האמורים, למעט תשלומים שנוכו על ידי המדינה או אחד מהגופים המפורטים בסעיף 92 לחוק התכנית להבראת כלכלת ישראל, ינוהלו בחשבון נפרד של המעסיק בקופת גמל מרכזית להשתתפות בפנסיה תקציבית או בקופת גמל מרכזית לקצבה.

עוד נקבע בסעיף האמור כי כל סכום המנוהל בקופות האמורות ושנמשך בידי המעסיק שלא באמצעות הוראה לתשלום של אותו סכום לעובדו יופקד בחשבון בנק נפרד שהמעסיק יפתח למטרה זו בלבד ואשר לא יופקדו בו כספים אחרים זולת אותם סכומים (להלן: "החשבון הנפרד").

בסעיף 93 לחוק התכנית להבראת כלכלת ישראל נקבע כי הסכומים המנוהלים בקופות האמורות או בחשבון הנפרד, לא יהיו ניתנים לשעבוד או לעיקול על פי כל דין, למעט עיקול על כספים שנוכו ממשכורתו של עובד שסיים את עבודתו ושנמצאים בחשבון הנפרד בשל תביעה של העובד לתשלום קצבה או להחזר תשלומים.

בחוק קופות גמל נקבע, כי קופת גמל מרכזית להשתתפות בפנסיה תקציבית היא קופת גמל מרכזית המיועדת לשם השתתפות במימון תשלום קצבה לעובדים של עמית-מעסיק.

קופה לדמי מחלה

החברה מנהלת קופת גמל אחת לדמי מחלה, הראל דקל, בעלת מסלול השקעה יחיד. הקופה הוקמה בספטמבר 2003 והחלה את פעילותה בדצמבר 2003 בניהול הראל עתידית קופות גמל בע"מ. הקופה מיועדת למעסיקים בלבד.

המעסיק מפקיד בקופה כספים לתשלום דמי מחלה לעובדיו. המעסיק יכול להפקיד בה עד 2.5% מתקציב השכר השנתי לקופה כהוצאה מוכרת לצרכי מס, כאשר הצבירה הכוללת לא תעלה על 7.5% מתקציב השכר הכולל השנתי לכלל העובדים.

היחסים שבין החברה לעמיתים מעוגנים בתקנון, ובכפוף להוראות הדין החלות על היחסים שבין החברה לעמיתים.

הביקוש לקופת מחלה מושפע מהטבות המס ומהסדרי עבודה במשק.

• תקנוני הקופות

היחסים בין קופת הגמל לבין עמיתיה מוסדרים בתקנון המעגן את הכללים לקביעת הזכויות לתשלום, שיעור התשלום וכיוצ"ב וכללים המסדירים את החברות בקופה. כאשר נדרשים שינויים בתקנון, החברה מתאימה את התקנון וכפועל יוצא מכך את זכויות העמיתים, וכל זאת בכפוף לאישור הממונה. זכויות העמית בקופה או זכויות מוטביו יהיו בהתאם לתקנון המתוקן כפי שיהיה בתוקף במועד האירוע הרלוונטי.

תקנוני קופות גמל

- ביום 13 בנובמבר 2019 אושר על ידי הממונה עדכון תקנון קופת הגמל "הראל קופת גמל". עיקר התיקון הינו הוספת האפשרות לביטוח חיים קבוצתי למי שהיו עמיתים ב"קופת התגמולים לעובדי בנק דיסקונט" כמפורט בסעיף 1.1.3.1 לעיל.
- ביום 10 ביולי 2019 אושר על ידי הממונה עדכון תקנון קופת הגמל "הראל קופת גמל". התקנון עודכן בהתאם להוראות חוזר 2017-9-8 שעניינו משיכת כספים מחשבון של עמית שנפטר עם יתרה נמוכה, לפיהן, תתאפשר משיכת כספים מחשבון של עמית שנפטר בלי שידרש להמציא צו ירושה או צו קיום צוואה במקרה שיתרת הכספים בחשבון לא עולה על 8,000 ש"ח.
- ביום 10 ביולי 2019 אושר על ידי הממונה תיקון תקנון קופת הגמל "הראל גמל להשקעה". בהתאם לתיקון, החל מיום 1 באוקטובר 2019, הוחלף מסלול ההשקעה "מסלול שקלי טווח קצר" במסלול "הראל גמל להשקעה הלכה". בהתאם למדיניות ההשקעה של מסלול ההלכה, נכסי המסלול יהיו חשופים לנכסים מסוגים שונים בכפוף להוראות הדין ובכפוף לכללי ההלכה היהודית בלבד כאשר ההשקעות במסלול יהיו בהתאם להחלטת ועדת ההשקעות.

• מסלולי השקעה

הראל גמל

כיום מנוהלים בקופת הראל גמל 13 מסלולי השקעה: הראל גמל לגילאי 50 ומטה, הראל גמל לגילאי 50 עד 60, הראל גמל לגילאי 60 ומעלה, הראל גמל אג"ח ללא מניות, הראל גמל אג"ח עד 10% מניות, הראל גמל אג"ח עד 25% מניות, הראל גמל שקלי טווח קצר, הראל גמל מסלול שקלי, הראל גמל אג"ח עד 20% מניות, הראל גמל מסלול חו"ל, הראל גמל אג"ח קונצרני, הראל גמל מסלול כהלכה והראל גמל מסלול מניות.

בעקבות מיזוגי קופות שהיו בבעלות הראל ביטוח ובעלות החברה לאורך השנים, הראל ביטוח הינה בעלים של מספר מסלולי השקעה בתוך קופת "הראל גמל": הראל גמל מסלול אג"ח עד 25% מניות, הראל גמל מסלול שקלי טווח קצר, הראל גמל מסלול אג"ח ללא מניות, הראל גמל אג"ח, הראל גמל מסלול כהלכה, הראל גמל לגילאי 60 ומעלה והראל גמל מסלול חו"ל.

קופת התגמולים לעובדי בנק דיסקונט

ביום 1 בינואר 2020 מוזגה הקופה לקופת הגמל "הראל קופת גמל". עד למועד המיזוג נוהלו 4 מסלולי השקעה בקופה: גמל דיסקונט לבני 50 ומטה, גמל דיסקונט לבני 50-60, גמל דיסקונט לבני 60 ומעלה ו- גמל דיסקונט מסלול אג"ח ממשלת ישראל.

קופת הגמל למשרתי קבע

מנוהל מסלול השקעה אחד המיועד לגילאי 50 ומטה.

בנוסף קיימים 2 מסלולים נוספים שנכון למועד זה אינם פעילים (מסלול לגילאי 50 עד 60 ומסלול לגילאי 60 ומעלה).

הראל השתלמות

בקרן מנוהלים 10 מסלולי השקעה: הראל השתלמות אג"ח קונצרני, הראל השתלמות כהלכה, הראל השתלמות לטווח ארוך, הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות, הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות, הראל השתלמות מסלול חו"ל, הראל השתלמות מסלול מניות, הראל השתלמות מסלול שקלי, הראל השתלמות אג"ח ללא מניות, הראל השתלמות כללי.

בעקבות מיזוגי קופות שהיו בבעלות הראל ביטוח ובעלות החברה לאורך השנים, הראל ביטוח הינה בעלים של מספר מסלולי השקעה בתוך קופת "הראל השתלמות": הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות, הראל השתלמות אג"ח קונצרני והראל השתלמות מסלול כהלכה.

קופת גמל להשקעה

בקופה 5 מסלולי השקעה: מסלול כללי (מסלול ברירת המחדל של הקרן), מסלול אג"ח עד 20% במניות, מסלול אג"ח עד 10% מניות, מסלול שקלי טווח קצר ומסלול מניות.

ביום 1 באוקטובר 2019, וכמפורט בסעיף 2.12.1 לעיל, הוחלף מסלול ההשקעה "מסלול שקלי טווח קצר" במסלול "הראל גמל להשקעה הלכה".

קופת גמל חיסכון לילד

בקופה 4 מסלולי השקעה: מסלול סיכון מועט, מסלול סיכון בינוני, מסלול סיכון מוגבר ומסלול הלכה.

קופה מרכזית לפיצויים

בקופה חמישה מסלולי השקעה: כללי, אג"ח עד 15% מניות, מסלול שקלי, מסלול צמוד מדד ומסלול מניות.

בעקבות מיזוגי קופות שהיו בבעלות הראל ביטוח ובעלות החברה לאורך השנים, הראל ביטוח הינה בעלים של מספר מסלולי השקעה בתוך קופת "הראל קמ"פ": מסלול מניות, מסלול שקלי אג"ח צמוד מדד, מסלול שקלי, מסלול אג"ח עד 15% מניות.

קופה מרכזית לפיצויים פרופיל אישי למעסיק

מדיניות ההשקעה משתנה בהתאם לבחירת תמהיל ההשקעה שבוחר כל מעסיק בנפרד.

- מבנה הרווחיות בתחום**

רווחיות החברות המנהלות קופות גמל, קרנות השתלמות, קופות מרכזיות לפיצויים, קופות מרכזיות לפנסיה תקציבית וקופות לדמי מחלה, נובעת מהמרווח בין דמי הניהול שהן גובות (מדמי הגמולים ומהצבירה) לבין הוצאות התפעול והשיווק של הקופות.

- תחליפיות**

המוצרים בתחום הפעילות הפכו בשנים האחרונות למוצרי חסכון לטווח הבינוני-קצר (ראה פירוט לעיל לעניין זה). משכך, מוצרי הגמל וההשתלמות אינם עוד מוצרים תחליפיים לקרנות פנסיה ולביטוחי המנהלים והם מהווים בעיקר חסכון משלים (לאו דווקא תעסוקתי) לחיסכון הפנסיוני לגיל הפרישה עבור עובדים שכירים ועובדים עצמאיים. הפרמטרים העיקריים היוצרים את ההבחנה בין המוצרים בתחום

הפעילות לבין קרנות הפנסיה וקופות הביטוח הינם, בין היתר, יעוד וטווח החיסכון, מהות והיקף הכיסויים הביטוחיים, שיעור דמי הניהול הנגבים, היקף הסבסוד הממשלתי באגרות חוב מיועדות, אופי ההתקשרות וקיומו או היעדרו של מקדם קצבה מובטח מפני שינויים בתוחלת החיים.

• מגמות ושינויים בתחום הפעילות

תחום קופות הגמל עובר בעשור האחרון שינויים מקיפים, וזאת לאור שינויים במדיניות הממשלתית בתחום שהביאו לחקיקת חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות וניגודי העניינים בשוק ההון בישראל (תיקוני חקיקה), התשס"ה-2005, חוק קופות הגמל, חוק ייעוץ ושיווק פנסיוני ותיקון חוק הפיקוח (להלן: "חקיקת בכר"), שנכנסו לתוקפם בחודש נובמבר 2005, וכן התקנת שורה ארוכה של תקנות והוראות של הממונה שנועדו, בין היתר, לעודד חיסכון לקצבה, להגביר את התחרות והשקיפות בשוק קופות הגמל, להפחית את שיעור דמי הניהול ולהגביר את מעורבות הלקוחות בבחירת אפיקי החיסכון שלהם. בנוסף, בשנים האחרונות תחום הפעילות מתאים את עצמו באופן הדרגתי לביצוע תהליכים באופן דיגיטלי ומקוון מול החוסכים, גורמי ההפצה והגופים המוסדיים האחרים.

עידוד החיסכון לקצבה

בבסיס מדיניות רשות שוק ההון בשנים האחרונות עומדת השאיפה לעידוד חיסכון קצבתי בקרב כלל האוכלוסייה, על מנת להבטיח יכולת קיום בכבוד של האזרחים לאחר גיל הפרישה והגברת התחרות בתחום הפעילות, לרבות בדרך של צמצום ההבדלים בין המוצרים ומתן אפשרות לניוד כספי החיסכון הפנסיוני בין המוצרים.

הדבר בא לידי ביטוי בשנים האחרונות בשינוי מבנה המוצרים שהיו קיימים בתחום ובשינויים בהטבות המיסוי הניתנות לחוסכים לטווח ארוך, לרבות השינוי במסגרת תיקון 3 לחוק קופות הגמל תוך העדפת החוסכים במסלול קצבה וקביעת החובה למשיכת כספים בדרך של תשלום קצבה עד סכום קצבה מזערי לכל מוצרי החיסכון הפנסיוני לטווח ארוך. במסגרת זו אף הושאו הטבות המס בין מוצרים אלה בכל הנוגע לכספים שהופקדו עבור עמיתים החל מיום 1 בינואר 2008.

עד לאותו מועד, המוצרים השונים בתחום חיסכון ארוך טווח - ביטוח חיים, קרנות פנסיה וקופות גמל - נחלקו לשני אפיקים עיקריים: אפיק המבטיח תשלומי קצבה ("פנסיה") ואפיק המבטיח תשלום הוני, תוך מתן אפשרות לשילוב אפיקים אלה. בתיקון האמור בוטלה החלוקה בין אפיק הוני ואפיק קצבתי ביחס לכספים שיופקדו החל מינואר 2008, כאשר כספים אלה ניתנים למשיכה כרובד ראשון (עד לסכום קצבה מזערי) רק בדרך של קצבה. משיכת הכספים שנצברו מעבר לסכום הדרוש לתשלום הקצבה המזערית תעשה בדרך של היוון קצבה או בדרך של תשלום קצבה, בהתאם להחלטת העמית או המבוטח.

כמו כן, בשנת 2012 נכנס לתוקף תיקון מס' 190 לפקודת מס הכנסה אשר, בין היתר, ערך שינויים מהותיים בכל הנוגע להטבות המס בקבלת קצבה ממוצר פנסיוני. במסגרת זו, כחקיקה משלימה לתיקון 3 לחוק קופות הגמל, הורחב הפטור ממס בעת קבלת קצבה בגיל פרישה (ולנכים בשיעור 75% לצמיתות) באופן מדורג עד לשנת 2025 והוחל גם על היוון קצבה מעבר לקצבה המזערית, הורחב הפטור ממס על קצבת שאירים ונערכו שינויים בנוסחת השילוב אשר נועדה להוות תמריץ להותרת כספי הפיצויים בקופה עד לגיל הפרישה.

הגברת התחרות בתחום

בהמשך למגמות שנסקרו לעיל, פורסמו בשנים האחרונות הוראות שונות שתכליתן הגברת אפשרות ניוד הכספים בין המוצרים השונים וביצוע התאמות בין המוצרים השונים (קופות גמל, קרנות פנסיה וביטוח חיים), לרבות בנושאי הכיסויים הביטוחיים הנמכרים במסגרת מוצרי החיסכון הפנסיוני והחלת מודל אחיד של גביית דמי ניהול תוך הפחתת שיעור דמי הניהול המרביים שניתן לגבות בקופות הגמל ובקופות הביטוח. במסגרת זו, נכנסו לתוקף בחודש אוקטובר 2008 תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (העברת כספים בין קופות גמל), התשס"ח-2008 שמטרתן לאפשר לצרכן לנייד בכל עת את החיסכון הפנסיוני שלו (למעט חיסכון בקרן פנסיה ותיקה) בין מוצרי החיסכון הפנסיוני ובכך להביא להגברת התחרות.

במסגרת תיקון מספר 12 לחוק קופות הגמל, נכנסה לתוקפה בחודש פברואר 2016 ההוראה לפיה מעסיק לא יוכל להתנות את שיעור ההפקדות משכר העובד שהמעסיק נדרש להפקיד לקופת גמל

למרכיב תשלומי המעסיק, לרבות השיעור משכר העובד שמשולם לרכישת אובדן כושר עבודה מכספי המעסיק ולמרכיב התשלומים בעבור פיצויים, בהפקדה לקופה מסוימת, לסוג מסוים של קופה או לקופה שיבחר העובד מתוך רשימה מסוימת של קופות. כמו כן נקבע כי אם נקבעה בדין או בהסכם התניה על שיעור ההפקדות לקופת הגמל בניגוד להוראות כאמור, יהיה העובד זכאי לשיעור ההפקדות הגבוה מבין השיעורים המרביים שהמעסיק עשוי להפקיד לזכות העובד לפי הוראות הדין או ההסכם, עד לתיקון הדין או ההסכם. השוואת גובה ההפקדה לה זכאי העובד בין המוצרים השונים נועדה להבטיח כי העובד יבחר את המוצר הפנסיוני המתאים לו מבין מוצרי החיסכון הפנסיוני.

הרפורמות האמורות מעלה הגבירו והעצימו את התחרות בתחום הפעילות. התחרות במוצרים השונים באה לידי ביטוי, בין היתר, בשיעור דמי הניהול כמפורט להלן, ובאיכות השירות לסוכנים וללקוחות.

פעולות להפחתת דמי הניהול

בשנים האחרונות נכנסו לתוקף מספר הוראות חקיקה אשר נועדו, בין היתר, להפחית את דמי הניהול המשולמים על ידי המבוטחים והעמיתים במסגרת מוצרי החיסכון הפנסיוני.

ביום 1 ביולי 2017 נכנס לתוקף תיקון 6 לחוק ייעוץ ושיווק פנסיוני אשר במסגרתו נקבע שסוכן פנסיוני אינו רשאי להעניק שירותי תפעול למעסיק שהוא מקבל ממנו עמלה בעד שיווק פנסיוני לעובדיו אלא אם הסוכן הפנסיוני יגבה מהמעסיק דמי סליקה בעד עובדיו בשיעור של 0.6% מההפקדות כל עובד או 10.5 ש"ח לפי הגבוה בתוספת מע"מ, הגוף המוסדי יפחית סכום זה מעמלת ההפצה של בעל הרישיון ויפחית בהתאם את דמי הניהול שישלם אותו עובד, ובתנאי שהמעסיק יבחר קרן ברירת מחדל לביטוח הפנסיוני של עובדיו, בהתאם לסעיף 20 לחוק קופות הגמל.

התפתחות מוצרי חיסכון בתחום הפעילות

מלבד מוצרים המיועדים לגיל פרישה כולל תחום הפעילות גם מוצרים המיועדים לחיסכון לטווח בינוני או לחיסכון פרטי. בשנים האחרונות חל גידול בהיקף הכספים המנוהלים במוצרים אלה ובמגוון המוצרים המשמשים למטרה זו במסגרת תחום הפעילות. בכלל מוצרים אלה ניתן למנות את קרן ההשתלמות שמהווה מוצר פנסיוני הכולל הטבות מס שניתן למשוך את היתרה הצבורה ממנו וליהנות מהטבות המס לאחר תקופת חיסכון של 6 שנים; הפקדות לקופת גמל לקצבה על ידי יחידים, אשר בהתאם לתיקון 190 לפקודת מס הכנסה משנת 2012, רשאים להפקיד כספים ללא תקרה בקופת גמל לקצבה במעמד של עמית עצמאי לצורך קבלת קצבה ולמשוך כספים אלה בהתקיים תנאים מסוימים במשיכה הונית.

כמו כן, בהתאם לתיקון מס' 15 לחוק קופות הגמל, חברות מנהלות של קופות גמל רשאיות להקים קופת גמל להשקעה - מוצר חיסכון המיועד לתשלום סכום הון ליחידים ואשר לחילופין ניתן החל מגיל 60 לקבל ממנו תשלומי קצבה פטורים מתשלום מס. התשלום שעמית רשאי להפקיד בקופות גמל להשקעה לא יעלה על 70,000 ש"ח לשנה (צמוד למדד המחירים לצרכן).

קופת הגמל להשקעה משמשת גם כברירת המחדל לצורך הפקדת כספים על ידי ביטוח לאומי עבור הורים לילדים במסגרת תכנית חיסכון לכל ילד.

ביצוע פעולות באופן דיגיטלי

בהמשך להקמת המסלקה הפנסיונית, בהתאם להוראות הממונה וכחלק ממדיניות החברה, בוצעו בשנים האחרונות שורה של שינויים אשר מאפשרים ביצוע פעולות דיגיטליות מול לקוחות החברה, גורמי ההפצה שלה וכן אל מול גופים מוסדיים אחרים. במסגרת זו הוסדרו, בין היתר, תהליכי ההצטרפות למוצרים הפנסיוניים השונים, מוסדו תהליכי גבייה אוטומטיים כחלק ממשק המעסיקים, הוסדרו תהליכי משלוח דיווחים באופן דיגיטלי למבוטחים ולעמיתים והוקמה תשתית לנטילת הלוואות באופן דיגיטלי. להערכת החברה, תהליכים אלה צפויים להתעצם בשנים הקרובות ולהתרחב לביצוע פעולות נוספות במסגרת תחום הפעילות, דבר אשר צפוי להביא לשיפור השירות ללקוח ולהתייעלות תפעולית.

2.1.3.

שינויים מהותיים צפויים בחלקה של החברה בשווקים העיקריים

בתחום קיימת תחרות מתמדת ועזה מצד החברות המנהלות קרנות פנסיה וקופות גמל. שוק ההון מתאפיין בתנודתיות גבוהה כתוצאה מאירועים פוליטיים וכלכליים בישראל ובעולם, המשפיעים על שערי ניירות ערך בבורסות ובשווקים המוסדרים, משפיעים על היקף הנכסים המנוהלים, וכתוצאה מכך משפיעים על תוצאות פעילות החברה, נכסיה, ותוצאותיה העסקיות.

החקיקה הרבה בתחום בשנים האחרונות, כמתואר לעיל, מחוללת שינויים רבים, וצפויה לחולל שינויים רבים נוספים בפעילות החברה.

בשנים האחרונות מסתמנת מגמה של מעבר לפעילות באמצעים דיגיטליים במסגרת תחום הפעילות. מגמה זו צפויה להשפיע על החברות בתחום הפעילות הן בהיבט של פעילות השיווק והמכירה, הן בהיבטים של שירות ללקוחות והן בהיבטי ההתייעלות התפעולית. לאופן בו תיושם מגמה זו על ידי החברות השונות בתחום הפעילות עשויה להיות השפעה על תוצאות פעילותן העסקית.

- **קרנות הפנסיה**

קרנות הפנסיה שבניהול החברה התאפיינו בעשור האחרון בצמיחה גבוהה ובהגדלת נתח השוק בהפקדות ובנכסים מעבר לממוצע בענף. מגמה זו התמתנה בשנתיים האחרונות, וזאת הן לנוכח צמיחתן של קרנות קטנות כמתואר לעיל והן לנוכח הגידול בנכסי הקרן.

בתחום קרנות הפנסיה נערכים מאמצים מצד חברות מנהלות של קרנות פנסיה שאינן כלולות בין חמש הקרנות הגדולות, להגדיל את נתח השוק שלהן, וזאת בין היתר על ידי מתן הטבות בדמי ניהול ותוך מינוף הוראות רגולטוריות בכל הקשור לצירוף לקוחות במסגרת הסדרי ברירת מחדל אצל מעסיקים. החברה צופה שמגמה זו תוסיף להתקיים בשנת הדוח. ככלל, מתאפיין תחום הפעילות ברגולציה רבה, והוא מושפע מהחלטות הממונה. החקיקה הרבה בתחום בשנים האחרונות, כמתואר לעיל, מחוללת שינויים רבים בתחום. לעניין ההשפעות של בחירת קרנות ברירת מחדל על ידי הממונה על החברה ראה סעיף 2.1.

- **קופות גמל**

בתחום קופות הגמל ניתן לראות בשנים האחרונות גידול בהפקדות הנובע מתיקון מס' 190 לפקודת מס הכנסה אשר, בין היתר, כלל שינויים משמעותיים בכל הנוגע להטבות המס בקבלת קצבה ממוצר פנסיוני. התיקון כאמור עודד אוכלוסייה לקראת פרישה לנתב את החסכונות לקופות הגמל וליהנות על ידי כך מהטבה במיסוי בעת משיכת הכספים הנובעים מהפקדה כאמור לעומת מוצרים תחליפיים לחיסכון שאינו פנסיוני.

שוק ההון עשוי להתאפיין בתנודתיות גבוהה כתוצאה מאירועים פוליטיים וגיאופוליטיים בישראל ובעולם, המשפיעים על שערי ניירות ערך בבורסות ובשווקים המוסדרים, משפיעים על היקף הנכסים המנוהלים, וכתוצאה מכך משפיעים על תוצאות פעילות החברה, נכסיה, ותוצאותיה העסקיות. לפירוש ראה בדוח הדירקטוריון של החברה.

לפירוט אודות הוראות דין נוספות שעשויה להיות להן השפעה על תחום הפעילות ראו סעיף 3.1.

לעניין ההשפעות האפשריות של תיקוני החקיקה המתוארים לעיל על חלקה של החברה בשווקים - ראה סעיף 2.1 לעיל.

2.1.4.

מוצרים חדשים**קרנות פנסיה**

לא היו מוצרים חדשים בתקופת הדוח. לעניין השינויים שנערכו בתקנוני הקרנות, ראה סעיף 2.1 לעיל.

קופות גמל

לא היו מוצרים חדשים בתקופת הדוח.

2.1.5. מידע ונתונים לפי סוג קופות

להלן מידע ונתונים לפי סוגי קרנות וקופות לגבי קרנות וקופות בניהול החברה לשנת 2019:

סך הכל	אחר*	קופת גמל להשקעה לחיסכון ארוך טווח לילד	קופת גמל להשקעה	קרנות השתלמות	קופות גמל אישיות לתגמולים ופיצויים	קרנות פנסיה חדשות		
						מקיפה	כללית	
מספר עמיתים**:								
909,069	73	202,978	3,520	132,629	68,683	14,270	486,916	פעילים
864,518	1,564	14,331	2,898	149,750	313,175	27,022	355,778	לא פעילים
								מקבלי קצבה:
29 8 62						-	29 8 62	מקבלי קצבה - זכאים קיימים לפנסיה:
								זקנה
								נכות
								שאירים
3,124 1,306 2,234						281 4 70	2,843 1,302 2,164	מקבלי קצבה - מקבלי קצבה קיימים:
								זקנה
								נכות
								שאירים
2,029 704 369						221 4 94	1,808 700 275	מקבלי קצבה - פנסיונרים:
								זקנה
								נכות
								שאירים
9,865						674	9,191	סה"כ מקבלי קצבה
1,783,452	1,637	217,309	6,418	282,379	381,858	41,966	851,885	סה"כ
נכסים מנוהלים, נטו (באלפי ש"ח):								
72,830,974	16,639	694,350	162,660	6,796,509	4,121,869	881,833	60,157,114	פעילים
36,763,327	493,315	38,571	229,801	6,439,056	20,142,681	339,775	9,080,128	לא פעילים
5,097 4,230 16,220						-	5,097 4,230 16,220	מקבלי קצבה - זכאים קיימים לפנסיה:
								זקנה
								נכות
								שאירים
820,106 767,247 921,103						72,753 7,850 9,377	747,353 759,397 911,726	מקבלי קצבה - מקבלי קצבה קיימים:
								זקנה
								נכות
								שאירים
601,150 802,367 226,105						23,176 11,380 2,365	577,974 790,987 223,740	מקבלי קצבה - פנסיונרים:
								זקנה
								נכות
								שאירים
4,163,625						126,901	4,036,724	סה"כ מקבלי קצבה
113,757,926	509,954	732,921	392,461	13,235,565	24,264,550	1,348,509	73,273,966	סה"כ

סך הכל	אחר*	קופת גמל להשקעה לחיסכון ארוך טווח לילד	קופת גמל להשקעה	קרנות השתלמות	קופות גמל אישיות לתגמולים ופיצויים	קרנות פנסיה חדשות		
						מקיפה	כללית	
נתונים תוצאתיים (באלפי ש"ח):								
1,659,428	7	10,973	11,856	371,231	71,813	88,474	1,105,074	דמי גמולים משונתים עבור מצטרפים חדשים
11,865,314	1,834	233,559	130,652	1,647,667	934,379	258,410	8,658,813	תקבולים מדמי גמולים
651,171	113	56,014	72,841	91,831	423,117	7,255		תקבולים מדמי גמולים חד פעמיים
4,403,167	33,979	243	-	758,258	919,430	36,038	2,655,219	העברות צבירה לקופה
5,990,704	186,568	1,232	-	873,713	1,523,775	68,719	3,336,697	העברות צבירה מהקופה
2,933,451	63,350	3,261	31,394	814,931	951,359	9,859	1,059,297	תשלומים: פדיונות
758	-	-	-	-	-	758	-	אחרים***
445						-	445	תשלומים לזכאים קיימים לפנסיה:
241						-	241	פנסיית זקנה
1,078						-	1,078	פנסיית נכות
								פנסיית שארים
50,255						4,366	45,889	תשלומים למקבלי קצבה קיימים:
83,535						345	83,190	פנסיית זקנה
48,743						560	48,183	פנסיית נכות
								פנסיית שארים
28,067						1,108	26,959	תשלומים לפנסיונרים:
67,782						565	67,217	פנסיית זקנה
7,172						113	7,059	פנסיית נכות
287,318						7,057	280,261	פנסיית שארים
								סה"כ תשלומים
10,478,964	56,986	59,270	31,983	1,129,860	2,017,419	128,023	7,055,423	עודף הכנסות על הוצאות לתקופה
דמי ניהול שנגבו מנכסים (אלפי ש"ח):								
368,989	3,523	1,358	2,129	89,189	141,864	4,002	126,924	פעילים ולא פעילים
18,017						699	17,318	מקבלי קצבה
387,006	3,523	1,358	2,129	89,189	141,864	4,701	144,242	סה"כ
דמי ניהול שנגבו מהפקדות (באלפי ש"ח):								
178,557					2,089	2,965	173,503	
שיעור דמי ניהול ממוצע שנגבו מנכסים (במונחים שנתיים, באחוזים):								
	0.05	0.23	0.68	0.75	0.63	0.31	0.17	פעילים
	0.60	0.23	0.66	0.68	0.59	0.52	0.42	לא פעילים
						0.55	0.50	מקבלי קצבה
שיעור דמי ניהול ממוצע שנגבו מהפקדות (באחוזים):								
					0.25	1.15	2.01	

סך הכל	אחר*	קופת גמל להשקעה לחיסכון ארוך טווח לילד	קופת גמל להשקעה	קרנות השתלמות	קופות גמל אישיות לתגמולים ופיצויים	קרנות פנסיה חדשות		
						מקיפה	כללית	
שיעור הוצאות ישירות ממוצע (באחוזים):								
	0.019	0.019	0.017	0.015	0.013	0.016	0.014	עמלת קניה ומכירה של ניירות ערך
	0.000	0.001	0.001	0.001	0.001	0.001	0.001	עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
	0.004	0.007	0.009	0.009	0.009	0.009	0.008	בגין השקעות לא סחירות
	0.035	0.033	0.050	0.110	0.101	0.092	0.115	עמלות ניהול חיצוני
	0.005	0.004	0.005	0.004	0.004	0.005	0.003	עמלות אחרות
	0.044	0.044	0.065	0.123	0.114	0.106	0.126	הוצאות מוגבלות****

שיעור עודף/גרעון אקטוארי (באחוזים):								
						(0.21)	(0.03)	מבוטחים
						-	(0.03)	זכאים קיימים לפנסיה
						(0.21)	0.72	מקבלי קצבה קיימים
						2.40	(0.03)	פנסיונרים

* כולל קופה מרכזית לפיצויים, קופה מרכזית לפנסיה תקציבית וקופה לדמי מחלה.

** בקרנות פנסיה מספר עמיתים ובקופות גמל מספר חשבונות העמיתים.

*** בגין מבטח משנה.

**** שיעור הוצאות מוגבלות הינו לידיעה בלבד, כלול בעמלות ניהול חיצוני ובעמלות בגין השקעות לא סחירות.

להלן מידע בדבר עמיתים לא פעילים לשנת 2019:

סך הכל	אחר*	קופת גמל להשקעה לחיסכון ארוך טווח לילד	קופת גמל להשקעה	קרנות השתלמות	קופות גמל אישיות לתגמולים ופיצויים	קרנות פנסיה חדשות		
						מקיפה	כללית	
חשבונות מנותקי קשר:								
44,178	78	250	1	2,357	26,061	96	15,335	מספר חשבונות
433,303	1,920	757	4	24,466	281,864	700	123,592	נכסים מנוהלים, נטו (באלפי ש"ח)
2,198	13	-	0	214	1,517	4	450	דמי ניהול שנגבו מנכסים (באלפי ש"ח)
	0.68	-	0.74	0.88	0.54	0.62	0.39	שיעור דמי ניהול ממוצע שנגבו מנכסים (באחוזים)**

חשבונות לא פעילים ביתרה של עד 8,000 ש"ח								
					64,437			מספר חשבונות
					131,680			נכסים מנוהלים, נטו (באלפי ש"ח)
					2,468			דמי ניהול שנגבו מנכסים (באלפי ש"ח)
					1.87			שיעור דמי ניהול ממוצע שנגבו מנכסים (באחוזים)**

* כולל קופה מרכזית לפיצויים וקופה לדמי מחלה.

** שיעור דמי הניהול מוצג במונחים שנתיים וכולל גם חלקים בשנה שבהם לא חלה על העמית ההגדרה "עמית שהקשר עמו נותק" (על פי תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (איתור עמיתים ומטבים), התשע"ב-2012).

להלן מידע ונתונים לפי סוגי קרנות וקופות לגבי קרנות וקופות בניהול החברה לשנת 2018:

סך הכל	אחר*	קופת גמל להשקעה לחיסכון ארוך טווח לילד	קופת גמל להשקעה	קרנות השתלמות	קופות גמל אישיות לתגמולים ופיצויים	קרנות פנסיה חדשות		
						מקיפה	כללית	
מספר עמיתים**:								
910,432	79	195,943	2,942	131,868	73,259	12,624	493,717	פעילים
835,623	1,612	8,834	2,213	134,339	307,126	24,698	356,801	לא פעילים
								מקבלי קצבה:
30 11 63						-	30	מקבלי קצבה - זכאים קיימים לפנסיה:
						-	11	זקנה
						-	63	נכות
						-		שאיירים
3,218 1,586 2,102						289	2,929	מקבלי קצבה - מקבלי קצבה קיימים:
						7	1,579	זקנה
						67	2,035	נכות
								שאיירים
748 338 178						87	661	מקבלי קצבה - פנסיונרים:
						4	334	זקנה
						19	159	נכות
								שאיירים
8,274						473	7,801	סה"כ מקבלי קצבה
1,754,329	1,691	204,777	5,155	266,207	380,385	37,795	858,319	סה"כ
נכסים מנוהלים, נטו (באלפי ש"ח):								
60,672,309	14,907	427,072	96,114	6,007,797	4,020,791	650,046	49,455,582	פעילים
30,691,779	674,240	17,270	165,106	5,380,443	17,139,686	264,914	7,050,120	לא פעילים
4,995 4,995 15,800						-	4,995	מקבלי קצבה - זכאים קיימים לפנסיה:
						-	4,995	זקנה
						-	4,995	נכות
						-	15,800	שאיירים
792,492 807,415 845,502						67,511	724,981	מקבלי קצבה - מקבלי קצבה קיימים:
						6,705	800,710	זקנה
						8,574	836,928	נכות
								שאיירים
215,877 377,152 105,131						9,258	206,619	מקבלי קצבה - פנסיונרים:
						3,131	374,021	זקנה
						2,283	102,848	נכות
								שאיירים
3,169,359						97,462	3,071,897	סה"כ מקבלי קצבה
94,533,447	689,147	444,342	261,220	11,388,240	21,160,477	1,012,422	59,577,599	סה"כ
נתונים תוצאתיים (באלפי ש"ח):								
1,683,542	163	12,078	11,501	400,671	44,039	81,100	1,133,990	דמי גמולים משותפים עבור מצטרפים חדשים
11,358,862	2,234	190,544	133,872	1,537,445	1,209,388	216,148	8,069,231	תקבולים מדמי גמולים
1,378,949	101	21,178	133,872	284,468	931,837	7,493		תקבולים מדמי גמולים חד פעמיים
5,844,703	146,176	299	-	1,436,628	1,641,863	32,789	2,586,948	העברות צבירה לקופה
4,197,194	29,954	893	-	549,096	866,791	50,920	2,699,540	העברות צבירה מהקופה

סך הכל	אחר*	קופת גמל להשקעה לחיסכון ארוך טווח לילד	קופת גמל להשקעה	קרנות השתלמות	קופות גמל אישיות לתגמולים ופיצויים	קרנות פנסיה חדשות		
						מקיפה	כללית	
2,625,285	54,032	1,215	20,720	702,431	854,076	984,422	8,389	תשלומים פדיונות:
(6,567)	-	-	-	-	-	-	(6,567)	אחרים***
262						262	-	תשלומים לזכאים קיימים לפנסיה:
514						514	-	פנסית זקנה
1,093						1,093	-	פנסית נכות
								פנסית שארים
50,708						46,274	4,434	תשלומים למקבלי קצבה קיימים:
111,713						110,842	871	פנסית זקנה
49,536						49,007	529	פנסית נכות
								פנסית שארים
6,933						6,645	288	תשלומים לפנסיונרים:
18,507						18,406	101	פנסית זקנה
1,505						1,460	45	פנסית נכות
240,771						234,503	6,268	פנסית שארים
(884,330)	(16,692)	(11,327)	(8,690)	(238,792)	(363,207)	(218,271)	(27,351)	סה"כ תשלומים
								עודף הכנסות (הפסדים) על הוצאות לתקופה
דמי ניהול שנגבו מנכסים (אלפי ש"ח):								
345,221	3,767	815	1,442	81,818	135,981	117,560	3,838	פעילים ולא פעילים
13,924						13,411	513	מקבלי קצבה
359,145	3,767	815	1,442	81,818	135,981	130,971	4,351	סה"כ
181,321					2,761	175,918	2,642	דמי ניהול שנגבו מהפקדות (באלפי ש"ח):
שיעור דמי ניהול ממוצע שנגבו מנכסים (במונחים שנתיים, באחוזים):								
	0.09-	0.23	0.66	0.77	0.62	0.36	0.18	פעילים
	0.57	0.23	0.65	0.74	0.65	0.64	0.43	לא פעילים
						0.60	0.50	מקבלי קצבה
שיעור דמי ניהול ממוצע שנגבו מהפקדות (באחוזים):								
					0.22	1.22	2.20	שיעור דמי ניהול ממוצע שנגבו מהפקדות (באחוזים):
שיעור הוצאות ישירות ממוצע (באחוזים):								
	0.016	0.020	0.019	0.014	0.012	0.015	0.013	עמלת קניה ומכירה של ניירות ערך
	0.003	0.004	0.005	0.004	0.003	0.004	0.004	עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
	0.002	0.006	0.008	0.006	0.006	0.008	0.007	בגין השקעות לא סחירות
	0.043	0.029	0.045	0.099	0.091	0.102	0.119	עמלות ניהול חיצוני
	0.005	0.003	0.005	0.004	0.006	0.006	0.004	עמלות אחרות
	0.050	0.038	0.058	0.110	0.103	0.116	0.130	הוצאות מוגבלות****

סך הכל	אחר*	קופת גמל להשקעה לחיסכון ארוך טווח לילד	קופת גמל להשקעה	קרנות השתלמות	קופות גמל אישיות לתגמולים ופיצויים	קרנות פנסיה חדשות		
						מקיפה	כללית	
שיעור עודף/גרעון אקטוארי (באחוזים):								
						(0.10)	(0.08)	מבוטחים
						(0.10)	-	זכאים קיימים לפנסיה
						0.17	0.20	מקבלי קצבה קיימים
						(1.01)	(3.18)	פנסיונרים

* כולל קופה מרכזית לפיצויים, קופה מרכזית לפנסיה תקציבית וקופה לדמי מחלה.

** בקרנות פנסיה מספר עמיתים ובקופות גמל מספר חשבוניות העמיתים.

*** בגין מבטח משנה.

**** שיעור הוצאות מוגבלות הינו לידיעה בלבד, כלול בעמלות ניהול חיצוני ובעמלות בגין השקעות לא סחירות.

להלן מידע בדבר עמיתים לא פעילים לשנת 2018:

סך הכל	אחר*	קרנות השתלמות	קופות גמל אישיות לתגמולים ופיצויים	קרנות פנסיה חדשות		
				מקיפה	כללית	
חשבונות מנותקי קשר:						
41,624	222	2,026	26,658	84	12,634	מספר חשבונות
395,062	5,222	18,089	253,957	803	116,991	נכסים מנוהלים, נטו (באלפי ש"ח)
1,996	24	176	1,381	5	410	דמי ניהול שנגבו מנכסים (באלפי ש"ח)
	0.46	0.97	0.54	0.70	0.36	שיעור דמי ניהול ממוצע שנגבו מנכסים (באחוזים)**
חשבונות לא פעילים ביתרה של עד 8,000 ש"ח						
			70,308			מספר חשבונות
			131,943			נכסים מנוהלים, נטו (באלפי ש"ח)
			2,499			דמי ניהול שנגבו מנכסים (באלפי ש"ח)
			1.89			שיעור דמי ניהול ממוצע שנגבו מנכסים (באחוזים)**

* כולל קופה מרכזית לפיצויים וקופה לדמי מחלה.

** שיעור דמי הניהול מוצג במונחים שנתיים וכולל גם חלקים בשנה שבהם לא חלה על העמית ההגדרה "עמית שהקשר עמו נותק" (על פי תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (איתור עמיתים ומוטבים), התשע"ב-2012).

להלן מידע ונתונים לפי סוגי קרנות וקופות לגבי קרנות וקופות בניהול החברה לשנת 2017:

סך הכל	אחר*	קופת גמל לחיסכון ארוך טווח לילד	קופת גמל להשקעה	קרנות השתלמות	קופות גמל אישיות לתגמולים ופיצויים	קרנות פנסיה חדשות		
						מקיפה	כללית	
מספר עמיתים**:								
859,812	75	182,976	1,994	118,990	75,486	10,314	469,964	פעילים
855,563	1,618	6,871	964	113,632	314,034	22,172	396,286	לא פעילים
								מקבלי קצבה:
								זכאים קיימים לפנסיה:
29						-	29	זקנה
10						-	10	נכות
67						-	67	שאירים
								פנסיונרים:
3,064						290	2,774	זקנה
1,528						5	1,523	נכות
1,956						62	1,894	שאירים
1,722,029	1,693	189,847	2,958	232,622	389,520	32,843	872,547	סה"כ
נכסים מנוהלים, נטו (באלפי ש"ח):								
54,185,366	17,121	258,314	78,339	5,427,820	4,313,025	527,854	43,562,893	פעילים
28,563,317	643,121	8,620	78,419	4,476,507	16,061,419	243,898	7,051,333	לא פעילים
								בגין מקבלי קצבה - זכאים קיימים לפנסיה:
4,859						-	4,859	זקנה
4,874						-	4,874	נכות
16,272						-	16,272	שאירים
								בגין מקבלי קצבה - פנסיונרים:
793,915						72,027	721,888	זקנה
860,534						5,550	854,984	נכות
848,649						9,881	838,768	שאירים
85,277,786	660,242	266,934	156,758	9,904,327	20,374,444	859,210	53,055,871	סה"כ
נתונים תוצאתיים (באלפי ש"ח):								
2,130,708	110	248,867	61,991	464,518	387,434	38,087	929,701	דמי גמולים משונתים עבור מצטרפים חדשים
9,959,355	4,226	257,615	122,190	1,323,305	1,051,968	168,916	7,031,135	תקבולים מדמי גמולים
1,240,629	2,027	104,943	122,190	244,237	764,130	3,102		תקבולים מדמי גמולים חד פעמיים
5,627,436	46,173	158	-	1,203,114	1,372,148	39,408	2,966,435	העברות צבירה לקופה
3,707,506	30,561	347	-	479,385	771,342	42,516	2,383,355	העברות צבירה מהקופה
								תשלומים:
2,222,217	28,516	262	2,583	544,115	811,439	7,582	827,720	פדיונות
(5,865)	-	-	-	-	-	(5,865)	-	אחרים***
								תשלומים לזכאים קיימים לפנסיה:
420						-	420	פנסיית זקנה
278						-	278	פנסיית נכות
1,174						-	1,174	פנסיית שאירים
								תשלומים לפנסיונרים:
44,678						4,350	40,328	פנסיית זקנה
92,166						432	91,734	פנסיית נכות
41,063						494	40,569	פנסיית שאירים
5,487,924	34,491	9,770	5,330	543,464	1,081,037	53,351	3,760,481	עודף הכנסות על הוצאות לתקופה

סך הכל	אחר*	קופת גמל להשקעה לחיסכון ארוך טווח לילד	קופת גמל להשקעה	קרנות השתלמות	קופות גמל אישיות לתגמולים ופיצויים	קרנות פנסיה חדשות		
						מקיפה	כללית	
דמי ניהול שנגבו מנכסים (אלפי ש"ח):								
313,744	3,731	306	515	69,769	130,063	3,372	105,988	פעילים ולא פעילים
12,202						445	11,757	מקבלי קצבה
325,946	3,731	306	515	69,769	130,063	3,817	117,745	סה"כ
דמי ניהול שנגבו מהפקדות (באלפי ש"ח):								
174,623					2,871	1,959	169,793	
שיעור דמי ניהול ממוצע שנגבו מנכסים (במונחים שנתיים, באחוזים):								
	0.04	0.19	0.65	0.80	0.63	0.39	0.19	פעילים
	0.57	0.01	0.56	0.77	0.67	0.71	0.46	לא פעילים
						0.60	0.50	מקבלי קצבה
שיעור דמי ניהול ממוצע שנגבו מהפקדות (באחוזים):								
					0.28	1.17	2.44	
שיעור הוצאות ישירות ממוצע (באחוזים):								
	0.015	0.022	0.050	0.011	0.010	0.011	0.010	עמלת קניה ומכירה של ניירות ערך
	0.003	0.003	0.009	0.004	0.003	0.004	0.003	עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
	0.001	0.001	0.003	0.002	0.003	0.003	0.002	בגין השקעות לא סחירות
	0.037	0.025	0.104	0.090	0.086	0.099	0.120	עמלות ניהול חיצוני
	0.004	0.001	0.003	0.003	0.005	0.005	0.003	עמלות אחרות
	0.043	0.028	0.038	0.096	0.093	0.106	0.124	הוצאות מוגבלות****
שיעור עודף/גרעון אקטוארי (באחוזים):								
						(0.33)	0.42	מבוטחים
							0.42	זכאים קיימים לפנסיה
						(0.33)	0.47	פנסיונרים

* כולל קופה מרכזית לפיצויים, קופה מרכזית לפנסיה תקציבית וקופה לדמי מחלה.

** בקרנות פנסיה מספר עמיתים ובקופות גמל מספר חשבונות העמיתים.

*** בגין מבטח משנה.

**** שיעור הוצאות מוגבלות הינו לידיעה בלבד, כלול בעמלות ניהול חיצוני ובעמלות בגין השקעות לא סחירות.

להלן מידע בדבר עמיתים לא פעילים לשנת 2017:

סך הכל	אחר*	קרנות השתלמות	קופות גמל אישיות לתגמולים ופיצויים	קרנות פנסיה חדשות		
				כללית	מקיפה	
חשבונות מנותקי קשר:						
48,987	217	2,741	32,821	124	13,084	מספר חשבונות
573,717	4,926	31,854	325,393	2,033	209,511	נכסים מנוהלים, נטו (באלפי ש"ח)
2,702	14	318	1,801	15	554	דמי ניהול שנגבו מנכסים (באלפי ש"ח)
	0.28	1.00	0.55	0.85	0.29	שיעור דמי ניהול ממוצע שנגבו מנכסים (באחוזים)**
חשבונות לא פעילים ביתרה של עד 8,000 ש"ח						
			95,446			מספר חשבונות
			160,971			נכסים מנוהלים, נטו (באלפי ש"ח)
			2,916			דמי ניהול שנגבו מנכסים (באלפי ש"ח)
			1.81			שיעור דמי ניהול ממוצע שנגבו מנכסים (באחוזים)**

* כולל קופה מרכזית לפיצויים וקופה לדמי מחלה.

** שיעור דמי הניהול מוצג במונחים שנתיים וכולל גם חלקים בשנה שבהם לא חלה על העמית ההגדרה "עמית שהקשר עמו נותק" (על פי תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (איתור עמיתים ומוטבים), התשע"ב-2012).

- ניתוח התפתחויות ושינויים שחלו בקופות

תחום הפנסיה

הראל פנסיה - קרן פנסיה חדשה מקיפה

- שינוי במספר העמיתים

בשנת 2019 חל קיטון בכמות העמיתים ומקבלי הקצבה של כ-1%, לעומת קיטון של כ-2% בשנת 2018. הקיטון נובע בעיקרו מיישום שוטף של חוזר איחוד חשבונות.

מספר העמיתים הפעילים קטן בשנת 2019 בכ-1% לעומת גידול של כ-5% בשנת 2018, עיקר השינוי הנו בשל גידול במספר עמיתים של מעסיקים קיימים בקרן ומעסיקים חדשים שנוספו במהלך השנה.

מספר העמיתים הלא פעילים קטן בתקופת הדוח בכ-0.3% לעומת קיטון של כ-10% בשנת 2018. הקיטון אשתקד מיוחס בעיקרו ליישום חוזר איחוד חשבונות לא פעילים בין קרנות הפנסיה השונות.

מספר מקבלי הקצבאות גדל בשנת 2019 בכ-18% לעומת גידול של כ-24% בשנת 2018.

- שינוי בנכסים מנוהלים

הנכסים המנוהלים, נטו עבור עמיתים פעילים גדלו בשנת 2019 בכ-22% מסך של כ-49.5 מיליארד ש"ח לסך של כ-60.2 מיליארד ש"ח.

בשנת 2018 גדלו הנכסים המנוהלים, נטו עבור עמיתים פעילים בכ-14% מסך של כ-43.6 מיליארד ש"ח לסך של כ-49.5 מיליארד ש"ח.

הנכסים המנוהלים, נטו עבור עמיתים לא פעילים גדלו בשנת 2019 בכ-29% מסך של כ-7.1 מיליארד ש"ח לסך של כ-9.1 מיליארד ש"ח.

בשנת 2018 הנכסים המנוהלים, נטו עבור עמיתים לא פעילים נותרו כמעט ללא שינוי.

הנכסים המנוהלים, נטו עבור מקבלי קצבה גדלו בתקופת הדוח בכ-31% מסך של כ-3.1 מיליארד ש"ח לסך של כ-4.0 מיליארד ש"ח.

הגידול בנכסים נטו בקרן בתקופת הדוח נובע מתנועת צבירה כספית חיובית נטו (גביה וניוד פנימה בניכוי פדיונות, תשלומי פנסיה וניוד החוצה) בסך של כ-6.6 מיליארד ש"ח ומרווחי השקעות נטו (בניכוי דמי ניהול) בסך של כ-7.1 מיליארד ש"ח.

- שינוי בדמי הגמולים

בשנת 2019 גבתה הקרן סך של כ-8.7 מיליארד ש"ח דמי גמולים לעומת סך של כ-8.1 מיליארד ש"ח בשנת 2018 וסך של כ-7.0 מיליארד ש"ח בשנת 2017.

גידול של כ-7% בשנת 2019 וגידול של כ-15% בשנת 2018.

- שינוי בסך העברות

בתקופת הדוח הסתכמו העברות אל הקרן לסך של כ-2,655 מיליון ש"ח לעומת סך של כ-2,587 מיליון ש"ח בשנת 2018 וסך של כ-2,966 מיליון ש"ח בשנת 2017.

גידול של כ-3% בשנת 2019 וקיטון של כ-13% בשנת 2018.

בתקופת הדוח הסתכמו העברות הצבירה של הקרן אל גופים מוסדיים אחרים לסך של כ-3,337 מיליון ש"ח לעומת כ-2,700 מיליון ש"ח בשנת 2018 וסך של כ-2,383 מיליון ש"ח בשנת 2017.

גידול של כ-24% בשנת 2019 וגידול של כ-13% בשנת 2018.

השפעת הניוד נטו על הקרן בתקופת הדוח הינה שלילית בסך של כ-681 מיליון ש"ח, לעומת השפעה שלילית בסך של כ-113 מיליון ש"ח בשנת 2018 והשפעה חיובית בסך של כ-583 מיליון ש"ח בשנת 2017.

- שינוי בפדיונות

בשנת 2019, הסתכמו הפדיונות מהקרן לסך של כ-1,059 מיליון ש"ח לעומת כ-984 מיליון ש"ח בשנת 2018 וסך של כ-828 מיליון ש"ח בשנת 2017.

הגידול בתקופת הדוח מושפע בעיקר מיתרתם הצבורה של העמיתים שבחרו לפדות. הפדיונות מורכבים ממשיכת כספי פיצויים בשל עזיבת עבודה וממשיכות של כספי חסכון טרם זמנם.

- שינוי בתשלומי פנסיה

בשנת 2019, הסתכמו תשלומי הפנסיה לסך של כ-280 מיליון ש"ח לעומת סך של כ-235 מיליון ש"ח בשנת 2018 וסך של כ-175 מיליון ש"ח בשנת 2017.

גידול של כ-20% בשנת 2019 וגידול של כ-34% בשנת 2018, נובע מעליה במספר המבוטחים הזכאים לתשלומי פנסיה מהקרן.

- שינוי בעודף / גרעון אקטוארי

בתקופת הדוח הסתכם הגרעון האקטוארי למבוטחים, לזכאים קיימים לפנסיה ולפנסיונרים לכ-0.03%, למקבלי קצבה קיימים הסתכם העודף האקטוארי לכ-0.72%. בשנת 2018 הסתכם הגרעון האקטוארי למבוטחים ולזכאים קיימים לפנסיה לכ-0.10%, למקבלי קצבה קיימים הסתכם העודף האקטוארי לכ-0.17% ולפנסיונרים הסתכם הגרעון האקטוארי לכ-1.01%. בשנת 2017 הסתכם העודף האקטוארי ל-0.42% למבוטחים ולזכאים קיימים לפנסיה ו-0.47% למקבלי קצבה קיימים.

לפרטים נוספים ראה ביאור 11 בדוחות הכספיים של הקרן.

הראל פנסיה כללית - קרן פנסיה חדשה כללית

- שינוי במספר העמיתים

בשנת 2019 חל גידול בכמות העמיתים ומקבלי הקצבה של כ-11%, לעומת גידול של כ-15% בשנת 2018.

מספר העמיתים הפעילים גדל בשנת 2019 בכ-13% לעומת גידול של כ-22% בשנת 2018.

מספר העמיתים הלא פעילים גדל בשנת 2019 בכ-9% לעומת כ-11% בשנת 2018.

מספר מקבלי הקצבאות גדל בשנת 2019 בכ-42% לעומת גידול של כ-32% בשנת 2018.

- שינוי בנכסים מנוהלים

הנכסים המנוהלים, נטו עבור עמיתים פעילים ולא פעילים גדלו בתקופת הדוח בכ-34% מסך של כ-915.0 מיליון ש"ח לסך של כ-1,221.6 מיליון ש"ח. בשנת 2018 היה גידול של כ-19% מסך של כ-771.8 מיליון ש"ח לסך של כ-915.0 מיליון ש"ח.

הנכסים המנוהלים, נטו עבור מקבלי קצבה גדלו בתקופת הדוח בכ-30% מסך של כ-97.5 מיליון ש"ח לסך של כ-126.9 מיליון ש"ח. בשנת 2018 היה גידול של כ-11% מסך של כ-87.5 מיליון ש"ח לסך של כ-97.5 מיליון ש"ח.

הגידול בנכסים נטו בקרן בתקופת הדוח נובע מתנועת צבירה כספית חיובית נטו (גביה וניוד פנימה בניכוי פדיונות, תשלומי פנסיה וניוד החוצה) בסך של כ-210.6 מיליון ש"ח ומרווחי השקעות נטו (בניכוי דמי ניהול) בסך של כ-128.0 מיליון ש"ח.

- שינוי בדמי הגמולים

בתקופת הדוח גבתה הקרן סך של כ-258.4 מיליון ש"ח דמי גמולים לעומת סך של כ-216.1 מיליון ש"ח בשנת 2018 וסך של כ-168.9 מיליון ש"ח בשנת 2017.

גידול של כ-20% בשנת 2019 וגידול של כ-28% בשנת 2018.

- שינוי בסך העברות

בתקופת הדוח הסתכמו העברות אל הקרן לסך של כ-36.0 מיליון ש"ח לעומת סך של כ-32.8 מיליון ש"ח בשנת 2018 וסך של כ-39.4 מיליון ש"ח בשנת 2017.

בתקופת הדוח הסתכמו העברות הצבירה מהקרן לסך של כ-68.7 מיליון ש"ח לעומת סך של כ-50.9 מיליון ש"ח בשנת 2018 וסך של כ-42.5 מיליון ש"ח בשנת 2017.

בתקופת הדוח השפעת הניוד נטו על הקרן הינה שלילית בסך של כ-32.7 מיליון ש"ח, לעומת השפעה שלילית בסך של כ-18.1 מיליון ש"ח בשנת 2018 והשפעה שלילית בסך של כ-3.1 מיליון ש"ח בשנת 2017.

- שינוי בפדיונות

בתקופת הדוח הסתכמו הפדיונות מהקרן לסך של כ-9.9 מיליון ש"ח לעומת סך של כ-8.4 מיליון ש"ח בשנת 2018 וסך של כ-7.6 מיליון ש"ח בשנת 2017.

השינוי בתקופה מושפע הן מכמות העמיתים בקרן, והן מיתרתם הצבורה של העמיתים שבחרו לפדות. הפדיונות מורכבים ממשיכת כספי פיצויים בשל עזיבת עבודה וממשיכות של כספי חסכון טרם זמנם.

- שינוי בתשלומי פנסיה

בתקופת הדוח הסתכמו תשלומי הפנסיה לסך של כ-5.3 מיליון ש"ח לעומת סך של כ-5.8 מיליון ש"ח בשנת 2018 וסך של כ-5.3 מיליון ש"ח בשנת 2017.

- שינוי בעודף /גרעון אקטוארי

בתקופת הדוח הסתכם הגירעון האקטוארי למבוטחים ולמקבלי קצבה קיימים לכ-0.21% ולפנסיונרים הסתכם העודף האקטוארי לכ-2.40%. בשנת 2018 הסתכם הגירעון האקטוארי למבוטחים לכ-0.08%, למקבלי קצבה קיימים הסתכם העודף האקטוארי לכ-0.20% ולפנסיונרים הסתכם הגירעון האקטוארי לכ-3.18%. בשנת 2017 הסתכם הגירעון האקטוארי ל-0.33% למבוטחים ולמקבלי קצבה קיימים.

לפרטים נוספים ראה ביאור 11 בדוחות הכספיים של הקרן.

תחום הגמל - תגמולים, אישיות, פיצויים, מרכזיות לפיצויים, השקעה ומטרה אחרת

• שינוי במספר חשבונות העמיתים

בשנת 2019 חל גידול של כ-2.6% במספר חשבונות העמיתים, לעומת גידול של כ-1.4% בשנת 2018. מספר חשבונות העמיתים הפעילים גדל בכ-1.1% בשנת 2019, לעומת גידול של כ-4.5% בשנת 2018. מספר חשבונות העמיתים הלא פעילים גדל בכ-3.8% בשנת 2019, לעומת קיטון של כ-1.1% בשנת 2018.

• שינוי בנכסים מנוהלים

הנכסים המנוהלים ליום 31 בדצמבר 2019 הסתכמו לסך של כ-25.9 מיליארד ש"ח, לעומת סך של כ-22.6 מיליארד ש"ח בשנת 2018 וסך של כ-21.5 מיליארד ש"ח בשנת 2017, גידול של כ-14.8% בשנת 2019 לעומת גידול של כ-5.1% בשנת 2018.

הגידול בשנת 2019 נבע בעיקר מרווחי תשואה בקופות. הגידול בשנת 2018 נבע מצבירה נטו חיובית.

• שינוי בדמי הגמולים

בשנת 2019 הסתכמה הגביה לסך של כ-1,300.4 מיליון ש"ח, לעומת סך של כ-1,536 מיליון ש"ח בשנת 2018 וסך של כ-1,436 מיליון ש"ח בשנת 2017. קיטון של כ-15.3% בשנת 2019, לעומת גידול של כ-7.0% בשנת 2018.

עיקר השינוי בין השנים נובע מהפקדות לתיקון 190.

• שינוי בסך העברות

בשנת 2019, הסתכמו העברות אל הקופות לסך של כ-953.7 מיליון ש"ח לעומת סך של כ-1,788.3 מיליון ש"ח בשנת 2018 וסך של כ-1,418.5 מיליון ש"ח בשנת 2017.

קיטון של כ-46.7% בשנת 2019 לעומת גידול של כ-26.1% בשנת 2018.

בשנת 2019, הסתכמו העברות מהקופות לסך של כ-1,711.6 מיליון ש"ח לעומת סך של כ-897.6 מיליון ש"ח בשנת 2018 וסך של כ-802.3 מיליון ש"ח בשנת 2017.

גידול של כ-90.7% בשנת 2019, לעומת גידול של כ-11.9% בשנת 2018.

השפעת הניוד נטו על נכסי הקופות בשנת 2019 הינה שלילית בסך של כ-757.9 מיליון ש"ח, בשנת 2018 השפעה חיובית של כ-890.7 מיליון ש"ח.

• שינוי בפדיונות

בשנת 2019, הסתכמו הפדיונות מהקופות הגמל לסך של כ-1,049.4 מיליון ש"ח לעומת סך של כ-930.0 מיליון ש"ח בשנת 2018 וסך של כ-842.8 מיליון ש"ח בשנת 2017.

גידול של כ-12.8% בשנת 2019, לעומת גידול של כ-10.4% בשנת 2018.

תחום ההשתלמות

• שינוי במספר חשבונות העמיתים

בשנת 2019 חל גידול של כ-6.1% במספר חשבונות העמיתים, לעומת גידול של כ-14.4% בשנת 2018. מספר חשבונות העמיתים הפעילים גדל בכ-0.6% בשנת 2019, לעומת גידול של כ-10.8% בשנת 2018. מספר חשבונות העמיתים הלא פעילים גדל בכ-11.5% בשנת 2019, לעומת גידול של כ-18.2% בשנת 2018.

• שינוי בנכסים מנוהלים

הנכסים ליום 31 בדצמבר 2019 הסתכמו לסך של כ-13.2 מיליארד ש"ח, לעומת סך של כ-11.4 מיליארד ש"ח בשנת 2018 וסך של כ-9.9 מיליארד ש"ח בשנת 2017, גידול של כ-16.2% בשנת 2019 לעומת גידול של כ-15.0% בשנת 2018.

• שינוי בדמי הגמולים

בשנת 2019 הסתכמה הגביה לסך של כ-1,647.7 מיליון ש"ח, לעומת סך של כ-1,537.4 מיליון ש"ח בשנת 2018 וסך של כ-1,323.3 מיליון ש"ח בשנת 2017. גידול של כ-7.2% בשנת 2019, לעומת גידול של כ-16.2% בשנת 2018.

• שינוי בסך העברות

בשנת 2019, הסתכמו העברות אל הקרן לסך של כ-758.3 מיליון ש"ח לעומת סך של כ-1,436.6 מיליון ש"ח בשנת 2018 וסך של כ-1,203.1 מיליון ש"ח בשנת 2017.

בשנת 2019, הסתכמו העברות מהקרן לסך של כ-873.7 מיליון ש"ח לעומת סך של כ-549.1 מיליון ש"ח בשנת 2018, וסך של כ-479.4 מיליון ש"ח בשנת 2017.

השפעת הניוד נטו על נכסי הקרן בשנת 2019 הינה שלילית בסך של כ-115.5 מיליון ש"ח, בשנת 2018 השפעה חיובית של 887.5 מיליון ש"ח.

• שינוי בפדיונות

בשנת 2019, הסתכמו הפדיונות מהקרן לסך של כ-814.9 מיליון ש"ח לעומת סך של כ-702.4 מיליון ש"ח בשנת 2018, וסך של כ-544.1 מיליון ש"ח בשנת 2017.

שיעורי דמי ניהול בהתאם להוראות הדין

לימים 31 בדצמבר 2019, 2018 ו-2017							שיעור דמי ניהול מהפקדה ושיעור שנתי דמי ניהול מנכסים שרשאית החברה לגבות לפי הוראות הדין:
אחר*	קופת גמל להשקעה לחיסכון ארוך טווח לילד	קופת גמל להשקעה	קרנות השתלמות	קופות גמל אישיות לתגמולים ופיצויים	קרנות פנסיה חדשות		
					מקיפה	כללית	
2% מנכסים	0.23% מנכסים****	4% מהפקדה ו-1.05% מנכסים	2% מנכסים	4% מהפקדה ו-1.05% מנכסים	4% מהפקדה ו-1.05% מנכסים	6% מהפקדה ו-0.5% מנכסים	פעילים
0.3% מנכסים	0.23% מנכסים	0.3% מנכסים	0.3% מנכסים	0.3% מנכסים	0.3% מנכסים	0.3% מנכסים	לא פעילים:
2% מנכסים	0.23% מנכסים	1.05% מנכסים	2% מנכסים	1.05% מנכסים	1.05% מנכסים	0.5% מנכסים	מנותקי קשר**
					0.6% מנכסים***	0.5% מנכסים	אחר
							מקבלי קצבה

* כולל קופה מרכזית לפיצויים, קופה לפיצויים רב מסלולית בניהול אישי, קופה מרכזית לפנסיה תקציבית וקופה לדמי מחלה.

** לעניין העמיתים שביום התחילה של תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (איתור עמיתים ומוטבים), התשע"ב-2012 (ינואר 2013), התקיימה לגביהם ההגדרה "עמית שהקשר עמו נותק", שיעור דמי הניהול הנ"ל אינו נדרש וזאת עד לתום תקופה של שלוש שנים מיום ההחלה (דצמבר 2015).

*** בהתאם לתקנון הקרן דמי הניהול ממי שהפכו לפנסיונרים החל מחודש ינואר 2010 ואילך ייגבו דמי ניהול שלא יעלו על שיעור של 0.5% בחישוב שנתי מתוך סך הנכסים העומדים כנגד התחייבות הקרן לכלל הפנסיונרים.

עבור פנסיונרים שפרשו לפני שנת 2010 נגבים דמי ניהול בשיעור של 2% בחישוב שנתי מתוך סך הנכסים העומדים כנגד התחייבות הקרן לכלל הפנסיונרים.

**** מתקבל מהמוסד לביטוח לאומי.

2.2 תחרות

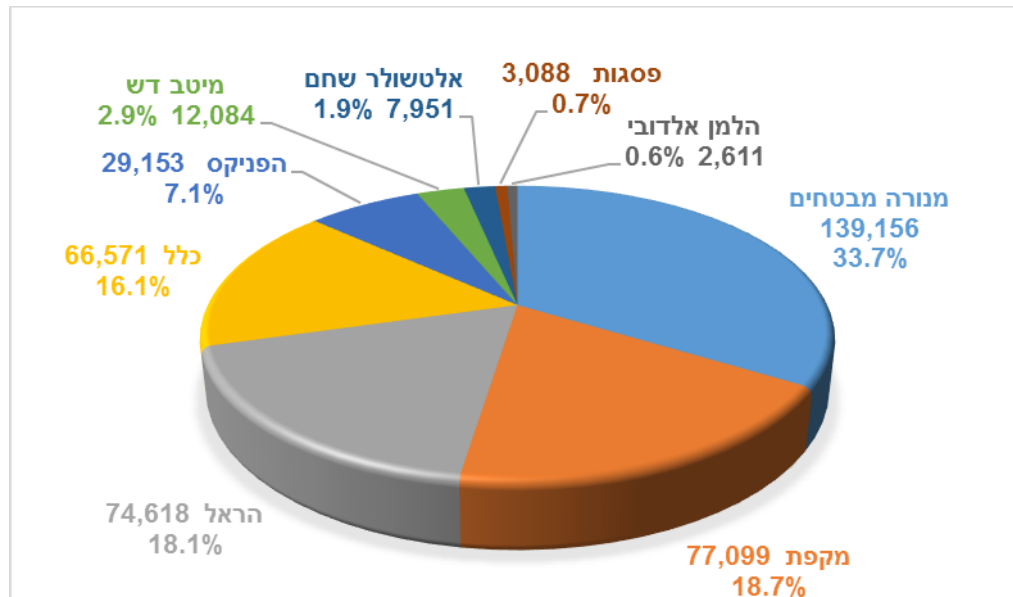
תחום הפנסיה

שוק הפנסיה מתאפיין בריכוזיות הולכת ופוחתת בעשור האחרון: בהתאם לפרסומי משרד האוצר, היקף הנכסים הצבורים בקרנות הפנסיה החדשות ליום 31 בדצמבר 2019 הסתכם בכ-415.5 מיליארדי ש"ח, גידול של כ-3.2 מיליארדי ש"ח לעומת 31 בדצמבר 2018. סך הנכסים בקרנות הפנסיה שבבעלות חברות ביטוח הינו כ-388.8 מיליארד ש"ח, לעומת כ-329.3 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018. הרפורמה בשוק קרנות הפנסיה נועדה, בין היתר, להגביר את רמת התחרות בענף. בעבר, נשלטו מרבית הנכסים בשוק על ידי קרנות הפנסיה ההסתדרותיות. עם החלת הרפורמה ומכירת קרנות הפנסיה החדשות, נכנסו חברות הביטוח הגדולות לענף וכיום מחזיקות ארבע קבוצות הביטוח את השליטה העיקרית בענף, אגב התגברות התחרות וירידה ברמת הריכוזיות.

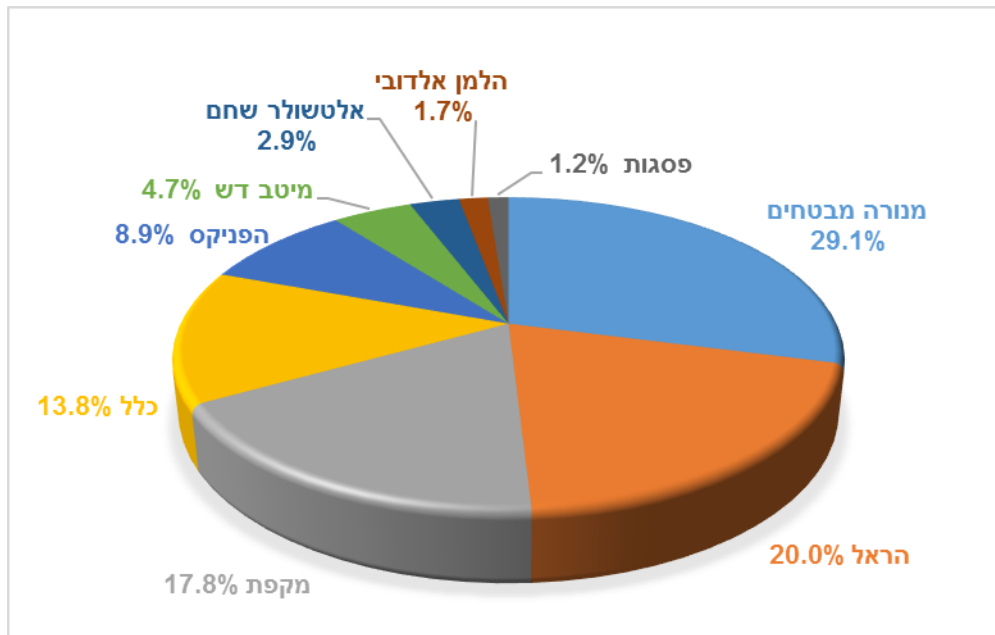
כניסתן של חברות הביטוח וגופים פיננסיים נוספים לשוק, שיפור הגמישות במעבר עמיתים בין הקרנות והמוצרים, יצירת כללי השקעה חדשים והעלייה במודעות הציבור לאפיקי החיסכון לטווח ארוך בכלל ולקרנות הפנסיה בפרט, כל אלה מחזקים את הסביבה התחרותית, באופן אשר עשוי לחזק את מגמת השינוי בענף.

החברות המנהלות של קרנות פנסיה בקבוצה מתחרות בעיקר מול קבוצת הביטוח מנורה, המנהלת את קרן הפנסיה החדשה מבטחים, מול קבוצת מגדל המנהלת, בין היתר, את קרן הפנסיה החדשה מקפת, מול קבוצת כלל המנהלת, בין היתר, את קרן הפנסיה החדשה כלל פנסיה, וכן מול קבוצת הפניקס המנהלת, בין היתר, את קרן הפנסיה הפניקס פנסיה מקיפה. לאחרונה, כתוצאה מהליך בחירת קרנות ברירת מחדל של המדינה, החלה פעילות מואצת בתחום הפנסיה גם בקרב בתי ההשקעות. משקל בתי ההשקעות בקצב גיוס הלקוחות החדשים הולך וגובר החל מחודש אפריל 2019, החברה מתרכזת בהגברת הפעילות העסקית וצירוף לקוחות באמצעות ערוצי ההפצה המסורתיים לצד צירוף לקוחות בתהליכים דיגיטליים, על מנת למתן את השפעת פעילות קרנות ברירת המחדל.

להלן תרשים התפלגות נתחי שוק של נכסי קרנות הפנסיה החדשות נכון ליום 31 בדצמבר 2019:

להלן תרשים התפלגות נתחי שוק של דמי הגמולים שהועברו לקרנות הפנסיה החדשות במהלך שנת 2019:

גורמים המשפיעים על מעמדה התחרותי של החברה

הגורמים המשפיעים על מעמדה התחרותי של החברה הינם, בעיקר: המוניטין של הקבוצה (שם הקבוצה "הראל", שאומץ על ידי החברה והקרנות שבניהולה), הניסיון בתחום הפעילות, איכות הניהול, איכות ניהול ההשקעות, החוסן הפיננסי, רמת השירות ללקוחות, מעסיקים, יועצים וסוכנים וקשרים ארוכי טווח עם הגורמים הפועלים בתחום זה.

דרכי התמודדות החברה עם התחרותיות

החברה מתמודדת עם התחרותיות הגוברת בתחום פעילותה בדרכים הבאות: (1) השקעה מתמדת במערכי השירות ובכלים תומכי שירות; (2) ניצול היותה חלק מקבוצת הראל מבחינת מוניטין הקבוצה, צינורות השיווק של קבוצת הראל ויתרונה היחסי לגודל של הקבוצה; (3) יצירת תנאים אטרקטיביים למצטרפים חדשים וקיימים, לרבות הנחות בדמי הניהול; (4) חיזוק מערכי השימור ותמרוץ סוכנים לשימור לקוחותיהם ולצמצום שיעורי מעבר מצד עמיתים; (5) השקעת משאבים רבים בהדרכה לשיפור יכולתם המקצועית עובדי החברה וסוכני החברה; (6) שיפור מערכות המחשוב ומערכות תפעול נוספות ושימוש בשיטות עבודה המשלבות טכנולוגיה מתקדמת לשם הוזלת עלויות. (7) גיוס סוכנים איכותיים חדשים.

תחום הגמל

בתחום קופות הגמל קיימות תחרות מתמדת ועזה. הרפורמות שחלו בתחום הפעילות שעיקרן: הרפורמות בתכניות ביטוח חיים שבוצעו בשנת 2004, הרפורמות בקרנות הפנסיה בשנים 2003 ו-2004, ובעקבותיהן כניסת חברות הביטוח לפעילות בשוק הפנסיה, שהביאה להרחבת מערך ההפצה של הפנסיה באמצעות סוכנים, לצד ביטול החסמים על מעברים בין המוצרים השונים (רפורמת הניוד), כמו גם הרפורמה בשוק ההון (חקיקת בכר), שבעקבותיה רכשו קבוצות הביטוח ובתי ההשקעות נתח משמעותי משוק ניהול קופות הגמל, תיקון 3 לחוק קופות הגמל שהשווה את מדיניות המיסוי של המוצרים הפנסיוניים השונים וקבע כי כל ההפקדות לקופות גמל החל מיום 1 בינואר 2008 הינן למטרות קצבה בלבד, תיקון 190 מ-2012 שאפשר הפקדה לקופת גמל של כספי קצבה מוכרת, רפורמת פנסיית החובה, הפחתה של שיעור דמי הניהול במוצרי החיסכון הפנסיוני וכניסת בתי ההשקעות לתחום הביטוח, הגבירו והעצימו את התחרות בתחום הפעילות.

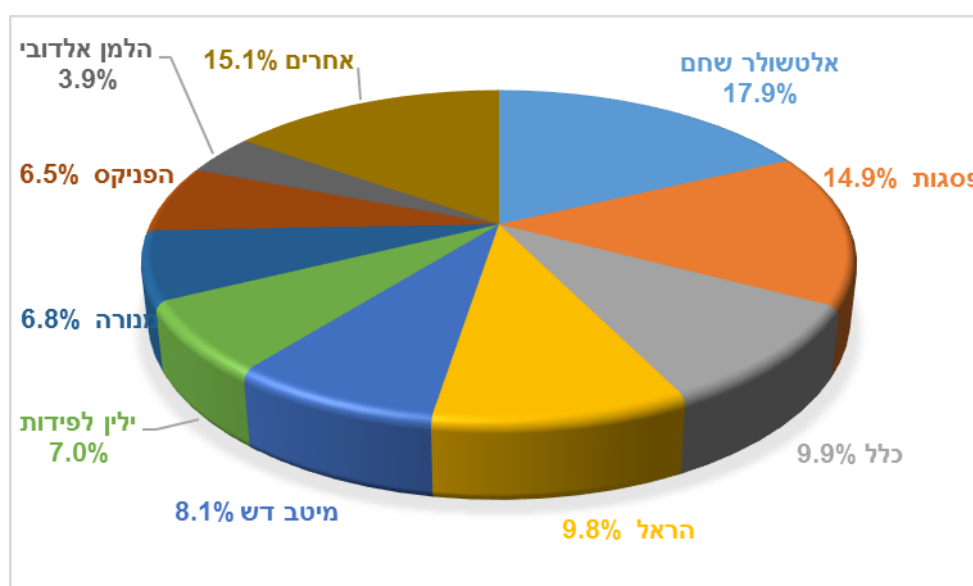
קופות גמל לחיסכון, לתגמולים וקופות אישיות לפיצויים

קופות הגמל המנוהלות בקבוצה מתחרות בקופות המנוהלות על ידי קבוצות הביטוח ובקופות המנוהלות על ידי בתי השקעות.

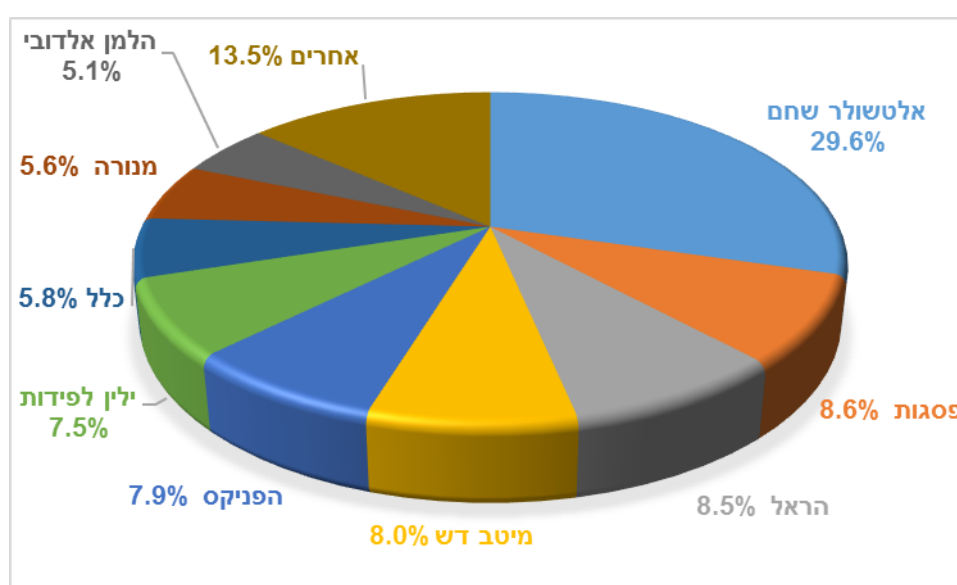
התחרות באה לידי ביטוי, ביו היתר, ברמת השירות לעמיתים, במסלולי ההשקעה השונים, בתשואות המושגות על נכסי העמיתים בקופות ובשיעור דמי הניהול הנגבים מהעמיתים.

המתחרים העיקריים בשוק קופות הגמל הינם: אלטשולר שחם, פסגות, כלל, מיטב דש, ילון לפידות, מנורה מבטחים, ואקסלנס.

להלן תרשים התפלגות נכסי קופות הגמל המנוהלות על ידי החברות המנוהלות העיקריות הפועלות בתחום (נכון ליום 31 בדצמבר 2019, בהתאם לנתונים המפורסמים באתר משרד האוצר, כולל עתידית):

להלן תרשים התפלגות נתחי שוק של הפקדות שהועברו לקופות הגמל במהלך שנת 2019:

גורמים המשפיעים על מעמדה התחרותי של החברה

הגורמים המשפיעים על מעמדה התחרותי של החברה בתחום ניהול קופות הגמל הינם, בעיקר: המוניטין של הקבוצה, הניסיון בתחום הפעילות, החוסן הפיננסי, תשואות הקופות, רמת השירות ללקוחות ולסוכנים, קשרים ארוכי טווח עם סוכנים הפועלים בתחום זה ומיקומה של החברה במודלים של דירוג הקופות במערכי הייעוץ של הבנקים.

דרכי התמודדות החברה עם התחרותיות

ההתמודדות עם התחרות בתחום ניהול קופות הגמל נעשית במספר רבדים:

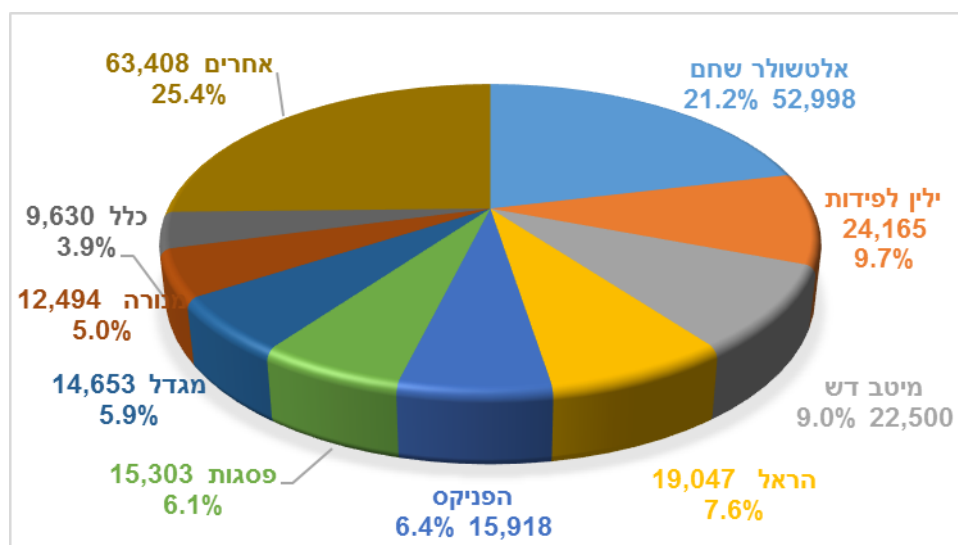
- פעילות לשימור לקוחות בתיק הקיים - החברה עושה מאמצים לשימור לקוחות קיימים באמצעות מערך שימור לקוחות ייעודי המטפל בלקוחות החברה בהתאם לפרמטרים שנקבעו על ידי החברה.
- סינרגיה בין חברות הקבוצה - אפשרות מתן פתרונות משולבים ללקוחות בכל אפיקי החיסכון ארוך הטווח וכן צירוף מוצרים ביטוחיים נלווים.
- התייעלות תפעולית - באמצעות שיפור תהליכי ושיטות עבודה, מערכות מחשוב ומיכון, איחוד יחידות מטה ומערכות מטה במסגרת חטיבת החיסכון ארוך הטווח תוך מיקוד בשיפור השירות, השקיפות וזמן התגובה ביחד עם חסכון בעלויות.
- שיפור השירות והקשר עם הלקוח לרבות באמצעות ממשקים דיגיטליים ואתר האינטרנט, מוקד שירות לקוחות יעיל ומהימן וכן סניפי קבלת קהל העומדים לשירות הלקוח.
- פעילות לגיוס לקוחות חדשים באמצעות מערכי ההפצה והשיווק הקיימים, חיזוק המערך הישיר גיוס סוכנים חדשים ומתן תמריצי מכירות, חיזוק הקשר עם מערך הייעוץ בבנקים והפעלת מבצעי קידום מכירות.
- שיפור המוצרים הקיימים לרבות פתיחת מסלולי השקעה בהתאם לטעמי הציבור וכמענה לתחרות בשוק (מסלולים סולידיים, מנייתיים וכו'). לפרטים אודות מסלולי השקעה ראה סעיף 2.1 לעיל.

קרנות השתלמות

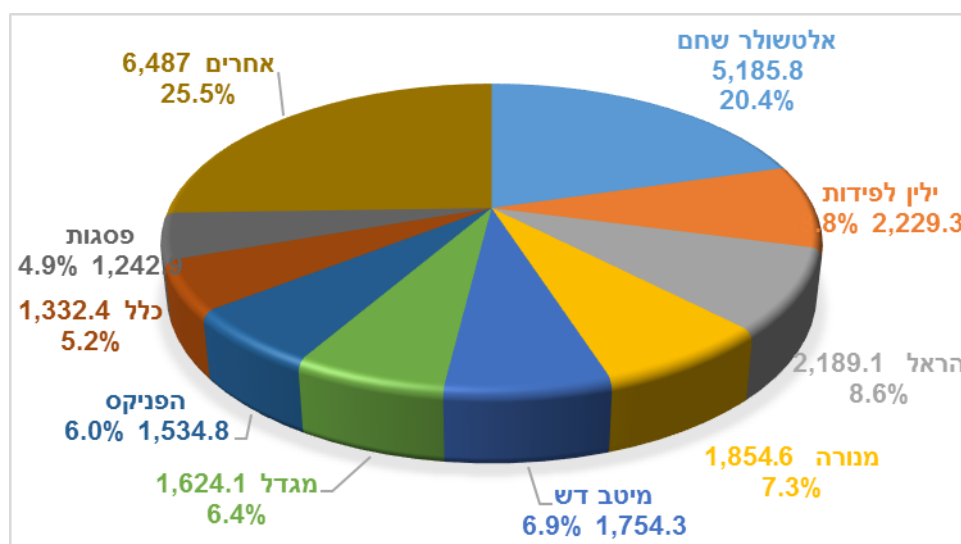
קרנות השתלמות המנוהלות בקבוצה מתחרות בקרנות המנוהלות על ידי קבוצות הביטוח ובקרנות המנוהלות על ידי בתי השקעות.

התחרות העיקרית הינה, בין היתר, על רמת השירות לעמיתים, על מסלולי ההשקעה השונים, על התשואות המושגות על נכסי העמיתים בקרנות ועל דמי הניהול הנגבים מהעמיתים.

המתחרים העיקריים בשוק קופות הגמל הינם: אלטשולר שחם, ילין לפידות, מיטב דש, אקסלנס, פסגות ומגדל. להלן תרשים התפלגות נכסי קרנות ההשתלמות המנוהלות על ידי החברות המנוהלות העיקריות הפועלות בתחום (נכון ליום 31 בדצמבר 2019, בהתאם לנתונים המפורסמים באתר משרד האוצר):

להלן תרשים התפלגות נתחי שוק (באחוזים) של הפקדות שהועברו לקרנות ההשתלמות במהלך שנת 2019 :

גורמים המשפיעים על מעמדה התחרותי של החברה

הגורמים המשפיעים על מעמדה התחרותי של החברה בתחום ניהול קרנות ההשתלמות הינם, בעיקר: המוניטין של הקבוצה, הניסיון בתחום הפעילות, החוסן הפיננסי, תשואות הקופות, רמת השירות ללקוחות ולסוכנים וקשרים ארוכי טווח עם הסוכנים הפועלים בתחום זה ומיקומה של החברה במערכי הייעוץ של הבנקים.

דרכי התמודדות החברה עם התחרותיות

ההתמודדות עם התחרות בתחום ניהול קרנות ההשתלמות נעשית במספר רבדים:

- פעילות לשימור לקוחות בתיק הקיים - החברה עושה מאמצים לשימור לקוחות קיימים באמצעות מערך שימור לקוחות ייעודי המטפל בלקוחות החברה בהתאם לפרמטרים שנקבעו על ידי החברה.
- סינרגיה בין חברות הקבוצה - אפשרות מתן פתרונות משולבים ללקוחות בכל אפיקי החיסכון ארוך הטווח וכן צירוף מוצרים ביטוחיים נלווים.
- התייעלות תפעולית - באמצעות שיפור תהליכי ושיטות עבודה, מערכות מחשב ומיכון, איחוד יחידות מטה ומערכות מטה במסגרת חטיבת החיסכון ארוך הטווח תוך מיקוד בשיפור השירות, השקיפות וזמן התגובה

ביחד עם חסכון בעלויות.

- שיפור השירות והקשר עם הלקוח לרבות באמצעות ממשקים דיגיטליים ואתר האינטרנט, מוקד שירות לקוחות יעיל ומהימן וכן סניפי קבלת קהל העומדים לשירות הלקוח.
- פעילות לגיוס לקוחות חדשים באמצעות מערכי ההפצה והשיווק הקיימים, חיזוק המערך הישיר גיוס סוכנים חדשים ומתן תמריצי מכירות, חיזוק הקשר עם מערך הייעוץ בבנקים והפעלת מבצעי קידום מכירות.
- שיפור המוצרים הקיימים לרבות פתיחת מסלולי השקעה בהתאם לטעמי הציבור וכמענה לתחרות בשוק (מסלולים סולידיים, מניתיים וכו'). לפרטים אודות מסלולי השקעה ראה סעיף 2.1 לעיל.
- חיזוק החיסכון בקרן ההשתלמות באמצעות שילוב אופציונאלי של ביטוח חיים יחד עם החיסכון בקרן. לרשות עמיתי הקרן העומדים בתנאי הסף כפי שקובע התקנון האפשרות לשלב ביטוח חיים קולקטיבי בגובה 120,000 ש"ח.

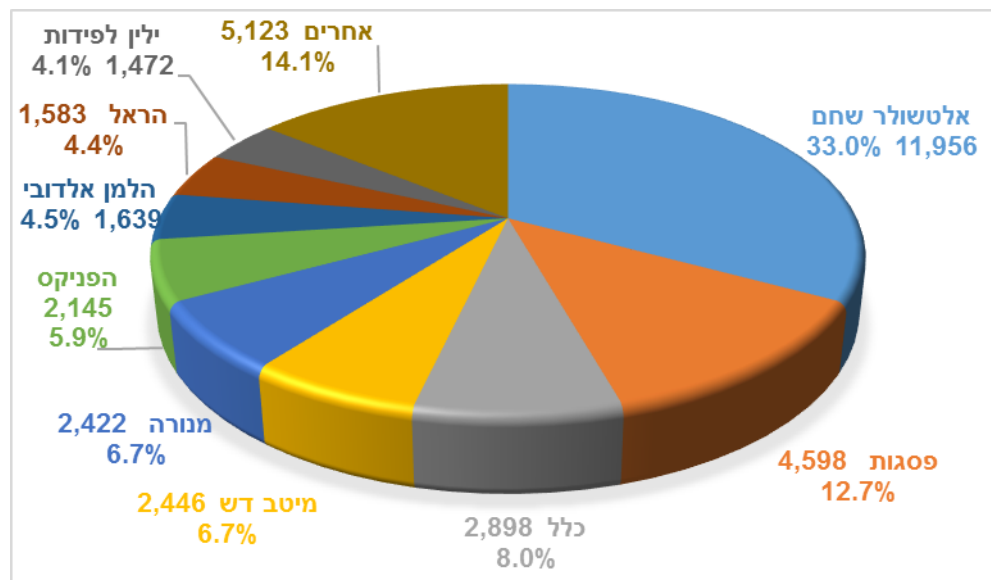
קופות גמל להשקעה, קופות גמל מרכזיות לפיצויים, קופה לפנסיה תקציבית.

קופות גמל להשקעה, קופות מרכזיות לפיצויים וקופות לפנסיה תקציבית המנוהלות בקבוצה, מתחרות בקופות המנוהלות על ידי קבוצות הביטוח ובקופות המנוהלות על ידי בתי השקעות.

התחרות באה לידי ביטוי, ביו היתר, ברמת השירות לעמיתים ולמעסיקים, על מסלולי ההשקעה השונים, על התשואות המושגות בקופות ועל שיעור דמי הניהול הנגבים מהעמיתים.

המתחרים העיקריים בתחום זה הינם: אלטשולר שחם, פסגות, כלל, מיטב דש, מנורה מבטחים, ואקסלנס.

להלן תרשים התפלגות נכסי קופות גמל להשקעה, קופות מרכזיות לפיצויים וקופות לפנסיה תקציבית, המנוהלות על-ידי החברות המנוהלות העיקריות הפועלות בתחום (נכון ליום 31 בדצמבר 2019, בהתאם לנתונים המפורסמים באתר משרד האוצר):

גורמים המשפיעים על מעמדה התחרותי של החברה

הגורמים המשפיעים על מעמדה התחרותי של החברה בתחום ניהול קופות גמל להשקעה, מרכזיות לפיצויים ופנסיה תקציבית הינם, בעיקר: המוניטין של הקבוצה, הניסיון בתחום הפעילות, החוסן הפיננסי, תשואות הקופות, רמת השירות ללקוחות, למעסיקים ולסוכנים וקשרים ארוכי טווח עם הסוכנים הפועלים בתחום זה.

דרכי התמודדות החברה עם התחרותיות

ההתמודדות עם התחרות בתחום ניהול קופות מרכזיות לפיצויים ופנסיה תקציבית נעשית במספר רבדים:

- פעילות לשימור לקוחות בתיק הקיים - החברה עושה מאמצים לשימור מול מעסיקים להם קופות מרכזיות.
- התייעלות תפעולית - באמצעות שיפור תהליכי ושיטות עבודה, מערכות מחשוב ומיכון, איחוד יחידות מטה ומערכות מטה במסגרת חטיבת החיסכון ארוך הטווח תוך מיקוד בשיפור השירות, השקיפות וזמן התגובה ביחד עם חסכון בעלויות.
- שיפור השירות והקשר עם הלקוח לרבות באמצעות ממשקים דיגיטליים ואתר האינטרנט, מוקד שירות לקוחות יעיל ומהימן וכן סניפי קבלת קהל העומדים לשירות הלקוח.
- שיפור המוצרים הקיימים לרבות פתיחת מסלולי השקעה בהתאם לטעמי הציבור וכמענה לתחרות בשוק (מסלולים סולידיים, מניתיים וכו'). לפרטים אודות מסלולי השקעה ראה סעיף 2.1 לעיל.

2.3 לקוחות

תחום הפנסיה

בתחום הפנסיה חברים עמיתים ומעסיקים בפיזור ניכר. קיימים 6 מעסיקים שסך הנכסים המנוהלים (בגין כל אחד מהם) בגין עובדיו עולה על 1% מסך הנכסים המנוהלים בתחום הפנסיה.

למעסיקים האמורים הסכמים עם קרן הפנסיה במסגרתם זכאים העובדים להטבות בדמי ניהול בקרן ובחלק מהמקרים מהווה הקרן קופת גמל לצורך הפקדת תשלומים כמשמעותה בסעיף 20(ב) לחוק קופות גמל.

ההכנסות ממעסיקים אלו בשנת הדוח הסתכמו לסך של כ-33.8 מיליוני ש"ח.

למידע נוסף אודות מעסיקים גדולים איתם התקשרה החברה, ראה סעיף 3.3. בדוח סקירת ההנהלה של הקרן המקיפה.

החברה מגדירה כאחד מגורמי ההצלחה הקריטיים שלה את היכולת להצליח לשמר את הלקוחות הקיימים. החברה משקיעה רבות בשיפור שיעורי ההצלחה בנושא זה, ראה סעיפים 3.3, 3.7 ו-3.11 בדוח זה.

להלן מספר מדדים הנוגעים לעניין:

שנה	2019	2018
שיעור פדיונות (כולל ניווד החוצה)	6.62%	6.54%
גיל ממוצע של העמיתים (בשנים)	41	40
וותק ממוצע של העמיתים הפעילים (בשנים)	6.04	5.52

תחום הגמל

קופות גמל לחיסכון, לתגמולים וקופות אישיות לפיצויים

- בקופות הגמל חברים עמיתים ומעסיקים בפיזור ניכר. קיימים 7 מעסיקים שסך הנכסים המנוהלים בגין עובדיהם עולה על 1% מסך הנכסים המנוהלים בתחום וסך נכסיהם מהווים כ-11.4% מנכסי התחום. למעסיקים האמורים הסכם עם קופת הגמל במסגרתו זכאים העובדים להטבות בדמי ניהול ובחלק מהמקרים מהווה הקופה קופת גמל לצורך הפקדת תשלומים כמשמעותה בסעיף 20(ב) לחוק קופות גמל.
- ההכנסות ממעסיקים אלו בשנת הדוח הסתכמו לסך של כ-11.5 מיליוני ש"ח.
- למידע נוסף אודות מעסיקים גדולים איתם התקשרה החברה, ראה סעיף 3.3. בדוח סקירת ההנהלה של הקופות.
- החברה מגדירה כאחד מגורמי ההצלחה הקריטיים שלה את היכולת להצליח לשמר את הלקוחות הקיימים. החברה משקיעה רבות בשיפור שיעורי ההצלחה בנושא זה, ראה בנוסף סעיפים 3.3, 3.7 ו-3.11 להלן.

להלן מספר מדדים הנוגעים לעניין:

שנה	2019	2018
שיעור פדיונות (כולל ניוד החוצה)	10.90%	8.75%
גיל ממוצע של העמיתים (בשנים)	45	44
וوتק ממוצע של העמיתים הפעילים (בשנים)	11.25	13.00

קרנות השתלמות

- בקרן ההשתלמות חברים עמיתים ומעסיקים בפיזור ניכר. קיימים 5 מעסיקים שסך הנכסים המנוהלים (בגין כל אחד מהם) בגין עובדיו עולה על 1% מסך הנכסים המנוהלים בתחום וסך נכסיהם מהווים כ-8.3% מנכסי התחום.
- למעסיקים האמורים הסכמים עם קרן ההשתלמות במסגרתם זכאים העובדים להטבות בדמי ניהול ובחלק מהמקרים מהווה הקופה קופת גמל לצורך הפקדת תשלומים כמשמעותה בסעיף 20(ב) לחוק קופות גמל.
- ההכנסות ממעסיקים אלו בשנת הדוח הסתכמו לסך של כ-5.3 מיליוני ש"ח.
- למידע נוסף אודות מעסיקים גדולים איתם התקשרה החברה, נא ראה סעיף 3.ב. בדוח סקירת ההנהלה של קרן ההשתלמות.
- החברה מגדירה כאחד מגורמי ההצלחה הקריטיים שלה את היכולת להצליח לשמר את הלקוחות הקיימים. החברה משקיעה רבות בשיפור שיעורי ההצלחה בנושא זה, ראה סעיפים 3.3 ו-3.11 בדוח זה.

להלן מספר מדדים הנוגעים לעניין:

שנה	2019	2018
שיעור פדיונות (כולל ניוד החוצה)	13.72%	13.01%
גיל ממוצע של העמיתים (בשנים)	44	44
וوتק ממוצע של העמיתים הפעילים (בשנים)	3.92	6.05

קופות גמל להשקעה, קופת גמל חיסכון לילד, קופות גמל מרכזיות לפיצויים וקופה מרכזית לפנסיה תקציבית

- בשאר הקופות קיימים 2 מעסיקים שסך נכסיהם המנוהלים (בגין כל אחד מהם) בגין עובדיהם עולה על 1% מסך הנכסים המנוהלים בתחום.

3. חלק ג' - מידע נוסף ברמת כלל החברה

3.1 מגבלות ופיקוח החלים על פעילות החברה

להלן תמצית ההסדרים החוקיים והוראות הדין העיקריים המשפיעים באופן מהותי על כלל פעילות הקבוצה.

פעילות הקבוצה והגופים המוסדיים בקבוצה כפופה למספר חוקים שהעיקריים שבהם הם:

- חוק ניירות ערך - לרבות התקנות שהותקנו מכוחו והנחיות רשות ניירות ערך;
- חוק החברות - לרבות התקנות שהותקנו על פיו;
- חוק הפיקוח - לרבות התקנות שהותקנו מכוחו והחוזרים שמפרסם הממונה מכוח סמכותו על פי חוק הפיקוח;
- חוק קופות גמל - לרבות התקנות שהותקנו מכוחו והנחיות שמפרסם הממונה מכוח סמכותו על פי חוק קופות גמל;
- חוק חוזה הביטוח, התשמ"א-1981;
- בנוסף, פעילות החברות בקבוצה כפופה לחוקים נוספים שהעיקריים שבהם הם:
- חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 - לרבות הצווים שפורסמו מכוחו;
- חוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו-2006;
- חוק הגנת השכר, התשי"ח-1958 - המעניק, במקרים המוגדרים בחוק, הגנה לעובד במקרה שהמעביד אינו מעביר את ההפרשות לקופת גמל כמשמעה בפקודת מס הכנסה;
- חוק הגנת הפרטיות, תשמ"א-1981;
- חוק החוזים האחידים, תשמ"ג-1982;
- חוק ייעוץ ושיווק פנסיוני;
- חוק ה-FATCA (Foreign Account Tax Compliance Act)

ביום 18 במרס 2010 נכנס לתוקף חוק ה-FATCA (Foreign Account Tax Compliance Act), שמטרתו מניעת התחמקות מתשלום מס על ידי אמריקאים, המנהלים חשבונות פיננסיים מחוץ לארצות הברית, והגברת האכיפה והציות לדיני המס בארצות הברית. מכוח החוק כאמור, בשנת 2014 נחתם הסכם בין ישראל לבין ארצות הברית לשיפור ציות מס בינלאומי ויישום ה-FATCA (להלן: הסכם ה-FATCA) וכן הממונה פרסם בשנת 2015 הוראות להיערכות ליישום הסכם זה.

ביום 14 ביולי 2016 נכנס לתוקף חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 227) התשע"ו-2016 (להלן: "תיקון 227"), אשר עיגן את ההסדרים העיקריים ליישום של הסכם ה-FATCA במסגרת הדין הישראלי ואשר קבע את ההסדרים העיקריים ליישום הסכמי חילופי מידע נוספים שייחתמו בעתיד, המבוססים על תקן שפרסם ארגון ה-OECD לצורך חילופי מידע אוטומטיים בין מדינות שלהן חשבונות פיננסיים של תושבי חוץ.

בהמשך, ביום 4 באוגוסט 2016 נכנסו לתוקף תקנות מס הכנסה (יישום הסכם פטקא), התשע"ו-2016 (להלן בפסקה זו: "התקנות"). התקנות חלות על חשבונות מסוגים מסוימים ובהתאם להן, בין היתר, גוף פיננסי מחויב לערוך זיהוי של בעלי החשבונות שבתחולה, לאסוף מידע שמתקבל אודותיהם ולנטר אינדיקציות המעידות על זיקה של בעלי החשבונות לארצות הברית. מידע כאמור, מדווח לרשות המסים בישראל אחת לשנה וזו אחראית על העברת הדיווח לגורמים הרלבנטיים בארצות הברית. אי ציות לתקנות עלול להוביל להכרזה על הגוף הפיננסי כגוף שאינו מצטייט וכן לגרור הטלת סנקציות משמעותיות.

בחודש יולי 2014 פרסם ה-OECD, תקן אחיד לאיסוף ולחילופי מידע אוטומטיים על ידי מוסדות פיננסיים לגבי חשבונות פיננסיים של לקוחות שהם תושבים זרים במדינת פעילותם.

ביום 6 בפברואר 2019, ועל בסיס התשתית ליישום הסכמי חילופי מידע בתיקון 227 כאמור, פורסמו תקנות מס הכנסה (יישום תקן אחיד לדיווח לבדיקת נאותות של מידע על חשבונות פיננסיים), המסדירות את יישום האמנה המולטילטרלית לחילופי מידע אוטומטיים (Common) CRS (Reporting Standard), על פיהן, בין היתר, גוף מוסדי מחויב לערוך זיהוי של בעלי חשבונות שבתחולת התקנות ולהעביר מידע על חשבונות ברי דיווח לרשות המיסים לצורך העברת המידע למדינה הרלוונטית.

ביום 22 ביולי 2019 פורסמה טיוטת תקנות מס הכנסה (סגירת חשבונות מעבר לפי הסכם פטקא), התשע"ט-2019, במסגרתה מוצעות הוראות להליך סגירת חשבון מעבר, כהגדרתו בתקנות, במקרים בהם לא התקבל המידע הנדרש לצורך זיהוי בעל החשבון.

להלן תמצית ההסדרים החוקיים והוראות הדין העיקריים בעלי השלכה על הדוחות הכספיים של החברה שפורסמו בשנת הדוח או אחריה, עד למועד פרסום דוח זה. להוראות אלו עשויה להיות השלכה על פעילות החברה מבחינה עסקית, מיכונית ותפעולית. לעניין הוראות דין מהותיות וההשפעה האפשרית שלהם על פעילות החברה, ראה סעיף 2.1 לעיל.

3.1.1 הוראות דין

3.1.1.1 ביום 28 בנובמבר 2019 פורסמה טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות) (הוראת שעה), התש"ף-2019, במסגרתה מוצע להאריך עד סוף שנת 2021 את תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות) (תיקון והוראת שעה), התשע"ח-2018, שבמסגרתן הוראה עד סוף שנת 2019 הוראת השעה המגדירה סוגים נוספים של הוצאות כהוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות בנכסי קופת גמל וקובעת להוצאות ישירות מסוימות תקרה של 0.25% מסך השווי המשווער של נכסי המשקיע המוסדי (להלן: "הוראת השעה").

ביום 2 בינואר 2020 פרסמה רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון מכתב הבהרה כי בהתאם להוראות סעיף 38 לחוק יסוד: הכנסת, הוראת השעה תעמוד בתוקפה עד תום שלושה חודשים מיום התכנסות הכנסת ה-23.

3.1.1.2 ביום 10 באפריל 2019 פורסם ברשומות צו הגנת הפרטיות (קביעת גופים ציבוריים) (תיקון), התשע"ח-2019, במסגרתו נקבע כי קרן פנסיה תיחשב כגוף מוסדי ותהיה רשאית לקבל מידע לצורך בדיקת זכאות להמשך קבלת קצבה בידי מקבל קצבה מקרן הפנסיה בהתאם לנתונים שבידי רשות האוכלוסין וההגירה על שהות מקבל קצבה מחוץ לישראל למשך תקופה רצופה העולה על שישה חודשים.

בהמשך לפרסום הצו, ביום 7 באוקטובר 2019 פרסם הממונה חוזר שעניינו תשלומים למקבלי קצבאות שיצאו מהארץ לתקופה ממושכת, במסגרתו נקבעו הוראות לעניין חובת קרנות הפנסיה לפנות לרשות האוכלוסין וההגירה לצורך קבלת מידע על שהות מקבל קצבה מחוץ לישראל על מנת לאמת את היותו בחיים, הוראות לעניין הליך הפנייה של החברות המנהלות של קרנות הפנסיה למקבלי הקצבה בדרישה להמצאת אישור חיים והוראות לעניין התנהלות קרנות הפנסיה במקרה של אי המצאת אישור חיים.

באותו יום פרסם הממונה חוזר שעניינו הוראות לעניין זכויות וחובות עמיתים בתקנון קרן פנסיה חדשה מקיפה - עדכון, במסגרתו נקבעו הוראות לעניין עדכון תקנוני קרנות הפנסיה כך שיכללו את חובתו של מקבל הקצבה להודיע לחברה המנהלת של הקרן על כל שהות רצופה מחוץ לישראל למשך תקופה העולה על שישה חודשים ולמסור אישור חיים בהתאם.

3.1.2 חוזרים

3.1.2.1 ביום 13 בינואר 2020 פורסם חוזר שעניינו תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין עסקה בין צדדים קשורים, המעדכן את הוראות פרק 4 בחלק 2 של שער 5 - ניהול נכסי השקעה, ומאפשר, בכפוף לתנאים מסוימים, ביצוע עסקאות לרכישה ומכירה של נכס לא סחיר בין משקיעים מוסדיים המנויים על אותה קבוצת משקיעים, ובלבד שהעסקה היא לטובת כל המשקיעים המוסדיים הנמנים על אותה קבוצה.

3.1.2.2 ביום 6 בנובמבר 2019 פרסם הממונה חוזר שעניינו תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין מדידת התחייבויות - עדכון מערך ההנחות הדמוגרפי בביטוח חיים ועדכון מודל שיפורי תמורת חברות ביטוח ולקרנות פנסיה, לפיו יש לעדכן את הנחות ברירת המחדל שעל בסיסן יחשבו חברות הביטוח והחברות

המנהלות את מקדמי הקצבה במועד הפרישה בפוליסות ביטוח חיים, את ההתחייבויות בגין פוליסות ביטוח חיים וכן את חישוב המאזן האקטוארי של קרנות הפנסיה. הוראות החוזר החלו החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2019. לעניין השפעת החוזר על הדוחות הכספיים ראה ביאור 8 בדוח הכספי של קרן הפנסיה המקיפה ובדוח הכספי של קרן הפנסיה הכללית.

3.1.2.3 ביום 16 ביולי 2019 פורסם חוזר שעניינו שירות ללקוחות גופים מוסדיים – תיקון, המוסיף הוראות פרטניות שנועדו לשפר את טיב השירות הניתן ללקוחות על ידי הגופים המוסדיים, וביניהן, חובתו של גוף מוסדי המספק שירות טלפוני הכולל מערכת אוטומטית לניתוב שיחות לתת מענה אנושי מקצועי ללקוח תוך 5 דקות מסיום הנתב, עם אפשרות חריגה ממשך הזמן כאמור לכל היותר ב-10% מהפניות בממוצע שנתי. הוראות החוזר חלות על כל גוף מוסדי למעט קופת גמל מרכזית לפיצויים אשר העמית היחיד בה הוא הבנק וקופת גמל מרכזית לקצבה, 9 חודשים לאחר יום הפרסום, למעט ההוראה לעניין זמני המענה שהחלה ביום 25 ביולי 2019.

3.1.2.4 ביום 8 בנובמבר 2017 פורסם חוזר שעניינו אופן הפקדת תשלומים לקופת גמל, הקובע הוראות לעניין אופן הפקדת התשלומים לקופת גמל, הפרטים שעל מעסיק למסור לחברה המנהלת בעת ההפקדה, מועדים להפקדת התשלומים ואישורים שעל חברה מנהלת להמציא לעמיתים, ולעניין עמיתים שכירים – גם למעסיקיהם, בקופת גמל שבניהולה. בחוזר נקבעו מועדי תחילה שונים בהתאם לגודל המעסיק.

ביום 24 בינואר 2019 פורסם חוזר שעניינו אופן הפקדת תשלומים לקופת גמל - תיקון, אשר משנה את מועדי התחילה של הוראות החוזר המקורי עבור מעסיקים שלהם פחות מעשרים עובדים.

ביום 18 בדצמבר 2019 פורסם חוזר שעניינו אופן הפקדת תשלומים לקופת גמל – תיקון, אשר משנה את מועדי התחילה של הוראות החוזר המקורי עבור מעסיקים שלהם פחות מעשרה עובדים.

3.1.3 טיוטות חוזרים

3.1.3.1 ביום 4 במרץ 2018 פרסם הממונה חוזר שעניינו משיכת כספים מחשבונות קטנים בקופות גמל - תיקון, הקובע הוראות בדבר משלוח המחאות לעמיתים בעלי חשבון עם יתרה צבורה בכספי התגמולים בלבד בסכום של 50-1,350 ש"ח על האפשרות למשוך כספים.

ביום 14 בינואר 2020 פרסם הממונה טיוטת לחוזר שעניינה משיכת כספים מחשבונות קטנים בקופות גמל - תיקון, במסגרתה מוצע לקבוע הוראות בדבר משלוח המחאות לעמיתים בעלי חשבון עם יתרה צבורה כוללת בסכום של עד 8,000 ש"ח (לרבות כספי פיצויים).

3.1.3.2 ביום 1 במאי 2018 פרסם הממונה חוזר שעניינו מרכיבי חשבון בקופת גמל, אשר קובע הוראות לעניין רישום מרכיבי חשבון בקופת גמל, ניהול רשומות נפרדות בקופת גמל ובקרבן השתלמות, רישום מרכיבי חשבון עבור עמית שכיר ועבור עמית עצמאי, והוראות לעניין רישום וייחוס תשלומים, רווחים, הפקדות, הוצאות ודמי ביטוח.

ביום 29 ביולי 2019 פרסם הממונה חוזר שעניינו מרכיבי חשבון בקופת גמל - תיקון, הדוחה את תחילת הסעיף הקובע הוראות לעניין הסבת תשלומים פטורים לתשלומים שאינם פטורים ולהיפך, במטרה לאפשר לעמית שיש בידו יותר מקופת גמל אחת לבצע משיכה של התשלומים הפטורים בכל קופת גמל שיבחר, ליום 1 בינואר 2020.

3.2 חסמי כניסה ויציאה

חסמי כניסה

- קבלת רישיון חברה מנהלת ורישיון מבטח - על החברה המבקשת לעמוד בדרישות של הון עצמי, מהימנות וניסיון.
- היקף נכסים מנוהלים מינימאלי - דרוש על מנת לכסות את עלויות התפעול של החברה המנהלת ולעמוד בדרישות הרגולטוריות הרבות.
- הון עצמי מינימאלי שנקבע בדין.
- הון אנושי בעל הכשרה, ידע, ניסיון ורישיונות מתאימים לפעילויות השונות.

חסמי יציאה

- קבלת אישור הממונה להעברת ניהול קרנות הפנסיה לניהול חברות מנהלות אחרות. קבלת האישור כפוף לביצוע העברת הניהול בהתאם לנהלי הממונה ולהוראות הדין.
- קבלת אישור הממונה למיזוג, פיצול, הפסקת ניהול או פירוק מרצון של חברה מנהלת.

3.3 גורמי הצלחה קריטיים

קיימים מספר גורמי הצלחה קריטיים, ביניהם:

- יכולות שיווק ומכירות - מערך הפצה ומכירות רחב ומותאם קהל יעד. לפרטים נוספים ראה סעיף 3.7 להלן.
- איכות ניהול ההשקעות - יכולת להשיג תשואות עודפות לאורך זמן ביחס למדדי ההשוואה וגופים מתחרים. לפרטים נוספים ראה סעיף 3.4 להלן.
- איכות ניהול סיכונים פיננסיים. לפרטים נוספים אודות גורמי סיכון ראה סעיף 3.12 להלן.
- מצב המשק, שוק ההון, תשואות ורמת התעסוקה. לפרטים נוספים ראה סעיף 3 לדוח הדירקטוריון.
- צמיחה הנובעת מגידול בלקוחות חדשים.
- תמהיל ומגוון מוצרים - התאמת סל המוצרים של החברה לטעמי הציבור, פתיחת מסלולי השקעה וכו'. לפרטים ראה סעיף 2.1 לעיל.
- התאמת סל המוצרים למודלים תומכי הייעוץ של הבנקים. לפרטים נוספים ראה סעיף 3.7 להלן.
- איכות השירות ללקוח (מענה למגוון צרכים).
- איכות השירות לסוכנים ולמפיצים.
- יכולת שימור לקוחות - הצלחה בשימור תיק לקוח.
- שיעור דמי ניהול. לפרטים ראה סעיף 2.1 לעיל.
- מיתוג ופרסום.
- הוראות הרגולציה בקשר עם מאפייני וסוגי המוצרים בתחום. לפרטים נוספים ראה סעיף 3.1 לעיל.

3.4 השקעות

דירקטוריון החברה מתווה את מדיניות ההשקעה הכללית של החברה, וקובע מדרג סמכויות בקבלת החלטות בין חטיבת ההשקעות, ועדת השקעות וועדת אשראי, והדירקטוריון.

חטיבת ההשקעות של הקבוצה מבצעת את פעילות ההשקעות עבור גופי החיסכון ארוך הטווח – ביטוח, פנסיה וגמל ועבור תיקי הנוסטרו של חברות הביטוח והחברות המנהלות בקבוצה, וזאת בהתאם להנחיות מוועדות ההשקעות השונות.

פעילות ניהול ההשקעות מבוצעת בחטיבת ההשקעות של הראל ביטוח, המרכזת את פעילות ההשקעה עבור הראל ביטוח, EMI, קרנות הפנסיה, וקופות הגמל וקרנות ההשתלמות המנוהלות בקבוצה. חטיבת ההשקעות כוללת כ-90 עובדים ומחולקת ליחידות משנה מתמחות, הכוללות את יחידת מניות ישראל, יחידת אג"ח סחיר ישראל, יחידת השקעות חו"ל, יחידת מחקר, יחידת נדל"ן, יחידת ניהול נכסי נדל"ן, יחידת השקעות פרטיות, יחידת אשראי עסקי, יחידת ניהול תיקים, יחידת בקרה, יחידת Middle Office, יחידה משפטית, יחידת ניהול סיכונים (אשר כפופה לחטיבת אקטואריה בחברה), ויחידת נוסטרו (אשר מנהלת את ההשקעות הסחירות בישראל של תיקי הנוסטרו).

פעילות ניהול ההשקעות בגופים השונים של הקבוצה, הכפופים לחוק הפיקוח ו/או לחוק קופות גמל, מבוצעת בהתאם לתקנות, קודקס הרגולציה והחוזרים של רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון, אשר מגדירים כללים, מגבלות ופרמטרים כלליים להשקעה כגון: חשיפות לתאגיד בודד ולקבוצת תאגידים, השקעה באמצעי שליטה של תאגיד, השקעה בזכויות במקרקעין, השקעה בנכסים סחירים, השקעה מחוץ לישראל ועוד. עקרונות היסוד לפיהם פועלת חטיבת ההשקעות כוללים: נטילת סיכון באופן מחושב מתוך מגמה לשפר את פרופיל התשואה של התיק, גיוון הפעילות על פני מגוון תחומי השקעה על מנת לשפר את פרופיל הסיכון בתיק, פעילות על סמך ניתוח כלכלי שעשוי, במקרים מסוימים, להכתיב פעילות כנגד מגמה, הימנעות מתזמון שוק (Market Timing), הימנעות משינויים מהירים בתיק על פני זמן קצר וניצול יתרון לגודל בהשקעות לא סחירות, תוך התאמת הפרמיה על היעדר הנזילות.

במהלך תקופת הדוח העמיקו הגופים המוסדיים בקבוצת הראל (ביניהם החברה), את פעילות ההשקעה (בקשר עם כספי עמיתים) בשיטת "סלי השקעה" לפי סוגי ההשקעות. במסגרת זו נפתח סל חדש – סל אשראי לא סחיר מט"ח. בנוסף לסל החדש, הסלים הפעילים הינם: סל אג"ח מדינה צמוד, סל אג"ח מדינה שקלי, סל אג"ח חברות צמוד, סל אג"ח חברות בדירוג נמוך, סל אג"ח חברות שקלי, סל מניות ישראליות, סל מניות חו"ל, סל אג"ח ומט"ח חו"ל, סל אשראי לא סחיר צמוד מדד, סל אשראי לא סחיר שקלי וסל נזילות. הפעילות באמצעות סלי השקעה מבטיחה פיצול אופטימלי ושוויוני של ההשקעות בין הקופות והמסלולים ומאפשרת ביצוע השקעות אופטימלי גם עבור קופות ו/או מסלולים בעלי היקף נכסים קטן יחסית.

חטיבת ההשקעות פועלת לפיזור ההשקעות באפיקים השונים לחו"ל, הן מטעמי פיזור והקטנת הסיכון והן משיקולי תשואה. הפעילות מתבצעת בין השאר במניות בחו"ל (לרבות פעילות בנגזרים על מדדים גיאוגרפיים וסקטוריאליים בחו"ל), באג"ח בחו"ל, בנדל"ן בחו"ל, בהשקעות בתשתיות וקרנות השקעה בחו"ל, ובאשראי בחו"ל. למרות הגידול המתמיד בחשיפה לנכסים בחו"ל, מדיניות החברה היא לבצע גידורי מט"ח על מנת להתאים את חשיפת המט"ח נטו לרמה עליה מחליטה מעת לעת ועדת ההשקעות. גידורי המט"ח מבוצעים בעיקר בעסקאות פרוורד מול בנקים בישראל. בנוסף – מתבצעים גידורי מח"מ, גידורי אינפלציה ואחרים, בהתאם להחלטות המתקבלות בוועדות ההשקעות.

בשנת 2019 המשיכה חטיבת ההשקעות בהגדלת ההשקעות בתחומי הפעילות הלא סחירים – אשראי, קרנות השקעה, ותשתיות ושמרה על גודל ההשקעות בתחום הנדל"ן. השקעות אלה מגדילות את הפיזור בתיקי ההשקעות, מקטינות את החשיפה לתנודתיות של שווקי ההון, ומשפרות את תוחלת התשואה לעמיתים בהינתן שיעורי הריביות הנמוכים הקיימים בשווקי האג"ח השונים בארץ ובחו"ל.

3.5 ביטוח משנה

קרנות הפנסיה, במסגרת תכנית פנסיה מקיפה, מעניקות לחוסכים בהן כיסוי ביטוחי למקרי נכות (פנסיית נכות) ולמקרי מוות (פנסיית שאירים). ביטוח זה הינו ביטוח הדדי, כלומר, החברים בקרן מבטחים את עצמם מתוך דמי הגמולים אשר יועדו לרכישת כיסויים ביטוחיים אלו.

במידה שנתר עודף בדמי הסיכון שנגבו לצורך מימון תביעות הנכות והמוות, הוא מוחזר לחסכוניותיהם של העמיתים מדי רבעון ולפנסיות של הפנסיונרים במסגרת העודף הדמוגרפי. במקרה של חוסר, ימומן הגירעון הדמוגרפי על חשבון עמיתי הקרן והפנסיונרים.

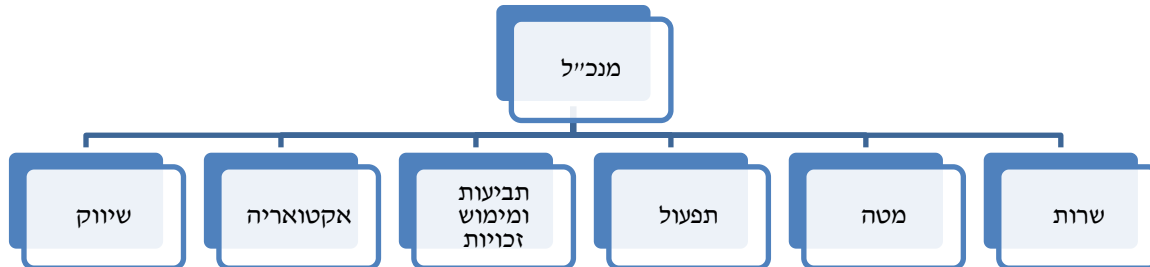
אירועים רבי נפגעים עלולים ליצור חוסר בדמי הסיכון שנגבו לצורך תשלום מקרים אלו וכתוצאה מכך עמיתי הקרן יאלצו לממן מתוך החיסכון הצבור חוסרים אלו.

החברה, בהיותה ערה לסיכונים מוות ונכות של עמיתי קרנות הפנסיה הנובעים מאירועים העלולים להיות רבי נפגעים, רוכשת עבור עמיתי קרנות הפנסיה כיסוי ביטוח משנה ייחודי לאירועים מעין אלו. התאמת הכיסוי נעשית בהתאם למאפייני כל קרן. עלות הכיסוי בקרן הפנסיה "הראל פנסיה" נגבית מתוך כלל נכסי הקרן והיא נאמדת בכ-1 מיליון ש"ח לשנה. הכיסוי הביטוחי בקרן הפנסיה "הראל פנסיה" הינו למקרי קטסטרופה ששכום הביטוח הכולל בגינם עולה על 100 מיליון דולר. עבור מקרי קטסטרופה אלו, הכיסוי מכסה עלות של עד 100 מיליון דולר מעבר להשתתפות עצמית של 100 מיליון דולר. לקרן הפנסיה הכללית, קיים ביטוח משנה למקרי קטסטרופה אשר כלול במסגרת הכיסוי של הראל ביטוח.

בהתאם להוראות הממונה המתנות הפעלה של תכנית פנסיה מקיפה בקיומו של הסכם ביטוח משנה, זאת כל עוד לא הצטרפו 1,500 עמיתים, ולאור הפעלת מסלולי ביטוח "מקיפים" בקרן הפנסיה הכללית, קרי, אפשרות לרכישת כיסוי ביטוחי לנכות ושאירים, יישמה החברה הסדר ביטוחי באמצעות ביטוח משנה שנערך מול הראל חברה לביטוח בע"מ. הנהלת הקרן החליטה להביא לסיומו של הסדר ביטוח משנה זה בסוף שנת 2018. הנהלת החברה נמצאת בשלבים מתקדמים להסדר ביטוח משנה חדש עם מבטח משנה אחר עבור קרן הפנסיה הכללית שייכנס לתוקפו, רטרואקטיבית, ב-1 בינואר 2020.

למידע נוסף אודות ביטוח משנה, ראה ביאור 14 בדוחות הכספיים של הקרן המקיפה.

3.6 הון אנושי

תיאור המבנה הארגוני נכון ליום 31.12.2019:

הנהלות החברה והקבוצה מאמינות, כי עובדיהן הינם הנכס האסטרטגי העיקרי שלהן. למרות גודלה של הקבוצה, הנהלות החברה והקבוצה עושות כל שביכולתן על מנת להקנות בקרב עובדיהן אווירה של חברה משפחתית. החברה והקבוצה משקיעות רבות בהון האנושי שלהן ודואגות ליצירת בית חם לעובדיהן.

'עובדי החברה' מועסקים במישרין על ידי הראל ביטוח או חברות אחרות בקבוצה. על כן הכוונה במונח "עובדי החברה", לעיל ולהלן, הינה למעשה לעובדי החברה שמועסקים כאמור לעיל ואשר מספקים את מירב שירותיהם לחברה ולחברות המנהלות האחרות של הפנסיה בקבוצה.

בסוף שנת 2019 העסיקה החברה 290 עובדים לעומת כ-271 עובדים בסוף שנת 2018. לחברה אין תלות בעובד מסוים. העובדים אינם מחולקים לפי תחומי פעילות ולא חלו שינויים מהותיים במצבת העובדים במהלך תקופת הדוח. כמו כן, נכון למועד הדוח, לא צפויים קיצוצים במצבת העובדים. כל העובדים מועסקים על בסיס הסכם עבודה אישי לתקופה בלתי קצובה ולא בהסכמי עבודה קיבוציים. משכורתו של כל עובד נקבעת בהסכם ההעסקה האישי שלו.

במידת הצורך החברה שולחת את עובדיה לקורסים מקצועיים בתחומים הנוגעים לתחומי עיסוקם. החברה מפעילה מערך הדרכה הפועל לפי תכניות הדרכה קבועות ותכניות הדרכה שנתיות.

תכניות הדרכה שנתיות - מדי שנה נקבעת על-ידי החברה תכנית הדרכה שנתית, הנגזרת מתכניות העבודה של החברה לאותה שנה. ההדרכות מתחלקות לשני סוגים: (א) הדרכות בנושאים ספציפיים, כגון הדרכות מקצועיות בתחום העיסוק של העובד, הדרכות לגבי מוצרים חדשים, רגולציה חדשה בתחומי הפעילות של החברה, הדרכות לגבי מבצעי שיווק ועוד; (ב) הדרכות בנושאים כלליים, כגון הדרכות לגבי כלי המחשוב, תוכנות מחשוב, הדרכות בנושאי שירות, הדרכות בנושא ניהול (לדרגי הביניים בחברה) ונושאים כלליים נוספים.

תכנית הדרכה קבועה - כל עובד שנקלט בחברה עובר הדרכה - "יום אוריינטציה", בה הוא מתוודע לתחומי הפעילות של החברה ושל קבוצת הראל. יום האוריינטציה נערך מעת לעת ומוזמנים אליו כל העובדים החדשים שנקלטו בקבוצה מיום האוריינטציה הקודם. בנוסף, מופעלת לומדת "אוריינטציה" ללימוד עצמי של העובד החדש שהוקמה בפורטל הארגוני. כמו כן, עומדות לרשות העובדים תשתיות הדרכה נוספות להכרות עם הארגון ותחומי הפעילות כגון קורס להכנת עולם הביטוח המתקיים מספר פעמים בשנה.

בשנים האחרונות השקיעה החברה משאבים רבים ביישום פעילויות להדרכה ולהטמעת הוראות רגולציה. בין השאר, הופצו לכלל הארגון מספר לומדות בתחום הציות והאתיקה הארגונית, ביניהם לומדות להגברת המודעות לנושא האכיפה בתחום ניירות הערך, בתחום הפנסיה ובתחום ההגבלים העסקיים, לומדה למניעת הטרדה מינית ולומדה להטמעת הקוד האתי.

מעבר לכך, בחברה מונהג נוהל חניכה לפיו לכל עובד חדש שנקלט בארגון מוצמד חונך אישי מקצועי אשר תפקידו להכשיר את העובד מבחינה מקצועית, לתמוך בו מבחינה חברתית, לחשוף בפניו את המציאות הארגונית של הקבוצה, החברה וביחידה אליה העובד החדש משתייך.

תגמול עובדים

התגמול על-פי הסכמי ההעסקה הינו, בעיקרו, על בסיס משכורת קבועה ולעיתים, רכיב של תגמול על בסיס הצלחה (כמתואר להלן). בהתאם להסכמי ההעסקה העובדים זכאים לביטוח פנסיוני, במסלול שנבחר על ידם (ביטוח, קרן פנסיה, שילוב של ביטוח ופנסיה וכיוצ"ב). בנוסף, מרבית העובדים זכאים לכך שהחברה תפריש עבורם לקרן השתלמות.

החברה מתגמלת חלק מעובדיה במספר שיטות תגמול שונות, ובהן תשלום עמלות כשיעור מהכנסות עתידיות ותשלום עמלות כשיעור מהיקף הפקדות של עמיתים שגויסו או שומרו על ידי העובד.

בנוסף לתנאים המפורטים לעיל, עובדי החברה נהנים ממספר הטבות נוספות: (א) ביטוח בריאות קולקטיבי לעובדי הקבוצה, ללא תשלום פרמיה (העובד משלם רק את המס בגין שווי ההטבה). אפשרות לצרף לביטוח הבריאות הקולקטיבי את בני משפחתו של העובד; (ב) ביטוח שיניים קולקטיבי לעובדי הקבוצה (לעובד ובני משפחתו).

תגמול נושאי משרה

עובדים בכירים זכאים לשכר בסיס בתוספת תנאים נלווים כגון רכב צמוד, החזר הוצאות, אש"ל וכד' ובנוסף זכאים לבונוס שנתי, בהתאם למדיניות שאושרה על ידי דירקטוריון החברה בנוגע לתגמול נושאי משרה בכירה ולנושאי משרה שעוסקים בתחום ניהול ההשקעות כמפורט בסעיף 4.4 להלן.

3.7 שיווק והפצה

הפצת ושיווק מוצרי החברה נעשית בעיקר באמצעות סוכנים וסוכנויות, עובדי הקבוצה במכירה ישירה וכן באמצעות ערוץ ההפצה הבנקאי.

חוק הייעוץ והשיווק הפנסיוני, מסדיר את נושא השיווק וההפצה של מוצרים פנסיוניים. בהתאם לחוק, הגופים שיעסקו בהפצה ושיווק של מוצרים פנסיוניים יהיו: (א) סוכני ביטוח פנסיוני - סוכני ביטוח בענף ביטוח פנסיוני; (ב) סוכני שיווק פנסיוני - עובדים של גופים מוסדיים לגבי מוצרים פנסיוניים של הגוף המוסדי; (ג) יועצים פנסיוניים - בעיקר התאגידים הבנקאיים.

היועץ והמשווק יהיו רשאים לבצע עסקה במוצר פנסיוני. ההבחנה בין יועץ למשווק הינה קיומה או היעדר קיומה של "זיקה" למוצר פנסיוני. לאור הבחנה זו נקבע, כי סוכנות ביטוח אשר התקשרה בהסכם עם גוף מוסדי אינה רשאית לעסוק בייעוץ. בהתאם לכך, על כלל סוכנויות הביטוח בקבוצה ועובדי הקבוצה, אשר יעסקו בשיווק מוצרים פנסיוניים, יחולו החובות המוטלות מכח חוק הייעוץ והשיווק הפנסיוני על משווק פנסיוני.

בתקופת הדוח פועלים מרבית הבנקים בישראל בתחום הייעוץ הפנסיוני. בתמורה להפצת המוצרים הפנסיוניים הבנקים זכאים לעמלות הפצה.

החברה משתמשת במספר ערוצי שיווק והפצה כדי להפיץ את מוצריה, שהעיקריים שבהם הם:

- שיווק והפצה באמצעות סוכני וסוכנויות ביטוח פנסיוניים - לקבוצה פריסה ארצית רחבה של מערך מקצועי ומיומן של סוכנים הפועלים באמצעות המחוזות והסניפים של הקבוצה ומעניקים שירות אישי ברמה הגבוהה ביותר לכל אחד מלקוחותיה. החברה רואה במערך סוכני הביטוח נכס אסטרטגי, אשר מהווה חלק בלתי נפרד מפעילותה. החברה קשורה עם מספר רב של סוכנים כאמור, ועל כן אין היא תלויה בסוכן בודד, אשר אובדנו ישפיע מהותית לרעה על פעילותה. החברה עורכת מעת לעת מבצעי שיווק במסגרתם מקבלים הסוכנים הטבות בכסף או בשווה כסף. חלק מעמלות אלו נרשם כהוצאות רכישה נדחות. החברה פועלת גם באמצעות סוכנויות הסדר לרבות סוכנות ההסדרים שבבעלות הקבוצה.
- מערך המשווקים הפנסיוני של החברה, לצד יחידת המעסיקים הישירה, נועדו להעצים את השיווק, המכירות ושימור הלקוחות בעיקר בקרב הלקוחות העסקיים הקיימים של החברה. החברה נוהגת לשלם לעובדי השיווק הפנסיוני בנוסף על השכר הקבוע גם שכר המותנה בהצלחה להשגת יעדים אלה.
- מערכי הפצה של הבנקים - לחברה הסכמי הפצה מול מרבית הבנקים הפועלים בייעוץ פנסיוני. בחטיבת מטה שיווק של הקבוצה פועל צוות שיווק בנקים. הצוות אחראי, בין היתר, על הקשר עם מערכי הייעוץ הבנקאיים, מתן מענה מקצועי ושירותי ליועצים בכל הנוגע למכירות, שימור וטיפול שוטף בתחום של קופות גמל, קרנות השתלמות וקרנות פנסיה אשר שוקו באמצעות מערכי הייעוץ של הבנקים. בחודש פברואר 2006 הותקנו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (עמלות הפצה), התשס"ו-2006 (להלן: 2006

"תקנות עמלות הפצה" הקובעות את התנאים לפיהם רשאית חברה מנהלת לשלם עמלת הפצה, והוראות לעניין סכומה או שיעורה המרבי של עמלה כאמור ואופן חישובה. בתקנות עמלות הפצה נקבע, בין היתר, כי בגין ייעוץ שיוענק על-ידי היועץ שבעקבותיו לקוח יפקיד כספים בקופת גמל או יעביר כספים מקופת גמל אחת לקופת גמל אחרת או ימשיך את חברותו בקופת גמל בה הוא עמית, יהיה היועץ רשאי לגבות עמלות הפצה, בשיעור חודשי שאינו עולה על החלק השנני עשר של 0.25% מסך כל הסכומים העומדים לזכות הלקוח בחשבונו בקופת הגמל ביום העסקים האחרון של כל חודש. ביום 1 במרץ 2017 פורסמה טיוטה שנייה של תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(עמלות הפצה)(תיקון), התשע"ז-2017.

- פנייה ישירה ללקוחות, בין היתר, על דרך של השתתפות במכרזים המתפרסמים על ידי מעסיקים וגופים שונים המאגדים תחתם קבוצות של לקוחות.
- החברה מעניקה תמיכה מקצועית למערכי ההפצה שלה וכן מעדכנת אותם בנהלי החברה ובתהליכי העבודה הרלוונטיים לפעילותם. בין היתר מבצעת החברה גם כנסים מקצועיים ושיווקיים למערכי ההפצה השונים ומקיימת להם הדרכות בנושאים רלוונטיים שונים.

להלן מידע בדבר עלויות רכישה ועמלות שנתיות בתחום הפנסיה :

2019			2018			2017			
עמלות נפרעים (כולל הוצאות משרד)	עמלות יעד	סה"כ עמלות	עמלות נפרעים (כולל הוצאות משרד)	עמלות יעד	סה"כ עמלות	עמלות נפרעים (כולל הוצאות משרד)	עמלות יעד	סה"כ עמלות	
סוכן/סוכנות:									
624	1,309	1,933	1,074	1,623	2,697	2,536	1,221	3,757	צד קשור ו/או בשליטת הקבוצה
28,161	34,145	62,306	37,037	21,159	58,196	44,025	21,076	65,101	אחר
יועץ פנסיוני:									
3,824	-	3,824	2,837	-	2,837	2,161	-	2,161	בנקים
32,609	35,454	68,063	40,948	22,782	63,730	48,722	22,297	71,019	סה"כ

להלן מידע בדבר עלויות רכישה ועמלות שנתיות בתחום הגמל :

2019			2018			2017			
עמלות נפרעים (כולל הוצאות משרד)	עמלות יעד	סה"כ עמלות	עמלות נפרעים (כולל הוצאות משרד)	עמלות יעד	סה"כ עמלות	עמלות נפרעים (כולל הוצאות משרד)	עמלות יעד	סה"כ עמלות	
סוכן/סוכנות:									
5,405	1,612	7,017	5,404	982	6,386	2,736	1,273	4,009	צד קשור ו/או בשליטת הקבוצה
26,253	4,889	31,142	24,181	11,893	36,074	20,637	6,946	27,583	אחר
יועץ פנסיוני:									
8,168	-	8,168	7,287	-	7,287	5,750	-	5,750	בנקים
39,826	6,501	46,327	36,872	12,875	49,747	29,123	8,219	37,342	סה"כ

הסבר ושינויים מהותיים בערוצי הפצה שתוארו בטבלה

תחום הפנסיה:

כ-46% מדמי הגמולים אשר מתקבלים בקרנות שבניהול החברה הינם באמצעות סוכנויות ומנהלי הסדר (בשנת 2018 כ-45%), 1.5% באמצעות הערוץ הבנקאי (אשתקד 1.3%) ויתרת דמי הגמולים מקורם באמצעות ברירת מחדל והפצה ישירה. יתרת הנכסים הצבורים למועד הדוח שבגינם משלמת החברה לבנקים ייעוץ פנסיוני עומדים על כ-1.6 מיליארד ש"ח, אשתקד כ-1.3 מיליארד ש"ח.

תחום הגמל:

כ-48% מדמי הגמולים אשר מתקבלים בקופות שבניהול החברה הינם באמצעות סוכנויות ומנהלי הסדר (בשנת 2018 כ-49%), 12% באמצעות הערוץ הבנקאי לעומת 18% אשתקד ויתרת דמי הגמולים מקורם באמצעות ברירת מחדל והפצה ישירה. יתרת הנכסים הצבורים שבגינם משלמת החברה לבנקים ייעוץ פנסיוני עומדים על כ-8.8 מיליארד ש"ח, אשתקד כ-8.3 מיליארד ש"ח.

פירוט ערוצי הפצה שהחברה תלויה בהם לרבות שיעור ההכנסות מהם

החברה תלויה בערוצי ההפצה העיקריים שלה, הסוכנים, הבנקים ומערך השיווק הפנסיוני, אשר כל אחד מהערוצים האלה אחראי על למעלה מ-10% מדמי הגמולים של החברה, באופן שאובדן אחד מהם ישפיע באופן מהותי על פעילות החברה. יחד עם זאת, לחברה אין תלות באיזה מגורמי השיווק הפרטניים שלה, באופן שאובדנם עשוי להשפיע השפעה מהותית לרעה על אחד מתחומי הפעילות או שתיגרם לחברה תוספת עלות מהותית כתוצאה מהצורך להחליפם, ואף גורם שיווק בתוך ערוצי ההפצה אינו אחראי על יותר מ-10% מדמי הגמולים של החברה.

3.8 ספקים ונותני שירותים

החברות המנהלות בקבוצה קשורות ביניהן בהסכמים למתן שירותי תפעול שונים, תוך ניצול יתרון לגודל של חלק מן החברות המנהלות. בנוסף, הראל ביטוח מעניקה שירותים לחברות המנהלות, בעיקר בתחום ההשקעות, מערכות מידע, לוגיסטיקה, משאבי אנוש ועוד, לפרטים ראה סעיף 3.13 להלן.

החברה קשורה, בהסכמים עם ספקים שונים לצורך טיפול בסילוק תביעות או תשלום גמולים. ספקי השירותים הינם, בעיקר, בתחומים הבאים: רופאים מומחים, עו"ד, יועצי מס, בתי דפוס ודיור לצורך משלוח דברי דואר הנדרשים על-פי דין, שירותי מחשוב, באמצעות הראל המשמר מחשבים וחברות נוספות עמן התקשרה הראל מחשבים.

בנוסף, קיים לחברה הסכם בנוגע לשירותי ברוקרז' - החברה משתמשת בשירותי המסחר של מספר רב של חברי בורסה. הבחירה אצל איזה חבר בורסה לבצע את הפעילות נעשית על בסיס מספר פרמטרים ובהם: איכות הביצוע, עלות הפעולה, איכות המחקר, רעיונות ההשקעה שמציע הברוקר ואיכות ההצעה לפעולה הסטנדרטית). כדי ליהנות מהיתרונות לגודל שיש לפעילות כלל הגופים בקבוצת הראל, הוחל בשנת 2007 בביצוע של הליך תחרותי משותף לשירותי ברוקרז' לכל גופי החסכון ארוך הטווח בקבוצת הראל. במסגרת זאת נעשתה פניה למרבית הבנקים והברוקרים הפעילים בישראל, התקבלו מהם הצעות מחיר ונחתמו הסכמי ברוקרז' בהתאם להצעות שהתקבלו.

להראל חברה לביטוח בע"מ קיים הסכם עם לאומי שירותי שוק ההון בע"מ, לפיו מעניקה לאומי שירותי שוק ההון בע"מ שירותי תפעול עבור קופות הגמל שנרכשו מלאומי גמל ומבנק לאומי בשלהי שנת 2006. כן קיים הסכם בין החברה לבין לאומי שירותי שוק ההון, לפיו תעמיד לאומי שירותי שוק ההון שירותי תפעול גם לקופות גמל נוספות שבניהולן. בהמשך לאמור בסעיף 1.1.6 ההסכם עם לאומי חל, החל מינואר 2019, על מספר מצומצם של קופות שבניהול החברה שטרם הוסבו למערכת התפעולית בהראל.

לחברה אין תלות בספק זה או אחר, באופן שאובדנם עשוי לגרום לחברה תוספת עלות מהותית כתוצאה מהצורך להחליפם, שכן קיימים ספקי שירותים חליפיים עמם ניתן להתקשר בהסכם לרכישת שירותים בלוח זמנים קצר, בהתחשב בסוג השירותים שנרכשים.

3.9 רכוש קבוע

משרדים ונכסי מקרקעין

אין לחברה רכוש קבוע מהותי. משרדיה הראשיים של הקבוצה ממוקמים ב"בית הראל" וב"בית מ.א.ה" הנמצאים במתחם הבורסה על גבול רמת גן תל אביב. כמו כן, לקבוצה משרדים (בנכסי מקרקעין אשר בבעלותה ובבעלות חברות בנות בבעלות מלאה שלה) ב"בית הראל" בירושלים, בתל אביב, בחיפה, בפתח תקווה (שם גם ממוקדם מרכז לוגיסטי של החברה), ובמקומות נוספים ברחבי הארץ.

מערכות המיכון וניהול המידע

הראל המשמר מחשבים בע"מ, חברת בת של הראל השקעות, אחראית על מתן שירותי המיכון השונים לרוב חברות הקבוצה, והיא אשר מפעילה במידת הצורך, ספקים וחברות תוכנה לצורך שירותי המחשוב אותם היא מספקת לחברות הקבוצה.

הקבוצה והחברה רואות חשיבות רבה ביכולת הטכנולוגית שלה, כך שתוכל לתמוך ביעדי הקבוצה, והיא שמה לעצמה מטרה להוביל את השימוש במערכות מתקדמות בתחומי פעילותה השונים.

למידע נוסף אודות רכוש קבוע, ראה ביאור 8 בדוחות הכספיים של החברה.

החברה מפתחת לשימוש עצמי תוכנה המשמשת אותה לניהול זכויות העמיתים. שמה של התוכנה "מניפה", עלויות הפיתוח מהוות לאחר שלב התכנון המקדמי וצפי כי הפרויקט יושלם והתוכנה תשמש לביצוע המטרות שיועדו לה. ההיוון מופסק במועד בו התוכנה הושלמה מהותית והיא מוכנה לשימוש המיועד. עלויות כאמור מופחתות על פני תקופת ההנאה הצפויה על בסיס שיטת הקו הישר.

3.10 עונתיות

דמי הגמולים, תשלומי הקצבה והפדיונות אינם מתאפיינים בעונתיות. עם זאת, כיוון שהפקדות לקרן פנסיה ולקופות הגמל נהנות מהטבות מס, קיימת תופעה, בעיקר אצל עצמאיים בקופות הגמל ובקרנות ההשתלמות, של ריכוז הפקדות בסוף השנה. בקרנות הפנסיה התופעה קיימת בסכומים לא מהותיים.

להלן הצגה רבעונית של דמי הגמולים והפדיונות ותשלומי הקצבה בקרנות הפנסיה בשנת הדוח:

	ינואר-מרס		אפריל-יוני		יולי-ספטמבר		אוקטובר-דצמבר	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018
מיליוני ש"ח								
דמי גמולים	2,061	1,891	2,158	1,994	2,342	2,180	2,356	2,220
תשלומי קצבה	68	51	71	57	74	62	74	71
פדיונות	259	248	253	231	261	233	296	280

להלן הצגה רבעונית של דמי הגמולים והפדיונות בתחום קופות גמל אישיות לתגמולים ופיצויים בשנת הדוח:

	ינואר-מרס		אפריל-יוני		יולי-ספטמבר		אוקטובר-דצמבר	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018
מיליוני ש"ח								
דמי גמולים	272	350	196	325	195	254	271	281
פדיונות	235	195	251	212	248	188	217	259

להלן הצגה רבעונית של דמי הגמולים והפדיונות בתחום קרנות ההשתלמות בשנת הדוח:

	ינואר-מרס		אפריל-יוני		יולי-ספטמבר		אוקטובר-דצמבר	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018
מיליוני ש"ח								
דמי גמולים	370	352	376	347	398	352	504	486
פדיונות	241	183	209	157	182	174	183	189

3.11 נכסים בלתי מוחשיים

החברה משתמשת לצורך פעילותה בלוגו, שלא נרשם כסימן מסחרי. בנוסף משתמשת החברה במוניטין שנצבר במהלך השנים.

השימוש במותגי הקבוצה נעשה בעיקר באמצעי פרסום שונים כמו מדיה אלקטרונית, שלטי חוצות, דיורר ישיר ועוד.

החברה הינה בעלת רישיון שימוש (באופן ישיר או באמצעות הראל המשמר מחשבים בע"מ, שאמונה על פעילות המחשוב של החברות בקבוצת הראל) בתוכנות שונות, המשמשות לפעילותה ע"פ הפירוט הבא:

- מערכת מניפה – מערכת ניהול זכויות הפנסיה. לפרטים נוספים אודות מערכת מניפה ראה סעיף 3.9.
- מערכת "בנפית" - מערכת CRM לטיפול בלקוחות החברה (שירות, שימור, שיווק).
- מערכת "סאפ" - מערכת ERP כוללת, המשמשת בעיקר לניהול הנהלת חשבונות.
- מערכת דנאל- מערכת ניהול נכסים.
- מערכת דימות- ארכיון ממוחשב וניהול תורי עבודה.
- מערכת ניוד - ניהול תהליך העברות (פנימה והחוצה).
- מערכת קופה - תהליך קליטה ופיזור כספים.
- מערכת נפטרים- מערכת שמטפלת בנושא איתור מוטבים ונפטרים.
- מערכת מיתב – מערכת לניהול תביעות.
- בנוסף החברה עושה שימוש במערכות לניהול זכויות עמיתים בשיטת "לשכת שירות" (ASP) של מתפעלים חיצוניים:
 - מערכת נגה (לאומי שרותי שוק ההון).
 - מערכת דנאל (לאומי שרותי שוק ההון).

בשל ההיקף הגדול של פעילות החברה וכמות הלקוחות הגדולה, שמהם נגזרת כמות גדולה של פניות, ולנוכח החובות הרבות המוטלות על החברה מכוח הוראות רגולטוריות, ישנה חשיבות רבה לקיומן של מערכות ותוכנות מחשוב מתקדמות לטובת מענה ללקוחות. החברה עושה שימוש במספר מאגרי מידע בהם נשמר מידע אודות עמיתי קרנות הפנסיה, קופות הגמל השונות, שהינם בבעלותה ו/או בניהולה. מאגרים אלו מאפשרים לחברה, בין היתר, תמחור נכון יותר של המוצרים ומאפשרים טיפול טוב יותר בלקוחותיה. החברה עושה שימוש במספר מאגרי מידע בהם נשמר מידע אודות עמיתי קרנות הפנסיה וקופות הגמל השונות, שהינם בבעלותה ו/או בניהולה.

בתחום הגמל ובהשתלמות בינואר 2019 הוסבה מערכת ניהול העמיתים ממערכת נגה למערכת מניפה. לפירוט ראה סעיף 1.1.6. חלק קטן מן המאגרים עדיין מוחזקים בנוסף על ידי צדדים שלישיים אשר נותנים לחברה שירותי תפעול וניהול זכויות עמיתים ביחס לקופות הנ"ל. מאגרים אלו מאפשרים לחברה, בין היתר, תמחור נכון יותר של המוצרים ומאפשרים טיפול טוב יותר בלקוחותיה. למידע נוסף אודות נכסים בלתי מוחשיים, ראו ביאור 6 בדוחות הכספיים של החברה.

3.12 גורמי סיכון

להלן גורמי סיכון המשפיעים על רווחיות החברה ויציבותה וכן גורמי סיכון במוצרים שבניהולה של החברה בעלי השלכה מהותית על תוצאות החברה:

סוג הסיכון	גורם הסיכון	מידת ההשפעה של גורם הסיכון על החברה המנהלת			דרכי התמודדות
		השפעה גדולה	השפעה בינונית	השפעה קטנה	
סיכונים מאקרו	סיכוני שוק		✓		ראה ביאור ניהול סיכונים סעיף ב' - תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים בדוח הכספי של החברה.
	האטה כלכלית בישראל	✓			
	סיכוני אשראי			✓	
סיכונים ענפיים	שינויים רגולטוריים	✓			ראה ביאור ניהול סיכונים סעיף ב' - תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים בדוח הכספי של החברה.
	ניוד החיסכון הפנסיוני/ סיכון ביטולים	✓			
	סיכונים אסטרטגיים		✓		
	סיכון נזילות			✓	
	תקדימים משפטיים		✓		
	קטסטרופה (עימות בטחוני, אסון טבע, מגיפה)	✓			
סיכונים מיוחדים לחברה המנהלת	סיכונים תפעוליים		✓		ראה ביאור ניהול סיכונים סעיף ב' - תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים בדוח הכספי של החברה.
	סיכוני סייבר ואבטחת מידע	✓			
	סיכוני טכנולוגיות מידע		✓		
	תובענות ייצוגיות והליכים משפטיים מהותיים	✓			
	סיכון ציות		✓		
	סיכון מוניטין		✓		
סיכונים של הקופות בעלי השפעה מהותית על החברה	סיכוני השקעות	✓			ראה ביאור ניהול סיכונים סעיף ב' - תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים בדוח הכספי של החברה.

3.13 הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה

- הסכם לקבלת שירותי ניהול בין החברה לבין הראל השקעות**

על פי הסכם שנחתם ביום 17 במאי 2009 תקבל החברה מהראל השקעות שירותי ניהול וייעוץ בתחומי שיווק פיננסים, תכנון עסקי, השתתפות בדיקטוריונים ותחומי ניהול נוספים. בתמורה תשלם החברה להראל השקעות סך השווה ל-0.5% מדמי הגמולים שיתקבלו אצל קרן הפנסיה המקיפה שבניהולה וסך של 3% מדמי הניהול שגובה החברה מהעמיתים בקופות הגמל שבניהולה. תוקף ההסכם מיום 1 בינואר 2009 והוא ניתן לביטול בתום כל שנה קלנדרית. לדמי הניהול הנ"ל יתווסף מס ערך מוסף. ביום 20 במאי וביום 24 במאי 2009 אישרו ועדת הביקורת ודירקטוריון החברה (בהתאמה) את ההתקשרות. ביום 16 במרס 2016 וביום 22 במרס 2016, אישרו ועדת הביקורת ודירקטוריון החברה (בהתאמה) את עדכון ההסכם במסגרתו הסכימו הצדדים על הגבלת תקרת דמי הניהול שתשלם החברה להראל השקעות עד לסך של 50 מ"ח.

- הסכם בין החברה לבין הראל ביטוח לניהול קופות שנרכשו מלאומי**

ביום 23 בינואר 2007 נחתם הסכם בין הראל ביטוח, בעלת השליטה המלאה בחברה, לבין החברה בקשר עם ניהול קופות גמל שבבעלות הראל ביטוח על ידי החברה. בהתאם להוראות ההסכם, החברה אחראית כלפי העמיתים בקופות וכלפי הראל ביטוח לקיום כל הוראות הדין הנוגעות לניהול קופות גמל וקיום כל ההתחייבויות המוטלות על חברה מנהלת כלפי עמיתים בקופות גמל. בהסכם נקבע כי הוא יהיה בתוקף לתקופה בלתי מוגבלת וכי הראל ביטוח רשאית להביא את ההסכם לידי סיום בכל עת בהודעה מראש בת 45 ימים, ואילו החברה רשאית להביא את ההסכם לידי סיום בכל עת בהודעה מראש בת 180 ימים. בהתאם להוראות ההסכם, החברה תגבה מאת עמיתי הקופות את דמי הניהול ותעבירם להראל ביטוח לאחר תשלום, מתוך דמי הניהול שיגבו על ידה כאמור, של עמלות ההפצה והעמלות למשווקים פנסיונים. עבור ניהול הקופות עבור הראל ביטוח, תהיה זכאית החברה להחזר הוצאותיה הישירות בקשר עם ניהול הקופות בתוספת 2%. עם מיזוגן של הקופות במהלך השנים והפיכתן למסלולי השקעה בקופת הגמל הראל גמל, הוסכם בין הצדדים להחיל את ההסכם, בשינויים המחויבים, על מסלולי ההשקעה הרלוונטיים בקופה.

- הסכמים בין הראל ביטוח והחברה לבין לאומי שירותי שוק ההון לשירותי תפעול**

להראל ביטוח הסכם עם לאומי שירותי שוק ההון בע"מ (להלן: "לאומי"), לפיו מעניקה לאומי שירותי תפעול עבור קופות הגמל שנרכשו מלאומי גמל ומבנק לאומי בשלהי שנת 2006. כמו כן, קיים הסכם בין החברה לבין לאומי משנת 2013, לפיו תעמיד לאומי שירותי תפעול לקופות גמל נוספות שבניהול החברה. בהמשך לאמור בסעיף 1.1.6 לעיל לעניין הסבת המערכת התפעולית בתחום הגמל וההשתלמות, ההסכם עם לאומי חל, החל מינואר 2019, על מספר מצומצם של קופות שבניהול החברה שטרם הוסבו למערכת התפעולית בהראל.

- הסכם המחאת זכות בין החברה לבין ידידים הולדינג וניהול (1984) לעניין לעתיד**

ביום 27 באפריל 1998 נחתם הסכם ניהול בין ידידים הולדינג לבין לעתיד וביום 22 באוגוסט 2011 נחתמה תוספת להסכם הניהול, במסגרתו מעניקה ידידים הולדינג שירותי ניהול ותפעול עבור לעתיד. מכיוון שבפועל השירותים ניתנים על ידי החברה, נחתם ביום 26 בפברואר 2013 הסכם המחאת זכות בין ידידים הולדינג לחברה וללעתיד על פיו כל ההתחייבות של ידידים הולדינג יומחו לחברה. תמורת שירותי הניהול והתפעול משלמת לעתיד לחברה סך של 2.85 מיליוני ש"ח שנתי צמוד מדד. ביום 20 בנובמבר 2017 הוארך הסכם הניהול לתקופה של שלוש שנים נוספות באותם תנאים.

- הסכם לקבלת שירותים בין החברה לבין הראל ביטוח**

החברה מקבלת שירותי ניהול ותפעול מהראל ביטוח ובהם: שירותי תפעול, מחשוב ואינטרנט, ניהול סיכונים ואקטואריה, ניהול השקעות, שירותים בתחום משאבי אנוש ושכר, ביטוח דירקטורים ונושאי משרה ועוד. עד לשנת 2016 שילמה החברה בתמורה לשירותים אלה שיעור קבוע בגובה 0.1% מהיקף נכסי הקרנות שהחברה מנהלת למעט נכסי עמיתים שלגביהם חל ההסדר הפנסיוני עם צה"ל, כל עוד הינם עמיתים פעילים במסגרת ההסדר כאמור וזכאים לדמי הניהול הקבועים בו. ביום 16 במרס 2016 וביום 22 במרס 2016, אישרו ועדת הביקורת ודירקטוריון החברה (בהתאמה) את עדכון ההסכם התקשרות שבין הראל ביטוח לבין החברה בנוגע לשירותים האמורים. בהתאם להתקשרות כאמור, בגין השירותים כאמור, בין השנים 2016-2018, החברה נשאה בעלות בשיעור קבוע של 0.049% מנכסי קרנות הפנסיה שבניהולה. החל משנת 2019 ועד שנת 2021, החברה תישא בעלות בשיעור קבוע של 0.065% מנכסי קרנות הפנסיה שבניהולה, בין השנים 2022-2024 החברה תישא בעלות בשיעור קבוע של 0.069% מנכסי קרנות הפנסיה שבניהולה, ובין השנים 2025-2027 החברה תישא בעלות בשיעור קבוע של 0.071% מנכסי קרנות הפנסיה שבניהולה.

עם מיזוג הראל גמל והשתלמות בע"מ (להלן: "הראל גמל") לתוך החברה, קיבלה על עצמה החברה את הזכויות וההתחייבויות של הראל גמל על פי הסכם עם הראל ביטוח. על פי הסכם זה, החברה, יחד עם קחצ"ק, חברה מנהלת של קופות גמל בשליטת הראל השקעות, משלמת להראל ביטוח עבור שירותי ניהול ההשקעות הניתנים לחברה ולקחצ"ק על ידי חטיבת ההשקעות של הראל ביטוח. הקצאת העלויות בין החברות המנהלות מבוצעת לפי שלושה פרמטרים: היקף הנכסים המנוהלים בידי כל חברה מנהלת; תמהיל ההשקעות, לפי אפיקי השקעה; ושיעור גידול התיק. תוקף ההסכם מיום 1 בינואר 2009, והוא ניתן לביטול בתום כל שנה קלנדרית.

כמו כן, החברה נושאת בהוצאות נוספות של הראל ביטוח המיוחסות לה בגין שירותים שלא כלולים בהסכמים הנ"ל בהתאם למודל הקצאות של הקבוצה.

■ **הסכם שירותי תפעול וניהול בין קחצ"ק לבין החברה**

לקחצ"ק הסכם עם החברה בדבר קבלת שירותי תפעול וניהול מאת החברה. שירותים אלו כוללים, בין היתר, שירותי מחשוב, ניהול סיכונים ואקטואריה, ניהול השקעות וביטוח דירקטוריים. מטרתו של הסכם זה הינה ליצור שיטת חיוב עבור שירותים שונים שמעניקה החברה לקחצ"ק, תוך שקחצ"ק מנצלת את היתרון לגודל של החברה ובכך חוסכת בעלויות התפעול והניהול. בהתאם להוראות הסכם זה, קחצ"ק משלמת לחברה דמי תפעול וניהול בשיעור של 95% מדמי הניהול נטו שמקבלת קחצ"ק מקרן ההשתלמות שבניהולה. התמורה דלעיל כוללת תשלום עבור שירותים שונים שרוכשת החברה עבור הקופות שמנוהלות על ידה וקחצ"ק לא תחויב בתשלום נוסף בקשר עם השירותים כאמור. בחודש נובמבר 2013 נחתמה תוספת להסכם אשר במסגרתה נקבע כי ההסכם יוארך באופן אוטומטי לתקופה של 3 שנים בכל פעם אלא אם תינתן על ידי אחד מהצדדים הודעה בדבר אי חידושו, והתמורה עבור ההסכם תועבר אחת לרבעון ולא אחת לחודש.

3.14 תחזיות אחרות והערכות לגבי עסקי החברה

כחלק מתפיסתה בדבר חשיבות השירותים ללקוחות החברה לרבות מקבלי הקצבה, למעסיקים, לסוכנים וליועצים הפנסיוניים ולנוכח השינויים הרגולטוריים, כפי שפורטו לעיל, תמשיך החברה להשקיע במערכות המיכון ובמתן מענה דיגיטאלי כדי לשפר את השירות הניתן לגורמים אלה ועל מנת לעמוד בדרישות הרגולטוריות החלות עליה. לעניין הסבת המערכת התפעולית בתחום הגמל וההשתלמות ראה סעיף 1.1.6.

בכלל זה תוסיף החברה להשקיע בהרחבת מעגל המשתמשים בכלים הדיגיטליים שהיא מספקת בקרב המבוטחים והמעסיקים ולפעול להעניק להם שירות טוב יותר ורחב יותר באמצעות אתר החברה.

לעניין המשך ההתעצמות של התהליכים הדיגיטליים כחלק מתפיסת השירות והשיווק של החברה ראה סעיף 2.1 לעיל.

במהלך השנה הקרובה צפויה החברה להשלים את השלב האחרון ביישום תקנות התשלומים לקופות גמל.

כפועל יוצא של התחרות העזה בשוק החיסכון הפנסיוני ובהמשך לשינויי הרגולציה שנועדו להפחית את דמי הניהול (ראה לעניין זה סעיף 2.1 לעיל), צופה החברה המשך שחיקה של שיעור דמי הניהול בחשבונות העמיתים בקופות וזאת לצד צמיחה בהיקף הנכסים המנוהלים ובפרמיה השנתית שהחברה צפויה לגבות באמצעות ערוצי ההפצה השונים.

בדומה לשנים האחרונות החברה צופה המשך צמיחה בפעילות הפנסיה ובפרט בכל הקשור לגידול בגביית דמי הגמולים ובנכסים המנוהלים. בנוסף צופה החברה המשך צמיחה בקרנות ההשתלמות וכן הפקדות חד-פעמיות בשיעור נמוך יותר מממוצע השנים האחרונות לקופות הגמל, בין היתר, על רקע הטבות המס מכוח תיקון 190 לפקודת מס הכנסה.

החברה ממשיכה ליישם את תכנית האכיפה שאושרה על ידי דירקטוריון החברה בהתאם להוראות חוק הגברת האכיפה בשוק ההון (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011.

4. חלק ד' - היבטי ממשל תאגידי

4.1 הדירקטורים של החברה המנהלת

שם:	מישל סיבוני
מספר ת.ז.:	027065697
תאריך לידה:	9.4.1959
מען להמצאת כתבי בי- דין:	רח' העבודה 23, כפר-סבא
נתינות:	ישראלית
חברות בוועדת דירקטוריון:	כן. ועדה לניהול סיכונים וועדת איתור.
דירקטור חיצוני:	לא
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית:	כן
האם עובד של התאגיד, חברה בת חברה קשורה או של בעל ענין:	כן. יו"ר דירקטוריון בחברה, יו"ר דירקטוריון קחצ"ק, מנכ"ל הראל ביטוח, מנכ"ל הראל השקעות, דירקטור במצפן – שותפים לדרך בע"מ ודירקטור בחברות נוספות בקבוצת הראל.
מועד תחילת כהונה:	1.4.2005 וכיו"ר הדירקטוריון מיום 14.7.2009 (כיהן בתפקידים אחרים בקבוצת הראל החל משנת 1993).
השכלה:	תואר ראשון במדעי הטבע פסיקה ואטמוספירה מהאוניברסיטה העברית בירושלים ולימודי תעודה בתחום מנהל עסקים למהנדסים, מל"ן.
עיסוקים בחמש שנים אחרונות:	כהונה בחברות בקבוצת הראל כמפורט לעיל.
האם בן משפחה של בעל ענין אחר בתאגיד:	לא

שם:	ליאורה קבורס הדר
מספר ת.ז.:	55600159
תאריך לידה:	18.12.1958
מען להמצאת כתבי בי- דין:	האשל 8 א', הרצליה
נתינות:	ישראלית
חברות בוועדת דירקטוריון:	לא
דירקטורית חיצונית:	לא
בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית:	כן
האם עובדת של התאגיד, חברה בת חברה קשורה או של בעל ענין:	לא.
מועד תחילת כהונה:	19.11.2007
השכלה:	בוגרת הפקולטה למשפטים (LLB) באוניברסיטה העברית בירושלים.

עיסוקים בחמש שנים אחרונות: דירקטורית בחברה, דירקטורית בהראל ביטוח, דירקטורית בקחצ"ק, דירקטורית בענטל חברה לניהול וסחר בע"מ.

האם בת משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד: לא

שם: מרים מילה

מספר ת.ז.: 3419488

תאריך לידה: 17.2.1942

מען להמצאת כתבי בי-דין: רחוב כרמל 31, ראש העין

נתינות: ישראלית

חברות בועדת דירקטוריון: כן. חברת ועדת ביקורת וועדה לניהול סיכונים.

דירקטורית חיצונית: לא

בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית: לא

האם עובדת של התאגיד, חברה בת, חברה לא. קשורה או בעל עניין: לא.

מועד תחילת כהונה: 19.11.2007

השכלה: ניהול בביטוח, אוניברסיטת תל-אביב.

עיסוקים בחמש שנים אחרונות: דירקטורית בחברה, דירקטורית בהראל ביטוח, דירקטורית בקחצ"ק, דירקטורית בלעתיד, דירקטורית בחברת אי.אס.איי - עזר חברה לביטוח משכנתאות בע"מ, דירקטורית בקרן מ.א.ה. מיסודם של מרגוט וארנסט המבורגר (חל"צ).

האם בת משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד: לא

שם: דורון גינת

מספר ת.ז.: 022757231

תאריך לידה: 8.5.1967

מען להמצאת כתבי בי-דין: מושב עין ורד

נתינות: ישראלית

חברות בועדת דירקטוריון: לא

דירקטור חיצוני: לא

בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית: כן

האם עובד של התאגיד, חברה בת, חברה לא. קשורה או בעל עניין: כן, משנה למנכ"ל ומנהל חטיבת חיסכון ארוך טווח בקבוצת הראל, דירקטור בחברה, דירקטור בקחצ"ק, דירקטור בהראל קרנות נאמנות בע"מ ודירקטור בחברות נוספות בקבוצת הראל.

מועד תחילת כהונה : 15.7.2009 (כיהן בתפקידים אחרים בקבוצת הראל החל משנת 2006).

השכלה : תואר ראשון בכלכלה, תואר שני בכלכלה התמחות משנית במימון, אוניברסיטת תל-אביב.

עיסוקים בחמש שנים אחרונות : כהונה בחברות קבוצת הראל כמפורט לעיל.

האם בן משפחה של בעל עניין אחר לא בתאגיד :

שם :

גילי כהן

מספר ת.ז. :

22648786

תאריך לידה :

25.8.1966

מען להמצאת כתבי בי- דין :

עמוס 10, רמת גן

נתינות :

ישראלית

חברות בוועדת דירקטוריון :

כן. ועדת ביקורת.

דירקטור חיצוני :

כן

האם עובד של התאגיד, חברה בת, לא חברה קשורה או של בעל עניין :

כן.

בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית :

מועד תחילת כהונה :

2.1.2012

השכלה :

תואר ראשון (בהצטיינות) בכלכלה וגיאוגרפיה מהאוניברסיטה העברית בירושלים. תואר שני במנהל עסקים מהאוניברסיטה העברית בירושלים.

עיסוקים בחמש שנים אחרונות :

דירקטור חיצוני בחברה, דירקטור בקחצ"ק, חבר ועדת השקעות עמיתים של הגופים המוסדיים בקבוצת הראל, דירקטור בהכשרת היישוב בע"מ, דירקטור בטרולס ונצ'רס, דירקטור ב-UBS ני"ע, דירקטור ב-Bioblast Ltd (עד 1/2017), דירקטור בחנ"ל ים המלח בע"מ (עד 2017).

האם בן משפחה של בעל עניין אחר לא בתאגיד :

החברה רואה את מר כהן כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א) לחוק החברות וכן כבעל מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הפנסיה והביטוח בהתאם לתקנה 2(2)(א) לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דירקטוריון וועדותיו).

שם:	אפרים דרור
מספר ת.ז.:	071443444
תאריך לידה:	24.6.1946
מען להמצאת כתבי בי-דין:	קדושי השואה 18 תל-אביב
נתינות:	ישראלית
חברות בוועדת דירקטוריון:	כן. יו"ר ועדת ביקורת, יו"ר הוועדה לניהול סיכונים ויו"ר ועדת איתור.
דירקטור חיצוני:	כן.
האם עובד של התאגיד, חברה בת, חברה לא. קשורה או של בעל עניין:	לא.
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית:	כן.
מועד תחילת כהונה:	1.4.2013
השכלה:	לימודי תעודה בראיית חשבון מהאוניברסיטה העברית בירושלים.
עיסוקים בחמש שנים אחרונות:	דירקטור חיצוני בחברה, דירקטור בקחצ"ק, דירקטור בהראל ביטוח, חבר ועדת השקעות נוסטרו של הגופים המוסדיים בקבוצת הראל, דירקטור בדקלה חברה לביטוח בע"מ (עד 2016), דירקטור בקרדן רכב בע"מ (עד 2016) ויו"ר ועדת ביקורת בעמותת מכבי העולמי.
האם בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד:	לא.

החברה רואה את מר דרור כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א) לחוק החברות וכן כבעל מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הפנסיה והביטוח בהתאם לתקנה 2(2)(א) לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דירקטוריון וועדותיו).

שם:	נורית אחיטוב
מספר ת.ז.:	008198656
תאריך לידה:	9.9.1944
מען להמצאת כתבי בי-דין:	דרזנר 33 תל-אביב
נתינות:	ישראלית
חברות בוועדת דירקטוריון:	כן. ועדת ביקורת, ועדה לניהול סיכונים וועדת איתור.
דירקטור חיצוני:	כן.
האם עובד של התאגיד, חברה בת, חברה לא. קשורה או של בעל עניין:	לא.
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית:	לא.
מועד תחילת כהונה:	1.4.2019
השכלה:	תואר ראשון במשפטים מהאוניברסיטה העברית בירושלים.

עיסוקים בחמש שנים אחרונות:

דירקטורית חיצונית בחברה, דירקטורית בקחצ"ק, דירקטורית בלעתיד, חברת ועד מנהל בעמותת "והדרת" - המועצה הלאומית לקידום מעמד הזקן, יו"ר ועדת השגה ויו"ר ועדת ערר במשרד הביטחון, יו"ר ועדות למ"ד לנכי צה"ל ולמשפחות שכולות במשרד הביטחון, אגף השיקום, יו"ר הועדה להעברת זכויות בהתאחדות הכדורגל, חברת ועד מנהל בעמותת "שקיפות בינלאומית", דירקטורית בדקלה חברה לביטוח בע"מ (עד 2016) ושופטת בית משפט המחוזי בתל אביב (עד 2014).

האם בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד: לא.

דירקטורים אשר סיימו את כהונתם במהלך תקופת הדוח:

עמוס אפשטיין

שם:

00394510

מספר ת.ז.:

דירקטור חיצוני בחברה, דירקטור בלעתיד, דירקטור בקחצ"ק, חבר ועדת השקעות נוסטרו של הגופים המוסדיים בקבוצת הראל וחבר ועדת תגמול משותפת של הגופים המוסדיים בקבוצת הראל.

התפקיד שהוא מילא בתאגיד, חברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו:

18.12.2011

מועד תחילת כהונה:

1.7.2019

מועד סיום כהונה:

4.2 נושאי משרה

דודי ליידנר

שם:

029423381

מספר תעודת זהות:

19.8.1972

תאריך לידה:

17.1.2010

תאריך תחילת כהונה:

מנכ"ל בחברה, ובחברות קחצ"ק ולעתיד.

התפקיד בתאגיד בחברה בת של התאגיד או בבעל עניין בו:

לא

האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר

בתאגיד או בבעל עניין בו:

השכלה:

עיסוקים בחמש השנים האחרונות:

תואר ראשון ושני בכלכלה מהאוניברסיטה העברית בירושלים.
מנכ"ל בהראל גמל והשתלמות (עד ליום 5.10.2016), מנכ"ל בהראל עתידית גמל (עד ליום 31.12.2015), מנכ"ל מנוף פנסיה (עד ליום 12.2015).

רם גבל

שם:

024960593

מספר תעודת זהות:

12.3.1970

תאריך לידה:

23.6.2008

תאריך תחילת כהונה:

סמנכ"ל כספים בחברה ובחברות קחצ"ק ולעתיד.

התפקיד בתאגיד, בחברה בת של התאגיד או בבעל עניין בו:

לא	האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד או בבעל עניין בו: השכלה:
תואר ראשון במנהל עסקים, בעל רישיון רואה חשבון מהמכללה למנהל.	
מנהל כספים בהראל גמל והשתלמות (עד ליום 5.10.2016), מנהל כספים בהראל עתידית גמל (עד ליום 31.12.2015), מנהל כספים במנוף פנסיה (עד ליום 12/2015).	עיסוקים בחמש השנים האחרונות:
דח"צ ויו"ר ועדת ביקורת בסאטקום מערכות בע"מ (עד 11/2015).	

אילנה רישרד בטאש	שם:
313969347	מספר תעודת זהות:
6.4.1989	תאריך לידה:
16.2.2020	תאריך תחילת כהונה:
יועצת משפטית	התפקיד בתאגיד בחברה בת של התאגיד או בבעל עניין בו:
לא	האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד או בבעל עניין בו: השכלה:
תואר ראשון במשפטים באוניברסיטה העברית עורכת דין במחלקה המשפטית של החטיבה לחיסכון ארוך טווח.	עיסוקים בחמש השנים האחרונות:

יונית שוויד	שם:
025386392	מספר תעודת זהות:
29.8.1973	תאריך לידה:
1.9.2012	תאריך תחילת כהונה:
סמנכ"ל ומנהלת מטה בחברה, ובחברות קחצ"ק ולעתיד.	התפקיד בתאגיד, בחברה בת של התאגיד או בבעל עניין בו:
לא	האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד או בבעל עניין בו: השכלה:
תואר ראשון בניהול וביטוח במסלול האקדמי של המכללה לביטוח, MBA במנהל עסקים, התמחות בשיווק.	
סמנכ"ל ומנהלת מטה בהראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ, במנוף חברה לניהול קרנות פנסיה בע"מ ובלעתיד.	עיסוקים בחמש השנים האחרונות:

שם:	מיטל בשיץ
מספר תעודת זהות:	28017226
תאריך לידה:	26.10.1970
תאריך תחילת כהונה:	1.1.2010
התפקיד בתאגיד, בחברה בת של התאגיד או בבעל עניין בו:	סמנכ"ל שירות ושיווק פרט בחברה, ובחברות קחצ"ק ולעתיד.
האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד או בבעל עניין בו:	לא
השכלה:	תואר ראשון בכלכלה וניהול, תואר שני במנהל עסקים מאוניברסיטת בר אילן, בעלת רישיון לשיווק פנסיוני. מנהלת שימור וערוצי שיווק בחברה (עד פברואר 2017).
עיסוקים בחמש השנים האחרונות:	

שם:	אפרת שפסר
מספר תעודת זהות:	053052742
תאריך לידה:	12.2.1982
תאריך תחילת כהונה:	5.2019
התפקיד בתאגיד, בחברה בת של התאגיד או בבעל עניין בו:	סמנכ"ל תפעול בחברה, ובחברות קחצ"ק ולעתיד.
האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד או בבעל עניין בו:	לא
השכלה:	תואר ראשון בחשבונאות ומזרח אסיה ותואר שני במנהל עסקים.
עיסוקים בחמש השנים האחרונות:	מנהלת תחום תביעות ומימוש זכויות בחברה ובחברות קחצ"ק ולעתיד.

שם:	ענת קנטור
מספר תעודת זהות:	029729159
תאריך לידה:	27.12.1972
תאריך תחילת כהונה:	4.4.2017
התפקיד בתאגיד, בחברה בת של התאגיד או בבעל עניין בו:	סמנכ"ל ואקטוארית ממונה בקרן.
האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד או בבעל עניין בו:	לא
השכלה:	תואר ראשון בראיית חשבון ומימון, אוניברסיטת מידלסקס, לונדון, אנגליה; לימודי אקטואריה, החוג לסטטיסטיקה, אוניברסיטת חיפה; אקטוארית מוסמכת מטעם אגודת האקטוארים בישראל.
עיסוקים בחמש השנים האחרונות:	אקטוארית פיתוח ותמחור מוצרים חדשים בביטוח חיים ובריאות, חטיבת אקטואריה וניהול סיכונים בהראל חברה לביטוח בע"מ ואקטוארית בחברה.

שם:	מוטי לוי
מספר תעודת זהות:	059750968
תאריך לידה:	1967
תאריך תחילת כהונה:	12.2008
התפקיד בתאגיד בחברה בת של התאגיד או בבעל עניין בו:	סמנכ"ל בחברה ובלעתי.
האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד או בבעל עניין בו:	לא
השכלה:	תואר ראשון במנהל עסקים ומדעי המדינה מהאוניברסיטה העברית ותואר שני במנהל עסקים ממכללת רמת גן.
עיסוקים בחמש השנים האחרונות:	סמנכ"ל שיווק במנוף פנסיה (עד ליום 31.12.2016), סמנכ"ל שיווק בקרן הפנסיה גילעד, מפקח רכישה באיילון.

שם:	אריה זהבי
מספר תעודת זהות:	55512644
תאריך לידה:	3.12.1958
תאריך תחילת כהונה:	4.2005
התפקיד בתאגיד בחברה בת של התאגיד או בבעל עניין בו:	סמנכ"ל שיווק בחברה ובלעתי.
האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד או בבעל עניין בו:	לא

שם:	סמי בבקוב
מספר תעודת זהות:	58378985
תאריך לידה:	10.9.1963
תאריך תחילת כהונה:	2007
התפקיד בתאגיד, בחברה בת של התאגיד או בבעל עניין בו:	מנהל תחום השקעות בקבוצת הראל, משנה למנכ"ל ומנהל חטיבת השקעות בהראל ביטוח (החל מיום 1.12.2016).
האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד או בבעל עניין בו:	לא
השכלה:	מוסמך מנהל עסקים אוניברסיטת בר אילן. בוגר כלכלה אוניברסיטת תל אביב.

עיסוקים בחמש השנים האחרונות:	מנכ"ל הראל פיננסים (עד 30.11.2016), מנכ"ל הראל פיא (עד 30.11.2016), יו"ר דירקטוריון הראל ניהול השקעות (עד 30.11.2016), יו"ר דירקטוריון הראל סל (עד 30.11.2016), יו"ר דירקטוריון הראל סל מטבעות (עד 30.11.2016), יו"ר דירקטוריון הראל מוצרים פיננסים (עד 30.11.2016)

שם:	נטלי משען - זכאי
מספר תעודת זהות:	31781180
תאריך לידה:	8.9.1974
תאריך תחילת כהונה:	20.8.2014
התפקיד בתאגיד בחברה בת של התאגיד או בבעל עניין בו:	משנה למנכ"ל הראל ביטוח, ממונה על ציות ואכיפה, יועצת משפטית, מנהלת חטיבת השירות וחברת ועדת השקעות שאינן תלויות תשואה (נוסטרו).
האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד או בבעל עניין בו:	לא
השכלה:	תואר ראשון במשפטים מאוניברסיטת תל אביב, בהצטיינות. תואר שני במשפט מסחרי מאוניברסיטת תל אביב, תכנית תל אביב - ברקלי, בהצטיינות. היועצת המשפטית של קבוצת הראל.
עיסוקים בחמש השנים האחרונות:	

שם:	אפרת אולברג - גרטל
מספר תעודת זהות:	28727600
תאריך לידה:	30.6.1971
תאריך תחילת כהונה:	1.12.2006
התפקיד בתאגיד בחברה בת של התאגיד או בבעל עניין בו:	ממונה על פניות הציבור בחברה ובחברות בקבוצת הראל.
האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד או בבעל עניין בו:	לא
השכלה:	תואר ראשון במשפטים מאוניברסיטת תל אביב
עיסוקים בחמש השנים האחרונות:	ממונה על פניות הציבור, ממונה על מניעת הטרדה מינית, ממונת אכיפת הקוד האתי ומניעת מעילות והונאות בחברה ובחברות בקבוצת הראל.

שם:	אדוה ענבר
מספר תעודת זהות:	22167530
תאריך לידה:	23.2.1966
תאריך תחילת כהונה:	30.5.2012
התפקיד בתאגיד בחברה בת של התאגיד או בבעל עניין בו:	מנהלת סיכונים בחברה ובחברות אחרות בקבוצת הראל.
האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד או בבעל עניין בו:	לא
השכלה:	תואר ראשון ושני בכלכלה מאוניברסיטת תל אביב.
עיסוקים בחמש השנים האחרונות:	מנהלת הסיכונים בחברות בקבוצת הראל.

שם:	אייל אפרת
מספר תעודת זהות:	038459269
תאריך לידה:	7.3.1976
תאריך תחילת כהונה:	16.1.2018
התפקיד בתאגיד בחברה בת של התאגיד או בבעל עניין בו:	מנכ"ל הראל משמר המחשבים
האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד או בבעל עניין בו:	לא
השכלה:	תואר ראשון במנהל עסקים, התמחות המערכות מידע ושיווק בקריה האקדמית ותואר שני במימון במכללה למנהל.
עיסוקים בחמש השנים האחרונות:	עד לחודש ינואר 2018, מנהל אגף מיכון ומידע עסקי בהנהלת החטיבה לחיסכון ארוך טווח.

נושאי משרה אשר סיימו את כהונתם נכון למועד פרסום הדוח:

שם:	אופיר רוטשילד
מספר תעודת זהות:	31837990
תאריך לידה:	26.12.1974
תאריך תחילת כהונה:	11.11.2007
התפקיד בתאגיד בחברה בת של התאגיד או בבעל עניין בו:	יועץ משפטי, סמנכ"ל בכיר, יועץ משפטי של חברות נוספות בחטיבת חסכון ארוך טווח בקבוצת הראל, מנהל מטה בחטיבת חיסכון ארוך טווח.
האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד או בבעל עניין בו:	לא.
השכלה:	תואר ראשון במשפטים וכלכלה באוניברסיטה העברית; תואר שני בהיסטוריה ופילוסופיה של המדעים והרעיונות באוניברסיטת תל אביב.

שם:	צחי דברת
מספר תעודת זהות:	028833697
תאריך לידה:	1.3.1972
תאריך תחילת כהונה:	1.8.2007
התפקיד בתאגיד בחברה בת של התאגיד או בבעל עניין בו:	סמנכ"ל תפעול בחברה, ובחברות קחצ"ק ולעתיד.
האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד או בבעל עניין בו:	לא.
השכלה:	תואר ראשון בכלכלה וניהול, תואר שני במנהל עסקים באוניברסיטת תל אביב.
מועד סיום כהונה:	מאי 2019

4.3 אקטואר קרן הפנסיה

ביום 1 באפריל 2017 החלה גבי' ענת קנטור (היושבת במשרדי החברה) לכהן כאקטוארית ממונה בחברה.

גבי' ענת קנטור הינה בעלת תואר ראשון בראיית חשבון ומימון באוניברסיטת מידלסקס, לונדון, אנגליה, כמו כן, למדה לימודי אקטואריה בחוג לסטטיסטיקה באוניברסיטת חיפה ולימודים לקראת קבלת חברות מלאה באגודת האקטוארים בישראל. גבי' ענת קנטור עובדת כ-20 שנה בתחום האקטואריה והינה בעלת ניסיון עשיר בתחומי ביטוח חיים, בריאות ופנסיה. מאז שנת 2015, גבי' ענת קנטור שימשה כאקטוארית בקרן.

בין השאר, האקטואר אמון על כתיבת הדוח האקטוארי מידי שנה, בדיקות אקטואריות לצורך עדכון תקנונים והינו מעורב בניהול הסיכונים האקטואריים של הקרן.

השכר הכולל של האקטוארית הממונה בגין שנת הדיווח, הינו כ-745 אלפי ש"ח (אשתקד 730).

4.4 מדיניות תגמול של הראל השקעות ושל הגופים המוסדיים בקבוצת הראל

מדיניות תגמול - הראל השקעות

במדיניות התגמול של הראל השקעות נקבע שהיא תשמש גם כמדיניות מנחה עבור החברות הבנות של הראל השקעות, בשינויים הנדרשים.

מדיניות התגמול נועדה לשמש לצורך הנעת המנהלים הבכירים והכוונתם בהתאם ליעדי החברה ותכניתה האסטרטגית, מתוך דגש על הגברת התחרותיות בגיוס ובשימור כוח אדם איכותי בתפקידי ניהול בכירים בקבוצה. כל זאת, במטרה ליצור ערך כלכלי ארוך טווח לחברה ולבעלי מניותיה. מדיניות התגמול נערכה בהתחשב, בין היתר, בגודל החברה ואופי פעילותה, בקידום מטרות החברה, האסטרטגיה, תכנית העבודה לטווח הארוך ומדיניות ניהול הסיכונים, וכן בתנאי ההעסקה והמענקים שהיו נהוגים בחברה לנושאי המשרה בשנים קודמות, רמות שכר ותנאי כהונה והעסקה המקובלים בתאגידי ביטוח ופיננסים בישראל ובבנקים הגדולים בישראל, וכן על בסיס שיקולים ארגוניים ובכלל זה עלויות השכר של קבוצות עובדים שונות ופערי השכר הרצויים ביניהם.

מדיניות התגמול מתייחסת לסוגים שונים של נושאי משרה, ביניהם גם לאופן התגמול של הדירקטורים המכהנים בחברה.

מדיניות התגמול עוסקת במכלול תנאי ההעסקה של נושאי המשרה שאינם דירקטורים ובכלל זה ברכיבים הבאים:

- (א) התגמול הקבוע שייקבע לגבי כל נושא משרה בהתאם לוותק, הידע, הניסיון, הכישורים שלו והתרומה שלו לתוצאות של הקבוצה, ובהתבסס על קבוצת ההשוואה שנקבעה; (ב) נקבע כי יישמר פער בין השכר של מנכ"ל החברה לשכר של יתר נושאי המשרה שכפופים למנכ"ל; (ג) נקבעו יחסים מינימאליים בין הרכיבים הקבועים בתנאי ההעסקה לבין סך תנאי ההעסקה; (ד) נקבע כי ניתן לשלם רכיב שכר קבוע שאינו מזכה בתנאים סוציאליים; (ה) נקבעו הוראות לעניין המענקים השנתיים מותני הביצועים, לרבות היקף מקסימאלי של מענקים לגבי המנכ"לים ולגבי נושאי המשרה הכפופים למנכ"לים; (ו) נקבעו הוראות לעניין אפשרות לתשלום של מענקים מיוחדים, שאינם קשורים למענקים השנתיים, וזאת עבור ביצועים יוצאים מן הכלל בפרויקטים ייחודיים. מענקים מיוחדים כאמור מיועדים לנושאי משרה שאינם המנכ"ל ואינם בעלי השליטה והם מוגבלים בתקציב בסכום שאינו מהותי; (ז) נקבעו הוראות לעניין מענק הוני, שיכול שיינתן אך ורק למנכ"לים; (ח) נקבעו הוראות לעניין ביטוח ושיפוי לנושאי משרה ודירקטורים; (ט) נקבעו הוראות לעניין סיום תנאי העסקה, הכוללות התייחסות לרכיבים הבאים: (i) פיצויים, שיהיו בשיעור מקסימאלי של עד 200% (100% מעבר למתחייב על פי דין), בכפוף להשלמת ותק ותנאים נוספים. (ii) תקופת הודעה מוקדמת שלא תעלה על 6 חודשים. (iii) מענק הסתגלות של עד 6 משכורות. (iv) תגמול עבור התחייבות לאי תחרות. נקבע, כי התקשרות בהסכם אי תחרות תיעשה במקרים חריגים בלבד ובכפוף לתנאים שנקבעו במדיניות התגמול.

פרטים לגבי המענקים השנתיים: נקבעו הוראות לפיהן תשלום מענקים מותני תוצאות ייעשה רק בשנים בהן השיגה החברה תוצאות משיגות רצון. כמו כן, על מנת למנוע נטילת סיכונים קצרי טווח, הוגבל היקף המענקים מותני התוצאות, לפי מכפלה של משכורות. בנוסף נקבע, כי המענקים יחושבו לפי עמידה ביעדים ארוכי טווח ולא חד פעמיים של השנה השוטפת בלבד. לשם כך נקבע בתכנית התגמול, כי הפרמטרים השונים יחושבו בנפרד לגבי השנה השוטפת ולגבי השנתיים שקדמו לה, כאשר משקל הפרמטרים השונים בגין השנה השוטפת, בקביעת הציון

הכולל לשם חישוב המענק השנתי, יהיה 50%, משקל השנה שקדמה לה יהיה 30% ומשקל השנה שקודמת לה יהיה 20%.

במסגרת המענק השנתי תלוי התוצאות קיים רכיב של שיקול דעת, שהינו מוגבל ל- 20% לגבי המנכ"ל ולגבי נושאי המשרה האחרים (למעט לגבי נושאי משרה בתפקידי בקרה ופיקוח).

במסגרת מדיניות התגמול נקבעה הוראה, לפיה ככלל החברה תכבד הסכמים קיימים, אפילו במקום שבו הם סוטים ממדיניות התגמול, אלא אם כן נקבעה הוראה מפורשת שונה במדיניות התגמול.

מדיניות התגמול המעודכנת של הראל השקעות מפורסמת באתר האינטרנט של הראל:

<https://www.harel-group.co.il/about/harel-group/investor-relations/Pages/remuneration-policy.aspx#מדיניות-תגמול---הראל-השקעות>

מדיניות תגמול של הגופים המוסדיים בקבוצת הראל

הראל ביטוח והחברות הבנות שלה, שהינן גופים מוסדיים ("הגופים המוסדיים"), אימצו בנובמבר 2013 מדיניות תגמול המבוססת על מדיניות התגמול של הראל השקעות המפורטת לעיל. מדיניות התגמול של הגופים המוסדיים בקבוצה עודכנה מספר פעמים לאורך השנים בהתאם להוראות רגולטוריות מעודכנות אשר פורסמו.

ביום 11 ביולי 2019 פרסם הממונה חוזר שעניינו "תיקון הוראות החוזר המאוחד חלק 1 שער 5, פרק 5 שכותרנו "תגמול" (להלן: "החוזר"), המעדכן ומבטל את חוזר "מדיניות תגמול בגופים מוסדיים" וחוזר "מדיניות תגמול בגופים מוסדיים - תיקון" (להלן: "חוזר מדיניות תגמול"), ומשלבם בחוזר המאוחד, בהתאם לאסדרה רלוונטית שהתגבשה בתחום ובכלל זה בהתאם להוראות חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016, לתיקון הוראות חוק החברות, התשנ"ט-1999 ובתקנות לפיו, והוראות המפקח על הבנקים שעודכנו על רקע זה.

בהמשך לפרסום החוזר, אישרו ועדת התגמול של הגופים המוסדיים והדירקטוריונים של הגופים המוסדיים בקבוצה, את עדכון מדיניות התגמול של הגופים המוסדיים בקבוצת הראל.

במדיניות שאושרה עודכנו, בין היתר, הנושאים הבאים:

- (א) צומצמה רשימת בעלי התפקידים הכפופים למדיניות התגמול, בהתאם להוראות החוזר.
- (ב) נקבע כי שינוי לא מהותי בתנאי התגמול של נושא משרה שכפוף למנכ"ל, לא יצריך אישור דירקטוריון או ועדת תגמול וניתן יהיה להסתפק באישורו של המנכ"ל, ככל שהשינוי עולה בקנה אחד עם מדיניות התגמול.
- (ג) בוטלה החובה לקביעת יחס ההכפלה בתגמול היו"ר ונקבע שתגמול יושב ראש הדירקטוריון יקבע בהתחשב בתגמול דירקטור חיצוני ובשיעור המשרה של היו"ר, ובשיקולים נוספים המפורטים במדיניות.
- (ד) קריטריונים לקביעה של רכיב משתנה - נקבע כי ניתן יהיה להעניק לבעל תפקיד מרכזי רכיב משתנה על פי שיקול דעת, בהתחשב בטיב עבודתו ותרומתו, ובלבד ששכמו של מרכיב זה לא יעלה על שלוש משכורות חודשיות בשנה. כמו כן, הוחרגו פונקציות הבקרה מההוראה למדידת הרכיב המשתנה באמצעות משתנים פיננסיים, משתני שוק ומשתנים חשבונאיים.
- (ה) דחיה - בהתאם להוראות החוזר, נקבע כי הראל ביטוח לא תדחה ולא תפרוס תשלום של רכיב משתנה שהוענק לבעל תפקיד מרכזי בשנה קלנדרית מסוימת, ובלבד ששך התגמול בגין שנה זו אינו עולה על התקרה לתשלום (כהגדרתה בפקודת מס הכנסה [נוסח חדש]) וסך הרכיב המשתנה אינו עולה על 40% מהרכיב הקבוע באותה שנה.
- (ו) נקבע כי הראל ביטוח תהא רשאית להעניק מענק חתימה בעד שנת עבודתו הראשונה של בעל התפקיד בגוף המוסדי, וזאת כתגמול משתנה שאינו מותנה ביצועים.
- (ז) נקבע כי הראל ביטוח תהיה רשאית להעניק תגמולים משתנים שאינם מותני ביצועים גם כמענק שימור, לעובד שהוגדר במדיניות התגמול כ"עובד מפתח" שאינו "נושא משרה" כהגדרתו בחוק החברות.

(ח) מענקי פרישה – בהתאם לחוזר, נמחקה ההוראה במדיניות הדורשת כי מענקי פרישה יותנו בביצועים בפועל, וכן נקבעה הקלה המאפשרת שלא לדחות ולפרוס מענק פרישה (אם צריך יהיה לפרוס אותו, לפי הוראות החוזר והמדיניות), ככל שסך מענק הפרישה אינו עולה על שלוש משכורות.

מדיניות התגמול המעודכנת של הגופים המוסדיים מפורסמת באתר האינטרנט של הראל:

<https://www.harel-group.co.il/about/harel-group/investor-relations/Pages/remuneration-policy.aspx#מדיניות-תגמול---גופים-מוסדיים-בקבוצת-הראל>

להלן פירוט חמשת מקבלי התגמולים הגבוהים ביותר מבין נושאי המשרה בחברה:

החלק המיוחס לחברה מתוך קבוצת שליטה (באחוזים)	תגמולים בעבור שירותים (1) (2)				פרטי מקבל התגמולים	
	סה"כ	אחר (3)	מענק	שכר	היקף משרה	שם
41%	948	57	198	693	100%	סמי בבקוב מנהל תחום ההשקעות בקבוצה
100%	1,564	73	174	1,316	100%	דודי לייזנר מנכ"ל
100%	1,189	55	104	1,030	100%	מוטי לוי סמנכ"ל
100%	1,136	51	162	924	100%	אריה זהבי סמנכ"ל
100%	1,007	46	120	842	100%	רם גבל סמנכ"ל כספים

- (1) מענקים מובטחים ורכיבי תגמול קבועים אחרים נכללים במסגרת השכר.
- (2) הנתונים דלעיל אינם כוללים מס שכר שמשולם על-ידי המוסדות הכספיים.
- (3) הסכום כולל הפרשות בגין פיצויי פיטורים.

4.5 מבקר פנים

פרטי המבקר הפנימי

החל מיום 1 במאי 2006, מכהן בתפקיד מבקר הפנים מר שי לוטרבך, רו"ח.

מבקר הפנים אינו מחזיק בניירות ערך של החברה או של גוף קשור אליה וכן אינו בעל קשרים עסקיים מהותיים אחרים מלבד היותו מבקר הפנים של חברות אחרות בקבוצה.

מבקר הפנים אינו עובד החברה ומעניק שירותי ביקורת פנים חיצוניים באמצעות עובדי משרדו. מבקר הפנים של החברה משמש גם כמבקר הפנים של החברות קחצ"ק ו-לעתיד, חברות בתחום הפנסיה והגמל בקבוצה.

היקף הביקורת הפנימית נקבע בתחילת השנה במסגרת אישור תכנית הביקורת. בשנת 2019 בוצעו במסגרת פעילות הפנסיה והגמל בקבוצה 6,735 שעות ביקורת (בשנת 2018 בוצעו 6,000 שעות ביקורת). במסגרת שעות הביקורת שצוינו נכללות שעות ביקורת בגין נושאים רוחביים הרלוונטיים לפעילות הפנסיה והגמל והמבוצעות באופן שוטף על ידי עובדי מערך הביקורת הפנימית בהראל חברה לביטוח בע"מ. היקף שעות ביקורת אלו הסתכמו בשנת 2019 ל-1,545 שעות (בשנת 2018 ל-1,683 שעות).

היקף שעות הביקורת נקבע על בסיס תכנית ארבע שנתית שבמסגרתה אמורים להיות מבוקרים כל הנושאים הנוגעים לפעילותה של החברה. בהתאם לתכנית הרב שנתית נקבעת תכנית הביקורת השנתית ובהתאם נקבע היקף השעות הנדרשות לצורך ביצועה.

הצעת תכנית העבודה הרב שנתית של המבקר הפנימי נערכת על ידו תוך התייעצות עם הנהלת החברה, וזאת על מנת שהביקורת תקיף את כל המערך התפעולי שבאחריותם. הצעת התוכנית מוצגת גם למנכ"ל ויו"ר הדירקטוריון של החברה. התכנית כוללת את הנושאים הנבדקים ותדירות בדיקתם ובנוסף בדיקת מעקב אחר תיקון ליקויים שעלו בדוחות ביקורת בתדירות שנתית. מהתכנית הרב שנתית נגזרת הצעה לתכנית העבודה השנתית שמובאת אף היא בפני הגורמים שצוינו לעיל.

הצעת תכנית הביקורת הרב שנתית מוגשת לוועדת הביקורת של החברה, אשר הינה הגורם הדן בתכנית הביקורת ומאשר אותה, כמתחייב מסעיף 149 לחוק החברות (או מהוראות המפקח, לפי העניין).

תכנית העבודה נקבעת באופן המאפשר למבקר הפנימי לסטות ממנה, בדרך של הרחבת או הוספת ביקורות, וזאת הן באמצעות קביעת נושאי ביקורת כלליים בתוכנית הביקורת, הן בבדיקות אד הוק שנערכות על ידי המבקר הפנימי, והן בהפעלת שיקול דעת תוך עדכון הגורמים הרלוונטיים, כאשר אגב עריכת ביקורת המבקר הפנימי סבור כי יש לבקר נושאים שהתגלו במהלך ביצוע הביקורת.

תגמול והתייחסות הדירקטוריון

תגמול המבקר הפנימי נעשה בדרך של תעריף המורכב מעלות לשעת עבודה, מוכפל במספר השעות שהושקעו בפועל.

לדעת הדירקטוריון, שיטת התגמול של מבקר הפנים, המבוססת על היקף שעות עבודה בפועל, מונעת חשש לפגיעה בשיקול הדעת המקצועי של מבקר הפנים או לפגיעה באי התלות. מסגרת שעות העבודה שמוקדשות לביצוע הביקורות מבוססת על תכנית הביקורת השנתית שמאושרת מראש על ידי ועדת הביקורת והדירקטוריון וכך מובטח, כי עבודת הביקורת תיעשה במלואה ובהיקף שנקבע על ידי הדירקטוריון.

4.6 רואה חשבון מבקר

פרטי רואה חשבון מבקר

שם המשרד : משרד סומך חייקין KPMG.

מועד תחילת כהונה : ינואר 2011.

שם שותף המטפל בחברה : מר אברהם פרוכטמן, רו"ח.

גילוי בדבר שכר רואה חשבון מבקר :

להלן פירוט שכר רואי החשבון המבקר באלפי ש"ח (לא כולל מע"מ), עבור שירותים שניתנו על ידם בשנים 2019-2018 (השכר הנו בגין כלל חברות הפנסיה והגמל בקבוצה ומייצג את כל השנה) :

שנת 2019					
שירותי ביקורת	שירותים לביקורת	הקשורים	שירותי מס מיוחדים	אחר	סה"כ
1,122	-	-	-	-	1,122
שנת 2018					
שירותי ביקורת	שירותים לביקורת	הקשורים	שירותי מס מיוחדים	אחר	סה"כ
1,033	-	-	-	-	1,033

חוות דעתו של רואה החשבון המבקר הינה ללא כל הסתייגות ו/או מניעה. עם זאת היא כוללת הפנית תשומת לב לביאור בנושא התחייבויות תלויות (באור 25.א בדוחותיה הכספיים של החברה).

4.7 אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

בקורות ונהלים לגבי הגילוי:

הנהלת הגוף המוסדי, בשיתוף המנכ"ל וסמנכ"ל הכספים של הגוף המוסדי, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הגוף המוסדי וסמנכ"ל הכספים הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי הן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהגוף המוסדי נדרש לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

בקרה פנימית על דיווח כספי:

במהלך התקופה המכוסה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2019 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי. בינואר 2019 הסבה החברה את פעילותה, למעט מספר מצומצם של קופות, ממערכת לאומי למערכת מיכון פנימית. להרחבה בנושא ראה באור 1.ב.1 בדוחות הכספיים.

4.8 החלטות החברה

ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה

פוליסת ביטוח אחריות דירקטורים חלה על נושאי משרה ודירקטורים בחברה ובחברות בקבוצת הראל, המכונים כיום וכן שיכחנו בחברה ו/או בחברות בקבוצת הראל מעת לעת (לרבות נושאי משרה בחברות בקבוצת הנחשבים לבעלי שליטה או קרוביהם וכן לרבות נושאי משרה שבעל השליטה בחברה עשוי להיחשב כבעל עניין אישי בהענקת כתבי השיפוי להם).

ועדת התגמול והדירקטוריון אישרו, בהתאם להוראות מדיניות התגמול של החברה, את חידוש פוליסת אחריות דירקטורים ונושאי משרה החל מיום 1 באוקטובר 2019, למשך שנה, כך שסכום הביטוח יעמוד על 220 מיליוני דולר ארה"ב וסכום הפרמיה לא יעלה על 1 מיליוני דולר ארה"ב.

הנימוקים העיקריים של ועדת התגמול והדירקטוריון היו: (א) הפרמיה נקבעה לפי עלות ביטוח המשנה של הראל ביטוח, אליה מועבר הסיכון הביטוחי, ולכן בהגדרה היא משקפת תנאי שוק; (ב) רכישת הפוליסה כאמור הינה לטובת החברה, שכן היא מצמצמת את החשיפה של החברה בשל כתבי השיפוי שניתנו לדירקטורים ולנושאי המשרה והיא מאפשרת לנושאי המשרה למלא את תפקידם כראוי ולטובת החברה, בהתחשב בסיכונים הכרוכים בכך ובאחריות המוטלת עליהם על פי דין; (ג) הפוליסה, מעניקה כיסוי סביר בנסיבות העניין, בהתחשב בגודלה של החברה, היקפי ותחומי פעילותה ותכנית העסקיות; (ד) כיסוי ביטוחי כאמור נעשה במהלך העסקים הרגיל של החברה והינו מקובל בחברות ציבוריות בישראל בכלל ובחברות שעיסוקן בתחומי הביטוח והפיננסים בפרט; (ה) רכישת הפוליסה כאמור תואמת את מדיניות התגמול של החברה; (ו) ההתקשרות הינה בתנאי שוק ואינה עשויה להשפיע באופן מהותי על רווחיות החברה, רכוש או התחייבויותיה.

הראל פנסיה וגמל בע"מ

פרק 2

דוח הדירקטוריון

תוכן עניינים

1.	מצב עסקי החברה המנהלת, תוצאות פעילותה והונה העצמי.....	2
2.	היקף הנכסים המנוהלים על ידי החברה המנהלת	4
3.	התפתחויות בסביבה המקרו כלכלית של החברה	5
4.	מגמות, אירועים והתפתחויות בפעילות החברה המנהלת ובסביבתה העסקית	10
5.	אירועים החורגים ממהלך העסקים הרגיל של החברה	10
5.	תיאור האסטרטגיה העסקית של החברה ויעדיה העיקריים.....	10

דוח דירקטוריוןהראל פנסיה וגמל בע"מ

דוח הדירקטוריון כולל גם מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. מידע צופה פני עתיד הינו מידע בלתי ודאי לגבי העתיד, המבוסס על אינפורמציה שקיימת בחברה במועד הדו"ח וכולל הערכות של החברה או כוונות שלה, נכון למועד הדו"ח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מן התוצאות המוערכות או המשתמעות ממידע זה. במקרים מסוימים, ניתן לזהות קטעים המכילים מידע צופה פני עתיד על ידי הופעת מילים כגון: "החברה/הקבוצה מעריכה", "החברה/הקבוצה סבורה", "החברה/הקבוצה צפויה" וכדו', אך ייתכן שמידע צופה פני עתיד יופיע גם בניסוחים אחרים. החברה אינה מתחייבת למסור עדכונים לגבי שינויים שיחולו באשר למידע צופה פני עתיד.

1. מצב עסקי החברה המנהלת, תוצאות פעילותה והונה העצמי**1.1 מצב כספי**

שיעור השינוי	ליום 31 בדצמבר		
	2018	2019	
	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
נכסים בלתי מוחשיים	16,342	17,913	9.6
הוצאות רכישה נדחות	231,465	243,867	5.4
השקעות פיננסיות	175,179	201,764	15.2
מזומנים ושווי מזומנים	14,177	24,776	74.8
נכסים אחרים	35,301	20,874	(40.9)
סה"כ נכסים	472,464	509,194	7.8
הון	391,321	432,615	10.6
התחייבויות	81,143	76,579	(5.6)
סך כל ההון וההתחייבויות	472,464	509,194	7.8

הדוח על המצב הכספי של החברה ליום 31 בדצמבר 2019 הסתכם לכ- 509,194 אלפי ש"ח, לעומת כ- 472,464 אלפי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018, גידול של כ- 7.8%. הגידול נובע בעיקרו מגידול בהשקעות פיננסיות ובמזומנים ושווי מזומנים.

ההון ליום 31 בדצמבר 2019 הסתכם ל- 432,615 אלפי ש"ח בהשוואה ל 391,321 אלפי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018, גידול של כ- 10.6%. הגידול בהון נובע מרווח לתקופה בסך של 36,926 אלפי ש"ח ומגידול בקרן הון בסך של 4,368 אלפי ש"ח.

נכון ליום 31 בדצמבר 2019, החברה עומדת בדרישות ההון המזערי הנדרש מחברות מנהלות של קופות גמל וקרנות פנסיה, כפי שנקבע בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הון עצמי מזערי הנדרש מחברה מנהלת של קופת גמל או קרן פנסיה) התשע"ב- 2012 ובהנחיות הממונה.

1.2 רווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
418,811	447,257	דמי ניהול מקופות גמל ומקרנות פנסיה, נטו
17,249	18,425	הכנסות מדמי ניהול ותפעול
2,531	1,463	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
438,591	467,145	סך כל ההכנסות
145,521	148,370	עמלות והוצאות שיווק
222,416	258,428	הנהלה וכלליות
3,651	4,359	הוצאות אחרות
6	-	הוצאות מימון
371,594	411,157	סך כל ההוצאות
66,997	55,988	רווח לפני מסים על הכנסה
(24,000)	(19,062)	מסים על הכנסה
42,997	36,926	רווח נקי
(1,987)	4,368	רווח (הפסד) כולל אחר
41,010	41,294	רווח כולל לשנה

בשנת 2019 הסתכמו ההכנסות מדמי ניהול מקופות גמל ומקרנות פנסיה (לא כולל דמי ניהול בגין קופות בבעלות הביטוח) לסך של 447,257 אלפי ש"ח בהשוואה ל- 418,811 אלפי ש"ח בשנת 2018, גידול של כ- 7%. הגידול בדמי הניהול, בתקופת הדוח לעומת תקופה מקבילה אשתקד, נובע מגידול בהכנסות דמי הניהול מקרנות הפנסיה וקופות הגמל כתוצאה מגידול בדמי הגמולים ובנכסים המנוהלים הממוצעים בקיזון קיטון בדמי הניהול כתוצאה ממתן הנחות ומשחיקת שיעורי דמי הניהול.

הכנסות דמי ניהול מקרנות הפנסיה בשנת 2019, הסתכמו לסך של 324,611 אלפי ש"ח.

הכנסות דמי ניהול מקופות גמל בשנת 2019, הסתכמו לסך של 122,646 אלפי ש"ח.

הכנסות דמי ניהול בתחום קופות גמל לחיסכון, לתגמולים ואישיות לפיצויים הסתכמו לסך של 44,973 אלפי ש"ח והיו כ-37% מסך ההכנסות מקופות גמל. הכנסות מדמי ניהול בתחום קרנות ההשתלמות הסתכמו לסך של 75,368 אלפי ש"ח והיו כ-61% מסך הכנסות מקופות גמל. הכנסות מקופות גמל אחרות (מרכזיות לפיצויים, דמי מחלה, פנסיה תקציבית וקופת גמל להשקעה) הסתכמו לסך של 2,305 אלפי ש"ח, כ-2% מסך הכנסות דמי ניהול קופות גמל בחברה.

הוצאות השיווק והוצאות הנהלה וכלליות עלו בשיעור של כ-11% לעומת תקופה מקבילה אשתקד.

בנוגע לנזילות ומקורות מימון - עיקר הכנסות החברה נובעות מדמי ניהול מקרנות פנסיה וקופות גמל.

2. היקף הנכסים המנוהלים על ידי החברה המנהלת

להלן פירוט היקף הנכסים נטו המנוהלים על ידי החברה עבור קרנות הפנסיה וקופת הגמל נכון ליום 31 בדצמבר 2019 וליום 31 בדצמבר 2018:

היקף נכסים, נטו (אלפי ש"ח)		
ליום	ליום	
31 בדצמבר 2018	31 בדצמבר 2019	
		קרנות פנסיה:
59,577,599	73,273,966	הראל פנסיה
1,012,422	1,348,509	הראל פנסיה כללית
		קופות גמל:
21,155,692	22,723,800	הראל קופת גמל
-	1,538,275	קופת התגמולים לעובדי בנק דיסקונט
261,220	392,461	הראל גמל להשקעה
444,342	732,921	הראל גמל השקעה לילד
2,930	-	הראל גמל IRA
1,855	2,475	קופת גמל למשרתי הקבע בצה"ל
11,388,240	13,235,565	הראל קרן השתלמות
432,827	413,220	הראל גמל לפיצויים
190,399	22,779	הראל פרופיל אישי למעסיק
18,583	21,565	הראל קופה לפנסיה תקציבית
47,338	52,390	הראל דקל קופת גמל לדמי מחלה
94,533,447	113,757,926	סה"כ נכסים

3. התפתחויות בסביבה המקרו כלכלית של החברה

ככלל, מתאפיין תחום חיסכון ארוך הטווח במסגרתו פועלת החברה, ברגולציה רבה, והוא מושפע מהחלטות הממונה. לפרטים נוספים ראה סעיף 3.1 בפרק הראשון - תיאור עסקי החברה.

3.1. מגמות והתפתחויות במשק ובשוק ההון

תוצאות הפעילות של הקבוצה מושפעות באופן מהותי מהתשואות המושגות בשוק ההון ומהמצב הכלכלי, הפוליטי והביטחוני בארץ ובעולם. להלן התייחסות לגורמים המרכזיים בסביבה המקרו-כלכלית, אשר משפיעים על פעילות הקבוצה:

3.1.1. כללי

הפעילות הכלכלית העולמית האטה במהלך שנת 2019 כאשר עיקר החולשה הייתה ממוקדת בתעשייה ובסחר העולמי, בעיקר לנוכח "מלחמת הסחר" בין ארה"ב לסין, אי הוודאות לגבי פרישת בריטניה מהאיחוד, המתיחות במפרץ הפרסי והחשש להאטה בסין. הכלכלה הגלובלית צמחה ב-2.9% במהלך שנת 2019 (לעומת צמיחה של 3.6% בתקופה המקבילה אשתקד).

במהלך שנת 2019 נרשמו עליות חדות בשווקים הפיננסיים, שייתכן שחלקן הגיעו כפיצוי על הירידות החדות שנרשמו ברבעון האחרון של שנת 2018. תשואות האג"ח הממשלתיות ירדו בחדות, גם על רקע חידוש תהליך ההרחבה המוניטרית של הבנקים המרכזיים העיקריים, בהובלת ארה"ב.

בארה"ב, שוק העבודה נותר חזק וכך גם הצריכה הפרטית, אך הפעילות בענף התעשייה נחלשה. האינדיקטורים האחרונים מצביעים על צמיחה של כ-2.3% בשנת 2019 (לעומת צמיחה של 2.9% בתקופה המקבילה אשתקד). במהלך השנה ה-FED הפחית את הריבית 3 פעמים רצופות בשיעור מצטבר של 0.75% לטווח של 1.50%-1.75%.

בגוש האירו הצריכה הפרטית נותרה יציבה אך הייצור התעשייתי המשיך להתכווץ ומעיב בעיקר על כלכלת גרמניה מוטת התעשייה. האינדיקטורים האחרונים מצביעים על צמיחה של כ-1.2% בשנת 2019 (לעומת צמיחה של 1.9% בתקופה המקבילה אשתקד). במהלך השנה ה-ECB הפחית את הריבית ב-0.1% נק' אחוז, ונקט בצעדי הרחבה משמעותיים נוספים.

הצמיחה בסין הוסיפה להתמתן והשלכות מלחמת הסחר לצד ההאטה הביאו את הממשל להעמיק בצעדי ההרחבה. האינדיקטורים האחרונים מצביעים על צמיחה של כ-6.1% בשנת 2019 (לעומת צמיחה של 6.6% בתקופה המקבילה אשתקד).

3.1.2. התפתחויות במשק הישראלי

על פי האומדנים האחרונים, הצמיחה בשנת 2019 עמדה על 3.5%, לעומת צמיחה של 3.4% בתקופה המקבילה אשתקד. הצריכה הפרטית המשיכה להוביל את הצמיחה בשנת 2019 עם גידול מהיר של 3.9% לצד עלייה של 3.6% ביצוא.

שיעור האבטלה המשיך לרדת, זו השנה העשירית ברציפות, ועמד על 3.8% בממוצע בשנת 2019, לעומת 4.0% בתקופה המקבילה אשתקד. יחד עם זאת, נרשמה בשנת 2019 ירידה בשיעור ההשתתפות ל-63.5%, לעומת שיעור השתתפות של 63.9% בתקופה המקבילה אשתקד.

3.1.3. שוק המניות

בשנת 2019 נרשמו עליות חדות במרבית שווקי המניות בעולם, אך ייתכן שהעליות הגיעו כפיצוי חלקי על הירידות החדות שנרשמו ברבעון האחרון של שנת 2018. מדד MSCI העולמי עלה ב-28.4% במהלך שנת 2019 והמדד המקביל של השווקים המתעוררים עלה ב-18.9%. בישראל, מדד ת"א-125 עלה ב-21.3% במהלך שנת 2019. בלט לחיוב מדד ת"א נדלי"ן עם עלייה של 73.2%.

3.1.4. שוק איגרות החוב

בסיכום שנת 2019 מדד אג"ח הכללי עלה ב-8.7%, מדד אג"ח הממשלתיות עלה ב-9.1% ומדד אג"ח הקונצרניות עלה ב-8.2%.

3.1.5. קרנות נאמנות

בסיכום 2019 נרשמו גיוסים נטו של כ-19.9 מיליארדי ש"ח בקרנות הנאמנות, לעומת פדיונות של כ-11.6 מיליארדי ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. בלטו לשלילה הגיוסים בקרנות הנאמנות המתמחות באג"ח השקליות (מינוס 1.4 מיליארדי ש"ח). מנגד, בלטו לחיוב הקרנות המתמחות באג"ח (11.9 מיליארדי ש"ח) והקרנות הכספיות (7.1 מיליארדי ש"ח).

3.1.6. קרנות סל

בסיכום 2019 נרשמו פדיונות נטו של כ-5.9 מיליארדי ש"ח בקרנות הסל. בלטו לשלילה קרנות המתמחות במניות חו"ל (מינוס 8.8 מיליארדי ש"ח). מנגד, בלטו לחיוב קרנות המתמחות במניות בישראל (2.2 מיליארד ש"ח).

3.1.7. שוק המט"ח

בסיכום שנת 2019 השקל התחזק ב-8.3% מול סל המטבעות של בנק ישראל. 7.8% ייסוף מול הדולר ו-9.6% ייסוף מול האירו. עיקר הייסוף חל במחצית הראשונה של השנה.

3.1.8. אינפלציה

על פי המדד האחרון הידוע בסוף 2019, מדד המחירים לצרכן עלה ב-12 החודשים האחרונים ב-0.3% בלבד, מתחת ליעד האינפלציה. סעיף הדיור היה התורם העיקרי לעלייה במחירים לצד עלייה במחירי המזון (ללא ירקות ופירות) ואחזקת הדירה, כאשר סעיף ההלבשה וההנעלה היה התורם העיקרי לירידה במחירים.

3.1.9. ריבית בנק ישראל

ריבית בנק ישראל נותרה ללא שינוי על 0.25% במהלך כל שנת 2019.

3.1.10. אירועים לאחר תאריך הדוח

התפרצות נגיף הקורונה במהלך הרבעון הראשון של 2020 והזעזוע במחירי הנפט כתוצאה ממאבק סחר בין רוסיה לערב הסעודית משרים אי ודאות חמורה על מגוון תחומים: הפעילות הכלכלית העתידית בעולם ובישראל, שערי חליפין, האינפלציה והשווקים הפיננסיים.

על פי ההערכות האחרונות של בנק ישראל, בהתאם להתפתחויות עד כה ובהנחה שהאירוע יסתיים עד סוף הרבעון השני של 2020, המשבר צפוי להביא לפגיעה של כ-0.7 אחוזי תוצר בצמיחה השנה. עם זאת, מדובר באירוע מתגלגל, וקיימת אי ודאות גדולה באשר להמשך התפשטות הנגיף והמשמעותיות הנובעות מכך, וכפועל יוצא ישנם תרחישים נוספים שבהם הפגיעה תהיה משמעותית יותר. בנק ישראל הודיע כי בכוונתו לרכוש אג"ח ממשלתיות בשוק המשני וכי הוא יפעל עוד במידת הצורך, וממשלת ישראל הודיעה על הקמת קרן סיוע לעסקים.

בעקבות העלייה בסבירות למיתון, מספר ממשלות בעולם, בהובלת סין וארה"ב, החלו בצעדים מרחיבים או הכריזו על כוונתן לפעול על מנת לתמוך בכלכלה. מספר רב של בנקים מרכזיים בעולם כבר הפחיתו ריבית במהלך הרבעון הראשון של השנה, במיוחד בשבועיים הראשונים של חודש מרץ, כאשר בלט הבנק המרכזי בארה"ב שהפחית את הריבית ב-2 מועדים לא מתוכננים עד לטווח של 0%-0.25% (ביום 15 במרץ 2020) והמשיך בצעדים מרחיבים כולל הרחבה כמותית חדשה בסכום של 700 מיליארד דולר, הזרמת נזילות קצרת טווח לשווקים הפיננסיים, הפחתת יחס הזרבה לבנקים ואף הזרמת דולרים למספר בנקים מרכזיים זרים.

בשל האמור, לאחר תקופת הדוח, נרשמו ירידות חריגות במדדי המניות הסחורות והאג"ח המובילים בעולם ובישראל אשר משפיעות לרעה על תוצאות הפעילות של החברה. נכון לתאריך פרסום הדוחות הכספיים, קטנו נכסי הקרנות והקופות שבניהול החברה בסך של 12 מיליארדי ש"ח ביחס להיקף הנכסים המנוהלים נכון לתאריך המאזן. סכום דמי הניהול שהחברה צפויה לגבות במהלך חודש מרץ 2020 יקטן אף הוא בהתאמה. המשמעות הנגזרת מכך לשלושת הרבעונים הקרובים של שנת 2020 תלויה בתרחיש שיתממש באשר להמשך התפשטות הנגיף בארץ ובעולם וכנגזרת לכך, המגבלות והריסון שיטילו הממשלות השונות על חופש הפעילות, הסחר ומתן השירותים בשווקים הריאליים ברחבי העולם.

3.2. התפשטות נגיף הקורונה

בעקבות התפרצות והתפשטות נגיף הקורונה ברחבי העולם במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020, מדינות רבות בעולם, וביניהן ישראל, נוקטות באמצעים שונים לצמצום החשיפה לנגיף, לרבות מגבלות תנועה והתקהלות, צמצום כח אדם במקומות עבודה, קביעת הנחיות לבידוד אנשים אשר יש חשש כי נדבקו בנגיף, סגירת מקומות בילוי ופנאי.

נוכח הדאגה לבריאות העובדים ולשלומם, הנהלת הקבוצה נקטה מתחילת המשבר בפעולות על מנת להקטין את הסיכון לעובדי הקבוצה. בהתאם להנחיות משרד הבריאות, הקבוצה קיבלה מספר החלטות לגבי צמצום עבודה במשרדי החברה, תוך היערכות והתאמת אופן העבודה לעבודה מהבית תוך הקפדה על המשך מתן שירות רציף ותקין ללקוחותיה של הקבוצה ולסוכניה.

נוכח רגולציה המחייבת את הקבוצה במוכנות לתרחישי המשכיות עסקית, והודות למודעות הגבוהה של הקבוצה לחשיבות מתן השירות ללקוחותיה, גם בעתות חרום, בידי הקבוצה פתרונות למתן שירות תקין ורציף ללקוחותיה גם בעתות חירום אלו והקבוצה מוסיפה ונערכת להמשך הפעילות העסקית, במתכונת מותאמת גם עם החרפת המשבר.

נכון למועד פרסום הדוח, המשך התפשטות נגיף הקורונה בארה"ב ובאירופה, משפיע לרעה באופן ניכר על שוקי ההון והכלכלה העולמית, לרבות בישראל.

למצב של שוקי ההון והכלכלה העולמית קיימת השלכה על נכסי החברה ועל הכנסותיה של החברה. מצב זה עלול להוביל לפדיונות מוגברים של כספי חסכון המנוהלים על ידי החברה.

לאור העובדה כי מדובר במשבר, המאופיין באי ודאות רבה, לגבי משכו והצעדים שינקטו על ידי המדינה ומדינות אחרות בעולם, החברה אינה יכולה להעריך את היקף ההשפעות האמורות על פעילותה. החברה עוקבת אחר ההתפתחויות בנושא ובוחרת את כלל ההשלכות באופן שוטף ויומיומי תוך מתן מענה שוטף למצב המשתנה. לפרטים נוספים אודות השפעות התפרצות נגיף הקורונה ראה גם סעיף 3.1.10 לעיל.

3.3. היקף המשיכות והפדיונות

השפעות משמעותיות של התפרצות הנגיף על התנהלות השווקים בארץ החלו כאמור רק בסוף חודש פברואר. דומה כי נכון למועד כתיבת הדברים, אין עליה משמעותית בהיקף הבקשות לפדיון כספים פנסיונים מקרנות הפנסיה ומקופות הגמל. בתחום קרנות ההשתלמות, המאופיין בטווח יעד קצר משמעותית לחסכון, ניכרת עלייה משמעותית של פדיון החסכונות הנזילים עד כדי פי 2 מקצב הפדיון הרגיל.

לאור ההתפתחויות הכלכליות במשק ננקטו מצד החברה הפעולות הבאות:

נושא	תיאור פעולות החברה
השינוי במדד המחירים לצרכן, התפתחויות האינפלציה והגורמים להשפעה על עליית המדד	על פי המדד האחרון הידוע בסוף 2019, מדד המחירים לצרכן עלה ב-12 החודשים האחרונים ב 0.3% בלבד, מתחת ליעד האינפלציה. סעיף הדיור היה התורם העיקרי לעלייה במחירים לצד עלייה במחירי המזון (ללא ירקות ופירות) ואחזקת הדירה, כאשר סעיף התחבורה והתקשורת היה התורם העיקרי לירידה במחירים. בסיכום 2019, נרשמה ירדה בציפיות לאינפלציה לאורך כל העקום, בעיקר במחצית השנייה של השנה, בשל הפתעה כלפי מעלה של חלק מהמדדים, חוזקו של השקל והירידה במחיר הנפט בעולם. החברה פעלה להקטין במהלך השנה את שיעור החשיפה שלה לאפיקים צמודי מדד במינונים נמוכים.
שער החליפין של השקל	בסיכום שנת 2019 השקל התחזק ב-8.3% מול סל המטבעות של בנק ישראל; 7.8% ייסוף מול הדולר ו-9.6% ייסוף מול האירו. עיקר הייסוף חל במחצית הראשונה של השנה. העלייה בעודף בחשבון השוטף של מאזן התשלומים, המשיך רכישות של חברות ישראליות ע"י משקיעים זרים והחזקה (היחסית) של הכלכלה תרמו לכך. החברה פעלה לשמור על שיעור חשיפה למט"ח נמוך ביחס למתחרים ברמה של בין 40%-60% משיעור החשיפה לחו"ל.
התפתחות שערי ריבית	ריבית בנק ישראל נותרה ללא שינוי על 0.25% במהלך כל שנת 2019. במהלך הרבעון האחרון של השנה הבנק אותת שהריבית תישאר ברמתה הנוכחית לזמן ממושך או אף תרד בעתיד, נוכח שהאינפלציה מתחת לגבול התחתון של היעד. בסיכום שנת 2019, עקום התשואות הממשלתי ירד בחדות לכל אורכו, בעיקר במחצית הראשונה של השנה. תרמו לכך הירידה המהירה בתשואות אג"ח הממשלתיות בעולם, בהובלת ארה"ב, יחד עם חוזקו של השקל והצפי להצטרפות ישראל למדד האג"ח הבינלאומי. החברה פעלה בתחילת הרבעון הרביעי להאריך מח"מ בשיעור קל לאור הערכה כי הריבית הארוכה תישאר נמוכה לאורך תקופה ארוכה.
ניתוח הגרעון בתקציב המדינה ומימונו	במהלך שנת 2019 חרגה הממשלה משמעותית מיעד הגרעון ובסוף שנת 2019 נושק הגרעון ל-4 אחוזי תוצר. יחד עם זאת החוב בשקלים של מדינת ישראל נשאר נמוך יחסית סביב 60 אחוזי תוצר (בשל התחזקות השקל). החברה פעלה לשמור על חשיפה יציבה לחוב ממשלתי מקומי לאור הערכה כי העלאת הגרעון לא תפגע בביקוש לחוב ממשלה עקב גרעון אבסולוטי נמוך חוזקו של השקל והצטרפות צפויה של ישראל למדדי החוב הממשלתי הבינלאומיים ברבעון הראשון של 2020.

נושא	תיאור פעולות החברה
שוק המניות	בשנת 2019 נרשמו עליות חדות במרבית שווקי המניות בעולם. מדד MSCI העולמי (ברוטו במונחים דולריים), עלה ב-28.4% במהלך 2019 והמדד המקביל של השווקים המתעוררים עלה ב-18.9% במהלך 2019. בישראל מדד ת"א-125 עלה ב-21.3% במהלך 2019. החברה פעלה להעלות את שיעור החשיפה למניות בכל הקופות אליהם ניתן להיחשף למניות לאור ההערכה כי מניות יהוו מרכיב עדיף להשקעה בעולם של ריביות נמוכות אינפלציה נמוכה אך חיובית וצמיחה עולמית חיובית.
אג"ח קונצרני ומוצרי חוב	מרווחי האשראי על אגרות החוב הקונצרניות מול אג"ח הממשלתיים בארץ ירדו במהירות במהלך 2019. החברה הגדילה את שיעור החשיפה לאג"ח בדרוג גבוה לאור הערכה כי מרווחי האג"ח בדרוג נמוך נמוכים מדי, תוך הקפדה על בחינת הסיכון והתשואה, מגבלות החשיפה לתאגיד, לקבוצת תאגידים לקבוצות דירוג ומגבלות נוספות אשר אושרו בדירקטוריון החברה.
מוצרי מדדים	החברה המשיכה לנצל את הגידול בהיקפי הכספים שעוקבים באופן טכני אחרי המדדים בעיקר לצורך שיפור הרכבי תיק ההשקעות, כאשר ניירות ערך שעלו באופן מוגזם בכניסתם למדדים נמכרו על ידי החברה וניירות ערך שירדו באופן מוגזם עקב יציאתם מהמדדים נרכשו.
נכסים נגזרים לרבות אופציות על מדד מעו"ף, שקל/דולר, חוזים עתידיים	החברה שמרה על מדיניותה בתחום הנגזרים, לפיה הם משמשים בעיקר אמצעי להתאמה מהירה של הרכבי האפיקים בתיק להחלטות ועדות השקעה, לניהול יעיל של החשיפות לחו"ל ללא חשפה למטבע.
השקעות בנכסים אלטרנטיביים, לרבות נדל"ן, תשתיות והשקעות פרטיות	במהלך השנה, לנוכח התשואות הנמוכות בשוקי האג"ח הממשלתי והקונצרני, המשיכה חטיבת ההשקעות במאמצים למציאת השקעות ישירות באשראי, תשתיות, השקעות פרטיות ונדל"ן, תוך שמירה על רמת סיכון לא גבוהה ופיזור גבוה.

4. מגמות, אירועים והתפתחויות בפעילות החברה המנהלת ובסביבתה העסקית

4.1 שינוי מבני

לעניין זה ראה סעיף 1.1.3.2 בדוח תיאור עסקי התאגיד.

4.2 העברת ניהול קופת התגמולים לעובדי בנק דיסקונט מהחברה לניהול קופות גמל של עובדי בנק דיסקונט בע"מ לחברה

לעניין זה ראה סעיף 1.1.3.1 בדוח תיאור עסקי התאגיד.

4.3 שינויים בתקנונים

לעניין השינויים בתקנוני קרנות הפנסיה וקופות הגמל ראה סעיף 2.1 בדוח תיאור עסקי התאגיד.

4.4 קרנות ברירת מחדל נבחרות

לעניין זה ראה סעיף 2.1 בדוח תיאור עסקי התאגיד.

4.5 הסבת המערכת התפעולית בתחום הגמל וההשתלמות

לעניין זה ראה סעיף 1.1.6 בדוח תיאור עסקי התאגיד.

4.6 שינויים בנושאי המשרה

4.6.1. בחודש פברואר 2020 סיים מר אופיר רוטשילד את תפקידו ככיועץ משפטי בחברה. החל מאותו מועד, משמשת גבי אילנה רישרד בטאש כיועצת משפטית בחברה.

4.6.2. בחודש מאי 2019 סיימו מר צחי דברת את תפקידו כסמנכ"ל התפעול בחברה ומר אביחי דרפנר את תפקידו כסמנכ"ל גבייה והפקה בחברה. החל מאותו מועד, משמשת גבי אפרת שפסר כמנהלת התפעול בחברה. גבי חנית בורה מונתה למנהלת תחום תביעות ומימוש זכויות בחברה.

5. אירועים החורגים ממהלך העסקים הרגיל של החברה

בתקופת הדוח, לא היו אירועים החורגים ממהלך העסקים הרגיל של החברה.

6. תיאור האסטרטגיה העסקית של החברה ויעדיה העיקריים

לעניין זה, ראה סעיף 3.14 לדוח תיאור עסקי התאגיד של החברה.

דירקטוריון החברה מודה לעובדי החברה והנהלתה על המסירות והתרומה לפעילותה של החברה.

מישל סיבוני
יו"ר הדירקטוריון

דודי לידנר
מנכ"ל

תאריך: 24 במרס, 2020

הצהרה (Certification)

אני, דודי לייזנר, מצהיר כי :

1. סקרתי את הדוח השנתי של הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן: "החברה המנהלת") לשנת 2019 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של החברה המנהלת למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של החברה המנהלת; וכן-
 - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברה המנהלת, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה המנהלת, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקוחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;
 - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של החברה המנהלת והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
 - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי; וכן-
5. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של החברה המנהלת, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
- (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה המנהלת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן-
- (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

24 במרס, 2020

דודי לייזנר, מנכ"ל

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לענין בקרה פנימית על דיווח כספי – הצהרות, דוחות וגילויים.

הצהרה (Certification)

אני, רם גבל, מצהיר כי :

1. סקרתי את הדוח השנתי של הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן: "החברה המנהלת") לשנת 2019 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של החברה המנהלת למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של החברה המנהלת; וכן-
(א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברה המנהלת, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה המנהלת, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
(ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקוחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;
(ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של החברה המנהלת והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
(ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי; וכן-
5. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של החברה המנהלת, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
(א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה המנהלת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן-
(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

24 במרס, 2020

רם גבל, סמנכ"ל כספים

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לענין בקרה פנימית על דיווח כספי – הצהרות, דוחות וגילויים.

דוח הדירקטוריון והנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי

הנהלה, בפיקוח הדירקטוריון, של הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן: "החברה המנהלת") אחראית לקביעתה וקיומה של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי. מערכת הבקרה הפנימית של החברה המנהלת תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לדירקטוריון ולהנהלה של החברה המנהלת לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) והוראות הממונה על שוק ההון. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

הנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקורות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות הנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, הנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת החברה המנהלת בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). בהתבסס על הערכה זו, הנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2019, הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

יו"ר הדירקטוריון : מישל סיבוני

מנכ"ל : דודי ליידנר

סמנכ"ל כספים : רם גבל

תאריך אישור הדוח : 24 במרס, 2020

הראל פנסיה וגמל בע"מ - חברה מנהלת

דוחות כספיים

ליום 31 בדצמבר 2019

תוכן עניינים

2	דוח רואי החשבון המבקרים
4	דוחות על המצב הכספי
5	דוחות רווח והפסד
6	דוחות על הרווח הכולל
7	דוחות על השינויים בהון
9	דוחות על תזרימי המ ומנים
10	ביאור 1 - כללי
13	ביאור 2 - בסיס עריכת הדוחות הכספיים
15	ביאור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית
19	ביאור 4 - קביעת שווי הוגן
19	ביאור 5 - מגזרי פעילות
21	ביאור 6 - נכסים בלתי מוחשיים
22	ביאור 7 - הוצאות רכישה נדחות
22	ביאור 8 - רכוש קבוע
22	ביאור 9 - חייבים ויתרות חובה
23	ביאור 10 - השקעות פיננסיות
25	ביאור 11 - מזומנים ושווי מזומנים
25	ביאור 12 - הון עצמי ודרישות הון
26	ביאור 13 - מסים על ההכנסה
28	ביאור 14 - זכאים ויתרות זכות
29	ביאור 15 - הכנסות דמי ניהול מקופות גמל ומקרנות פנסיה, נטו
32	ביאור 16 - נתונים אודות קופות הגמל וקרנות הפנסיה שבניהול החברה
38	ביאור 17 - הכנסות מדמי ניהול ותפעול
38	ביאור 18 - רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
39	ביאור 19 - עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
39	ביאור 20 - הוצאות הנהלה וכלליות
39	ביאור 21 - הוצאות אחרות
40	ביאור 22 - הוצאות מימון
40	ביאור 23 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים
41	ביאור 24 - ניהול סיכונים
52	ביאור 25 - התחייבויות תלויות והתקשרויות
58	ביאור 26 - אירועים מהותיים לאחר תאריך הדוחות הכספיים

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של הראל פנסיה וגמל בע"מ

ביקרנו את הדוחות על המצב הכספי המצורפים של הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן – "החברה") לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 ואת הדוחות רווח והפסד, הדוחות על הרווח הכולל, הדוחות על השינויים בהון והדוחות על תזרימי המזומנים לכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון וההנהלה של החברה. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973. על פי תקנים אלה, נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון וההנהלה של החברה וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי של החברה לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 ואת תוצאות פעולותיה, השינויים בהון ותזרימי המזומנים שלה לכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) כפי שאומצו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון, בהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידו ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO) והדוח שלנו מיום 24 במרץ 2020 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בביאור 25 לדוחות הכספיים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

סומך חייקין
רואי חשבון

24 במרץ 2020

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של הראל פנסיה וגמל בע"מ בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן "החברה") ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן "COSO"). הדירקטוריון וההנהלה של החברה אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של החברה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-PCAOB (Public Company Accounting Oversight Board) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קוימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים כאלה שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של חברה שהיא גוף מוסדי הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (International Financial Reporting Standards), כפי שאומצו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון, בהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידו ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של חברה שהיא גוף מוסדי כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי החברה (לרבות הוצאתם מרשותה); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (International Financial Reporting Standards), כפי שאומצו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון, בהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידו ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של החברה נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון וההנהלה של החברה; ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי החברה, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, החברה קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, את הדוחות הכספיים של החברה לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 ולכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 והדוח שלנו, מיום 24 במרס 2020, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים וכן הפניית תשומת לב לאמור בביאור 25 לדוחות הכספיים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

סומך חייקין
רואי חשבון

24 במרס 2020

ליום		ביאור	
2018	2019		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
16,342	17,913	6	נכסים
231,465	243,867	7	נכסים בלתי מוחשיים
581	354	8	הוצאות רכישה נדחות
34,720	20,520	9	רכוש קבוע
283,108	282,654		חייבים ויתרות חובה
		10	השקעות פיננסיות
175,034	201,708		נכסי חוב סחירים
145	55		נכסי חוב שאינם סחירים
-	1		אחרות
175,179	201,764		סך כל השקעות פיננסיות
14,177	24,776	11	מזומנים ושווי מזומנים
472,464	509,194		סך כל הנכסים
		12	הון
11,714	11,714		הון מניות
68,360	68,360		פרמיה על מניות
5,369	9,737		קרנות הון
305,878	342,804		עודפים
391,321	432,615		סך כל ההון
		13	התחייבויות
1,104	4,084		התחייבויות בגין מסים נדחים
8,217	1,048	13	התחייבויות בגין מסים שוטפים
71,822	71,447	14	זכאים ויתרות זכות
81,143	76,579		סך כל ההתחייבויות
472,464	509,194		סך כל ההון וההתחייבויות

24 במרס, 2020

תאריך אישור הדוחות הכספיים

מישל סיבוני
יו"ר הדירקטוריוןדודי לייזנר
מנכ"לרם גבל
סמנכ"ל כספים

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			ביאור
2017	2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
380,022	418,811	447,257	15
120,376	121,644	117,506	15
(120,376)	(121,644)	(117,506)	
380,022	418,811	447,257	
17,501	17,249	18,425	17
1,964	2,531	1,463	18
399,487	438,591	467,145	
137,584	145,521	148,370	19
210,273	222,416	258,428	20
1,723	3,651	4,359	21
19	6	-	22
349,599	371,594	411,157	
49,888	66,997	55,988	
(17,450)	(24,000)	(19,062)	13
32,438	42,997	36,926	

הכנסות

דמי ניהול מקופות גמל ומקרנות פנסיה, נטו

דמי ניהול מקופות גמל המנוהלות באמצעות הסכם ניהול

בניכוי סכומים שהועברו להראל ביטוח

הכנסות מדמי ניהול ותפעול

רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

סך כל ההכנסות**הוצאות**

עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות אחרות

הוצאות מימון

סך כל ההוצאות**רווח לפני מסים על הכנסה**

מסים על הכנסה

רווח לשנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			ביאור
2017	2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
32,438	42,997	36,926	
2,898	(2,683)	6,926	
(795)	(335)	(290)	
(709)	1,031	(2,268)	13
1,394	(1,987)	4,368	
33,832	41,010	41,294	

רווח לשנה

רווח (הפסד) כולל אחר לשנה :

פריטי רווח (הפסד) כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד

שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה
שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה
שהועבר לדוח רווח והפסד

מסים על הכנסה המתייחסים לנכסים פיננסיים זמינים למכירה

סך כל הרווח (ההפסד) הכולל האחר לשנה שלאחר ההכרה לראשונה
במסגרת הרווח הכולל הועבר או יועבר לרווח והפסד, נטו ממס

סך כל הרווח הכולל לשנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

הון מניות	פרמיה על מניות	קרן הון בגין נכסים מיניים למכירה	קרן הון בגין עסקה עם בעל שליטה	קרנות הון אחרות	יתרת עודפים	סך הכל הון
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
11,714	68,360	182	3,496	1,691	305,878	391,321
-	-	-	-	-	36,926	36,926
-	-	6,926	-	-	-	6,926
-	-	(290)	-	-	-	(290)
-	-	(2,268)	-	-	-	(2,268)
-	-	4,368	-	-	-	4,368
11,714	68,360	4,550	3,496	1,691	342,804	432,615

יתרה ליום 1 בינואר 2019

רווח לשנה

רכיבים של רווח כולל אחר לשנה:

שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה

שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד

מסים על הכנסה המתייחסים לרכיבים של רווח (הפסד) כולל אחר

סה"כ רווח כולל אחר לשנה, נטו ממס

יתרה ליום 31 בדצמבר 2019

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

הון מניות	פרמיה על מניות	נכסים מיניס למכירה	קרן הון בגין נכסים מיניס למכירה	קרן הון בגין עסקה עם בעל שליטה	קרנות הון אחרות	יתרת עודפים	סך הכל הון
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
11,714	68,360	775	3,496	1,691	230,443	316,479	
-	-	-	-	-	32,438	32,438	
-	-	2,898	-	-	-	2,898	
-	-	(795)	-	-	-	(795)	
-	-	(709)	-	-	-	(709)	
-	-	1,394	-	-	-	1,394	
11,714	68,360	2,169	3,496	1,691	262,881	350,311	
-	-	-	-	-	42,997	42,997	
-	-	(2,683)	-	-	-	(2,683)	
-	-	(335)	-	-	-	(335)	
-	-	1,031	-	-	-	1,031	
-	-	(1,987)	-	-	-	(1,987)	
11,714	68,360	182	3,496	1,691	305,878	391,321	

יתרה ליום 1 בינואר 2017

רווח לשנה

רכיבים של רווח כולל אחר לשנה:

שינוי נטו בשווי ההון של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה
שינוי נטו בשווי ההון של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה
שהועבר לדוח רווח והפסד

מסים על הכנסה המתייחסים לרכיבים של רווח (הפסד) כולל אחר

סה"כ רווח כולל אחר לשנה, נטו ממס

יתרה ליום 31 בדצמבר 2017

רווח לשנה

רכיבים של הפסד כולל אחר לשנה:

שינוי נטו בשווי ההון של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה
שינוי נטו בשווי ההון של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה
שהועבר לדוח רווח והפסד

מסים על הכנסה המתייחסים לרכיבים של הפסד כולל אחר

סה"כ הפסד כולל אחר לשנה, נטו ממס

יתרה ליום 31 בדצמבר 2018

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2017	2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח

32,438	42,997	36,926

תזרימי מ ומנים מפעילות שוטפת

רווח לשנה

פריטים שאינם כרוכים בתזרימי מ ומנים:

רווחים נטו מהשקעות פיננסיות:

(1,772)	(2,298)	(2,006)

נכסי חוב סחירים

(11)	(11)	(9)

נכסי חוב שאינם סחירים

1	1	-

השקעות אחרות

(6,129)	(9,073)	(12,402)

שינוי בהוצאות רכישה נדחות

פחת והפחתות:

16	138	229

רכוש קבוע

7,170	4,820	4,337

הפחתת נכסים בלתי מוחשיים

17,450	24,000	19,062

הוצאות מיסים על הכנסה

16,725	17,577	9,211

שינויים בסעיפים מא ניים אחרים:

שינוי בחייבים ויתרות חובה

(2,982)	(329)	14,197

שינוי בזכאים ויתרות זכות

(5,099)	14,786	(375)

(8,081)	14,457	13,822

מ ומנים ששולמו והתקבלו במהלך התקופה:

ריבית שהתקבלה

2,385	3,915	4,783

(16,183)	(15,389)	(26,275)

4,826	4,364	756

(8,972)	(7,110)	(20,736)

מסים ששולמו

מסים שהתקבלו

32,110	67,921	39,223

מ ומנים נטו שנבעו מפעילות שוטפת

תזרימי מ ומנים מפעילות השקעה

רכישת רכוש קבוע

(6)	(673)	(2)

(7,771)	(3,884)	(5,908)

(37,776)	(66,669)	(22,714)

(45,553)	(71,226)	(28,624)

השקעה בנכסים בלתי מוחשיים

רכישות, נטו של השקעות פיננסיות

מ ומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה

עלייה (ירידה) נטו במ ומנים ושווי מ ומנים

(13,443)	(3,305)	10,599

30,925	17,482	14,177

17,482	14,177	24,776

יתרת מ ומנים ושווי מ ומנים לתחילת השנה

יתרת מ ומנים ושווי מ ומנים לסוף השנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ביאור 1 - כללי

א. הישות המדווחת

הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן: החברה או החברה המנהלת) הינה בעלת רישיון מבטח בענף הפנסיה והגמל. רישיון זה ביחד עם אישורי קופות גמל וקופות גמל לקצבה מאפשר לה להפעיל את תכניות הפנסיה ותכניות הגמל וההשתלמות.

החברה הינה תושבת ישראל, התאגדה בישראל וכתובתה: רחוב אבא הילל 3, רמת גן.

החברה מוחזקת במלואה על-ידי הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן: הראל ביטוח או החברה האם), אשר הינה בבעלות ובשליטה מלאה של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ (להלן: הראל השקעות או החברה האם הסופית), שמניותיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל-אביב.

באוקטובר 2016 בוצע מיזוג שבמסגרתו מוזגה הראל גמל והשתלמות בע"מ (להלן: הראל גמל) לתוך החברה וחוסלה ללא פירוק. קופות הגמל שבניהול של הראל גמל הועברו לניהול החברה.

להלן קרנות הפנסיה וקופות הגמל שבניהול החברה:

מספר אוצר	שם הקרן/קופה/מסלול	סוג הקרן/קופה
214	הראל פנסיה	קרן פנסיה חדשה מקיפה
2172	גילעד כללי	
2177	מנוף כללי	
2173	הלכה	
2174	אג"ח ללא מניות	
2175	מניות	
9097	שקלי טווח קצר	
9829	ילידי שנות ה-50 ^(**)	
9827	ילידי שנות ה-60 ^(**)	
9825	ילידי שנות ה-70 ^(**)	
9823	ילידי שנות ה-80 ^(**)	
9821	ילידי שנות ה-90 ^(**)	
12027	בסיסי למקבלי קצבה ^(*)	
12028	הלכה למקבלי קצבה ^(*)	
2203	בסיסי למקבלי קצבה קיימים	
8806	הלכה למקבלי קצבה קיימים	
8858	קצבה לזכאים קיימים	
662	הראל פנסיה כללית	קרן פנסיה חדשה כללית
2164	כללי	
9856	ילידי שנות ה-50 ^(**)	
9858	ילידי שנות ה-60 ^(**)	
9860	ילידי שנות ה-70 ^(**)	
9862	ילידי שנות ה-80 ^(**)	
9864	ילידי שנות ה-90 ^(**)	
12140	בסיסי למקבלי קצבה ^(*)	
2204	בסיסי למקבלי קצבה קיימים	
	קופת גמל למשרתי הקבע בצה"ל	קופת גמל לתגמולים
9819	לגילאי 50 ומטה	
9532	לגילאי 50 עד 60 ^(*)	
9533	לגילאי 60 ומעלה ^(*)	

(*) החל מינואר 2018.

(**) החל מיום 1 בינואר 2020 בוצע שינוי במודל תלוי גיל כך שבמקום מסלולים המיועדים לעמיתים בהתאם לשנת לידתם בטווח של עשר שנים יופעלו שלושה מסלולי ההשקעה בהם מדיניות ההשקעה תיקבע בהתאם לגילם של העמיתים (מסלול לגילאי 50 ומטה, גילאי 50 עד 60 וגילאי 60 ומעלה).

ביאור 1 - כללי (המשך)

א. הישות המדווחת (המשך)

מספר אוצר	שם הקרן/קופה/מסלול	סוג הקרן/קופה
	הראל גמל	קופת גמל לחיסכון, לתגמולים ואישית לפיצויים
101	הראל אג"ח עד 25% מניות ^(*)	
9742	הראל גמל לגילאי 50 עד 60	
761	הראל גמל מסלול מניות	
762	הראל גמל אג"ח עד 10% מניות	
1334	הראל גמל שקלי טווח קצר ^(*)	
1335	הראל גמל אג"ח ללא מניות ^(*)	
1368	הראל גמל מסלול שקלי	
1484	הראל גמל אג"ח קונצרני	
502	הראל גמל אג"ח עד 20% מניות ^(*)	
9744	הראל גמל לגילאי 50 ומטה	
9745	הראל גמל לגילאי 60 ומעלה ^(*)	
1524	הראל גמל מסלול כהלכה	
8057	הראל גמל מסלול חו"ל	
	קופת התגמולים לעובדי בנק דיסקונט (להלן - קופת דיסקונט) (**)	קופת גמל לחיסכון, לתגמולים ואישית לפיצויים
2234	גמל דיסקונט אג"ח ממשלת ישראל (להלן - דיסקונט אג"ח ממשלת ישראל)	
9927	תגמולים עובדי דיסקונט בני 50 ומטה (להלן - דיסקונט לבני 50 ומטה)	
9928	תגמולים עובדי דיסקונט בני 50 עד 60 (להלן - דיסקונט לבני 50 עד 60)	
9929	תגמולים עובדי דיסקונט בני 60 ומעלה (להלן - דיסקונט לבני 60 ומעלה)	
	הראל גמל להשקעה	קופת גמל להשקעה
8211	הראל גמל להשקעה כללי	
8520	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 10% מניות	
8521	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 20% מניות	
8522	הראל גמל להשקעה מניות	
8523	הראל גמל להשקעה הלכה	
	הראל חיסכון לילד	קופת גמל להשקעה לחיסכון ארוך טווח לילד
9555	הראל חיסכון לילד - הלכה	
11375	הראל חיסכון לילד - חוסכים המעדיפים סיכון מועט	
11376	הראל חיסכון לילד - חוסכים המעדיפים סיכון בינוני	
11377	הראל חיסכון לילד - חוסכים המעדיפים סיכון גבוה	
8759	הראל גמל IRA (הקופה נסגרה ביולי 2019)	קופת גמל לתגמולים ואישית לפיצויים
	הראל השתלמות	קרן השתלמות
154	הראל השתלמות כללי	
763	הראל השתלמות מסלול מניות	
764	הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות	
1369	הראל השתלמות מסלול שקלי	
1485	הראל השתלמות אג"ח ללא מניות	
1034	הראל השתלמות מסלול חו"ל	
416	הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות ^(*)	
566	הראל השתלמות לטווח ארוך	
1523	הראל השתלמות מסלול כהלכה	
8058	הראל השתלמות אג"ח קונצרני	

(*) מנוהל על ידי החברה עבור הראל ביטוח.

(**) החל מינואר 2019. ראה ביאור 2.ב.1.

ביאור 1 - כללי (המשך)

א. הישות המדווחת (המשך)

מספר אוצר	שם הקרן/קופה/מסלול	סוג הקרן/קופה
	הראל קמ"פ	קופת גמל מרכזית לפיצויים
155	הראל קמ"פ מסלול כללי	
739	הראל קמ"פ מסלול מניות ^(*)	
741	הראל קמ"פ מסלול אג"ח צמוד מדד ^(*)	
742	הראל קמ"פ מסלול שקלי ^(*)	
743	הראל קמ"פ אג"ח עד 15% מניות ^(*)	
820	הראל פרופיל אישי למעסיק	קופת גמל מרכזית לפיצויים רבת מסלולים
1296	הראל קופה לפנסיה תקציבית	קופת גמל להשתתפות בפנסיה תקציבית
857	הראל דקל קופת גמל לדמי מחלה	קופת גמל לדמי מחלה

(*) מנוהל על ידי החברה עבור הראל ביטוח.

לנכסי קרנות הפנסיה וקופת הגמל דלעיל (להלן: הנכסים) ולהכנסות מאותם נכסים לא ניתן ביטוי בדוחות הכספיים של החברה מאחר שלחברה אין חלק בנכסים, בהכנסות ובהוצאות של קרנות הפנסיה וקופת הגמל אשר בניהולה.

ב. אירועים מהותיים בתקופת הדוח

1. הסבת המערכת התפעולית בתחום הגמל וההשתלמות

במסגרת פעילותה בתחום הגמל וההשתלמות קיבלה החברה שירותי תפעול, לרבות שירותי מערכת תפעול, מלאומי שירותי שוק ההון בע"מ (להלן: "מערכת לאומי"). בינואר 2019 החברה הסבה את פעילותה, למעט מספר מצומצם של קופות, ממערכת לאומי למערכת מיכון פנימית אשר משמשת אותה לפעילותה בתחום הפנסיה.

2. העברת ניהול קופת התגמולים לעובדי בנק דיסקונט (להלן - הקופה)

ביום 8 באוקטובר 2018 הושלמה עסקה במסגרתה רכשה החברה מבנק דיסקונט לישראל בע"מ את הקופה וביום 1 בינואר 2019 הועברה הקופה לניהולה של החברה. החל ממועד זה הפסיקה הקופה להיות קופת גמל ענפית. בהתאם להסכם ההעברה, העמיתים הקיימים בקופה המעבירה ממשיכים ליהנות מההטבות שהיו זכאים להם להן לפני העברת הניהול. בהתאם להוראות הסכם העברת הניהול, החברה פעלה למיזוג הקופה לתוך קופת הגמל של החברה (להלן: "המיזוג"). ביום 1 בינואר 2020 בוצע מיזוג הקופות.

3. שינוי מבני

ביום 22 באוגוסט 2019 אישר הדירקטוריון של החברה את העברת הזכויות של הראל ביטוח בתיקי הלקוחות והמוניטין של פעילות הגמל לחברה, ומיד לאחר מכן העברת מלוא החזקותיה של הראל ביטוח בחברה, להראל השקעות (להלן: "השינוי המבני"). העברת החזקות כאמור להראל השקעות במסגרת השינוי המבני, תטופל כדיבידנד בעין מאת הראל ביטוח להראל השקעות, מתוך רווחים ראויים לחלוקה. השינוי המבני עתיד להתבצע בהתאם להוראות סעיף 104א ו-104ג לפקודת מס הכנסה, וצפוי להיכנס לתוקף ביום 31 במרס 2020.

ביאור 1 - כללי (המשך)

ג. הגדרות

דוחות כספיים אלה:

- החברה או החברה המנהלת - הראל פנסיה וגמל בע"מ.
- החברה האם - הראל חברה לביטוח בע"מ.
- החברה האם הסופית - הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ.
- קבוצת הראל/הקבוצה - הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ והחברות המוחזקות על ידה.
- צד קשור - כהגדרתו בתקן חשבוניות בינלאומי (2009) 24 בדבר צדדים קשורים.
- בעלי עניין - כהגדרתם בפסקה (1) להגדרת "בעלי עניין" בתאגיד בסעיף 1 לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968.
- תקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן - "IFRS") - תקנים ופרשנויות שאומצו על ידי הועדה לתקני חשבוניות בינלאומיים (IASB) והם כוללים תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ותקני חשבוניות בינלאומיים (IAS) לרבות פרשנויות לתקנים אלה שנקבעו על ידי הועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) או פרשנויות שנקבעו על ידי הועדה המתמדת לפרשנויות (SIC) בהתאמה.
- רשות שוק ההון - רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון.
- הממונה - הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון.
- מדד - מדד המחירים לצרכן כפי שמפרסמת אותו הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

ביאור 2 - בסיס עריכת הדוחות הכספיים

א. הצהרה על עמידה בתקני דיווח כספי בינלאומיים

הדוחות הכספיים נערכו על ידי החברה בהתאם להנחיות הממונה ובהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) כפי שאומצו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון, בהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידו ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו.

הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על ידי דירקטוריון החברה ביום 24 במרס 2020.

ב. מטבע פעילות ומטבע הצגה

הדוחות הכספיים מוצגים בש"ח, שהינו מטבע הפעילות של החברה, ומעוגלים לאלף הקרוב, למעט אם צוין אחרת. השקל החדש הינו המטבע שמייצג את הסביבה הכלכלית העיקרית בה פועלת החברה.

ג. בסיס המדידה

הדוחות הכספיים נערכו על בסיס העלות ההיסטורית למעט הנכסים וההתחייבויות הבאים:

- מכשירים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה
- נכסים והתחייבויות בגין מסים נדחים
- הפרשות

למידע נוסף בדבר אופן המדידה של נכסים והתחייבויות אלו ראה ביאור 3, בדבר עיקרי המדיניות החשבונאית.

ד. שימוש באומדנים ושיקול דעת

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם ל-IFRS ובהתאם להנחיות הממונה נדרשת הנהלת החברה להשתמש בשיקול דעת, בהערכות אומדנים והנחות, אשר משפיעים על יישום המדיניות החשבונאית ועל סכומים של נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות. יובהר שההוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה.

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של החברה, נדרשת הנהלת החברה להניח הנחות באשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי ודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת החברה על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיזוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן. האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

ביאור 2 - בסיס עריכת הדוחות הכספיים (המשך)

ד. שימוש באומדנים ושיקול דעת (המשך)

להלן מידע בדבר האומדנים הקריטיים שחושבו על ידי החברה ואשר קיים סיכוי משמעותי ששינוי מהותי בהם, בפרט נוכח השינויים הרגולטוריים כאמור, עשוי לשנות את ערכם של נכסים והתחייבויות בדוחות הכספיים במהלך השנה הכספית הבאה:

1. שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן - השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד וכן של נכסי חוב פיננסיים שאינם סחירים, אשר מידע לגבי השווי ההוגן ניתן לצרכי גילוי בלבד נקבעים באמצעות היוון אומדן תזרימי המזומנים הצפויים בגינם. שיעורי ההיוון מתבססים על חלוקת השוק הסחיר לעשירונים בהתאם לתשואה לפדיון של נכסי החוב וקביעת המיקום של הנכס הלא סחיר באותם עשירונים וזאת בהתאם לפרמיית הסיכון הנגזרת ממחירי עסקאות/הנפקות בשוק הלא סחיר. ציטוטי המחירים ושיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעים על ידי חברת מרווח הוגן, חברה המספקת ציטוטי מחירים ושערי ריבית לגופים מוסדיים לשערוך נכסי חוב לא סחירים.
2. התחייבויות תלויות - כנגד החברה תלויות ועומדות תביעות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות. בהערכות סיכויי התובענות שהוגשו כנגד החברה, הסתמכה החברה על חוות דעת יועציה המשפטית. הערכות אלה של היועצים המשפטיים מתבססות על מיטב שיפוטם המקצועי, בהתחשב בשלב בו מצויים ההליכים, וכן על הניסיון המשפטי שנצבר בנושאים השונים. יודגש כי, תוצאות התביעות שתקבענה בבתי המשפט עלולות להיות שונות מההערכות האמורות (ראה ביאור 25).
3. ירידת ערך נכסים לא פיננסיים - החברה בוחנת בכל תאריך דיווח אם אירעו אירועים או חלו שינויים בנסיבות המצביעים על כך שחלה ירידת ערך באחד או יותר מהנכסים הלא פיננסיים. בהתקיים סממנים לירידת ערך, נערכת בחינה אם הסכום שבו מוצגת ההשקעה בנכס ניתן להשבה מתוך תזרימי המזומנים המהוונים הצפויים מאותו נכס, ובמידת הצורך נרשמת הפרשה לירידת ערך עד גובה הסכום שהינו בר השבה. היוון תזרימי המזומנים מחושב לפי שיעור היוון המשקף את הערכות השוק לגבי ערך הזמן של הכסף והסיכונים הספציפיים המתקיימים לנכס. קביעת האומדנים של תזרימי המזומנים מתבססת על ניסיון העבר של נכס זה או נכסים דומים, ועל הערכת החברה לגבי התנאים הכלכליים שישררו במהלך יתרת אורך החיים השימושיים של הנכס. שינויים בהערכת החברה כאמור, עשויים להוביל לשינויים מהותיים בערכים בספרים של הנכסים ובתוצאות הפעילות.
4. קביעת ברות ההשבה של הוצאות רכישה נדחות - הוצאות רכישת תכניות פנסיה וגמל מהוונות לנכס ומופחתות על פני התקופה המשוערת לקבלת ההכנסות מדמי ניהול. החברה בוחנת את ברות ההשבה של הוצאות הרכישה הנדחות ומעדכנת את התקופה המשוערת לקבלת ההכנסות מדמי ניהול בגינן מדי על פי הכללים שנקבעו בתקן בינלאומי IFRS 15 (ראה ביאור 7).

ה. יישום לראשונה של תקנים חדשים, תיקונים לתקנים ופרשנויות

תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 16 (להלן - התקן)

התקן מחליף את תקן בינלאומי מספר 17 חכירות (IAS17) ואת הפרשנויות הקשורות לתקן. הוראות התקן מבטלות את הדרישה הקיימת מחוכרים לסיווג החכירה כתפעולית או מימונית. חלף זאת, לעניין חוכרים מציג התקן מודל אחר לטיפול החשבונאי בכל החכירות, לפיו על החוכר להכיר בנכס זכות שימוש ובהתחייבות בגין חכירה בדוחותיו הכספיים.

ליישום התקן לא היתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של החברה.

ו. ניהול הון - מטרות, נהלים ותהליכים

מדיניות ההנהלה היא להחזיק בסיס הון איתן במטרה לשמר את יכולת החברה להמשיך את פעילותה כדי שתוכל להניב תשואה לבעלי מניותיה, עמידה בכל התחייבויותיה לגורמים אחרים, כגון: נותני אשראי ועובדי החברה, וכן על מנת לתמוך בהתפתחות עסקית עתידית. הדירקטוריון מפקח על קיום הון עצמי מזערי הנדרש על פי הנחיות הממונה (ראה ביאור 12 בדבר הון עצמי ודרישות הון), הנדרש לפעילותה השוטפת של החברה, לרבות רווחיות החברה. לצורך כך, קבע הדירקטוריון כללים לאופן השקעת הנכסים הנזילים של ההון העצמי של החברה ומפקח על פעילותה השוטפת של ההנהלה.

ביאור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית

כללי המדיניות החשבונאית המופרטים להלן יישמו בעקביות לכל התקופות המוצגות בדוחות כספיים אלה.

א. דוחות כספיים מאוחדים

הדוחות הכספיים של קרנות הפנסיה וקופות הגמל שבניהול החברה, המהווים זרוע (לא מאוגדת) של החברה לא אוחדו מכיוון שלחברה אין חלק בנכסיהן ובהתחייבויותיהן.

ב. עסקאות במטבע חוץ

עסקאות במטבע חוץ מתורגמות למטבעות הפעילות של החברה לפי שער החליפין שבתוקף בתאריכי העסקאות. נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ במועד הדיווח, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף לאותו יום. הפרשי שער הנובעים מתרגום למטבע הפעילות מוכרים ברווח והפסד.

ג. מכשירים פיננסיים

(1) נכסים פיננסיים שאינם נגזרים

הכרה לראשונה בנכסים פיננסיים

החברה מכירה לראשונה בחיבים במועד היווצרותם. יתר הנכסים הפיננסיים הנרכשים בדרך הרגילה (regular way purchase), מוכרים לראשונה במועד קשירת העסקה (trade date) בו החברה הופכת לצד לתנאים החוזיים של המכשיר, משמע, המועד בו התחייבה החברה לקנות או למכור את הנכס. נכסים פיננסיים שאינם נגזרים כוללים השקעות במכשירי חוב, חיבים אחרים, מזומנים ושווי מזומנים.

גריעת נכסים פיננסיים

נכסים פיננסיים נגרעים כאשר הזכויות החוזיות של החברה לתזרימי המזומנים הנובעים מהנכס הפיננסי פוקעות, או כאשר החברה מעבירה את הזכויות לקבל את תזרימי המזומנים הנובעים מהנכס הפיננסי בעסקה בה כל הסיכונים וההטבות מהבעלות על הנכס הפיננסי עוברים למעשה.

כל זכות בנכסים פיננסיים שהועברו אשר נוצרה או נשמרה על ידי החברה מוכרת בנפרד כנכס או התחייבות. מכירות נכסים פיננסיים הנעשות בדרך הרגילה (regular way sale), מוכרות במועד קשירת העסקה (trade date), משמע, במועד בו התחייבה החברה למכור את הנכס.

לעניין קיזוז נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות ראה סעיף 3 להלן.

החברה מסווגת נכסים פיננסיים בקבוצות כלהלן:

נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד

נכס פיננסי מסווג כנמדד לפי שווי הוגן דרך רווח או הפסד, אם הוא מסווג כמוחזק למסחר או אם יועד ככזה בעת ההכרה לראשונה. נכסים פיננסיים מיועדים לשווי הוגן דרך רווח או הפסד, אם החברה מנהלת השקעות מסוג זה ומקבלת החלטות קניה ומכירה בגינם בהתבסס על שווי הוגן, וזאת בהתאם לאופן שבו תיעדה החברה את ניהול הסיכונים או אסטרטגיית ההשקעה, אם הייעוד נועד למנוע חוסר עקביות חשבונאית (An accounting mismatch), או אם מדובר במכשיר משולב הכולל נגזר משובץ. עלויות העסקה הניתנות לייחוס נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן. נכסים פיננסיים אלה נמדדים בשווי הוגן והשינויים בהם נזקפים לרווח והפסד.

הלוואות וחיבים

הלוואות וחיבים הינם נכסים פיננסיים שאינם נגזרים בעלי תשלומים קבועים או הניתנים לקביעה שאינם נסחרים בשוק פעיל. נכסים אלו מוכרים לראשונה בשווי הוגן בתוספת עלויות עסקה הניתנות לייחוס. לאחר ההכרה לראשונה, נמדדים בעלות מופחתת בהתאם לשיטת הריבית האפקטיבית, בניכוי הפסדים לירידת ערך.

הלוואות וחיבים כוללים מזומנים ושווי מזומנים, חיבים אחרים והשקעות באגרות חוב לא סחירות.

מזומנים ושווי מזומנים כוללים יתרות מזומנים הניתנים לשימוש מידי ופיקדונות לפי דרישה. שווי מזומנים כוללים השקעות לזמן קצר אשר משך הזמן ממועד ההפקדה המקורי ועד למועד הפדיון הינו עד 3 חודשים, ברמת נזילות גבוהה אשר ניתנות להמרה בנקל לסכומים ידועים של מזומנים ואשר חשופות לסיכון בלתי משמעותי של שינויים בשווי.

נכסים פיננסיים מיניים למכירה

נכסים פיננסיים זמינים למכירה הינם נכסים פיננסיים שאינם נגזרים אשר יועדו כנכסים פיננסיים זמינים למכירה או אשר לא סווגו לאף אחת מהקטגוריות האחרות.

השקעות החברה במכשירי חוב, מסווגות כנכסים פיננסיים זמינים למכירה. במועד ההכרה לראשונה נכסים פיננסיים זמינים למכירה מוכרים בשווי הוגן בתוספת כל עלויות העסקה הניתנות לייחוס. בתקופות עוקבות נמדדות השקעות אלה בשווי הוגן, כאשר השינויים בהן, פרט להפסדים מירידת ערך, לרווחים או הפסדים משינויים בשער החליפין ולצבירת הריבית האפקטיבית של מכשירי חוב המסווגים כזמינים למכירה, נזקפים ישירות לרווח כולל אחר ומוצגים בקרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה. דיבידנד המתקבל בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה נזקף לדוח רווח והפסד במועד הזכאות לתשלום. כאשר ההשקעה נגרעת, הרווחים או ההפסדים שנצברו בקרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה מועברים לרווח והפסד.

ביאור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ג. מכשירים פיננסיים (המשך)

(2) התחייבויות פיננסיות שאינן נגזרים

התחייבויות פיננסיות שאינן נגזרים כוללות זכאים אחרים.

התחייבויות פיננסיות מוכרות לראשונה במועד קשירת העסקה (trade date) בו החברה הופכת לצד לתנאים החוזיים של המכשיר.

התחייבויות פיננסיות מוכרות לראשונה בשווי הוגן בתוספת כל עלויות העסקה הניתנות לייחוס. לאחר ההכרה לראשונה, התחייבויות פיננסיות נמדדות בעלות מופחתת בהתאם לשיטת הריבית האפקטיבית.

התחייבויות פיננסיות נגרעות כאשר מחויבות החברה, כמפורט בהסכם, פוקעת או כאשר היא סולקה או בוטלה.

(3) קי ו מכשירים פיננסיים

נכס פיננסי והתחייבות פיננסית מקווזים והסכומים מוצגים בנטו בדוח על המצב הכספי כאשר לחברה קיימת באופן מיידי (currently) זכות משפטית ניתנת לאכיפה לקזז את הסכומים שהוכרו וכן כוונה לסלק את הנכס וההתחייבות על בסיס נטו או לממש את הנכס ולסלק את ההתחייבות בו-זמנית.

ד. הון מניות

מניות רגילות מסווגות כהון. עלויות תוספתיות המתייחסות ישירות להנפקת מניות רגילות מוצגות כהפחתה מההון.

ה. ירידת ערך

ראיות לירידת ערך של נכסים פיננסיים מינים למכירה

הפסד מירידת ערך של נכס פיננסי המסווג כזמין למכירה מחושב בהתבסס על השווי ההוגן הנוכחי שלו. ירידה משמעותית או מתמשכת בשווי ההוגן מתחת לעלות המקורית הינה ראיה אובייקטיבית לירידת ערך.

בהתאם למדיניות החברה, ירידת ערך של למעלה מ-20% מתחת לעלות המקורית של המכשיר, או ירידת ערך מתחת לעלות המקורית הנמשכת למעלה מתשעה חודשים, נחשבת ירידה משמעותית או מתמשכת בהתאמה.

טיפול בהפסדים מירידת ערך של נכסים פיננסיים מינים למכירה

הפסדים מירידת ערך בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה מוכרים על ידי העברת ההפסד המצטבר שנוקף לקרן הון בגין נכסים זמינים למכירה, לרווח והפסד. ההפסד המצטבר אשר נגרע מהרווח הכולל האחר והוכר ברווח והפסד הינו ההפרש בין עלות הרכישה בניכוי החזרי קרן והפחתות, לבין השווי ההוגן הנוכחי בניכוי ירידות ערך אשר הוכרו בעבר דרך רווח והפסד. שינויים בהפרשה לירידת ערך כתוצאה מיישום שיטת הריבית האפקטיבית מוצגים כמרכיב של רווחים מהשקעות נטו והכנסות מימון.

ביטול הפסד מירידת ערך

הפסד מירידת ערך מבוטל כאשר ניתן ליחסו באופן אובייקטיבי לאירוע שהתרחש לאחר ההכרה בהפסד מירידת הערך. ביטול הפסד מירידת ערך בגין נכסים פיננסיים הנמדדים לפי עלות מופחתת ובגין נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהינם מכשירי חוב, נזקף לרווח והפסד. בנוסף, בגין נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהינם מכשירי חוב, במידה ולא קיימת עוד ראיה אובייקטיבית לירידת ערך, ההפסד מירידת ערך מבוטל במלואו ונזקף לרווח והפסד וההפרש המצטבר הנוכחי (ההפרש שבין השווי ההוגן והעלות) מוכר בהון ברווח כולל אחר.

ו. רכוש קבוע

(1) הכרה ומדידה

פריטי רכוש קבוע נמדדים לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך.

העלות כוללת הוצאות הניתנות לייחוס ישיר לרכישת הנכס. עלות תוכנה שנרכשה, המהווה חלק בלתי נפרד מתפעול הצידוד המתייחס, מהווה חלק מעלות צידוד זה.

רווח או הפסד מגריעת פריט רכוש קבוע נקבע לפי השוואת התמורה נטו מגריעת הנכס לערכו בספרים, ומוכר נטו בסעיף הכנסות אחרות או הוצאות אחרות, לפי העניין, בדוח רווח והפסד.

ביאור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ו. רכוש קבוע (המשך)

(2) פחת

פחת הוא הקצאה שיטתית של הסכום בר-פחת של נכס על פני אורך חייו השימושיים. סכום בר-פחת הוא העלות של הנכס, או סכום אחר המחליף את העלות, בניכוי ערך השייר של הנכס.

נכס מופחת כאשר הוא זמין לשימוש, דהיינו כאשר הוא הגיע למיקום ולמצב הדרושים על מנת שהוא יוכל לפעול באופן שהתכוונה ההנהלה.

פחת נזקף לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של כל חלק מפריטי הרכוש הקבוע, מאחר ששיטה זו משקפת את תבנית הצריכה החזויה של ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בנכס בצורה הטובה ביותר.

שיעור ההפחתה, המתבסס על אומדן אורך החיים השימושי לתקופה השוטפת ולתקופות ההשוואתיות, הינו כדלקמן:

- רהוט וציוד משרדי 6%-20%
- מחשבים וציוד היקפי 14%-33%

האומדנים בדבר שיטת הפחת, אורך החיים השימושיים וערך השייר נבחנים מחדש לפחות בכל סוף שנה ומותאמים בעת הצורך.

נכסים בלתי מוחשיים

עלויות פיתוח תוכנה לשימוש עצמי מהווות לאחר ששלב התכנון המקדמי הושלם וצפוי שהפרויקט יושלם והתוכנה תשמש לביצוע המטרות שיועדו לה. ההיוון מופסק במועד בו התוכנה הושלמה מהותית והיא מוכנה לשימוש המיועד. עלויות כאמור מופחתות על פני תקופת ההנאה הצפויה על בסיס שיטת הקו הישר פני תקופת צריכת ההטבות הכלכליות הצפויה.

נכס בלתי מוחשי הנרכש בנפרד נמדד עם ההכרה הראשונית לפי העלות בתוספת עלויות רכישה ישירות. לאחר ההכרה הראשונית, הנכס הבלתי מוחשי מוצג על-פי עלותו בניכוי הפחתה מצטברת ובניכוי הפסדים מירידת ערך שנצברו.

שינויים באורך החיים השימושיים או בדפוס הצריכה הצפוי של ההטבות הכלכליות הצפויות לנבוע מנכסים אלו מטופלים כשינוי אומדן חשבונאי באופן של מכאן ולהבא. הוצאות ההפחתה בגין נכסים בלתי מוחשיים עם אורך חיים שימושיים מוגדר נזקפים לדוח רווח והפסד.

אומדן אורך החיים השימושיים של הנכסים הבלתי מוחשיים הוא כדלקמן:

שנים	תוכנות מחשב
3-5	אי תחרות
3	

האומדנים בדבר שיטת הפחת, אורך החיים השימושיים וערך השייר נבחנים מחדש לפחות בכל סוף תקופת דיווח ומותאמים בעת הצורך.

ח. הוצאות רכישה נדחות בגין מכירת תכניות פנסיה, גמל והשתלמות

עד ליום 31 בדצמבר 2017:

הוצאות רכישה תוספתיות (כגון: עמלות לסוכנים, מפקחי רכישה ומשווקים) המיוחסות במישרין להשגת חוזים עם עמיתים, נרשמות כהוצאות רכישה נדחות (DAC) אם ניתן לזהותן בנפרד ולמדוד אותן באופן מהימן ואם השבתן צפויה. ה - DAC מייצג את זכותה החוזית של החברה המנהלת לקבל דמי ניהול מקרנות הפנסיה, קופות הגמל וקרנות ההשתלמות, והוא מופחת בשיעורים שנתיים שווים על פני התקופה המשוערת לקבלת ההכנסות מדמי הניהול, בהתבסס על הנחות ביטולים ותשואה חזויה על חסכוניות העמיתים. תקופה זו באשר לקרנות הפנסיה מוערכת על-ידי אקטואר קרנות הפנסיה. תקופת ההפחתה הצפויה הנה כ- 14.9 שנים והיא נבחנת אחת לשנה לפחות. תקופת ההפחתה הצפויה ביחס לקופות הגמל וההשתלמות הוערכה על ידי מומחה חיצוני והיא עומדת על כ- 7.2 שנים. תקופת ההפחתה נבחנת אחת לשנה לפחות. כמו כן, החברה בוחנת מידי שנה את יכולת ההשבה של ה - DAC על בסיס התיק בכללותו, בדיקות ברות ההשבה לשנת הדוח העלתה כי סך התזרים המהוון הצפוי של ההכנסות העתידיות, עולה על יתרת ההוצאות הנדחות למועד הדיווח וזאת באופן עקבי לבחינה שהיתה מבוצעת טרם כניסתו של התקן לתוקף.

מיום 1 בינואר 2018:

הוצאות הרכישה התוספתיות כאמור לעיל, נרשמות ונבחנות, בהתאם להקלה המעשית בתקן, על בסיס תיקי חוזים עם מאפיינים דומים (PORTFOLIO APPROACH) בדרך של קיבוץ. החברה יישמה הקלה מעשית זו על-ידי קיבוץ עסקאות שבוצעו בתיווך סוכנים בנפרד מעסקאות שבוצעו בידי משווקים שכירים של החברה, ביחס לכל שנת עסקים (תפוקה) בנפרד פר עסק וסוכן לתפוקה החל משנת 2018. בהתאם לתקן בחינת ברות ההשבה של כל אחד מתיקי החוזים כאמור נבחנת ביחס לתזרים בערכים נומינליים לא מהוונים של ההכנסות הצפויות מדמי הניהול, בהתאם להערכות המומחים כאמור.

ביאור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ט. הפרשות

הפרשה מוכרת כאשר לחברה יש מחויבות נוכחית, משפטית או משתמעת, כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר, הניתנת לאמידה בצורה מהימנה, וכאשר צפוי כי יידרש תזרים שלילי של הטבות כלכליות לסילוק המחויבות. ההפרשות נקבעות על ידי היוון תזרימי המזומנים העתידיים בשיעור ריבית לפני מס, המשקף את הערכות השוק השוטפות לערך הזמן של הכסף ואת הסיכונים הספציפיים להתחייבות וללא שקלול סיכון האשראי של החברה. הערך בספרים של ההפרשה מותאם בכל תקופה על מנת לשקף את חלוף הזמן.

תביעות משפטיות

הפרשה בגין תביעות מוכרות כאשר לחברה קיימת מחויבות משפטית בהווה או מחויבות משתמעת כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר, יותר סביר מאשר לא (more likely than not) כי החברה תידרש למשאביה הכלכליים לסילוק המחויבות וניתן לאמוד אותה באופן מהימן. כאשר השפעת ערך הזמן מהותית, נמדדת ההפרשה בהתאם לערכה הנוכחי.

י. הכרה בהכנסות

הכנסות מוכרות בדוח רווח והפסד כאשר הן ניתנות למדידה באופן מהימן, צפוי שההטבות הכלכליות הקשורות לעסקה יזרמו לחברה וכן העלויות שהתהוו או שיתהוו בגין העסקה ניתנות למדידה באופן מהימן.

להלן הקריטריונים הספציפיים בדבר הכרה בהכנסה, הנדרשים להתקיים על מנת להכיר בהכנסה:

הכנסות מדמי ניהול ומתפעול

הכנסות מדמי ניהול ומדמי ניהול ותפעול מוכרות על בסיס צבירה.

רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון

רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון כוללים הכנסות ריבית בגין סכומים שהושקעו (לרבות נכסים פיננסיים זמינים למכירה), הכנסות מדיבידנדים, רווחים (הפסדים) ממכירת נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה, שינויים בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד. הכנסות ריבית מוכרות עם צבירתן, באמצעות שיטת הריבית האפקטיבית. הכנסות מדיבידנדים מוכרות במועד בו מוקנית לחברה הזכות לקבלת תשלום. אם מתקבל הדיבידנד בגין מניות שחירות, מכירה החברה בהכנסות מדיבידנד ביום האקס.

יא. הוצאות מימון

הוצאות מימון כוללות הוצאות ריבית על הלוואות שנתקבלו, רווחים והפסדים מהפרשי הצמדה, ריבית מס הכנסה וכן עלויות אשראי.

יב. מסים על ההכנסה

מסים על ההכנסה כוללת מסים שוטפים ונדחים. תוצאות המס בגין מסים שוטפים או נדחים נזקפות לדוח רווח והפסד, למעט אם הן מתייחסות לפריטים הנזקפים ישירות להון. במקרים אלה השפעת המס אף היא נזקפת לסעיף המתייחס בהון.

מסים שוטפים

המס השוטף הינו סכום המס הצפוי להשתלם (או להתקבל) על ההכנסה החייבת במס לשנה, כשהוא מחושב לפי שיעורי המס החלים לפי החוקים שנחקקו או נחקקו למעשה למועד הדיווח, והכולל שינויים בתשלומי המס המתייחסים לשנים קודמות.

החברה מקזזת נכסי והתחייבויות מסים שוטפים במידה וקיימת זכות משפטית ניתנת לאכיפה לקיזוז נכסי והתחייבויות מסים שוטפים, וכן קיימת כוונה לסלק נכסי והתחייבויות מסים שוטפים על בסיס נטו או שנכסי והתחייבויות המסים השוטפים מיושבים בו זמנית.

מסים נדחים

ההכרה במסים נדחים הינה בהתייחס להפרשים זמניים בין הערך בספרים של נכסים והתחייבויות לצורך דיווח כספי לבין ערכם לצרכי מסים. המדידה של מסים נדחים משקפת את השלכות המס שינבעו מהאופן בו החברה צופה, בתום תקופת הדיווח, להשיב או לסלק את הערך בספרים של נכסים והתחייבויות.

המסים הנדחים נמדדים לפי שיעורי המס הצפויים לחול על ההפרשים הזמניים במועד בו ימומשו, בהתבסס על חוקים שנחקקו או שנחקקו למעשה למועד הדיווח.

נכס מס נדחה מוכר בספרים בגין הפסדים מועברים, הטבות מס והפרשים זמניים הניתנים לניכוי כאשר צפוי שבעתיד תהיה הכנסה חייבת, שכנגדה ניתן יהיה לנצל אותם. נכסי המסים הנדחים נבדקים בכל מועד דיווח, ובמידה ולא צפוי כי הטבות המס המתייחסות יתממשו, הם מופחתים.

נכסי מסים נדחים שלא הוכרו מוערכים מחדש בכל מועד דיווח ומוכרים במידה והשתנה הצפי כך שצפוי שבעתיד תהיה הכנסה חייבת, שכנגדה ניתן יהיה לנצל אותם.

החברה מקזזת נכסי והתחייבויות מסים נדחים במידה וקיימת זכות משפטית ניתנת לאכיפה לקיזוז נכסי והתחייבויות מסים נדחים, והם מיוחסים לאותה הכנסה חייבת במס הממוסה על ידי אותה רשות מס באותה חברה נישומה, או שנכסי והתחייבויות המסים הנדחים מיושבים בו זמנית.

ביאור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יג. תקנים חדשים ופרשנויות שטרם אומצו

1. תקן דיווח כספי בינלאומי (IFRS 9 (2014), מכשירים פיננסיים (להלן - התקן)

התקן מחליף את ההוראות הקיימות היום ב-39 IAS מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה. התקן כולל הוראות מעודכנות לסיווג ומדידה של מכשירים פיננסיים והוא חל על כל הנכסים הפיננסיים שבתחולת IAS 39. התקן קובע כי בעת ההכרה לראשונה כל הנכסים הפיננסיים ימדדו בשווי הוגן. בתקופות עוקבות יש למדוד מכשירי חוב בעלות מופחתת רק אם מתקיימים שני התנאים המצטברים הבאים:

- הנכס מוחזק במסגרת מודל עסקי שמטרתו להחזיק בנכסים על מנת לגבות את תזרימי המזומנים החזויים הנובעים מהם (להלן: "מבחן הקרן והחבות בלבד").
- על פי התנאים החוזיים של הנכס הפיננסי, החברה זכאית, במועדים מסוימים, לקבל תזרימי מזומנים המהווים אך ורק תשלומי קרן ותשלומי ריבית על יתרת קרן.

המדידה העוקבת של כל יתר מכשירי החוב והנכסים הפיננסיים האחרים תהיה על פי שווי הוגן. התקן קובע הבחנה בין מכשירי חוב אשר ימדדו בשווי הוגן דרך רווח או הפסד ומכשירי חוב שימדדו בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר. נכסים פיננסיים שהינם מכשירים הוניים ימדדו בתקופות עוקבות בשווי הוגן, וההפרשים ייזקפו לרווח והפסד או לרווח (הפסד) כולל אחר, על פי בחירת החברה לגבי כל מכשיר ומכשיר. אם מדובר במכשירים הוניים המוחזקים למטרות מסחר, חובה למדוד אותם בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

כמו כן, התקן כולל, מודל חדש להכרה בהפסדי אשראי צפויים ('expected credit loss model') עבור מרבית נכסי החוב הפיננסיים, וכן הוראות ודרישות חדשות בנושא חשבונאות גידור.

התקן חל לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2018.

יחד עם זאת, החברה בחרה לדחות את יישום התקן וזאת בהתאם להוראות החוזר המאוחד לענייני מדידה שפורסם על ידי רשות שוק ההון המאפשרת לחברות מנהלות לדחות את יישום התקן עד למועד תחילתו של יישום תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 17 לעניין חוזי ביטוח הצפוי להיות מיושם בשנת 2022. החברה צופה כי ככל שלא יחול שינוי משמעותי בהרכב הנכסים הפיננסיים שלה הרי שליישום התקן החדש לא תהיה השפעה מהותית על דוחותיה הכספיים.

ביאור 4 - קביעת שווי הוגן

לצורך עריכת הדוחות הכספיים, נדרשת החברה לקבוע את השווי הוגן של נכסים מסוימים. מידע נוסף אודות ההנחות ששימשו בקביעת שווי הוגן נכלל בביאורים הבאים:

- א. ביאור 6, בדבר נכסים בלתי מוחשיים.
- ב. ביאור 10, בדבר השקעות פיננסיות.

ביאור 5 - מגזרי פעילות

א. כללי

החברה מנהלת את קרנות הפנסיה וקופות הגמל של קבוצת הראל, ופועלת בשני מגזרי פעילות, כדלקמן:

1. מגזר הפנסיה - הפעילות הינה ניהול ותפעול קרנות פנסיה חדשות (קרן פנסיה חדשה מקיפה וקרן פנסיה חדשה כללית), מתן שירותי ניהול ותפעול לקרן פנסיה ותיקה (נתיב) (עד לחודש פברואר 2017) ולחברת לעתיד - חברה לניהול קרנות פנסיה בע"מ (להלן: לעתיד), חברה אחות בקבוצת הראל.
2. מגזר הגמל - הפעילות הינה ניהול קופות גמל. המוצרים הכלולים במגזר פעילות זה הינם: קופת גמל לחיסכון, לתגמולים ופיצויים, קופת גמל להשקעה, חיסכון לילד, קרן השתלמות, קופה מרכזית לפיצויים, קופה לדמי מחלה, קופה מרכזית לפנסיה תקציבית וקופת גמל בניהול אישי IRA. כמו כן, החברה נותנת שירותי תפעול לחברת קרן החיסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופות גמל בע"מ (להלן: קחצ"ק).

הקצאת העלויות בין המגזרים השונים מתבצעת בהתאם למהות ההוצאה ושייכוה למגזר הרלוונטי. הוצאות אשר אינן מיוחסות ישירות למגזר פעילות מסוים, מחולקות בין המגזרים, לפי מהותן, על פי מפתח הקצאה רלוונטי.

חלק מעלויות הנהלה וכלליות בהן נושאת החברה, הינן חלקה בהוצאות המשותפות עם החברה האם והינן מחולקות בין החברה לחברה האם בהתאם למודל הקצאה אשר מתבסס על פרמטרים כלכליים הנבחנים מעת לעת. תוצאות המגזר כוללות הוצאות המיוחסות ישירות למגזר והוצאות המיוחסות לפי הקצאה.

ביאור 5 - מגזרי פעילות (המשך)

ב. דיווח בדבר מגזרי פעילות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019		
פנסיה	גמל	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
324,611	122,646	447,257
-	117,506	117,506
-	(117,506)	(117,506)
324,611	122,646	447,257
2,994	15,431	18,425
704	759	1,463
328,309	138,836	467,145

הכנסות

דמי ניהול מקופות גמל ומקרנות פנסיה, נטו
דמי ניהול מקופות גמל המנוהלות באמצעות הסכם ניהול
בניכוי סכומים שהועברו להראל ביטוח

הכנסות מדמי ניהול ותפעול
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

סך כל ההכנסות

הוצאות

עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
הוצאות הנהלה וכלליות
הוצאות אחרות

סך כל ההוצאות

רווח לפני מסים על הכנסה

רווח כולל אחר לפני מסים על הכנסה

סך כל הרווח הכולל לתקופה לפני מסים על הכנסה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018		
פנסיה	גמל	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
313,871	104,940	418,811
-	121,644	121,644
-	(121,644)	(121,644)
313,871	104,940	418,811
2,947	14,302	17,249
1,463	1,068	2,531
318,281	120,310	438,591

הכנסות

דמי ניהול מקופות גמל ומקרנות פנסיה, נטו
דמי ניהול מקופות גמל המנוהלות באמצעות הסכם ניהול
בניכוי סכומים שהועברו להראל ביטוח

הכנסות מדמי ניהול ותפעול
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

סך כל ההכנסות

הוצאות

עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
הוצאות הנהלה וכלליות
הוצאות אחרות
הוצאות מימון

סך כל ההוצאות

רווח לפני מסים על הכנסה

הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה

סך כל הרווח הכולל לתקופה לפני מסים על הכנסה

96,036	49,485	145,521
167,413	55,003	222,416
3,513	138	3,651
-	6	6
266,962	104,632	371,594
51,319	15,678	66,997
(1,932)	(1,086)	(3,018)
49,387	14,592	63,979

ביאור 5 - מגזרי פעילות (המשך)

ב. דיווח בדבר מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017

פנסיה	גמל	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח

293,143	86,879	380,022
-	120,376	120,376
-	(120,376)	(120,376)
293,143	86,879	380,022
4,394	13,107	17,501
1,375	589	1,964
298,912	100,575	399,487

הכנסות

דמי ניהול מקופות גמל ומקרנות פנסיה, נטו
דמי ניהול מקופות גמל המנוהלות באמצעות הסכם ניהול
בניכוי סכומים שהועברו להראל ביטוח

הכנסות מדמי ניהול ותפעול
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

סך כל ההכנסות

הוצאות

עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
הוצאות הנהלה וכלליות
הוצאות אחרות
הוצאות מימון

סך כל ההוצאות

רווח לפני מסים על הכנסה

רווח כולל אחר לפני מסים על הכנסה

סך כל הרווח הכולל לתקופה לפני מסים על הכנסה

96,913	40,671	137,584
159,627	50,646	210,273
1,662	61	1,723
-	19	19
258,202	91,397	349,599
40,710	9,178	49,888
1,472	631	2,103
42,182	9,809	51,991

ביאור 6 - נכסים בלתי מוחשיים

תוכנות מחשב (1)	הסכם אי תחרות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח

49,437	8,451	57,888
3,884	-	3,884
53,321	8,451	61,772
5,908	-	5,908
59,229	8,451	67,680

עלות

יתרה ליום 1 בינואר, 2018

תוספות

יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018

תוספות

יתרה ליום 31 בדצמבר, 2019

הפחתה שנצברה

יתרה ליום 1 בינואר, 2018

הפחתה שהוכרה במהלך השנה

יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018

הפחתה שהוכרה במהלך השנה

יתרה ליום 31 בדצמבר, 2019

32,159	8,451	40,610
4,820	-	4,820
36,979	8,451	45,430
4,337	-	4,337
41,316	8,451	49,767

הערך בספרים

ליום 31 בדצמבר, 2019

ליום 31 בדצמבר, 2018

17,913	-	17,913
16,342	-	16,342

(1) תוספות בגין תוכנות מחשב הן בעיקרן תוספות בגין פיתוח עצמי.

ביאור 7 - הוצאות רכישה נדחות

א. אומדן תקופת הפחתת הוצאות הרכישה הנדחות וברורות ההשבה שלהם, נבחנים לפחות אחת לשנה בהתאם למתואר בביאור 3. ח. לעייל.
בתקופת הדוח תקופת הפחתה הממוצעת של הוצאות הרכישה הנדחות בגין חוזי פנסיה והגמל נותרה ללא שינוי.

ב. תנועה

פנסיה	גמל	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
206,125	16,267	222,392
22,782	13,967	36,749
(23,519)	(4,157)	(27,676)
205,388	26,077	231,465
35,454	7,036	42,490
(24,884)	(5,204)	(30,088)
215,958	27,909	243,867

יתרה ליום 1 בינואר, 2018
תוספות
הפחתה שוטפת
יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018
תוספות
הפחתה שוטפת
יתרה ליום 31 בדצמבר, 2019

ביאור 8 - רכוש קבוע

הרכב ותנועה

מחשבים	משרדי	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
199	31	230
667	6	673
866	37	903
2	-	2
868	37	905
174	10	184
137	1	138
311	11	322
228	1	229
539	12	551
329	25	354
555	26	581

עלות
יתרה ליום 1 בינואר, 2018
תוספות
יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018
תוספות
יתרה ליום 31 בדצמבר, 2019

פחת שנצבר
יתרה ליום 1 בינואר, 2018
תוספות
יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018
תוספות
יתרה ליום 31 בדצמבר, 2019

הערך בספרים
ליום 31 בדצמבר, 2019
ליום 31 בדצמבר, 2018

ביאור 9 - חייבים ויתרות חובה

הרכב

ליום 31 בדצמבר	ליום 31 בדצמבר
2019	2018
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
642	506
3,969	3,702
55	58
15,760	29,284
92	1,048
2	122
20,520	34,720

הוצאות מראש
צדדים קשורים (1)
ריבית לקבל
קרנות פנסיה וקופות גמל
חייבים כספים במעבר
חייבים אחרים
סה"כ חייבים ויתרות חובה

(1) יתרות שוטפות שאינן צמודות למדד ואינן נושאות ריבית.

ראה פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה במסגרת ביאור 24 בדבר ניהול סיכונים.

ביאור 10 - השקעות פיננסיות

ליום 31 בדצמבר 2019			
מוצגים בשווי הוגן	מינים למכירה	הלוואות וחייבים	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
-	201,708	-	201,708
-	-	55	55
1	-	-	1
1	201,708	55	201,764

נכסי חוב סחירים
נכסי חוב שאינם סחירים
אחרות
סה"כ

ליום 31 בדצמבר 2018			
מוצגים בשווי הוגן	מינים למכירה	הלוואות וחייבים	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
-	175,034	-	175,034
-	-	145	145
-	-	-	-
-	175,034	145	175,179

נכסי חוב סחירים
נכסי חוב שאינם סחירים
אחרות
סה"כ

א. נכסי חוב סחירים

הרכב:

ליום 31 בדצמבר	
2019	2018
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח

152,644	130,962

אגרות חוב ממשלתיות

מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד:
זמינות למכירה

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

מוצגים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד:
זמינים למכירה

סך הכל נכסי חוב סחירים

49,064	44,072
201,708	175,034

ב. נכסי חוב שאינם סחירים

הרכב:

ערך בספרים		שווי הוגן	
ליום 31 בדצמבר	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 בדצמבר
2019	2018	2019	2018
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
55	145	68	160

שאינם ניתנים להמרה
מוצגות כהלוואות וחייבים

ג. פרטים בדבר ריבית והצמדה בגין נכסי חוב

ריבית אפקטיבית	
ליום 31 בדצמבר	
2019	2018
אחוזים	אחוזים

(0.45)	0.50
0.41	1.37

נכסי חוב סחירים

צמוד למדד המחירים לצרכן
שקלי

נכסי חוב שאינם סחירים

צמוד למדד המחירים לצרכן

8.08	6.91

ביאור 10 - השקעות פיננסיות (המשך)

ד. השקעות פיננסיות אחרות

ליום 31 בדצמבר	
2019	2018
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח

שאינן סחירות

1	-

מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד שיועדו בעת ההכרה לראשונה

ה. שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן

השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד וכן של נכסי חוב שאינם סחירים, אשר מידע לגבי השווי ההוגן ניתן לצרכי גילוי בלבד נקבעים באמצעות היוון אומדן תזרימי המזומנים הצפויים בגינם. שיעורי ההיוון מתבססים על חלוקת השוק הסחיר לעשירונים בהתאם לתשואה לפדיון של נכסי החוב וקביעת המיקום של הנכס הלא סחיר באותם עשירונים וזאת בהתאם לפרמיית הסיכון הנגזרת ממחירי עסקאות/הנפקות בשוק הלא סחיר. ציטוטי המחירים ושיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעים על ידי חברת מרווח הוגן, חברה המספקת ציטוטי מחירים ושערי ריבית לגופים מוסדיים לשערוך נכסי חוב לא סחירים.

עקום התשואה המוצג להלן והריביות הממוצעות המשוקללות בגין כל אחת מקבוצות הדירוג המוצגים בטבלה הינם בהתאם לנכסים הכלולים בכל קבוצת דירוג.

ליום 31 בדצמבר	
2019	2018
באחוזים	באחוזים

עבור נכסי חוב שאינם סחירים לפי דירוג * :

AA ומעלה

A

(0.37)	0.79
-	0.67

* המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג "מעלות", "מדרוג" ודירוג פנימי. נתוני חברת מדרוג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

ו. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

הטבלה דלהלן מציגה ניתוח מכשירים פיננסיים המוצגים על פי שווים ההוגן. הרמות השונות לשווי הוגן הוגדרו באופן הבא:

- רמה 1 - מחירים מצוטטים (לא מתואמים) בשוק פעיל למכשירים זהים.
- רמה 2 - נתונים נצפים, ישירים או בלתי ישירים, שאינם כלולים ברמה 1 לעיל.
- רמה 3 - נתונים שאינם מבוססים על נתוני שוק נצפים.

היתרה בדוחות הכספיים של מזומנים ושווי מזומנים, חייבים ויתרות חובה, נכסי מיסים שוטפים, תואמת או קרובה לשווי ההוגן שלהם.

ליום 31 בדצמבר		
2019		
רמה 1	רמה 3	סה"כ
אלפי ש"ח		
201,708	-	201,708
-	1	1
201,708	1	201,709

נכסי חוב סחירים

אחרות

סה"כ

ליום 31 בדצמבר		
2018		
רמה 1	רמה 3	סה"כ
אלפי ש"ח		
175,034	-	175,034
-	-	-
175,034	-	175,034

נכסי חוב סחירים

אחרות

סה"כ

ביאור 11 - מ ומנים ושווי מ ומנים

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
13,997	24,498
180	278
14,177	24,776

מזומנים למשיכה מיידית

פקדונות לזמן קצר

סה"כ מזומנים ושווי מזומנים

המזומנים בתאגידים בנקאיים לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 נושאים ריבית שוטפת המבוססת על שיעורי ריבית בגין הפקדות בנקאיות יומיות בשיעור שנתי של 0.2%.

באשר לתנאי ההצמדה של המזומנים, ראה ביאור 24, בדבר ניהול סיכונים.

ביאור 12 - הון עצמי ודרישות הון

א. הרכב הון המניות

31 בדצמבר 2018		31 בדצמבר 2019	
מונפק ונפרע	רשום	מונפק ונפרע	רשום
ש"ח	ש"ח	ש"ח	ש"ח
11,714,654	15,000,000	11,714,654	15,000,000

מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.ג. כ"א

למחזיקים במניות הרגילות הזכות לקבלת דיבידנד כפי שיוכרז מפעם לפעם וזכות הצבעה באסיפות כלליות של החברה לפי קול אחד למניה. לכל בעלי המניות מעמד שווה בערך השאריתי של החברה.

ב. תנועה בהון המניות

במהלך השנים 2019 ו-2018 לא חל שינוי בהון המניות המונפק והנפרע של החברה.

ג. קרנות הון אחרות

קרן הון בגין נכסים זמינים למכירה

קרן ההון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה כוללת את השינוי הנצבר נטו בשווי ההון של נכסים פיננסיים זמינים למכירה, עד למועד גריעת ההשקעה או ירידת ערך קבועה של ההשקעה.

קרן הון בגין עסקה עם בעל שליטה

נכסים והתחייבויות שלגביהם בוצעה עסקה בין החברה לבין בעל השליטה בה או בין חברות תחת אותה שליטה מוכרים במועד העסקה לפי שווי הוגן. ההפרש בין השווי ההוגן לבין התמורה שנקבעה בעסקה נזקף להון העצמי, בניכוי השפעת המס. הפרש בחובה מהווה במהותו דיבידנד ולכן הקטין את יתרת העודפים. הפרש בזכות מהווה במהותו השקעת בעלים ולכן הוצג בסעיף נפרד בהון העצמי "קרן הון בגין בעלי שליטה".

ד. ניהול ודרישות הון

להלן נתונים בדבר ההון הנדרש והקיים של החברה בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הון עצמי מזערי הנדרש מחברה מנהלת של קופת גמל או קרן פנסיה), התשע"ב-2012 (להלן: תקנות ההון) והנחיות הממונה:

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
140,745	159,656
391,321	432,615
250,576	272,959

הסכום הנדרש על פי תקנות ההון (*)

הון עצמי קיים

עודף

(*) הסכום הנדרש כולל דרישות הון בגין:

היקף נכסים מנוהלים

הוצאות שנתיות

סך כל הסכום הנדרש

54,767	64,379
85,978	95,277
140,745	159,656

נכון למועד הדוח, החברה עומדת בהוראות התקנות כאמור. מלבד הדרישות הכלליות בחוק החברות, חלוקת דיבידנד מעודפי הון בחברה מנהלת כפופה גם לדרישות נזילות ועמידה בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012.

ביאור 13 - מסים על ההכנסה

א. שיעורי המס החלים על הכנסות החברה

1. החברה הינה "מוסד כספי" כהגדרתו בחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975. המס החל על הכנסות של מוסדות כספיים מורכב ממס חברות וממס רווח.

2. מס חברות

ביום 4 בינואר 2016 אישרה מליאת הכנסת את החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 216), התשע"ו-2016, אשר קבע, בין היתר, הורדת שיעור מס חברות, החל משנת 2016 ואילך בשיעור של 1.5% כך שיעמוד על 25%.

כמו כן, ביום 22 בדצמבר 2016 פורסם ברשומות חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2017 ו-2018) התשע"ז-2016, אשר קבע, בין היתר, את הורדת שיעור מס חברות משיעור של 25% ל-23% בשתי פעימות. הפעימה הראשונה לשיעור של 24%, החל מינואר 2017 והפעימה השנייה לשיעור של 23% החל מינואר 2018 ואילך.

כתוצאה מהורדת שיעור המס ל-23% בשתי פעימות, יתרות המסים הנדחים ליום 31 בדצמבר 2018 חושבו בהתאם לשיעורי המס החדשים כפי שנקבעו בחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2017 ו-2018), לפי שיעור המס הצפוי לחול במועד ההיפוך.

3. מס שכר ומס רווח

ביום 12 באוקטובר 2015 אישרה מליאת הכנסת את צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (התיקון), התשע"ו-2015, הקובע כי שיעור מס הרווח ומס השכר המוטלים על מוסדות כספיים ירד מ-18% ל-17%, וזאת החל מיום 1 באוקטובר 2015. כתוצאה מהשינוי האמור שיעור המס הסטטוטורי אשר חל על מוסדות כספיים ירד מ-37.71% ל-37.58% בשנת 2015. כמו כן, כתוצאה מהורדת שיעור מס החברות ל-25% בשנת 2016, ל-24% בשנת 2017 ול-23% החל מינואר 2018 ואילך, שיעור המס הסטטוטורי ירד ל-35.9% בשנת 2016, ל-35.04% בשנת 2017 ול-34.19% משנת 2018 ואילך.

4. להלן שיעורי המס הסטטוטוריים החלים על מוסדות כספיים ובכללם החברה:

שנה	שיעור מס חברות	שיעור מס רווח	שיעור מס כולל במוסדות כספיים (*)
2016	25.0	17.00	35.90
2017	24.0	17.00	35.04
2018 ואילך	23.0	17.00	34.19

(*) שיעור משוקלל.

המסים השוטפים לתקופות המדווחות מחושבים בהתאם לשיעורי המס המוצגים בטבלה לעיל.

ב. הוראת שעה בעניין אי תחולת כללי IFRS לצרכי מס

ביום 12 בינואר 2012, פורסם ברשומות חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 188), התשע"ב-2012, בעניין הארכת הוראת השעה הקיימת בדבר אי תחולת תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) בקביעת ההכנסה החייבת של הנישומים גם לגבי שנות המס 2010 ו-2011. ביום 30 ביולי 2014 פורסם תיקון 202 לפקודה במסגרתו הוארך תוקף הוראת השעה לגבי שנות המס 2012 ו-2013.

ג. שומות מס

שומות מס אשר הוגשו על ידי החברה עד וכולל שנת 2016 הינן סופיות.

ביאור 13 - מסים על ההכנסה (המשך)

ד. מסים על הכנסה הכלולים בדוחות רווח והפסד:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
17,085	21,960	18,349
8	743	1
17,093	22,703	18,350
378	1,297	712
(21)	-	-
357	1,297	712
17,450	24,000	19,062

הוצאות מסים שוטפים -

בגין השנה השוטפת
התאמות בגין שנים קודמות, נטו

הוצאות (הכנסות) מסים נדחים

יצירה והיפוך של הפרשים זמניים, ראה גם ו' להלן
שינוי בשיעורי המס

ה. מיסים נדחים

הרכב:

מכשירים פיננסיים	הוצאות רכישה נדחות	נכסים בלתי מוחשיים	סה"כ
(282)	(1,611)	1,055	(838)
534	(882)	(949)	(1,297)
1,031	-	-	1,031
1,283	(2,493)	106	(1,104)
447	(1,142)	(17)	(712)
(2,268)	-	-	(2,268)
(538)	(3,635)	89	(4,084)

יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 1 בינואר 2018

שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד

שינויים אשר נזקפו לרווח כולל אחר

יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2018

שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד

שינויים אשר נזקפו לרווח כולל אחר

יתרת התחייבות מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2019

המיסים הנדחים מוצגים במאן כדלקמן:

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,104	4,084

התחייבויות בגין מסים נדחים

ביאור 13 - מסים על ההכנסה (המשך)

ו. מס תיאורטי

להלן מובאת התאמה בין סכום המס, שהיה חל אילו כל ההכנסות וההוצאות, הרווחים וההפסדים בדוח רווח והפסד היו מתחייבים במס לפי שיעור המס הסטטוטורי, לבין סכום מסים על ההכנסה שנוקף בדוח רווח והפסד:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2017	2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
49,888	66,997	55,988	רווח לפני מסים על ההכנסה
35.04%	34.19%	34.19%	שיעור המס הסטטוטורי הכולל החל על מוסדות כספיים (ראה סעיף 4.א לעיל)
17,481	22,906	19,142	מס מחושב לפי שיעור המס הסטטוטורי
			עלייה (ירידה) במסים על ההכנסה הנובעת מהגורמים הבאים:
74	24	11	הוצאות שאינן מותרות בניכוי לצורכי מס
(21)	-	-	עדכון יתרות מסים נדחים בגין שינויים בשיעורי המס
8	1,180	1	מסים בגין שנים קודמות
(97)	(110)	(253)	הפרשים קבועים שאינם מוכרים למס
5	-	161	אחרים
17,450	24,000	19,062	מסים על ההכנסה
34.98%	35.82%	34.05%	שיעור מס אפקטיבי ממוצע

ביאור 14 - זכאים ויתרות זכות

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
56,274	50,767	החברה האם (1)
11,595	16,711	הוצאות לשלם
3,865	3,935	צדדים קשורים (1)
88	34	אחרים
71,822	71,447	סך הכל זכאים ויתרות זכות

(1) יתרות שוטפות אינן צמודות למדד ואינן נושאות ריבית.

ראה פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה במסגרת ביאור 24.

ביאור 15 - הכנסות דמי ניהול מקופות גמל ומקרנות פנסיה, נטו

א. שיעור דמי ניהול

החברה רשאית על פי דין לגבות דמי ניהול בשיעורים הבאים:

קרן פנסיה חדשה מקיפה	קרן פנסיה חדשה כללית	קופות גמל אישיות לתגמולים ולפיצויים וקופת גמל להשקעה	קרן השתלמות, קופת גמל מרכז ית לפיצויים, קופה מרכז ית לפנסיה תקציבית וקופה לדמי מחלה	קופת גמל להשקעה לחיסכון ארוך טווח לילד
פעילים	6% מהפקדה 0.5% מנכסים	4% מהפקדה 1.05% מנכסים (***)	2% מנכסים	0.23% מנכסים (***)
לא פעילים:				
מנותקי קשר	0.3% מנכסים	0.3% מנכסים	0.3% מנכסים	0.23% מנכסים
אחר	0.5% מנכסים	1.05% מנכסים	2% מנכסים	0.23% מנכסים
מקבלי קצבה	0.5% מנכסים (*)	0.6% מנכסים (**)	-	-

(*) מזכאים קיימים לפנסיה לא נגבים דמי ניהול.

(**) דמי ניהול למקבלי קצבה אשר החלו לקבל קצבה החל מ-1 בינואר 2013 ואילך, לא יעלו על 0.6% מיתרת התחייבויות הקופה כלפיהם, מקבלי קצבה שהחלו לקבל קצבה לפני 1 בינואר 2013, לא יעלו על 2.0% מיתרת התחייבויות הקופה כלפיהם.

על אף האמור, בהתאם לתקנון הקרן דמי הניהול ממי שהפכו לפנסיונרים החל מחודש ינואר 2010 ואילך ייגבו דמי ניהול שלא יעלו על שיעור של 0.5% בחישוב שנתי מתוך סך הנכסים העומדים כנגד התחייבות הקרן לכלל הפנסיונרים.

עבור פנסיונרים שפרשו לפני שנת 2010 נגבים דמי ניהול בשיעור של 2% בחישוב שנתי מתוך סך הנכסים העומדים כנגד התחייבות הקרן לכלל הפנסיונרים..

(***) בהתאם לתקנה 2(א)(2) לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)-(דמי ניהול), התשע"ב-2012, במקרים מסוימים, חברה מנהלת רשאית לגבות דמי ניהול מינימליים בסכום שלא יעלה על 6 ש"ח לחודש.

(****) דמי ניהול משולמים מהמוסד לביטוח לאומי.

ב. הכנסות דמי ניהול

1. דמי ניהול מקרנות פנסיה

דמי ניהול			שיעור ממוצע של דמי ניהול		
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2019	2018	2017	2019	2018	2017
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אחוזים	אחוזים	אחוזים
173,503	175,907	169,622	2.01	2.20	2.42
144,242	130,971	117,745	0.20	0.22	0.23
317,745	306,878	287,367			
דמי ניהול מקרן פנסיה חדשה מקיפה:					
מדמי גמולים					
מצבירה					
סך הכל דמי ניהול מקרן פנסיה חדשה מקיפה					
דמי ניהול מקרן פנסיה חדשה כללית:					
מדמי גמולים					
מצבירה					
סך הכל דמי ניהול מקרן פנסיה חדשה כללית					
2,965	2,642	1,959	1.15	1.22	1.16
3,901	4,351	3,817	0.37	0.45	0.50
6,866	6,993	5,776			
324,611	313,871	293,143			
סך הכל דמי ניהול מקרנות פנסיה					

ביאור 15 - הכנסות דמי ניהול מקופות גמל ומקרנות פנסיה, נטו (המשך)

ב. הכנסות מדמי ניהול (המשך)

2. דמי ניהול מקופות גמל

דמי ניהול			שיעור ממוצע של דמי ניהול		
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2019	2018	2017	2019	2018	2017
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אחוזים	אחוזים	אחוזים
316	440	436	0.22	0.15	0.16
13	31	46	0.29	0.39	0.59
16	29	20	0.19	0.19	0.25
52	68	135	0.06	0.06	0.13
2	2	2	0.29	0.09	0.10
370	447	275	0.49	0.54	0.51
30	-	-	0.92	-	-
3	-	-	0.73	-	-
802	1,017	914			
דמי ניהול מדמי גמולים:					
16,108	13,886	9,931	0.55	0.57	0.63
933	1,057	1,128	0.61	0.60	0.63
1,486	1,306	992	0.59	0.59	0.62
11,865	11,607	11,512	0.54	0.55	0.58
293	321	323	0.58	0.59	0.60
5,418	3,859	1,782	0.62	0.60	0.61
480	-	-	0.68	-	-
100	-	-	0.56	-	-
3,836	-	-	0.23	-	-
85	-	-	0.23	-	-
20	-	-	0.23	-	-
54	-	-	0.23	-	-
1,363	905	313	0.66	0.65	0.60
154	115	56	0.68	0.64	0.63
349	255	103	0.67	0.66	0.62
242	159	39	0.66	0.64	0.57
21	8	4	0.64	0.55	0.62
361	218	82	0.23	0.23	0.23
519	308	108	0.23	0.23	0.23
253	155	63	0.23	0.23	0.23
225	134	53	0.23	0.23	0.23
3	16	26	0.12	0.49	0.63
3	5	2	0.13	0.23	0.17
55,460	48,634	38,845	0.73	0.76	0.82
1,883	2,060	2,312	0.78	0.81	0.87
3,403	3,225	2,746	0.69	0.72	0.79
11,016	11,436	11,523	0.71	0.74	0.78
784	729	697	0.75	0.78	0.85
342	350	352	0.73	0.76	0.82
819	795	693	0.76	0.82	0.92
1,578	-	-	0.97	-	-
83	-	-	0.63	-	-
1,513	1,443	1,303	0.61	0.65	0.71
322	489	480	0.31	0.25	0.25
258	240	301	1.28	1.31	1.07
212	208	196	0.42	0.43	0.43
121,844	103,923	85,965			
122,646	104,940	86,879			
447,257	418,811	380,022			

דמי ניהול מצבירה:

הראל גמל-הראל גמל לגילאי 50 עד 60
הראל גמל-הראל גמל מסלול שקלי
הראל גמל-הראל גמל מסלול מניות
הראל גמל-הראל גמל אג"ח עד 10% מניות
הראל גמל-הראל גמל אג"ח קונצרני
הראל גמל-הראל גמל לגילאי 50 ומטה
הראל גמל-הראל גמל מסלול כהלכה
הראל גמל-הראל גמל מסלול חו"ל
סך הכל דמי ניהול מדמי גמולים

הראל גמל-הראל גמל לגילאי 50 עד 60
הראל גמל-הראל גמל מסלול שקלי
הראל גמל-הראל גמל מסלול מניות
הראל גמל-הראל גמל אג"ח עד 10% מניות
הראל גמל-הראל גמל אג"ח קונצרני
הראל גמל-הראל גמל לגילאי 50 ומטה
הראל גמל-הראל גמל מסלול כהלכה
הראל גמל-הראל גמל מסלול חו"ל
קופת דיסקונט - דיסקונט בני 50 עד 60 *
קופת דיסקונט - דיסקונט בני 60 ומעלה *
קופת דיסקונט - דיסקונט בני 50 ומטה *
קופת דיסקונט - דיסקונט אג"ח ממשלת ישראל *
הראל גמל להשקעה כללי
הראל גמל להשקעה אג"ח עד 10% מניות
הראל גמל להשקעה אג"ח עד 20% מניות
הראל גמל להשקעה מניות
הראל גמל להשקעה הלכה
הראל גמל השקעה לילד - הלכה **
הראל גמל השקעה לילד - סיכון מועט **
הראל גמל השקעה לילד - סיכון בינוני **
הראל גמל השקעה לילד - סיכון גבוה **
הראל גמל IRA
קופת גמל למשרתי הקבע בצה"ל
הראל השתלמות-הראל השתלמות כללי
הראל השתלמות-הראל השתלמות מסלול שקלי
הראל השתלמות-הראל השתלמות מסלול מניות
הראל השתלמות-הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות
הראל השתלמות-הראל השתלמות אג"ח ללא מניות
הראל השתלמות-הראל השתלמות מסלול חו"ל
הראל השתלמות-הראל השתלמות לטווח ארוך
הראל השתלמות-הראל השתלמות מסלול כהלכה
הראל השתלמות-הראל השתלמות אג"ח קונצרני
הראל קמ"פ - מסלול כללי
הראל פרופיל אישי למעסיק
הראל קופה לפנסיה תקציבית
הראל דקל קופת גמל לדמי מחלה
סך הכל דמי ניהול מצבירה

סך הכל דמי ניהול מקופות גמל

סך דמי הניהול מקופות גמל ומקרנות פנסיה, נטו

* דמי ניהול בשיעור של 0.225% שנתי משולמים מבנק דיסקונט.

** דמי ניהול בשיעור של 0.23% שנתי משולמים מהמוסד לביטוח לאומי.

ביאור 15 - הכנסות דמי ניהול מקופות גמל ומקרנות פנסיה, נטו (המשך)

ג. הכנסות דמי ניהול מקופות גמל המנוהלות באמצעות הסכם ניהול (ראה ביאור 1.ב.25)

שיעור ממוצע של דמי ניהול			דמי ניהול		
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019	2017	2018	2019
אחוזים	אחוזים	אחוזים	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
0.61	0.52	0.76	1,377	1,187	875
1.00	0.46	0.99	25	16	17
0.26	0.42	0.21	18	19	10
0.12	0.07	0.06	246	203	112
0.18	0.16	0.13	254	269	273
1.74	0.58	-	33	44	-
0.84	1.72	-	4	4	-
			1,957	1,742	1,287
דמי ניהול מדמי גמולים:					
הראל גמל -הראל אג"ח עד 25% מניות					
הראל גמל-הראל גמל שקלי טווח קצר					
הראל גמל-הראל גמל אג"ח ללא מניות					
הראל גמל-הראל גמל אג"ח עד 20% מניות					
הראל גמל-הראל גמל לגילאי 60 ומעלה					
הראל גמל-הראל גמל מסלול כהלכה					
הראל גמל-הראל גמל מסלול חו"ל					
סך הכל דמי ניהול מדמי גמולים					
דמי ניהול מצבירה:					
0.69	0.69	0.68	83,031	77,808	72,419
0.65	0.61	0.53	1,416	1,182	1,119
0.63	0.58	0.58	1,563	1,474	1,485
0.57	0.56	0.55	11,510	14,150	15,537
0.70	0.64	0.63	6,487	8,836	10,620
0.78	0.72	-	306	397	-
0.55	0.54	-	54	79	-
0.69	0.67	0.64	11,494	13,178	13,821
1.06	1.03	-	1,035	1,328	-
0.63	0.63	-	72	83	-
0.96	0.88	0.80	43	51	52
0.71	0.70	0.77	226	200	204
0.63	0.65	0.55	519	485	350
0.73	0.73	0.74	663	651	612
			118,419	119,902	116,219
סך הכל דמי ניהול מצבירה					
סך הכל דמי ניהול מקופות גמל המנוהלות באמצעות הסכם ניהול					
			120,376	121,644	117,506

ביאור 16 - נתונים אודות קופות הגמל וקרנות הפנסיה שבניהול החברה

א. היקף נכסים מנוהלים, תקבולים ותשלומים

1. קופות בניהול החברה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019	ליום 31 בדצמבר 2019	
תשלומים	תקבולים	סך נכסים מנוהלים
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,339,558	8,661,980	73,273,966
17,674	258,419	1,348,509
1,357,232	8,920,399	74,622,475

הראל פנסיה - קרן פנסיה חדשה מקיפה
הראל פנסיה כללית - קרן פנסיה חדשה כללית

קופות גמל בניהול החברה:

75,298	145,843	3,047,478
9,845	4,747	148,034
6,934	8,501	278,267
79,258	86,695	2,307,306
2,444	602	48,710
20,930	74,881	990,097
3,557	3,435	79,829
872	346	18,724
50,066	88,471	1,473,784
409	2,238	35,613
282	911	8,616
3,822	2,502	20,262
19,221	93,337	253,148
2,296	6,132	27,126
5,423	15,680	60,889
3,605	14,507	47,969
849	996	3,329
1,005	59,642	192,701
848	96,269	280,300
887	41,081	134,958
521	36,567	124,962
-	362	2,475
478,920	1,237,242	8,193,366
27,854	26,354	232,017
24,198	72,130	539,978
111,708	102,633	1,569,010
8,566	9,381	108,162
3,907	4,687	47,274
4,271	9,282	114,003
14,862	39,560	181,085
490	1,555	13,441
39,686	-	243,244
2,380	-	22,779
673	1,834	21,565
-	-	52,390
1,005,887	2,288,403	20,922,891
2,363,119	11,208,802	95,545,366

הראל גמל-הראל גמל לגילאי 50 עד 60
הראל גמל-הראל גמל מסלול שקלי
הראל גמל-הראל גמל מסלול מניות
הראל גמל-הראל גמל אג"ח עד 10% מניות
הראל גמל-הראל גמל אג"ח קונצרני
הראל גמל-הראל גמל לגילאי 50 ומטה
הראל גמל-הראל גמל מסלול כהלכה
הראל גמל-הראל גמל מסלול חו"ל
קופת דיסקונט - דיסקונט בני 50 עד 60
קופת דיסקונט - דיסקונט בני 60 ומעלה
קופת דיסקונט - דיסקונט בני 50 ומטה
קופת דיסקונט - דיסקונט אג"ח ממשלת ישראל
הראל גמל להשקעה כללי
הראל גמל להשקעה אג"ח עד 10% מניות
הראל גמל להשקעה אג"ח עד 20% מניות
הראל גמל להשקעה מניות
הראל גמל להשקעה הלכה
הראל גמל השקעה לילד - הלכה
הראל גמל השקעה לילד - סיכון מועט
הראל גמל השקעה לילד - סיכון בינוני
הראל גמל השקעה לילד - סיכון גבוה
קופת גמל למשרתי הקבע בצה"ל
הראל השתלמות -הראל השתלמות כללי
הראל השתלמות -הראל השתלמות מסלול שקלי
הראל השתלמות -הראל השתלמות מסלול מניות
הראל השתלמות -הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות
הראל השתלמות -הראל השתלמות אג"ח ללא מניות
הראל השתלמות -הראל השתלמות מסלול חו"ל
הראל השתלמות -הראל השתלמות לטווח ארוך
הראל השתלמות -הראל השתלמות מסלול כהלכה
הראל השתלמות -הראל השתלמות אג"ח קונצרני
הראל קמ"פ- מסלול כללי
הראל פרופיל אישי למעסיק
הראל קופה לפנסיה תקציבית
הראל דקל קופת גמל לדמי מחלה

סך הכל קרנות פנסיה וקופות גמל בניהול החברה

ביאור 16 - נתונים אודות קופות הגמל וקרנות הפנסיה שבניהול החברה (המשך)

א. היקף נכסים מנוהלים, תקבולים ותשלומים (המשך)

1. קופות בניהול החברה (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 בדצמבר 2018	
תשלומים	תקבולים	סך נכסים מנוהלים
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,218,925	8,071,516	59,577,599
8,090	206,784	1,012,422
1,227,015	8,278,300	60,590,021

הראל פנסיה - קרן פנסיה חדשה מקיפה
הראל פנסיה כללית - קרן פנסיה חדשה כללית

קופות גמל בניהול החברה:

54,881	277,482	2,636,075	הראל גמל-הראל גמל לגילאי 50 עד 60
9,253	7,925	157,350	הראל גמל-הראל גמל מסלול שקלי
6,567	12,450	220,467	הראל גמל-הראל גמל מסלול מניות
85,868	120,116	2,101,623	הראל גמל-הראל גמל אג"ח עד 10% מניות
2,459	1,711	51,398	הראל גמל-הראל גמל אג"ח קונצרני
13,394	75,950	726,075	הראל גמל-הראל גמל לגילאי 50 ומטה
11,497	87,153	165,726	הראל גמל להשקעה כללי
2,811	9,254	20,291	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 10% מניות
3,711	21,325	44,007	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 20% מניות
2,326	15,084	27,581	הראל גמל להשקעה מניות
375	1,056	3,615	הראל גמל להשקעה הלכה
335	50,163	118,884	הראל גמל השקעה לילד - הלכה
357	72,895	171,190	הראל גמל השקעה לילד - סיכון מועט
359	36,082	83,985	הראל גמל השקעה לילד - סיכון בינוני
164	31,404	70,283	הראל גמל השקעה לילד - סיכון גבוה
-	-	2,930	הראל גמל IRA
-	355	1,855	קופת גמל למשרתי הקבע בצה"ל
405,720	1,111,013	6,777,700	הראל השתלמות -הראל השתלמות כללי
29,710	30,231	247,541	הראל השתלמות -הראל השתלמות מסלול שקלי
24,388	65,207	425,350	הראל השתלמות -הראל השתלמות מסלול מניות
106,388	115,408	1,527,311	הראל השתלמות -הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות
7,804	8,334	100,997	הראל השתלמות -הראל השתלמות אג"ח ללא מניות
2,640	4,600	45,615	הראל השתלמות -הראל השתלמות מסלול חו"ל
3,628	8,036	98,487	הראל השתלמות -הראל השתלמות לטווח ארוך
34,355	-	249,460	הראל קמ"פ - מסלול כללי
3,483	-	190,399	הראל פרופיל אישי למעסיק
590	2,234	18,583	הראל קופה לפנסיה תקציבית
229	-	47,338	הראל דקל קופת גמל לדמי מחלה
813,292	2,165,468	16,332,116	
2,040,307	10,443,768	76,922,137	סך הכל קרנות פנסיה וקופות גמל בניהול החברה

ביאור 16 - נתונים אודות קופות הגמל וקרנות הפנסיה שבניהול החברה (המשך)

א. היקף נכסים מנוהלים, תקבולים ותשלומים (המשך)

1. קופות בניהול החברה (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017		ליום 31 בדצמבר 2017
תשלומים	תקבולים	סך נכסים מנוהלים
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,002,223	7,031,736	53,055,871
6,993	164,067	859,210
1,009,216	7,195,803	53,915,081
39,421	289,288	1,987,660
5,923	7,637	177,836
3,600	10,189	190,041
77,858	98,431	2,033,854
2,399	2,356	57,241
8,099	60,866	453,003
1,275	97,683	99,867
337	13,707	13,539
594	26,824	27,088
349	13,910	15,562
28	1,848	702
56	68,954	71,304
88	98,880	101,056
71	48,973	50,851
47	40,808	43,723
361	6,005	3,328
-	332	1,584
299,216	908,824	5,547,229
27,381	32,519	259,186
18,489	52,806	404,053
87,193	122,342	1,517,338
4,858	7,849	85,759
3,099	5,207	44,187
3,951	6,469	85,291
13,982	-	186,168
1,816	-	197,118
522	2,099	17,611
-	2,127	48,785
601,013	2,026,933	13,720,964
1,610,229	9,222,736	67,636,045

הראל פנסיה - קרן פנסיה חדשה מקיפה
הראל פנסיה כללית - קרן פנסיה חדשה כללית

קופות גמל בניהול החברה:

הראל גמל-הראל גמל לגילאי 50 עד 60
הראל גמל-הראל גמל מסלול שקלי
הראל גמל-הראל גמל מסלול מניות
הראל גמל-הראל גמל אג"ח עד 10% מניות
הראל גמל-הראל גמל אג"ח קונצרני
הראל גמל-הראל גמל לגילאי 50 ומטה
הראל גמל להשקעה כללי
הראל גמל להשקעה אג"ח עד 10% מניות
הראל גמל להשקעה אג"ח עד 20% מניות
הראל גמל להשקעה מניות
הראל גמל להשקעה הלכה
הראל גמל השקעה לילד - הלכה
הראל גמל השקעה לילד - סיכון מועט
הראל גמל השקעה לילד - סיכון בינוני
הראל גמל השקעה לילד - סיכון גבוה
הראל גמל IRA
קופת גמל למשרתי הקבע בצה"ל
הראל השתלמות-הראל השתלמות כללי
הראל השתלמות-הראל השתלמות מסלול שקלי
הראל השתלמות-הראל השתלמות מסלול מניות
הראל השתלמות-הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות
הראל השתלמות-הראל השתלמות אג"ח ללא מניות
הראל השתלמות-הראל השתלמות מסלול חו"ל
הראל השתלמות-הראל השתלמות לטווח ארוך
הראל קמ"פ - מסלול כללי
הראל פרופיל אישי למעסיק
הראל קופה לפנסיה תקציבית
הראל דקל קופת גמל לדמי מחלה

סך הכל קרנות פנסיה וקופות גמל בניהול החברה

ביאור 16 - נתונים אודות קופות הגמל וקרנות הפנסיה שבניהול החברה (המשך)

א. היקף נכסים מנוהלים, תקבולים ותשלומים (המשך)

2. קופות גמל המנוהלות באמצעות הסכם ניהול (ראה ביאור 1.ב.25)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019		ליום 31 בדצמבר 2019
תשלומים	תקבולים	סך נכסים מנוהלים
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
503,709	119,903	10,569,363
23,621	1,822	192,295
14,894	4,451	252,953
82,695	184,554	2,953,022
72,723	204,150	1,837,722
140,155	145,027	2,237,229
270	-	8,072
1,378	-	25,544
9,911	-	58,104
9,052	-	78,256
858,408	659,907	18,212,560

קופות בבעלות הראל ביטוח:

הראל גמל - הראל אג"ח עד 25% מניות
הראל גמל-הראל גמל שקלי טווח קצר
הראל גמל-הראל גמל אג"ח ללא מניות
הראל גמל-הראל גמל אג"ח עד 20% מניות
הראל גמל-הראל גמל לגילאי 60 ומעלה
הראל השתלמות - הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות
הראלקמ"פ - מסלול מניות
הראלקמ"פ - מסלול אג"ח צמוד מדד
הראלקמ"פ - מסלול שקלי
הראלקמ"פ - אג"ח עד 15% מניות

סך הכל קופות גמל

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018		ליום 31 בדצמבר 2018
תשלומים	תקבולים	סך נכסים מנוהלים
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
535,060	224,746	10,624,684
13,398	3,414	241,890
12,364	5,110	244,669
68,305	304,536	2,560,913
49,825	167,789	1,513,039
1,943	7,568	60,759
759	265	16,750
110,963	160,052	2,015,136
10,339	33,294	138,303
851	1,429	11,800
200	-	5,372
4,252	-	25,980
6,117	-	67,765
4,806	-	84,250
819,182	908,203	17,611,310

קופות בבעלות הראל ביטוח:

הראל גמל - הראל אג"ח עד 25% מניות
הראל גמל-הראל גמל שקלי טווח קצר
הראל גמל-הראל גמל אג"ח ללא מניות
הראל גמל-הראל גמל אג"ח עד 20% מניות
הראל גמל-הראל גמל לגילאי 60 ומעלה
הראל גמל-הראל גמל מסלול כהלכה
הראל גמל-הראל גמל מסלול חו"ל
הראל השתלמות - הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות
הראל השתלמות - הראל השתלמות מסלול כהלכה
הראל השתלמות - הראל השתלמות אג"ח קונצרני
הראל קמ"פ - מסלול מניות
הראל קמ"פ - מסלול אג"ח צמוד מדד
הראל קמ"פ - מסלול שקלי
הראל קמ"פ - אג"ח עד 15% מניות

סך הכל קופות גמל

ביאור 16 - נתונים אודות קופות הגמל וקרנות הפנסיה שבניהול החברה (המשך)

א. היקף נכסים מנוהלים, תקבולים ותשלומים (המשך)

2. קופות גמל המנוהלות באמצעות הסכם ניהול (ראה ביאור 1.25.2) (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017		ליום 31 בדצמבר 2017
תשלומים	תקבולים	סך נכסים מנוהלים
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
558,294	215,009	11,570,880
14,785	1,992	197,997
12,954	7,078	247,987
54,883	211,458	2,242,902
30,906	138,805	1,153,312
1,812	2,042	45,657
144	490	11,162
93,222	159,983	1,834,602
6,584	25,976	113,639
122	1,380	13,043
34	-	5,974
2,625	-	30,451
4,478	-	82,865
5,059	-	91,270
785,902	764,213	17,641,741

קופות בבעלות הראל ביטוח:

הראל גמל - הראל אג"ח עד 25% מניות
הראל גמל-הראל גמל שקלי טווח קצר
הראל גמל-הראל גמל אג"ח ללא מניות
הראל גמל-הראל גמל אג"ח עד 20% מניות
הראל גמל-הראל גמל לגילאי 60 ומעלה
הראל גמל-הראל גמל מסלול כהלכה
הראל גמל-הראל גמל מסלול חו"ל
הראל השתלמות - הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות
הראל השתלמות - הראל השתלמות מסלול כהלכה
הראל השתלמות - הראל השתלמות אג"ח קונצרני
הראל קמ"פ - מסלול מניות
הראל קמ"פ - מסלול אג"ח צמוד מדד
הראל קמ"פ - מסלול שקלי
הראל קמ"פ - אג"ח עד 15% מניות
סך הכל קופות גמל

ב. העברת כספים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019		
קרנות פנסיה	קופות גמל	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
177,537	228,975	406,512
1,788,809	58,686	1,847,495
688,922	1,573,162	2,262,084
2,655,268	1,860,823	4,516,091
194,684	172,507	367,191
3,045,275	77,841	3,123,116
140,335	2,472,980	2,613,315
3,380,294	2,723,328	6,103,622
(725,026)	(862,505)	(1,587,531)

העברות לחברה מגופים אחרים

העברות מחברות ביטוח
העברות מקרנות פנסיה
העברות מקופות גמל
סך כל העברות לחברה

העברות מהחברה לגופים אחרים

העברות לחברות ביטוח
העברות לקרנות פנסיה
העברות לקופות גמל
סך כל העברות מהחברה

העברות, נטו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018		
קרנות פנסיה	קופות גמל	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
96,923	184,961	281,884
2,474,204	59,277	2,533,481
29,308	2,958,920	2,988,228
2,600,435	3,203,158	5,803,593
186,961	79,563	266,524
2,432,345	6,176	2,438,521
106,339	1,342,580	1,448,919
2,725,645	1,428,319	4,153,964
(125,210)	1,774,839	1,649,629

העברות לחברה מגופים אחרים

העברות מחברות ביטוח
העברות מקרנות פנסיה
העברות מקופות גמל
סך כל העברות לחברה

העברות מהחברה לגופים אחרים

העברות לחברות ביטוח
העברות לקרנות פנסיה
העברות לקופות גמל
סך כל העברות מהחברה

העברות, נטו

ביאור 16 - נתונים אודות קופות הגמל וקרנות הפנסיה שבניהול החברה (המשך)

ב. העברת כספים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017					
קרנות פנסיה	קופות גמל	סה"כ	קרנות פנסיה	קופות גמל	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
98,201	96,532	194,733	2,858,086	18,928	2,877,014
34,621	2,492,814	2,527,435	2,990,908	2,608,274	5,599,182
העברות לחברה מגופים אחרים					
העברות מחברות ביטוח					
העברות מקרנות פנסיה *					
העברות מקופות גמל					
סך כל העברות לחברה					
העברות מהחברה לגופים אחרים					
העברות לחברות ביטוח					
העברות לקרנות פנסיה *					
העברות לקופות גמל					
סך כל העברות מהחברה					
העברות, נטו					

* בהתאם לתיקון מס' 13 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 ולחזור איחוד חשבונות קיימים בקרנות פנסיה חדשות- הוראת שעה, נתוני קרנות הפנסיה בשנת 2017, כוללים העברות של חשבונות לא פעילים בין קרנות הפנסיה השונות.

ג. עודף (גירעון) אקטוארי בקרנות הפנסיה

הראל פנסיה			
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2019	2018	אחוזים	אלפי ש"ח
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אחוזים	אלפי ש"ח
(29,794)	(63,203)	(0.03)	(0.10)

גירעון דמוגרפי עבור כל עמיתי הקרן

עודף (גירעון) הנובע מגורמי תשואה וריבית למקבלי קצבה:

-	-	-	-	זכאים קיימים לפנסיה
16,557	0.75	6,001	0.27	בסיסי למקבלי קצבה קיימים
-	-	-	-	הלכה למקבלי קצבה קיימים
-	-	-	(5,656)	(0.90)
77	0.09	(512)	(1.03)	בסיסי למקבלי קצבה
				הלכה למקבלי קצבה

הראל כללית			
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2019	2018	אחוזים	אלפי ש"ח
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אחוזים	אלפי ש"ח
(2,676)	(647)	(0.21)	(0.08)

גירעון דמוגרפי עבור כל עמיתי הקרן

עודף (גירעון) דמוגרפי למבוטחים במסלולי ביטוח הכוללים כיסויים ביטוחיים למקרי מוות ונכות - מסלולים מקיפים

3,873	0.80	(154)	(0.08)

עודף (גירעון) הנובע מגורמי תשואה וריבית למקבלי קצבה:

-	-	-	0.28	בסיסי למקבלי קצבה קיימים
819	2.62	(397)	(3.10)	בסיסי למקבלי קצבה

ביאור 17 - הכנסות מדמי ניהול ותפעול

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
16,030	17,249	18,404
1,471	-	21
17,501	17,249	18,425

צדדים קשורים (1)

קרן הפנסיה נתיב (2)

סה"כ

(1) ראה ביאור 4.ב.23.

(2) ראה ביאור 4.ב.25.

ביאור 18 - רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
795	339	290
(1)	(1)	-
794	338	290

רווחים (הפסדים) מהשקעות פיננסיות, למעט ריבית, הפרשי הצמדה, הפרשי שער בגין:

נכסים זמינים למכירה (א)

נכסים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד (ב)

הכנסות ריבית והפרשי הצמדה מנכסים פיננסיים שאינם בשווי הוגן דרך רווח והפסד

רווח (הפסד) מהפרשי שער בגין השקעות שאינן נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד ומנכסים אחרים

סך הכל רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

א. רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו בנכסים מינים למכירה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
795	339	290

רווחים נטו מניירות ערך שמומשו

ב. הפסדים מהשקעות בנכסים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
(1)	(1)	-

סך הכל הפסדים מהשקעות, נטו בגין נכסים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד ואשר יועדו בעת ההערכה הראשונית

ביאור 19 - עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
30,516	35,657	41,955
(5,778)	(7,981)	(11,866)
24,738	27,676	30,089
7,911	10,124	11,992
71,950	71,968	65,543
35,001	40,025	45,846
(2,016)	(4,272)	(5,100)
137,584	145,521	148,370

הוצאות רכישה:

עמלות רכישה

שינוי בהוצאות רכישה נדחות

סה"כ הוצאות רכישה

עמלות הפצה

עמלות שוטפות אחרות

הוצאות שיווק ורכישה אחרות

בניכוי דמי סליקה

סה"כ עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

ביאור 20 - הוצאות הנהלה וכלליות

הרכב

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
54,975	59,760	60,097
61,707	72,297	91,288
7,197	4,973	4,221
471	468	754
12,162	11,711	10,558
67,083	68,220	81,633
3,722	4,962	1,481
9,133	9,346	9,542
6,197	3,296	9,572
222,647	235,033	269,146
(12,374)	(12,617)	(10,718)
210,273	222,416	258,428
16,769	15,762	14,411

(1) השתתפות החברה בשכר עבודה ונלוות של החברה האם

(2) דמי ניהול לחברות אם

פחת והפחותות

ביטוחים

אחזקת משרדים ותקשורת

(3) השתתפות בהוצאות חברת האם

(4) תשלום לגורם מתפעל

ייעוץ משפטי ומקצועי

אחרות

סה"כ (*)

בניכוי -

(2) השתתפות חברת האם בהוצאות החברה

סה"כ הוצאות הנהלה וכלליות

(*) הוצאות הנהלה וכלליות כוללות הוצאות בגין מיכון בסך

(1) בגין עובדי חברת האם שמשרתם כולה או רובה כרוכה בפעילות החברה.

(2) ראה ביאור 1.ב.25 וביאור 2.ב.25.

(3) השתתפות בהוצאות החברה האם כולל הוצאות תפעול המוקצות מחברת האם. ראה בנוסף ביאור 23, בדבר יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים.

(4) השירותים המסופקים על ידי הגורם המתפעל כוללים בעיקר, ניהול חשבוניות עמיתי קופות הגמל, עריכת המידע הנמסר לעמיתי הקופות וניהול מערכת החשבוניות של הקופות.

ביאור 21 - הוצאות אחרות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,723	3,651	4,359

דמי סליקה

ביאור 22 - הוצאות מימון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2019	2018	2017
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
-	6	19
-	6	19

הוצאות ריבית והפרשי הצמדה בגין:
הוצאות מימון אחרות
סך הכל הוצאות מימון

ביאור 23 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

א. יתרות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

חברות בעלות שליטה	חברות בשליטה משותפת	בדבר תנאים ראה באור
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
-	-	5,3.ב.25
54,700	2	2,1.ב.25
-	-	5,3.ב.25
60,121	18	2,1.ב.25

ליום 31 בדצמבר, 2019

חייבים ויתרות חובה
זכאים ויתרות זכות

ליום 31 בדצמבר, 2018

חייבים ויתרות חובה
זכאים ויתרות זכות

ב. עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

בעל עניין וצדדים קשורים	חברות בשליטה משותפת	חברות בעלות שליטה	בדבר תנאים ראה באור
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
-	17,784	620	5,3,1.ב.25
(877)	(128)	(175,022)	2,1.ב.25
(8,950)	-	(42,107)	
-	156	-	
-	16,531	718	5,3,1.ב.25
(835)	(218)	(142,247)	2,1.ב.25
(9,083)	-	(37,407)	
-	163	-	
-	15,400	630	5,3,1.ב.25
(967)	(225)	(130,496)	2,1.ב.25
(7,766)	-	(31,868)	
-	163	-	

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2019

הכנסות מדמי ניהול ותפעול
הוצאות הנהלה וכלליות
הוצאות עמלות, שיווק ורכישה אחרות (*)
השתתפות בהוצאות עמלות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2018

הכנסות מדמי ניהול ותפעול
הוצאות הנהלה וכלליות
הוצאות עמלות, שיווק ורכישה אחרות (*)
השתתפות בהוצאות עמלות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2017

הכנסות מדמי ניהול ותפעול
הוצאות הנהלה וכלליות
הוצאות עמלות, שיווק ורכישה אחרות (*)
השתתפות בהוצאות עמלות

(*) חלק מפעילותה של החברה בתחום השיווק הפנסיוני כולל תשלום עמלות שוטפות ועמלות רכישה ומבוצע עם סוכנויות ומנהלי הסדר שעונים על הגדרת צדדים קשורים. פעילות זו מבוצעת במהלך העסקים הרגיל ובמחירי שוק. כמו כן, רכישת הטבות ביטוחיות לעמיתים הקרנות מבוצעת מול החברה האם במהלך העסקים הרגיל ובמחירי שוק.

ג. הטבות לאנשי מפתח ניהוליים

במהלך שנות הדוח שימשו אנשי מפתח ניהוליים בחברה בתפקידים נוספים בחברות מנהלות אחרות בקבוצת הראל, ואנשי מפתח ניהוליים אחרים בקבוצת הראל שימשו בתפקידי ניהול גם בחברה. על רקע זה, לא ניתן לקבוע את החלק מהטבותיהם אותם יש לייחס לחברה.

ביאור 24 - ניהול סיכונים

א. כללי

החברה, קרנות הפנסיה וקופות הגמל אשר בניהולה פועלות בתחומים שונים של שוקי ההון בארץ ובעולם. פעילויות אלה חושפות, בין היתר את החברה לסיכונים פיננסיים שונים, כגון סיכונים שוק (סיכון מניות, סיכון מטבע חוץ, סיכון מדד מחירים לצרכן, סיכון ריבית, סיכון מרווח אשראי), סיכון אשראי וסיכון נזילות. לסיכונים אלה נלווים סיכונים תפעוליים, סיכונים משפטיים, סיכונים מוניטין וסיכונים עסקיים.

שינויים בגורמי סיכון שוק עלולים לגרום להפסדים, באופן ישיר עקב ירידת שווי ההשקעות העצמיות של החברה, ובאופן עקיף לאור מנגנון גביית דמי הניהול. ירידות בשוק ההון גורמות לתשואות נמוכות עבור עמית הקרנות והקופות ועשויות להביא לעליה במספר הפדיונות והעזיבות.

ביאור זה כולל בין היתר תיאור תמציתי של מדיניות ניהול הסיכונים, תהליכי העבודה לזיהוי הסיכונים, למדידתם ולניהולם והבקורות הקיימות בקשר לסיכונים אליהם חשופה החברה.

המתואר בביאור זה מתייחס למכלול פעולותיה של החברה ובעיקר לניהול כספי העמיתים בקרנות ובקופות המנוהלות על ידה. ההשפעות והחשיפות הפיננסיות המתוארות להלן הינן אלו הישירות הנגזרות מתמהיל הנכסים וההתחייבויות של החברה בלבד.

ב. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים

מדיניות החברה בתחום ניהול הסיכונים מבטיחה קיומם של תהליכים לזיהוי, הערכה, מדידה, ניהול וניטור של הסיכונים באופן יזום ומתוכנן מבעוד מועד על מנת להבטיח חשיפה מבוקרת לסיכונים אלה, תוך עמידה בדרישות הרגולטוריות ושמירה על יעדיה העסקיים של החברה, על המוניטין שלה ועל איתנותה הפיננסית.

מדיניות ניהול הסיכונים בחברה מושתתת על:

- ממשל תאגידי הבנוי על שלושה קווי הגנה המנהלים תקשורת טובה: הנהלות התחומים העסקיים, גורמי ניהול סיכונים וביקורת פנימית.
- הגדרה ברורה של חלוקת אחריות והאצלת סמכויות בנוגע לפעולות הכרוכות בנטילת סיכונים על הגורמים העסקיים בחברה.
- קביעת מגבלות ותקרות חשיפה לסיכונים.
- יישום מסגרת ניהול סיכונים הכוללת פעולות לזיהוי, מדידה, הערכה וניטור סיכונים ומוקדי סיכון חדשים.
- קיום סביבת בקרה פנימית נאותה שתעגן בנהלים ברורים והסדרת אמצעי פיקוח ובקרה על הסיכונים, המאפשרים פיזור, קיזוז ו/או העברת הסיכונים לגורם אחר והגבלתם לרמה שנקבעה מראש.
- פעולות גילוי ודיווח בנוגע לפרופיל הסיכונים לגורמים הרלוונטיים.

ניהול הסיכונים נעשה הן בראייה קבוצתית והן ברמת החברה הבודדת ומנוהל על ידי מנהלת הסיכונים הראשית של הקבוצה. מנהלת הסיכונים פועלת באופן עצמאי מהיחידות העסקיות, תוך ראייה אובייקטיבית של הסיכונים, ועובדת בשיתוף עם יחידות תומכות אחרות.

אגף ניהול סיכונים כפוף למנהלת הסיכונים הראשית ומסייע בידה ביישום תפקידיה, הכוללים בין היתר, תהליכי עבודה לזיהוי, הערכה, מדידה ודיווח של סיכונים ומתן סיוע מקצועי בפיתוח מתודולוגיות, כלים ושיטות עבודה לניהול הסיכונים השונים להם חשופה החברה.

דירקטוריון החברה מפקח על פעולות עסקיות המערבות נטילת סיכונים וכן על תהליכי ניהול הסיכונים באמצעות הגדרת מדיניות ואסטרטגיות בתחום ניהול הסיכונים, כולל, בין היתר, נהלים בעניין ניהול סיכונים ומגבלות חשיפה לסיכונים, וכן אופן הציות לנהלים ולגבולות החשיפה שנקבעו.

בקבוצה פועלת ועדת דירקטוריון לניהול סיכונים, המהווה כלי של הדירקטוריון, המאפשר לייעל את עבודתו באמצעות דיונים מקדימים ומעמיקים בנושאים הקשורים לניהול סיכונים במסגרת מצומצמת יותר של דירקטורים בעלי מומחיות לנושא. במסגרת תפקידיה דנה הוועדה בנושאים הקשורים לניהול סיכונים וגיבשה המלצות לדירקטוריון.

מנכ"ל החברה אחראי על פעולות עסקיות הכרוכות בנטילת סיכונים ועל יישום מדיניות ניהול הסיכונים, ומדווח עליהם ישירות לדירקטוריון. פעילות המנכ"ל נתמכת על ידי מנהלת הסיכונים וחברי הנהלה בכירים נוספים.

גורמים ומנהלים נוספים בחברה אחראים על ניהול סיכונים ספציפיים, כגון: מנהל הכספים האחראי על ניהול סיכונים הקשורים לדיווח הכספי, כולל יישום הוראות SOX, אשר הוחלו על גופים מוסדיים (ראה לעיל), היועצת המשפטית הממונה על האכיפה והציות, מנהל אבטחת מידע, מנהל אגף לוגיסטיקה האחראי על ניהול סיכונים המשכיות עסקית ומבקר הפנים האחראי על ביצוע הערכה עצמאית ובלתי תלויה של סיכונים תפעוליים ושל יעילות מערך ניהול הסיכונים בחברה.

ביאור 24 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים (המשך)

בחברה בוצעו סקרים לזיהוי והערכת הסיכונים המהותיים והערכת הבקורות והכלים לניהולם. בחברה קיים תהליך דיווח רבעוני מבעלי תפקידים בתחומי הפעילות השונים בדבר שינויים מהותיים בפרופיל הסיכונים של החברה אל מנהלת הסיכונים וממנה להנהלה ולדירקטוריונים.

השיטות ונהלי העבודה בתחום ניהול הסיכונים נבחנים ומתעדכנים באופן שוטף, תוך התחשבות במדיניות ניהול הסיכונים בחברה, בשינויים החלים בסביבה העסקית בארץ ובעולם ובהנחיות ודרישות הממונה והרגולציה.

החברה משקיעה באמצעים לשיפור כלי הבקרה בתחומי הסיכון השונים ותהליכי עבודה רבים בחברה הוסדרו באמצעות נהלים מפורטים. כמו כן, החברה משקיעה משאבים נכבדים בהקצאת והכשרת כוח אדם, במחשוב ובתהליכי עבודה בתחום ניהול הסיכונים, תוך ציות לרגולציה שפורסמה והינה מחייבת ויישום מטרות ומדיניות החברה בתחום ניהול הסיכונים.

להלן יתוארו מדיניות ותהליכי עבודה המתייחסים לזיהוי, מדידה והערכה, בקרה והפחתה, ניטור ודיווח של הסיכונים השונים להם חשופה החברה.

סיכוני שוק

הסיכונים הפיננסיים מנוהלים באמצעות פיזור בין אפיקי השקעה, ענפים, מנפיקים ובין נכסים בארץ לנכסים בחו"ל, בחינה וניתוח של הנכסים טרום קבלת החלטת ההשקעה ובמהלך חיי ההשקעה ועמידה במגבלות חשיפה. מגבלות שונות לחשיפות לסיכוני שוק, אשר נועדו לצמצם את הנזק שעלול להיגרם כתוצאה משינויים לא צפויים בשווקים, מתייחסות, בין היתר, לתקורות השקעה במניות, קרנות ונדל"ן, לחשיפה מרבית לאגרות חוב קונצרניות בהתאם לדירוג, לחשיפה מרבית להשקעה בודדת, לחשיפה למגזרי הצמדה ולחשיפה לריבית. מדיניות ניהול סיכוני השוק כפופה גם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012 (להלן: תקנות ההשקעה).

כימות ובחינת סיכוני שוק נעשים באמצעות מערכת ממוכנת באגף ניהול סיכונים. לאור לקחי המשבר הפיננסי, ניתן משקל כבד יותר לתרחישי קיצון ככלי ניהול סיכונים מרכזי.

בתיקי עמיתים, נבחנים תיקי ההשקעות השונים ביחס לתיקי סמן, באמצעות מדדי סיכון שונים.

הבקרה על ניהול סיכוני שוק מבוצעת באמצעות דיווחים ניהוליים תקופתיים המוצגים בוועדות ההשקעות השונות ובפני ההנהלה והדירקטוריון ומדי שנה נכללים גם בדוח מנהלת הסיכונים לדירקטוריון.

יחידת הבקרה בחטיבת ההשקעות אחראית לביצוע בקרה שוטפת של עמידה במגבלות השקעה ובמגבלות הדירקטוריון ונעזרת, בין היתר, במערכת ממוחשבת ובדוחות המתריעים על חריגות.

לפירוט בדבר החשיפה לסיכוני שוק ראה סעיף ד' להלן.

סיכוני אשראי

מדיניות ניהול סיכוני האשראי של החברה מתבססת על פיזור וגיוון תיק האשראי וניהול סיכונים מבוקר, באופן שיתרום להשגת תשואה הולמת עבור הסיכון הניטל, בהתאם למגבלות שהוגדרו, תוך הבנת פרופיל סיכון האשראי של החברה ופירוט תחומי אחריותם של הגורמים המעורבים בתהליכי זיהוי, מדידה, ניטור ובקרה של סיכון האשראי. המסגרת למתן וניהול אשראי כוללת גם נהלים ומתודולוגיות, על פיהם יש לפעול.

פעילות האשראי של חטיבת ההשקעות נעשית בכפוף לתקנות ההשקעה ולחוזרי הממונה בנושא ניהול סיכוני אשראי ובהתאם למדיניות שנקבעה על ידי הדירקטוריון. תקנות ההשקעה קובעות מגבלות חשיפה ללווה בודד ולקבוצת לוויים וכן מגבלות על מתן אשראי בהתאם לסוגי בטחונות וכיוצא ב. חוזרי הממונה בנושא ניהול סיכוני אשראי מתווים תשתית לתמיכה ניהולית, מקצועית ותפעולית ומטרתם להבטיח קיומם של מנגנוני בקרה ופיקוח לניהול סיכוני אשראי להם חשופה החברה. בהתאם לחוזרי הממונה בנושא ניהול סיכוני אשראי מונה מנהל מערך אשראי לא סחיר, ונקבעו נהלים העוסקים בניהול סיכוני אשראי. פרק 4 - ניהול נכסי השקעות, שער 5, חלק 2 לחוזר המאוחד קובע הוראות לקביעת פרמטרים להתייחסות גופים מוסדיים המעמידים אשראי באמצעות רכישת אגרות חוב לא ממשלתיות, ובין היתר, באמצעות הרחבת תהליך האנליזה המתקיים בחטיבת ההשקעות טרם רכישת אגרת חוב וקביעת מדיניות ביחס לרכישת אגרות חוב, הכוללת, בין היתר, הכללת התניות חוזיות שונות ואמות מידה פיננסיות. בעקבות חוזר זה אושרו בוועדות ההשקעות דרישות, תהליכים ונהלי השקעה.

מדיניות החשיפה לאשראי, אשר אושרה על ידי הדירקטוריון, מתייחסת למגבלות לחשיפה כוללת לקבוצת לוויים ולחמשת הבנקים הגדולים, מגבלות חשיפה לנכסי חוב על פי דירוג והאצלת סמכויות שונות לחטיבת ההשקעות, ועדת האשראי, ועדות ההשקעות והדירקטוריון.

הערכה ספציפית של סיכון האשראי לגבי חוב לא סחיר מבוצעת במערך האשראי בחטיבת ההשקעות באמצעות מודל דירוג שהינו מודל מונחה מומחה המבוסס על פלטפורמה ומתודולוגיה דומה לזאת הנמצאת בשימוש חברות הדירוג. המודל אושר על ידי דירקטוריון החברה ועל ידי רשות שוק ההון והוא מתוקף תקופתית על ידי אגף ניהול סיכונים.

ביאור 24 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים (המשך)

סיכוני אשראי (המשך)

בנוסף, מחושבת החשיפה ללווים גדולים וקבוצות לוויים, התפלגות נכסי חוב לפי דירוגים והחשיפה לסיכון ריכוזיות ענפית וגיאוגרפית.

ברמת התיק הכולל מתבצע באגף ניהול סיכונים כימות של סיכוני האשראי הגלומים בנכסי ההשקעה, באמצעות בחינת הדירוג הממוצע של החוב הלא סחיר בתיקים האמורים והערכת והצגת התפתחות ההפסד הצפוי (EL) וההפסד הלא-צפוי (UL) בגין סיכוני האשראי בנכסי ההשקעה. ברמת עסקה פרטנית מתקבלת חוות דעת בלתי תלויה של אגף ניהול סיכונים לעסקאות משמעותיות ולעסקאות גדולות, בהתאם לפרמטרים שהוגדרו.

קיימת הפרדה בחטיבת ההשקעות של הקבוצה בין יחידת ניהול האשראי הלא סחיר אשר נוטלת את הסיכון ובין יחידה עצמאית המנהלת בקרה על הפעילות.

דיווח מפורט על החשיפות לסיכוני אשראי מוצג לוועדות ההשקעות, ההנהלה והדירקטוריון.

מתנהלים תהליכי מעקב אחר יכולת הפירעון של לוויים ואיכות הבטוחות במסגרת נהלי עבודה למתן אשראי שאושרו על ידי הדירקטוריון. לגבי אשראי סחיר, מתנהל מעקב אחר יכולת הפירעון ואחר חובות בעייתיים. לגבי אשראי לא סחיר, מערך אשראי לא סחיר עוקב אחר יכולת הפירעון, איכות הבטוחות וחובות בעייתיים.

לפירוט בדבר החשיפה לסיכוני אשראי ראה סעיף ו' להלן.

האטה כלכלית בישראל

למצב המשק הישראלי השפעה מהותית על החברה. האטה כלכלית עשויה להקטין את חיסכון העמיתים בקרנות שבניהול החברה, הן כתוצאה מהקטנת ההפקדות והן מגידול בפדיונות שינבעו מעליה בשיעור האבטלה וירידה בשכר. כמו כן, כתוצאה מהאטה עלול לגדול הסיכון שבחשיפה להשקעות. בקבוצה אגף כלכלה ומחקר המפרסם סקירות כלכליות שבועיות וחדשיות על מצב המשק המקומי והבינלאומי וכן מבצע מעקב אחר אינדיקטורים כלכליים מרכזיים מתוך מטרה להתריע על התפתחויות כלכליות שליליות בארץ ובעולם.

סיכונים ענפיים

שינויים רגולטורים

החברה חשופה לשינויים רגולציה הנוגעים לתחומי פעילותה. בחברה מתבצע מעקב שוטף אחר כלל החוזרים, טיטות, ניירות עמדה והכרעות עקרוניות של הממונה וכן מבוצע ניתוח של השלכות השינויים על פעילות החברה והשוק והסיכונים אליהם חשופה החברה.

ניוד החיסכון הפנסיוני, כניסת הבנקים ליעוץ בתחום החיסכון ארוך הטווח וביטולים

התקנות בעניין ניוד החיסכון הפנסיוני, אשר נועדו לאפשר לצרכן לנייד את החיסכון הפנסיוני בכל עת בין הגופים המנהלים ולהגביר את התחרות בין הגופים הני"ל מגדילות את חשיפת הקבוצה לגידול בשיעור ביטולים. להתממשות סיכון זה עלולה להיות השלכה על פעילות החברה ותוצאותיה וכן על הערך הגלום שלה.

למודל דירוג קופות הגמל של הבנקים עשויה להיות השפעה מהותית על עסקי החברה. על כן בחברה מתבצע מעקב שוטף אחר דירוג הקופות בבנקים השונים.

החברה חשופה לרמת תחרות גבוהה הן מצד קופות גמל וקרנות פנסיה מתחרות והן ממוצרי חסכון ארוך טווח אחרים דוגמת פוליסות חסכון ביטוח חיים. העלייה בתחרות מושפעת גם מהשינויים רגולציה. בחברה מתבצע מעקב שוטף אחר רמות המחירים בשוק וכן מתבצעות פעולות לשימור לקוחות קיימים וגיוס לקוחות חדשים.

סיכונים נילות

קיים סיכון הנובע מאי ודאות לגבי המועד בו תידרש החברה המנהלת לשלם או לנייד צבירות ביחס להיקף הנכסים הסחירים והמזומנים אשר יהיו זמינים לכך באותה עת. בנוסף, היעדר נזילות בשווקים עלול לגרום לקשיים במימוש נכסים ו/או בהקטנת חשיפות. קיימות מגבלות השקעה על שיעור הנכסים הלא נזילים וכמו כן נבחנת תקופתית ההשפעה של תרחישי משבר על מצב הנזילות.

לפירוט בדבר החשיפה לסיכוני נזילות ראה סעיף ה' להלן.

ביאור 24 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים (המשך)

סיכונים מיוחדים לחברה המנהלת**סיכונים תפעוליים**

הסיכון התפעולי שלוב בכלל הפעילויות, המוצרים, המערכות ותהליכי העבודה המבוצעים בחברה. לפיכך, קיימת חשיבות למודעות ולניהול הסיכון התפעולי בכל הרמות.

האחריות על הניהול השוטף של הסיכון התפעולי וביצוע הפעילויות למזעור הסיכון חלה על מנהלים בדרגות הניהול השונות בחברה, בתמיכה מקצועית של אגף ניהול סיכונים המופקד על הכוונה מתודולוגית ויישום המדיניות בראיית על. חלק מהסיכונים התפעוליים מנוהלים על ידי גורמי בקרה נוספים, כגון מנהל אגף SOX, אכיפה וציות, אחראי אבטחת מידע ואחראי היערכות לשעת משבר.

בנוסף, מבקר הפנים משלב בתוכנית הביקורת נושאים שהוערכו בסקרי סיכונים בנושאים המחייבים בקרה מקיפה.

רצונה של החברה למנוע סיכונים תפעוליים ובהתאם, פועלת החברה ליישום בקורות למזעור החשיפה לסיכונים אלה, תוך התחשבות בשיקולי מהותיות וכדאיות.

אגף ניהול סיכונים מבצע הערכה עצמאית ובלתי תלויה של סיכונים תפעוליים, תוך שימת דגש מיוחד על סיכונים מעילות והונאות, סיכונים טכנולוגיות מידע וסייבר וסיכונים המשכיות עסקית.

מסגרת ניהול הסיכון התפעולי מבוססת, בין היתר, על סטנדרטים גבוהים של יושרה ואתיקה, מחויבות לממשל ארגוני יעיל, כולל בין היתר הפרדת תפקידים, מניעת ניגודי עניינים, הגדרת סמכויות ואחריות והגדרת נהלי עבודה לתהליכים השונים.

על מנת להעמיק את המודעות לציות ולתהליכי בקרה נוספים, גיבשה ואימצה החברה קוד אתי, המהווה מצפן לעבודה השוטפת, ונועד להנחות ולכוון את התנהגות העובד במצבים של דילמות ושאלות לגבי ההתנהגות הראויה והכונה מבחינה ערכית ומקצועית.

מעבר לפעילויות בקרה שוטפות בתהליכי העבודה, פועלת בחברה יחידת בקרה ייעודית, אשר בודקת עמידת הגורמים השונים בנהלים, במגבלות שהוגדרו ובהוראות הדין ומסייעות למנהלי הפעילויות למלא אחריותם בהקשר לסיכונים תפעוליים.

קיימות גם בקורות ממוכנות במערכות תפעוליות שמטרתן להגביל חשיפה לסיכון תפעולי.

סיכונים מעילות והונאות

אופי הפעילות, המבנה הארגוני ומדרג הסמכויות המייחדים את החברה וכן היקף הכספים המנוהלים על ידה, חושפים אותה גם לאפשרות של הונאות ומעילות מצד גורמים בתוך החברה ומחוץ לחברה. בנושא ניהול סיכונים מעילות והונאות פועלת החברה בהתאם להוראות חוזר הממונה בעניין הונאות ומעילות ובהתאם למדיניות אשר אושרה על ידי הדירקטוריון וכוללת מסגרת עבודה שיטתית למניעה, איתור, דיווח ותגובה מצמצמת נזקים לאירועי מעילות והונאות. עיקרי המדיניות באים לידי ביטוי בנהלי העבודה של החברה, בתהליכי העבודה בפועל ובקוד האתי, שמטרתו להנחות את עובדי החברה בנושאי התנהגות, משמעת ואתיקה בעבודה.

סיכונים טכנולוגיות מידע

מערך טכנולוגיית המידע הוא מרכיב מרכזי בתפעול ובניהול התקין של החברה. דירקטוריון החברה אישר מסמך מדיניות קבוצתי בנושא ניהול טכנולוגיות המידע.

בחינת סיכונים ה-IT מתבצעת באופן שוטף, הן ברמת תהליכי ה-IT המהותיים המנוהלים בחברה והן ברמת מערכות המידע והתשתיות. הטיפול בסיכונים הנובעים מתהליכי ה-IT מהותיים מבוצע כחלק מתפישת הבקרה המיושמת בהראל המשמר מחשבים, בהתאם לחוזר גופים מוסדיים 2010-9-4 בנושא "ניהול טכנולוגיות מידע בגופים מוסדיים".

סיכונים סייבר ואבטחת מידע

החברה חשופה בפעילותה לסיכון סייבר אשר עלול לנבוע משימוש לא מורשה בזהות, הפרעה לפעילות על ידי פגיעה בפעילות הרשת או השבתת שירותים, פגיעה במערכות, גניבה של נכסים דיגיטליים, החדרה של קודים או תוכנות זדוניות, חדירה למערכת או חשיפת מידע. תפיסת ההגנה של הראל בניהול סיכונים סייבר ואבטחת מידע בנויה על 3 שכבות: שכבת הגנה טכנולוגית, שכבת טיפול באירועים ושכבת רגולציה, ארגון ושיטות. בנוסף להיערכות תפעולית, החברה רכשה כיסוי ביטוחי כנגד פשעי מחשב, בכללם אירועי סייבר.

ביאור 24 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים (המשך)

סיכוני סייבר ואבטחת מידע (המשך)

ב-31 באוגוסט 2016 פורסם חוזר גופים מוסדיים 2016-9-14 בנושא "ניהול סיכוני סייבר בגופים מוסדיים". החוזר מגדיר עקרונות לניהול סיכוני סייבר בגוף מוסדי ומחייב לנהל סיכונים אלו. ההוראה מתייחסת, בין היתר, לנושאים הבאים: ממשל תאגידי - תפקידים ותחומי אחריות, הערכת סיכונים, הגנת סייבר, ניטור ובקרה, אבטחת מערכות, תקשורת ותפעול, ניהול משתמשים והרשאות, מיקור חוץ, שירותי מחשוב בענן, אבטחה פיסית וסביבתית, אבטחת ערוצי קשר עם לקוחות וגורמים חיצוניים.

בהתייחס לסיכוני אבטחת מידע וסייבר, ובהתאמה לחוזר בנושא "ניהול סיכוני סייבר בגופים מוסדיים", הדיקטוריונים של הגופים המוסדיים בקבוצה אימצו ואישרו מדיניות בנושא ניהול סיכוני סייבר. אגף ניהול סיכונים בשיתוף עם הראל המשמר מחשבים מבצעים סקר סיכונים תקופתי על חשיפות החברה לסיכוני סייבר.

החברה מייחסת חשיבות רבה לנושא ניהול סיכוני סייבר ומצויה בתהליך שוטף של ביצוע סקרי סיכונים, הערכת סיכונים ומבדקי חדירה. בנוסף, מתקיימות פגישות תקופתיות של ועדת היגוי לניהול סיכוני סייבר.

סיכוני המשכיות עסקית

היערכות החברה להמשך פעילות בעת משבר (DRP) והמשכיות עסקית מתבצעת בשני מישורים: הערכות נפילת מערכות המחשוב והערכות לאירוע קטסטרופה במשרדים הראשיים ברמת גן.

מערכות המחשוב נמצאות באתר חיצוני ומערכות חלופיות נמצאות באתר נפרד. במקרה של נפילה של מערכות המחשוב תוכל הקבוצה תוך זמן קצר יחסית לחדש את כל שירותי המחשוב הקריטיים דרך המערכות החלופיות באמצעות קווי תקשורת מאובטחים חלופיים.

בהתייחס להערכות לאירוע קטסטרופה במשרדים הראשיים ברמת גן, הגופים המוסדיים בקבוצה נערכים להתארגנות של עובדים באתרים אחרים של הקבוצה, לגיבוי וביצוע עבודה במשמרות. כל תת-יחידה תיערך להתרחשות אירוע כאמור באמצעות תהליכי גיבוי לוגיסטי וכתבינת נהלי יחידה להסדרת ההתנהלות עם קרות אירוע כאמור.

בחברה קיים ספר נהלים המסדיר את אופן ההתנהלות עם קרות כל אחד מן האירועים הנ"ל. בנוסף, מתבצעים תרגולים במסגרת הקבוצה לאירוע משבית (קטסטרופלי), בו מתורגלים תהליכים לוגיסטיים נבחרים ומופעלות תוכנות ומערכות מרכזיות מהאתר החלופי.

תקדימים משפטיים מהותיים ותובענות ייצוגיות

הקבוצה חשופה להחלטות שיפוטיות מההוות תקדים משפטי מחייב ביחס לפעילות החברה.

לתובענות ייצוגיות ולתביעות משפטיות מהותיות אחרות כנגד החברה, עלולה להיות השפעה מהותית על עסקיה. הליכים כאמור יכול שינבעו גם מפעולות של צדדים שלישיים (כגון סוכנים), מבלי שלחברה תהיה יכולת חזרה מעשית לאותם צדדים שלישיים.

היועץ המשפטי של החברה אחראי לניהול הסיכון המשפטי, מסתייע במידת הצורך ביועץ משפטי חיצוני ומעניק תמיכה ומענה לכלל ההיבטים המשפטיים של פעילות החברה. במסגרת זו, ניהולו השוטף של הסיכון המשפטי מתבטא בעיקר במתן ייעוץ משפטי שוטף לאורגנים המוסמכים בחברה בנושאים השונים הכרוכים בפעילות החברה, בהכנת מסמכי התקשרות, בניהול הידע המשפטי בחברה, ובכלל זה עדכון הגורמים הרלבנטיים בשינוי הוראות דין ורגולציה לסוגיהם, אשר יש להם השלכה על עבודת החברה, בהתאמת מערך ההסכמים והנהלים לשינויים אלה ובעדכונים שוטפים של מערכות ההסכמים והמסמכים שבשימוש החברה, ובריכוז התביעות הייצוגיות נגד החברה והפיקוח על הגורמים המקצועיים המטפלים בהן מטעם החברה.

על מנת לקיים את אחריות החברה למלא את דרישות החוק פועלת בחברה ממונה על ציות ואכיפה, המסייעת לעובדי החברה לקיים את אחריותם לציית להוראות הרלבנטיות להם. בינואר 2012 החברה אימצה תכנית אכיפה, במסגרת יישום הוראות חוק הגברת האכיפה בשוק ההון, המתקן את חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 וחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005, ומינתה את הגורמים שיהיו אחראים על יישומה ויפקחו על ביצועה.

ביאור 24 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים (המשך)

סיכון ציות והלבנת הון

פעילויות מהותיות בחברה כפופות להוראות רגולטוריות שונות. אי עמידה בדרישות רגולטוריות עלולה לגרום סנקציות ועיצומים כספיים כלפי החברה ועשויה להוות בסיס לתביעות נגדה.

על מנת לקיים את אחריות החברה למלא את דרישות החוק, פועלת בחברה ממונה על ציות ואכיפה המסייעת לעובדי החברה לקיים את אחריותם לציית להוראות הרלבנטיות להם. החברה אימצה תכנית אכיפה ומינתה את הגורמים שיהיו אחראים על יישומה ויפקחו על ביצועה.

בהתאם להוראות צו איסור הלבנת הון שנכנס לתוקפו במרס 2018 וחוזר גופים מוסדיים 2018-9-2 בנושא ניהול סיכונים הלבנת הון שפורסם בפברואר 2018, החברה קבעה מדיניות ניהול סיכונים בנושא ומינתה אחראי למילוי חובות, בהתאם לדרישות הרגולציה, באופן שיבטיח את קיומה של תשתית ארגונית מתאימה ואמצעים להפחתת הסיכון. כמו כן, החברה גיבשה נהלים ליישום מדיניות ניהול סיכונים הלבנת הון ומימון טרור, ועדכנה נהלים רלבנטיים, כך שיתייחסו, בין היתר, להליך של זיהוי והכרת הלקוח, לסיווג של חשבון בסיכון גבוה להלבנת הון ומימון טרור, לקיום בקרה שוטפת, לניהול רישומים ולדיווח. בנוסף, החברה אימצה גישה מבוססת סיכון, על מנת לזהות, להעריך ולהתמודד באפקטיביות עם סיכונים הלבנת הון ומימון טרור, במסגרתה בוצע סקר לזיהוי והערכה של סיכונים הלבנת הון ומימון הטרור בפעילויות השונות.

סיכון מוניטין

המוניטין של החברה הינו אחד הנכסים היקרים ביותר שלה והגנתו הינה חיונית לפעילות החברה. בשל כך, החברה עושה כל מאמץ לשמר את המוניטין החיובי הקיים. ניהול סיכון המוניטין מסתמך על תרבות אתית חזקה שבה מופעל שיקול דעת בסביבה מובנית ומודעת סיכונים. הערכת סיכון המוניטין מהווה שיקול עיקרי בהערכת כל פעילות עסקית, התקשרות ושיתוף פעולה. כל יחידה עסקית אחראית לביצוע הפעולות הנדרשות על מנת להבטיח מזעור החשיפה לסיכון המוניטין בממשקי עבודה אל מול שותפים עסקיים וצדדים שלישיים.

ג. דרישות חוקיות

המסגרות הרגולטוריות קובעות הסדרים שונים ומציבות דרישות רבות ביחס לסיכונים הייחודיים להם חשופים גופים מוסדיים וגופים שעיסוקם בשוק ההון והפיננסים. ניהול הסיכונים בחברה מונחה על ידי הסדרי חקיקה רבים אשר פורסמו במהלך השנים האחרונות, הכוללים דרישות שונות, שהעיקריות בהן:

- דרישה למינוי מנהל סיכונים.
- דרישות, מתוקף החוזר המאוחד, שער 5, חלק 1, פרק 10-ניהול סיכונים, המתייחסות לתפקידי מנהל הסיכונים ומארג היחסים שלו עם בעלי תפקידים אחרים.
- דרישה לקביעת מדיניות חשיפה לסיכונים, תקרות חשיפה, נהלים וכלים למדידה ולבקרת הסיכונים.
- דרישות, מתוקף החוזר המאוחד, שער 5, חלק 2, פרק 4-ניהול נכסי השקעה, המתייחס לניהול סיכונים אשראי.
- הוראות לעניין טיפול בקטגוריות ספציפיות של סיכונים תפעוליים: מעילות והונאות, סייבר, ניהול המשכיות עסקית, סיכונים טכנולוגיות מידע, סיכונים ציות ובקרה על דיווח כספי (SOX).

החברה מיישמת את דרישות החוקים והחוזרים.

ד. סיכונים שוק

1. סיכון שוק הוא הסיכון שהשווי ההוגן או תזרימי המזומנים העתידיים של נכסים פיננסיים ושל התחייבויות פיננסיות ישתנו כתוצאה משינויים במחירי שוק. סיכונים שוק כוללים, בין היתר, סיכונים הנובעים משינויים בשערי הריבית, בשערי מניות, במדד מחירים לצרכן ובמטבע חוץ.

2. מבחני רגישות הנוגעים לסיכונים שוק

להלן ניתוח רגישות ביחס להשפעת השינוי במשתנים אלה על הרווח (הפסד) לשנה ועל הרווח הכולל (הון עצמי). ניתוח הרגישות הינו ביחס לנכסים הפיננסיים ולהתחייבויות הפיננסיות בגין משתנה הסיכון הרלבנטי נכון לכל מועד דיווח, ובהנחה שכל שאר המשתנים האחרים קבועים. כך, למשל, השינוי בריבית הינו בהנחה, שכל הפרמטרים האחרים לא השתנו. כמו כן, הונח שהשינויים האמורים אינם משקפים ירידת ערך פרמנטית של נכסים המוצגים בעלות מופחתת או של נכסים זמינים למכירה ולפיכך, בניתוח הרגישות לעיל, לא נכללו בגין נכסים אלו הפסדים מירידת ערך.

ניתוח הרגישות, מביא לידי ביטוי השפעות ישירות בלבד ללא השפעות משניות.

יצוין גם כי הרגישויות אינן ליניאריות, כך ששינויים גדולים או קטנים יותר ביחס לשינויים שמתוארים להלן אינם בהכרח אקסטרפולציה פשוטה של השפעת אותם שינויים.

ביאור 24 - ניהול סיכונים (המשך)

ד. סיכוני שוק (המשך)

2. מבחני רגישות הנוגעים לסיכוני שוק (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2019

שיעור השינוי בשע"ח של מטבע חוץ		שיעור השינוי במדד המחירים לצרכן		שיעורי הריבית (א)		
-10%	+10%	-1%	+1%	-1%	+1%	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
(1)	1	(693)	693	-	-	רווח (הפסד)
(1)	1	(693)	693	4,409	(4,175)	רווח כולל (הון עצמי) (ב)

ליום 31 בדצמבר, 2018

תשפ"ב 2021/2020						
שיעור השינוי במדד המחירים לצרכן		שיעור השינוי בשע"ח של מטבע חוץ		שיעורי הריבית (א)		
+1%	-1%	+10%	-10%	+1%	-1%	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
539	(539)	1	(1)	-	-	רווח (הפסד)
539	(539)	1	(1)	4,329	(4,068)	רווח כולל (הון עצמי) (ב)

ליום 31 בדצמבר, 2017

שיעורי הריבית (א)						
שיעור השינוי במדד המחירים לצרכן		שיעור השינוי בשע"ח של מטבע חוץ				
+1%	-1%	+10%	-10%			
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח			
-	-	1	(1)			רווח (הפסד)
(2,646)	2,814	1	(1)			רווח כולל (הון עצמי) (ב)

(א) ניתוח הרגישות ביחס לשינוי בריבית הינו גם ביחס למכשירים בריבית קבועה וגם ביחס למכשירים בריבית משתנה. ביחס למכשירים בריבית קבועה החשיפה הינה ביחס לערך הפנקסי של המכשיר וביחס למכשירים עם ריבית משתנה החשיפה הינה ביחס לתזרים המזומנים מהמכשיר הפיננסי. לצורך חישוב ניתוח הרגישות נלקח בחשבון שינוי בריבית מתחילת השנה גם לגבי נכסים שנרכשו במהלך השנה.

(ב) ניתוחי הרגישות ביחס לרווח הכולל מביאים לידי ביטוי גם את ההשפעה על הרווח (הפסד) לשנה.

(ג) ניתוחי הרגישות מבוססים על הערך בספרים ולא על שווי כלכלי.

ביאור 24 - ניהול סיכונים (המשך)

ד. סיכוני שוק (המשך)

3. פירוט הנכסים וההתחייבויות של החברה בחלוקה לבסיסי הצמדה:

ליום 31 בדצמבר 2019					
ללא הצמדה	למחירי המצמדה	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	פריטים לא פיננסיים ואחרים	סך הכל	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
-	-	-	17,913	17,913	נכסים:
-	-	-	243,867	243,867	נכסים בלתי מוחשיים
-	-	-	354	354	הוצאות רכישה נדחות
19,823	55	-	642	20,520	רכוש קבוע
19,823	55	-	262,776	282,654	חייבים ויתרות חובה
95,480	106,228	-	-	201,708	השקעות פיננסיות:
-	55	-	-	55	נכסי חוב סחירים
-	-	-	1	1	נכסי חוב שאינם סחירים
95,480	106,283	-	1	201,764	אחרות
24,760	-	16	-	24,776	סה"כ השקעות פיננסיות
140,063	106,338	16	262,777	509,194	מזומנים ושווי מזומנים
					סך הכל נכסים
-	-	-	432,615	432,615	סך כל הון
-	-	-	4,084	4,084	התחייבויות:
-	1,048	-	-	1,048	התחייבויות מסים נדחים
71,447	-	-	-	71,447	התחייבויות בגין מסים שוטפים
71,447	1,048	-	4,084	76,579	זכאים ויתרות זכות
71,447	1,048	-	436,699	509,194	סך הכל התחייבויות
68,616	105,290	16	(173,922)	-	סך הכל הון והתחייבויות
					סך הכל חשיפה מאזנית

ביאור 24 - ניהול סיכונים (המשך)

ד. סיכוני שוק (המשך)

3. פירוט הנכסים וההתחייבויות של החברה בחלוקה לבסיסי הצמדה (המשך):

ליום 31 בדצמבר 2018					
ללא הצמדה	בהצמדה למדד המחירים לצרכן	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	פריטים לא פיננסיים ואחרים	סך הכל	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
-	-	-	16,342	16,342	נכסים:
-	-	-	231,465	231,465	נכסים בלתי מוחשיים
-	-	-	581	581	הוצאות רכישה נדחות
34,156	58	-	506	34,720	רכוש קבוע
34,156	58	-	248,894	283,108	חייבים ויתרות חובה
					השקעות פיננסיות:
85,141	89,893	-	-	175,034	נכסי חוב סחירים
17	128	-	-	145	נכסי חוב שאינם סחירים
85,158	90,021	-	-	175,179	סה"כ השקעות פיננסיות
14,160	-	17	-	14,177	מזומנים ושווי מזומנים
133,474	90,079	17	248,894	472,464	סך הכל נכסים
-	-	-	391,321	391,321	סך כל הון
					התחייבויות:
-	-	-	1,104	1,104	התחייבויות מסים נדחים
-	8,217	-	-	8,217	התחייבויות בגין מסים שוטפים
71,822	-	-	-	71,822	זכאים ויתרות זכות
71,822	8,217	-	1,104	81,143	סך הכל התחייבויות
71,822	8,217	-	392,425	472,464	סך הכל הון והתחייבויות
61,652	81,862	17	(143,531)	-	סך הכל חשיפה מאזנית

ה. סיכוני נילות

סיכון נזילות הינו הסיכון שהחברה תידרש לממש את נכסיה במחיר נחות על מנת לעמוד בהתחייבויותיה. צורך אפשרי לגיוס מקורות באופן בלתי צפוי ובזמן קצר עשוי לחייב מימוש נכסים משמעותי באופן מהיר ומכירתם במחירים שלא בהכרח ישקפו את שווי השוק שלהם.

מתוך יתרת הנכסים של החברה, סך של כ-226,484 אלפי ש"ח הינם מזומנים ושווי מזומנים ונכסים סחירים הניתנים למימוש מיידי. על פי תקנות ההשקעה על החברה להחזיק בנכסים נזילים בסכום שלא יפחת מ-50% מההון הנדרש.

ביאור 24 - ניהול סיכונים (המשך)

1. סיכוני אשראי

סיכון אשראי הוא סיכון להפסד כספי שיגרם לחברה אם לקוח או צד שכנגד למכשיר פיננסי לא יעמוד בהתחייבויותיו החוזיות, והוא נובע בעיקר מחובות של חייבים אחרים וכן מהשקעות בניירות ערך.

מ ומנים ושווי מ ומנים

החברה מחזיקה במזומנים בבנקים המדורגים AA- עד AA+ בהתבסס על הדירוג של חברות מעלות ומדרוג.

חייבים - הכנסות לקבל מדמי ניהול

הכנסות החברה נובעות מזכאות לקבל דמי ניהול מקרנות הפנסיה ומקופות הגמל שבניהולה ועל כן, לחברה חשיפה שולית בגין סיכון אשראי הנובעת מחייבים - הכנסות לקבל מדמי ניהול.

השקעות פיננסיות

החברה מגבילה את החשיפה לסיכון אשראי על ידי השקעה בעיקר באגרות חוב ממשלתיות סחירות ובאגרות חוב קונצרניות סחירות בדרוג גבוה. נכון ליום 31 בדצמבר 2019, ההנהלה אינה צופה שהצדדים שכנגד לא יעמדו בהתחייבויותיהם.

1. חלוקת נכסים על פי מיקומם:

ליום 31 בדצמבר					
2018			2019		
סך הכל	שאינם סחירים	סחירים	סך הכל	שאינם סחירים	סחירים
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
175,179	145	175,034	201,763	55	201,708

סך הכל נכסי חוב בארץ

2. חלוקת נכסים בחלוקה לדירוגים:

א. נכסי חוב

דירוג מקומי (*)			
ליום 31 בדצמבר 2019			
סך הכל	לא מדורג	BBB עד A	AA ומעלה
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
152,644	-	-	152,644
49,064	-	5,329	43,735
201,708	-	5,329	196,379

נכסי חוב בארץ

נכסי חוב סחירים:

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות

סך הכל נכסי חוב סחירים בארץ

נכסי חוב שאינם סחירים:

אגרות חוב קונצרניות

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים בארץ

סך הכל נכסי חוב בארץ

(*) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג שאישר הממונה. נתוני הדירוג הומרו לסמלי הדירוג של S&P בהתאם למקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל בתוכו A- ועד A+.

ביאור 24 - ניהול סיכונים (המשך)

1. סיכוני אשראי (המשך)

2. חלוקת נכסים בחלוקה לדירוגים: (המשך)

א. נכסי חוב (המשך)

דירוג מקומי (*)

ליום 31 בדצמבר 2018			
סך הכל	לא מדורג	BBB עד A	AA ומעלה
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
130,963	-	-	130,963
44,071	-	7,071	37,000
175,034	-	7,071	167,963

נכסי חוב בארץ

נכסי חוב סחירים:

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות

סך הכל נכסי חוב סחירים בארץ

נכסי חוב שאינם סחירים:

אגרות חוב קונצרניות

נכסי חוב אחרים לפי בטחונות, הלוואות על פוליסות

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים בארץ

סך הכל נכסי חוב בארץ

(*) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג שאישר הממונה. נתוני הדירוג הומרו לסמלי הדירוג של S&P בהתאם למקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל בתוכו A- ועד A+.

ב. סיכוני אשראי בגין נכסים אחרים

דירוג מקומי (*)

ליום 31 בדצמבר 2018			ליום 31 בדצמבר 2019		
סך הכל	לא מדורג	AA ומעלה	סך הכל	לא מדורג	AA ומעלה
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
34,720	34,662	58	20,520	20,465	55
-	-	-	1	1	-
14,177	-	14,177	24,776	-	24,776

(*) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג שאישר הממונה. נתוני הדירוג הומרו לסמלי הדירוג של S&P בהתאם למקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל בתוכו A- ועד A+.

ביאור 24 - ניהול סיכונים (המשך)

1. סיכונים אשראי (המשך)

3. פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות בנכסי חוב פיננסיים:

ליום 31 בדצמבר 2018		ליום 31 בדצמבר 2019		
סיכון אשראי מאזני		סיכון אשראי מאזני		
סכום	%	סכום	%	
אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ	
306	0.17	-	-	ענף משק
15,272	8.72	16,801	8.33	תעשייה
2,996	1.71	3,520	1.74	בינוי ונדל"ן
2,062	1.18	2,160	1.07	חשמל ומים
17,580	10.03	20,351	10.08	תקשורת ושרותי מחשב
4,621	2.64	5,136	2.55	בנקים
1,362	0.78	1,151	0.57	שירותים פיננסיים
17	0.01	-	-	שירותים עסקיים אחרים
44,216	25.24	49,119	24.34	אנשים פרטיים
130,963	74.76	152,644	75.66	אג"ח מדינה
175,179	100.00	201,763	100.00	סך הכל

סיכונים גיאוגרפיים

סיכון להפסד הנובע מחשיפה של תיק ההשקעות בצורה ישירה או עקיפה, דרך השקעה בחברות שיש להן פעילות עסקית במדינה, לאירוע שלילי באותה מדינה או אזור גיאוגרפי. אירוע כזה עשוי להתעורר למשל על רקע עימות בטחוני באזור, משבר כלכלי במדינה עצמה או אצל שותפת סחר מהותית.

סיכון גיאוגרפי עשוי לבוא לידי ביטוי בעלייה באירועי חדלות פירעון של ממשלות ועסקים ו/או ירידה בשווי נכסים הוניים (נדל"ן, מניות וכד').

ביאור 25 - התחייבויות תלויות והתקשרויות

א. התחייבויות תלויות

1. קיימת חשיפה כללית, אשר לא ניתן להעריכה ו/או לכמתה, הנובעת, בין היתר, ממורכבותם של השירותים הניתנים על ידי החברה לעמיתי הקרנות והקופות שבניהולה. מורכבות הסדרים אלו צופנת בחובה, בין היתר, פוטנציאל לטענות פרשניות ואחרות, עקב פערי מידע בין החברה לבין עמיתי קרנות הפנסיה וקופות הגמל, הנוגעות לשורה ארוכה של תנאים מסחריים ורגולטוריים. לא ניתן לצפות מראש את סוגי הטענות שיועלו בתחום זה ואת החשיפה הנובעת מטענות אלו ואחרות בקשר עם מוצרים פנסיוניים ארוכי טווח המועלות, בין היתר, באמצעות המנגנון הדיוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006. פרשנות חדשה לאמור במוצרים פנסיוניים ארוכי טווח עלולה לעיתים להשפיע על הרווחיות העתידית של החברה בגין המוצרים הקיימים, זאת בנוסף לחשיפה הגלומה בדרישות לפיצוי ללקוחות בגין פעילות העבר. כמו כן, קיימת חשיפה בשל שינויים רגולטוריים והנחיות של הממונה, בחוזרים שהינם בתוקף ובטיוטות חוזרים שעדיין מתקיימים דיונים לגביהן, וכן ב"עמדות ממונה" ו"הכרעות עקרוניות" בנושאים שונים שחלקם בעלי השלכות תפעוליות ומשפטיות נרחבות. חשיפה זו מוגברת בתחום החיסכון הפנסיוני בו פועלת החברה. בתחום זה התקשרויות עם העמיתים הינן לאורך שנים רבות במהלכן עשויים להתרחש שינויים במדיניות, ברגולציה ובמגמות הדין, לרבות בפסיקת בתי המשפט. זכויות העמיתים מנוהלות באמצעות מערכות מיכוניות מורכבות, אשר לאור השינויים כאמור, יש צורך להתאימן באופן שוטף. כל אלו יוצרים חשיפה תפעולית ומיכונית מוגברת בתחום זה.

2. חוק הגנת השכר, התשי"ח-1958 והתקנות שהותקנו על פיו, מטילים חובות על הקופות, בנסיבות שפורטו בחוק, בגין חובות של מעבידים לעובדיהם אשר לא סולקו במועדם על ידי העברת כספים לקופות. קיימת אי ודאות בכל הקשור לגובה הסכומים שבפיגור, כמו גם לעצם מחויבות המעבידים בנושא, וזאת בין היתר, בשל סיבות שונות לאי העברת כספים לקופות האופייניות לסקטור קופות הגמל (כגון: הפסקת יחסי עובד-מעסיק, העברת כספים לקופה אחרת וכיוצ"ב).

על מנת לגבות את החובות, כאמור, שולחת החברה מכתבי התראה למעבידים ולעמיתים ובמידת הצורך מגישה תביעות נגד המעבידים החייבים.

ביאור 25 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

3. העברות כספים - החברה המנהלת נדרשת לבצע העברות כספים תוך פרקי זמן כפי שנקבע בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (העברת כספים בין קופות גמל), התשס"ח-2008. אי עמידה במועדים כאמור, אשר עלולה לנבוע בתקופות מסוימות מאירועים שלחברה אין שליטה עליהם, חושפת את החברה להתחייבויות פיננסיות בגין ריבית פיגורים ופערי תשואה עד למועד העברת הכספים בפועל לחשבון העמית.

4. בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות המפורטות להלן, אשר בהן, להערכת ההנהלה, המתבססת, בין היתר, על חוות דעת משפטיות שקיבלה, אין זה יותר סביר מאשר לא ("more likely than not"), כי טענות ההגנה של החברה תידחינה ואישור התובענה כייצוגית יתקבל, או שקיימים סיכויים של 50% ומעלה כי בסופו של ההליך תתקבלנה טענותיה של החברה שסביר כי הסדר פשרה מוצע, אשר אינו כולל התחייבות מהותית לתשלום כספי יתקבל, לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים. בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות בהן, ביחס לתביעה, כולה או חלקה, יותר סביר מאשר לא כי טענות ההגנה של החברה עלולות להדחות, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי הנהלת החברה. להערכת הנהלת החברה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשו הפרשות, לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה.

א. ביולי 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי מחוז מרכז תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית נגד החברה ונגד ארבע חברות נוספות המנהלות קרנות הפנסיה. עניינה של התובענה בטענה כי התבעות מעלות את דמי הניהול המשולמים על ידי עמיתים בקרנות פנסיה מתוך החיסכון שהצטבר (יתרה צבורה), לשיעור המקסימלי המותר על פי הדין, במועד בו העמיתים הופכים לפנסיונרים, מקבלים גמלת זקנה ואינם יכולים עוד לנייד את החיסכון הפנסיוני שלהם. הקבוצה אותה מבקשות התובעות לייצג הינה כל מי שהינו עמית בקרן פנסיה חדשה מקיפה, המנוהלת על ידי אחת מן התבעות, וזכאי לקבל פנסיה זקנה ו/או יהיה זכאי בעתיד לקבל פנסיה זקנה. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקשות התובעות לייצג, מסתכם להערכת התובעות, לסכום של כ-48 מיליוני ש"ח כנגד כלל התבעות. בספטמבר 2017 הוגשה עמדת הממונה התומכת בעמדת התבעות, לפיה אין להשוות בין שיעור דמי הניהול הנגבים מעמית בתקופת החיסכון לבין שיעור דמי הניהול הנגבים ממקבל קצבה לאחר פרישתו, היות שמדובר בשתי תקופות שונות ובעלות מאפיינים שונים. דמי הניהול לאחר הפרישה נקבעים מחדש בעת הפרישה וללא קשר לשיעור דמי הניהול בטרם הפרישה ולכן אין מדובר בהעלאה של דמי ניהול, אלא בקביעת שיעור של דמי ניהול לתקופת הפרישה. לפיכך, "חוזר דמי ניהול" המתייחס לחובת מתן הודעה לעמיתים על ידי החברות המנהלות כלל אינו חל ביחס לקביעת דמי ניהול לפנסיונרים וחובת מתן הודעה על שינוי בדמי הניהול מכוח החוזר לא חלה על החברות המנהלות שעה שמדובר במקבלי קצבה. הליך גישור שניהלו הצדדים לא צלח וההליך חזר להתנהל בבית המשפט.

ב. בספטמבר 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית נגד החברה ונגד ארבע חברות נוספות המנהלות קרנות פנסיה. עניינה של התובענה בטענה כי התבעות הפרו, כביכול, את חובות הנאמנות שהן חבות כלפי העמיתים בקופות הגמל שבניהולן בכך שתיגמלו את סוכני הביטוח בעמלות בשיעור הנגזר מדמי הניהול הנגבים על ידיהן מן העמיתים ובכך תיגמלו את הסוכנים בסכום הגדל ככל שגדלים דמי הניהול ובטענה כי התבעות עשו, כביכול, עושר ולא במשפט בכך שיצרו, כביכול, מנגנון שמטרתו להעלות את דמי הניהול לטובת הסוכנים והחברות המנהלות. התובעים מעריכים את הנזק לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג בסך של כ-300 מיליוני ש"ח לשנה מאז שנת 2008.

ג. בפברואר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי מחוז מרכז תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית נגד החברה ונגד ארבע חברות מנהלות אחרות של קרנות פנסיה. עניינה של התובענה בטענה, כי התבעות מתחילות לגבות ממקבלי קצבאות נכות ושארים, בעת שהם מתחילים לקבל קצבאות ואינם יכולים עוד לנייד את כספיהם לקרן פנסיה אחרת, דמי ניהול בשיעור המקסימלי המותר על פי הדין, מבלי שניתנת להם הודעה מראש על כך. הקבוצה אותה מבקשת התובעת לייצג הינה כל מי שמקבל ו/או בעל זכות לקבל קצבת נכות (נכות מכל מין וסוג), וכן כל מי שמקבל ו/או בעל זכות לקבל קצבת שארים (שארם מכל מין וסוג), וכן כל מי שהוא עמית פעיל/מבוטח/חבר בקרן פנסיה חדשה מקיפה המנוהלת על ידי אחת מהתבעות אשר ניזוק כתוצאה מגביית דמי הניהול בקשר עם קצבאות הנכות והשארם. התובעת אינה מכמתת את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג, אולם היא מעריכה אותו באומדן ראשוני בכמיליארד ש"ח כנגד כלל התבעות. בינואר 2018 ניתנה החלטה לפיה הדיון בבקשת האישור מועבר לבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב שלו הסמכות העניינית לדון בתביעה.

ביאור 25 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

4. (המשך)

ד. באוגוסט 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי מחוז מרכז תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית. עניינה של התובענה בטענה כי החברה גובה, כביכול, מעמיתיה, בנוסף לדמי הניהול, תשלום בגין רכיב הוצאות ניהול השקעות (רכיב הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות), אשר גבייתו מותרת על פי דין, ללא הוראה חוזית המאפשרת לה לגבותו. בכך, מפרה החברה, לטענת התובע, את הוראות תקנון קרן הפנסיה ואת חובות האמון והגילוי המוטלות עליה. במסגרת הבקשה מתבקש להשיב לעמיתים בקרנות הפנסיה את הסכומים אשר נגבו מהם כהוצאות ניהול השקעות בשבע השנים שקדמו להגשת התובענה בתוספת הפרשי התשואה שהיה הכסף מניב לו הושקע בקרן הפנסיה. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג, מסתכם, להערכת התובע, לסכום של כ-132 מיליוני ש"ח. באפריל 2017 התקבלה החלטת בית המשפט לפיה, בהעדר סמכות עניינית לדון בבקשת האישור, התביעה מועברת לבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב. ביוני 2018 הוגשה עמדת רשות שוק ההון התומכת בעמדת החברה.

ה. בדצמבר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי מחוז מרכז תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה כי החברה מעלה, כביכול, את דמי הניהול הנגבים מעמיתי קרן הפנסיה המקיפה שבניהולה מבלי שניתנת להם על כך הודעה כדין, וכי היא גובה מהם, כביכול, בעת הפקדת כספיהם בקרן הפנסיה הכללית עקב הפקדה מצטברת בקרן הפנסיה המקיפה העולה על התקרה הקבועה לכך בחוק, דמי ניהול בשיעור העולה על שיעור דמי הניהול שלהם בקרן הפנסיה המקיפה, מבלי שניתנת להם הודעה על כך. הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג הינה כל עמית, אשר בשבע השנים שקדמו למועד הגשת בקשת האישור ועד אישור התובענה כייצוגית, הועלו דמי הניהול הנגבים ממנו מבלי שניתנה לו הודעה כדין ו/או נגבו ממנו דמי ניהול בניגוד למוסכם בינו לבין החברה. נזקו האישי הנתבע של התובע מוערך בכ-265 ש"ח והוא מציין כי אין ביכולתו להעריך את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג. ביוני 2017 התקיים דיון קדם משפט בסיומו הוחלט כי הדיון יועבר לבית הדין לעבודה. הליך גישור שהתנהל בין הצדדים לא צלח והדיון שב להתנהל בבית הדין. ביום 30 באפריל 2019 אישר בית הדין האזורי לעבודה בתל אביב באופן חלקי את ניהול התביעה כתובענה ייצוגית בשאלת גובה דמי הניהול שנגבו מעמיתים שהופקדו להם כספים בקרן הפנסיה הכללית עקב הפקדה מצטברת בקרן הפנסיה המקיפה העולה על התקרה הקבועה לכך בחוק ודחה את יתר טענות המבקשים. הקבוצה שבשמה תנוהל התובענה הייצוגית הינה כל עמית שבמהלך התקופה שמיום 12 בדצמבר 2009 ועד ליום 30 באפריל 2019 נפתחה עבורו קרן פנסיה כללית, לאחר שחצה את תקרת ההפקדות הסטטוטורית בקרן הפנסיה המקיפה, ושחויב, באופן אוטומטי ובלא שנמסרה לו הודעה על כך, בדמי הניהול המקסימליים האפשריים על פי דין בגין הפקדותיו לקרן הכללית, זאת, אף שבהתאם להסדר הנחות שהיה בתוקף בעניינו הוא היה זכאי להנחה בדמי הניהול בקרן המקיפה. לאחר ההחלטה בבקשת האישור, התחדשו הליכי הגישור בין הצדדים. בינואר 2020 הוגשה לבית הדין האזורי בקשה לאישור הסדר פשרה.

ו. בפברואר 2017 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית נגד החברה ונגד החברה האם הראל חברה לביטוח בע"מ. עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעות גובות תשלומים שונים בגין הקמת הלוואות ו/או הטיפול בהן וזאת לכאורה, בניגוד להוראות הדין, בהיעדר הרשאה חוקית ובניגוד לעמדת הממונה. הקבוצה אותה מבקשת התובע לייצג הינה כל אדם או גוף אשר נטל הלוואה ו/או קיבל אשראי מהמשיבות ונגבו ממנו כספים בקשר עם הקמת ההלוואה ו/או הטיפול בה, בשבע השנים שקדמו למועד הגשת התובענה. התובעת מעריכה את הנזק שנגרם לחברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג בכ-5.9 מיליון ש"ח. הצדדים מנהלים הליך גישור. יצוין כי ביום 3 בדצמבר 2017 פורסמה עמדת ממונה בנושא איסור גביית דמי טיפול בהלוואות במסגרתה צוין כי רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון סבורה כי גביית דמי טיפול בהלוואות אינה עומדת בהוראות חוק הפיקוח על קופות גמל. לפיכך, הרשות תראה בגופים מוסדיים אשר ממשיכים לגבות כספים כאמור עבור העמדת הלוואות מכל סוג על ידי הגוף המוסדי או עבור הטיפול בהן או מאפשרים גביית כספים אלו על ידי צד שלישי, כעוברים על הוראות החוק. עוד צוין כי שאלת ההשבה לעמיתים שנגבו מהם כספים כאמור בעבר, תיוותר להכרעת בית המשפט במסגרת הדיון בתביעות בעניין זה. בינואר 2020 הוגשה לבית המשפט בקשה לאישור הסדר פשרה.

ז. בפברואר 2017 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית נגד החברה ונגד חברה נוספת. עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעות גובות מעמיתי קופות הגמל שבניהולן, אשר נוטלים מהן הלוואות, תשלומים שונים בגין טיפול בהלוואות וזאת, לכאורה, בניגוד להוראות הדין ולעמדת הממונה. הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג הינה כל עמיתי קופות הגמל שבניהול הנתבעות, אשר קיבלו מהן הלוואות ולחילופין כל עמיתי קופות הגמל שבניהול הנתבעות. התובעים מעריכים את הנזק שנגרם לחברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג בכ-44.75 מיליון ש"ח. באפריל 2017 ניתנה החלטת בית המשפט לפיה אין למחלקה הכלכלית סמכות לדון בתיק ולפיכך הוא ייקבע לשמיעה כתיק אזרחי. הצדדים מנהלים הליך גישור. יצוין כי ביום 3 בדצמבר 2017 פורסמה עמדת הממונה בנושא איסור גביית דמי טיפול בהלוואות במסגרתה צוין כי רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון סבורה כי גביית דמי טיפול אינה עומדת בהוראות חוק הפיקוח על קופות גמל. לפיכך, הרשות תראה בגופים מוסדיים אשר ממשיכים לגבות כספים כאמור עבור העמדת הלוואות מכל סוג על ידי הגוף המוסדי או עבור הטיפול בהן או מאפשרים גביית כספים אלו על ידי צד שלישי, כעוברים על הוראות החוק. עוד צוין כי שאלת ההשבה לעמיתים שנגבו מהם כספים כאמור בעבר, תיוותר להכרעת בית המשפט במסגרת הדיון בתביעות בעניין זה. בינואר 2020 הוגשה לבית המשפט בקשה לאישור הסדר פשרה.

ביאור 25 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

4. (המשך)

ח. במרס 2017 הוגשה לבית הדין האזורי לעבודה בירושלים תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה כי החברה גובה רכיב המכונה הוצאות ניהול השקעות מעמיתים קופות הגמל אשר בניהולה. בבקשת האישור נטען כי גביה זו נעשית על ידי החברה בהיעדר הוראה חוזית המאפשרת לה לעשות כן ובכלל כך בהיעדר הסכמה מתאימה בתקנון קופת הגמל. התובעת מעריכה את הנזק שנגרם לחברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג בכ-127.1 מיליון ש"ח. בינואר 2018 הוחלט לאחד את הדיון יחד עם בקשות נוספות לאישור תובענה ייצוגית תלויות ועומדות באותו נושא. במאי 2018 הוגשה לבית הדין עמדת הממונה התומכת בעמדת התובעת ולפיה גופים מוסדיים רשאים לגבות הוצאות ישירות מאת העמיתים או המבוטחים, גם אם הדבר אינו מצוין באופן מפורש בתקנון הגוף המוסדי, ובלבד שהדבר נעשה בהתאם להוראות תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות), התשס"ח-2008.

ט. במרס 2018 הוגשה לבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית נגד החברה ונגד חברות מנהלות אחרות. בבקשת האישור נטען כי המשיבות גובות מעמיתים שאין להם שארים (בני זוג או ילדים מתחת לגיל 21), פרמיה בגין כיסוי ביטוחי מפני סיכוני מוות, כאשר במקרה הביטוח ישולמו תגמולי הביטוח לשארי העמית. לשיטתם של המבקשים, חלה על המשיבות חובת גילוי יזום אקטיבית, מכוחה עליהן לברר עם כל עמית - במועד ההצטרפות לקרן, וכן מדי שנתיים - אם יש לו שארים, וככל שאין לו שארים עליהן לוודא כי הוא מודע לכך שסיכויי השארים לכאורה חסר ערך עבורו. המבקשים עותרים לחייב את המשיבות לזקוף לטובת קופת החיסכון של חברי הקבוצה את כל הכספים ששולמו על ידיהם ונזקפו לטובת דמי ביטוח שארים, בתוספת התשואה שהייתה מתקבלת על כספים אלו אילו היו נזקפים לטובת קופת החיסכון שלהם במועד תשלומם לקרן הפנסיה. המבקשים הגדירו את הקבוצה ככוללת את כל העמיתים אשר צורפו או הצטרפו לקרן פנסיה המנוהלת על ידי מי מהמשיבות, במסגרתה נגבתה מהם פרמיה בגין כיסוי שארים בזמן שלא היו להם שארים. סכום תביעתו הפרטנית של המבקש כלפי החברה הוערך על ידי בסכום של "לפחות 34 ש"ח". כנטען בבקשת האישור, אין בידי המבקשים להעריך בשלב זה את שיעור הנזק המצטבר שנגרם לחברי קבוצות העמיתים של איזו מהמשיבות.

י. ביולי 2019 הוגשה לבית הדין האזורי לעבודה בירושלים תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה גובה, כביכול, מעמיתים בקרן ההשתלמות "הראל השתלמות" תשלום בגין רכיב "הוצאות ניהול השקעות", אשר גבייתו מותרת על פי דין, ללא עיגון הסכמי בתקנון קרן ההשתלמות. הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג היא כלל העמיתים בקרנות ההשתלמות "הראל השתלמות" שמנהלת המשיבה אשר נגבו מהם הוצאות ניהול השקעות. התובע מעריך את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג בכ-56.8 מיליון ש"ח.

יא. ביולי 2019 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית נגד החברה האם הסופית. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה אינה מקיימת, כביכול, את הוראות הדין לעניין איתור עמיתים שהקשר עמם נותק ולעניין איתור וידוע מוטבים ויורשים של עמיתים אשר הלכו לעולמם. עוד נטען, כי החברה גבתה, כביכול, דמי ניהול ביתר באופן המנוגד להוראות הדין. הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג היא כלל המוטבים ו/או היורשים על פי דין של עמיתים שנפטרו, וכן כלל העמיתים שהקשר עמם נותק אשר לא יודעו כדין בנוגע לחשבון ו/או נכס המצוי בידי החברה ומצבו. התובעות אינן מכמתות את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הן מבקשות לייצג אולם הן מעריכות אותו בעשרות ואף מאות מיליוני שקלים.

תביעות שהגיעו לסיומן בתקופת הדוח

יב. בפברואר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית. עניינה של התובענה בטענה כי החברה גובה, כביכול, מהעמיתים המבצעים הפקדות חד פעמיות לקרן הפנסיה, כספים בגין ביטוח לסיכוני נכות וביטוח למקרה מוות בגין תקופה שכבר חלפה ביום הגביה, כאשר ידוע כי הסיכון בגינו נגבו הכספים לא התממש ולא יכול עוד להתממש. הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג הינה כל מי שהפריש כספים לקופות גמל ו/או קרנות פנסיה ו/או ביטוח מנהלים שמנהלת החברה ואשר נגבו ממנו כספים רטרואקטיבית בגין ביטוח חיים ו/או סיכוני נכות וזאת במשך שבע השנים שקדמו למועד הגשת התובענה ועד למועד מתן החלטה בבקשה לאישורה כייצוגית. נזקו האישי הנטען של התובע מוערך בסך של כ-826 ש"ח והנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג, מסתכם, להערכת התובע, לסכום של כ-5,577,000 ש"ח. במרס 2017 הורה בית המשפט כי התובענה תועבר לבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב. ביום 25 בספטמבר 2019 ניתן פסק דין הדוחה את בקשת האישור.

ביאור 25 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

4. (המשך)

תביעות שהגיעו לסיומן בתקופת הדוח (המשך)

יג. בנובמבר 2016 התקבלה בחברה בקשה מתוקנת לאישור תובענה כייצוגית נגד הראל ביטוח, נגד עמותת גמלאי קרן הפנסיה "נתיב" דרום ומרכז (להלן - "עמותת הגמלאים") ונגד כלל חברה לביטוח בע"מ (להלן - "כלל"), אשר הוגשה לבית המשפט המחוזי מחוז מרכז במסגרת בקשה לאישור תובענה כייצוגית, המתנהלת החל מחודש מאי 2015 נגד כלל ונגד עמותת הגמלאים. עניינה של התובענה בטענה, כי כלל ביטלה באופן חד צדדי ולא כדין את פוליסת ביטוח החיים הקבוצתית לגמלאי קרן הפנסיה "נתיב", בטענה כי הפוליסה אינה רווחית. צירופה של הראל ביטוח לבקשת האישור התבקש, לטענת התובע, נוכח תפקידה של החברה אשר העניקה שירותי תפעול וניהול לקרן הפנסיה "נתיב", ביחד עם עמותת הגמלאים, לגבות מחברי עמותת הגמלאים את דמי הביטוח החודשיים ונוכח עמדתה של החברה, כי לא ניתנו לה הרשאות חברי העמותה לגביית סכומי ביטוח גבוהים יותר. הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג הינה כל מי שבוטח בכלל בפוליסת ביטוח מסוג חיים קבוצתי אשר נערכה על ידי עמותת הגמלאים ואשר בוטלה על ידי כלל באופן חד צדדי. ביום 6 באוקטובר 2017 הגיש המבקש בקשת אישור מתוקנת במסגרתה טען המבקש כי החברה הכרחית להליך לאור זאת שהפרמיה החודשית הועלתה בעבר מבלי שהגמלאים חתמו על אישורים המתירים זאת, אך הכיר בכך שהחברה נתנה שירותי תפעול בלבד. המבקש מעמיד את נזקו האישי על 50,000 ש"ח ומעריך את הנזק הכולל של חברי הקבוצה ב-90 מיליון ש"ח. במאי 2019 ניתנה החלטה המאשרת את התובענה כתובענה ייצוגית בעניין כלל ודוחה את בקשת האישור בעניין החברה.

להלן סיכום נתוני תביעות משפטיות:

סוג	כמות תביעות	הסכום הנתבע באלפי ש"ח
<u>תובענות שאושרו כתביעה ייצוגית:</u>		
צוין סכום המתייחס לחברה	-	-
התביעה מתייחסת למספר חברות ולא יוחס סכום ספציפי לחברה	-	-
לא צוין סכום התביעה	1	-
<u>בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות:</u>		
צוין סכום המתייחס לחברה	3	315,900
התביעה מתייחסת למספר חברות ולא יוחס סכום ספציפי לחברה	5	1,398,650
לא צוין סכום התביעה	2	-
<u>תביעות מהותיות אחרות</u>	-	-

סכום ההפרשה הכולל עבור התביעות שהוגשו כנגד החברה כמפורט לעיל מסתכם בכ-4 מיליוני ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2018 כ-3 מיליוני ש"ח).

ב. התקשרויות

1. הסכמי ניהול ותפעול מול הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן: הראל ביטוח)

לחברה הסכמים עם הראל ביטוח שמטרתם ליצור שיטת חיוב עבור שירותים שונים שמעניקה הראל ביטוח לחברה תוך שהחברה מנצלת את היתרון לגודל של הראל ביטוח ובכך חוסכת את רכישתם של שירותים שונים. החברה מקבלת שירותי ניהול ותפעול ובהם: שירותי תפעול, מחשוב ואינטרנט, ניהול סיכונים ואקטואריה, ניהול השקעות, שירותים בתחום משאבי אנוש ושכר, ביטוח דירקטורים ונושאי משרה ועוד.

הסכם לעניין מגזר הפנסיה

ההסכם אושר בחודש במרס 2016 על ידי הביקורת ודירקטוריון החברה.

בהתאם להסכם, בין השנים 2016-2018, החברה נשאה בעלות בשיעור קבוע של 0.049% מנכסי קרנות הפנסיה שבניהולה והחל משנת 2019, החברה נושאת בעלות בשיעור קבוע של 0.065% מנכסי קרנות הפנסיה שבניהולה בגין השירותים כאמור. כמו כן החברה נושאת בהוצאות בפועל בהן עמדה הראל ביטוח.

ביאור 25 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ב. התקשרויות (המשך)

1. הסכמי ניהול ותפעול מול הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן: הראל ביטוח) (המשך)

הסכמים לעניין מגזר הגמל

- ביום 23 בינואר 2007 נחתם הסכם בין הראל ביטוח, בעלת השליטה המלאה בחברה, לבין הראל גמל, בקשר עם ניהול קופות גמל שבבעלות הראל ביטוח על ידי החברה. בהתאם להוראות ההסכם, החברה אחראית כלפי העמיתים בקופות וכלפי הראל ביטוח לקיום כל הוראות הדין הנוגעות לניהול קופות גמל וקיום כל ההתחייבויות המוטלות על חברה מנהלת כלפי עמיתים בקופות גמל. בהסכם נקבע כי הראל ביטוח רשאית להביא את ההסכם לידי סיום בכל עת בהודעה מראש בת 45 ימים, ואילו החברה רשאית להביא את ההסכם לידי סיום בכל עת בהודעה מראש של 180 ימים. בהתאם להוראות ההסכם, החברה תגבה מאת עמיתי הקופות את דמי הניהול ותעבירם להראל ביטוח, לאחר תשלום הוצאותיה הישירות בקשר עם ניהול קופות הגמל בתוספת 2% וכן הוצאות נוספות שהוציאה ואשר אינן ניתנות לייחוס באופן ישיר לקופת הגמל כאמור. ייחוס ההוצאות ייעשה בהתאם ליחס שבין סך נכסי קופות הגמל עליהן חל הסכם זה לסך הנכסים המנוהלים על ידי החברה. עם מיזוגן של הקופות במהלך השנים והפיכתן למסלולי השקעה בקופת הגמל הראל גמל, הוסכם בין הצדדים להחיל את ההסכם, בשינויים המחויבים, על מסלולי ההשקעה הרלוונטיים בקופה.
- על פי הסכם בין החברה לבין הראל ביטוח, החברה, יחד עם קחצ"ק, משלמת להראל ביטוח עבור שירותי ניהול ההשקעות הניתנים לחברה ולקחצ"ק על ידי חטיבת ההשקעות של הראל ביטוח. הקצאת העלויות בין החברות המנהלות מבוצעת לפי שלושה פרמטרים: היקף הנכסים המנוהלים בידי כל חברה מנהלת; תמהיל ההשקעות, לפי אפיקי השקעה; ושיעור גידול התיק. תוקף ההסכם מיום 1 בינואר 2009, והוא ניתן לביטול בתום כל שנה קלנדרית.
- להראל ביטוח הסכם עם לאומי שירותי שוק ההון בע"מ (להלן: לאומי גמל), לפיו מעניקה לאומי גמל שירותי תפעול עבור קופות הגמל שהראל ביטוח רכשה מלאומי גמל ומבנק לאומי לישראל בע"מ בשלהי שנת 2006. כמו כן קיים הסכם בין החברה לבין לאומי גמל לפיו תעמיד לאומי גמל שירותי תפעול לקופות גמל נוספות שבניהול החברה. בהתאם לאמור בביאור 1.ב.1 לעיל לעניין הסבת המערכת התפעולית למרבית קופת הגמל, ההסכם עם לאומי גמל חל, החל בינואר 2019, על מספר מצומצם של קופות שבניהול החברה שטרם הוסבו למערכת התפעולית בהראל.

2. הסכמי ניהול ויעוץ עם הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ (להלן: הראל השקעות)

מטרת ההסכמים לעגן את הפעולות שמבצעת הראל השקעות עבור החברה, במסגרת תפקידה של הראל השקעות כחברה השולטת, בעקיפין, בחברה ובגופים מוסדיים נוספים בקבוצת הראל ביטוח ופיננסים וכחברה המכוונית את פעילותם של הגופים המוסדיים שבשליטתה, מקדמת את עסקיהם, מסייעת בהרחבת חוג לקוחותיהם, פועלת להרחבת עסקיהם ומתקשרת בשמם בעסקאות שונות.

הסכם לעניין מגזר הפנסיה

בהתאם להסכם בתוקף מיום 1 בינואר 2009, משלמת החברה להראל השקעות עלות בשיעור של 0.5% בתוספת מע"מ מדמי הגמולים שגובה קרן הפנסיה המקיפה והכללית שבניהולה, למעט דמי הגמולים הנגבים מעמיתים שלגביהם חל ההסדר הפנסיוני עם צה"ל.

הסכם זה הינו לתקופה בלתי מוגבלת עם אפשרות להביא לביטולו על ידי כל צד בתום כל שנה קלנדרית בהודעה שתימסר 60 יום מראש. החל מינואר 2016 עודכן ההסכם והוגבלה תקרת דמי הניהול שתשלם החברה לחברת האם הסופית עד לסך של 50 מ"ח לשנה.

הסכם לעניין מגזר הגמל

בהתאם להסכם זה, בתמורה למתן שירותי הניהול, תהיה הראל השקעות זכאית לדמי ניהול בשיעור של 3% מדמי הניהול השנתיים שיתקבלו אצל החברה מקופות הגמל שבניהולה.

תקופת ההסכם היא מיום 1 בינואר 2009 והוא יהיה לתקופה בלתי מוגבלת בכפוף לאפשרות ביטולו, בתום כל שנה קלנדרית, על ידי כל אחד מהצדדים, בהודעה שתימסר 60 יום לפני תום השנה הקלנדרית.

ביאור 25 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ב. התקשרויות (המשך)

3. ביום 26 בפברואר 2013, נחתם הסכם בין החברה ובין חברה אחות "ידידים הולדינג וניהול (1984) בע"מ" (להלן: ידידים), ולפיו הומחו לחברה כל זכויותיה והתחייבויותיה של ידידים כלפי החברה הבת שלה, לעתיד, החל משנת 2013. בהמשך לכך תספק החברה את השירותים שאותם התחייבה לספק ידידים ללעתיד. תמורת שירותי הניהול והתפעול משלמת לעתיד לחברה סך של 2,850 אלפי ש"ח שנתי צמוד מדד.

ביום 20 בנובמבר 2017 הוארך הסכם הניהול לתקופה של שלוש שנים נוספות באותם תנאים.

במסגרת ההסכם לא תהיה החברה אחראית לפעולה כלשהי שעילתה לפני שנת 2013.

4. ביום 17 בנובמבר 2014 נחתם הסכם בין החברה לנתיב, וזאת בהמשך להסכמים ולהסדרים בין הצדדים עד אותו מועד. ההסכם האמור מסדיר שני עניינים מרכזיים: האחד - מועד סיום שירותי התפעול שמספקת החברה לנתיב נקבע לסוף חודש פברואר 2017 (עם אפשרות להארכה בהתאם לצורך), השני - קביעת גובה דמי הניהול שתשלם נתיב לחברה וזאת החל מהמחצית השנייה של שנת 2014 (הנחה נוספת שנאמדת בכ-2 מיליון ש"ח לשנה), קרי דמי ניהול של כ-10 מיליון ש"ח בשנה. ההסכם בין הצדדים לא הוארך והסתיים בסוף חודש פברואר 2017 כאמור.

5. הסכם עם קחצ"ק, חברה קשורה

בהתאם להסכם, החברה תספק מתן שירותי תפעול וניהול. שירותים אלו כוללים, בין היתר, שירותי מחשוב, ניהול סיכונים ואקטואריה, ניהול השקעות וביטוח דירקטורים. מטרתו של הסכם זה הינה ליצור שיטת חיוב עבור שירותים שונים שמעניקה החברה לקחצ"ק, תוך שקחצ"ק מנצלת את היתרון לגודל של החברה ובכך חוסכת בעלויות התפעול והניהול.

בהתאם להוראות הסכם זה, משלמת קחצ"ק לחברה דמי תפעול וניהול בשיעור של 95% מדמי הניהול נטו שמקבלת קחצ"ק מקרן ההשתלמות שבניהולה. ביום 20 בנובמבר 2013 נחתמה מול הראל גמל תוספת להסכם אשר במסגרתה נקבע כי ההסכם יוארך באופן אוטומטי לתקופה של 3 שנים בכל פעם אלא אם תינתן על ידי אחד מהצדדים הודעה בדבר אי חידוש, והתמורה עבור ההסכם תועבר אחת לרבעון ולא אחת לחודש.

ביאור 26 - אירועים מהותיים לאחר תאריך הדוחות הכספיים

התפרצות נגיף הקורונה

לאחר תקופת הדוח, בעקבות התפרצות נגיף הקורונה בעולם, נרשמו ירידות חריגות במדדי המניות הסחורות והאג"ח המובילים בעולם ובישראל אשר משפיעות לרעה על תוצאות הפעילות של החברה. נכון לתאריך פרסום הדוחות הכספיים, השפעת הירידות החדות בשוקי ההון מוערכת בהפסדי השקעות בחברה בסך של כ-12 מיליון ש"ח (לפני מס). בנוסף, קטנו נכסי הקרנות והקופות שבניהול החברה בסך של כ-12 מיליארדי ש"ח ביחס להיקף הנכסים המנוהלים נכון לתאריך הדוח הכספי. סך דמי הניהול שהחברה צפויה לגבות במהלך חודש מרץ 2020 יקטן אף הוא בהתאמה. המשמעות הנגזרת מכך לשלושת הרבעונים הקרובים של שנת 2020 תלויה בתרחיש שיתממש באשר להמשך התפשטות הנגיף בארץ ובעולם וכנגזרת לכך, המגבלות והריסון שיטילו הממשלות השונות על חופש הפעילות, הסחר ומתן השירותים בשווקים הריאליים ברחבי העולם.

הראל פנסיה - קרן פנסיה חדשה מקיפה

בניהול

הראל פנסיה וגמל בע"מ

**סקירת הנהלה
לשנה שהסתיימה ביום
31 בדצמבר 2019**

תוכן עניינים

1.	מאפיינים כלליים של קרן הפנסיה	3
	תיאור כללי של קרן הפנסיה ושל החברה המנהלת	3
	מועד הקמת קרן הפנסיה	3
	רשימת מסלולי השקעה, הקודים שלהם ומועד תחילת פעילותם	3
	שינויים מהותיים בשנת הדיווח הנובעים ממיזוגים, מכירות או רכישות	4
	שיעורי ההפרשות המרביים שרשאת קרן הפנסיה לקבל ומטרתן	4
	שינוי מסמכי יסוד במהלך תקופת הדוח ועד ליום פרסומו	5
2.	ניתוח זכויות עמיתי קרן הפנסיה	5
	שינוי במספר המבוטחים	5
	ניתוח זכויות עמיתים בקרן הפנסיה	6
3.	מידע אודות דמי ניהול	7
	שיעור דמי הניהול	7
	מידע אודות חמשת המעסיקים הגדולים בקרן ^(*)	7
4.	ניתוח מדיניות השקעה	8
	מדיניות ההשקעה	8
	ניתוח והסבר שינויים מהותיים בסעיפי ההשקעות לעומת שנה קודמת	8
5.	ניהול סיכונים	10
	מדיניות ניהול הסיכונים ותיאור השיטות וההערכות בחברה המנהלת	10
	סיכוני נזילות	10
	סיכוני שוק	12
	סיכוני אשראי	20
	סיכונים גאוגרפיים	28
	גורמי סיכון נוספים המשפיעים על פעילות הקרן	35
6.	ביטוח משנה	37
7.	נושאים אליהם הפנה רואה החשבון את תשומת ליבו בחוות דעתו	37
8.	בקורות ונהלים לגבי גילוי ובקרה פנימית על דיווח כספי	37

1. מאפיינים כלליים של קרן הפנסיה

תיאור כללי של קרן הפנסיה ושל החברה המנהלת

קרן הפנסיה:

- שם קרן הפנסיה: הראל פנסיה (להלן - "קרן הפנסיה" או "הקרן").
- סוג קרן הפנסיה: הקרן הינה קרן פנסיה חדשה מקיפה המשלמת לקצבה כמשמעותה בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה-2005 (להלן: חוק קופות הגמל), אשר אינה קופת ביטוח. קרן זו מעניקה פנסיית זקנה, פנסיית נכות לאובדן כושר עבודה ופנסיית שאירים למקרה פטירה. הקרן משקיעה חלק מהכספים באג"ח מיועדות המונפקות על ידי המדינה לקרנות פנסיה.
- קוד הקרן: 512267592-00000000000214-0000-000
- סוג העמיתים: שכירים ועצמאיים

החברה המנהלת:

- א. שם החברה המנהלת: הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן - "החברה המנהלת" או "החברה").
- ב. החברה המנהלת הינה חברה בבעלות מלאה של הראל חברה לביטוח בע"מ, שהינה חברה בבעלות מלאה של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ.

מועד הקמת קרן הפנסיה

הקרן הוקמה בשנת 1996.

רשימת מסלולי השקעה, הקודים שלהם ומועד תחילת פעילותם

מסלולי ההשקעה:

שם המסלול	קוד המסלול	מועד תחילת פעילות
גילעד כללי	512267592-00000000000214-2172-000	1996
מנוף כללי	512267592-00000000000214-2177-000	ינואר 2016
הלכה	512267592-00000000000214-2173-000	2010
אג"ח ללא מניות	512267592-00000000000214-2174-000	2010
מניות	512267592-00000000000214-2175-000	2010
שקלי טווח קצר	512267592-00000000000214-9097-000	2015
ילידי שנות ה-50 ^(*)	512267592-00000000000214-9829-000	ינואר 2016
ילידי שנות ה-60 ^(*)	512267592-00000000000214-9827-000	ינואר 2016
ילידי שנות ה-70 ^(*)	512267592-00000000000214-9825-000	ינואר 2016
ילידי שנות ה-80 ^(*)	512267592-00000000000214-9823-000	ינואר 2016
ילידי שנות ה-90 ^(*)	512267592-00000000000214-9821-000	ינואר 2016

(*) לעניין שינוי מודל תלוי גיל ומיזוג מסלולים ראה שינוי במסמכי יסוד להלן.

בהתאם לסעיף 20 לתקנון הקרן, הקרן עורכת בנפרד רישומים בגין נכסיה העומדים כנגד התחייבויותיה לפנסיונרים, למקבלי קצבה קיימים ולזכאים קיימים ובגין התחייבויותיה למבוטחים. פנסיונרים – מקבלי קצבה החל מיום 1 בינואר, 2018. מקבלי קצבה קיימים - מקבלי קצבאות החל מיום 1 בינואר, 2004 ועד 31 בדצמבר, 2017. זכאים קיימים - מקבלי קצבאות עד ליום 31 בדצמבר, 2003.

מסלולי ביטוח:

שם המסלול	קוד המסלול
מסלול פנסיה מקיפה	101
מסלול עתיר חיסכון פרישה מוקדמת	102
מסלול עתיר ביטוח	103
מסלול עתיר נכות מופחת שאירים	104
מסלול עתיר שאירים	105
מסלול פנסיה מקיפה נכות מוגדלת (75%)	106
מסלול עתיר שאירים מופחת נכות	107
מסלול פנסיה מקיפה נכות מוגדלת (75%) פרישה מוקדמת	108
מסלול פנסיה מקיפה פרישה מוקדמת	109
מסלול עתיר חיסכון	110
מסלול עתיר שאירים מופחת נכות פרישה מוקדמת	111
פנסיה מקיפה תום ביטוח 64	114
פנסיה מקיפה נכות מוגדלת (75%) תום ביטוח 64	116
מסלול ביטוח 75% נכות ו- 100% שאירים (למעט גבר המצטרף מגיל 41)	117
מסלול ביטוח 75% נכות (למעט גבר המצטרף מגיל 41) ו-100% שאירים (למעט גבר המצטרף מגיל 47)	118
מסלול ביטוח 75% נכות (למעט גבר המצטרף מגיל 41) ו-100% שאירים (למעט גבר המצטרף מגיל 41)	119
מסלול ביטוח 75% נכות ו-40% שאירים	120
מסלול ביטוח 37.5% נכות ו-100% שאירים (למעט גבר המצטרף מגיל 45)	121
מסלול ביטוח 37.5% נכות ו-40% שאירים	122
מסלול ביטוח לפורשים עד גיל 60, 75% נכות (למעט גבר המצטרף מגיל 41) ו-100% שאירים (למעט גבר המצטרף מגיל 49)	123

שינויים מהותיים בשנת הדיווח הנובעים ממי וגים, מכירות או רכישות
לא היו שינויים.**שיעורי ההפרשות המרביים שרשאת קרן הפנסיה לקבל ומטרתן**

שיעורי ההפרשות המירביים שרשאת הקרן לקבל קבועים בהתאם לתקנה 19 לתקנות מס הכנסה:
הפרשות מעביד: עד 7.5% על חשבון תגמולים.
הפרשות עובד: עד 7% על חשבון תגמולים.
הפרשות מעביד: עד 8.33% על חשבון פיצויים.

הפרשות עצמאי: שיעור ההפקדות המקסימלי לא יעלה על 22.83% מהגבוה מבין שני אלה: הכנסתו של המבוטח לפי סעיף (1)2 או (2)2 לפקודת מס הכנסה בשלה הוא משלם לקרן, או הכנסתו המזכה בהגדרתה בסעיף 47 לפקודת מס הכנסה.

בכל מקרה של מבוטח שכיר או עצמאי, קיימת תקרת הפקדה בקרן הפנסיה המקיפה שהינה: לא יותר מ- 20.5% × פעמיים שכר ממוצע במשק. מעל תקרה זו, הכספים יועברו לקרן כללית.

מטרת ההפקדות בקרן היא לחסכון לצורך קבלת פנסיית זקנה בגיל פרישה, לקבלת פנסיית נכות במקרה של אירוע נכות טרם הגעת המבוטח לגיל פרישה וכן לתשלום פנסיה לשאירי המבוטח או הפנסיונר במקרה של פטירה.

שינוי מסמכי יסוד במהלך תקופת הדוח ועד ליום פרסומו

- ביום 11 בנובמבר 2019 אושר על ידי הממונה תיקון תקנון קרן הפנסיה. השינוי העיקרי במסגרת התיקון הוא שינוי מודל מסלולי ההשקעה תלוי גיל של קרן הפנסיה (מסלולי ברירת המחדל) כך שבמקום מסלולים המיועדים לעמיתים בהתאם לשנת לידתם בטווח של עשר שנים (ילידי שנות ה-50, ילידי שנות ה-60 וכו') יופעלו שלושה מסלולי ההשקעה בהם מדיניות ההשקעה תיקבע בהתאם לגילם של העמיתים (מסלול לגילאי 50 ומטה, גילאי 50 עד 60 וגילאי 60 ומעלה). עמית שלא יבחר מסלול יצורף למסלול ברירת מחדל המתאים לגילו ויועבר בין המסלולים כאשר יגיע לגיל הרלוונטי. כמו כן, עמית רשאי לעבור למסלול השקעה במסגרת המודל שאינו מתאים לגילו או להישאר במסלול כאמור. השינוי נכנס לתוקף החל מיום 1 בינואר 2020.
- ביום 9 בספטמבר 2019 אושר על ידי הממונה תיקון תקנון קרן הפנסיה. השינוי העיקרי הינו הרחבת תחולת הגדרת המונח "יתום" באופן בו גם "בן עם מוגבלות" יחשב כיתום של פנסיונר, ובעת הפרישה יוכל העמית הפורש לבטח בן עם מוגבלות בקצבה בשיעור שלא יפחת מ-30% מקצבת הזקנה לה הוא זכאי.

2. ניתוח כויות עמיתי קרן הפנסיה

שינוי במספר המבוטחים

להלן השינוי במספר חשבונות מבוטחי הקרן בשנת הדוח, בגין כל מסלולי הקרן:

מספר חשבונות העמיתים				סוג העמיתים
לסוף השנה	נסגרו השנה	נפתחו השנה	לתחילת השנה	
822,061	107,249	96,535	832,775	שכירים
20,633	606	3,496	17,743	עצמאיים
842,694	107,855	100,031	850,518	סה"כ

ניתוח זכויות עמיתים בקרן הפנסיה

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
<u>עמיתים פעילים:</u>		
493,717	486,916	מספר עמיתים
49,455,582	60,157,114	סך הנכסים נטו (באלפי ש"ח)
<u>עמיתים לא פעילים:</u>		
356,801	355,778	מספר עמיתים
7,050,120	9,080,128	סך הנכסים נטו (באלפי ש"ח)
<u>מקבלי קצבה:</u>		
715	1,808	זקנה
105	275	שאיירים
334	700	נכות
683,488	1,592,701	מספר מקבלי קצבה - פנסיונרים
		סך נכסים נטו בגין מקבלי קצבה פנסיונרים (באלפי ש"ח)
2,874	2,843	זקנה
2,090	2,164	שאיירים
1,579	1,302	נכות
2,362,619	2,418,476	מספר מקבלי קצבה - מקבלי קצבה קיימים
		סך נכסים נטו בגין מקבלי קצבה קיימים (באלפי ש"ח)
30	29	זקנה
63	62	שאיירים
11	8	נכות
25,790	25,547	מספר מקבלי קצבה - זכאים קיימים לפנסיה
		סך נכסים נטו בגין מקבלי קצבה זכאים קיימים לפנסיה (באלפי ש"ח)
39	40	גיל ממוצע לעמיתים פעילים (בשנים)
7,221	7,699	שכר מבוטח ממוצע לעמיתים פעילים (בש"ח)

3. מידע אודות דמי ניהול

שיעור דמי הניהול

מספר חשבונות העמיתים ליום 31 בדצמבר 2019

עמיתים לא פעילים	דמי ניהול מהפקדות				דמי ניהול מנכסים
	עמיתים פעילים	עמיתים פעילים	עמיתים פעילים	עמיתים פעילים	
	6%-4.5%	4.5%-3%	3%-1.5%	1.5%-0%	
23,471	4,927	1,342	97,490	52,867	0.15%-0%
16,232	34	3,809	60,464	122,077	0.25%-0.15%
14,680	887	40,356	23,637	453	0.4%-0.25%
301,395	63,246	13,621	1,063	643	0.5%-0.4%

סך הנכסים באלפי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019

עמיתים לא פעילים	דמי ניהול מהפקדות				דמי ניהול מנכסים
	עמיתים פעילים	עמיתים פעילים	עמיתים פעילים	עמיתים פעילים	
	6%-4.5%	4.5%-3%	3%-1.5%	1.5%-0%	
740,316	453,193	308,631	14,519,985	6,441,459	0.15%-0%
1,415,198	3,200	489,084	7,355,912	18,135,562	0.25%-0.15%
535,316	76,145	3,451,023	2,931,337	69,313	0.4%-0.25%
6,389,298	4,892,292	797,575	113,385	142,866	0.5%-0.4%

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהעמיתים בקרן (ללא מקבלי קצבה), נוסף לדמי הניהול, הינו 93,110 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 13 "הוצאות ישירות" בדוח הכספי של הקרן.

ליום 31 בדצמבר 2019

סך הנכסים באלפי ש"ח	מספר מקבלי קצבה	דמי ניהול מנכסים
4,005,047	9,092	0.50%-0.40%

מידע אודות חמשת המעסיקים הגדולים בקרן^(*)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019	שיעור דמי ניהול מהפקדות ממוצע עבור חמשת המעסיקים הגדולים (באחוזים)
1.10	שיעור דמי ניהול מנכסים ממוצע עבור חמשת המעסיקים הגדולים (באחוזים)
0.11	סך היקף נכסים מנוהל עבור חמשת המעסיקים הגדולים (באלפי ש"ח)
15,685,437	שיעור הנכסים המנוהלים עבור חמשת המעסיקים הגדולים מתוך סך הנכסים נטו (באחוזים)
22.65	מספר חשבונות עמיתים כולל של חמשת המעסיקים הגדולים
210,991	שיעור חשבונות עמיתים כולל של חמשת המעסיקים הגדולים מתוך סך העמיתים (באחוזים)
25.14	

(*) מתייחס למבוטחים בלבד.

4. ניתוח מדיניות השקעה

מדיניות ההשקעה

מדיניות ההשקעה של אפיקי ההשקעה בקרן הפנסיה מפורטת באתר האינטרנט של הקרן.
<https://www.harel-group.co.il/long-term-savings/pension/funds/pension/Pages/investment-policy.aspx?menuType=Routes&parentID=4c961926-290d-4c80-9252-88ec675b93e9#2019>

ניתוח והסבר שינויים מהותיים בסעיפי ההשקעות לעומת שנה קודמת

להלן תמצית השינויים בשוק ההון והתייחסות חטיבת ההשקעות של החברה אליהם:

נושא	תיאור פעולות החברה
השינוי במדד המחירים לצרכן, התפתחויות האינפלציה והגורמים להשפעה על עליית המדד	על פי המדד האחרון הידוע בסוף שנת 2019, מדד המחירים לצרכן עלה ב-12 החודשים האחרונים ב-0.3% בלבד, מתחת ליעד האינפלציה. סעיף הדיור היה התורם העיקרי לעלייה במחירים לצד עלייה במחירי המזון (ללא ירקות ופירות) ואחזקות הדירה, כאשר סעיף התחבורה והתקשורת היה התורם העיקרי לירידה במחירים. בסיכום שנת 2019, נרשמה ירידה בציפיות לאינפלציה לאורך כל העקום, בעיקר במחצית השנייה של השנה, בשל הפתעה כלפי מעלה של חלק מהמדדים, חוזקו של השקל והירידה במחיר הנפט בעולם. החברה פעלה להקטין במהלך השנה את שיעור החשיפה שלה לאפיקים צמודי מדד במינוגים נמוכים.
שער החליפין של השקל	בסיכום שנת 2019 השקל התחזק ב-8.3% מול סל המטבעות של בנק ישראל, 7.8% ייסוף מול הדולר ו-9.6% ייסוף מול האירו. עיקר הייסוף חל במחצית הראשונה של השנה. העלייה בעודף בחשבון השוטף של מאזן התשלומים, המשך רכישות של חברות ישראליות ע"י משקיעים זרים והחזקה (היחסית) של הכלכלה תרמו לכך. החברה פעלה לשמור על שיעור חשיפה למט"ח נמוך ביחס למתחרים ברמה של בין 40%-ל-60% משיעור החשיפה לחו"ל.
התפתחות שעורי ריבית	ריבית בנק ישראל נותרה ללא שינוי על 0.25% במהלך כל שנת 2019. במהלך הרבעון האחרון של השנה הבנק אותת שהריבית תישאר ברמתה הנוכחית לזמן ממושך או אף תרד בעתיד, נוכח שהאינפלציה מתחת לגבול התחתון של היעד. בסיכום שנת 2019, עקום התשואות הממשלתי ירד בחדות לכל אורכו, בעיקר במחצית הראשונה של השנה. תרמו לכך הירידה המהירה בתשואות אג"ח הממשלתיות בעולם, בהובלת ארה"ב, יחד עם חוזקו של השקל והצפי להצטרפות ישראל למדד האג"ח הבינלאומי. החברה פעלה בתחילת הרבעון הרביעי להאריך מח"מ בשיעור קל לאור הערכה כי הריבית הארוכה תישאר נמוכה לאורך תקופה ארוכה.
ניתוח הגרעון בתקציב המדינה ומימונו	במהלך שנת 2019 חרגה הממשלה משמעותית מיעד הגירעון ובסוף שנת 2019 נושק הגירעון ל-4 אחוזי תוצר. יחד עם זאת החוב בשקלים של מדינת ישראל נשאר נמוך יחסית סביב 60 אחוזי תוצר (בשל התחזקות השקל). החברה פעלה לשמור על חשיפה יציבה לחוב ממשלתי מקומי לאור הערכה כי העלאת הגרעון לא תפגע בביקוש לחוב ממשלה עקב גרעון אבסולוטי נמוך חוזקו של השקל והצטרפות צפויה של ישראל למדדי החוב הממשלתי הבינלאומיים ברבעון הראשון של שנת 2020.

נושא	תיאור פעולות החברה
שוק המניות	בשנת 2019 נרשמו עליות חדות במרבית שווקי המניות בעולם. מדד MSCI העולמי (ברוטו במונחים דולריים), עלה ב-28.4% במהלך 2019 והמדד המקביל של השווקים המתעוררים עלה ב-18.9% במהלך שנת 2019. בישראל מדד ת"א-125 עלה ב-21.3% במהלך שנת 2019. החברה פעלה להעלות את שיעור החשיפה למניות בכל הקופות אליהם ניתן להיחשף למניות לאור ההערכה כי מניות יהוו מרכיב עדיף להשקעה בעולם של ריביות נמוכות אינפלציה נמוכה אך חיובית וצמיחה עולמית חיובית.
אג"ח קונצרני ומוצרי חוב	מרווחי האשראי על אגרות החוב הקונצרניות מול אג"ח הממשלתיים בארץ ירדו במהירות במהלך שנת 2019. החברה הגדילה את שיעור החשיפה לאג"ח בדרוג גבוה לאור הערכה כי מרווחי האג"ח בדרוג נמוך נמוכים מדי, תוך הקפדה על בחינת הסיכון והתשואה, מגבלות החשיפה לתאגיד, לקבוצת תאגידים לקבוצות דירוג ומגבלות נוספות אשר אושרו בדירקטוריון החברה.
מוצרי מדדים	החברה המשיכה לנצל את הגידול בהיקפי הכספים שעוקבים באופן טכני אחרי המדדים בעיקר לצורך שיפור הרכבי תיק ההשקעות, כאשר ניירות ערך שעלו באופן מוגזם בכניסתם למדדים נמכרו על ידי החברה וניירות ערך שירדו באופן מוגזם עקב יציאתם מהמדדים נרכשו.
נכסים נגזרים לרבות אופציות על מדד מעו"ף, שקל/דולר, חוזים עתידיים	החברה שמרה על מדיניותה בתחום הנגזרים, לפיה הם משמשים בעיקר אמצעי להתאמה מהירה של הרכבי האפיקים בתיק להחלטות ועדות השקעה, לניהול יעיל של החשיפות לחו"ל ללא חשפה למטבע.
השקעות בנכסים אלטרנטיביים, לרבות נדל"ן, תשתיות והשקעות פרטיות	במהלך השנה, לנוכח התשואות הנמוכות בשוקי האג"ח הממשלתי והקונצרני, המשיכה חטיבת ההשקעות במאמצים למציאת השקעות ישירות באשראי, תשתיות, השקעות פרטיות ונדל"ן, תוך שמירה על רמת סיכון לא גבוהה ופיזור גבוה.

5. ניהול סיכונים

החוזר המאוחד, שער 5, חלק 1, פרק 10 - ניהול סיכונים, מסדיר תשתית להבנה, זיהוי ומדידה של סיכונים, לקבלת החלטות ולקביעת מדיניות המבוססות עליהם ולהבטחת מסגרת דיווחים מתאימה. החוזר מחייב מינוי מנהל סיכונים אשר יספק לדירקטוריון החברה המנהלת, הנהלתה, ועדת ההשקעה ועדת האשראי שלה תמונת מצב אובייקטיבית ומקיפה יותר אודות הסיכונים הגלומים בקרן פנסיה.

ניהול תיק ההשקעות של הקרן נעשה תוך חתירה לאיזון בין המטרה של השגת תשואה מקסימאלית על הנכסים לבין הסיכון הכרוך בהשקעות ורמת הנזילות הנדרשת כדי לממן פעילות זו ופעילות משיכות והעברות של כספים על ידי העמיתים.

דירקטוריון החברה קבע מדיניות השקעות אשר מגבילה את רמות החשיפה אליהן ניתן להגיע בכל אחד מאפיקי ההשקעה. מגבלות הדירקטוריון מחייבות את ועדת ההשקעות ומגבילות את רמת הסיכון של קרנות פנסיה המנוהלות על ידי החברה. ועדת ההשקעות דנה בישיבותיה בתמהיל ההשקעות של קרנות הפנסיה המנוהלות על ידי החברה ומקבלת החלטות לגבי הקצאת הנכסים בין האפיקים השונים בהתאם להערכות סיכונים המבוססות על נתונים מאקרו כלכליים ותחזיות לגבי שוקי ההון וגורמי הסיכון. דיווחי ניהול סיכונים המוצגים לוועדת השקעות מציגים אומדנים להפסד פוטנציאלי הצפוי לתיק נכסים בשל התממשות סיכונים השוק. בכל התכנסות של ועדת השקעות ובהתבסס על מערכת BI, מציגה חטיבת השקעות חתכי חשיפה שונים של תיק ההשקעות.

הוועדה בוחנת ומתאימה את מדיניות ההשקעות וביצועה בשוטף לנוכח ההתפתחויות בנכסיה, במאפייני עמיתיה ובשוקים.

להלן פירוט הסיכונים המרכזיים להם חשופה הקרן ואופן הטיפול בהם:

מדיניות ניהול הסיכונים ותיאור השיטות וההערכות בחברה המנהלת

לעניין פירוט מדיניות ניהול הסיכונים ותיאור השיטות וההערכות בחברה המנהלת של קרן הפנסיה ראה ביאור 24 בדוחות הכספיים של החברה המנהלת.

סיכונים נילות

סיכון נזילות ניתן לפיצול על פני שני רבדים: סיכון נזילות ברמת קרן פנסיה, וסיכון נזילות ברמה מקרו כלכלית. הסיכון ברובד הראשון נובע מאי ודאות לגבי שינויים אפשריים בהיקף משיכת כספים מהקרן, העשויים להביא למצב בו הקרן תידרש לממש במהירות נכסים בהיקף ניכר על מנת לשלם לעמיתים המושכים או המניידים לקרנות אחרות. סיכון זה קשור בהיקף חסכון העמיתים הזכאים למשיכה אל מול אורך החיים הממוצע של נכסי הקרן ונזילותם וכן מגורמים חיצוניים של הגברת תחרות ומעבר בין קרנות פנסיה.

הסיכון ברובד השני נובע מהאפשרות של שינוי טעמי העמיתים בכלל קרנות הפנסיה. מצב זה יכול לגרום למימוש סכומי כספים גדולים בפרק זמן קצר. דרישה כזו עלולה לסכן את יציבות שוק ההון והכספים בארץ. לצורך ניהול סיכון הנזילות קרנות הפנסיה מחזיקות בנכסים נזילים, כגון מזומנים, שווי מזומנים ופיקדונות לתקופה של עד חודש ימים וכן בנכסים בעלי סחירות גבוהה שניתנים למימוש בקלות יחסית.

ניהול הקופות בשיטת סלי השקעה, מקטין חשיפה לסיכון נזילות בכלל ובקופות הקטנות בפרט.

ניתוח נילות הקרן

ליום 31 בדצמבר 2019															
נכסים נטו (באלפי ש"ח)															
נילות (בשנים)	גילעד כללי	מנוף כללי	הלכה	אג"ח ללא מניות	מניות	שקלי טווח קצר	ילידי שנות ה-50	ילידי שנות ה-60	ילידי שנות ה-70	ילידי שנות ה-80	ילידי שנות ה-90	בסיסי למקבלי קצבה	הלכה למקבלי קצבה	בסיסי למקבלי קצבה	הלכה למקבלי קצבה
נכסים נזילים וסחירים	20,153,058	2,751,262	1,077,444	79,181	768,309	553,902	471,231	936,889	2,038,866	2,477,142	1,743,907	510,000	35,521	689,568	30,208
מח"מ של עד שנה	944,053	116,964	-	8,018	-	1,235	23,103	45,496	97,861	117,758	82,360	31,665	-	5,637	8
מח"מ מעל שנה	19,299,959	2,487,396	413,912	96,857	309,292	146,855	371,320	709,921	1,521,812	1,799,208	1,231,148	949,880	48,010	1,593,195	43,065
אחרים	5,262,806	582,493	(4,205)	7,743	5,404	-	39,035	70,142	149,546	169,755	110,681	2,333	(67)	39,436	(14)
סה"כ	45,659,876	5,938,115	1,487,151	191,799	1,083,005	701,992	904,689	1,762,448	3,808,085	4,563,863	3,168,096	1,493,878	83,464	2,327,836	73,259

ועדת ההשקעות אישרה מודל למעקב אחר סיכון הנזילות בפעילות הקרן. מדדי הנזילות מביאים בחשבון מצבי קיצון של משיכות בקרן ואת נזילות הנכסים בתיקים במצבי משבר שונים. ועדת ההשקעות בוחנת על בסיס תקופתי את העמידה ברמת הנזילות ביחס למדדי הנזילות שנקבעו ובוחנת באופן שוטף את צרכי הנזילות והתאמתם לנכסי הקרן על מנת להיערך מראש לשינויים ברמת הנזילות הנדרשת.

סיכוני שוק

סיכוני שוק בניהול פעילות קרן הפנסיה נובעים מאפשרות לשחיקת שווי נכסי קרנות הפנסיה כתוצאה משינויים במחירי ניירות ערך, מחירי נדל"ן, שערי ריבית, שערי חליפין ואינפלציה ומפתיחת מרווחי האשראי מול ריבית חסרת סיכון.

סיכוני שוק הקשורים בירידה הפוטנציאלית בערכם הכלכלי של נכסי הקרן הינם כדלקמן:

1. סיכוני הצמדה: בשיקולי השקעה נלקחות בחשבון תחזיות אינפלציה ואלטרנטיבות השקעה, גם בהיבט של בסיס הצמדה. הקרן מבצעת את השקעותיה ברכיבים צמודים ולא צמודים בהתאם לסביבת האינפלציה והתחזיות העתידיות שלפניה.
2. סיכון שער חליפין: לקרן חשיפה לנכסים צמודי מט"ח בעיקר כתוצאה מהשקעות בנכסים זרים ולכן בשיקולי ההשקעה נלקחות בחשבון תחזיות לשינויים בשערי חליפין, בעיקר ביחס לדולר.
3. סיכוני ריבית: לשינויים בשערי הריבית השפעה על אגרות החוב המוחזקות על ידי הקרן ועל פקדונות והלוואות ובאמצעותן על שווי נכסי הקרן. בעת קבלת החלטות השקעה וקביעת משך החיים הממוצע של הנכסים נלקחים בחשבון הנחות ותחזיות לגבי שינויי ריבית והשפעתם על תיק ההשקעות של הקרן. הקרן מטפלת בסיכוני ריבית על ידי שינוי באורך החיים הממוצע הכולל של מכשירים נושאי ריבית בכל אפיק, פיזור וחשיפה לסוגי ריביות שונות.
4. סיכון מניות: ההפסד שעלול להגרם לקרן כתוצאה מירידה במחירי המניות הנסחרות בארץ ובחו"ל.
5. סיכון מרווח אשראי: הפסד הנובע מפתיחת מרווחי האשראי מול ריבית חסרת סיכון.
6. סיכון נדל"ן: ההפסד שעלול להיגרם מירידת ערכן של ההשקעות בנדל"ן.

החברה המנהלת מתמודדת עם מכלול הגורמים המרכיבים את סעיף סיכוני השוק באמצעות קביעת תמהיל השקעות מפורז המכיל, בין היתר, מניות, אגרות חוב צמודות ולא צמודות, הלוואות, נדל"ן, חשיפה למט"ח, קרנות השקעה ותעודות סל. נכסי הקרן מפורזים גם בהשקעות בשווקים הבין לאומיים. שימוש בנגזרים נעשה למטרות הגנה ולמטרות יצירת חשיפה ונכלל בדוחות הבקרה.

דירקטוריון החברה קבע מדיניות השקעות אשר מגבילה את רמות החשיפה אליהן ניתן להגיע בכל אחד מאפיקי ההשקעה. מגבלות הדירקטוריון מחייבות את ועדת ההשקעות ומגבילות את רמת הסיכון של קרנות הפנסיה המנוהלות על ידי החברה. מגבלות הדירקטוריון מחייבות ביצוע פיזור בין אפיקי ההשקעה השונים ומונעות חשיפה גבוהה לאפיק השקעה אחד.

ועדת ההשקעות דנה בשיבותיה בתמהיל ההשקעות של קרנות הפנסיה המנוהלות על ידי החברה ומקבלת החלטות לגבי הקצאת הנכסים בין האפיקים השונים בהתאם להערכות סיכונים המבוססות על נתונים מאקרו כלכליים ותחזיות לגבי שוקי ההון וגורמי הסיכון.

מדדי סיכונים המוצגים לוועדת השקעות כוללים תרחישי קיצון והשוואת מדדי ביצועים וסיכונים לתיקי סמן. ועדת השקעות מקבלת מדי ועדה דיווח בדבר חשיפה ענפית, חשיפה גיאוגרפית וחשיפה מטבעית.

בתיקי מקבלי הקצבה קיימת התייחסות להתאמה בין מאפייני הנכסים להתחייבויות.

(1) סיכון מדד וסיכון מטבע**גילעד כללי**

ליום 31 בדצמבר 2019			
לא צמוד	בהצמדה למדד	במטבע חוץ או	סך הכל
אלפי ש"ח	המחירים לצרכן	ההצמדה אליו	אלפי ש"ח
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
13,039,759	16,721,877	15,898,240	45,659,876
6,323,574	(84)	(6,323,490)	-
19,363,333	16,721,793	9,574,750	45,659,876

סך נכסי קרן הפנסיה, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות
מכשירים נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

מנוף כללי

ליום 31 בדצמבר 2019			
לא צמוד	בהצמדה למדד המחירים לצרכן	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	סך הכל
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,784,355	2,195,035	1,958,725	5,938,115
720,673	(5)	(720,668)	-
2,505,028	2,195,030	1,238,057	5,938,115

סך נכסי קרן הפנסיה, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות
מכשירים נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

הלכה

ליום 31 בדצמבר 2019			
לא צמוד	בהצמדה למדד המחירים לצרכן	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	סך הכל
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
954,430	492,520	40,201	1,487,151
(190,341)	(642)	190,983	-
764,089	491,878	231,184	1,487,151

סך נכסי קרן הפנסיה, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות
מכשירים נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

אג"ח ללא מניות

ליום 31 בדצמבר 2019			
לא צמוד	בהצמדה למדד המחירים לצרכן	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	סך הכל
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
75,636	81,197	34,966	191,799
20,352	(38)	(20,314)	-
95,988	81,159	14,652	191,799

סך נכסי קרן הפנסיה, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות
מכשירים נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

מניות

ליום 31 בדצמבר 2019			
לא צמוד	בהצמדה למדד המחירים לצרכן	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	סך הכל
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
435,602	303,881	343,522	1,083,005
162,136	-	(162,136)	-
597,738	303,881	181,386	1,083,005

סך נכסי קרן הפנסיה, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות
מכשירים נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

שקלי טווח קצר

ליום 31 בדצמבר 2019			
לא צמוד	בהצמדה למדד המחירים לצרכן	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	סך הכל
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
555,830	146,162	-	701,992
-	-	-	-
555,830	146,162	-	701,992

סך נכסי קרן הפנסיה, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות
מכשירים נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

ילידי שנות ה-50

ליום 31 בדצמבר 2019

לא צמוד	בהצמדה למדד המחירים לצרכן	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	סך הכל
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
318,971	376,057	209,661	904,689
93,772	(357)	(93,415)	-
412,743	375,700	116,246	904,689

סך נכסי קרן הפנסיה, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות
מכשירים נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

ילידי שנות ה-60

ליום 31 בדצמבר 2019

לא צמוד	בהצמדה למדד המחירים לצרכן	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	סך הכל
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
577,956	669,824	514,668	1,762,448
173,927	(317)	(173,610)	-
751,883	669,507	341,058	1,762,448

סך נכסי קרן הפנסיה, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות
מכשירים נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

ילידי שנות ה-70

ליום 31 בדצמבר 2019

לא צמוד	בהצמדה למדד המחירים לצרכן	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	סך הכל
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,169,729	1,382,635	1,255,721	3,808,085
465,563	(230)	(465,333)	-
1,635,292	1,382,405	790,388	3,808,085

סך נכסי קרן הפנסיה, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות
מכשירים נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

ילידי שנות ה-80

ליום 31 בדצמבר 2019

לא צמוד	בהצמדה למדד המחירים לצרכן	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	סך הכל
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,389,835	1,660,277	1,513,751	4,563,863
568,653	(237)	(568,416)	-
1,958,488	1,660,040	945,335	4,563,863

סך נכסי קרן הפנסיה, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות
מכשירים נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

ילידי שנות ה-90

ליום 31 בדצמבר 2019

לא צמוד	בהצמדה למדד המחירים לצרכן	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	סך הכל
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
961,928	1,153,186	1,052,982	3,168,096
392,523	(114)	(392,409)	-
1,354,451	1,153,072	660,573	3,168,096

סך נכסי קרן הפנסיה, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות
מכשירים נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

בסיסי למקבלי קצבה

ליום 31 בדצמבר 2019

לא צמוד	בהצמדה למדד המחירים לצרכן	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	סך הכל
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
347,235	962,456	184,187	1,493,878
36,289	(21)	(36,268)	-
383,524	962,435	147,919	1,493,878

סך נכסי קרן הפנסיה, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות
מכשירים נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

הלכה למקבלי קצבה

ליום 31 בדצמבר 2019

לא צמוד	בהצמדה למדד המחירים לצרכן	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	סך הכל
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
24,970	56,619	1,875	83,464
(5,472)	(70)	5,542	-
19,498	56,549	7,417	83,464

סך נכסי קרן הפנסיה, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות
מכשירים נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

בסיסי למקבלי קצבה קיימים

ליום 31 בדצמבר 2019

לא צמוד	בהצמדה למדד המחירים לצרכן	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	סך הכל
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
72,896	2,212,040	42,900	2,327,836
27,639	(191)	(27,448)	-
100,535	2,211,849	15,452	2,327,836

סך נכסי קרן הפנסיה, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות
מכשירים נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

הלכה למקבלי קצבה קיימים

ליום 31 בדצמבר 2019

לא צמוד	בהצמדה למדד המחירים לצרכן	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	סך הכל
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
5,402	67,857	-	73,259
92	(92)	-	-
5,494	67,765	-	73,259

סך נכסי קרן הפנסיה, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות
מכשירים נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

זכאים קיימים לקצבה

ליום 31 בדצמבר 2019

לא צמוד	בהצמדה למדד המחירים לצרכן	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	סך הכל
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,627	24,783	-	26,410
1	(1)	-	-
1,628	24,782	-	26,410

סך נכסי קרן הפנסיה, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות
מכשירים נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

(2) סיכון ריבית

להלן ניתוח רגישות ביחס להשפעת השינוי בשיעור הריבית על התשואה של קרן הפנסיה:

ניתוח רגישות לשינוי בשיעור הריבית (א) (ב)		ליום 31 בדצמבר 2019
-1%	+1%	
אחוזים		
0.93	(0.84)	גילעד כללי
0.98	(0.88)	מנוף כללי
1.94	(1.75)	הלכה
2.06	(1.85)	אג"ח ללא מניות
0.08	(0.07)	מניות
0.17	(0.17)	שקלי טווח קצר
1.68	(1.52)	ילידי שנות ה-50
1.22	(1.11)	ילידי שנות ה-60
0.98	(0.89)	ילידי שנות ה-70
0.98	(0.90)	ילידי שנות ה-80
1.00	(0.91)	ילידי שנות ה-90
0.95	(0.85)	בסיסי למקבלי קצבה
0.97	(0.87)	הלכה למקבלי קצבה
4.69	(3.92)	בסיסי למקבלי קצבה קיימים
5.26	(4.20)	הלכה למקבלי קצבה קיימים
3.95	(3.26)	זכאים קיימים לקצבה

(א) ניתוח הרגישות ביחס לשינוי בריבית הינו גם ביחס למכשירים בריבית קבועה וגם ביחס למכשירים בריבית משתנה. ביחס למכשירים בריבית קבועה, החשיפה הינה ביחס לערך הפנקסני של המכשיר וביחס למכשירים בריבית משתנה, החשיפה הינה ביחס לתזרים המזומנים מהמכשיר הפיננסי. לצורך חישוב ניתוח הרגישות נלקח בחשבון שינוי בריבית מתחילת השנה גם לגבי נכסים שנרכשו במהלך השנה.

(ב) ניתוח הרגישות כולל אך ורק סעיפים אשר ערכם מושפע באופן ישיר כתוצאה משינוי בשיעור הריבית. בהתאם לכך, לא מובאות בחשבון השפעות עקיפות כגון השפעה של קרנות נאמנות שמסקיעות בנכסי חוב.

(3) השפעה של שינויים בעקום הריבית על סכום הקצבה

ניתוח רגישות לשינוי בשיעור הריבית		ליום 31 בדצמבר 2019
-0.5%	+0.5%	
אחוזים		
(0.29)	0.49	בסיסי למקבלי קצבה *
(0.31)	0.49	הלכה למקבלי קצבה *
0.30	(0.14)	בסיסי למקבלי קצבה קיימים
0.06	(0.14)	הלכה למקבלי קצבה קיימים
(0.03)	(0.08)	זכאים קיימים לקצבה

בחישוב ניתוח הרגישות לעקום הריבית נלקחה בחשבון הן ההשפעה על הנכסים והן ההשפעה על ההתחייבויות לפנסיונרים ולזכאים קיימים לפנסיה, ללא התחשבות בגובה העתודה ביום המאזן. ביכולתה של קרן פנסיה להתמודד עם שינויים בעקום הריבית על ידי התאמה נאותה של מח"מ הנכסים למח"מ ההתחייבויות, כך שכל שהתאמה זו טובה יותר, שינויים בעקום הריבית יובילו לשינויים נמוכים יותר בסכום הקצבה. לצורך ניתוח הרגישות, הונח שינוי אחיד בשיעורי הריבית לאורך עקום הריבית.

* במקבלי הקצבה ההתחייבויות אינן רגישות לריבית ולכן הרגישות המוצגת נובעת ברובה מהנכסים.

(4) פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות במכשירים הוניים

להלן פירוט החשיפה לענפי משק בגין השקעה במניות:

גילעד כללי

ליום 31 בדצמבר 2019					
מסה"ב	סך הכל	בחול	לא סחיר	נסחרות במדד	נסחרות במדד
				מניות היתר	ת"א 125
%			אלפי ש"ח		
14.58	1,160,735	-	-	13,869	1,146,866
1.80	143,306	-	-	-	143,306
2.39	190,005	71,800	-	-	118,205
11.54	918,689	529,231	5,161	6,296	378,001
18.14	1,443,900	526,151	14,445	104,384	798,920
32.02	2,549,616	1,198,493	75,917	104,896	1,170,310
12.53	997,582	323,821	132	54,242	619,387
4.81	383,115	-	62,622	71,639	248,854
2.19	174,123	34,657	-	16,581	122,885
100.00	7,961,071	2,684,153	158,277	371,907	4,746,734

ענף משק

בנקים
ביטוח
ביומד
טכנולוגיה
מסחר ושרותים
נדל"ן ובינוי
תעשייה
השקעה ואחזקות
נפט וגז

סך הכל

מנוף כללי

ליום 31 בדצמבר 2019					
מסה"ב	סך הכל	בחול	לא סחיר	נסחרות במדד	נסחרות במדד
				מניות היתר	ת"א 125
%			אלפי ש"ח		
14.88	160,178	-	-	1,914	158,264
1.84	19,776	-	-	-	19,776
2.44	26,220	9,908	-	-	16,312
11.84	127,412	72,669	1,711	869	52,163
18.58	199,965	67,977	7,333	14,405	110,250
31.13	335,133	156,393	5,400	11,839	161,501
12.57	135,235	42,381	16	7,364	85,474
4.49	48,294	-	4,067	9,886	34,341
2.23	24,029	4,783	-	2,288	16,958
100.00	1,076,242	354,111	18,527	48,565	655,039

ענף משק

בנקים
ביטוח
ביומד
טכנולוגיה
מסחר ושרותים
נדל"ן ובינוי
תעשייה
השקעה ואחזקות
נפט וגז

סך הכל

אג"ח ללא מניות

ליום 31 בדצמבר 2019					
מסה"ב	סך הכל	בחול	לא סחיר	נסחרות במדד	נסחרות במדד
				מניות היתר	ת"א 125
%			אלפי ש"ח		
100.00	4,116	4,116	-	-	-

ענף משק

נדל"ן ובינוי

מניות

ליום 31 בדצמבר 2019

%	סך הכל	בחו"ל	לא סחיר	נסחרות במדד	נסחרות במדד
				מניות היתר	ת"א 125
מסה"כ			אלפי ש"ח		
17.50	51,172	-	-	611	50,561
2.16	6,318	-	-	-	6,318
2.86	8,376	3,165	-	-	5,211
13.60	39,773	22,830	-	278	16,665
21.34	62,391	22,568	-	4,602	35,221
20.12	58,846	4,053	-	3,199	51,594
14.97	43,791	14,149	4	2,332	27,306
4.83	14,129	-	-	3,158	10,971
2.62	7,677	1,528	-	731	5,418
100.00	292,473	68,293	4	14,911	209,265

ענף משק

בנקים
ביטוח
ביומד
טכנולוגיה
מסחר ושרותים
נדל"ן ובינוי
תעשייה
השקעה ואחזקות
נפט וגז
סך הכל

ילידי שנות ה-50

ליום 31 בדצמבר 2019

%	סך הכל	בחו"ל	לא סחיר	נסחרות במדד	נסחרות במדד
				מניות היתר	ת"א 125
מסה"כ			אלפי ש"ח		
13.87	13,021	-	-	156	12,865
1.71	1,608	-	-	-	1,608
2.27	2,131	805	-	-	1,326
12.41	11,648	6,777	560	71	4,240
17.09	16,049	5,916	-	1,171	8,962
34.48	32,367	18,425	-	814	13,128
11.98	11,249	3,707	1	593	6,948
4.11	3,863	-	267	804	2,792
2.08	1,954	389	-	186	1,379
100.00	93,890	36,019	828	3,795	53,248

ענף משק

בנקים
ביטוח
ביומד
טכנולוגיה
מסחר ושרותים
נדל"ן ובינוי
תעשייה
השקעה ואחזקות
נפט וגז

סך הכל**ילידי שנות ה-60**

ליום 31 בדצמבר 2019

%	סך הכל	בחו"ל	לא סחיר	נסחרות במדד	נסחרות במדד
				מניות היתר	ת"א 125
מסה"כ			אלפי ש"ח		
15.37	44,650	-	-	533	44,117
1.90	5,513	-	-	-	5,513
2.52	7,309	2,762	-	-	4,547
12.91	37,510	21,634	1,093	242	14,541
18.72	54,388	19,640	-	4,015	30,733
28.79	83,627	35,816	-	2,791	45,020
13.14	38,178	12,314	3	2,035	23,826
4.34	12,596	-	267	2,756	9,573
2.31	6,698	1,333	-	638	4,727
100.00	290,469	93,499	1,363	13,010	182,597

ענף משק

בנקים
ביטוח
ביומד
טכנולוגיה
מסחר ושרותים
נדל"ן ובינוי
תעשייה
השקעה ואחזקות
נפט וגז

סך הכל

ילידי שנות ה-70

ליום 31 בדצמבר 2019					
%	סך הכל	בחור"ל	לא סחיר	נסחרות במדד	נסחרות במדד
				מניות היתר	ת"א 125
מסה"כ			אלפי ש"ח		
15.75	117,546	-	-	1,404	116,142
1.94	14,512	-	-	-	14,512
2.58	19,241	7,271	-	-	11,970
13.03	97,272	56,022	2,332	638	38,280
19.16	143,047	51,571	-	10,571	80,905
27.33	204,001	78,137	-	7,347	118,517
13.45	100,425	32,336	8	5,357	62,724
4.40	32,809	-	353	7,255	25,201
2.36	17,633	3,510	-	1,679	12,444
100.00	746,486	228,847	2,693	34,251	480,695

ענף משק

בנקים
ביטוח
ביומד
טכנולוגיה
מסחר ושרותים
נדל"ן ובינוי
תעשייה
השקעה ואחזקות
נפט וגז
סך הכל

ילידי שנות ה-80

ליום 31 בדצמבר 2019					
%	סך הכל	בחור"ל	לא סחיר	נסחרות במדד	נסחרות במדד
				מניות היתר	ת"א 125
מסה"כ			אלפי ש"ח		
15.79	141,028	-	-	1,685	139,343
1.95	17,412	-	-	-	17,412
2.59	23,086	8,724	-	-	14,362
13.04	116,409	67,058	2,659	765	45,927
19.22	171,616	61,864	-	12,683	97,069
27.16	242,591	91,584	-	8,814	142,193
13.49	120,482	38,790	9	6,427	75,256
4.39	39,232	-	292	8,704	30,236
2.37	21,157	4,211	-	2,015	14,931
100.00	893,013	272,231	2,960	41,093	576,729

ענף משק

בנקים
ביטוח
ביומד
טכנולוגיה
מסחר ושרותים
נדל"ן ובינוי
תעשייה
השקעה ואחזקות
נפט וגז
סך הכל

ילידי שנות ה-90

ליום 31 בדצמבר 2019					
%	סך הכל	בחור"ל	לא סחיר	נסחרות במדד	נסחרות במדד
				מניות היתר	ת"א 125
מסה"כ			אלפי ש"ח		
15.85	98,311	-	-	1,175	97,136
1.96	12,138	-	-	-	12,138
2.59	16,093	6,081	-	-	10,012
13.03	80,828	46,533	1,747	533	32,015
19.26	119,448	42,941	-	8,841	67,666
27.03	167,648	62,381	-	6,145	99,122
13.52	83,873	26,928	5	4,480	52,460
4.38	27,145	-	-	6,068	21,077
2.38	14,747	2,935	-	1,404	10,408
100.00	620,231	187,799	1,752	28,646	402,034

ענף משק

בנקים
ביטוח
ביומד
טכנולוגיה
מסחר ושרותים
נדל"ן ובינוי
תעשייה
השקעה ואחזקות
נפט וגז
סך הכל

בסיסי למקבלי קצבה

ליום 31 בדצמבר 2019	נשחרות במדד		נשחרות במדד		סך הכל	בחול	לא סחיר	מס"ב
	ת"א 125	מניות היתר	אלפי ש"ח	מניות היתר				
%								
17.44	10,996	133	-	-	11,129	-	-	17.44
2.15	1,374	-	-	-	1,374	-	-	2.15
2.85	1,133	-	-	-	1,821	688	-	2.85
13.64	3,624	60	-	-	8,703	5,019	-	13.64
21.43	7,659	1,001	-	-	13,674	5,014	-	21.43
20.05	11,221	696	-	-	12,798	881	-	20.05
15.02	5,938	507	-	-	9,587	3,142	-	15.02
4.81	2,386	687	-	-	3,073	-	-	4.81
2.61	1,178	159	-	-	1,669	332	-	2.61
100.00	45,509	3,243	-	-	63,828	15,076	-	100.00

ענף משק

בנקים

ביטוח

ביומד

טכנולוגיה

מסחר ושרותים

נדל"ן ובינוי

תעשייה

השקעה ואחזקות

נפט וגז

סך הכל**בסיסי למקבלי קצבה****קיימים**

ליום 31 בדצמבר 2019	נשחרות במדד		נשחרות במדד		סך הכל	בחול	לא סחיר	מס"ב
	ת"א 125	מניות היתר	אלפי ש"ח	מניות היתר				
%								
99.92	-	-	-	-	26,170	26,170	-	99.92
0.08	-	-	21	-	21	-	21	0.08
100.00	-	-	21	-	26,191	26,170	21	100.00

ענף משק

נדל"ן ובינוי

השקעה ואחזקות

סך הכל**סיכוני אשראי**

סיכון אשראי הוא הסיכון לאי עמידת צד שלישי בהתחייבויותיו. סיכוני אשראי יכולים לנבוע, בין היתר, מאי עמידה במועדי החזר, היעדר יכולת פירעון, מימוש ביטחונות בערך פחות מהמוערך או מירידת ערך כתוצאה משינוי בדירוג אשראי.

מדיניות ניהול סיכוני האשראי של החברה מתבססת על פיזור וגיוון תיק האשראי וניהול סיכונים מבוקר, באופן שיתרום להשגת תשואה הולמת עבור הסיכון הניטל, בהתאם למגבלות שהוגדרו, תוך הבנת פרופיל סיכון האשראי של החברה ופירוט תחומי אחריותם של הגורמים המעורבים בתהליכי זיהוי, מדידה, ניטור ובקרה של סיכון האשראי. המסגרת למתן וניהול אשראי כוללת גם נהלים ומתודולוגיות, על פיהם יש לפעול.

פעילות האשראי נעשית בכפוף לתקנות ההשקעה ולחוזרי המפקח בנושא ניהול סיכוני אשראי ובהתאם למדיניות שנקבעה על ידי הדירקטוריון ולהחלטות פרטניות של ועדות ההשקעה השונות. תקנות ההשקעה קובעות מגבלות חשיפה ללווה בודד ולקבוצת לוויים וכן מגבלות על מתן אשראי בהתאם לסוגי בטחונות וכיוצ"ב. חוזרי המפקח בנושא ניהול סיכוני אשראי מתווים תשתית לתמיכה ניהולית, מקצועית ותפעולית ומטרתם להבטיח קיומם של מנגנוני בקרה ופיקוח לניהול סיכוני אשראי להם חשופה הקרן. בהתאם לחוזרי המפקח בנושא ניהול סיכוני אשראי מינו הגופים המוסדיים בקבוצה מנהל מערך אשראי לא סחיר, ונקבעו נהלים העוסקים בניהול סיכוני אשראי. חוזר ועדת חודק קובע הוראות לקביעת פרמטרים להתייחסות גופים מוסדיים המעמידים אשראי באמצעות רכישת אגרות חוב לא ממשלתיות, ובין היתר, באמצעות הרחבת תהליך האנליזה המתקיים בחטיבת ההשקעות טרם רכישת איגרת חוב וקביעת מדיניות ביחס לרכישת איגרות חוב, הכוללת, בין היתר, הכללת תניות חוזיות שונות ואמות מידה פיננסיות. בעקבות חוזר המפקח בנושא טיפול בחובות בעייתיים ופעולות לגביית חוב, הוקם פורום חוב ומונה מנהל לפורום אשר תפקידו להעריך מצב חובות בעייתיים ולהבטיח כי מתקיימים תהליכי מעקב ובקרה שוטפים.

מדיניות החשיפה לאשראי, אשר אושרה על-ידי הדירקטוריון, מתייחסת למגבלות לחשיפה כוללת לקבוצת לוויים ולחמשת הבנקים הגדולים, מגבלות חשיפה לנכסי חוב על פי דירוג והאצלת סמכויות שונות לחטיבת ההשקעות, ועדת אשראי, ועדות השקעה והדירקטוריונים האמורים.

טרם מתן אשראי לא סחיר מתבצע תהליך, באמצעות מודל דירוג פנימי, להערכת איתנות הגופים אליהם נחשפת הקרן ויכולת הפירעון שלהם. כמו כן הקרן עוקבת באופן שוטף אחר יכולת הפירעון ואיכות הבטוחות. בנוסף, מתבצעת הערכת סיכוני אשראי לא סחיר בקרן הן באמצעות מעקב אחר הדירוג הממוצע, והן באמצעות מודל המאפשר לכמת את גובה סיכון האשראי בתוחלת ומקרה קיצון.

ברמת התיק הכולל מתבצע באגף ניהול סיכונים כימות של סיכוני האשראי הגלומים בנכסי ההשקעה, באמצעות בחינת הדירוג הממוצע של החוב הלא ממשלתי בתיקים האמורים והערכת ההפסד הצפוי (Expected Loss) וההפסד הלא-צפוי (Un expected Loss) בגין סיכוני האשראי הלא סחיר. ברמת עסקה פרטנית – מתקבלת חוות דעת בלתי תלויה של אגף ניהול סיכונים לעסקאות משמעותיות ולעסקאות גדולות או מורכבות, בהתאם לפרמטרים שהוגדרו.

(1) חלוקת נכסי חוב על פי מיקומם

ליום 31 בדצמבר 2019																	
גילעד כללי			מנוף כללי			הלכה			אג"ח ללא מניות			מניות			שקלי טווח קצר		
שאינם סחירים			שאינם סחירים			שאינם סחירים			שאינם סחירים			שאינם סחירים			שאינם סחירים		
סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ
אלפי ש"ח																	
3,863,285	19,155,318	23,018,603	586,764	2,496,010	3,082,774	971,175	413,913	1,385,088	48,420	99,268	147,688	160,666	309,292	469,958	493,115	148,090	641,205
1,782,103	1,088,694	2,870,797	205,135	108,349	313,484	-	-	-	12,723	5,606	18,329	-	-	-	-	-	-
5,645,388	20,244,012	25,889,400	791,899	2,604,359	3,396,258	971,175	413,913	1,385,088	61,143	104,874	166,017	160,666	309,292	469,958	493,115	148,090	641,205

בארץ
בחו"ל
סך הכל
נכסי חוב

ליום 31 בדצמבר 2019																	
ילידי שנות ה-50			ילידי שנות ה-60			ילידי שנות ה-70			ילידי שנות ה-80			ילידי שנות ה-90					
שאינם סחירים			שאינם סחירים			שאינם סחירים			שאינם סחירים			שאינם סחירים					
סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ
אלפי ש"ח																	
245,249	376,855	622,104	309,101	715,168	1,024,269	439,256	1,529,819	1,969,075	556,300	1,803,199	2,359,499	417,189	1,229,352	1,646,541			
40,226	17,569	57,795	65,895	40,250	106,145	153,605	89,855	243,460	189,881	113,764	303,645	133,404	84,156	217,560			
285,475	394,424	679,899	374,996	755,418	1,130,414	592,861	1,619,674	2,212,535	746,181	1,916,963	2,663,144	550,593	1,313,508	1,864,101			

בארץ
בחו"ל
סך הכל
נכסי חוב

ליום 31 בדצמבר 2018																	
בסיסי למקבלי קצבה			הלכה למקבלי קצבה			בסיסי למקבלי קצבה			הלכה למקבלי קצבה			כאים קיימים לקצבה					
שאינם סחירים			שאינם סחירים			שאינם סחירים			שאינם סחירים			שאינם סחירים					
סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ
אלפי ש"ח																	
181,018	938,747	1,119,765	28,697	48,010	76,707	645,341	1,595,419	2,240,760	27,091	43,065	70,156	5,916	19,070	24,986			
35,910	42,798	78,708	-	-	-	-	3,414	3,414	-	-	-	-	-	-			
216,928	981,545	1,198,473	28,697	48,010	76,707	645,341	1,598,833	2,244,174	27,091	43,065	70,156	5,916	19,070	24,986			

בארץ
בחו"ל
סך הכל
נכסי חוב

(2) פירוט נכסי חוב בחלוקה לדירוגים

נכסי חוב בארץ

ליום 31 בדצמבר 2019

דירוג מקומי (*)

גילעד כללי	מנוף כללי	הלכה	אג"ח ללא מניות	מניות	שקלי טווח קצר	ילידי שנות ה-50	ילידי שנות ה-60	ילידי שנות ה-70	ילידי שנות ה-80	ילידי שנות ה-90	בסיסי למקבלי קצבה קיימים	הלכה למקבלי קצבה קיימים	נכסי חוב
2,249,851	374,755	971,175	33,192	153,709	493,066	171,877	178,920	178,061	209,102	149,206	55,724	28,697	475,802
1,032,217	142,276	-	10,098	3,884	-	48,727	87,832	179,239	239,389	184,625	98,683	-	150,126
504,210	61,818	-	4,544	2,450	49	21,811	37,710	73,292	96,772	74,605	23,581	-	12,945
18,417	1,885	-	157	142	-	729	1,199	2,231	2,856	2,278	816	-	16
58,590	6,030	-	429	481	-	2,105	3,440	6,433	8,181	6,475	2,214	-	6,452
3,863,285	586,764	971,175	48,420	160,666	493,115	245,249	309,101	439,256	556,300	417,189	181,018	28,697	645,341
12,715,986	1,644,641	413,913	53,254	300,931	146,162	251,474	487,883	1,052,889	1,263,009	878,677	830,985	48,010	1,371,962
490,536	63,450	-	2,994	-	-	9,680	17,778	37,880	42,835	27,566	15,433	-	48,802
15,117	2,264	-	177	-	-	516	942	1,980	2,304	1,550	463	-	116
8,910	1,022	-	34	-	-	109	192	405	436	259	44	-	251
2,598	199	-	29	11	-	43	35	30	58	36	-	-	89
172,992	8,333	-	980	8,350	637	809	4,795	11,391	7,898	793	-	-	-
288,997	42,252	-	2,867	-	-	8,145	14,898	31,296	36,484	24,588	7,392	-	13,334
5,460,182	733,849	-	38,933	-	1,291	106,079	188,645	393,948	450,175	295,883	84,430	-	160,865
19,155,318	2,496,010	413,913	99,268	309,292	148,090	376,855	715,168	1,529,819	1,803,199	1,229,352	938,747	48,010	1,595,419
23,018,603	3,082,774	1,385,088	147,688	469,958	641,205	622,104	1,024,269	1,969,075	2,359,499	1,646,541	1,119,765	76,707	2,240,760
1,767,129	257,842	-	16,335	-	489	46,074	82,588	172,526	198,602	131,635	38,192	-	48,260

נכסי חוב סחירים בארץ

אגרות חוב ממשלתיות
אגרות חוב קונצרניות ונכסי חוב אחרים בדירוג:

AA ומעלה

BBB עד A

נמוך מ-BBB

לא מדורג

סך הכל נכסי חוב סחירים בארץ

נכסי חוב שאינם סחירים בארץ

אגרות חוב מיועדות/פיקדונות באוצר

אגרות חוב קונצרניות ופיקדונות בבנקים ובמוסדות פיננסיים בדירוג:

AA ומעלה

BBB עד A

נמוך מ-BBB

לא מדורג

הלוואות לעמיתים

הלוואות בשיעבוד מניות המקנות שליטה

הלוואות לאחרים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים בארץ

סך הכל נכסי חוב בארץ

מזה - נכסי חוב בדירוג פנימי (**)

(*) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג שאישר הממונה על שוק ההון, ביטוח וחשכון (להלן - הממונה). נתוני הדירוג הומרו לסמלי הדירוג של S&P בהתאם למקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטוחים, לדוגמה: דירוג A כולל בתוכו A- ועד A+.

(**) בהתאם לחוזרי הממונה 15-9-2007 ו-16-9-2007 קיימת בחברה תשתית ארגונית וניהולית לניהול האשראי, במסגרת זו מבצעת החברה מעקב ובחינה על כל נכסי החוב בהם השקיעה. לנכסי חוב להם לא קיים דירוג חיצוני שניתן על ידי חברה מדרגת, מבוצע דירוג פנימי על ידי החברה. נכסי החוב המוצגים לעיל כנכסים בדירוג פנימי הנם אלו שלהם לא קיים דירוג חיצוני כאמור. ראה בנוסף סעיף 5 להלן.

נכסי חוב בחו"ל

ליום 31 בדצמבר 2019									
דירוג בינלאומי (*)									
גילעד כללי	מנוף כללי	אג"ח ללא מניות	ילידי שנות ה-50	ילידי שנות ה-60	ילידי שנות ה-70 אלפי ש"ח	ילידי שנות ה-80	ילידי שנות ה-90	בסיסי למקבלי קצבה קיימים	בסיסי למקבלי קצבה
נכסי חוב סחירים בחו"ל									
אגרות חוב ממשלתיות	162,597	8,225	79	257	423	990	1,226	863	233
אגרות חוב קונצרניות									
ונכסי חוב אחרים									
בדירוג:									
A ומעלה	93,057	11,402	724	2,357	3,880	9,082	11,251	7,919	2,141
BBB	1,309,206	159,412	10,254	32,468	53,223	124,147	153,511	107,883	29,054
נמוך מ-BBB	184,509	22,234	1,458	4,428	7,211	16,719	20,612	14,442	3,868
לא מדורג	32,734	3,862	208	716	1,158	2,667	3,281	2,297	614
סך הכל נכסי חוב סחירים בחו"ל	1,782,103	205,135	12,723	40,226	65,895	153,605	189,881	133,404	35,910
נכסי חוב שאינם סחירים בחו"ל									
לא מדורג	10,190	1,178	73	232	584	1,336	1,738	1,318	713
הלוואות	1,078,504	107,171	5,533	17,337	39,666	88,519	112,026	82,838	42,085
סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים בחו"ל	1,088,694	108,349	5,606	17,569	40,250	89,855	113,764	84,156	42,798
סך הכל נכסי חוב בחו"ל	2,870,797	313,484	18,329	57,795	106,145	243,460	303,645	217,560	78,708
מזה - נכסים מדורגים בדירוג פנימי (**)	575,862	54,846	2,450	9,540	21,450	47,988	60,946	45,254	23,198

(*) המקורות לרמת הדירוג בחו"ל הינם חברות הדירוג אשר אושרו על-ידי הממונה S&P, Moody's ו-Fitch. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(**) בהתאם לחוזרי הממונה 15-9-2007 ו-16-9-2007 קיימת בחברה תשתית ארגונית וניהולית לניהול האשראי, במסגרת זו מבצעת החברה מעקב ובחינה על כל נכסי החוב בהם השקיעה. לנכסי חוב להם לא קיים דירוג חיצוני שניתן על ידי חברה מדרגת, מבוצע דירוג פנימי על ידי החברה. נכסי החוב המוצגים לעיל כנכסים בדירוג פנימי הנם אלו שלהם לא קיים דירוג חיצוני כאמור. ראה בנוסף סעיף 5 להלן.

(3) שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן

השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים, נקבע באמצעות הוון אומדן תזרימי המזומנים הצפויים בגינם. שערי ההיוון אינם מתבססים על דירוג האשראי של הנכס אלא על חלוקת השוק הסחיר לעשירונים בהתאם לתשואה לפדיון של נכסי החוב וקביעת מיקום של הנכס הלא סחיר באותם עשירונים וזאת בהתאם לפרמיית הסיכון הנגזרת ממחירי עסקאות/הנפקות בשוק הלא סחיר. מודל זה מביא לידי ביטוי באופן עדכני יותר שינויים בפרמיית הסיכון של נכסי החוב, כפי שאלו משתקפים בשוק הסחיר בהתאם לשינויים באותו עשירון.

הריביות הממוצעות המשוקללות בגין כל אחת מקבוצות הדירוג המוצגות להלן הינן בהתאם לנכסים הכלולים בכל קבוצת דירוג:

ליום 31 בדצמבר 2019															
נכסי חוב שאינם סחירים לפי דירוג (*):	גילעד כללי	מנוף כללי	הלכה	אג"ח ללא מניות	מניות	שקלי טווח קצר	ילידי שנות ה-50	ילידי שנות ה-60	ילידי שנות ה-70	ילידי שנות ה-80	ילידי שנות ה-90	בסיסי למקבלי קצבה קיימים	הלכה למקבלי קצבה קיימים	בסיסי למקבלי קצבה קיימים	כאבים קיימים לקצבה
באחוזים															
AA ומעלה	(0.36)	(0.32)	(0.61)	(0.19)	(0.61)	(0.60)	(0.33)	(0.34)	(0.34)	(0.35)	(0.35)	(0.49)	(0.61)	(0.51)	(0.53)
A	2.32	2.06	-	2.20	-	2.02	2.31	2.36	2.37	2.42	2.50	2.90	-	1.36	1.57
BBB	2.47	2.36	-	2.35	-	2.50	2.60	2.53	2.50	2.48	2.45	2.42	-	2.51	1.79
נמוך מ-BBB	8.67	5.38	-	3.21	-	-	3.21	3.21	3.21	3.21	3.21	3.21	-	6.91	3.21
לא מדורג	3.44	3.37	-	3.20	0.92	1.88	3.13	3.11	3.10	3.21	3.35	3.66	-	3.87	2.03

(*) המקורות לרמת דירוג מקומי הינן חברות הדירוג "מעלות" ו"מדורג". נתוני חברת מדורג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

המקורות לרמת הדירוג בחו"ל הינם חברות הדירוג אשר אושרו על ידי הממונה *S & P, Mood's* ו- *Fitch*.

לעניין דירוג פנימי ראה סעיף 5 להלן.

(4) פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות בנכסי חוב סחירים ושאינם סחירים

ליום 31 בדצמבר 2019															
גילעד כללי		מנוף כללי		הלכה		אג"ח ללא מניות		מניות		שקלי טווח קצר		ילידי שנות ה-50		ילידי שנות ה-60	
סכום	%	סכום	%	סכום	%	סכום	%	סכום	%	סכום	%	סכום	%	סכום	%
אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ
1,200,564	4.64	159,521	4.70	-	-	10,613	6.39	1,936	0.41	-	-	42,353	6.23	74,537	6.60
148,154	0.57	17,919	0.53	-	-	1,395	0.84	706	0.15	-	-	6,679	0.98	11,511	1.02
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
90,089	0.35	11,299	0.33	-	-	735	0.44	37	0.01	-	-	2,367	0.35	3,982	35.
3,480,791	13.44	468,846	13.80	-	-	28,758	17.32	9,016	1.92	664	0.10	85,751	12.61	154,330	13.65
4,706,017	18.18	567,602	16.71	-	-	29,791	17.94	2,546	0.54	1,313	0.20	93,148	13.70	172,563	15.27
330,805	1.28	40,029	1.18	-	-	2,056	1.24	196	0.04	-	-	6,538	0.96	12,572	1.11
637,897	2.46	84,193	2.48	-	-	5,062	3.05	801	0.17	-	-	16,417	2.41	28,954	2.56
166,650	0.64	19,228	0.57	-	-	1,081	0.65	80	0.02	-	-	3,038	0.45	4,739	42.
15,128,433	58.44	2,027,621	59.70	1,385,088	100.00	86,526	52.13	454,640	96.74	639,228	99.70	423,608	62.31	667,226	59.02
25,889,400	100.00	3,396,258	100.00	1,385,088	100.00	166,017	100.00	469,958	100.00	641,205	100.00	679,899	100.00	1,130,414	100.00

ענף משק

בנקים

ביטוח

ביומד

טכנולוגיה

מסחר

ושרותים

נדל"ן ובינוי

תעשייה

השקעה

ואחזקות

נפט וגז

אג"ח ממשלתי

סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2019															
כאים קיימים לקצבה		הלכה למקבלי קצבה קיימים		בסיסי למקבלי קצבה קיימים		הלכה למקבלי קצבה		בסיסי למקבלי קצבה		ילידי שנות ה-90		ילידי שנות ה-80		ילידי שנות ה-70	
%	סכום	%	סכום	%	סכום	%	סכום	%	סכום	%	סכום	%	סכום	%	סכום
מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח
0.02	5	-	-	1.70	38,149	-	-	4.18	50,136	8.25	153,770	7.75	206,469	7.23	159,881
0.01	2	-	-	0.03	580	-	-	0.43	5,150	1.17	21,866	1.09	28,956	0.99	21,932
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	0.18	2,140	0.42	7,788	0.42	11,167	0.41	9,117
1.64	411	-	-	3.54	79,411	-	-	6.85	82,132	13.89	258,998	14.52	386,680	14.97	331,179
4.15	1,038	-	-	9.45	212,180	-	-	10.00	119,858	16.57	308,871	16.45	438,197	16.34	361,618
-	-	-	-	0.63	14,163	-	-	1.51	18,072	1.39	25,927	1.33	35,294	1.26	27,855
0.64	159	-	-	2.30	51,643	-	-	2.65	31,791	2.66	49,548	2.65	70,643	2.65	58,659
-	-	-	-	0.01	284	-	-	0.19	2,252	0.46	8,587	0.47	12,400	0.47	10,353
93.54	23,371	100.00	70,156	82.34	1,847,764	100.00	76,707	74.01	886,942	55.19	1,028,746	55.32	1,473,338	55.68	1,231,941
100.00	24,986	100.00	70,156	100.00	2,244,174	100.00	76,707	100.00	1,198,473	100.00	1,864,101	100.00	2,663,144	100.00	2,212,535
סך הכל															

ענף משק

בנקים
ביטוח
ביומד
טכנולוגיה
מסחר
ושרותים
נדל"ן ובינוי
תעשיה
השקעה
ואחזקות
נפט וגז
אג"ח ממשלתי

- (5) ביום 7 ביולי 2013, בהמשך לאישור מיום 15 במאי 2011, אישר הממונה על שוק ההון (להלן - הממונה) להראל חברה לביטוח בע"מ (להלן - הראל ביטוח) שימוש במודל פנימי לדירוג אשראי, שפותח על ידי הראל ביטוח. מודל זה יישמש את הראל ביטוח ואת יתר הגופים המוסדיים בקבוצת הראל. בהתאם לתנאי האישור, הדירוג על פי המודל הפנימי ייחשב כדירוג המקביל של חברה מדרגת, בכפוף לתנאים הבאים:
- (א) השימוש במודל יעשה במסגרת המבנה, המתודולוגיה והנהלים שהוצגו בתהליך בחינת המודל.
- (ב) המודל יהא תקף להערכת אשראי למעט: בנקים וחברות ביטוח, אשראי מגובה נכס בסיס (ישיר או מכשירים מורכבים), נדל"ן יזמי ומימון פרויקטים.
- (ג) כל שינוי מהותי במבנה המודל יהא טעון אישור מראש של הממונה.

סיכונים גאוגרפיים

סיכון להפסד הנובע מחשיפה של תיק ההשקעות בצורה ישירה או עקיפה, דרך השקעה בחברות שיש להן פעילות עסקית במדינה, לאירוע שלילי באותה מדינה או אזור גאוגרפי. אירוע כזה עשוי להתעורר למשל על רקע עימות בטחוני באזור, משבר כלכלי במדינה עצמה או אצל שותפת סחר מהותית.

סיכון גאוגרפי עשוי לבוא לידי ביטוי בעלייה באירועי חדלות פירעון של ממשלות ועסקים ו/או ירידה בשווי נכסים הונניים (נדל"ן, מניות וכד').

גילעד כללי

ליום 31 בדצמבר 2019									
אגרות חוב ממשלתיות	אגרות חוב קונצרניות	מניות	קרנות ותעודות סל	קרנות נאמנות	נדל"ן להשקעה	השקעות אחרות	סה"כ חשיפה מאזנית	נגזרים במונחי דלתא	סך הכל
אלפי ש"ח									
-	162,148	182,074	341,481	16,013	131,275	227,102	1,060,093	-	1,060,093
-	6,102	94,265	501,768	121,115	-	2,462	725,712	-	725,712
-	253,830	106,987	334,197	37,921	-	3,605	736,540	87,427	823,967
-	12,527	371,056	168,285	29,945	-	6,702	588,515	111,766	700,281
-	-	667	374,779	237,990	-	115	613,551	56,565	670,116
-	-	17,130	-	547,759	-	33,568	598,457	-	598,457
-	162,228	41,613	189,546	22,151	-	66	415,604	-	415,604
-	719,351	2,355,920	1,003,299	201,298	-	2,439,970	6,719,838	4,697,724	11,417,562
-	-	269,712	95,576	25,737	-	701,747	1,092,772	24,117	1,116,889
15,128,433	1,969,679	4,102,774	270,555	11,864	276,029	8,326,417	30,085,751	(8,231)	30,077,520
-	-	128,375	188,661	26,213	-	59,471	402,720	-	402,720
-	401,542	290,498	1,096,299	268,140	-	563,844	2,620,323	102,527	2,722,850
15,128,433	3,687,407	7,961,071	4,564,446	1,546,146	407,304	12,365,069	45,659,876	5,071,895	50,731,771
סך הכל									

מנוף כללי

ליום 31 בדצמבר 2019									
אגרות חוב ממשלתיות	אגרות חוב קונצרניות	מניות	קרנות ותעודות סל	קרנות נאמנות	נדל"ן להשקעה	השקעות אחרות	סה"כ חשיפה מאזנית	נגזרים במונחי דלתא	סך הכל
אלפי ש"ח									
-	19,574	16,596	43,002	2,017	14,441	26,283	121,913	-	121,913
-	724	12,571	63,186	15,252	-	110	91,843	-	91,843
-	31,101	14,451	42,084	4,775	-	432	92,843	11,009	103,852
-	1,421	45,081	21,192	3,771	-	794	72,259	14,074	86,333
-	-	92	47,195	29,969	-	15	77,271	7,123	84,394
-	-	2,300	-	67,116	-	3,882	73,298	-	73,298
-	19,878	5,581	23,869	2,789	-	6	52,123	-	52,123
-	87,335	327,122	126,341	24,665	-	298,993	864,456	591,484	1,455,940
-	-	36,818	12,036	3,241	-	62,951	115,046	3,037	118,083
2,027,621	258,967	559,256	36,710	1,637	20,841	1,107,320	4,012,352	(1,149)	4,011,203
-	-	17,591	23,757	3,301	-	7,078	51,727	-	51,727
-	48,523	38,783	138,054	33,373	-	54,251	312,984	12,911	325,895
2,027,621	467,523	1,076,242	577,426	191,906	35,282	1,562,115	5,938,115	638,489	6,576,604

סך הכל

הלכה

ליום 31 בדצמבר 2019

אגרות חוב ממשלתיות	אגרות חוב	השקעות אחרות	סה"כ חשיפה מאזנית	נגזרים במונחי דלתא	סך הכל
אלפי ש"ח					
-	-	3,237	3,237	14,006	17,243
-	-	-	-	19,042	19,042
-	-	-	-	17,766	17,766
-	-	255	255	28,067	28,322
-	-	10,924	10,924	-	10,924
-	-	22,450	22,450	236,593	259,043
-	-	40	40	5,256	5,296
1,385,088	1,385,088	74,173	1,459,261	206,568	1,665,829
-	-	(9,016)	(9,016)	31,065	22,049
1,385,088	1,385,088	102,063	1,487,151	558,363	2,045,514

סך הכל

אג"ח ללא מניות

ליום 31 בדצמבר 2019

סך הכל	נגזרים במונחי דלתא	סה"כ חשיפה מאזנית	השקעות אחרות	קרנות נאמנות	קרנות ותעודות סל	מניות	אגרות חוב קונצרניות	אגרות חוב ממשלתיות	
אלפי ש"ח									
2,228	-	2,228	825	-	-	163	1,240	-	בריטניה
50	-	50	2	-	-	-	48	-	סין
2,264	-	2,264	-	-	-	288	1,976	-	צרפת
966	-	966	35	-	-	899	32	-	גרמניה
4,581	-	4,581	241	4,264	-	76	-	-	לוקסמבורג
1,264	-	1,264	1	-	-	-	1,263	-	שוויץ
16,346	-	16,346	6,396	1,567	-	2,690	5,693	-	ארצות הברית
1,214	-	1,214	1,214	-	-	-	-	-	אירופה
157,596	-	157,596	53,756	-	233	-	17,081	86,526	ישראל
5,290	-	5,290	1,237	899	-	-	3,154	-	אחר
191,799	-	191,799	63,707	6,730	233	4,116	30,487	86,526	סך הכל

מניות

ליום 31 בדצמבר 2019

סך הכל	נגזרים במונחי דלתא	סה"כ חשיפה מאזנית	השקעות אחרות	קרנות נאמנות	קרנות ותעודות סל	מניות	אגרות חוב קונצרניות	אגרות חוב ממשלתיות	
אלפי ש"ח									
19,125	-	19,125	570	695	14,828	3,011	21	-	בריטניה
31,191	-	31,191	3	5,259	21,788	4,132	9	-	סין
21,719	3,796	17,923	110	1,647	14,511	1,655	-	-	צרפת
18,267	4,853	13,414	80	1,300	7,307	4,680	47	-	גרמניה
29,098	2,456	26,642	5	10,334	16,274	29	-	-	יפן
11,019	-	11,019	1	962	8,230	1,826	-	-	שוויץ
340,754	203,978	136,776	16,518	638	43,565	75,613	442	-	ארצות הברית
17,356	1,047	16,309	126	1,118	4,150	10,915	-	-	אירופה
728,200	(364)	728,564	77,313	1,381	16,164	172,693	6,373	454,640	ישראל
14,952	-	14,952	2	1,138	8,192	5,620	-	-	שווקים מתעוררים
71,542	4,452	67,090	485	6,627	47,603	12,299	76	-	אחר
1,303,223	220,218	1,083,005	95,213	31,099	202,612	292,473	6,968	454,640	סך הכל

שקלי טווח קצר

ליום 31 בדצמבר 2019

סך הכל	נגזרים במונחי דלתא	סה"כ חשיפה מאזנית	השקעות אחרות	אגרות חוב קונצרניות	אגרות חוב ממשלתיות	
אלפי ש"ח						
701,992	-	701,992	62,715	49	639,228	ישראל

ילידי שנות ה-50

ליום 31 בדצמבר 2019								
אגרות חוב ממשלתיות	אגרות חוב קונצרניות	מניות	קרנות ותעודות סל	קרנות נאמנות	השקעות אחרות	סה"כ חשיפה מאזנית	נגזרים במונחי דלתא	סך הכל
אלפי ש"ח								
-	3,903	1,324	3,963	186	4,643	14,019	-	14,019
-	171	1,072	5,823	1,406	36	8,508	-	8,508
-	6,430	3,607	3,879	440	29	14,385	1,015	15,400
-	221	2,788	1,953	348	132	5,442	1,297	6,739
-	-	7	4,350	2,762	1	7,120	656	7,776
-	-	226	-	13,875	765	14,866	-	14,866
-	4,109	472	2,200	257	-	7,038	-	7,038
-	19,625	32,241	11,644	5,099	25,141	93,750	54,523	148,273
-	-	3,374	1,109	299	3,800	8,582	280	8,862
423,608	77,418	44,211	3,931	133	143,297	692,598	(92)	692,506
-	-	1,430	2,190	304	250	4,174	-	4,174
-	10,005	3,138	12,723	4,697	3,644	34,207	1,190	35,397
423,608	121,882	93,890	53,765	29,806	181,738	904,689	58,869	963,558
סך הכל								

ילידי שנות ה-60

ליום 31 בדצמבר 2019								
אגרות חוב ממשלתיות	אגרות חוב קונצרניות	מניות	קרנות ותעודות סל	קרנות נאמנות	השקעות אחרות	סה"כ חשיפה מאזנית	נגזרים במונחי דלתא	סך הכל
אלפי ש"ח								
-	6,815	3,266	12,882	604	10,290	33,857	-	33,857
-	281	3,599	18,928	4,569	70	27,447	-	27,447
-	10,583	7,958	12,607	1,430	95	32,673	3,298	35,971
-	374	6,646	6,348	1,130	348	14,846	4,216	19,062
-	-	26	14,138	8,978	4	23,146	2,134	25,280
-	-	407	-	22,838	1,925	25,170	-	25,170
-	6,764	1,591	7,150	836	-	16,341	-	16,341
-	32,805	89,871	37,847	8,393	61,063	229,979	177,205	407,184
-	-	10,522	3,605	971	5,560	20,658	910	21,568
667,226	137,175	150,950	11,450	455	271,381	1,238,637	(317)	1,238,320
-	-	4,904	7,117	989	373	13,383	-	13,383
-	16,558	10,729	41,355	10,574	7,095	86,311	3,868	90,179
667,226	211,355	290,469	173,427	61,767	358,204	1,762,448	191,314	1,953,762
סך הכל								

ילידי שנות ה-70

ליום 31 בדצמבר 2019								
אגרות חוב ממשלתיות	אגרות חוב קונצרניות	מניות	קרנות ותעודות סל	קרנות נאמנות	השקעות אחרות	סה"כ חשיפה מאזנית	נגזרים במונחי דלתא	סך הכל
אלפי ש"ח								
-	16,029	8,065	33,765	1,583	22,455	81,897	-	81,897
-	622	9,459	49,614	11,976	147	71,818	-	71,818
-	24,772	17,973	33,045	3,750	249	79,789	8,645	88,434
-	763	16,127	16,640	2,961	818	37,309	11,051	48,360
-	-	68	37,058	23,532	11	60,669	5,593	66,262
-	-	862	-	53,457	4,403	58,722	-	58,722
-	15,832	4,182	18,742	2,190	1	40,947	-	40,947
-	73,951	224,448	99,206	19,645	129,254	546,504	464,490	1,010,994
-	-	27,116	9,451	2,545	10,861	49,973	2,385	52,358
1,231,941	277,114	397,039	28,564	1,201	593,183	2,529,042	(836)	2,528,206
-	-	12,909	18,655	2,592	755	34,911	-	34,911
-	38,235	28,238	108,401	26,365	15,265	216,504	10,138	226,642
1,231,941	447,318	746,486	453,141	151,797	777,402	3,808,085	501,466	4,309,551
								סך הכל

ילידי שנות ה-80

ליום 31 בדצמבר 2019								
אגרות חוב ממשלתיות	אגרות חוב קונצרניות	מניות	קרנות ותעודות סל	קרנות נאמנות	השקעות אחרות	סה"כ חשיפה מאזנית	נגזרים במונחי דלתא	סך הכל
אלפי ש"ח								
-	19,673	9,368	40,500	1,899	26,905	98,345	-	98,345
-	777	11,348	59,511	14,364	181	86,181	-	86,181
-	30,689	21,797	39,636	4,498	299	96,919	10,369	107,288
-	964	18,418	19,959	3,552	1,046	43,939	13,256	57,195
-	-	81	44,450	28,226	13	72,770	6,709	79,479
-	-	938	-	66,227	5,727	72,892	-	72,892
-	19,614	5,017	22,481	2,627	1	49,740	-	49,740
-	92,567	268,130	118,993	24,338	157,542	661,570	557,139	1,218,709
-	-	32,322	11,336	3,052	11,255	57,965	2,860	60,825
1,473,338	362,011	476,227	34,709	1,442	672,688	3,020,415	(1,003)	3,019,412
-	-	15,488	22,376	3,109	762	41,735	-	41,735
-	47,385	33,879	130,023	32,068	18,037	261,392	12,160	273,552
1,473,338	573,680	893,013	543,974	185,402	894,456	4,563,863	601,490	5,165,353
								סך הכל

ילידי שנות ה-90

ליום 31 בדצמבר 2019

אגרות חוב ממשלתיות	אגרות חוב קונצרניות	מניות	קרנות ותעודות סל	קרנות נאמנות	השקעות אחרות	סה"כ חשיפה מאוזנת	נגזרים במונחי דלתא	סך הכל
אלפי ש"ח								
-	13,679	6,318	28,030	1,314	18,893	68,234	-	68,234
-	564	7,889	41,187	9,942	131	59,713	-	59,713
-	21,601	15,204	27,432	3,113	207	67,557	7,176	74,733
-	699	12,153	13,814	2,458	779	29,903	9,174	39,077
-	-	56	30,763	19,535	9	50,363	4,643	55,006
-	-	562	-	46,615	4,342	51,519	-	51,519
-	13,806	3,489	15,559	1,818	1	34,673	-	34,673
-	66,147	185,998	82,356	17,130	111,753	463,384	385,590	848,974
-	-	22,386	7,845	2,113	6,588	38,932	1,980	40,912
1,028,746	274,777	331,771	24,554	1,004	432,388	2,093,240	(700)	2,092,540
-	-	10,797	15,486	2,152	425	28,860	-	28,860
-	33,497	23,608	89,989	22,359	12,265	181,718	8,416	190,134
1,028,746	424,770	620,231	377,015	129,553	587,781	3,168,096	416,279	3,584,375

בסיסי למקבלי קצבה

ליום 31 בדצמבר 2019

אגרות חוב ממשלתיות	אגרות חוב קונצרניות	מניות	קרנות ותעודות סל	קרנות נאמנות	השקעות אחרות	סה"כ חשיפה מאוזנת	נגזרים במונחי דלתא	סך הכל
אלפי ש"ח								
-	3,390	659	3,342	157	2,363	9,911	-	9,911
-	163	911	4,910	1,185	12	7,181	-	7,181
-	5,839	372	3,270	371	25	9,877	856	10,733
-	238	1,020	1,647	293	357	3,555	1,094	4,649
-	-	6	3,668	2,329	1	6,004	554	6,558
-	-	-	-	12,600	2,348	14,948	-	14,948
-	3,732	402	1,855	217	-	6,206	-	6,206
-	18,122	16,628	9,818	4,631	39,747	88,946	45,973	134,919
-	-	2,374	935	252	65	3,626	236	3,862
886,942	134,567	37,554	3,261	114	247,247	1,309,685	(79)	1,309,606
-	-	1,222	1,846	257	1	3,326	-	3,326
-	9,449	2,680	10,729	4,150	3,605	30,613	1,003	31,616
886,942	175,500	63,828	45,281	26,556	295,771	1,493,878	49,637	1,543,515

הלכה למקבלי קצבה

ליום 31 בדצמבר 2019

אגרות חוב ממשלתיות	השקעות אחרות	סה"כ חשיפה מאוזנת	נגזרים במונחי דלתא	סך הכל
אלפי ש"ח				
-	-	-	562	562
-	-	-	410	410
-	(2)	(2)	813	811
-	406	406	-	406
-	1,829	1,829	6,585	8,414
-	22	22	155	177
76,707	4,874	81,581	6,282	87,863
-	(372)	(372)	691	319
76,707	6,757	83,464	15,498	98,962

בסיסי למקבלי קצבה קיימים

ליום 31 בדצמבר 2019								
אגרות חוב ממשלתיות	אגרות חוב קונצרניות	מניות	קרנות ותעודות סל	נדל"ן להשקעה	השקעות אחרות	סה"כ חשיפה מאזנית	נגזרים במונחי דלתא	סך הכל
אלפי ש"ח								
-	2	1,951	-	3,369	828	6,150	-	6,150
-	1	-	-	-	-	1	-	1
-	-	1,486	-	-	-	1,486	-	1,486
-	1	4,278	-	-	-	4,279	-	4,279
-	-	520	-	-	-	520	-	520
-	-	-	-	-	1	1	-	1
-	16	17,935	-	-	11,274	29,225	-	29,225
-	-	-	-	-	32	32	-	32
1,847,764	218,121	21	8	-	218,797	2,284,711	-	2,284,711
-	156	-	-	-	1,275	1,431	-	1,431
1,847,764	218,297	26,191	8	3,369	232,207	2,327,836	-	2,327,836

סך הכל

הלכה למקבלי קצבה קיימים

ליום 31 בדצמבר 2019				
אגרות חוב ממשלתיות	אגרות חוב	השקעות אחרות	סה"כ חשיפה מאזנית	נגזרים במונחי דלתא
אלפי ש"ח				
70,156	3,103	73,259	-	73,259

ישראל

זכאים קיימים לקצבה

ליום 31 בדצמבר 2019					
אגרות חוב ממשלתיות	אגרות חוב קונצרניות	השקעות אחרות	סה"כ חשיפה מאזנית	נגזרים במונחי דלתא	סך הכל
אלפי ש"ח					
-	1	-	1	-	1
23,371	852	2,185	26,408	-	26,408
-	1	-	1	-	1
23,371	854	2,185	26,410	-	26,410

ארצות הברית

ישראל

אחר

סך הכל

גורמי סיכון נוספים המשפיעים על פעילות הקרן

הפעלת קרן פנסיה דורשת עמידה בכללי פעילות ודווח שנבקעו בחוקים ובתקנות. חוק קופות הגמל התשס"ה 2005 מעניק סמכויות שונות ואמצעי אכיפה מגוונים לממונה לרבות סעיפי עונשין במקרה של אי עמידה בכללים והנחיות.

הקרן פועלת בתחום שוק ההון והחיסכון ארוך הטווח, בהם מתבצעת פעילות השקעה לצד פעילות מול העמיתים החוסכים בקליטת הפקדות, תשלומים וזיכויים ברווחים. פעילות זו חושפת את הקרן לסיכונים תפעוליים ולסיכונים הנובעים משינויי פסיקה וחקיקה כלליים ובתחום הפעילות הספציפי של הקרן.

אי לכך פועלת הקרן בהתאם לנהלים מסודרים שגיבשה להסדרת התהליכים השונים בקרן, לרבות ביצוע בקורות ומעקב שוטף אחר הפעילות. כמו כן, מלווה את פעילות הקרן יועץ משפטי ומנהל סיכונים.

הסיכון התפעולי שלוב בכלל הפעילויות, המוצרים, המערכות ותהליכי העבודה המבוצעים בחברה. לפיכך, קיימת חשיבות למודעות ולניהול הסיכון התפעולי בכל הרמות.

האחריות על הניהול השוטף של הסיכון התפעולי וביצוע הפעילויות למזעור הסיכון חלה על מנהלים בדרגות הניהול השונות בחברה, בתמיכה מקצועית של אגף ניהול סיכונים המופקד על הכוונה מתודולוגית ויישום המדיניות בראיית על. חלק מהסיכונים התפעוליים מנוהלים על-ידי גורמי בקרה נוספים, כגון מנהל אגף SOX, אכיפה וציות, אחראי אבטחת מידע ואחראי הערכות לשעת משבר.

החברה בוחנת באופן שוטף את החשיפה לסיכונים תפעוליים ונוקטת באמצעים להפחתת רמתם. אגף ניהול סיכונים מבצע הערכה עצמאית ובתלי תלויה של סיכונים תפעוליים, תוך שימת דגש מיוחד על סיכונים מעילות והונאות, סיכונים טכנולוגיות מידע וסייבר וסיכונים המשכיות עסקית.

אופי הפעילות, המבנה הארגוני ומדרג הסמכויות המייחדים את החברה וכן היקף הכספים המנוהלים על ידה, חושפים אותה גם לאפשרות של הונאות ומעילות מצד גורמים בתוך החברה וגורמים מחוץ לחברה. החברה הגדירה מדיניות הכוללת מסגרת עבודה שיטתית למניעה, איתור, דיווח ותגובה מצמצמת נזקים לאירועי מעילות והונאות. עיקרי המדיניות באים לידי ביטוי בנהלי העבודה של החברה, בתהליכי העבודה בפועל ובקוד האתי, שמטרתו להנחות את עובדי החברה בנושאי התנהגות, משמעת ואתיקה בעבודה.

בהתייחס לסיכונים משפטיים, כולל סיכונים ציות, היועץ המשפטי של החברה אחראי לניהול הסיכון המשפטי, מסתייע במידת הצורך ביועץ משפטי חיצוני ומעניק תמיכה ומענה לכלל ההיבטים המשפטיים של פעילות החברה. במסגרת זו, ניהולו השוטף של הסיכון המשפטי מתבטא בעיקר במתן ייעוץ משפטי שוטף לאורגנים המוסמכים בחברה בנושאים השונים הכרוכים בפעילות החברה, בהכנת מסמכי התקשרות ופוליסות ביטוח, בניהול הידע המשפטי בחברה, ובכלל זה עדכון הגורמים הרלבנטיים בשינוי הוראות דין ורגולציה לסוגיהם, אשר יש להם השלכה על עבודת החברה, בהתאמת מערך ההסכמים והנהלים לשינויים אלה ובעדכונים שוטפים של מערכות ההסכמים והמסמכים שבשימוש החברה, וברכזו התביעות הייצוגיות נגד החברה והפיקוח על הגורמים המקצועיים המטפלים בהן מטעם החברה.

על מנת לקיים את אחריות החברה למלא אחר דרישות החוק פועלת בחברה ממונה על ציות ואכיפה, המסייעת לעובדי החברה לקיים את אחריותם לציית להוראות הרלבנטיות להם. בינואר 2012 החברה אימצה תכנית אכיפה, במסגרת יישום הוראות חוק הגברת האכיפה בשוק ההון, המתקן את חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשס"א - 1981 וחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה - 2005, ומינתה את הגורמים שיהיו אחראים על יישומה ויפקחו על ביצועה.

בהתאם להוראות צו איסור הלבנת הון שנכנס לתוקפו במרס 2018 וחוזר גופים מוסדיים 2018-9-2 בנושא ניהול סיכונים הלבנת הון מפרברואר 2018 החברה קבעה מדיניות ניהול סיכונים בנושא ומינתה אחראי למילוי חובות, בהתאם לדרישות הרגולציה, באופן שיבטיח קיומה של תשתית ארגונית מתאימה ואמצעים להפחתת הסיכון. כמו כן, החברה גיבשה נהלים ליישום מדיניות ניהול סיכונים הלבנת הון ומימון טרור, ועדכנה נהלים רלבנטיים, כך שיתייחסו, בין היתר, להליך של זיהוי והכרת הלקוח, לסיווג של חשבון בסיכון גבוה להלבנת הון ומימון טרור, לקיום בקרה שוטפת, לניהול רישומים ולדיווח. בנוסף, החברה אימצה גישה מבוססת סיכון, על מנת לזהות, להעריך ולהתמודד באפקטיביות עם סיכונים הלבנת הון ומימון טרור, במסגרתה בוצע סקר לזיהוי והערכה של סיכונים הלבנת הון ומימון הטרור בפעילויותיה השונות.

מערך טכנולוגיית המידע הוא מרכיב מרכזי בתפעול וניהול התקין של החברה. דירקטוריון החברה אישר מסמך מדיניות בנושא ניהול טכנולוגיות המידע.

בחינת סיכונים ה-IT מתבצעת באופן שוטף, הן ברמת תהליכי ה-IT המהותיים המנוהלים בחברה והן ברמת מערכות המידע והתשתיות. הטיפול בסיכונים הנובעים מתהליכי IT מהותיים מבוצע כחלק מתפישת הבקרה המיושמת בהראל המשמר מחשבים, בהתאם לחוזר גופים מוסדיים 2010-9-4 בנושא "ניהול טכנולוגיות מידע בגופים מוסדיים". אגף ניהול סיכונים בשיתוף עם הראל המשמר מחשבים מבצעים סקר תקופתי להערכת ההשפעה הפוטנציאלית של סיכונים טכנולוגיות המידע על תהליכי הליבה בחברה.

החברה חשופה בפעילותה לסיכון סייבר אשר עלול לנבוע משימוש לא מורשה בזהות, הפרעה לפעילות על ידי פגיעה בפעילות הרשת או השבתת שירותים, פגיעה במערכות, גניבה של נכסים דיגיטליים, החדרה של קודים או תוכנות זדוניות, חדירה למערכת או חשיפת מידע. תפיסת ההגנה של החברה בניהול סיכונים סייבר ואבטחת מידע בנויה על שלוש שכבות: שכבת הגנה טכנולוגית, שכבת טיפול באירועים ושכבת רגולציה, ארגון ושיטות. בנוסף להיערכות תפעולית, החברה רכשה כיסוי ביטוחי כנגד פשעי מחשב, בכללם אירועי סייבר. ביום 31 באוגוסט 2016 פורסם חוזר גופים מוסדיים 2016-9-14 בנושא "ניהול סיכונים סייבר בגופים מוסדיים". החוזר מגדיר עקרונות לניהול סיכונים סייבר בגוף מוסדי ומחייב לנהל סיכונים אלו. ההוראה מתייחסת, בין היתר, לנושאים הבאים: ממשל תאגידי- תפקידים ותחומי אחריות, הערכת סיכונים, הגנת סייבר, ניטור ובקרה, אבטחת מערכות, תקשורת ותפעול, ניהול משתמשים והרשאות, מיקור חוץ, שירותי מחשוב בענן, אבטחה פיזית וסביבתית, אבטחת ערוצי קשר עם לקוחות וגורמים חיצוניים.

בהתייחס לסיכונים אבטחת מידע וסייבר, ובהתאמה לחוזר בנושא "ניהול סיכונים סייבר בגופים מוסדיים", הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים בקבוצה אימצו ואישרו מדיניות בנושא ניהול סיכונים סייבר. אגף ניהול סיכונים בשיתוף עם הראל המשמר מחשבים מבצעים סקר תקופתי על חשיפות החברה לסיכונים סייבר.

בהתאם לחוזר גופים מוסדיים 2018-9-19 בנושא מיקור חוץ מיוני 2018, החברה קבעה מדיניות וגיבשה נוהלי עבודה, הכוללים בין היתר קווים מנחים וקריטריונים לקביעתה של פעילות כמהותית, עקרונות להתקשרות בהסכם למיקור חוץ ומנגנוני פיקוח, מעקב ובקרה אפקטיביים על פעילויות מהותיות שהוצאו למיקור חוץ.

היערכות הקבוצה להמשך פעילות בעת משבר (DRP) והמשכיות עסקית מתבצעת בשני מישורים: הערכות לנפילת מערכות המחשוב והערכות לאירוע קטסטרופה במשרדים הראשיים. בנוסף, מתבצעים תרגולים במסגרת הקבוצה לאירוע משבית (קטסטרופלי), בו מתורגלים תהליכים לוגיסטיים נבחרים ומופעלות תוכנות ומערכות מרכזיות מהאתר החלופי.

כמו כן חשופה הקופה לסיכונים דמוגרפיים, סיכונים חיתום וסיכונים קטסטרופה. לחברה מדיניות לניהול סיכונים ביטוחיים שנועדה לתמוך בשמירה על היציבות והאיזון האקטוארי של קרנות הפנסיה. הקרנות שבניהול החברה פועלות על פי תקנון שאושר על ידי הממונה ועל ידי דירקטוריון החברה, המבוסס על ביטוח הדדי וכולל מנגנון איזון דמוגרפי המתבצע אחת לרבעון ומנגנון איזון אקטוארי המתבצע אחת לשנה. ניהול הסיכונים הביטוחיים מושפע, בין היתר, מרכישת ביטוח משנה למקרה קטסטרופה, מתהליך החיתום (קבלת מבטחים וקביעת התנאים להם) ומההקפדה של קרן הפנסיה לשלם רק בהתאם לתקנונה ובאופן שוויוני וזהה לכולם.

למידע נוסף, ראה דיון בגורמי סיכון בדוח תאור עסקי החברה בחלק ג' סעיף 3.12 של החברה המנהלת וביאור 19, התחייבויות והתקשרויות תלויות בדוח הכספי של קרן הפנסיה.

בטבלה להלן מוצגים גורמי הסיכון על פי טיבם - סיכונים מקרו, סיכונים ענפיים, סיכונים גיאוגרפיים ככל שישנם וסיכונים מיוחדים לקרן, אשר דורגו, בהתאם להערכות סובייקטיביות איכותיות של הנהלת החברה המנהלת של הקרן בהתחשב בהיקף ובמאפייני פעילותה נכון לתאריך הדוח, בקטגוריות על פי השפעתם, ככל שניתן לגבי כל גורם סיכון, על קרן הפנסיה - השפעה גדולה, בינונית וקטנה.

גורמי סיכון	השפעה גדולה	השפעה בינונית	השפעה קטנה
סיכונים מקרו	- סיכונים שוק - סיכונים אשראי - האטה כלכלית בישראל - סיכון מחירי נכסים אחרים	✓	✓
סיכונים ענפיים	- שינויים רגולטורים - סיכונים ביטוחיים - תקדימים משפטיים - קטסטרופה: - טרור ו/או מלחמה - רעידת אדמה או אסון טבע גדול אחר בישראל - קריסת מבטח משנה של החברה - סיכון נזילות	✓ ✓ ✓ ✓	✓
סיכונים מיוחדים לחברה	- סיכונים תפעוליים - אי התאמה בין נכסים והתחייבויות (תיקי פנסיונרים)	✓ ✓	

6. ביטוח משנה

לגבי מידע אודות מבטח המשנה, ראה ביאור 14 בדוחות הכספיים.

7. נושאים אליהם הפנה רואה החשבון את תשומת ליבו בחוות דעתו

רואה החשבון לא הפנה את תשומת הלב לעניינים מיוחדים בחוות דעתו.

8. בקורות ונהלים לגבי גילוי ובקרה פנימית על דיווח כספי

א. בקורות ונהלים לגבי הגילוי:

הנהלת הגוף המוסדי, בשיתוף המנכ"ל וסמנכ"ל הכספים של הגוף המוסדי, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הגוף המוסדי וסמנכ"ל הכספים הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי הנן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהגוף המוסדי נדרש לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

ב. בקרה פנימית על דיווח כספי:

במהלך התקופה המכוסה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2019 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי.

דודי לייזנר
מנכ"ל

מישל סיבוני
יו"ר הדירקטוריון

תאריך: 24 במרס 2020

הצהרה (Certification)

אני, דודי לייזנר, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של הראל פנסיה (להלן: "קרן הפנסיה") לשנת 2019 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי ואת תוצאות הפעילות של קרן הפנסיה וכן את התנועה בקרן הפנסיה למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
 4. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של קרן הפנסיה; וכן-
(א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לקרן הפנסיה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה המנהלת, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
(ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכן שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הממונה על שוק ההון;
(ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של קרן הפנסיה והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
(ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה; וכן-
 5. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה:
(א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה המנהלת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי הנוגע לקרן הפנסיה; וכן-
(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

24 במרס 2020

דודי לייזנר, מנכ"ל

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לענין בקרה פנימית על דיווח כספי – הצהרות, דוחות וגילויים.

הצהרה (Certification)

אני, רם גבל מזהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של הראל פנסיה (להלן: "קרן הפנסיה") לשנת 2019 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי ואת תוצאות הפעילות של קרן הפנסיה וכן את התנועה בקרן הפנסיה למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של קרן הפנסיה; וכן-
(א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לקרן הפנסיה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה המנהלת, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
(ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הממונה על שוק ההון;
(ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של קרן הפנסיה והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
(ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה; וכן-
5. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה:
(א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה המנהלת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי הנוגע לקרן הפנסיה; וכן-
(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

24 במרס 2020

רם גבל, סמנכ"ל כספים

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לענין בקרה פנימית על דיווח כספי – הצהרות, דוחות וגילויים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי

ההנהלה, בפיקוח הדירקטוריון, של הראל פנסיה (להלן: "קרן הפנסיה") אחראית לקביעתה וקיומה של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי. מערכת הבקרה הפנימית של קרן הפנסיה תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לדירקטוריון ולהנהלה של החברה המנהלת לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל והוראות הממונה על שוק ההון. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקורות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת החברה המנהלת בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2019, הבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

_____	מישל סיבוני	יו"ר הדירקטוריון :
_____	דודי לידנר	מנכ"ל :
_____	רם גבל	סמנכ"ל כספים :

תאריך אישור הדוח : 24 במרס 2020

הראל פנסיה - קרן פנסיה חדשה מקיפה

בניהול

הראל פנסיה וגמל בע"מ

דוחות כספיים

ליום

31 בדצמבר 2019

תוכן עניינים

2	דוח רואי החשבון המבקרים
4	דוח על המצב הכספי
5	דוח הכנסות והוצאות
6	דוח תנועה בקרן הפנסיה
7	ביאור 1 - כללי
8	ביאור 2 - מדיניות חשבונאית
12	ביאור 3 - חייבים ויתרות חובה
13	ביאור 4 - נכסי חוב סחירים
14	ביאור 5 - נכסי חוב שאינם סחירים
17	ביאור 6 - מניות
19	ביאור 7 - השקעות אחרות
21	ביאור 8 - נדל"ן להשקעה
22	ביאור 9 - זכאים ויתרות זכות
22	ביאור 10 - התחייבויות למקבלי קצבה
25	ביאור 11 - עודף (גירעון) אקטוארי
25	ביאור 12 - דמי ניהול
26	ביאור 13 - הוצאות ישירות
32	ביאור 14 - ביטוח משנה
32	ביאור 15 - תשואות הקרן
33	ביאור 16 - העברות כספים בין מסלולי השקעה
33	ביאור 17 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים
34	ביאור 18 - מסים
34	ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות
34	ביאור 20 - אירועים לאחר תאריך הדיווח

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח רואי החשבון המבקרים לעמיתים של הראל פנסיה - קרן פנסיה חדשה מקיפה המנוהלת על ידי הראל פנסיה וגמל בע"מ

ביקרנו את הדוחות על המצב הכספי המצורפים של הראל פנסיה – קרן פנסיה חדשה מקיפה (להלן- "הקרן") המנוהלת על ידי הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן- "החברה המנהלת") לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 ואת דוחות ההכנסות וההוצאות ואת הדוחות על התנועה בקרן לכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019. דוחות כספיים אלה הינם באחריות והנהלה של הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן- "החברה המנהלת"). אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973. על פי תקנים אלה, נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מידגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון והנהלה של החברה המנהלת וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את מצבה הכספי של הקרן לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 ואת תוצאות פעולותיה ואת התנועה בקרן הפנסיה לכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם להוראות הדיווח והגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הקרן ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO) והדוח שלנו מיום 24 במרץ 2020 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הקרן.

סומך חייקין
רואי חשבון

24 במרץ 2020

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח רואי החשבון המבקרים לעמיתים של הראל פנסיה - קרן פנסיה חדשה מקיפה בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הראל פנסיה – קרן פנסיה חדשה מקיפה (להלן "הקרן") ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן "COSO"). הדירקטוריון והנהלה של הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ (להלן "החברה המנהלת") אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקרן ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הקרן בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קוימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקרן. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים כאלה שחשבונו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של קרן פנסיה הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם להוראות הדיווח והגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו. בקרה פנימית על דיווח כספי של קרן פנסיה כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי הקופה (לרבות הוצאות מרשות); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם להוראות הדיווח והגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של הקרן נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון והנהלה של החברה המנהלת; ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הקרן שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות ההפוכה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, החברה המנהלת קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקרן ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, את הדוחות הכספיים של הקרן לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 ולכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 והדוח שלנו, מיום 24 במרס 2020, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים.

סומך חייקין
רואי חשבון

24 במרס 2020

ליום 31 בדצמבר		ביאור	
2018	2019		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
רכוש שוטף			
2,309,566	2,661,447		מזומנים ושווי מזומנים
812,451	547,566	3	חייבים ויתרות חובה
3,122,017	3,209,013		
השקעות פיננסיות			
9,506,486	11,597,465	4	נכסי חוב סחירים
27,563,185	32,515,050	5	נכסי חוב שאינם סחירים
8,713,287	12,068,010	6	מניות
10,912,534	13,896,834	7	השקעות אחרות
56,695,492	70,077,359		סך כל השקעות פיננסיות
390,789	445,955	8	נדל"ן להשקעה
60,208,298	73,732,327		סך כל הנכסים
630,699	458,361	9	זכאים ויתרות זכות
		10	התחייבויות פנסיוניות:
			התחייבויות לעמיתים שאינם מקבלי קצבה
49,531,929	60,180,962		התחייבויות לעמיתים פעילים
7,050,120	9,080,128		התחייבויות לעמיתים שאינם פעילים
56,582,049	69,261,090		סך כל ההתחייבויות לעמיתים שאינם מקבלי קצבה
			התחייבויות למקבלי קצבה:
25,825	25,556		התחייבויות לזכאים קיימים לפנסיה
2,365,848	2,411,878		התחייבויות למקבלי קצבה קיימים
690,595	1,593,169		התחייבויות לפנסיונרים
3,082,268	4,030,603		סך כל ההתחייבויות למקבלי קצבה
		11	עודף (גירעון) אקטוארי:
(80,550)	(25,225)		גירעון אקטוארי הנובע מגורמים אחרים דמוגרפיים
(6,168)	7,498		עודף (גירעון) אקטוארי הנובע מגורמי תשואה וריבית
(86,718)	(17,727)		סך כל גירעון אקטוארי
59,577,599	73,273,966		סך כל ההתחייבויות הפנסיוניות
60,208,298	73,732,327		סך כל ההתחייבויות
רם גבל סמנכ"ל כספים		דודי לייזנר מנכ"ל	
		מישל סיבוני יו"ר הדירקטוריון	

תאריך אישור הדוחות הכספיים: 24 במרס 2020
הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			ביאור
2017	2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
(30,455)	60,527	(45,473)	
			הכנסות (הפסדים)
			ממ ומנים ושווי מ ומנים
			מהשקעות:
417,208	(64,600)	638,191	מנכסי חוב סחירים
1,115,937	1,066,534	1,759,139	מנכסי חוב שאינם סחירים
676,197	(107,265)	1,815,564	ממניות
1,906,543	(788,579)	3,248,596	מהשקעות אחרות
29,359	22,119	75,494	מנדלין להשקעה
4,145,244	128,209	7,536,984	סך כל ההכנסות מהשקעות
7,421	4,386	706	הכנסות אחרות
4,122,210	193,122	7,492,217	סך כל ההכנסות
			הוצאות
287,538	306,889	317,745	דמי ניהול
65,617	82,677	93,375	הוצאות ישירות
8,574	21,827	25,674	מסים
361,729	411,393	436,794	סך כל ההוצאות
3,760,481	(218,271)	7,055,423	עודף הכנסות (הפסדים) על הוצאות לשנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2017	2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
42,682,797	53,055,871	59,577,599	סך הנכסים בניכוי התחייבויות שוטפות ליום 1 בינואר של השנה
			תקבולים:
7,031,135	8,069,231	8,658,813	תקבולים מדמי גמולים
1,662	3,507	4,174	תקבולים מדמי סליקה
(1,061)	(1,222)	(1,007)	חלקם של מבטחי משנה בתקבולים מדמי גמולים
7,031,736	8,071,516	8,661,980	סך כל התקבולים, נטו
			תשלומים:
			תשלומים ל כאים קיימים לפנסיה
420	262	445	תשלומי פנסיית זקנה
278	514	241	תשלומי פנסיית נכות
1,174	1,093	1,078	תשלומי פנסיית שאירים
			תשלומים למקבלי קצבה קיימים
40,328	46,274	45,889	תשלומי פנסיית זקנה
91,734	110,842	83,190	תשלומי פנסיית נכות
40,569	49,007	48,183	תשלומי פנסיית שאירים
			תשלומים לפנסיונרים
-	6,645	26,959	תשלומי פנסיית זקנה
-	18,406	67,217	תשלומי פנסיית נכות
-	1,460	7,059	תשלומי פנסיית שאירים
			תשלומים אחרים
827,720	984,422	1,059,297	פדיונות
1,002,223	1,218,925	1,339,558	סך כל התשלומים, נטו
			העברות צבירה לקרן
95,204	93,319	171,861	העברות מחברות ביטוח
2,824,575	2,449,804	1,772,864	העברות מקרנות פנסיה חדשות
46,656	43,825	710,494	העברות מקופות גמל
			העברות צבירה מהקרן
143,057	177,850	176,741	העברות לחברות ביטוח
2,154,058	2,406,590	3,014,957	העברות לקרנות פנסיה חדשות
86,240	115,100	144,999	העברות לקופות גמל
583,080	(112,592)	(681,478)	העברות צבירה, נטו
3,760,481	(218,271)	7,055,423	עודף הכנסות (הפסדים) על הוצאות לשנה מועבר מדוח הכנסות והוצאות
53,055,871	59,577,599	73,273,966	סך הנכסים בניכוי התחייבויות שוטפות ליום 31 בדצמבר של השנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ביאור 1 - כללי

א. הראל פנסיה - הקרן

הראל פנסיה (להלן - הקרן) הינה קרן פנסיה חדשה מקיפה המשלמת לקצבה כמשמעותה בחוק הפיקוח. להלן שמות אפיקי ההשקעה הקיימים בקרן:

מספר אוצר	שם אפיק השקעה
2172	גילעד כללי
2177	מנוף כללי
2173	הלכה
2174	אג"ח ללא מניות
2175	מניות
9097	שקלי טווח קצר
9829	ילידי שנות ה-50 ^(*)
9827	ילידי שנות ה-60 ^(*)
9825	ילידי שנות ה-70 ^(*)
9823	ילידי שנות ה-80 ^(*)
9821	ילידי שנות ה-90 ^(*)
12027	בסיסי למקבלי קצבה (החל מינואר 2018)
12028	הלכה למקבלי קצבה (החל מינואר 2018)
2203	בסיסי למקבלי קצבה קיימים (לשעבר - בסיסי למקבלי קצבה)
8806	הלכה למקבלי קצבה קיימים (לשעבר - הלכה למקבלי קצבה)
8858	קצבה לזכאים קיימים

(*) ביום 11 בנובמבר 2019 אושר על ידי הממונה תיקון תקנון הקרן. השינוי העיקרי במסגרת התיקון הוא שינוי מודל מסלולי ההשקעה תלוי גיל של הקרן (מסלולי ברירת המחדל) כך שבמקום מסלולים המיועדים לעמיתים בהתאם לשנת לידתם בטווח של עשר שנים (ילידי שנות ה-50, ילידי שנות ה-60 וכו') יופעלו שלושה מסלולי ההשקעה בהם מדיניות ההשקעה תיקבע בהתאם לגילם של העמיתים (מסלול לגילאי 50 ומטה, גילאי 50 עד 60 וגילאי 60 ומעלה). עמית שלא יבחר מסלול יצורף למסלול ברירת מחדל המתאים לגילו ויועבר בין המסלולים כאשר יגיע לגיל הרלוונטי. כמו כן, עמית ראשי לעבור למסלול השקעה במסגרת המודל שאינו מתאים לגילו או להישאר במסלול כאמור. השינוי ייכנס לתוקף החל מיום 1 בינואר 2020.

הקרן הוקמה בשנת 1996 בעקבות החלטת הממשלה שאסרה על קרנות הפנסיה הוותיקות לצרף עמיתים חדשים. הקרן מעניקה למבוטחי פנסיית זקנה, פנסיית נכות לאובדן כושר עבודה ופנסיית שאירים למקרה פטירה. הקרן משקיעה חלק מהכספים באג"ח מיועדות המונפקות על ידי המדינה לקרנות פנסיה חדשות.

בהתאם להוראות הממונה לניהול קרן פנסיה חדשה, בתום כל רבעון נערך לקרן מאזן אקטוארי ועודף או גרעון אקטוארי מחולקים למבוטחים ולפנסיונרים. כמו כן, החל משנת 2014 לא נוקפת תשואה דמוגרפית הנוקפת למבוטחים מדי חודש.

תקרת דמי הגמולים בקרן מוגבלת ל- 20.5% מפעמיים השכר הממוצע במשק - הפקדות מעבר לתקרה והפקדות חד פעמיות מועברות להראל פנסיה כללית.

ב. החברה המנהלת

הקרן מנוהלת על ידי הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן: החברה או חברה מנהלת) שהינה בעלת רישיון מבטח בענף הפנסיה והגמל. רישיון זה ביחד עם אישורי קופות גמל וקופות גמל לקצבה מאפשר לה להפעיל את תכניות הפנסיה ותכניות הגמל וההשתלמות.

החברה הינה תושבת ישראל, התאגדה בישראל וכתובתה: רחוב אבא הלל 3, רמת גן.

החברה מוחזקת במלואה על-ידי הראל חברה לביטוח בע"מ, אשר הינה בבעלות ובשליטה מלאה של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ, שמניותיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל-אביב.

קיימת הפרדה מלאה בין החברה המנהלת ונכסיה לבין קרנות הפנסיה, הקופות ונכסיהן. נתוני הקרן ונתוני החברה המנהלת מוצגים בדוחות כספיים נפרדים בהתאם להוראות רשות שוק ההון.

לגבי דמי ניהול המשולמים לחברה המנהלת ראה ביאור 12 להלן.

ביאור 1 - כללי (המשך)

ג. הגדרות

בדוחות כספיים אלה:

- (1) הקרן או הראל פנסיה - קרן פנסיה חדשה מקיפה הזכאית לאגרות חוב מיועדות, המנוהלת על ידי הראל פנסיה וגמל בע"מ.
- (2) החברה המנהלת - הראל פנסיה וגמל בע"מ.
- (3) הראל פנסיה כללית - קרן פנסיה חדשה כללית שאינה זכאית לאגרות חוב מיועדות המנוהלת על ידי הראל פנסיה וגמל בע"מ.
- (4) הממונה - הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון.
- (5) רשות שוק ההון - רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון.
- (6) צדדים קשורים ובעלי עניין - כהגדרתם בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012, ובקודקס הרגולציה פרק 4 - ניהול נכסי השקעה.
- (7) חוק הפיקוח - חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו.
- (8) מדד - מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

ד. מדיניות ההשקעה

השקעות הקרן מבוצעות על-פי מדיניות ההשקעות הכוללת שנקבעת על-ידי הדירקטוריון וועדת ההשקעות בחברה המנהלת ובכפוף לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), תשע"ב-2012 ולהנחיות רשות שוק ההון.

ביאור 2 - מדיניות חשבונאית

הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם לחוק הפיקוח, בהתאם להוראות הגילוי והדיווח שנקבעו על ידי הממונה בפרק דין וחשבון לציבור שבקודקס הרגולציה.
המדיניות החשבונאית המפורטת להלן יושמה בעקביות לכל התקופות המוצגות בדוחות כספיים אלה על ידי הקרן.
הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על ידי דירקטוריון החברה המנהלת ביום 24 במרס, 2020.

א. בסיס הערכת נכסים והתחייבויות

הנכסים בדוח על המצב הכספי מוצגים כלהלן:

- (1) מזומנים ושווי מזומנים - יתרות ופקדונות בבנקים ובמוסדות כספיים שהופקדו לתקופה מקורית שאינה עולה על שלושה חודשים, ואשר לא חל עליהם כל שעבוד או מגבלה אחרת. מזומנים ושווי מזומנים כוללים ריבית שנצברה למועד הדיווח.
- (2) ניירות ערך סחירים בארץ - השער הידוע שפורסם בבורסה למועד הדיווח.
- (3) ניירות ערך סחירים בחו"ל - לפי השער הידוע הקובע שנקבע לנייר הערך ביום המסחר האחרון בשנת הדיווח שנתקיים בבורסה בחו"ל או בשוק מוסדר בו הוא נסחר ולפי שערי החליפין היציגים למועד הדיווח.
- (4) השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים וכן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בעלות מתואמת, אשר מידע לגבי השווי ההוגן ניתן לצרכי ביאור בלבד (אגרות חוב קונצרניות בלתי סחירות, שטרי הון בלתי סחירים, פקדונות והלוואות) חלקם משוערכים לפי שווי הוגן המחושב לפי מודל המבוסס על תזרימי מזומנים, כאשר שיעורי הריבית להיוון נקבעים על ידי החברה המספקת ציטוט ריביות ביחס לדירוגי הסיכון השונים (להלן: "החברה המצטטת") וחלקם משוערכים על פי ציטוטי שערים על ידי החברה המצטטת. המודל של החברה המצטטת מתבסס על חלוקת השוק הסחיר לעשירונים בהתאם לתשואה לפדיון של נכסי החוב וקביעת המיקום של הנכס הלא סחיר באותם עשירונים וזאת בהתאם לפרמיית הסיכון הנגזרת ממחירי עסקאות/הנפקות בשוק הלא סחיר. ציטוטי המחירים ושיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעים על ידי חברת מרווח הוגן, חברה המספקת ציטוטי מחירים ושיעורי ריבית לגופים מוסדיים לשערוך נכסי חוב לא סחירים.
- (5) השקעות בלתי סחירות בקרנות הון סיכון ובקרנות השקעה - לפי שווי ההוגן של ההשקעות על בסיס הדיווח שהתקבל לאחרונה לפני מועד הדיווח, בהתאם לדיווחים של הקרן או של מוסד פיננסי מוכר, שמתקבלים אחת לשנה לפחות.

ביאור 2: - מדיניות חשבונאית (המשך)

א. בסיס הערכת נכסים והתחייבויות (המשך)

- (6) חוזים עתידיים ועסקאות החלפה לא סחירים - ההשקעה מוצגת ע"פ שווייה ההוגן כהפרש בין השווי המהווה של הנכס העתידי בקיזוז ההתחייבות העתידית בגין העסקה. יתרת זכות הנובעת מעודף ההתחייבויות העתידיות על הנכסים העתידיים מוצגת בסעיף זכאים ויתרות זכות. בטחונות בגין חוזים עתידיים לא סחירים מסווגים לסעיף חייבים/זכאים.
 - (7) יחידות בקרן להשקעה משותפת בנאמנות - לפי השער הקובע שפורסם שנקבע לנייר הערך ביום המסחר האחרון בבורסה או בשוק מוסדר בו הוא נסחר.
 - (8) אופציות וכתבי אופציות בלתי סחירים-לפי תחשיב כלכלי המבוסס על מודל Black&Scholes. יתרת זכות הנובעת מהתחייבויות בגין אופציות מוצגת בסעיף זכאים ויתרות זכות.
 - (9) אגרות חוב להמרה ופקדונות מובנים אשר משובצים בהם נגזרים פיננסיים נוספים, ואשר התשואה בגינם תלויה בתשואות תיקי נכסים, במדדי מניות, שערי ריבית וכד' והינן בלתי סחירות מוצגות בהתאם לציטוט המתקבל מחברת מרווח הוגן, או מגורם אחר, לפי העניין.
 - (10) מניה לא סחירה - בהתאם להערכת מומחה שתתקבל אחת לשנה לפחות.
 - (11) נדל"ן להשקעה - לפי שווי הוגן על בסיס הערכת שמאי נדל"ן להשקעה המבוצע לכל הפחות אחת לשנה, למעט לגבי נכסים שנרכשו בשנת הדוח המוצגים לפי מחיר העסקה.
 - (12) דיבידנד לקבל - דיבידנד שהוכרז וטרם התקבל עד למועד הדיווח.
 - (13) ריבית לקבל - ריבית והפרשי הצמדה של אגרות חוב סחירות לאחר יום ה-EX וטרם עבר יום התשלום עד למועד הדיווח.
 - (14) פדיון לקבל - קרן החוב המיועדת לפדיון לאחר יום ה-EX וטרם עבר יום התשלום עד למועד הדיווח מוצג יחד עם הנכס.
 - (15) אגרות חוב מיועדות - לפי ערך נקוב מתואם בתוספת ריבית שנצברה ובניכוי יתרות הניכיון המופחת לאורך חי האגרת בשיטת הריבית דריבית.
 - (16) שערי חליפין וההצמדה:
- א. נכסים והתחייבויות במטבע חוץ, או הצמודים לו, נכללו לפי שערי החליפין היציגים שפורסמו על ידי בנק ישראל והיו תקפים למועד הדיווח.
 - ב. נכסים והתחייבויות הצמודים למדד המחירים לצרכן נכללו לפי המדד המתאים לגבי כל נכס או התחייבות צמודים.
 - ג. להלן פרטים על שיעורי השינוי במדד המחירים לצרכן ובשערי החליפין היציגים של הדולר:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
%	%	%

שיעור עליית (ירידת) מדדים נבחרים:

0.30	1.20	0.30	שיעור שינוי מדד המחירים לצרכן (לפי המדד הידוע ביום המאזן)
(9.83)	8.10	(7.79)	שיעור שינוי שער החליפין של הדולר של ארה"ב

(17) התחייבויות פנסיוניות

- א. התחייבויות הקרן מחולקות לארבע קבוצות:
 - התחייבות לעמיתים שאינם מקבלי קצבה - עמית הינו מי שקיימת בגינו יתרה צבורה במועד הדוח ואינו מקבל פנסיה מהקרן.
 - התחייבות לזכאים קיימים לפנסיה - זכאי קיים לפנסיה הינו מי שהיה זכאי לקבל פנסיה מהקרן עד 31 בדצמבר, 2003.
 - התחייבות למקבל קצבה קיים - מקבל קצבה קיים הינו מי שזכאי לקבל פנסיה החל מיום 1 בינואר, 2004 ועד 31 בדצמבר, 2017.
 - התחייבות לפנסיונרים - פנסיונר הינו מי שהיה זכאי לקבל פנסיה מהקרן החל מיום 1 בינואר, 2018.

ביאור 2: - מדיניות חשבונאית (המשך)

א. בסיס הערכת נכסים והתחייבויות (המשך)

(17) התחייבויות פנסיוניות (המשך)

ב. קרן הפנסיה הינה מסוג "תשואה". התחייבויות הקרן כלפי עמיתים שאינם מקבלי קצבה שווים לסך היתרות הצבורות שלהם.

התחייבויות הקרן כלפי זכאים קיימים, מקבלי קצבה קיימים ופנסיונרים, מחושבות כערך הנוכחי של סך תשלומי הפנסיה העתידיים הצפויים להיות משולמים לכל אחת מהקבוצות האמורות אשר מהווים לפי שיעורי תשואות הנכסים המושקעים כנגד ההתחייבויות לכל קבוצה. ההיוון לזכאים הקיימים לפנסיה מחושב לפי תשואה ברוטו ללא דמי ניהול, ההיוון למקבלי קצבה קיימים ולפנסיונרים, מחושב לפי תשואה בניכוי דמי ניהול.

בהתאם להוראות, שיעור התשואה שנלקח לצורך חישוב ההתחייבויות נקבע לפי וקטור ריביות שמפרסמת חברה המספקת ציטוט ריביות בגין ההשקעות החופשיות. שיעור התשואה על אגרות החוב המיועדות, נקבע על 5.05% בגין הזכאים הקיימים לפנסיה (עד לדצמבר, 2018 ולאחר מכן ריבית בשיעור של 4.86% ו-4.86% בגין מקבלי קצבה קיימים ופנסיונרים).

עד ליום 31 בדצמבר, 2003 הקרן השקיעה 70% מנכסיה באגרות חוב ממשלתיות לא סחירות מיועדות מסוג "ערד", צמודות למדד, לתקופה של 15 שנה אשר התשואה האפקטיבית שלהן הייתה 5.05%. יתרת כספי הקרן הושקעה בהשקעות "חופשיות" אחרות בהתאם לכללי ההשקעה שנקבעו בתקנות מס הכנסה. החל מיום 1 בינואר, 2004, לאור שינוי בתקנות מס הכנסה, הופחת שיעור ההשקעה באג"ח מיועדות ל-30% מהיקף נכסי הקרן והתשואה האפקטיבית הופחתה ל-4.86%. יחד עם זאת, בהתאם להוראות, ההשקעה באג"ח מיועדות בתוך הנכסים המיועדים לכיסוי התחייבויות הקרן לזכאים קיימים לפנסיה נותרה בשיעור כ-70%.

על פי "תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (זקיפת תשואה בקרן פנסיה חדשה מקיפה), תשע"ז-2017", (להלן: התקנות), החל מה-1 ביולי 2017, זקיפת התשואה לכלל אוכלוסיית מקבלי קצבה בקרן (למעט זכאים קיימים לפנסיה) תעשה על פי היחס שבין 60% מסך נכסיהם ובין נכסי כלל הקרן באגרות חוב מיועדות מסוג ערד, אשר מונפקות לעמיתים קרנות הפנסיה המקיפות החדשות (להלן: אגרות חוב מיועדות), וזאת במקום 30% כפי שנהוג עד ליום 30 ביוני 2017.

סך ההקצאה של אגרות החוב המיועדות לכלל אוכלוסיית הקרן נותרה ללא שינוי.

ג. בתום כל רבעון עורכת הקרן מאזן אקטוארי אשר קובע עודף או גירעון דמוגרפי לעמיתים ולמקבלי הקצבה בקרן. הקרן מעדכנת את יתרות העמיתים, תשלומי הפנסיות והעתודות למקבלי הקצבה בהתאם לעודף או לגירעון הדמוגרפי. בנוסף, מחושב אחת לרבעון, עודף או גירעון תשואתי לכל אחת מהקבוצות מקבלי הקצבה לסוגיהם אשר מעודכן בתשלום הפנסיה רק אחת לשנה.

ד. הקרן מנהלת התחשבות נפרדת לנכסים המושקעים כנגד התחייבויותיה כלפי זכאים קיימים לפנסיה, מקבלי קצבה קיימים וכן כלפי פנסיונרים.

ה. הקרן מחשבת וכוללת בביאור 10 בדבר התחייבויות פנסיוניות, התחייבויות עבור תביעות שקרו וטרם דווחו (IBNR- Incurred but not reported) ותביעות תלויות. התחייבויות אלו הן בגין התחייבויות הקרן לתשלומי פנסיה למקרי נכות ומוות אשר אירעו עד למועד הדוח ולא דווחו לקרן עד לאותו מועד או טרם התקבלה החלטה בגינם. ההתחייבות הנ"ל נקבעה על ידי האקטואר הממונה של הקרן.

ו. הדוח נערך על פי בסיס אקטוארי לפי חוזר פנסיה 3-6-2017, דרך חישוב מאזן אקטוארי ומקדמי תקנון של קרן פנסיה, אשר פורסם ביום 1 באוקטובר 2017 ומבטל את חוזר פנסיה 1-3-2013 באותו נושא מיום 30 בינואר 2013 וכן על בסיס חוזר 10-1-2019 אשר פורסם ביום 6 בנובמבר 2019 ומעדכן את מודל שיפורי התמותה בחברות הביטוח וקרנות הפנסיה.

החוזר מפרט הנחות ברירות מחדל מעודכנות שעל בסיסן יחשבו קרנות הפנסיה את המאזן האקטוארי שלהן ובהתאם יקבעו את המקדמים הכלולים בתקנון.

פרסום החוזר נבע מהצורך בעדכון ההנחות הדמוגרפיות נוכח השינויים בטבלאות הדמוגרפיות, הבאים לידי ביטוי בנייר עמדה סופי שפרסם הממונה בנושא "עדכון מערך ההנחות הדמוגרפיות בקרנות הפנסיה" ביום 1 באוקטובר 2017.

כמו כן, החוזר קובע כי לפחות אחת לשלוש שנים קרן פנסיה תבדוק כל הנחה העומדת בבסיס המאזן האקטוארי ובבסיס המקדמים, ותגיש לממונה את תוצאות הבדיקות בצירוף חוות דעת של האקטואר הממונה של קרן הפנסיה על התאמת ההנחות לתוצאות הבדיקות. במהלך דצמבר 2016 החברה הגישה בהתאם להנחיית המפקח נתונים מעודכנים לצורך בחינה מחודשת של ההנחות שעל בסיסן יחושבו מאזן אקטוארי ומקדמים ובהתאם לכך חוזר 3-6-2017 עודכן. בנובמבר 2019, הקרן הגישה לממונה מחקר דמוגרפי נוסף בצירוף חוות דעת של אקטואר ממונה, עד למועד החתימה על דוח זה עדיין לא התקבלה התייחסות מצד הממונה.

ביאור 2: - מדיניות חשבונאית (המשך)

א. בסיס הערכת נכסים והתחייבויות (המשך)

(17) התחייבויות פנסיוניות (המשך)

ז. בפברואר 2018 נכנס לתוקפו תקנון מעודכן בהתאם לחוזר 2016-3-4 "הוראות לעניין זכויות וחובות עמיתים בתקנון קרן פנסיה חדשה מקיפה" שמנחה לגבי תקנון תקני עבור כל קרנות הפנסיה החדשות. תקנון זה הוגש עם מקדמים מעודכנים בהתאם להנחות דמוגרפיות החדשות שפורסמו ע"י רשות שוק ההון במסגרת חוזר 2017-3-6.

ביום 29 בינואר, 2014 פורסם חוזר פנסיה 2014-3-1, הוראות דיווח כספי לקרנות פנסיה חדשות, והקובע בין היתר כי:

1. החל מחודש ינואר 2014 תופסק זקיפת התשואה הדמוגרפית החודשית לעמיתים שאינם מקבלי קצבה.
2. התשואה המדווחת לעמיתים שאינם מקבלי קצבה תהיה תשואת השקעות בלבד, ללא תשואה דמוגרפית.
3. חלוקת עודף או גירעון דמוגרפי לעמיתים שאינם מקבלי קצבה ולמקבלי קצבה תתבצע פעם ברבעון, בהתאם לאיזון האקטוארי המתבצע כחלק מהכנת הדוח הכספי התקופתי. היתרות הצבורות של העמיתים שאינם מקבלי קצבה והפנסיות של הפנסיונרים יעודכנו בהתאם מדי רבעון.
4. הפנסיות של מקבלי הקצבה יעודכנו פעם בשנה בעקבות עודף או גירעון תשואתי.

ביום 3 במאי 2017 התפרסמו חוזר פנסיה 2017-3-3 "הוראות דוח כספי לקנות פנסיה חדשות" שמחליף את חוזר 2014-3-1 החל מ 1 בינואר 2018 וחוזר פנסיה 2017-3-1 "הוראות לניהול קרן חדשה" שמחליף את חוזר 2004-9 החל מ 1 בינואר 2018. חוזרים אלו קובעים בין היתר:

- (א) "פנסיונרים" - הגדרה נפרדת למקבלי קצבה שמועד הזכאות לקצבה הינו משנת 2018 ואילך. לקבוצה זו החוזר קובע חישוב התחייבות פנסיונית שונה מהאופן שהיה נהוג עד כה כך שלא ייוצר גרעון עקב פער ריביות ביציאה לפנסיה.
- (ב) "מקבלי קצבה קיימים" - הגדרה נפרדת לקבוצת מקבלי הקצבה שמקבלים קצבה החל מינואר 2004 ועד דצמבר 2017, חישוב ההתחייבויות בגינם ימשיך לפי הכללים הקיימים.
- (ג) הצמדת הקצבה למדד המחירים לצרכן עבור קצבאות שהזכאות בגינן היא משנת 2018 ואילך, תעשה אחת לשנה.

העודף או הגרעון התשואתי יחושב מדי רבעון לכל קבוצת מקבלי קצבה בנפרד (פנסיונרים, מקבלי קצבה קיימים וזכאים קיימים ובהתאם למסלול ההשקעה הנבחר), אך יעודכן פעם בשנה וישתנה בהתאם למועד הפרישה ברבעון הרלוונטי במהלך השנה. החברה המנהלת תהא רשאית לפרוס את חלוקת העודף התשואתי על פני 3 שנים בהתאם לשיקול דעתה.

ח. הדוח האקטוארי נערך על ידי האקטוארית ענת קנטור.

נתוני ההתחייבות הפנסיונית תואמים את הדוח האקטוארי. יש לראות בדוח האקטוארי השלמה הכרחית לנתוני הדוחות הכספיים.

ב. שיטת רישום דמי גמולים, תשלומים לפנסיונרים ודמי ניהול

תוספות לקרן מדמי גמולים כוללות דמי גמולים שנגבו עד למועד המאזן.

דמי ניהול מדמי הגמולים נרשמים במועד גביית דמי הגמולים. דמי הניהול מנכסי הקרן נרשמים בתום החודש בגינו הם שולמו.

תשלומים לפנסיונרים נרשמים על בסיס צבירה. הכנסות ריבית פיגורים נרשמות על בסיס מצטבר. הכנסות והוצאות נרשמות על בסיס מצטבר.

ג. שימוש באומדנים

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם להוראות שנקבעו על ידי הממונה, נדרשת ההנהלה להשתמש באומדנים והערכות לגבי עסקאות או עניינים אשר השפעתם הסופית על הדוחות הכספיים איננה ניתנת לקביעה מדויקת בעת עריכתם. אף שאומדנים או הערכות נעשים לפי מיטב שיקול הדעת של ההנהלה, השפעתם הסופית של עסקאות או עניינים כאמור עשויה להיות שונה מהאומדנים או מההערכות שנעשו לגביהם.

ביאור 3 - חייבים ויתרות חובה

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
17,783	13,306	ריבית ודיבידנד לקבל
321	306	צדדים קשורים
3,972	780	מוסדות
10,361	15,256	חובות מעסיקים
760,765	489,452	בטחונות בגין פעילות בנגזרים
17,859	13,704	חייבים בגין השקעות
1,390	14,762	אחרים
812,451	547,566	סך הכל חייבים ויתרות חובה

ביאור 4 - נכסי חוב סחירים

ליום 31 בדצמבר 2019

גילעד כללי	מנוף כללי	הלכה	אג"ח ללא מניות	מניות	שקלי טווח קצר	ילידי שנות ה-50	ילידי שנות ה-60	ילידי שנות ה-70	ילידי שנות ה-80	ילידי שנות ה-90	בסיסי למקבלי קצבה	הלכה למקבלי קצבה	בסיסי למקבלי קצבה	הלכה למקבלי קצבה	כאים קיימים לקצבה	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
2,412,448	382,980	971,175	33,271	153,709	493,066	172,134	179,343	179,051	210,329	150,069	55,958	28,697	475,802	27,091	5,217	5,930,340
3,219,001	407,455	-	27,872	6,868	49	113,219	195,476	413,472	535,511	400,348	160,970	-	169,539	-	699	5,650,479
13,939	1,464	-	-	89	-	122	177	338	341	176	-	-	-	-	-	16,646
3,232,940	408,919	-	27,872	6,957	49	113,341	195,653	413,810	535,852	400,524	160,970	-	169,539	-	699	5,667,125
5,645,388	791,899	971,175	61,143	160,666	493,115	285,475	374,996	592,861	746,181	550,593	216,928	28,697	645,341	27,091	5,916	11,597,465

אגרות חוב ממשלתיות
אגרות חוב קונצרניות:

שאינן ניתנות להמרה
שניתנות להמרה

סך הכל נכסי חוב סחירים

ליום 31 בדצמבר 2018

גילעד כללי	מנוף כללי	הלכה	אג"ח ללא מניות	מניות	שקלי טווח קצר	ילידי שנות ה-50	ילידי שנות ה-60	ילידי שנות ה-70	ילידי שנות ה-80	ילידי שנות ה-90	בסיסי למקבלי קצבה	הלכה למקבלי קצבה	בסיסי למקבלי קצבה	הלכה למקבלי קצבה	כאים קיימים לקצבה	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
2,170,896	279,712	702,323	23,625	93,083	27,072	120,982	133,138	154,856	177,520	117,917	14,070	13,663	436,146	22,772	4,740	4,492,515
3,143,811	394,015	-	29,029	4,255	84	95,595	157,333	289,609	345,958	236,549	96,185	-	195,727	-	705	4,988,855
21,667	2,360	-	4	73	-	112	157	292	291	150	-	-	10	-	-	25,116
3,165,478	396,375	-	29,033	4,328	84	95,707	157,490	289,901	346,249	236,699	96,185	-	195,737	-	705	5,013,971
5,336,374	676,087	702,323	52,658	97,411	27,156	216,689	290,628	444,757	523,769	354,616	110,255	13,663	631,883	22,772	5,445	9,506,486

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות:

שאינן ניתנות להמרה
שניתנות להמרה

סך הכל נכסי חוב סחירים

ביאור 5 - נכסי חוב שאינם סחירים

א. ביום 1 ביולי, 2017 נכנסו לתוקף תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (זקיפת תשואה בקרן פנסיה חדשה מקיפה) התשע"ז-2017 (להלן: התקנות). על פי התקנות, זקיפת התשואה של אגרות החוב המיועדות בין מקבלי קצבה לשאר העמיתים בקרן תעשה באופן שמגדיל את שיעור הקצאת אגרות החוב המיועדות למקבלי קצבה ל-60% מסך נכסיהם.

ביום 1 ביוני 2017 פורסם חוזר 2017-3-4 "כללים להגדלת שיעור זקיפת התשואה למקבלי קצבה בקרנות פנסיה חדשות", אשר מפרט את הנסיבות בהן יוגדל שיעור הקצאת אגרות החוב המיועדות למקבלי קצבה. על פי החוזר, אם עלה שיעור הקצאת אגרות החוב המיועדות לעמיתים אשר אינם מקבלים קצבה ביותר מ-1.5% בהשוואה לשיעור המינימלי האחרון שפורסם על ידי הממונה, תזקוף החברה המנהלת של הקרן את התשואה של אגרות החוב המיועדות בשיעור העולה על השיעור המינימלי האמור (60%) לנכסי מקבלי הקצבה ואשר לא יעלה על 85% מסך כל נכסי מקבלי הקצבה.

שיעור אגרות החוב שרשאית חברה מנהלת של קרן פנסיה חדשה מקיפה לרכוש, נותר ללא שינוי והוא ימשיך לעמוד על 30% מסך נכסי הקרן (למעט זכאים קיימים לפנסיה). עד חודש דצמבר 2003 השקיעה הקרן באגרות חוב מיועדות מסוג "ערד" הנושאות ריבית ריאלית בשיעור שנתי של 5.05%. לאחר מועד זה, הקרן משקיעה באגרות חוב מיועדות חדשות הנושאות ריבית ריאלית בשיעור שנתי של 4.86%.

נכסי חוב שאינם סחירים (למעט אגרות חוב מיועדות) נמדדים לפי שווי הוגן בהתאם לציטוט שער המתקבל מהחברה הזוכה במכרז.

אגרות חוב מיועדות נמדדות לפי עלות מותאמת או לפי העלות המופחתת המותאמת בהתאם לשיטת הריבית האפקטיבית.

ב. הרכב:

ליום 31 בדצמבר 2019

גילעד כללי	מנוף כללי	הלכה	אג"ח ללא מניות	שקלי טווח קצר	ילידי שנות ה-50	ילידי שנות ה-60	ילידי שנות ה-70	ילידי שנות ה-80	ילידי שנות ה-90	בסיסי למקבלי קצבה קיימים	הלכה למקבלי קצבה קיימים	בסיסי למקבלי קצבה קיימים	הלכה למקבלי קצבה קיימים	כאבים קיימים לקצבה	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
12,715,986	1,644,641	413,913	53,254	300,931	146,162	251,474	487,883	1,052,890	1,263,009	878,677	830,985	48,010	1,371,962	43,065	21,520,996
אגרות חוב ממשלתיות מיועדות מסוג ערד (1)															
454,467	58,604	-	2,615	11	-	8,541	15,702	33,508	37,828	24,246	14,530	-	48,758	-	698,965
72,882	9,509	-	691	-	-	2,038	3,829	8,124	9,543	6,483	2,122	-	500	-	115,722
172,992	8,333	-	980	8,350	637	809	4,795	11,391	7,898	793	-	-	-	-	216,978
6,827,685	883,272	-	47,334	-	1,291	131,562	243,209	513,761	598,685	403,309	133,908	-	177,613	-	9,962,389
7,528,026	959,718	-	51,620	8,361	1,928	142,950	267,535	566,784	653,954	434,831	150,560	-	226,871	-	10,994,054
20,244,012	2,604,359	413,913	104,874	309,292	148,090	394,424	755,418	1,619,674	1,916,963	1,313,508	981,545	48,010	1,598,833	43,065	32,515,050
סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים															

אגרות חוב ממשלתיות מיועדות מסוג ערד (1)

נכסי חוב אחרים (3)
אגרות חוב קונצרניות שאינן ניתנות להמרה פקדונות בבנקים הלוואות לעמיתים הלוואות לאחרים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ביאור 5 - נכסי חוב שאינם סחירים (המשך)

ב. הרכב (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2018

גילעד כללי	מנוף כללי	הלכה	אג"ח ללא מניות	מניות	שקלי טווח קצר	ילידי שנות ה-50	ילידי שנות ה-60	ילידי שנות ה-70	ילידי שנות ה-80	ילידי שנות ה-90	בסיסי למקבלי קצבה	הלכה למקבלי קצבה	בסיסי למקבלי קצבה קיימים	הלכה למקבלי קצבה קיימים	כאים קיימים לקצבה	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
11,857,715	1,446,186	336,329	51,162	191,456	14,036	187,246	338,018	704,892	790,053	502,103	340,521	26,070	1,359,427	39,171	18,060	18,202,445
אגרות חוב ממשלתיות מיועדות מסוג ערד (1) (2)																
נכסי חוב אחרים (3)																
532,159	60,294	-	2,695	20	-	7,461	13,284	28,349	30,709	18,376	2,427	-	43,443	-	173	739,390
79,536	8,721	-	366	-	-	991	1,886	4,122	4,491	2,679	358	-	1,355	-	11	104,516
131,524	3,952	-	389	3,807	93	-	2,282	4,932	3,709	317	-	-	-	-	-	151,005
6,222,914	762,155	-	41,706	-	54	95,805	161,258	335,753	359,305	213,064	27,632	-	145,489	-	694	8,365,829
6,966,133	835,122	-	45,156	3,827	147	104,257	178,710	373,156	398,214	234,436	30,417	-	190,287	-	878	9,360,740
18,823,848	2,281,308	336,329	96,318	195,283	14,183	291,503	516,728	1,078,048	1,188,267	736,539	370,938	26,070	1,549,714	39,171	18,938	27,563,185
סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים																

ביאור 5 - נכסי חוב שאינם סחירים (המשך)

ב. הרכב (המשך)

(1) הרכב אגרות חוב מיועדות:

ליום 31 בדצמבר				
2018		2019		
אחוזים	אלפי ש"ח	אחוזים	אלפי ש"ח	
28.98	16,419,196	27.68	19,208,820	נכסי עמיתים שאינם מקבלי קצבה
60.03	1,765,189	58.62	2,294,022	נכסי מקבלי קצבה
30.51	18,184,385	29.33	21,502,842	סך הכל
70.10	18,060	68.38	18,154	אגרות חוב לזכאים קיימים
30.52	18,202,445	29.35	21,520,996	סך הכל אגרות חוב מיועדות מסוג ערד

(2) השווי ההוגן של אגרות חוב מיועדות:

ליום 31 בדצמבר 2019

גילעד כללי	מנוף כללי	הלכה	אג"ח ללא מניות	שקלי טווח קצר	ילידי שנות ה-50	ילידי שנות ה-60	ילידי שנות ה-70	ילידי שנות ה-80	ילידי שנות ה-90	בסיסי למקבלי קצבה קיימים	הלכה למקבלי קצבה קיימים	בסיסי למקבלי קצבה קיימים	הלכה למקבלי קצבה קיימים	כאיס קיימים לקצבה	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
19,893,112	2,572,905	647,532	83,312	470,782	228,658	393,410	763,253	1,647,160	1,975,874	1,374,618	1,300,007	75,108	2,146,322	67,372	33,667,825

אגרות חוב
מיועדות מסוג
ערך

ליום 31 בדצמבר 2018

גילעד כללי	מנוף כללי	הלכה	אג"ח ללא מניות	שקלי טווח קצר	ילידי שנות ה-50	ילידי שנות ה-60	ילידי שנות ה-70	ילידי שנות ה-80	ילידי שנות ה-90	בסיסי למקבלי קצבה קיימים	הלכה למקבלי קצבה קיימים	בסיסי למקבלי קצבה קיימים	הלכה למקבלי קצבה קיימים	כאיס קיימים לקצבה	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
16,690,207	2,035,565	473,396	72,012	269,482	19,757	263,556	475,773	992,164	1,112,031	706,730	479,297	36,695	1,913,447	55,135	25,620,667

אגרות חוב
מיועדות מסוג
ערך

ביאור 5 - נכסי חוב שאינם סחירים (המשך)

ב. הרכב (המשך)

(3) השווי ההוגן של נכסי חוב לא סחירים שהוצגו בעלות מתואמת:

ליום 31 בדצמבר 2019								הלוואות
גילעד כללי				מנוף כללי				
שווי	ערך	שווי	ערך	שווי	ערך	שווי	ערך	
הוגן	בספרים	הוגן	בספרים	הוגן	בספרים	הוגן	בספרים	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
66,920	60,586	1,079	863	963	770	68,962	62,219	

ליום 31 בדצמבר 2018								הלוואות
גילעד כללי				מנוף כללי				
שווי	ערך	שווי	ערך	שווי	ערך	שווי	ערך	
הוגן	בספרים	הוגן	בספרים	הוגן	בספרים	הוגן	בספרים	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
72,577	67,838	1,086	926	971	826	74,634	69,590	

ביאור 6 - מניות

א. הרכב:

ליום 31 בדצמבר 2019											מניות סחירות מניות לא סחירות סך הכל מניות
גילעד כללי	מנוף כללי	אג"ח ללא מניות	ילידי שנות ה-50	ילידי שנות ה-60	ילידי שנות ה-70	ילידי שנות ה-80	ילידי שנות ה-90	בסיסי למקבלי קצבה קיימים	בסיסי למקבלי קצבה קיימים	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
6,678,566	910,782	-	292,469	74,789	255,086	671,249	805,331	561,000	63,828	-	
1,282,505	165,460	4,116	4	19,101	35,383	75,237	87,682	59,231	-	26,191	
7,961,071	1,076,242	4,116	292,473	93,890	290,469	746,486	893,013	620,231	63,828	26,191	
12,068,010											

ביאור 6 - מניות (המשך)

א. הרכב (המשך):

ליום 31 בדצמבר 2018

גילעד כללי	מנוף כללי	אג"ח ללא מניות	מניות	ילידי שנות ה-50	ילידי שנות ה-60	ילידי שנות ה-70	ילידי שנות ה-80	ילידי שנות ה-90	בסיסי למקבלי קצבה קיימים	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
מניות סחירות	5,336,673	635,304	-	151,864	46,858	134,750	363,187	406,513	258,878	7,356,537
מניות לא סחירות	1,142,055	144,454	3,429	4	4,498	6,214	12,363	12,154	6,455	1,356,750
סך הכל מניות	6,478,728	779,758	3,429	151,868	51,356	140,964	375,550	418,667	265,333	8,713,287

ב. השקעות החברה בנדל"ן מחוץ לישראל מתבצעות באמצעות חברות ושותפויות מחוץ לישראל ולפיכך השקעות אלה מסווגות בסעיף מניות לא סחירות.

ביאור 7 - השקעות אחרות

א. ההרכב:

ליום 31 בדצמבר 2019

גילעד כללי	מנוף כללי	הלכה	אג"ח ללא מניות	אג"ח מניות	מניות	ילידי שנות ה-50	ילידי שנות ה-60	ילידי שנות ה-70	ילידי שנות ה-80	ילידי שנות ה-90	בסיסי למקבלי קצבה	הלכה למקבלי קצבה	בסיסי למקבלי קצבה קיימים	הלכה למקבלי קצבה קיימים	כאים קיימים לקצבה	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
השקעות אחרות																
סחירות																
קרנות ותעודות סל	4,564,446	577,426	-	233	202,612	53,765	173,427	453,141	543,974	377,015	45,281	-	8	-	-	6,991,328
קרנות נאמנות	1,546,146	191,906	-	6,730	31,099	29,806	61,767	151,797	185,402	129,553	26,556	-	-	-	-	2,360,762
מכשירים נגזרים	90,972	11,456	14,964	-	3,950	1,056	3,432	8,995	10,789	7,467	890	491	-	-	-	154,462
מוצרים מובנים	41,028	6,028	-	400	117	1,903	3,482	7,401	9,908	7,707	2,993	-	12	-	-	80,979
אופציות	11,033	1,424	2,718	-	481	127	418	1,098	1,317	913	107	73	-	-	-	19,709
	6,253,625	788,240	17,682	7,363	238,259	86,657	242,526	622,432	751,390	522,655	75,827	564	20	-	-	9,607,240
השקעות אחרות שאינן סחירות																
קרנות השקעה וקרנות הון סיכון	3,388,589	362,081	-	2,951	3,492	17,807	29,984	62,625	68,193	42,125	222	-	8,609	-	-	3,986,678
מכשירים נגזרים	182,266	18,401	308	552	2,192	2,108	4,282	9,926	12,125	8,465	2,138	-	567	-	1	243,331
מוצרים מובנים	38,058	5,794	-	338	-	1,016	1,834	3,861	4,373	2,824	731	-	740	-	2	59,571
אופציות	11	1	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	14
	3,608,924	386,277	308	3,841	5,684	20,931	36,100	76,413	84,692	53,414	3,091	-	9,916	-	2	4,289,594
סך הכל השקעות אחרות	9,862,549	1,174,517	17,990	11,204	243,943	107,588	278,626	698,845	836,082	576,069	78,918	564	9,936	2	1	13,896,834

ביאור 7 - השקעות אחרות (המשך)

א. ההרכב (המשך):

ליום 31 בדצמבר 2018

גילעד כללי	מנוף כללי	הלכה	אג"ח ללא מניות	מניות	ילידי שנות 50-ה	ילידי שנות 60-ה	ילידי שנות 70-ה	ילידי שנות 80-ה	ילידי שנות 90-ה	בסיסי למקבלי קצבה	הלכה למקבלי קצבה	בסיסי למקבלי קצבה	כאיים קיימים לקצבה	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
השקעות אחרות סחירות														
3,702,746	449,278	-	135	119,585	31,201	97,116	263,972	296,351	187,689	15,965	-	25	1	5,164,064
1,371,389	169,763	-	6,038	21,777	21,061	44,449	104,599	117,261	74,265	9,818	-	-	-	1,940,420
250	30	12	-	8	2	7	18	20	13	1	11	-	-	372
24,546	3,908	-	297	21	1,099	1,996	3,142	3,675	2,764	1,623	-	6	2	43,079
5,447	649	4,941	-	155	48	138	371	415	264	23	68	-	-	12,519
5,104,378	623,628	4,953	6,470	141,546	53,411	143,706	372,102	417,722	264,995	27,430	79	31	3	7,160,454
השקעות אחרות שאינן סחירות														
3,184,811	321,614	-	2,918	2,274	6,663	9,443	18,500	18,392	9,854	58	-	8,855	-	3,583,382
40,223	2,653	8,607	111	308	1,635	1,808	2,393	3,036	2,043	1,217	62	6	-	64,102
80,005	8,708	-	460	-	1,159	1,944	4,030	4,287	2,523	333	-	881	7	104,337
189	22	-	-	5	2	5	12	14	9	1	-	-	-	259
3,305,228	332,997	8,607	3,489	2,587	9,459	13,200	24,935	25,729	14,429	1,609	62	9,742	7	3,752,080
8,409,606	956,625	13,560	9,959	144,133	62,870	156,906	397,037	443,451	279,424	29,039	141	9,773	10	10,912,534
סך הכל השקעות אחרות														

ב. מכשירים נג רים:

להלן סכום החשיפה, נטו לנכס הבסיס, המוצג במונחי דלתא של העסקאות הפיננסיות שנעשו לתאריך הדוח הכספי:

ליום 31 בדצמבר		
2019	2018	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
8,422,585	7,642,401	מניות
(2,385)	(1,871)	מדד
(8,785,135)	(5,872,370)	מטבע זר
(42,621)	(14,114)	ריבית

ביאור 8 - נדל"ן להשקעה

א. הרכב ותנועה:

ליום 31 בדצמבר 2018				ליום 31 בדצמבר 2019				
גילעד כללי	מנוף כללי	קצבה קיימים	סה"כ	גילעד כללי	מנוף כללי	קצבה קיימים	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
357,110	30,850	2,829	390,789	346,945	30,374	2,909	380,228	יתרה ליום 1 בינואר
2,303	163	12	2,478	6,814	455	-	7,269	רכישות ותוספות
47,891	4,269	528	52,688	3,351	21	(80)	3,292	התאמת שווי הוגן
407,304	35,282	3,369	445,955	357,110	30,850	2,829	390,789	יתרה ליום 31 בדצמבר

ב. קביעת השווי ההוגן

נדל"ן להשקעה מוצג על בסיס השווי ההוגן כפי שנקבע בהערכת שווי שבוצעה על ידי מערכי שווי חיצוניים בלתי תלויים שהינם בעלי כישורים מקצועיים מוכרים וניסיון רב בנוגע למיקום וסוג הנדל"ן שהוערך. הערכות שווי חיצוניות מבוצעות לפחות אחת לשנה, במועדים שונים עבור נכסים שונים בתיק הנדל"ן להשקעה. בשאר תקופות הדיווח מתבצעת בחינה פנימית, במטרה לוודא שלא חל שינוי מהותי בשווי הנכס בהתאם לפרמטרים שעל בסיסם נערכה הערכת השווי. הערכות כאמור מסווגות לרמת שיערוך 3 בהתאם לתקינה הבינלאומית.

הערכת שווי הנדל"ן מתבססת על תזרימי המזומנים השנתיים נטו, המהוונים בשיעור הוון המשקף את הסיכונים הספציפיים הגלומים בהם. כאשר קיימים בפועל הסכמי שכירות, אשר התשלומים בגינם שונים מדמי שכירות ראויים, מבוצעות התאמות בכדי לשקף את תשלומי השכירות בפועל בתקופת החוזה.

הערכות השווי מתחשבות בסוג הדיירים הנמצאים בפועל בנכס המושכר או האחראיים למילוי התחייבויות השכירות או אלה העשויים להיות במושכר לאחר השכרת מושכר פנוי, לרבות הערכה כללית לגבי מהימנות האשראי שלהם; חלוקת האחריות בין הקבוצה והשוכר לגבי אחזקת וביטוח הנכס, ויתרת אורך החיים הכלכלי של הנכס, באותם מקומות שבהם פרמטרים אלו רלוונטיים.

השווי ההוגן נקבע בהתאם למספר מתודולוגיות שיערוך, לרבות, גישת ההשוואה, נכסים דומים והוון תזרימי המזומנים העתידיים הנובעים מהנכס. שווים של מרבית הנכסים נקבע בהתאם לאמידת תזרימי המזומנים ולגביהם מובאים בחשבון הסיכון המובנה שלהם. מרבית נכסי הנדל"ן המסחרי ונדל"ן המשרדים מהוונים בשיעור הוון 3.50% לנדל"ן חו"ל ושיעורי הוון הנעים בין 6.0% ל-7.25% וזאת בהתאם לרמת הסיכון המתאימה בנכס.

הערכת השווי לנדל"ן להשקעה בהקמה מבוססת על אמידת השווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה לאחר הקמתו, בניכוי הערך הנוכחי של אומדן עלויות ההקמה הצפויות לנבוע לצורך השלמתו ובניכוי רווח יזמי סביר כאשר רלוונטי, תוך התחשבות בשיעור ההוון אשר מותאם בגין הסיכונים הרלוונטיים והמאפיינים של הנכס.

אומדן השווי ההוגן יגדל באם שיעור ההוון של תזרימי המזומנים יקטן, ויקטן באם שיעור התפוסה יקטן. הנדל"ן להשקעה מורכב בעיקר מבנייני משרד ונדל"ן מסחרי.

לא קיימים יחסי גומלין פנימיים בין הנתונים המשמעותיים שאינם ניתנים לצפייה.

ביאור 8 - נדל"ן להשקעה (המשך)

ג. לעניין התקשרויות והקמת נדל"ן להשקעה ראה ביאור 19. בדבר התחייבויות תלויות והתקשרויות.

ד. להלן פרטים בדבר זכויות במקרקעין המשמשות את הקרן כנדל"ן להשקעה:

מועדי סיום		ליום 31 בדצמבר	
תקופת החכירה		2019	2018
בשנים		אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
בבעלות		220,535	191,014
בחכירה מהוונת		225,420	199,775
2037 ואילך			

(*) מקרקעין ברחוב יגאל אלון תל אביב, שערכם בספרים, לרבות המבנה, ליום 31 דצמבר 2019 וליום 31 דצמבר 2018 הנו בסך של 109,490 אלפי ש"ח ובסך של 94,572 אלפי ש"ח בהתאמה, חכורה בחכירה מהוונת ממנהל מקרקעי ישראל ומעיריית תל-אביב עד שנת 2060 ועד שנת 2059 בהתאמה.

מקרקעין ברחוב קרית נורדאו נתניה, שערכם בספרים, לרבות המבנה, לימים 31 דצמבר 2019 ו-31 דצמבר 2018 הנו בסך של 115,930 אלפי ש"ח ובסך של 105,203 אלפי ש"ח בהתאמה, חכורה בחכירה מהוונת ממנהל מקרקעי ישראל עד שנת 2064.

ה. חלק מהמקרקעין בבעלות או בחכירה בישראל טרם נרשם על שם החברה בלשכת רישום המקרקעין לרוב בשל הסדרי רישום או בעיות טכניות.

ביאור 9 - כאים ויתרות זכות

ליום 31 בדצמבר		
2019	2018	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
9,540	8,968	החברה המנהלת
21,916	15,524	צדדים קשורים
17,982	11,996	מוסדות
129,531	509,987	התחייבויות בגין נגזרים
183,375	8,545	בטוחות בגין חוזים עתידיים לא סחירים
49,467	45,125	מעסיקים
22,072	20,688	זכאים בגין פנסיות
981	927	שטרות לפרעון
22,742	8,455	זכאים בגין השקעות
755	484	אחרים
458,361	630,699	סך הכל זכאים ויתרות זכות

ביאור 10 - התחייבויות למקבלי קצבה

א. התחייבויות לזכאים קיימים לפנסיה

ליום 31 בדצמבר		
2019	2018	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
5,055	4,990	התחייבויות לזקנה ושאיירי זקנה
4,195	4,990	התחייבויות לנכים
16,088	15,784	התחייבויות לשאיירי מבוטח
218	61	עתודה לזכאים קיימים
25,556	25,825	סך ההתחייבויות לזכאים קיימים לפנסיה

ביאור 10 - התחייבויות למקבלי קצבה (המשך)

ב. התחייבויות למקבלי קצבה קיימים

התחייבויות למקבלי קצבה קיימים - כל המסלולים

ליום 31 בדצמבר		
2019	2018	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
738,315	720,771	התחייבויות לזקנה ושאיירי זקנה
588,725	638,976	התחייבויות לנכים
842,729	768,035	התחייבויות לשאיירי מבוטח
53,788	97,565	התחייבויות עבור תביעות בגין אירועי נכות שקרו וטרם דווחו (IBNR)
47,290	50,170	התחייבויות עבור תביעות לשאיירי מבוטח שקרו וטרם דווחו (IBNR)
107,700	59,520	התחייבויות עבור תביעות תלויות בגין אירועי נכות
10,681	13,863	התחייבויות עבור תביעות תלויות לשאיירי מבוטח
22,650	16,948	עתודה למקבלי קצבה קיימים
2,411,878	2,365,848	סך ההתחייבויות למקבלי קצבה קיימים

התחייבויות למקבלי קצבה קיימים - בסיסי למקבלי קצבה קיימים

ליום 31 בדצמבר		
2019	2018	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
699,649	682,931	התחייבויות לזקנה ושאיירי זקנה
580,650	629,759	התחייבויות לנכים
819,752	750,042	התחייבויות לשאיירי מבוטח
52,621	95,678	התחייבויות עבור תביעות בגין אירועי נכות שקרו וטרם דווחו (IBNR)
46,264	49,200	התחייבויות עבור תביעות לשאיירי מבוטח שקרו וטרם דווחו (IBNR)
105,364	58,369	התחייבויות עבור תביעות תלויות בגין אירועי נכות
10,449	13,595	התחייבויות עבור תביעות תלויות לשאיירי מבוטח
23,140	17,064	עתודה למקבלי קצבה קיימים
2,337,889	2,296,638	סך ההתחייבויות למקבלי קצבה קיימים

התחייבויות למקבלי קצבה קיימים - הלכה למקבלי קצבה קיימים

ליום 31 בדצמבר		
2019	2018	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
38,666	37,840	התחייבויות לזקנה ושאיירי זקנה
8,075	9,217	התחייבויות לנכים
22,977	17,993	התחייבויות לשאיירי מבוטח
1,167	1,887	התחייבויות עבור תביעות בגין אירועי נכות שקרו וטרם דווחו (IBNR)
1,026	970	התחייבויות עבור תביעות לשאיירי מבוטח שקרו וטרם דווחו (IBNR)
2,336	1,151	התחייבויות עבור תביעות תלויות בגין אירועי נכות
232	268	התחייבויות עבור תביעות תלויות לשאיירי מבוטח
(490)	(116)	עתודה למקבלי קצבה קיימים
73,989	69,210	סך ההתחייבויות למקבלי קצבה קיימים

ביאור 10 - התחייבויות למקבלי קצבה (המשך)

ג. התחייבויות לפנסיונרים

התחייבויות לפנסיונרים - כל המסלולים

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
210,855	573,090	התחייבויות לזקנה ושאיירי זקנה
120,219	280,106	התחייבויות לנכים
36,716	107,902	התחייבויות לשאיירי מבוטח
224,266	355,486	התחייבויות עבור תביעות בגין אירועי נכות שקרו וטרם דווחו (IBNR)
47,986	85,615	התחייבויות עבור תביעות לשאיירי מבוטח שקרו וטרם דווחו (IBNR)
37,202	148,710	התחייבויות עבור תביעות תלויות בגין אירועי נכות
20,255	28,333	התחייבויות עבור תביעות תלויות לשאיירי מבוטח
(6,904)	13,927	עבודה לפנסיונרים
690,595	1,593,169	סך ההתחייבויות לפנסיונרים

התחייבויות לפנסיונרים - בסיסי למקבלי קצבה

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
190,792	531,942	התחייבויות לזקנה ושאיירי זקנה
112,759	265,477	התחייבויות לנכים
34,182	104,130	התחייבויות לשאיירי מבוטח
209,985	338,628	התחייבויות עבור תביעות בגין אירועי נכות שקרו וטרם דווחו (IBNR)
44,930	81,555	התחייבויות עבור תביעות לשאיירי מבוטח שקרו וטרם דווחו (IBNR)
34,833	141,658	התחייבויות עבור תביעות תלויות בגין אירועי נכות
18,965	26,989	התחייבויות עבור תביעות תלויות לשאיירי מבוטח
(6,399)	13,039	עבודה לפנסיונרים
640,047	1,503,418	סך ההתחייבויות לפנסיונרים

התחייבויות לפנסיונרים - הלכה למקבלי קצבה

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
20,063	41,148	התחייבויות לזקנה ושאיירי זקנה
7,460	14,629	התחייבויות לנכים
2,534	3,772	התחייבויות לשאיירי מבוטח
14,281	16,858	התחייבויות עבור תביעות בגין אירועי נכות שקרו וטרם דווחו (IBNR)
3,056	4,060	התחייבויות עבור תביעות לשאיירי מבוטח שקרו וטרם דווחו (IBNR)
2,369	7,052	התחייבויות עבור תביעות תלויות בגין אירועי נכות
1,290	1,344	התחייבויות עבור תביעות תלויות לשאיירי מבוטח
(505)	888	עבודה לפנסיונרים
50,548	89,751	סך ההתחייבויות לפנסיונרים

ההתחייבויות הפנסיוניות כוללות דמי ניהול עתידיים לחברה המנהלת בשיעור של 0.5% שנתי מהנכסים למעט התחייבויות פנסיוניות לזכאים קיימים.

ביאור 11 - עודף (גירעון) אקטוארי

לשנה שהסתיימה ביום		לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום					א. עודף (גירעון) דמוגרפי עבור כל עמיתי הקרן
31 בדצמבר		31 במרס	30 ביוני	30 בספטמבר	31 בדצמבר		
2018	2019	2019	2019	2019	2019		
אחוזים	אחוזים	אחוזים	אחוזים	אחוזים	אחוזים	אלפי ש"ח	
(0.10)	(0.03)	(0.01)	*(0.00)	0.01	(0.03)	(25,225)	
ב. עודף הנובע מגורמי תשואה וריבית למקבלי קצבה:							
-	-	-	-	-	-	זכאים קיימים לפנסיה	
0.27	0.75	0.06	0.36	-	0.33	7,421 בסיסי למקבלי קצבה קיימים	
-	-	-	-	-	-	הלכה למקבלי קצבה קיימים	
(0.90)	-	-	-	-	-	בסיסי למקבלי קצבה	
(1.03)	0.09	-	-	-	0.09	77 הלכה למקבלי קצבה	

* פחות מ- 0.01 אחוז.

ג. החל מינואר 2018, בהתאם לסעיף ד.1.ג. בנספח 2 לחוזר 3-3-2017, העודף (גירעון) הנובע מגורמי תשואה וריבית למקבלי הקצבה, מחושב ונזקף מדי רבעון באמצעות התאמת ההתחייבויות. על אף האמור, עדכון הפנסיות בגין עודף תשואתי של שנת 2019 ייעשה רק החל מתשלום הפנסיה בגין אפריל 2020, כלומר בפנסיה המשולמת ב-1 למאי 2020. אחוז העודף (גירעון) שיחולק בפועל (מורכב מהכפלה של ארבעה רבעונים) ישתנה בהתאם למועד הפרישה ברבעון הרלוונטי במהלך השנה.

ביאור 12 - דמי ניהול

א. הרכב:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
169,793	175,918	173,503
105,988	117,560	126,924
275,781	293,478	300,427
11,757	13,411	17,318
287,538	306,889	317,745

דמי ניהול מעמיתים שאינם מקבלי קצבה:

דמי ניהול שנגבו מתוך דמי הגמולים

דמי ניהול שנגבו מתוך סך הנכסים

דמי ניהול ממקבלי קצבה:

דמי ניהול שנגבו מתוך סך הנכסים

סך הכל הוצאות דמי ניהול

ביאור 12 - דמי ניהול (המשך)

ב. שיעורי דמי ניהול:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
%	%	%

דמי ניהול מעמיתים שאינם מקבלי קצבה:

דמי ניהול מדמי גמולים:

6.00	6.00	6.00
2.42	2.20	2.01

שיעור דמי ניהול שהחברה המנהלת רשאית לגבות על פי הוראות הדין
שיעור דמי ניהול ממוצע שגבתה החברה המנהלת בפועל

דמי ניהול מסך נכסים:

0.50	0.50	0.50
0.23	0.22	0.20

שיעור דמי ניהול שהחברה המנהלת רשאית לגבות על פי הוראות הדין
שיעור דמי ניהול ממוצע שגבתה החברה המנהלת בפועל

דמי ניהול ממקבלי קצבה (*):

0.50	0.50	0.50
0.50	0.50	0.50

שיעור דמי ניהול מנכסים שהחברה המנהלת רשאית לגבות על פי הוראות הדין
שיעור דמי ניהול מנכסים ממוצע שגבתה החברה המנהלת בפועל

(*) מקבלי קצבה שהחלו לקבל קצבה החל מ-1 בינואר 2004.

(**) שיעורי דמי הניהול הנגבים ממבוטחים אינם תלויים באפיק ההשקעה של המבוטח.

ביאור 13 - הוצאות ישירות

כל המסלולים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2017	2018	2019	2017	2018	2019
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח		
0.010	0.013	0.014	4,625	7,102	9,411
0.003	0.004	0.001	1,407	2,032	474
0.002	0.007	0.008	1,149	4,170	5,356
0.081	0.080	0.080	38,654	45,337	53,306
0.038	0.038	0.034	18,253	21,539	22,355
0.001	*-	*-	299	247	271
0.003	0.004	0.003	1,230	2,250	2,202
0.137	0.147	0.140	65,617	82,677	93,375

עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
הוצאות בגין השקעות לא סחירות
עמלות ניהול חיצוני:

בגין השקעה בקרנות השקעה
בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
בגין השקעה בנכסים בישראל
באמצעות קרנות ותעודות סל

עמלות אחרות**

סך הכל הוצאות ישירות

* פחות מ-1 אלפי ש"ח ומ-0.001%.

** עמלות אחרות כוללות הוצאות בגין קרנות נאמנות בישראל, דמי ניהול משכנתאות והוצאות בגין ניהול תביעה.

ביאור 13 - הוצאות ישירות (המשך)

גילעד כללי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר						
2017	2018	2019	2017	2018	2019	
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח			
0.010	0.013	0.014	3,542	5,117	6,201	עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
0.003	0.004	0.001	1,098	1,522	330	עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
0.002	0.008	0.009	907	3,328	3,759	הוצאות בגין השקעות לא סחירות
						עמלות ניהול חיצוני :
0.093	0.098	0.100	34,606	39,698	43,272	בגין השקעה בקרנות השקעה
0.040	0.040	0.035	14,979	16,169	15,238	בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
						בגין השקעה בנכסים בישראל
0.001	*-	*-	245	185	186	באמצעות קרנות ותעודות סל
0.003	0.004	0.003	984	1,630	1,416	עמלות אחרות**
0.152	0.167	0.163	<u>56,361</u>	<u>67,649</u>	<u>70,402</u>	סך הכל הוצאות ישירות

מנוף כללי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר						
2017	2018	2019	2017	2018	2019	
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח			
0.010	0.013	0.014	376	593	775	עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
0.003	0.004	0.001	116	175	40	עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
0.002	0.007	0.008	89	323	456	הוצאות בגין השקעות לא סחירות
						עמלות ניהול חיצוני :
0.097	0.088	0.091	3,795	4,163	4,948	בגין השקעה בקרנות השקעה
0.040	0.040	0.035	1,587	1,884	1,915	בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
						בגין השקעה בנכסים בישראל
0.001	*-	*-	26	22	23	באמצעות קרנות ותעודות סל
0.002	0.004	0.004	96	203	203	עמלות אחרות**
0.155	0.156	0.153	<u>6,085</u>	<u>7,363</u>	<u>8,360</u>	סך הכל הוצאות ישירות

הלכה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר						
2017	2018	2019	2017	2018	2019	
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח			
0.021	0.023	0.022	172	245	286	עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
0.003	0.002	-	27	20	-	עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
0.024	0.025	0.022	<u>199</u>	<u>265</u>	<u>286</u>	סך הכל הוצאות ישירות

* פחות מ- 1 אלפי ש"ח ומ- 0.001%.

** עמלות אחרות כוללות הוצאות בגין קרנות נאמנות בישראל, דמי ניהול משכנתאות והוצאות בגין ניהול תביעה.

ביאור 13 - הוצאות ישירות (המשך)

אג"ח ללא מניות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר						אג"ח ללא מניות
2017	2018	2019	2017	2018	2019	
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח			
0.003	0.003	0.003	5	5	6	עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
0.002	0.001	*-	3	2	1	עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
0.006	0.008	0.011	8	13	21	הוצאות בגין השקעות לא סחירות
						עמלות ניהול חיצוני :
0.016	0.021	0.021	23	34	39	בגין השקעה בקרנות השקעה
0.024	0.021	0.020	35	34	36	בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
0.008	0.010	0.008	12	16	14	עמלות אחרות**
0.059	0.064	0.063	86	104	117	סך הכל הוצאות ישירות

מניות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר						מניות
2017	2018	2019	2017	2018	2019	
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח			
0.015	0.022	0.024	51	123	211	עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
0.003	0.006	0.001	12	32	7	עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
*-	-	*-	*-	-	2	הוצאות בגין השקעות לא סחירות
עמלות ניהול חיצוני:						
0.002	0.004	0.005	8	20	40	בגין השקעה בקרנות השקעה
0.045	0.056	0.046	155	312	402	בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
0.001	0.001	0.001	4	5	7	בגין השקעה בנכסים בישראל
						באמצעות קרנות ותעודות סל
*-	0.001	0.001	*-	5	7	עמלות אחרות**
0.066	0.089	0.077	230	497	676	סך הכל הוצאות ישירות

שקלי טווח קצר

שקלי טווח קצר					
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
			2017	2018	2019
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח		
0.003	0.002	0.002	1	1	6
*-	-	*-	*-	-	*-
-	*-	*-	-	*-	*-
0.003	0.003	0.002	1	1	6
סך הכל הוצאות ישירות					

* פחות מ- 1 אלפי ש"ח ומ- 0.001%.

** עמלות אחרות כוללות הוצאות בגין קרנות נאמנות בישראל, דמי ניהול משכנתאות והוצאות בגין ניהול תביעה.

ביאור 13 - הוצאות ישירות (המשך)

ילידי שנות ה-50

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר						יילידי שנות ה-50
2017	2018	2019	2017	2018	2019	
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח			
0.009	0.010	0.011	32	55	84	עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
0.003	0.003	0.001	12	16	4	עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
0.005	0.005	0.007	19	28	54	הוצאות בגין השקעות לא סחירות
						עמלות ניהול חיצוני:
0.006	0.025	0.050	21	135	390	בגין השקעה בקרנות השקעה
0.032	0.030	0.027	118	166	210	בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
						בגין השקעה בנכסים בישראל
*-	*-	*-	1	1	2	באמצעות קרנות ותעודות סל
0.005	0.006	0.005	18	36	39	עמלות אחרות**
0.060	0.080	0.100	221	437	783	סך הכל הוצאות ישירות

ילידי שנות ה-60

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר						יילידי שנות ה-60
2017	2018	2019	2017	2018	2019	
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח			
0.010	0.013	0.014	50	120	211	עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
0.003	0.004	0.001	17	34	11	עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
0.004	0.006	0.008	22	59	118	הוצאות בגין השקעות לא סחירות
						עמלות ניהול חיצוני:
0.005	0.020	0.045	25	187	666	בגין השקעה בקרנות השקעה
0.041	0.041	0.036	204	379	527	בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
						בגין השקעה בנכסים בישראל
0.001	*-	*-	3	4	6	באמצעות קרנות ותעודות סל
0.004	0.006	0.005	21	55	70	עמלות אחרות**
0.069	0.090	0.110	342	838	1,609	סך הכל הוצאות ישירות

ילידי שנות ה-70

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר						יילידי שנות ה-70
2019	2018	2017	2019	2018	2017	
אלפי ש"ח			שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			
517	293	111	0.012	0.015	0.016	עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
26	82	34	0.004	0.004	0.001	עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
262	136	39	0.004	0.007	0.008	הוצאות בגין השקעות לא סחירות
עמלות ניהול חיצוני :						
1,394	369	40	0.004	0.019	0.045	בגין השקעה בקרנות השקעה
1,306	940	463	0.049	0.049	0.042	בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
16	11	8	0.001	0.001	- *	בגין השקעה בנכסים בישראל
147	112	35	0.004	0.006	0.005	באמצעות קרנות ותעודות סל
עמלות אחרות**						
3,668	1,943	730	0.077	0.101	0.117	סך הכל הוצאות ישירות

* פחות מ- 1 אלפי ש"ח ומ- 0.001%.

** עמלות אחרות כוללות הוצאות בגין קרנות נאמנות בישראל, דמי ניהול משכנתאות והוצאות בגין ניהול תביעה.

ביאור 13 - הוצאות ישירות (המשך)

ילידי שנות ה-80

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר						יְלִידֵי שְׁנוֹת ה-80
2017	2018	2019	2017	2018	2019	
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח			
0.012	0.015	0.016	112	319	601	עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
0.004	0.004	0.001	33	88	31	עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
0.004	0.007	0.009	35	150	316	הוצאות בגין השקעות לא סחירות
						עמלות ניהול חיצוני :
0.004	0.018	0.041	37	364	1,504	בגין השקעה בקרנות השקעה
0.049	0.049	0.042	465	1,017	1,531	בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
						בגין השקעה בנכסים בישראל
0.001	0.001	*-	8	12	18	באמצעות קרנות ותעודות סל
0.003	0.005	0.005	33	114	165	עמלות אחרות**
0.077	0.099	0.114	723	2,064	4,166	סך הכל הוצאות ישירות

ילידי שנות ה-90

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר						יילידי שנות ה-90
2017	2018	2019	2017	2018	2019	
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח			
0.012	0.015	0.017	59	190	408	עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
0.003	0.004	0.001	17	51	21	עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
0.003	0.007	0.009	16	90	220	הוצאות בגין השקעות לא סחירות
						עמלות ניהול חיצוני:
0.004	0.016	0.037	18	197	913	בגין השקעה בקרנות השקעה
0.049	0.048	0.042	247	602	1,035	בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
						בגין השקעה בנכסים בישראל
0.001	0.001	*	4	7	12	באמצעות קרנות ותעודות סל
0.003	0.005	0.004	16	65	106	עמלות אחרות**
0.075	0.095	0.111	377	1,202	2,715	סך הכל הוצאות ישירות

בסיסי למקבלי קצבה

בסיסי למקבלי קצבה						לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר
			2019	2018	2017	
אלפי ש"ח			2019	2018	2017	שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת
עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך	60	11	-	0.004	-	
עמלות דמי שמירה של ניירות ערך	3	2	-	0.001	-	
הוצאות בגין השקעות לא סחירות	78	7	-	0.002	-	
עמלות ניהול חיצוני :						
בגין השקעה בקרנות השקעה	2	*-	-	*-	-	
בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל	155	36	-	0.011	-	
בגין השקעה בנכסים בישראל	1	*-	-	*-	-	
באמצעות קרנות ותעודות סל						
עמלות אחרות**	23	4	-	0.001	-	
סך הכל הוצאות ישירות	322	60	-	0.019	-	

* פחות מ- 1 אלפי ש"ח ומ- 0.001%.

** עמלות אחרות כוללות הוצאות בגין קרנות נאמנות בישראל, דמי ניהול משכנתאות והוצאות בגין ניהול תביעה.

ביאור 13 - הוצאות ישירות (המשך)

הלכה למקבלי קצבה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2017	2018	2019	2017	2018	2019
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח		
-	0.015	0.014	-	3	9
-	*-	*-	-	*-	*-
-	0.015	0.014	-	3	9

עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
סך הכל הוצאות ישירות

בסיסי למקבלי קצבה קיימים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2017	2018	2019	2017	2018	2019
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח		
0.005	0.001	0.001	107	25	34
0.002	*-	*-	35	7	-
0.001	0.002	0.003	14	36	70
0.004	0.007	0.006	81	170	138
*-	*-	*-	*-	*-	*-
0.001	*-	0.001	15	10	12
0.011	0.011	0.011	252	248	254

עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
הוצאות בגין השקעות לא סחירות
עמלות ניהול חיצוני:
בגין השקעה בקרנות השקעה
בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
עמלות אחרות**
סך הכל הוצאות ישירות

הלכה למקבלי קצבה קיימים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2017	2018	2019	2017	2018	2019
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח		
0.021	0.004	0.003	6	2	2
0.005	0.001	*-	2	1	*-
0.026	0.005	0.003	8	3	2

עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
סך הכל הוצאות ישירות

כאים קיימים לקצבה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2017	2018	2019	2017	2018	2019
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח		
0.006	0.001	0.001	1	*-	*-
0.002	*-	*-	1	*-	*-
*-	*-	*-	*-	*-	*-
*-	*-	*-	*-	*-	*-
0.008	0.001	0.001	2	*-	*-

עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
הוצאות בגין השקעות לא סחירות
עמלות אחרות**
סך הכל הוצאות ישירות

* פחות מ- 1 אלפי ש"ח ומ- 0.001%.

** עמלות אחרות כוללות הוצאות בגין קרנות נאמנות בישראל, דמי ניהול משכנתאות והוצאות בגין ניהול תביעה.

ביאור 14 - ביטוח משנה

א. לקרן הפנסיה קיים, גם בשנת 2019, חוזה ביטוח משנה לכיסוי מקרי מוות באירועי קטסטרופה. סך הכיסוי הינו 100 מיליון דולר, מעל שייר של 100 מיליון דולר, במקרה של אירוע רב נפגעים לרבות רעידת אדמה (למעט טרור). תוקף ההסכם הינו החל מ- 1 בינואר, 2019 ועד 31 בדצמבר, 2019.

ב. פרטים אודות מבטחי המשנה כולל דירוג ומקור הדירוג:

מבטח משנה	דרוג s&p	דרוג A.M BEST	פרמיה באלפי \$
Lloyds	A+		101
Arch Re	A+		50
Partner Re, Zurich Branch	A+		28
Mapfre Re	A		28
Chaucer Underwriting on behalf of Lloyds CSL 1084	A+		23
Gen Re Cologne	AA+		17
Scor Global Life	AA-		21
Gic Of India (M.B Boda)		A-	14
CCR Re	A-		11
Korean Re	A		11

ביאור 15 - תשואות הקרן

תשואה שנתית נומינלית ברוטו	תשואה שנתית נומינלית ברוטו					תשואה ממוצעת נומינלית ברוטו ל- 5 שנים
	2019	2018	2017	2016	2015	
	באחוזים					
גילעד כללי	11.91	0.49	9.09	5.01	3.63	5.95
מנוף כללי *	11.74	0.44	9.11	5.03	-	-
הלכה	11.35	(0.25)	5.82	2.99	3.50	4.61
אג"ח ללא מניות	6.27	1.65	5.17	3.95	2.33	3.86
מניות	16.56	(3.51)	10.94	5.14	3.64	6.34
שקלי טווח קצר **	1.66	1.69	1.57	1.50	0.28	-
ילידי שנות ה-50 ***	9.31	0.44	6.85	4.77	-	-
ילידי שנות ה-60 ***	11.40	(0.44)	8.34	5.57	-	-
ילידי שנות ה-70 ***	12.84	(1.22)	9.50	6.92	-	-
ילידי שנות ה-80 ***	12.83	(1.22)	9.68	6.72	-	-
ילידי שנות ה-90 ***	12.85	(1.22)	9.74	6.66	-	-
בסיסי למקבלי קצבה ****	7.12	2.35	-	-	-	-
הלכה למקבלי קצבה ****	7.79	3.02	-	-	-	-
בסיסי למקבלי קצבה קיימים	10.18	2.54	4.26	3.44	2.79	4.60
הלכה למקבלי קצבה קיימים ****	9.01	2.51	2.79	(3.43)	-	-
זכאים קיימים לקצבה	9.05	3.27	4.79	4.24	3.25	4.90

* המסלול מוזג מקרן הפנסיה הראל מנוף לקרן הפנסיה הראל פנסיה בינואר 2016

** החל מחודש ספטמבר 2015

*** החל מחודש ינואר 2016

**** החל מחודש יוני 2016

***** החל מחודש ינואר 2018

ביאור 16 - העברות כספים בין מסלולי השקעה

ליום 31 בדצמבר			
2017	2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
(523,559)	(49,524)	(852,847)	גילעד כללי
(24,025)	(21,282)	(80,608)	מנוף כללי
66,527	(147,299)	18,063	הלכה
(3,612)	(21,882)	(4,819)	אג"ח ללא מניות
94,248	(183,617)	95,334	מניות
(364)	(22,963)	6,177	שקלי טווח קצר
(7,018)	(64,553)	(111,185)	ילידי שנות ה-50
16,383	(65,390)	(7,561)	ילידי שנות ה-60
31,842	(94,174)	(15,753)	ילידי שנות ה-70
30,256	(106,570)	(36,056)	ילידי שנות ה-80
(37)	(38,531)	(36,921)	ילידי שנות ה-90
-	658,630	914,099	בסיסי למקבלי קצבה
-	46,135	41,842	הלכה למקבלי קצבה
272,799	93,954	61,031	בסיסי למקבלי קצבה קיימים
46,207	16,287	9,077	הלכה למקבלי קצבה קיימים
353	779	127	זכאים קיימים לקצבה
-	-	-	סה"כ קרן

ביאור 17 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

א. יתרות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
(8,968)	(9,540)	החברה המנהלת
321	306	צדדים קשורים אחרים:
7,895	5,242	חייבים ויתרות חובה
1,323,224	1,139,127	חייבים בגין השקעות
6,095	23,586	מניות
265	-	אגרות חוב סחירות
220,017	82,226	אגרות חוב בלתי סחירות
849,519	664,135	הלוואות
(15,524)	(21,916)	השקעות אחרות
2,382,845	1,883,166	זכאים ויתרות זכות

יתרת נכסי חוב וחובות שוטפים הגבוהה ביותר במשך השנה של בעל עניין או צד קשור עמדה על 110,789 אלפי ש"ח.

ביאור 17 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ב. עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
287,538	306,889	317,745

דמי ניהול לחברה המנהלת

ביאור 18 - מסים

הקרן אושרה לצרכי מס כקופת גמל לקצבה. תוקף האישור עד ליום 31 בדצמבר 2019 והוא מתחדש מדי שנה. בהתאם לכך הכנסתה פטורה ממסים על הכנסותיה מכח הוראות סעיף 9(2) לפקודת מס הכנסה.

מהכנסות הקרן הנובעות מהשקעותיה במדינות חוץ מנוכים מסים בהתאם להוראת האמנה למניעת כפל מס הרלבנטית לאותה מדינה עם מדינת ישראל.

בתקופת הדוח, מהשקעות בחו"ל נוכה מס במקור בסך 23,392 אלפי ש"ח.

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות

א. חובות מעבידים

חוק הגנת השכר, התש"ח-1958 מטיל התחייבות על קרנות הפנסיה, בנסיבות שפורטו בחוק, בגין חובות של מעבידים לעובדיהם אשר לא סולקו במועדם על ידי העברת כספים לקרן. על פי הערכת החברה המנהלת סכום החוב הכולל של מעבידים לתאריך המאזן הינו כ-168,292 אלפי ש"ח והוא כולל ריבית שנצברה בסך של כ-3,746 אלפי ש"ח. החברה המנהלת נוקטת באמצעים שונים על מנת לאתר, לזהות ולגבות את חובות מעבידים. האמצעים כוללים מעקב שיטתי ומתמשך של איתור החובות, דיוור המעביד אודות החוב, הגעה להסדרי תשלומים ובמידת הצורך הגשת תביעה משפטית. במקרה של פירוק מוגשת תביעת חוב למוסד לביטוח לאומי באמצעות מפרק החברה.

ב. התקשרויות

לתאריך המאזן התקשרה קרן הפנסיה בהסכמים להשקעה בקרנות השקעה ובקרנות הון סיכון (להלן: הקרנות) כשותפה מוגבלת.

הקרן התחייבה להשקעה כוללת בסך 7,773,250 אלפי ש"ח.

סכומי ההשקעה מועברים בחלקים, בהתאם לדרישותיהן של הקרנות ולהסכמי ההתקשרויות.

סכומי ההשקעה שטרם נדרשו בגין ההשקעה בקרנות מסתכמים לתאריך המאזן לסך של 3,752,451 אלפי ש"ח.

ג. במסגרת הסכם השיתוף שנחתם בין רוכשי נדל"ן להשקעה ובו הוגדרו יחסי השיתוף ועוד, התחייבה הקרן נכון לתאריך המאזן להשקיע בהמשך בהקמה סך של כ-385 אלפי ש"ח במתחם הארגז בתל אביב.

ד. הקרן אינה ישות משפטית ועל כן ככל שמוגשות תביעות הרי שהן מוגשות נגד החברה המנהלת. לגילוי בדבר תביעות משפטיות שהוגשו נגד החברה המנהלת ראה ביאור 25. א. בדוח הכספי של החברה המנהלת.

ה. שעבודים

ליום המאזן, קיימים שעבודים על חלק מנכסיה הסחירים של הקרן, לצורך פעילותה השוטפת בנגזרים בסך של כ-571 מיליון ש"ח.

ביאור 20 - אירועים לאחר תאריך הדיווח

א. תנודתיות בעקום הריבית

לאחר תקופת הדוח, נרשמה תנודתיות קיצונית בעקום הריבית. לתנודתיות בעקום הריבית עשויה להיות השפעה על ההתחייבויות הפנסיוניות וכן על שווים של הנכסים הפיננסיים של הקרן. סמוך לתאריך פרסום הדוחות הכספיים, עקום הריבית כמעט חוזר לרמתו כפי שהייתה בחודש דצמבר 2019.

ב. התפרצות נגיף הקורונה

לאחר תקופת הדוח, בעקבות התפרצות נגיף הקורונה, נרשמו במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020, ירידות חריגות במדדי המניות הסחורות והאג"ח המובילים בעולם ובישראל אשר משפיעות לרעה על תוצאות פעילות הקרן. נכסי הקרן קטנו בסך של כ-7.5 מיליארדי ש"ח ביחס להיקף הנכסים המנוהלים נכון לתאריך המאזן.

הראל פנסיה וגמל בע"מ

הראל פנסיה

קרן פנסיה חדשה מקיפה

דין וחשבון ומאזן אקטוארי

ליום 31.12.2019

ענת קנטור
אקטוארית ממונה
מרץ 2020

תוכן עניינים

1.	הצהרת אקטואר	3
2.	מאזן אקטוארי	4
3.	מידע כללי	6
4.	פירוט התחייבות למקבלי קצבה	10
5.	התחייבויות עבור תביעות שקרו וטרם דווחו (IBNR) ותביעות תלויות	14
6.	עודף (גירעון) אקטוארי	20
7.	ניתוחי רגישות להנחות	26
8.	ביטוח משנה	27
9.	הערות והבהרות	28
10.	נספחים סטטיסטיים	30

1. הצהרת אקטואר

נתבקשתי על ידי הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן "החברה המנהלת") לערוך דין וחשבון אקטוארי של קרן הפנסיה "הראל פנסיה" ליום 31 לדצמבר 2019.

החל מאפריל 2017 אני האקטוארית הממונה של הקרן ואני עובדת כאקטוארית בחברה המנהלת של הקרן החל ממרץ 2015. אין לי או לקרובי משפחה שלי קשר אחר עם הקרן או החברה המנהלת.

אני מצהירה ומאשרת כי:

1. הדין וחשבון האקטוארי המצורף בזאת נערך ונחתם על ידי.
2. הדין וחשבון האקטוארי נערך בהתאם לאלה:
 - א. הוראות תקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל) התשכ"ד 1964.
 - ב. הוראות הממונה על שוק ההון, ובכלל זה, מערכת ההנחות שבבסיס הדין וחשבון תואמת להוראות הממונה על שוק ההון לעריכת מאזנים אקטואריים.
 - ג. תקנון הקרן.

והכל כתוקפם למועד הדוח.

3. חוות דעתי:

א. הנכסים שנצברו, המצוינים בדין וחשבון, רשומים בהתאם לדוח על המצב הכספי בדוחות הכספיים של הקרן למועד הנזכר.

ב. יתר הנתונים שבדין וחשבון, מעבר לאלה המפורטים בסעיף קטן א, וכן אלה המשמשים כבסיס לחישובים ולהערכות שבדין וחשבון, הומצאו לי על-ידי הנהלת החברה המנהלת של הקרן במתכונת שנדרשה על ידי. כל בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לעריכת הדין וחשבון, ולנתונים שנתקבלו נערכו בדיקות שהניחו את דעתי בדבר סבירות הנתונים וכי ניתן להסתמך עליהם בצורה המספקת לצורך עריכת הדין וחשבון.

ג. הבדיקות שנעשו באשר לשלמות הנתונים מבוססים על בדיקת סבירותם של הנתונים, לרבות בדיקות הנערכות על-ידי השוואתם לנתוני התקופה אליה מתייחס הדוח ולנתוני תקופות קודמות. אשר על כן, בדיקות אלו לעיתים אינן יכולות לגלות אי-דיוקים או השמטות עקביות או שיטתיות בנתונים. האחריות לאי - דיוקים או השמטות אפשריות מסוג זה אשר אין אפשרות סבירה לגלותם היא של הנהלת החברה המנהלת של הקרן בלבד.

לפי מיטב ידיעתי והערכתי, החישובים וההערכה האקטוארית כפי שהם משתקפים בדין וחשבון המצורף בזאת, מייצגים, בהתאם להנחות שפורטו בדין וחשבון, את היקף ההתחייבויות של הקרן ואת נכסיה ליום 31 לדצמבר 2019, ותואמים את הוראות הדין הרלוונטיות ואת הוראות הממונה על שוק ההון.

24/03/2020	אקטואר ממונה	ענת קנטור	
תאריך	תפקיד	שם האקטואר	חתימה

2. מאזן אקטוארי

הראל פנסיה - קרן פנסיה - זכויות צבורות מאזן אקטוארי 31/12/2019 באלפי ש"ח (דוח נומינלי/לא מתואם)				
ליום <u>31/12/2018</u>	ליום <u>30/09/2019</u>	ליום <u>31/12/2019</u>	ביאור	
<u>60,208,298</u>	<u>69,317,929</u>	<u>73,732,327</u>		סך נכסים לפי הדוח על המצב הכספי
630,699	429,143	458,361		זכאים ויתרות זכות
				התחייבויות פנסיוניות:
				<u>התחייבויות לעמיתים שאינם מקבלי קצבה:</u>
49,531,929	57,323,184	60,180,962		התחייבויות לעמיתים פעילים
<u>7,050,120</u>	<u>7,779,808</u>	<u>9,080,128</u>		התחייבויות לעמיתים שאינם פעילים
56,582,049	65,102,992	69,261,090		סך כל ההתחייבויות לעמיתים שאינם מקבלי קצבה
				-
				<u>התחייבויות למקבלי קצבה:</u>
25,825	26,445	25,556	א4	התחייבויות לזכאים קיימים לפנסיה
2,365,848	2,413,455	2,411,878	ב4	התחייבויות למקבלי קצבה קיימים
<u>690,595</u>	<u>1,342,145</u>	<u>1,593,169</u>	ג4	התחייבות לפנסיונרים
3,082,268	3,782,045	4,030,603		סך כל ההתחייבויות למקבלי קצבה
				עודף (גרעון) אקטוארי
(80,550)	3,749	(25,225)	א6	עודף (גירעון) אקטוארי הנובע מגורמים דמוגרפיים
<u>(6,168)</u>	<u>0</u>	<u>7,498</u>	ב6	עודף (גירעון) אקטוארי הנובע מגורמי תשואה וריבית
(86,718)	3,749	(17,727)		סך כל עודף (גירעון) אקטוארי
59,577,599	68,888,786	73,273,966		סך כל ההתחייבויות הפנסיוניות
<u>60,208,298</u>	<u>69,317,929</u>	<u>73,732,327</u>		סך כל ההתחייבויות

להלן ביאור לסעיפי ההתחייבות:

זכאים קיימים לפנסיה - פנסיונרים של זקנה, שארים ונכים שזכאים לקצבה מלפני 31 לדצמבר 2003.

מקבלי קצבה קיימים - פנסיונרים של זקנה, שארים ונכים שזכאים לקצבה החל מ 1 בינואר 2004 עד 31 בדצמבר 2017.

פנסיונרים - פנסיונרים של זקנה, שארים ונכים שזכאים לקצבה החל מ 1 בינואר 2018.

התחייבויות לעמיתים שאינם מקבלי קצבה (לפני חלוקת עודף רבעון אחרון) - סכום הצבירה למועד המאזן שהצטבר בגין העמיתים הפעילים והבלתי פעילים.

עודף (גירעון) אקטוארי - עודף או גירעון לרבעון האחרון בלבד שנכון לתאריך הדוח טרם חולק או נזקף לעמיתי הקרן. עודף (גירעון) הנובע מגורמים דמוגרפיים מחולק לכלל עמיתי הקרן מדי רבעון ועודף (גירעון) הנובע מגורמי תשואה וריבית נזקף למקבלי הקצבה בקרן בכל רבעון ומחולק בפועל פעם בשנה.

3. מידע כלליא. עיקרי התקנון-

- (1) להלן יובאו פרטים על עיקרי התוכנית על פי תקנון הקרן. יצויין כי על מנת לעמוד על מלוא זכויותיהם וחובותיהם של עמיתים בקרן יש לעיין בתקנון המלא של הקרן (הפניה) לאתר האינטרנט של החברה המנהלת).
בשנת 2005 הוסבה הקרן מקרן זכויות לקרן תשואה. המשמעות היא שמדי חודש בחודשו תחושב היתרה הצבורה של העמיתים על פי היתרה הצבורה שהיתה בחודש הקודם בתוספת דמי גמולים והעברות מקרנות אחרות ששולמו לחשבון במהלך החודש שחלף, בתוספת רווחים או הפסדים שהיו לקרן על השקעותיה באותו חודש ובניכוי דמי סיכון לנכות ושארים ודמי ניהול, אותם גובה הקרן על פי הוראות הדין. עם הגיע המבוטח לגיל פרישה תחושב פנסיה הזקנה על פי גילו, שנת לידה, מין, גיל השארים ומינם, שיעור פנסיה השארים ותקופת הבטחת תשלום לפנסיה הזקנה שנבחרו.
- (2) בפברואר 2018 נכנס לתוקפו תקנון מעודכן בהתאם לחוזר 2016-3-4 "הוראות לעניין זכויות וחובות עמיתים בתקנון קרן פנסיה חדשה מקיפה" שמנחה לגבי תקנון תקני עבור כל קרנות הפנסיה החדשות.
- (3) תקנון זה הוגש עם מקדמים מעודכנים בהתאם להנחות הדמוגרפיות החדשות שפורסמו ע"י רשות שוק ההון במסגרת חוזר 2017-3-6 שיפורטו בסעיף ב'. עיקר השינוי היה גידול משמעותי בשיעורי היציאה לנכות וקישון בשיעורי התמותה לפעילים. סה"כ עדכון זה יוצר גידול של כ-100% בפרמית הסיכון של נכות וקישון של כ-10% בפרמית הסיכון לשארים. עדכון זה אמור לתקן את הגירעון מהיציאה לנכות שקיים בקרן מאז עדכון הטבלאות ביולי 2013 על פי חוזר 2013-3-1.
- (4) הקרן מעניקה פנסיה מקיפה במגוון מסלולי ביטוח לבחירה על פי התאמה אישית:
 - א. מסלול ביטוח 75% לנכות ו-100% לשארים (למעט גברים המצטרפים מגיל 41 ומעלה) מסלול ברירת המחדל עתיר נכות המקנה למבוטח כיסוי ביטוחי מקסימלי לפנסיה נכות.
 - ב. מסלול ביטוח 75% לנכות (למעט גברים המצטרפים מגיל 41 ומעלה) ו-100% לשארים (למעט גברים המצטרפים מגיל 47 ומעלה) – מסלול עתיר ביטוח המקנה למבוטח כיסוי ביטוח מקסימלי לפנסיה שארית כנגד הקטנת פנסיה הנכות במידת הצורך.
 - ג. מסלול ביטוח 75% לנכות (למעט גברים המצטרפים מגיל 41 ומעלה) ו-100% לשארים (למעט גברים המצטרפים מגיל 41 ומעלה) – מסלול עתיר ביטוח המקנה למבוטח כיסוי ביטוח מקסימלי לפנסיה שארית כנגד הקטנת פנסיה הנכות במידת הצורך.
 - ד. מסלול ביטוח 75% לנכות ו-40% לשארים – מסלול עתיר נכות מופחת שארית המקנה למבוטח זכות לקבלת כיסוי ביטוחי מוגדל לפנסיה נכות וכיסוי מופחת לשארית.
 - ה. מסלול ביטוח 37.5% לנכות ו-100% לשארים (למעט גברים המצטרפים מגיל 45 ומעלה) – מסלול עתיר שארית מופחת נכות המקנה למבוטח זכות לקבלת כיסוי ביטוחי מוגדל לפנסיה שארית וכיסוי מופחת לנכות.
 - ו. מסלול ביטוח 37.5% לנכות ו-40% לשארים – מסלול עתיר חסכון המקנה למבוטח זכות לקבלת פנסיה זקנה מוגדלת כנגד הפחתת הכיסוי הביטוחי.
 - ז. מסלול לפורשים עד גיל 60, 75% לנכות (למעט גברים מצטרפים מגיל 41 ומעלה) ו-100% לשארית (למעט גברים המצטרפים מגיל 49 ומעלה) – בדומה למסלול עתיר ביטוח כאשר גיל תום הביטוח הוא 60.
- (5) בנוסף עמית רשאי לבחור בהסדר לגבי אופן תשלום פנסיה הנכות שלו:
 - א. נכות מתפתחת – הפנסיה שתשולם בעקבות מקרה נכות תגדל ב-2% לשנה מעת התחלת התשלום ולמשך תקופת הנכות
 - ב. רכישת קצבת נכות כפולה – במקרה של נכות תשולם פנסיה נכות בשיעור כפול עבור 60 ימי הנכות הראשונים. הכיסוי חל כברירת מחדל עם אפשרות לויתור עליו.

6) עמית פעיל למעט עמית נכה, רשאי לעבור ממסלול ביטוח אחד למשנהו בהגשת בקשה בכתב במשרדי הקרן. הבקשה תיכנס לתוקף החל מה-1 לחודש העוקב לחודש הגשת הבקשה.

7) במסגרת מסלולי הביטוח רשאי עמית ללא שארים, לוותר על כיסוי ביטוחי לסיכוני מוות לתקופה של עד 24 חודשים, זאת באמצעות הודעה בכתב לקרן. בתקופה זו יהיה מבוטח בכיסוי ביטוחי למקרה נכות וזקנה. חובת מבוטח כזה לעדכן את הקרן אחת ל-24 חודש לפחות, גם אם לא חל שינוי במצב המשפחתי.

8) במקרה של הפסקת תשלומים לקרן לתקופה עד חמישה חודשים, תגבה הקרן את עלות הכיסוי הביטוחי למקרי נכות ומוות אוטומטית מתוך היתרה הצבורה של העמית, אלא אם כן המבוטח שילם אותה בעצמו במישרין. המבוטח או שאיריו יהיו זכאים לקבלת פנסיה כאילו לא הופסקו התשלומים. כמו כן, במקרה של הפסקת תשלומים רשאי המבוטח להאריך את תקופת הביטוח למקרי נכות ומוות לתקופה כוללת של 24 חודש. עלות הסיכון יכולה להיות משולמת על ידי המבוטח במישרין או מתוך היתרה הצבורה שלו.

9) אפיקי השקעה

להלן אפיקי ההשקעה לעמיתים שאינם מקבלי קצבה:

- א. מסלולי השקעות תלוי גיל – ברירת מחדל
- ב. אג"ח ללא מניות
- ג. מניות
- ד. הלכה
- ה. שקלי טווח קצר
- ו. מסלול גילעד כללי (הצטרפות נסגרה ב-1 לינואר 2016)
- ז. מסלול מנוף כללי (הצטרפות נסגרה ב-1 לינואר 2016)

להלן אפיקי ההשקעה לעמיתים שהינם מקבלי קצבה:

- ח. מסלול בסיסי למקבלי קצבה – לפורשים החל מ-1 לינואר 2018.
- ט. מסלול הלכה למקבלי קצבה – לפורשים החל מ-1 לינואר 2018.
- י. מסלול בסיס למקבלי קצבה קיימים- לפורשים החל מ-1 לינואר 2004 עד 31 בדצמבר 2017.
- יא. מסלול הלכה למקבלי קצבה קיימים- לפורשים החל מ-1 לינואר 2004 עד 31 בדצמבר 2017.
- יב. מסלול זכאים קיימים לקצבה – לפורשים עד 31 בדצמבר 2003.

10) שכר קובע לפנסייט שארים ולפנסייט נכות:
תקנונה של הקרן מותאם למצבים של עליה או ירידה בשכר ע"י מנגנון חישוב שיחושב לפי הגבוה מבין ממוצע 3/12/24 הכנסות מבוטחות ממודדות לפני האירוע. בחודשים בהם לא היתה הפקדה, ההכנסה המבוטחת לאותו החודש תקבע כשכר הקובע האחרון שחושב בקרן.

11) מנגנון איזון אקטוארי:
בתום כל רבעון עורכת הקרן מאזן אקטוארי אשר קובע עודף או גירעון דמוגרפי לעמיתים ולמקבלי הקצבה בקרן. הקרן מעדכנת את יתרות העמיתים, תשלומי הפנסיות והעתודות למקבלי הקצבה בהתאם לעודף או לגירעון הדמוגרפי. בנוסף, מחושב אחת לרבעון, עודף או גירעון תשואתי לכל אחת מקבוצות מקבלי הקצבה לסוגיהם אשר מעודכן בתשלום הפנסיה רק אחת לשנה.

12) סוגי מקבלי קצבאות

- א. זכאים קיימים לפנסיה – פנסיונרים של זקנה, שאירים ונכים שזכאים לקצבה מלפני 1 בינואר 2004.
- ב. מקבלי קצבה קיימים – פנסיונרים של זקנה, שאירים ונכים שזכאים לקצבה החל מ-1 בינואר 2004 עד 31 בדצמבר 2017.
- ג. פנסיונרים – פנסיונרים של זקנה, שאירים ונכים שזכאים לקצבה החל מ-1 בינואר 2018.

ב. הנחות

בסיס ההנחות לחישוב ההתחייבויות נקבע בהתאם להנחות הדמוגרפיות שפורסמו בחוזר 2017-3-6 "דרך חישוב מאזן אקטוארי ומקדמי תקנון של קרן פנסיה" בתאריך 3 לאוקטובר 2017 ([קישור לאתר שוק ההון](#)). בסיס זה החליף את בסיס ההנחות הקודם לפי חוזר 2013-1-3. ההנחות הדמוגרפיות המעודכנות חושבו על בסיס נתוני ניסיון דמוגרפי של קרנות הפנסיה בישראל לשנים 2010-2015 שהוגשו לרשות שוק ההון במהלך דצמבר 2016. החוזר לא כלל שינוי במודל חיזוי שיפורי התמותה. עדכון מודל שיפורי תמותה חל רק החל מ-31 בדצמבר 2019 לצורך חישוב התחייבויות המאזן וזאת בהתאם לחוזר 2019-1-10 "עדכון מערך ההנחות בביטוח חיים ועדכון מודל שיפורי תמותה לחברות ביטוח וקרנות פנסיה" מתאריך 6 לנובמבר 2019. התקנון שאושר בפברואר 2018 מבוסס על ההנחות הדמוגרפיות המעודכנות לפי חוזר 2017-3-6 ואילו ההנחות של מודל שיפורי תמותה ייכנסו לתוקף רק בתקנון שיאושר החל מ-1 ליוני 2020 וזאת בהתאם להנחיות האוצר (ש.ה. 2019-12914 מיום 9 בינואר 2020 בנוגע ל"עדכון תקנוני קרנות פנסיה חדשות בהתאם לחוזרי ממונה").

(1) ריבית ההיוון

א. זכאים קיימים – 70% מההון הצבור מושקע באג"ח ייעודיות ואילו 30% מושקע בהשקעות חופשיות. התשואה באג"ח ייעודיות נושאת תשואה בשיעור של 4.86%. התשואה בהשקעות החופשיות נקבעת על בסיס וקטור ריבית חסרת סיכון שמפורסם על ידי חברה מצטטת.

ב. מקבלי קצבה קיימים (פורשים עד 31 בדצמבר 2017) – החל מיולי 2017 על פי "תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (זקיפת תשואה בקרן פנסיה חדשה מקיפה), תשע"ז – 2017", (להלן: התקנות) 60% מההון הצבור מושקע באג"ח ייעודיות הנושאות תשואה בשיעור של 4.86% ואילו 40% של נכסים חופשיים על בסיס וקטור ריבית חסרת סיכון שמפורסם על ידי החברה המצטטת נכון ליום המאזן, זאת לעומת 30% שהיה מושקע באג"ח מיועד עד סוף יוני 2017.

ג. פנסיונרים חדשים (פורשים החל מ-1 בינואר 2018) – בדומה למקבלי קצבה קיימים, אך בהתאם להוראות בחוזר 2017-3-3 נספח 1 סעיף 3, תשלומי הפנסיות הצפויות יחושבו כך שכל אחד מהתשלומים העתידיים יעודכן בהתאם להשפעת ההפרש הצפוי בין הריבית הגלומה במקדם לבין שיעורי הריבית להיוון.

(2) דמי ניהול

א. זכאים קיימים – לא נגבים דמי ניהול.
ב. מקבלי קצבה קיימים – תקרה של 0.5% מנכסים במונחים שנתיים ובהתאם לדמי הניהול שנקבעו בפועל
ג. פנסיונרים חדשים – תקרה של 0.5% מנכסים במונחים שנתיים ובהתאם לדמי הניהול שנקבעו בפועל.

(3) הנחות דמוגרפיות – בהתאם לטבלאות המפורסמות בחוזר 2017-3-6 וחוזר 2019-1-10.

א. תמותת מקבלי קצבת זקנה – לפי לוח 33 ד' עם התאמה של לוח 49.

ב. תמותת בני זוג של פנסיונרים – לפי לוח 33 ד'.

ג. תמותת בני זוג של עמיתים בחיים -
בני זוג עד גיל 55 לנשים ו-60 לגברים לפי לוח 11 ב'
בני זוג עד מעל גיל 55 לנשים ו-60 לגברים לפי לוח 33 ד'

- ד. תמותת בני זוג של עמיתים שנפטרו –
אלמנים עד גיל 55 לנשים ו-60 לגברים לפי לוח פ2
אלמנים מעל גיל 55 לנשים ו-60 לגברים לפי לוח פ5 ד'
- ה. תמותת בני זוג של נכים -
בני זוג עד גיל 55 לנשים ו-60 לגברים לפי לוח פ2
בני זוג עד מעל גיל 55 לנשים ו-60 לגברים לפי לוח פ3 ד'
- ו. שיפורי תמותה -
בהתאם לנספח ה' של חוזר 2019-1-10
שיפורי תמותה הופעלו על כל לוחות התמותה שבשימוש (לא כולל תמותת נכים)
שיפורי התמותה מחושבים באופן שנתי על בסיס אמצע שנה קלנדרית על שיעורי
התמותה השנתיים ואז מומרים לשיעורים חודשיים.
- ז. שיעורי תמותה לנכים
עד גיל פרישה – לפי לוח פ7
מעל גיל פרישה- לפי לוח פ3 ד' עם התאמה של לוח פ4 (רלוונטי רק עבור זכאי קיים
לצמיתות)
- ח. שיעורי החלמה לנכים – לפי לוח פ9
- ט. שיעורי נישואים
לפני גיל פרישה – לפי לוח פ10
מעל גיל פרישה - לפי מצב בפועל
- י. הפרשי גילאים בין בני זוג
הפרש בפועל, אם אין תאריך לידה של בן זוג:
מתחת לגיל פרישה: 3- לבת זוג, 3+ לבן זוג
מעל גיל פרישה: 5- לבת זוג, 3+ לבן זוג
- יא. נתוני ילדים
גיל הילד הצעיר – לפי לוח פ11 ב'
הסתברות לילד מתחת לגיל 21 – לפי לוח פ11 ב'

4. פירוט התחייבויות למקבלי קצבה

א. התחייבויות לזכאים קיימים לפנסיה

ליום 31/12/2018	ליום 30/09/2019	ליום 31/12/2019	באלפי ש"ח
4,990	5,075	5,055	התחייבויות לזקנה ושארי זקנה
4,990	5,062	4,195	התחייבויות לנכים
15,784	16,153	16,088	התחייבויות לשארי מבוטח
0	0	0	התחייבויות עבור תביעות בגין אירועי נכות שקרו וטרם דווחו (IBNR)
0	0	0	התחייבויות עבור תביעות לשארי מבוטח שקרו וטרם דווחו (IBNR)
0	0	0	התחייבויות עבור תביעות תלויות בגין אירועי נכות
0	0	0	התחייבויות עבור תביעות תלויות לשארי מבוטח
61	155	218	עתודה לזכאים קיימים לפנסיה
25,825	26,445	25,556	סך כל ההתחייבויות לזכאים קיימים לפנסיה
(35)	1	(9)	עודף (גירעון) הנובע מגורמים דמוגרפיים
0	0	0	עודף (גירעון) הנובע מגורמי תשואה וריבית

ב. התחייבויות למקבלי קצבה קיימים**מקבלי קצבה קיימים - בסיסי למקבלי קצבה קיימים**

ליום 31/12/2018	ליום 30/09/2019	ליום 31/12/2019	באלפי ש"ח
682,931	696,745	699,649	התחייבויות לזקנה ושאר זקנה
629,759	566,107	580,650	התחייבויות לנכים
750,042	812,568	819,752	התחייבויות לשאר מבוטח
95,678	66,675	52,621	התחייבויות עבור תביעות בגין אירועי נכות וטרם דווחו (IBNR)
49,200	47,393	46,264	התחייבויות עבור תביעות לשאר מבוטח שטרם דווחו (IBNR)
58,369	116,813	105,364	התחייבויות עבור תביעות תלויות בגין אירועי נכות
13,595	10,798	10,449	התחייבויות עבור תביעות תלויות לשאר מבוטח
17,064	22,880	23,140	עתודה למקבלי קצבה קיימים
2,296,638	2,339,979	2,337,889	סך כל ההתחייבויות למקבלי קצבה קיימים - כללי
(3,135)	124	(798)	עודף (גירעון) הנובע מגורמים דמוגרפיים
0	0	7,421	עודף (גירעון) הנובע מגורמי תשואה וריבית
123,280	129,209	133,480	ערך נוכחי של דמי הניהול העתידיים לחברה מנהלת הכלולים בהתחייבויות
0.50%	0.50%	0.50%	ד"נ

מקבלי קצבה קיימים - הלכה למקבלי קצבה

ליום 31/12/2018	ליום 30/09/2019	ליום 31/12/2019	באלפי ש"ח
37,840	38,503	38,666	התחייבויות לזקנה ושאר זקנה
9,217	8,148	8,075	התחייבויות לנכים
17,993	22,114	22,977	התחייבויות לשאר מבוטח
1,887	1,464	1,167	התחייבויות עבור תביעות בגין אירועי נכות וטרם דווחו (IBNR)
970	1,040	1,026	התחייבויות עבור תביעות לשאר מבוטח שטרם דווחו (IBNR)
1,151	2,564	2,336	התחייבויות עבור תביעות תלויות בגין אירועי נכות
268	237	232	התחייבויות עבור תביעות תלויות לשאר מבוטח
(116)	(594)	(490)	עתודה למקבלי קצבה קיימים
69,210	73,476	73,989	סך כל ההתחייבויות למקבלי קצבה קיימים - הלכה
(94)	4	(25)	עודף (גירעון) הנובע מגורמים דמוגרפיים
0	0	0	עודף (גירעון) הנובע מגורמי תשואה וריבית
3,883	4,222	4,337	ערך נוכחי של דמי הניהול העתידיים לחברה מנהלת הכלולים בהתחייבויות
0.50%	0.50%	0.50%	ד"נ

ג. התחייבויות עבור פנסיונרים - כללי

פנסיונרים - בסיסי למקבלי קצבה

ליום 31/12/2018	ליום 30/09/2019	ליום 31/12/2019	באלפי ש"ח
190,792	437,805	531,942	התחייבויות לזקנה ושארי זקנה
112,759	245,744	265,477	התחייבויות לנכים
34,182	87,595	104,130	התחייבויות לשארי מבוטח
209,985	298,781	338,628	התחייבויות עבור תביעות בגין אירועי נכות שקרו וטרם דווחו (IBNR)
44,930	66,899	81,555	התחייבויות עבור תביעות לשארי מבוטח שקרו וטרם דווחו (IBNR)
34,833	110,316	141,658	התחייבויות עבור תביעות תלויות בגין אירועי נכות
18,965	14,033	26,989	התחייבויות עבור תביעות תלויות לשארי מבוטח
(6,399)	3,242	13,039	עתודה לפנסיונרים
640,047	1,264,415	1,503,418	סך כל ההתחייבויות לפנסיונרים - כללי
(870)	69	(514)	עודף (גירעון) הנובע מגורמים דמוגרפיים
(5,656)	0	0	עודף (גירעון) הנובע מגורמי תשואה וריבית
31,054	62,462	76,026	ערך נוכחי של דמי הניהול העתידיים לחברה מנהלת הכלולים בהתחייבויות
0.50%	0.50%	0.50%	ד"נ

פנסיונרים - הלכה למקבלי קצבה

ליום 31/12/2018	ליום 30/09/2019	ליום 31/12/2019	באלפי ש"ח
20,063	35,188	41,148	התחייבויות לזקנה ושארי זקנה
7,460	13,285	14,629	התחייבויות לנכים
2,534	3,795	3,772	התחייבויות לשארי מבוטח
14,281	15,309	16,858	התחייבויות עבור תביעות בגין אירועי נכות שקרו וטרם דווחו (IBNR)
3,056	3,428	4,060	התחייבויות עבור תביעות לשארי מבוטח שקרו וטרם דווחו (IBNR)
2,369	5,653	7,052	התחייבויות עבור תביעות תלויות בגין אירועי נכות
1,290	719	1,344	התחייבויות עבור תביעות תלויות לשארי מבוטח
(505)	353	888	עתודה לפנסיונרים
50,548	77,730	89,751	סך כל ההתחייבויות לפנסיונרים - הלכה
(69)	4	(31)	עודף (גירעון) הנובע מגורמים דמוגרפיים
(512)	0	77	עודף (גירעון) הנובע מגורמי תשואה וריבית
2,465	3,829	4,615	ערך נוכחי של דמי הניהול העתידיים לחברה מנהלת הכלולים בהתחייבויות
0.50%	0.50%	0.50%	ד"נ

להלן ביאור לסעיפי ההתחייבות:

התחייבויות ל קנה ושארי קנה - התחייבויות בגין קצבאות זקנה ולשארים פוטנציאלים של פנסיונרים של זקנה וכן התחייבויות בגין קצבאות עבור שארי פנסיונרים של זקנה שנפטרו.

התחייבויות לנכים - התחייבויות בגין קצבאות נכים עד לגיל פרישה, כולל הפקדות פנסיוניות בגין תקופת הנכות (שחרור מפרמיה) והתחייבות לשארים פוטנציאלים של נכים.

התחייבויות לשארי מבוטח – התחייבויות בגין קצבאות לשארים (בני זוג ויתומים) של עמיתים פעילים, עמיתים לא פעילים ונכים שנפטרו עם שאירים.

התחייבויות עבור תביעות שקרו וטרם דווחו (IBNR) - התחייבויות בגין תביעות שאירים ונכות שאירעו אך טרם דווחו לחברה עד תאריך הדוח. התחייבות לשארי נכים ושארי פנסיונר נרשמה תחת IBNR לשארי מבוטח.

התחייבויות עבור תביעות תלויות – התחייבויות בגין תביעות שאירים ונכות שדווחו לחברה עד תאריך הדוח וטרם אושרו ובנוסף תביעות נכות בהפסקת תשלום עם הסתברות לחזרה לתשלום. התחייבות לשארי נכים נרשמה תחת תביעות תלויות לשארי מבוטח.

עתודה לפנסיונרים/מקבלי קצבה קיימים/ כאים קיימים - עתודה בגין שינויים בתשואה על נכסי הקרן המשמשים לכיסוי התחייבויות הקרן כלפי מקבלי הקצבה ובגין שינויים בשיעורי ריבית להיוון. גובה העתודה יהיה עד 1% בערך מוחלט מסך ההתחייבויות. כל חריגה מעבר ל-1% בערך מוחלט, תיזקף באמצעות עודף או גירעון תשואתי למקבלי הקצבה.

5. התחייבויות עבור תביעות שקרו וטרם דווחו (IBNR) ותביעות תלויות

סעיף זה כולל הערכה לגבי התחייבויות הקרן לתשלומי פנסיה בגין מקרי מוות ונכות אשר ארעו וטרם דווחו עד למועד המאזן או טרם התקבלה החלטה בגינם.

א. שיטת חישוב

(1) התחייבויות לשארי פעיל- בעקבות חוזר 2012-9-1 "נוהל איתור עמיתים מוטבים" נשלפת אוכלוסיה עבור כל העמיתים שנתקבלו בגינם תאריך פטירה ממשרד הפנים. לצורך הגדרת מקרה מוות כמקרה פוטנציאלי לתביעת שארי פעיל, נבדקים תנאים כגון קיום הפקדות/שחרור מפרמיה לפני המוות, מסלול ביטוח (ללא הצהרת רווק), אי משיכת כספים לאחר הפטירה, גיל פטירה לפני תום ביטוח, אי קיום תביעת שארים. חישוב ההתחייבות העתידית נעשה על בסיס גובה תביעה פוטנציאלית ליום הדוח בהתאם למסלול הביטוח וסוג הפנסיונר (מקבל קצבה קיים או פנסיונר חדש). ההתחייבות מחושבת לאחר הפחתת היתרה הצבורה ובתוספת תשלומים מיום הפטירה ועד יום הדוח. החישוב זהה לתביעות תלויות ותביעות IBNR למעט הכפלה בהסתברות נישואים במקרי IBNR.

(2) התחייבות לנכים- הערכת מספר התביעות הצפויות מחושב על בסיס שיטת משולשים כפי שנהוג בענף ביטוח שיש בו פיגור בדיווח תביעות חודשיות. המשולשים נבנים על בסיס קובץ שחרורי פרמיה של תביעות הנכות הקיימות בקרן עם מידע לגבי תאריך אירוע ראשון ותאריך תשלום ראשון. מספר התביעות מוכפל באומדן תביעה ממוצעת שמורכבת משקלול של גובה עתודה ממוצעת של תביעות מתמשכות ותשלום ממוצע חד פעמי של תביעות רטרואקטיביות. לאחר חישוב התביעות הצפויות משיטת המשולש, מופחתות מהסכום תביעות שנרשמו במערכת כתביעות תלויות. חישוב עלות התביעה זהה לתביעות תלויות ותביעות IBNR. החל מסוף 2019, נלקח מקדם הפחתה לתקופה מעבר לתקופת ההתיישנות עבור תביעות נכות החל מפרברואר 2018 להן חלה תקופת התיישנות של 3 שנים בהתאם לתקנון האחיד.

(3) התחייבויות לתביעות נכות בהפסקה – עתודה זו באה תחת סעיף תביעות תלויות של נכות ומטרתה להעמיד התחייבות עבור תביעות נכות שנכון לתאריך המאזן הן לא בתשלום אבל צפויות לחזור לתשלום.

עקב סיבות טכניות יש מספר לא מבוטל של תביעות נכות שעוברות תקופה של אי-תשלום עד הסדרת כל המסמכים הנדרשים להמשך תשלום התביעות. בבדיקה על פי ניסיון הקרן נבחן שיעור החזרות כפונקציה של חודשים שעברו מאז תשלום האחרון. מבוצעת הערכה על בסיס השיעורים האמורים ומספר התביעות שנמצאות ביום המאזן בהפסקה. כמות התביעות הצפויה לחזרה מוכפלת בגובה עתודה ממוצע של תיק הנכים (כולל תשלומים ושחרורים שהיו). במהלך השנה נעשה שיפור בהפעלת הלוגיקות לצורך שליפת הנתונים המתאימים שהגדיל את ההסתברות הפוטנציאלית לחזרה ומנגד מספר התביעות הצפוי לחזרה שוקלל על בסיס גובה עתודה ממוצעת לתביעה מתמשכת ותביעה רטרואקטיבית בהתאם למחקר שבוצע.

(4) התחייבויות לשארי פנסיונר – התחייבויות הקרן לפנסיונרים של זקנה שנפטרו או לפנסיונרים שיש בגינם תשלומים מובטחים וטרם הוגשה תביעה בגינם. הקרן התחילה להעמיד התחייבות בגין אוכלוסיה זו החל משנת 2019 וסה"כ ההתחייבות בגינם הינה 3.6 מיליון ש"ח וכלולה במאזן תחת סעיף התחייבות עבור תביעות לשארי מבוטח שקרו וטרם דווחו (IBNR).

ב. פירוט הנחות

(1) התחייבות לשארי פעיל – הנחות עיקריות שעומדות בבסיס החישוב:

א. הנחת נישואים – בהתאם לטבלה 10פ - עבור תביעות IBNR.

ב. מספר ילדים וגיל יתום סטטיסטי – טבלה 11פ

ג. הויון מזערי – החישוב עבור פנסיות מינימום הוא עם ריבית תעריפית.

ד. הנחת דחיה עקב תקופת אכשרה – 6% מסך מקרי התביעות שנמצאים בתקופת האכשרה (5 שנים מיום הפטירה).

ה. פקטור הפחתת הסתברות נישואים - הנחת העבודה היא שמקרי המוות משולמים בגין מקרים של נישואים ולכן המסקנה שאלו שטרם הגישו תביעה, הסתברותם להיות נישואים נמוכה מהאומדן ולצורך כך מחושב פקטור הפחתת הסתברות לנישואין אשר משתנה בהתאם לשנת המוות.

(2) התחייבות לנכים - הנחות עיקריות שעומדות בבסיס החישוב :

א. אומדן תביעה ממוצעת – מחושב על בסיס התחייבויות ותשלומים חד פעמיים ששולמו במהלך השנה. בשנת 2018 נוספה אוכלוסיית פנסיונרים עבורה חישוב העתודה מבוצע לפי היוון שונה ולכן מבוצע אומדן שונה לשתי האוכלוסיות.

1. אומדן תביעה ממוצעת למקבלי קצבה קיימים 218 אלף ש"ח לעומת 225 אלף ש"ח בשנת 2018 (קיטון בשל הפעלת פקטור גבוה יותר של תביעות ח"פ. ראה סעיף ב)

2. אומדן תביעה ממוצעת לפנסיונרים 211 אלף ש"ח לעומת 176 אלף ש"ח בשנת 2018.

ב. שקלול תביעה ממוצעת - בעקבות מחקר שבוצע על התפלגות התביעות במהלך שנת 2019, נמצא כי קיים אחוז התפלגות שונה בין תביעות שוטפות לתביעות רטרואקטיביות בהתאם לזמן שעבר מתאריך האירוע (אחוז גבוה יותר של תביעות רטרואקטיביות ככל שחלף זמן ארוך יותר).

(3) התחייבות לתביעות נכות בהפסקה - הנחות עיקריות שעומדות בבסיס החישוב :

א. וקטור הסתברות חזרה לפי מס חודשי הפסקת תשלום – מחושב על פי נסיון הקרן. וקטור הסתברות עלה משנה קודמת בשל שיפור מאגר הנתונים שנלקח לצורך מחקר הנסיון.

ב. שקלול תביעה ממוצעת – 70% לתביעה שוטפת ו-30% לתביעה רטרואקטיבית בהתאם למחקר שבוצע השנה.

ג. גובה עתודה ממוצעת של תיק הנכים – כולל תשלומים ושחרורים. הפחתה לעומת שנה קודמת עקב הפעלת שקלול תביעה ממוצעת בין תביעה שוטפת לתביעה ח"פ.

1. מקבלי קצבה קיימים- 346 אלף ש"ח לעומת 425 אלף ש"ח בשנת 2018.

2. פנסיונרים- 309 אלף ש"ח לעומת 391 אלף ש"ח בשנת 2018.

ד. הפחתת תביעות שרשומות במאזן דצמבר כתביעות נכות שוטפות ומסתיימות בינואר (בניכוי חזרות צפויות) – ביטול ההפחתה השנה גרם לגידול במספר התביעות הצפויות.

(4) התחייבויות לשארי פנסיונר – הנחות בהתאם לנתונים בפועל של הפנסיונרים שנפטרו.

ג. התפתחות עבור תביעות שקרו וטרם דווחו (IBNR)

מקבלי קצבה קיימים

אלפי ש"ח	שאירי מבוטח	נכים
התחייבויות בגין אירועים שקרו לפני שנת הדיווח וטרם דווחו:		
יתרת התחייבויות לתחילת השנה	50,171	97,564
ערך נוכחי של תביעות שדווחו ואושרו בשנת הדיווח	1,500	56,631
ערך נוכחי של תביעות שדווחו בשנת הדיווח וטרם אושרו	1,160	12,364
יתרת התחייבויות לסוף השנה	44,692	53,788
הערכת עודף (חוסר)	2,819	-25,219
התחייבויות בגין אירועים שקרו בשנת הדיווח וטרם דווחו		
סך כל ההתחייבויות לסוף השנה ¹	44,692	53,788

נכים – חוסר – נובע מעדכון תחזית תביעות צפויות

פנסיונרים

אלפי ש"ח	שאירי מבוטח	נכים
התחייבויות בגין אירועים שקרו לפני שנת הדיווח וטרם דווחו:		
יתרת התחייבויות לתחילת השנה	47,985	224,266
ערך נוכחי של תביעות שדווחו ואושרו בשנת הדיווח	22,494	106,785
ערך נוכחי של תביעות שדווחו בשנת הדיווח וטרם אושרו	1,058	21,319
יתרת התחייבויות לסוף השנה	14,107	67,211
הערכת עודף (חוסר)	10,326	28,951
התחייבויות בגין אירועים שקרו בשנת הדיווח וטרם דווחו		
סך כל ההתחייבויות לסוף השנה ²	84,578	355,486

שאירי מבוטח – עודף הנובע בעיקרו מתביעות שטופלו כשארי מוקפא עקב חוסר זכאות.

נכים – עודף הנובע בעיקרו מעודף עתודת IBNR ששוחררה בגין תביעות ששולמו השנה ועדכון תחזית תביעות צפויות.

¹ התחייבויות לשארי מבוטח לא כוללות התחייבות לשארי פנסיונר בגובה 2,598 אלפי ש"ח.² התחייבויות לשארי מבוטח לא כוללות התחייבות לשארי פנסיונר בגובה 1,037 אלפי ש"ח.

ד. התפתחות עבור תביעות תלויות**מקבלי קצבה קיימים**

אלפי ₪	שארי מבוטח	נכים	נכים - הפסקת תשלום
התחייבויות בגין אירועים שקרו לפני שנת הדיווח:			
יתרת התחייבויות לתחילת השנה	13,863	36,418	23,102
ערך נוכחי של תביעות שאושרו בשנת הדיווח	5,704	5,792	5,002
יתרת התחייבויות לסוף השנה	9,521	20,091	28,062
הערכת עודף (חסר)	-1,362	10,535	-9,962
ערך נוכחי של תביעות שדווחו בשנת הדיווח וטרם אושרו ³	1,160	12,364	
התחייבויות בגין אירועים שקרו בשנת הדיווח דיווח	-	93	47,090
סך כל ההתחייבויות לסוף השנה	10,681	32,548	75,152

נכים - עודף הנובע בעיקרו מעודף עתודת IBNR ששוררה בגין תביעות ששולמו השנה ותביעות שנדחו

נכים הפסקת תשלום – חוסר הנובע מעדכון עתודה ממוצעת.

פנסיונרים

אלפי ₪	שארי מבוטח	נכים	נכים - הפסקת תשלום
התחייבויות בגין אירועים שקרו לפני שנת הדיווח:			
יתרת התחייבויות לתחילת השנה	20,255	26,166	11,036
ערך נוכחי של תביעות שאושרו בשנת הדיווח	16,002	17,237	2,685
יתרת התחייבויות לסוף השנה	3,526	6,146	4,337
הערכת עודף (חסר)	727	2,783	4,014
ערך נוכחי של תביעות שדווחו בשנת הדיווח וטרם אושרו	1,058	21,319	
התחייבויות בגין אירועים שקרו בשנת הדיווח דיווח	23,749	57,910	58,998
סך כל ההתחייבויות לסוף השנה	28,333	85,375	63,335

³ נוספה שורה לפורמט המקורי כדי להביא לסגירת מעגל שלמה לתביעות שהיו ב- IBNR בשנה קודמת והפכו לתלויות במהלך השנה.

ה. פירוט התחייבויות עבור תביעות שקרו וטרם דווחו ותביעות תלויות לפי שנת אירוע**שארי מבוטח - מקבלי קצבה קיימים**

שארי מבוטח				שנת האירוע
תביעות תלויות		IBNR		
יתרת התחייבות (באלפי ₪)	כמות אירועים	יתרת התחייבות (באלפי ₪)	כמות אירועים	
				2019
				2018
3,095	10	13,734	61	2017
1,229	10	5,826	65	2016
814	13	5,810	57	2015
780	9	3,406	51	2014
209	6	1,366	37	2013
4,554	42	14,550	242	2012 ומטה
10.681	90	44.692	513	סך הכל ⁴

שארי מבוטח - פנסיונרים

שארי מבוטח				שנת האירוע
תביעות תלויות		IBNR		
יתרת התחייבות (באלפי ₪)	כמות אירועים	יתרת התחייבות (באלפי ₪)	כמות אירועים	
23,748	25	69,487	189	2019
4,585	12	15,091	90	2018
-	-	-	-	2017
-	-	-	-	2016
-	-	-	-	2015
-	-	-	-	2014
-	-	-	-	2013
				2012 ומטה
28,333	37	84,578	279	סך הכל ⁵

⁴ לא כולל התחייבות לשארי פנסיונר תחת עמודה של IBNR⁵ כנייל

מקבלי קצבה קיימים

נכים - הפסקת תשלום		נכות				שנת האירוע
תביעות תלויות		תביעות תלויות		IBNR		
יתרת התחייבות (באלפי ₪)	כמות אירועים	יתרת התחייבות (באלפי ₪)	כמות אירועים	יתרת התחייבות (באלפי ₪)	כמות אירועים	
-	-	-	-	-	-	2019
-	-	-	-	-	-	2018
24,406	71	17,092	77	32,310	146	2017
15,625	45	15,456	70	6,598	30	2016
11,934	34	-	-	9,149	41	2015
7,527	22	-	-	4,073	18	2014
6,532	19	-	-	1,577	7	2013
9,128	25	-	-	81	0	2012 ומטה
75,152	216	32,548	147	53,788	242	סך הכל

פנסיונרים

נכים - הפסקת תשלום		נכות				שנת האירוע
תביעות תלויות		תביעות תלויות		IBNR		
יתרת התחייבות (באלפי ₪)	כמות אירועים	יתרת התחייבות (באלפי ₪)	כמות אירועים	יתרת התחייבות (באלפי ₪)	כמות אירועים	
41,316	71	57,130	252	288,276	1,321	2019
22,019	132	28,245	145	67,210	350	2018
-	-	-	0	-	-	2017
-	-	-	0	-	-	2016
-	-	-	0	-	-	2015
-	-	-	0	-	-	2014
-	-	-	0	-	-	2013
						2012 ומטה
63,335	203	85,375	397	355,486	1,671	סך הכל

6. עודף (גירעון) אקטוארי**א.1. פירוט הגורמים לעודף (גירעון) דמוגרפי**

לשנה שהסתיימה ביום	לשנה שהסתיימה ביום	לתקופה של 3 חודשים שהסתיימה ביום					העודף (גירעון) שנגרם מהגורמים המפורטים בתקופת הדיווח
		31/03/2019	30/06/2019	30/09/2019	31/12/2019		
					אלפי ₪	אחו ים	
אחו ים	אחו ים	אחו ים	אחו ים	אחו ים	אחו ים	אלפי ₪	
0.17	0.11	0.03	0.03	0.04	0.01	12,180	א. מקרי מוות – מבוטחים
0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	(684)	ב. מקרי מוות – פנסיית קנה ושאירים
(0.03)	(0.02)	0.01	(0.01)	(0.01)	(0.01)	(5,884)	ג. מקרי מוות – נכים
(0.21)	(0.06)	0.00	(0.02)	(0.03)	(0.01)	(11,077)	ד. יציאה לנכות
0.03	(0.07)	(0.05)	(0.02)	0.01	(0.01)	(4,519)	ה. חזרה מנכות
(0.00)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	(243)	ו. ביטוח משנה
0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0	ז. פרישות במהלך השנה
0.00	(0.01)	0.00	0.00	0.00	(0.01)	(12,841)	ח. שינויים בשיטות והנחות
0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0	ט. שינויים בתקנון הקרן
(0.06)	0.01	0.00	0.02	(0.00)	(0.00)	(2,157)	י. סך הגורמים האחרים
(0.10)	(0.03)	(0.01)	0.00	0.01	(0.03)	(25,225)	סה"כ עודף (גירעון) הנובע מהגורמים המפורטים לעיל

א.2. סך הגירעון לרבעון המסתיים ב-31 לדצמבר 2019 הוא בגובה 25.255 מליון ש"ח ומהווה גרעון של 0.034% מההתחייבויות הצבורות לאותו תאריך.

א.3. לפי חוזר 2017-3-3 הקרן מעדכנת את היתרות הצבורות של העמיתים והפנסיות מדי רבעון בהתאם לעודף (גירעון) שנבע באותו רבעון.

איזון דמוגרפי נדרש בגין הרבעון הנוכחי :

**עמיתי הקרן - הפחתה של 0.034% ליתרות הצבורות.
מקבלי קצבאות - הפחתה של 0.034% מהפנסיה.**

⁶ בהתאם לחוזר 2018-3-1 "דוח אקטואר שנתי של קרן פנסיה" יש לדווח בשורה זו רק בגין שנת 2017, אי לכך הגרעונות הקטנים שהיו במהלך הרבעונים תחת שורה זו, נרשמו תחת סעיף "גורמים אחרים".

4.א. פירוט שינויים מהותיים בדוח –

חישוב העודף (גירעון) דמוגרפי מתבצע מדי רבעון, דוח התנועה מוצג לפי צפי על בסיס הנחות שהיו בתוקף במאזן הרבעוני הקודם, כאשר כל שינוי שנבע משינויי הנחות שהיו במהלך הרבעון, יבוא לידי ביטוי בסעיף ח' בטבלה לעיל.

החל משנת 2018, בהתאם לחוזרים 2018-9-10 ו- 2018-3-1⁷, יש לכלול את השפעת ה- IBNR והתביעות התלויות בשורות הרלוונטיות של דוח התנועה בעודף ולא כשורה נפרדת כפי שהיה נהוג עד דצמבר 2017.

א.4.א. שינויים בשיטת ההנחות – בהתאם לחוזר 2019-1-10 עודכן מודל שיפורי תמורת וההשפעה על גידול ההתחייבויות היתה בגובה 10.6 מליון ש"ח. בנוסף בוצע עדכון בהנחת דילול האג"ח המיועד ודמי ניהול לנכים בעתודת שארי נכה בגובה 2.2 מליון ש"ח.

א.4.ב. ביטוח משנה – ראה פירוט בסעיף 8 "ביטוח משנה".

⁷ חוזרים להוראות דיווח דוח אקטואר שנתי ורבעוני

1. ב. פירוט בדבר עודף (גירעון) הנובע מגורמי תשואה וריבית למקבלי קצבה והתנועה בעתודה

זכאים קיימים

לשנה שהסתיימה ביום		לתקופה של 3 חודשים שהסתיימה ביום					העודף (גירעון) שנגרם מהגורמים המפורטים בתקופת הדיווח
31/12/2018	31/12/2019	31/03/2019	30/06/2019	30/09/2019	31/12/2019		
אחו ים	אחו ים	אחו ים	אחו ים	אחו ים	אחו ים	אלפי ₪	
0.48	0.24	0.24	0.29	0.40	0.59	155	עתודה לזכאים קיימים לתחילת התקופה
0.03	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1	גורמים אחרים
(1.36)	5.32	1.56	0.58	2.14	0.94	237	עודף (גרעון) בגין סטייה מהנחת שיעור תשואת הנכסים הצפויה במהלך התקופה
1.09	(4.54)	(1.50)	(0.48)	(1.95)	(0.69)	(175)	עודף (גרעון) בגין שינויים בריבית להיוון של ההתחייבויות לסוף התקופה
0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0	גרעון (עודף) מיועד לחלוקה
0.24	0.86	0.29	0.40	0.59	0.86	218	עתודה לזכאים קיימים לסוף התקופה
0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00		עודף (גרעון) למעד החלוקה

למקבלי קצבה קיימים –
בסיסי למקבלי קצבה קיימים

לשנה שהסתיימה ביום		לתקופה של 3 חודשים שהסתיימה ביום					העודף (גירעון) שנגרם מהגורמים המפורטים בתקופת הדיווח
31/12/2018	31/12/2019	31/03/2019	30/06/2019	30/09/2019	31/12/2019		
אחו ים	אחו ים	אחו ים	אחו ים	אחו ים	אחו ים	אלפי ₪	
0.98	0.75	0.75	1.00	1.00	0.99	22,880	עתודה למקבלי קצבה קיימים לתחילת התקופה
0.03	0.02	0.00	0.02	(0.00)	0.00	67	גורמים אחרים
(1.45)	6.93	2.25	0.92	2.40	1.20	27,688	עודף (גרעון) בגין סטייה מהנחת שיעור תשואת הנכסים הצפויה במהלך התקופה
1.41	(5.69)	(1.94)	(0.59)	(2.41)	(0.87)	(20,074)	עודף (גרעון) בגין שינויים בריבית להיוון של ההתחייבויות לסוף התקופה
(0.26)	(0.71)	(0.05)	(0.34)	0.00	(0.32)	(7,421)	גרעון (עודף) מיועד לחלוקה
0.75	1.00	1.00	1.00	0.99	1.00	23,140	עתודה למקבלי קצבה קיימים לסוף התקופה
0.27	0.75	0.06	0.36	0.00	0.33		עודף (גרעון) למעד החלוקה

למקבלי קצבה קיימים –
הלכה למקבלי קצבה קיימים

לשנה שהסתיימה ביום		לתקופה של 3 חודשים שהסתיימה ביום					העודף (גירעון) שנגרם מהגורמים המפורטים בתקופת הדיווח
31/12/2018	31/12/2019	31/03/2019	30/06/2019	30/09/2019	31/12/2019		
אחו ים	אחו ים	אחו ים	אחו ים	אחו ים	אחו ים	אלפי ₪	
(0.22)	(0.17)	(0.17)	(0.50)	(0.74)	(0.80)	(594)	עתודה למקבלי קצבה קיימים לתחילת התקופה
(0.01)	(0.01)	(0.00)	(0.01)	0.00	0.00	(2)	גורמים אחרים
(1.45)	5.61	1.66	0.38	2.43	1.04	776	עודף (גרעון) בגין סטייה מהנחת שיעור תשואת הנכסים הצפויה במהלך התקופה
1.46	(5.91)	(1.99)	(0.63)	(2.52)	(0.90)	(670)	עודף (גרעון) בגין שינויים בריבית להיוון של ההתחייבויות לסוף התקופה
0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0	גרעון (עודף) מיועד לחלוקה
(0.17)	(0.66)	(0.50)	(0.74)	(0.80)	(0.66)	(490)	עתודה למקבלי קצבה קיימים לסוף התקופה
0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00		עודף (גרעון) למעד החלוקה

לפנסיונרים –
בסיסי למקבלי קצבה

לשנה שהסתיימה ביום		לתקופה של 3 חודשים שהסתיימה ביום					העודף (גירעון) שנגרם מהגורמים המפורטים בתקופת הדיווח
31/12/2018	31/12/2019	31/03/2019	30/06/2019	30/09/2019	31/12/2019		
אחו ים	אחו ים	אחו ים	אחו ים	אחו ים	אחו ים	אלפי ₪	
0.00	(1.00)	(1.00)	0.28	0.17	0.26	3,242	עתודה לפנסיונרים לתחילת התקופה
(0.01)	0.00	(0.00)	0.01	0.00	0.00	22	גורמים אחרים
(2.63)	1.98	1.13	(0.15)	0.26	0.72	10,771	עודף (גרעון) בגין סטייה מהנחת הריבית במקדם במהלך התקופה
0.10	(0.22)	(0.10)	0.09	(0.15)	(0.07)	(996)	עודף (גרעון) בגין שינויים בשיעורי ריבית להיוון של ההתחייבויות לסוף התקופה
0.88	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0	גרעון (עודף) מיועד לחלוקה
(1.00)	0.87	0.28	0.17	0.26	0.87	13,039	עתודה לפנסיונרים לסוף התקופה
(0.90)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00		עודף (גרעון) למעד החלוקה

**לפנסיונרים –
הלכה למקבלי קצבה**

לשנה שהסתיימה ביום		לתקופה של 3 חודשים שהסתיימה ביום					העודף (גירעון) שנגרם מהגורמים המפורטים בתקופת הדיווח
31/12/2018	31/12/2019	31/03/2019	30/06/2019	30/09/2019	31/12/2019		
אלפי ₪	אלפי ₪	אלפי ₪	אלפי ₪	אלפי ₪	אלפי ₪		
353	0.46	0.21	0.48	(1.00)	(1.00)	0.00	עתודה לפנסיונרים לתחילת התקופה
1	0.00	0.00	0.01	(0.00)	0.00	0.34	גורמים אחרים
666	0.75	0.40	(0.30)	1.41	2.28	(2.41)	עודף (גרעון) בגין סטייה מהנחת הריבית במקדם במהלך התקופה
(55)	(0.06)	(0.13)	0.09	(0.08)	(0.18)	0.08	עודף (גרעון) בגין שינויים בשיעורי ריבית להיוון של ההתחייבויות לסוף התקופה
(77)	(0.09)	0.00	0.00	0.00	(0.09)	1.00	גרעון (עודף) מיועד לחלוקה
888	1.00	0.46	0.21	0.48	1.00	(1.00)	עתודה לפנסיונרים לסוף התקופה
	0.09	0.00	0.00	0.00	0.09	(1.03)	עודף (גרעון) למעד החלוקה

ב.2. החל מינואר 2018, בהתאם לחוזר 3-3-2017, נספח 2, סעיף ד.1.ג, העודף (גירעון) הנובע מגורמי תשואה וריבית למקבלי הקצבה, מחושב ונזקף מדי רבעון באמצעות התאמת ההתחייבויות. על אף האמור, עדכון הפנסיות בגין עודף תשואתי של שנת 2019 ייעשה רק החל מתשלום הפנסיה בגין אפריל 2020, כלומר בפנסיה המשולמת ב-1 למאי 2020.

אחוז העודף (גירעון) שיחולק בפועל (מורכב מהכפלה של ארבעה רבעונים) ישתנה בהתאם למועד הפרישה ברבעון הרלוונטי במהלך השנה.

ב.3. להלן העדכונים של עודף (גירעון) תשואתי בגין הרבעון הנוכחי שייעשו בתשלום הפנסיה בגין אפריל 2020:

ב.3.א. זכאים קיימים – אין.

ב.3.ב. מקבלי קצבה קיימים – "בסיסי למקבלי קצבה קיימים" – עודף תשואתי בגובה 0.33%.

ב.3.ג. מקבלי קצבה קיימים – "הלכה למקבלי קצבה קיימים" – אין.

ב.3.ד. פנסיונרים – "בסיסי למקבלי קצבה" – אין

ב.3.ה. פנסיונרים "הלכה למקבלי קצבה" – עודף תשואתי בגובה 0.09%.

ב.4. פירוט התנועה בעודף

ב.4.א. זכאים קיימים

התשואה בפועל שהושגה בנכסי מקבלי הקצבה היתה גבוהה ב-0.94% מהתשואה הצפויה ברבעון ומנגד היה גידול בהתחייבויות הפנסיוניות של 0.69% כתוצאה מירידה משוקללת בוקטור ריבית ההיוון ולכן נוצר עודף תשואתי בגובה 0.25%. העודף התשואתי נשמר בעתודות מקבלי הקצבה היות ולא חורגת מערך מוחלט של 1% מסך ההתחייבויות.

ב.4.ב. מקבלי קצבה קיימים "בסיסי למקבלי קצבה קיימים"

התשואה בפועל שהושגה בנכסי מקבלי הקצבה היתה גבוהה ב-1.20% מהתשואה הצפויה ברבעון ומנגד היה גידול בהתחייבויות הפנסיוניות של 0.87% כתוצאה מירידה משוקללת בוקטור ריבית ההיוון ולכן נוצר עודף תשואתי בגובה 0.33%. היות ועתודות מקבלי הקצבה חורגת מ 1% מההתחייבויות, נזקף עודף תשואתי בגובה 0.32% שההגדלה של הפנסיות בגינו בגובה 0.33% יהיה רק החל מפנסיות בגין אפריל 2020 וזאת בהתאם לחוזר 2017-3-3 (ראה סעיף 6 ב.2).

ב.4.ג. מקבלי קצבה קיימים "הלכה למקבלי קצבה קיימים"

התשואה בפועל שהושגה בנכסי מקבלי הקצבה היתה גבוהה ב-1.04% מהתשואה הצפויה ברבעון ומנגד היה גידול בהתחייבויות הפנסיוניות של 0.90% כתוצאה מירידה משוקללת בוקטור ריבית ההיוון ולכן נוצר עודף תשואתי בגובה 0.14%. העודף התשואתי נשמר בעתודות מקבלי הקצבה היות ולא חורגת מערך מוחלט של 1% מסך ההתחייבויות.

ב.4.ד. פנסיונרים – "בסיסי למקבלי קצבה"

התשואה בפועל שהושגה בנכסי הפנסיונרים היתה גבוהה ב-0.72% מהתשואה הצפויה במהלך הרבעון ומנגד היה גידול בהתחייבויות של 0.07% כתוצאה מירידה משוקללת בוקטור ריבית ההיוון ודחיית עדכון הפנסיות במדד לצרכן לאפריל 2020 ולכן נוצר עודף תשואתי בגובה 0.65%. העודף התשואתי נשמר בעתודות מקבלי הקצבה היות ולא חורגת מערך מוחלט של 1% מסך ההתחייבויות.

ב.4.ה. פנסיונרים – "הלכה למקבלי קצבה"

התשואה בפועל שהושגה בנכסי הפנסיונרים היתה גבוהה ב-0.75% מהתשואה הצפויה במהלך הרבעון ומנגד היה גידול בהתחייבויות של 0.06% כתוצאה מירידה משוקללת בוקטור ריבית ההיוון ודחיית עדכון הפנסיות במדד לצרכן לאפריל 2020 ולכן נוצר עודף תשואתי בגובה 0.69%. היות ועתודות מקבלי הקצבה חורגת מ 1% מההתחייבויות, נזקף עודף תשואתי בגובה 0.09% שההגדלה של הפנסיות בגינו בגובה 0.09% יהיה רק החל מפנסיות בגין אפריל 2020 וזאת בהתאם לחוזר 2017-3-3 (ראה סעיף 6 ב.2).

ב.5. מדד לצרכן – בהתאם לחוזר 2017-3-1, העדכון בגין מדד לצרכן לקבוצת מקבלי הקצבה מסוג "פנסיונרים" יהיה אחת לשנה ויעודכן עבור שנת 2019 החל מתשלום הפנסיה בגין אפריל 2020. העדכון של המדד למקבלי קצבה קיימים וזכאים קיימים נעשה מדי חודש בחודשו.

7. ניתוחי רגישות להנחות**א. הנחות דמוגרפיות למבוטחים**

שינוי בשיעורי יציאה לנכות ביחס לצפי		שינוי בשיעורי תמותת מבוטחים ביחס לצפי		
+25%	-25%	+25%	-25%	
-0.042	0.042	-0.009	0.009	עודף (גירעון) דמוגרפי לרבעון האחרון של שנת הדיווח (באחוזים)

הערות:

הצפי שווה לסכום הריסקים שנגבו מעמיתים במהלך הרבעון האחרון. ניתוח הרגישות לא כולל השפעה של שינוי בשיעורי תמותת הנכים (דמי סיכון שארי נכה נוטרלו). האחוז המוצג מחושב לפי השפעת ערך השינוי מחולק ביתרת ההתחייבויות ליום הדוח.

ב. הנחות דמוגרפיות למקבלי קצבאות –

שינוי בהנחת שיעורי תמותת של מקבלי קצבאות		שינוי בהנחת שיעורי החלמה לנכים		
+10%	-10%	+10%	-10%	
0.056	-0.061	0.044	-0.047	עודף (גירעון) דמוגרפי ליום הדוח (באחוזים)

הערות:

שינוי הנחת שיעורי התמותה כולל שינוי בהנחת שיעורי תמותת של מקבלי קצבאות ובני זוגם, שאירים, נכים ובני זוגם. החישוב לא כלל שינוי בהנחת שיעורי החלמה של זכאים קיימים. האחוז המוצג מחושב לפי השפעת ערך השינוי מחולק ביתרת ההתחייבויות ליום הדוח.

ג. הנחות תשואה לפנסיונרים**פנסיונרים – בסיסי למקבלי קצבה**

שינוי בשיעור התשואה על ההשקעות החופשיות הכלול בהנחת הריבית שבמקדם		
2%	-2%	
0.67	0.00	עודף (גירעון) תשואתי לחלוקה לפנסיונרים (באחוזים)

פנסיונרים - הלכה למקבלי קצבה

שינוי בשיעור התשואה על ההשקעות החופשיות הכלול בהנחת הריבית שבמקדם		
2%	-2%	
0.80	0.00	עודף (גירעון) תשואתי לחלוקה לפנסיונרים (באחוזים)

הערות:

חישוב הרגישות לוקח בחשבון את גובה העתודה לפנסיונרים ביום הדוח

לשם הבהרה, החישוב הוא ברמה רבעונית ומניח שהתשואה בפועל שהושגה על הנכסים החופשיים תהיה גבוהה או נמוכה ב-2%.

8. ביטוח משנה

לקרן הפנסיה קיים חוזה ביטוח משנה לכיסוי מקרי מוות באירועי קטסטרופה. סך הפיצוי הינו 100 מיליון דולר, מעל שייר של 100 מיליון דולר, במקרה של אירוע רב נפגעים לרבות רעידת אדמה (למעט טרור). פרמיית ביטוח משנה בשנת 2019 היתה בגובה 1,007 אלפי ש"ח, ובגובה 243 אלף ש"ח לרבעון המסתיים ב-31 לדצמבר 2019. פרמיית ביטוח המשנה מנוכה מנכסי הקרן ובאה לידי ביטוי במסגרת האיזון האקטוארי בסעיף ו' בטבלה של ניתוח העודף (גירעון) דמוגרפי בסעיף 6 א'.

9. הערות והבהרות**9.1. בסיסי החישוב –**

החישובים האקטואריים בדוח זה מבוססים על הנחות דמוגרפיות בהתאם לחוזר מעודכן 2017-3-6 "דרך חישוב מאזן אקטוארי ומקדמי תקנון של קרן פנסיה" החל מ 31 לדצמבר 2017 וחוזר 2019-1-10 "עדכון מערך ההנחות בביטוח חיים ועדכון מודל שיפורי תמורת לחברות ביטוח וקרנות פנסיה".

9.2. הוראות דוח כספי לקרנות פנסיה חדשות –

ב-1 לינואר 2018 נכנסו לתוקף חוזר 2017-3-1 "הוראות לניהול קרן פנסיה חדשה" שמחליף את חוזר 2004-9 וחוזר 2017-3-3 "הוראות דיווח כספי לקרנות פנסיה חדשות" שמחליף את חוזר 2014-3-1. חוזרים אלו, בשילוב הגדלת שיעור האג"ח המיועד ל-60% לכלל אוכלוסיית מקבלי קצבה בקרן (למעט זכאים קיימים לפנסיה) בהתאם ל"תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (זקיפת תשואה בקרן פנסיה חדשה מקיפה), תשע"ז – 2017", (להלן: התקנות) החל מה-1 ביולי 2017, מיועדים לפתור את בעיית הגרעון האקטוארי שנוצר בעת פרישת עמיתים לפנסיה זקנה והגרעונות בגין גביית ריסקים בשל פער בין הריבית הגלומה במקדמים לריבית חסרת סיכון בה מחושבת ההתחייבויות.

כל הפרשים החל מינואר 2018 ("פנסיונרים") מנוהלים במסלולי השקעה נפרדים וייעודיים להם, היות וההתחייבות האקטוארית בגין פנסיונרים אלו מחושבת באופן שלא ייווצר גרעון ולכן תשואת היעד צריכה להיות בהתאם לריבית הגלומה במקדמים כדי לשמור על יציבות תשלומי הפנסיות. בנוסף, תשלומי הפנסיה לקבוצת הפנסיונרים מוצמדים למדד המחירים לצרכן פעם בשנה בחודש אפריל בגין השנה הקלנדרית שעברה בניגוד לשאר מקבלי הקצבאות שפרשו לפני 2018 שתשלומי הפנסיה שלהם מוצמדים באופן חודשי למדד המחירים לצרכן.

מאחר ועדכון הפנסיות בשל השינוי במדד נערך אחת לשנה בעוד זקיפת המדד להתחייבות לפנסיונרים נעשית מדי רבעון⁸, הפער האקטוארי שנוצר נזקף בשלב חישוב העודף (גירעון) תשואתי של הפנסיונרים ולא בשלב הדמוגרפי לכלל הקרן⁹.

9.3. מסד הנתונים –

9.3.1. מקבלי קצבה – על בסיס נתוני פנסיונרים ממחלקת תביעות נכון ל-31 לדצמבר 2019.

9.3.2. עמיתים – על בסיס מערכת זכויות עמיתים והתאמה לנתונים הכספיים.

9.4. גירעון שנתי –

סך הגירעון המצטבר לכל שנת 2019 עומד על 0.03% מההתחייבויות הצבורות. ניתן לראות שבדומה לנתוני שנת 2018, הגרעון בגין פרישות חדשות נעלם וזאת בשל כניסתם לתוקף של חוזרים 2017-3-1 ו 2017-3-3 שפתרו את בעיית הגרעון האקטוארי שנוצר בעת פרישת עמיתים לפנסיה זקנה (ראה סעיף 9.2). בנוסף, בעקבות עדכון ההנחות הדמוגרפיות ובעקבות עדכון דמי הסיכון בתקנון, חלה ירידה בגרעון שנוצר מסעיף הנכות אם כי הוא עדיין קיים אך מתקזז ברובו עם העודף הנוצר בסעיף מקרי המוות של המבוטחים. לאור זאת, יש לבחון עדכון נוסף של דמי הסיכון לאחר ניתוח מחקרי הקרנות שהוגשו לפיקוח בסוף שנת 2019, ראה סעיף 9.6.

9.5. גורמים נוספים שלא נלקחו בחשבון

9.5.1. עמיתים שהגיעו לגיל 60 לפני 31 לדצמבר 2007-

חוזר 2013-3-2 נותן התייחסות מיוחדת לעמיתים שהגיעו לגיל 60 לפני 31 לדצמבר 2007 ומזכה אותם בעת יציאה לפנסיה בשימוש של מקדמי פנסיה שהיו נהוגים מיום

⁸ סעיף 9.3(א) חוזר 2017-3-1

⁹ תואם את ההנחה שיצאה מרשות שוק ההון "עדכון מדד בקצבאות הפנסיונרים" מיום 12 לפברואר 2019

16.3.2005 ועד יום 31.12.2007 וזאת ביחס ליתרה הצבורה ליום 31 לדצמבר 2007. משמעות הדבר שבגין מבוטחים אלו וכספים אלו קיים גרעון פוטנציאלי של כ-10% שימומש ויירשם בעת פרישתם לפנסיה¹⁰. ביום המאזן מדובר על 70 מליון ש"ח עבור כ-1,100 עמיתים זכאים. (כ-0.1% של היתרה הצבורה שבכל זאת אמורה לגרום לגרעון של כ-7 מליון ש"ח) מספר זה עלול להשתנות בעקבות אי וודאות לגבי מימוש הגרעון. הגרעון יכול לקטון אם עמיתים פרשו למסלולים עם תקופת הבטחה או ימותו. בנוסף אם עמיתים יעזבו את הקרן לפני יציאה לפנסיה או ימשכו חלק מהיתרה כפיצויים.

9.5.2. פנסיות לשאירים עבור הורים נתמכים.

9.5.3. קיזוז קצבאות ותשלומים ממקורות אחרים.

9.6. **בחינת הנחות דמוגרפיות** – סעיף 1.2.1.g בסימן ג' לפרק 1 בחלק 2 של שער 5 ('מידת התחייבויות') קובע כי אחת לשלוש שנים תבצע קרן פנסיה בדיקה מקיפה של כל אחת מההנחות העומדות בבסיס המאזן האקטוארי ובבסיס המקדמים. הקרן הגישה את תוצאות הבדיקה בצירוף חוות דעת בסוף נובמבר 2019. המלצת הקרן היתה להגדיל את דמי הסיכון של נכים ולהקטין את דמי הסיכון לשאירים בדומה למגמה המשתקפת בתוצאות המאזן האקטוארי.

9.7. **עדכון תקנון** – בהמשך לעדכון מודל שיפורי התמורה בהנחות ששימשו לחישוב ההתחייבויות נכון לסוף דצמבר 2019, הנהלת הקרן, בהתאם להוראות האוצר, הגישה לאוצר לאישור מקדמים מעודכנים בפברואר 2020. המקדמים המעודכנים ייכנסו לתוקף בתקנון מעודכן החל מ 1 ליוני 2020. מקדמים אלו מגדילים את מקדם ההמרה לזקנה בכ-0.5%, מקטינים את דמי הסיכון לשאירים עבור גברים בכ-3% ומגדילים את דמי הסיכון לשאירים לנשים בכ-3%.

¹⁰ חוזר 2007-3-6 מאפשר לקרן אם להכיר בגרעון גלום זה ביום מעבר לבסיס החדש או רק ביום פרישת העמית לפנסיה. הקרן בחרה לדחות את ההכרה בגרעון זה עקב אי ודאות המצוינת בהמשך לגבי מימוש גרעון פוטנציאלי זה.

10. נספחים סטטיסטיים –

בהתאם להנחיית האוצר, הגדרת עמיתים פעילים ומוקפאים בנתונים הסטטיסטיים היא בהתאם לחוזר 3-9-2016 ולא לפי הגדרת התקנון הקיים. במאזן מוצגות שתי קבוצות אלו ביחד ומשתתפות באופן שווה בעודף האקטוארי.

מידע אודות עמיתי הקרן :

מספר עמיתים ליום 31/12/2019		זכר	נקבה	סה"כ
<u>עמיתים שאינם מקבלי קצבה</u>				
פעילים ¹¹		201,394	285,522	486,916
שאינם פעילים		149,860	205,918	355,778
סה"כ עמיתים שאינם מקבלי קצבה		351,254	491,440	842,694
<u>מקבלי קצבה</u>				
זכאים קיימים לפנסיה	זקנה ¹²	18	19	37
	שאר	15	39	54
	נכות	3	5	8
סה"כ זכאים קיימים לפנסיה		36	63	99
מקבלי קצבה קיימים	זקנה	1,345	1,568	2,913
	שאר	893	1,201	2,094
	נכות	602	700	1,302
סה"כ מקבלי קצבה קיימים		2,840	3,469	6,309
פנסיונרים	זקנה	744	1,066	1,810
	שאר	112	161	273
	נכות	309	391	700
סה"כ פנסיונרים		1,165	1,618	2,783
סה"כ עמיתי הקרן		355,295	496,590	851,885

¹¹ מספר עמיתים פעילים אינו כולל מקבלי קצבת נכות הנכללים במסגרת מקבלי קצבה

¹² כולל שארי זקנה

א. התפלגות עמיתים פעילים לפי גילאים

גיל	זכר			נקבה			סה"כ		
	מספר עמיתים	צבירה ממוצעת (ש"ח)	שכר ממוצע (ש"ח)	מספר עמיתים	צבירה ממוצעת (ש"ח)	שכר ממוצע (ש"ח)	מספר עמיתים	צבירה ממוצעת (ש"ח)	שכר ממוצע (ש"ח)
עד 24	20,503	20,596	7,426	27,920	18,060	5,295	48,423	19,134	6,197
25-29	30,922	63,095	8,895	39,581	48,330	6,496	70,503	54,806	7,548
30-34	33,037	128,442	10,901	40,950	95,065	7,971	73,988	109,968	9,280
35-39	28,585	171,648	11,090	37,747	138,297	8,354	66,332	152,669	9,533
40-44	24,412	214,609	10,832	34,385	157,169	7,775	58,797	181,017	9,044
45-49	20,532	251,183	10,279	31,964	141,915	6,407	52,496	184,652	7,921
50-54	15,210	231,158	9,325	25,965	118,512	5,468	41,175	160,124	6,893
55-59	11,442	201,866	8,430	21,133	110,514	5,061	32,576	142,602	6,245
60-64	8,747	184,156	7,614	14,535	113,646	4,549	23,282	140,136	5,700
65-69	5,254	164,825	4,692	7,628	90,598	679	12,882	120,870	2,316
70 ומעלה	2,749	96,741	3	3,713	50,955	11	6,462	70,432	8
סה"כ	201,394	151,385	9,481	285,522	103,024	6,441	486,916	123,027	7,699

ב. התפלגות עמיתים שאינם פעילים לפי גילאים

סך הכל		נקבה		זכר		גיל
צבירה ממוצעת (ש"ח)	מספר עמיתים	צבירה ממוצעת (ש"ח)	מספר עמיתים	צבירה ממוצעת (ש"ח)	מספר עמיתים	
8,159	31,742	7,459	20,007	9,352	11,735	עד 24
14,848	55,181	12,381	30,942	17,997	24,239	25-29
19,960	51,187	17,452	28,879	23,208	22,308	30-34
24,779	43,258	23,501	23,952	26,365	19,305	35-39
31,136	35,527	27,467	19,548	35,625	15,979	40-44
35,785	32,048	28,432	17,922	45,114	14,126	45-49
33,801	25,851	24,612	14,966	46,434	10,886	50-54
32,024	23,249	24,276	14,144	44,062	9,105	55-59
37,106	23,596	31,733	15,503	47,398	8,093	60-64
42,960	18,163	32,858	11,356	59,813	6,807	65-69
21,055	15,976	15,589	8,699	27,588	7,277	70 ומעלה
25,396	355,778	21,164	205,918	31,211	149,860	סה"כ

ג. התפלגות מקבלי קצבה לפי גילאים

ג.1. זכאים קיימים (גברים)

סה"כ		קנה ושאר קנה		שארירים		נכים		זכר
קצבה ממוצעת	מספר	קצבה ממוצעת	מספר	קצבה ממוצעת	מספר	קצבה ממוצעת	מספר	גיל
0	0	0	0	0	0	0	0	0-9
1,087	3	0	0	1,087	3	0	0	10-19
1,112	1	0	0	1,112	1	0	0	20-24
0	0	0	0	0	0	0	0	25-29
0	0	0	0	0	0	0	0	30-34
0	0	0	0	0	0	0	0	35-39
0	0	0	0	0	0	0	0	40-44
3,585	1	0	0	0	0	3,585	1	45-49
2,721	4	0	0	3,276	3	1,055	1	50-54
1,709	3	0	0	1,686	2	1,756	1	55-59
1,945	3	0	0	1,945	3	0	0	60-64
1,118	4	1,377	2	859	2	0	0	65-69
1,995	5	1,995	5	0	0	0	0	70-74
446	1	446	1	0	0	0	0	75-79
832	7	915	6	334	1	0	0	80-84
991	4	991	4	0	0	0	0	85-89
0	0	0	0	0	0	0	0	90-94
0	0	0	0	0	0	0	0	95-99
0	0	0	0	0	0	0	0	100 ומעלה
1,514	36	1,257	18	1,697	15	2,132	3	סה"כ

ג.2. זכאים קיימים (נשים)

סה"כ		קנה ושאר קנה		שאירים		נכות		נקבה
קצבה ממוצעת	מספר	קצבה ממוצעת	מספר	קצבה ממוצעת	מספר	קצבה ממוצעת	מספר	גיל
0	0	0	0	0	0	0	0	0-9
1,030	4	0	0	1,030	4	0	0	10-19
0	0	0	0	0	0	0	0	20-24
0	0	0	0	0	0	0	0	25-29
0	0	0	0	0	0	0	0	30-34
0	0	0	0	0	0	0	0	35-39
1,618	2	0	0	1,618	2	0	0	40-44
2,557	5	0	0	2,531	4	2,658	1	45-49
2,094	5	0	0	1,873	4	2,978	1	50-54
1,549	4	0	0	1,549	4	0	0	55-59
1,397	10	0	0	1,190	7	1,880	3	60-64
1,634	11	1,687	2	1,623	9	0	0	65-69
911	4	927	1	906	3	0	0	70-74
652	4	531	3	1,015	1	0	0	75-79
444	4	448	3	434	1	0	0	80-84
1,109	10	1,109	10	0	0	0	0	85-89
0	0	0	0	0	0	0	0	90-94
0	0	0	0	0	0	0	0	95-99
0	0	0	0	0	0	0	0	100 ומעלה
1,395	63	964	19	1,494	39	2,255	5	סה"כ

ג.3. מקבלי קצבה קיימים – בסיסי למקבלי קצבה קיימים (גברים)

סה"כ		קנה ושאר קנה		שאיירים		נכים		זכר
קצבה ממוצעת	מספר	קצבה ממוצעת	מספר	קצבה ממוצעת	מספר	קצבה ממוצעת	מספר	גיל
763	203	0	0	763	203	0	0	0-9
847	324	0	0	847	324	0	0	10-19
1,549	24	0	0	1,594	23	521	1	20-24
3,707	16	0	0	1,247	1	3,871	15	25-29
4,353	35	0	0	3,352	7	4,604	28	30-34
4,185	64	0	0	3,292	22	4,652	42	35-39
3,799	91	0	0	3,421	34	4,024	57	40-44
4,040	106	0	0	2,907	44	4,845	62	45-49
3,413	110	0	0	2,539	32	3,772	78	50-54
2,980	136	0	0	1,690	44	3,597	92	55-59
3,069	211	1,348	15	2,500	52	3,454	144	60-64
2,007	337	1,570	223	1,552	41	3,599	73	65-69
1,554	784	1,513	761	2,909	23	0	0	70-74
1,290	231	1,282	220	1,451	11	0	0	75-79
1,325	59	1,325	59	0	0	0	0	80-84
743	5	743	5	0	0	0	0	85-89
0	0	0	0	0	0	0	0	90-94
1,424	1	1,424	1	0	0	0	0	95-99
0	0	0	0	0	0	0	0	100 ומעלה
1,982	2,737	1,469	1,284	1,440	861	3,882	592	סה"כ

ג.4. מקבלי קצבה קיימים – בסיסי למקבלי קצבה קיימים (נשים)

סה"כ		קנה ושאר קנה		שאיירים		נכות		נקבה
קצבה ממוצעת	מספר	קצבה ממוצעת	מספר	קצבה ממוצעת	מספר	קצבה ממוצעת	מספר	גיל
773	203	0	0	773	203	0	0	0-9
893	276	0	0	893	276	0	0	10-19
716	13	0	0	530	12	2,947	1	20-24
4,313	12	0	0	6,459	6	2,167	6	25-29
4,371	50	0	0	4,235	25	4,507	25	30-34
4,913	101	0	0	5,029	37	4,845	64	35-39
3,845	146	0	0	3,451	65	4,162	81	40-44
3,646	178	0	0	3,962	84	3,364	94	45-49
3,121	222	0	0	3,419	94	2,901	128	50-54
2,005	243	0	0	1,712	114	2,264	129	55-59
2,042	341	1,012	67	2,116	113	2,419	161	60-64
1,272	785	1,137	696	2,322	89	0	0	65-69
1,291	636	1,249	593	1,868	43	0	0	70-74
1,264	119	1,214	113	2,212	6	0	0	75-79
1,132	30	1,126	29	1,305	1	0	0	80-84
1,140	1	1,140	1	0	0	0	0	85-89
0	0	0	0	0	0	0	0	90-94
0	0	0	0	0	0	0	0	95-99
0	0	0	0	0	0	0	0	100 ומעלה
1,869	3,356	1,182	1,499	2,016	1,168	3,113	689	סה"כ

ג.5. מקבלי קצבה קיימים – הלכה למקבלי קצבה קיימים (גברים)

סה"כ		קנה ושאר קנה		שאיירים		נכים		זכר
קצבה ממוצעת	מספר	קצבה ממוצעת	מספר	קצבה ממוצעת	מספר	קצבה ממוצעת	מספר	גיל
992	16	0	0	992	16	0	0	0-9
540	3	0	0	540	3	0	0	10-19
0	0	0	0	0	0	0	0	20-24
2,976	1	0	0	2,976	1	0	0	25-29
4,362	2	0	0	0	0	4,362	2	30-34
6,965	2	0	0	6,965	2	0	0	35-39
3,736	2	0	0	3,736	2	0	0	40-44
2,504	3	0	0	964	2	5,584	1	45-49
2,915	3	0	0	0	0	2,915	3	50-54
2,070	4	0	0	479	3	6,842	1	55-59
958	4	0	0	749	3	1,586	1	60-64
1,585	30	1,570	28	0	0	1,800	2	65-69
1,378	31	1,378	31	0	0	0	0	70-74
325	2	325	2	0	0	0	0	75-79
0	0	0	0	0	0	0	0	80-84
0	0	0	0	0	0	0	0	85-89
0	0	0	0	0	0	0	0	90-94
0	0	0	0	0	0	0	0	95-99
0	0	0	0	0	0	0	0	100 ומעלה
1,649	103	1,431	61	1,484	32	3,508	10	סה"כ

ג.6. מקבלי קצבה קיימים – הלכה למקבלי קצבה קיימים (נשים)

סה"כ		קנה ושאר קנה		שארירים		נכות		נקבה
קצבה ממוצעת	מספר	קצבה ממוצעת	מספר	קצבה ממוצעת	מספר	קצבה ממוצעת	מספר	גיל
469	17	0	0	469	17	0	0	0-9
86	2	0	0	86	2	0	0	10-19
209	1	0	0	209	1	0	0	20-24
952	2	0	0	927	1	977	1	25-29
2,354	1	0	0	0	0	2,354	1	30-34
8,279	1	0	0	8,279	1	0	0	35-39
5,945	2	0	0	9,530	1	2,361	1	40-44
2,066	1	0	0	2,066	1	0	0	45-49
4,539	1	0	0	0	0	4,539	1	50-54
2,743	9	0	0	1,959	3	3,135	6	55-59
1,383	11	1,029	9	767	1	5,178	1	60-64
1,380	45	1,366	41	1,524	4	0	0	65-69
1,715	19	1,773	18	672	1	0	0	70-74
1,425	1	1,425	1	0	0	0	0	75-79
0	0	0	0	0	0	0	0	80-84
0	0	0	0	0	0	0	0	85-89
0	0	0	0	0	0	0	0	90-94
0	0	0	0	0	0	0	0	95-99
0	0	0	0	0	0	0	0	100 ומעלה
1,552	113	1,429	69	1,290	33	3,111	11	סה"כ

7.ג. פנסיונרים – בסיסי למקבלי קצבה (גברים)

סה"כ		קנה ושאר קנה		שאיירים		נכים		זכר
קצבה ממוצעת	מספר	קצבה ממוצעת	מספר	קצבה ממוצעת	מספר	קצבה ממוצעת	מספר	גיל
1,567	28	0	0	1,567	28	0	0	0-9
831	41	0	0	831	41	0	0	10-19
3,323	10	0	0	769	3	4,418	7	20-24
6,538	7	0	0	0	0	6,538	7	25-29
6,870	21	0	0	7,627	2	6,791	19	30-34
5,182	18	0	0	4,651	3	5,288	15	35-39
5,277	32	0	0	3,753	1	5,326	31	40-44
5,467	39	0	0	2,549	3	5,710	36	45-49
4,371	30	0	0	707	1	4,497	29	50-54
3,823	68	0	0	1,107	4	3,993	64	55-59
3,912	79	2,344	15	2,033	5	4,471	59	60-64
2,045	542	1,948	507	2,485	7	3,701	28	65-69
1,467	153	1,452	151	2,606	2	0	0	70-74
1,471	22	1,567	20	508	2	0	0	75-79
1,577	3	1,577	3	0	0	0	0	80-84
0	0	0	0	0	0	0	0	85-89
0	0	0	0	0	0	0	0	90-94
0	0	0	0	0	0	0	0	95-99
0	0	0	0	0	0	0	0	100 ומעלה
2,605	1,093	1,836	696	1,566	102	4,776	295	סה"כ

ג.8. פנסיונרים – בסיסי למקבלי קצבה (נשים)

סה"כ		קנה ושארי קנה		שאירים		נכות		נקבה
קצבה ממוצעת	מספר	קצבה ממוצעת	מספר	קצבה ממוצעת	מספר	קצבה ממוצעת	מספר	גיל
918	38	0	0	918	38	0	0	0-9
1,328	24	0	0	1,328	24	0	0	10-19
270	6	0	0	540	3	4,727	3	20-24
523	10	0	0	5,232	1	4,356	9	25-29
486	26	0	0	4,209	3	5,585	23	30-34
972	48	0	0	6,664	7	4,956	41	35-39
74	47	0	0	1,161	3	4,992	44	40-44
1,316	79	0	0	6,116	17	4,869	62	45-49
478	72	0	0	2,868	12	3,481	60	50-54
451	81	0	0	3,047	12	2,545	69	55-59
1,174	404	1,350	331	2,745	10	2,775	63	60-64
1,611	518	1,619	511	1,034	7	0	0	65-69
1,363	110	1,345	106	1,846	4	0	0	70-74
1,508	7	1,605	6	924	1	0	0	75-79
579	2	403	1	755	1	0	0	80-84
0	0	0	0	0	0	0	0	85-89
0	0	0	0	0	0	0	0	90-94
0	0	0	0	0	0	0	0	95-99
0	0	0	0	0	0	0	0	100 ומעלה
1,211	1,472	1,494	955	2,483	143	3,919	374	סה"כ

ג.9. פנסיונרים – הלכה למקבלי קצבה (גברים)

סה"כ		קנה ושאר קנה		שארירים		נכים		זכר
קצבה ממוצעת	מספר	קצבה ממוצעת	מספר	קצבה ממוצעת	מספר	קצבה ממוצעת	מספר	גיל
186	7	0	0	186	7	0	0	0-9
0	0	0	0	0	0	0	0	10-19
0	0	0	0	0	0	0	0	20-24
4,447	1	0	0	0	0	4,447	1	25-29
3,898	2	0	0	0	0	3,898	2	30-34
4,192	3	0	0	1,170	1	5,703	2	35-39
1,835	1	0	0	0	0	1,835	1	40-44
3,540	1	0	0	0	0	3,540	1	45-49
2,369	3	0	0	0	0	2,369	3	50-54
3,179	2	0	0	0	0	3,179	2	55-59
1,539	4	1,292	2	2,725	1	846	1	60-64
1,749	38	1,487	37	0	0	11,455	1	65-69
1,294	8	1,294	8	0	0	0	0	70-74
991	2	628	1	1,354	1	0	0	75-79
0	0	0	0	0	0	0	0	80-84
0	0	0	0	0	0	0	0	85-89
0	0	0	0	0	0	0	0	90-94
0	0	0	0	0	0	0	0	95-99
0	0	0	0	0	0	0	0	100 ומעלה
1,043	72	1,428	48	655	10	3,913	14	סה"כ

ג.10. פנסיונרים – הלכה למקבלי קצבה (נשים)

סה"כ		קנה ושאר קנה		שאירים		נכות		נקבה
קצבה ממוצעת	מספר	קצבה ממוצעת	מספר	קצבה ממוצעת	מספר	קצבה ממוצעת	מספר	גיל
188	13	0	0	188	13	0	0	0-9
0	0	0	0	0	0	0	0	10-19
3,646	1	0	0	0	0	3,646	1	20-24
0	0	0	0	0	0	0	0	25-29
4,783	5	0	0	0	0	4,783	5	30-34
5,811	5	0	0	2,981	1	6,518	4	35-39
1,543	2	0	0	1,470	1	1,615	1	40-44
5,466	2	0	0	0	0	5,466	2	45-49
8,067	1	0	0	0	0	8,067	1	50-54
2,634	1	0	0	0	0	2,634	1	55-59
1,258	29	1,094	25	1,125	2	3,443	2	60-64
1,416	74	1,393	73	3,074	1	0	0	65-69
1,465	11	1,465	11	0	0	0	0	70-74
604	2	604	2	0	0	0	0	75-79
0	0	0	0	0	0	0	0	80-84
0	0	0	0	0	0	0	0	85-89
0	0	0	0	0	0	0	0	90-94
0	0	0	0	0	0	0	0	95-99
0	0	0	0	0	0	0	0	100 ומעלה
1,660	146	1,319	111	679	18	4,927	17	סה"כ

הראל פנסיה כללית - קרן פנסיה חדשה כללית

בניהול

הראל פנסיה וגמל בע"מ

**סקירת הנהלה
לשנה שהסתיימה ביום
31 בדצמבר 2019**

תוכן עניינים

1.	מאפיינים כלליים של קרן הפנסיה	3
א.	תיאור כללי של קרן הפנסיה ושל החברה המנהלת	3
ב.	מועד הקמת קרן הפנסיה	3
ג.	רשימת מסלולי השקעה, הקודים שלהם ומועד תחילת פעילותם	3
ד.	שינויים מהותיים בשנת הדיווח הנובעים ממיזוגים, מכירות או רכישות	4
ה.	שיעורי ההפרשות המרביים שרשאת קרן הפנסיה לקבל ומטרתן	4
ו.	שינוי מסמכי יסוד במהלך תקופת הדוח ועד ליום פרסומו	4
2.	ניתוח זכויות עמיתי קרן הפנסיה	5
א.	שינוי במספר העמיתים	5
ב.	ניתוח זכויות מבוטחים בקרן הפנסיה	5
3.	מידע אודות דמי ניהול	6
א.	שיעור דמי הניהול	6
ב.	מידע אודות חמשת המעסיקים הגדולים בקופה ^(*)	6
4.	ניתוח מדיניות השקעה	7
א.	מדיניות ההשקעה	7
ב.	ניתוח והסבר שינויים מהותיים בסעיפי ההשקעות לעומת שנה קודמת	7
5.	ניהול סיכונים	9
א.	מדיניות ניהול הסיכונים ותיאור השיטות וההערכות בחברה המנהלת	9
ב.	סיכוני נזילות	9
ד.	סיכוני אשראי	16
ה.	סיכונים גאוגרפיים	22
ו.	גורמי סיכון נוספים המשפיעים על פעילות הקרן	26
6.	ביטוח משנה	29
7.	נושאים אליהם הפנה רואה החשבון את תשומת ליבו בחוות דעתו	29
8.	בקורות ונהלים לגבי גילוי ובקרה פנימית על דיווח כספי	30

1. מאפיינים כלליים של קרן הפנסיה

א. תיאור כללי של קרן הפנסיה ושל החברה המנהלת

קרן הפנסיה:

- שם קרן הפנסיה: הראל פנסיה כללית (להלן: "הקרן" או "קרן הפנסיה")
- סוג קרן הפנסיה: הקרן הינה קרן פנסיה חדשה כללית שהינה קופת גמל לקיצבה כמשמעות המונח בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה- 2005 (להלן: "חוק קופות הגמל"), אשר אינה קופת ביטוח. הקרן מעניקה למבוטחיה פנסיית זיקנה והחל מחודש יולי 2013, מאפשרת למבוטחיה לרכוש כיסויים ביטוחיים למקרי נכות ופטירה. הקרן איננה זכאית לרכוש אגרות חוב מיועדות.
- קוד הקרן: 512267592-000000000000662-0000-000.
- סוג העמיתים: שכירים ועצמאיים.

החברה המנהלת:

- שם החברה המנהלת: הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן: "החברה המנהלת" או "החברה").
- החברה המנהלת הינה חברה בת בבעלות מלאה של הראל ביטוח בע"מ, שהינה חברה בשליטה מלאה של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ.

ב. מועד הקמת קרן הפנסיה

הקרן הוקמה בשנת 2002.

ג. רשימת מסלולי השקעה, הקודים שלהם ומועד תחילת פעילותם

שם המסלול	קוד המסלול	מועד תחילת פעילות
כללי	512267592-000000000000662-2164-000	2002
ילידי שנות ה-50 (*)	512267592-000000000000662-9856-000	ינואר 2016
ילידי שנות ה-60 (*)	512267592-000000000000662-9858-000	ינואר 2016
ילידי שנות ה-70 (*)	512267592-000000000000662-9860-000	ינואר 2016
ילידי שנות ה-80 (*)	512267592-000000000000662-9862-000	ינואר 2016
ילידי שנות ה-90 (*)	512267592-000000000000662-9864-000	ינואר 2016

(*) לעניין שינוי מודל תלוי גיל ומיזוג מסלולים ראה שינוי במסמכי יסוד להלן.

בהתאם לסעיף 19 לתקנון הקרן, הקרן עורכת בנפרד רישומים בגין נכסיה העומדים כנגד התחייבויותיה למקבלי קצבה.

מסלול בסיסי למקבלי קצבה – מיועד למי שהיה זכאי לקבל קצבה מהקרן החל מיום 1 בינואר, 2018.
מסלול בסיסי למקבלי קצבה קיימים – מיועד למי שהיה זכאי לקבל קצבה מהקרן עד ליום 31 בדצמבר 2017.

מסלולי ביטוח:

שם המסלול	קוד המסלול
מסלול פנסיה מקיפה	101
מסלול עתיר חיסכון פרישה מוקדמת	102
מסלול עתיר ביטוח	103
מסלול עתיר נכות מופחת שאירים	104
מסלול עתיר שאירים	105
מסלול פנסיה מקיפה נכות מוגדלת (75%)	106
מסלול עתיר שאירים מופחת נכות	107
מסלול פנסיה מקיפה נכות מוגדלת (75%) פרישה מוקדמת	108
מסלול פנסיה מקיפה פרישה מוקדמת	109
מסלול עתיר חסכון	110
מסלול עתיר שאירים מופחת נכות פרישה מוקדמת	111

ד. שינויים מהותיים בשנת הדיווח הנובעים ממיזוגים, מכירות או רכישות

לא היו שינויים.

ה. שיעורי ההפרשות המרביים שרשאית קרן הפנסיה לקבל ומטרתן

שיעורי ההפרשות המרביים שבגינם ניתן לנצל הטבות מס קבועים בהתאם לתקנה 19 לתקנות מס הכנסה: הפרשות מעביד: עד 7.5% על חשבון תגמולים. (מינימום 6.5%)
הפרשות עובד: עד 7% על חשבון תגמולים. (מינימום 6%)
הפרשות מעביד: עד 8.33% על חשבון פיצויים. (מינימום 6%)
בנוסף יכולה הקרן לקבל סכומים ללא הגבלה.

הפרשות עצמאי: שיעור ההפקדות המקסימלי לא יעלה על 22.83% מהגבוה מבין שני אלה: הכנסתו של המבוטח לפי סעיף (1)2 או (2)2 לפקודת מס הכנסה בשלה הוא משלם לקרן, או הכנסתו המזכה כהגדרתה בסעיף 47 לפקודת מס הכנסה.

כל ההפרשות אל הקרן יכולות להיות שוטפות חודשיות ו/או מעת לעת, לפי שיקול דעתו של העמית החוסך.

מטרת ההפקדות בקרן היא לחסכון לצורך קבלת פנסיית זקנה בגיל פרישה, ובמסלולי הביטוח הכוללים כיסויים ביטוחיים גם לקבלת פנסיית נכות במקרה של אירוע נכות טרם הגעת המבוטח לגיל פרישה וכן לתשלום פנסיה לשאירי המבוטח או הפנסיונר במקרה של פטירה.

ו. שינוי מסמכי יסוד במהלך תקופת הדוח ועד ליום פרסומו

- ביום 11 בנובמבר 2019 אושר על ידי הממונה תיקון תקנון קרן הפנסיה. השינוי העיקרי במסגרת התיקון הוא שינוי מודל מסלולי ההשקעה תלוי גיל של קרן הפנסיה (מסלולי ברירת המחדל) כך שבמקום מסלולים המיועדים לעמיתים בהתאם לשנת לידתם בטווח של עשר שנים (ילידי שנות ה-50, ילידי שנות ה-60 וכו') יופעלו שלושה מסלולי ההשקעה בהם מדיניות ההשקעה תיקבע בהתאם לגילם של העמיתים (מסלול לגילאי 50 ומטה, גילאי 50 עד 60 וגילאי 60 ומעלה). עמית שלא יבחר מסלול יצורף למסלול ברירת מחדל המתאים לגילו ויועבר בין המסלולים כאשר יגיע לגיל הרלוונטי. כמו כן, עמית רשאי לעבור למסלול השקעה במסגרת המודל שאינו מתאים לגילו או להישאר במסלול כאמור. השינוי נכנס לתוקף החל מיום 1 בינואר 2020.

2. ניתוח כויות עמיתי קרן הפנסיה

א. שינוי במספר העמיתים

להלן השינוי במספר חשבונות מבוטחי הקרן בשנת הדוח, בגין כל מסלולי הקרן:

סוג העמיתים	מספר חשבונות העמיתים			
	לתחילת השנה	נפתחו השנה	נסגרו השנה	לסוף השנה
שכירים	36,369	6,826	2,955	40,240
עצמאיים	953	168	69	1,052
סה"כ	37,322	6,994	3,024	41,292

ב. ניתוח זכויות מבוטחים בקרן הפנסיה

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
<u>עמיתים פעילים:</u>		
12,624	14,270	מספר עמיתים
649,843	881,833	סך הנכסים נטו (באלפי ש"ח)
<u>עמיתים לא פעילים:</u>		
24,698	27,022	מספר עמיתים
265,193	339,775	סך הנכסים נטו (באלפי ש"ח)
<u>מקבלי קצבה:</u>		
87	221	זקנה מספר מקבלי קצבה - פנסיונרים
19	94	שאיירים
4	4	נכות
14,660	36,921	סך נכסים נטו בגין מקבלי קצבה פנסיונרים (באלפי ש"ח)
312	281	זקנה מספר מקבלי קצבה - מקבלי קצבה קיימים
44	70	שאיירים
7	4	נכות
82,726	89,980	סך נכסים נטו בגין מקבלי קצבה קיימים (באלפי ש"ח)
43	44	גיל ממוצע לעמיתים פעילים (בשנים)

3. מידע אודות דמי ניהול

א. שיעור דמי הניהול

מספר חשבונות המבוטחים ליום 31 בדצמבר 2019						
דמי ניהול מהפקדות						
עמיתים לא פעילים	עמיתים פעילים	4%-3%	3%-2%	2%-1%	1%-0%	0%
12,971	138	1,744	4,293	1,412	2,337	דמי ניהול מנכסים 0.25%-0%
3,861	511	449	40	19	1,382	0.5%-0.25%
1,975	121	15	3	-	451	0.75%-0.5%
8,215	849	1	1	-	504	1.05%-0.75%

סך הנכסים באלפי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019						
דמי ניהול מהפקדות						
עמיתים לא פעילים	עמיתים פעילים	4%-3%	3%-2%	2%-1%	1%-0%	0%
134,943	8,203	87,926	214,149	71,890	94,519	דמי ניהול מנכסים 0.25%-0%
59,660	18,932	30,693	3,633	764	208,595	0.5%-0.25%
36,531	4,000	1,301	209	-	43,829	0.75%-0.5%
108,462	39,794	216	178	-	52,539	1.05%-0.75%

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהמבוטחים בקרן (לא כולל מקבלי קצבה), נוסף לדמי הניהול, הינו 1,404 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 13 "הוצאות ישירות" בדוח הכספי.

ליום 31 בדצמבר 2019		
סך הנכסים באלפי ש"ח	מספר מקבלי קצבה	דמי ניהול מנכסים
59	1	0.30%-0.15%
122,155	632	0.45%-0.30%
4,055	41	0.6%-0.45%

ב. מידע אודות חמשת המעסיקים הגדולים בקופה (*)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019	
0.34	שיעור דמי ניהול מהפקדות ממוצע עבור חמשת המעסיקים הגדולים (באחוזים)
0.34	שיעור דמי ניהול מנכסים ממוצע עבור חמשת המעסיקים הגדולים (באחוזים)
184,459	סך היקף נכסים מנוהל עבור חמשת המעסיקים הגדולים (באלפי ש"ח)
13.68	שיעור הנכסים המנוהלים עבור חמשת המעסיקים הגדולים מתוך סך הנכסים נטו (באחוזים)
5,043	מספר חשבונות עמיתים כולל של חמשת המעסיקים הגדולים
12.21	שיעור חשבונות עמיתים כולל של חמשת המעסיקים הגדולים מתוך סך העמיתים (באחוזים)

(*) מתייחס למבוטחים בלבד (לא כולל מקבלי קצבה).

4. ניתוח מדיניות השקעה

א. מדיניות ההשקעה

מדיניות ההשקעה של אפיקי ההשקעה בקרן הפנסיה מפורטת באתר האינטרנט של הקרן.
<https://www.harel-group.co.il/long-term-savings/pension/funds/reut/Pages/investment-policy.aspx?menuType=Routes&parentID=adfadc45-4bd4-4767-9ebc-c69d6a2326b5>

ב. ניתוח והסבר שינויים מהותיים בסעיפי ההשקעות לעומת שנה קודמת

להלן תמצית השינויים בשוק ההון והתייחסות חטיבת ההשקעות של החברה אליהם:

נושא	תיאור פעולות החברה
השינוי בממד המחירים לצרכן, התפתחויות האינפלציה והגורמים להשפעה על עליית המדד	על פי המדד האחרון הידוע בסוף שנת 2019, מדד המחירים לצרכן עלה ב-12 החודשים האחרונים ב-0.3% בלבד, מתחת ליעד האינפלציה. סעיף הדיור היה התורם העיקרי לעלייה במחירים לצד עלייה במחירי המזון (ללא ירקות ופירות) ואחזקת הדירה, כאשר סעיף התחבורה-והתקשורת היה התורם העיקרי לירידה במחירים. בסיכום שנת 2019, נרשמה ירדה בציפיות לאינפלציה לאורך כל העקום, בעיקר במחצית השנייה של השנה, בשל הפתעה כלפי מעלה של חלק מהמדדים, חוזקו של השקל והירידה במחיר הנפט בעולם. החברה פעלה להקטין במהלך השנה את שיעור החשיפה שלה לאפיקים צמודי מדד במינונים נמוכים.
שער החליפין של השקל	בסיכום שנת 2019 השקל התחזק ב-8.3% מול סל המטבעות של בנק ישראל, 7.8% ייסוף מול הדולר ו-9.6% ייסוף מול האירו. עיקר הייסוף חל במחצית הראשונה של השנה. העלייה בעודף בחשבון השוטף של מאזן התשלומים, המשך רכישות של חברות ישראליות ע"י משקיעים זרים והחוזקה (היחסית) של הכלכלה תרמו לכך. החברה פעלה לשמור על שיעור חשיפה למט"ח נמוך ביחס למתחרים ברמה של בין 40%-ל-60% משיעור החשיפה לחו"ל.
התפתחות שעורי ריבית	ריבית בנק ישראל נותרה ללא שינוי על 0.25% במהלך כל שנת 2019. במהלך הרבעון האחרון של השנה הבנק אותת שהריבית תישאר ברמתה הנוכחית לזמן ממושך או אף תרד בעתיד, נוכח שהאינפלציה מתחת לגבול התחתון של היעד. בסיכום שנת 2019, עקום התשואות הממשלתי ירד בחדות לכל אורכו, בעיקר במחצית הראשונה של השנה. תרמו לכך הירידה המהירה בתשואות אג"ח הממשלתיות בעולם, בהובלת ארה"ב, יחד עם חוזקו של השקל והצפי להצטרפות ישראל למדד האג"ח הבינלאומי. החברה פעלה בתחילת הרבעון הרביעי להאריך מח"מ בשיעור קל לאור הערכה כי הריבית הארוכה תישאר נמוכה לאורך תקופה ארוכה.
ניתוח הגרעון בתקציב המדינה ומימונו	במהלך שנת 2019 חרגה הממשלה משמעותית מיעד הגרעון ובסוף שנת 2019 נוסק הגרעון ל-4 אחוזי תוצר. יחד עם זאת החוב בשקלים של מדינת ישראל נשאר נמוך יחסית סביב 60 אחוזי תוצר (בשל התחזקות השקל). החברה פעלה לשמור על חשיפה יציבה לחוב ממשלתי מקומי לאור הערכה כי העלאת הגרעון לא תפגע בביקוש לחוב ממשלה עקב גרעון אבסולוטי נמוך חוזקו של השקל והצטרפות צפויה של ישראל למדדי החוב הממשלתי הבינלאומיים ברבעון הראשון של שנת 2020.

נושא	תיאור פעולות החברה
שוק המניות	בשנת 2019 נרשמו עליות חדות במרבית שווקי המניות בעולם. מדד MSCI העולמי (ברוטו במונחים דולריים), עלה ב-28.4% במהלך שנת 2019 והמדד המקביל של השווקים המתעוררים עלה ב-18.9% במהלך שנת 2019. בישראל מדד ת"א-125 עלה ב-21.3% במהלך שנת 2019. החברה פעלה להעלות את שיעור החשיפה למניות בכל הקופות אליהם ניתן להיחשף למניות לאור ההערכה כי מניות יהוו מרכיב עדיף להשקעה בעולם של ריביות נמוכות אינפלציה נמוכה אך חיובית וצמיחה עולמית חיובית.
אג"ח קונצרני ומוצרי חוב	מרווחי האשראי על אגרות החוב הקונצרניות מול אג"ח הממשלתיים בארץ ירדו במהירות במהלך שנת 2019. החברה הגדילה את שיעור החשיפה לאג"ח בדרוג גבוה לאור הערכה כי מרווחי האג"ח בדרוג נמוך נמוכים מדי, תוך הקפדה על בחינת הסיכון והתשואה, מגבלות החשיפה לתאגיד, לקבוצת תאגידים לקבוצות דירוג ומגבלות נוספות אשר אושרו בדיקטוריון החברה.
מוצרי מדדים	החברה המשיכה לנצל את הגידול בהיקפי הכספים שעוקבים באופן טכני אחרי המדדים בעיקר לצורך שיפור הרכבי תיק ההשקעות, כאשר ניירות ערך שעלו באופן מוגזם בכניסתם למדדים נמכרו על ידי החברה וניירות ערך שירדו באופן מוגזם עקב יציאתם מהמדדים נרכשו.
נכסים נגזרים לרבות אופציות על מדד מעו"ף, שקל/דולר, חוזים עתידיים	החברה שמרה על מדיניותה בתחום הנגזרים, לפיה הם משמשים בעיקר אמצעי להתאמה מהירה של הרכבי האפיקים בתיק להחלטות ועדות השקעה, לניהול יעיל של החשיפות לחו"ל ללא חשפה למטבע.
השקעות בנכסים אלטרנטיביים, לרבות נדל"ן, תשתיות והשקעות פרטיות	במהלך השנה, לנוכח התשואות הנמוכות בשוקי האג"ח הממשלתי והקונצרני, המשיכה חטיבת ההשקעות במאמצים למציאת השקעות ישירות באשראי, תשתיות, השקעות פרטיות ונדל"ן, תוך שמירה על רמת סיכון לא גבוהה ופיזור גבוה.

5. ניהול סיכונים

החוזר המאוחד, פרק 10 - ניהול סיכונים, מסדיר תשתית להבנה, זיהוי ומדידה של סיכונים, לקבלת החלטות ולקביעת מדיניות המבוססות עליהם ולהבטחת מסגרת דיווחים מתאימה. החוזר מחייב מינוי מנהל סיכונים אשר יספק לדירקטוריון החברה המנהלת, הנהלתה, ועדת ההשקעה וועדת האשראי שלה תמונת מצב אובייקטיבית ומקיפה יותר אודות הסיכונים הגלומים בקרן פנסיה.

ניהול תיק ההשקעות של הקרן נעשה תוך חתירה לאיזון בין המטרה של השגת תשואה מקסימאלית על הנכסים לבין הסיכון הכרוך בהשקעות ורמת הנזילות הנדרשת כדי לממן פעילות זו ופעילות משיכות והעברות של כספים על ידי העמיתים.

דירקטוריון החברה קבע מדיניות השקעות אשר מגבילה את רמות החשיפה אליהן ניתן להגיע בכל אחד מאפיקי ההשקעה. מגבלות הדירקטוריון מחייבות את ועדת ההשקעות ומגבילות את רמת הסיכון של קרנות פנסיה המנוהלות על ידי החברה. ועדת ההשקעות דנה בישיבותיה בתמהיל ההשקעות של קרנות הפנסיה המנוהלות על ידי החברה ומקבלת החלטות לגבי הקצאת הנכסים בין האפיקים השונים בהתאם להערכות סיכונים המבוססות על נתונים מאקרו כלכליים ותחזיות לגבי שוקי ההון וגורמי הסיכון. דיווחי ניהול סיכונים המוצגים לוועדת ההשקעות מציגים אומדנים להפסד פוטנציאלי הצפוי לתיק נכסים בשל התממשות סיכונים השוק. בכל התכנסות של ועדת ההשקעות ובהתבסס על מערכת BI, מציגה חטיבת ההשקעות חתכי חשיפה שונים של תיק ההשקעות.

הועדה בוחנת ומתאימה את מדיניות ההשקעות וביצועה בשוטף לנוכח ההתפתחויות בנכסיה, במאפייני עמיתיה ובשוקים.

להלן פירוט הסיכונים המרכזיים להם חשופה הקרן ואופן הטיפול בהם:

א. מדיניות ניהול הסיכונים ותיאור השיטות וההערכות בחברה המנהלת

לעניין פירוט מדיניות ניהול הסיכונים ותיאור השיטות וההערכות בחברה המנהלת של קרן הפנסיה ראה ביאור 24 בדוחות הכספיים של החברה המנהלת.

ב. סיכונים נזילות

סיכון נזילות ניתן לפיצול על פני שני רבדים: סיכון נזילות ברמת קרן פנסיה, וסיכון נזילות ברמה מקרו כלכלית.

הסיכון ברובד הראשון נובע מאי ודאות לגבי שינויים אפשריים בהיקף משיכת כספים מהקרן, העשויים להביא למצב בו הקרן תידרש לממש במהירות נכסים בהיקף ניכר על מנת לשלם לעמיתים המושכים או המניידים לקרנות אחרות. סיכון זה קשור בהיקף חסכון העמיתים הזכאים למשיכה אל מול אורך החיים הממוצע של נכסי הקרן ונזילותם וכן מגורמים חיצוניים של הגברת תחרות ומעבר בין קרנות פנסיה.

הסיכון ברובד השני נובע מהאפשרות של שינוי טעמי העמיתים בכלל קרנות הפנסיה. מצב זה יכול לגרום למימוש סכומי כספים גדולים בפרק זמן קצר. דרישה כזו עלולה לסכן את יציבות שוק ההון והכספים בארץ. לצורך ניהול סיכון הנזילות קרנות הפנסיה מחזיקות בנכסים נזילים, כגון מזומנים, שווי מזומנים ופיקדונות לתקופה של עד חודש ימים וכן בנכסים בעלי סחירות גבוהה שניתנים למימוש בקלות יחסית.

ניהול הקופות בשיטת סלי ההשקעה, מקטין חשיפה לסיכון נזילות בכלל ובקופות הקטנות בפרט.

ניתוח נילות הקרן

ליום 31 בדצמבר 2019							
נכסים נטו (באלפי ש"ח)							
נילות (בשנים)	כללי	ילידי שנות ה-50	ילידי שנות ה-60	ילידי שנות ה-70	ילידי שנות ה-80	ילידי שנות ה-90	בסיסי למקבלי קצבה קיימים
נכסים נזילים וסחירים	525,125	34,636	49,741	101,100	125,373	31,346	74,738
מח"מ של עד שנה	25,620	1,396	2,241	4,308	5,011	245	665
מח"מ מעל שנה	171,714	5,372	9,762	19,164	22,355	999	11,484
אחרים	82,792	85	210	486	544	40	1,936
סה"כ	805,251	41,489	61,954	125,058	153,283	32,630	88,823

ועדת ההשקעות אישרה מודל למעקב אחר סיכון הנזילות בפעילות הקרן. מדדי הנזילות מביאים בחשבון מצבי קיצון של משיכות בקרן ואת נזילות הנכסים בתיקים במצבי משבר שונים. ועדת ההשקעות בוחנת על בסיס תקופתי את העמידה ברמת הנזילות ביחס למדדי הנזילות שנקבעו ובוחנת באופן שוטף את צרכי הנזילות והתאמתם לנכסי הקרן על מנת להיערך מראש לשינויים ברמת הנזילות הנדרשת.

ג. סיכוני שוק

סיכוני שוק בניהול פעילות קרן הפנסיה נובעים מאפשרות לשחיקת שווי נכסי קרנות הפנסיה כתוצאה משינויים במחירי ניירות ערך, מחירי נדל"ן, שערי ריבית, שערי חליפין ואינפלציה ומפתיחת מרווחי האשראי מול ריבית חסרת סיכון.

סיכוני שוק הקשורים בירידה הפוטנציאלית בערכם הכלכלי של נכסי הקרן הינם כדלקמן:

1. סיכוני הצמדה: בשיקולי השקעה נלקחות בחשבון תחזיות אינפלציה ואלטרנטיבות השקעה, גם בהיבט של בסיס הצמדה. הקרן מבצעת את השקעותיה ברכיבים צמודים ולא צמודים בהתאם לסביבת האינפלציה והתחזיות העתידיות שלפניה.
2. סיכון שער חליפין: לקרן חשיפה לנכסים צמודי מט"ח בעיקר כתוצאה מהשקעות בנכסים זרים ולכן בשיקולי ההשקעה נלקחות בחשבון תחזיות לשינויים בשערי חליפין, בעיקר ביחס לדולר.
3. סיכוני ריבית: לשינויים בשערי הריבית השפעה על אגרות החוב המוחזקות על ידי הקרן ועל פקדונות והלוואות ובאמצעותן על שווי נכסי הקרן. בעת קבלת החלטות השקעה וקביעת משך החיים הממוצע של הנכסים נלקחים בחשבון הנחות ותחזיות לגבי שינויי ריבית והשפעתם על תיק ההשקעות של הקרן. הקרן מטפלת בסיכוני ריבית על ידי שינוי באורך החיים הממוצע הכולל של מכשירים נושאי ריבית בכל אפיק, פיזור וחשיפה לסוגי ריביות שונות.
4. סיכון מניות: ההפסד שעלול להגרם לקרן כתוצאה מירידה במחירי המניות הנסחרות בארץ ובחו"ל.
5. סיכון מרווח אשראי: הפסד הנובע מפתיחת מרווחי האשראי מול ריבית חסרת סיכון.
6. סיכון נדל"ן: ההפסד שעלול להגרם מירידת ערכן של ההשקעות בנדל"ן.

החברה המנהלת מתמודדת עם מכלול הגורמים המרכיבים את סעיף סיכוני השוק באמצעות קביעת תמהיל השקעות מפוזר המכיל, בין היתר, מניות, אגרות חוב צמודות ולא צמודות, הלוואות, נדל"ן, חשיפה למט"ח, קרנות השקעה ותעודות סל. נכסי הקרן מפוזרים גם בהשקעות בשווקים הבין לאומיים. שימוש בנגזרים נעשה למטרות הגנה ולמטרות יצירת חשיפה ונכלל בדוחות הבקרה.

דירקטוריון החברה קבע מדיניות השקעות אשר מגבילה את רמות החשיפה אליהן ניתן להגיע בכל אחד מאפיקי ההשקעה. מגבלות הדירקטוריון מחייבות את ועדת ההשקעות ומגבילות את רמת הסיכון של קרנות הפנסיה המנוהלות על ידי החברה. מגבלות הדירקטוריון מחייבות ביצוע פיזור בין אפיקי ההשקעה השונים ומונעות חשיפה גבוהה לאפיק השקעה אחד.

ועדת ההשקעות דנה בישיבותיה בתמהיל ההשקעות של קרנות הפנסיה המנוהלות על ידי החברה ומקבלת החלטות לגבי הקצאת הנכסים בין האפיקים השונים בהתאם להערכות סיכונים המבוססות על נתונים מאקרו כלכליים ותחזיות לגבי שוקי ההון וגורמי הסיכון.

מדדי סיכונים המוצגים לוועדת השקעות כוללים תרחישי קיצון והשוואת מדדי ביצועים וסיכונים לתיקי סמן. ועדת השקעות מקבלת מדי ועדה דיווח בדבר חשיפה ענפית, חשיפה גיאוגרפית וחשיפה מטבעית.

בתיקי פנסיונרים קיימת התייחסות להתאמה בין מאפייני הנכסים להתחייבויות.

(1) סיכון מדד וסיכון מטבע

כללי

ליום 31 בדצמבר 2019			
לא צמוד	בהצמדה למדד	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	סך הכל
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
322,278	192,657	290,316	805,251
124,211	(612)	(123,599)	-
446,489	192,045	166,717	805,251

סך נכסי קרן הפנסיה, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות
מכשירים נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

ילידי שנות ה-50

ליום 31 בדצמבר 2019			
לא צמוד	בהצמדה למדד	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	סך הכל
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
20,472	11,380	9,637	41,489
3,854	(59)	(3,795)	-
24,326	11,321	5,842	41,489

סך נכסי קרן הפנסיה, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות
מכשירים נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

ילידי שנות ה-60

ליום 31 בדצמבר 2019			
לא צמוד	בהצמדה למדד	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	סך הכל
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
28,319	15,449	18,186	61,954
6,372	(73)	(6,299)	-
34,691	15,376	11,887	61,954

סך נכסי קרן הפנסיה, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות
מכשירים נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

ילידי שנות ה-70

ליום 31 בדצמבר 2019			
לא צמוד	בהצמדה למדד	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	סך הכל
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
55,483	29,512	40,063	125,058
14,890	(131)	(14,759)	-
70,373	29,381	25,304	125,058

סך נכסי קרן הפנסיה, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות
מכשירים נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

ילידי שנות ה-80

ליום 31 בדצמבר 2019			
לא צמוד	בהצמדה למדד	במטבע חוץ או	סך הכל
אלפי ש"ח	המחירים לצרכן	בהצמדה אליו	אלפי ש"ח
67,594	37,005	48,684	153,283
18,061	(155)	(17,906)	-
85,655	36,850	30,778	153,283

סך נכסי קרן הפנסיה, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות
מכשירים נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

ילידי שנות ה-90

ליום 31 בדצמבר 2019			
לא צמוד	בהצמדה למדד	במטבע חוץ או	סך הכל
אלפי ש"ח	המחירים לצרכן	בהצמדה אליו	אלפי ש"ח
15,685	7,659	9,286	32,630
2,687	(27)	(2,660)	-
18,372	7,632	6,626	32,630

סך נכסי קרן הפנסיה, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות
מכשירים נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

בסיסי למקבלי קצבה

ליום 31 בדצמבר 2019			
לא צמוד	בהצמדה למדד	במטבע חוץ או	סך הכל
אלפי ש"ח	המחירים לצרכן	בהצמדה אליו	אלפי ש"ח
22,727	8,765	8,529	40,021
1,644	(23)	(1,621)	-
24,371	8,742	6,908	40,021

סך נכסי קרן הפנסיה, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות
מכשירים נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

בסיסי למקבלי קצבה קיימים

ליום 31 בדצמבר 2019			
לא צמוד	בהצמדה למדד	במטבע חוץ או	סך הכל
אלפי ש"ח	המחירים לצרכן	בהצמדה אליו	אלפי ש"ח
7,210	81,370	243	88,823
28	(28)	-	-
7,238	81,342	243	88,823

סך נכסי קרן הפנסיה, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות
מכשירים נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

(2) סיכון ריבית

להלן ניתוח רגישות ביחס להשפעת השינוי בשיעור הריבית על התשואה של קרן הפנסיה:

ניתוח רגישות לשינוי בשיעור הריבית (א) (ב)		ליום 31 בדצמבר 2019
-1%	+1%	
אחוזים		
1.98	(1.78)	כללי
2.74	(2.47)	ילידי שנות ה-50
2.34	(2.12)	ילידי שנות ה-60
2.12	(1.92)	ילידי שנות ה-70
2.16	(1.96)	ילידי שנות ה-80
2.05	(1.88)	ילידי שנות ה-90
2.62	(2.40)	בסיסי למקבלי קצבה
11.15	(9.22)	בסיסי למקבלי קצבה קיימים

(א) ניתוח הרגישות ביחס לשינוי בריבית הינו גם ביחס למכשירים בריבית קבועה וגם ביחס למכשירים בריבית משתנה. ביחס למכשירים בריבית קבועה, החשיפה הינה ביחס לערך הפנקסני של המכשיר וביחס למכשירים בריבית משתנה, החשיפה הינה ביחס לתזרים המזומנים מהמכשיר הפיננסי. לצורך חישוב ניתוח הרגישות נלקח בחשבון שינוי בריבית מתחילת השנה גם לגבי נכסים שנרכשו במהלך השנה.

(ב) ניתוח הרגישות כולל אך ורק סעיפים אשר ערכם מושפע באופן ישיר כתוצאה משינוי בשיעור הריבית. בהתאם לכך, לא מובאות בחשבון השפעות עקיפות כגון השפעה של קרנות נאמנות שמשקיעות בנכסי חוב.

(3) השפעה של שינויים בעקום הריבית על סכום הקצבה

ניתוח רגישות לשינוי בשיעור הריבית		ליום 31 בדצמבר 2019
-0.5%	+0.5%	
אחוזים		
(1.25)	1.22	בסיסי למקבלי קצבה
0.35	(0.37)	בסיסי למקבלי קצבה קיימים

בחישוב ניתוח הרגישות לעקום הריבית נלקחה בחשבון הן ההשפעה על הנכסים והן ההשפעה על ההתחייבויות למקבלי הקצבה, ללא התחשבות בגובה העתודה ביום המאזן.

ביכולתה של קרן פנסיה להתמודד עם שינויים בעקום הריבית על ידי התאמה נאותה של מח"מ הנכסים למח"מ ההתחייבויות, כך שככל שהתאמה זו טובה יותר, שינויים בעקום הריבית יובילו לשינויים נמוכים יותר בסכום הקצבה. לצורך ניתוח הרגישות, הונח שינוי אחיד בשיעור הריבית לאורך עקום הריבית.

* במקבלי הקצבה ההתחייבויות אינן רגישות לריבית ולכן הרגישות המוצגת נובעת ברובה מהנכסים.

(4) פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות במכשירים הוניים

להלן פירוט החשיפה לענפי משק בגין השקעה במניות:

ליום 31 בדצמבר 2019					כללי
%	סך הכל	בחו"ל	לא סחיר	נסחרות במדד	נסחרות במדד
				מניות היתר	ת"א 125
מסה"כ			אלפי ש"ח		
14.14	21,002	-	-	251	20,751
1.75	2,593	-	-	-	2,593
2.31	3,438	1,299	-	-	2,139
11.13	16,537	9,473	111	114	6,839
18.56	27,583	9,100	2,139	1,889	14,455
33.26	49,425	25,616	885	1,750	21,174
12.03	17,870	5,685	2	977	11,206
4.70	6,984	-	1,186	1,296	4,502
2.12	3,150	627	-	300	2,223
100.00	148,582	51,800	4,323	6,577	85,882

ענף משק

בנקים
ביטוח
ביומד
טכנולוגיה
מסחר ושרותים
נדל"ן ובינוי
תעשייה
השקעה ואחזקות
נפט וגז
סך הכל

ילידי שנות ה-50

ליום 31 בדצמבר 2019	נסחרות במדד				נסחרות במדד ת"א 125
	סך הכל	בחו"ל	לא סחיר	מניות היתר	
% מסה"כ			אלפי ש"ח		
17.46	596	-	-	7	589
2.17	74	-	-	-	74
2.87	98	37	-	-	61
13.60	464	267	-	3	194
21.39	730	265	-	54	411
20.07	685	47	-	37	601
14.97	511	166	-	27	318
4.83	165	-	-	37	128
2.64	90	18	-	9	63
100.00	3,413	800	-	174	2,439

ענף משק

בנקים
ביטוח
ביומד
טכנולוגיה
מסחר ושרותים
נדל"ן ובינוי
תעשייה
השקעה ואחזקות
נפט וגז

סך הכל

ילידי שנות ה-60

ליום 31 בדצמבר 2019	נסחרות במדד				נסחרות במדד ת"א 125
	סך הכל	בחו"ל	לא סחיר	מניות היתר	
% מסה"כ			אלפי ש"ח		
17.50	1,534	-	18	1,516	
2.16	189	-	-	189	
2.86	251	95	-	156	
13.59	1,191	684	8	499	
21.35	1,871	676	138	1,057	
20.11	1,763	121	96	1,546	
14.97	1,312	424	70	818	
4.84	424	-	95	329	
2.62	230	46	22	162	
100.00	8,765	2,046	447	6,272	

ענף משק

בנקים
ביטוח
ביומד
טכנולוגיה
מסחר ושרותים
נדל"ן ובינוי
תעשייה
השקעה ואחזקות
נפט וגז

סך הכל

ילידי שנות ה-70

ליום 31 בדצמבר 2019	נסחרות במדד				נסחרות במדד ת"א 125
	סך הכל	בחו"ל	לא סחיר	מניות היתר	
% מסה"כ			אלפי ש"ח		
17.53	3,811	-	46	3,765	
2.16	470	-	-	470	
2.87	624	236	-	388	
13.58	2,954	1,692	21	1,241	
21.30	4,631	1,665	343	2,623	
20.15	4,382	302	238	3,842	
14.95	3,251	1,044	174	2,033	
4.83	1,051	-	235	816	
2.63	571	114	54	403	
100.00	21,745	5,053	1,111	15,581	

ענף משק

בנקים
ביטוח
ביומד
טכנולוגיה
מסחר ושרותים
נדל"ן ובינוי
תעשייה
השקעה ואחזקות
נפט וגז

סך הכל

ילידי שנות ה-80

ליום 31 בדצמבר 2019				
%	סך הכל	בחול'ל	נסחרות במדד	נסחרות במדד
			מניות היתר	ת"א 125
מסה"כ			אלפי ש"ח	
17.56	4,687	-	56	4,631
2.17	579	-	-	579
2.87	767	290	-	477
13.56	3,619	2,068	25	1,526
21.24	5,668	2,022	421	3,225
20.19	5,389	371	293	4,725
14.93	3,984	1,269	214	2,501
4.85	1,294	-	289	1,005
2.63	703	140	67	496
100.00	26,690	6,160	1,365	19,165

ענף משק

בנקים
ביטוח
ביומד
טכנולוגיה
מסחר ושרותים
נדל"ן ובינוי
תעשייה
השקעה ואחזקות
נפט וגז
סך הכל

ילידי שנות ה-90

ליום 31 בדצמבר 2019				
%	סך הכל	בחול'ל	נסחרות במדד	נסחרות במדד
			מניות היתר	ת"א 125
מסה"כ			אלפי ש"ח	
17.54	989	-	12	977
2.16	122	-	-	122
2.87	162	61	-	101
13.58	766	439	5	322
21.29	1,201	432	89	680
20.14	1,136	78	62	996
14.94	843	271	45	527
4.84	273	-	61	212
2.64	149	30	14	105
100.00	5,641	1,311	288	4,042

ענף משק

בנקים
ביטוח
ביומד
טכנולוגיה
מסחר ושרותים
נדל"ן ובינוי
תעשייה
השקעה ואחזקות
נפט וגז
סך הכל

בסיסי למקבלי קצבה

ליום 31 בדצמבר 2019				
%	סך הכל	בחול'ל	נסחרות במדד	נסחרות במדד
			מניות היתר	ת"א 125
מסה"כ			אלפי ש"ח	
17.50	819	-	10	809
2.16	101	-	-	101
2.87	134	51	-	83
13.60	636	366	4	266
21.36	999	364	73	562
20.10	940	65	51	824
14.99	701	228	37	436
4.81	225	-	50	175
2.61	122	24	12	86
100.00	4,677	1,098	237	3,342

ענף משק

בנקים
ביטוח
ביומד
טכנולוגיה
מסחר ושרותים
נדל"ן ובינוי
תעשייה
השקעה ואחזקות
נפט וגז
סך הכל

**בסיסי למקבלי קצבה
קיימים**

ליום 31 בדצמבר 2019					
%	סך הכל	בחו"ל	לא סחיר	נסחרות במדד	נסחרות במדד
				מניות היתר	ת"א 125
מסה"כ			אלפי ש"ח		
100.00	2	-	2	-	-

ענף משק

השקעה ואח קות

ד. סיכוני אשראי

סיכון אשראי הוא הסיכון לאי עמידת צד שלישי בהתחייבויותיו. סיכוני אשראי יכולים לנבוע, בין היתר, מאי עמידה במועדי החזר, היעדר יכולת פירעון, מימוש ביטחונות בערך פחות מהמוערך או מירידת ערך כתוצאה משינוי בדירוג אשראי.

מדיניות ניהול סיכוני האשראי של החברה מתבססת על פיזור וגיוון תיק האשראי וניהול סיכונים מבוקר, באופן שיתרום להשגת תשואה הולמת עבור הסיכון הניטל, בהתאם למגבלות שהוגדרו, תוך הבנת פרופיל סיכון האשראי של החברה ופירוט תחומי אחריותם של הגורמים המעורבים בתהליכי זיהוי, מדידה, ניטור ובקרה של סיכון האשראי. המסגרת למתן וניהול אשראי כוללת גם נהלים ומתודולוגיות, על פיהם יש לפעול.

פעילות האשראי נעשית בכפוף לתקנות ההשקעה ולחוזרי המפקח בנושא ניהול סיכוני אשראי ובהתאם למדיניות שנקבעה על ידי הדירקטוריון ולהחלטות פרטניות של ועדות ההשקעה השונות. תקנות ההשקעה קובעות מגבלות חשיפה ללווה בודד ולקבוצת לוויים וכן מגבלות על מתן אשראי בהתאם לסוגי בטחונות וכיוצ"ב. חוזרי המפקח בנושא ניהול סיכוני אשראי מתווים תשתית לתמיכה ניהולית, מקצועית ותפעולית ומטרתם להבטיח קיומם של מנגנוני בקרה ופיקוח לניהול סיכוני אשראי להם חשופה הקרן. בהתאם לחוזרי המפקח בנושא ניהול סיכוני אשראי מינו הגופים המוסדיים בקבוצה מנהל מערך אשראי לא סחיר, ונקבעו נהלים העוסקים בניהול סיכוני אשראי. חוזר ועדת חודק קובע הוראות לקביעת פרמטרים להתייחסות גופים מוסדיים המעמידים אשראי באמצעות רכישת אגרות חוב לא ממשלתיות, ובין היתר, באמצעות הרחבת תהליך האנליזה המתקיים בחטיבת ההשקעות טרם רכישת איגרת חוב וקביעת מדיניות ביחס לרכישת איגרות חוב, הכוללת, בין היתר, הכללת תניות חוזיות שונות ואמות מידה פיננסיות. בעקבות חוזר המפקח בנושא טיפול בחובות בעייתיים ופעולות לגביית חוב, הוקם פורום חוב ומונה מנהל לפורום אשר תפקידו להעריך מצב חובות בעייתיים ולהבטיח כי מתקיימים תהליכי מעקב ובקרה שוטפים.

מדיניות החשיפה לאשראי, אשר אושרה על-ידי הדירקטוריון, מתייחסת למגבלות לחשיפה כוללת לקבוצת לוויים ולחמשת הבנקים הגדולים, מגבלות חשיפה לנכסי חוב על פי דירוג והאצלת סמכויות שונות לחטיבת ההשקעות, ועדת אשראי, ועדות השקעה והדירקטוריונים האמורים.

טרם מתן אשראי לא סחיר מתבצע תהליך, באמצעות מודל דירוג פנימי, להערכת איתנות הגופים אליהם נחשפת הקרן ויכולת הפירעון שלהם. כמו כן הקרן עוקבת באופן שוטף אחר יכולת הפירעון ואיכות הבטוחות. בנוסף, מתבצעת הערכת סיכוני אשראי לא סחיר בקרן הן באמצעות מעקב אחר הדירוג הממוצע, והן באמצעות מודל המאפשר לכמת את גובה סיכון האשראי בתוחלת ומקרה קיצון.

ברמת התיק הכולל מתבצע באגף ניהול סיכונים כימות של סיכוני האשראי הגלומים בנכסי ההשקעה, באמצעות בחינת הדירוג הממוצע של החוב הלא ממשלתי בתיקים האמורים והערכת ההפסד הצפוי (Expected Loss) וההפסד הלא-צפוי (Un expected Loss) בגין סיכוני האשראי הלא סחיר. ברמת עסקה פרטנית – מתקבלת חוות דעת בלתי תלויה של אגף ניהול סיכונים לעסקאות משמעותיות ולעסקאות גדולות או מורכבות, בהתאם לפרמטרים שהוגדרו.

(1) חלוקת נכסי חוב על פי מיקומם

ליום 31 בדצמבר 2019																	
כללי			ילידי שנות ה-50			ילידי שנות ה-60			ילידי שנות ה-70			ילידי שנות ה-80			ילידי שנות ה-90		
שאינם			שאינם			שאינם			שאינם			שאינם			שאינם		
סחירים	סחירים	סה"כ	סחירים	סחירים	סה"כ	סחירים	סחירים	סה"כ	סחירים	סחירים	סה"כ	סחירים	סחירים	סה"כ	סחירים	סחירים	סה"כ
אלפי ש"ח																	
203,781	179,059	382,840	20,874	5,092	25,966	24,415	9,590	34,005	43,063	19,355	62,418	54,717	22,554	77,271	15,333	1,244	16,577
37,970	18,274	56,244	2,075	1,675	3,750	3,094	2,413	5,507	6,312	4,118	10,430	7,768	4,812	12,580	1,708	-	1,708
241,751	197,333	439,084	22,949	6,767	29,716	27,509	12,003	39,512	49,375	23,473	72,848	62,485	27,366	89,851	17,041	1,244	18,285

בארץ

בחו"ל

סך הכל
נכסי חוב

בארץ

בחו"ל

סך הכל
נכסי חוב

ליום 31 בדצמבר 2019					
בסיסי למקבלי קצבה			בסיסי למקבלי קצבה קיימים		
שאינם			שאינם		
סה"כ	סחירים	סה"כ	סה"כ	סחירים	סה"כ
אלפי ש"ח					
20,575	-	20,575	20,575	-	83,270
1,837	-	1,837	1,837	-	-
22,412	-	22,412	22,412	-	83,270

בארץ

בחו"ל

סך הכל
נכסי חוב

(2) פירוט נכסי חוב בחלוקה לדירוגים

נכסי חוב בארץ

ליום 31 בדצמבר 2019							
דירוג מקומי (*)							
כללי	ילידי שנות ה-50	ילידי שנות ה-60	ילידי שנות ה-70	ילידי שנות ה-80	ילידי שנות ה-90	בסיסי למקבלי קצבה קיימים	בסיסי למקבלי קצבה
אלפי ש"ח							

153,105	15,699	18,055	29,776	36,727	7,506	11,000	64,562
36,180	3,514	4,161	8,896	12,382	5,157	6,747	5,620
13,186	1,511	1,891	3,865	5,005	2,398	2,668	686
317	40	81	137	157	71	43	9
993	110	227	389	446	201	117	243
203,781	20,874	24,415	43,063	54,717	15,333	20,575	71,120

נכסי חוב סחירים בארץ

אגרות חוב ממשלתיות
אגרות חוב קונצרניות ונכסי חוב אחרים בדירוג:
AA ומעלה
BBB עד A
נמוך מ-BBB
לא מדורג

סך הכל נכסי חוב סחירים בארץנכסי חוב שאינם סחירים בארץ

אגרות חוב מיועדות/פיקדונות באוצר
אגרות חוב קונצרניות ופיקדונות בבנקים ובמוסדות פיננסיים בדירוג:
AA ומעלה
BBB עד A
נמוך מ-BBB
לא מדורג

-	-	-	-	-	-	-	-
13,862	406	892	1,623	1,894	43	-	2,652
537	23	40	85	98	7	-	11
219	4	9	17	20	-	-	29
71	1	2	2	2	-	-	4
1,536	-	175	26	138	-	-	-
9,522	358	639	1,344	1,557	119	-	289
153,312	4,300	7,833	16,258	18,845	1,075	-	9,165
179,059	5,092	9,590	19,355	22,554	1,244	-	12,150
382,840	25,966	34,005	62,418	77,271	16,577	20,575	83,270
56,589	1,921	3,508	7,256	8,426	548	-	3,018

הלוואות לעמיתים
הלוואות בשיעבוד מניות המקנות שליטה
הלוואות לאחרים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים בארץסך הכל נכסי חוב בארץ

מזה - נכסי חוב בדירוג פנימי (**)

(*) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג שאישר הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן - הממונה). נתוני הדירוג הומרו לסמלי הדירוג של S&P בהתאם למקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל בתוכו A- ועד A+.

(**) בהתאם לחוזרי הממונה 15-9-2007 ו-16-9-2007 קיימת בחברה תשתית ארגונית וניהולית לניהול האשראי, במסגרת זו מבצעת החברה מעקב ובחינה על כל נכסי החוב בהם השקיעה. לנכסי חוב להם לא קיים דירוג חיצוני שניתן על ידי חברה מדרגת, מבוצע דירוג פנימי על ידי החברה. נכסי החוב המוצגים לעיל כנכסים בדירוג פנימי הנם אלו שלהם לא קיים דירוג חיצוני כאמור. ראה בנוסף סעיף 5 להלן.

נכסי חוב בחו"ל

ליום 31 בדצמבר 2019
דירוג בינלאומי (*)

בסיסי למקבלי קצבה	ילידי שנות ה-90	ילידי שנות ה-80	ילידי שנות ה-70	ילידי שנות ה-60	ילידי שנות ה-50	כללי
אלפי ש"ח						
12	11	50	41	20	13	1,750
-	-	-	-	-	-	-
109	101	460	374	183	122	2,089
1,487	1,384	6,280	5,103	2,503	1,680	29,324
198	183	842	687	335	225	4,116
31	29	136	107	53	35	691
1,837	1,708	7,768	6,312	3,094	2,075	37,970

נכסי חוב סחירים בחו"ל

אגרות חוב ממשלתיות
אגרות חוב קונצרניות ונכסי חוב אחרים בדירוג:
A ומעלה
BBB
נמוך מ-BBB
לא מדורג

סך הכל נכסי חוב סחירים בחו"לנכסי חוב שאינם סחירים בחו"ל

אגרות חוב קונצרניות ופיקדונות בבנקים ובמוסדות פיננסיים בדירוג:

-	-	75	64	39	28	233
-	-	4,737	4,054	2,374	1,647	18,041
-	-	4,812	4,118	2,413	1,675	18,274
1,837	1,708	12,580	10,430	5,507	3,750	56,244

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים בחו"לסך הכל נכסי חוב בחו"ל

-	-	2,642	2,258	1,299	905	8,546

מזה - נכסים מדורגים בדירוג פנימי (**)

(*) המקורות לרמת הדירוג בחו"ל הינם חברות הדירוג אשר אושרו על-ידי הממונה *S&P, Mood's* ו-*Fitch*. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(**) בהתאם לחוזרי הממונה 15-9-2007 ו-16-9-2007 קיימת בחברה תשתית ארגונית וניהולית לניהול האשראי, במסגרת זו מבצעת החברה מעקב ובחינה על כל נכסי החוב בהם השקיעה. לנכסי חוב להם לא קיים דירוג חיצוני שניתן על ידי חברה מדרגת, מבוצע דירוג פנימי על ידי החברה. נכסי החוב המוצגים לעיל כנכסים בדירוג פנימי הנם אלו שלהם לא קיים דירוג חיצוני כאמור. ראה בנוסף סעיף 5 להלן.

(3) שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן

השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים, נקבע באמצעות היוון אומדן תזרימי המזומנים הצפויים בגינם. שערי ההיוון אינם מתבססים על דירוג האשראי של הנכס אלא על חלוקת השוק הסחיר לעשירונים בהתאם לתשואה לפדיון של נכסי החוב וקביעת מיקום של הנכס הלא סחיר באותם עשירונים וזאת בהתאם לפרמיית הסיכון הנגזרת ממחירי עסקאות/הנפקות בשוק הלא סחיר. מודל זה מביא לידי ביטוי באופן עדכני יותר שינויים בפרמיית הסיכון של נכסי החוב, כפי שאלו משתקפים בשוק הסחיר בהתאם לשינויים באותו עשירון.

הריביות הממוצעות המשוקללות בגין כל אחת מקבוצות הדירוג המוצגות להלן הינן בהתאם לנכסים הכלולים בכל קבוצת דירוג:

ליום 31 בדצמבר 2019							נכסי חוב שאינם סחירים לפי דירוג (*):
בסיסי למקבלי קצבה קיימים	ילידי שנות ה-90	ילידי שנות ה-80	ילידי שנות ה-70	ילידי שנות ה-60	ילידי שנות ה-50	כללי	
באחוזים							
0.59	1.61	1.39	1.39	1.39	1.49	1.34	AA ומעלה
1.18	2.20	2.39	2.38	2.48	2.66	2.00	A
2.10	2.35	2.32	2.32	2.35	2.39	2.30	BBB
6.80	-	3.21	3.21	3.21	3.21	6.02	נמוך מ-BBB
2.04	2.88	3.22	3.26	3.25	3.51	3.22	לא מדורג

(*) המקורות לרמת דירוג מקומי הינן חברות הדירוג "מעלות" ו"מדורג". נתוני חברת מדורג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

המקורות לרמת הדירוג בחו"ל הינם חברות הדירוג אשר אושרו על ידי הממונה *S & P, Mood's* ו- *Fitch*.

לעניין דירוג פנימי ראה סעיף קטן 5 להלן.

(4) פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות בנכסי חוב סחירים ושאינם סחירים

ליום 31 בדצמבר 2019															
כללי		ילידי שנות ה-50		ילידי שנות ה-60		ילידי שנות ה-70		ילידי שנות ה-80		ילידי שנות ה-90		בסיסי למקבלי קצבה		בסיסי למקבלי קצבה	
סכום	%	סכום	%	סכום	%	סכום	%	סכום	%	סכום	%	סכום	%	סכום	%
אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ
36,213	8.25	2,686	9.04	3,530	8.93	7,378	10.13	9,898	11.02	3,273	17.91	4,159	18.56	2,042	2.45
3,500	0.80	498	1.68	530	1.34	1,141	1.57	1,431	1.59	768	4.20	890	3.97	61	0.07
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2,160	0.49	119	0.40	184	0.47	377	0.52	458	0.51	90	0.49	88	0.39	1	-
99,724	22.71	3,964	13.34	6,762	17.11	13,668	18.76	16,363	18.21	2,248	12.29	1,728	7.71	4,182	5.02
113,944	25.95	5,266	17.72	8,099	20.50	16,025	22.00	19,552	21.76	3,208	17.55	3,402	15.18	9,588	11.51
6,551	1.49	460	1.55	744	1.88	1,287	1.77	1,577	1.76	262	1.43	308	1.38	602	0.72
18,880	4.30	863	2.90	1,365	3.45	2,714	3.73	3,269	3.64	764	4.18	711	3.17	2,182	2.62
3,257	0.74	148	0.50	223	0.56	441	0.61	526	0.59	155	0.85	114	0.51	51	0.06
154,855	35.27	15,712	52.87	18,075	45.76	29,817	40.91	36,777	40.92	7,517	41.10	11,012	49.13	64,561	77.55
439,084	100.00	29,716	100.00	39,512	100.00	72,848	100.00	89,851	100.00	18,285	100.00	22,412	100.00	83,270	100.00

ענף משק

בנקים

ביטוח

ביומד

טכנולוגיה

מסחר ושרותים

נדל"ן ובינוי

תעשייה

השקעה ואחזקות

נפט וגז

אג"ח ממשלתי

סך הכל

(5) ביום 7 ביולי 2013, בהמשך לאישור מיום 15 במאי 2011, אישר הממונה על שוק ההון (להלן - הממונה) להראל חברה לביטוח בע"מ (להלן - הראל ביטוח) שימוש במודל פנימי לדירוג אשראי, שפותח על ידי הראל ביטוח. מודל זה יישמש את הראל ביטוח ואת יתר הגופים המוסדיים בקבוצת הראל. בהתאם לתנאי האישור, הדירוג על פי המודל הפנימי ייחשב כדירוג המקביל של חברה מדרגת, בכפוף לתנאים הבאים:

- (א) השימוש במודל יעשה במסגרת המבנה, המתודולוגיה והנהלים שהוצגו בתהליך בחינת המודל.
- (ב) המודל יהא תקף להערכת אשראי למעט: בנקים וחברות ביטוח, אשראי מגובה נכס בסיס (ישר או מכשירים מורכבים), נדל"ן יזמי ומימון פרויקטים.
- (ג) כל שינוי מהותי במבנה המודל יהא טעון אישור מראש של הממונה.

ה. סיכונים גאוגרפיים

סיכון גאוגרפי הינו סיכון להפסד הנובע מחשיפה של תיק ההשקעות בצורה ישירה או עקיפה, דרך השקעה בחברות שיש להן פעילות עסקית במדינה, לאירוע שלילי באותה מדינה או אזור גאוגרפי. אירוע כזה עשוי להתעורר למשל על רקע עימות בטחוני באזור, משבר כלכלי במדינה עצמה או אצל שותפת סחר מהותית.

סיכון גאוגרפי עשוי לבוא לידי ביטוי בעלייה באירועי חדלות פירעון של ממשלות ועסקים ו/או ירידה בשווי נכסים הוניים (נדל"ן, מניות וכד').

להלן החשיפה הגאוגרפית עבור הנכסים השונים בהתאם למקום הסיכון הסופי, או בהתאם למקום בו הונפק או נסחר הנכס, במקרים בהם לא ניתן היה לזהות את מקום החשיפה הסופית:

כללי

ליום 31 בדצמבר 2019									
אגרות חוב ממשלתיות	אגרות חוב קונצרניות	מניות	קרנות ותעודות סל	קרנות נאמנות	נדל"ן להשקעה	השקעות אחרות	סה"כ חשיפה מאזנית	נגזרים במונחי דלתא	סך הכל
אלפי ש"ח									
-	3,529	2,854	5,868	275	1,739	3,237	17,502	-	17,502
-	131	1,673	8,622	2,081	-	11	12,518	-	12,518
-	5,698	2,258	5,743	652	-	57	14,408	1,502	15,910
-	274	7,025	2,892	515	-	142	10,848	1,921	12,769
-	-	12	6,440	4,089	-	2	10,543	972	11,515
-	-	393	-	12,296	-	762	13,451	-	13,451
-	3,642	741	3,257	381	-	3	8,024	-	8,024
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	15,965	45,871	17,240	4,519	-	38,725	122,320	80,716	203,036
-	-	4,833	1,642	442	-	11,097	18,014	414	18,428
154,855	61,413	75,542	4,940	214	3,277	224,262	524,503	(150)	524,353
-	8,976	7,380	22,080	5,666	-	9,018	53,120	1,762	54,882
154,855	99,628	148,582	78,724	31,130	5,016	287,316	805,251	87,137	892,388

ילידי שנות ה-50

ליום 31 בדצמבר 2019

סך הכל	נגזרים במונחי דלתא	סה"כ חשיפה מאזנית	השקעות אחרות	קרנות נאמנות	קרנות ותעודות סל	מניות	אגרות חוב קונצרניות	אגרות חוב ממשלתיות	
אלפי ש"ח									
499	-	499	93	8	175	35	188	-	בריטניה
377	-	377	1	62	257	48	9	-	סין
589	45	544	1	19	171	20	333	-	צרפת
239	57	182	14	15	86	55	12	-	גרמניה
343	29	314	-	122	192	-	-	-	יפן
813	-	813	93	720	-	-	-	-	לוקסמבורג
342	-	342	-	11	97	21	213	-	שוויץ
7,133	2,407	4,726	1,952	264	514	885	1,111	-	ארצות הברית
210	12	198	9	13	49	127	-	-	אירופה
31,952	239	31,713	8,565	8	210	2,013	5,205	15,712	ישראל
1,834	53	1,781	144	243	658	209	527	-	אחר
44,331	2,842	41,489	10,872	1,485	2,409	3,413	7,598	15,712	סך הכל

ילידי שנות ה-60

ליום 31 בדצמבר 2019

סך הכל	נגזרים במונחי דלתא	סה"כ חשיפה מאזנית	השקעות אחרות	קרנות נאמנות	קרנות ותעודות סל	מניות	אגרות חוב קונצרניות	אגרות חוב ממשלתיות	
אלפי ש"ח									
1,140	-	1,140	270	21	444	90	315	-	בריטניה
951	-	951	1	158	653	124	15	-	סין
1,150	114	1,036	3	49	435	50	499	-	צרפת
580	145	435	21	39	219	140	16	-	גרמניה
873	74	799	-	310	488	1	-	-	יפן
1,206	-	1,206	128	1,078	-	-	-	-	לוקסמבורג
650	-	650	-	29	247	55	319	-	שוויץ
14,236	6,112	8,124	2,577	396	1,305	2,266	1,580	-	ארצות הברית
1,788	31	1,757	1,273	33	124	327	-	-	אירופה
42,172	(11)	42,183	11,793	15	427	5,175	6,698	18,075	ישראל
3,806	133	3,673	206	460	1,672	537	798	-	אחר
68,552	6,598	61,954	16,272	2,588	6,014	8,765	10,240	18,075	סך הכל

ילידי שנות ה-70

ליום 31 בדצמבר 2019								
אגרות חוב ממשלתיות	אגרות חוב קונצרניות	מניות	קרנות ותעודות סל	קרנות נאמנות	השקעות אחרות	סה"כ חשיפה מאזנית	נגזרים במונחי דלתא	סך הכל
אלפי ש"ח								
-	680	224	1,087	51	491	2,533	-	2,533
-	28	306	1,597	386	2	2,319	-	2,319
-	1,019	121	1,064	121	8	2,333	278	2,611
-	32	348	536	95	36	1,047	356	1,403
-	-	2	1,193	758	-	1,953	180	2,133
-	-	-	-	2,199	212	2,411	-	2,411
-	651	135	603	71	-	1,460	-	1,460
-	3,203	5,603	3,194	808	4,453	17,261	14,954	32,215
-	-	813	304	82	2,929	4,128	77	4,205
29,817	13,782	12,859	1,013	37	23,692	81,200	(27)	81,173
-	1,603	1,334	4,091	1,033	352	8,413	326	8,739
29,817	20,998	21,745	14,682	5,641	32,175	125,058	16,144	141,202
								סך הכל

ילידי שנות ה-80

ליום 31 בדצמבר 2019								
אגרות חוב ממשלתיות	אגרות חוב קונצרניות	מניות	קרנות ותעודות סל	קרנות נאמנות	השקעות אחרות	סה"כ חשיפה מאזנית	נגזרים במונחי דלתא	סך הכל
אלפי ש"ח								
-	823	274	1,309	61	564	3,031	-	3,031
-	34	373	1,924	464	2	2,797	-	2,797
-	1,254	146	1,281	145	10	2,836	335	3,171
-	49	428	645	115	43	1,280	429	1,709
-	-	3	1,437	912	-	2,352	217	2,569
-	-	-	-	2,706	248	2,954	-	2,954
-	802	165	727	85	-	1,779	-	1,779
-	3,923	6,848	3,847	995	5,501	21,114	18,010	39,124
-	-	1,000	366	99	4,124	5,589	92	5,681
36,777	18,542	15,814	1,241	49	26,932	99,355	(33)	99,322
-	1,961	1,639	4,927	1,256	413	10,196	393	10,589
36,777	27,388	26,690	17,704	6,887	37,837	153,283	19,443	172,726
								סך הכל

ילידי שנות ה-90

ליום 31 בדצמבר 2019

אגרות חוב	אגרות חוב קונצרניות	מניות	קרנות ותעודות סל	קרנות נאמנות	השקעות אחרות	סה"כ חשיפה מאזנית	נגזרים במונחי דלתא	סך הכל
אלפי ש"ח								
-	160	58	283	13	41	555	-	555
-	10	79	415	100	1	605	-	605
-	277	32	277	31	2	619	72	691
-	16	90	139	25	2	272	93	365
-	-	1	310	197	-	508	47	555
-	-	-	-	597	-	597	-	597
-	177	35	157	18	-	387	-	387
-	1,079	1,454	830	220	336	3,919	3,888	7,807
-	-	211	79	21	5	316	20	336
7,517	7,400	3,335	350	11	4,112	22,725	(7)	22,718
-	431	346	1,064	274	12	2,127	85	2,212
7,517	9,550	5,641	3,904	1,507	4,511	32,630	4,198	36,828

בסיסי למקבלי קצבה

ליום 31 בדצמבר 2019

אגרות חוב	אגרות חוב קונצרניות	מניות	קרנות ותעודות סל	קרנות נאמנות	השקעות אחרות	סה"כ חשיפה מאזנית	נגזרים במונחי דלתא	סך הכל
אלפי ש"ח								
-	167	48	241	11	35	502	-	502
-	8	66	354	85	1	514	-	514
-	299	27	236	27	2	591	62	653
-	20	75	119	21	1	236	79	315
-	-	-	264	168	-	432	40	472
-	-	-	-	644	-	644	-	644
-	191	29	134	16	-	370	-	370
-	1,148	1,214	707	237	377	3,683	3,312	6,995
-	-	174	67	18	5,439	5,698	17	5,715
11,012	9,120	2,758	315	9	2,227	25,441	(6)	25,435
-	447	286	906	262	9	1,910	72	1,982
11,012	11,400	4,677	3,343	1,498	8,091	40,021	3,576	43,597

בסיסי למקבלי קצבה קיימים

ליום 31 בדצמבר 2019							
אגרות חוב ממשלתיות	אגרות חוב קונצרניות	מניות	קרנות ותעודות סל אלפי ש"ח	השקעות אחרות	סה"כ חשיפה מאזנית	נגזרים במונחי דלתא	סך הכל
בריטניה	-	1	-	-	1	-	1
סין	-	1	-	-	1	-	1
גרמניה	-	4	-	-	4	-	4
ארצות הברית	-	16	-	-	252	-	252
אירופה	-	-	-	-	1,373	-	1,373
ישראל	64,561	9,157	2	7	87,174	-	87,174
אחר	-	14	-	-	4	-	18
סך הכל	64,561	9,193	2	7	15,060	-	88,823

ו. גורמי סיכון נוספים המשפיעים על פעילות הקרן

הפעלת קרן פנסיה דורשת עמידה בכללי פעילות ודווח שנקבעו בחוקים ובתקנות. חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה 2005 מעניק סמכויות שונות ואמצעי אכיפה מגוונים לממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון לרבות סעיפי עונשין במקרה של אי עמידה בכללים והנחיות.

הקרן פועלת בתחום שוק ההון והחיסכון ארוך הטווח, בהם מתבצעת פעילות השקעה לצד פעילות מול העמיתים החוסכים בקליטת הפקדות, תשלומים וזיכויים ברווחים. פעילות זו חושפת את הקרן לסיכונים תפעוליים ולסיכונים הנובעים משינויי פסיקה וחקיקה כלליים ובתחום הפעילות הספציפי של הקרן.

אי לכך פועלת הקרן בהתאם לנהלים מסודרים שגיבשה להסדרת התהליכים השונים בקרן, לרבות ביצוע בקורות ומעקב שוטף אחר הפעילות. כמו כן, מלווה את פעילות הקרן יועץ משפטי ומנהלת סיכונים.

הסיכון התפעולי שלוב בכלל הפעילויות, המוצרים, המערכות ותהליכי העבודה המבוצעים בחברה. לפיכך, קיימת חשיבות למודעות ולניהול הסיכון התפעולי בכל הרמות.

האחריות על הניהול השוטף של הסיכון התפעולי וביצוע הפעילויות למזעור הסיכון חלה על מנהלים בדרגות הניהול השונות בחברה, בתמיכה מקצועית של אגף ניהול סיכונים המופקד על הכוונה מתודולוגית ויישום המדיניות בראיית על. חלק מהסיכונים התפעוליים מנוהלים על-ידי גורמי בקרה נוספים, כגון מנהל אגף SOX, אכיפה וציות, אחראי אבטחת מידע ואחראי היערכות לשעת משבר.

החברה בוחנת באופן שוטף את החשיפה לסיכונים תפעוליים ונוקטת באמצעים להפחתת רמתם. אגף ניהול סיכונים מבצע הערכה עצמאית ובלתי תלויה של סיכונים תפעוליים, תוך שימת דגש מיוחד על סיכונים מעילות והונאות, סיכונים טכנולוגיות מידע וסייבר וסיכונים המשכיות עסקית.

אופי הפעילות, המבנה הארגוני ומדרג הסמכויות המייחדים את החברה וכן היקף הכספים המנוהלים על ידה, חושפים אותה גם לאפשרות של הונאות ומעילות מצד גורמים בתוך החברה וגורמים מחוץ לחברה. החברה הגדירה מדיניות הכוללת מסגרת עבודה שיטתית למניעה, איתור, דיווח ותגובה מצמצמת נזקים לאירועי מעילות והונאות. עיקרי המדיניות באים לידי ביטוי בנהלי העבודה של החברה, בתהליכי העבודה בפועל ובקוד האתי, שמטרתו להנחות את עובדי החברה בנושאי התנהגות, משמעת ואתיקה בעבודה.

בהתייחס לסיכונים משפטיים, כולל סיכוני ציות, היועצת המשפטית של החברה אחראית לניהול הסיכון המשפטי, מסתייעת במידת הצורך ביעוץ משפטי חיצוני ומעניקה תמיכה ומענה לכלל ההיבטים המשפטיים של פעילות החברה. במסגרת זו, ניהולו השוטף של הסיכון המשפטי מתבטא בעיקר במתן ייעוץ משפטי שוטף לאורגנים המוסמכים בחברה בנושאים השונים הכרוכים בפעילות החברה, בהכנת מסמכי התקשרות ופוליסות ביטוח, בניהול הידע המשפטי בחברה, ובכלל זה עדכון הגורמים הרלבנטיים בשינוי הוראות דין ורגולציה לסוגיהם, אשר יש להם השלכה על עבודת החברה, בהתאמת מערך ההסכמים והנהלים לשינויים אלה ובעדכונים שוטפים של מערכות ההסכמים והמסמכים שבשימוש החברה, ובריכוז התביעות הייצוגיות נגד החברה והפיקוח על הגורמים המקצועיים המטפלים בהן מטעם החברה.

על מנת לקיים את אחריות החברה למלא אחר דרישות החוק פועלת בחברה ממונה על ציות ואכיפה, המסייעת לעובדי החברה לקיים את אחריותם לציית להוראות הרלבנטיות להם. בינואר 2012 החברה אימצה תכנית אכיפה, במסגרת יישום הוראות חוק הגברת האכיפה בשוק ההון, המתקן את חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א - 1981 וחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה - 2005, ומינתה את הגורמים שהיו אחראים על יישומה ופיקוחו על ביצועה.

בהתאם להוראות צו איסור הלבנת הון שנכנס לתוקפו במרץ 2018 וחוזר גופים מוסדיים 2018-9-2 בנושא ניהול סיכוני הלבנת הון מפברואר 2018. החברה קבעה מדיניות ניהול סיכונים בנושא ומינתה אחראי למילוי חובות, בהתאם לדרישות הרגולציה, באופן ושיטת קיומה של תשתית ארגונית מתאימה ואמצעים להפחתת הסיכון. כמו כן, החברה גיבשה נהלים ליישום מדיניות ניהול סיכוני הלבנת הון ומימון טרור, ועדכנה נהלים רלבנטיים, כך שיתייחסו, בין היתר, להליך של זיהוי והכרת הלקוח, לסיווג של חשבון בסיכון גבוה להלבנת הון ומימון טרור, לקיום בקרה שוטפת, לניהול רישומים ולדיווח. בנוסף, החברה אימצה גישה מבוססת סיכון, על מנת לזהות, להעריך ולהתמודד באפקטיביות עם סיכוני הלבנת הון ומימון טרור, במסגרתה בוצע סקר לזיהוי והערכה של סיכוני הלבנת הון ומימון הטרור בפעילויות השונות.

מערך טכנולוגיית המידע הוא מרכיב מרכזי בתפעול ובניהול התקין של החברה. דירקטוריון החברה אישר מסמך מדיניות בנושא ניהול טכנולוגיות המידע.

בחינת סיכוני ה-IT מתבצעת באופן שוטף, הן ברמת תהליכי ה-IT המהותיים המנוהלים בחברה והן ברמת מערכות המידע והתשתיות. הטיפול בסיכונים הנובעים מתהליכי IT מהותיים מבוצע כחלק מתפישת הבקרה המיושמת בהראל המשמר מחשבים, בהתאם לחוזר גופים מוסדיים 2010-9-4 בנושא "ניהול טכנולוגיות מידע בגופים מוסדיים". אגף ניהול סיכונים בשיתוף עם הראל המשמר מחשבים מבצעים סקר תקופתי להערכת ההשפעה הפוטנציאלית של סיכוני טכנולוגיות המידע על תהליכי הליבה בחברה.

החברה חשופה בפעילותה לסיכון סייבר אשר עלול לנבוע משימוש לא מורשה בזהות, הפרעה לפעילות על ידי פגיעה בפעילות הרשת או השבתת שירותים, פגיעה במערכות, גניבה של נכסים דיגיטליים, החדרה של קודים או תוכנות זדוניות, חדירה למערכת או חשיפת מידע. תפישת ההגנה של החברה בניהול סיכוני סייבר ואבטחת מידע בנויה על שלוש שכבות: שכבת הגנה טכנולוגית, שכבת טיפול באירועים ושכבת רגולציה, ארגון ושיטות. בנוסף להיערכות תפעולית, החברה רכשה כיסוי ביטוחי כנגד פשעי מחשב, בכללם אירועי סייבר. ביום 31 באוגוסט 2016 פורסם חוזר גופים מוסדיים 2016-9-14 בנושא "ניהול סיכוני סייבר בגופים מוסדיים". החוזר מגדיר עקרונות לניהול סיכוני סייבר בגוף מוסדי ומחייב לנהל סיכונים אלו. ההוראה מתייחסת, בין היתר, לנושאים הבאים: ממשל תאגידי- תפקידים ותחומי אחריות, הערכת סיכונים, הגנת סייבר, ניטור ובקרה, אבטחת מערכות, תקשורת ותפעול, ניהול משתמשים והרשאות, מיקור חוץ, שירותי מחשב בענן, אבטחה פיזית וסביבתית, אבטחת ערוצי קשר עם לקוחות וגורמים חיצוניים.

בהתייחס לסיכוני אבטחת מידע וסייבר, ובהתאמה לחוזר בנושא "ניהול סיכונים סייבר בגופים מוסדיים", הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים בקבוצה אימצו ואישרו מדיניות בנושא ניהול סיכונים סייבר. אגף ניהול סיכונים בשיתוף עם הראל המשמר מחשבים מבצעים סקר תקופתי על חשיפות החברה לסיכונים סייבר.

בהתאמה לחוזר גופים מוסדיים 19-9-2018 בנושא מיקור חוץ מיוני 2018, החברה קבעה מדיניות וגיבשה נוהלי עבודה, הכוללים בין היתר קווים מנחים וקריטריונים לקביעתה של פעילות כמהותית, עקרונות להתקשרות בהסכם למיקור חוץ ומנגנוני פיקוח, מעקב ובקרה אפקטיביים על פעילויות מהותיות שהוצאו למיקור חוץ.

היערכות הקבוצה להמשך פעילות בעת משבר (DRP) והמשכיות עסקית מתבצעת בשני מישורים: הערכות לפילת מערכות המחשוב והערכות לאירוע קטסטרופה במשרדים הראשיים. בנוסף, מתבצעים תרגולים במסגרת הקבוצה לאירוע משבית (קטסטרופלי), בו מתורגלים תהליכים לוגיסטיים נבחרים ומופעלות תוכנות ומערכות מרכזיות מהאתר החלופי.

בהתאם לתקנות קופות גמל, החברה המנהלת של הקרן כלולה במסגרת ביטוח אחריות מקצועית בקשר עם פעילות ההשקעה שלה, לכיסוי חבותה בשל מעשה או מחדל רשלני כלפי עמיתה וכן ביטוח לכיסוי הונאות ומעילה באמון של עובדיה כלפי העמיתים בסכום כולל שלא יפחת מהסכומים המפורטים בתקנה 4 לתקנות השקעות משותפות בנאמנות (הון עצמי וביטוח של מנהל קרן ונאמן ותנאי כשירות של דירקטורים וחברי ועדת השקעות), התשנ"ו-1995, ובתנאים הקבועים בתקנה האמורה לרבות השתתפות עצמית.

כמו כן חשופה הקופה לסיכונים דמוגרפיים, סיכונים חיתום וסיכונים קטסטרופה. לחברה מדיניות לניהול סיכונים ביטוחיים שנועדה לתמוך בשמירה על היציבות והאיזון האקטוארי של קרנות הפנסיה. הקרנות שבניהול החברה פועלות על פי תקנון שאושר על ידי המפקח ועל ידי דירקטוריון החברה, המבוסס על ביטוח הדדי וכולל מנגנון איזון דמוגרפי המתבצע אחת לרבעון ומנגנון איזון אקטוארי המתבצע אחת לשנה. ניהול הסיכונים הביטוחיים מושפע, בין היתר, מרכישת ביטוח משנה למקרה קטסטרופה, מתהליך החיתום (קבלת מבטחים וקביעת התנאים להם) ומההקפדה של קרן הפנסיה לשלם רק בהתאם לתקנונה ובאופן שוויוני וזהה לכולם.

למידע נוסף, ראה דיון בגורמי סיכון בדוח תאור עסקי החברה בחלק ג' סעיף 3.12 של החברה המנהלת וביאור 19, התחייבויות והתקשרויות תלויות בדוח הכספי של קרן הפנסיה.

. בטבלה להלן מוצגים גורמי הסיכון על פי טיבם - סיכוני מקרו, סיכונים ענפיים, סיכונים גיאוגרפיים ככל שישנם וסיכונים מיוחדים לקרן, אשר דורגו, בהתאם להערכות סובייקטיביות איכותיות של הנהלת החברה המנהלת של הקרן בהתחשב בהיקף ובמאפייני פעילותה נכון לתאריך הדוח, בקטגוריות על פי השפעתם, ככל שניתן לגבי כל גורם סיכון, על קרן הפנסיה - השפעה גדולה, בינונית וקטנה.

השפעה קטנה	השפעה בינונית	השפעה גדולה	גורמי סיכון	
	✓	✓ ✓ ✓	סיכוני שוק סיכוני אשראי האטה כלכלית בישראל סיכון מחירי נכסים אחרים	סיכוני מקרו
✓	✓ ✓ ✓ ✓	✓ ✓	שינויים רגולטורים סיכונים ביטוחיים תקדימים משפטיים קטסטרופה : טרור ו/או מלחמה רעידת אדמה או אסון טבע גדול אחר בישראל קריסת מבטח משנה של החברה סיכון נזילות	סיכונים ענפיים
	✓ ✓		סיכונים תפעוליים אי התאמה בין נכסים והתחייבויות (תיקי פנסיונרים)	סיכונים מיוחדים לחברה

6. ביטוח משנה

עד סוף שנת 2018, לקרן הפנסיה היה חוזה ביטוח משנה מסוג מכסה (Quota Share) הנותן כיסוי של 95% למקרי מוות ו/או נכות של עמיתי הקרן הפעילים שאינם במסלול יסוד לזקנה המשולמים בהתאם לתקנון הקרן. מבטח המשנה באותה תקופה היה הראל חברה לביטוח בע"מ.

בהתאם להחלטת דירקטוריון החברה המנהלת, ביטוח המשנה הסתיים ביום 31 בדצמבר 2018. למידע נוסף, ראה ביאור 14 - ביטוח משנה לדוחות כספיים של הקרן.

בימים אלו, החברה נמצאת בשלבים מתקדמים להסדר ביטוח משנה חדש עם מבטח משנה אחר עבור קרן הפנסיה הכללית אשר יכנס לתוקפו באופן רטרואקטיבי החל מה-1 לינואר 2020.

7. נושאים אליהם הפנה רואה החשבון את תשומת ליבו בחוות דעתו

רואה החשבון לא הפנה את תשומת הלב לעניינים מיוחדים בחוות דעתו.

8. בקורות ונהלים לגבי גילוי ובקרה פנימית על דיווח כספי

א. בקורות ונהלים לגבי הגילוי:

הנהלת הגוף המוסדי, בשיתוף המנכ"ל וסמנכ"ל הכספים של הגוף המוסדי, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הגוף המוסדי וסמנכ"ל הכספים הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי הנן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהגוף המוסדי נדרש לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

ב. בקרה פנימית על דיווח כספי:

במהלך התקופה המכוסה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2019 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי.

דודי ליידנר
מנכ"ל

מישל סיבוני
יו"ר הדירקטוריון

תאריך: 24 במרס 2020

הצהרה (certification)

אני, דודי ליידנר מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של הראל פנסיה כללית (להלן: "קרן הפנסיה") לשנת 2019 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי ואת תוצאות הפעילות של קרן הפנסיה וכן את התנועה בקרן הפנסיה למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של קרן הפנסיה; וכן-
(א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לקרן הפנסיה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה המנהלת, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
(ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הממונה על שוק ההון;
(ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של קרן הפנסיה והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
(ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה; וכן-
5. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה:
(א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה המנהלת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי הנוגע לקרן הפנסיה; וכן-
(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

24 במרס 2020

דודי ליידנר, מנכ"ל

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לענין בקרה פנימית על דיווח כספי – הצהרות, דוחות וגילויים.

הצהרה (certification)

אני, רם גבל מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של הראל פנסיה כללית (להלן: "קרן הפנסיה") לשנת 2019 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי ואת תוצאות הפעילות של קרן הפנסיה וכן את התנועה בקרן הפנסיה למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
 4. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של קרן הפנסיה; וכן-
(א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לקרן הפנסיה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה המנהלת, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
(ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הממונה על שוק ההון;
(ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של קרן הפנסיה והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
(ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה; וכן-
 5. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה:
(א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה המנהלת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי הנוגע לקרן הפנסיה; וכן-
(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

24 במרס 2020

רם גבל, סמנכ"ל כספים

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לענין בקרה פנימית על דיווח כספי – הצהרות, דוחות וגילויים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי

ההנהלה, בפיקוח הדירקטוריון, של הראל פנסיה כללית (להלן: "קרן הפנסיה") אחראית לקביעתה וקיומה של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי. מערכת הבקרה הפנימית של קרן הפנסיה תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לדירקטוריון ולהנהלה של החברה המנהלת לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל והוראות הממונה על שוק ההון. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקורות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת החברה המנהלת בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2019, הבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

_____	מישל סיבוני	יו"ר הדירקטוריון :
_____	דודי לידנר	מנכ"ל :
_____	רם גבל	סמנכ"ל כספים :

תאריך אישור הדוח : 24 במרס 2020

הראל פנסיה כללית - קרן פנסיה חדשה כללית

בניהול

הראל פנסיה וגמל בע"מ

דוחות כספיים

ליום

31 בדצמבר 2019

תוכן עניינים

2	דוח רואי החשבון המבקרים לעמיתים
4	דוח על המצב הכספי
5	דוח הכנסות והוצאות
6	דוח תנועה בקרן פנסיה
7	ביאור 1 - כללי
8	ביאור 2 - מדיניות חשבונאית
11	ביאור 3 - חייבים ויתרות חובה
11	ביאור 4 - נכסי חוב סחירים
12	ביאור 5 - נכסי חוב שאינם סחירים
13	ביאור 6 - מניות
14	ביאור 7 - השקעות אחרות
15	ביאור 8 - נדל"ן להשקעה
16	ביאור 9 - זכאים ויתרות זכות
17	ביאור 10 - התחייבויות למקבלי קצבאות
17	ביאור 11 - עודף (גירעון) אקטוארי
18	ביאור 12 - דמי ניהול
19	ביאור 13 - הוצאות ישירות
22	ביאור 14 - ביטוח משנה
22	ביאור 15 - תשואות הקרן
23	ביאור 16 - העברות כספים בין מסלולי השקעה
23	ביאור 17 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים
24	ביאור 18 - מסים
24	ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות
24	ביאור 20 - אירועים לאחר תאריך הדיווח

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח רואי החשבון המבקרים לעמיתים של הראל פנסיה כללית – קרן פנסיה חדשה כללית המנוהלת על ידי הראל פנסיה וגמל בע"מ

ביקרנו את הדוחות על המצב הכספי המצורפים של הראל פנסיה כללית – קרן פנסיה חדשה כללית (להלן – "הקרן") המנוהלת על ידי הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן – "החברה המנהלת") לימים 31 בדצמבר 2019 ו- 2018 ואת דוחות ההכנסות וההוצאות ואת הדוחות על התנועה בקרן לכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון והנהלה של החברה המנהלת. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973. על פי תקנים אלה, נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מידגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון והנהלה של החברה המנהלת וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את מצבה הכספי של הקרן לימים 31 בדצמבר 2019 ו- 2018 ואת תוצאות פעולותיה ואת התנועה בקרן הפנסיה לכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם להוראות הדיווח והגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הקרן ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO והדוח שלנו מיום 24 במרס 2020 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הקרן.

סומך חייקין
רואי חשבון

24 במרס 2020

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

**דוח רואי החשבון המבקרים לעמיתים של הראל פנסיה כללית – קרן פנסיה חדשה כללית
בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי**

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הראל פנסיה כללית – קרן פנסיה חדשה כללית (להלן "הקרן") ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן "COSO"). הדירקטוריון וההנהלה של הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ (להלן "החברה המנהלת") אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקרן ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הקרן בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-PCAOB (Public Company Accounting Oversight Board) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג ביטוח סבירה של ביטחון אם קוימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקרן. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים כאלה שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של קרן פנסיה הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם להוראות הדיווח והגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו. בקרה פנימית על דיווח כספי של קרן פנסיה כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי הקופה (לרבות הוצאתם מרשותה); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם להוראות הדיווח והגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של הקרן נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון וההנהלה של החברה המנהלת; ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הקרן שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכה בלבתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, החברה המנהלת קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקרן ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, את הדוחות הכספיים של הקרן לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 ולכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 והדוח שלנו, מיום 24 במרץ 2020, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים.

סומך חייקין
רואי חשבון

24 במרץ 2020

ליום 31 בדצמבר		ביאור	
2018	2019		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
67,287	67,575		רכוש שוטף
34,374	31,548	3	מזומנים ושווי מזומנים
101,661	99,123		חייבים ויתרות חובה
380,324	514,642	4	השקעות פיננסיות
220,240	280,336	5	נכסי חוב סחירים
144,630	219,515	6	נכסי חוב שאינם סחירים
169,521	235,789	7	מניות
914,715	1,250,282		השקעות אחרות
			סך כל השקעות פיננסיות
4,384	5,016	8	נדל"ן להשקעה
4,849	3,462		נכסי ביטוח משנה
1,025,609	1,357,883		סך כל הנכסים
13,187	9,374	9	זכאים ויתרות זכות
		10	התחייבויות פנסיוניות:
321,455	498,080		התחייבויות לעמיתים שאינם מקבלי קצבה
592,765	722,886		התחייבויות לעמיתים מבוטחים
914,220	1,220,966		התחייבויות לעמיתים שאינם מבוטחים
			סך כל ההתחייבויות לעמיתים שאינם מקבלי קצבה
82,726	90,043	10	התחייבויות למקבלי קצבה:
15,035	36,226		התחייבויות למקבלי קצבה קיימים
97,761	126,269		התחייבויות לפנסיונרים
			סך כל ההתחייבויות למקבלי קצבה
		11	עודף (גירעון) אקטוארי:
816	587		עודף אקטוארי הנובע מגורמים דמוגרפיים
(375)	687		עודף (גירעון) אקטוארי הנובע מגורמי תשואה וריבית
441	1,274		סך כל עודף אקטוארי
1,012,422	1,348,509		סך כל ההתחייבויות הפנסיוניות
1,025,609	1,357,883		סך כל ההתחייבויות
רם גבל סמנכ"ל כספים	דודי לידנר מנכ"ל	מישל סיבוני יו"ר הדירקטוריון	

תאריך אישור הדוחות הכספיים: 24 במרס 2020
הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2017	2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	ביאור
(268)	1,142	(453)	
			הכנסות (הפסדים)
			ממ ומנים ושווי מ ומנים
			מהשקעות:
12,740	(3,654)	29,162	מנכסי חוב סחירים
8,952	1,072	19,672	מנכסי חוב שאינם סחירים
9,663	(1,262)	30,830	ממניות
28,967	(16,960)	55,322	מהשקעות אחרות
328	235	854	מנדל"ן להשקעה
60,650	(20,569)	135,840	סך כל ההכנסות מהשקעות
(230)	580	2,430	הכנסות אחרות
60,152	(18,847)	137,817	סך כל ההכנסות (הפסדים)
			הוצאות
5,776	6,993	7,666	12 דמי ניהול
893	1,235	1,423	13 הוצאות ישירות
132	276	705	18 מסים
6,801	8,504	9,794	סך כל ההוצאות
53,351	(27,351)	128,023	עודף הכנסות (הפסדים) על הוצאות לשנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2017	2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
651,893	859,210	1,012,422	סך הנכסים בניכוי התחייבויות שוטפות ליום 1 בינואר של השנה
			תקבולים:
168,916	216,148	258,410	תקבולים מדמי גמולים
10	6	9	תקבולים מדמי סליקה
(4,859)	(9,370)	-	חלקם של מבטחי משנה בתקבולים מדמי גמולים
164,067	206,784	258,419	סך כל התקבולים, נטו
			תשלומים:
			תשלומים למקבלי קצבה קיימים
4,350	4,434	4,366	תשלומי פנסיית זקנה
432	871	345	תשלומי פנסיית נכות
494	529	560	תשלומי פנסיית שאירים
			תשלומים לפנסיונרים
-	288	1,108	תשלומי פנסיית זקנה
-	101	565	תשלומי פנסיית נכות
-	45	113	תשלומי פנסיית שאירים
7,582	8,389	9,859	תשלומים אחרים
			פדיונות
5,865	6,567	(758)	חלקם של מבטחי משנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות
6,993	8,090	17,674	סך כל התשלומים, נטו
			העברות צבירה לקרן
2,997	3,604	5,676	העברות מחברות ביטוח
35,800	27,104	21,311	העברות מקרנות פנסיה חדשות
611	2,081	9,051	העברות מקופות גמל
			העברות צבירה מהקרן
5,139	9,111	17,943	העברות לחברות ביטוח
25,910	28,459	35,684	העברות לקרנות פנסיה חדשות
11,467	13,350	15,092	העברות לקופות גמל
(3,108)	(18,131)	(32,681)	העברות צבירה, נטו
53,351	(27,351)	128,023	עודף הכנסות (הפסדים) על הוצאות לשנה מועבר מדוח הכנסות והוצאות
859,210	1,012,422	1,348,509	סך הנכסים בניכוי התחייבויות שוטפות ליום 31 בדצמבר של השנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ביאור 1 - כללי

א. הראל פנסיה כללית - הקרן

הראל פנסיה כללית (להלן - הקרן), הינה קרן חדשה כללית כהגדרתה בתקנות מס הכנסה. רשות שוק ההון פרסמה הוראות והנחיות לניהול קרן חדשה כללית בה יופקדו דמי גמולים משכר העולה על פעמיים השכר הממוצע במשק והפקדות חד פעמיות, ושאינה זכאית לאגרות חוב מיועדות. להלן שמות אפיקי ההשקעה הקיימים בקרן:

מספר אוצר	שם אפיק השקעה
2164	כללי
9856	ילידי שנות ה-50 (*)
9858	ילידי שנות ה-60 (*)
9860	ילידי שנות ה-70 (*)
9862	ילידי שנות ה-80 (*)
9864	ילידי שנות ה-90 (*)
12140	בסיסי למקבלי קצבה (החל מינואר 2018)
2204	בסיסי למקבלי קצבה קיימים (לשעבר - בסיסי למקבלי קצבה)

(*) ביום 11 בנובמבר 2019 אושר על ידי הממונה תיקון תקנון הקרן. השינוי העיקרי במסגרת התיקון הוא שינוי מודל מסלולי ההשקעה תלוי גיל של הקרן (מסלולי ברירת המחדל) כך שבמקום מסלולים המיועדים לעמיתים בהתאם לשנת לידתם בטווח של עשר שנים (ילידי שנות ה-50, ילידי שנות ה-60 וכו') יופעלו שלושה מסלולי ההשקעה בהם מדיניות ההשקעה תיקבע בהתאם לגילם של העמיתים (מסלול לגילאי 50 ומטה, גילאי 50 עד 60 וגילאי 60 ומעלה). עמית שלא יבחר מסלול יצורף למסלול ברירת מחדל המתאים לגילו ויועבר בין המסלולים כאשר יגיע לגיל הרלוונטי. כמו כן, עמית רשאי לעבור למסלול השקעה במסגרת המודל שאינו מתאים לגילו או להישאר במסלול כאמור. השינוי ייכנס לתוקף החל מיום 1 בינואר 2020.

ב. החברה המנהלת

הקרן מנוהלת על ידי הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן: החברה או חברה מנהלת) שהינה בעלת רישיון מבטח בענף הפנסיה והגמל. רישיון זה ביחד עם אישורי קופות גמל וקופות גמל לקצבה מאפשר לה להפעיל את תכניות הפנסיה ותכניות הגמל וההשתלמות.

החברה הינה תושבת ישראל, התאגדה בישראל וכתובתה: רחוב אבא הלל 3, רמת גן. החברה מוחזקת במלואה על-ידי הראל חברה לביטוח בע"מ, אשר הינה בבעלות ובשליטה מלאה של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ, שמניותיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל-אביב. קיימת הפרדה מלאה בין החברה המנהלת ונכסיה לבין קרנות הפנסיה, הקופות ונכסיהן. נתוני הקרן ונתוני החברה המנהלת מוצגים בדוחות כספיים נפרדים בהתאם להוראות רשות שוק ההון. לגבי דמי ניהול המשולמים לחברה המנהלת ראה ביאור 12 להלן.

ג. הגדרות

דוחות כספיים אלה:

- (1) הקרן - הראל פנסיה כללית - קרן פנסיה חדשה כללית שאינה זכאית לאגרות חוב מיועדות המנוהלת על - ידי החברה המנהלת.
- (2) החברה המנהלת - הראל פנסיה וגמל בע"מ.
- (3) הראל פנסיה - קרן פנסיה חדשה מקיפה הזכאית לאגרות חוב מיועדות, לעמיתים חדשים המצטרפים מחודש ינואר 1995, המנוהלת על - ידי החברה המנהלת.
- (4) הממונה - הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון.
- (5) רשות שוק ההון - רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון.
- (6) צדדים קשורים ובעלי עניין - כהגדרתם בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012, ובקודקס הרגולציה פרק 4 - ניהול נכסי השקעה.
- (7) חוק הפיקוח - חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו.
- (8) מדד - מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

ביאור 1 - כללי (המשך)

ד. מדיניות ההשקעה

השקעות הקרן מבוצעות על-פי מדיניות ההשקעות הכוללת שנקבעת על-ידי הדירקטוריון וועדת ההשקעות בחברה המנהלת ובכפוף לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), תשע"ב-2012 ולהנחיות רשות שוק ההון.

ביאור 2 - מדיניות חשבונאית

הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם לחוק הפיקוח ובהתאם להוראות הגילוי והדיווח שנקבעו על ידי הממונה בפרק דין וחשבון לציבור שבקודקס הרגולציה.

המדיניות החשבונאית המפורטת להלן יושמה בעקביות לכל התקופות המוצגות בדוחות כספיים אלה על ידי הקרן.

הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על ידי דירקטוריון החברה המנהלת ביום 24 במרס, 2020.

א. בסיס הערכת נכסים והתחייבויות

הנכסים בדוח על המצב הכספי מוצגים כלהלן:

(1) מזומנים ושווי מזומנים - יתרות ופקדונות בבנקים ובמוסדות כספיים שהופקדו לתקופה מקורית שאינה עולה על שלושה חודשים, ואשר לא חל עליהם כל שעבוד או מגבלה אחרת. מזומנים ושווי מזומנים כוללים ריבית שנצברה למועד הדיווח.

(2) ניירות ערך סחירים בארץ - השער הידוע שפורסם בבורסה למועד הדיווח.

(3) ניירות ערך סחירים בחו"ל - לפי השער הידוע הקובע שנקבע לנייר הערך ביום המסחר האחרון בשנת הדיווח שנתקיים בבורסה בחו"ל או בשוק מוסדר בו הוא נסחר ולפי שערי החליפין היציגים למועד הדיווח.

(4) השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים וכן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בעלות מתואמת, אשר מידע לגבי השווי ההוגן ניתן לצרכי ביאור בלבד (אגרות חוב קונצרניות בלתי סחירות, שטרי הון בלתי סחירים, פקדונות והלוואות) חלקם משוערכים לפי שווי הוגן המחושב לפי מודל המבוסס על תזרימי מזומנים, כאשר שיעורי הריבית להיוון נקבעים על ידי החברה המספקת ציטוט ריביות ביחס לדירוגי הסיכון השונים (להלן: "החברה המצטטת") וחלקם משוערכים על פי ציטוטי שערים על ידי החברה המצטטת. המודל של החברה המצטטת מתבסס על חלוקת השוק הסחיר לעשירונים בהתאם לתשואה לפדיון של נכסי החוב וקביעת המיקום של הנכס הלא סחיר באותם עשירונים וזאת בהתאם לפרמיית הסיכון הנגזרת ממחירי עסקאות/הנפקות בשוק הלא סחיר. ציטוטי המחירים ושיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעים על ידי חברת מרווח הוגן, חברה המספקת ציטוטי מחירים ושערי ריבית לגופים מוסדיים לשערוך נכסי חוב לא סחירים.

(5) השקעות בלתי סחירות בקרנות הון סיכון ובקרנות השקעה - לפי שווי ההוגן של ההשקעות על בסיס הדיווח שהתקבל לאחרונה לפני מועד הדיווח, בהתאם לדיווחים של הקרן או של מוסד פיננסי מוכר, שמתקבלים אחת לשנה לפחות.

(6) חוזים עתידיים ועסקאות החלפה לא סחירים-ההשקעה מוצגת ע"פ שווי ההוגן כהפרש בין השווי המהווה של הנכס העתידי בקיזוז ההתחייבות העתידית בגין העסקה. יתרת זכות הנובעת מעודף ההתחייבויות העתידיות על הנכסים העתידיים מוצגת בסעיף זכאים ויתרות זכות. בטחונות בגין חוזים עתידיים לא סחירים מסווגים

(7) יחידות בקרן להשקעה משותפת בנאמנות - לפי השער הקובע שפורסם שנקבע לנייר הערך ביום המסחר האחרון בבורסה או בשוק מוסדר בו הוא נסחר.

(8) אופציות וכתבי אופציות בלתי סחירים-לפי תחשיב כלכלי המבוסס על מודל Black&Scholes. יתרת זכות הנובעת מהתחייבויות בגין אופציות מוצגת בסעיף זכאים ויתרות זכות.

(9) אגרות חוב להמרה ופקדונות מובנים אשר משובצים בהם נגזרים פיננסיים נוספים, ואשר התשואה בגינם תלויה בתשואת תיקי נכסים, במדדי מניות, שערי ריבית וכד' והינן בלתי סחירות מוצגות בהתאם לציטוט המתקבל מחברת מרווח הוגן, או מגורם אחר, לפי העניין.

(10) מניה לא סחירה - בהתאם להערכת מומחה שתתקבל אחת לשנה לפחות.

(11) נדל"ן להשקעה - לפי שווי הוגן על בסיס הערכת שמאי נדל"ן להשקעה המבוצע לכל הפחות אחת לשנה, למעט לגבי נכסים שנרכשו בשנת הדוח המוצגים לפי מחיר העסקה.

(12) דיבידנד לקבל- דיבידנד שהוכרז וטרם התקבל עד למועד הדיווח.

(13) ריבית לקבל- ריבית והפרשי הצמדה של אגרות חוב סחירות לאחר יום ה-EX וטרם עבר יום התשלום עד למועד הדיווח.

ביאור 2 - מדיניות חשבונאית (המשך)

א. בסיס הערכת נכסים והתחייבויות (המשך)

(14) פדיון לקבל- קרן החוב המיועדת לפדיון לאחר יום ה-EX וטרם עבר יום התשלום עד למועד הדיווח מוצג יחד עם הנכס.

(15) אגרות חוב קונצרניות בלתי סחירות, שטרי הון בלתי סחירים, פקדונות והלוואות- משוערכים על פי ציטוטי שערים על ידי החברה המצטטת ראה סעיף (4) לעיל.

(16) שערי החליפין וההצמדה.

א. נכסים והתחייבויות במטבע חוץ, או הצמודים לו, נכללו לפי שערי החליפין היציגים שפורסמו על ידי בנק ישראל והיו תקפים למועד הדיווח.

ב. נכסים והתחייבויות הצמודים למדד המחירים לצרכן נכללו לפי המדד המתאים לגבי כל נכס או התחייבות צמודים.

ג. להלן פרטים על שיעורי השינוי במדד המחירים לצרכן ובשערי החליפין היציגים של הדולר :

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
%	%	%

שיעור עליית (ירידת) מדדים נבחרים:

0.30	1.20	0.30	שיעור שינוי מדד המחירים לצרכן (לפי המדד הידוע ביום המאזן)
(9.83)	8.10	(7.79)	שיעור שינוי שער החליפין של הדולר של ארה"ב

(17) התחייבויות פנסיוניות.

א. התחייבויות הקרן מחולקות לארבע קבוצות :

התחייבות לעמיתים שאינם מקבלי קצבה במסלולים מקיפים – עמית במסלול מקיף הינו מי שקיימת בגינו יתרה צבורה במועד הדוח ונמצא באחד ממסלולי הביטוח המקיפים, המספקים כיסוי ביטוחי (נכות ושארים) למבוטח הפעיל, והעמית אינו מקבל קצבת זקנה מהקרן.

התחייבות לעמיתים שאינם מקבלי קצבה במסלול יסוד – עמית במסלול יסוד הינו מי שקיימת בגינו יתרה צבורה במועד הדוח, והעמית אינו נמצא במסלול מקיף ואינו עמית מקבל קצבת זקנה מהקרן.

התחייבות למקבלי קצבה קיים – מקבל קצבה שהיה זכאי לקבל קצבה מהקרן לפני 1 בינואר, 2018.

התחייבות למקבלי קצבה – מקבל קצבה שהיה זכאי לקבל קצבה מהקרן לאחר 1 בינואר, 2018.

ב. קרן הפנסיה הינה מסוג "תשואה". התחייבויות הקרן כלפי כל אחת משתי קבוצות העמיתים שאינם מקבלי קצבה, שווים לסך היתרות הצבורות שלהם.

התחייבות הקרן כלפי כל אחת משתי קבוצות מקבלי קצבה, מחושבת כערך הנוכחי של סך תשלומי הפנסיה העתידיים הצפויים להיות משולמים, אשר מהווים לפי שיעור תשואות הנכסים המושקעים כנגד ההתחייבות. ההיוון מחושב לפי תשואה בניכוי דמי ניהול.

בהתאם להוראות, שיעור התשואה נקבע לפי וקטור ריביות שמפרסמת חברה המספקת ציטוט ריביות בגין ההשקעות החופשיות.

ג. בתום כל רבעון עורכת הקרן מאזן אקטוארי אשר קובע עודף או גירעון דמוגרפי לעמיתים ולמקבלי הקצבה בקרן. הקרן מעדכנת את יתרות העמיתים, תשלומי הפנסיות והעתודות למקבלי הקצבה בהתאם לעודף או לגירעון הדמוגרפי. בנוסף, מחושב אחת לרבעון, עודף או גירעון תשואתי לכל אחת מקבוצות מקבלי הקצבה לסוגיהם אשר מעודכן בתשלום הפנסיה רק אחת לשנה.

ד. הקרן מנהלת התחשבויות נפרדת לנכסים המושקעים כנגד התחייבויותיה כלפי מקבלי קצבה.

ביאור 2- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

א. בסיס הערכת נכסים והתחייבויות (המשך)

(17) התחייבויות פנסיוניות (המשך)

ה. הקרן מחשבת וכוללת בשורה נפרדת בדוח על המצב הכספי שלה עתודה לתביעות שקרו וטרם דווחו (IBNR- Incurred but not reported) בגין התחייבויות הקרן לתשלומי פנסיה למקרי נכות ומוות אשר אירעו עד למועד הדוח על המצב הכספי ולא דווחו לקרן עד לאותו מועד או טרם התקבלה החלטה בגינם. ההתחייבות הנ"ל נקבעה על ידי האקטואר הממונה של הקרן.

ו. הדוח נערך על פי בסיס אקטוארי לפי חוזר פנסיה 2017-3-6, דרך חישוב מאזן אקטוארי ומקדמי תקנון של קרן פנסיה, אשר פורסם ביום 1 באוקטובר 2017 ומבטל את חוזר פנסיה 2013-3-1 באותו נושא מיום 30 בינואר 2013 וכן על בסיס חוזר 2019-1-10 אשר פורסם ביום 6 בנובמבר 2019 ומעדכן את מודל שיפורי התמורות בחברות הביטוח וקרנות הפנסיה.

החוזר מפרט הנחות ברירות מחדל מעודכנות שעל בסיסן יחשבו קרנות הפנסיה את המאזן האקטוארי שלהן ובהתאם יקבעו את המקדמים הכלולים בתקנון.

פרסום החוזר נבע מהצורך בעדכון ההנחות הדמוגרפיות נוכח השינויים בטבלאות הדמוגרפיות, הבאים לידי ביטוי בנייר עמדה סופי שפרסם הממונה בנושא "עדכון מערך ההנחות הדמוגרפיות בקרנות הפנסיה" ביום 1 באוקטובר 2017.

כמו כן, החוזר קובע כי לפחות אחת לשלוש שנים קרן פנסיה תבדוק כל הנחה העומדת בבסיס המאזן האקטוארי ובבסיס המקדמים, ותגיש לממונה את תוצאות הבדיקות בצירוף חוות דעת של האקטואר הממונה של קרן הפנסיה על התאמת ההנחות לתוצאות הבדיקות. במהלך דצמבר 2016 החברה הגישה בהתאם להנחיית המפקח נתונים מעודכנים לצורך בחינה מחודשת של ההנחות שעל בסיסן יחושבו מאזן אקטוארי ומקדמים ובהתאם לכך חוזר 2017-3-6 עודכן. בנובמבר 2019, הקרן הגישה לממונה מחקר דמוגרפי נוסף בצירוף חוות דעת של אקטואר ממונה, עד למועד החתימה על דוח זה עדיין לא התקבלה התייחסות מצד הממונה.

ז. בפברואר 2018 נכנס לתוקפו תקנון מעודכן בהתאם לחוזר 2016-3-4 "הוראות לעניין זכויות וחובות עמיתים בתקנון קרן פנסיה חדשה מקיפה" שמנחה לגבי תקנון תקני עבור כל קרנות הפנסיה החדשות. תקנון זה הוגש עם מקדמים מעודכנים בהתאם להנחות דמוגרפיות החדשות שפורסמו ע"י רשות שוק ההון במסגרת חוזר 2017-3-6.

ביום 29 בינואר, 2014 פורסם חוזר פנסיה 2014-3-1, הוראות דיווח כספי לקרנות פנסיה חדשות, והקובע בין היתר כי:

1. החל מחודש ינואר 2014 תופסק זקיפת התשואה הדמוגרפית החודשית לעמיתים שאינם מקבלי קצבה.

2. התשואה המדווחת לעמיתים שאינם מקבלי קצבה תהיה תשואת השקעות בלבד, ללא תשואה דמוגרפית.

3. חלוקת עודף או גירעון דמוגרפי לעמיתים שאינם מקבלי קצבה ולמקבלי קצבה תתבצע פעם ברבעון, בהתאם לאיזון האקטוארי המתבצע כחלק מהכנת הדוח הכספי התקופתי. היתרות הצבורות של העמיתים שאינם מקבלי קצבה והקצבאות של מקבלי קצבה יעודכנו בהתאם מדי רבעון.

4. הקצבאות של מקבלי קצבה יעודכנו פעם בשנה בעקבות עודף או גירעון תשואתי.

ביום 3 במאי 2017 התפרסמו חוזר פנסיה 2017-3-3 "הוראות דוח כספי לקרנות פנסיה חדשות" שמחליף את חוזר 2014-3-1 החל מ 1 בינואר 2018 וחוזר פנסיה 2017-3-1 "הוראות לניהול קרן חדשה" שמחליף את חוזר 2004-9 החל מ 1 בינואר 2018. חוזרים אלו קובעים בין היתר:

(א) "מקבלי קצבה" - הגדרה נפרדת למקבלי קצבה שמועד הזכאות לקצבה הינו מחודש ינואר 2018 ואילך.

לקבוצה זו החוזר קובע חישוב התחייבות פנסיונית שונה מהאופן שהיה נהוג עד כה כך שלא ייווצר גרעון עקב פער ריביות ביציאה לקבלת קצבה.

(ב) "מקבלי קצבה קיימים" - הגדרה נפרדת לקבוצת מקבלי קצבה שמועד הזכאות לקצבה הינו לפני ינואר 2018, חישוב ההתחייבויות בגינם ימשיך לפי הכללים הקיימים.

(ג) הצמדת הקצבה למדד המחירים לצרכן עבור קצבאות שהזכאות בגינן היא מינואר 2018 ואילך, תעשה אחת לשנה.

ח. הדוח האקטוארי ליום 31 בדצמבר 2019 נערך על ידי האקטוארית ענת קנטור.

נתוני ההתחייבות הפנסיונית תואמים את הדוח האקטוארי. יש לראות בדוח האקטוארי השלמה הכרחית לנתוני הדוחות הכספיים.

ביאור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ב. שיטת רישום דמי גמולים, תשלומים לפנסיונרים ודמי ניהול

תוספות לקרן מדמי גמולים כוללות דמי גמולים שנגבו עד למועד המאזן.

דמי ניהול מדמי הגמולים נרשמים במועד גביית דמי הגמולים. דמי הניהול מנכסי הקרן נרשמים בתום החודש בגינו הם שולמו.

תשלומים לפנסיונרים נרשמים על בסיס צבירה. הכנסות והוצאות נרשמות על בסיס מצטבר.

ג. שימוש באומדנים

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם לכללים שנקבעו על ידי רשות שוק ההון, נדרשת ההנהלה להשתמש באומדנים והערכות לגבי עסקאות או עניינים אשר השפעתם הסופית על הדוחות הכספיים איננה ניתנת לקביעה מדויקת בעת עריכתם. אף שאומדנים או הערכות נעשים לפי מיטב שיקול הדעת של ההנהלה, השפעתם הסופית של עסקאות או עניינים כאמור עשויה להיות שונה מהאומדנים או מההערכות שנעשו לגביהם.

ביאור 3 - חייבים ויתרות חובה

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
363	324	ריבית ודיבידנד לקבל
15,529	21,675	צדדים קשורים
54	-	מוסדות
37	261	חובות מעסיקים
11,979	8,806	בטחונות בגין פעילות בנגזרים
265	267	חייבים בגין השקעות
6,146	96	מבטח משנה
1	119	אחרים
34,374	31,548	סך הכל חייבים ויתרות חובה

ביאור 4 - נכסי חוב סחירים

ליום 31 בדצמבר 2019									
כללי	ילידי שנות ה-50	ילידי שנות ה-60	ילידי שנות ה-70	ילידי שנות ה-80	ילידי שנות ה-90	בסיסי למקבלי קצבה קיימים	בסיסי למקבלי קצבה קיימים	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
154,855	15,712	18,076	29,816	36,777	7,517	11,012	64,561	338,326	אגרות חוב ממשלתיות
86,682	7,234	9,429	19,550	25,695	9,522	11,400	6,559	176,071	אגרות חוב קונצרניות:
214	3	4	9	13	2	-	-	245	שאינן ניתנות להמרה
86,896	7,237	9,433	19,559	25,708	9,524	11,400	6,559	176,316	שניתנות להמרה
241,751	22,949	27,509	49,375	62,485	17,041	22,412	71,120	514,642	סך הכל נכסי חוב סחירים

ביאור 4 - נכסי חוב סחירים (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2018

כללי	ילידי שנות ה-50	ילידי שנות ה-60	ילידי שנות ה-70	ילידי שנות ה-80	ילידי שנות ה-90	בסיסי למקבלי קצבה קיימים	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
117,755	9,395	10,197	15,914	18,089	3,462	2,941	233,383
89,382	7,331	8,487	11,757	13,322	5,732	3,429	146,569
344	3	3	7	12	2	-	372
89,726	7,334	8,490	11,764	13,334	5,734	3,429	146,941
207,481	16,729	18,687	27,678	31,423	9,196	6,370	380,324

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות:
שאינן ניתנות להמרה
שניתנות להמרה

סך הכל נכסי חוב
סחירים

ביאור 5 - נכסי חוב שאינם סחירים

ליום 31 בדצמבר 2019

כללי	ילידי שנות ה-50	ילידי שנות ה-60	ילידי שנות ה-70	ילידי שנות ה-80	ילידי שנות ה-90	בסיסי למקבלי קצבה קיימים	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
12,732	361	807	1,439	1,680	26	2,634	19,679
2,189	101	175	353	410	25	62	3,315
1,536	-	175	26	138	-	-	1,875
180,876	6,305	10,846	21,655	25,138	1,193	9,454	255,467
197,333	6,767	12,003	23,473	27,366	1,244	12,150	280,336
197,333	6,767	12,003	23,473	27,366	1,244	12,150	280,336

נכסי חוב אחרים (1)

אגרות חוב קונצרניות:
שאינן ניתנות להמרה
פקדונות בבנקים
הלוואות לעמיתים
הלוואות לאחרים

סך הכל נכסי חוב שאינם
סחירים

ליום 31 בדצמבר 2018

כללי	ילידי שנות ה-50	ילידי שנות ה-60	ילידי שנות ה-70	ילידי שנות ה-80	בסיסי למקבלי קצבה קיימים	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
12,840	204	618	1,209	1,384	2,590	18,845
1,699	32	84	177	204	185	2,381
929	-	205	-	-	-	1,134
154,046	2,155	5,157	13,306	14,933	8,283	197,880
169,514	2,391	6,064	14,692	16,521	11,058	220,240
169,514	2,391	6,064	14,692	16,521	11,058	220,240

נכסי חוב אחרים (1)

אגרות חוב קונצרניות:
שאינן ניתנות להמרה
פקדונות בבנקים
הלוואות לעמיתים
הלוואות לאחרים

סך הכל נכסי חוב שאינם
סחירים

ביאור 5 - נכסי חוב שאינם סחירים (המשך)

(1) השווי ההוגן של נכסי חוב לא סחירים שהוצגו בעלות מתואמת :

ליום 31 בדצמבר 2019		ליום 31 בדצמבר 2018		הלוואות
כללי		כללי		
ערך	שווי	ערך	שווי	
בספרים	הוגן	בספרים	הוגן	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
871	1,089	935	1,098	

ביאור 6 - מניות

א. הרכב:

ליום 31 בדצמבר 2019									מניות סחירות מניות לא סחירות סך הכל מניות
כללי	ילידי שנות 50-ה	ילידי שנות 60-ה	ילידי שנות 70-ה	ילידי שנות 80-ה	ילידי שנות 90-ה	בסיסי למקבלי קצבה קיימים	בסיסי למקבלי קצבה	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
120,066	3,413	8,765	21,745	26,690	5,641	4,677	-	190,997	
28,516	-	-	-	-	-	-	2	28,518	
148,582	3,413	8,765	21,745	26,690	5,641	4,677	2	219,515	

ליום 31 בדצמבר 2018									מניות סחירות מניות לא סחירות סך הכל מניות
כללי	ילידי שנות 50-ה	ילידי שנות 60-ה	ילידי שנות 70-ה	ילידי שנות 80-ה	ילידי שנות 90-ה	בסיסי למקבלי קצבה קיימים	בסיסי למקבלי קצבה	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
87,799	1,643	4,267	10,462	11,911	2,081	946	-	119,109	
25,519	-	-	-	-	-	-	2	25,521	
113,318	1,643	4,267	10,462	11,911	2,081	946	2	144,630	

ב. השקעות הקרן בנדל"ן מחוץ לישראל מתבצעות באמצעות חברות ושותפויות מחוץ לישראל ולפיכך השקעות אלה מסווגות בסעיף מניות לא סחירות.

ביאור 7 - השקעות אחרות

א. ההרכב:

ליום 31 בדצמבר 2019

כללי	ילידי שנות ה-50	ילידי שנות ה-60	ילידי שנות ה-70	ילידי שנות ה-80	ילידי שנות ה-90	בסיסי למקבלי קצבה קיימים	בסיסי למקבלי קצבה קיימים	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
78,724	2,409	6,014	14,682	17,704	3,904	3,343	7	126,787
31,130	1,485	2,588	5,641	6,887	1,507	1,498	-	50,736
1,563	46	118	290	349	75	64	-	2,505
1,689	132	170	356	521	184	257	48	3,357
192	7	14	35	43	9	8	-	308
113,298	4,079	8,904	21,004	25,504	5,679	5,170	55	183,693

השקעות אחרות
סחירות

קרנות ותעודות סל
קרנות נאמנות
מכשירים נגזרים
מוצרים מובנים
אופציות

השקעות אחרות שאינן
סחירות

קרנות השקעה וקרנות
הון סיכון
מכשירים נגזרים
מוצרים מובנים

45,401	-	36	114	125	-	-	66	45,742
3,350	114	176	340	406	63	59	-	4,508
1,274	41	80	164	190	9	-	88	1,846
50,025	155	292	618	721	72	59	154	52,096
163,323	4,234	9,196	21,622	26,225	5,751	5,229	209	235,789

סך הכל השקעות
אחרות

ליום 31 בדצמבר 2018

כללי	ילידי שנות ה-50	ילידי שנות ה-60	ילידי שנות ה-70	ילידי שנות ה-80	ילידי שנות ה-90	בסיסי למקבלי קצבה קיימים	בסיסי למקבלי קצבה קיימים	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
60,680	1,365	3,189	7,699	8,619	1,753	911	13	84,229
27,510	997	1,685	3,592	3,916	783	425	-	38,908
4	3	2	5	1	2	-	-	17
1,157	101	99	98	144	94	52	32	1,777
90	2	4	11	12	2	1	-	122
89,441	2,468	4,979	11,405	12,692	2,634	1,389	45	125,053

השקעות אחרות
סחירות

קרנות ותעודות סל
קרנות נאמנות
מכשירים נגזרים
מוצרים מובנים
אופציות

השקעות אחרות שאינן
סחירות

קרנות השקעה וקרנות
הון סיכון
מכשירים נגזרים
מוצרים מובנים
אופציות

40,808	-	33	103	113	-	-	78	41,135
601	47	60	23	82	4	15	-	832
1,920	31	71	166	188	-	-	122	2,498
3	-	-	-	-	-	-	-	3
43,332	78	164	292	383	4	15	200	44,468
132,773	2,546	5,143	11,697	13,075	2,638	1,404	245	169,521

סך הכל השקעות
אחרות

ביאור 7 - השקעות אחרות (המשך)

ב. מכשירים נג רים:

להלן סכום החשיפה, נטו לנכס הבסיס, המוצג במונחי דלתא של העסקאות הפיננסיות שנעשו לתאריך הדוח הכספי:

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
117,259	141,431	מניות
(870)	(1,102)	מדד
(118,075)	(170,396)	מטבע זר
(184)	(1,103)	ריבית

ביאור 8 - נדל"ן להשקעה

א. הרכב ותנועה:

ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 בדצמבר 2019	
כללי	כללי	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
4,261	4,384	יתרה ליום 1 בינואר
91	31	רכישות ותוספות
32	601	התאמת שווי הוגן
4,384	5,016	יתרה ליום 31 בדצמבר

ב. קביעת שווי הוגן

נדל"ן להשקעה מוצג על בסיס השווי ההוגן כפי שנקבע בהערכת שווי שבוצעה על ידי מעריכי שווי חיצוניים בלתי תלויים שהינם בעלי כישורים מקצועיים מוכרים וניסיון רב בנוגע למיקום וסוג הנדל"ן שהוערך. הערכות שווי חיצוניות מבוצעות לפחות אחת לשנה, במועדים שונים עבור נכסים שונים בתיק הנדל"ן להשקעה. בשאר תקופות הדיווח מתבצעת בחינה פנימית, במטרה לוודא שלא חל שינוי מהותי בשווי הנכס בהתאם לפרמטרים שעל בסיסם נערכה הערכת השווי.

הערכות כאמור מסווגות לרמת שיערוך 3 בהתאם לתקינה הבינלאומית.

הערכת שווי הנדל"ן מתבססת על תזרימי המזומנים השנתיים נטו, המהווים בשיעור היוון המשקף את הסיכונים הספציפיים הגלומים בהם. כאשר קיימים בפועל הסכמי שכירות, אשר התשלומים בגינם שונים מדמי שכירות ראויים, מבוצעות התאמות בכדי לשקף את תשלומי השכירות בפועל בתקופת החוזה.

הערכות השווי מתחשבות בסוג הדיירים הנמצאים בפועל בנכס המושכר או האחראיים למילוי התחייבויות השכירות או אלה העשויים להיות במושכר לאחר השכרת מושכר פנוי, לרבות הערכה כללית לגבי מהימנות האשראי שלהם; חלוקת האחזקות בין הקבוצה והמושכר לגבי אחזקת וביטוח הנכס; ויתרת אורך החיים הכלכלי של הנכס, באותם מקומות שבהם פרמטרים אלו רלוונטיים.

השווי ההוגן נקבע בהתאם למספר מתודולוגיות שיערוך, לרבות, גישת ההשוואה, נכסים דומים והיוון תזרימי המזומנים העתידיים הנובעים מהנכס. שווים של מרבית הנכסים נקבע בהתאם לאמידת תזרימי המזומנים ולגביהם מובאים בחשבון הסיכון המובנה שלהם. מרבית נכסי הנדל"ן המסחרי ונדל"ן המשרדים מהווים בשיעור היוון 3.50% לנדל"ן חו"ל ושיעורי היוון שבין 6.0% ל-7.25% לנדל"ן בישראל וזאת בהתאם לרמת הסיכון המתאימה בנכס.

הערכת השווי לנדל"ן להשקעה בהקמה מבוססת על אמידת השווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה לאחר הקמתו, בניכוי הערך הנוכחי של אומדן עלויות ההקמה הצפויות לנבוע לצורך השלמתו ובניכוי רווח יזמי סביר כאשר רלוונטי, תוך התחשבות בשיעור ההיוון אשר מותאם בגין הסיכונים הרלוונטיים והמאפיינים של הנכס.

אומדן השווי ההוגן יגדל באם שיעור ההיוון של תזרימי המזומנים יקטן, ויקטן באם שיעור התפוסה יקטן. הנדל"ן להשקעה מורכב בעיקר מבנייני משרד ונדל"ן מסחרי.

לא קיימים יחסי גומלין פנימיים בין הנתונים המשמעותיים שאינם ניתנים לצפייה.

ביאור 8 - נדל"ן להשקעה (המשך)

ג. לעניין התקשרות להמשך השקעה בהקמה של מבנים בנדל"ן להשקעה ראה ביאור 19 בדבר התחייבויות תלויות והתקשרויות.

ד. להלן פרטים בדבר זכויות במקרקעין המשמשות את הקופה כנדל"ן להשקעה:

מועדי סיום		ליום 31 בדצמבר	
תקופת החכירה		2019	2018
בשנים		אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
בבעלות		2,303	1,983
בחכירה מהוונת (*)		2,713	2,401
2037 ואילך			

(*) מקרקעין ברחוב יגאל אלון תל אביב, שערכם בספרים, לרבות המבנה, ליום 31 דצמבר 2019 וליום 31 דצמבר 2018 הנו בסך של 1,393 אלפי ש"ח ובסך של 1,203 אלפי ש"ח בהתאמה, חכורה בחכירה מהוונת ממנהל מקרקעי ישראל ומעיריית תל-אביב עד שנת 2060 ועד שנת 2059 בהתאמה.

מקרקעין ברחוב קרית נורדאו נתניה, שערכם בספרים, לרבות המבנה, ליום 31 דצמבר 2019 וליום 31 דצמבר 2018 הנו בסך של 1,320 אלפי ש"ח ובסך של 1,198 אלפי ש"ח, חכורה בחכירה מהוונת ממנהל מקרקעי ישראל עד לשנת 2064.

ה. חלק מהמקרקעין בבעלות או בחכירה בישראל טרם נרשם על שם החברה בלשכת רישום המקרקעין לרוב בשל הסדרי רישום או בעיות טכניות.

ביאור 9 - כאים ויתרות זכות

ליום 31 בדצמבר		
2019	2018	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
15	201	חברה מנהלת
-	5	צדדים קשורים
235	143	מוסדות
2,413	8,636	התחייבויות בגין נגזרים
2,816	2,683	מעסיקים
545	522	זכאים בגין פנסיות
-	5	שטרות לפרעון
-	798	מבטח משנה
678	184	זכאים בגין השקעות
2,664	-	בטוחות בגין חוזים עתידיים לא סחירים
8	10	אחרים
9,374	13,187	סך הכל זכאים ויתרות זכות

ביאור 10 - התחייבויות למקבלי קצבאות

א. התחייבויות למקבלי קצבה קיימים

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
66,977	72,689	התחייבויות לזקנה ושאיירי זקנה
4,696	4,363	התחייבויות לנכים
7,931	9,369	התחייבויות לשאיירי מבוטח
1,466	1,886	התחייבויות עבור תביעות בגין אירועי נכות שקרו וטרם דווחו (IBNR)
503	-	התחייבויות עבור תביעות לשאיירי מבוטח שקרו וטרם דווחו (IBNR)
490	1,594	התחייבויות עבור תביעות תלויות בגין אירועי נכות
72	-	התחייבויות עבור תביעות תלויות לשאיירי מבוטח
591	142	עתודה לפנסיונרים
82,726	90,043	סך ההתחייבויות למקבלי קצבה קיימים

ב. התחייבויות למקבלי קצבה

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
9,583	22,514	התחייבויות לזקנה ושאיירי זקנה
1,041	2,525	התחייבויות לנכים
1,500	1,988	התחייבויות לשאיירי מבוטח
1,920	6,956	התחייבויות עבור תביעות בגין אירועי נכות שקרו וטרם דווחו (IBNR)
863	-	התחייבויות עבור תביעות לשאיירי מבוטח שקרו וטרם דווחו (IBNR)
280	1,574	התחייבויות עבור תביעות תלויות בגין אירועי נכות
-	310	התחייבויות עבור תביעות תלויות לשאיירי מבוטח
(152)	359	עתודה לפנסיונרים
15,035	36,226	סך ההתחייבויות לפנסיונרים

ביאור 11 - עודף (גירעון) אקטוארי

לשנה שהסתיימה ביום		לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום				
31 בדצמבר	31 במרס	30 ביוני	30 בספטמבר	31 בדצמבר		
2018	2019	2019	2019	2019	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
(0.08)	(0.21)	(0.05)	(0.01)	0.01	(0.16)	(2,091)
						א. עודף (גירעון) דמוגרפי עבור כל עמיתי הקרן
						עודף דמוגרפי למבוטחים במסלולי ביטוח
						הכוללים כיסויים ביטוחיים למקרי מוות
						ונכות - מסלולים מקיפים
(0.08)	0.80	0.11	0.10	0.08	0.51	2,678

ב. עודף הנובע מגורמי תשואה וריבית למקבלי קצבה:

0.28	-	-	-	-	-	-	בסיסי למקבלי קצבה קיימים
(3.10)	2.62	0.67	-	-	1.94	687	בסיסי למקבלי קצבה

ג. החל מינואר 2018, בהתאם לסעיף ד.1.ג בנספח 2 לחוזר 3-3-2017, העודף (גירעון) הנובע מגורמי תשואה וריבית למקבלי הקצבה, מחושב ונוקף מדי רבעון באמצעות התאמת ההתחייבויות. על אף האמור, עדכון הקצבאות בגין עודף תשואות של שנת 2019 ייעשה רק החל מתשלום ההקצבה בגין אפריל 2020, כלומר בקצבה המשולמת ב-1 למאי 2020. אחוז העודף (גירעון) שיחולק בפועל (מורכב מהכפלה של ארבעה רבעונים) ישתנה בהתאם למועד הפרישה ברבעון הרלוונטי במהלך השנה.

ביאור 12 - דמי ניהול

א. פירוט דמי הניהול לפי מסלולי השקעה:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח

דמי ניהול מעמיתים שאינם מקבלי קצבה:

1,959	2,642	2,965	דמי ניהול שנגבו מתוך דמי הגמולים
3,372	3,838	4,002	דמי ניהול שנגבו מתוך סך הנכסים
5,331	6,480	6,967	

דמי ניהול ממקבלי קצבה:

445	513	699	דמי ניהול שנגבו מתוך סך הנכסים
5,776	6,993	7,666	סך הכל הוצאות דמי ניהול

ב. שיעור דמי ניהול מעמיתים:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
%	%	%

דמי ניהול מעמיתים שאינם מקבלי קצבה:

דמי ניהול מדמי גמולים:

4.00	4.00	4.00	שיעור דמי ניהול שהחברה המנהלת רשאית לגבות על פי הוראות הדין
1.16	1.22	1.15	שיעור דמי ניהול ממוצע שגבתה החברה המנהלת בפועל

דמי ניהול מסך נכסים:

1.05	1.05	1.05	שיעור דמי ניהול שהחברה המנהלת רשאית לגבות על פי הוראות הדין
0.50	0.45	0.37	שיעור דמי ניהול ממוצע שגבתה החברה המנהלת בפועל

דמי ניהול ממקבלי קצבה (*):

2.00	2.00	2.00	שיעור דמי ניהול מנכסים שהחברה המנהלת רשאית לגבות על פי הוראות הדין עבור פנסיונרים שפרשו לפני 1 בינואר 2013
0.60	0.60	0.60	שיעור דמי ניהול מנכסים שהחברה המנהלת רשאית לגבות על פי הוראות הדין עבור פנסיונרים שפרשו החל מיום 1 בינואר 2013 ואילך
2.00	2.00	2.00	שיעור דמי ניהול מנכסים ממוצע שגבתה החברה המנהלת בפועל עבור פנסיונרים שפרשו לפני 1 בינואר 2010
0.50	0.50	0.50	שיעור דמי ניהול מנכסים ממוצע שגבתה החברה המנהלת בפועל עבור פנסיונרים שפרשו החל מחודש ינואר 2010 ואילך

(*) דמי הניהול למקבלי קצבה

דמי ניהול למקבלי קצבה אשר החלו לקבל קצבה החל מ-1 בינואר 2013 ואילך, לא יעלו על 0.6% מיתרת התחייבויות הקופה כלפיהם, מקבלי קצבה שהחלו לקבל קצבה לפני 1 בינואר 2013, לא יעלו על 2.0% מיתרת התחייבויות הקופה כלפיהם.

על אף האמור, בהתאם לתקנון הקרן דמי הניהול ממי שהפכו לפנסיונרים החל מחודש ינואר 2010 ואילך ייגבו דמי ניהול שלא יעלו על שיעור של 0.5% בחישוב שנתי מתוך סך הנכסים העומדים כנגד התחייבות הקרן לכלל הפנסיונרים.

עבור פנסיונרים שפרשו לפני שנת 2010 נגבים דמי ניהול בשיעור של 2% בחישוב שנתי מתוך סך הנכסים העומדים כנגד התחייבות הקרן לכלל הפנסיונרים.

ביאור 13 - הוצאות ישירות

כל המסלולים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר						
2017	2018	2019	2017	2018	2019	
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת (%)			אלפי ש"ח			
0.011	0.015	0.016	81	135	184	עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
0.004	0.004	0.001	28	37	8	עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
0.003	0.008	0.009	22	75	108	הוצאות בגין השקעות לא סחירות
						עמלות ניהול חיצוני :
0.056	0.060	0.054	413	546	622	בגין השקעה בקרנות השקעה
0.042	0.041	0.037	310	379	433	בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
						בגין השקעה בנכסים בישראל
0.001	0.001	* -	4	4	4	באמצעות תעודות וקרנות סל
0.005	0.006	0.006	35	59	64	עמלות אחרות**
0.121	0.135	0.123	893	1,235	1,423	סך הכל הוצאות ישירות

כללי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר						
2017	2018	2019	2017	2018	2019	
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת (%)			אלפי ש"ח			
0.011	0.015	0.016	64	93	118	עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
0.004	0.004	0.001	20	28	6	עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
0.003	0.009	0.011	19	62	80	הוצאות בגין השקעות לא סחירות
						עמלות ניהול חיצוני :
0.072	0.083	0.084	413	542	618	בגין השקעה בקרנות השקעה
0.046	0.044	0.039	262	282	286	בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
						בגין השקעה בנכסים בישראל
0.001	0.001	* -	4	4	3	באמצעות תעודות וקרנות סל
0.006	0.007	0.006	32	47	46	עמלות אחרות**
0.142	0.162	0.157	814	1,058	1,157	סך הכל הוצאות ישירות

ילידי שנות ה-50

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר						
2017	2018	2019	2017	2018	2019	
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת (%)			אלפי ש"ח			
0.014	0.022	0.016	2	5	5	עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
0.006	0.004	0.001	1	1	* -	עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
-	0.001	0.010	-	* -	4	הוצאות בגין השקעות לא סחירות
						עמלות ניהול חיצוני :
0.037	0.033	0.029	5	7	10	בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
						בגין השקעה בנכסים בישראל
* -	* -	* -	* -	-	* -	באמצעות תעודות וקרנות סל
* -	0.002	0.004	* -	* -	1	עמלות אחרות**
0.058	0.062	0.060	8	13	20	סך הכל הוצאות ישירות

(* פחות מ- 1 אלפי ש"ח/או מ- 0.001%.

(** עמלות אחרות כוללות הוצאות בגין קרנות נאמנות בישראל, דמי ניהול משכנתאות והוצאות בגין ניהול תביעה.

ביאור 13 - הוצאות ישירות (המשך)

ילידי שנות ה-60

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2019	2018	2017	2019	2018	2017
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת (%)	שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת (%)	שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת (%)
9	7	2	0.018	0.023	0.016
*-	1	1	0.001	0.005	0.006
5	2	-	0.010	0.005	-
*-	*-	-	0.001	0.001	-
20	14	7	0.041	0.048	0.047
*-	*-	*-	*-	-	0.001
3	1	*-	0.005	0.003	*-
37	25	10	0.076	0.086	0.069

עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
הוצאות בגין השקעות לא סחירות
עמלות ניהול חיצוני:
בגין השקעה בקרנות השקעה
בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
בגין השקעה בנכסים בישראל
באמצעות תעודות וקרנות סל
עמלות אחרות**
סך הכל הוצאות ישירות

ילידי שנות ה-70

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2019	2018	2017	2019	2018	2017
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת (%)	שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת (%)	שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת (%)
19	12	5	0.020	0.021	0.018
1	3	1	0.001	0.005	0.005
9	5	*-	0.009	0.010	0.003
1	1	*-	0.002	0.002	*-
45	32	16	0.047	0.057	0.055
*-	*-	1	*-	0.001	0.001
6	4	1	0.006	0.007	0.003
81	57	24	0.084	0.103	0.085

עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
הוצאות בגין השקעות לא סחירות
עמלות ניהול חיצוני:
בגין השקעה בקרנות השקעה
בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
בגין השקעה בנכסים בישראל
באמצעות תעודות וקרנות סל
עמלות אחרות**
סך הכל הוצאות ישירות

ילידי שנות ה-80

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2019	2018	2017	2019	2018	2017
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת (%)	שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת (%)	שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת (%)
22	13	5	0.019	0.020	0.017
1	3	2	0.001	0.006	0.005
10	6	1	0.009	0.010	0.003
2	1	*-	0.001	0.002	0.001
51	36	17	0.045	0.059	0.056
1	*-	*-	*-	0.001	0.001
6	5	1	0.006	0.007	0.003
93	64	26	0.081	0.104	0.086

עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
הוצאות בגין השקעות לא סחירות
עמלות ניהול חיצוני:
בגין השקעה בקרנות השקעה
בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
בגין השקעה בנכסים בישראל
באמצעות תעודות וקרנות סל
עמלות אחרות**
סך הכל הוצאות ישירות

(* פחות מ- 1 אלפי ש"ח/או מ- 0.001%.

(** עמלות אחרות כוללות הוצאות בגין קרנות נאמנות בישראל, דמי ניהול משכנתאות והוצאות בגין ניהול תביעה.

ביאור 13 - הוצאות ישירות (המשך)

ילידי שנות ה-90

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2019	2018	2017	2019	2018	2017
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת (%)	שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת (%)	שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת (%)
5	3	2	0.020	0.023	0.018
*-	1	*-	0.001	0.006	0.009
*-	-	-	*-	-	-
11	6	3	0.046	0.058	0.071
*-	*-	*-	*-	0.001	0.001
*-	*-	*-	0.001	0.001	*-
16	10	5	0.069	0.088	0.099

עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
הוצאות בגין השקעות לא סחירות
עמלות ניהול חיצוני:
בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
בגין השקעה בנכסים בישראל
באמצעות תעודות וקרנות סל
עמלות אחרות**

סך הכל הוצאות ישירות

בסיסי למקבלי קצבה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2019	2018	2017	2019	2018	2017
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת (%)	שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת (%)	שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת (%)
4	1	0.011	0.018	0.002	-
*-	*-	-	*-	-	-
-	2	0.028	-	-	-
10	-	-	0.041	-	-
*-	-	-	*-	-	-
*-	-	-	*-	-	-
14	3	0.042	0.061	-	-

עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
הוצאות בגין השקעות לא סחירות
עמלות ניהול חיצוני:
בגין השקעה בקרנות השקעה
בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
בגין השקעה בנכסים בישראל
באמצעות תעודות סל
עמלות אחרות**

סך הכל הוצאות ישירות

בסיסי למקבלי קצבה קיימים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2019	2018	2017	2019	2018	2017
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת (%)	שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת (%)	שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת (%)
2	1	2	0.003	0.002	0.003
*-	-	1	*-	-	0.001
*-	-	1	*-	-	*-
1	2	1	0.002	0.002	0.002
2	2	1	0.002	0.002	0.001
5	5	6	0.006	0.006	0.008

עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
הוצאות בגין השקעות לא סחירות
עמלות ניהול חיצוני:
בגין השקעה בקרנות השקעה
עמלות אחרות**

סך הכל הוצאות ישירות

(* פחות מ- 1 אלפי ש"ח ו/או מ- 0.001%.

(** עמלות אחרות כוללות הוצאות בגין קרנות נאמנות בישראל, דמי ניהול משכנתאות והוצאות בגין ניהול תביעה.

ביאור 14 - ביטוח משנה

הקרן מאפשרת רכישת כיסוי ביטוחי נכות ושאיירים בהתאם לתוכנית המאושרת בתקנון הקרן. בהתאם להוראות הממונה נדרשת החברה המנהלת להתקשר בהסכם לביטוח משנה כל עוד מספר עמיתים בתוכנית המקיפה (הכוללת כיסויים ביטוחיים בגין נכות ושאיירים) אינו עולה על 1,500 עמיתים. על אף העובדה כי מספר העמיתים עולה נכון לתקופת הדוח על 1,500 עמיתים החליטה החברה המנהלת להמשיך את הסכם ביטוח המשנה עד ליום 31 בדצמבר 2018.

ההסדר הביטוחי יושם באמצעות ביטוח משנה שנערך מול הראל חברה לביטוח בע"מ. מכח ההסכם שנחתם העניקה הראל ביטוח כיסוי ביטוח משנה, על בסיס פרופורציונאלי בשיעור של 95%, להתחייבויות הראל פנסיה כללית במסלולים הכוללים כיסויים ביטוחיים, בגין מקרי מוות או נכות בהתאם לתקנון הקרן.

הנהלת הקרן החליטה לסיים את ביטוח המשנה ביום 31 בדצמבר 2018. סיום ההסכם נעשה בהסכמה של הצדדים.

בהתאם להסכם ביטוח המשנה, מבטח המשנה העביר סכומים חד פעמיים בגין תביעות נכות משתלמות ויעביר את חלקו בעתיד בגין כל תביעת נכות או שאירים שתדווח בגין השנים שביטוח המשנה היה בתוקף.

בימים אלו, החברה נמצאת בשלבים מתקדמים להסדר ביטוח משנה חדש עם מבטח משנה אחר עבור קרן הפנסיה הכללית אשר יכנס לתוקפו באופן רטרואקטיבי החל מה-1 לינואר 2020.

ביאור 15 - תשואות הקרן

תשואה ממוצעת נומינלית ברוטו ל- 5 שנים	תשואה שנתית נומינלית ברוטו					
	2015	2016	2017	2018	2019	
	באחוזים					
5.12	2.49	4.11	8.80	(1.47)	12.22	כללי
-	-	3.85	6.49	(1.84)	9.44	ילידי שנות ה-50 *
-	-	4.39	7.80	(2.73)	11.77	ילידי שנות ה-60 *
-	-	5.39	9.10	(3.45)	13.28	ילידי שנות ה-70 *
-	-	4.34	9.37	(3.28)	13.28	ילידי שנות ה-80 *
-	-	7.41	9.25	(3.73)	13.42	ילידי שנות ה-90 *
3.78	1.11	1.64	4.48	(2.16)	14.58	בסיסי למקבלי קצבה קיימים
-	-	-	-	(2.33)	10.55	בסיסי למקבלי קצבה **

* החל מחודש ינואר 2016

** החל מחודש ינואר 2018

ביאור 16 - העברות כספים בין מסלולי השקעה

ליום 31 בדצמבר			
2017	2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
(10,135)	(10,162)	(11,486)	כללי
1,190	(4,298)	(7,133)	ילידי שנות ה-50
453	248	(1,636)	ילידי שנות ה-60
671	908	(2,726)	ילידי שנות ה-70
509	1,324	(1,972)	ילידי שנות ה-80
67	268	(461)	ילידי שנות ה-90
7,245	8,962	1,080	בסיסי למקבלי קצבה קיימים
-	2,750	24,334	בסיסי למקבלי קצבה
-	-	-	סה"כ קרן

ביאור 17 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

א. יתרות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
(201)	(15)	החברה המנהלת
15,529	21,675	צדדים קשורים אחרים:
110	63	חייבים ויתרות חובה
25,403	21,391	ריבית ודיבידנד לקבל
176	937	מניות
9,317	5,860	אגרות חוב סחירות
-	8,765	הלוואות
(5)	-	השקעות אחרות
50,329	58,676	זכאים ויתרות זכות

יתרת נכסי חוב וחובות שוטפים הגבוהה ביותר במשך השנה של בעל עניין או צד קשור עמדה על 20,095 אלפי ש"ח.

ב. עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2017	2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
5,776	6,993	7,666	דמי ניהול לחברה המנהלת

ביאור 18 - מסים

הקרן אושרה לצרכי מס כקופת גמל לקצבה. תוקף האישור עד ליום 31 בדצמבר 2020 והוא מתחדש מדי שנה. בהתאם לכך הכנסתה פטורה ממסים על הכנסותיה מכח הוראות סעיף סעיף 9 (2) לפקודת מס הכנסה.

מהכנסות הקרן הנובעות מהשקעותיה במדינות חוץ מנוכים מסים בהתאם להוראת האמנה למניעת כפל מס הרלבנטית לאותה מדינה עם מדינת ישראל.

בתקופת הדוח, מהשקעות בחו"ל נוכה מס במקור בסך 488 אלפי ש"ח.

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות

א. חובות מעבידים

חוק הגנת השכר, התשי"ח - 1958 מטיל התחייבות על קרנות הפנסיה, בנסיבות שפורטו בחוק, בגין חובות של מעבידים לעובדיהם אשר לא סולקו במועדם על ידי העברת כספים לקרן. החברה המנהלת נוקטת באמצעים שונים על מנת לאתר, לזהות ולגבות את חובות מעבידים. האמצעים כוללים מעקב שיטתי ומתמשך של איתור החובות, דיוור למעביד אודות החוב, הגעה להסדרי תשלומים ובמידת הצורך הגשת תביעה משפטית. במקרה של פירוק מוגשת תביעת חוב למוסד לביטוח לאומי באמצעות מפרק החברה.

ב. התקשרויות

לתאריך המאזן התקשרה קרן הפנסיה בהסכמים להשקעה בקרנות השקעה ובקרנות הון סיכון (להלן: הקרנות) כשותפה מוגבלת.

הקרן התחייבה להשקעה כוללת בסך 87,471 אלפי ש"ח.

סכומי ההשקעה מועברים בחלקים, בהתאם לדרישותיהן של הקרנות ולהסכמי ההתקשרויות.

סכומי ההשקעה שטרם נדרשו בגין ההשקעה בקרנות מסתכמים לתאריך המאזן לסך של 38,900 אלפי ש"ח.

ג. במסגרת הסכם השיתוף שנחתם בין רוכשי נדל"ן להשקעה ובו הוגדרו יחסי השיתוף ועוד, התחייבה הקרן נכון לתאריך המאזן להשקיע בהמשך בהקמה סך של כ- 5 אלפי ש"ח במתחם הארגז בתל אביב.

ד. לגילוי בדבר תביעות משפטיות שהוגשו נגד החברה המנהלת ראה ביאור 25. א. בדוח הכספי של החברה המנהלת.

ה. שעבודים

קיימים שעבודים על נכסי הקרן לצורך פעילות בנגזרים. לתאריך המאזן מסתכמים השעבודים לסך של 10,966 אלפי ש"ח.

ביאור 20 - אירועים לאחר תאריך הדיווח

א. תנודתיות בעקום הריבית

לאחר תקופת הדוח, נרשמה תנודתיות קיצונית בעקום הריבית. לתנודתיות בעקום הריבית עשויה להיות השפעה על ההתחייבויות הפנסיוניות וכן על שוויים של הנכסים הפיננסיים של הקרן. סמוך לתאריך פרוסום הדוחות הכספיים, עקום הריבית כמעט חוזר לרמתו כפי שהייתה בחודש דצמבר 2019.

ב. התפרצות נגיף הקורונה

לאחר תקופת הדוח, בעקבות התפרצות נגיף הקורונה, נרשמו במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020, ירידות חריגות במדדי המניות הסחורות והאג"ח המובילים בעולם ובאשר ישראל אשר משפיעות לרעה על תוצאות פעילות הקרן.

הראל פנסיה וגמל בע"מ

הראל כללית

קרן פנסיה חדשה משלימה

דין וחשבון ומאזן אקטוארי

ליום 31.12.2019

ענת קנטור
אקטוארית ממונה
מרץ 2020

תוכן עניינים

1.	הצהרת אקטואר	3
2.	מאזן אקטוארי	4
3.	מידע כללי	6
4.	פירוט התחייבות למקבלי קצבה	10
5.	התחייבויות עבור תביעות שקרו וטרם דווחו (IBNR) ותביעות תלויות	12
6.	עודף (גירעון) אקטוארי	17
7.	ניתוחי רגישות להנחות	21
8.	ביטוח משנה	21
9.	הערות והבהרות	23
10.	נספחים סטטיסטיים	25

1. הצהרת אקטואר

נתבקשתי על ידי הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן "החברה המנהלת") לערוך דין וחשבון אקטוארי של קרן הפנסיה "הראל כללית" ליום 31 לדצמבר 2019.

החל מאפריל 2017 אני האקטוארית הממונה של הקרן ואני עובדת כאקטוארית בחברה המנהלת של הקרן החל ממרץ 2015 אין לי או לקרובי משפחה שלי קשר אחר עם הקרן או החברה המנהלת.

אני מצהירה ומאשרת כי:

1. הדין וחשבון האקטוארי המצורף בזאת נערך ונחתם על ידי.
2. הדין וחשבון האקטוארי נערך בהתאם לאלה:
 - א. הוראות תקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל) התשכ"ד – 1964.
 - ב. הוראות הממונה על שוק ההון, ובכלל זה, מערכת ההנחות שבבסיס הדין וחשבון תואמת להוראות הממונה על שוק ההון לעריכת מאזנים אקטואריים.
 - ג. תקנון הקרן.

והכל כתוקפם למועד הדוח.

3. חוות דעתי:

א. הנכסים שנצברו, המצוינים בדין וחשבון, רשומים בהתאם לדוח על המצב הכספי בדוחות הכספיים של הקרן למועד הנזכר.

ב. יתר הנתונים שבדין וחשבון, מעבר לאלה המפורטים בסעיף קטן א, וכן אלה המשמשים כבסיס לחישובים ולהערכות שבדין וחשבון, הומצאו לי על-ידי הנהלת החברה המנהלת של הקרן במתכונת שנדרשה על ידי. כל בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לעריכת הדין וחשבון, ולנתונים שנתקבלו נערכו בדיקות שהניחו את דעתי בדבר סבירות הנתונים וכי ניתן להסתמך עליהם בצורה המספקת לצורך עריכת הדין וחשבון.

ג. הבדיקות שנעשו באשר לשלמות הנתונים מבוססים על בדיקת סבירותם של הנתונים, לרבות בדיקות הנערכות על-ידי השוואתם לנתוני התקופה אליה מתייחס הדוח ולנתוני תקופות קודמות. אשר על כן, בדיקות אלו לעיתים אינן יכולות לגלות אי-דיוקים או השמטות עקביות או שיטתיות בנתונים. האחריות לאי - דיוקים או השמטות אפשריות מסוג זה אשר אין אפשרות סבירה לגלותם היא של הנהלת החברה המנהלת של הקרן בלבד.

לפי מיטב ידיעתי והערכתי, החישובים וההערכה האקטוארית כפי שהם משתקפים בדין וחשבון המצורף בזאת, מייצגים, בהתאם להנחות שפורטו בדין וחשבון, את היקף ההתחייבויות של הקרן ואת נכסיה ליום 31 לדצמבר 2019, ותואמים את הוראות הדין הרלוונטיות ואת הוראות הממונה על שוק ההון.

24/03/2020	אקטואר ממונה	ענת קנטור	
תאריך	תפקיד	שם האקטואר	חתימה

2. מאזן אקטוארי

הראל כללית- קרן פנסיה משלימה - זכויות צבורות				
מאזן אקטוארי				
31/12/2019				
באלפי ש"ח (דוח נומינלי/לא מתואם)				
ליום	ליום	ליום	ביאור	
<u>31/12/2018</u>	<u>30/09/2019</u>	<u>31/12/2019</u>		
<u>1,025,609</u>	<u>1,257,559</u>	<u>1,357,883</u>		סך נכסים לפי הדוח על המצב הכספי
13,187	8,853	9,374		זכאים ויתרות זכות
				התחייבויות פנסיוניות:
				<u>התחייבויות לעמיתים שאינם מקבלי קצבה:</u>
321,455	442,905	498,080		התחייבויות לעמיתים מבוטחים
<u>592,765</u>	<u>683,206</u>	<u>722,886</u>		התחייבויות לעמיתים שאינם מבוטחים
914,220	1,126,111	1,220,966		סך כל ההתחייבויות לעמיתים שאינם מקבלי קצבה
				<u>התחייבויות למקבלי קצבה:</u>
82,726	88,584	90,043	א4	התחייבויות למקבלי קצבה קיימים
15,035	33,498	36,226	ב4	התחייבויות לפנסיונרים
<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>		התחייבויות זכאים קיימים
97,761	122,082	126,269		סך כל ההתחייבויות למקבלי קצבה
				עודף (גרעון) אקטוארי
816	513	587	א6	עודף (גירעון) אקטוארי הנובע מגורמים דמוגרפיים
<u>(375)</u>	<u>0</u>	<u>687</u>	ב6	עודף (גירעון) אקטוארי הנובע מגורמי תשואה וריבית
441	513	1,274		סך כל עודף (גירעון) אקטוארי
1,012,422	1,248,706	1,348,509		סך כל ההתחייבויות הפנסיוניות
<u>1,025,609</u>	<u>1,257,559</u>	<u>1,357,883</u>		סך כל ההתחייבויות

להלן ביאור לסעיפי ההתחייבות:

מקבלי קצבה קיימים - פנסיונרים של זקנה, שארים ונכים שזכאים לקצבה עד 31 בדצמבר 2017.

פנסיונרים – פנסיונרים של זקנה, שארים ונכים שזכאים לקצבה החל מ- 1 בינואר 2018.

התחייבויות לעמיתים שאינם מקבלי קצבה (לפני חלוקת עודף רבעון אחרון) – סכום הצבירה למועד המאזן שהצטבר בגין העמיתים המבוטחים (רכשו מסלולי ביטוח) ושאינם מבוטחים ("מסלול יסוד").

עודף (גירעון) אקטוארי – עודף או גירעון לרבעון האחרון בלבד שנכון לתאריך הדוח טרם חולק או נזקף לעמיתי הקרן. עודף (גירעון) הנובע מגורמים דמוגרפיים מחולק לכלל עמיתי הקרן מדי רבעון ועודף (גירעון) הנובע מגורמי תשואה וריבית נזקף למקבלי הקצבה בקרן בכל רבעון ומחולק בפועל פעם בשנה.

3. מידע כללי

א. עיקרי התקנון-

- (1) להלן יובאו פרטים על עיקרי התוכנית על פי תקנון הקרן. יצויין כי על מנת לעמוד על מלוא זכויותיהם וחובותיהם של עמיתים בקרן יש לעיין בתקנון המלא של הקרן (הפניה) לאתר האינטרנט של החברה המנהלת).
הקרן היא קרן תשואה, המשמעות היא שמדי חודש בחודשו תחושב היתרה הצבורה של העמיתים על פי היתרה הצבורה שהיתה בחודש הקודם בתוספת דמי גמולים והעברות מקרנות אחרות ששולמו לחשבון במהלך החודש שחלף, בתוספת רווחים או הפסדים שהיו לקרן על השקעותיה באותו החודש ובניכוי דמי סיכון ודמי ניהול אותם גובה הקרן על פי הוראות הדין. עם הגיע המבוטח לגיל פרישה תחושב פנסיית הזקנה על פי גילו, שנת לידה, מין, גיל השאירים ומינם, שיעור פנסיית השאירים ותקופת הבטחת תשלום לפנסיית הזקנה שנבחרו.
- (2) בפברואר 2018 נכנס לתוקפו תקנון מעודכן של הקרן המקיפה "הראל פנסיה" בהתאם לחוזר 2016-3-4 "הוראות לעניין זכויות וחובות עמיתים בתקנון קרן פנסיה חדשה מקיפה" שמנחה לגבי תקנון תקני עבור כל קרנות הפנסיה החדשות. במקביל הוגש תקנון מעודכן גם לקרן הכללית אשר נכנס לתוקף באותו תאריך.
- (3) תקנון זה הוגש עם מקדמים מעודכנים בהתאם להנחות הדמוגרפיות החדשות שפורסמו ע"י רשות שוק ההון במסגרת חוזר 2017-3-6 שיפורטו בסעיף ב'. עיקר השינוי הוא גידול משמעותי בשיעורי היציאה לנכות וקיטון בשיעורי התמותה לפעילים. סה"כ עדכון זה יוצר גידול של כ-100% בפרמית הסיכון של נכות וקיטון של כ-10% בפרמית הסיכון לשאירים. עדכון זה אמור לתקן את הגרעון מהיציאה לנכות שקיים בקרן מאז עדכון הטבלאות ביולי 2013 על פי חוזר 2013-3-1.
- (4) עד שנת 2013, הקרן היתה ללא אפשרות לרכוש מסלולי ביטוח. החל משנת 2013 ניתן גם לרכוש כיסוי לנכות ושאירים בקרן. החל משנת 2015, ברירת המחדל היא שעמיתים בקרן המשלימה יבוטחו באותו מסלול ביטוח כמו בקרן המקיפה.
הקרן מעניקה פנסיה מקיפה במגוון מסלולי ביטוח לבחירה על פי התאמה אישית:
 - א. מסלול ביטוח 75% לנכות ו-100% לשאירים (למעט גברים המצטרפים מגיל 41 ומעלה) – מסלול ברירת המחדל עתיר נכות המקנה למבוטח כיסוי ביטוחי מקסימלי לפנסיות נכות.
 - ב. מסלול ביטוח 75% לנכות (למעט גברים המצטרפים מגיל 41 ומעלה) ו-100% לשאירים (למעט גברים המצטרפים מגיל 47 ומעלה) – מסלול עתיר ביטוח המקנה למבוטח כיסוי ביטוח מקסימלי לפנסיות שאירים כנגד הקטנת פנסיית הנכות במידת הצורך.
 - ג. מסלול ביטוח 75% לנכות (למעט גברים המצטרפים מגיל 41 ומעלה) ו-100% לשאירים (למעט גברים המצטרפים מגיל 41 ומעלה) – מסלול עתיר ביטוח המקנה למבוטח כיסוי ביטוח מקסימלי לפנסיות שאירים כנגד הקטנת פנסיית הנכות במידת הצורך.
 - ד. מסלול ביטוח 75% לנכות ו-40% לשאירים-מסלול עתיר נכות מופחת שאירים המקנה למבוטח זכות לקבלת כיסוי ביטוחי מוגדל לפנסיות נכות וכיסוי מופחת לשאירים.
 - ה. מסלול ביטוח 37.5% לנכות ו-100% לשאירים (למעט גברים המצטרפים מגיל 45 ומעלה)-מסלול עתיר שאירים מופחת נכות המקנה למבוטח זכות לקבלת כיסוי ביטוחי מוגדל לפנסיות שאירים וכיסוי מופחת לנכות.
 - ו. מסלול ביטוח 37.5% לנכות ו-40% לשאירים-מסלול עתיר חסכון המקנה למבוטח זכות לקבלת פנסיה זקנה מוגדלת כנגד הפחתת הכיסוי הביטוחי.
 - ז. מסלול לפורשים עד גיל 60, 75% לנכות (למעט גברים מצטרפים מגיל 41 ומעלה) ו-100% לשאירים (למעט גברים המצטרפים מגיל 49 ומעלה)-בדומה למסלול עתיר ביטוח כאשר גיל תום הביטוח הוא 60.
 - ח. מסלול ללא נכות-מסלול המקנה למבוטח זכות לקבלת פנסית זקנה בגיל פרישה וכן מספק כיסוי ביטוחי לשאירי המבוטח בלבד
- (5) בנוסף עמית רשאי לבחור בהסדר לגבי אופן תשלום פנסיית הנכות שלו:
 - א. נכות מתפתחת- הפנסיה שתשולם בעקבות מקרה נכות תגדל ב-2% לשנה מעת התחלת התשלום ולמשך תקופת הנכות.

ב. רכישת קצבת נכות כפולה- במקרה של נכות תשולם פנסיית נכות בשיעור כפול עבור 60 ימי הנכות הראשונים. הכיסוי חל כברירת מחדל עם אפשרות לויתור עליו.

(6) עמית פעיל למעט עמית נכה, רשאי לעבור ממסלול ביטוח אחד למשנהו בהגשת בקשה בכתב במשרדי הקרן. הבקשה תיכנס לתוקף החל מה-1 לחודש העוקב לחודש הגשת הבקשה.

(7) במסגרת מסלולי הביטוח רשאי עמית ללא שארים, לוותר על כיסוי ביטוחי לסיכוני מוות לתקופה של עד 24 חודשים, זאת באמצעות הודעה בכתב לקרן. בתקופה זו יהיה מבוטח בכיסוי ביטוחי למקרה נכות וזקנה. חובת מבוטח כזה לעדכן את הקרן אחת ל-24 חודש לפחות, גם אם לא חל שינוי במצב המשפחתי.

(8) במקרה של הפסקת תשלומים לקרן לתקופה עד חמישה חודשים, תגבה הקרן את עלות הכיסוי הביטוחי למקרי נכות ומוות אוטומטית מתוך היתרה הצבורה של העמית, אלא אם כן המבוטח שילם אותה בעצמו במישרין. המבוטח או שאיריו יהיו זכאים לקבלת פנסיה כאילו לא הופסקו התשלומים. כמו כן, במקרה של הפסקת תשלומים רשאי המבוטח להאריך את תקופת הביטוח למקרי נכות ומוות לתקופה כוללת של 24 חודש. עלות הסיכון יכולה להיות משולמת על ידי המבוטח במישרין או מתוך היתרה הצבורה שלו.

(9) אפיקי השקעה

להלן אפיקי ההשקעה לעמיתים שאינם מקבלי קצבה:

א. כללי

ב. מסלולי השקעות תלוי גיל – ברירת מחדל

להלן אפיקי ההשקעה לעמיתים שהינם מקבלי קצבה:

ג. מסלול בסיסי למקבלי קצבה – לפורשים החל מ-1 בינואר 2018.

ד. מסלול בסיס למקבלי קצבה קיימים- לפורשים עד 31 בצמבר 2017.

(10) שכר קובע לפנסיית שארים ולפנסיית נכות:
תקנונה של הקרן מותאם למצבים של עליה או ירידה בשכר ע"י מנגנון חישוב שמתואר בתקנון הקרן.

(11) מנגנון איזון אקטוארי:
בתום כל רבעון עורכת הקרן מאזן אקטוארי אשר קובע עודף או גירעון דמוגרפי בנפרד לעמיתים במסלולי ביטוח, לעמיתים שאינם במסלולי ביטוח ולמקבלי הקצבה בקרן. הקרן מעדכנת את יתרות העמיתים, תשלומי הפנסיות והעתודות למקבלי הקצבה בהתאם לעודף או לגירעון הדמוגרפי. בנוסף, מחושב אחת לרבעון, עודף או גירעון תשואתי לכל אחת מקבוצות מקבלי הקצבה לסוגיהם אשר מעודכן בתשלום הפנסיה רק אחת לשנה.

(12) סוגי מקבלי קצבאות:

א. מקבלי קצבה קיימים – פנסיונרים של זקנה, שארים ונכים שזכאים לקצבה עד 31 בדצמבר 2017.

ב. פנסיונרים – פנסיונרים של זקנה, שארים ונכים שזכאים לקצבה החל מ-1 בינואר 2018.

ב. הנחות

בסיס ההנחות לחישוב ההתחייבויות נקבע בהתאם להנחות הדמוגרפיות שפורסמו בחוזר 2017-3-6 "דרך חישוב מאזן אקטוארי ומקדמי תקנון של קרן פנסיה" בתאריך 3 לאוקטובר 2017 (קישור לאתר שוק ההון). בסיס זה החליף את בסיס ההנחות הקודם לפי חוזר 2013-1-3. ההנחות הדמוגרפיות המעודכנות חושבו על בסיס נתוני ניסיון דמוגרפי של קרנות הפנסיה בישראל לשנים 2010-2015 שהוגשו לרשות שוק ההון במהלך דצמבר 2016. החוזר לא כלל שינוי במודל חיזוי שיפורי התמותה. עדכון מודל שיפורי תמותה חל רק החל מ-31 בדצמבר 2019 לצורך חישוב התחייבויות המאזן וזאת בהתאם לחוזר 2019-1-10 "עדכון מערך ההנחות בביטוח חיים ועדכון מודל שיפורי תמותה לחברות ביטוח וקרנות פנסיה" מתאריך 6 לנובמבר 2019. התקנון שאושר בפברואר 2018 מבוסס על ההנחות הדמוגרפיות המעודכנות לפי חוזר 2017-3-6 ואילו ההנחות של מודל שיפורי תמותה ייכנסו לתוקף רק בתקנון שיאושר החל מ-1 ליוני 2020 וזאת בהתאם להנחיות האוצר (ש.ה. 2019-12914 מיום 9 בינואר 2020 בנוגע ל"עדכון תקנוני קרנות פנסיה חדשות בהתאם לחוזרי ממונה").

(1) ריבית ההיוון

א. מקבלי קצבה קיימים (פורשים עד 31 בדצמבר 2017) – 100% מההון הצבור מושקע בהשקעות חופשיות. התשואה בהשקעות החופשיות נקבעת על בסיס וקטור ריבית חסרת סיכון שמפורסם ע"י חברה מצטטת.

ב. פנסיונרים חדשים (פורשים החל מ-1 בינואר 2018) – בדומה למקבלי קצבה קיימים, אך בהתאם להוראות בחוזר 2017-3-3 נספח 1 סעיף 3, תשלומי הפנסיות הצפויות יחושבו כך שכל אחד מהתשלומים העתידיים יעודכן בהתאם להשפעת ההפרש הצפוי בין הריבית הגלומה במקדם לבין שיעורי הריבית להיוון.

(2) דמי ניהול

א. מקבלי קצבה קיימים שפרשו לפני ינואר 2010 – 2% מנכסים במונחים שנתיים.
 ב. מקבלי קצבה קיימים שפרשו החל מינואר 2010 – תקרה של 0.5% מנכסים במונחים שנתיים בהתאם לדמי הניהול שנקבעו בפועל.
 ג. פנסיונרים חדשים – תקרה של 0.5% מנכסים במונחים שנתיים בהתאם לדמי הניהול שנקבעו בפועל.

(3) הנחות דמוגרפיות – בהתאם לטבלאות המפורסמות בחוזר 2017-3-6 וחוזר 2019-1-10

א. תמותת מקבלי קצבת זקנה – לפי לוח 39 ד' עם התאמה של לוח 49

ב. תמותת בני זוג של פנסיונרים – לפי לוח 39 ד'

ג. תמותת בני זוג של עמיתים בחיים –
 בני זוג עד גיל 55 לנשים ו-60 לגברים לפי לוח 19 ב'
 בני זוג עד מעל גיל 55 לנשים ו-60 לגברים לפי לוח 39 ד'

ד. תמותת בני זוג של עמיתים שנפטרו –
 אלמנים עד גיל 55 לנשים ו-60 לגברים לפי לוח 29
 אלמנים מעל גיל 55 לנשים ו-60 לגברים לפי לוח 59 ד'

ה. תמותת בני זוג של נכים –
 בני זוג עד גיל 55 לנשים ו-60 לגברים לפי לוח 29
 בני זוג עד מעל גיל 55 לנשים ו-60 לגברים לפי לוח 39 ד'

- ו. שיפורי תמותה
בהתאם לנספח ה' של חוזר 2019-1-10
שיפורי התמותה הופעלו על כל לוחות התמותה שבשמוש (לא כולל תמותת נכים).
שיפורי התמותה מחושבים באופן שנתי על בסיס אמצע שנה קלנדרית על שיעורי התמותה השנתיים ואז מומרים לשיעורים חודשיים.
- ז. שיעורי תמותה לנכים
עד גיל פרישה – לפי לוח פ' 7
מעל גיל פרישה- לפי לוח פ' 3 ד' עם התאמה של לוח פ' 4 (רלוונטי רק עבור זכאי קיים לצמיתות)
- ח. שיעורי החלמה לנכים – לפי לוח פ' 9
- ט. שיעורי נישואים
לפני גיל פרישה – לפי לוח פ' 10
מעל גיל פרישה - לפי מצב בפועל
- י. הפרשי גילאים בין בני זוג
הפרש בפועל, אם אין תאריך לידה של בן זוג :
מתחת לגיל פרישה : 3- לבת זוג, 3+ לבן זוג
מעל גיל פרישה : 5- לבת זוג, 3+ לבן זוג
- יא. נתוני ילדים
גיל הילד הצעיר – לפי לוח פ' 11 ב'
הסתברות לילד מתחת לגיל 2 – לפי לוח פ' 11 ב'

4. פירוט התחייבויות למקבלי קצבה**א. התחייבויות עבור מקבלי קצבה קיימים**

ליום	ליום	ליום	באלפי ש"ח
31/12/2018	30/09/2019	31/12/2019	
66,977	71,838	72,689	התחייבויות לזקנה ושאר זקנה
4,696	5,469	4,363	התחייבויות לנכים
7,931	9,114	9,369	התחייבויות לשאר מבוטח
1,466	1,538	1,886	התחייבויות עבור תביעות בגין אירועי נכות שקרו וטרם דווחו (IBNR)
503	365	0	התחייבויות עבור תביעות לשאר מבוטח שקרו וטרם דווחו (IBNR)
490	430	1,594	התחייבויות עבור תביעות תלויות בגין אירועי נכות
72	0	0	התחייבויות עבור תביעות תלויות לשאר מבוטח
591	(170)	142	עתודה למקבלי קצבה קיימים
82,726	88,584	90,043	סך כל ההתחייבויות למקבלי קצבה קיימים - כללי
64	21	(63)	עודף (גירעון) הנובע מגורמים דמוגרפיים
0	0	0	עודף (גירעון) הנובע מגורמי תשואה וריבית
4,365	4,887	5,084	ערך נוכחי של דמי הניהול העתידיים לחברה מנהלת הכלולים בהתחייבויות
0.56%	0.57%	0.56%	אחוז דמי ניהול (במונחים שנתיים)

ב. התחייבויות עבור פנסיונרים

ליום	ליום	ליום	באלפי ש"ח
31/12/2018	30/09/2019	31/12/2019	
9,583	19,955	22,514	התחייבויות לזקנה ושאר זקנה
1,041	1,895	2,525	התחייבויות לנכים
1,500	1,917	1,988	התחייבויות לשאר מבוטח
1,920	6,632	6,956	התחייבויות עבור תביעות בגין אירועי נכות שקרו וטרם דווחו (IBNR)
863	905	0	התחייבויות עבור תביעות לשאר מבוטח שקרו וטרם דווחו (IBNR)
280	1,968	1,574	התחייבויות עבור תביעות תלויות בגין אירועי נכות
0	0	310	התחייבויות עבור תביעות תלויות לשאר מבוטח
(152)	226	359	עתודה לפנסיונרים
15,035	33,498	36,226	סך כל ההתחייבויות לפנסיונרים - כללי
12	14	8	עודף (גירעון) הנובע מגורמים דמוגרפיים
(375)	0	687	עודף (גירעון) הנובע מגורמי תשואה וריבית
833	1,773	1,828	ערך נוכחי של דמי הניהול העתידיים לחברה מנהלת הכלולים בהתחייבויות
0.50%	0.50%	0.50%	אחוז דמי ניהול (במונחים שנתיים)

להלן ביאור לסעיפי ההתחייבות:

התחייבויות ל קנה ושארי קנה - התחייבויות בגין קצבאות זקנה ולשארים פוטנציאלים של פנסיונרים של זקנה וכן התחייבויות בגין קצבאות עבור שארי פנסיונרים של זקנה שנפטרו.

התחייבויות לנכים - התחייבויות בגין קצבאות נכים עד לגיל פרישה, כולל הפקדות פנסיוניות בגין תקופת הנכות (שחרור מפרמיה) והתחייבות לשארם פוטנציאלים של נכים.

התחייבויות לשארי מבוטח – התחייבויות בגין קצבאות לשארם (בני זוג ויתומים) של עמיתים פעילים, עמיתים לא פעילים ונכים שנפטרו עם שארם.

התחייבויות עבור תביעות שקרו וטרם דווחו (IBNR) - התחייבויות בגין תביעות שארם ונכות שאירעו אך טרם דווחו לחברה עד תאריך הדוח. התחייבות לשארי נכים נרשמה תחת IBNR לשארי מבוטח.

התחייבויות עבור תביעות תלויות – התחייבויות בגין תביעות שארם ונכות שדווחו לחברה עד תאריך הדוח וטרם אושרו ובנוסף תביעות נכות בהפסקת תשלום עם הסתברות לחזרה לתשלום. התחייבות לשארי נכים נרשמה תחת תביעות תלויות לשארי מבוטח.

עתודה לפנסיונרים/מקבלי קצבה קיימים - עתודה בגין שינויים בתשואה על נכסי הקרן המשמשים לכיסוי התחייבויות הקרן כלפי מקבלי הקצבה ובגין שינויים בשיעורי ריבית להיוון. גובה העתודה יהיה עד 1% בערך מוחלט מסך ההתחייבויות. כל חריגה מעבר ל-1% בערך מוחלט, תיזקף באמצעות עודף או גירעון תשואתי למקבלי הקצבה.

5. התחייבויות עבור תביעות שקרו וטרם דווחו (IBNR) ותביעות תלויות

סעיף זה כולל הערכה לגבי התחייבויות הקרן לתשלומי פנסיה בגין מקרי מוות ונכות אשר ארעו וטרם דווחו עד למועד המאזן או טרם התקבלה החלטה בגינם.

א. שיטת חישוב

(1) התחייבויות לנכים- היות וקיים מספר מועט של פנסיונרים של נכות, הנתונים לא מספיקים לבצע אומדן סטטיסטי ולכן גובה ההתחייבות המחושבת נעשה על בסיס אחוז מדמי הסיכון שנגבו במהלך השנה. מסכום זה מופחתות תביעות תלויות שנרשמו במערכת כתביעות תלויות.

(2) התחייבויות לשארי פעיל – בעקבות חוזר 2012-9-1 "נוהל איתור עמיתים מוטבים" נשלפת אוכלוסיה עבור כל העמיתים שנתקבלו בגינם תאריך פטירה ממשד הפנים. לצורך הגדרת מקרה מוות כמקרה פוטנציאלי לתביעת שארי פעיל, נבדקים תנאים כגון קיום הפקדות/שחרור מפרמיה לפני המוות, מסלול ביטוח (מסלול מקיף, ללא הצהרת רווק), אי משיכת כספים לאחר הפטירה, גיל פטירה לפני תום ביטוח, אי קיום תביעת שארים. חישוב ההתחייבות העתידית נעשה על בסיס גובה תביעה פוטנציאלית ליום הדוח בהתאם למסלול הביטוח וסוג הפנסיונר (מקבל קצבה קיים או פנסיונר חדש). ההתחייבות מחושבת לאחר הפחתת היתרה הצבורה ובתוספת תשלומים מיום הפטירה ועד יום הדוח. החישוב זהה לתביעות תלויות ותביעות IBNR למעט הכפלה בהסתברות נישואים במקרי IBNR. חישוב זה בדומה לחישוב שמבצע בקרן המקיפה, מבוצע החל משנת 2019. עד שנת 2019 השתמשנו באמד של אחוז מדמי הסיכון שנגבו בדומה לתביעות הנכות.

(3) התחייבויות לתביעות נכות בהפסקה – עתודה זו באה תחת סעיף תביעות תלויות של נכות ומטרתה להעמיד התחייבות עבור תביעות נכות שנכון לתאריך המאזן הן לא בתשלום אבל צפויות לחזור לתשלום.

עקב סיבות טכניות יש מספר לא מבוטל של תביעות נכות שעוברות תקופה של אי-תשלום עד הסדרת כל המסמכים הנדרשים להמשך תשלום התביעות. לשם ביצוע אומדן של שיעור החזרות הצפוי, הקרן משתמשת בנסיון הקרן המקיפה לקבלת אמינות גבוהה יותר. בבדיקה על פי ניסיון הקרן המקיפה נבחן שיעור החזרות כפונקציה של חודשים שעברו מאז תשלום האחרון. מבוצעת הערכה על בסיס השיעורים האמורים ומספר התביעות שנמצאות ביום המאזן בהפסקה. במהלך השנה נעשה שיפור בהפעלת הלוגיקות לצורך שליפת הנתונים המתאימים שהגדיל את ההסתברות הפוטנציאלית לחזרה ומנגד מספר התביעות הצפוי לחזרה שוקלל על בסיס גובה עתודה ממוצעת לתביעה מתמשכת ותביעה רטרואקטיבית בהתאם למחקר שבוצע.

ב. פירוט הנחות

- (1) התחייבות לנכים-90% מדמי הסיכון שנגבו לעומת 50% מדמי הסיכון שנגבו בשנת 2018.
- (2) התחייבות לשארי פעיל – הנחות עיקריות שעומדות בבסיס החישוב
 - א. הנחת נישואים – בהתאם לטבלה 10פ- עבור תביעות IBNR.
 - ב. מספר ילדים וגיל יתום סטטיסטי – טבלה 11פ
 - ג. היוון מזערי – החישוב עבור פנסיות מינימום הוא עם ריבית תעריפית.
 - ד. הנחת דחיה עקב תקופת אכשרה – 6% מסך מקרי התביעות שנמצאים בתקופת האכשרה (5 שנים מיום הפטירה).
 - ה. פקטור הפחתת הסתברות נישואים- הנחת העבודה היא שמקרי המוות משולמים בגין מקרים של נישואים ולכן המסקנה שאלו שטרם הגישו תביעה, הסתברותם להיות נישואים נמוכה מהאומדן ולצורך כך מחושב פקטור הפחתת הסתברות לנישואין אשר משתנה בהתאם לשנת המוות. (שימוש בפקטור הנהוג בקרן המקיפה להשגת אמינות גבוהה יותר)

(3) התחייבות לתביעות נכות בהפסקה- הנחות עיקריות שעומדות בבסיס החישוב :

- א. וקטור הסתברות חזרה לפי מס חודשי הפסקת תשלום – מחושב על פי נסיון הקרן המקיפה עקב מיעוט נסיון. וקטור ההסתברות עלה משנה קודמת בשל שיפור מאגר הנתונים שנלקח לצורך מחקר הנסיון.
- ב. שקלול תביעה ממוצעת – 70% לתביעה שוטפת ו-30% לתביעה רטרואקטיבית בהתאם למחקר שבוצע השנה בקרן המקיפה.

ג. התפתחות עבור תביעות שקרו וטרם דווחו (IBNR)

מקבלי קצבה קיימים

אלפי ש"ח	שארי מבוטח	נכים
התחייבויות בגין אירועים שקרו לפני שנת הדיווח וטרם דווחו:		
יתרת התחייבויות לתחילת השנה	503	1,466
ערך נוכחי של תביעות שדווחו ואושרו בשנת הדיווח	-	-
ערך נוכחי של תביעות שדווחו בשנת הדיווח וטרם אושרו	-	-
יתרת התחייבויות לסוף השנה	-	-
הערכת עודף (חוסר)	503	1,466
התחייבויות בגין אירועים שקרו בשנת הדיווח וטרם דווחו		
1,886	-	1,886
סך כל ההתחייבויות לסוף השנה¹	-	1,886

עודף בנכות נובע מקיום מספר מועט של מקבלי נכות שאינו מאפשר שימוש באמדן סטטיסטי ולכן העתודה מחושבת על בסיס דמי הסיכון שנגבו. ראה פירוט בסעיף 5 א.1.

פנסיונרים

אלפי ש"ח	שארי מבוטח	נכים
התחייבויות בגין אירועים שקרו לפני שנת הדיווח וטרם דווחו:		
יתרת התחייבויות לתחילת השנה	863	1,920
ערך נוכחי של תביעות שדווחו ואושרו בשנת הדיווח	-	583
ערך נוכחי של תביעות שדווחו בשנת הדיווח וטרם אושרו	-	-
יתרת התחייבויות לסוף השנה	-	1,761
הערכת עודף (חוסר)	863	-424
התחייבויות בגין אירועים שקרו בשנת הדיווח וטרם דווחו		
5,195	-	5,195
סך כל ההתחייבויות לסוף השנה²	-	6,956

גירעון בנכות נובע מקיום מספר מועט של מקבלי נכות שאינו מאפשר שימוש באמדן סטטיסטי ולכן העתודה מחושבת על בסיס דמי הסיכון שנגבו. ראה פירוט בסעיף 5 א.1.

¹ התחייבויות לסוף שנה מוצגות לפי וקטור רבעון קודם כפי שחושבו לצורך השלב הרעיוני והתנועה בעודף
² כני"ל

ד. התפתחות עבור תביעות תלויות**מקבלי קצבה קיימים**

אלפי ₪	שארי מבוטח	נכים	נכים - הפסקת תשלום
התחייבויות בגין אירועים שקרו לפני שנת הדיווח:			
יתרת התחייבויות לתחילת השנה	72	-	490
ערך נוכחי של תביעות שאושרו בשנת הדיווח	0	-	41
יתרת התחייבויות לסוף השנה	-	-	259
הערכת עודף (חסר)	72	-	190
ערך נוכחי של תביעות שדווחו בשנת הדיווח וטרם אושרו ³	-	-	-
התחייבויות בגין אירועים שקרו בשנת הדיווח דיווח	-	-	1,335
סך כל ההתחייבויות לסוף השנה⁴	-	-	1,594

פנסיונרים

אלפי ₪	שארי מבוטח	נכים	נכים - הפסקת תשלום
התחייבויות בגין אירועים שקרו לפני שנת הדיווח:			
יתרת התחייבויות לתחילת השנה	-	280	-
ערך נוכחי של תביעות שאושרו בשנת הדיווח	-	24	-
יתרת התחייבויות לסוף השנה	-	-	-
הערכת עודף (חסר)	-	256	-
ערך נוכחי של תביעות שדווחו בשנת הדיווח וטרם אושרו	-	-	-
התחייבויות בגין אירועים שקרו בשנת הדיווח דיווח	310	-	1,574
סך כל ההתחייבויות לסוף השנה⁵	310	-	1,574

³ נוספה שורה לפרמט המקורי כדי להביא לסגירת מעגל שלמה לתביעות שהיו ב- IBNR בשנה קודמת והפכו לתלויות במהלך השנה

⁴ התחייבויות לסוף שנה מוצגות לפי וקטור רבעון קודם כפי שחושבו לצורך השלב הרעיוני והתנועה בעודף

⁵ כ"ל

ה. פירוט התחייבויות עבור תביעות שקרו וטרם דווחו ותביעות תלויות לפי שנת אירוע

שארי מבוטח - מקבלי קצבה קיימים – אין תביעות IBNR ותלויות

שארי מבוטח – פנסיונרים

שנת האירוע	שארי מבוטח			
	תביעות תלויות		IBNR	
	יתרת התחייבות (באלפי ש"ח)	כמות אירועים	יתרת התחייבות (באלפי ש"ח)	כמות אירועים
2019	-	1	-	310
2018	-	-	-	-
2017	-	-	-	-
2016	-	-	-	-
2015	-	-	-	-
2014	-	-	-	-
2013	-	-	-	-
2012 ומטה	-	-	-	-
סך הכל	-	1	-	310

נכים - מקבלי קצבה קיימים

שנת האירוע	נכות					
	תביעות תלויות		IBNR ⁶			
	יתרת התחייבות (באלפי ש"ח)	כמות אירועים	יתרת התחייבות (באלפי ש"ח)	כמות אירועים	יתרת התחייבות (באלפי ש"ח)	כמות אירועים
2019	-	-	-	-	-	-
2018	-	-	-	-	-	-
2017	325	0	-	-	-	-
2016	379	0	-	-	-	-
2015	876	1	-	-	-	-
2014	14	0	-	-	-	-
2013	-	-	-	-	-	-
2012 ומטה	-	-	-	-	-	-
סך הכל	1,594	2	-	-	1,886	-

⁶ כפי שצויין בסעיף 5.1.5 (תביעות שקרו וטרם דווחו של נכות (IBNR) לא מחושבות באופן סטטיסטי אלא על בסיס דמי הסיכון שנגבו ולכן לא קיים פירוט ברמת שנת אירוע

נכים – פנסיונרים

נכים- הפסקת תשלום		נכות				שנת האירוע
תביעות תלויות		תביעות תלויות		IBNR ⁷		
יתרת התחייבות (באלפי ש"ח)	כמות אירועים	יתרת התחייבות (באלפי ש"ח)	כמות אירועים	יתרת התחייבות (באלפי ש"ח)	כמות אירועים	
634	1	-	-	-	-	2019
940	2	-	-	-	-	2018
-	-	-	-	-	-	2017
-	-	-	-	-	-	2016
-	-	-	-	-	-	2015
-	-	-	-	-	-	2014
-	-	-	-	-	-	2013
-	-	-	-	-	-	2012 ומטה
1,574	3	-	-	6,956	-	סך הכל

⁷ כפי שצויין בסעיף 5.1.א.5 תביעות שקרו וטרם דווחו של נכות (IBNR) לא מחושבות באופן סטטיסטי אלא על בסיס דמי הסיכון שנגבו ולכן לא קיים פירוט ברמת שנת אירוע

6. עודף (גירעון) אקטוארי

א.1. פירוט הגורמים לעודף (גירעון) דמוגרפי לכלל עמיתי הקרן

לשנה שהסתיימה ביום	לשנה שהסתיימה ביום	לתקופה של 3 חודשים שהסתיימה ביום					העודף (גירעון) שנגרם מהגורמים המפורטים בתקופת הדיווח
		31/03/2019	30/06/2019	30/09/2019	31/12/2019	אלפי ש"ח	
31/12/2018	31/12/2019	31/03/2019	30/06/2019	30/09/2019	31/12/2019	אלפי ש"ח	
אחו ים	אחו ים	אחו ים	אחו ים	אחו ים	אחו ים	אלפי ש"ח	
0.03	(0.02)	(0.02)	(0.02)	(0.00)	0.02	231	ב. מקרי מוות – פנסיית קנה ושאימים
0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	ז. פרישות במהלך השנה
0.00	(0.11)	0.00	0.00	0.00	(0.11)	(1,406)	ח. שינויים בשיטות והנחות
0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0	ט. שינויים בתקנון הקרן
(0.11)	(0.09)	(0.04)	0.01	0.01	(0.07)	(916)	י. סך הגורמים האחרים
(0.08)	(0.21)	(0.05)	(0.01)	0.01	(0.16)	(2,091)	סה"כ עודף (גירעון) הנובע מהגורמים המפורטים לעיל

א.2. פירוט הגורמים לעודף (גירעון) דמוגרפי לעמיתים במסלולי ביטוח

לשנה שהסתיימה ביום	לשנה שהסתיימה ביום	לתקופה של 3 חודשים שהסתיימה ביום					העודף (גירעון) שנגרם מהגורמים המפורטים בתקופת הדיווח
		31/03/2019	30/06/2019	30/09/2019	31/12/2019	אלפי ש"ח	
31/12/2018	31/12/2019	31/03/2019	30/06/2019	30/09/2019	31/12/2019	אלפי ש"ח	
אחו ים	אחו ים	אחו ים	אחו ים	אחו ים	אחו ים	אלפי ש"ח	
0.74	1.04	0.42	0.20	0.07	0.35	1,835	א. מקרי מוות – מבוטחים
(0.05)	0.05	0.01	0.01	0.02	0.01	59	ג. מקרי מוות – נכים
(0.37)	(0.14)	(0.52)	(0.02)	(0.03)	0.43	2,234	ד. יציאה לנכות
0.57	0.10	0.24	(0.07)	0.10	(0.17)	(895)	ה. חזרה מנכות
(0.83)	(0.17)	(0.04)	(0.03)	(0.08)	(0.02)	(122)	ו. ביטוח משנה
0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	(3)	ח. שינויים בשיטות והנחות
0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0	ט. שינויים בתקנון הקרן
(0.14)	(0.09)	0.00	0.00	0.00	(0.09)	(430)	י. סך הגורמים האחרים
(0.08)	0.80	0.11	0.10	0.08	0.51	2,678	סה"כ עודף (גירעון) הנובע מהגורמים המפורטים לעיל

⁸ בהתאם לחוזר 2018-3-1 "דוח אקטואר שנתי של קרן פנסיה" יש לדווח בשורה זו רק בגין שנת 2017, אי לכך הגרעונות הקטנים שהיו במהלך הרבעונים תחת שורה זו, נרשמו תחת סעיף "גורמים אחרים".

- א.3. עודף (גירעון) דמוגרפי לכלל עמיתי הקרן (מסלול "יסוד" + מסלול מקיף) – סך הגירעון המצטבר לרבעון המסתיים ב-31 לדצמבר 2019 הוא בגובה 2.09 מליון ש"ח ומהווה גירעון של 0.155% מההתחייבויות הצבורות לאותו תאריך.
- א.4. עודף (גירעון) דמוגרפי לעמיתי הקרן המבוטחים במסלולי ביטוח ("מסלול מקיף") – סך העודף המצטבר לרבעון המסתיים ב-31 לדצמבר 2019 הוא בגובה 2.678 מליון ש"ח ומהווה עודף של 0.510% מההתחייבויות הצבורות לאותו תאריך במסלול המקיף.
- א.5. לפי חוזר 3-3-2017 הקרן מעדכנת את היתרות הצבורות של העמיתים והפנסיות מדי רבעון בהתאם לעודף (גירעון) שנבע באותו רבעון.

איזון דמוגרפי נדרש בגין הרבעון הנוכחי :

עמיתי הקרן מסלול יסוד - הפחתה של 0.155% ליתרות הצבורות.
עמיתי הקרן מסלול מקיף - תוספת של 0.354% ליתרות הצבורות.
מקבלי קצבאות מסלול יסוד - הפחתה של 0.155% ליתרות הצבורות.
מקבלי קצבאות מסלול מקיף⁹ - תוספת של 0.354% ליתרות הצבורות.

א.6. פירוט שינויים מהותיים בדוח –

חישוב העודף (גירעון) אקטוארי מתבצע מדי רבעון, החל משנת 2018, בהתאם לחוזרים 2018-9-10 ו-2018-3-1¹⁰, יש לכלול את השפעת ה- IBNR והתביעות התלויות בשורות הרלוונטיות של דוח התנועה בעודף ולא כשורה נפרדת כפי שהיה נהוג עד דצמבר 2017.

א.6.א. מקרי מוות מבוטחים - קיים עודף של 0.35% היות ולא היו מקרים חדשים של פטירות ועקב שחרור תביעות שנדחו בעתודות התלויות.

א.6.ב. יציאה לנכות – קיים עודף של 0.43% הנובע מצפי גבוה ממקרי הנכות החדשים בפועל.

א.6.ג. שינויים בשיטת ההנחות – בהתאם לחוזר 2019-1-10 עודכן מודל שיפורי תמותה וההשפעה על גידול ההתחייבויות היתה בגובה 1.4 מליון ש"ח.

א.6.ד. ביטוח משנה – קיים גירעון של 0.02% כנגד קיטון בעתודת ביטוח משנה. ראה פירוט בסעיף 8 "ביטוח משנה".

⁹ מקבלי קצבה של נכות ושארי פעיל

¹⁰ חוזרים להוראות דיווח דוח אקטואר שנתי ורבעוני

1.1 פירוט בדבר עודף (גירעון) הנובע מגורמי תשואה וריבית למקבלי קצבה והתנועה בעתודה**למקבלי קצבה קיימים –בסיסי למקבלי קצבה**

לשנה שהסתיימה ביום	לשנה שהסתיימה ביום	לתקופה של 3 חודשים שהסתיימה ביום						העודף (גירעון) שנגרם מהגורמים המפורטים בתקופת הדיווח
		31/12/2018	31/12/2019	31/03/2019	30/06/2018	30/09/2019	31/12/2019	
		אלפי ש"ח	אחו ים	אחו ים	אחו ים	אחו ים	אחו ים	
עתודה לפנסיונרים לתחילת התקופה		(170)	(0.19)	0.37	0.52	0.72	0.72	0.54
גורמים אחרים		0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
עודף (גרעון) בגין סטייה מהנחת הריבית במקדם במהלך התקופה		1,880	2.09	4.94	1.39	4.57	13.59	(3.24)
עודף (גרעון) בגין שינויים בשיעורי ריבית להיוון של ההתחייבויות לסוף התקופה		(1,568)	(1.74)	(5.49)	(1.53)	(4.75)	(12.90)	3.64
גרעון (עודף) מיועד לחלוקה		0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	(0.27)
עתודה לפנסיונרים לסוף התקופה		142	0.16	(0.19)	0.37	0.52	0.16	0.72
עודף (גרעון) למעד החלוקה			0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.28

לפנסיונרים –בסיסי למקבלי קצבה

לשנה שהסתיימה ביום	לשנה שהסתיימה ביום	לתקופה של 3 חודשים שהסתיימה ביום						העודף (גירעון) שנגרם מהגורמים המפורטים בתקופת הדיווח
		31/12/2018	31/12/2019	31/03/2019	30/06/2018	30/09/2019	31/12/2019	
		אלפי ש"ח	אחו ים	אחו ים	אחו ים	אחו ים	אחו ים	
עתודה למקבלי קצבה קיימים לתחילת התקופה		226	0.68	0.13	1.00	(1.00)	(1.00)	0.00
גורמים אחרים		0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
עודף (גרעון) בגין סטייה מהנחת שיעור תשואת הנכסים הצפויה במהלך התקופה		823	2.29	0.61	(0.71)	2.36	4.59	(5.00)
עודף (גרעון) בגין שינויים בריבית להיוון של ההתחייבויות לסוף התקופה		(3)	(0.01)	(0.03)	0.05	(0.02)	(0.01)	0.05
גרעון (עודף) מיועד לחלוקה		(687)	(1.90)	0.00	0.00	(0.63)	(2.52)	3.06
עתודה למקבלי קצבה קיימים לסוף התקופה		359	1.00	0.68	0.13	1.00	1.00	(1.00)
עודף (גרעון) למעד החלוקה			1.94	0.00	0.00	0.67	2.62	(3.10)

ב.2. החל מינואר 2018, בהתאם לחוזר 3-3-2017, נספח 2, סעיף ד.1.ג, העודף (גירעון) הנובע מגורמי תשואה וריבית למקבלי הקצבה, מחושב ונזקף מדי רבעון באמצעות התאמת ההתחייבויות. על אף האמור, עדכון הפנסיות בגין עודף תשואתי 2019 ייעשה רק החל מתשלום הפנסיה בגין אפריל 2020, כלומר בפנסיה המשולמת ב-1 למאי 2020.

אחוז העודף (גירעון) שיחולק בפועל (מורכב מהכפלה של ארבעה רבעונים) ישתנה בהתאם למועד הפרישה ברבעון הרלוונטי במהלך השנה.

ב.3. להלן העדכונים של עודף (גירעון) תשואתי בגין הרבעון הנוכחי שייעשו בתשלום הפנסיה בגין אפריל 2019:

ב.3.א. מקבלי קצבה קיימים – "בסיסי למקבלי קצבה קיימים" - אין

ב.3.ב. פנסיונרים – "בסיסי למקבלי קצבה" – עודף תשואתי בגובה 1.94%

ב.4. פירוט התנועה בעודף

ב.4.א. מקבלי קצבה קיימים "בסיסי למקבלי קצבה קיימים"
התשואה בפועל שהושגה בנכסי מקבלי הקצבה היתה גבוהה ב-2.09% מהתשואה הצפויה ברבעון ומנגד היה גידול בהתחייבויות הפנסיוניות של 1.74% כתוצאה מירידה משוקללת בוקטור ריבית ההיוון ולכן נוצר עודף תשואתי בגובה 0.35%. העודף התשואתי נשמר בעתודות מקבלי הקצבה היות ולא חורגת מערך מוחלט של 1% מסך ההתחייבויות.

ב.4.ב. פנסיונרים – "בסיסי למקבלי קצבה"
התשואה בפועל שהושגה בנכסי הפנסיונרים היתה גבוהה ב-2.29% מהתשואה הצפויה במהלך הרבעון ומנגד היה גידול בהתחייבויות של 0.01% כתוצאה מירידה משוקללת בוקטור ריבית ההיוון ודחיית עדכון הפנסיות במדד לצרכן לאפריל 2020 ולכן נוצר עודף תשואתי בגובה 2.28%. היות ועתודות מקבלי הקצבה חורגת מ 1% מההתחייבויות, נזקף עודף תשואתי בגובה 1.90% שהתוספת של הפנסיות בגינו בגובה 1.94% יהיה רק החל מפנסיות בגין אפריל 2020 וזאת בהתאם לחוזר 3-3-2017 (ראה סעיף 6 ב).

ב.5. מדד לצרכן – בהתאם לחוזר 1-3-2017, העדכון בגין מדד לצרכן לקבוצת מקבלי הקצבה מסוג "פנסיונרים" יהיה אחת לשנה ויעודכן עבור שנת 2019 החל מתשלום הפנסיה בגין אפריל 2020. העדכון של המדד למקבלי קצבה קיימים נעשה מדי חודש בחודשו.

7. ניתוחי רגישות להנחות**א. הנחות דמוגרפיות למבוטחים**

שינוי בשיעורי יציאה לנכות ביחס לצפי		שינוי בשיעורי תמותת מבוטחים ביחס לצפי		
-25%	+25%	-25%	+25%	
0.004	-0.004	0.010	-0.010	עודף (גירעון) דמוגרפי לרבעון האחרון של שנת הדיווח (באחוזים)

הערות:

הצפי שווה לסכום הריסקים שנגבו מעמיתים במהלך הרבעון האחרון. ניתוח הרגישות לא כולל השפעה של שינוי בשיעורי תמותת הנכים (דמי סיכון שארי נכה נוטרלו). האחוז המוצג מחושב לפי השפעת ערך השינוי מחולק ביתרת ההתחייבויות ליום הדוח.

ב. הנחות דמוגרפיות למקבלי קצבאות –

שינוי בהנחת שיעורי תמותה של מקבלי קצבאות		שינוי בהנחת שיעורי החלמה לנכים		
-10%	10%	-10%	10%	
0.251	-0.284	0.021	-0.022	עודף (גירעון) דמוגרפי ליום הדוח (באחוזים)

הערות:

שינוי הנחת שיעורי התמותה כולל שינוי בהנחת שיעורי תמותה של מקבלי קצבאות ובני זוגם, שאירים, נכים ובני זוגם. החישוב לא כלל שינוי בהנחת שיעורי החלמה של זכאים קיימים. האחוז המוצג מחושב לפי השפעת ערך השינוי מחולק ביתרת ההתחייבויות ליום הדוח.

ג. הנחות תשואה לפנסיונרים

שינוי בשיעור התשואה על ההשקעות החופשיות הכלול בהנחת הריבית שבמקדם		
-2%	2%	
-	2.00	עודף (גירעון) תשואתי לחלוקה לפנסיונרים (באחוזים)

הערות:

חישוב הרגישות לוקח בחשבון את גובה העתודה לפנסיונרים ביום הדוח לשם הבהרה, החישוב הוא ברמה רבעונית ומניח שהתשואה בפועל שהושגה על הנכסים החופשיים תהיה גבוהה או נמוכה ב-2%.

8. ביטוח משנה

כאמור בסעיף 3 א.4) הקרן מאפשרת רכישת כיסוי ביטוחי לנכות ושאררים. בהתאם להוראות הממונה נדרשה החברה המנהלת להתקשר בהסכם לביטוח משנה כל עוד מספר העמיתים במסלול המקיף אינו עלול על 1,500 עמיתים. על אף העובדה כי מספר העמיתים עלה על 1,500 עמיתים, החליטה החברה

המנהלת להמשיך את הסכם ביטוח המשנה עד סוף שנת 2018. ההסדר הביטוחי היה באמצעות ביטוח משנה שנערך מול הראל חברה לביטוח בע"מ. מכח ההסכם שנחתם העניקה הראל ביטוח כיסוי ביטוח משנה על בסיס פרופורציונלי בשיעור של 95% להתחייבות הראל פנסיה כללית במסלולים הכוללים כיסויים ביטוחיים. דמי הביטוח ששולמו על פי הסכם זה הינם בהתאם לתעריף עלות הכיסוי הביטוחי שקבע הממונה לקרנות הפנסיה החדשות.

בדירקטוריון הקרן בנובמבר 2018, התקבלה החלטה לבטל את הסכם ביטוח המשנה החל מינואר 2019. סיום ההסכם נעשה בהסכמה של שני הצדדים. בהתאם להסכם ביטוח המשנה, מבטח המשנה העביר סכומים חד פעמיים בגין תביעות נכות משתלמות ויעביר את חלקו בעתיד בגין כל תביעת נכות או שארים שתדווח בגין השנים שביטוח המשנה היה בתוקף.

בפירוט בדבר העודף (גירעון) אקטוארי בסעיף 6 א.2, תחת סעיף "ביטוח משנה" הגירעון המופיע בגובה 122- אלפי ש"ח מייצג את עלות ביטוח המשנה הכוללת 95% מתשלומי הנכות ששולמו בגין תביעות שדווחו במהלך שנת 2019 אבל אירעו עד שנת 2018 (ולכן כלולות בהסכם ביטוח משנה) בניכוי הקיטון בגין IBNR ועתודה של נכים שנרשמת בספרי החברה כנכס ביטוח משנה.

בימים אלו, החברה נמצאת בשלבים מתקדמים להסדר ביטוח משנה חדש עם מבטח משנה אחר עבור קרן הפנסיה הכללית אשר יכנס לתוקפו באופן רטרואקטיבי החל מה-1 לינואר 2020.

9. הערות והבהרות**9.1. בסיסי החישוב –**

החישובים האקטואריים בדוח זה מבוססים על הנחות דמוגרפיות בהתאם לחוזר מעודכן-2017-3-6 "דרך חישוב מאזן אקטוארי ומקדמי תקנון של קרן פנסיה" החל מ 31 לדצמבר 2017 וחוזר 2019-1-10 "עדכון מערך ההנחות בביטוח חיים ועדכון מודל שיפורי תמותה לחברות ביטוח וקרנות פנסיה".

9.2. הוראות דוח כספי לקרנות פנסיה חדשות –

ב-1 לינואר 2018 נכנסו לתוקף חוזר 2017-3-1 "הוראות לניהול קרן פנסיה חדשה" שמחליף את חוזר 2004-9 וחוזר 2017-3-3 "הוראות דיווח כספי לקרנות פנסיה חדשות" שמחליף את חוזר 2014-3-1. חוזרים אלו מיועדים לפתור את בעיית הגרעון האקטוארי שנוצר בעת פרישת עמיתים לפנסיה זקנה והגרעונות בגין גביית ריסקים בשל פער בין הריבית הגלומה במקדמים לריבית חסרת סיכון בה מחושבת ההתחייבויות.

כל הפורשים החל מינואר 2018 ("פנסיונרים") מנוהלים במסלול השקעה נפרד וייעודי להם, היות וההתחייבות האקטוארית בגין פנסיונרים אלו מחושבת באופן שלא יוצר גרעון ולכן תשואת היעד צריכה להיות בהתאם לריבית הגלומה במקדמים כדי לשמור על יציבות תשלומי הפנסיות. בנוסף, תשלומי הפנסיה לקבוצת הפנסיונרים מוצמדים למדד המחירים לצרכן פעם בשנה בחודש אפריל בגין השנה הקלנדרית שעברה בניגוד לשאר מקבלי הקצבאות שפרשו לפני 2018 שתשלומי הפנסיה שלהם מוצמדים באופן חודשי למדד המחירים לצרכן.

מאחר ועדכון הפנסיות בשל השינוי במדד נערך אחת לשנה בעוד זקיפת המדד להתחייבות לפנסיונרים נעשית מדי רבעון¹¹, הפער האקטוארי שנוצר נזקף בשלב חישוב העודף (גירעון) תשואתי של הפנסיונרים ולא בשלב הדמוגרפי לכלל הקרן¹².

9.3. מסד הנתונים –

9.3.1. מקבלי קצבה – על בסיס נתוני פנסיונרים ממחלקת תביעות נכון ל-31 לדצמבר 2019.

9.3.2. עמיתים – על בסיס מערכת זכויות עמיתים והתאמה לנתונים הכספיים.

9.4. גורמים נוספים שלא נלקחו בחשבון

9.4.1. עמיתים שהגיעו לגיל 60 לפני 31 לדצמבר 2007-

חוזר 2013-3-2 נותן התייחסות מיוחדת לעמיתים שהגיעו לגיל 60 לפני 31 לדצמבר 2007 ומזכה אותם בעת יציאה לפנסיה בשימוש של מקדמי פנסיה שהיו נהוגים מיום 16 במרץ 2005 ועד יום 31 בדצמבר 2007 וזאת ביחס ליתרה הצבורה ליום 31 לדצמבר 2007. בהבהרה שיצאה לחוזר, מנחה האוצר לספק לעמיתים אלו את המקדם הטוב מבין המקדם שהיה קיים נכון ל-31 לדצמבר 2007 לבין המקדם לו הם זכאים לפי התקנון הנוכחי. מכיון שדמי הניהול שבבסיס התקנון קטנו מ-2% ל-0.5% בינואר 2010, המשמעות היא שכמעט תמיד המקדם הנוכחי בתקנון יהיה טוב יותר ולכן אין צורך לרשום בגירעון פוטנציאלי בגין הבטחת המקדם לאוכלוסיה זו.

9.4.2. פנסיות לשאירים עבור הורים נתמכים.

9.4.3. קיזוז קצבאות ותשלומים ממקורות אחרים.

¹¹ סעיף 9.3(א) חוזר 2017-3-1

¹² תואם את ההנחיה שיצאה מרשות שוק ההון "עדכון מדד בקצבאות הפנסיונרים" מיום 12 לפברואר 2019

9.5. **בחינת הנחות דמוגרפיות** – סעיף 1.2.1.ג בסימן ג' לפרק 1 בחלק 2 של שער 5 ('מדידת התחייבויות') קובע כי אחת לשלוש שנים תבצע קרן פנסיה בדיקה מקיפה של כל אחת מההנחות העומדות בבסיס המאזן האקטוארי ובבסיס המקדמים. הקרן הגישה את תוצאות הבדיקה בצירוף חוות דעת בסוף נובמבר 2019. היות והקרן הכללית הינה עדיין קרן קנה, אין אמינות סטטיסטית למחקר שצורף ולכן לא היה ניתן להמליץ על שינויים בהנחות הקיימות.

9.6. **עדכון תקנון** – בהמשך לעדכון מודל שיפורי התמורות בהנחות ששימשו לחישוב ההתחייבויות נכון לסוף דצמבר 2019, הנהלת הקרן, בהתאם להוראות האוצר, הגישה לאוצר לאישור מקדמים מעודכנים בפברואר 2020. המקדמים המעודכנים ייכנסו לתוקף בתקנון מעודכן החל מ 1 ליוני 2020. מקדמים אלו מגדילים את מקדם ההמרה לזקנה בכ-0.5%, מקטינים את דמי הסיכון לשארים עבור גברים בכ-3% ומגדילים את דמי הסיכון לשארים לנשים בכ-3%.

10. נספחים סטטיסטיים –

מידע אודות עמיתי הקרן:

מספר עמיתים ליום 31/12/2019		זכר	נקבה	סה"כ
עמיתים שאינם מקבלי קצבה				
מבוטחים ¹³ שאינם מבוטחים		10,641	8,045	18,686
		15,874	6,732	22,606
סה"כ עמיתים שאינם מקבלי קצבה		26,515	14,777	41,292
מקבלי קצבה				
מקבלי קצבה קיימים	זקנה ¹⁴ שארית נכות	158	149	307
		16	28	44
		2	2	4
		סה"כ מקבלי קצבה קיימים		176
פנסיונרים	זקנה ¹⁴ שארית נכות	117	104	221
		36	58	94
		2	2	4
		סה"כ פנסיונרים		155
סה"כ עמיתי הקרן		26,846	15,120	41,966

¹³ מספר עמיתים פעילים אינו כולל מקבלי קצבת נכות הנכללים במסגרת מקבלי קצבה¹⁴ כולל שארי זקנה

א. התפלגות עמיתים מבוטחים לפי גילאים

גיל	זכר			נקבה			סה"כ		
	מספר עמיתים	צבירה ממוצעת (ש"ח)	שכר ממוצע (ש"ח)	מספר עמיתים	צבירה ממוצעת (ש"ח)	שכר ממוצע (ש"ח)	מספר עמיתים	צבירה ממוצעת (ש"ח)	שכר ממוצע (ש"ח)
עד 24	59	10,896	6,073	75	3,007	1,050	134	6,506	3,278
25-29	872	20,731	6,272	491	7,889	2,273	1,362	16,106	4,832
30-34	2,296	31,402	5,504	1,193	11,962	2,305	3,488	24,756	4,410
35-39	1,927	39,903	6,097	1,219	12,674	2,324	3,146	29,349	4,635
40-44	1,712	59,404	5,856	1,373	23,192	2,494	3,084	43,289	4,360
45-49	1,364	84,642	5,333	1,259	34,114	2,460	2,623	60,396	3,954
50-54	860	111,522	5,143	880	40,939	1,963	1,740	75,837	3,535
55-59	655	114,233	4,054	681	35,947	1,497	1,336	74,312	2,750
60-64	508	133,591	3,667	592	43,052	1,166	1,100	84,864	2,321
65-69	289	130,374	2,163	217	52,493	479	506	96,932	1,440
70 ומעלה	98	90,478	-	66	40,425	-	165	70,331	-
סה"כ	10,641	62,972	5,364	8,045	25,938	2,093	18,686	47,027	3,956

ב. התפלגות עמיתים שאינם מבוטחים לפי גילאים

גיל	זכר		נקבה		סך הכל	
	מספר עמיתים	צבירה ממוצעת (ש"ח)	מספר עמיתים	צבירה ממוצעת (ש"ח)	מספר עמיתים	צבירה ממוצעת (ש"ח)
עד 24	50	5,313	41	4,875	92	5,115
25-29	1,012	5,493	483	6,275	1,496	5,746
30-34	2,608	7,591	1,071	8,478	3,679	7,849
35-39	2,619	9,469	1,170	11,691	3,789	10,155
40-44	2,593	11,307	1,068	14,098	3,661	12,122
45-49	2,409	16,253	889	20,183	3,298	17,312
50-54	1,640	18,488	626	20,585	2,266	19,067
55-59	1,064	19,288	528	26,608	1,592	21,717
60-64	872	27,821	457	29,123	1,328	28,269
65-69	602	35,104	263	29,835	865	33,504
70 ומעלה	405	30,404	135	30,007	541	30,305
סה"כ	15,874	14,328	6,732	16,509	22,606	14,977

ג. התפלגות מקבלי קצבה לפי גילאים

ג.1. מקבלי קצבה קיימים – בסיסי למקבלי קצבה קיימים (גברים)

סה"כ		זקנה ושוארי זקנה		שוארים		נכים		זכר
קצבה ממוצעת	מספר	קצבה ממוצעת	מספר	קצבה ממוצעת	מספר	קצבה ממוצעת	מספר	גיל
437	4	0	0	437	4	0	0	0-9
238	8	0	0	238	8	0	0	10-19
0	0	0	0	0	0	0	0	20-24
0	0	0	0	0	0	0	0	25-29
0	0	0	0	0	0	0	0	30-34
0	0	0	0	0	0	0	0	35-39
0	0	0	0	0	0	0	0	40-44
7,850	2	0	0	2,412	1	13,287	1	45-49
809	1	0	0	809	1	0	0	50-54
2,620	2	0	0	2,996	1	2,243	1	55-59
126	3	126	3	0	0	0	0	60-64
440	31	440	31	0	0	0	0	65-69
723	72	723	72	0	0	0	0	70-74
1,815	25	1,870	24	473	1	0	0	75-79
1,903	15	1,903	15	0	0	0	0	80-84
2,310	6	2,310	6	0	0	0	0	85-89
1,034	6	1,034	6	0	0	0	0	90-94
3,805	1	3,805	1	0	0	0	0	95-99
								100
0	0	0	0	0	0	0	0	ומעלה
1,075	176	1,034	158	646	16	7,765	2	סה"כ

2.ג. מקבלי קצבה קיימים – בסיסי למקבלי קצבה קיימים (נשים)

סה"כ		קנה ושאר קנה		שאירים		נכות		נקבה
קצבה ממוצעת	מספר	קצבה ממוצעת	מספר	קצבה ממוצעת	מספר	קצבה ממוצעת	מספר	גיל
437	2	0	0	437	2	0	0	0-9
421	8	0	0	421	8	0	0	10-19
0	0	0	0	0	0	0	0	20-24
0	0	0	0	0	0	0	0	25-29
0	0	0	0	0	0	0	0	30-34
1,446	1	0	0	1,446	1	0	0	35-39
1,393	2	0	0	1,393	2	0	0	40-44
669	3	0	0	669	3	0	0	45-49
1,047	5	0	0	779	4	2,121	1	50-54
837	1	0	0	837	1	0	0	55-59
1,049	9	498	6	276	2	5,898	1	60-64
803	44	825	41	513	3	0	0	65-69
1,277	39	1,319	37	507	2	0	0	70-74
2,189	27	2,189	27	0	0	0	0	75-79
2,309	16	2,309	16	0	0	0	0	80-84
2,328	9	2,328	9	0	0	0	0	85-89
427	13	427	13	0	0	0	0	90-94
0	0	0	0	0	0	0	0	95-99
0	0	0	0	0	0	0	0	100 ומעלה
1,306	179	1,397	149	626	28	4,010	2	סה"כ

ג.3. פנסיונרים – בסיסי למקבלי קצבה (גברים)

סה"כ		קנה ושאר קנה		שאירים		נכים		זכר
קצבה ממוצעת	מספר	קצבה ממוצעת	מספר	קצבה ממוצעת	מספר	קצבה ממוצעת	מספר	גיל
5	9	0	0	5	9	0	0	0-9
16	15	0	0	16	15	0	0	10-19
7	1	0	0	7	1	0	0	20-24
0	0	0	0	0	0	0	0	25-29
5,119	1	0	0	0	0	5,119	1	30-34
2	4	0	0	2	4	0	0	35-39
0	0	0	0	0	0	0	0	40-44
0	0	0	0	0	0	0	0	45-49
22	1	0	0	22	1	0	0	50-54
5,793	2	0	0	19	1	11,568	1	55-59
396	5	677	2	208	3	0	0	60-64
633	93	638	91	389	2	0	0	65-69
536	22	536	22	0	0	0	0	70-74
0	0	0	0	0	0	0	0	75-79
602	2	602	2	0	0	0	0	80-84
0	0	0	0	0	0	0	0	85-89
0	0	0	0	0	0	0	0	90-94
0	0	0	0	0	0	0	0	95-99
0	0	0	0	0	0	0	0	100 ומעלה
586	155	619	117	49	36	8,343	2	סה"כ

ג.4. פנסיונרים – בסיסי למקבלי קצבה (נשים)

סה"כ		זקנה ושאר זקנה		שאיירים		נכות		נקבה
קצבה ממוצעת	מספר	קצבה ממוצעת	מספר	קצבה ממוצעת	מספר	קצבה ממוצעת	מספר	גיל
22	6	0	0	22	6	0	0	0-9
72	21	0	0	72	21	0	0	10-19
11	3	0	0	11	3	0	0	20-24
0	0	0	0	0	0	0	0	25-29
0	0	0	0	0	0	0	0	30-34
12	3	0	0	12	3	0	0	35-39
6	3	0	0	18	1	4,445	2	40-44
666	4	0	0	666	4	0	0	45-49
30	5	0	0	30	5	0	0	50-54
196	4	0	0	196	4	0	0	55-59
362	34	365	30	336	4	0	0	60-64
415	66	424	62	275	4	0	0	65-69
484	14	550	11	245	3	0	0	70-74
278	1	278	1	0	0	0	0	75-79
0	0	0	0	0	0	0	0	80-84
0	0	0	0	0	0	0	0	85-89
0	0	0	0	0	0	0	0	90-94
0	0	0	0	0	0	0	0	95-99
0	0	0	0	0	0	0	0	100 ומעלה
317	164	419	104	147	58	4,445	2	סה"כ

הראל גמל

קופת גמל לחיסכון, לתגמולים ואישית לפיצויים

בניהול

הראל פנסיה וגמל בע"מ

**סקירת הנהלה
לשנה שהסתיימה ביום
31 בדצמבר 2019**

תוכן עניינים

1. מאפיינים כלליים של קופת הגמל	3
א. תיאור כללי של קופת הגמל ושל החברה המנהלת אותה	3
ב. מועד הקמת קופת הגמל	3
ג. רשימת מסלולי השקעה, הקודים שלהם ומועד תחילת פעילותם	4
ד. שינויים מהותיים בשנת הדיווח הנובעים ממיזוגים, מכירות או רכישות	4
ה. שיעורי ההפרשות המרביים שרשאית קופת הגמל לקבל ומטרתן	4
ו. שינוי מסמכי יסוד במהלך תקופת הדוח ועד ליום פרסומו	4
2. ניתוח זכויות עמיתי קופת הגמל	5
א. יחס נזילות	5
ב. משך חיים ממוצע של החיסכון	5
ג. שינוי במספר העמיתים	6
ד. ניתוח זכויות העמיתים בקופה	6
3. מידע אודות דמי ניהול	6
א. שיעור דמי הניהול	6
ב. מידע אודות חמשת המעסיקים הגדולים בקופה	13
4. ניתוח מדיניות השקעה	14
א. מדיניות ההשקעה	14
ב. ניתוח והסבר שינויים מהותיים בסעיפי ההשקעות לעומת שנה קודמת	14
5. ניהול סיכונים	16
א. מדיניות ניהול הסיכונים ותיאור השיטות וההערכות בחברה המנהלת	16
ב. סיכוני נזילות	16
ג. סיכוני שוק	18
ד. סיכוני אשראי	26
ה. סיכונים גיאוגרפיים	33
ו. גורמי סיכון נוספים המשפיעים על פעילות הקופה	43
ז. גורמי סיכון על פי טיבם	44
6. נושאים אליהם הפנה רואה החשבון את תשומת ליבו בחוות דעתו	45
7. בקורות ונהלים לגבי גילוי ובקרה פנימית על דיווח כספי	45

1. מאפיינים כלליים של קופת הגמל

א. תיאור כללי של קופת הגמל ושל החברה המנהלת אותה

קופת הגמל:

- שם קופת הגמל: הראל גמל (להלן - "הקופה").
 - סוג קופת הגמל: קופת גמל לחיסכון, לתגמולים ואישיות לפיצויים.
 - קוד הקופה: 512267592-00000000000101-0000-000
 - סוג העמיתים: עצמאיים ושכירים המפקידים כספי תגמולים ופיצויים.
- הקופה מנוהלת בנאמנות בידי חברה מנהלת שהינה משקיע מוסדי. פעילות הקופה כפופה לרישוי המתקבל מרשות שוק ההון בהתאם לדינים הרלוונטיים החלים על פעילותה המפוקחת על ידי הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן - "הממונה על שוק ההון" או "הממונה").

החברה המנהלת:

- שם החברה המנהלת: הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן - "החברה המנהלת" או "החברה").
- החברה המנהלת הינה חברה בבעלות מלאה, בעקיפין, של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ (להלן - "הראל השקעות"), בהיותה מוחזקת ב-100% בידי הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן - "הראל ביטוח"), חברה בבעלות מלאה של הראל השקעות.
- בשנת הדיווח לא חלו שינויים במבנה האחזקות של החברה המנהלת.
- לפרוט מבנה האחזקות של החברה המנהלת, ראה סעיף 1.1.2 בדוח תאור עסקי תאגיד של החברה המנהלת.

ב. מועד הקמת קופת הגמל

הקופה הוקמה בשנת 1957.

ביום 27 בדצמבר 2006 הושלמה עסקה במסגרתה רכשה הראל ביטוח מבנק לאומי לישראל בע"מ ולאומי שרותי שוק ההון בע"מ את הקופה.

בחודש יולי 2008 הפכה הקופה לקופה מסלולית עקב הוספת שני מסלולי השקעה (מסלול שקלי ומסלול ללא מניות) לצד אפיק השקעה קיים (מסלול כללי).

ביום 5 באוקטובר 2011 ניתן אישור המפקח לביצוע מיזוג מסלולי קופת הראל תעוז ומסלולי קופת הראל גמל לתוך קופת הראל עצמה. ביום 1 בינואר 2012 בוצע המיזוג כאמור. שמה של הקופה הממוזגת שונה להראל - עצמה תעוז.

ביום 1 בינואר 2016, מוזגה הראל עתידית קופות גמל בע"מ (להלן - "הראל עתידית"), לתוך הראל גמל והשתלמות בע"מ, תוך חיסולה ללא פירוק, וקופת הגמל הראל גילעד גמל (קופה בניהולה של הראל עתידית) מוזגה, מיזוג טכני, לתוך הקופה. שמה של הקופה שונה אגב המיזוג ל-"הראל גמל". בדבר פרטים נוספים, ראה ביאור 11 בדוח הכספי של הקופה.

נכון ליום 31 בדצמבר 2019 כוללת הקופה שלושה עשר מסלולי השקעה. ראה גם סעיף ג' להלן.

ג. רשימת מסלולי השקעה, הקודים שלהם ומועד תחילת פעילותם

להלן רשימת מסלולי ההשקעה בקופה, הקודים שלהם ומועדי תחילת פעילותם:

שם המסלול	קוד המסלול	מועד תחילת פעילות
הראל אג"ח עד 25% מניות	00000000000101-0101-000- 512267592	1957
הראל גמל אג"ח עד 20% מניות	00000000000101-0502-000- 512267592	1988
הראל גמל מסלול מניות	00000000000101-0761-000- 512267592	2001
הראל גמל אג"ח עד 10% מניות	00000000000101-0762-000- 512267592	2001
הראל גמל שקלי טווח קצר	00000000000101-1334-000- 512267592	2008
הראל גמל אג"ח ללא מניות	00000000000101-1335-000- 512267592	2008
הראל גמל מסלול שקלי	00000000000101-1368-000- 512267592	2008
הראל גמל אג"ח קונצרני	00000000000101-1484-000- 512267592	2009
הראל גמל מסלול כהלכה	00000000000101-1524-000- 512267592	2010
הראל גמל מסלול חו"ל	00000000000101-8057-000- 512267592	2013
הראל גמל לגילאי 50 עד 60	00000000000101-9742-000- 512267592	1998
הראל גמל לגילאי 50 ומטה	00000000000101-9744-000- 512267592	1999
הראל גמל לגילאי 60 ומעלה	00000000000101-9745-000- 512267592	2003

ד. שינויים מהותיים בשנת הדיווח הנובעים ממיזוגים, מכירות או רכישות

בשנת הדוח לא חל שינוי.

ה. שיעורי ההפרשות המרביים שרשאת קופת הגמל לקבל ומטרתן

הפרשות מעביד: לפי השיעורים והתנאים הקבועים בתקנה 19 לתקנות מס הכנסה.
הפרשות עובד: לפי השיעורים והתנאים הקבועים בתקנה 19 לתקנות מס הכנסה.
הפרשות מעביד: עד 8 1/3% מהמשכורת- על חשבון פיצויים.
הפרשות עצמאי: לפי תקנות מס הכנסה- על חשבון תגמולים.

ו. שינוי מסמכי יסוד במהלך תקופת הדוח ועד ליום פרסומו

ביום 1 בינואר 2020 הושלם הליך מיזוג של קופת התגמולים לעובדי בנק דיסקונט (להלן: "קופת דיסקונט") לקופה וקופת דיסקונט חדלה מלהתקיים. לאור האמור לעיל, בחודש ינואר 2020 נוסף סעיף בתקנון הקופה לעניין זכאותם של עמיתי קופת דיסקונט לביטוח חיים קולקטיבי לעמיתים שהיו מבוטחים בה טרם המיזוג.

2. ניתוח כויות עמיתי קופת הגמל

א. יחס נזילות

שיעור הסכומים שהעמיתים בקופת הגמל רשאים למשוך ממנה מתוך כלל נכסי קופת הגמל, לתאריך הדוח:

2019	
%	
92.25	הראל אג"ח עד 25% מניות
92.10	הראל גמל אג"ח עד 20% מניות
83.89	הראל גמל מסלול מניות
95.73	הראל גמל אג"ח עד 10% מניות
95.61	הראל גמל שקלי טווח קצר
97.07	הראל גמל אג"ח ללא מניות
91.66	הראל גמל מסלול שקלי
95.42	הראל גמל אג"ח קונצרני
86.51	הראל גמל מסלול כהלכה
94.18	הראל גמל מסלול חו"ל
86.39	הראל גמל לגילאי 50 עד 60
84.36	הראל גמל לגילאי 50 ומטה
98.06	הראל גמל לגילאי 60 ומעלה

ב. משך חיים ממוצע של החיסכון

משך החיים הממוצע של זכויות העמיתים, עבור אותם עמיתים שחשכוונותיהם טרם הבשילו:

2019	
שנים	
6.85	הראל אג"ח עד 25% מניות
7.31	הראל גמל אג"ח עד 20% מניות
9.58	הראל גמל מסלול מניות
4.33	הראל גמל אג"ח עד 10% מניות
6.49	הראל גמל שקלי טווח קצר
6.59	הראל גמל אג"ח ללא מניות
7.59	הראל גמל מסלול שקלי
7.46	הראל גמל אג"ח קונצרני
9.47	הראל גמל מסלול כהלכה
7.32	הראל גמל מסלול חו"ל
6.62	הראל גמל לגילאי 50 עד 60
12.11	הראל גמל לגילאי 50 ומטה
4.65	הראל גמל לגילאי 60 ומעלה

הראל גמל אג"ח עד 20% מניות

מספר חשבונות העמיתים ליום 31 בדצמבר 2019				
עמיתים לא פעילים	עמיתים פעילים			
	דמי ניהול מהפקדות			
	4%-3%	3%-2%	2%-1%	0%
252	-	-	-	9
5,224	21	-	-	632
10,004	56	6	2	5,342
14,858	794	25	1	1,917

דמי ניהול מנכסים

0.25%-0%
0.5%-0.25%
0.75%-0.5%
1.05%-0.75%

סך הנכסים, נטו באלפי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019				
עמיתים לא פעילים	עמיתים פעילים			
	דמי ניהול מהפקדות			
	4%-3%	3%-2%	2%-1%	0%
54,974	-	-	-	2,021
991,873	2,169	-	-	97,350
1,005,231	3,462	367	381	396,375
288,402	20,902	1,023	54	87,932

דמי ניהול מנכסים

0.25%-0%
0.5%-0.25%
0.75%-0.5%
1.05%-0.75%

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהעמיתים במסלול, נוסף לדמי הניהול, הינו 3,889 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 11 בדבר הוצאות ישירות בדוח הכספי.

הראל גמל מסלול מניות

מספר חשבונות העמיתים ליום 31 בדצמבר 2019				
עמיתים לא פעילים	עמיתים פעילים			
	דמי ניהול מהפקדות			
	4%-3%	3%-2%	2%-1%	0%
43	-	-	-	4
957	-	-	3	130
2,216	-	-	8	441
1,928	-	-	68	245

דמי ניהול מנכסים

0.25%-0%
0.5%-0.25%
0.75%-0.5%
1.05%-0.75%

סך הנכסים, נטו באלפי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019				
עמיתים לא פעילים	עמיתים פעילים			
	דמי ניהול מהפקדות			
	4%-3%	3%-2%	2%-1%	0%
10,681	-	-	-	226
66,499	-	-	78	10,849
108,625	-	-	267	18,826
52,670	-	-	2,386	6,896

דמי ניהול מנכסים

0.25%-0%
0.5%-0.25%
0.75%-0.5%
1.05%-0.75%

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהעמיתים במסלול, נוסף לדמי הניהול, הינו 258 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 11 בדבר הוצאות ישירות בדוח הכספי.

הראל גמל אג"ח עד 10% מניות

עמיתים לא פעילים	מספר חשבונות העמיתים ליום 31 בדצמבר 2019			
	עמיתים פעילים			
	דמי ניהול מהפקדות			
	3%-2%	2%-1%	1%-0%	0%
71	-	-	-	2
3,964	15	-	-	593
5,796	36	2	1	595
4,368	324	11	-	875

דמי ניהול מנכסים

0.25%-0%

0.5%-0.25%

0.75%-0.5%

1.05%-0.75%

עמיתים לא פעילים	סך הנכסים, נטו באלפי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019			
	עמיתים פעילים			
	דמי ניהול מהפקדות			
	3%-2%	2%-1%	1%-0%	0%
28,180	-	-	-	4,686
884,481	715	-	-	79,227
952,686	3,222	61	350	63,998
251,202	10,801	519	-	27,178

דמי ניהול מנכסים

0.25%-0%

0.5%-0.25%

0.75%-0.5%

1.05%-0.75%

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהעמיתים במסלול, נוסף לדמי הניהול, הינו 2,916 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 11 בדבר הוצאות ישירות בדוח הכספי.

הראל גמל שקלי טווח קצר

עמיתים לא פעילים	מספר חשבונות העמיתים ליום 31 בדצמבר 2019			
	עמיתים פעילים			
	דמי ניהול מהפקדות			
	4%-3%	3%-2%	2%-1%	0%
7	-	-	-	-
470	-	-	-	50
400	6	-	1	60
1,613	179	2	-	80

דמי ניהול מנכסים

0.25%-0%

0.5%-0.25%

0.75%-0.5%

1.05%-0.75%

עמיתים לא פעילים	סך הנכסים, נטו באלפי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019			
	עמיתים פעילים			
	דמי ניהול מהפקדות			
	4%-3%	3%-2%	2%-1%	0%
7,831	-	-	-	-
87,939	-	-	-	3,665
42,401	1,083	-	94	3,367
39,008	3,594	79	-	3,234

דמי ניהול מנכסים

0.25%-0%

0.5%-0.25%

0.75%-0.5%

1.05%-0.75%

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהעמיתים במסלול, נוסף לדמי הניהול, הינו 4 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 11 בדבר הוצאות ישירות בדוח הכספי.

הראל גמל אג"ח ללא מניות

מספר חשבונות העמיתים ליום 31 בדצמבר 2019				
עמיתים לא פעילים	עמיתים פעילים			
	דמי ניהול מהפקדות			
	4%-3%	3%-2%	2%-1%	0%
4	-	-	-	-
381	1	1	-	35
817	3	1	1	100
1,192	111	4	1	64

דמי ניהול מנכסים

0.25%-0%
0.5%-0.25%
0.75%-0.5%
1.05%-0.75%

סך הנכסים, נטו באלפי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019				
עמיתים לא פעילים	עמיתים פעילים			
	דמי ניהול מהפקדות			
	4%-3%	3%-2%	2%-1%	0%
7,339	-	-	-	-
64,778	9	1	-	2,619
121,352	125	1	2	5,761
47,067	1,904	85	2	1,908

דמי ניהול מנכסים

0.25%-0%
0.5%-0.25%
0.75%-0.5%
1.05%-0.75%

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהעמיתים במסלול, נוסף לדמי הניהול, הינו 207 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 11 בדבר הוצאות ישירות בדוח הכספי.

הראל גמל מסלול שקלי

מספר חשבונות העמיתים ליום 31 בדצמבר 2019				
עמיתים לא פעילים	עמיתים פעילים			
	דמי ניהול מהפקדות			
	4%-3%	3%-2%	2%-1%	0%
12	-	-	-	1
307	-	-	-	70
592	6	1	-	117
930	149	10	4	144

דמי ניהול מנכסים

0.25%-0%
0.5%-0.25%
0.75%-0.5%
1.05%-0.75%

סך הנכסים, נטו באלפי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019				
עמיתים לא פעילים	עמיתים פעילים			
	דמי ניהול מהפקדות			
	4%-3%	3%-2%	2%-1%	0%
2,496	-	-	-	66
42,065	-	-	-	3,082
47,986	342	3	-	10,077
33,660	3,284	147	9	4,817

דמי ניהול מנכסים

0.25%-0%
0.5%-0.25%
0.75%-0.5%
1.05%-0.75%

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהעמיתים במסלול, נוסף לדמי הניהול, הינו 20 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 11 בדבר הוצאות ישירות בדוח הכספי.

הראל גמל אג"ח קונצרני

מספר חשבונות העמיתים ליום 31 בדצמבר 2019

עמיתים לא פעילים	עמיתים פעילים	
	דמי ניהול מהפקדות	
	4%-3%	0%
7	-	-
60	-	8
192	-	21
226	11	41

דמי ניהול מנכסים

0.25%-0%

0.5%-0.25%

0.75%-0.5%

1.05%-0.75%

סך הנכסים, נטו באלפי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019

עמיתים לא פעילים	עמיתים פעילים	
	דמי ניהול מהפקדות	
	4%-3%	0%
418	-	-
12,676	-	222
23,326	-	850
9,374	176	1,668

דמי ניהול מנכסים

0.25%-0%

0.5%-0.25%

0.75%-0.5%

1.05%-0.75%

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהעמיתים במסלול, נוסף לדמי הניהול, הינו 41 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 11 בדבר הוצאות ישירות בדוח הכספי.

הראל גמל מסלול כהלכה

מספר חשבונות העמיתים ליום 31 בדצמבר 2019

עמיתים לא פעילים	עמיתים פעילים			
	דמי ניהול מהפקדות			
	4%-3%	3%-2%	2%-1%	0%
3	-	-	-	-
140	1	-	-	16
511	35	-	-	176
1,188	611	5	1	575

דמי ניהול מנכסים

0.25%-0%

0.5%-0.25%

0.75%-0.5%

1.05%-0.75%

סך הנכסים, נטו באלפי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019

עמיתים לא פעילים	עמיתים פעילים			
	דמי ניהול מהפקדות			
	4%-3%	3%-2%	2%-1%	0%
1,093	-	-	-	-
13,616	11	-	-	1,291
29,712	397	-	-	4,007
20,197	4,992	38	3	4,472

דמי ניהול מנכסים

0.25%-0%

0.5%-0.25%

0.75%-0.5%

1.05%-0.75%

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהעמיתים במסלול, נוסף לדמי הניהול, הינו 17 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 11 בדבר הוצאות ישירות בדוח הכספי.

הראל גמל מסלול חו"ל

מספר חשבונות העמיתים ליום 31 בדצמבר 2019			
עמיתים לא פעילים	עמיתים פעילים		
	דמי ניהול מהפקדות		
	4%-3%	3%-2%	0%
6	-	-	-
72	-	-	14
153	-	-	23
97	8	1	21

דמי ניהול מנכסים

0.25%-0%

0.5%-0.25%

0.75%-0.5%

1.05%-0.75%

סך הנכסים, נטו באלפי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019			
עמיתים לא פעילים	עמיתים פעילים		
	דמי ניהול מהפקדות		
	4%-3%	3%-2%	0%
969	-	-	-
5,798	-	-	168
7,498	-	-	536
2,821	250	7	677

דמי ניהול מנכסים

0.25%-0%

0.5%-0.25%

0.75%-0.5%

1.05%-0.75%

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהעמיתים במסלול, נוסף לדמי הניהול, הינו 28 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 11 בדבר הוצאות ישירות בדוח הכספי.

הראל גמל לגילאי 50 עד 60

מספר חשבונות העמיתים ליום 31 בדצמבר 2019				
עמיתים לא פעילים	עמיתים פעילים			
	דמי ניהול מהפקדות			
	4%-3%	3%-2%	2%-1%	0%
319	-	-	-	32
5,573	25	-	-	2,560
13,269	112	10	4	3,416
15,410	2,550	150	8	4,122

דמי ניהול מנכסים

0.25%-0%

0.5%-0.25%

0.75%-0.5%

1.05%-0.75%

סך הנכסים, נטו באלפי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019				
עמיתים לא פעילים	עמיתים פעילים			
	דמי ניהול מהפקדות			
	4%-3%	3%-2%	2%-1%	0%
216,943	-	-	-	11,019
753,602	826	-	-	109,707
1,261,798	5,723	589	44	151,707
396,244	48,996	4,173	411	85,508

דמי ניהול מנכסים

0.25%-0%

0.5%-0.25%

0.75%-0.5%

1.05%-0.75%

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהעמיתים במסלול, נוסף לדמי הניהול, הינו 4,403 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 11 בדבר הוצאות ישירות בדוח הכספי.

הראל גמל לגילאי 50 ומטה

מספר חשבונות העמיתים ליום 31 בדצמבר 2019					דמי ניהול מנכסים 0.25%-0% 0.5%-0.25% 0.75%-0.5% 1.05%-0.75%
עמיתים פעילים					
דמי ניהול מהפקדות					
עמיתים לא פעילים	4%-3%	3%-2%	2%-1%	0%	
80	-	1	-	8	
3,231	33	2	-	1,823	
11,246	113	13	8	5,024	
15,888	3,125	191	10	4,317	

סך הנכסים, נטו באלפי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019				
עמיתים פעילים				
דמי ניהול מהפקדות				
עמיתים לא פעילים	4%-3%	3%-2%	2%-1%	0%
10,571	-	2	-	132
182,113	559	19	-	35,568
472,101	1,423	171	35	75,537
154,930	21,118	1,081	33	34,549

דמי ניהול מנכסים
0.25%-0%
0.5%-0.25%
0.75%-0.5%
1.05%-0.75%

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהעמיתים במסלול, נוסף לדמי הניהול, הינו 1,061 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 11 בדבר הוצאות ישירות בדוח הכספי.

הראל גמל לגילאי 60 ומעלה

מספר חשבונות העמיתים ליום 31 בדצמבר 2019					דמי ניהול מנכסים 0.25%-0% 0.5%-0.25% 0.75%-0.5% 1.05%-0.75%
עמיתים פעילים					
דמי ניהול מהפקדות					
עמיתים לא פעילים	4%-3%	3%-2%	2%-1%	0%	
67	-	-	1	11	
3,466	11	1	-	1,238	
7,000	62	11	3	2,067	
15,916	1,193	145	8	7,599	

סך הנכסים, נטו באלפי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019					דמי ניהול מנכסים 0.25%-0% 0.5%-0.25% 0.75%-0.5% 1.05%-0.75%
עמיתים לא פעילים	עמיתים פעילים				
	דמי ניהול מהפקדות				
	4%-3%	3%-2%	2%-1%	0%	
21,671	-	-	18	3,999	
502,768	207	8	-	57,213	
636,683	2,516	417	129	109,574	
297,739	13,627	2,731	158	188,220	

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהעמיתים במסלול, נוסף לדמי הניהול, הינו 1,911 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 11 בדבר הוצאות ישירות בדוח הכספי.

ב. מידע אודות חמשת המעסיקים הגדולים בקופה

לשנה שהסתיימה
ביום 31 בדצמבר
2019

0.04	שיעור דמי ניהול מהפקדות ממוצע עבור חמשת המעסיקים הגדולים (באחוזים)
0.48	שיעור דמי ניהול מנכסים ממוצע עבור חמשת המעסיקים הגדולים (באחוזים)
2,114,105	סך היקף נכסים מנוהל עבור חמשת המעסיקים הגדולים (באלפי ש"ח)
9.30	שיעור הנכסים המנוהלים עבור חמשת המעסיקים הגדולים מתוך סך הנכסים נטו (באחוזים)
33,027	מספר חשבונות עמיתים כולל של חמשת המעסיקים הגדולים
8.73	שיעור חשבונות עמיתים כולל של חמשת המעסיקים הגדולים מתוך סך העמיתים (באחוזים)

4. ניתוח מדיניות השקעה

א. מדיניות ההשקעה

מידע בדבר מדיניות ההשקעה של מסלולי ההשקעה לשנת הדוח, פורט באתר האינטרנט של החברה המנהלת בכתובת:

<https://www.harel-group.co.il/about/harel-group/harel-pensia-and-gemel/Pages/investment-policy.aspx?isfromsearch=1>

ב. ניתוח והסבר שינויים מהותיים בסעיפי ההשקעות לעומת שנה קודמת

להלן תמצית השינויים בשוק ההון והתייחסות חטיבת ההשקעות של החברה אליהם:

נושא	תיאור פעולות החברה
השינוי בממד המחירים לצרכן, התפתחויות האינפלציה והגורמים להשפעה על עליית המדד	על פי המדד האחרון הידוע בסוף 2019, מדד המחירים לצרכן עלה ב-12 החודשים האחרונים ב-0.3% בלבד, מתחת ליעד האינפלציה. סעיף הדיור היה התורם העיקרי לעלייה במחירים לצד עלייה במחירי המזון (ללא ירקות ופירות) ואחזקת הדירה, כאשר סעיף התחבורה והתקשורת היה התורם העיקרי לירידה במחירים. בסיכום 2019, נרשמה ירדה בציפיות לאינפלציה לאורך כל העקום, בעיקר במחצית השנייה של השנה, בשל הפתעה כלפי מעלה של חלק מהמדדים, חוזקו של השקל והירידה במחיר הנפט בעולם. החברה פעלה להקטין במהלך השנה את שיעור החשיפה שלה לאפיקים צמודי מדד במינונים נמוכים.
שער החליפין של השקל	בסיכום שנת 2019 השקל התחזק ב-8.3% מול סל המטבעות של בנק ישראל; 7.8% ייסוף מול הדולר ו-9.6% ייסוף מול האירו. עיקר הייסוף חל במחצית הראשונה של השנה. העלייה בעודף בחשבון השוטף של מאזן התשלומים, המשך רכישות של חברות ישראליות ע"י משקיעים זרים והחזקה (היחסית) של הכלכלה תרמו לכך. החברה פעלה לשמור על שיעור חשיפה למט"ח נמוך ביחס למתחרים ברמה של בין 40%-60% משיעור החשיפה לחו"ל.
התפתחות שעורי ריבית	ריבית בנק ישראל נותרה ללא שינוי על 0.25% במהלך כל שנת 2019. במהלך הרבעון האחרון של השנה הבנק אותת שהריבית תישאר ברמתה הנוכחית לזמן ממושך או אף תרד בעתיד, נוכח שהאינפלציה מתחת לגבול התחתון של היעד. בסיכום שנת 2019, עקום התשואות הממשלתי ירד בחדות לכל אורכו, בעיקר במחצית הראשונה של השנה. תרמו לכך הירידה המהירה בתשואות אג"ח הממשלתיות בעולם, בהובלת ארה"ב, יחד עם חוזקו של השקל והצפי להצטרפות ישראל למדד האג"ח הבינלאומי. החברה פעלה בתחילת הרבעון הרביעי להאריך מח"מ בשיעור קל לאור הערכה כי הריבית הארוכה תישאר נמוכה לאורך תקופה ארוכה.
ניתוח הגרעון בתקציב המדינה ומימונו	במהלך שנת 2019 חרגה הממשלה משמעותית מיעד הגרעון ובסוף שנת 2019 נושק הגרעון ל-4 אחוזי תוצר. יחד עם זאת החוב בשקלים של מדינת ישראל נשאר נמוך יחסית סביב 60 אחוזי תוצר (בשל התחזקות השקל).

נושא	תיאור פעולות החברה
	החברה פעלה לשמור על חשיפה יציבה לחוב ממשלתי מקומי לאור הערכה כי העלאת הגרעון לא תפגע בביקוש לחוב ממשלה עקב גרעון אבסולוטי נמוך חוזקו של השקל והצטרפות צפויה של ישראל למדדי החוב הממשלתי הבינלאומיים ברבעון הראשון של 2020.
שוק המניות	בשנת 2019 נרשמו עליות חדות במרבית שווקי המניות בעולם. מדד MSCI העולמי (ברוטו במונחים דולריים), עלה ב-28.4% במהלך 2019 והמדד המקביל של השווקים המתעוררים עלה ב-18.9% במהלך 2019. בישראל מדד ת"א-125 עלה ב-21.3% במהלך 2019. החברה פעלה להעלות את שיעור החשיפה למניות בכל הקופות אליהם ניתן להיחשף למניות לאור ההערכה כי מניות יהוו מרכיב עדיף להשקעה בעולם של ריביות נמוכות אינפלציה נמוכה אך חיובית וצמיחה עולמית חיובית.
אג"ח קונצרני ומוצרי חוב	מרווחי האשראי על אגרות החוב הקונצרניות מול אג"ח הממשלתיים בארץ ירדו במהירות במהלך 2019. החברה הגדילה את שיעור החשיפה לאג"ח בדרוג גבוה לאור הערכה כי מרווחי האג"ח בדרוג נמוך נמוכים מדי, תוך הקפדה על בחינת הסיכון והתשואה, מגבלות החשיפה לתאגיד, לקבוצת תאגידים לקבוצות דירוג ומגבלות נוספות אשר אושרו בדירקטוריון החברה.
מוצרי מדדים	החברה המשיכה לנצל את הגידול בהיקפי הכספים שעוקבים באופן טכני אחרי המדדים בעיקר לצורך שיפור הרכבי תיק ההשקעות, כאשר ניירות ערך שעלו באופן מוגזם בכניסתם למדדים נמכרו על ידי החברה וניירות ערך שירדו באופן מוגזם עקב יציאתם מהמדדים נרכשו.
נכסים נגזרים לרבות אופציות על מדד מעו"ף, שקל/דולר, חוזים עתידיים	החברה שמרה על מדיניותה בתחום הנגזרים, לפיה הם משמשים בעיקר אמצעי להתאמה מהירה של הרכבי האפיקים בתיק להחלטות ועדות השקעה, לניהול יעיל של החשיפות לחו"ל ללא חשפה למטבע.
השקעות בנכסים אלטרנטיביים, לרבות נדל"ן, תשתיות והשקעות פרטיות	במהלך השנה, לנוכח התשואות הנמוכות בשוקי האג"ח הממשלתי והקונצרני, המשיכה חטיבת ההשקעות במאמצים למציאת השקעות ישירות באשראי, תשתיות, השקעות פרטיות ונדל"ן, תוך שמירה על רמת סיכון לא גבוהה ופיזור גבוה.

5. ניהול סיכונים

החוזר המאוחד, שער 5, חלק 1, פרק 10 - ניהול סיכונים, מסדיר תשתית להבנה, זיהוי ומדידה של סיכונים שוק, אשראי ונזילות הגלומים בנכסי ההשקעה המוחזקים כנגד חסכונות העמיתים בקופות גמל, למעקב שוטף אחריהם, לקבלת החלטות ולקביעת מדיניות המבוססות עליהם ולהבטחת מסגרת דיווחים מתאימה. החוזר מחייב מינוי מנהל סיכונים אובייקטיבי ובלתי תלוי במערך ההשקעות והאשראי של החברות המנהלות אשר יספק לדירקטוריון החברה המנהלת, הנהלתה, ועדת ההשקעה וועדת האשראי שלה תמונת מצב אובייקטיבית ומקיפה יותר אודות הסיכונים הגלומים בנכסי ההשקעה המוחזקים כנגד חסכונות העמיתים.

ניהול תיק ההשקעות של הקופה נעשה תוך חתירה לאיזון בין המטרה של השגת תשואה מקסימאלית על הנכסים לבין הסיכון הכרוך בהשקעות ורמת הנזילות הנדרשת כדי לממן פעילות זו ופעילות משיכות והעברות של כספים על ידי העמיתים.

דירקטוריון החברה קבע מדיניות השקעות אשר מגבילה את רמות החשיפה אליהן ניתן להגיע בכל אחד מאפיקי ההשקעה. מגבלות הדירקטוריון מחייבות את ועדת ההשקעות ומגבילות את רמת הסיכון של קופות הגמל המנוהלות על ידי החברה. ועדת ההשקעות דנה בישיבותיה בתמהיל ההשקעות של קופות הגמל המנוהלות על ידי החברה ומקבלת החלטות לגבי הקצאת הנכסים בין האפיקים השונים בהתאם להערכות סיכונים המבוססות על נתונים מאקרו כלכליים ותחזיות לגבי שוקי ההון וגורמי הסיכון. דיווחי ניהול סיכונים המוצגים לוועדת ההשקעות מציגים אומדנים להפסד פוטנציאלי הצפוי לתיק נכסים בשל התממשות סיכונים שוק. בכל התכנסות של ועדת ההשקעות ובהתבסס על מערכת BI, מציגה חטיבת ההשקעות חתכי חשיפה שונים של תיק ההשקעות.

הוועדה בוחנת ומתאימה את מדיניות ההשקעות וביצועה בשוטף לנוכח ההתפתחויות בנכסיה, במאפייני עמיתיה ובשוקים.

להלן פירוט הסיכונים המרכזיים להם חשופה הקופה ואופן הטיפול בהם:

א. מדיניות ניהול הסיכונים ותיאור השיטות וההערכות בחברה המנהלת

לעניין פירוט מדיניות ניהול הסיכונים ותיאור השיטות וההערכות בחברה המנהלת של קופת הגמל ראה ביאור 24 בדוחות הכספיים של החברה המנהלת.

ב. סיכונים נזילות

סיכון נזילות ניתן לפיצול על פני שני רבדים: סיכון נזילות ברמת קופת גמל, וסיכון נזילות ברמה מקרו כלכלית.

הסיכון ברובד הראשון נובע מאי ודאות לגבי שינויים אפשריים בהיקף משיכת כספים מהקופה, העשויים להביא למצב בו הקופה תידרש לממש במהירות נכסים בהיקף ניכר על מנת לשלם לעמיתים המושכים או המניידים לקופות אחרות. סיכון זה קשור בהיקף חסכון העמיתים הזכאים למשיכה אל מול אורך החיים הממוצע של נכסי הקופה ונזילותם וכן מגורמים חיצוניים של הגברת תחרות ומעבר בין קופות גמל.

הסיכון ברובד השני נובע מהאפשרות של שינוי טעמי העמיתים בכלל קופות הגמל. מצב זה יכול לגרום למימוש סכומי כספים גדולים בפרק זמן קצר. דרישה כזו עלולה לסכן את יציבות שוק ההון והכספים בארץ. לצורך ניהול סיכון הנזילות קופות הגמל מחזיקות בנכסים נזילים, כגון מזומנים, שווי מזומנים ופיקדונות לתקופה של עד חודש ימים וכן בנכסים בעלי סחירות גבוהה שניתנים למימוש בקלות יחסית.

ניהול הקופות בשיטת סלי השקעה, מקטין חשיפה לסיכון נזילות בכלל ובקופות הקטנות בפרט.

ניתוח נילות הקופה

ליום 31 בדצמבר 2019													נילות (בשנים)
נכסים נטו (באלפי ש"ח)													
הראל גמל לגילאי 60 ומעלה	הראל גמל לגילאי 50 ומטה	הראל גמל לגילאי 50 עד 60	הראל גמל מסלול חוו"ל	הראל גמל מסלול כהלכה	הראל גמל אג"ח קונצרני	הראל גמל מסלול שקלי	הראל גמל אג"ח ללא מניות	הראל גמל שקלי טווח קצר	הראל גמל אג"ח עד 10% מניות	הראל גמל מסלול מניות	הראל גמל אג"ח עד 20% מניות	הראל גמל אג"ח עד 25% מניות	נכסים וסחירים
1,256,329	733,208	2,044,250	18,120	80,037	36,472	116,123	166,401	187,519	1,504,018	269,381	1,957,649	6,904,891	
62,233	30,855	88,336	-	-	1,690	5,487	9,671	2,154	56,767	20	84,801	241,667	
400,537	182,699	622,737	448	-	9,814	26,274	57,656	2,345	492,392	5,178	626,932	2,149,573	מח"מ מעל שנה
118,623	43,335	292,155	156	(208)	734	150	19,225	277	254,129	3,688	283,640	1,273,232	
1,837,722	990,097	3,047,478	18,724	79,829	48,710	148,034	252,953	192,295	2,307,306	278,267	2,953,022	10,569,363	סה"כ

ועדת ההשקעות אישרה מודל למעקב אחר סיכון הנזילות בפעילות הקופה. מדדי הנזילות מביאים בחשבון מצבי קיצון של משיכות בקופות כולל העברות בין קופות ואת נזילות הנכסים בתיקים במצבי משבר שונים. ועדת ההשקעות בוחנת על בסיס תקופתי את העמידה ברמת הנזילות ביחס למדדי הנזילות שנקבעו ובוחנת באופן שוטף את צרכי הנזילות והתאמתם לנכסי הקופה על מנת להיערך מראש לשינויים ברמת הנזילות הנדרשת.

הקופה אינה נתקלת בקשיי נזילות ובקשיים למימון תשלומים לעמיתים מושכים או המגיידים החוצה, והיא שומרת על רמת נזילות מספקת כאמור. על פי ניסיון העבר, לאור היקף נכסיה של הקופה, הפיזור הרחב של עמיתיה והעובדה כי מרבית נכסיה הינם סחירים ובני מימוש מהיר ולמרות ששיעור הסכומים שעמיתים רשאים למשוך מהקופה הינו בין 83.89%-98.06% (ראה פרוט לפי מסלולים בסעיף 2א לעיל), הקופה אינה צופה בעיות נזילות בשנים הקרובות. נכון לסוף שנת 2019 כ- 67% מנכסי הקופה הושקעו בנכסים נזילים או סחירים (כ- 65% במסלול הראל אג"ח עד 25% מניות, כ- 66% במסלול הראל גמל אג"ח עד 20% מניות, כ- 97% במסלול הראל גמל מסלול מניות, כ- 65% במסלול הראל גמל אג"ח עד 10% מניות, כ- 98% במסלול הראל גמל שקלי טווח קצר, כ- 66% במסלול הראל גמל אג"ח ללא מניות, כ- 78% במסלול הראל גמל מסלול שקלי, כ- 75% במסלול הראל גמל אג"ח קונצרני, כ- 100% במסלול הראל גמל מסלול כהלכה, כ- 97% במסלול הראל גמל מסלול חוו"ל, כ- 67% במסלול הראל גמל לגילאי 50 עד 60, כ- 74% במסלול הראל גמל לגילאי 50 ומטה וכ- 68% במסלול הראל גמל לגילאי 60 ומעלה).

מבחינת הרכב נכסי הקופה והערכות ההנהלה, הנהלת החברה המנהלת סבורה כי סך הכספים הסחירים והנזילים וצפי ההפקדות מהווים כרית בטחון מספקת לצמצום התממשות סיכון הנזילות כאמור לעיל.

ג. סיכוני שוק

סיכוני שוק בניהול פעילות קופת הגמל נובעים מאפשרות לשחיקת שווי נכסי קופת הגמל כתוצאה משינויים במחירי ניירות ערך, מחירי נדל"ן, שערי ריבית, שערי חליפין ואינפלציה ומפתיחת מרווחי האשראי מול ריבית חסרת סיכון.

סיכוני שוק הקשורים בירידה הפוטנציאלית בערכם הכלכלי של נכסי הקופה הינם כדלקמן:

1. סיכוני הצמדה: בשיקולי השקעה נלקחות בחשבון תחזיות אינפלציה ואלטרנטיבות השקעה, גם בהיבט של בסיס הצמדה. הקופה מבצעת את השקעותיה ברכיבים צמודים ולא צמודים בהתאם לסביבת האינפלציה והתחזיות העתידיות שלפניה.
2. סיכון שער חליפין: לקופה חשיפה לנכסים צמודי מט"ח בעיקר כתוצאה מהשקעות בנכסים זרים ולכן בשיקולי ההשקעה נלקחות בחשבון תחזיות לשינויים בשערי חליפין, בעיקר ביחס לדולר.
3. סיכוני ריבית: לשינויים בשערי הריבית השפעה על אגרות החוב המוחזקות על ידי הקופה ועל פקדונות והלוואות ובאמצעותן על שווי נכסי הקופה. בעת קבלת החלטות השקעה וקביעת משך החיים הממוצע של הנכסים נלקחים בחשבון הנחות ותחזיות לגבי שינויי ריבית והשפעתם על תיק ההשקעות של הקופה. הקופה מטפלת בסיכוני ריבית על ידי שינוי באורך החיים הממוצע הכולל של מכשירים נושאי ריבית בכל אפיק, פיזור וחשיפה לסוגי ריביות שונות.
4. סיכון מניות: ההפסד שעלול להגרם לקופה כתוצאה מירידה במחירי המניות הנסחרות בארץ ובחו"ל.
5. סיכון מרווח אשראי: הפסד הנובע מפתיחת מרווחי האשראי מול ריבית חסרת סיכון.
6. סיכון נדל"ן: ההפסד שעלול להיגרם מירידת ערכן של ההשקעות בנדל"ן.

החברה המנהלת מתמודדת עם מכלול הגורמים המרכיבים את סעיף סיכוני השוק באמצעות קביעת תמהיל השקעות מפוזר המכיל, בין היתר, מניות, אגרות חוב צמודות ולא צמודות, הלוואות, נדל"ן, חשיפה למט"ח, קרנות השקעה ותעודות סל. נכסי הקופות מפוזרים גם בהשקעות בשווקים הבין לאומיים. שימוש בנגזרים נעשה למטרות הגנה ולמטרות יצירת חשיפה ונכלל בדוחות הבקרה.

דירקטוריון החברה קבע מדיניות השקעות אשר מגבילה את רמות החשיפה אליהן ניתן להגיע בכל אחד מאפיקי ההשקעה. מגבלות הדירקטוריון מחייבות את ועדת ההשקעות ומגבילות את רמת הסיכון של קופות הגמל המנוהלות על ידי החברה. מגבלות הדירקטוריון מחייבות ביצוע פיזור בין אפיקי ההשקעה השונים ומונעות חשיפה גבוהה לאפיק השקעה אחד.

ועדת ההשקעות דנה בשיבותיה בתמהיל ההשקעות של קופות הגמל המנוהלות על ידי החברה ומקבלת החלטות לגבי הקצאת הנכסים בין האפיקים השונים בהתאם להערכות סיכונים המבוססות על נתונים מאקרו כלכליים ותחזיות לגבי שוקי ההון וגורמי הסיכון. מדדי סיכונים המוצגים לוועדת השקעות כוללים תרחישי קיצון והשוואת מדדי ביצועים וסיכונים לתיקי סמן. ועדת השקעות מקבלת מדי ועדה דיווח בדבר חשיפה ענפית, חשיפה גיאוגרפית וחשיפה מטבעית.

(1) סיכון מדד וסיכון מטבע

הראל אג"ח עד 25% מניות

ליום 31 בדצמבר 2019

סך הכל אלפי ש"ח	במטבע חוץ או בהצמדה אליו אלפי ש"ח	בהצמדה למדד המחירים לצרכן אלפי ש"ח	
		לא צמוד אלפי ש"ח	לא צמוד אלפי ש"ח
10,569,363	2,823,912	2,800,767	4,944,684
-	(1,171,547)	(7,829)	1,179,376
10,569,363	1,652,365	2,792,938	6,124,060

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים
במונחי דלתא

סך הכל

הראל גמל אג"ח עד 20% מניות

ליום 31 בדצמבר 2019

לא צמוד אלפי ש"ח	בהצמדה למדד המחירים לצרכן אלפי ש"ח	במטבע חוץ או בהצמדה אליו אלפי ש"ח	סך הכל אלפי ש"ח
1,386,253	804,797	761,972	2,953,022
302,112	(2,997)	(299,115)	-
1,688,365	801,800	462,857	2,953,022

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים
במונחי דלתא
סך הכל

הראל גמל מסלול מניות

ליום 31 בדצמבר 2019

לא צמוד אלפי ש"ח	בהצמדה למדד המחירים לצרכן אלפי ש"ח	במטבע חוץ או בהצמדה אליו אלפי ש"ח	סך הכל אלפי ש"ח
156,986	690	120,591	278,267
54,444	-	(54,444)	-
211,430	690	66,147	278,267

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים
במונחי דלתא
סך הכל

הראל גמל אג"ח עד 10% מניות

ליום 31 בדצמבר 2019

לא צמוד אלפי ש"ח	בהצמדה למדד המחירים לצרכן אלפי ש"ח	במטבע חוץ או בהצמדה אליו אלפי ש"ח	סך הכל אלפי ש"ח
1,073,177	701,953	532,176	2,307,306
278,319	(2,806)	(275,513)	-
1,351,496	699,147	256,663	2,307,306

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים
במונחי דלתא
סך הכל

הראל גמל שקלי טווח קצר

ליום 31 בדצמבר 2019

לא צמוד אלפי ש"ח	במטבע חוץ או בהצמדה אליו אלפי ש"ח	סך הכל אלפי ש"ח
184,041	8,254	192,295
7,904	(7,904)	-
191,945	350	192,295

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים
במונחי דלתא
סך הכל

הראל גמל אג"ח ללא מניות

ליום 31 בדצמבר 2019

לא צמוד אלפי ש"ח	בהצמדה למדד המחירים לצרכן אלפי ש"ח	במטבע חוץ או בהצמדה אליו אלפי ש"ח	סך הכל אלפי ש"ח
117,087	83,768	52,098	252,953
31,358	(412)	(30,946)	-
148,445	83,356	21,152	252,953

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים
במונחי דלתא
סך הכל

הראל גמל מסלול שקלי

ליום 31 בדצמבר 2019

לא צמוד אלפי ש"ח	במטבע חוץ או בהצמדה אליו אלפי ש"ח	סך הכל אלפי ש"ח
147,067	967	148,034
928	(928)	-
147,995	39	148,034

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים
במונחי דלתא
סך הכל

הראל גמל אג"ח קונצרני

ליום 31 בדצמבר 2019

לא צמוד אלפי ש"ח	בהצמדה למדד המחירים לצרכן אלפי ש"ח	במטבע חוץ או בהצמדה אליו אלפי ש"ח	סך הכל אלפי ש"ח
17,875	12,119	18,716	48,710
15,082	-	(15,082)	-
32,957	12,119	3,634	48,710

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים
במונחי דלתא
סך הכל

הראל גמל מסלול כהלכה

ליום 31 בדצמבר 2019

לא צמוד אלפי ש"ח	בהצמדה למדד המחירים לצרכן אלפי ש"ח	במטבע חוץ או בהצמדה אליו אלפי ש"ח	סך הכל אלפי ש"ח
57,051	20,130	2,648	79,829
(8,556)	(162)	8,718	-
48,495	19,968	11,366	79,829

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים
במונחי דלתא
סך הכל

הראל גמל מסלול חו"ל

ליום 31 בדצמבר 2019			
לא צמוד	בהצמדה למדד	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	סך הכל
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
5,057	10	13,657	18,724
475	-	(475)	-
5,532	10	13,182	18,724

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים
נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

הראל גמל לגילאי 50 עד 60

ליום 31 בדצמבר 2019			
לא צמוד	בהצמדה למדד	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	סך הכל
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,302,531	716,071	1,028,876	3,047,478
427,324	(2,631)	(424,693)	-
1,729,855	713,440	604,183	3,047,478

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים
נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

הראל גמל לגילאי 50 ומטה

ליום 31 בדצמבר 2019			
לא צמוד	בהצמדה למדד	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	סך הכל
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
445,004	222,647	322,446	990,097
108,936	(1,049)	(107,887)	-
553,940	221,598	214,559	990,097

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים
נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

הראל גמל לגילאי 60 ומעלה

ליום 31 בדצמבר 2019			
לא צמוד	בהצמדה למדד	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	סך הכל
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
849,256	516,509	471,957	1,837,722
200,352	(2,374)	(197,978)	-
1,049,608	514,135	273,979	1,837,722

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים
נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

(2) סיכון ריבית

להלן ניתוח רגישות ביחס להשפעת השינוי בשיעור הריבית על התשואה של מסלולי קופת הגמל:

ניתוח רגישות לשינוי בשיעור הריבית (א) (ב)		ליום 31 בדצמבר 2019
-1%	+1%	
אחוזים		
2.57	(2.32)	הראל אג"ח עד 25% מניות
2.70	(2.44)	הראל גמל אג"ח עד 20% מניות
0.17	(0.16)	הראל גמל מסלול מניות
3.00	(2.70)	הראל גמל אג"ח עד 10% מניות
(0.50)	0.50	הראל גמל שקלי טווח קצר
3.23	(2.90)	הראל גמל אג"ח ללא מניות
3.58	(3.32)	הראל גמל מסלול שקלי
2.97	(2.72)	הראל גמל אג"ח קונצרני
3.19	(2.87)	הראל גמל מסלול כהלכה
2.26	(2.07)	הראל גמל מסלול חו"ל
2.12	(1.93)	הראל גמל לגילאי 50 עד 60
2.03	(1.84)	הראל גמל לגילאי 50 ומטה
2.70	(2.44)	הראל גמל לגילאי 60 ומעלה

(א) ניתוח הרגישות ביחס לשינוי בריבית הינו גם ביחס למכשירים בריבית קבועה וגם ביחס למכשירים בריבית משתנה. ביחס למכשירים בריבית קבועה, החשיפה הינה ביחס לערך הפנקסני של המכשיר וביחס למכשירים בריבית משתנה, החשיפה הינה ביחס לתזרים המזומנים מהמכשיר הפיננסי. לצורך חישוב ניתוח הרגישות נלקח בחשבון שינוי בריבית מתחילת השנה גם לגבי נכסים שנרכשו במהלך השנה.

(ב) ניתוח הרגישות כולל אך ורק סעיפים אשר ערכם מושפע באופן ישיר כתוצאה משינוי בשיעור הריבית. בהתאם לכך, לא מובאות בחשבון השפעות עקיפות כגון השפעה של קרנות נאמנות שמשקיעות בנכסי חוב.

(3) פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות במכשירים הוניים

להלן פירוט החשיפה לענפי משק בגין השקעה במניות:

ליום 31 בדצמבר 2019					הראל אג"ח עד 25% מניות
%	סך הכל	בחו"ל	לא סחיר	נסחרות במדד	נסחרות במדד
				מניות היתר	ת"א 125
מסה"ב			אלפי ש"ח		
10.66	119,027	-	-	1,422	117,605
1.32	14,695	-	-	-	14,695
1.75	19,558	7,437	-	-	12,121
9.09	101,491	59,121	2,962	646	38,762
13.83	154,374	58,210	3,535	10,704	81,925
48.66	543,108	335,927	37,723	49,448	120,010
9.39	104,855	34,735	18	6,586	63,516
3.70	41,316	-	8,450	7,346	25,520
1.60	17,855	3,554	-	1,700	12,601
100.00	1,116,279	498,984	52,688	77,852	486,755

ענפי משק

בנקים

ביטוח

ביומד

טכנולוגיה

מסחר ושרותים

נדל"ן ובינוי

תעשייה

השקעה ואחזקות

נפט וגז

סך הכל

הראל גמל אג"ח עד 20% מניות

%	סך הכל	בחו"ל	לא סחיר אלפי ש"ח	ליום 31 בדצמבר 2019	
				נשחרות במדד מניות היתר	נשחרות במדד ת"א 125
מסה"כ					
13.06	44,441	-	-	531	43,910
1.61	5,487	-	-	-	5,487
2.14	7,275	2,749	-	-	4,526
10.55	35,900	19,890	1,297	241	14,472
15.09	51,317	15,912	820	3,997	30,588
41.39	140,762	87,416	3,287	5,251	44,808
10.50	35,724	9,922	4	2,084	23,714
3.70	12,602	-	332	2,743	9,527
1.96	6,667	1,327	-	635	4,705
100.00	340,175	137,216	5,740	15,482	181,737

ענף משק

בנקים
ביטוח
ביומד
טכנולוגיה
מסחר ושרותים
נדל"ן ובינוי
תעשיה
השקעה ואחזקות
נפט וגז

סך הכלהראל גמל מסלול מניות

%	סך הכל	בחו"ל	לא סחיר אלפי ש"ח	ליום 31 בדצמבר 2019	
				נשחרות במדד מניות היתר	נשחרות במדד ת"א 125
מסה"כ					
17.69	19,623	-	-	234	19,389
2.18	2,423	-	-	-	2,423
2.90	3,212	1,214	-	-	1,998
13.48	14,950	8,454	-	106	6,390
21.05	23,334	8,062	-	1,765	13,507
20.35	22,566	1,554	-	1,227	19,785
14.81	16,430	5,062	2	894	10,472
4.89	5,429	-	10	1,211	4,208
2.65	2,943	586	-	280	2,077
100.00	110,910	24,932	12	5,717	80,249

ענף משק

בנקים
ביטוח
ביומד
טכנולוגיה
מסחר ושרותים
נדל"ן ובינוי
תעשיה
השקעה ואחזקות
נפט וגז

סך הכלהראל גמל אג"ח עד 10% מניות

%	סך הכל	בחו"ל	לא סחיר אלפי ש"ח	ליום 31 בדצמבר 2019	
				נשחרות במדד מניות היתר	נשחרות במדד ת"א 125
מסה"כ					
9.64	16,661	-	-	199	16,462
1.19	2,057	-	-	-	2,057
1.58	2,728	1,031	-	-	1,697
7.83	13,520	7,414	591	90	5,425
12.21	21,089	5,638	2,485	1,498	11,468
55.02	95,069	72,644	2,092	3,534	16,799
7.59	13,118	3,451	2	775	8,890
3.49	6,031	-	1,431	1,028	3,572
1.45	2,499	497	-	238	1,764
100.00	172,772	90,675	6,601	7,362	68,134

ענף משק

בנקים
ביטוח
ביומד
טכנולוגיה
מסחר ושרותים
נדל"ן ובינוי
תעשיה
השקעה ואחזקות
נפט וגז

סך הכל

הראל גמל אג"ח ללא מניות

ליום 31 בדצמבר 2019

%	סך הכל	בחו"ל	לא סחיר
		אלפי ש"ח	
מסה"כ			
99.81	8,275	8,275	-
0.19	16	-	16
100.00	8,291	8,275	16

ענף משקנדל"ן ובינוי
השקעה ואחזקות

סך הכל

הראל גמל אג"ח קונצרני

ליום 31 בדצמבר 2019

%	סך הכל	נסחרות במדד	
		ת"א 125	אלפי ש"ח
מסה"כ			
100.00	5	5	
100.00	5	5	

ענף משק

נפט וגז

סך הכל

הראל גמל מסלול חו"ל

ליום 31 בדצמבר 2019

%	סך הכל	בחו"ל	
		אלפי ש"ח	
מסה"כ			
23.95	97	97	
47.16	191	191	
28.89	117	117	
100.00	405	405	

ענף משקטכנולוגיה
מסחר ושרותים
תעשייה

סך הכל

הראל גמל לגילאי 50 עד 60

מסה"כ	סך הכל	בחול	לא סחיר	ליום 31 בדצמבר 2019	
				נשחרות במדד	נשחרות במדד
				מניות היתר	ת"א 125
%			אלפי ש"ח		
14.34	91,918	-	-	1,098	90,820
1.77	11,349	-	-	-	11,349
2.35	15,047	5,686	-	-	9,361
11.79	75,566	42,280	2,853	499	29,934
16.81	107,711	34,074	2,105	8,266	63,266
34.99	224,313	120,359	2,793	8,485	92,676
11.65	74,677	21,385	7	4,236	49,049
4.15	26,570	-	1,190	5,673	19,707
2.15	13,788	2,744	-	1,313	9,731
100.00	640,939	226,528	8,948	29,570	375,893

ענף משק

בנקים
ביטוח
ביומד
טכנולוגיה
מסחר ושרותים
נדל"ן ובינוי
תעשייה
השקעה ואחזקות
נפט וגז

סך הכלהראל גמל לגילאי 50 ומטה

מסה"כ	סך הכל	בחול	לא סחיר	ליום 31 בדצמבר 2019	
				נשחרות במדד	נשחרות במדד
				מניות היתר	ת"א 125
%			אלפי ש"ח		
16.33	36,925	-	-	441	36,484
2.02	4,559	-	-	-	4,559
2.67	6,044	2,284	-	-	3,760
12.86	29,089	16,158	705	200	12,026
18.69	42,256	13,509	-	3,321	25,426
27.25	61,609	22,072	-	2,308	37,229
13.22	29,893	8,503	3	1,683	19,704
4.51	10,198	-	2	2,279	7,917
2.45	5,540	1,103	-	527	3,910
100.00	226,113	63,629	710	10,759	151,015

ענף משק

בנקים
ביטוח
ביומד
טכנולוגיה
מסחר ושרותים
נדל"ן ובינוי
תעשייה
השקעה ואחזקות
נפט וגז

סך הכלהראל גמל לגילאי 60 ומעלה

מסה"כ	סך הכל	בחול	לא סחיר	ליום 31 בדצמבר 2019	
				נשחרות במדד	נשחרות במדד
				מניות היתר	ת"א 125
%			אלפי ש"ח		
14.46	32,385	-	-	387	31,998
1.79	3,998	-	-	-	3,998
2.37	5,301	2,003	-	-	3,298
11.28	25,260	14,013	525	176	10,546
17.02	38,110	11,885	1,006	2,912	22,307
34.96	78,259	42,055	578	2,976	32,650
11.70	26,206	7,428	2	1,496	17,280
4.25	9,516	-	574	1,999	6,943
2.17	4,859	967	-	463	3,429
100.00	223,894	78,351	2,685	10,409	132,449

ענף משק

בנקים
ביטוח
ביומד
טכנולוגיה
מסחר ושרותים
נדל"ן ובינוי
תעשייה
השקעה ואחזקות
נפט וגז

סך הכל

ד. סיכוני אשראי

סיכון אשראי הוא הסיכון לאי עמידת צד שלישי בהתחייבויותיו. סיכוני אשראי יכולים לנבוע, בין היתר, מאי עמידה במועדי החזר, היעדר יכולת פירעון, מימוש ביטחונות בערך פחות מהמוערך או מירידת ערך כתוצאה משינוי בדירוג אשראי.

מדיניות ניהול סיכוני האשראי של החברה מתבססת על פיזור וגיוון תיק האשראי וניהול סיכונים מבוקר, באופן שיתרום להשגת תשואה הולמת עבור הסיכון הניטל, בהתאם למגבלות שהוגדרו, תוך הבנת פרופיל סיכון האשראי של החברה ופירוט תחומי אחריותם של הגורמים המעורבים בתהליכי זיהוי, מדידה, ניטור ובקרה של סיכון האשראי. המסגרת למתן וניהול אשראי כוללת גם נהלים ומתודולוגיות, על פיהם יש לפעול.

פעילות האשראי נעשית בכפוף לתקנות ההשקעה ולחוזרי המפקח בנושא ניהול סיכוני אשראי ובהתאם למדיניות שנקבעה על ידי הדירקטוריון ולהחלטות פרטניות של ועדות ההשקעה השונות. תקנות ההשקעה קובעות מגבלות חשיפה ללווה בודד ולקבוצת לוויים וכן מגבלות על מתן אשראי בהתאם לסוגי בטחונות וכיוצ"ב. חוזרי המפקח בנושא ניהול סיכוני אשראי מתווים תשתית לתמיכה ניהולית, מקצועית ותפעולית ומטרתם להבטיח קיומם של מנגנוני בקרה ופיקוח לניהול סיכוני אשראי להם חשופה הקופה. בהתאם לחוזרי המפקח בנושא ניהול סיכוני אשראי מינו הגופים המוסדיים בקבוצה מנהל מערך אשראי לא סחיר, ונקבעו נהלים העוסקים בניהול סיכוני אשראי. פרק 4 - ניהול נכסי השקעה, שער 5, חלק 2 לחוזר המאוחד קובע הוראות לקביעת פרמטרים להתייחסות גופים מוסדיים המעמידים אשראי באמצעות רכישת אגרות חוב לא ממשלתיות, ובין היתר, באמצעות הרחבת תהליך האנליזה המתקיים בחטיבת ההשקעות טרם רכישת איגרת חוב וקביעת מדיניות ביחס לרכישת איגרות חוב, הכוללת, בין היתר, הכללת תניות חוזיות שונות ואמות מידה פיננסיות. בעקבות חוזר המפקח בנושא טיפול בחובות בעייתיים ופעולות לגביית חוב, הוקם פורום חוב ומונה מנהל לפורום אשר תפקידו להעריך מצב חובות בעייתיים ולהבטיח כי מתקיימים תהליכי מעקב ובקרה שוטפים.

מדיניות החשיפה לאשראי, אשר אושרה על-ידי הדירקטוריון, מתייחסת למגבלות לחשיפה כוללת לקבוצת לוויים ולחמשת הבנקים הגדולים, מגבלות חשיפה לנכסי חוב על פי דירוג והאצלת סמכויות שונות לחטיבת ההשקעות, ועדת אשראי, ועדות השקעה והדירקטוריונים האמורים.

טרם מתן אשראי לא סחיר מתבצע תהליך, באמצעות מודל דירוג פנימי, להערכת איתנות הגופים אליהם נחשפת הקופה ויכולת הפירעון שלהם. כמו כן הקופה עוקבת באופן שוטף אחר יכולת הפירעון ואיכות הבטוחות. בנוסף, מתבצעת הערכת סיכוני אשראי לא סחיר בקופה הן באמצעות מעקב אחר הדירוג הממוצע, והן באמצעות מודל המאפשר לכמת את גובה סיכון האשראי בתוחלת ומקרה קיצון.

ברמת התיק הכולל מתבצע באגף ניהול סיכונים כימות של סיכוני האשראי הגלומים בנכסי ההשקעה, באמצעות בחינת הדירוג הממוצע של החוב הלא ממשלתי בתיקים האמורים והערכת ההפסד הצפוי (Expected Loss) וההפסד הלא-צפוי (Un expected Loss) בגין סיכוני האשראי הלא סחיר. ברמת עסקה פרטנית – מתקבלת חוות דעת בלתי תלויה של אגף ניהול סיכונים לעסקאות משמעותיות ולעסקאות גדולות או מורכבות, בהתאם לפרמטרים שהוגדרו.

(1) חלוקת נכסי חוב על פי מיקומם

ליום 31 בדצמבר 2019														
הראל גמל שקלי טווח קצר			הראל גמל אג"ח עד 10% מניות			הראל גמל מסלול מניות			הראל גמל אג"ח עד 20% מניות			הראל אג"ח עד 25% מניות		
שאינם			שאינם			שאינם			שאינם			שאינם		
סה"כ	סחירים	סחירים	סה"כ	סחירים	סחירים	סה"כ	סחירים	סחירים	סה"כ	סחירים	סחירים	סה"כ	סחירים	סחירים
אלפי ש"ח														
179,759	4,499	175,260	1,540,888	497,189	1,043,699	54,380	5,198	49,182	1,823,239	645,250	1,177,989	6,304,950	2,155,004	4,149,946
8,220	-	8,220	177,442	51,970	125,472	442	-	442	218,115	66,483	151,632	791,030	236,236	554,794
187,979	4,499	183,480	1,718,330	549,159	1,169,171	54,822	5,198	49,624	2,041,354	711,733	1,329,621	7,095,980	2,391,240	4,704,740

(1) חלוקת נכסי חוב על פי מיקומם (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2019														
הראל גמל מסלול חו"ל			הראל גמל מסלול כהלכה			הראל גמל אג"ח קונצרני			הראל גמל מסלול שקלי			הראל גמל אג"ח ללא מניות		
שאינם			שאינם			שאינם			שאינם			שאינם		
סה"כ	סחירים	סחירים	סה"כ	סחירים	סחירים	סה"כ	סחירים	סחירים	סה"כ	סחירים	סחירים	סה"כ	סחירים	סחירים
אלפי ש"ח														
3,141	448	2,693	73,199	-	73,199	26,558	8,327	18,231	140,177	31,761	108,416	189,412	59,961	129,451
6,549	-	6,549	-	-	-	11,758	3,177	8,581	934	-	934	25,321	7,366	17,955
9,690	448	9,242	73,199	-	73,199	38,316	11,504	26,812	141,111	31,761	109,350	214,733	67,327	147,406

בארץ
בחו"ל
סך הכל
נכסי חוב

הראל גמל לגילאי 60 ומעלה			הראל גמל לגילאי 50 ומטה			הראל גמל לגילאי 50 עד 60		
שאינם			שאינם			שאינם		
סה"כ	סחירים	סחירים	סה"כ	סחירים	סחירים	סה"כ	סחירים	סחירים
1,163,339	409,325	754,014	486,534	187,163	299,371	1,514,159	633,713	880,446
145,805	53,445	92,360	66,948	26,391	40,557	213,774	77,360	136,414
1,309,144	462,770	846,374	553,482	213,554	339,928	1,727,933	711,073	1,016,860

בארץ
בחו"ל
סך הכל נכסי חוב

(2) פירוט נכסי חוב בחלוקה לדירוגים

נכסי חוב בארץ

ליום 31 בדצמבר 2019											
דירוג מקומי (*)											
הראל גמל עד 25% מניית	הראל גמל עד 20% מניית	הראל גמל עד 10% מניית	הראל גמל שקלי טווח קצר	הראל גמל אג"ח ללא מניית	הראל גמל מסלול שקלי אלפי ש"ח	הראל גמל אג"ח קונצרני	הראל גמל מסלול כהלכה	הראל גמל מסלול ח"ל	הראל גמל עד 60 לגילאי 50	הראל גמל עד 60 לגילאי 50 ומטה	הראל גמל עד 60 לגילאי 60 ומעלה
3,419,16	975,702	47,46	880,837	167,54	108,98	78	73,19	2,686	229,24	628,738	7
6	3	1	3	1	3	1	9	5	7	7	7
505,538	138,340	820	108,728	7,264	13,510	11,569	-	5	46,991	82,637	7
202,940	56,887	705	48,129	455	6,128	5,669	-	2	20,424	37,480	7
5,360	1,777	42	1,506	-	223	243	-	-	704	1,296	7
16,942	5,283	152	4,499	-	607	672	-	-	2,005	3,863	7
4,149,94	1,177,98	49,18	1,043,69	175,26	129,45	18,231	73,19	2,693	299,37	754,014	1
6	9	2	9	0	1	1	9	9	1	1	1
סך הכל נכסי חוב סחירים בארץ											
נכסי חוב שאינם סחירים בארץ											
אגרות חוב קונצרניות ופיקדונות בבנקים ובמוסדות פיננסיים בדירוג:											
225,176	49,710	62	35,326	-	3,318	1,307	346	-	42,846	30,449	13,161
3,890	1,659	1	983	-	206	161	18	-	1,738	1,282	646
28,419	969	30	673	-	81	-	-	-	658	440	156
1,445	236	3	162	-	19	-	15	-	267	119	29
153,240	60,868	4,712	50,417	1,111	3,176	2,056	1,747	448	117,538	39,708	29,905
61,049	10,555	120	8,763	-	882	465	61	-	10,304	6,095	2,474
1,681,78	521,253	270	400,865	3,388	52,279	27,772	6,140	-	140,79	331,232	2
2,155,00	645,250	5,198	497,189	4,499	59,961	31,761	8,327	-	187,16	409,325	3
6,304,95	1,823,23	54,38	1,540,88	179,75	189,41	140,177	73,19	9	1,514,15	1,163,339	4
0	9	0	8	9	2	26,558	3,141	9	486,53	166,589	87,483
720,909	249,868	4,845	182,937	2,988	23,716	14,248	3,661	-	291,492	166,589	87,483
4	9	0	8	9	2	26,558	3,141	9	486,53	166,589	87,483

מזה - נכסי חוב בדירוג פנימי (**)

(*) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג שאישר הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן - הממונה). נתוני הדירוג הומרו לסמלי הדירוג של S&P בהתאם למקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמה: דירוג A כולל בתוכו A- ועד A+.

(**) בהתאם לחוזרי הממונה 15-9-2007 ו-16-9-2007 קיימות בחברה תשתית ארגונית וניהולית לניהול האשראי, במסגרת זו מבצעת החברה מעקב וביחנה על כל נכסי החוב בהם השקיעה. לנכסי חוב להם לא קיים דירוג חיצוני שניתן על ידי חברה מדרגת, מבוצע דירוג פנימי על ידי החברה. נכסי החוב המוצגים לעיל כנכסים בדירוג פנימי הנם אלו שלהם לא קיים דירוג חיצוני כאמור. ראה בנוסף סעיף 5 להלן.

נכסי חוב בחו"ל

ליום 31 בדצמבר 2019											
דירוג בינלאומי (*)											
הראל גמל לגילאי 60 ומעלה	הראל גמל לגילאי 50 ומטה	הראל גמל לגילאי 50 עד 60	הראל גמל מסלול חו"ל	הראל גמל אג"ח קונצרני	הראל גמל מסלול שקלי	הראל גמל אג"ח ללא מניות	הראל גמל שקלי טווח קצר	הראל גמל אג"ח עד 10% מניות	הראל גמל מסלול מניות	הראל גמל אג"ח עד 20% מניות	הראל גמל אג"ח עד 25% מניות
אלפי ש"ח											
4,440	1,047	9,356	1,036	54	934	4,305	8,220	13,243	406	9,561	170,087
5,163	2,342	7,436	325	493	-	759	-	6,417	-	8,207	21,384
71,520	32,119	103,066	4,481	6,922	-	11,042	-	90,802	-	115,095	309,724
9,659	4,349	14,186	614	970	-	1,631	-	12,897	-	16,131	45,478
1,578	700	2,370	93	142	-	218	-	2,113	36	2,638	8,121
92,360	40,557	136,414	6,549	8,581	934	17,955	8,220	125,472	442	151,632	554,794
709	387	1,081	-	44	-	95	-	626	-	858	2,947
52,736	26,004	76,279	-	3,133	-	7,271	-	51,344	-	65,625	233,289
53,445	26,391	77,360	-	3,177	-	7,366	-	51,970	-	66,483	236,236
145,805	66,948	213,774	6,549	11,758	934	25,321	8,220	177,442	442	218,115	791,030
28,125	14,033	38,297	-	1,714	-	3,169	-	25,106	-	33,303	116,167

נכסי חוב סחירים בחו"ל

אגרות חוב ממשלתיות
אגרות חוב קונצרניות ונכסי
חוב אחרים בדירוג:

A ומעלה

BBB

נמוך מ-BBB

לא מדורג

סך הכל נכסי חוב סחירים
בחו"לנכסי חוב שאינם סחירים
בחו"ל

אגרות חוב קונצרניות
ופיקדונות בבנקים ובמוסדות
פיננסיים בדירוג:

לא מדורג

נכסי חוב אחרים

סך הכל נכסי חוב שאינם
סחירים בחו"ל

סך הכל נכסי חוב בחו"ל

מזה - נכסים מדורגים בדירוג
פנימי (**)

(*) המקורות לרמת הדירוג בחו"ל הינם חברות הדירוג אשר אושרו על-ידי הממונה S&P, Mood's ו-Fitch. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטוחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(**) בהתאם לחוזרי הממונה 15-9-2007 ו-16-9-2007 קיימת בחברה תשתית ארגונית וניהולית לניהול האשראי, במסגרת זו מבצעת החברה מעקב ובחינה על כל נכסי החוב בהם השקיעה. לנכסי חוב להם לא קיים דירוג חיצוני שניתן על ידי חברה מדרגת, מבוצע דירוג פנימי על ידי החברה. נכסי החוב המוצגים לעיל כנכסים בדירוג פנימי הנם אלו שלהם לא קיים דירוג חיצוני כאמור. ראה בנוסף סעיף 5 להלן.

(3) שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן

השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים, נקבע באמצעות היוון אומדן תזרימי המזומנים הצפויים בגינם. שערי ההיוון אינם מתבססים על דירוג האשראי של הנכס אלא על חלוקת השוק הסחיר לעשירונים בהתאם לתשואה לפדיון של נכסי החוב וקביעת מיקום של הנכס הלא סחיר באותם עשירונים וזאת בהתאם לפרמיית הסיכון הנגזרת ממחירי עסקאות/הנפקות בשוק הלא סחיר. מודל זה מביא לידי ביטוי באופן עדכני יותר שינויים בפרמיית הסיכון של נכסי החוב, כפי שאלו משתקפים בשוק הסחיר בהתאם לשינויים באותו עשירון.

הריביות הממוצעות המשוקללות בגין כל אחת מקבוצות הדירוג המוצגות להלן הינן בהתאם לנכסים הכלולים בכל קבוצת דירוג:

ליום 31 בדצמבר 2019												נכסי חוב שאינם סחירים לפי דירוג (*):
הראל גמל לגילאי 60 ומעלה	הראל גמל לגילאי 50 ומטה	הראל גמל לגילאי 50 עד 60	הראל גמל מסלול חו"ל	הראל גמל אג"ח קונצרני	הראל גמל מסלול שקלי	הראל גמל אג"ח ללא מניות	הראל גמל שקלי טווח קצר	הראל גמל אג"ח עד 10% מניות	הראל גמל מסלול מניות	הראל גמל אג"ח עד 20% מניות	הראל גמל עד 25% מניות	
באחוזים												
0.97	0.88	0.80	0.10	0.88	1.31	1.02	0.57	0.84	0.12	0.83	0.62	AA ומעלה
2.17	2.28	2.12	-	2.88	2.20	2.15	2.22	1.98	1.16	2.01	1.98	A
2.42	2.48	2.31	-	2.81	2.35	2.15	2.43	2.34	1.44	2.34	2.31	BBB
5.49	3.88	5.66	-	3.21	-	11.59	-	7.72	16.98	8.17	16.11	נמוך מ-BBB
3.22	3.21	3.32	10.32	4.17	2.84	3.53	3.71	3.40	2.21	3.24	3.38	לא מדורג

(*) המקורות לרמת דירוג מקומי הינן חברות הדירוג "מעלות" ו"מדורג". נתוני חברת מדורג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

המקורות לרמת הדירוג בחו"ל הינם חברות הדירוג אשר אושרו על ידי הממונה *Fitch* ו- *S & P, Mood's*.

לעניין דירוג פנימי ראה סעיף 5 להלן.

(4) פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות בנכסי חוב סחירים ושאינם סחירים

ליום 31 בדצמבר 2019															
הראל גמל אג"ח		הראל גמל אג"ח עד 20%		הראל גמל אג"ח עד 25%		הראל גמל אג"ח עד 10%		הראל גמל אג"ח עד 10%		הראל גמל מסלול		הראל גמל אג"ח עד 20%		הראל גמל אג"ח עד 25%	
קונצרני	סכום	הראל גמל מסלול שקלי	סכום	הראל גמל אג"ח ללא מניות	סכום	הראל גמל שקלי טווח קצר	סכום	הראל גמל אג"ח עד 10%	סכום	הראל גמל מסלול	סכום	הראל גמל אג"ח עד 20%	סכום	הראל גמל אג"ח עד 25%	סכום
%	אלפי ש"ח	%	אלפי ש"ח	%	אלפי ש"ח	%	אלפי ש"ח	%	אלפי ש"ח	%	אלפי ש"ח	%	אלפי ש"ח	%	אלפי ש"ח
מסה"כ	מסה"כ	מסה"כ	מסה"כ	מסה"כ	מסה"כ	מסה"כ	מסה"כ	מסה"כ	מסה"כ	מסה"כ	מסה"כ	מסה"כ	מסה"כ	מסה"כ	מסה"כ
23.28	8,919	2.46	3,475	5.97	12,826	3.86	7,264	6.06	104,127	0.65	356	6.71	137,071	6.76	479,702
4.42	1,693	1.47	2,068	0.80	1,722	-	-	0.84	14,401	0.45	248	0.79	16,194	0.76	53,779
1.10	420	0.11	149	0.37	791	-	-	0.35	6,063	0.03	15	0.40	8,083	0.29	20,661
26.40	10,116	13.18	18,603	16.75	35,974	1.44	2,700	16.79	288,545	9.16	5,022	18.70	381,792	15.23	1,080,793
33.16	12,703	9.45	13,333	18.43	39,575	1.20	2,254	18.84	323,511	1.47	806	19.81	404,478	19.70	1,397,923
3.88	1,487	0.79	1,121	1.18	2,536	-	-	1.37	23,613	0.10	57	1.35	27,524	1.00	70,788
5.54	2,124	2.12	2,985	3.08	6,612	-	-	3.06	52,662	0.78	426	3.34	68,124	5.07	359,590
1.88	722	-	-	0.66	1,409	-	-	0.66	11,328	0.04	23	0.63	12,825	0.61	43,491
0.34	132	70.42	99,377	52.76	113,288	93.50	175,761	52.03	894,080	87.32	47,869	48.27	985,263	50.58	3,589,253
100.00	38,316	100.00	141,111	100.00	214,733	100.00	187,979	100.00	1,718,330	100.00	54,822	100.00	2,041,354	100.00	7,095,980

ענף משק

בנקים

ביטוח

טכנולוגיה

מסחר

ושרותים

נדל"ן

ובינוי

תעשיה

השקעה

ואחזקות

נפט וגז

אג"ח

ממשלתי

סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2019									
הראל גמל מסלול כהלכה		הראל גמל לגילאי 50 ומטה		הראל גמל לגילאי 50 עד 60		הראל גמל מסלול חו"ל		הראל גמל לגילאי 60 ומעלה	
סכום	%	סכום	%	סכום	%	סכום	%	סכום	%
אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ
-	-	42,157	7.62	147,525	8.54	1,787	18.45	81,449	6.22
-	-	6,288	1.14	18,670	1.08	77	0.79	11,711	0.89
-	-	2,466	0.45	7,551	0.44	262	2.70	5,294	0.40
-	-	129,228	23.34	429,211	24.83	3,223	33.27	256,618	19.60
-	-	112,833	20.38	380,431	22.02	3	0.03	254,558	19.45
-	-	7,892	1.43	26,172	1.51	327	3.37	17,505	1.34
-	-	19,497	3.52	64,565	3.74	1	0.01	41,733	3.19
-	-	2,827	0.51	10,403	0.60	288	2.97	7,098	0.54
73,199	100.00	230,294	41.61	643,405	37.24	3,722	38.41	633,178	48.37
73,199	100.00	553,482	100.00	1,727,933	100.00	9,690	100.00	1,309,144	100.00

ענף משק

בנקים
ביטוח
טכנולוגיה
מסחר ושרותים
נדל"ן ובינוי
תעשיה
השקעה ואחזקות
נפט וגז
אג"ח ממשלתי
סך הכל

(5) ביום 7 ביולי 2013, בהמשך לאישור מיום 15 במאי 2011, אישר הממונה על שוק ההון להראל חברה לביטוח בע"מ (להלן - הראל ביטוח) שימוש במודל פנימי לדירוג אשראי, שפותח על ידי הראל ביטוח. מודל זה ישמש את הראל ביטוח ואת יתר הגופים המוסדיים בקבוצת הראל. בהתאם לתנאי האישור, הדירוג על פי המודל הפנימי ייחשב כדירוג המקביל של חברה מדרגת, בכפוף לתנאים הבאים:

- השימוש במודל יעשה במסגרת המבנה, המתודולוגיה והנהלים שהוצגו בתהליך בחינת המודל.
- המודל יהא תקף להערכת אשראי למעט: בנקים וחברות ביטוח, אשראי מגובה נכס בסיס (ישיר או מכשירים מורכבים), נדל"ן יזמי ומימון פרויקטים.
- כל שינוי מהותי במבנה המודל יהא טעון אישור מראש של הממונה.

ה. סיכונים גיאוגרפיים

סיכון גאוגרפי הינו סיכון להפסד הנובע מחשיפה של תיק ההשקעות בצורה ישירה או עקיפה, דרך השקעה בחברות שיש להן פעילות עסקית במדינה, לאירוע שלילי באותה מדינה או אזור גיאוגרפי. אירוע כזה עשוי להתעורר למשל על רקע עימות בטחוני באזור, משבר כלכלי במדינה עצמה או אצל שותפת סחר מהותית. סיכון גיאוגרפי עשוי לבוא לידי ביטוי בעלייה באירועי חדלות פירעון של ממשלות ועסקים ו/או ירידה בשווי נכסים הוניים (נדל"ן, מניות וכד').

להלן החשיפה הגיאוגרפית עבור הנכסים השונים בהתאם למקום הסיכון הסופי, או בהתאם למקום בו הונפק או נסחר הנכס, במקרים בהם לא ניתן היה לזהות את מקום החשיפה הסופית:

הראל אג"ח עד 25% מניות

ליום 31 בדצמבר 2019									
אגרות חוב ממשלתיות	אגרות חוב קונצרניות	מניות	קרנות ותעודות סל	קרנות נאמנות	נדל"ן להשקעה	השקעות אחרות	סה"כ חשיפה מאזנית	נגזרים במונחי דלתא	סך הכל
אלפי ש"ח									
-	38,080	58,329	37,749	1,770	12,022	62,993	210,943	-	210,943
-	58,328	22,613	36,944	4,192	-	18,111	140,188	(8,059)	132,129
-	4,743	77,730	18,603	3,310	-	19,858	124,244	(5,889)	118,355
-	-	5,214	-	125,871	-	9,707	140,792	-	140,792
-	174,285	365,204	110,911	46,256	-	443,180	1,139,836	519,372	1,659,208
-	-	30,361	10,566	2,845	-	99,420	143,192	48,821	192,013
3,589,253	900,784	491,441	33,484	1,217	135,990	2,845,281	7,997,450	431,851	8,429,301
-	136,471	65,387	259,901	88,461	-	122,498	672,718	7,520	680,238
3,589,253	1,312,691	1,116,279	508,158	273,922	148,012	3,621,048	10,569,363	993,616	11,562,979
									סך הכל

הראל גמל אג"ח עד 20% מניות

ליום 31 בדצמבר 2019									
אגרות חוב	אגרות חוב	מניות	קרנות ותעודות סל	קרנות	נדל"ן	השקעות	סה"כ חשיפה	נגזרים במונחי דלתא	סך הכל
ממשלתיות	קונצרניות			נאמנות	להשקעה	אחרות	מאזנית		
אלפי ש"ח									
-	13,935	5,805	8,647	405	10,659	14,327	53,778	-	53,778
-	22,385	6,318	8,463	960	-	4,213	42,339	(1,846)	40,493
-	938	22,057	4,261	758	-	4,636	32,650	(1,349)	31,301
-	-	1,304	-	48,307	-	2,827	52,438	-	52,438
-	64,384	115,868	25,406	17,752	-	130,296	353,706	118,865	472,571
-	-	11,759	2,420	652	-	19,744	34,575	11,183	45,758
985,263	238,980	156,949	11,997	454	20,550	788,079	2,202,272	(357)	2,201,915
-	50,205	20,115	59,535	24,370	-	27,039	181,264	1,723	182,987
985,263	390,827	340,175	120,729	93,658	31,209	991,161	2,953,022	128,219	3,081,241

בריטניה

צרפת

גרמניה

לוקסמבורג

ארצות הברית

אירופה

ישראל

אחר

סך הכל

הראל גמל מסלול מניות

ליום 31 בדצמבר 2019								
סך הכל	נגזרים במונחי דלתא	סה"כ חשיפה מאזנית	השקעות אחרות	קרנות נאמנות אלפי ש"ח	קרנות ותעודות סל	מניות	אגרות חוב קונצרניות	אגרות חוב ממשלתיות
6,706	-	6,706	299	236	5,036	1,129	6	-
4,113	553	3,560	56	-	2,910	593	1	-
10,704	-	10,704	1	1,786	7,399	1,515	3	-
7,380	(1,075)	8,455	2,402	559	4,928	566	-	-
6,434	(786)	7,220	2,461	442	2,482	1,783	52	-
9,882	834	9,048	2	3,508	5,527	11	-	-
3,797	-	3,797	-	327	2,795	675	-	-
118,404	69,259	49,145	5,768	460	14,795	27,969	153	-
6,401	6,512	(111)	(6,086)	380	1,409	4,186	-	-
153,168	(157)	153,325	32,062	929	4,619	66,235	1,611	47,869
5,325	-	5,325	1	387	2,782	2,155	-	-
20,709	(384)	21,093	1,470	2,251	13,257	4,093	22	-
353,023	74,756	278,267	38,436	11,265	67,939	110,910	1,848	47,869

סך הכל

בריטניה

קנדה

סין

צרפת

גרמניה

יפן

שווייץ

ארצות הברית

אירופה

ישראל

ש.מתעוררים-אחר

אחר

הראל גמל אג"ח עד 10% מניות

ליום 31 בדצמבר 2019									
אגרות חוב ממשלתיות	אגרות חוב קונצרניות	מניות	קרנות ותעודות סל	קרנות נאמנות	נדל"ן להשקעה	השקעות אחרות	סה"כ חשיפה מאזנית	נגזרים במונחי דלתא	סך הכל
אלפי ש"ח									
-	10,772	5,024	2,761	129	9,205	8,913	36,804	-	36,804
-	17,502	3,471	2,702	307	-	1,393	25,375	(590)	24,785
-	-	804	-	37,770	-	2,062	40,636	-	40,636
-	51,334	68,712	8,113	13,880	-	101,830	243,869	37,943	281,812
-	-	5,568	773	208	-	28,663	35,212	3,571	38,783
894,080	188,642	64,743	5,897	170	19,221	631,186	1,803,939	(134)	1,803,805
-	40,303	24,450	20,372	12,737	-	23,609	121,471	119	121,590
894,080	308,553	172,772	40,618	65,201	28,426	797,656	2,307,306	40,909	2,348,215
									סך הכל

בריטניה

צרפת

לוקסמבורג

ארצות הברית

אירופה

ישראל

אחר

הראל גמל שקלי טווח קצר

ליום 31 בדצמבר 2019						
אגרות חוב ממשלתיות	אגרות חוב קונצרניות	השקעות אחרות	סה"כ חשיפה מאזנית	נגזרים במונחי דלתא	סך הכל	
אלפי ש"ח						
175,761	7,719	8,782	192,262	-	192,262	ישראל
-	-	33	33	-	33	אחר
175,761	7,719	8,815	192,295	-	192,295	סך הכל

הראל גמל אג"ח ללא מניות

ליום 31 בדצמבר 2019

אגרות חוב ממשלתיות	אגרות חוב קונצרניות	מניות	קרנות ותעודות סל	קרנות נאמנות	השקעות אחרות	סה"כ חשיפה מאזנית	נגזרים במונחי דלתא	סך הכל
אלפי ש"ח								
-	1,347	376	-	-	1,255	2,978	-	2,978
-	-	129	-	4,469	314	4,912	-	4,912
-	6,167	5,628	-	1,643	9,542	22,980	-	22,980
-	-	-	-	-	4,902	4,902	-	4,902
113,288	22,580	16	303	-	68,734	204,921	-	204,921
-	6,936	2,142	-	943	2,239	12,260	-	12,260
113,288	37,030	8,291	303	7,055	86,986	252,953	-	252,953

בריטניה

לוקסמבורג

ארצות הברית

אירופה

ישראל

אחר

סך הכל

הראל גמל מסלול שקלי

ליום 31 בדצמבר 2019

אגרות חוב ממשלתיות	אגרות חוב קונצרניות	קרנות ותעודות סל	קרנות נאמנות	השקעות אחרות	סה"כ חשיפה מאזנית	נגזרים במונחי דלתא	סך הכל
אלפי ש"ח							
99,377	9,897	1,802	-	35,928	147,004	-	147,004
-	998	-	-	32	1,030	-	1,030
99,377	10,895	1,802	-	35,960	148,034	-	148,034

ישראל

אחר

סך הכל

הראל גמל אג"ח קונצרני

ליום 31 בדצמבר 2019								
אגרות חוב ממשלתיות	אגרות חוב קונצרניות	מניות	קרנות ותעודות סל	קרנות נאמנות	השקעות אחרות	סה"כ חשיפה מאזנית	נגזרים במונחי דלתא	סך הכל
אלפי ש"ח								
-	549	-	-	-	-	549	-	549
-	800	-	-	-	252	1,052	-	1,052
-	1,346	-	-	-	-	1,346	-	1,346
-	-	-	-	612	-	612	-	612
-	-	-	-	2,904	144	3,048	-	3,048
-	619	-	-	-	38	657	-	657
-	860	-	-	-	-	860	-	860
-	4,316	-	697	1,067	3,181	9,261	-	9,261
132	17,442	5	330	-	11,685	29,594	-	29,594
-	1,080	-	-	-	651	1,731	-	1,731
132	27,012	5	1,027	4,583	15,951	48,710	-	48,710

סך הכל

הראל גמל מסלול כהלכה

ליום 31 בדצמבר 2019				
אגרות חוב ממשלתיות	השקעות אחרות	סה"כ חשיפה מאזנית	נגזרים במונחי דלתא	סך הכל
אלפי ש"ח				
-	263	263	1,025	1,288
-	1,011	1,011	-	1,011
-	(5)	(5)	1,626	1,621
-	1,937	1,937	11,499	13,436
73,199	4,389	77,588	12,620	90,208
-	(965)	(965)	3,354	2,389
73,199	6,630	79,829	30,124	109,953

סך הכל

הראל גמל מסלול חו"ל

ליום 31 בדצמבר 2019

אגרות חוב ממשלתיות	אגרות חוב קונצרניות	מניות	קרנות ותעודות סל	קרנות נאמנות	השקעות אחרות	סה"כ חשיפה מאזנית	נגזרים במונחי דלתא	סך הכל
				אלפי ש"ח				
-	361	-	61	-	3	425	9	434
-	478	8	210	10	50	756	-	756
-	17	22	308	74	-	421	-	421
-	885	22	205	23	101	1,236	(45)	1,191
-	-	4	103	18	103	228	(33)	195
-	-	-	-	403	-	403	-	403
-	151	-	22	3	12	188	(6)	182
-	-	-	230	146	-	376	35	411
-	-	-	-	1,911	-	1,911	-	1,911
-	383	10	37	14	21	465	(9)	456
-	206	-	34	5	23	268	(10)	258
-	566	8	116	14	-	704	-	704
-	2,200	331	746	702	367	4,346	2,889	7,235
3,722	83	-	-	-	2,441	6,246	-	6,246
-	190	-	694	104	(237)	751	294	1,045
3,722	5,520	405	2,766	3,427	2,884	18,724	3,124	21,848

סך הכל

הראל גמל לגילאי 50 עד 60

ליום 31 בדצמבר 2019									
אגרות חוב ממשלתיות	אגרות חוב קונצרניות	מניות	קרנות ותעודות סל	קרנות נאמנות	נדל"ן להשקעה	השקעות אחרות	סה"כ חשיפה מאזנית	נגזרים במונחי דלתא	סך הכל
אלפי ש"ח									
-	13,911	9,986	19,429	911	3,660	14,819	62,716	-	62,716
-	515	6,657	28,549	6,891	-	648	43,260	-	43,260
-	20,284	14,234	19,015	2,158	-	9,299	64,990	(4,148)	60,842
-	989	23,060	9,575	1,704	-	10,011	45,339	(3,031)	42,308
-	-	53	21,324	13,541	-	7	34,925	3,218	38,143
-	-	1,716	-	43,773	-	3,561	49,050	-	49,050
-	60,682	208,880	57,086	16,086	-	137,544	480,278	267,131	747,409
-	-	22,087	5,438	1,464	-	2,319	31,308	25,128	56,436
643,405	271,316	319,074	22,496	940	14,835	744,879	2,016,945	(738)	2,016,207
-	45,060	35,192	83,896	20,667	-	33,852	218,667	652	219,319
643,405	412,757	640,939	266,808	108,135	18,495	956,939	3,047,478	288,212	3,335,690

בריטניה

סין

צרפת

גרמניה

יפן

לוקסמבורג

ארצות הברית

אירופה

ישראל

אחר

סך הכל

הראל גמל לגילאי 50 ומטה

ליום 31 בדצמבר 2019								
אגרות חוב ממשלתיות	אגרות חוב קונצרניות	מניות	קרנות ותעודות סל	קרנות נאמנות	השקעות אחרות	סה"כ חשיפה מאזנית	נגזרים במונחי דלתא	סך הכל
אלפי ש"ח								
-	4,495	2,787	7,647	359	6,364	21,652	-	21,652
-	168	2,658	11,237	2,712	41	16,816	-	16,816
-	6,388	4,424	7,484	849	3,647	22,792	(1,633)	21,159
-	211	4,942	3,769	671	3,921	13,514	(1,193)	12,321
-	-	21	8,393	5,330	2	13,746	1,267	15,013
-	-	272	-	13,785	1,275	15,332	-	15,332
-	4,083	1,197	4,245	496	-	10,021	-	10,021
-	19,542	63,916	22,469	5,066	36,012	147,005	105,137	252,142
-	-	8,477	2,140	576	(6,143)	5,050	9,890	14,940
230,294	76,470	124,627	8,917	377	218,399	659,084	(296)	658,788
-	10,019	12,792	28,776	6,912	6,586	65,085	257	65,342
230,294	121,376	226,113	105,077	37,133	270,104	990,097	113,429	1,103,526

סך הכל

הראל גמל לגילאי 60 ומעלה

ליום 31 בדצמבר 2019									
אגרות חוב ממשלתיות	אגרות חוב קונצרניות	מניות	קרנות ותעודות סל	קרנות נאמנות	נדל"ן להשקעה	השקעות אחרות	סה"כ חשיפה מאזנית	נגזרים במונחי דלתא	סך הכל
אלפי ש"ח									
-	9,540	3,541	6,655	312	2,434	8,657	31,139	-	31,139
-	14,084	4,394	6,513	739	-	3,195	28,925	(1,421)	27,504
-	437	11,166	3,280	584	-	3,590	19,057	(1,038)	18,019
-	-	657	-	30,393	-	2,337	33,387	-	33,387
-	41,813	69,206	19,598	11,169	-	72,200	213,986	91,495	305,481
-	-	7,803	1,863	502	-	7,512	17,680	8,607	26,287
633,178	143,694	112,434	8,871	331	6,456	464,855	1,369,819	(260)	1,369,559
-	31,353	14,693	45,820	17,325	-	14,538	123,729	1,326	125,055
633,178	240,921	223,894	92,600	61,355	8,890	576,884	1,837,722	98,709	1,936,431

בריטניה

צרפת

גרמניה

לוקסמבורג

ארצות הברית

אירופה

ישראל

אחר

סך הכל

1. גורמי סיכון נוספים המשפיעים על פעילות הקופה

הפעלת קופת גמל דורשת עמידה בכללי פעילות ודווח שנקבעו בחוקים ובתקנות. חוק קופות הגמל מעניק סמכויות שונות ואמצעי אכיפה מגוונים לממונה לרבות סעיפי עונשין במקרה של אי עמידה בכללים והנחיות. הקופה פועלת בתחום שוק ההון והחיסכון ארוך הטווח, בהם מתבצעת פעילות השקעה לצד פעילות מול העמיתים החוסכים בקליטת הפקדות, תשלומים וזיכויים ברווחים. פעילות זו חושפת את הקופה לסיכונים תפעוליים ולסיכונים הנובעים משינויי פסיקה וחקיקה כלליים ובתחום הפעילות הספציפי של הקופה. אי לכך פועלת הקופה בהתאם לנהלים מסודרים שגיבשה להסדרת התהליכים השונים בקופה, לרבות ביצוע בקורות ומעקב שוטף אחר הפעילות. כמו כן מלווה את פעילות הקופה יועץ משפטי ומנהל סיכונים. הסיכון התפעולי שלוב בכלל הפעילויות, המוצרים, המערכות ותהליכי העבודה המבוצעים בחברה. לפיכך, קיימת חשיבות למודעות ולניהול הסיכון התפעולי בכל הרמות. האחריות על הניהול השוטף של הסיכון התפעולי וביצוע הפעילויות למזעור הסיכון חלה על מנהלים בדרגות הניהול השונות בחברה, בתמיכה מקצועית של אגף ניהול סיכונים המופקד על הכוונה מתודולוגית ויישום המדיניות בראיית על. חלק מהסיכונים התפעוליים מנוהלים על-ידי גורמי בקרה נוספים, כגון מנהל אגף SOX, אכיפה וציות, אחראי אבטחת מידע ואחראי היערכות לשעת משבר. החברה בוחנת באופן שוטף את החשיפה לסיכונים תפעוליים ונוקטת באמצעים להפחתת רמתם. אגף ניהול סיכונים מבצע הערכה עצמאית ובלתי תלויה של סיכונים תפעוליים, תוך שימת דגש מיוחד על סיכונים מעילות והונאות, סיכונים טכנולוגיים מידע וסייבר וסיכונים המשכיות עסקית.

אופי הפעילות, המבנה הארגוני ומדרג הסמכויות המייחדים את החברה וכן היקף הכספים המנוהלים על ידה, חושפים אותה גם לאפשרות של הונאות ומעילות מצד גורמים בתוך החברה וגורמים מחוץ לחברה. החברה הגדירה מדיניות הכוללת מסגרת עבודה שיטתית למניעה, איתור, דיווח ותגובה מצמצמת נזקים לאירועי מעילות והונאות. עיקרי המדיניות באים לידי ביטוי בנהלי העבודה של החברה, בתהליכי העבודה בפועל ובקוד האתי, שמטרתו להנחות את עובדי החברה בנושאי התנהגות, משמעת ואתיקה בעבודה. בהתייחס לסיכונים משפטיים, כולל סיכונים ציות, היועץ המשפטי של החברה אחראי לניהול הסיכון המשפטי, מסייע במידת הצורך בייצוג משפטי חיצוני ומעניק תמיכה ומענה לכלל ההיבטים המשפטיים של פעילות החברה. במסגרת זו, ניהולו השוטף של הסיכון המשפטי מתבטא בעיקר במתן ייעוץ משפטי שוטף לאורגנים המוסמכים בחברה בנושאים השונים הכרוכים בפעילות החברה, בהכנת מסמכי התקשרות ופוליסות ביטוח, בניהול הידע המשפטי בחברה, ובכלל זה עדכון הגורמים הרלבנטיים בשינוי הוראות דין ורגולציה לסוגיהם, אשר יש להם השלכה על עבודת החברה, בהתאמת מערך ההסכמים והנהלים לשינויים אלה ובעדכונים שוטפים של מערכות ההסכמים והמסמכים שבשימוש החברה, ובריכוז התביעות הייצוגיות נגד החברה והפיקוח על הגורמים המקצועיים המטפלים בהן מטעם החברה.

על מנת לקיים את אחריות החברה למלא אחר דרישות החוק פועלת בחברה ממונה על ציות ואכיפה, המסייעת לעובדי החברה לקיים את אחריותם לציית להוראות הרלבנטיות להם. בינואר 2012 החברה אימצה תכנית אכיפה, במסגרת יישום הוראות חוק הגברת האכיפה בשוק ההון, המתקן את חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א - 1981 וחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה - 2005, ומינתה את הגורמים שיהיו אחראים על יישומה ופיקוחו על ביצועה.

בהתאם להוראות צו איסור הלבנת הון שנכנס לתוקפו במרס 2018 וחוזר גופים מוסדיים 2018-9-2 בנושא ניהול סיכונים הלבנת הון מפברואר 2018, החברה קבעה מדיניות ניהול סיכונים בנושא ומינתה אחראי למילוי חובות, בהתאם לדרישות הרגולציה, באופן שיבטיח קיומה של תשתית ארגונית מתאימה ואמצעים להפחתת הסיכון. כמו כן, החברה גיבשה נהלים ליישום מדיניות ניהול סיכונים הלבנת הון ומימון טרור, ועדכנה נהלים רלבנטיים, כך שיתייחסו, בין היתר, להליך של זיהוי והכרת הלקוח, לסיווג של חשבון בסיכון גבוה להלבנת הון ומימון טרור, לקיום בקרה שוטפת, לניהול רישומים ולדיווח. בנוסף, החברה אימצה גישה מבוססת סיכון, על מנת לזהות, להעריך ולהתמודד באפקטיביות עם סיכונים הלבנת הון ומימון טרור, במסגרתה בוצע סקר לזיהוי והערכה של סיכונים הלבנת הון ומימון הטרור בפעילויות השונות.

מערך טכנולוגיית המידע הוא מרכיב מרכזי בתפעול וניהול התקין של החברה. דירקטוריון החברה אישר מסמך מדיניות בנושא ניהול טכנולוגיות המידע.

בחינת סיכונים ה-IT מתבצעת באופן שוטף, הן ברמת תהליכי ה-IT המהותיים המנוהלים בחברה והן ברמת מערכות המידע והתשתיות. הטיפול בסיכונים הנובעים מתהליכי IT מהותיים מבוצע כחלק מתפישת הבקרה המיושמת בהראל המשמר מחשבים, בהתאם לחוזר גופים מוסדיים 2010-9-4 בנושא "ניהול טכנולוגיות מידע בגופים מוסדיים". אגף ניהול סיכונים בשיתוף עם הראל המשמר מחשבים מבצעים סקר תקופתי להערכת ההשפעה הפוטנציאלית של סיכונים טכנולוגיים המידע על תהליכי הליבה בחברה.

החברה חשופה בפעילותה לסיכון סייבר אשר עלול לנבוע משימוש לא מורשה בזהות, הפרעה לפעילות על ידי פגיעה בפעילות הרשת או השבתת שירותים, פגיעה במערכות, גניבה של נכסים דיגיטליים, החדרה של קודים או תוכנות זדוניות, חדירה למערכת או חשיפת מידע. תפיסת ההגנה של החברה בניהול סיכונים סייבר ואבטחת מידע בנויה על שלוש שכבות: שכבת הגנה טכנולוגית, שכבת טיפול באירועים ושכבת רגולציה, ארגון ושיטות. בנוסף להיערכות תפעולית, החברה רכשה כיסוי ביטוחי כנגד פשעי מחשב, בכללם אירועי סייבר. ביום 31 באוגוסט 2016 פורסם חוזר גופים מוסדיים 2016-9-14 בנושא "ניהול סיכונים סייבר בגופים מוסדיים". החוזר מגדיר עקרונות לניהול סיכונים סייבר בגוף מוסדי ומחייב לנהל סיכונים אלו. ההוראה מתייחסת, בין היתר, לנושאים הבאים: ממשל תאגידי-תפקידים ותחומי אחריות, הערכת סיכונים, הגנת סייבר, ניטור ובקרה, אבטחת מערכות, תקשורת ותפעול, ניהול משתמשים והרשאות, מיקור חוץ, שירותי מחשב בענן, אבטחה פיסית וסביבתית, אבטחת ערוצי קשר עם לקוחות וגורמים חיצוניים.

בהתייחס לסיכונים אבטחת מידע וסייבר, ובהתאמה לחוזר בנושא "ניהול סיכונים סייבר בגופים מוסדיים", הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים בקבוצה אימצו ואישרו מדיניות בנושא ניהול סיכונים סייבר. אגף ניהול סיכונים בשיתוף עם הראל המשמר מחשבים מבצעים סקר תקופתי על חשיפות החברה לסיכונים סייבר. בהתאם לחוזר גופים מוסדיים 2018-9-19 בנושא מיקור חוץ מיוני 2018, החברה קבעה מדיניות וגיבשה נוהלי עבודה, הכוללים בין היתר קווים מנחים וקריטריונים לקביעתה של פעילות כמהותית, עקרונות להתקשרות בהסכם למיקור חוץ ומנגנוני פיקוח, מעקב ובקרה אפקטיביים על פעילויות מהותיות שהוצאו למיקור חוץ. היערכות הקבוצה להמשך פעילות בעת משבר (DRP) והמשכיות עסקית מתבצעת בשני מישורים: הערכות לנפילת מערכות המחשב והערכות לאירוע קטסטרופה במשרדים הראשיים. בנוסף, מתבצעים תרגולים במסגרת הקבוצה לאירוע משבית (קטסטרופלי), בו מתורגלים תהליכים לוגיסטיים נבחרים ומופעלות תוכנות ומערכות מרכזיות מהאתר החלופי.

למידע נוסף, ראה דיון בגורמי סיכון בסעיף 3.12 בדוח תיאור עסקי התאגיד של החברה המנהלת וביאור 15, בדבר התחייבויות והתקשרויות תלויות בדוחות הכספיים של הקופה.

גורמי סיכון על פי טיבם

בטבלה להלן מוצגים גורמי הסיכון על פי טיבם - סיכונים מקרו, סיכונים ענפיים, סיכונים גיאוגרפיים ככל שישנם וסיכונים מיוחדים לקופה, אשר דורגו, בהתאם להערכות סובייקטיביות איכותיות של הנהלת החברה המנהלת של הקופה בהתחשב בהיקף ובמאפייני פעילותה נכון לתאריך הדוח, בקטגוריות על פי השפעתם, ככל שניתן לגבי כל גורם סיכון, על קופת הגמל - השפעה גדולה, בינונית וקטנה.

גורמי סיכון	השפעה גדולה	השפעה בינונית	השפעה קטנה
סיכונים מקרו	✓		סיכונים שוק
	✓		האטה כלכלית בישראל
	✓		סיכונים אשראי
		✓	סיכון מחירי נכסים אחרים
סיכונים ענפיים	✓		שינויים רגולטוריים
	✓		סיכון נזילות
סיכונים מיוחדים לחברה		✓	סיכונים תפעוליים

6. נושאים אליהם הפנה רואה החשבון את תשומת ליבו בחוות דעתו

רואה החשבון לא הפנה את תשומת הלב לעניינים מיוחדים בחוות דעתו.

7. בקורות ונהלים לגבי גילוי ובקרה פנימית על דיווח כספי

א. בקורות ונהלים לגבי הגילוי:

הנהלת הגוף המוסדי, בשיתוף המנכ"ל וסמנכ"ל הכספים של הגוף המוסדי, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הגוף המוסדי וסמנכ"ל הכספים הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי הנן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהגוף המוסדי נדרש לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

ב. בקרה פנימית על דיווח כספי:

במהלך התקופה המכוסה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2019 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי.

דודי ליידנר
מנכ"ל

מישל סיבוני
יו"ר הדירקטוריון

תאריך: 24 במרס 2020

הצהרה (Certification)

אני, דודי לייזנר מזהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של הראל גמל (להלן: "קופת הגמל") לשנת 2019 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי ואת תוצאות הפעילות של קופת הגמל וכן את השינויים בזכויות העמיתים והתנועה בקופת הגמל למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
 4. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית על דיווח כספי של קופת הגמל; וכן-
(א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לקופת הגמל, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה המנהלת, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
(ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הממונה על שוק ההון;
(ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של קופת הגמל והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
(ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקופת הגמל; וכן-
 5. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי הנוגע לקופת הגמל:
(א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה המנהלת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי הנוגע לקופת הגמל; וכן-
(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקופת הגמל.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

24 במרס 2020

דודי לייזנר, מנכ"ל

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי- הצהרות, דוחות וגילויים.

הצהרה (Certification)

אני, רם גבל מזהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של הראל גמל (להלן: "קופת הגמל") לשנת 2019 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי ואת תוצאות הפעילות של קופת הגמל וכן את השינויים בזכויות העמיתים והתנועה בקופת הגמל למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
 4. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי של קופת הגמל; וכן-
(א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לקופת הגמל, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה המנהלת, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
(ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הממונה על שוק ההון;
(ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של קופת הגמל והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
(ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקופת הגמל; וכן-
 5. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי הנוגע לקופת הגמל:
(א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה המנהלת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי הנוגע לקופת הגמל; וכן-
(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקופת הגמל.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

24 במרס 2020

רם גבל, סמנכ"ל כספים

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי- הצהרות, דוחות וגילויים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי

ההנהלה, בפקוח הדירקטוריון, של הראל גמל (להלן: "קופת הגמל") אחראית לקביעתה וקיומה של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי. מערכת הבקרה הפנימית של קופת הגמל תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לדירקטוריון ולהנהלה של החברה המנהלת לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי החשבונאות מקובלים בישראל והוראות הממונה על שוק ההון. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה בפקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקורות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת החברה המנהלת בפקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של קופת הגמל על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2019, הבקרה הפנימית של קופת הגמל על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

יו"ר הדירקטוריון :	מישל סיבוני
מנכ"ל :	דודי לידנר
סמנכ"ל כספים :	רם גבל

תאריך אישור הדוח : 24 במרס 2020

הראל גמל

קופת גמל לחיסכון, לתגמולים ואישית לפיצויים

דוחות כספיים

ליום

31 בדצמבר 2019

תוכן עניינים

3	דוח רואי החשבון המבקרים.....
5	דוח על המצב הכספי.....
8	דוח הכנסות והוצאות.....
12	דוח על השינויים בזכויות העמיתים.....
16	ביאור 1 - כללי.....
18	ביאור 2 - מדיניות חשבונאית.....
20	ביאור 3 - חייבים ויתרות חובה.....
21	ביאור 4 - נכסי חוב סחירים.....
22	ביאור 5 - נכסי חוב שאינם סחירים.....
24	ביאור 6 - מניות.....
25	ביאור 7 - השקעות אחרות.....
28	ביאור 8 - נדל"ן להשקעה.....
30	ביאור 9 - זכאים ויתרות זכות.....
32	ביאור 10 - דמי ניהול.....
34	ביאור 11 - הוצאות ישירות.....
39	ביאור 12 - תשואות מסלולי השקעה.....
40	ביאור 13 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים.....
40	ביאור 14 - מסים.....
41	ביאור 15 - התחייבויות תלויות והתקשרויות.....
41	ביאור 16 - אירועים לאחר תאריך הדיווח.....

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח רואי החשבון המבקרים לעמיתים של הראל גמל

ביקרנו את הדוחות על המצב הכספי המצורפים של הראל גמל (להלן - "הקופה") לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 ואת דוחות ההכנסות וההוצאות ואת הדוחות על השינויים בזכויות העמיתים לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון וההנהלה של הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן - "החברה המנהלת"). אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו. ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973. על פי תקנים אלה, נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973. על פי תקנים אלה, נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית.

ביקורת כוללת בדיקה מידגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון וההנהלה של החברה המנהלת וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את מצבה הכספי של הקופה לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 ואת תוצאות פעולותיה והשינויים בזכויות העמיתים שלה לכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם להוראות הדיווח והגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הקופה ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO) והדוח שלנו מיום 24 במרס 2020 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הקופה.

סומך חייקין
רואי חשבון

24 במרס 2020

דוח רואי החשבון המבקרים לעמיתים של הראל גמל בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הראל גמל (להלן "הקופה") ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן "COSO"). הדירקטוריון והנהלה של הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן "החברה המנהלת") אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקופה ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הקופה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קיימת, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקופה. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים כאלה שחשבונו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של קופת גמל הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם להוראות הדיווח והגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו. בקרה פנימית על דיווח כספי של קופת גמל כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי הקופה (לרבות הוצאות מרשות); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם להוראות הדיווח והגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של הקופה נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון והנהלה של החברה המנהלת; ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הקופה, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, החברה המנהלת קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקופה ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, את הדוחות הכספיים של הקופה לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 ולכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 והדוח שלנו, מיום 24 במרס 2020, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים.

סומך חייקין
רואי חשבון

24 במרס 2020

ליום 31 בדצמבר		ביאור	
2018	2019		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
1,348,212	1,213,524		רכוש שוטף
159,611	117,815	3	מזומנים ושווי מזומנים
1,507,823	1,331,339		חייבים ויתרות חובה
9,334,519	10,005,807	4	השקעות פיננסיות
4,964,591	5,160,266	5	נכסי חוב סחירים
2,310,514	2,839,783	6	נכסי חוב שאינם סחירים
2,985,014	3,287,841	7	מניות
19,594,638	21,293,697		השקעות אחרות
			סך כל השקעות פיננסיות
204,140	235,032	8	נדל"ן להשקעה
21,306,601	22,860,068		סך כל הנכסים
150,909	136,268	9	זכאים ויתרות זכות
21,155,692	22,723,800		זכויות העמיתים
21,306,601	22,860,068		סך כל ההתחייבויות וזכויות העמיתים

רם גבל
סמנכ"ל כספים

דודי לייזנר
מנכ"ל

מישל סיבוני
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים : 24 במרס 2020

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ליום 31 בדצמבר 2019													
הראל גמל לגילאי 60 ומעלה	הראל גמל לגילאי 50 ומטה	הראל גמל לגילאי 50 עד 60	הראל גמל מסלול חו"ל	הראל גמל מסלול כהלכה	הראל גמל אג"ח קונצרני	הראל גמל מסלול שקלי	הראל גמל אג"ח ללא מניות	הראל גמל שקלי טווח קצר	הראל גמל אג"ח עד 10% מניות	הראל גמל מסלול מניות	הראל גמל אג"ח עד 20% מניות	הראל גמל אג"ח עד 25% מניות	הראל גמל עד 25% מניות
סה"כ	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,213,524	64,694	36,965	118,104	2,149	6,119	3,683	4,784	11,876	4,411	129,136	25,111	153,323	653,169
117,815	11,264	8,150	20,317	185	577	123	332	598	-	8,090	4,676	12,618	50,885
1,331,339	75,958	45,115	138,421	2,334	6,696	3,806	5,116	12,474	4,411	137,226	29,787	165,941	704,054
10,005,807	846,374	339,928	1,016,860	9,242	73,199	26,812	109,350	147,406	183,480	1,169,171	49,624	1,329,621	4,704,740
5,160,266	462,770	213,554	711,073	448	-	11,504	31,761	67,327	4,499	549,159	5,198	711,733	2,391,240
2,839,783	223,894	226,113	640,939	405	-	5	-	8,291	-	172,772	110,910	340,175	1,116,279
3,287,841	228,391	169,738	538,574	6,440	1,110	6,836	2,045	19,293	320	261,543	84,453	388,504	1,580,594
21,293,697	1,761,429	949,333	2,907,446	16,535	74,309	45,157	143,156	242,317	188,299	2,152,645	250,185	2,770,033	9,792,853
235,032	8,890	-	18,495	-	-	-	-	-	-	28,426	-	31,209	148,012
22,860,068	1,846,277	994,448	3,064,362	18,869	81,005	48,963	148,272	254,791	192,710	2,318,297	279,972	2,967,183	10,644,919
136,268	8,555	4,351	16,884	145	1,176	253	238	1,838	415	10,991	1,705	14,161	75,556
22,723,800	1,837,722	990,097	3,047,478	18,724	79,829	48,710	148,034	252,953	192,295	2,307,306	278,267	2,953,022	10,569,363
22,860,068	1,846,277	994,448	3,064,362	18,869	81,005	48,963	148,272	254,791	192,710	2,318,297	279,972	2,967,183	10,644,919

רכוש שוטף
מזומנים ושווי
מזומנים
חייבים ויתרות
חובה

השקעות
פיננסיות
נכסי חוב
סחירים
נכסי חוב שאינם
סחירים
מניות

השקעות אחרות
סך כל השקעות
פיננסיות

נדל"ן להשקעה

סך כל הנכסים

זכאים ויתרות
זכות

זכויות
העמיתים

סך כל
ההתחייבויות
וזכויות
העמיתים

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ליום 31 בדצמבר 2018													
הראל גמל עד 25% מניות	הראל גמל עד 20% מניות	הראל גמל מסלול מניות	הראל גמל עד 10% מניות	הראל גמל שקלי טווח קצר	הראל גמל אג"ח ללא מניות	הראל גמל מסלול שקלי מניות	הראל גמל אג"ח קונצרני	הראל גמל מסלול מסלול	הראל גמל מסלול מסלול	הראל גמל לגילאי 50 ומטה	הראל גמל לגילאי 60 ומעלה	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
600,459	174,133	26,446	137,348	20,079	14,228	9,136	3,608	7,911	2,123	187,653	59,243	105,845	1,348,212
75,911	15,478	6,612	9,953	-	540	20	333	1,480	442	30,979	9,822	8,041	159,611
676,370	189,611	33,058	147,301	20,079	14,768	9,156	3,941	9,391	2,565	218,632	69,065	113,886	1,507,823
4,584,918	1,122,809	39,028	1,033,119	217,273	137,955	113,391	29,524	51,388	8,283	985,985	262,610	748,236	9,334,519
2,517,935	635,565	4,482	518,721	4,998	66,922	34,423	12,002	-	232	626,924	157,891	384,496	4,964,591
1,183,182	260,676	89,970	145,895	-	7,708	-	5	-	231	379,653	134,521	108,673	2,310,514
1,610,385	342,181	58,261	241,661	-	18,527	541	6,398	719	5,838	432,486	108,718	159,299	2,985,014
9,896,420	2,361,231	191,741	1,939,396	222,271	231,112	148,355	47,929	52,107	14,584	2,425,048	663,740	1,400,704	19,594,638
127,954	27,316	-	24,889	-	-	-	-	-	-	16,190	-	7,791	204,140
10,700,744	2,578,158	224,799	2,111,586	242,350	245,880	157,511	51,870	61,498	17,149	2,659,870	732,805	1,522,381	21,306,601
76,060	17,245	4,332	9,963	460	1,211	161	472	739	399	23,795	6,730	9,342	150,909
10,624,684	2,560,913	220,467	2,101,623	241,890	244,669	157,350	51,398	60,759	16,750	2,636,075	726,075	1,513,039	21,155,692
10,700,744	2,578,158	224,799	2,111,586	242,350	245,880	157,511	51,870	61,498	17,149	2,659,870	732,805	1,522,381	21,306,601

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			ביאור	
2017	2018	2019		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
(9,186)	19,645	(11,493)		הכנסות (הפסדים)
				ממ ומנים ושוי מ ומנים
				מהשקעות:
308,300	(44,569)	493,687		מנכסי חוב סחירים
237,116	5,892	392,130		מנכסי חוב שאינם סחירים
174,224	6,602	423,538		ממניות
503,994	(194,828)	677,292		מהשקעות אחרות
18,629	12,783	40,019		מנדל"ן להשקעה
1,242,263	(214,120)	2,026,666		סך כל ההכנסות (ההפסדים) מהשקעות
1,233,077	(194,475)	2,015,173		סך כל ההכנסות (הפסדים)
				הוצאות
129,607	138,595	139,953	10	דמי ניהול
20,600	24,611	28,575	11	הוצאות ישירות
2,187	5,356	5,058	14	מסים
152,394	168,562	173,586		סך כל ההוצאות
1,080,683	(363,037)	1,841,587		עודף הכנסות (הפסדים) על הוצאות לשנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019													
הראל אג"ח עד 25% מניות אלפי ש"ח	הראל גמל אג"ח עד 20% מניות אלפי ש"ח	הראל גמל מסלול מניות אלפי ש"ח	הראל גמל אג"ח עד 10% מניות אלפי ש"ח	הראל גמל שקלי טווח קצר אלפי ש"ח	הראל גמל אג"ח ללא מניות אלפי ש"ח	הראל גמל מסלול שקלי אלפי ש"ח	הראל גמל אג"ח קונצרני אלפי ש"ח	הראל גמל מסלול בהלכה אלפי ש"ח	הראל גמל מסלול חז"ל אלפי ש"ח	הראל גמל לגילאי 50 עד 60 אלפי ש"ח	הראל גמל לגילאי 50 ומטה אלפי ש"ח	הראל גמל לגילאי 60 ומעלה אלפי ש"ח	סה"כ אלפי ש"ח
(5,744)	(1,147)	(348)	(623)	35	(156)	4	(66)	(135)	(80)	(1,830)	(657)	(746)	(11,493)
231,987	65,312	483	57,138	(251)	7,426	7,604	2,372	2,163	314	58,834	16,767	43,538	493,687
200,248	52,696	172	43,457	135	5,332	2,223	742	-	8	46,138	11,270	29,709	392,130
188,980	48,976	20,871	20,490	-	423	-	-	-	44	84,929	32,242	26,583	423,538
328,681	66,714	26,465	35,319	855	1,999	159	1,090	4,788	1,269	126,359	42,871	40,723	677,292
25,357	5,272	-	4,782	-	1	-	-	-	-	3,126	-	1,481	40,019
975,253	238,970	47,991	161,186	739	15,181	9,986	4,204	6,951	1,635	319,386	103,150	142,034	2,026,666
969,509	237,823	47,643	160,563	774	15,025	9,990	4,138	6,816	1,555	317,556	102,493	141,288	2,015,173
73,294	15,649	1,502	11,917	1,137	1,495	946	295	510	103	16,424	5,788	10,893	139,953
13,820	3,889	258	2,916	4	207	20	41	17	28	4,403	1,061	1,911	28,575
2,343	470	182	385	-	1	1	-	-	11	1,011	324	330	5,058
89,457	20,008	1,942	15,218	1,141	1,703	967	336	527	142	21,838	7,173	13,134	173,586
880,052	217,815	45,701	145,345	(367)	13,322	9,023	3,802	6,289	1,413	295,718	95,320	128,154	1,841,587

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018													
הראל אג"ח עד 25% מניות	הראל אג"ח עד 20% מניות	הראל גמל מסלול מניות	הראל אג"ח עד 10% מניות	הראל גמל שקלי טווח קצר	הראל אג"ח ללא מניות	הראל גמל מסלול שקלי	הראל גמל אג"ח קונצרני	הראל גמל מסלול כהלכה	הראל גמל מסלול חז"ל	הראל גמל לגילאי 50 עד 60	הראל גמל לגילאי 50 ומטה	הראל גמל לגילאי 60 ומעלה	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
9,970	2,321	479	1,524	(6)	192	8	115	118	95	2,732	896	1,201	19,645
הכנסות (הפסדים)													
ממ ומנים ושווי מ ומנים													
(19,568)	(4,522)	(92)	(4,170)	675	(528)	(2,305)	(444)	(321)	217	(6,401)	(2,639)	(4,471)	(44,569)
מהשקעות:													
(4,563)	1,031	(2)	263	63	494	225	220	-	-	3,738	1,565	2,858	5,892
3,424	4,076	(3,125)	7,892	-	1,076	-	(1)	-	(32)	(4,526)	(3,213)	1,031	6,602
(86,298)	(13,203)	(12,991)	(2,344)	(261)	(726)	(94)	(1,002)	(1,141)	(541)	(44,112)	(20,256)	(11,859)	(194,828)
8,456	1,492	-	1,380	-	-	-	-	-	-	1,005	-	450	12,783
(98,549)	(11,126)	(16,210)	3,021	477	316	(2,174)	(1,227)	(1,462)	(356)	(50,296)	(24,543)	(11,991)	(214,120)
סך כל ההכנסות (הפסדים)													
(88,579)	(8,805)	(15,731)	4,545	471	508	(2,166)	(1,112)	(1,344)	(261)	(47,564)	(23,647)	(10,790)	(194,475)
הוצאות													
78,927	14,310	1,335	11,675	1,198	1,493	1,088	323	441	83	14,326	4,291	9,105	138,595
13,632	2,907	244	2,408	5	194	34	46	17	24	3,126	631	1,343	24,611
2,953	525	195	217	-	-	-	-	-	9	982	266	209	5,356
95,512	17,742	1,774	14,300	1,203	1,687	1,122	369	458	116	18,434	5,188	10,657	168,562
סך כל ההוצאות													
(184,091)	(26,547)	(17,505)	(9,755)	(732)	(1,179)	(3,288)	(1,481)	(1,802)	(377)	(65,998)	(28,835)	(21,447)	(363,037)
עודף הפסדים על הוצאות לשנה													

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017													
הראל אג"ח עד 25% מניות	הראל אג"ח עד 20% מניות	הראל אג"ח עד 10% מניות	הראל גמל שקלי טווח קצר	הראל גמל אג"ח ללא מניות	הראל גמל מסלול שקלי	הראל גמל אג"ח קונצרני	הראל גמל מסלול כהלכה	הראל גמל מסלול חו"ל	הראל גמל לגילאי 50 עד 60	הראל גמל לגילאי 50 ומטה	הראל גמל לגילאי 60 ומעלה	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
הכנסות (הפסדים)													
ממ ומנים ושווי מ ומנים													
(5,686)	(1,127)	(343)	(388)	3	(6)	1	7	(44)	(26)	(1,007)	(264)	(306)	(9,186)
מהשקעות:													
176,221	31,505	279	35,735	1,389	4,602	8,615	1,410	1,120	104	5,473	19,582	308,300	מנכסי חוב סחירים
143,290	27,150	94	27,358	189	3,598	1,766	835	-	4	2,505	10,807	237,116	מנכסי חוב שאינם סחירים
107,612	18,250	6,971	9,669	-	341	16	-	5	21,870	4,745	174,224	ממניות	
314,660	53,473	13,922	30,850	(264)	2,189	(82)	859	392	1,079	11,776	14,352	503,994	מהשקעות אחרות
12,599	2,078	-	1,924	-	-	-	-	-	-	-	629	18,629	מנדל"ן להשקעה
754,382	132,456	21,266	105,536	1,314	10,730	10,315	3,104	2,199	505	24,499	50,115	1,242,263	סך כל ההכנסות מהשקעות
748,696	131,329	20,923	105,148	1,317	10,724	10,316	3,111	2,155	479	24,235	49,809	1,233,077	סך כל ההכנסות
הוצאות													
81,166	11,825	1,004	11,569	1,438	1,575	1,164	321	340	58	2,055	6,739	129,607	דמי ניהול
13,080	2,218	158	1,897	17	173	29	50	13	17	227	676	20,600	הוצאות ישירות
1,420	197	70	85	-	-	-	-	-	3	70	60	2,187	מסים
95,666	14,240	1,232	13,551	1,455	1,748	1,193	371	353	78	2,352	7,475	152,394	סך כל ההוצאות
653,030	117,089	19,691	91,597	(138)	8,976	9,123	2,740	1,802	401	21,883	42,334	1,080,683	עודף הכנסות (הפסדים) על הוצאות לשנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2017	2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
18,427,703	20,369,532	21,155,692	זכויות עמיתים ליום 1 בינואר של השנה
1,045,631	1,209,033	839,895	תקבולים מדמי גמולים
10	29	35	תקבולים מדמי סליקה
811,078	854,076	896,780	תשלומים לעמיתים
96,532	184,961	228,736	העברות צבירה לקופה
32,248	81,388	78,349	העברות מחברות ביטוח
1,266,589	1,394,341	793,466	העברות מקרנות פנסיה חדשות
610,863	770,736	714,144	העברות מקופות גמל
			העברות בין מסלולים
60,835	78,947	147,415	העברות צבירה מהקופה
15,322	22,626	51,821	העברות לחברות ביטוח
692,629	764,906	1,117,944	העברות לקרנות פנסיה חדשות
610,863	770,736	714,144	העברות לקופות גמל
			העברות בין מסלולים
626,583	794,211	(216,629)	העברות צבירה, נטו
1,080,683	(363,037)	1,841,587	עודף הכנסות (הפסדים) על הוצאות לשנה מועבר מדוח הכנסות והוצאות
20,369,532	21,155,692	22,723,800	זכויות העמיתים ליום 31 בדצמבר של השנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019														זכויות עמיתים ליום 1 בינואר של השנה
הראל גמל עד 25% מניות	הראל גמל עד 20% מניות	הראל גמל מסלול מניות	הראל גמל עד 10% מניות	הראל גמל שקלי טווח קצר	הראל גמל אג"ח ללא מניות	הראל גמל מסלול שקלי	הראל גמל אג"ח קונצרני	הראל גמל מסלול כהלכה	הראל גמל מסלול ח"ל	הראל גמל עד 50 עד 60	הראל גמל לגילאי 50 ומטה	הראל גמל לגילאי 60 ומעלה	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
10,624,684	2,560,913	220,467	2,101,623	241,890	244,669	157,350	51,398	60,759	16,750	2,636,075	726,075	1,513,039	21,155,692	
119,894	184,548	8,500	86,691	1,822	4,451	4,747	602	3,435	346	145,840	74,874	204,145	839,895	תקבולים מדמי גמולים
9	6	1	4	-	-	-	-	-	-	3	7	5	35	תקבולים מדמי סליקה
503,709	82,695	6,934	79,258	23,621	14,894	9,845	2,444	3,557	872	75,298	20,930	72,723	896,780	תשלומים לעמיתים
4,767	28,807	13,296	5,571	-	369	193	-	1,293	164	50,535	53,038	70,703	228,736	העברות צבירה לקופה
296	2,330	1,765	586	392	24	266	-	2,021	44	13,199	46,720	10,706	78,349	העברות מחברות ביטוח
19,570	144,350	3,205	128,356	637	7,402	868	349	6,913	705	229,576	88,420	163,115	793,466	העברות מקרנות פנסיה חדשות
123,443	119,857	47,502	75,132	21,768	36,663	11,311	2,163	8,357	6,110	125,401	53,978	82,459	714,144	העברות מקופות גמל
54,822	17,802	1,342	10,582	428	1,012	1,452	165	156	26	32,317	3,963	23,348	147,415	העברות בין מסלולים
23,351	4,560	1,098	5,967	879	581	561	3	336	-	4,882	4,329	5,274	51,821	העברות צבירה מהקופה
464,931	149,775	21,596	84,198	7,580	9,287	9,539	2,651	2,681	2,661	200,310	57,546	105,189	1,117,944	העברות לחברות ביטוח
156,539	50,772	31,200	55,997	41,339	28,173	14,327	4,341	2,508	3,249	136,062	61,567	128,070	714,144	העברות לקרנות פנסיה חדשות
(551,567)	72,435	10,532	52,901	(27,429)	5,405	(13,241)	(4,648)	12,903	1,087	45,140	114,751	65,102	(216,629)	העברות לעמיתים
880,052	217,815	45,701	145,345	(367)	13,322	9,023	3,802	6,289	1,413	295,718	95,320	128,154	1,841,587	העברות מדמי גמולים
10,569,363	2,953,022	278,267	2,307,306	192,295	252,953	148,034	48,710	79,829	18,724	3,047,478	990,097	1,837,722	22,723,800	העברות בין מסלולים

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018														זכויות עמיתים ליום 1 בינואר של השנה
הראל גמל עד 25% מניות	הראל גמל עד 20% מניות	הראל גמל מסלול מניות	הראל גמל אג"ח עד 10% מניות	הראל גמל שקלי טווח קצר	הראל גמל אג"ח ללא מניות	הראל גמל מסלול שקלי	הראל גמל אג"ח קונצרני	הראל גמל מסלול כהלכה	הראל גמל מסלול חו"ל	הראל גמל לגילאי 50 עד 60	הראל גמל לגילאי 50 ומטה	הראל גמל לגילאי 60 ומעלה	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
11,570,880	2,242,902	190,041	2,033,854	197,997	247,987	177,836	57,241	45,657	11,162	1,987,660	453,003	1,153,312	20,369,532	
224,743	304,529	12,449	120,113	3,414	5,110	7,923	1,711	7,568	265	277,476	75,947	167,785	1,209,033	תקבולים מדמי גמולים
3	7	1	3	-	-	2	-	-	-	6	3	4	29	תקבולים מדמי סליקה
535,060	68,305	6,567	85,868	13,398	12,364	9,253	2,459	1,943	759	54,881	13,394	49,825	854,076	תשלומים לעמיתים
8,479	14,925	6,820	3,871	-	16	218	286	1,403	162	64,797	50,816	33,168	184,961	העברות צבירה לקופה
1,812	2,642	6,119	704	52	116	189	119	1,212	5	19,107	43,948	5,363	81,388	העברות מחברות ביטוח
97,822	219,842	22,974	123,657	3,773	10,087	5,837	2,450	6,958	2,611	467,693	188,578	242,059	1,394,341	העברות מקרנות פנסיה חדשות
64,442	86,407	39,320	79,589	91,577	28,269	15,514	1,472	4,876	7,245	173,851	53,003	125,171	770,736	העברות מקופות גמל העברות בין מסלולים
39,882	10,119	1,102	4,830	486	191	773	101	649	45	7,534	4,149	9,086	78,947	העברות צבירה מהקופה
7,981	4,877	678	1,824	349	304	153	87	116	-	3,135	2,369	753	22,626	העברות לחברות ביטוח העברות לקרנות פנסיה חדשות
377,925	97,222	12,474	59,671	4,191	6,226	7,161	2,346	1,136	690	101,463	27,560	66,841	764,906	העברות לקופות גמל
198,558	103,271	18,931	98,220	35,767	26,652	29,541	5,407	1,269	2,829	121,504	62,916	65,871	770,736	העברות בין מסלולים
(451,791)	108,327	42,048	43,276	54,609	5,115	(15,870)	(3,614)	11,279	6,459	491,812	239,351	263,210	794,211	העברות צבירה, נטו
(184,091)	(26,547)	(17,505)	(9,755)	(732)	(1,179)	(3,288)	(1,481)	(1,802)	(377)	(65,998)	(28,835)	(21,447)	(363,037)	עודף הפסדים על הוצאות לשנה מועבר מדוח הכנסות והוצאות
10,624,684	2,560,913	220,467	2,101,623	241,890	244,669	157,350	51,398	60,759	16,750	2,636,075	726,075	1,513,039	21,155,692	זכויות העמיתים ליום 31 בדצמבר של השנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017													זכויות עמיתים ליום 1 בינואר של השנה
הראל גמל לגילאי 60 ומעלה	הראל גמל לגילאי 50 ומטה	הראל גמל לגילאי 50 עד 60	הראל גמל מסלול ח'ל	הראל גמל מסלול כהלכה	הראל גמל אג"ח קונצרני	הראל גמל מסלול שקלי	הראל גמל אג"ח ללא מניות	הראל גמל שקלי טווח קצר	הראל גמל אג"ח עד 10% מניות	הראל גמל מסלול מניות	הראל גמל אג"ח עד 20% מניות	הראל גמל אג"ח עד 25% מניות	
סה"כ													
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
18,427,703	677,063	163,587	1,342,384	7,827	35,337	42,202	186,800	261,579	245,613	1,888,977	138,916	1,816,801	11,620,617
1,045,631	138,805	60,866	289,285	490	2,042	2,356	7,636	7,078	1,992	98,430	10,188	211,456	215,007
10	-	-	3	-	-	-	1	-	-	1	1	2	2
811,078	30,906	8,099	39,421	144	1,812	2,399	5,923	12,954	14,785	77,858	3,600	54,883	558,294
96,532	18,986	18,734	25,860	52	428	1,459	104	674	396	5,582	2,967	9,810	11,480
32,248	2,950	14,719	8,026	-	292	-	97	414	-	489	1,150	1,035	3,076
1,266,589	234,177	144,151	321,318	1,943	4,931	13,128	11,799	9,782	3,507	141,354	17,451	208,357	154,691
610,863	133,434	76,876	130,801	3,053	5,608	4,756	7,063	9,692	4,719	65,764	34,593	60,595	73,909
60,835	3,305	1,785	3,692	-	11	542	320	668	566	11,152	1,878	7,761	29,155
15,322	1,214	322	4,906	2	161	-	13	-	39	558	189	2,831	5,087
692,629	30,920	12,797	70,175	988	2,344	2,287	5,849	6,151	9,045	68,447	14,595	80,121	388,910
610,863	28,092	24,810	123,978	1,470	455	4,172	32,682	30,435	33,657	100,325	14,654	36,647	179,486
626,583	326,016	214,766	283,254	2,588	8,288	12,342	(19,801)	(16,692)	(34,685)	32,707	24,845	152,437	(359,482)
1,080,683	42,334	21,883	112,155	401	1,802	2,740	9,123	8,976	(138)	91,597	19,691	117,089	653,030
20,369,532	1,153,312	453,003	1,987,660	11,162	45,657	57,241	177,836	247,987	197,997	2,033,854	190,041	2,242,902	11,570,880

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ביאור 1 - כללי

א. הראל גמל (להלן - "הקופה") הינה קופת גמל לחיסכון, לתגמולים ואישיות לפיצויים, לעצמאיים ושכירים, המאושרת על פי חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל).

נכון ליום 31 בדצמבר 2019, הקופה כוללת שלושה עשר מסלולים פעילים:

- (1) הראל גמל מסלול אג"ח עד 25% מניות.
- (2) הראל גמל מסלול אג"ח עד 20% מניות.
- (3) הראל גמל מסלול מניות.
- (4) הראל גמל מסלול אג"ח עד 10% מניות.
- (5) הראל גמל מסלול שקלי טווח קצר.
- (6) הראל גמל מסלול אג"ח ללא מניות.
- (7) הראל גמל מסלול שקלי.
- (8) הראל גמל מסלול אג"ח קונצרני.
- (9) הראל גמל מסלול כהלכה.
- (10) הראל גמל מסלול חו"ל.
- (11) הראל גמל מסלול לגילאי 50 עד 60.
- (12) הראל גמל מסלול לגילאי 50 ומטה.
- (13) הראל גמל מסלול לגילאי 60 ומעלה.

הקופה הוקמה כחברה מוגבלת בערבות בניהול על ידי בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") ונקראה "עצמה קופת תגמולים לעצמאיים ליד בנק לאומי לישראל בע"מ". החל מיום 9 בנובמבר 2003, לאחר אישור הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון, הפכה הקופה לתוכנית ונוהלה עד ליום 28 בדצמבר 2006 על ידי לאומי גמל בע"מ.

בדצמבר 2006, נרכשה הקופה על-ידי הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן - "הראל ביטוח") מאת בנק לאומי והחל מיום 28 בדצמבר 2006, ועד ליום 30 בספטמבר 2016, נוהלה על ידי הראל גמל והשתלמות בע"מ (להלן - "הראל גמל"), וזאת בהתאם להסכם בין הראל ביטוח לבין הראל גמל.

בחודש אוקטובר 2016 בוצע מיזוג במסגרתו מוזגה חברה הראל גמל לתוך הראל פנסיה וגמל בע"מ (לשעבר - "הראל ניהול קרנות בפנסיה בע"מ") וחוסלה ללא פירוק (המיזוג אושר ביום 5 באוקטובר 2016 שהוא יום העסקים הראשון בחודש אוקטובר). הקופה הועברה לניהול הראל פנסיה וגמל בע"מ. העברת הזכויות התבצעה בדרך של העברת נכסים וכתוצאה מהמיזוג לא הייתה פגיעה בעמיתי הקופות המתמזגות ולא נוצרו נכסים או רווחים לחברה המנהלת הראל פנסיה וגמל.

באשר למסלולים בקופה, בחודש יולי 2008 הפכה הקופה לקופה מסלולית עקב הוספת מסלול שקלי ומסלול ללא מניות.

ביום 1 בינואר 2012, מוזגו מסלולי קופת הראל - תעוז (קופה בבעלות הראל חברה לביטוח בע"מ) ומסלולי קופת הראל גמל (קופה שהייתה בבעלות הראל גמל) (להלן - הקופות המתמזגות) לתוך קופת הראל - עצמה. שמה של הקופה הממוזגת שונה להראל עצמה תעוז. המיזוג בוצע כך שהראל-תעוז מוזגה באופן מלא לתוך הראל-עצמה ואילו הראל קופת גמל מוזגה באופן טכני לתוך הראל-עצמה, באופן שמבנה הבעלויות במסלולים של הקופות המתמזגות נשמר.

ביום 1 בינואר 2016, מוזגה הראל עתידית קופות גמל בע"מ (להלן - הראל עתידית) לתוך הראל גמל והשתלמות בע"מ (להלן - הראל גמל), תוך חיסולה ללא פירוק, וקופת הגמל הראל גילעד גמל (קופה בניהול של הראל עתידית) מוזגה, מיזוג טכני, לתוך הקופה.

להלן מסלולי קופת גילעד גמל שמוזגו כאמור לתוך הקופה:

- (1) הראל גילעד גמל כללי, להלן "הראל גמל אג"ח עד 20% מניות".
- (2) הראל גילעד גמל כללי 2, להלן "הראל גמל לגילאי 50 ומטה".
- (3) הראל גילעד גמל ניב (עד 10% מניות), להלן "הראל גמל לגילאי 60 ומעלה".
- (4) הראל גילעד גמל כהלכה, להלן "הראל גמל מסלול כהלכה".
- (5) הראל גילעד גמל אג"ח, להלן "הראל גמל מסלול חו"ל".

העברות הזכויות כאמור התבצעו בדרך של העברת נכסים וכתוצאה מהמיזוגים לא היתה פגיעה בעמיתי הקופה המתמזגות ולא נוצרו נכסים או רווחים לחברה המנהלת הראל גמל.

לפרטים בדבר מסלולי השקעה מתואמי גיל, ראה סעיף ג' להלן.

ביאור 1 - כללי (המשך)

ב. החברה המנהלת

נכון ליום 31 בדצמבר 2019 הקופה מנוהלת על ידי הראל פנסיה וגמל בע"מ חברה בבעלות מלאה בעקיפין, של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ.

קיימת הפרדה מלאה בין החברה המנהלת ונכסיה לבין הקופה ונכסיה. נתוני החברה המנהלת מוצגים בדוחות כספיים נפרדים בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

ג. מסלולי השקעה מתואמי גיל

חוזר ממונה 7-9-2015, שעניינו מסלולי השקעה בקופות גמל, קובע כי גוף מוסדי ינהל בכל קופת גמל בניהולו, פרט למסלולי השקעה מתמחים, מסלולי השקעה המותאמים לגיל העמיתים (אפשרות לבחירה בין שני מודלים: מודל ראשון עד גיל 50, בין גיל 50 ל-60 ומעל גיל 60 ומודל שני אוכלוסיות בטווח גילאים של 5-10 שנים), בהם ינוהלו כספי עמיתים שלא בחרו במסלול השקעה אחר.

בהתאם לכך, החל מיום 1 בינואר 2016, שונתה מדיניות ההשקעה של מסלולי השקעה קיימים בקופה, למסלולי השקעה תלויי גיל, ובהתאם שונו שמות המסלולים, כדלקמן:

- מסלול "הראל קופת גמל" שונה למסלול "הראל גמל מסלול לגילאי 50 עד 60".
- מסלול "הראל גילעד גמל כללי 2" שונה למסלול "הראל גמל מסלול לגילאי 50 ומטה".
- מסלול "הראל גילעד גמל ניב (עד 10% מניות)" שונה למסלול "הראל גמל מסלול לגילאי 60 ומעלה".

מסלולי ההשקעה כאמור, הוצגו בדוחות הכספיים כמסלולים חדשים, החל מיום 1 בינואר 2016. מספרי השוואה לתקופות קודמות בגין מסלול הראל גמל מסלול לגילאי 50 עד 60, הוצגו בשמו הקודם של המסלול (הראל קופת גמל).

ד. מדיניות ההשקעה

השקעות הקופה מבוצעות על-פי מדיניות ההשקעות הכוללת שנקבעת על-ידי הדירקטוריון, וועדת ההשקעות בחברה המנהלת ובהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

ה. הגדרות

בדוחות כספיים אלה:

- (1) הקופה - הראל קופת גמל.
- (2) החברה המנהלת - הראל פנסיה וגמל בע"מ.
- (3) רשות שוק ההון - רשות שוק ההון ביטוח וחיסכון.
- (4) הממונה - הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.
- (5) חוק הפיקוח - חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005, והתקנות שהותקנו מכוחו.
- (6) צדדים קשורים ובעלי עניין - כהגדרתם בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012.
- (7) מדד - מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

ביאור 2 - מדיניות חשבונאית

הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם לחוק הפיקוח ובתאם להוראות הגילוי והדיווח שנקבעו על ידי הממונה בפרק דין וחשבון לציבור שבקודקס הרגולציה.

המדיניות החשבונאית המפורטת להלן יושמה בעקביות לכל התקופות המוצגות בדוחות כספיים אלה על ידי הקופה.

הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על ידי דירקטוריון החברה המנהלת ביום 24 במרס, 2020.

א. בסיס הערכת נכסים

הנכסים בדוח על המצב הכספי מוצגים כלהלן:

- (1) מזומנים ושווי מזומנים - יתרות ופקדונות בבנקים ובמוסדות כספיים שהופקדו לתקופה מקורית שאינה עולה על שלושה חודשים, ואשר לא חל עליהם כל שעבוד או מגבלה אחרת. מזומנים ושווי מזומנים כוללים ריבית שנצברה למועד הדיווח.
- (2) ניירות ערך סחירים בארץ - השער הידוע שפורסם בבורסה למועד הדיווח.
- (3) ניירות ערך סחירים בחו"ל - לפי השער הידוע הקובע שנקבע לנייר הערך ביום המסחר האחרון בשנת הדיווח שנתקיים בבורסה בחו"ל או בשוק מוסדר בו הוא נסחר ולפי שערי החליפין היציגים למועד הדיווח.
- (4) השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים וכן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בעלות מתואמת, אשר מידע לגבי השווי ההוגן ניתן לצרכי ביאור בלבד (אגרות חוב קונצרניות בלתי סחירות, שטרי הון בלתי סחירים, פקדונות והלוואות), חלקם משוערכים לפי שווי הוגן המחושב לפי מודל המבוסס על תזרימי מזומנים, כאשר שיעורי הריבית להיוון נקבעים על ידי החברה המספקת ציטוט ריביות ביחס לדירוגי הסיכון השונים (להלן: "החברה המצטטת") וחלקם משוערכים על פי ציטוטי שערים על ידי החברה המצטטת. המודל של החברה המצטטת מתבסס על חלוקת השוק הסחיר לעשירונים בהתאם לתשואה לפדיון של נכסי החוב וקביעת המיקום של הנכס הלא סחיר באותם עשירונים וזאת בהתאם לפרמיית הסיכון הנגזרת ממחירי עסקאות/הנפקות בשוק הלא סחיר. ציטוטי המחירים ושיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעים על ידי חברת מרווח הוגן, חברה המספקת ציטוטי מחירים ושערי ריבית לגופים מוסדיים לשערוך נכסי חוב לא סחירים.
- (5) השקעות בלתי סחירות בקרנות הון סיכון ובקרנות השקעה - לפי שווי ההוגן של ההשקעות על בסיס הדיווח שהתקבל לאחרונה לפני מועד הדיווח, בהתאם לדיווחים של הקרן או של מוסד פיננסי מוכר, שמתקבלים אחת לשנה לפחות.
- (6) חוזים עתידיים ועסקאות החלפה לא סחירים - ההשקעה מוצגת ע"פ שווי ההוגן כהפרש בין השווי המהווה של הנכס העתידי בקיוויו ההתחייבות העתידית בגין העסקה. יתרת זכות הנובעת מעודף ההתחייבויות העתידיות על הנכסים העתידיים מוצגת בסעיף זכאים ויתרות זכות. בטחונות בגין חוזים עתידיים לא סחירים מסווגים לסעיף חייבים/זכאים.
- (7) יחידות בקרן להשקעה משותפת בנאמנות - לפי השער הקובע שפורסם שנקבע לנייר הערך ביום המסחר האחרון בבורסה או בשוק מוסדר בו הוא נסחר.
- (8) אופציות וכתבי אופציות בלתי סחירים - לפי תחשיב כלכלי המבוסס על מודל Black&Scholes. יתרת זכות הנובעת מהתייחבויות בגין אופציות מוצגת בסעיף זכאים ויתרות זכות.
- (9) אגרות חוב להמרה ופקדונות מובנים אשר משובצים בהם נגזרים פיננסיים נוספים, ואשר התשואה בגינם תלויה בתשואות תיקי נכסים, במדדי מניות, שערי ריבית וכד' והינן בלתי סחירות מוצגות בהתאם לציטוט המתקבל מחברת מרווח הוגן, או מגורם אחר, לפי העניין.
- (10) מניה לא סחירה - בהתאם להערכת מומחה שתתקבל אחת לשנה לפחות.
- (11) נדל"ן להשקעה - לפי שווי הוגן על בסיס הערכת שמאי נדל"ן להשקעה המבוצע לכל הפחות אחת לשנה, למעט לגבי נכסים שנרכשו בשנת הדוח המוצגים לפי מחיר העסקה.
- (12) דיבידנד לקבל - דיבידנד שהוכרז וטרם התקבל עד למועד הדיווח.
- (13) ריבית לקבל - ריבית והפרשי הצמדה של אגרות חוב סחירות לאחר יום ה-EX וטרם עבר יום התשלום עד למועד הדיווח.
- (14) פדיון לקבל - קרן החוב המיועדת לפדיון לאחר יום ה-EX וטרם עבר יום התשלום עד למועד הדיווח מוצג יחד עם הנכס.

ביאור 2 - מדיניות חשבונאית (המשך)

א. בסיס הערכת נכסים (המשך)

(15) יתרות הנקובות במטבע חוץ או הצמודות לשער מטבע חוץ - לפי השער היציג למועד הדיווח. להלן נתונים לגבי מדד המחירים לצרכן ושער החליפין של הדולר:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
%	%	%
0.30	1.20	0.30
(9.83)	8.10	(7.79)

שיעור עליית (ירידת) מדדים נבחרים:

שיעור שינוי מדד המחירים לצרכן (לפי המדד הידוע ביום המאזן)

שיעור שינוי שער החליפין של הדולר של ארה"ב

ב. הכרה בהכנסות והוצאות

ההכנסות וההוצאות נכללות בדוחות הכספיים על בסיס מצטבר.

ג. זכויות העמיתים

הפקדות לקופה ומשיכות מהקופה נכללות בדוחות הכספיים על בסיס מזומן, על פי מועד התקבול/התשלום בפועל.

ד. שימוש באומדנים

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם לכללים שנקבעו על ידי הממונה, נדרשת ההנהלה להשתמש באומדנים והערכות לגבי עסקאות או עניינים אשר השפעתם הסופית על הדוחות הכספיים איננה ניתנת לקביעה מדויקת בעת עריכתם. אף שאומדנים או הערכות נעשים לפי מיטב שיקול הדעת של ההנהלה, השפעתם הסופית של עסקאות או עניינים כאמור עשויה להיות שונה מהאומדנים או מההערכות שנעשו לגביהם.

ביאור 3 - חייבים ויתרות חובה

ליום 31 בדצמבר 2019													
הראל גמל עד 25% מניות	הראל גמל עד 20% מניות	הראל גמל עד 10% מניות	הראל גמל עד 5% מניות	הראל גמל עד 2% מניות	הראל גמל עד 1% מניות	הראל גמל עד 0.5% מניות	הראל גמל עד 0.2% מניות	הראל גמל עד 0.1% מניות	הראל גמל עד 0.05% מניות	הראל גמל עד 0.02% מניות	הראל גמל עד 0.01% מניות	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
1,577	490	104	293	26	10	23	-	-	-	-	-	3,921	ריבית ודיבידנד לקבל
536	51	17	156	-	1	-	-	-	-	-	-	1,101	מוסדות
779	487	-	422	-	-	-	-	-	-	-	-	1,985	סכומים לקבל בגין נדל"ן (*)
842	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	842	סכומים לקבל מחברות ביטוח
42,659	10,216	4,329	4,786	282	62	34	574	178	18,607	7,166	7,358	96,251	בטחונות בגין פעילות בנגזרים
47	18	-	12	2	2	-	-	-	19	7	14	121	חייבים בגין משכנתאות
4,445	885	19	729	156	-	46	-	2	462	87	218	7,049	חייבים בגין השקעות (*)
-	471	207	1,692	132	4	20	3	5	-	477	3,181	6,192	חייבים קופות
-	-	-	-	-	253	-	-	-	-	100	-	353	אחרים
50,885	12,618	4,676	8,090	598	332	123	577	185	20,317	8,150	11,264	117,815	סך הכל חייבים ויתרות חובה

ליום 31 בדצמבר 2018													
הראל עד 25% מניות	הראל עד 20% מניות	הראל גמל עד 10% מניות	הראל גמל עד 5% מניות	הראל גמל עד 2% מניות	הראל גמל עד 1% מניות	הראל גמל עד 0.5% מניות	הראל גמל עד 0.2% מניות	הראל גמל עד 0.1% מניות	הראל גמל עד 0.05% מניות	הראל גמל עד 0.02% מניות	הראל גמל עד 0.01% מניות	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
2,554	633	169	385	37	18	33	-	-	-	-	-	5,499	ריבית ודיבידנד לקבל
1,335	50	51	49	-	-	-	-	-	-	-	-	1,676	מוסדות
4,853	971	-	886	-	-	-	-	-	-	-	-	7,538	סכומים לקבל בגין נדל"ן (*)
818	92	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	913	סכומים לקבל מחברות ביטוח
64,384	13,437	6,367	8,339	437	-	271	1,480	441	29,045	9,418	7,204	140,823	בטחונות בגין פעילות בנגזרים
33	10	-	7	1	1	-	-	-	11	3	7	73	חייבים בגין משכנתאות
1,934	285	25	287	65	1	29	-	-	247	46	170	3,089	חייבים בגין השקעות (*)
75,911	15,478	6,612	9,953	540	20	333	1,480	442	30,979	9,822	8,041	159,611	סך הכל חייבים ויתרות חובה

(*) ליתרה בגין צדדים קשורים ראה באור 13 בדבר יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים.

ביאור 4 - נכסי חוב סחירים

ליום 31 בדצמבר 2019													
הראל גמל עד 25% מניות	הראל גמל אג"ח עד 20%	הראל גמל אג"ח עד 10%	הראל גמל שקלי טווח קצר	הראל גמל אג"ח ללא מניות	הראל גמל מסלול שקלי	הראל גמל אג"ח קונצרני	הראל גמל מסלול כהלכה	הראל גמל מסלול חוו"ל	הראל גמל לגילאי 50 עד 60	הראל גמל לגילאי 50 ומטה	הראל גמל לגילאי 60 ומעלה	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
3,589,253	985,263	47,869	894,080	175,761	113,288	99,377	73,199	3,722	643,405	230,294	633,178	7,488,821	אגרות חוב ממשלתיות
1,111,175	343,635	1,682	274,423	7,719	34,118	9,973	-	5,520	372,831	109,517	212,879	2,510,141	אגרות חוב קונצרניות:
4,312	723	73	668	-	-	-	-	-	624	117	317	6,845	שאינן ניתנות להמרה
1,115,487	344,358	1,755	275,091	7,719	34,118	9,973	-	5,520	373,455	109,634	213,196	2,516,986	שניתנות להמרה
4,704,740	1,329,621	49,624	1,169,171	183,480	147,406	109,350	73,199	9,242	1,016,860	339,928	846,374	10,005,807	סך הכל נכסי חוב סחירים
ליום 31 בדצמבר 2018													
הראל גמל עד 25% מניות	הראל גמל אג"ח עד 20%	הראל גמל אג"ח עד 10%	הראל גמל שקלי טווח קצר	הראל גמל אג"ח ללא מניות	הראל גמל מסלול שקלי	הראל גמל אג"ח קונצרני	הראל גמל מסלול כהלכה	הראל גמל מסלול חוו"ל	הראל גמל לגילאי 50 עד 60	הראל גמל לגילאי 50 ומטה	הראל גמל לגילאי 60 ומעלה	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
3,428,248	780,455	37,558	744,772	207,987	99,058	99,934	51,388	2,842	586,324	165,021	521,885	6,725,613	אגרות חוב ממשלתיות
1,149,505	341,230	1,371	287,187	9,286	38,893	13,457	-	29,372	398,745	97,470	225,968	2,597,925	אגרות חוב קונצרניות:
7,165	1,124	99	1,160	-	4	-	-	11	916	119	383	10,981	שאינן ניתנות להמרה
1,156,670	342,354	1,470	288,347	9,286	38,897	13,457	-	29,383	399,661	97,589	226,351	2,608,906	שניתנות להמרה
4,584,918	1,122,809	39,028	1,033,119	217,273	137,955	113,391	51,388	8,283	985,985	262,610	748,236	9,334,519	סך הכל נכסי חוב סחירים

ביאור 5 - נכסי חוב שאינם סחירים

ליום 31 בדצמבר 2019											
הראל אג"ח עד 25% מניות	הראל אג"ח עד 20% מניות	הראל גמל מסלול מניות	הראל גמל אג"ח עד 10% מניות	הראל גמל שקלי טווח קצר	הראל גמל אג"ח ללא מניות	הראל גמל מסלול שקלי	הראל גמל אג"ח קונצרני	הראל גמל מסלול חו"ל	הראל גמל עד 60 לגילאי 50 ומטה	הראל גמל לגילאי 60 ומעלה	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
197,204	46,469	93	33,462	-	2,912	922	332	-	39,302	27,725	360,163
64,673	6,963	3	4,308	-	807	546	91	-	7,288	5,274	92,590
153,240	60,868	4,712	50,417	1,111	3,176	2,056	1,747	448	117,538	39,708	464,926
1,976,123	597,433	390	460,972	3,388	60,432	28,237	9,334	-	546,945	390,063	4,242,587
2,391,240	711,733	5,198	549,159	4,499	67,327	31,761	11,504	448	711,073	462,770	5,160,266
2,391,240	711,733	5,198	549,159	4,499	67,327	31,761	11,504	448	711,073	462,770	5,160,266

אגרות חוב
קונצרניות:

שאינן ניתנות
להמרה

פקדונות בבנקים
הלוואות לעמיתים
הלוואות לאחרים

סך הכל נכסי חוב
שאינם סחירים (*)

(*) השווי ההוגן של נכסי חוב לא סחירים שהוצגו בעלות מתואמת:

ליום 31 בדצמבר 2019					
הראל אג"ח עד 25% מניות		הראל גמל לגילאי 50 עד 60		סה"כ	
שווי	ערך	שווי	ערך	שווי	ערך
הוגן	בספרים	הוגן	בספרים	הוגן	בספרים
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
17,834	17,834	1,110	1,110	18,944	18,944

הלוואות

ביאור 5 - נכסי חוב שאינם סחירים (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2018												אגרות חוב קונצרניות : שאינן ניתנות להמרה פקדונות בבנקים הלוואות לעמיתים הלוואות לאחרים סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים (*)
הראל אג"ח עד 25% מניות	הראל אג"ח עד 20% מניות	הראל גמל מסלול מניות	הראל גמל אג"ח עד 10% מניות	הראל גמל שקלי טווח קצר	הראל גמל אג"ח ללא מניות	הראל גמל מסלול שקלי	הראל אג"ח קונצרני	הראל גמל מסלול חו"ל	הראל גמל לגילאי 50 עד 60	הראל גמל לגילאי 50 ומטה	הראל גמל לגילאי 60 ומעלה	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
253,581	52,322	91	40,057	424	4,361	1,423	339	-	44,795	10,954	29,048	437,395
80,481	6,456	10	4,930	-	476	-	23	-	6,260	1,567	3,930	104,133
145,819	46,937	4,027	43,860	1,182	2,474	1,682	1,103	232	77,135	18,046	18,022	360,519
2,038,054	529,850	354	429,874	3,392	59,611	31,318	10,537	-	498,734	127,324	333,496	4,062,544
2,517,935	635,565	4,482	518,721	4,998	66,922	34,423	12,002	232	626,924	157,891	384,496	4,964,591

(*) השווי ההוגן של נכסי חוב לא סחירים שהוצגו בעלות מתואמת :

ליום 31 בדצמבר 2018					
הראל אג"ח עד 25% מניות		הראל גמל לגילאי 50 עד 60		סה"כ	
שווי	ערך	שווי	ערך	שווי	ערך
הוגן	בספרים	הוגן	בספרים	הוגן	בספרים
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
20,565	20,565	1,280	1,280	21,845	21,845

הלוואות

ביאור 6 - מניות

ליום 31 בדצמבר 2019

הראל גמל לגילאי 60 ומעלה	הראל גמל לגילאי 50 ומטה	הראל גמל לגילאי 50 עד 60	הראל גמל מסלול חו"ל	הראל גמל אג"ח קונצרני	הראל גמל אג"ח ללא מניות	הראל גמל אג"ח עד 10% מניות	הראל גמל מסלול מניות	הראל גמל אג"ח עד 20% מניות	הראל אג"ח עד 25% מניות	מניות
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
2,083,333	180,805	205,157	514,210	405	5	-	93,740	110,898	248,355	729,758
756,450	43,089	20,956	126,729	-	-	8,291	79,032	12	91,820	386,521
2,839,783	223,894	226,113	640,939	405	5	8,291	172,772	110,910	340,175	1,116,279

מניות סחירות

מניות לא סחירות

סך הכל מניות

ליום 31 בדצמבר 2018

הראל גמל לגילאי 60 ומעלה	הראל גמל לגילאי 50 ומטה	הראל גמל לגילאי 50 עד 60	הראל גמל מסלול חו"ל	הראל גמל אג"ח קונצרני	הראל גמל אג"ח ללא מניות	הראל גמל אג"ח עד 10% מניות	הראל גמל מסלול מניות	הראל גמל אג"ח עד 20% מניות	הראל אג"ח עד 25% מניות	מניות
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,644,296	80,093	130,379	318,166	231	5	-	68,362	89,958	181,964	775,138
666,218	28,580	4,142	61,487	-	-	7,708	77,533	12	78,712	408,044
2,310,514	108,673	134,521	379,653	231	5	7,708	145,895	89,970	260,676	1,183,182

מניות סחירות

מניות לא סחירות

סך הכל מניות

השקעות החברה בנדל"ן מחוץ לישראל מתבצעות באמצעות חברות ושותפויות מחוץ לישראל ולפיכך השקעות אלה מסווגות בסעיף מניות לא סחירות.

ביאור 7 - השקעות אחרות

א. ההרכב:

ליום 31 בדצמבר 2019

התאמת התקציב לתוכנית													
הראל אג"ח עד 25% מניות	הראל אג"ח עד 20% מניות	הראל גמל מסלול מניות	הראל גמל אג"ח עד 10% מניות	הראל גמל אג"ח ללא מניות	הראל גמל מסלול שקלי	הראל גמל אג"ח קונצרני	הראל גמל מסלול כהלכה	הראל גמל הראל גמל מסלול חו"ל	הראל גמל לגילאי 50 עד 60	הראל גמל לגילאי 50 ומטה	הראל גמל לגילאי 60 ומעלה	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
השקעות אחרות													
קרנות ותעודות סל	508,158	120,729	67,939	40,618	303	1,802	1,027	-	2,766	266,808	105,077	92,600	1,207,827
קרנות נאמנות	273,922	93,658	11,265	65,201	7,055	-	4,583	-	3,427	108,135	37,133	61,355	665,734
מכשירים נגזרים	10,056	2,304	1,341	736	-	-	-	927	56	5,175	2,038	1,772	24,405
מוצרים מובנים	22,498	5,976	8	4,400	551	-	431	-	-	7,458	1,835	3,177	46,334
אופציות	8,039	215	124	69	-	-	-	166	5	481	189	165	9,453
אחרות	274	102	45	38	-	-	1	-	-	212	85	75	832
	822,947	222,984	80,722	111,062	7,909	1,802	6,042	1,093	6,254	388,269	146,357	159,144	1,954,585
השקעות אחרות שאינן סחירות													
קרנות השקעה וקרנות הון סיכון	684,610	151,676	2,698	138,585	9,209	-	401	-	-	135,299	19,143	61,104	1,202,725
מכשירים נגזרים	58,380	9,599	1,028	9,085	1,800	40	370	17	186	10,966	2,922	5,275	99,988
מוצרים מובנים	14,633	4,244	5	2,811	375	203	23	-	-	4,038	1,316	2,868	30,516
אחרות	24	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	27
	757,647	165,520	3,731	150,481	11,384	243	794	17	186	150,305	23,381	69,247	1,333,256
סך הכל השקעות אחרות													
	1,580,594	388,504	84,453	261,543	19,293	2,045	6,836	1,110	6,440	538,574	169,738	228,391	3,287,841

ביאור 7 - השקעות אחרות (המשך)

א. ההרכב (המשך):

ליום 31 בדצמבר 2018												
הראל גמל לגילאי 60 ומעלה	הראל גמל לגילאי 50 ומטה	הראל גמל לגילאי 50 עד 60	הראל גמל מסלול חוו"ל	הראל גמל מסלול כהלכה	הראל גמל אג"ח קונצרני	הראל גמל מסלול שקלי	הראל גמל אג"ח ללא מניות	הראל גמל אג"ח עד 10% מניות	הראל גמל מסלול מניות	הראל גמל אג"ח עד 20% מניות	הראל אג"ח עד 25% מניות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
השקעות אחרות סחירות												
1,085,729	53,984	70,483	206,472	2,443	-	914	186	263	47,635	46,789	114,514	542,046
635,972	51,669	28,406	103,132	3,048	-	4,603	19	6,690	61,839	9,209	87,854	279,503
72	3	4	14	-	-	-	-	-	3	3	8	37
31,426	2,230	1,108	5,125	-	-	342	-	362	2,977	3	3,762	15,517
3,610	2	4	9	-	284	-	-	-	2	3	5	3,301
1,617	80	132	317	-	-	1	-	-	67	91	181	748
1,758,426	107,968	100,137	315,069	5,491	284	5,860	205	7,315	112,523	56,098	206,324	841,152
השקעות אחרות שאינן סחירות												
1,077,244	44,191	6,217	107,311	-	-	434	-	9,249	120,421	1,927	121,383	666,111
57,061	2,694	849	2,899	347	435	42	2	770	2,984	226	6,759	39,054
92,194	4,443	1,510	7,194	-	-	62	334	1,193	5,731	7	7,708	64,012
89	3	5	13	-	-	-	-	-	2	3	7	56
1,226,588	51,331	8,581	117,417	347	435	538	336	11,212	129,138	2,163	135,857	769,233
2,985,014	159,299	108,718	432,486	5,838	719	6,398	541	18,527	241,661	58,261	342,181	1,610,385
סך הכל השקעות אחרות												

ביאור 7 - השקעות אחרות (המשך)

ב. מכשירים נג רים:

להלן סכום החשיפה, נטו לנכס הבסיס, המוצג במונחי דלתא של העסקאות הפיננסיות שנעשו לתאריך הדוח הכספי:

ליום 31 בדצמבר 2019													
הראל גמל 25% עד מניות	הראל גמל 20% עד מניות	הראל גמל מסלול מניות	הראל גמל אג"ח עד 10% מניות	הראל גמל טווח קצר שקלי	הראל גמל אג"ח ללא מניות	הראל גמל מסלול שקלי	הראל גמל אג"ח קונצרני	הראל גמל מסלול כהלכה	הראל גמל מסלול ח"ל	הראל גמל לגילאי 50 ומטה	הראל גמל לגילאי 60 ומעלה	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
1,002,309	129,836	75,688	41,431	-	-	-	1	30,285	3,161	291,833	114,855	99,950	מניות
(7,909)	(3,028)	-	(2,835)	-	(417)	-	-	(163)	-	(2,658)	(1,060)	(2,398)	מדד
(1,172,131)	(299,673)	(54,412)	(275,659)	(7,904)	(30,977)	(927)	(15,097)	8,688	(499)	(424,781)	(107,961)	(198,126)	מטבע
(14,707)	(3,753)	(16)	(3,303)	(43)	(401)	(93)	(38)	(191)	(2)	(2,876)	(764)	(2,181)	זר
													ריבית
ליום 31 בדצמבר 2018													
הראל אג"ח עד 25% מניות	הראל גמל אג"ח עד 20% מניות	הראל גמל מסלול מניות	הראל גמל אג"ח עד 10% מניות	הראל גמל טווח קצר שקלי	הראל גמל אג"ח ללא מניות	הראל גמל מסלול שקלי	הראל גמל אג"ח קונצרני	הראל גמל מסלול כהלכה	הראל גמל מסלול ח"ל	הראל גמל לגילאי 50 ומטה	הראל גמל לגילאי 60 ומעלה	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
860,572	157,044	63,124	64,549	-	-	-	1	22,989	3,493	285,436	95,815	73,413	מניות
(9,453)	(2,971)	-	(2,853)	-	(518)	-	-	(174)	-	(3,121)	(992)	(2,476)	מדד
(740,320)	(158,899)	(34,133)	(204,985)	(9,212)	(32,332)	(1,110)	(15,320)	7,592	(1,217)	(297,203)	(64,470)	(132,193)	מטבע
(4,167)	(616)	(2)	(462)	(54)	(73)	(22)	(11)	(12)	(3)	(761)	(79)	(255)	זר
													ריבית

ביאור 8 - נדל"ן להשקעה

א. הרכב ותנועה:

	ליום 31 בדצמבר 2018						ליום 31 בדצמבר 2019					
	הראל גמל לגילאי 60 ומעלה	הראל גמל לגילאי 50 עד 60	הראל גמל אג"ח עד 10% מניות	הראל גמל אג"ח עד 20% מניות	הראל אג"ח עד 25% מניות	סה"כ	הראל גמל לגילאי 60 ומעלה	הראל גמל לגילאי 50 עד 60	הראל גמל אג"ח עד 10% מניות	הראל גמל אג"ח עד 20% מניות	הראל אג"ח עד 25% מניות	סה"כ
	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
יתרה ליום 1 בינואר	188,696	7,503	15,316	24,164	26,596	115,117	204,140	7,791	16,190	24,889	27,316	127,954
רכישות ותוספות	8,832	191	518	521	537	7,065	2,897	62	167	174	182	2,312
התאמת שווי הוגן	6,612	97	356	204	183	5,772	27,995	1,037	2,138	3,363	3,711	17,746
יתרה ליום 31 בדצמבר	204,140	7,791	16,190	24,889	27,316	127,954	235,032	8,890	18,495	28,426	31,209	148,012

ב. נדל"ן להשקעה מוצג על בסיס השווי ההוגן כפי שנקבע בהערכת שווי שבוצעה על ידי מעריכי שווי חיצוניים בלתי תלויים שהינם בעלי כישורים מקצועיים מוכרים וניסיון רב בנוגע למיקום וסוג הנדל"ן שהוערך. הערכות שווי חיצוניות מבוצעות בתקופות שונות עבור נכסים שונים בתיק הנדל"ן להשקעה. בשאר תקופות הדיווח מתבצעות בחינה פנימית, במטרה לוודא שלא חל שינוי מהותי בשווי הנכס בהתאם לפרמטרים שעל בסיסם נערכה הערכת השווי.

הערכת שווי הנדל"ן מתבססת על תזרימי המזומנים השנתיים נטו, המהווים בשיעור היוון המשקף את הסיכונים הספציפיים הגלומים בהם. כאשר קיימים בפועל הסכמי שכירות, אשר התשלומים בגינם שונים מדמי שכירות ראויים, מבוצעות התאמות בכדי לשקף את תשלומי השכירות בפועל בתקופת החוזה.

הערכות השווי מתחשבות בסוג הדיירים הנמצאים בפועל בנכס המושכר או האחראיים למילוי התחייבויות השכירות או אלה העשויים להיות במושכר לאחר השכרת מושכר פנוי, לרבות הערכה כללית לגבי מהימנות האשראי שלהם; חלוקת האחרייות בין הקבוצה והשוכר לגבי אחזקת וביטוח הנכס; ויתרת אורך החיים הכלכלי של הנכס, באותם מקומות שבהם פרמטרים אלו רלוונטיים.

השווי ההוגן נקבע בהתאם למספר מתודולוגיות שיערוך, לרבות, גישת ההשוואה, נכסים דומים והיוון תזרימי המזומנים העתידיים הנובעים מהנכס. שווים של מרבית הנכסים נקבע בהתאם לאמידת תזרימי המזומנים ולגביהם מובאים בחשבון הסיכון המובנה שלהם. מרבית נכסי הנדל"ן המסחרי ונדל"ן המשרדים מהווים בשיעור היוון 4.59% לנדל"ן חו"ל ושיעורי היוון שבין 6.5% ל-8.75% לנדל"ן בישראל וזאת בהתאם לרמת הסיכון המתאימה בנכס.

הערכת השווי לנדל"ן להשקעה בהקמה מבוססת על אמידת השווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה לאחר הקמתו, בניכוי הערך הנוכחי של אומדן עלויות ההקמה הצפויות לנבוע לצורך השלמתו ובניכוי רווח יזמי סביר כאשר רלוונטי, תוך התחשבות בשיעור ההיוון אשר מותאם בגין הסיכונים הרלוונטיים והמאפיינים של הנכס. אומדן השווי ההוגן יגדל באם שיעור ההיוון של תזרימי המזומנים יקטן, ויקטן באם שיעור התפוסה יקטן. הנדל"ן להשקעה מורכב בעיקר מבנייני משרד ונדל"ן מסחרי.

לא קיימים יחסי גומלין פנימיים בין הנתונים המשמעותיים שאינם ניתנים לצפייה.

ביאור 8 - נדל"ן להשקעה (המשך)

ג. לעניין התקשרויות לרכישת נדל"ן להשקעה ולחכירה של נדל"ן להשקעה ראה ביאור 15 ב(2).

ד. להלן פרטים בדבר זכויות במקרקעין המשמשות את הקופה כנדל"ן להשקעה:

מועדי סיום		ליום 31 בדצמבר		
תקופת החכירה		2019	2018	
בשנים		אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
		56,862	49,228	בבעלות
2037 ואילך		178,170	154,912	בחכירה מהוונת(*)

(*) מקרקעין ברחוב יגאל אלון תל אביב, שערכם בספרים, לרבות המבנה, ליום 31 דצמבר 2019 וליום 31 דצמבר 2018 הנו בסך של 154,901 אלפי ש"ח ובסך של 133,796 אלפי ש"ח בהתאמה, חכורה בחכירה מהוונת ממנהל מקרקעי ישראל ומעיריית תל-אביב עד שנת 2060 ועד שנת 2059 בהתאמה

מקרקעין ברחוב קרית נורדאו נתניה, שערכם בספרים, לרבות המבנה, ליום 31 דצמבר 2019 וליום 31 דצמבר 2018 הנו בסך של 23,269 אלפי ש"ח ובסך של 21,116 אלפי ש"ח בהתאמה, חכורה בחכירה מהוונת ממנהל מקרקעי ישראל עד שנת 2064

ה. חלק מהקרקעות בבעלות או בחכירה בישראל טרם נרשם בלשכת רישום המקרקעין לרוב בשל הסדרי רישום או בעיות טכניות.

ביאור 9 - כאים ויתרות זכות

ליום 31 בדצמבר 2019													
הראל אג"ח עד 25%	הראל גמל אג"ח עד 20% מניות	הראל גמל מסלול מניות	הראל גמל אג"ח עד 10% מניות	הראל גמל שקלי טווח קצר	הראל גמל אג"ח ללא מניות	הראל גמל מסלול שקלי	הראל גמל מסלול כהלכה	הראל גמל מסלול חו"ל	הראל גמל לגילאי 50 עד 60	הראל גמל לגילאי 50 ומטה	הראל גמל לגילאי 60 ומעלה	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
1,766	222	26	115	11	11	7	2	6	1	102	165	2,627	חברה מנהלת
1,124	295	490	277	43	58	29	1	5	7	182	314	3,378	מוסדות
28,648	5,913	634	4,132	43	450	93	60	1,156	54	1,888	3,374	52,068	התחייבויות בגין נגזרים
11	169	-	-	-	-	-	-	-	-	32	41	253	שטרות לפרעון
32,304	6,063	553	5,510	-	1,134	-	177	-	83	1,633	3,349	58,968	בטוחות בגין חוזים עתידיים לא סחירים
3,986	1,414	1	880	-	154	106	12	-	-	503	1,033	9,512	זכאים בגין משכנתאות
100	31	-	21	-	3	1	-	-	-	11	22	392	זכאים בגין השקעות
738	54	-	54	-	-	-	-	-	-	-	18	920	הכנסות מראש בגין נדל"ן
-	-	1	2	227	28	2	1	-	-	-	-	262	סכומים לשלם לחברות ביטוח
6,163	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	6,169	זכאים קופות
716	-	-	-	88	-	-	-	9	-	-	239	1,719	אחרים
75,556	14,161	1,705	10,991	415	1,838	238	253	1,176	145	4,351	8,555	136,268	סך הכל זכאים ויתרות זכות

ביאור 9 - כאים ויתרות זכות (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2018													
הראל אג"ח עד 25% מניות אלפי ש"ח	הראל גמל אג"ח עד 20% מניות אלפי ש"ח	הראל גמל מסלול מניות אלפי ש"ח	הראל גמל אג"ח עד 10% מניות אלפי ש"ח	הראל גמל שקלי טווח קצר אלפי ש"ח	הראל גמל אג"ח ללא מניות אלפי ש"ח	הראל גמל מסלול שקלי אלפי ש"ח	הראל גמל אג"ח קונצרני אלפי ש"ח	הראל גמל מסלול כהלכה אלפי ש"ח	הראל גמל מסלול חז"ל אלפי ש"ח	הראל גמל לגילאי 50 עד 60 אלפי ש"ח	הראל גמל לגילאי 50 ומטה אלפי ש"ח	הראל גמל לגילאי 60 ומעלה אלפי ש"ח	סה"כ אלפי ש"ח
7,216	1,280	116	967	103	122	84	26	39	8	1,318	414	832	12,525
1,389	177	127	194	31	232	11	-	22	-	234	27	497	2,941
61,360	13,970	4,087	8,442	99	764	31	439	678	391	21,590	6,190	7,756	125,797
3,773	1,338	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5,111
727	201	-	133	-	26	20	3	-	-	209	58	139	1,516
576	148	-	100	-	18	14	3	-	-	315	41	100	1,315
1,019	131	-	126	-	21	-	-	-	-	128	-	18	1,443
-	-	2	1	227	28	1	1	-	-	1	-	-	261
76,060	17,245	4,332	9,963	460	1,211	161	472	739	399	23,795	6,730	9,342	150,909

חברה מנהלת
מוסדות
התחייבויות בגין נגזרים
בטוחות בגין חוזים עתידיים לא
סחירים
זכאים בגין משכנתאות
זכאים בגין השקעות
הכנסות מראש בגין נדל"ן
סכומים לשלם לחברות ביטוח
סך הכל זכאים ויתרות זכות

ביאור 10 - דמי ניהול

א. הרכב:

דמי ניהול שנגבו מתוך דמי הגמולים :

הראל אג"ח עד 25% מניות
הראל גמל אג"ח עד 20% מניות
הראל גמל מסלול מניות
הראל גמל אג"ח עד 10% מניות
הראל גמל שקלי טווח קצר
הראל גמל אג"ח ללא מניות
הראל גמל מסלול שקלי
הראל גמל אג"ח קונצרני
הראל גמל מסלול כהלכה
הראל גמל מסלול חו"ל
הראל גמל לגילאי 50 עד 60
הראל גמל לגילאי 50 ומטה
הראל גמל לגילאי 60 ומעלה

דמי ניהול שנגבו מתוך סך הנכסים:

הראל אג"ח עד 25% מניות
הראל גמל אג"ח עד 20% מניות
הראל גמל מסלול מניות
הראל גמל אג"ח עד 10% מניות
הראל גמל שקלי טווח קצר
הראל גמל אג"ח ללא מניות
הראל גמל מסלול שקלי
הראל גמל אג"ח קונצרני
הראל גמל מסלול כהלכה
הראל גמל מסלול חו"ל
הראל גמל לגילאי 50 עד 60
הראל גמל לגילאי 50 ומטה
הראל גמל לגילאי 60 ומעלה

סך הכל הוצאות דמי ניהול

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,377	1,187	875
246	203	112
20	29	16
135	68	52
25	16	18
18	19	10
46	31	13
2	2	2
33	44	30
4	4	3
436	440	316
275	447	370
294	269	273
2,911	2,759	2,090
79,789	77,740	72,419
11,579	14,107	15,537
984	1,306	1,486
11,434	11,607	11,865
1,413	1,182	1,119
1,557	1,474	1,485
1,118	1,057	933
319	321	293
307	397	480
54	79	100
9,917	13,886	16,108
1,780	3,844	5,418
6,445	8,836	10,620
126,696	135,836	137,863
129,607	138,595	139,953

ביאור 10 - דמי ניהול (המשך)

ב. שיעור דמי ניהול מעמיתים:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
%	%	%

4.00	4.00	4.00

0.61	0.52	0.76

0.12	0.07	0.06

0.25	0.19	0.19

0.13	0.06	0.06

1.00	0.46	0.99

0.26	0.42	0.21

0.59	0.39	0.29

0.10	0.09	0.29

1.74	0.58	0.92

0.84	1.72	0.73

0.16	0.15	0.22

0.51	0.54	0.49

0.18	0.16	0.13

דמי ניהול מדמי גמולים:

שיעור דמי ניהול שהחברה המנהלת רשאית לגבות על פי הוראות הדין

שיעור דמי ניהול ממוצע שגבתה החברה המנהלת בפועל:

הראל אג"ח עד 25% מניות

הראל גמל אג"ח עד 20% מניות

הראל גמל מסלול מניות

הראל גמל אג"ח עד 10% מניות

הראל גמל שקלי טווח קצר

הראל גמל אג"ח ללא מניות

הראל גמל מסלול שקלי

הראל גמל אג"ח קונצרני

הראל גמל מסלול כהלכה

הראל גמל מסלול חו"ל

הראל גמל לגילאי 50 עד 60

הראל גמל לגילאי 50 ומטה

הראל גמל לגילאי 60 ומעלה

דמי ניהול מסך נכסים:

שיעור דמי ניהול שהחברה המנהלת רשאית לגבות על פי הוראות הדין

שיעור דמי ניהול הממוצע שגבתה החברה המנהלת בפועל:

הראל אג"ח עד 25% מניות

הראל גמל אג"ח עד 20% מניות

הראל גמל מסלול מניות

הראל גמל אג"ח עד 10% מניות

הראל גמל שקלי טווח קצר

הראל גמל אג"ח ללא מניות

הראל גמל מסלול שקלי

הראל גמל אג"ח קונצרני

הראל גמל מסלול כהלכה

הראל גמל מסלול חו"ל

הראל גמל לגילאי 50 עד 60

הראל גמל לגילאי 50 ומטה

הראל גמל לגילאי 60 ומעלה

ביאור 11 - הוצאות ישירות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר						כל המסלולים
2017	2018	2019	2017	2018	2019	
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח			
0.010	0.012	0.013	1,866	2,560	2,768	עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
0.003	0.003	0.001	634	664	139	עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
0.003	0.006	0.010	561	1,224	2,102	הוצאות בגין השקעות לא סחירות
עמלות ניהול חיצוני:						
0.051	0.060	0.077	9,834	12,480	16,835	בגין השקעה בקרנות השקעה
0.035	0.031	0.026	6,754	6,390	5,623	בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
-	-	-	76	55	54	בגין השקעה בנכסים בישראל באמצעות קרנות ותעודות סל
0.005	0.006	0.005	875	1,238	1,054	עמלות אחרות**
0.106	0.119	0.130	20,600	24,611	28,575	סך הכל הוצאות ישירות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר						הראל אג"ח עד 25% מניות
2017	2018	2019	2017	2018	2019	
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח			
0.010	0.013	0.013	1,169	1,394	1,344	עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
0.003	0.003	0.001	384	355	65	עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
0.003	0.005	0.010	339	576	1,048	הוצאות בגין השקעות לא סחירות
						עמלות ניהול חיצוני:
0.055	0.066	0.079	6,359	7,348	8,401	בגין השקעה בקרנות השקעה
0.037	0.030	0.023	4,247	3,294	2,474	בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
						בגין השקעה בנכסים בישראל
						באמצעות קרנות ותעודות סל
*-	*-	*-	50	30	25	באמצעות קרנות ותעודות סל
0.005	0.006	0.004	532	635	463	עמלות אחרות**
0.113	0.123	0.130	13,080	13,632	13,820	סך הכל הוצאות ישירות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר						הראל גמל אג"ח עד 20% מניות
2017	2018	2019	2017	2018	2019	
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח			
0.009	0.011	0.011	175	271	314	עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
0.003	0.003	0.001	65	72	17	עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
0.003	0.006	0.009	58	140	255	הוצאות בגין השקעות לא סחירות
						עמלות ניהול חיצוני:
0.054	0.063	0.088	1,102	1,515	2,421	בגין השקעה בקרנות השקעה
0.036	0.031	0.026	722	746	728	בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
						בגין השקעה בנכסים בישראל
						באמצעות קרנות ותעודות סל
-	-	-	7	6	6	באמצעות קרנות ותעודות סל
0.004	0.007	0.005	89	157	148	עמלות אחרות**
0.109	0.121	0.141	2,218	2,907	3,889	סך הכל הוצאות ישירות

* פחות מ-1 אלפי ש"ח /או מ-0.001%.

** עמלות אחרות כוללות הוצאות בגין קרנות נאמנות בישראל, דמי ניהול משכנתאות והוצאות בגין ניהול תביעה.

ביאור 11 - הוצאות ישירות (המשך)

הראל גמל מסלול מניות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2017	2018	2019	2017	2018	2019
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח		
0.021	0.030	0.032	34	61	80
0.005	0.008	0.001	8	16	2
-	-	*-	-	-	1
0.005	0.008	0.011	8	15	28
0.064	0.071	0.056	106	147	140
0.001	0.001	0.001	2	2	3
*-	0.002	0.002	*-	3	4
0.096	0.119	0.103	158	244	258

עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
הוצאות בגין השקעות לא סחירות
עמלות ניהול חיצוני:
בגין השקעה בקרנות השקעה
בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
בגין השקעה בנכסים בישראל
באמצעות קרנות ותעודות סל
עמלות אחרות**

סך הכל הוצאות ישירות

הראל גמל אג"ח עד 10% מניות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2017	2018	2019	2017	2018	2019
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח		
0.008	0.009	0.009	153	185	192
0.003	0.002	0.001	62	48	12
0.003	0.006	0.008	50	127	181
0.051	0.071	0.090	1,004	1,461	1,990
0.028	0.023	0.020	550	482	448
*-	*-	*-	3	2	2
0.004	0.005	0.004	75	103	91
0.097	0.116	0.132	1,897	2,408	2,916

עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
הוצאות בגין השקעות לא סחירות
עמלות ניהול חיצוני:
בגין השקעה בקרנות השקעה
בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
בגין השקעה בנכסים בישראל
באמצעות קרנות ותעודות סל
עמלות אחרות**

סך הכל הוצאות ישירות

הראל גמל שקלי טווח קצר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2017	2018	2019	2017	2018	2019
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח		
0.006	0.002	0.001	13	4	2
0.002	*-	*-	4	*-	1
*-	*-	*-	*-	1	1
0.008	0.002	0.002	17	5	4

עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
הוצאות בגין השקעות לא סחירות

סך הכל הוצאות ישירות

* פחות מ-1 אלפי ש"ח/או מ-0.001%.

** עמלות אחרות כוללות הוצאות בגין קרנות נאמנות בישראל, דמי ניהול משכנתאות והוצאות בגין ניהול תביעה.

ביאור 11 - הוצאות ישירות (המשך)

הראל גמל אג"ח ללא מניות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2019

2018

2017

אלפי ש"ח

שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת

17

1

31

101

39

18

207

עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך

עמלות דמי שמירה של ניירות ערך

הוצאות בגין השקעות לא סחירות

עמלות ניהול חיצוני:

בגין השקעה בקרנות השקעה

בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל

עמלות אחרות**

סך הכל הוצאות ישירות

הראל גמל מסלול שקלי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2019

2018

2017

אלפי ש"ח

שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת

5

-

3

12

20

עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך

עמלות דמי שמירה של ניירות ערך

הוצאות בגין השקעות לא סחירות

עמלות ניהול חיצוני:

עמלות אחרות**

סך הכל הוצאות ישירות

הראל גמל אג"ח קונצרני

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2019

2018

2017

אלפי ש"ח

שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת

2

1

6

3

27

2

41

עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך

עמלות דמי שמירה של ניירות ערך

הוצאות בגין השקעות לא סחירות

עמלות ניהול חיצוני:

בגין השקעה בקרנות השקעה

בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל

עמלות אחרות**

סך הכל הוצאות ישירות

* פחות מ-1 אלפי ש"ח או מ-0.001%.

** עמלות אחרות כוללות הוצאות בגין קרנות נאמנות בישראל, דמי ניהול משכנתאות והוצאות בגין ניהול תביעה.

ביאור 11 - הוצאות ישירות (המשך)

הראל גמל מסלול כהלכה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2017	2018	2019	2017	2018	2019
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח		
0.027	0.029	0.025	11	16	17
0.004	0.002	*-	2	1	-
0.031	0.031	0.025	13	17	17

עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
סך הכל הוצאות ישירות

הראל גמל מסלול חו"ל

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2017	2018	2019	2017	2018	2019
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח		
0.016	0.021	0.019	2	3	3
0.009	0.008	0.003	1	1	1
0.155	0.141	0.133	14	20	24
0.001	0.001	0.001	*-	*-	*-
*-	*-	*-	*-	*-	*-
0.182	0.170	0.157	17	24	28

עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
עמלות ניהול חיצוני:
בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
בגין השקעה בנכסים בישראל
באמצעות קרנות ותעודות סל
באמצעות קרנות ותעודות סל
עמלות אחרות**
סך הכל הוצאות ישירות

הראל גמל לגילאי 50 עד 60

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2017	2018	2019	2017	2018	2019
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח		
0.010	0.015	0.016	169	346	444
0.003	0.004	0.001	55	95	22
0.003	0.008	0.012	49	193	329
0.062	0.059	0.086	1,025	1,360	2,458
0.039	0.042	0.034	656	970	980
0.001	*-	*-	10	10	11
0.005	0.007	0.006	81	152	159
0.123	0.135	0.155	2,045	3,126	4,403

עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
הוצאות בגין השקעות לא סחירות
עמלות ניהול חיצוני:
בגין השקעה בקרנות השקעה
בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
בגין השקעה בנכסים בישראל
באמצעות קרנות ותעודות סל
עמלות אחרות**
סך הכל הוצאות ישירות

* פחות מ-1 אלפי ש"ח או מ-0.001%.

** עמלות אחרות כוללות הוצאות בגין קרנות נאמנות בישראל, דמי ניהול משכנתאות והוצאות בגין ניהול תביעה.

ביאור 11 - הוצאות ישירות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר						<u>הראל גמל לגילאי 50 ומטה</u>
2017	2018	2019	2017	2018	2019	
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח			
0.012	0.018	0.018	38	109	158	עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
0.004	0.005	0.001	12	29	7	עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
0.004	0.009	0.010	11	50	82	הוצאות בגין השקעות לא סחירות
						עמלות ניהול חיצוני :
0.004	0.018	0.050	13	109	428	בגין השקעה בקרנות השקעה
0.044	0.049	0.038	137	290	330	בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
						בגין השקעה בנכסים בישראל
0.001	0.001	* -	2	3	4	באמצעות קרנות ותעודות סל
0.005	0.007	0.006	14	41	52	עמלות אחרות**
0.074	0.107	0.124	<u>227</u>	<u>631</u>	<u>1,061</u>	סך הכל הוצאות ישירות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר						<u>הראל גמל לגילאי 60 ומעלה</u>
2017	2018	2019	2017	2018	2019	
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח			
0.008	0.011	0.011	77	141	190	עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
0.003	0.003	0.001	29	38	10	עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
0.004	0.008	0.010	35	111	165	הוצאות בגין השקעות לא סחירות
						עמלות ניהול חיצוני :
0.028	0.044	0.060	255	581	1,005	בגין השקעה בקרנות השקעה
0.026	0.028	0.026	234	370	433	בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
						בגין השקעה בנכסים בישראל
* -	* -	* -	2	2	3	באמצעות קרנות ותעודות סל
0.005	0.007	0.006	44	100	105	עמלות אחרות**
0.074	0.101	0.114	<u>676</u>	<u>1,343</u>	<u>1,911</u>	סך הכל הוצאות ישירות

* פחות מ-1 אלפי ש"ח ו/או מ-0.001%.

** עמלות אחרות כוללות הוצאות בגין קרנות נאמנות בישראל, דמי ניהול משכנתאות והוצאות בגין ניהול תביעה.

ביאור 12 - תשואות מסלולי השקעה

תשואה ממוצעת נומינלית ברוטו ל- 5 שנים	תשואה שנתית נומינלית ברוטו					
	2015	2016	2017	2018	2019	
	באחוזים					
4.11	2.54	3.48	6.55	(1.02)	9.31	הראל אג"ח עד 25% מניות
4.15	2.47	3.43	6.64	(0.35)	8.79	הראל גמל אג"ח עד 20% מניות
7.00	3.55	4.97	13.83	(6.43)	21.17	הראל גמל מסלול מניות
3.59	2.19	3.04	5.34	0.12	7.42	הראל גמל אג"ח עד 10% מניות
0.33	0.22	0.22	0.58	0.27	0.36	הראל גמל שקלי טווח קצר
2.65	0.52	2.46	4.32	0.10	5.98	הראל גמל אג"ח ללא מניות
3.24	2.60	2.48	5.90	(1.27)	6.68	הראל גמל מסלול שקלי
3.35	0.78	4.01	6.02	(2.12)	8.38	הראל גמל אג"ח קונצרני
3.34	2.00	1.39	5.36	(2.00)	10.38	הראל גמל מסלול כהלכה
3.42	(0.22)	4.23	4.79	(0.43)	9.04	הראל גמל מסלול חו"ל
-	-	4.01	8.09	(1.74)	11.54	הראל גמל לגילאי 50 עד 60
-	2.65	-	-	-	-	הראל קופת גמל (*)
4.71	1.87	3.93	8.76	(2.98)	12.66	הראל גמל לגילאי 50 ומטה
3.84	2.53	3.34	5.46	(0.67)	8.76	הראל גמל לגילאי 60 ומעלה

(*) מסלול בו שונתה מדיניות ההשקעה למסלול תלוי גיל. ראה ביאור ג1.

ביאור 13 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

א. יתרות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
(12,525)	(2,627)	החברה המנהלת
		צדדים קשורים אחרים:
1,254	1,331	סכומים לקבל בגין נדל"ן
147	5	חייבים בגין השקעות
633,051	478,817	מניות
3,275	12,994	אגרות חוב סחירות
66	-	אגרות חוב בלתי סחירות
78,820	16,443	הלוואות
268,356	201,492	קרנות השקעה
972,444	708,455	

יתרת נכסי חוב וחובות שוטפים הגבוהה ביותר במשך השנה של בעל עניין או צד קשור עמדה על 33,111 אלפי ש"ח.

ב. עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2017	2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
129,607	138,595	139,953	דמי ניהול לחברה המנהלת

ביאור 14 - מסים

להלן פרוט תשלומי המסים שנגבו מהקופה בשנת הדוח:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019											בגין השקעות בניירות ערך זרים בגין שנים קודמות ואחרות סך כל הוצאות מסים
הראל גמל לגילאי 60 ומעלה	הראל גמל לגילאי 50 ומטה	הראל גמל לגילאי 60 עד 50	הראל גמל מסלול חוו"ל	הראל גמל מסלול שקלי	הראל גמל ללא מניות	הראל גמל אג"ח עד 10% מניות	הראל גמל מסלול מניות	הראל גמל אג"ח עד 20% מניות	הראל גמל אג"ח עד 25% מניות	הראל גמל אג"ח עד 25% מניות	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
4,374	273	329	877	11	-	-	182	205	462	2,035	
684	57	(5)	134	-	1	1	203	(23)	8	308	
5,058	330	324	1,011	11	1	1	385	182	470	2,343	

ביאור 15 - התחייבויות תלויות והתקשרויות

א. חובות מעבידים

חוק הגנת השכר, התשי"ח-1958 מטיל התחייבות על הקופה, בנסיבות שפורטו בחוק, בגין חובות של מעבידים לעובדיהם אשר לא סולקו במועדם על ידי העברת כספים לקופה. על פי הערכת החברה המנהלת סכום החוב הכולל של מעבידים לתאריך המאזן הינו כ- 518 אלפי ש"ח.

החברה המנהלת נוקטת באמצעים שונים על מנת לאתר, לזהות ולגבות את חובות מעבידים. האמצעים כוללים מעקב שיטתי ומתמשך של איתור החובות, דיוור המעביד אודות החוב, הגעה להסדרי תשלומים ובמידת הצורך הגשת תביעה משפטית. במקרה של פירוק מוגשת תביעת חוב למוסד לביטוח לאומי באמצעות מפרק החברה.

ב. התקשרויות

(1) לתאריך המאזן התקשרה הקופה בהסכמים להשקעה בקרנות השקעה ובקרנות הון סיכון (להלן: הקרנות) כשותפה מוגבלת. סכומי ההשקעה מועברים בחלקים, בהתאם לדרישותיהן של הקרנות ולהסכמי ההתקשרויות..

להלן סכום ההתחייבות להשקעה כוללת וסכום ההשקעה שטרם נדרש לתאריך המאזן:

31 בדצמבר 2019	
סה"כ התחייבות	סה"כ יתרת התחייבות
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
3,336,542	1,635,537

התחייבות קרנות השקעה

(2) במסגרת הסכם השיתוף שנחתם בין רוכשי נדל"ן להשקעה ובו הוגדרו יחסי השיתוף ועוד, התחייבה הקופה נכון לתאריך המאזן להשקיע בהמשך בהקמה סך של כ- 545 אלפי ש"ח במתחם הארגז בתל אביב.

ג. הקופה אינה ישות משפטית ועל כן ככל שמוגשות תביעות הרי שהן מוגשות נגד החברה המנהלת. לגילוי בדבר תביעות משפטיות שהוגשו נגד החברה המנהלת ראה ביאור 25. א. בדוח הכספי של החברה המנהלת.

ד. שעבודים

קיימים שעבודים על חלק מנכסיה הסחירים של הקופה, לצורך פעילותה השוטפת בנגזרים בסך של 238.5 מיליון ש"ח.

ביאור 16 - אירועים לאחר תאריך הדיווח

א. התפרצות נגיף הקורונה

לאחר תקופת הדוח, נרשמו במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020, ירידות חריגות במדדי המניות הסחורות והאג"ח המובילים בעולם ובישראל, בעקבות התפרצות נגיף הקורונה, אשר משפיעות לרעה על תוצאות פעילות הקופה.

ב. מי וג קופת התגמולים לעובדי בנק דיסקונט לתוך הקופה

ביום 1 בינואר 2020 הושלם הליך מיזוג של קופת התגמולים לעובדי בנק דיסקונט (להלן: "קופת דיסקונט") לקופה וקופת דיסקונט חדלה מלהתקיים.

להלן פירוט המסלולים שמוזגו מקופת דיסקונט לקופת הראל גמל במסגרת המיזוג:

1. מסלול גמל דיסקונט לבני 50 ומטה מוזג לתוך מסלול הראל גמל לגילאי 50 ומטה.
2. מסלול גמל דיסקונט לבני 50-60 מוזג לתוך מסלול הראל גמל לגילאי 50-60.
3. מסלול גמל דיסקונט לבני 60 ומעלה מוזג לתוך מסלול הראל גמל לגילאי 60 ומעלה.
4. מסלול גמל דיסקונט מסלול אג"ח ממשלת ישראל מוזג לתוך מסלול הראל גמל מסלול שקלי.

בהתאם, התקנון המסדיר את הזכויות והחובות של עמיתים אשר היו ערב המיזוג עמיתים בקופת דיסקונט הוא התקנון של הראל קופת גמל.

קופת התגמולים לעובדי בנק דיסקונט

בניהול

הראל פנסיה וגמל בע"מ

**סקירת הנהלה
לשנה שהסתיימה ביום
31 בדצמבר 2019**

תוכן עניינים

1. מאפיינים כלליים של קופת הגמל	3
א. תיאור כללי של קופת הגמל ושל החברה המנהלת אותה	3
ב. מועד הקמת קופת הגמל	3
ג. רשימת מסלולי השקעה, הקודים שלהם ומועד תחילת פעילותם	3
ד. שינויים מהותיים בשנת הדיווח הנובעים ממיזוגים, מכירות או רכישות	4
ה. שיעורי ההפרשות המרביים שרשאית קופת הגמל לקבל ומטרתן	4
ו. שינוי מסמכי יסוד במהלך תקופת הדוח ועד ליום פרסומו	4
2. ניתוח זכויות עמיתי קופת הגמל	5
א. יחס נזילות	5
ב. משך חיים ממוצע של החיסכון	5
ג. שינוי במספר העמיתים	5
ד. ניתוח זכויות העמיתים בקופה	6
3. מידע אודות דמי ניהול	6
א. שיעור דמי הניהול	6
ב. מידע אודות חמשת המעסיקים הגדולים בקופה	8
4. ניתוח מדיניות השקעה	9
א. מדיניות ההשקעה	9
ב. ניתוח והסבר שינויים מהותיים בסעיפי ההשקעות לעומת שנה קודמת	9
5. ניהול סיכונים	11
א. מדיניות ניהול הסיכונים ותיאור השיטות וההערכות בחברה המנהלת	11
ב. סיכוני נזילות	11
ג. סיכוני שוק	13
ד. סיכוני אשראי	17
ה. סיכונים גיאוגרפיים	21
ו. גורמי סיכון נוספים המשפיעים על פעילות הקופה	25
ז. גורמי סיכון על פי טיבם	26
6. נושאים אליהם הפנה רואה החשבון את תשומת ליבו בחוות דעתו	27
7. בקורות ונהלים לגבי גילוי ובקרה פנימית על דיווח כספי	27

1. מאפיינים כלליים של קופת הגמל

א. תיאור כללי של קופת הגמל ושל החברה המנהלת אותה

קופת הגמל:

- שם קופת הגמל: קופת התגמולים לעובדי בנק דיסקונט (להלן "הקופה").
- סוג קופת הגמל: קופת גמל לתגמולים ואישית לפיצויים.
- קוד הקופה: 512267592-00000000000221-0000-000
- סוג העמיתים: עצמאיים ושכירים המפקידים כספי תגמולים ופיצויים.

הקופה מנוהלת בנאמנות בידי חברה מנהלת שהינה משקיע מוסדי. פעילות הקופה כפופה לרישוי המתקבל מרשות שוק ההון בהתאם לדינים הרלוונטיים החלים על פעילותה המפוקחת על ידי הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן - "הממונה על שוק ההון" או "הממונה").

החברה המנהלת:

- שם החברה המנהלת: הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן - "החברה המנהלת", או "החברה").
- החברה המנהלת הינה חברה בבעלות מלאה, בעקיפין, של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ (להלן - "הראל השקעות"), בהיותה מוחזקת ב-100% בידי הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן - "הראל ביטוח"), חברה בבעלות מלאה של הראל השקעות.
- בשנת הדיווח לא חלו שינויים במבנה האחזקות של החברה המנהלת.
- לפרוט מבנה האחזקות של החברה המנהלת, ראה סעיף 1.1.2 בדוח תאור עסקי תאגיד של החברה המנהלת.

ב. מועד הקמת קופת הגמל

הקופה הוקמה בשנת 1944 ועד ליום 31 במרס 2008 הייתה קופת גמל הפועלת כתאגיד. ביום 1 באפריל 2008 הפכה הקופה התאגידית לקופת גמל ענפית, כהגדרתה בחוק קופות הגמל, המנוהלת בנאמנות בידי חברה מנהלת, המנהלת בנאמנות את קופת התגמולים לעובדי בנק דיסקונט.

ביום 8 באוקטובר 2018 הושלמה עסקה במסגרתה רכשה הראל פנסיה וגמל מבנק דיסקונט לישראל בע"מ את הקופה וביום 1 בינואר 2019 הועברה הקופה לניהולה של הראל פנסיה וגמל בע"מ והחל ממועד זה הפסיקה הקופה להיות קופת גמל ענפית.

נכון ליום 31 בדצמבר 2019 כוללת הקופה ארבעה מסלולי השקעה. ראה גם סעיף ג' להלן.

ג. רשימת מסלולי השקעה, הקודים שלהם ומועד תחילת פעילותם

להלן רשימת מסלולי ההשקעה בקופה, הקודים שלהם ומועדי תחילת פעילותם:

שם המסלול	קוד המסלול	מועד תחילת פעילות
גמל דיסקונט אג"ח ממשלת ישראל	512267592-00000000000221-2234-000	2013
גמל דיסקונט לבני 50 ומטה	512267592-00000000000221-9927-000	2016
גמל דיסקונט לבני 50 עד 60	512267592-00000000000221-9928-000	2016
גמל דיסקונט לבני 60 ומעלה	512267592-00000000000221-9929-000	2016

ד. שינויים מהותיים בשנת הדיווח הנובעים ממיזוגים, מכירות או רכישות

ביום 1 בינואר 2019 הועברה הקופה לניהולה של הראל פנסיה וגמל בע"מ. החל מיום זה הפסיקה הקופה להיות קופת גמל ענפית, כהגדרתה בחוק קופות הגמל.

ביום 1 לינואר 2020 הושלם הליך מיזוג של קופת התגמולים לעובדי בנק דיסקונט (להלן: "קופת דיסקונט"), לקופת הגמל "הראל קופת גמל" (להלן: "קופת הראל גמל") המנוהלת על ידי חברת הראל פנסיה וגמל בע"מ.

להלן פירוט המסלולים שמוזגו מקופת דיסקונט לקופת הראל גמל במסגרת המיזוג:

1. מסלול גמל דיסקונט לבני 50 ומטה מוזג לתוך מסלול הראל גמל לגילאי 50 ומטה.
 2. מסלול גמל דיסקונט לבני 50-60 מוזג לתוך מסלול הראל גמל לגילאי 50-60.
 3. מסלול גמל דיסקונט לבני 60 ומעלה מוזג לתוך מסלול הראל גמל לגילאי 60 ומעלה.
 4. מסלול גמל דיסקונט מסלול אג"ח ממשלת ישראל מוזג לתוך מסלול הראל גמל מסלול שקלי.
- בהתאם, התקנון המסדיר את הזכויות והחובות של עמיתים אשר היו ערב המיזוג עמיתים בקופת דיסקונט הוא התקנון של הראל קופת גמל.

ה. שיעורי הפרשות המרביים שרשאית קופת הגמל לקבל ומטרתן

- הפרשות מעביד: לפי השיעורים והתנאים הקבועים בתקנה 19 לתקנות מס הכנסה.
 הפרשות עובד: לפי השיעורים והתנאים הקבועים בתקנה 19 לתקנות מס הכנסה.
 הפרשות מעביד: עד 8 1/3% מהמשכורת- על חשבון פיצויים.
 הפרשות עצמאי: לפי תקנות מס הכנסה- על חשבון תגמולים.

ו. שינוי מסמכי יסוד במהלך תקופת הדוח ועד ליום פרסומו

אין שינוי.

2. ניתוח כויות עמיתי קופת הגמל

א. יחס נזילות

שיעור הסכומים שהעמיתים בקופת הגמל רשאים למשוך ממנה מתוך כלל נכסי קופת הגמל, לתאריך הדוח:

2019	
%	
90.41	גמל דיסקונט אג"ח ממשלת ישראל
54.82	גמל דיסקונט לבני 50 ומטה
71.88	גמל דיסקונט לבני 50 עד 60
96.17	גמל דיסקונט לבני 60 ומעלה

ב. משך חיים ממוצע של החיסכון

משך החיים הממוצע של זכויות העמיתים, עבור אותם עמיתים שחשכונוניהם טרם הבשילו:

2019	
שנים	
8.60	גמל דיסקונט אג"ח ממשלת ישראל
11.50	גמל דיסקונט לבני 50 ומטה
6.38	גמל דיסקונט לבני 50 עד 60
8.02	גמל דיסקונט לבני 60 ומעלה

ג. שינוי במספר העמיתים

להלן השינוי במספר חשבונות עמיתי הקופה בשנת הדוח, בגין כל מסלולי הקופה:

מספר חשבונות העמיתים				סוג העמיתים
לסוף השנה	נסגרו השנה	נפתחו השנה	לתחילת השנה	
3,160	403	78	3,485	שכירים
392	74	38	428	עצמאיים
3,552	477	116	3,913	סה"כ

ד. ניתוח זכויות העמיתים בקופה

ליום 31 בדצמבר			
2018		2019	
סך נכסים, נטו	מספר חשבונות	סך נכסים, נטו	מספר חשבונות
באלפי ש"ח		באלפי ש"ח	
811,637	1,893	656,535	1,577
874,233	2,020	881,740	1,975
1,685,870	3,913	1,538,275	3,552
36	10	39	10

חשבונות פעילים

חשבונות לא פעילים (*)

סה"כ

(*) מתוכם חשבונות לא פעילים ביתרה של עד 8,000 ש"ח

3. מידע אודות דמי ניהול

א. שיעור דמי הניהול

גמל דיסקונט אג"ח ממשלת ישראל

מספר חשבונות העמיתים ליום 31 בדצמבר 2019	
עמיתים פעילים	דמי ניהול מהפקדות
עמיתים לא פעילים	0%
33	16

דמי ניהול מנכסים
0.25%-0%

סך הנכסים, נטו באלפי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019	
עמיתים פעילים	דמי ניהול מהפקדות
עמיתים לא פעילים	0%
14,773	5,489

דמי ניהול מנכסים
0.25%-0%

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהעמיתים במסלול, נוסף לדמי הניהול, הינו 3 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 10 בדבר הוצאות ישירות בדוח הכספי.

גמל דיסקונט לבני 50 ומטה

מספר חשבונות העמיתים ליום 31 בדצמבר 2019	
עמיתים פעילים	דמי ניהול מהפקדות
עמיתים לא פעילים	0%
32	46
4	8

דמי ניהול מנכסים

0.25%-0%

0.5%-0.25%

סך הנכסים, נטו באלפי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019	
עמיתים פעילים	דמי ניהול מהפקדות
עמיתים לא פעילים	0%
3,141	4,623
770	82

דמי ניהול מנכסים

0.25%-0%

0.5%-0.25%

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהעמיתים במסלול, נוסף לדמי הניהול, הינו 11 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 10 בדבר הוצאות ישירות בדוח הכספי.

גמל דיסקונט לבני 50 עד 60

מספר חשבונות העמיתים ליום 31 בדצמבר 2019	
עמיתים פעילים	דמי ניהול מהפקדות
עמיתים לא פעילים	0%
1,875	1,498
1	16

דמי ניהול מנכסים

0.25%-0%

0.5%-0.25%

סך הנכסים, נטו באלפי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019	
עמיתים פעילים	דמי ניהול מהפקדות
עמיתים לא פעילים	0%
832,589	641,071
22	102

דמי ניהול מנכסים

0.25%-0%

0.5%-0.25%

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהעמיתים במסלול, נוסף לדמי הניהול, הינו 1,561 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 10 בדבר הוצאות ישירות בדוח הכספי.

4. ניתוח מדיניות השקעה

א. מדיניות ההשקעה

מידע בדבר מדיניות ההשקעה של מסלולי ההשקעה לשנת הדוח, פורט באתר האינטרנט של החברה המנהלת בכתובת:

<https://www.harel-group.co.il/about/harel-group/harel-pensia-and-gemel/Pages/investment-policy.aspx?isfromsearch=1>

ב. ניתוח והסבר שינויים מהותיים בסעיפי ההשקעות לעומת שנה קודמת

להלן תמצית השינויים בשוק ההון והתייחסות חטיבת ההשקעות של החברה אליהם:

נושא	תיאור פעולות החברה
השינוי בממד המחירים לצרכן, התפתחויות האינפלציה והגורמים להשפעה על עליית המדד	על פי המדד האחרון הידוע בסוף 2019, מדד המחירים לצרכן עלה ב-12 החודשים האחרונים ב-0.3% בלבד, מתחת ליעד האינפלציה. סעיף הדיור היה התורם העיקרי לעלייה במחירים לצד עלייה במחירי המזון (ללא ירקות ופירות) ואחזקת הדירה, כאשר סעיף התחבורה והתקשורת היה התורם העיקרי לירידה במחירים. בסיכום 2019, נרשמה ירדה בציפיות לאינפלציה לאורך כל העקום, בעיקר במחצית השנייה של השנה, בשל הפתעה כלפי מעלה של חלק מהמדדים, חוזקו של השקל והירידה במחיר הנפט בעולם. החברה פעלה להקטין במהלך השנה את שיעור החשיפה שלה לאפיקים צמודי מדד במינונים נמוכים.
שער החליפין של השקל	בסיכום שנת 2019 השקל התחזק ב-8.3% מול סל המטבעות של בנק ישראל; 7.8% ייסוף מול הדולר ו-9.6% ייסוף מול האירו. עיקר הייסוף חל במחצית הראשונה של השנה. העלייה בעודף בחשבון השוטף של מאזן התשלומים, המשך רכישות של חברות ישראליות ע"י משקיעים זרים והחזקה (היחסית) של הכלכלה תרמו לכך. החברה פעלה לשמור על שיעור חשיפה למט"ח נמוך ביחס למתחרים ברמה של בין 40%-60% משיעור החשיפה לחו"ל.
התפתחות שעורי ריבית	ריבית בנק ישראל נותרה ללא שינוי על 0.25% במהלך כל שנת 2019. במהלך הרבעון האחרון של השנה הבנק אותת שהריבית תישאר ברמתה הנוכחית לזמן ממושך או אף תרד בעתיד, נוכח שהאינפלציה מתחת לגבול התחתון של היעד. בסיכום שנת 2019, עקום התשואות הממשלתי ירד בחדות לכל אורכו, בעיקר במחצית הראשונה של השנה. תרמו לכך הירידה המהירה בתשואות אג"ח הממשלתיות בעולם, בהובלת ארה"ב, יחד עם חוזקו של השקל והצפי להצטרפות ישראל למדד האג"ח הבינלאומי. החברה פעלה בתחילת הרבעון הרביעי להאריך מח"מ בשיעור קל לאור הערכה כי הריבית הארוכה תישאר נמוכה לאורך תקופה ארוכה.
ניתוח הגרעון בתקציב המדינה ומימונו	במהלך שנת 2019 חרגה הממשלה משמעותית מיעד הגרעון ובסוף שנת 2019 נושק הגרעון ל-4 אחוזי תוצר. יחד עם זאת החוב בשקלים של מדינת ישראל נשאר נמוך יחסית סביב 60 אחוזי תוצר (בשל התחזקות השקל).

נושא	תיאור פעולות החברה
	החברה פעלה לשמור על חשיפה יציבה לחוב ממשלתי מקומי לאור הערכה כי העלאת הגרעון לא תפגע בביקוש לחוב ממשלה עקב גרעון אבסולוטי נמוך חוזקו של השקל והצטרפות צפויה של ישראל למדדי החוב הממשלתי הבינלאומיים ברבעון הראשון של 2020.
שוק המניות	בשנת 2019 נרשמו עליות חדות במרבית שווקי המניות בעולם. מדד MSCI העולמי (ברוטו במונחים דולריים), עלה ב-28.4% במהלך 2019 והמדד המקביל של השווקים המתעוררים עלה ב-18.9% במהלך 2019. בישראל מדד ת"א-125 עלה ב-21.3% במהלך 2019. החברה פעלה להעלות את שיעור החשיפה למניות בכל הקופות אליהם ניתן להיחשף למניות לאור ההערכה כי מניות יהוו מרכיב עדיף להשקעה בעולם של ריביות נמוכות אינפלציה נמוכה אך חיובית וצמיחה עולמית חיובית.
אג"ח קונצרני ומוצרי חוב	מרווחי האשראי על אגרות החוב הקונצרניות מול אג"ח הממשלתיים בארץ ירדו במהירות במהלך 2019. החברה הגדילה את שיעור החשיפה לאג"ח בדרוג גבוה לאור הערכה כי מרווחי האג"ח בדרוג נמוך נמוכים מדי, תוך הקפדה על בחינת הסיכון והתשואה, מגבלות החשיפה לתאגיד, לקבוצת תאגידים לקבוצות דירוג ומגבלות נוספות אשר אושרו בדירקטוריון החברה.
מוצרי מדדים	החברה המשיכה לנצל את הגידול בהיקפי הכספים שעוקבים באופן טכני אחרי המדדים בעיקר לצורך שיפור הרכבי תיק ההשקעות, כאשר ניירות ערך שעלו באופן מוגזם בכניסתם למדדים נמכרו על ידי החברה וניירות ערך שירדו באופן מוגזם עקב יציאתם מהמדדים נרכשו.
נכסים נגזרים לרבות אופציות על מדד מעו"ף, שקל/דולר, חוזים עתידיים	החברה שמרה על מדיניותה בתחום הנגזרים, לפיה הם משמשים בעיקר אמצעי להתאמה מהירה של הרכבי האפיקים בתיק להחלטות ועדות השקעה, לניהול יעיל של החשיפות לחו"ל ללא חשפה למטבע.
השקעות בנכסים אלטרנטיביים, לרבות נדל"ן, תשתיות והשקעות פרטיות	במהלך השנה, לנוכח התשואות הנמוכות בשוקי האג"ח הממשלתי והקונצרני, המשיכה חטיבת ההשקעות במאמצים למציאת השקעות ישירות באשראי, תשתיות, השקעות פרטיות ונדל"ן, תוך שמירה על רמת סיכון לא גבוהה ופיזור גבוה.

5. ניהול סיכונים

החוזר המאוחד, שער 5, חלק 1, פרק 10 - ניהול סיכונים, מסדיר תשתית להבנה, זיהוי ומדידה של סיכונים שוק, אשראי ונזילות הגלומים בנכסי ההשקעה המוחזקים כנגד חסכונות העמיתים בקופות גמל, למעקב שוטף אחריהם, לקבלת החלטות ולקביעת מדיניות המבוססות עליהם ולהבטחת מסגרת דיווחים מתאימה. החוזר מחייב מינוי מנהל סיכונים אובייקטיבי ובלתי תלוי במערך ההשקעות והאשראי של החברות המנהלות אשר יספק לדירקטוריון החברה המנהלת, הנהלתה, ועדת ההשקעה וועדת האשראי שלה תמונת מצב אובייקטיבית ומקיפה יותר אודות הסיכונים הגלומים בנכסי ההשקעה המוחזקים כנגד חסכונות העמיתים.

ניהול תיק ההשקעות של הקופה נעשה תוך חתירה לאיזון בין המטרה של השגת תשואה מקסימאלית על הנכסים לבין הסיכון הכרוך בהשקעות ורמת הנזילות הנדרשת כדי לממן פעילות זו ופעילות משיכות והעברות של כספים על ידי העמיתים.

דירקטוריון החברה קבע מדיניות השקעות אשר מגבילה את רמות החשיפה אליהן ניתן להגיע בכל אחד מאפיקי ההשקעה. מגבלות הדירקטוריון מחייבות את ועדת ההשקעות ומגבילות את רמת הסיכון של קופות הגמל המנוהלות על ידי החברה. ועדת ההשקעות דנה בישיבותיה בתמהיל ההשקעות של קופות הגמל המנוהלות על ידי החברה ומקבלת החלטות לגבי הקצאת הנכסים בין האפיקים השונים בהתאם להערכות סיכונים המבוססות על נתונים מאקרו כלכליים ותחזיות לגבי שוקי ההון וגורמי הסיכון. דיווחי ניהול סיכונים המוצגים לוועדת ההשקעות מציגים אומדנים להפסד פוטנציאלי הצפוי לתיק נכסים בשל התממשות סיכונים שוק. בכל התכנסות של ועדת ההשקעות ובהתבסס על מערכת BI, מציגה חטיבת ההשקעות חתכי חשיפה שונים של תיק ההשקעות.

הוועדה בוחנת ומתאימה את מדיניות ההשקעות וביצועה בשוטף לנוכח ההתפתחויות בנכסיה, במאפייני עמיתיה ובשוקים.

להלן פירוט הסיכונים המרכזיים להם חשופה הקופה ואופן הטיפול בהם:

א. מדיניות ניהול הסיכונים ותיאור השיטות וההערכות בחברה המנהלת

לעניין פירוט מדיניות ניהול הסיכונים ותיאור השיטות וההערכות בחברה המנהלת של קופת הגמל ראה ביאור 24 בדוחות הכספיים של החברה המנהלת.

ב. סיכונים נזילות

סיכון נזילות ניתן לפיצול על פני שני רבדים: סיכון נזילות ברמת קופת גמל, וסיכון נזילות ברמה מקרו כלכלית.

הסיכון ברובד הראשון נובע מאי ודאות לגבי שינויים אפשריים בהיקף משיכת כספים מהקופה, העשויים להביא למצב בו הקופה תידרש לממש במהירות נכסים בהיקף ניכר על מנת לשלם לעמיתים המושכים או המניידים לקופות אחרות. סיכון זה קשור בהיקף חסכון העמיתים הזכאים למשיכה אל מול אורך החיים הממוצע של נכסי הקופה ונזילותם וכן מגורמים חיצוניים של הגברת תחרות ומעבר בין קופות גמל.

הסיכון ברובד השני נובע מהאפשרות של שינוי טעמי העמיתים בכלל קופות הגמל. מצב זה יכול לגרום למימוש סכומי כספים גדולים בפרק זמן קצר. דרישה כזו עלולה לסכן את יציבות שוק ההון והכספים בארץ. לצורך ניהול סיכון הנזילות קופות הגמל מחזיקות בנכסים נזילים, כגון מזומנים, שווי מזומנים ופיקדונות לתקופה של עד חודש ימים וכן בנכסים בעלי סחירות גבוהה שניתנים למימוש בקלות יחסית.

ניהול הקופות בשיטת סלי השקעה, מקטין חשיפה לסיכון נזילות בכלל ובקופות הקטנות בפרט.

ניתוח נילות הקופה

ליום 31 בדצמבר 2019				נילות (בשנים)
נכסים נטו (באלפי ש"ח)				
גמל דיסקונט לבני 60 ומעלה	גמל דיסקונט לבני 50 עד 60	גמל דיסקונט לבני 50 ומטה	גמל דיסקונט אג"ח ממשלת ישראל	
35,609	1,400,194	8,612	20,262	נכסים נזילים וסחירים
-	43,901	-	-	מח"מ מעל שנה
4	29,689	4	-	אחרים
35,613	1,473,784	8,616	20,262	סה"כ

ועדת ההשקעות אישרה מודל למעקב אחר סיכון הנזילות בפעילות הקופה. מדדי הנזילות מביאים בחשבון מצבי קיצון של משיכות בקופות כולל העברות בין קופות ואת נזילות הנכסים בתיקים במצבי משבר שונים. ועדת ההשקעות בוחנת על בסיס תקופתי את העמידה ברמת הנזילות ביחס למדדי הנזילות שנקבעו ובוחרת באופן שוטף את צרכי הנזילות והתאמתם לנכסי הקופה על מנת להיערך מראש לשינויים ברמת הנזילות הנדרשת.

הקופה אינה נתקלת בקשיי נזילות ובקשיים למימון תשלומים לעמיתים מושכים או המניידים החוצה, והיא שומרת על רמת נזילות מספקת כאמור. על פי ניסיון העבר, לאור היקף נכסיה של הקופה, הפיזור הרחב של עמיתיה והעובדה כי מרבית נכסיה הינם סחירים ובני מימוש מהיר ולמרות ששיעור הסכומים שעמיתים רשאים למשוך מהקופה הינו בין 54.82%-96.17% (ראה פרוט לפי מסלולים בסעיף 2א לעיל), הקופה אינה צופה בעיות נזילות בשנים הקרובות. נכון לסוף שנת 2019, כ- 100% מנכסי מסלול אג"ח ממשלת ישראל, כ- 100% מנכסי מסלול לבני 50 ומטה, כ- 95% ממסלול לבני 50 עד 60 וכ- 100% ממסלול לבני 60 ומעלה הושקעו בנכסים נזילים.

מבחינת הרכב נכסי הקופה והערכות ההנהלה, הנהלת החברה המנהלת סבורה כי סך הכספים הסחירים והנזילים וצפי ההפקדות מהווים כרית בטחון מספקת לצמצום התממשות סיכון הנזילות כאמור לעיל.

ג. סיכוני שוק

סיכוני שוק בניהול פעילות קופת הגמל נובעים מאפשרות לשחיקת שווי נכסי קופות הגמל כתוצאה משינויים במחירי ניירות ערך, מחירי נדל"ן, שערי ריבית, שערי חליפין ואינפלציה ומפתיחת מרווחי האשראי מול ריבית חסרת סיכון.

סיכוני שוק הקשורים בירידה הפוטנציאלית בערכם הכלכלי של נכסי הקופה הינם כדלקמן:

1. סיכוני הצמדה: בשיקולי השקעה נלקחות בחשבון תחזיות אינפלציה ואלטרנטיבות השקעה, גם בהיבט של בסיס הצמדה. הקופה מבצעת את השקעותיה ברכיבים צמודים ולא צמודים בהתאם לסביבת האינפלציה והתחזיות העתידיות שלפניה.
2. סיכון שער חליפין: לקופה חשיפה לנכסים צמודי מט"ח בעיקר כתוצאה מהשקעות בנכסים זרים ולכן בשיקולי ההשקעה נלקחות בחשבון תחזיות לשינויים בשערי חליפין, בעיקר ביחס לדולר.
3. סיכוני ריבית: לשינויים בשערי הריבית השפעה על אגרות החוב המוחזקות על ידי הקופה ועל פקדונות והלוואות ובאמצעותן על שווי נכסי הקופה. בעת קבלת החלטות השקעה וקביעת משך החיים הממוצע של הנכסים נלקחים בחשבון הנחות ותחזיות לגבי שינויי ריבית והשפעתם על תיק ההשקעות של הקופה. הקופה מטפלת בסיכוני ריבית על ידי שינוי באורך החיים הממוצע הכולל של מכשירים נושאי ריבית בכל אפיק, פיזור וחשיפה לסוגי ריביות שונות.
4. סיכון מניות: ההפסד שעלול להגרם לקופה כתוצאה מירידה במחירי המניות הנסחרות בארץ ובחו"ל.
5. סיכון מרווח אשראי: הפסד הנובע מפתיחת מרווחי האשראי מול ריבית חסרת סיכון.
6. סיכון נדל"ן: ההפסד שעלול להיגרם מירידת ערכן של ההשקעות בנדל"ן.

החברה המנהלת מתמודדת עם מכלול הגורמים המרכיבים את סעיף סיכוני השוק באמצעות קביעת תמהיל השקעות מפוזר המכיל, בין היתר, מניות, אגרות חוב צמודות ולא צמודות, הלוואות, נדל"ן, חשיפה למט"ח, קרנות השקעה ותעודות סל. נכסי הקופות מפוזרים גם בהשקעות בשווקים הבין לאומיים. שימוש בנגזרים נעשה למטרות הגנה ולמטרות יצירת חשיפה ונכלל בדוחות הבקרה.

דירקטוריון החברה קבע מדיניות השקעות אשר מגבילה את רמות החשיפה אליהן ניתן להגיע בכל אחד מאפיקי ההשקעה. מגבלות הדירקטוריון מחייבות את ועדת ההשקעות ומגבילות את רמת הסיכון של קופות הגמל המנוהלות על ידי החברה. מגבלות הדירקטוריון מחייבות ביצוע פיזור בין אפיקי ההשקעה השונים ומונעות חשיפה גבוהה לאפיק השקעה אחד.

ועדת ההשקעות דנה בשיבותיה בתמהיל ההשקעות של קופות הגמל המנוהלות על ידי החברה ומקבלת החלטות לגבי הקצאת הנכסים בין האפיקים השונים בהתאם להערכות סיכונים המבוססות על נתונים מאקרו כלכליים ותחזיות לגבי שוקי ההון וגורמי הסיכון. מדדי סיכונים המוצגים לוועדת השקעות כוללים תרחישי קיצון והשוואת מדדי ביצועים וסיכונים לתיקי סמן. ועדת השקעות מקבלת מדי ועדה דיווח בדבר חשיפה ענפית, חשיפה גיאוגרפית וחשיפה מטבעית.

(1) סיכון מדד וסיכון מטבע

גמל דיסקונט אג"ח ממשלת ישראל

ליום 31 בדצמבר 2019			
לא צמוד	המחירים לצרכן	בהצמדה למדד	במטבע חוץ או בהצמדה אליו
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
12,566	7,675	21	20,262
-	-	-	-
12,566	7,675	21	20,262

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים
במונחי דלתא
סך הכל

גמל דיסקונט לבני 50 ומטה

ליום 31 בדצמבר 2019

לא צמוד אלפי ש"ח	בהצמדה למדד המחירים לצרכן אלפי ש"ח	במטבע חוץ או בהצמדה אליו אלפי ש"ח	סך הכל אלפי ש"ח
4,114	1,871	2,631	8,616
830	-	(830)	-
4,944	1,871	1,801	8,616

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים
נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

גמל דיסקונט לבני 50 עד 60

ליום 31 בדצמבר 2019

לא צמוד אלפי ש"ח	בהצמדה למדד המחירים לצרכן אלפי ש"ח	במטבע חוץ או בהצמדה אליו אלפי ש"ח	סך הכל אלפי ש"ח
612,654	375,919	485,211	1,473,784
193,353	-	(193,353)	-
806,007	375,919	291,858	1,473,784

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים
נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

גמל דיסקונט לבני 60 ומעלה

ליום 31 בדצמבר 2019

לא צמוד אלפי ש"ח	בהצמדה למדד המחירים לצרכן אלפי ש"ח	במטבע חוץ או בהצמדה אליו אלפי ש"ח	סך הכל אלפי ש"ח
19,045	10,442	6,126	35,613
953	-	(953)	-
19,998	10,442	5,173	35,613

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים
נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

(2) סיכון ריבית

להלן ניתוח רגישות ביחס להשפעת השינוי בשיעור הריבית על התשואה של מסלולי קופת הגמל:

ניתוח רגישות לשינוי בשיעור הריבית (א) (ב)	
-1%	+1%
אחוזים	

ליום 31 בדצמבר 2019

3.31	(3.14)
1.92	(1.79)
2.04	(1.88)
2.06	(1.93)

גמל דיסקונט אג"ח ממשלת ישראל
גמל דיסקונט לבני 50 ומטה
גמל דיסקונט לבני 50 עד 60
גמל דיסקונט לבני 60 ומעלה

(א) ניתוח הרגישות ביחס לשינוי בריבית הינו גם ביחס למכשירים בריבית קבועה וגם ביחס למכשירים בריבית משתנה. ביחס למכשירים בריבית קבועה, החשיפה הינה ביחס לערך הפנקסני של המכשיר וביחס למכשירים בריבית משתנה, החשיפה הינה ביחס לתזרים המזומנים מהמכשיר הפיננסי. לצורך חישוב ניתוח הרגישות נלקח בחשבון שינוי בריבית מתחילת השנה גם לגבי נכסים שנרכשו במהלך השנה.

(ב) ניתוח הרגישות כולל אך ורק סעיפים אשר ערכם מושפע באופן ישיר כתוצאה משינוי בשיעור הריבית. בהתאם לכך, לא מובאות בחשבון השפעות עקיפות כגון השפעה של קרנות נאמנות שמשקיעות בנכסי חוב.

(3) פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות במכשירים הוניים

להלן פירוט החשיפה לענפי משק בגין השקעה במניות:

ליום 31 בדצמבר 2019		
נסחרות במדד		
%	סך הכל	מניות היתר
מסה"כ	אלפי ש"ח	
100.00	20	20

גמל דיסקונט אג"ח ממשלת ישראל

ענף משק

נדל"ן ובינוי

גמל דיסקונט לבני 50 ומטה

ליום 31 בדצמבר 2019				
%	סך הכל	בחול'ל	נסחרות במדד	נסחרות במדד
			מניות היתר	ת"א 125
מסה"כ			אלפי ש"ח	
21.19	199	-	-	199
0.43	4	-	4	-
2.66	25	25	-	-
14.59	137	74	4	59
29.61	278	7	12	259
16.93	159	34	-	125
7.24	68	-	3	65
7.35	69	-	-	69
100.00	939	140	23	776

ענף משק

בנקים
ביטוח
טכנולוגיה
מסחר ושרותים
נדל"ן ובינוי
תעשייה
השקעה ואחזקות
נפט וגז

סך הכלגמל דיסקונט לבני 50 עד 60

ליום 31 בדצמבר 2019					
%	סך הכל	בחול'ל	נסחרות במדד	נסחרות במדד	ת"א 125
			לא סחיר	מניות היתר	
מסה"כ			אלפי ש"ח		
20.97	53,055	-	-	-	53,055
1.95	4,932	-	-	-	4,932
2.22	5,617	-	-	-	5,617
10.35	26,191	11,548	-	-	14,643
21.21	53,672	16,157	-	2,723	34,792
19.90	50,342	2,942	-	1,799	45,601
14.90	37,694	7,528	-	361	29,805
6.17	15,607	-	1,438	2,986	11,183
2.33	5,894	565	-	236	5,093
100.00	253,004	38,740	1,438	8,105	204,721

ענף משק

בנקים
ביטוח
ביומד
טכנולוגיה
מסחר ושרותים
נדל"ן ובינוי
תעשייה
השקעה ואחזקות
נפט וגז

סך הכלגמל דיסקונט לבני 60 ומעלה

ליום 31 בדצמבר 2019				
%	סך הכל	בחול'ל	נסחרות במדד	נסחרות במדד
			מניות היתר	ת"א 125
מסה"כ			אלפי ש"ח	
37.90	481	-	-	481
12.69	161	17	-	144
13.87	176	94	-	82
17.89	227	-	25	202
12.37	157	38	-	119
0.24	3	-	3	-
5.04	64	-	-	64
100.00	1,269	149	28	1,092

ענף משק

בנקים
טכנולוגיה
מסחר ושרותים
נדל"ן ובינוי
תעשייה
השקעה ואחזקות
נפט וגז

סך הכל

ד. סיכוני אשראי

סיכון אשראי הוא הסיכון לאי עמידת צד שלישי בהתחייבויותיו. סיכוני אשראי יכולים לנבוע, בין היתר, מאי עמידה במועדי החזר, היעדר יכולת פירעון, מימוש ביטחונות בערך פחות מהמוערך או מירידת ערך כתוצאה משינוי בדירוג אשראי.

מדיניות ניהול סיכוני האשראי של החברה מתבססת על פיזור וגיוון תיק האשראי וניהול סיכונים מבוקר, באופן שיתרום להשגת תשואה הולמת עבור הסיכון הניטל, בהתאם למגבלות שהוגדרו, תוך הבנת פרופיל סיכון האשראי של החברה ופירוט תחומי אחריותם של הגורמים המעורבים בתהליכי זיהוי, מדידה, ניטור ובקרה של סיכון האשראי. המסגרת למתן וניהול אשראי כוללת גם נהלים ומתודולוגיות, על פיהם יש לפעול.

פעילות האשראי נעשית בכפוף לתקנות ההשקעה ולחוזרי המפקח בנושא ניהול סיכוני אשראי ובהתאם למדיניות שנקבעה על ידי הדירקטוריון ולהחלטות פרטניות של ועדות ההשקעה השונות. תקנות ההשקעה קובעות מגבלות חשיפה ללווה בודד ולקבוצת לוויים וכן מגבלות על מתן אשראי בהתאם לסוגי בטחונות וכיוצ"ב. חוזרי המפקח בנושא ניהול סיכוני אשראי מתווים תשתית לתמיכה ניהולית, מקצועית ותפעולית ומטרתם להבטיח קיומם של מנגנוני בקרה ופיקוח לניהול סיכוני אשראי להם חשופה הקופה. בהתאם לחוזרי המפקח בנושא ניהול סיכוני אשראי מינו הגופים המוסדיים בקבוצה מנהל מערך אשראי לא סחיר, ונקבעו נהלים העוסקים בניהול סיכוני אשראי. פרק 4 - ניהול נכסי השקעה, שער 5, חלק 2 לחוזר המאוחד קובע הוראות לקביעת פרמטרים להתייחסות גופים מוסדיים המעמידים אשראי באמצעות רכישת אגרות חוב לא ממשלתיות, ובין היתר, באמצעות הרחבת תהליך האנליזה המתקיים בחטיבת ההשקעות טרם רכישת איגרת חוב וקביעת מדיניות ביחס לרכישת איגרות חוב, הכוללת, בין היתר, הכללת תניות חוזיות שונות ואמות מידה פיננסיות. בעקבות חוזר המפקח בנושא טיפול בחובות בעייתיים ופעולות לגביית חוב, הוקם פורום חוב ומונה מנהל לפורום אשר תפקידו להעריך מצב חובות בעייתיים ולהבטיח כי מתקיימים תהליכי מעקב ובקרה שוטפים.

מדיניות החשיפה לאשראי, אשר אושרה על-ידי הדירקטוריון, מתייחסת למגבלות לחשיפה כוללת לקבוצת לוויים ולחמשת הבנקים הגדולים, מגבלות לחשיפה לנכסי חוב על פי דירוג והאצלת סמכויות שונות לחטיבת ההשקעות, ועדת אשראי, ועדות השקעה והדירקטוריונים האמורים.

טרם מתן אשראי לא סחיר מתבצע תהליך, באמצעות מודל דירוג פנימי, להערכת איתנות הגופים אליהם נחשפת הקופה ויכולת הפירעון שלהם. כמו כן הקופה עוקבת באופן שוטף אחר יכולת הפירעון ואיכות הבטחות. בנוסף, מתבצעת הערכת סיכוני אשראי לא סחיר בקופה הן באמצעות מעקב אחר הדירוג הממוצע, והן באמצעות מודל המאפשר לכמת את גובה סיכון האשראי בתוחלת ומקרה קיצון.

ברמת התיק הכולל מתבצע באגף ניהול סיכונים כימות של סיכוני האשראי הגלומים בנכסי ההשקעה, באמצעות בחינת הדירוג הממוצע של החוב הלא ממשלתי בתיקים האמורים והערכת ההפסד הצפוי (Expected Loss) וההפסד הלא-צפוי (Un expected Loss) בגין סיכוני האשראי הלא סחיר. ברמת עסקה פרטנית – מתקבלת חוות דעת בלתי תלויה של אגף ניהול סיכונים לעסקאות משמעותיות ולעסקאות גדולות או מורכבות, בהתאם לפרמטרים שהוגדרו.

(1) חלוקת נכסי חוב על פי מיקומם

ליום 31 בדצמבר 2019											
גמל דיסקונט אג"ח ממשלת ישראל			גמל דיסקונט לבני 50 ומטה			גמל דיסקונט לבני 50 עד 60			גמל דיסקונט לבני 60 ומעלה		
שאינם			שאינם			שאינם			שאינם		
סחירים	סחירים	סה"כ	סחירים	סחירים	סה"כ	סחירים	סחירים	סה"כ	סחירים	סחירים	סה"כ
אלפי ש"ח											
בארץ	18,768	-	18,768	3,946	-	3,946	592,344	43,901	636,245	17,063	-
בחו"ל	-	-	-	-	-	-	2,453	-	2,453	51	-
סך הכל נכסי חוב	18,768	-	18,768	3,946	-	3,946	594,797	43,901	638,698	17,114	-

(2) פירוט נכסי חוב בחלוקה לדירוגים

נכסי חוב בארץ

ליום 31 בדצמבר 2019			
דירוג מקומי (*)			
גמל דיסקונט אג"ח ממשלת ישראל	גמל דיסקונט לבני 50 ומטה	גמל דיסקונט לבני 50 עד 60	גמל דיסקונט לבני 60 ומעלה
אלפי ש"ח			

16,372	1,767	183,809	10,914
1,817	1,609	296,841	4,709
515	522	107,985	1,363
21	12	899	30
43	36	2,810	47
18,768	3,946	592,344	17,063

נכסי חוב סחירים בארץ

אגרות חוב ממשלתיות
אגרות חוב קונצרניות ונכסי חוב אחרים בדירוג :
AA ומעלה
BBB עד A
נמוך מ-BBB
לא מדורג

סך הכל נכסי חוב סחירים בארץנכסי חוב שאינם סחירים בארץ

אגרות חוב קונצרניות ופיקדונות בבנקים ובמוסדות פיננסיים
בדירוג :

-	-	32,220	-
-	-	2,031	-
-	-	4,337	-
-	-	5,313	-
-	-	43,901	-
18,768	3,946	636,245	17,063

AA ומעלה
BBB עד A
נמוך מ-BBB
הלוואות לעמיתים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים בארץסך הכל נכסי חוב בארץ

-	-	4,337	-

מזה - נכסי חוב בדירוג פנימי (**)

(*) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג שאישר הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן - הממונה). נתוני הדירוג הומרו לסמלי הדירוג של S&P בהתאם למקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא : דירוג A כולל בתוכו A- ועד A+.

(**) בהתאם לחוזרי הממונה 15-9-2007 ו-16-9-2007 קיימת בחברה תשתית ארגונית וניהולית לניהול האשראי, במסגרת זו מבצעת החברה מעקב ובחינה על כל נכסי החוב בהם השקיעה. לנכסי חוב להם לא קיים דירוג חיצוני שניתן על ידי חברה מדרגת, מבוצע דירוג פנימי על ידי החברה. נכסי החוב המוצגים לעיל כנכסים בדירוג פנימי הנם אלו שלהם לא קיים דירוג חיצוני כאמור. ראה בנוסף סעיף 5 להלן.

נכסי חוב בחו"ל

ליום 31 בדצמבר 2019	
דירוג בינלאומי (*)	
גמל דיסקונט	גמל דיסקונט
60 לבני ומעלה	60 לבני עד 50

נכסי חוב סחירים בחו"ל

אגרות חוב קונצרניות ונכסי חוב אחרים בדירוג:
BBB

51	2,453
51	2,453

סך הכל נכסי חוב בחו"ל

(*) המקורות לרמת הדירוג בחו"ל הינם חברות הדירוג אשר אושרו על-ידי הממונה *S&P, Mood's* ו- *Fitch*. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(**) בהתאם לחוזרי הממונה 15-9-2007 ו- 16-9-2007 קיימת בחברה תשתית ארגונית וניהולית לניהול האשראי, במסגרת זו מבצעת החברה מעקב ובחינה על כל נכסי החוב בהם השקיעה. לנכסי חוב להם לא קיים דירוג חיצוני שניתן על ידי חברה מדרגת, מבוצע דירוג פנימי על ידי החברה. נכסי החוב המוצגים לעיל כנכסים בדירוג פנימי הנם אלו שלהם לא קיים דירוג חיצוני כאמור. ראה בנוסף סעיף 5 להלן.

(3) שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן

השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים, נקבע באמצעות היוון אומדן תזרימי המזומנים הצפויים בגינם. שערי ההיוון אינם מתבססים על דירוג האשראי של הנכס אלא על חלוקת השוק הסחיר לעשירונים בהתאם לתשואה לפדיון של נכסי החוב וקביעת מיקום של הנכס הלא סחיר באותם עשירונים וזאת בהתאם לפרמיית הסיכון הנגזרת ממחירי עסקאות/הנפקות בשוק הלא סחיר. מודל זה מביא לידי ביטוי באופן עדכני יותר שינויים בפרמיית הסיכון של נכסי החוב, כפי שאלו משתקפים בשוק הסחיר בהתאם לשינויים באותו עשירון.

הריביות הממוצעות המשוקללות בגין כל אחת מקבוצות הדירוג המוצגות להלן הינן בהתאם לנכסים הכלולים בכל קבוצת דירוג:

נכסי חוב שאינם סחירים לפי דירוג (*):	ליום 31 בדצמבר 2019 גמל דיסקונט לבני עד 50
AA ומעלה	0.76
A	1.79
BBB	0.46
נמוך מ-BBB	17.55
לא מדורג	0.20

(*) המקורות לרמת דירוג מקומי הינן חברות הדירוג "מעלות" ו"מדורג". נתוני חברת מדורג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

המקורות לרמת הדירוג בחו"ל הינם חברות הדירוג אשר אושרו על ידי הממונה *S & P, Mood's* ו- *Fitch*.

לעניין דירוג פנימי ראה סעיף 5 להלן.

(4) פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות בנכסי חוב סחירים ושאנים סחירים

ליום 31 בדצמבר 2019							
גמל דיסקונט לבני 60 ומעלה		גמל דיסקונט לבני 50 עד 60		גמל דיסקונט לבני 50 ומטה		גמל דיסקונט אג"ח ממשלת ישראל	
%	סכום	%	סכום	%	סכום	%	סכום
מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח
15.92	2,725	26.92	171,950	20.44	807	5.66	1,062
2.71	463	4.28	27,346	2.86	113	0.66	123
4.20	719	7.56	48,259	8.34	329	1.44	271
9.27	1,586	18.18	116,127	18.20	718	3.63	681
1.28	219	2.06	13,149	0.99	39	0.49	92
2.41	412	11.59	74,024	3.45	136	0.72	136
0.44	76	0.63	4,034	0.94	37	0.17	31
63.77	10,914	28.78	183,809	44.78	1,767	87.23	16,372
100.00	17,114	100.00	638,698	100.00	3,946	100.00	18,768
ענף משק							
בנקים							
ביטוח							
מסחר ושרותים							
נדל"ן ובינוי							
תעשיה							
השקעה							
ואחזקות							
נפט וגז							
אג"ח ממשלתי							
סך הכל							

(5) ביום 7 ביולי 2013, בהמשך לאישור מיום 15 במאי 2011, אישר הממונה על שוק ההון להראל חברה לביטוח בע"מ (להלן - הראל ביטוח) שימוש במודל פנימי לדירוג אשראי, שפותח על ידי הראל ביטוח. מודל זה ישמש את הראל ביטוח ואת יתר הגופים המוסדיים בקבוצת הראל. בהתאם לתנאי האישור, הדירוג על פי המודל הפנימי ייחשב כדירוג המקביל של חברה מדרגת, בכפוף לתנאים הבאים:

- השימוש במודל יעשה במסגרת המבנה, המתודולוגיה והנהלים שהוצגו בתהליך בחינת המודל.
- המודל יהא תקף להערכת אשראי למעט: בנקים וחברות ביטוח, אשראי מגובה נכס בסיס (ישיר או מכשירים מורכבים), נדל"ן יזמי ומימון פרויקטים.
- כל שינוי מהותי במבנה המודל יהא טעון אישור מראש של הממונה.

ה. סיכונים גיאוגרפיים

סיכון גאוגרפי הינו סיכון להפסד הנובע מחשיפה של תיק ההשקעות בצורה ישירה או עקיפה, דרך השקעה בחברות שיש להן פעילות עסקית במדינה, לאירוע שלילי באותה מדינה או אזור גיאוגרפי. אירוע כזה עשוי להתעורר למשל על רקע עימות בטחוני באזור, משבר כלכלי במדינה עצמה או אצל שותפת סחר מהותית. סיכון גיאוגרפי עשוי לבוא לידי ביטוי בעלייה באירועי חדלות פירעון של ממשלות ועסקים ו/או ירידה בשווי נכסים הונניים (נדל"ן, מניות וכד').

להלן החשיפה הגיאוגרפית עבור הנכסים השונים בהתאם למקום הסיכון הסופי, או בהתאם למקום בו הונפק או נסחר הנכס, במקרים בהם לא ניתן היה לזהות את מקום החשיפה הסופית:

גמל דיסקונט אג"ח ממשלת ישראל

ליום 31 בדצמבר 2019							
אגרות חוב ממשלתיות	אגרות חוב קונצרניות	מניות	קרנות ותעודות סל	השקעות אחרות	סה"כ חשיפה מאזנית	נגזרים במונחי דלתא	סך הכל
אלפי ש"ח							
16,372	2,335	-	76	1,397	20,180	-	20,180
-	61	20	-	1	82	-	82
<u>16,372</u>	<u>2,396</u>	<u>20</u>	<u>76</u>	<u>1,398</u>	<u>20,262</u>	<u>-</u>	<u>20,262</u>

ישראל

אחר

סך הכל

גמל דיסקונט לבני 50 ומטה

ליום 31 בדצמבר 2019								
סך הכל	נגזרים במונחי דלתא	סה"כ חשיפה מאזנית	השקעות אחרות	קרנות נאמנות	קרנות ותעודות סל	מניות	אגרות חוב קונצרניות	אגרות חוב ממשלתיות
אלפי ש"ח								
114	-	114	14	1	95	4	-	-
128	-	128	-	6	118	4	-	-
255	-	255	-	255	-	-	-	-
142	-	142	5	10	127	-	-	-
157	-	157	-	157	-	-	-	-
134	-	134	-	2	113	19	-	-
1,516	-	1,516	187	-	1,084	178	67	-
6,411	665	5,746	999	-	217	651	2,112	1,767
424	-	424	12	25	304	83	-	-
9,281	665	8,616	1,217	456	2,058	939	2,179	1,767

בריטניה

סין

אירלנד

יפן

לוקסמבורג

שוויץ

ארצות הברית

ישראל

אחר

סך הכל

גמל דיסקונט לבני 50 עד 60

ליום 31 בדצמבר 2019								
סך הכל	נגזרים במונחי דלתא	סה"כ חשיפה מאזנית	השקעות אחרות	קרנות נאמנות אלפי ש"ח	קרנות ותעודות סל	מניות	אגרות חוב קונצרניות	אגרות חוב ממשלתיות
18,596	-	18,596	291	90	12,634	541	5,040	-
21,151	-	21,151	6	949	17,354	2,842	-	-
56,963	-	56,963	-	56,963	-	-	-	-
20,275	-	20,275	2	1,775	18,498	-	-	-
16,626	-	16,626	-	16,626	-	-	-	-
264,303	-	264,303	27,741	-	169,913	53,423	13,226	-
946,768	-	946,768	151,396	-	19,043	161,591	430,929	183,809
18,537	-	18,537	-	18,537	-	-	-	-
110,565	-	110,565	4,515	4,281	66,781	34,607	381	-
1,473,784	-	1,473,784	183,951	99,221	304,223	253,004	449,576	183,809

בריטניה

סין

אירלנד

יפן

לוקסמבורג

ארצות הברית

ישראל

חו"ל לאפיקים

אחר

סך הכל

גמל דיסקונט לבני 60 ומעלה

ליום 31 בדצמבר 2019								
סך הכל	נגזרים במונחי דלתא	סה"כ חשיפה מאזנית	השקעות אחרות	קרנות נאמנות אלפי ש"ח	קרנות ותעודות סל	מניות	אגרות חוב קונצרניות	אגרות חוב ממשלתיות
1,015	-	1,015	-	1,015	-	-	-	-
764	-	764	-	764	-	-	-	-
2,997	-	2,997	219	-	2,197	306	275	-
29,097	-	29,097	4,554	1	6,902	801	5,925	10,914
1,740	-	1,740	72	80	1,426	162	-	-
35,613	-	35,613	4,845	1,860	10,525	1,269	6,200	10,914

אירלנד
לוקסמבורג
ארצות הברית
ישראל
אחר

סך הכל

1. גורמי סיכון נוספים המשפיעים על פעילות הקופה

הפעלת קופת גמל דורשת עמידה בכללי פעילות ודיווח שנקבעו בחוקים ובתקנות. חוק קופות הגמל מעניק סמכויות שונות ואמצעי אכיפה מגוונים לממונה לרבות סעיפי עונשין במקרה של אי עמידה בכללים והנחיות. הקופה פועלת בתחום שוק ההון והחיסכון ארוך הטווח, בהם מתבצעת פעילות השקעה לצד פעילות מול העמיתים החוסכים בקליטת הפקדות, תשלומים וזיכויים ברווחים. פעילות זו חושפת את הקופה לסיכונים תפעוליים ולסיכונים הנובעים משינויי פסיקה וחקיקה כלליים ובתחום הפעילות הספציפי של הקופה. אי לכך פועלת הקופה בהתאם לנהלים מסודרים שגיבשה להסדרת התהליכים השונים בקופה, לרבות ביצוע בקורות ומעקב שוטף אחר הפעילות. כמו כן מלווה את פעילות הקופה יועץ משפטי ומנהלת סיכונים. הסיכון התפעולי שלוב בכלל הפעילויות, המוצרים, המערכות ותהליכי העבודה המבוצעים בחברה. לפיכך, קיימת חשיבות למודעות ולניהול הסיכון התפעולי בכל הרמות. האחראיות על הניהול השוטף של הסיכון התפעולי וביצוע הפעילויות למזעור הסיכון חלה על מנהלים בדרגות הניהול השונות בחברה, בתמיכה מקצועית של אגף ניהול סיכונים המופקד על הכוונה מתודולוגית ויישום המדיניות בראיית על. חלק מהסיכונים התפעוליים מנוהלים על-ידי גורמי בקרה נוספים, כגון מנהל אגף SOX, אכיפה וציות, אחראי אבטחת מידע ואחראי היערכות לשעת משבר. החברה בוחנת באופן שוטף את החשיפה לסיכונים תפעוליים ונוקטת באמצעים להפחתת רמתם. אגף ניהול סיכונים מבצע הערכה עצמאית ובלתי תלויה של סיכונים תפעוליים, תוך שימת דגש מיוחד על סיכונים מעילות והונאות, סיכונים טכנולוגיים מידע וסייבר וסיכונים המשכיות עסקית.

אופי הפעילות, המבנה הארגוני ומדרג הסמכויות המייחדים את החברה וכן היקף הכספים המנוהלים על ידה, חושפים אותה גם לאפשרות של הונאות ומעילות מצד גורמים בתוך החברה וגורמים מחוץ לחברה. החברה הגדירה מדיניות הכוללת מסגרת עבודה שיטתית למניעה, איתור, דיווח ותגובה מצמצמת נזקים לאירועי מעילות והונאות. עיקרי המדיניות באים לידי ביטוי בנהלי העבודה של החברה, בתהליכי העבודה בפועל ובקוד האתי, שמטרתו להנחות את עובדי החברה בנושאי התנהגות, משמעת ואתיקה בעבודה.

בהתייחס לסיכונים משפטיים, כולל סיכונים ציות, היועץ המשפטי של החברה אחראי לניהול הסיכון המשפטי, מסתייע במידת הצורך ביועץ משפטי חיצוני ומעניק תמיכה ומענה לכלל ההיבטים המשפטיים של פעילות החברה. במסגרת זו, ניהולו השוטף של הסיכון המשפטי מתבטא בעיקר במתן ייעוץ משפטי שוטף לאורגנים המוסמכים בחברה בנושאים השונים הכרוכים בפעילות החברה, בהכנת מסמכי התקשרות ופוליסות ביטוח, בניהול הידע המשפטי בחברה, ובכלל זה עדכון הגורמים הרלבנטיים בשינוי הוראות דין ורגולציה לסוגיהם, אשר יש להם השלכה על עבודת החברה, בהתאמת מערך ההסכמים והנהלים לשינויים אלה ובעדכונים שוטפים של מערכות ההסכמים והמסמכים שבשימוש החברה, וברכוז התביעות הייצוגיות נגד החברה והפיקוח על הגורמים המקצועיים המטפלים בהן מטעם החברה.

על מנת לקיים את אחריות החברה למלא אחר דרישות החוק פועלת בחברה ממונה על ציות ואכיפה, המסייעת לעובדי החברה לקיים את אחריותם לציות להוראות הרלבנטיות להם. בינואר 2012 החברה אימצה תכנית אכיפה, במסגרת יישום הוראות חוק הגברת האכיפה בשוק ההון, המתקן את חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א - 1981 וחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה - 2005, ומינתה את הגורמים שיהיו אחראים על יישומה ופיקוחו על ביצועה.

בהתאם להוראות צו איסור הלבנת הון שנכנס לתוקפו במרס 2018 וחוזר גופים מוסדיים 2018-9-2 בנושא ניהול סיכונים הלבנת הון מפברואר 2018, החברה קבעה מדיניות ניהול סיכונים בנושא ומינתה אחראי למילוי חובות, בהתאם לדרישות הרגולציה, באופן שיבטיח קיומה של תשתית ארגונית מתאימה ואמצעים להפחתת הסיכון. כמו כן, החברה גיבשה נהלים ליישום מדיניות ניהול סיכונים הלבנת הון ומימון טרור, ועדכנה נהלים רלבנטיים, כך שיתייחסו, בין היתר, להליך של זיהוי והכרת הלקוח, לסיווג של חשבון בסיכון גבוה להלבנת הון ומימון טרור, לקיום בקרה שוטפת, לניהול רישומים ולדיווח. בנוסף, החברה אימצה גישה מבוססת סיכון, על מנת לזהות, להעריך ולהתמודד באפקטיביות עם סיכונים הלבנת הון ומימון טרור, במסגרתה בוצע סקר לזיהוי והערכה של סיכונים הלבנת הון ומימון הטרור בפעילויותיה השונות.

מערך טכנולוגיית המידע הוא מרכיב מרכזי בתפעול וניהול התקין של החברה. דירקטוריון החברה אישר מסמך מדיניות בנושא ניהול טכנולוגיות המידע.

בחינת סיכונים ה-IT מתבצעת באופן שוטף, הן ברמת תהליכי ה-IT המהותיים המנוהלים בחברה והן ברמת מערכות המידע והתשתיות. הטיפול בסיכונים הנובעים מתהליכי ה-IT מהותיים מבוצע כחלק מתפישת הבקרה המיושמת בהראל המשמר מחשבים, בהתאם לחוזר גופים מוסדיים 2010-9-4 בנושא "ניהול טכנולוגיות מידע בגופים מוסדיים". אגף ניהול סיכונים בשיתוף עם הראל המשמר מחשבים מבצעים סקר תקופתי להערכת ההשפעה הפוטנציאלית של סיכונים טכנולוגיות המידע על תהליכי הליבה בחברה.

החברה חשופה בפעילותה לסיכון סייבר אשר עלול לנבוע משימוש לא מורשה בזהות, הפרעה לפעילות על ידי פגיעה בפעילות הרשת או השבתת שירותים, פגיעה במערכות, גניבה של נכסים דיגיטליים, החדרה של קודים או תוכנות זדוניות, חדירה למערכת או חשיפת מידע. תפיסת ההגנה של החברה בניהול סיכונים סייבר ואבטחת מידע בנויה על שלוש שכבות: שכבת הגנה טכנולוגית, שכבת טיפול באירועים ושכבת רגולציה, ארגון ושיטות. בנוסף להיערכות תפעולית, החברה רכשה כיסוי ביטוחי כנגד פשעי מחשב, בכללם אירועי סייבר. ביום 31 באוגוסט 2016 פורסם חוזר גופים מוסדיים 2016-9-14 בנושא "ניהול סיכונים סייבר בגופים מוסדיים". החוזר מגדיר עקרונות לניהול סיכונים סייבר בגוף מוסדי ומחייב לנהל סיכונים אלו. ההוראה מתייחסת, בין היתר, לנושאים הבאים: ממשל תאגידי-תפקידים ותחומי אחריות, הערכת סיכונים, הגנת סייבר, ניטור ובקרה, אבטחת מערכות, תקשורת ותפעול, ניהול משתמשים והרשאות, מיקור חוץ, שירותי מחשב בענן, אבטחה פיסית וסביבתית, אבטחת ערוצי קשר עם לקוחות וגורמים חיצוניים.

בהתייחס לסיכונים אבטחת מידע וסייבר, ובהתאמה לחוזר בנושא "ניהול סיכונים סייבר בגופים מוסדיים", הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים בקבוצה אימצו ואישרו מדיניות בנושא ניהול סיכונים סייבר. אגף ניהול סיכונים בשיתוף עם הראל המשמר מחשבים מבצעים סקר תקופתי על חשיפות החברה לסיכונים סייבר.

בהתאם לחוזר גופים מוסדיים 2018-9-19 בנושא מיקור חוץ מיוני 2018, החברה קבעה מדיניות וגיבשה נוהלי עבודה, הכוללים בין היתר קווים מנחים וקריטריונים לקביעתה של פעילות כמהותית, עקרונות להתקשרות בהסכם למיקור חוץ ומנגנוני פיקוח, מעקב ובקרה אפקטיביים על פעילויות מהותיות שהוצאו למיקור חוץ.

היערכות הקבוצה להמשך פעילות בעת משבר (DRP) והמשכיות עסקית מתבצעת בשני מישורים: הערכות לנפילת מערכות המחשב והערכות לאירוע קטסטרופה במשרדים הראשיים. בנוסף, מתבצעים תרגולים במסגרת הקבוצה לאירוע משבית (קטסטרופלי), בו מתורגלים תהליכים לוגיסטיים נבחרים ומופעלות תוכנות ומערכות מרכזיות מהאתר החלופי.

למידע נוסף, ראה דיון בגורמי סיכון בסעיף 3.12 בדוח תיאור עסקי התאגיד של החברה המנהלת וביאור 15, בדבר התחייבויות והתקשרויות תלויות בדוחות הכספיים של הקופה.

גורמי סיכון על פי טיבם

בטבלה להלן מוצגים גורמי הסיכון על פי טיבם - סיכונים מקרו, סיכונים ענפיים, סיכונים גיאוגרפיים ככל שישנם וסיכונים מיוחדים לקופה, אשר דורגו, בהתאם להערכות סובייקטיביות איכותיות של הנהלת החברה המנהלת של הקופה בהתחשב בהיקף ובמאפייני פעילותה נכון לתאריך הדוח, בקטגוריות על פי השפעתם, ככל שניתן לגבי כל גורם סיכון, על קופת הגמל - השפעה גדולה, בינונית וקטנה.

גורמי סיכון	השפעה גדולה	השפעה בינונית	השפעה קטנה
סיכונים מקרו	סיכונים שוק	✓	
	האטה כלכלית בישראל	✓	
	סיכונים אשראי	✓	
	סיכון מחירי נכסים אחרים	✓	
סיכונים ענפיים	שינויים רגולטוריים	✓	
	סיכון נזילות	✓	
סיכונים מיוחדים לחברה	סיכונים תפעוליים	✓	

6. נושאים אליהם הפנה רואה החשבון את תשומת ליבו בחוות דעתו

רואה החשבון לא הפנה את תשומת הלב לעניינים מיוחדים בחוות דעתו.

7. בקורות ונהלים לגבי גילוי ובקרה פנימית על דיווח כספי**א. בקורות ונהלים לגבי הגילוי:**

הנהלת הגוף המוסדי, בשיתוף המנכ"ל וסמנכ"ל הכספים של הגוף המוסדי, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הגוף המוסדי וסמנכ"ל הכספים הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי הנן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהגוף המוסדי נדרש לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

ב. בקרה פנימית על דיווח כספי:

במהלך התקופה המכוסה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2019 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי.

דודי לייזנר
מנכ"ל

מישל סיבוני
יו"ר הדירקטוריון

תאריך: 24 במרס 2020

הצהרה (Certification)

אני, דודי ליידנר מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של קופת התגמולים לעובדי בנק דיסקונט (להלן: "קופת הגמל") לשנת 2019 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי ואת תוצאות הפעילות של קופת הגמל וכן את השינויים בזכויות העמיתים והתנועה בקופת הגמל למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
 4. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית על דיווח כספי של קופת הגמל; וכן-
(א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לקופת הגמל, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה המנהלת, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
(ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הממונה על שוק ההון;
(ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של קופת הגמל והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
(ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקופת הגמל; וכן-
 5. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי הנוגע לקופת הגמל:
(א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה המנהלת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי הנוגע לקופת הגמל; וכן-
(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקופת הגמל.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

24 במרס 2020

דודי ליידנר, מנכ"ל

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי- הצהרות, דוחות וגילויים.

הצהרה (Certification)

אני, רם גבל מזהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של קופת התגמולים לעובדי בנק דיסקונט (להלן: "קופת הגמל") לשנת 2019 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי ואת תוצאות הפעילות של קופת הגמל וכן את השינויים בזכויות העמיתים והתנועה בקופת הגמל למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
 4. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי של קופת הגמל; וכן-
(א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לקופת הגמל, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה המנהלת, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
(ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הממונה על שוק ההון;
(ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של קופת הגמל והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
(ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקופת הגמל; וכן-
 5. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי הנוגע לקופת הגמל:
(א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה המנהלת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי הנוגע לקופת הגמל; וכן-
(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקופת הגמל.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

24 במרס 2020

רם גבל, סמנכ"ל כספים

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי- הצהרות, דוחות וגילויים.

דוח הדירקטוריון והנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי

הנהלה, בפיקוח הדירקטוריון, של קופת התגמולים לעובדי בנק דיסקונט (להלן: "קופת הגמל") אחראית לקביעתה וקיומה של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי. מערכת הבקרה הפנימית של קופת הגמל תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לדירקטוריון ולהנהלה של החברה המנהלת לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי החשבונאות מקובלים בישראל והוראות הממונה על שוק ההון. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

הנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקורות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת החברה המנהלת בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של קופת הגמל על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2019, הבקרה הפנימית של קופת הגמל על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

יו"ר הדירקטוריון :	מישל סיבוני	_____
מנכ"ל :	דודי לידנר	_____
סמנכ"ל כספים :	רם גבל	_____

תאריך אישור הדוח : 24 במרס 2020

קופת התגמולים לעובדי בנק דיסקונט

דוחות כספיים

ליום

31 בדצמבר 2019

תוכן עניינים

3	דוח רואי החשבון המבקרים.....
5	דוח על המצב הכספי.....
8	דוח הכנסות והוצאות.....
12	דוח על השינויים בזכויות העמיתים.....
16	ביאור 1 - כללי.....
17	ביאור 2 - מדיניות חשבונאית.....
18	ביאור 3 - חייבים ויתרות חובה.....
19	ביאור 4 - נכסי חוב סחירים.....
19	ביאור 5 - נכסי חוב שאינם סחירים.....
20	ביאור 6 - מניות.....
21	ביאור 7 - השקעות אחרות.....
22	ביאור 8 - זכאים ויתרות זכות.....
23	ביאור 9 - דמי ניהול.....
24	ביאור 10 - הוצאות ישירות.....
25	ביאור 11 - תשואות מסלולי השקעה.....
26	ביאור 12 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים.....
26	ביאור 13 - מסים.....
26	ביאור 15 - התחייבויות תלויות והתקשרויות.....
27	ביאור 16 - אירועים לאחר תאריך הדיווח.....

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח רואי החשבון המבקרים לעמיתים של קופת התגמולים לעובדי בנק דיסקונט

ביקרנו את הדוחות על המצב הכספי המצורפים של קופת התגמולים לעובדי בנק דיסקונט (להלן - "הקופה") לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 ואת דוחות ההכנסות וההוצאות ואת הדוחות על השינויים בזכויות העמיתים לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון וההנהלה של הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן - "החברה המנהלת"). אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973. על פי תקנים אלה, נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית.

ביקורת כוללת בדיקה מידגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון וההנהלה של החברה המנהלת וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את מצבה הכספי של הקופה ליום 31 בדצמבר 2019 ואת תוצאות פעולותיה והשינויים בזכויות העמיתים שלה לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם להוראות הדיווח והגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הקופה ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO) והדוח שלנו מיום 24 במרס 2020 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הקופה.

סומך חייקין
רואי חשבון

24 במרס 2020

דוח רואי החשבון המבקרים לעמיתים של קופת התגמולים לעובדי בנק דיסקונט בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של קופת התגמולים לעובדי בנק דיסקונט (להלן "הקופה") ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן "COSO"). הדירקטוריון והנהלה של הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן "החברה המנהלת") אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקופה ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הקופה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-PCAOB (Public Company Accounting Oversight Board) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קיימת, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקופה. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים כאלה שחשבונו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של קופת גמל הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם להוראות הדיווח והגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו. בקרה פנימית על דיווח כספי של קופת גמל כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי הקופה (לרבות הוצאות מרשות); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם להוראות הדיווח והגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של הקופה נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון והנהלה של החברה המנהלת; ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הקופה, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכה לבלתי מותאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, החברה המנהלת קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקופה ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, את הדוחות הכספיים של הקופה לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 ולכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 והדוח שלנו, מיום 24 במרץ 2020, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים.

סומך חייקין
רואי חשבון

24 במרץ 2020

ליום 31 בדצמבר		ביאור	
2018	2019		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
167,484	130,727		רכוש שוטף
1,857	5,254	3	מזומנים ושווי מזומנים
169,341	135,981		חייבים ויתרות חובה
829,029	634,625	4	השקעות פיננסיות
50,337	43,901	5	נכסי חוב סחירים
264,367	255,232	6	נכסי חוב שאינם סחירים
376,399	468,917	7	מניות
1,520,132	1,402,675		השקעות אחרות
			סך כל השקעות פיננסיות
1,689,473	1,538,656		סך כל הנכסים
3,603	381	8	זכאים ויתרות זכות
1,685,870	1,538,275		זכויות העמיתים
1,689,473	1,538,656		סך כל ההתחייבויות וזכויות העמיתים

רם גבל
סמנכ"ל כספים

דודי לידנר
מנכ"ל

מישל סיבוני
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים : 24 במרס 2020

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ליום 31 בדצמבר 2019

גמל דיסקונט אג"ח ממשלת ישראל אלפי ש"ח	גמל דיסקונט לבני 50 ומטה אלפי ש"ח	גמל דיסקונט לבני 50 עד 60 אלפי ש"ח	גמל דיסקונט לבני 60 ומעלה אלפי ש"ח	סה"כ אלפי ש"ח
1,355	1,097	123,629	4,646	130,727
4	4	5,235	11	5,254
1,359	1,101	128,864	4,657	135,981
18,768	3,946	594,797	17,114	634,625
-	-	43,901	-	43,901
20	939	253,004	1,269	255,232
117	2,639	453,584	12,577	468,917
18,905	7,524	1,345,286	30,960	1,402,675
20,264	8,625	1,474,150	35,617	1,538,656
2	9	366	4	381
20,262	8,616	1,473,784	35,613	1,538,275
20,264	8,625	1,474,150	35,617	1,538,656

רכוש שוטף

מזומנים ושווי מזומנים
חייבים ויתרות חובה

השקעות פיננסיות

נכסי חוב סחירים
נכסי חוב שאינם סחירים
מניות
השקעות אחרות
סך כל השקעות פיננסיות

סך כל הנכסים

זכאים ויתרות זכות

זכויות העמיתים

סך כל ההתחייבויות וזכויות העמיתים

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ליום 31 בדצמבר 2018				
גמל דיסקונט לבני 60 ומעלה	גמל דיסקונט לבני 50 עד 60	גמל דיסקונט לבני 50 ומטה	גמל דיסקונט אג"ח ממשלת ישראל	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
167,484	2,636	160,885	814	3,149
1,857	13	1,836	5	3
169,341	2,649	162,721	819	3,152
רכוש שוטף				
מזומנים ושווי מזומנים				
חייבים ויתרות חובה				
השקעות פיננסיות				
829,029	20,051	784,853	2,055	22,070
50,337	-	50,337	-	-
264,367	1,042	262,244	1,051	30
376,399	8,885	362,405	4,050	1,059
1,520,132	29,978	1,459,839	7,156	23,159
סך כל השקעות פיננסיות				
1,689,473	32,627	1,622,560	7,975	26,311
סך כל הנכסים				
3,603	7	3,569	25	2
זכאים ויתרות זכות				
1,685,870	32,620	1,618,991	7,950	26,309
זכויות העמיתים				
1,689,473	32,627	1,622,560	7,975	26,311
סך כל ההתחייבויות וזכויות העמיתים				

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			ביאור	
2017	2018	2019		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
הכנסות (הפסדים)				
(2,367)	1,152	(756)		ממ ומנים ושווי מ ומנים
מהשקעות:				
55,407	(8,554)	51,741		מנכסי חוב סחירים
4,083	(1,237)	9,496		מנכסי חוב שאינם סחירים
24,414	(2,396)	47,727		ממניות
36,229	(24,121)	72,200		מהשקעות אחרות
120,133	(36,308)	181,164		סך כל ההכנסות (ההפסדים) מהשקעות
117,766	(35,156)	180,408		סך כל ההכנסות (הפסדים)
הוצאות				
-	-	4		דמי ניהול
460	1,045	1,588	10	הוצאות ישירות
3,302	2,924	2,950		ביטוח חיים
540	483	402	13	מסים
4,302	4,452	4,944		סך כל ההוצאות
113,464	(39,608)	175,464		עודף הכנסות (הפסדים) על הוצאות לשנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019				
גמל דיסקונט אג"ח ממשלת ישראל	גמל דיסקונט לבני 50 ומטה	גמל דיסקונט לבני 50 עד 60	גמל דיסקונט לבני 60 ומעלה	גמל דיסקונט סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
2	(8)	(731)	(19)	(756)
1,001	235	49,488	1,017	51,741
-	-	9,496	-	9,496
3	210	47,283	231	47,727
64	530	70,257	1,349	72,200
1,068	975	176,524	2,597	181,164
1,070	967	175,793	2,578	180,408
-	1	2	1	4
3	11	1,561	13	1,588
22	14	2,892	22	2,950
-	4	394	4	402
25	30	4,849	40	4,944
1,045	937	170,944	2,538	175,464

הכנסות (הפסדים)

ממ ומנים ושווי מ ומנים

מהשקעות:

מנכסי חוב סחירים

מנכסי חוב שאינם סחירים

ממניות

מהשקעות אחרות

סך כל ההכנסות מהשקעות

סך כל ההכנסות

הוצאות

דמי ניהול

הוצאות ישירות

ביטוח חיים

מסים

סך כל ההוצאות

עודף הכנסות על הוצאות לשנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018				
גמל דיסקונט אג"ח ממשלת ישראל	גמל דיסקונט לבני 50 ומטה	גמל דיסקונט לבני 50 עד 60	גמל דיסקונט לבני 60 ומעלה	גמל דיסקונט סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
-	14	1,126	12	1,152
(172)	(36)	(8,138)	(208)	(8,554)
-	-	(1,237)	-	(1,237)
32	8	(2,497)	61	(2,396)
(39)	(268)	(23,529)	(285)	(24,121)
(179)	(296)	(35,401)	(432)	(36,308)
(179)	(282)	(34,275)	(420)	(35,156)
1	5	1,029	10	1,045
21	14	2,871	18	2,924
-	5	475	3	483
22	24	4,375	31	4,452
(201)	(306)	(38,650)	(451)	(39,608)

הכנסות (הפסדים)

ממ ומנים ושווי מ ומנים

מהשקעות:

מנכסי חוב סחירים

מנכסי חוב שאינם סחירים

ממניות

מהשקעות אחרות

סך כל ההפסדים מהשקעות

סך כל ההפסדים

הוצאות

הוצאות ישירות

ביטוח חיים

מסים

סך כל ההוצאות

עודף הפסדים על הוצאות לשנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017				
גמל דיסקונט אג"ח ממשלת ישראל	גמל דיסקונט לבני 50 ומטה	גמל דיסקונט לבני 50 עד 60	גמל דיסקונט לבני 60 ומעלה	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
(1)	(1)	(2,361)	(4)	(2,367)
755	99	53,642	911	55,407
-	-	4,083	-	4,083
-	137	24,145	132	24,414
128	444	35,302	355	36,229
883	680	117,172	1,398	120,133
882	679	114,811	1,394	117,766
1	1	458	-	460
20	15	3,250	17	3,302
-	13	526	1	540
21	29	4,234	18	4,302
861	650	110,577	1,376	113,464

הכנסות (הפסדים)**ממ ומנים ושווי מ ומנים****מהשקעות:**

מנכסי חוב סחירים

מנכסי חוב שאינם סחירים

ממניות

מהשקעות אחרות

סך כל ההכנסות מהשקעות

סך כל ההכנסות**הוצאות**

הוצאות ישירות

ביטוח חיים

מסים

סך כל ההוצאות**עודף הכנסות על הוצאות לשנה**

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
2,401,509	2,138,091	1,685,870
71,121	106,885	94,122
105,417	73,792	54,579
878	608	185
4	752	-
20,530	53,738	9,432
23,330	26,733	8,620
37,775	5,779	24,490
19,141	17,555	56,253
307,082	477,470	291,476
23,330	26,733	8,620
(342,586)	(445,706)	(362,602)
113,464	(39,608)	175,464
2,138,091	1,685,870	1,538,275

זכויות עמיתים ליום 1 בינואר של השנה

תקבולים מדמי גמולים

תשלומים לעמיתים

העברות צבירה לקופה

העברות מחברות ביטוח

העברות מקרנות פנסיה חדשות

העברות מקופות גמל

העברות בין מסלולים

העברות צבירה מהקופה

העברות לחברות ביטוח

העברות לקרנות פנסיה חדשות

העברות לקופות גמל

העברות בין מסלולים

העברות צבירה, נטו

עודף הכנסות (הפסדים) על הוצאות לשנה מועבר מדוח הכנסות והוצאות

זכויות העמיתים ליום 31 בדצמבר של השנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019					
גמל דיסקונט אג"ח ממשלת ישראל	גמל דיסקונט לבני 50 ומטה	גמל דיסקונט לבני 50 עד 60	גמל דיסקונט לבני 60 ומעלה	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
26,309	7,950	1,618,991	32,620	1,685,870	זכויות עמיתים ליום 1 בינואר של השנה
2,502	911	88,471	2,238	94,122	תקבולים מדמי גמולים
3,822	282	50,066	409	54,579	תשלומים לעמיתים
-	-	185	-	185	העברות צבירה לקופה
477	-	8,010	945	9,432	העברות מחברות ביטוח
299	829	2,813	4,679	8,620	העברות מקופות גמל
					העברות בין מסלולים
790	394	23,225	81	24,490	העברות צבירה מהקופה
-	212	52,578	3,463	56,253	העברות לחברות ביטוח
2,755	1,119	284,489	3,113	291,476	העברות לקרנות פנסיה חדשות
3,003	4	5,272	341	8,620	העברות לקופות גמל
					העברות בין מסלולים
(5,772)	(900)	(354,556)	(1,374)	(362,602)	העברות צבירה, נטו
1,045	937	170,944	2,538	175,464	עודף הכנסות על הוצאות לשנה מועבר מדוח הכנסות והוצאות
20,262	8,616	1,473,784	35,613	1,538,275	זכויות העמיתים ליום 31 בדצמבר של השנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018					
גמל דיסקונט אג"ח ממשלת ישראל	גמל דיסקונט לבני 50 ומטה	גמל דיסקונט לבני 50 עד 60	גמל דיסקונט לבני 60 ומעלה	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
24,697	10,338	2,067,756	35,300	2,138,091	זכויות עמיתים ליום 1 בינואר של השנה
4,516	459	101,806	104	106,885	תקבולים מדמי גמולים
4,056	20	67,116	2,600	73,792	תשלומים לעמיתים
-	-	608	-	608	העברות צבירה לקופה
-	-	752	-	752	העברות מחברות ביטוח
484	1,482	46,496	5,276	53,738	העברות מקרנות פנסיה חדשות
12,171	2,746	8,540	3,276	26,733	העברות מקופות גמל
-	-	5,779	-	5,779	העברות בין מסלולים
86	306	16,429	734	17,555	העברות צבירה מהקופה
3,661	5,308	461,835	6,666	477,470	העברות לחברות ביטוח
7,555	1,135	17,158	885	26,733	העברות לקרנות פנסיה חדשות
1,353	(2,521)	(444,805)	267	(445,706)	העברות לקופות גמל
(201)	(306)	(38,650)	(451)	(39,608)	העברות בין מסלולים
26,309	7,950	1,618,991	32,620	1,685,870	העברות צבירה, נטו
					עודף הפסדים על הוצאות לשנה מועבר מדוח הכנסות והוצאות
					זכויות העמיתים ליום 31 בדצמבר של השנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017					
גמל דיסקונט אג"ח ממשלת ישראל	גמל דיסקונט לבני 50 ומטה	גמל דיסקונט לבני 50 עד 60	גמל דיסקונט לבני 60 ומעלה	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
23,259	11,058	2,333,848	33,344	2,401,509	זכויות עמיתים ליום 1 בינואר של השנה
1,472	517	68,579	553	71,121	תקבולים מדמי גמולים
1,655	7	100,451	3,304	105,417	תשלומים לעמיתים
-	-	598	280	878	העברות צבירה לקופה
-	-	4	-	4	העברות מחברות ביטוח
1,453	112	14,722	4,243	20,530	העברות מקרנות פנסיה חדשות
4,937	3,891	7,810	6,692	23,330	העברות מקופות גמל
					העברות בין מסלולים
280	-	37,332	163	37,775	העברות צבירה מהקופה
181	318	18,631	11	19,141	העברות לחברות ביטוח
2,133	1,765	298,746	4,438	307,082	העברות לקרנות פנסיה חדשות
3,036	3,800	13,222	3,272	23,330	העברות לקופות גמל
					העברות בין מסלולים
760	(1,880)	(344,797)	3,331	(342,586)	העברות צבירה, נטו
861	650	110,577	1,376	113,464	עודף הכנסות על הוצאות לשנה מועבר מדוח הכנסות והוצאות
24,697	10,338	2,067,756	35,300	2,138,091	זכויות העמיתים ליום 31 בדצמבר של השנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ביאור 1 - כללי

א. קופת התגמולים לעובדי בנק דיסקונט (להלן - "הקופה"), הינה קופת גמל לתגמולים ואישית לפיצויים המאושרת על פי חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה – 2005.

נכון ליום 31 בדצמבר 2019 כוללת ארבעה מסלולי השקעה פעילים:

- (1) גמל דיסקונט לבני 50 ומטה
- (2) גמל דיסקונט לבני 50 עד 60
- (3) גמל דיסקונט לבני 60 ומעלה
- (4) גמל דיסקונט אג"ח ממשלת ישראל

ב. החברה המנהלת

ביום 8 באוקטובר 2018 הושלמה עסקה במסגרתה רכשה הראל פנסיה וגמל בע"מ, חברה בבעלות מלאה בעקיפין, של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ (להלן – הראל פנסיה וגמל), מבנק דיסקונט לישראל בע"מ את הקופה (להלן - הסכם העברת הניהול) וביום 1 בינואר 2019 הועברה הקופה לניהולה של הראל פנסיה וגמל. נכון ליום 31 בדצמבר 2019 הקופה מנוהלת על ידי הראל פנסיה וגמל (להלן - החברה המנהלת).

קיימת הפרדה מלאה בין החברה המנהלת ונכסיה לבין הקופה ונכסיה. נתוני החברה המנהלת מוצגים בדוחות כספיים נפרדים בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

ג. מדיניות ההשקעה

השקעות הקופה מבוצעות על-פי מדיניות ההשקעות הכוללת שנקבעת על-ידי הדירקטוריון, וועדת ההשקעות בחברה המנהלת ובהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

ד. הגדרות

בדוחות כספיים אלה:

- (1) הקופה - קופת התגמולים לעובדי בנק דיסקונט.
- (2) החברה המנהלת - הראל פנסיה וגמל בע"מ.
- (3) רשות שוק ההון - רשות שוק ההון ביטוח וחיסכון.
- (4) הממונה - הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.
- (5) חוק הפיקוח - חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005, והתקנות שהותקנו מכוחו.
- (6) צדדים קשורים ובעלי עניין - כהגדרתם בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012.
- (7) מדד - מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

ביאור 2 - מדיניות חשבונאית

הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם לחוק הפיקוח ובתאם להוראות הגילוי והדיווח שנקבעו על ידי הממונה בפרק דין וחשבון לציבור שבקודקס הרגולציה.

המדיניות החשבונאית המפורטת להלן יושמה בעקביות לכל התקופות המוצגות בדוחות כספיים אלה על ידי הקופה.

הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על ידי דירקטוריון החברה המנהלת ביום 24 במרס, 2020.

א. בסיס הערכת נכסים

הנכסים בדוח על המצב הכספי מוצגים כלהלן:

- (1) מזומנים ושווי מזומנים - יתרות ופקדונות בבנקים ובמוסדות כספיים שהופקדו לתקופה מקורית שאינה עולה על שלושה חודשים, ואשר לא חל עליהם כל שעבוד או מגבלה אחרת. מזומנים ושווי מזומנים כוללים ריבית שנצברה למועד הדיווח.
- (2) ניירות ערך סחירים בארץ - השער הידוע שפורסם בבורסה למועד הדיווח.
- (3) ניירות ערך סחירים בחו"ל - לפי השער הידוע הקובע שנקבע לנייר הערך ביום המסחר האחרון בשנת הדיווח שנתקיים בבורסה בחו"ל או בשוק מוסדר בו הוא נסחר ולפי שערי החליפין היציגים למועד הדיווח.
- (4) השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים וכן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בעלות מתואמת, אשר מידע לגבי השווי ההוגן ניתן לצרכי ביאור בלבד (אגרות חוב קונצרניות בלתי סחירות, שטרי הון בלתי סחירים, פקדונות והלוואות), חלקם משוערכים לפי שווי הוגן המחושב לפי מודל המבוסס על תזרימי מזומנים, כאשר שיעורי הריבית להיוון נקבעים על ידי החברה המספקת ציטוט ריביות ביחס לדירוגי הסיכון השונים (להלן: "החברה המצטטת") וחלקם משוערכים על פי ציטוטי שערים על ידי החברה המצטטת. המודל של החברה המצטטת מתבסס על חלוקת השוק הסחיר לעשירונים בהתאם לתשואה לפדיון של נכסי החוב וקביעת המיקום של הנכס הלא סחיר באותם עשירונים וזאת בהתאם לפרמיית הסיכון הנגזרת ממחירי עסקאות/הנפקות בשוק הלא סחיר. ציטוטי המחירים ושיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעים על ידי חברת מרווח הוגן, חברה המספקת ציטוטי מחירים ושערי ריבית לגופים מוסדיים לשערוך נכסי חוב לא סחירים.
- (5) השקעות בלתי סחירות בקרנות הון סיכון ובקרנות השקעה - לפי שווי ההוגן של ההשקעות על בסיס הדיווח שהתקבל לאחרונה לפני מועד הדיווח, בהתאם לדיווחים של הקרן או של מוסד פיננסי מוכר, שמתקבלים אחת לשנה לפחות.
- (6) חוזים עתידיים ועסקאות החלפה לא סחירים - ההשקעה מוצגת ע"פ שוויה ההוגן כהפרש בין השווי המהווה של הנכס העתידי בקיזוז ההתחייבות העתידית בגין העסקה. יתרת זכות הנובעת מעודף ההתחייבויות העתידיות על הנכסים העתידיים מוצגת בסעיף זכאים ויתרות זכות. בטחונות בגין חוזים עתידיים לא סחירים מסווגים לסעיף חייבים/זכאים.
- (7) יחידות בקרן להשקעה משותפת בנאמנות - לפי השער הקובע שפורסם שנקבע לנייר הערך ביום המסחר האחרון בבורסה או בשוק מוסדר בו הוא נסחר.
- (8) אופציות וכתבי אופציות בלתי סחירים - לפי תחשיב כלכלי המבוסס על מודל Black&Scholes. יתרת זכות הנובעת מהתחייבויות בגין אופציות מוצגת בסעיף זכאים ויתרות זכות.
- (9) אגרות חוב להמרה ופקדונות מובנים אשר משובצים בהם נגזרים פיננסיים נוספים, ואשר התשואה בגינם תלויה בתשואות תיקי נכסים, במדדי מניות, שערי ריבית וכד' והינן בלתי סחירות מוצגות בהתאם לציטוט המתקבל מחברת מרווח הוגן, או מגורם אחר, לפי העניין.
- (10) מניה לא סחירה - בהתאם להערכת מומחה שתתקבל אחת לשנה לפחות.
- (11) נדל"ן להשקעה - לפי שווי הוגן על בסיס הערכת שמאי נדל"ן להשקעה המבוצע לכל הפחות אחת לשנה, למעט לגבי נכסים שנרכשו בשנת הדוח המוצגים לפי מחיר העסקה.
- (12) דיבידנד לקבל - דיבידנד שהוכרז וטרם התקבל עד למועד הדיווח.
- (13) ריבית לקבל - ריבית והפרשי הצמדה של אגרות חוב סחירות לאחר יום ה-EX וטרם עבר יום התשלום עד למועד הדיווח.
- (14) פדיון לקבל - קרן החוב המיועדת לפדיון לאחר יום ה-EX וטרם עבר יום התשלום עד למועד הדיווח מוצג יחד עם הנכס.

ביאור 2 - מדיניות חשבונאית (המשך)

א. בסיס הערכת נכסים (המשך)

(15) יתרות הנקובות במטבע חוץ או הצמודות לשער מטבע חוץ - לפי השער היציג למועד הדיווח. להלן נתונים לגבי מדד המחירים לצרכן ושער החליפין של הדולר:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
%	%	%
0.30	1.20	0.30
(9.83)	8.10	(7.79)

שיעור עליית (ירידת) מדדים נבחרים:

שיעור שינוי מדד המחירים לצרכן (לפי המדד הידוע ביום המאזן)

שיעור שינוי שער החליפין של הדולר של ארה"ב

ב. הכרה בהכנסות והוצאות

ההכנסות וההוצאות נכללות בדוחות הכספיים על בסיס מצטבר.

ג. זכויות העמיתים

הפקדות לקופה ומשיכות מהקופה נכללות בדוחות הכספיים על בסיס מזומן, על פי מועד התקבול/התשלום בפועל.

ד. שימוש באומדנים

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם לכללים שנקבעו על ידי הממונה, נדרשת ההנהלה להשתמש באומדנים והערכות לגבי עסקאות או עניינים אשר השפעתם הסופית על הדוחות הכספיים איננה ניתנת לקביעה מדויקת בעת עריכתם. אף שאומדנים או הערכות נעשים לפי מיטב שיקול הדעת של ההנהלה, השפעתם הסופית של עסקאות או עניינים כאמור עשויה להיות שונה מהאומדנים או מההערכות שנעשו לגביהם.

ביאור 3 - חייבים ויתרות חובה

ליום 31 בדצמבר 2019				
גמל דיסקונט אג"ח ממשלת ישראל	גמל דיסקונט לבני 50 ומטה	גמל דיסקונט לבני 50 עד 60	גמל דיסקונט לבני 60 ומעלה	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
4	4	866	11	885
-	-	4,369	-	4,369
4	4	5,235	11	5,254

ריבית ודיבידנד לקבל (*)

חייבים בגין השקעות (*)

סך הכל חייבים ויתרות חובה

ליום 31 בדצמבר 2018				
גמל דיסקונט אג"ח ממשלת ישראל	גמל דיסקונט לבני 50 ומטה	גמל דיסקונט לבני 50 עד 60	גמל דיסקונט לבני 60 ומעלה	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
3	5	1,836	13	1,857
3	5	1,836	13	1,857

ריבית ודיבידנד לקבל

סך הכל חייבים ויתרות חובה

(*) ליתרה בגין צדדים קשורים ראה ביאור 12, בדבר יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים.

ביאור 4 - נכסי חוב סחירים

ליום 31 בדצמבר 2019				
גמל דיסקונט אג"ח ממשלת ישראל	גמל דיסקונט לבני 50 ומטה	גמל דיסקונט לבני 50 עד 60	גמל דיסקונט לבני 60 ומעלה	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
16,372	1,767	183,809	10,914	212,862
2,396	2,179	410,988	6,200	421,763
18,768	3,946	594,797	17,114	634,625

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות:
שאינן ניתנות להמרה

סך הכל נכסי חוב סחירים

ליום 31 בדצמבר 2018				
גמל דיסקונט אג"ח ממשלת ישראל	גמל דיסקונט לבני 50 ומטה	גמל דיסקונט לבני 50 עד 60	גמל דיסקונט לבני 60 ומעלה	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
20,537	1,445	384,510	15,454	421,946
1,533	610	400,343	4,597	407,083
22,070	2,055	784,853	20,051	829,029

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות:
שאינן ניתנות להמרה

סך הכל נכסי חוב סחירים

ביאור 5 - נכסי חוב שאינם סחירים

ליום 31 בדצמבר 2019	
גמל דיסקונט לבני 50 עד 60	אלפי ש"ח
38,588	
5,313	
43,901	

אגרות חוב קונצרניות:
שאינן ניתנות להמרה
הלוואות לעמיתים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ליום 31 בדצמבר 2018	
גמל דיסקונט לבני 50 עד 60	אלפי ש"ח
43,805	
6,532	
50,337	

אגרות חוב קונצרניות:
שאינן ניתנות להמרה
פקדונות בבנקים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ביאור 6 - מניות

ליום 31 בדצמבר 2019

גמל דיסקונט אג"ח ממשלת ישראל	גמל דיסקונט לבני 50 ומטה	גמל דיסקונט לבני 50 עד 60	גמל דיסקונט לבני 60 ומעלה	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
20	939	251,566	1,269	253,794
-	-	1,438	-	1,438
20	939	253,004	1,269	255,232

מניות סחירות

מניות לא סחירות

סך הכל מניות

ליום 31 בדצמבר 2018

גמל דיסקונט אג"ח ממשלת ישראל	גמל דיסקונט לבני 50 ומטה	גמל דיסקונט לבני 50 עד 60	גמל דיסקונט לבני 60 ומעלה	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
30	1,051	261,002	1,042	263,125
-	-	1,242	-	1,242
30	1,051	262,244	1,042	264,367

מניות סחירות

מניות לא סחירות

סך הכל מניות

ביאור 7 - השקעות אחרות

א. ההרכב:

ליום 31 בדצמבר 2019

גמל דיסקונט אג"ח ממשלת ישראל	גמל דיסקונט לבני 50 ומטה	גמל דיסקונט לבני 50 עד 60	גמל דיסקונט לבני 60 ומעלה	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח

השקעות אחרות סחירות				
קרנות ותעודות סל	76	2,058	304,223	10,525
קרנות נאמנות	-	456	99,221	1,860
מוצרים מובנים	41	106	21,834	188
אופציות	-	15	-	-
	117	2,635	425,278	12,573

השקעות אחרות שאינן סחירות				
קרנות השקעה וקרנות הון סיכון	-	-	24,537	-
מכשירים נגזרים	-	4	2,090	4
מוצרים מובנים	-	-	1,679	-
	-	4	28,306	4
	117	2,639	453,584	12,577

סך הכל השקעות אחרות

ליום 31 בדצמבר 2018

גמל דיסקונט אג"ח ממשלת ישראל	גמל דיסקונט לבני 50 ומטה	גמל דיסקונט לבני 50 עד 60	גמל דיסקונט לבני 60 ומעלה	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח

השקעות אחרות סחירות				
קרנות ותעודות סל	1,059	4,050	278,498	8,885
אופציות	-	-	52,237	-
	1,059	4,050	330,735	8,885

השקעות אחרות שאינן סחירות				
קרנות השקעה וקרנות הון סיכון	-	-	31,670	-
	1,059	4,050	362,405	8,885

סך הכל השקעות אחרות

ביאור 7 - השקעות אחרות (המשך)

ב. מכשירים נג רים:

להלן סכום החשיפה, נטו לנכס הבסיס, המוצג במונחי דלתא של העסקאות הפיננסיות שנעשו לתאריך הדוח הכספי:

ליום 31 בדצמבר 2019			
גמל דיסקונט לבני 50 ומטה	גמל דיסקונט לבני 50 עד 60	גמל דיסקונט לבני 60 ומעלה	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
673	-	-	673
(830)	(193,353)	(953)	(195,136)

מניות
מטבע זר

ליום 31 בדצמבר 2018			
גמל דיסקונט לבני 50 ומטה	גמל דיסקונט לבני 50 עד 60	גמל דיסקונט לבני 60 ומעלה	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
(887)	(144,884)	(375)	(146,146)

מטבע זר

ביאור 8 - כאים ויתרות זכות

ליום 31 בדצמבר 2019				
גמל דיסקונט אג"ח ממשלת ישראל	גמל דיסקונט לבני 50 ומטה	גמל דיסקונט לבני 50 עד 60	גמל דיסקונט לבני 60 ומעלה	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
* -	1	2	1	4
-	-	65	-	65
-	7	53	1	61
2	1	246	2	251
2	9	366	4	381

חברה מנהלת
מוסדות
התחייבויות בגין נגזרים
סכומים לשלם לחברות ביטוח
סך הכל זכאים ויתרות זכות

* פחות מ-1 אלפי ש"ח.

ליום 31 בדצמבר 2018				
גמל דיסקונט אג"ח ממשלת ישראל	גמל דיסקונט לבני 50 ומטה	גמל דיסקונט לבני 50 עד 60	גמל דיסקונט לבני 60 ומעלה	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
-	-	51	-	51
-	24	3,292	6	3,322
2	1	226	1	230
2	25	3,569	7	3,603

מוסדות
התחייבויות בגין נגזרים
סכומים לשלם לחברות ביטוח
סך הכל זכאים ויתרות זכות

ביאור 9 - דמי ניהול

א. הרכב:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2019	2018	2017
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
-*	-	-
1	-	-
2	-	-
1	-	-
4	-	-

דמי ניהול שנגבו מתוך סך הנכסים:

גמל דיסקונט אג"ח ממשלת ישראל

גמל דיסקונט לבני 50 ומטה

גמל דיסקונט לבני 50 עד 60

גמל דיסקונט לבני 60 ומעלה

סך הכל הוצאות דמי ניהול

* פחות מ-1 אלפי ש"ח.

ב. שיעור דמי ניהול מעמיתים:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2019	2018	2017
%	%	%
4.00	4.00	4.00
-	-	-
-	-	-
-	-	-
-	-	-

דמי ניהול מדמי גמולים:

שיעור דמי ניהול שהחברה המנהלת רשאית לגבות על פי הוראות הדין

שיעור דמי ניהול ממוצע שגבתה החברה המנהלת בפועל (*):

גמל דיסקונט אג"ח ממשלת ישראל

גמל דיסקונט לבני 50 ומטה

גמל דיסקונט לבני 50 עד 60

גמל דיסקונט לבני 60 ומעלה

דמי ניהול מסך נכסים:

2019	2018	2017
1.05	1.05	1.05
-*	-	-
-*	-	-
-*	-	-
-*	-	-

שיעור דמי ניהול שהחברה המנהלת רשאית לגבות על פי הוראות הדין

שיעור דמי ניהול הממוצע שגבתה החברה המנהלת בפועל:

גמל דיסקונט אג"ח ממשלת ישראל

גמל דיסקונט לבני 50 ומטה

גמל דיסקונט לבני 50 עד 60

גמל דיסקונט לבני 60 ומעלה

* פחות מ-0.001%.

בהתאם להסכם קיבוצי שנחתם ביום 26 לדצמבר 2007, בין בנק דיסקונט לבין הסתדרות העובדים הכללית החדשה וארגון עובדי בנק דיסקונט, ובכפוף להסכם בין בנק דיסקונט לבין החברה המנהלת החל מיום 1 בינואר 2019, הראל פנסיה וגמל, מי שהיה עמית בקופה נכון ליום 31 בדצמבר 2018, זכאי לפטור מלא מדמי ניהול עבור הכספים שהיו בחשבונו ערב העברת הניהול להראל פנסיה וגמל וכן לפטור מדמי ניהול מהפקדה בגין הפקדות שוטפות באמצעות בנק דיסקונט כמעסיק ו/או הפקדות עמית באמצעות תלוש המשכורת בבנק דיסקונט לחשבון שבו הייתה יתרה נכון ליום 31 בדצמבר 2018 (להלן - הנכסים המוטבים). דמי הניהול בגין הנכסים המוטבים כאמור ישולמו לחברה המנהלת על ידי בנק דיסקונט.

ביאור 10 - הוצאות ישירות

כל המסלולים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2017	2018	2019	2017	2018	2019
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח		
-	-	0.024	-	-	386
*-	*-	*-	3	4	5
-	*-	0.030	-	86	483
0.020	0.050	0.042	458	947	673
*-	*-	0.003	(1)	8	41
0.020	0.050	0.099	460	1,045	1,588

עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
עמלות ניהול חיצוני:

בגין השקעה בקרנות השקעה
בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
בגין השקעה בנכסים בישראל באמצעות
קרנות ותעודות סל

סך הכל הוצאות ישירות

גמל דיסקונט אג"ח ממשלת ישראל

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2017	2018	2019	2017	2018	2019
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח		
-	-	0.004	-	-	1
*-	-	0.006	1	-	2
-	0.010	-	-	1	-
-	-	0.011	1	1	3

עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
עמלות ניהול חיצוני:

בגין השקעה בנכסים בישראל באמצעות
קרנות ותעודות סל

סך הכל הוצאות ישירות

גמל דיסקונט לבני 50 ומטה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2017	2018	2019	2017	2018	2019
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח		
-	-	0.072	-	-	6
-	-	0.006	-	-	1
*-	0.05	0.057	1	5	4
-	-	0.002	*-	*-	*-
-	0.05	0.138	1	5	11

עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
עמלות ניהול חיצוני:

בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
בגין השקעה בנכסים בישראל
באמצעות קרנות ותעודות סל

סך הכל הוצאות ישירות

* פחות מ-1 אלפי ש"ח ו/או מ-0.001%.

** עמלות אחרות כוללות הוצאות בגין קרנות נאמנות בישראל, דמי ניהול משכנתאות והוצאות בגין ניהול תביעה.

ביאור 10 - הוצאות ישירות (המשך)

גמל דיסקונט לבני עד 60

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2017	2018	2019	2017	2018	2019
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח		
-	-	0.025	-	-	379
*-	*-	*-	1	3	1
-	0.01	0.031	-	86	483
0.020	0.05	0.043	457	940	657
-	-	0.003	-	-	41
0.02	0.06	0.101	458	1,029	1,561

עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך

עמלות דמי שמירה של ניירות ערך

עמלות ניהול חיצוני :

בגין השקעה בקרנות השקעה

בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל

בגין השקעה בנכסים בישראל באמצעות קרנות ותעודות סל

סך הכל הוצאות ישירות**גמל דיסקונט לבני 60 ומעלה**

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2017	2018	2019	2017	2018	2019
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח		
*-	*-	0.001	1	1	1
-	0.01	0.037	-	2	12
*-	0.02	0.001	1-	7	*-
-	0.03	0.038	-	10	13

עמלות דמי שמירה של ניירות ערך

עמלות ניהול חיצוני :

בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל

בגין השקעה בנכסים בישראל באמצעות קרנות ותעודות סל

סך הכל הוצאות ישירות

* פחות מ-1 אלפי ש"ח ו/או מ-0.001%.

** עמלות אחרות כוללות הוצאות בגין קרנות נאמנות בישראל, דמי ניהול משכנתאות והוצאות בגין ניהול תביעה.

ביאור 11 - תשואות מסלולי השקעה

תשואה ממוצעת נומינלית ברוטו ל- 5 שנים	תשואה שנתית נומינלית ברוטו				
	2015	2016	2017	2018	2019
באחוזים					
1.66	0.02	0.88	3.63	(0.77)	4.64
-	-	1.43	7.08	(3.68)	12.29
-	-	2.56	5.41	(2.29)	11.53
-	-	1.72	4.48	(1.37)	7.68

גמל דיסקונט אג"ח ממשלת ישראל

גמל דיסקונט לבני 50 ומטה

גמל דיסקונט לבני עד 60

גמל דיסקונט לבני 60 ומעלה

ביאור 12 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

א. יתרות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
-	(4)	החברה המנהלת
-	3,770	צדדים קשורים אחרים:
-	3,696	מניות
-	14,315	אגרות חוב סחירות
-	14,315	קרנות השקעה
31,195	-	השקעות אחרות
31,195	21,777	

יתרת נכסי חוב וחובות שוטפים הגבוהה ביותר במשך השנה של בעל עניין או צד קשור עמדה על 3,724 אלפי ש"ח.

ב. עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2017	2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
-	-	4	דמי ניהול לחברה המנהלת

ביאור 13 - מסים

להלן פרוט תשלומי המסים שנגבו מהקופה בשנת הדוח:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019				
גמל דיסקונט לבני 60 ומעלה	גמל דיסקונט לבני 50 עד 60	גמל דיסקונט לבני 50 ומטה	גמל דיסקונט לבני 50 ומטה	
סה"כ	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
402	4	394	4	בגין השקעות בניירות ערך זרים

ביאור 15 - התחייבויות תלויות והתקשרויות

א. התקשרויות

לתאריך המאזן התקשרה הקופה בהסכמים להשקעה בקרנות השקעה ובקרנות הון סיכון (להלן: הקרנות) כשותפה מוגבלת. סכומי ההשקעה מועברים בחלקים, בהתאם לדרישותיהן של הקרנות ולהסכמי ההתקשרויות.

להלן סכום ההתחייבות להשקעה כוללת וסכום ההשקעה שטרם נדרש לתאריך המאזן:

31 בדצמבר 2019		
סה"כ יתרת התחייבויות	סה"כ התחייבויות	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
5,779	20,736	התחייבות קרנות השקעה

ביאור 15 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ב. הקופה אינה ישות משפטית ועל כן ככל שמוגשות תביעות הרי שהן מוגשות נגד החברה המנהלת. לגילוי בדבר תביעות משפטיות שהוגשו נגד החברה המנהלת ראה ביאור 25. א. בדוח הכספי של החברה המנהלת.

ג. שעבודים

קיימים שעבודים על חלק מנכסיה הסחירים של הקופה, לצורך פעילותה השוטפת בנגזרים בסך של 12.1 מיליון ש"ח.

ביאור 16 - אירועים לאחר תאריך הדיווח

בהתאם להוראות הסכם העברת הניהול מיום 8 באוקטובר 2018, כאמור בביאור 11 לעיל, החברה פעלה למיזוג הקופה לתוך קופת הראל גמל. ביום 1 בינואר 2020 בוצע מיזוג הקופה על מסלוליה והקופה חדלה מלהתקיים.

הראל השתלמות

קרן השתלמות

בניהול

הראל פנסיה וגמל בע"מ

**סקירת הנהלה
לשנה שהסתיימה ביום
31 בדצמבר 2019**

תוכן עניינים

1.	מאפיינים כלליים של קופת הגמל	3
	א. תיאור כללי של קופת הגמל ושל החברה המנהלת אותה	3
	ב. מועד הקמת קופת הגמל	3
	ג. רשימת מסלולי השקעה, הקודים שלהם ומועד תחילת פעילותם	4
	ד. שינויים מהותיים בשנת הדיווח הנובעים ממיזוגים, מכירות או רכישות	4
	ה. שיעורי ההפרשות המרביים שרשאית קופת הגמל לקבל ומטרתן	4
	ו. שינוי מסמכי יסוד במהלך תקופת הדוח ועד ליום פרסומו	4
2.	ניתוח זכויות עמיתי קופת הגמל	5
	א. יחס נזילות	5
	ב. משך חיים ממוצע של החיסכון	5
	ג. שינוי במספר העמיתים	6
	ד. ניתוח זכויות העמיתים בקופה	6
3.	מידע אודות דמי ניהול	7
	א. שיעור דמי הניהול	7
	ב. מידע אודות חמשת המעסיקים הגדולים בקופה	10
4.	ניתוח מדיניות השקעה	11
	א. מדיניות ההשקעה	11
	ב. ניתוח והסבר שינויים מהותיים בסעיפי ההשקעות לעומת שנה קודמת	11
5.	ניהול סיכונים	13
	א. מדיניות ניהול הסיכונים ותיאור השיטות וההערכות בחברה המנהלת	13
	ב. סיכוני נזילות	13
	ג. סיכוני שוק	15
	ד. סיכוני אשראי	22
	ה. סיכונים גיאוגרפיים	29
	ו. גורמי סיכון נוספים המשפיעים על פעילות הקופה	37
	ז. גורמי סיכון על פי טיבם	37
6.	נושאים אליהם הפנה רואה החשבון את תשומת ליבו בחוות דעתו	39
7.	בקורות ונהלים לגבי גילוי ובקרה פנימית על דיווח כספי	39

1. מאפיינים כלליים של קופת הגמל

א. תיאור כללי של קופת הגמל ושל החברה המנהלת אותה

קופת הגמל:

- שם קופת הגמל: הראל קרן השתלמות (להלן "הקופה" או "הקרן").
- סוג קופת הגמל: קרן השתלמות.
- קוד הקופה: 512267592-00000000000154-0000-000
- סוג העמיתים: עצמאיים ושכירים המפקידים כספי השתלמות.

הקופה מנוהלת בנאמנות בידי חברה מנהלת שהינה משקיע מוסדי. הקופה נועדה לחיסכון לטווח בינוני וקצר. פעילות הקופה כפופה לרישוי המתקבל מרשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון בהתאם לדינים הרלוונטיים החלים על פעילותה המפוקחת על ידי הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן - "הממונה על שוק ההון", או "הממונה").

החברה המנהלת:

- שם החברה המנהלת: הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן - "החברה המנהלת", או "החברה").
- החברה המנהלת הינה חברה בבעלות מלאה, בעקיפין, של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ (להלן - "הראל השקעות"), בהיותה מוחזקת ב-100% בידי הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן - "הראל ביטוח"), חברה בבעלות מלאה של הראל השקעות.
- לפרוט מבנה האחזקות של החברה המנהלת, ראה סעיף 1.1.2 בדוח תאור עסקי תאגיד של החברה המנהלת.

ב. מועד הקמת קופת הגמל

הקופה הוקמה בשנת 1997 כקרן השתלמות. בחודש ספטמבר 2008 הפכה הקופה לקופה מסלולית עקב מיזוג הראל השתלמות מסלול מניות, בשמה המקורי, הראל נץ, ומיזוג הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות, בשמה המקורי, הראל שלדג, למסלולי השקעה בהראל קרן השתלמות.

בחודש אוקטובר 2008 נוסף מסלול שקלי בקופה. בחודש דצמבר 2009 נוסף מסלול אג"ח ללא מניות.

ביום 1 ביולי 2013 מוזגה קרן ההשתלמות, הראל השתלמות ניבה, כיום, הראל השתלמות מסלול חו"ל, מיזוג טכני לתוך הקופה כמסלול השקעה נפרד.

ביום 1 בינואר 2016, מוזגה קופת הגמל הראל גילעד השתלמות (קופה בניהול חברת הראל עתידית קופות גמל בע"מ), מיזוג טכני, לתוך הקופה.

נכון ליום 31 בדצמבר 2019 כוללת הקופה עשרה מסלולי השקעה. ראה גם סעיף ג' להלן.

ג. רשימת מסלולי השקעה, הקודים שלהם ומועד תחילת פעילותם

להלן מספרי המסלולים הכלולים באישור :

שם המסלול	קוד המסלול	מועד תחילת פעילות
הראל השתלמות כללי	512267592-000000000000154-0154-000	1998
הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות	512267592-000000000000154-0416-000	1978
הראל השתלמות לטווח ארוך	512267592-000000000000154-0566-000	1999
הראל השתלמות מסלול מניות	512267592-000000000000154-0763-000	2001
הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות	512267592-000000000000154-0764-000	2001
הראל השתלמות מסלול חו"ל	512267592-000000000000154-1034-000	2004
הראל השתלמות מסלול שקלי	512267592-000000000000154-1369-000	2008
הראל השתלמות אג"ח ללא מניות	512267592-000000000000154-1485-000	2009
הראל השתלמות מסלול כהלכה	512267592-000000000000154-1523-000	2010
הראל השתלמות אג"ח קונצרני	512267592-000000000000154-8058-000	2013

ד. שינויים מהותיים בשנת הדיווח הנובעים ממיזוגים, מכירות או רכישות

בשנת הדוח לא חל שינוי.

ה. שיעורי ההפרשות המרביים שרשאית קופת הגמל לקבל ומטרתן

בקרן השתלמות לעובדים - בשיעורים מהמשכורת, (כהגדרתה בסעיף 3 לפקודה) :

הפרשות מעביד : עד 7.5%.

הפרשות עובד : עד 2.5%.

ובלבד שהשיעורים לא יעלו על השיעורים הנקובים בהסכם הקיבוצי כמשמעותו בחוק הסכמים קיבוציים תשי"ז-1957, והפרשות העובד לא יפחתו משליש מהפרשות המעביד.

בקרן השתלמות לעצמאים - הפקדות עצמאי עד לתקרה שנתית של 7% מהכנסתו הקובעת, מזה יותר ניכוי בגין הפקדות בשיעור של עד 4.5% מהכנסתו הקובעת.

בקרן השתלמות לחברי קיבוץ - לגבי סכומים שהופקדו עבור חברי קיבוץ בהתאם לסעיף 58 לפקודה.

בקרן השתלמות לחברי מושב שיתופי - לגבי סכומים שהופקדו עבור עמית מושב שיתופי בהתאם לסעיף 58 לפקודה, אם אישר הנציב לפי סעיף 61 לפקודה, כי הוראות סעיף 58 יחולו על המושב השיתופי.

ו. שינוי מסמכי יסוד במהלך תקופת הדוח ועד ליום פרסומו

אין שינוי.

2. ניתוח כויות עמיתי קופת הגמל

א. יחס נזילות

שיעור הסכומים שהעמיתים בקופת הגמל רשאים למשוך ממנה מתוך כלל נכסי קופת הגמל, לתאריך הדוח:

2019	
%	
61.44	הראל השתלמות כללי
85.41	הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות
82.76	הראל השתלמות לטווח ארוך
62.77	הראל השתלמות מסלול מניות
87.22	הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות
79.09	הראל השתלמות מסלול חו"ל
76.79	הראל השתלמות מסלול שקלי
81.28	הראל השתלמות אג"ח ללא מניות
45.52	הראל השתלמות מסלול כהלכה
70.16	הראל השתלמות אג"ח קונצרני

ב. משך חיים ממוצע של החיסכון

משך החיים הממוצע של זכויות העמיתים, עבור אותם עמיתים שחשכונותיהם טרם הבשילו:

2019	
שנים	
0.91	הראל השתלמות כללי
0.24	הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות
0.39	הראל השתלמות לטווח ארוך
0.83	הראל השתלמות מסלול מניות
0.20	הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות
0.35	הראל השתלמות מסלול חו"ל
0.42	הראל השתלמות מסלול שקלי
0.36	הראל השתלמות אג"ח ללא מניות
1.34	הראל השתלמות מסלול כהלכה
0.54	הראל השתלמות אג"ח קונצרני

ג. שינוי במספר העמיתים

להלן השינוי במספר חשבונות עמיתי הקופה בשנת הדוח, בגין כל מסלולי הקופה:

מספר חשבונות העמיתים				סוג העמיתים
לסוף השנה	נסגרו השנה	נפתחו השנה	לתחילת השנה	
242,618	16,695	31,619	227,694	שכירים
39,761	1,645	2,893	38,513	עצמאיים
282,379	18,340	34,512	266,207	סה"כ

ד. ניתוח זכויות העמיתים בקופה

ליום 31 בדצמבר				
2018		2019		
סך נכסים, נטו		סך נכסים, נטו		
באלפי ש"ח	מספר חשבונות	באלפי ש"ח	מספר חשבונות	
6,007,797	131,868	6,796,509	132,629	חשבונות פעילים
5,380,443	134,339	6,439,056	149,750	חשבונות לא פעילים
11,388,240	266,207	13,235,565	282,379	סה"כ

3. מידע אודות דמי ניהול

א. שיעור דמי הניהול

הראל השתלמות כללי

ליום 31 בדצמבר 2019				דמי ניהול מנכסים:
עמיתים לא פעילים		עמיתים פעילים		
סך נכסים, נטו		סך נכסים, נטו		
באלפי ש"ח	מספר חשבונות	באלפי ש"ח	מספר חשבונות	
854,041	13,966	1,121,858	21,234	0.5%-0%
2,139,933	45,067	2,558,064	56,771	1%-0.5%
265,710	15,844	560,873	13,780	1.5%-1%
292,125	33,053	400,762	16,002	2%-1.5%

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהעמיתים במסלול, נוסף לדמי הניהול, הינו 10,890 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 11 בדבר הוצאות ישירות בדוח הכספי.

הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות

ליום 31 בדצמבר 2019				דמי ניהול מנכסים:
עמיתים לא פעילים		עמיתים פעילים		
סך נכסים, נטו		סך נכסים, נטו		
באלפי ש"ח	מספר חשבונות	באלפי ש"ח	מספר חשבונות	
477,989	3,450	182,237	2,005	0.5%-0%
752,608	8,628	584,425	6,550	1%-0.5%
53,752	1,408	70,749	1,121	1.5%-1%
70.874	5.263	44.595	983	2%-1.5%

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהעמיתים במסלול, נוסף לדמי הניהול, הינו 3,130 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 11 בדבר הוצאות ישירות בדוח הכספי.

הראל השתלמות לטווח ארוך

הראל השתלמות לטווח ארוך			
ליום 31 בדצמבר 2019			
עמיתים לא פעילים		עמיתים פעילים	
סך נכסים, נטו		סך נכסים, נטו	
באלפי ש"ח	מספר חשבונות	באלפי ש"ח	מספר חשבונות
9,190	145	12,195	172
43,614	588	31,940	527
3,045	139	2,540	113
6,454	432	5,025	90
דמי ניהול מנכסים:			
			0.5%-0%
			1%-0.5%
			1.5%-1%
			2%-1.5%

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהעמיתים במסלול, נוסף לדמי הניהול, הינו 89 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 11 בדבר הוצאות ישירות בדוח הכספי.

הראל השתלמות מסלול מניות

ליום 31 בדצמבר 2019				דמי ניהול מנכסים:
עמיתים לא פעילים		עמיתים פעילים		
סך נכסים, נטו		סך נכסים, נטו		
באלפי ש"ח	מספר חשבונות	באלפי ש"ח	מספר חשבונות	
58,605	1,102	81,095	1,355	0.5%-0%
140,846	3,374	182,160	3,394	1%-0.5%
17,082	622	30,922	673	1.5%-1%
14,866	894	14,402	338	2%-1.5%

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהעמיתים במסלול, נוסף לדמי הניהול, הינו 508 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 11 בדבר הוצאות ישירות בדוח הכספי.

הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות

ליום 31 בדצמבר 2019				דמי ניהול מנכסים:
עמיתים לא פעילים		עמיתים פעילים		
סך נכסים, נטו		סך נכסים, נטו		
באלפי ש"ח	מספר חשבונות	באלפי ש"ח	מספר חשבונות	
276,465	1,822	93,105	722	0.5%-0%
578,731	5,885	356,790	3,883	1%-0.5%
75,817	3,598	93,465	1,708	1.5%-1%
44,341	3,390	50,296	915	2%-1.5%

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהעמיתים במסלול, נוסף לדמי הניהול, הינו 2,184 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 11 בדבר הוצאות ישירות בדוח הכספי.

הראל השתלמות מסלול חו"ל

ליום 31 בדצמבר 2019				דמי ניהול מנכסים:
עמיתים לא פעילים		עמיתים פעילים		
סך נכסים, נטו		סך נכסים, נטו		
באלפי ש"ח	מספר חשבונות	באלפי ש"ח	מספר חשבונות	
6,081	167	5,238	114	0.5%-0%
16,242	390	12,050	358	1%-0.5%
1,380	83	2,952	96	1.5%-1%
1,809	175	1,522	45	2%-1.5%

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהעמיתים במסלול, נוסף לדמי הניהול, הינו 74 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 11 בדבר הוצאות ישירות בדוח הכספי.

הראל השתלמות מסלול שקלי

ליום 31 בדצמבר 2019				דמי ניהול מנכסים:
עמיתים פעילים		עמיתים לא פעילים		
מספר חשבונות	סך נכסים, נטו באלפי ש"ח	מספר חשבונות	סך נכסים, נטו באלפי ש"ח	
425	40,339	315	22,372	0.5%-0%
821	51,958	855	59,545	1%-0.5%
397	20,167	431	11,781	1.5%-1%
346	17,188	588	8,667	2%-1.5%

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהעמיתים במסלול, נוסף לדמי הניהול, הינו 29 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 11 בדבר הוצאות ישירות בדוח הכספי.

הראל השתלמות אג"ח ללא מניות

ליום 31 בדצמבר 2019				דמי ניהול מנכסים:
עמיתים פעילים		עמיתים לא פעילים		
מספר חשבונות	סך נכסים, נטו באלפי ש"ח	מספר חשבונות	סך נכסים, נטו באלפי ש"ח	
185	11,744	182	12,739	0.5%-0%
460	23,410	581	41,649	1%-0.5%
162	5,982	166	6,668	1.5%-1%
108	2,525	382	3,445	2%-1.5%

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהעמיתים במסלול, נוסף לדמי הניהול, הינו 48 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 11 בדבר הוצאות ישירות בדוח הכספי.

הראל השתלמות מסלול כהלכה

ליום 31 בדצמבר 2019				דמי ניהול מנכסים:
עמיתים פעילים		עמיתים לא פעילים		
מספר חשבונות	סך נכסים, נטו באלפי ש"ח	מספר חשבונות	סך נכסים, נטו באלפי ש"ח	
329	13,040	180	9,354	0.5%-0%
2,264	62,137	1,201	30,055	1%-0.5%
783	20,612	511	7,410	1.5%-1%
892	24,465	1,279	14,012	2%-1.5%

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהעמיתים במסלול, נוסף לדמי הניהול, הינו 40 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 11 בדבר הוצאות ישירות בדוח הכספי.

הראל השתלמות אג"ח קונצרני

ליום 31 בדצמבר 2019				דמי ניהול מנכסים:
עמיתים לא פעילים		עמיתים פעילים		
סך נכסים, נטו	מספר חשבונות	סך נכסים, נטו	מספר חשבונות	
באלפי ש"ח		באלפי ש"ח		
2,822	46	1,845	50	0.5%-0%
3,366	123	3,681	126	1%-0.5%
524	27	546	38	1.5%-1%
415	37	242	16	2%-1.5%

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהעמיתים במסלול, נוסף לדמי הניהול, הינו 9 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 11 בדבר הוצאות ישירות בדוח הכספי.

ב. מידע אודות חמשת המעסיקים הגדולים בקופה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019		
0.51	שיעור דמי ניהול מנכסים ממוצע עבור חמשת המעסיקים הגדולים (באחוזים)	
1,097,515	סך היקף נכסים מנוהל עבור חמשת המעסיקים הגדולים (באלפי ש"ח)	
8.29	שיעור הנכסים המנוהלים עבור חמשת המעסיקים הגדולים מתוך סך הנכסים נטו (באחוזים)	
15,603	מספר חשבונות עמיתים כולל של חמשת המעסיקים הגדולים	
5.53	שיעור חשבונות עמיתים כולל של חמשת המעסיקים הגדולים מתוך סך העמיתים (באחוזים)	

4. ניתוח מדיניות השקעה

א. מדיניות ההשקעה

מידע בדבר מדיניות ההשקעה של מסלולי ההשקעה לשנת הדוח, פורט באתר האינטרנט של החברה המנהלת בכתובת:

<https://www.harel-group.co.il/about/harel-group/harel-pensia-and-gemel/Pages/investment-policy.aspx?isfromsearch=1>

ב. ניתוח והסבר שינויים מהותיים בסעיפי ההשקעות לעומת שנה קודמת

להלן תמצית השינויים בשוק ההון והתייחסות חטיבת ההשקעות של החברה אליהם:

נושא	תיאור פעולות החברה
השינוי בממדד המחירים לצרכן, התפתחויות האינפלציה והגורמים להשפעה על עליית המדד	על פי המדד האחרון הידוע בסוף 2019, מדד המחירים לצרכן עלה ב-12 החודשים האחרונים ב-0.3% בלבד, מתחת ליעד האינפלציה. סעיף הדיור היה התורם העיקרי לעלייה במחירים לצד עלייה במחירי המזון (ללא ירקות ופירות) ואחזקת הדירה, כאשר סעיף התחבורה והתקשורת היה התורם העיקרי לירידה במחירים. בסיכום 2019, נרשמה ירדה בציפיות לאינפלציה לאורך כל העקום, בעיקר במחצית השנייה של השנה, בשל הפתעה כלפי מעלה של חלק מהמדדים, חוזקו של השקל והירידה במחיר הנפט בעולם. החברה פעלה להקטין במהלך השנה את שיעור החשיפה שלה לאפיקים צמודי מדד במינונים נמוכים.
שער החליפין של השקל	בסיכום שנת 2019 השקל התחזק ב-8.3% מול סל המטבעות של בנק ישראל; 7.8% ייסוף מול הדולר ו-9.6% ייסוף מול האירו. עיקר הייסוף חל במחצית הראשונה של השנה. העלייה בעודף בחשבון השוטף של מאזן התשלומים, המשך רכישות של חברות ישראליות ע"י משקיעים זרים והחזקה (היחסית) של הכלכלה תרמו לכך. החברה פעלה לשמור על שיעור חשיפה למט"ח נמוך ביחס למתחרים ברמה של בין 40%-60% משיעור החשיפה לחו"ל.
התפתחות שיעורי ריבית	ריבית בנק ישראל נותרה ללא שינוי על 0.25% במהלך כל שנת 2019. במהלך הרבעון האחרון של השנה הבנק אותת שהריבית תישאר ברמתה הנוכחית לזמן ממושך או אף תרד בעתיד, נוכח שהאינפלציה מתחת לגבול התחתון של היעד. בסיכום שנת 2019, עקום התשואות הממשלתי ירד בחדות לכל אורכו, בעיקר במחצית הראשונה של השנה. תרמו לכך הירידה המהירה בתשואות אג"ח הממשלתיות בעולם, בהובלת ארה"ב, יחד עם חוזקו של השקל והצפי להצטרפות ישראל למדד האג"ח הבינלאומי. החברה פעלה בתחילת הרבעון הרביעי להאריך מח"מ בשיעור קל לאור הערכה כי הריבית הארוכה תישאר נמוכה לאורך תקופה ארוכה.
ניתוח הגרעון בתקציב המדינה ומימונו	במהלך שנת 2019 חרגה הממשלה משמעותית מיעד הגירעון ובסוף שנת 2019 נוסק הגירעון ל-4 אחוזי תוצר. יחד עם זאת החוב בשקלים של מדינת ישראל נשאר נמוך יחסית סביב 60 אחוזי תוצר (בשל התחזקות השקל). החברה פעלה לשמור על חשיפה יציבה לחוב ממשלתי מקומי לאור הערכה כי העלאת הגרעון לא תפגע בביקוש לחוב ממשלה עקב גרעון אבסולוטי נמוך חוזקו של השקל

נושא	תיאור פעולות החברה
	והצטרפות צפויה של ישראל למדדי החוב הממשלתי הבינלאומיים ברבעון הראשון של 2020.
שוק המניות	בשנת 2019 נרשמו עליות חדות במרבית שווקי המניות בעולם. מדד MSCI העולמי (ברוטו במונחים דולריים), עלה ב-28.4% במהלך 2019 והמדד המקביל של השווקים המתעוררים עלה ב-18.9% במהלך 2019. בישראל מדד ת"א-125 עלה ב-21.3% במהלך 2019. החברה פעלה להעלות את שיעור החשיפה למניות בכל הקופות אליהם ניתן להיחשף למניות לאור ההערכה כי מניות יהוו מרכיב עדיף להשקעה בעולם של ריביות נמוכות אינפלציה נמוכה אך חיובית וצמיחה עולמית חיובית.
אג"ח קונצרני ומוצרי חוב	מרווחי האשראי על אגרות החוב הקונצרניות מול אג"ח הממשלתיים בארץ ירדו במהירות במהלך 2019. החברה הגדילה את שיעור החשיפה לאג"ח בדרוג גבוה לאור הערכה כי מרווחי האג"ח בדרוג נמוך נמוכים מדי, תוך הקפדה על בחינת הסיכון והתשואה, מגבלות החשיפה לתאגיד, לקבוצת תאגידים לקבוצות דירוג ומגבלות נוספות אשר אושרו בדירקטוריון החברה.
מוצרי מדדים	החברה המשיכה לנצל את הגידול בהיקפי הכספים שעוקבים באופן טכני אחרי המדדים בעיקר לצורך שיפור הרכבי תיק ההשקעות, כאשר ניירות ערך שעלו באופן מוגזם בכניסתם למדדים נמכרו על ידי החברה וניירות ערך שירדו באופן מוגזם עקב יציאתם מהמדדים נרכשו.
נכסים נגזרים לרבות אופציות על מדד מעו"ף, שקל/דולר, חוזים עתידיים	החברה שמרה על מדיניותה בתחום הנגזרים, לפיה הם משמשים בעיקר אמצעי להתאמה מהירה של הרכבי האפיקים בתיק להחלטות ועדות השקעה, לניהול יעיל של החשיפות לחו"ל ללא חשפה למטבע.
השקעות בנכסים אלטרנטיביים, לרבות נדל"ן, תשתיות והשקעות פרטיות	במהלך השנה, לנוכח התשואות הנמוכות בשוקי האג"ח הממשלתי והקונצרני, המשיכה חטיבת ההשקעות במאמצים למציאת השקעות ישירות באשראי, תשתיות, השקעות פרטיות ונדל"ן, תוך שמירה על רמת סיכון לא גבוהה ופיזור גבוה.

5. ניהול סיכונים

החוזר המאוחד, שער 5, חלק 1, פרק 10 - ניהול סיכונים, מסדיר תשתית להבנה, זיהוי ומדידה של סיכונים שוק, אשראי ונזילות הגלומים בנכסי ההשקעה המוחזקים כנגד חסכוניות העמיתים בקופות גמל, למעקב שוטף אחריהם, לקבלת החלטות ולקביעת מדיניות המבוססות עליהם ולהבטחת מסגרת דיווחים מתאימה. החוזר מחייב מינוי מנהל סיכונים אובייקטיבי ובלתי תלוי במערך ההשקעות והאשראי של החברות המנהלות אשר יספק לדירקטוריון החברה המנהלת, הנהלתה, ועדת ההשקעה וועדת האשראי שלה תמונת מצב אובייקטיבית ומקיפה יותר אודות הסיכונים הגלומים בנכסי ההשקעה המוחזקים כנגד חסכוניות העמיתים.

ניהול תיק ההשקעות של הקופה נעשה תוך חתירה לאיזון בין המטרה של השגת תשואה מקסימאלית על הנכסים לבין הסיכון הכרוך בהשקעות ורמת הנזילות הנדרשת כדי לממן פעילות זו ופעילות משיכות והעברות של כספים על ידי העמיתים.

דירקטוריון החברה קבע מדיניות השקעות אשר מגבילה את רמות החשיפה אליהן ניתן להגיע בכל אחד מאפיקי ההשקעה. מגבלות הדירקטוריון מחייבות את ועדת ההשקעות ומגבילות את רמת הסיכון של קופות הגמל המנוהלות על ידי החברה. ועדת ההשקעות דנה בישיבותיה בתמהיל ההשקעות של קופות הגמל המנוהלות על ידי החברה ומקבלת החלטות לגבי הקצאת הנכסים בין האפיקים השונים בהתאם להערכות סיכונים המבוססות על נתונים מאקרו כלכליים ותחזיות לגבי שוקי ההון וגורמי הסיכון. דיווחי ניהול סיכונים המוצגים לוועדת ההשקעות מציגים אומדנים להפסד פוטנציאלי הצפוי לתיק נכסים בשל התממשות סיכונים השוק. בכל התכנסות של ועדת ההשקעות ובהתבסס על מערכת BI, מציגה חטיבת השקעות חתכי חשיפה שונים של תיק ההשקעות.

הוועדה בוחנת ומתאימה את מדיניות ההשקעות וביצועה בשוטף לנוכח ההתפתחויות בנכסיה, במאפייני עמיתיה ובשוקים.

להלן פירוט הסיכונים המרכזיים להם חשופה הקופה ואופן הטיפול בהם:

א. מדיניות ניהול הסיכונים ותיאור השיטות וההערכות בחברה המנהלת

לעניין פירוט מדיניות ניהול הסיכונים ותיאור השיטות וההערכות בחברה המנהלת של קופת הגמל ראה ביאור 24 בדוחות הכספיים של החברה המנהלת.

ב. סיכונים נזילות

סיכון נזילות ניתן לפיצול על פני שני רבדים: סיכון נזילות ברמת קופת גמל, וסיכון נזילות ברמה מקרו כלכלית.

הסיכון ברובד הראשון נובע מאי ודאות לגבי שינויים אפשריים בהיקף משיכת כספים מהקופה, העשויים להביא למצב בו הקופה תידרש לממש במהירות נכסים בהיקף ניכר על מנת לשלם לעמיתים המושכים או המניידים לקופות אחרות. סיכון זה קשור בהיקף חסכון העמיתים הזכאים למשיכה אל מול אורך החיים הממוצע של נכסי הקופה ונזילותם וכן מגורמים חיצוניים של הגברת תחרות ומעבר בין קופות גמל.

הסיכון ברובד השני נובע מהאפשרות של שינוי טעמי העמיתים בכלל קופות הגמל. מצב זה יכול לגרום למימוש סכומי כספים גדולים בפרק זמן קצר. דרישה כזו עלולה לסכן את יציבות שוק ההון והכספים בארץ. לצורך ניהול סיכון הנזילות קופות הגמל מחזיקות בנכסים נזילים, כגון מזומנים, שווי מזומנים ופיקדונות לתקופה של עד חודש ימים וכן בנכסים בעלי סחירות גבוהה שניתנים למימוש בקלות יחסית.

ניהול הקופות בשיטת סלי השקעה, מקטין חשיפה לסיכון נזילות בכלל ובקופות הקטנות בפרט.

ניתוח נילות הקופה

ליום 31 בדצמבר 2019										
נכסים נטו (באלפי ש"ח)										
נילות (בשנים)	הראל השתלמות כללי	הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות	הראל השתלמות לטווח ארוך	הראל השתלמות מסלול מניות	הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות	הראל השתלמות מסלול חו"ל	הראל השתלמות מסלול שקלי	הראל השתלמות אג"ח ללא מניות	הראל השתלמות מסלול כהלכה	הראל השתלמות אג"ח קונצרני
נכסים נזילים	5,667,550	1,473,913	91,884	511,486	1,007,048	36,738	207,634	76,775	181,618	12,675
וסחירים של מח"מ עד שנה	184,554	52,029	1,294	-	29,994	2,189	1,076	3,705	-	-
מח"מ מעל שנה	1,679,803	487,245	18,927	21,449	349,257	7,772	24,039	26,915	-	707
אחרים	661,459	224,042	1,898	7,043	182,711	575	(732)	767	(533)	59
סה"כ	8,193,366	2,237,229	114,003	539,978	1,569,010	47,274	232,017	108,162	181,085	13,441

ועדת ההשקעות אישרה מודל למעקב אחר סיכון הנזילות בפעילות הקופה. מדדי הנזילות מביאים בחשבון מצבי קיצון של משיכות בקופות כולל העברות בין קופות ואת נזילות הנכסים בתיקים במצבי משבר שונים. ועדת ההשקעות בוחנת על בסיס תקופתי את העמידה ברמת הנזילות ביחס למדדי הנזילות שנקבעו ובוחנת באופן שוטף את צרכי הנזילות והתאמתם לנכסי הקופה על מנת להיערך מראש לשינויים ברמת הנזילות הנדרשת.

הקופה אינה נתקלת בקשיי נזילות ובקשיים למימון תשלומים לעמיתים מושכים או המניידים החוצה, והיא שומרת על רמת נזילות מספקת כאמור. על פי ניסיון העבר, לאור היקף נכסיה של הקופה, הפיזור הרחב של עמיתיה והעובדה כי מרבית נכסיה הינם סחירים ובני מימוש מהיר ולמרות ששיעור הסכומים שעמיתים רשאים למשוך מהקופה הינו בין 45.52%-87.22% (ראה פרוט לפי מסלולים בסעיף 2 לעיל), הקופה אינה צופה בעיות נזילות בשנים הקרובות. נכון לסוף שנת 2019, כ-70% מנכסי הקופה הושקעו בנכסים נזילים או סחירים (כ-69% במסלול הכללי, כ-66% במסלול אג"ח עד 20% מניות, כ-81% במסלול לטווח ארוך, כ-95% במסלול מניות, כ-64% במסלול אג"ח עד 10% מניות, כ-78% במסלול חו"ל, כ-89% במסלול שקלי, כ-71% במסלול אג"ח ללא מניות, כ-100% במסלול כהלכה וכ-94% במסלול אג"ח קונצרני).

מבחינת הרכב נכסי הקופה והערכות ההנהלה, הנהלת החברה המנהלת סבורה כי סך הכספים הסחירים והנזילים וצפי ההפקדות מהווים כרית בטחון מספקת לצמצום התממשות סיכון הנזילות כאמור לעיל.

ג. סיכוני שוק

סיכוני שוק בניהול פעילות קופת הגמל נובעים מאפשרות לשחיקת שווי נכסי קופות הגמל כתוצאה משינויים במחירי ניירות ערך, מחירי נדל"ן, שערי ריבית, שערי חליפין ואינפלציה ומפתיחת מרווחי האשראי מול ריבית חסרת סיכון.

סיכוני שוק הקשורים בירידה הפוטנציאלית בערכם הכלכלי של נכסי הקופה הינם כדלקמן:

1. סיכוני הצמדה: בשיקולי השקעה נלקחות בחשבון תחזיות אינפלציה ואלטרנטיבות השקעה, גם בהיבט של בסיס הצמדה. הקופה מבצעת את השקעותיה ברכיבים צמודים ולא צמודים בהתאם לסביבת האינפלציה והתחזיות העתידיות שלפניה.
2. סיכון שער חליפין: לקופה חשיפה לנכסים צמודי מט"ח בעיקר כתוצאה מהשקעות בנכסים זרים ולכן בשיקולי ההשקעה נלקחות בחשבון תחזיות לשינויים בשערי חליפין, בעיקר ביחס לדולר.
3. סיכוני ריבית: לשינויים בשערי הריבית השפעה על אגרות החוב המוחזקות על ידי הקופה ועל פקדונות והלוואות ובאמצעותן על שווי נכסי הקופה. בעת קבלת החלטות השקעה וקביעת משך החיים הממוצע של הנכסים נלקחים בחשבון הנחות ותחזיות לגבי שינויי ריבית והשפעתם על תיק ההשקעות של הקופה. הקופה מטפלת בסיכוני ריבית על ידי שינוי באורך החיים הממוצע הכולל של מכשירים נושאי ריבית בכל אפיק, פיזור וחשיפה לסוגי ריביות שונות.
4. סיכון מניות: ההפסד שעלול להגרם לקופה כתוצאה מירידה במחירי המניות הנסחרות בארץ ובחו"ל.
5. סיכון מרווח אשראי: הפסד הנובע מפתיחת מרווחי האשראי מול ריבית חסרת סיכון.
6. סיכון נדל"ן: ההפסד שעלול להיגרם מירידת ערכן של ההשקעות בנדל"ן.

החברה המנהלת מתמודדת עם מכלול הגורמים המרכיבים את סעיף סיכוני השוק באמצעות קביעת תמהיל השקעות מפורז המכיל, בין היתר, מניות, אגרות חוב צמודות ולא צמודות, הלוואות, נדל"ן, חשיפה למט"ח, קרנות השקעה ותעודות סל. נכסי הקופות מפורזים גם בהשקעות בשווקים הבין לאומיים. שימוש בנגזרים נעשה למטרות הגנה ולמטרות יצירת חשיפה ונכלל בדוחות הבקרה.

דירקטוריון החברה קבע מדיניות השקעות אשר מגבילה את רמות החשיפה אליהן ניתן להגיע בכל אחד מאפיקי ההשקעה. מגבלות הדירקטוריון מחייבות את ועדת ההשקעות ומגבילות את רמת הסיכון של קופות הגמל המנוהלות על ידי החברה. מגבלות הדירקטוריון מחייבות ביצוע פיזור בין אפיקי ההשקעה השונים ומונעות חשיפה גבוהה לאפיק השקעה אחד.

ועדת ההשקעות דנה בשיבותיה בתמהיל ההשקעות של קופות הגמל המנוהלות על ידי החברה ומקבלת החלטות לגבי הקצאת הנכסים בין האפיקים השונים בהתאם להערכות סיכונים המבוססות על נתונים מאקרו כלכליים ותחזיות לגבי שוקי ההון וגורמי הסיכון. מדדי סיכונים המוצגים לוועדת השקעות כוללים תרחישי קיצון והשוואת מדדי ביצועים וסיכונים לתיקי סמן. ועדת השקעות מקבלת מדי ועדה דיווח בדבר חשיפה ענפית, חשיפה גיאוגרפית וחשיפה מטבעית.

(1) סיכון מדד וסיכון מטבע**הראל השתלמות כללי**

ליום 31 בדצמבר 2019			
לא צמוד אלפי ש"ח	המחירים לצרכן אלפי ש"ח	בהצמדה למדד	
		במטבע חוץ או בהצמדה אליו	סך הכל
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
3,672,766	1,945,488	2,575,112	8,193,366
921,509	(7,998)	(913,511)	-
4,594,275	1,937,490	1,661,601	8,193,366

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים
נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות

ליום 31 בדצמבר 2019			
לא צמוד	בהצמדה למדד	במטבע חוץ או	סך הכל
אלפי ש"ח	המחירים לצרכן	ההצמדה אליו	אלפי ש"ח
1,021,082	622,326	593,821	2,237,229
244,004	(2,565)	(241,439)	-
1,265,086	619,761	352,382	2,237,229

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים
נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

הראל השתלמות לטווח ארוך

ליום 31 בדצמבר 2019			
לא צמוד	בהצמדה למדד	במטבע חוץ או	סך הכל
אלפי ש"ח	המחירים לצרכן	ההצמדה אליו	אלפי ש"ח
50,080	25,826	38,097	114,003
13,659	(150)	(13,509)	-
63,739	25,676	24,588	114,003

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים
נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

הראל השתלמות מסלול מניות

ליום 31 בדצמבר 2019			
לא צמוד	בהצמדה למדד	במטבע חוץ או	סך הכל
אלפי ש"ח	המחירים לצרכן	ההצמדה אליו	אלפי ש"ח
308,127	106	231,745	539,978
103,165	-	(103,165)	-
411,292	106	128,580	539,978

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים
נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות

ליום 31 בדצמבר 2019			
לא צמוד	בהצמדה למדד	במטבע חוץ או	סך הכל
אלפי ש"ח	המחירים לצרכן	ההצמדה אליו	אלפי ש"ח
717,477	471,909	379,624	1,569,010
207,256	(2,032)	(205,224)	-
924,733	469,877	174,400	1,569,010

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים
נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

הראל השתלמות מסלול חו"ל

ליום 31 בדצמבר 2019			
לא צמוד	בהצמדה למדד המחירים לצרכן	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	סך הכל
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
6,330	297	40,647	47,274
7,170	-	(7,170)	-
13,500	297	33,477	47,274

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים
נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

הראל השתלמות מסלול שקלי

ליום 31 בדצמבר 2019			
לא צמוד	בהצמדה למדד המחירים לצרכן	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	סך הכל
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
230,100	-	1,917	232,017
1,836	-	(1,836)	-
231,936	-	81	232,017

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים
נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

הראל השתלמות אג"ח ללא מניות

ליום 31 בדצמבר 2019			
לא צמוד	בהצמדה למדד המחירים לצרכן	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	סך הכל
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
52,771	37,370	18,021	108,162
9,882	(209)	(9,673)	-
62,653	37,161	8,348	108,162

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים
נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

הראל השתלמות מסלול כהלכה

ליום 31 בדצמבר 2019			
לא צמוד	בהצמדה למדד המחירים לצרכן	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	סך הכל
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
132,079	43,347	5,659	181,085
(21,424)	(348)	21,772	-
110,655	42,999	27,431	181,085

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים
נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2019				הראל השתלמות אג"ח קונצרני
לא צמוד	בהצמדה למדד	במטבע חוץ או	סך הכל	
המחירים לצרכן	בהצמדה אליו	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
4,960	4,249	4,232	13,441	סך נכסי קופת הגמל, נטו חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים במונחי דלתא
3,348	-	(3,348)	-	
8,308	4,249	884	13,441	
				סך הכל

(2) סיכון ריבית

להלן ניתוח רגישות ביחס להשפעת השינוי בשיעור הריבית על התשואה של קופת הגמל:

ניתוח רגישות לשינוי בשיעור הריבית (א) (ב)		אחוזים	ליום 31 בדצמבר 2019
-1%	+1%		
2.24	(2.03)		הראל השתלמות כללי
2.79	(2.52)		הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות
2.14	(1.94)		הראל השתלמות לטווח ארוך
0.27	(0.25)		הראל השתלמות מסלול מניות
3.08	(2.78)		הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות
2.24	(2.03)		הראל השתלמות מסלול חו"ל
3.68	(3.33)		הראל השתלמות מסלול שקלי
3.40	(3.07)		הראל השתלמות אג"ח ללא מניות
3.09	(2.77)		הראל השתלמות מסלול כהלכה
3.34	(3.10)		הראל השתלמות אג"ח קונצרני

(א) ניתוח הרגישות ביחס לשינוי בריבית הינו גם ביחס למכשירים בריבית קבועה וגם ביחס למכשירים בריבית משתנה. ביחס למכשירים בריבית קבועה, החשיפה הינה ביחס לערך הפנקסני של המכשיר וביחס למכשירים בריבית משתנה, החשיפה הינה ביחס לתזרים המזומנים מהמכשיר הפיננסי. לצורך חישוב ניתוח הרגישות נלקח בחשבון שינוי בריבית מתחילת השנה גם לגבי נכסים שנרכשו במהלך השנה.

(ב) ניתוח הרגישות כולל אך ורק סעיפים אשר ערכם מושפע באופן ישיר כתוצאה משינוי בשיעור הריבית. בהתאם לכך, לא מובאות בחשבון השפעות עקיפות כגון השפעה של קרנות נאמנות שמשקיעות בנכסי חוב.

(3) פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות במכשירים הוניים

להלן פירוט החשיפה לענפי משק בגין השקעה במניות:

הראל השתלמות כללי

ליום 31 בדצמבר 2019					
%	סך הכל	בחו"ל	לא סחיר	נסחרות במדד	נסחרות במדד
				מניות היתר	ת"א 125
מסה"כ			אלפי ש"ח		
15.64	246,657	-	-	2,947	243,710
1.93	30,452	-	-	-	30,452
2.56	40,376	15,258	-	-	25,118
12.08	190,471	105,819	2,989	1,338	80,325
18.61	293,417	91,303	10,159	22,182	169,773
29.45	464,488	189,244	6,339	20,212	248,693
12.70	200,280	57,337	19	11,303	131,621
4.68	73,749	-	5,645	15,223	52,881
2.35	37,001	7,365	-	3,523	26,113
100.00	1,576,891	466,326	25,151	76,728	1,008,686

ענף משק

בנקים
ביטוח
ביומד
טכנולוגיה
מסחר ושרותים
נדל"ן ובינוי
תעשייה
השקעה ואחזקות
נפט וגז

סך הכלהראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות

ליום 31 בדצמבר 2019					
%	סך הכל	בחו"ל	לא סחיר	נסחרות במדד	נסחרות במדד
				מניות היתר	ת"א 125
מסה"כ			אלפי ש"ח		
13.16	34,793	-	-	416	34,377
1.63	4,296	-	-	-	4,296
2.15	5,695	2,152	-	-	3,543
10.32	27,290	14,993	777	189	11,331
15.74	41,587	12,012	2,498	3,129	23,948
40.39	106,751	66,478	2,237	2,955	35,081
10.48	27,711	7,541	3	1,600	18,567
4.16	11,004	-	1,398	2,147	7,459
1.97	5,220	1,039	-	497	3,684
100.00	264,347	104,215	6,913	10,933	142,286

ענף משק

בנקים
ביטוח
ביומד
טכנולוגיה
מסחר ושרותים
נדל"ן ובינוי
תעשייה
השקעה ואחזקות
נפט וגז

סך הכל

הראל השתלמות לטווח ארוך

ליום 31 בדצמבר 2019					נשחרות במדד ת"א 125
	נשחרות במדד מניות היתר	לא סחיר	בחו"ל	סך הכל	% מסה"כ
אלפי ש"ח					
ענף משק					
בנקים	4,466	54	-	4,520	17.84
ביטוח	558	-	-	558	2.20
ביומד	460	-	280	740	2.92
טכנולוגיה	1,472	25	1,895	3,392	13.39
מסחר ושרותים	3,121	406	1,758	5,285	20.85
נדל"ן ובינוי	4,557	282	358	5,197	20.51
תעשייה	2,411	206	1,103	3,720	14.68
השקעה ואחזקות	969	279	-	1,250	4.93
נפט וגז	479	65	-	679	2.68
סך הכל	18,493	1,317	2	25,341	100.00

הראל השתלמות מסלול מניות

ליום 31 בדצמבר 2019					נשחרות במדד ת"א 125
	נשחרות במדד מניות היתר	לא סחיר	בחו"ל	סך הכל	% מסה"כ
אלפי ש"ח					
ענף משק					
בנקים	37,292	451	-	37,743	17.69
ביטוח	4,660	-	-	4,660	2.18
ביומד	3,844	-	2,335	6,179	2.90
טכנולוגיה	12,292	205	16,273	28,770	13.48
מסחר ושרותים	25,979	3,394	15,532	44,905	21.05
נדל"ן ובינוי	38,053	2,360	2,989	43,402	20.34
תעשייה	20,141	1,720	9,751	31,616	14.82
השקעה ואחזקות	8,092	2,329	-	10,438	4.89
נפט וגז	3,996	539	1,127	5,662	2.65
סך הכל	154,349	10,998	21	213,375	100.00

**הראל השתלמות אג"ח עד
10% מניות**

ליום 31 בדצמבר 2019					
%	סך הכל	בחו"ל	לא סחיר	נסחרות במדד	נסחרות במדד
				מניות היתר	ת"א 125
מסה"כ			אלפי ש"ח		
9.51	11,154	-	-	133	11,021
1.17	1,377	-	-	-	1,377
1.56	1,826	690	-	-	1,136
7.64	8,962	4,915	354	61	3,632
12.88	15,097	3,864	2,552	1,003	7,678
54.41	63,790	48,844	1,517	2,181	11,248
7.54	8,836	2,363	1	520	5,952
3.86	4,520	-	1,440	688	2,392
1.43	1,673	333	-	159	1,181
100.00	117,235	61,009	5,864	4,745	45,617

ענף משק

בנקים
ביטוח
ביומד
טכנולוגיה
מסחר ושרותים
נדל"ן ובינוי
תעשייה
השקעה ואחזקות
נפט וגז

סך הכל

הראל השתלמות מסלול חו"ל

ליום 31 בדצמבר 2019		
%	סך הכל	בחו"ל
מסה"כ	אלפי ש"ח	
23.93	240	240
47.16	473	473
28.91	290	290
100.00	1,003	1,003

ענף משק

טכנולוגיה
מסחר ושרותים
תעשייה

סך הכל

ד. סיכוני אשראי

סיכון אשראי הוא הסיכון לאי עמידת צד שלישי בהתחייבויותיו. סיכוני אשראי יכולים לנבוע, בין היתר, מאי עמידה במועדי החזר, היעדר יכולת פירעון, מימוש ביטחונות בערך פחות מהמוערך או מירידת ערך כתוצאה משינוי בדירוג אשראי.

מדיניות ניהול סיכוני האשראי של החברה מתבססת על פיזור וגיוון תיק האשראי וניהול סיכונים מבוקר, באופן שיתרום להשגת תשואה הולמת עבור הסיכון הניתל, בהתאם למגבלות שהוגדרו, תוך הבנת פרופיל סיכון האשראי של החברה ופירוט תחומי אחריותם של הגורמים המעורבים בתהליכי זיהוי, מדידה, ניטור ובקרה של סיכון האשראי. המסגרת למתן וניהול אשראי כוללת גם נהלים ומתודולוגיות, על פיהם יש לפעול.

פעילות האשראי נעשית בכפוף לתקנות ההשקעה ולחוזרי המפקח בנושא ניהול סיכוני אשראי ובהתאם למדיניות שנקבעה על ידי הדירקטוריון ולהחלטות פרטניות של ועדות ההשקעה השונות. תקנות ההשקעה קובעות מגבלות חשיפה ללווה בודד ולקבוצת לוויים וכן מגבלות על מתן אשראי בהתאם לסוגי בטחונות וכיוצ"ב. חוזרי המפקח בנושא ניהול סיכוני אשראי מתווים תשתית לתמיכה ניהולית, מקצועית ותפעולית ומטרתם להבטיח קיומם של מנגנוני בקרה ופיקוח לניהול סיכוני אשראי להם חשופה הקופה. בהתאם לחוזרי המפקח בנושא ניהול סיכוני אשראי מינו הגופים המוסדיים בקבוצה מנהל מערך אשראי לא סחיר, ונקבעו נהלים העוסקים בניהול סיכוני אשראי. פרק 4 - ניהול נכסי השקעה, שער 5, חלק 2 לחוזר המאוחד קובע הוראות לקביעת פרמטרים להתייחסות גופים מוסדיים המעמידים אשראי באמצעות רכישת אגרות חוב לא ממשלתיות, ובין היתר, באמצעות הרחבת תהליך האנליזה המתקיים בחטיבת ההשקעות טרם רכישת איגרת חוב וקביעת מדיניות ביחס לרכישת איגרות חוב, הכוללת, בין היתר, הכללת תניות חוזיות שונות ואמות מידה פיננסיות. בעקבות חוזר המפקח בנושא טיפול בחובות בעייתיים ופעולות לגביית חוב, הוקם פורום חוב ומונה מנהל לפורום אשר תפקידו להעריך מצב חובות בעייתיים ולהבטיח כי מתקיימים תהליכי מעקב ובקרה שוטפים.

מדיניות החשיפה לאשראי, אשר אושרה על-ידי הדירקטוריון, מתייחסת למגבלות לחשיפה כוללת לקבוצת לוויים ולחמשת הבנקים הגדולים, מגבלות חשיפה לנכסי חוב על פי דירוג והאצלת סמכויות שונות לחטיבת ההשקעות, ועדת אשראי, ועדות השקעה והדירקטוריונים האמורים.

טרם מתן אשראי לא סחיר מתבצע תהליך, באמצעות מודל דירוג פנימי, להערכת איתנות הגופים אליהם נחשפת הקופה ויכולת הפירעון שלהם. כמו כן הקופה עוקבת באופן שוטף אחר יכולת הפירעון ואיכות הבטוחות. בנוסף, מתבצעת הערכת סיכוני אשראי לא סחיר בקופה הן באמצעות מעקב אחר הדירוג הממוצע, והן באמצעות מודל המאפשר לכמת את גובה הסיכון האשראי בתוחלת ומקרה קיצון.

ברמת התיק הכולל מתבצע באגף ניהול סיכונים כימות של סיכוני האשראי הגלומים בנכסי ההשקעה, באמצעות בחינת הדירוג הממוצע של החוב הלא ממשלתי בתיקים האמורים והערכת ההפסד הצפוי (Expected Loss) וההפסד הלא-צפוי (Un expected Loss) בגין סיכוני האשראי הלא סחיר. ברמת עסקה פרטנית – מתקבלת חוות דעת בלתי תלויה של אגף ניהול סיכונים לעסקאות משמעותיות ולעסקאות גדולות או מורכבות, בהתאם לפרמטרים שהוגדרו.

(1) חלוקת נכסי חוב על פי מיקומם

ליום 31 בדצמבר 2019													
הראל השתלמות כללי			הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות			הראל השתלמות לטווח ארוך			הראל השתלמות מסלול מניות			הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות	
שאינם			שאינם			שאינם			שאינם			שאינם	
סה"כ	סחירים	סה"כ	סה"כ	סחירים	סה"כ	סה"כ	סחירים	סה"כ	סה"כ	סחירים	סה"כ	סה"כ	סחירים
אלפי ש"ח													
2,570,712	1,691,507	4,262,219	892,533	491,685	1,384,218	33,833	18,600	52,433	92,988	21,449	114,437	705,563	342,714
327,589	172,850	500,439	112,254	47,589	159,843	6,340	1,621	7,961	644	-	644	86,012	36,537
2,898,301	1,864,357	4,762,658	1,004,787	539,274	1,544,061	40,173	20,221	60,394	93,632	21,449	115,081	791,575	379,251
1,048,277													

בארץ
בחו"ל
סך הכל
נכסי חוב

ליום 31 בדצמבר 2019													
הראל השתלמות מסלול חו"ל			הראל השתלמות מסלול שקלי			הראל השתלמות אג"ח ללא מניות			הראל השתלמות מסלול כהלכה			הראל השתלמות אג"ח קונצרני	
שאינם			שאינם			שאינם			שאינם			שאינם	
סה"כ	סחירים	סה"כ	סה"כ	סחירים	סה"כ	סה"כ	סחירים	סה"כ	סה"כ	סחירים	סה"כ	סה"כ	סחירים
אלפי ש"ח													
305	3,978	4,283	196,549	25,115	221,664	58,111	27,267	85,378	166,641	-	166,641	7,020	707
16,064	5,983	22,047	1,908	-	1,908	7,227	3,353	10,580	-	-	-	2,616	-
16,369	9,961	26,330	198,457	25,115	223,572	65,338	30,620	95,958	166,641	-	166,641	9,636	707
10,343													

בארץ
בחו"ל
סך הכל
נכסי חוב

(2) פירוט נכסי חוב בחלוקה לדירוגים

נכסי חוב בארץ

ליום 31 בדצמבר 2019									
דירוג מקומי (*)									
הראל השתלמות אג"ח קונצרני	הראל השתלמות מסלול כהלכה	הראל השתלמות אג"ח ללא מניות	הראל השתלמות מסלול שקלי	הראל השתלמות מסלול חו"ל	הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות	הראל השתלמות מסלול מניות	הראל השתלמות לטווח ארוך	הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות	הראל השתלמות כללי
אלפי ש"ח									
38	166,641	49,597	189,072	130	605,145	92,811	28,855	743,800	1,964,921
4,518	-	5,757	4,600	156	65,727	48	3,224	100,172	424,272
2,121	-	2,500	2,877	16	30,520	42	1,526	42,901	163,044
92	-	69	-	1	1,042	3	61	1,424	4,665
251	-	188	-	2	3,129	84	167	4,236	13,810
7,020	166,641	58,111	196,549	305	705,563	92,988	33,833	892,533	2,570,712
נכסי חוב סחירים בארץ									
אגרות חוב ממשלתיות									
אגרות חוב קונצרניות ונכסי חוב אחרים בדירוג:									
AA ומעלה									
BBB עד A									
נמוך מ-BBB									
לא מדורג									
סך הכל נכסי חוב סחירים בארץ									
נכסי חוב שאינם סחירים בארץ									
אגרות חוב קונצרניות ופיקדונות בבנקים ובמוסדות פיננסיים בדירוג:									
AA ומעלה									
BBB עד A									
נמוך מ-BBB									
לא מדורג									
הלוואות לעמיתים									
הלוואות בשיעבוד מניות המקנות שליטה									
הלוואות לאחרים									
סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים בארץ									
סך הכל נכסי חוב בארץ									
703	-	14,336	20,590	2,802	159,637	21,332	12,415	228,739	899,056

מזה - נכסי חוב בדירוג פנימי (**)

(*) המקורות לרמת הדירוג בחו"ל הינם חברות הדירוג אשר אושרו על-ידי הממונה S&P, Moody's ו-Fitch.

(**) כל דירוג כולל בתוכו את כל הטוחים, לדוגמה: דירוג A כולל A- ועד A+. בהתאם לחוזרי הממונה 15-9-2007 ו-16-9-2007 קיימת בחברה תשתית ארגונית וניהולית לניהול האשראי, במסגרת זו מבצעת החברה מעקב ובחינה על כל נכסי החוב בהם השקיעה. לנכסי חוב להם לא קיים דירוג חיצוני שניתן על ידי חברה מדרגת, מבוצע דירוג פנימי על ידי החברה. נכסי החוב המוצגים לעיל כנכסים בדירוג פנימי הנם אלו שלהם לא קיים דירוג חיצוני כאמור. ראה בנוסף סעיף 5 להלן.

נכסי חוב בחו"ל

ליום 31 בדצמבר 2019

דירוג בינלאומי (*)

הראל השתלמות כללי	הראל השתלמות אג"ח עד 20%	הראל השתלמות לטווח ארוך	הראל השתלמות מסלול מניות	הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות	הראל השתלמות מסלול חו"ל	הראל השתלמות מסלול שקלי	הראל השתלמות אג"ח ללא מניות	הראל השתלמות אג"ח קונצרני
אלפי ש"ח								
16,788	2,837	887	568	7,389	5,376	1,908	45	17
18,078	6,290	317	-	4,481	611	-	415	152
251,905	88,590	4,417	-	63,587	8,661	-	5,828	2,110
34,964	12,492	612	-	9,070	1,233	-	820	293
5,854	2,045	107	76	1,485	183	-	119	44
327,589	112,254	6,340	644	86,012	16,064	1,908	7,227	2,616
2,202	606	24	-	437	92	-	48	-
170,648	46,983	1,597	-	36,100	5,891	-	3,305	-
172,850	47,589	1,621	-	36,537	5,983	-	3,353	-
500,439	159,843	7,961	644	122,549	22,047	1,908	10,580	2,616
85,899	23,105	829	-	17,406	3,245	-	1,586	-

נכסי חוב סחירים בחו"ל

אגרות חוב ממשלתיות
אגרות חוב קונצרניות ונכסי חוב אחרים
בדירוג:

A ומעלה

BBB

נמוך מ-BBB

לא מדורג

סך הכל נכסי חוב סחירים בחו"ל

נכסי חוב שאינם סחירים בחו"ל

אגרות חוב קונצרניות ופיקדונות בבנקים
ובמוסדות פיננסיים בדירוג:

לא מדורג

נכסי חוב אחרים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים בחו"ל

סך הכל נכסי חוב בחו"ל

מזה - נכסים מדורגים בדירוג פנימי (**)

(*) המקורות לרמת הדירוג בחו"ל הינם חברות הדירוג אשר אושרו על-ידי הממונה S&P, Mood's ו-Fitch.

כל דירוג כולל בתוכו את כל הטוחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

בהתאם לחוזרי הממונה 15-9-2007 ו-16-9-2007 קיימת בחברה תשתית ארגונית וניהולית לניהול האשראי, במסגרת זו מבצעת החברה מעקב ובחינה על כל נכסי החוב בהם השקיעה. לנכסי חוב להם לא קיים דירוג חיצוני שניתן על ידי חברה מדרגת, מבוצע דירוג פנימי על ידי החברה. נכסי החוב המוצגים לעיל כנכסים בדירוג פנימי הנם אלו שלהם לא קיים דירוג חיצוני כאמור. ראה בנוסף סעיף 5 להלן.

(**)

(3) שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן

השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים, נקבע באמצעות היוון אומדן תזרימי המזומנים הצפויים בגינם. שערי ההיוון אינם מתבססים על דירוג האשראי של הנכס אלא על חלוקת השוק הסחיר לעשירונים בהתאם לתשואה לפדיון של נכסי החוב וקביעת מיקום של הנכס הלא סחיר באותם עשירונים וזאת בהתאם לפרמיית הסיכון הנגזרת ממחירי עסקאות/הנפקות בשוק הלא סחיר. מודל זה מביא לידי ביטוי באופן עדכני יותר שינויים בפרמיית הסיכון של נכסי החוב, כפי שאלו משתקפים בשוק הסחיר בהתאם לשינויים באותו עשירון.

הריביות הממוצעות המשוקללות בגין כל אחת מקבוצות הדירוג המוצגות להלן הינן בהתאם לנכסים הכלולים בכל קבוצת דירוג:

ליום 31 בדצמבר 2019								
הראל השתלמות אג"ח קונצרני	הראל השתלמות אג"ח ללא מניות	הראל השתלמות מסלול שקלי	הראל השתלמות מסלול חו"ל	הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות באחוזים	הראל השתלמות מסלול מניות	הראל השתלמות מסלול ארוך	הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות	הראל השתלמות כללי
נכסי חוב שאינם סחירים לפי דירוג (*):								
0.11	0.67	0.29	0.72	0.61	0.11	0.33	0.66	0.64
-	2.31	2.36	3.97	1.98	1.35	2.29	1.96	2.14
-	2.36	2.35	3.59	2.35	-	2.37	2.30	2.37
-	3.21	-	-	7.83	17.55	12.01	5.87	5.73
31.15	3.35	2.84	4.87	3.69	7.52	3.53	3.40	3.42
AA ומעלה								
A								
BBB								
נמוך מ-BBB								
לא מדורג								

(*) המקורות לרמת דירוג מקומי הינן חברות הדירוג "מעלות" ו"מדורג". נתוני חברת מדורג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

המקורות לרמת הדירוג בחו"ל הינם חברות הדירוג אשר אושרו על ידי הממונה *S & P, Mood's* ו- *Fitch*.

לעניין דירוג פנימי ראה סעיף 5 להלן.

(4) פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות בנכסי חוב סחירים ושאנים סחירים

ליום 31 בדצמבר 2019															
הראל השתלמות כללי		הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות		הראל השתלמות אג"ח לטווח ארוך		הראל השתלמות מסלול מניות		הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות		הראל השתלמות מסלול שקלי		הראל השתלמות אג"ח ללא מניות			
סכום	%	סכום	%	סכום	%	סכום	%	סכום	%	סכום	%	סכום	%	סכום	%
אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ
360,969	7.58	99,091	6.42	3,590	5.94	20	0.02	65,415	5.59	3,442	13.07	2,194	0.98	5,850	6.10
43,090	0.90	12,233	0.79	477	0.79	15	0.01	9,111	0.78	148	0.56	1,551	0.69	814	0.85
17,812	0.37	5,871	0.38	274	0.45	32	0.03	3,974	0.34	493	1.87	21	0.01	397	0.41
1,225,522	25.74	324,755	21.02	16,182	26.79	21,293	18.50	227,736	19.44	8,710	33.09	21,722	9.72	20,245	21.09
897,706	18.85	278,249	18.02	7,077	11.72	114	0.10	196,905	16.82	5,886	22.35	4,485	2.01	14,918	15.55
63,277	1.33	21,706	1.41	663	1.10	48	0.04	16,287	1.39	1,442	5.48	1,396	0.62	1,216	1.27
144,745	3.04	45,054	2.92	1,999	3.31	179	0.16	30,720	2.62	66	0.25	1,223	0.55	2,272	2.37
27,828	0.58	10,465	0.68	390	0.65	1	-	8,144	0.70	637	2.42	-	-	604	0.63
1,981,709	41.61	746,637	48.36	29,742	49.25	93,379	81.14	612,534	52.32	5,506	20.91	190,980	85.42	49,642	51.73
4,762,658	100.00	1,544,061	100.00	60,394	100.00	115,081	100.00	1,170,826	100.00	26,330	100.00	223,572	100.00	95,958	100.00

ענף משק

בנקים

ביטוח

טכנולוגיה

מסחר

ושרותים

נדל"ן ובינוי

תעשייה

השקעה

ואחזקות

נפט וגז

אג"ח

ממשלתי

סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2019			
הראל השתלמות אג"ח קונצרני		הראל השתלמות מסלול כהלכה	
סכום	%	סכום	%
אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
166,641	100.00	55	0.53
166,641	100.00	10,343	100.00

ענף משק

בנקים

ביטוח

טכנולוגיה

מסחר ושרותים

נדל"ן ובינוי

תעשיה

השקעה ואחזקות

נפט וגז

אג"ח ממשלתי

סך הכל

(5) ביום 7 ביולי 2013, בהמשך לאישור מיום 15 במאי 2011, אישר הממונה להראל חברה לביטוח בע"מ (להלן - "הראל ביטוח") שימוש במודל פנימי לדירוג אשראי, שפותח על ידי הראל ביטוח. מודל זה ישמש את הראל ביטוח ואת יתר הגופים המוסדיים בקבוצת הראל. בהתאם לתנאי האישור, הדירוג על פי המודל הפנימי ייחשב כדירוג המקביל של חברה מדרגת, בכפוף לתנאים הבאים:

(א) השימוש במודל יעשה במסגרת המבנה, המתודולוגיה והנהלים שהוצגו בתהליך בחינת המודל.

(ב) המודל יהא תקף להערכת אשראי למעט: בנקים וחברות ביטוח, אשראי מגובה נכס בסיס (ישיר או מכשירים מורכבים), נדל"ן יזמי ומימון פרויקטים.

(ג) כל שינוי מהותי במבנה המודל יהא טעון אישור מראש של הממונה.

ה. סיכונים גיאוגרפיים

סיכון גאוגרפי הינו סיכון להפסד הנובע מחשיפה של תיק ההשקעות בצורה ישירה או עקיפה, דרך השקעה בחברות שיש להן פעילות עסקית במדינה, לאירוע שלילי באותה מדינה או אזור גיאוגרפי. אירוע כזה עשוי להתעורר למשל על רקע עימות בטחוני באזור, משבר כלכלי במדינה עצמה או אצל שותפת סחר מהותית. סיכון גיאוגרפי עשוי לבוא לידי ביטוי בעלייה באירועי חדלות פירעון של ממשלות ועסקים ו/או ירידה בשווי נכסים הוניים (נדל"ן, מניות וכד').

להלן החשיפה הגיאוגרפית עבור הנכסים השונים בהתאם למקום הסיכון הסופי, או בהתאם למקום בו הונפק או נסחר הנכס, במקרים בהם לא ניתן היה לזהות את מקום החשיפה הסופית:

הראל השתלמות כללי

ליום 31 בדצמבר 2019									
אגרות חוב ממשלתיות	אגרות חוב קונצרניות	מניות	קרנות ותעודות סל	קרנות נאמנות	נדל"ן להשקעה	השקעות אחרות	סה"כ חשיפה מאזנית	נגזרים במונחי דלתא	סך הכל
אלפי ש"ח									
-	31,926	25,690	52,050	2,441	10,863	41,804	164,774	-	164,774
-	1,248	17,855	76,482	18,461	-	811	114,857	-	114,857
-	49,311	22,944	50,940	5,780	-	24,909	153,884	(11,113)	142,771
-	2,631	61,443	25,651	4,564	-	26,486	120,775	(8,120)	112,655
-	-	142	57,126	36,276	-	18	93,562	8,622	102,184
-	-	4,181	-	106,411	-	7,254	117,846	-	117,846
-	145,699	434,144	152,928	39,106	-	350,527	1,122,404	715,624	1,838,028
-	-	57,125	14,568	3,923	-	21,942	97,558	67,315	164,873
1,981,709	661,702	859,406	59,189	2,521	29,117	2,038,999	5,632,643	(1,980)	5,630,663
-	109,262	93,961	224,751	53,077	-	94,012	575,063	1,747	576,810
1,981,709	1,001,779	1,576,891	713,685	272,560	39,980	2,606,762	8,193,366	772,095	8,965,461

סך הכל

הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות

ליום 31 בדצמבר 2019									
אגרות חוב ממשלתיות	אגרות חוב קונצרניות	מניות	קרנות ותעודות סל	קרנות נאמנות	נדל"ן להשקעה	השקעות אחרות	סה"כ חשיפה מאזנית	נגזרים במונחי דלתא	סך הכל
אלפי ש"ח									
-	10,545	5,333	6,365	298	8,909	9,281	40,731	-	40,731
-	17,158	4,944	6,229	707	-	3,106	32,144	(1,359)	30,785
-	721	20,448	3,137	558	-	3,400	28,264	(993)	27,271
-	-	1,192	-	37,027	-	1,998	40,217	-	40,217
-	49,358	83,199	21,139	13,607	-	100,253	267,556	87,478	355,034
-	-	9,289	1,781	480	-	20,863	32,413	8,231	40,644
746,637	171,875	124,348	9,384	356	10,617	592,056	1,655,273	(279)	1,654,994
-	38,541	15,594	43,820	18,248	-	24,428	140,631	1,268	141,899
<u>746,637</u>	<u>288,198</u>	<u>264,347</u>	<u>91,855</u>	<u>71,281</u>	<u>19,526</u>	<u>755,385</u>	<u>2,237,229</u>	<u>94,346</u>	<u>2,331,575</u>
									סך הכל

הראל השתלמות לטווח ארוך

ליום 31 בדצמבר 2019

סך הכל	נגזרים במונחי דלתא	סה"כ חשיפה מאזנית	השקעות אחרות	קרנות נאמנות אלפי ש"ח	קרנות ותעודות סל	מניות	אגרות חוב קונצרניות	אגרות חוב ממשלתיות
2,220	-	2,220	341	49	1,048	256	526	-
2,271	-	2,271	1	372	1,540	337	21	-
2,402	(224)	2,626	500	116	1,026	119	865	-
1,404	(164)	1,568	524	92	517	409	26	-
2,058	174	1,884	-	731	1,150	3	-	-
1,947	-	1,947	81	1,866	-	-	-	-
1,354	-	1,354	-	68	582	151	553	-
29,945	14,414	15,531	3,076	686	3,081	6,265	2,423	-
1,888	1,356	532	(804)	79	293	964	-	-
75,771	(36)	75,807	24,549	46	1,041	15,264	5,165	29,742
1,155	-	1,155	-	80	579	496	-	-
7,143	35	7,108	462	862	3,365	1,077	1,342	-
<u>129,558</u>	<u>15,555</u>	<u>114,003</u>	<u>28,730</u>	<u>5,047</u>	<u>14,222</u>	<u>25,341</u>	<u>10,921</u>	<u>29,742</u>

סך הכל

בריטניה
סין
צרפת
גרמניה
יפן
לוקסמבורג
שוויץ
ארצות הברית
אירופה
ישראל
ש.מתעוררים-אחר
אחר

הראל השתלמות מסלול מניות

ליום 31 בדצמבר 2019

סך הכל	נגזרים במונחי דלתא	סה"כ חשיפה מאזנית	השקעות אחרות	קרנות נאמנות אלפי ש"ח	קרנות ותעודות סל	מניות	אגרות חוב קונצרניות	אגרות חוב ממשלתיות
12,752	-	12,752	412	455	9,713	2,172	-	-
7,956	1,067	6,889	136	-	5,612	1,141	-	-
20,636	-	20,636	1	3,445	14,272	2,918	-	-
14,234	(2,074)	16,308	4,632	1,079	9,505	1,092	-	-
12,407	(1,515)	13,922	4,747	852	4,786	3,429	108	-
19,062	1,609	17,453	3	6,768	10,660	22	-	-
7,319	-	7,319	-	630	5,391	1,298	-	-
227,795	133,587	94,208	10,823	1,000	28,537	53,839	9	-
12,257	12,561	(304)	(11,805)	732	2,718	8,051	-	-
299,619	(303)	299,922	68,818	1,291	8,853	127,394	187	93,379
10,259	-	10,259	2	746	5,366	4,145	-	-
39,873	(741)	40,614	2,826	4,341	25,570	7,874	3	-
684,169	144,191	539,978	80,595	21,339	130,983	213,375	307	93,379

סך הכל

בריטניה

קנדה

סין

צרפת

גרמניה

יפן

שוויץ

ארצות הברית

אירופה

ישראל

ש.מתעוררים-אחר

אחר

הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות

ליום 31 בדצמבר 2019									
סך הכל	נגזרים במונחי דלתא	סה"כ חשיפה מאזנית	השקעות אחרות	נדל"ן להשקעה	קרנות נאמנות	קרנות ותעודות סל	מניות	אגרות חוב קונצרניות	אגרות חוב ממשלתיות
אלפי ש"ח									
26,173	-	26,173	5,977	6,760	91	1,942	3,867	7,536	-
17,540	(415)	17,955	980	-	216	1,901	2,636	12,222	-
16,454	(303)	16,757	1,158	-	170	957	13,951	521	-
28,593	-	28,593	1,442	-	26,376	-	775	-	-
194,059	26,692	167,367	74,053	-	9,693	5,707	42,403	35,511	-
30,547	2,512	28,035	23,474	-	146	544	3,871	-	-
1,211,923	(90)	1,212,013	422,961	12,143	114	3,897	44,649	115,715	612,534
72,504	387	72,117	17,270	-	8,748	13,372	5,083	27,644	-
<u>1,597,793</u>	<u>28,783</u>	<u>1,569,010</u>	<u>547,315</u>	<u>18,903</u>	<u>45,554</u>	<u>28,320</u>	<u>117,235</u>	<u>199,149</u>	<u>612,534</u>

בריטניה

צרפת

גרמניה

לוקסמבורג

ארצות הברית

אירופה

ישראל

אחר

סך הכל

הראל השתלמות מסלול חו"ל

ליום 31 בדצמבר 2019

סך הכל	נגזרים במונחי דלתא	סה"כ חשיפה מאזנית	השקעות אחרות	קרנות נאמנות	קרנות ותעודות סל	מניות	אגרות חוב קונצרניות	אגרות חוב ממשלתיות
אלפי ש"ח								
869	23	846	8	-	159	-	679	-
2,066	-	2,066	467	24	537	21	1,017	-
1,050	-	1,050	-	184	778	55	33	-
633	-	633	347	12	23	-	251	-
2,435	(111)	2,546	247	58	521	55	1,665	-
544	(81)	625	297	45	266	9	8	-
758	-	758	-	758	-	-	-	-
1,045	86	959	-	362	597	-	-	-
3,895	-	3,895	301	3,594	-	-	-	-
1,063	(23)	1,086	134	34	95	24	799	-
521	(26)	547	58	13	88	-	388	-
1,417	-	1,417	-	34	298	20	1,065	-
22,677	7,149	15,528	5,893	1,321	3,193	819	4,302	-
13,235	-	13,235	7,087	-	1	-	641	5,506
2,797	714	2,083	(457)	252	1,806	-	482	-
55,005	7,731	47,274	14,382	6,691	8,362	1,003	11,330	5,506

אוסטרליה

בריטניה

סין

דנמרק

צרפת

גרמניה

אירלנד

יפן

לוקסמבורג

נורווגיה

ספרד

שוויץ

ארצות הברית

ישראל

אחר

סך הכל

הראל השתלמות מסלול שקלי

ליום 31 בדצמבר 2019

אגרות חוב ממשלתיות	אגרות חוב קונצרניות	קרנות ותעודות סל	השקעות אחרות	סה"כ חשיפה מאזנית	נגזרים במונחי דלתא	סך הכל
אלפי ש"ח						
190,980	6,971	1,718	31,590	231,259	-	231,259
-	749	-	9	758	-	758
190,980	7,720	1,718	31,599	232,017	-	232,017

ישראל

אחר

סך הכל

הראל השתלמות אג"ח ללא מניות

ליום 31 בדצמבר 2019

אגרות חוב ממשלתיות	אגרות חוב קונצרניות	קרנות ותעודות סל	קרנות נאמנות	השקעות אחרות	סה"כ חשיפה מאזנית	נגזרים במונחי דלתא	סך הכל
אלפי ש"ח							
-	730	-	-	372	1,102	-	1,102
-	1,132	-	-	-	1,132	-	1,132
-	-	-	2,442	156	2,598	-	2,598
-	3,264	1,234	898	3,475	8,871	-	8,871
49,642	9,243	129	-	31,559	90,573	-	90,573
-	2,547	-	515	824	3,886	-	3,886
49,642	16,916	1,363	3,855	36,386	108,162	-	108,162

בריטניה

צרפת

לוקסמבורג

ארצות הברית

ישראל

אחר

סך הכל

הראל השתלמות מסלול כהלכה

ליום 31 בדצמבר 2019

סך הכל	נגזרים במונחי דלתא	סה"כ חשיפה מאזנית	השקעות אחרות	אגרות חוב ממשלתיות
אלפי ש"ח				
2,415	-	2,415	2,415	-
2,837	2,845	(8)	(8)	-
29,779	25,813	3,966	3,966	-
205,221	28,637	176,584	9,943	166,641
8,135	10,007	(1,872)	(1,872)	-
248,387	67,302	181,085	14,444	166,641

צרפת

יפן

ארצות הברית

ישראל

אחר

סך הכל

הראל השתלמות אג"ח קונצרני

ליום 31 בדצמבר 2019

סך הכל	נגזרים במונחי דלתא	סה"כ חשיפה מאזנית	השקעות אחרות	קרנות נאמנות	קרנות ותעודות סל	אגרות חוב קונצרניות	אגרות חוב ממשלתיות
אלפי ש"ח							
169	-	169	-	-	-	169	-
237	-	237	1	-	-	236	-
414	-	414	-	-	-	414	-
188	-	188	-	188	-	-	-
893	-	893	-	893	-	-	-
186	-	186	-	-	-	186	-
264	-	264	-	-	-	264	-
1,896	-	1,896	224	328	-	1,344	-
8,854	-	8,854	2,039	-	118	6,642	55
340	-	340	11	-	-	329	-
13,441	-	13,441	2,275	1,409	118	9,584	55

אוסטרליה

בריטניה

צרפת

אירלנד

לוקסמבורג

נורווגיה

שוויץ

ארצות הברית

ישראל

אחר

סך הכל

ו. גורמי סיכון נוספים המשפיעים על פעילות הקופה

הפעלת קופת גמל דורשת עמידה בכללי פעילות ודווח שנקבעו בחוקים ובתקנות. חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה 2005 מעניק סמכויות שונות ואמצעי אכיפה מגוונים לממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון לרבות סעיפי עונשין במקרה של אי עמידה בכללים והנחיות.

הקופה פועלת בתחום שוק ההון והחיסכון ארוך הטווח, בהם מתבצעת פעילות השקעה לצד פעילות מול העמיתים החוסכים בקליטת הפקדות, תשלומים וזיכויים ברווחים. פעילות זו חושפת את הקופה לסיכונים תפעוליים ולסיכונים הנובעים משינויי פסיקה וחקיקה כלליים ובתחום הפעילות הספציפי של הקופה.

אי לכך פועלת הקופה בהתאם לנהלים מסודרים שגיבשה להסדרת התהליכים השונים בקופה, לרבות ביצוע בקורות ומעקב שוטף אחר הפעילות. כמו כן מלווה את פעילות הקופה יועץ משפטי ומנהל סיכונים.

הסיכון התפעולי שלוב בכלל הפעילויות, המוצרים, המערכות ותהליכי העבודה המבוצעים בחברה. לפיכך, קיימת חשיבות למודעות ולניהול הסיכון התפעולי בכל הרמות.

האחריות על הניהול השוטף של הסיכון התפעולי וביצוע הפעילויות למזעור הסיכון חלה על מנהלים בדרגות הניהול השונות בחברה, בתמיכה מקצועית של אגף ניהול סיכונים המופקד על הכוונה מתודולוגית ויישום המדיניות בראיית על. חלק מהסיכונים התפעוליים מנוהלים על-ידי גורמי בקרה נוספים, כגון מנהל אגף SOX, אכיפה וציות, אחראי אבטחת מידע ואחראי הערכות לשעת משבר.

החברה בוחנת באופן שוטף את החשיפה לסיכונים תפעוליים ונוקטת באמצעים להפחתת רמתם. אגף ניהול סיכונים מבצע הערכה עצמאית ובלתי תלויה של סיכונים תפעוליים, תוך שימת דגש מיוחד על סיכונים מעילות והונאות, סיכונים טכנולוגיים מידע וסייבר וסיכונים המשכיות עסקית.

אופי הפעילות, המבנה הארגוני ומדרג הסמכויות המייחדים את החברה וכן היקף הכספים המנוהלים על ידה, חושפים אותה גם לאפשרויות של הונאות ומעילות מצד גורמים בתוך החברה וגורמים מחוץ לחברה. החברה הגדירה מדיניות הכוללת מסגרת עבודה שיטתית למניעה, איתור, דיווח ותגובה מצמצמת נזקים לאירועי מעילות והונאות. עיקרי המדיניות באים לידי ביטוי בנהלי העבודה של החברה, בתהליכי העבודה בפועל ובקוד האתי, שמטרתו להנחות את עובדי החברה בנושאי התנהגות, משמעת ואתיקה בעבודה.

בהתייחס לסיכונים משפטיים, כולל סיכונים ציות, היועץ המשפטי של החברה אחראי לניהול הסיכון המשפטי, מסייע במידת הצורך בייעוץ משפטי חיצוני ומעניק תמיכה ומענה לכלל ההיבטים המשפטיים של פעילות החברה. במסגרת זו, ניהולו השוטף של הסיכון המשפטי מתבטא בעיקר במתן ייעוץ משפטי שוטף לאורגנים המוסמכים בחברה בנושאים השונים הכרוכים בפעילות החברה, בהכנת מסמכי התקשרות ופוליסות ביטוח, בניהול הידע המשפטי בחברה, ובכלל זה עדכון הגורמים הרלבנטיים בשינוי הוראות דין ורגולציה לסוגיהם, אשר יש להם השלכה על עבודת החברה, בהתאמת מערך ההסכמים והנהלים לשינויים אלה ובעדכונים שוטפים של מערכות ההסכמים והמסמכים שבשימוש החברה, ובכיוון התביעות הייצוגיות נגד החברה והפיקוח על הגורמים המקצועיים המטפלים בהן מטעם החברה.

על מנת לקיים את אחריות החברה למלא אחר דרישות החוק פועלת בחברה ממונה על ציות ואכיפה, המסייעת לעובדי החברה לקיים את אחריותם לציית להוראות הרלבנטיות להם. בינואר 2012 החברה אימצה תכנית אכיפה, במסגרת יישום הוראות חוק הגברת האכיפה בשוק ההון, המתקן את חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א - 1981 וחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה - 2005, ומינתה את הגורמים שיהיו אחראים על יישומה ויפקחו על ביצועה.

בהתאם להוראות צו איסור הלבנת הון שנכנס לתוקפו במרס 2018 וחוזר גופים מוסדיים 2018-9-2 בנושא ניהול סיכונים הלבנת הון מפברואר 2018, החברה קבעה מדיניות ניהול סיכונים בנושא ומינתה אחראי למילוי חובות, בהתאם לדרישות הרגולציה, באופן שיבטיח קיומה של תשתית ארגונית מתאימה ואמצעים להפחתת הסיכון. כמו כן, החברה גיבשה נהלים ליישום מדיניות ניהול סיכונים הלבנת הון ומימון טרור, ועדכנה נהלים רלבנטיים, כך שיתייחסו, בין היתר, להליך של זיהוי והכרת הלקוח, לסיווג של חשבון בסיכון גבוה להלבנת הון ומימון טרור, לקיום בקרה שוטפת, לניהול רישומים ולדיווח. בנוסף, החברה אימצה גישה מבוססת סיכון, על מנת לזהות, להעריך ולהתמודד באפקטיביות עם סיכונים הלבנת הון ומימון טרור, במסגרתה בוצע סקר לזיהוי והערכה של סיכונים הלבנת הון ומימון הטרור בפעילויות השונות.

מערך טכנולוגיית המידע הוא מרכיב מרכזי בתפעול וניהול התקין של החברה. דירקטוריון החברה אישר מסמך מדיניות בנושא ניהול טכנולוגיות המידע.

בחינת סיכונים ה-IT מתבצעת באופן שוטף, הן ברמת תהליכי ה-IT המהותיים המנוהלים בחברה והן ברמת מערכות המידע והתשתיות. הטיפול בסיכונים הנובעים מתהליכי IT מהותיים מבוצע כחלק מתפישת הבקרה המיושמת בהראל המשמר מחשבים, בהתאם לחוזר גופים מוסדיים 2010-9-4 בנושא "ניהול טכנולוגיות מידע בגופים מוסדיים". אגף ניהול סיכונים בשיתוף עם הראל המשמר מחשבים מבצעים סקר תקופתי להערכת ההשפעה הפוטנציאלית של סיכונים טכנולוגיות המידע על תהליכי הליבה בחברה.

החברה חשופה בפעילותה לסיכון סייבר אשר עלול לנבוע משימוש לא מורשה בזהות, הפרעה לפעילות על ידי פגיעה בפעילות הרשת או השבתת שירותים, פגיעה במערכות, גניבה של נכסים דיגיטליים, החזרה של קודים או תוכנות זדוניות, חדירה למערכת או חשיפת מידע. תפיסת ההגנה של החברה בניהול סיכונים סייבר ואבטחת מידע בנויה על שלוש שכבות: שכבת הגנה טכנולוגית, שכבת טיפול באירועים ושכבת רגולציה, ארגון ושיטות. בנוסף להיערכות תפעולית, החברה רכשה כיסוי ביטוחי כנגד פשעי מחשב, בכללם אירועי סייבר. ביום 31 באוגוסט 2016 פורסם חוזר גופים מוסדיים 2016-9-14 בנושא "ניהול סיכונים סייבר בגופים מוסדיים". החוזר מגדיר עקרונות לניהול סיכונים סייבר בגוף מוסדי ומחייב לנהל סיכונים אלו. ההוראה מתייחסת, בין היתר, לנושאים הבאים: ממשל תאגידי- תפקידים ותחומי אחריות, הערכת סיכונים, הגנת סייבר, ניטור ובקרה, אבטחת מערכות, תקשורת ותפעול, ניהול משתמשים והרשאות, מיקור חוץ, שירותי מחשב בענן, אבטחה פיסית וסביבתית, אבטחת ערוצי קשר עם לקוחות וגורמים חיצוניים.

בהתייחס לסיכונים אבטחת מידע וסייבר, ובהתאמה לחוזר בנושא "ניהול סיכונים סייבר בגופים מוסדיים", הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים בקבוצה אימצו ואישרו מדיניות בנושא ניהול סיכונים סייבר. אגף ניהול סיכונים בשיתוף עם הראל המשמר מחשבים מבצעים סקר תקופתי על חשיפות החברה לסיכונים סייבר.

בהתאם לחוזר גופים מוסדיים 2018-9-19 בנושא מיקור חוץ מיוני 2018, החברה קבעה מדיניות וגיבשה נוהלי עבודה, הכוללים בין היתר קווים מנחים וקריטריונים לקביעתה של פעילות כמהותית, עקרונות להתקשרות בהסכם למיקור חוץ ומנגנוני פיקוח, מעקב ובקרה אפקטיביים על פעילויות מהותיות שהוצאו למיקור חוץ. היערכות הקבוצה להמשך פעילות בעת משבר (DRP) והמשכיות עסקית מתבצעת בשני מישורים: הערכות לנפילת מערכות המחשוב והערכות לאירוע קטסטרופה במשרדים הראשיים. בנוסף, מתבצעים תרגולים במסגרת הקבוצה לאירוע משבית (קטסטרופלי), בו מתורגלים תהליכים לוגיסטיים נבחרים ומופעלות תוכנות ומערכות מרכזיות מהאתר החלופי.

למידע נוסף, ראה דיון בגורמי סיכון בסעיף 3.12 בדוח תיאור עסקי התאגיד של החברה המנהלת וביאור 16, בדבר התחייבויות והתקשרויות תלויות בדוחות הכספיים של הקופה.

גורמי סיכון על פי טיבם

בטבלה להלן מוצגים גורמי הסיכון על פי טיבם - סיכונים מקרו, סיכונים ענפיים, סיכונים גיאוגרפיים ככל שישנם וסיכונים מיוחדים לקופה, אשר דורגו, בהתאם להערכות סובייקטיביות איכותיות של הנהלת החברה המנהלת של הקופה בהתחשב בהיקף ובמאפייני פעילותה נכון לתאריך הדוח, בקטגוריות על פי השפעתם, ככל שניתן לגבי כל גורם סיכון, על קופת הגמל - השפעה גדולה, בינונית וקטנה.

גורמי סיכון	השפעה גדולה	השפעה בינונית	השפעה קטנה
סיכונים מקרו	✓		סיכונים שוק
	✓		האטה כלכלית בישראל
	✓		סיכונים אשראי
		✓	סיכון מחירי נכסים אחרים
סיכונים ענפיים	✓		שינויים רגולטוריים
	✓		סיכון נזילות
סיכונים מיוחדים לחברה		✓	סיכונים תפעוליים

6. נושאים אליהם הפנה רואה החשבון את תשומת ליבו בחוות דעתו

רואה החשבון לא הפנה את תשומת הלב לעניינים מיוחדים בחוות דעתו.

7. בקורות ונהלים לגבי גילוי ובקרה פנימית על דיווח כספי

א. בקורות ונהלים לגבי הגילוי:

הנהלת הגוף המוסדי, בשיתוף המנכ"ל וסמנכ"ל הכספים של הגוף המוסדי, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הגוף המוסדי וסמנכ"ל הכספים הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי הנן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהגוף המוסדי נדרש לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

ב. בקרה פנימית על דיווח כספי:

במהלך התקופה המכוסה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2019 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי.

דודי ליידינר
מנכ"ל

מישל סיבוני
יו"ר הדירקטוריון

תאריך: 24 במרס 2020

הצהרה (Certification)

אני, דודי לייזנר מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של הראל השתלמות (להלן: "קרן ההשתלמות") לשנת 2019 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי ואת תוצאות הפעילות של קרן ההשתלמות וכן את השינויים בזכויות העמיתים והתנועה בקרן ההשתלמות למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של קרן ההשתלמות; וכן-
(א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לקרן ההשתלמות, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה המנהלת, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
(ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הממונה על שוק ההון;
(ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של קרן ההשתלמות והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
(ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקרן ההשתלמות; וכן-
5. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי הנוגע לקרן ההשתלמות:
(א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה המנהלת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי הנוגע לקרן ההשתלמות; וכן-
(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקרן ההשתלמות.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

24 במרס 2020

דודי לייזנר, מנכ"ל

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי- הצהרות, דוחות וגילויים.

הצהרה (Certification)

אני, רם גבל מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של הראל השתלמות (להלן: "קרן השתלמות") לשנת 2019 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי ואת תוצאות הפעילות של קרן ההשתלמות וכן את השינויים בזכויות העמיתים והתנועה בקרן ההשתלמות למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
 4. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי של קרן השתלמות; וכן-
(א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לקרן השתלמות, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה המנהלת, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
(ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הממונה על שוק ההון;
(ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של קרן השתלמות והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
(ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקרן ההשתלמות; וכן-
 5. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי הנוגע לקרן ההשתלמות:
(א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה המנהלת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי הנוגע לקרן ההשתלמות; וכן-
(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקרן ההשתלמות.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

24 במרס 2020

רם גבל, סמנכ"ל כספים

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי- הצהרות, דוחות וגילויים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי

ההנהלה, בפקוח הדירקטוריון, של הראל השתלמות (להלן: "קרן ההשתלמות") אחראית לקביעתה וקיומה של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי. מערכת הבקרה הפנימית של קרן ההשתלמות תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לדירקטוריון ולהנהלה של החברה המנהלת לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי החשבונאות מקובלים בישראל והוראות הממונה על שוק ההון. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה בפקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת החברה המנהלת בפקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של קרן ההשתלמות על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2019, הבקרה הפנימית של קרן ההשתלמות על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

יו"ר הדירקטוריון : מישל סיבוני

מנכ"ל : דודי לידנר

סמנכ"ל כספים : רם גבל

תאריך אישור הדוח : 24 במרס 2020

הראל השתלמות
קרן השתלמות

דוחות כספיים

ליום

31 בדצמבר 2019

תוכן עניינים

3	דוח רואי החשבון המבקרים.....
5	דוח על המצב הכספי.....
8	דוח הכנסות והוצאות.....
12	דוח על השינויים בזכויות העמיתים.....
16	ביאור 1 - כללי.....
17	ביאור 2 - מדיניות חשבונאית.....
19	ביאור 3 - חייבים ויתרות חובה.....
20	ביאור 4 - נכסי חוב סחירים.....
21	ביאור 5 - נכסי חוב שאינם סחירים.....
23	ביאור 6 - מניות.....
24	ביאור 7 - השקעות אחרות.....
27	ביאור 8 - נדל"ן להשקעה.....
29	ביאור 9 - זכאים ויתרות זכות.....
30	ביאור 10 - דמי ניהול.....
31	ביאור 11 - הוצאות ישירות.....
34	ביאור 12 - ביטוח חיים.....
35	ביאור 13 - תשואות מסלולי השקעה.....
35	ביאור 14 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים.....
36	ביאור 15 - מסים.....
36	ביאור 16 - התחייבויות תלויות והתקשרויות.....
36	ביאור 17 - אירועים לאחר תאריך הדיווח.....

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח רואי החשבון המבקרים לעמיתים של הראל השתלמות

ביקרנו את הדוחות על המצב הכספי המצורפים של הראל השתלמות (להלן - "הקופה") לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 ואת דוחות ההכנסות וההוצאות ואת הדוחות על השינויים בזכויות העמיתים לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון והנהלה של הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן - "החברה המנהלת"). אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973. על פי תקנים אלה, נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית.

ביקורת כוללת בדיקה מידגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון והנהלה של החברה המנהלת וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את מצבה הכספי של הקופה לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 ואת תוצאות פעולותיה והשינויים בזכויות העמיתים שלה לכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם להוראות הדיווח והגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הקופה ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO) והדוח שלנו מיום 24 במרץ 2020 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הקופה.

סומך חייקין
רואי חשבון

24 במרץ 2020

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח רואי החשבון המבקרים לעמיתים של הראל השתלמות בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הראל השתלמות (להלן "הקופה") ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן "COSO"). הדירקטוריון והנהלה של הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן "החברה המנהלת") אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקופה ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הקופה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-PCAOB (Public Company Accounting Oversight Board) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקופה. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים כאלה שחשבונו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של קופת גמל הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם להוראות הדיווח והגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו. בקרה פנימית על דיווח כספי של קופת גמל כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי הקופה (לרבות הוצאתם מרשותה); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם להוראות הדיווח והגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של הקופה נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון והנהלה של החברה המנהלת; ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הקופה, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכה בבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה. לדעתנו, החברה המנהלת קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקופה ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, את הדוחות הכספיים של הקופה לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 ולכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 והדוח שלנו, מיום 24 במרס 2020, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים.

סומך חייקין
רואי חשבון

24 במרס 2020

ליום 31 בדצמבר		ביאור	
2018	2019		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
834,316	606,026		רכוש שוטף
113,581	81,832	3	מזומנים ושווי מזומנים
947,897	687,858		חייבים ויתרות חובה
4,689,053	5,284,909	4	השקעות פיננסיות
2,560,309	2,890,955	5	נכסי חוב סחירים
1,503,500	2,198,192	6	נכסי חוב שאינם סחירים
1,710,096	2,157,898	7	מניות
10,462,958	12,531,954		השקעות אחרות
			סך כל השקעות פיננסיות
68,500	78,409	8	נדל"ן להשקעה
11,479,355	13,298,221		סך כל הנכסים
91,115	62,656	9	זכאים ויתרות זכות
11,388,240	13,235,565		זכויות העמיתים
11,479,355	13,298,221		סך כל ההתחייבויות

רם גבל
סמנכ"ל כספים

דודי לייזנר
מנכ"ל

מישל סיבוני
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים : 24 במרס 2020.

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ליום 31 בדצמבר 2019										
הראל השתלמות כללי	הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות	הראל השתלמות לטווח ארוך	הראל השתלמות מסלול מניות	הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות	הראל השתלמות מסלול חור"ל	הראל השתלמות מסלול שקלי	הראל השתלמות אג"ח ללא מניות	הראל השתלמות מסלול כהלכה	הראל השתלמות אג"ח קונצרני	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
346,910	104,484	5,829	42,341	75,392	4,014	6,803	5,945	12,983	1,325	606,026
54,021	9,512	1,095	9,297	4,748	473	695	282	1,660	49	81,832
400,931	113,996	6,924	51,638	80,140	4,487	7,498	6,227	14,643	1,374	687,858
2,898,301	1,004,787	40,173	93,632	791,575	16,369	198,457	65,338	166,641	9,636	5,284,909
1,864,357	539,274	20,221	21,449	379,251	9,961	25,115	30,620	-	707	2,890,955
1,576,891	264,347	25,341	213,375	117,235	1,003	-	-	-	-	2,198,192
1,451,693	305,259	21,715	162,381	189,007	15,883	1,824	6,399	1,951	1,786	2,157,898
7,791,242	2,113,667	107,450	490,837	1,477,068	43,216	225,396	102,357	168,592	12,129	12,531,954
39,980	19,526	-	-	18,903	-	-	-	-	-	78,409
8,232,153	2,247,189	114,374	542,475	1,576,111	47,703	232,894	108,584	183,235	13,503	13,298,221
38,787	9,960	371	2,497	7,101	429	877	422	2,150	62	62,656
8,193,366	2,237,229	114,003	539,978	1,569,010	47,274	232,017	108,162	181,085	13,441	13,235,565
8,232,153	2,247,189	114,374	542,475	1,576,111	47,703	232,894	108,584	183,235	13,503	13,298,221

רכוש שוטף

מזומנים ושווי מזומנים
חייבים ויתרות חובה

השקעות פיננסיות

נכסי חוב סחירים
נכסי חוב שאינם סחירים
מניות
השקעות אחרות
סך כל השקעות פיננסיות

נדל"ן להשקעה

סך כל הנכסים

זכאים ויתרות זכות

זכויות העמיתים

סך כל ההתחייבויות

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ליום 31 בדצמבר 2018										
הראל השתלמות כללי	הראל השתלמות עד 20% מניות	הראל השתלמות לסווח ארוך	הראל השתלמות מסלול מניות	הראל השתלמות מסלול מניות	הראל השתלמות מסלול מניות	הראל השתלמות מסלול מניות	הראל השתלמות מסלול מניות	הראל השתלמות מסלול מניות	הראל השתלמות מסלול מניות	הראל השתלמות מסלול מניות
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
513,797	117,893	8,912	47,471	91,951	5,273	22,679	7,816	17,617	907	834,316
75,213	12,099	1,634	13,605	6,778	815	63	253	3,042	79	113,581
589,010	129,992	10,546	61,076	98,729	6,088	22,742	8,069	20,659	986	947,897
2,523,854	899,966	35,719	67,722	756,655	17,609	199,471	60,742	118,263	9,052	4,689,053
1,589,792	497,957	17,685	16,309	378,563	7,229	25,460	26,764	-	550	2,560,309
997,965	206,610	17,728	175,147	105,435	615	-	-	-	-	1,503,500
1,099,145	276,616	17,896	113,472	178,875	15,097	220	5,849	1,614	1,312	1,710,096
6,210,756	1,881,149	89,028	372,650	1,419,528	40,550	225,151	93,355	119,877	10,914	10,462,958
34,936	17,040	-	-	16,524	-	-	-	-	-	68,500
6,834,702	2,028,181	99,574	433,726	1,534,781	46,638	247,893	101,424	140,536	11,900	11,479,355
57,002	13,045	1,087	8,376	7,470	1,023	352	427	2,233	100	91,115
6,777,700	2,015,136	98,487	425,350	1,527,311	45,615	247,541	100,997	138,303	11,800	11,388,240
6,834,702	2,028,181	99,574	433,726	1,534,781	46,638	247,893	101,424	140,536	11,900	11,479,355

רכוש שוטף

מזומנים ושווי מזומנים
חייבים ויתרות חובה

השקעות פיננסיות

נכסי חוב סחירים
נכסי חוב שאינם סחירים
מניות
השקעות אחרות
סך כל השקעות פיננסיות

נדל"ן להשקעה

סך כל הנכסים

זכאים ויתרות זכות

זכויות העמיתים

סך כל ההתחייבויות

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2017	2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	ביאור
(4,498)	11,283	(7,338)	
137,389	(23,871)	269,917	
94,743	9,768	182,695	
103,758	(8,898)	313,756	
287,592	(131,708)	468,410	
5,262	3,751	13,314	
628,744	(150,958)	1,248,092	
624,246	(139,675)	1,240,754	
69,584	81,810	89,189	10
9,805	13,601	17,001	11
143	155	304	
1,250	3,551	4,400	15
80,782	99,117	110,894	
543,464	(238,792)	1,129,860	

הכנסות (הפסדים)

ממ ומנים ושווי מ ומנים

מהשקעות:

מנכסי חוב סחירים

מנכסי חוב שאינם סחירים

ממניות

מהשקעות אחרות

מנדל"ן להשקעה

סך כל ההכנסות מהשקעות

סך כל ההכנסות (הפסדים)**הוצאות**

דמי ניהול

הוצאות ישירות

ביטוח חיים

מסים

סך כל ההוצאות**עודף הכנסות (הפסדים) על הוצאות לשנה**

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019										
הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות כללי	הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות	הראל השתלמות לטווח ארוך	הראל השתלמות מסלול מניות	הראל השתלמות מסלול חו"ל	הראל השתלמות מסלול שקלי	הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות	הראל השתלמות מסלול מניות	הראל השתלמות מסלול מניות	הראל השתלמות מסלול מניות	הראל השתלמות מסלול מניות
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
(4,512)	(974)	(138)	(662)	(498)	(218)	23	(85)	(244)	(30)	(7,338)
151,564	52,309	1,834	1,022	41,935	452	11,573	3,471	4,945	812	269,917
110,500	39,143	1,132	493	28,508	9	1,012	1,881	-	17	182,695
221,007	35,069	4,365	40,612	12,586	117	-	-	-	-	313,756
317,437	52,217	6,639	51,724	25,323	3,672	(667)	605	11,241	219	468,410
6,782	3,339	-	-	3,193	-	-	-	-	-	13,314
807,290	182,077	13,970	93,851	111,545	4,250	11,918	5,957	16,186	1,048	1,248,092
802,778	181,103	13,832	93,189	111,047	4,032	11,941	5,872	15,942	1,018	1,240,754
55,460	13,821	819	3,403	11,016	342	1,883	784	1,578	83	89,189
10,890	3,130	89	508	2,184	74	29	48	40	9	17,001
216	29	2	22	16	1	6	3	8	1	304
3,072	551	44	361	344	28	-	-	-	-	4,400
69,638	17,531	954	4,294	13,560	445	1,918	835	1,626	93	110,894
733,140	163,572	12,878	88,895	97,487	3,587	10,023	5,037	14,316	925	1,129,860

הכנסות (הפסדים)

ממ ומנים ושווי מ ומנים

מהשקעות:

מנכסי חוב סחירים
מנכסי חוב שאינם סחירים
ממניות
מהשקעות אחרות
מנדל"ן להשקעה
סך כל ההכנסות מהשקעות

סך כל ההכנסות

הוצאות

דמי ניהול
הוצאות ישירות
ביטוח חיים
מסים

סך כל ההוצאות

עודף הכנסות על הוצאות לשנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

[illegible]

ממ ומנים ושוי מ ומנים

11,283	33	242	91	14	233	1,210	655	166	1,819	6,820

מנכסי חוב סחירים

(23,871)	(197)	(851)	(263)	(2,429)	724	(3,408)	(72)	18	(4,327)	(13,066)

מנכסי חוב שאינם סת

9,768	-	-	184	(24)	275	344	19	35	551	8,384

ממניות

(8,898)	-	-	-	-	(69)	5,728	(5,740)	(648)	4,293	(12,462)

מהשקעות אחרות

(131,708)	(217)	(2,166)	(484)	(5)	(1,175)	(957)	(24,260)	(2,827)	(8,394)	(91,223)

מודל"ו להשקעה

3.751	-	-	-	-	-	886	-	-	836	2.029

סד כל ההסדנים

(150 858)	(414)	(3 017)	(563)	(2 458)	(245)	2 593	(30 053)	(3 422)	(7 041)	(106 338)

(139,675)	(381)	(2,775)	(472)	(2,444)	(12)	3,803	(29,398)	(3,256)	(5,222)	(99,518)

דמי ניהול

81,810	83	1,328	729	2,060	350	11,436	3,225	795	13,177	48,627

הוצאות ישי

13,601	9	39	47	33	77	1,832	496	88	2,461	8,519

ביטוח חיים

155	1	6	2	4	1	10	10	1	18	102

מסים

3,551	-	-	-	-	30	161	462	57	420	2,421

99,117	93	1,373	778	2,097	458	13,439	4,193	941	16,076	59,669

(238,792)	(474)	(4,148)	(1,250)	(4,541)	(470)	(9,636)	(33,591)	(4,197)	(21,298)	(159,187)

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

[illegible]

ממ ומנים ושווי מ ומנים

137,389	541	2,678	1,613	7,728	403	26,092	499	982	27,468	69,385
94,743	6	-	1,086	660	84	18,965	258	625	21,686	51,373
103,758	-	-	-	2	10	7,138	15,077	1,464	14,749	65,318
287,592	168	2,333	438	(525)	1,858	23,002	30,080	4,145	43,931	182,162
5,262	-	-	-	-	-	1,244	-	-	1,168	2,850
628,744	715	5,011	3,137	7,865	2,355	76,441	45,914	7,216	109,002	371,088

מנכסי חוב סחירים

94,743	6	-	1,086	660	84	18,965	258	625	21,686	51,373
103,758	-	-	-	2	10	7,138	15,077	1,464	14,749	65,318
287,592	168	2,333	438	(525)	1,858	23,002	30,080	4,145	43,931	182,162
<u>5,262</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>1,244</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>1,168</u>	<u>2,850</u>
628,744	715	5,011	3,137	7,865	2,355	76,441	45,914	7,216	109,002	371,088

624,246	715	4,942	3,131	7,870	2,288	76,136	45,317	7,154	108,370	368,323

דמי ניהול

69,584	72	1,031	691	2,310	351	11,457	2,739	692	11,567	38,674
9,805	8	32	42	49	79	1,406	343	68	1,841	5,937
143	-	5	2	4	-	7	9	1	8	107
1,250	-	-	-	-	-	64	152	20	164	850

80,782	80	1,068	735	2,363	430	12,934	3,243	781	13,580	45,568

543,464	635	3,874	2,396	5,507	1,858	63,202	42,074	6,373	94,790	322,755

11

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
7,857,894	9,904,327	11,388,240
1,323,305	1,537,445	1,647,667
50	159	184
1,323,355	1,537,604	1,647,851
544,115	702,431	814,931
-	-	54
-	-	89
1,203,114	1,436,628	758,115
241,469	335,765	333,320
-	616	602
-	148	-
479,385	548,332	873,111
241,469	335,765	333,320
723,729	887,532	(115,455)
543,464	(238,792)	1,129,860
9,904,327	11,388,240	13,235,565

זכויות עמיתים ליום 1 בינואר של השנה

תקבולים מדמי גמולים

תקבולים מדמי סליקה

סך כל התקבולים, נטו

תשלומים לעמיתים

העברות צבירה לקופה

העברות מחברות ביטוח

העברות מקרנות פנסיה חדשות

העברות מקופות גמל

העברות בין מסלולים

העברות צבירה מהקופה

העברות לחברות ביטוח

העברות לקרנות פנסיה חדשות

העברות לקופות גמל

העברות בין מסלולים

העברות צבירה, נטו

עודף הכנסות (הפסדים) על הוצאות לשנה מועבר מדוח הכנסות והוצאות

סך הנכסים בניכוי התחייבויות שוטפות ליום 31 בדצמבר של השנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019										
הראל השתלמות כללי	הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות	הראל השתלמות לטווח ארוך	הראל השתלמות מסלול מניות	הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות	הראל השתלמות מסלול חז"ל	הראל השתלמות מסלול שקלי	הראל השתלמות אג"ח ללא מניות	הראל השתלמות מסלול מניות	הראל השתלמות קונצרני	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
6,777,700	2,015,136	98,487	425,350	1,527,311	45,615	247,541	100,997	138,303	11,800	11,388,240
1,237,105	145,003	9,282	72,124	102,622	4,687	26,353	9,380	39,556	1,555	1,647,667
137	24	-	6	11	-	1	1	4	-	184
478,920	140,155	4,271	24,198	111,708	3,907	27,854	8,566	14,862	490	814,931
העברות צבירה לקופה										
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	54
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	89
477,218	169,703	5,455	10,963	71,733	607	2,449	10,633	9,282	72	758,115
90,332	58,872	6,683	69,474	37,136	6,233	32,929	21,595	5,893	4,173	333,320
העברות צבירה מהקופה										
379	1	-	50	30	92	50	-	-	-	602
538,517	135,612	8,529	53,190	99,127	3,938	16,962	8,739	7,431	1,066	873,111
104,450	39,313	5,982	49,450	56,425	5,518	42,413	22,176	4,065	3,528	333,320
(75,796)	53,649	(2,373)	(22,199)	(46,713)	(2,708)	(24,047)	1,313	3,768	(349)	(115,455)
העברות צבירה, נטו										
733,140	163,572	12,878	88,895	97,487	3,587	10,023	5,037	14,316	925	1,129,860
8,193,366	2,237,229	114,003	539,978	1,569,010	47,274	232,017	108,162	181,085	13,441	13,235,565

עודף הכנסות על הוצאות לשנה מועבר מדוח הכנסות והוצאות

סך הנכסים בניכוי התחייבויות שוטפות ליום 31 בדצמבר של השנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018										
הראל השתלמות כללי	הראל השתלמות אג"ח עד 20%	הראל השתלמות לטווח ארוך	הראל השתלמות מסלול מניות	הראל השתלמות מסלול אג"ח עד 10% מניות	הראל השתלמות מסלול חו"ל	הראל השתלמות מסלול שקלי	הראל השתלמות מסלול אג"ח ללא מניות	הראל השתלמות מסלול כהלכה	הראל השתלמות אג"ח קונצרני	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
5,547,229	1,834,602	85,291	404,053	1,517,338	44,187	259,186	85,759	113,639	13,043	9,904,327
1,110,913	160,021	8,036	65,199	115,393	4,600	30,229	8,334	33,291	1,429	1,537,445
100	31	-	8	15	-	2	-	3	-	159
405,720	110,963	3,628	24,388	106,388	2,640	29,710	7,804	10,339	851	702,431
986,295	247,873	13,716	34,926	122,066	1,748	7,316	11,657	9,591	1,440	1,436,628
112,252	49,503	8,599	60,310	37,553	7,517	32,134	22,074	4,447	1,376	335,765
315	97	107	-	97	-	-	-	-	-	616
5	-	-	-	19	-	26	43	55	-	148
311,478	92,009	5,342	31,890	82,675	2,699	11,836	5,033	4,734	636	548,332
102,384	52,527	3,881	49,277	66,239	6,628	35,213	12,697	3,392	3,527	335,765
684,365	152,743	12,985	14,069	10,589	(62)	(7,625)	15,958	5,857	(1,347)	887,532
(159,187)	(21,298)	(4,197)	(33,591)	(9,636)	(470)	(4,541)	(1,250)	(4,148)	(474)	(238,792)
6,777,700	2,015,136	98,487	425,350	1,527,311	45,615	247,541	100,997	138,303	11,800	11,388,240

זכויות עמיתים ליום 1 בינואר של השנה

תקבולים מדמי גמולים

תקבולים מדמי סליקה

תשלומים לעמיתים

העברות צבירה לקופה

העברות מקופות גמל

העברות בין מסלולים

העברות צבירה מהקופה

העברות לחברות ביטוח

העברות לקרנות פנסיה חדשות

העברות לקופות גמל

העברות בין מסלולים

העברות צבירה, נטו

עודף הפסדים על הוצאות לשנה מועבר מדוח
הכנסות והוצאותסך הנכסים בניכוי התחייבויות שוטפות ליום
31 בדצמבר של השנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017										
הראל השתלמות כללי	הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות	הראל השתלמות לטווח ארוך	הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות	הראל השתלמות מסלול חו"ל	הראל השתלמות מסלול שקלי	הראל השתלמות אג"ח ללא מניות	הראל השתלמות מסלול כהלכה	הראל השתלמות אג"ח קונצרני	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
4,023,960	1,538,602	69,692	306,909	1,413,476	43,352	285,997	83,060	84,421	8,425	7,857,894
908,800	159,969	6,469	52,803	122,335	5,207	32,518	7,849	25,975	1,380	1,323,305
24	14	-	3	7	-	1	-	1	-	50
908,824	159,983	6,469	52,806	122,342	5,207	32,519	7,849	25,976	1,380	1,323,355
299,216	93,222	3,951	18,489	87,193	3,099	27,381	4,858	6,584	122	544,115
העברות צבירה לקופה										
789,040	228,988	5,372	26,194	125,177	218	7,405	7,104	8,240	5,376	1,203,114
94,380	38,528	6,631	51,623	22,629	3,994	10,012	6,883	5,183	1,606	241,469
העברות צבירה מהקופה										
238,222	93,797	2,943	28,021	81,545	3,041	21,361	5,822	4,077	556	479,385
54,292	39,270	2,352	29,043	60,750	4,302	33,512	10,853	3,394	3,701	241,469
העברות צבירה, נטו										
590,906	134,449	6,708	20,753	5,511	(3,131)	(37,456)	(2,688)	5,952	2,725	723,729
עודף הכנסות על הוצאות לשנה מועבר מדוח הכנסות והוצאות										
322,755	94,790	6,373	42,074	63,202	1,858	5,507	2,396	3,874	635	543,464
סך הנכסים בניכוי התחייבויות שוטפות ליום 31 בדצמבר של השנה										
5,547,229	1,834,602	85,291	404,053	1,517,338	44,187	259,186	85,759	113,639	13,043	9,904,327

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ביאור 1 - כללי

א. הראל קרן השתלמות (להלן - "הקופה") הינה קרן השתלמות המאושרת על פי חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה - 2005, אשר נכון ליום 31 בדצמבר 2019, כוללת עשרה מסלולי השקעה:

- (1) הראל השתלמות כללי.
- (2) הראל השתלמות מסלול מניות.
- (3) הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות.
- (4) הראל השתלמות מסלול שקלי.
- (5) הראל השתלמות אג"ח ללא מניות.
- (6) הראל השתלמות מסלול חו"ל.
- (7) הראל השתלמות אג"ח עד 20%.
- (8) הראל השתלמות לטווח ארוך (מסלול לאוכלוסיית יעד) (להלן - הראל השתלמות לטווח ארוך).
- (9) הראל השתלמות מסלול כהלכה.
- (10) הראל השתלמות אג"ח קונצרני.

ב. החברה המנהלת

נכון ליום 31 בדצמבר 2019 הקופה מנוהלת על ידי הראל פנסיה וגמל בע"מ, חברה בבעלות מלאה בעקיפין, של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ.

קיימת הפרדה מלאה בין החברה המנהלת ונכסיה לבין הקופה ונכסיה. נתוני החברה המנהלת מוצגים בדוחות כספיים נפרדים בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחשבון.

ג. מדיניות ההשקעה

השקעות הקופה מבוצעות על-פי מדיניות ההשקעות הכוללת שנקבעת על-ידי הדירקטוריון, ועדת ההשקעות בחברה המנהלת ובהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחשבון.

ד. הגדרות

בדוחות כספיים אלה:

- (1) הקופה - הראל קרן השתלמות.
- (2) החברה המנהלת - הראל פנסיה וגמל בע"מ.
- (3) רשות שוק ההון - רשות שוק ההון, ביטוח וחשבון.
- (4) הממונה - הממונה על שוק ההון, ביטוח וחשבון.
- (5) חוק הפיקוח - חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005, והתקנות שהותקנו מכוחו.
- (6) צדדים קשורים ובעלי עניין - כהגדרתם בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012.
- (7) מדד - מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

ביאור 2 - מדיניות חשבונאית

הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם לחוק הפיקוח ובתאם להוראות הגילוי והדיווח שנקבעו על ידי הממונה בפרק דין וחשבון לציבור שבקודקס הרגולציה.

המדיניות החשבונאית המפורטת להלן יושמה בעקביות לכל התקופות המוצגות בדוחות כספיים אלה על ידי הקופה.

הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על ידי דירקטוריון החברה המנהלת ביום 24 במרס, 2020.

א. בסיס הערכת נכסים

הנכסים בדוח על המצב הכספי מוצגים כלהלן:

- (1) מזומנים ושווי מזומנים - יתרות ופקדונות בבנקים ובמוסדות כספיים שהופקדו לתקופה מקורית שאינה עולה על שלושה חודשים, ואשר לא חל עליהם כל שעבוד או מגבלה אחרת. מזומנים ושווי מזומנים כוללים ריבית שנצברה למועד הדיווח.
- (2) ניירות ערך סחירים בארץ - השער הידוע שפורסם בבורסה למועד הדיווח.
- (3) ניירות ערך סחירים בחו"ל - לפי השער הידוע הקובע שנקבע לנייר הערך ביום המסחר האחרון בשנת הדיווח שנתקיים בבורסה בחו"ל או בשוק מוסדר בו הוא נסחר ולפי שערי החליפין היציגים למועד הדיווח.
- (4) השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים וכן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בעלות מתואמת, אשר מידע לגבי השווי ההוגן ניתן לצרכי ביאור בלבד (אגרות חוב קונצרניות בלתי סחירות, שטרי הון בלתי סחירים, פקדונות והלוואות), חלקם משוערכים לפי שווי הוגן המחושב לפי מודל המבוסס על תזרימי מזומנים, כאשר שיעורי הריבית להיוון נקבעים על ידי החברה המספקת ציטוט ריביות ביחס לדירוגי הסיכון השונים (להלן: "החברה המצטטת") וחלקם משוערכים על פי ציטוטי שערים על ידי החברה המצטטת. המודל של החברה המצטטת מתבסס על חלוקת השוק הסחיר לעשירונים בהתאם לתשואה לפדיון של נכסי החוב וקביעת המיקום של הנכס הלא סחיר באותם עשירונים וזאת בהתאם לפרמיית הסיכון הנגזרת ממחירי עסקאות/הנפקות בשוק הלא סחיר. ציטוטי המחירים ושיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעים על ידי חברת מרווח הוגן, חברה המספקת ציטוטי מחירים ושערי ריבית לגופים מוסדיים לשערוך נכסי חוב לא סחירים.
- (5) השקעות בלתי סחירות בקרנות הון סיכון ובקרנות השקעה - לפי שווי ההוגן של ההשקעות על בסיס הדיווח שהתקבל לאחרונה לפני מועד הדיווח, בהתאם לדיווחים של הקרן או של מוסד פיננסי מוכר, שמתקבלים אחת לשנה לפחות.
- (6) חוזים עתידיים ועסקאות החלפה לא סחירים - ההשקעה מוצגת ע"פ שווי ההוגן כהפרש בין השווי המהווה של הנכס העתידי בקיזוז ההתחייבות העתידית בגין העסקה. יתרת זכות הנובעת מעודף ההתחייבויות העתידיות על הנכסים העתידיים מוצגת בסעיף זכאים ויתרות זכות. בטחונות בגין חוזים עתידיים לא סחירים מסווגים לסעיף חייבים/זכאים.
- (7) יחידות בקרן להשקעה משותפת בנאמנות - לפי השער הקובע שפורסם שנקבע לנייר הערך ביום המסחר האחרון בבורסה או בשוק מוסדר בו הוא נסחר.
- (8) אופציות וכתבי אופציות בלתי סחירים - לפי תחשיב כלכלי המבוסס על מודל Black&Scholes. יתרת זכות הנובעת מהתייחבויות בגין אופציות מוצגת בסעיף זכאים ויתרות זכות.
- (9) אגרות חוב להמרה ופקדונות מובנים אשר משובצים בהם נגזרים פיננסיים נוספים, ואשר התשואה בגינם תלויה בתשואת תיקי נכסים, במדדי מניות, שערי ריבית וכד', והינן בלתי סחירות מוצגות בהתאם לציטוט המתקבל מחברת מרווח הוגן, או מגורם אחר, לפי העניין.
- (10) מניה לא סחירה - בהתאם להערכת מומחה שתתקבל אחת לשנה לפחות.
- (11) נדל"ן להשקעה - לפי שווי הוגן על בסיס הערכת שמאי נדל"ן להשקעה המבוצע לכל הפחות אחת לשנה, למעט לגבי נכסים שנרכשו בשנת הדוח המוצגים לפי מחיר העסקה.
- (12) דיבידנד לקבל - דיבידנד שהוכרז וטרם התקבל עד למועד הדיווח.
- (13) ריבית לקבל - ריבית והפרשי הצמדה של אגרות חוב סחירות לאחר יום ה-EX וטרם עבר יום התשלום עד למועד הדיווח.
- (14) פדיון לקבל - קרן החוב המיועדת לפדיון לאחר יום ה-EX מוצג יחד עם הנכס, למעט אם הגיע מועד התשלום וטרם שולם.

ביאור 2 - מדיניות חשבונאית (המשך)

א. בסיס הערכת נכסים (המשך)

(15) יתרות הנקובות במטבע חוץ או הצמודות לשער מטבע חוץ - לפי השער היציג למועד הדיווח. להלן נתונים לגבי מדד המחירים לצרכן ושער החליפין של הדולר:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
%	%	%
0.30	1.20	0.30
(9.83)	8.10	(7.79)

שיעור עליית (ירידת) מדדים נבחרים:

שיעור שינוי מדד המחירים לצרכן (לפי המדד הידוע ביום המאזן)

שיעור שינוי שער החליפין של הדולר של ארה"ב

ב. הכרה בהכנסות והוצאות

ההכנסות וההוצאות נכללות בדוחות הכספיים על בסיס מצטבר.

ג. זכויות העמיתים

הפקדות לקופה ומשיכות מהקופה נכללות בדוחות הכספיים על בסיס מזומן, על פי מועד התקבול/התשלום בפועל.

ד. שימוש באומדנים

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם לכללים שנקבעו על ידי הממונה, נדרשת ההנהלה להשתמש באומדנים והערכות לגבי עסקאות או עניינים אשר השפעתם הסופית על הדוחות הכספיים איננה ניתנת לקביעה מדויקת בעת עריכתם. אף שאומדנים או הערכות נעשים לפי מיטב שיקול הדעת של ההנהלה, השפעתם הסופית של עסקאות או עניינים כאמור עשויה להיות שונה מהאומדנים או מההערכות שנעשו לגביהם.

ביאור 3 - חייבים ויתרות חובה

ליום 31 בדצמבר 2019										
הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות	הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות	הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות	הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות	הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות	הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות	הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות	הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות	הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות	הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות	הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
2,063	370	30	196	184	1	8	11	-	9	2,872
-	-	10	37	-	2	-	-	-	-	49
506	393	-	-	306	-	-	-	-	-	1,205
50,395	7,536	960	8,379	3,293	438	591	119	1,579	14	73,304
38	10	-	-	5	-	-	1	-	-	54
956	613	70	77	347	20	50	42	-	6	2,181
-	590	25	606	433	12	46	109	81	20	1,922
63	-	-	2	180	-	-	-	-	-	245
54,021	9,512	1,095	9,297	4,748	473	695	282	1,660	49	81,832

ריבית ודיבידנד לקבל
מוסדות
סכומים לקבל בגין נדל"ן (*)
בטחונות בגין פעילות בנגזרים
חייבים בגין משכנתאות
חייבים בגין השקעות (*)
חייבים קופות
אחרים
סך הכל חייבים ויתרות חובה

ליום 31 בדצמבר 2018										
הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות	הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות	הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות	הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות	הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות	הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות	הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות	הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות	הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות	הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות	הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
2,349	528	41	324	283	2	14	15	-	11	3,567
349	86	10	113	36	12	-	-	-	-	606
1,215	625	-	-	592	-	-	-	-	-	2,432
19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	19
70,582	10,617	1,530	13,091	5,674	799	-	228	3,042	61	105,624
19	5	-	-	3	-	-	-	-	-	27
680	238	53	77	190	2	49	10	-	7	1,306
75,213	12,099	1,634	13,605	6,778	815	63	253	3,042	79	113,581

ריבית ודיבידנד לקבל
מוסדות
סכומים לקבל בגין נדל"ן (*)
סכומים לקבל מחברות ביטוח
בטחונות בגין פעילות בנגזרים
חייבים בגין משכנתאות
חייבים בגין השקעות (*)
סך הכל חייבים ויתרות חובה

(*) ליתרה בגין צדדים קשורים ראה ביאור 14, בדבר יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים.

ביאור 4 - נכסי חוב סחירים

ליום 31 בדצמבר 2019										
הראל השתלמות כללי אלפי ש"ח	הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות אלפי ש"ח	הראל השתלמות אג"ח לטווח ארוך אלפי ש"ח	הראל השתלמות מסלול מניות אלפי ש"ח	הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות אלפי ש"ח	הראל השתלמות מסלול חו"ל אלפי ש"ח	הראל השתלמות מסלול שקלי אלפי ש"ח	הראל השתלמות אג"ח ללא מניות אלפי ש"ח	הראל השתלמות מסלול כהלכה אלפי ש"ח	הראל השתלמות אג"ח קונצרני אלפי ש"ח	סה"כ אלפי ש"ח
1,981,709	746,637	29,742	93,379	612,534	5,506	190,980	49,642	166,641	55	3,876,825
אגרות חוב ממשלתיות										
914,834	257,553	10,415	99	178,550	10,855	7,477	15,696	-	9,579	1,405,058
אגרות חוב קונצרניות:										
שאינן ניתנות להמרה	597	16	154	491	8	-	-	-	2	3,026
שניתנות להמרה	258,150	10,431	253	179,041	10,863	7,477	15,696	-	9,581	1,408,084
סך הכל נכסי חוב סחירים	1,004,787	40,173	93,632	791,575	16,369	198,457	65,338	166,641	9,636	5,284,909

ליום 31 בדצמבר 2018										
הראל השתלמות כללי אלפי ש"ח	הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות אלפי ש"ח	הראל השתלמות אג"ח לטווח ארוך אלפי ש"ח	הראל השתלמות מסלול מניות אלפי ש"ח	הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות אלפי ש"ח	הראל השתלמות מסלול חו"ל אלפי ש"ח	הראל השתלמות מסלול שקלי אלפי ש"ח	הראל השתלמות אג"ח ללא מניות אלפי ש"ח	הראל השתלמות מסלול כהלכה אלפי ש"ח	הראל השתלמות אג"ח קונצרני אלפי ש"ח	סה"כ אלפי ש"ח
1,692,317	609,222	25,309	67,392	544,795	5,775	188,932	43,164	118,263	53	3,295,222
אגרות חוב ממשלתיות										
828,465	289,566	10,362	124	211,007	11,825	10,539	17,575	-	8,997	1,388,460
אגרות חוב קונצרניות:										
שאינן ניתנות להמרה	1,178	48	206	853	9	-	3	-	2	5,371
שניתנות להמרה	290,744	10,410	330	211,860	11,834	10,539	17,578	-	8,999	1,393,831
סך הכל נכסי חוב סחירים	899,966	35,719	67,722	756,655	17,609	199,471	60,742	118,263	9,052	4,689,053

ביאור 5 - נכסי חוב שאינם סחירים

ליום 31 בדצמבר 2019									
הראל השתלמות כללי	הראל השתלמות עד 20% מניות	הראל השתלמות לסווא ארוך	הראל השתלמות מסלול מניות	הראל השתלמות עד 10% מניות	הראל השתלמות מסלול שקלי	הראל השתלמות ללא מניות	הראל השתלמות אג"ח	הראל השתלמות קונצרני	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
85,187	30,048	490	54	20,108	467	243	1,220	3	137,820
14,710	3,852	95	-	1,906	64	79	297	-	21,003
526,409	116,973	9,920	21,281	93,522	2,780	18,298	7,448	704	797,335
1,238,051	388,401	9,716	114	263,715	6,650	6,495	21,655	-	1,934,797
1,864,357	539,274	20,221	21,449	379,251	9,961	25,115	30,620	707	2,890,955
1,864,357	539,274	20,221	21,449	379,251	9,961	25,115	30,620	707	2,890,955

אגרות חוב קונצרניות :
שאינן ניתנות להמרה
פקדונות בבנקים
הלוואות לעמיתים
הלוואות לאחרים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים (*)

(*) השווי ההוגן של נכסי חוב לא סחירים שהוצגו בעלות מתואמת :

ליום 31 בדצמבר 2019	
הראל השתלמות כללי	
שווי	ערך
הוגן	בספרים
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,945	1,945

הלוואות

ביאור 5 - נכסי חוב שאינם סחירים (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2018									
הראל השתלמות כללי	הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות	הראל השתלמות לסווח ארוך	הראל השתלמות מסלול מניות	הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות	הראל השתלמות מסלול חו"ל	הראל השתלמות מסלול שקלי	הראל השתלמות אג"ח ללא מניות	הראל השתלמות אג"ח קונצרני	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
92,461	33,943	998	50	25,888	326	895	1,408	5	155,974
12,510	4,346	112	-	3,215	52	-	199	-	20,434
415,395	97,723	6,667	16,147	80,663	2,817	17,803	5,817	545	643,577
1,069,426	361,945	9,908	112	268,797	4,034	6,762	19,340	-	1,740,324
1,589,792	497,957	17,685	16,309	378,563	7,229	25,460	26,764	550	2,560,309
1,589,792	497,957	17,685	16,309	378,563	7,229	25,460	26,764	550	2,560,309

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים (*)

אגרות חוב קונצרניות :
שאינן ניתנות להמרה
פקדונות בבנקים
הלוואות לעמיתים
הלוואות לאחרים

(*) השווי ההוגן של נכסי חוב לא סחירים שהוצגו בעלות מתואמת :

ליום 31 בדצמבר 2018	
הראל השתלמות כללי	
שווי	ערך
הוגן	בספרים
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
2,243	2,243

הלוואות

ביאור 6 - מניות

ליום 31 בדצמבר 2019						
הראל השתלמות כללי	הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות	הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות	הראל השתלמות מסלול מניות	הראל השתלמות מסלול מניות	הראל השתלמות מסלול חו"ל	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,377,071	192,470	25,335	213,354	62,756	1,003	1,871,989
199,820	71,877	6	21	54,479	-	326,203
<u>1,576,891</u>	<u>264,347</u>	<u>25,341</u>	<u>213,375</u>	<u>117,235</u>	<u>1,003</u>	<u>2,198,192</u>

מניות סחירות

מניות לא סחירות

סך הכל מניות

ליום 31 בדצמבר 2018						
הראל השתלמות כללי	הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות	הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות	הראל השתלמות מסלול מניות	הראל השתלמות מסלול מניות	הראל השתלמות מסלול חו"ל	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
838,101	141,294	17,722	175,126	50,266	615	1,223,124
159,864	65,316	6	21	55,169	-	280,376
<u>997,965</u>	<u>206,610</u>	<u>17,728</u>	<u>175,147</u>	<u>105,435</u>	<u>615</u>	<u>1,503,500</u>

מניות סחירות

מניות לא סחירות

סך הכל מניות

השקעות החברה בנדל"ן מחוץ לישראל מתבצעות באמצעות חברות ושותפויות מחוץ לישראל ולפיכך השקעות אלה מסווגות בסעיף מניות לא סחירות.

ביאור 7 - השקעות אחרות

א. ההרכב:

ליום 31 בדצמבר 2019										
הראל השתלמות כללי	הראל השתלמות עד 20% מניות	הראל השתלמות לסווא ארוך	הראל השתלמות מסלול מניות	הראל השתלמות עד 10% מניות	הראל השתלמות מסלול חו"ל	הראל השתלמות שקלי	הראל השתלמות אג"ח ללא מניות	הראל השתלמות מסלול כהלכה	הראל השתלמות אג"ח קונצרני	הראל השתלמות סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
713,685	91,855	14,222	130,983	28,320	8,362	1,718	1,363	-	118	990,626
272,560	71,281	5,047	21,339	45,554	6,691	-	3,855	-	1,409	427,736
13,866	1,696	279	2,588	518	139	-	-	1,553	-	20,639
19,028	4,249	125	-	2,609	2	-	221	-	179	26,413
1,288	158	26	239	48	12	-	-	377	-	2,148
568	80	10	87	26	-	-	-	-	-	771
1,020,995	169,319	19,709	155,236	77,075	15,206	1,718	5,439	1,930	1,706	1,468,333
397,331	126,746	1,434	5,378	104,451	97	-	518	-	-	635,955
25,075	6,738	529	1,767	6,082	561	75	302	21	80	41,230
8,289	2,456	43	-	1,399	19	31	140	-	-	12,377
3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
430,698	135,940	2,006	7,145	111,932	677	106	960	21	80	689,565
1,451,693	305,259	21,715	162,381	189,007	15,883	1,824	6,399	1,951	1,786	2,157,898

השקעות אחרות סחירות

קרנות ותעודות סל

קרנות נאמנות

מכשירים נגזרים

מוצרים מובנים

אופציות

אחרות

השקעות אחרות שאינן

סחירות

קרנות השקעה וקרנות הון

סיכון

מכשירים נגזרים

מוצרים מובנים

אחרות

סך הכל השקעות אחרות

ביאור 7 - השקעות אחרות (המשך)

א. ההרכב (המשך):

ליום 31 בדצמבר 2018

הראל השתלמות כללי	הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות	הראל השתלמות לטווח ארוך	הראל השתלמות מסלול מניות	הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות	הראל השתלמות מסלול חו"ל	הראל השתלמות שקלי	הראל השתלמות אג"ח ללא מניות	הראל השתלמות מסלול כהלכה	הראל השתלמות אג"ח קונצרני	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
517,715	92,245	11,529	91,437	34,819	7,600	146	1,306	-	84	756,881
234,980	69,161	4,675	17,617	45,772	6,607	15	3,444	-	1,132	383,403
34	6	-	6	3	-	-	-	2	-	51
11,590	3,366	62	-	2,237	1	-	190	-	93	17,539
24	4	1	5	1	-	-	-	641	-	676
839	141	18	178	49	-	-	-	-	-	1,225
765,182	164,923	16,285	109,243	82,881	14,208	161	4,940	643	1,309	1,159,775
312,921	103,008	1,331	3,880	90,495	105	-	561	-	-	512,301
6,919	4,446	185	343	2,052	759	15	144	971	3	15,837
14,092	4,234	94	-	3,445	25	44	204	-	-	22,138
31	5	1	6	2	-	-	-	-	-	45
333,963	111,693	1,611	4,229	95,994	889	59	909	971	3	550,321
1,099,145	276,616	17,896	113,472	178,875	15,097	220	5,849	1,614	1,312	1,710,096

השקעות אחרות סחירות

קרנות ותעודות סל
קרנות נאמנות
מכשירים נגזרים
מוצרים מובנים
אופציות
אחרות

השקעות אחרות שאינן
סחירות

קרנות השקעה וקרנות הון
סיכון
מכשירים נגזרים
מוצרים מובנים
אחרות

סך הכל השקעות אחרות

ביאור 7 - השקעות אחרות (המשך)

ב. מכשירים נג רים:

להלן סכום החשיפה, נטו לנכס הבסיס, המוצג במונחי דלתא של העסקאות הפיננסיות שנעשו לתאריך הדוח הכספי:

ליום 31 בדצמבר 2019										
הראל השתלמות כללי	הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות	הראל השתלמות לטווח ארוך	הראל השתלמות מסלול מניות	הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות	הראל השתלמות מסלול חו"ל	הראל השתלמות מסלול שקלי	הראל השתלמות אג"ח ללא מניות	הראל השתלמות מסלול כהלכה	הראל השתלמות אג"ח קונצרני	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
781,795	95,540	15,750	145,987	29,149	7,824	-	-	67,682	-	1,143,727
(8,080)	(2,591)	(151)	-	(2,053)	-	-	(211)	(352)	-	(13,438)
(913,713)	(241,569)	(13,519)	(103,091)	(205,326)	(7,261)	(1,836)	(9,696)	21,658	(3,351)	(1,477,704)
(7,427)	(2,759)	(79)	(71)	(2,227)	(1)	(838)	(161)	(428)	(15)	(14,006)
מניות										
מדד										
מטבע זר										
ריבית										

ליום 31 בדצמבר 2018										
הראל השתלמות כללי	הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות	הראל השתלמות לטווח ארוך	הראל השתלמות מסלול מניות	הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות	הראל השתלמות מסלול חו"ל	הראל השתלמות מסלול שקלי	הראל השתלמות אג"ח ללא מניות	הראל השתלמות מסלול כהלכה	הראל השתלמות אג"ח קונצרני	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
714,066	123,079	16,001	123,402	47,169	9,290	-	-	52,460	-	1,085,467
(8,884)	(2,407)	(150)	-	(2,245)	-	-	(255)	(400)	-	(14,341)
(602,681)	(135,866)	(10,604)	(67,921)	(149,081)	(7,569)	(2,220)	(9,769)	17,720	(3,139)	(971,130)
(1,260)	(369)	(10)	(5)	(335)	(5)	(131)	(22)	(30)	(2)	(2,169)
מניות										
מדד										
מטבע זר										
ריבית										

ביאור 8 - נדל"ן להשקעה

א. הרכב ותנועה:

	ליום 31 בדצמבר 2018				ליום 31 בדצמבר 2019			
	הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות	הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות	הראל השתלמות כללי	סה"כ	הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות	הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות	הראל השתלמות כללי	
	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
יתרה ליום 1 בינואר	66,404	16,101	16,870	33,433	68,500	16,524	17,040	34,936
רכישות ותוספות	1,490	323	211	956	509	111	81	317
התאמת שווי הוגן	606	100	(41)	547	9,400	2,268	2,405	4,727
יתרה ליום 31 בדצמבר	68,500	16,524	17,040	34,936	78,409	18,903	19,526	39,980

ב. נדל"ן להשקעה מוצג על בסיס השווי ההוגן כפי שנקבע בהערכת שווי שבוצעה על ידי מעריכי שווי חיצוניים בלתי תלויים שהינם בעלי כישורים מקצועיים מוכרים וניסיון רב בנוגע למיקום וסוג הנדל"ן שהוערך. הערכות שווי חיצוניות מבוצעות לפחות אחת לשנה, במועדים שונים עבור נכסים שונים בתיק הנדל"ן להשקעה. בשאר תקופות הדיווח מתבצעת בחינה פנימית, במטרה לוודא שלא חל שינוי מהותי בשווי הנכס בהתאם לפרמטרים שעל בסיסם נערכה הערכת השווי.

הערכת שווי הנדל"ן מתבססת על תזרימי המזומנים השנתיים נטו, המהווים בשיעור היוון המשקף את הסיכונים הספציפיים הגלומים בהם. כאשר קיימים בפועל הסכמי שכירות, אשר התשלומים בגינם שונים מדמי שכירות ראויים, מבוצעות התאמות בכדי לשקף את תשלומי השכירות בפועל בתקופת החוזה.

הערכות השווי מתחשבות בסוג הדיירים הנמצאים בפועל בנכס המושכר או האחראיים למילוי התחייבויות השכירות או אלה העשויים להיות במושכר לאחר השכרת מושכר פנוי, לרבות הערכה כללית לגבי מהימנות האשראי שלהם; חלוקת האחזקות בין הקבוצה והשוכר לגבי אחזקת וביטוח הנכס; ויתרת אורך החיים הכלכלי של הנכס, באותם מקומות שבהם פרמטרים אלו רלוונטיים.

השווי ההוגן נקבע בהתאם למספר מתודולוגיות שיערוך, לרבות, גישת ההשוואה, נכסים דומים והיוון תזרימי המזומנים העתידיים הנובעים מהנכס. שווים של מרבית הנכסים נקבע בהתאם לאמידת תזרימי המזומנים ולגביהם מובאים בחשבון הסיכון המובנה שלהם. מרבית נכסי הנדל"ן המסחרי ונדל"ן המשרדים מהווים בשיעור היוון 4.59% לנדל"ן חו"ל ושיעורי היוון שבין 6.5% ל-8.75% לנדל"ן בישראל וזאת בהתאם לרמת הסיכון המתאימה בנכס.

הערכת השווי לנדל"ן להשקעה בהקמה מבוססת על אמידת השווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה לאחר הקמתו, בניכוי הערך הנוכחי של אומדן עלויות ההקמה הצפויות לנבוע לצורך השלמתו ובניכוי רווח יזמי סביר כאשר רלוונטי, תוך התחשבות בשיעור ההיוון אשר מותאם בגין הסיכונים הרלוונטיים והמאפיינים של הנכס.

אומדן השווי ההוגן יגדל באם שיעור ההיוון של תזרים המזומנים יקטן, ויקטן באם שיעור התפוסה יקטן. הנדל"ן להשקעה מורכב בעיקר מבנייני משרד ונדל"ן מסחרי.

לא קיימים יחסי גומלין פנימיים בין הנתונים המשמעותיים שאינם ניתנים לצפייה.

ג. לעניין התקשרויות לרכישת נדל"ן להשקעה ולחכירה של נדל"ן להשקעה ראה ביאור 16 ב(2).

ביאור 8 - נדל"ן להשקעה (המשך)

ד. להלן פרטים בדבר זכויות במקרקעין המשמשות את הקופה כנדל"ן להשקעה:

מועדי סיום		ליום 31 בדצמבר	
תקופת החכירה		2019	2018
בשנים		אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
בבעלות		35,510	30,588
בחכירה מהוונת(*)		42,899	37,912
2037 ואילך			

(*) מקרקעין ברחוב יגאל אלון תל אביב, שערכם בספרים, לרבות המבנה, ליום 31 דצמבר 2019 וליום 31 דצמבר 2018 הנו בסך של 23,263 אלפי ש"ח ובסך של 20,093 אלפי ש"ח בהתאמה, חכורה בחכירה מהוונת ממנהל מקרקעי ישראל ומעיריית תל-אביב עד שנת 2060 ועד שנת 2059 בהתאמה

מקרקעין ברחוב קרית נורדאו נתניה, שערכם בספרים, לרבות המבנה, ליום 31 דצמבר 2019 וליום 31 דצמבר 2018 הנו בסך של 19,636 אלפי ש"ח ובסך של 17,819 אלפי ש"ח בהתאמה, חכורה בחכירה מהוונת ממנהל מקרקעי ישראל עד שנת 2064

ה. חלק מהקרקעות בבעלות או בחכירה בישראל טרם נרשם בלשכת רישום המקרקעין לרוב בשל הסדרי רישום או בעיות טכניות.

ביאור 9 - כאים ויתרות זכות

ליום 31 בדצמבר 2019

הראל השתלמות כללי	הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות	הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות	הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות	הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות	הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות	הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות	הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות	הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות	הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות	הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
477	119	6	35	89	3	11	6	17	1	764
823	39	-	35	124	4	6	4	6	-	1,041
15,063	4,042	235	1,240	2,830	160	838	193	2,104	21	26,726
216	18	-	1	21	-	-	-	19	-	275
17,501	4,660	110	1,175	3,588	261	-	161	-	39	27,495
2,882	776	16	-	384	-	16	56	-	-	4,130
524	46	-	-	23	-	-	-	-	-	593
100	24	-	-	34	-	-	-	-	-	158
36	236	1	11	8	1	6	2	4	1	306
1,165	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,165
-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	3
38,787	9,960	371	2,497	7,101	429	877	422	2,150	62	62,656

חברה מנהלת
מוסדות
התחייבויות בגין נגזרים
שטרות לפרעון
בטוחות בגין חוזים עתידיים לא סחירים
זכאים בגין משכנתאות
זכאים בגין השקעות
הכנסות מראש בגין נדל"ן
סכומים לשלם לחברות ביטוח
זכאים קופות
אחרים

סך הכל זכאים ויתרות זכות

ליום 31 בדצמבר 2018

הראל השתלמות כללי	הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות	הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות	הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות	הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות	הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות	הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות	הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות	הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות	הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות	הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
4,191	1,103	65	248	923	28	162	63	114	6	6,903
756	112	1	36	70	-	22	8	3	-	1,008
50,654	11,337	1,015	8,086	6,249	926	159	340	1,626	93	80,485
-	-	-	-	-	68	-	-	488	-	556
390	119	3	-	71	-	2	8	-	-	593
684	116	2	-	69	-	2	6	-	-	879
327	89	-	-	88	-	-	-	-	-	504
-	169	1	6	-	1	5	2	2	1	187
57,002	13,045	1,087	8,376	7,470	1,023	352	427	2,233	100	91,115

חברה מנהלת
מוסדות
התחייבויות בגין נגזרים
בטוחות בגין חוזים עתידיים לא סחירים
זכאים בגין משכנתאות
זכאים בגין השקעות
הכנסות מראש בגין נדל"ן
סכומים לשלם לחברות ביטוח

סך הכל זכאים ויתרות זכות

ביאור 10 - דמי ניהול

א. פירוט דמי הניהול לפי מסלולי השקעה:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
38,674	48,627	55,460
11,567	13,177	13,821
692	795	819
2,739	3,225	3,403
11,457	11,436	11,016
351	350	342
2,310	2,060	1,883
691	729	784
1,031	1,328	1,578
72	83	83
69,584	81,810	89,189

דמי ניהול שנגבו מתוך סך הנכסים:

הראל השתלמות כללי
הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות
הראל השתלמות לטווח ארוך
הראל השתלמות מסלול מניות
הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות
הראל השתלמות מסלול חו"ל
הראל השתלמות מסלול שקלי
הראל השתלמות אג"ח ללא מניות
הראל השתלמות מסלול כהלכה
הראל השתלמות אג"ח קונצרני

סך הכל הוצאות דמי ניהול

ב. שיעור דמי ניהול מעמיתים:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
%	%	%

דמי ניהול מסך נכסים:

2.00	2.00	2.00
0.82	0.76	0.73
0.69	0.67	0.64
0.92	0.82	0.76
0.79	0.72	0.69
0.78	0.74	0.71
0.82	0.76	0.73
0.87	0.81	0.78
0.85	0.78	0.75
1.06	1.03	0.97
0.63	0.63	0.63

שיעור דמי ניהול שהחברה המנהלת רשאית לגבות על פי הוראות הדין

שיעור דמי ניהול הממוצע שגבתה החברה המנהלת בפועל:

הראל השתלמות כללי

הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות

הראל השתלמות לטווח ארוך

הראל השתלמות מסלול מניות

הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות

הראל השתלמות מסלול חו"ל

הראל השתלמות מסלול שקלי

הראל השתלמות אג"ח ללא מניות

הראל השתלמות מסלול כהלכה

הראל השתלמות אג"ח קונצרני

ביאור 11 - הוצאות ישירות

כל המסלולים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2017	2018	2019	2017	2018	2019
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח		
0.011	0.014	0.015	967	1,491	1,810
0.004	0.004	0.001	326	396	82
0.002	0.006	0.009	209	690	1,092
0.052	0.063	0.080	4,659	6,705	9,792
0.038	0.036	0.030	3,331	3,796	3,721
*-	*-	*-	43	38	40
0.003	0.005	0.004	270	485	464
0.110	0.128	0.138	<u>9,805</u>	<u>13,601</u>	<u>17,001</u>

עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
הוצאות בגין השקעות לא סחירות
עמלות ניהול חיצוני:
בגין השקעה בקרנות השקעה
בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
בגין השקעה בנכסים בישראל
באמצעות קרנות ותעודות סל
עמלות אחרות**

סך הכל הוצאות ישירות**הראל השתלמות כללי**

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2017	2018	2019	2017	2018	2019
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח		
0.011	0.015	0.016	540	910	1,167
0.004	0.004	0.001	176	249	53
0.003	0.007	0.010	130	456	726
0.062	0.067	0.082	2,949	4,151	6,174
0.041	0.039	0.032	1,953	2,414	2,428
0.001	*-	*-	29	26	28
0.003	0.005	0.004	160	313	314
0.124	0.138	0.145	<u>5,937</u>	<u>8,519</u>	<u>10,890</u>

עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
הוצאות בגין השקעות לא סחירות
עמלות ניהול חיצוני:
בגין השקעה בקרנות השקעה
בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
בגין השקעה בנכסים בישראל
באמצעות קרנות ותעודות סל
עמלות אחרות**

סך הכל הוצאות ישירות**הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות**

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2017	2018	2019	2017	2018	2019
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח		
0.009	0.011	0.011	153	219	243
0.003	0.003	0.001	58	59	13
0.002	0.006	0.009	40	121	200
0.055	0.071	0.095	928	1,371	2,020
0.036	0.031	0.027	600	592	564
*-	*-	*-	6	4	4
0.003	0.005	0.004	56	95	86
0.109	0.128	0.147	<u>1,841</u>	<u>2,461</u>	<u>3,130</u>

עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
הוצאות בגין השקעות לא סחירות
עמלות ניהול חיצוני:
בגין השקעה בקרנות השקעה
בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
בגין השקעה בנכסים בישראל
באמצעות קרנות ותעודות סל
עמלות אחרות**

סך הכל הוצאות ישירות

* פחות מ-1 אלפי ש"ח ו/או מ-0.001%.

** עמלות אחרות כוללות הוצאות בגין קרנות נאמנות בישראל, דמי ניהול משכנתאות והוצאות בגין ניהול תביעה.

ביאור 11 - הוצאות ישירות (המשך)

הראל השתלמות לטווח ארוך

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2017	2018	2019	2017	2018	2019
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח		
0.014	0.020	0.021	10	18	22
0.005	0.006	0.001	4	5	1
0.001	0.003	0.003	1	2	4
0.007	0.008	0.008	6	7	9
0.058	0.056	0.047	44	52	49
0.001	0.001	0.001	1	1	1
0.003	0.003	0.003	2	3	3
0.088	0.096	0.084	68	88	89

עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך

עמלות דמי שמירה של ניירות ערך

הוצאות בגין השקעות לא סחירות

עמלות ניהול חיצוני:

בגין השקעה בקרנות השקעה

בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל

בגין השקעה בנכסים בישראל

באמצעות קרנות ותעודות סל

עמלות אחרות**

סך הכל הוצאות ישירות**הראל השתלמות מסלול מניות**

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2017	2018	2019	2017	2018	2019
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח		
0.021	0.030	0.033	75	124	157
0.005	0.008	0.001	18	33	5
*-	*-	*-	*-	*-	2
0.005	0.008	0.012	16	32	57
0.064	0.072	0.057	229	296	275
0.002	0.001	0.001	5	5	5
*-	0.001	0.001	*-	6	7
0.097	0.120	0.105	343	496	508

עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך

עמלות דמי שמירה של ניירות ערך

הוצאות בגין השקעות לא סחירות

עמלות ניהול חיצוני:

בגין השקעה בקרנות השקעה

בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל

בגין השקעה בנכסים בישראל

באמצעות קרנות ותעודות סל

עמלות אחרות**

סך הכל הוצאות ישירות**הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות**

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2017	2018	2019	2017	2018	2019
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח		
0.008	0.009	0.009	112	139	139
0.003	0.002	0.001	46	36	8
0.002	0.007	0.009	33	99	140
0.052	0.075	0.099	756	1,139	1,528
0.028	0.023	0.021	411	356	322
*-	*-	*-	2	2	2
0.003	0.004	0.003	46	61	45
0.096	0.120	0.141	1,406	1,832	2,184

עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך

עמלות דמי שמירה של ניירות ערך

הוצאות בגין השקעות לא סחירות

עמלות ניהול חיצוני:

בגין השקעה בקרנות השקעה

בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל

בגין השקעה בנכסים בישראל

באמצעות קרנות ותעודות סל

עמלות אחרות**

סך הכל הוצאות ישירות

* פחות מ-1 אלפי ש"ח/או מ-0.001%.

** עמלות אחרות כוללות הוצאות בגין קרנות נאמנות בישראל, דמי ניהול משכנתאות והוצאות בגין ניהול תביעה.

ביאור 11 - הוצאות ישירות (המשך)

הראל השתלמות מסלול חו"ל

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2017	2018	2019	2017	2018	2019
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח		
0.016	0.020	0.019	7	9	9
0.007	0.008	0.003	3	4	1
0.005	0.013	0.025	2	6	12
0.001	0.002	0.001	1	1	1
0.149	0.130	0.111	65	57	51
0.001	0.001	0.001	*-	*-	*-
*-	*-	*-	1	*-	*-
0.179	0.173	0.160	<u>79</u>	<u>77</u>	<u>74</u>

עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
הוצאות בגין השקעות לא סחירות
עמלות ניהול חיצוני:
בגין השקעה בקרנות השקעה
בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
בגין השקעה בנכסים בישראל
באמצעות קרנות ותעודות סל
עמלות אחרות**
סך הכל הוצאות ישירות

הראל השתלמות מסלול שקלי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2017	2018	2019	2017	2018	2019
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח		
0.013	0.011	0.011	36	28	25
0.005	0.002	*-	13	4	-
*-	*-	*-	*-	*-	1
*-	*-	0.001	*-	1	3
0.018	0.013	0.012	<u>49</u>	<u>33</u>	<u>29</u>

עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
הוצאות בגין השקעות לא סחירות
עמלות ניהול חיצוני:
עמלות אחרות**
סך הכל הוצאות ישירות

הראל השתלמות אג"ח ללא מניות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2017	2018	2019	2017	2018	2019
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח		
0.006	0.008	0.007	5	7	7
0.003	0.002	0.001	3	2	1
0.004	0.006	0.007	3	6	7
0.004	0.004	0.003	3	4	3
0.028	0.023	0.022	23	22	24
0.006	0.007	0.006	5	6	6
0.050	0.050	0.046	<u>42</u>	<u>47</u>	<u>48</u>

עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
הוצאות בגין השקעות לא סחירות
עמלות ניהול חיצוני:
בגין השקעה בקרנות השקעה
בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
עמלות אחרות**
סך הכל הוצאות ישירות

* פחות מ-1 אלפי ש"ח ו/או מ-0.001%.

** עמלות אחרות כוללות הוצאות בגין קרנות נאמנות בישראל, דמי ניהול משכנתאות והוצאות בגין ניהול תביעה.

ביאור 11 - הוצאות ישירות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2017	2018	2019	2017	2018	2019
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח		
0.028	0.029	0.025	28	36	40
0.004	0.002	*-	4	3	-
0.032	0.031	0.025	<u>32</u>	<u>39</u>	<u>40</u>

הראל השתלמות מסלול כהלכה

עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
סך הכל הוצאות ישירות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2017	2018	2019	2017	2018	2019
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח		
0.005	0.009	0.007	1	1	1
0.006	0.005	0.001	1	1	-
0.064	0.059	0.059	6	7	8
*-	0.001	*-	*-	*-	*-
0.076	0.072	0.068	<u>8</u>	<u>9</u>	<u>9</u>

הראל השתלמות אג"ח קונצרני

עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
עמלות ניהול חיצוני:
בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
עמלות אחרות**
סך הכל הוצאות ישירות

* פחות מ-1 אלפי ש"ח או מ-0.001%.

** עמלות אחרות כוללות הוצאות בגין קרנות נאמנות בישראל, דמי ניהול משכנתאות והוצאות בגין ניהול תביעה.

ביאור 12 - ביטוח חיים

החל מחודש אוגוסט 2013, עמיתי הקופה בעלי חשבון של 10 אלפי ש"ח לפחות או הפקדה חודשית של 500 ש"ח לפחות, מגיל 18 ועד גיל 69 שנים, רשאים להצטרף לביטוח קבוצתי למקרה מוות בגובה של 120 אלפי ש"ח, וזאת בכפוף למילוי הצהרת בריאות (ללא החרגות) ואישורה על ידי החברה המנהלת.

פרמיית הביטוח החודשית הינה בעלות של 7 ש"ח לגילאים 18-49, 17 ש"ח לגילאים 50-59 ו-50 ש"ח לגילאים 60-69. כל הסכומים צמודים למדד יולי 2013. הפרמיה החודשית נגבית מצבירת העמית בקרן.

הביטוח הינו ביטוח קבוצתי וצמוד לקרן ההשתלמות, בעת פדיון או ניווד הקרן, הביטוח בתעריף זה מתבטל. ניתן להמשיך את הביטוח כפוליסת פרט בהתאם לתעריף שיהיה נהוג באותה עת.

ביאור 13 - תשואות מסלולי השקעה

תשואה ממוצעת נומינלית ברוטו ל- 5 שנים	תשואה שנתית נומינלית ברוטו					
	2015	2016	2017	2018	2019	
	באחוזים					
4.72	2.57	3.81	7.98	(1.46)	11.18	הראל השתלמות כללי
4.07	2.36	3.32	6.56	(0.33)	8.70	הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות
5.14	1.67	4.41	9.85	(3.15)	13.74	הראל השתלמות לטווח ארוך
6.98	3.45	4.85	13.93	(6.50)	21.29	הראל השתלמות מסלול מניות
3.44	1.92	2.92	5.21	0.11	7.21	הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות
3.83	0.76	4.54	5.23	(0.04)	8.91	הראל השתלמות מסלול חו"ל
2.10	2.53	1.08	2.99	(0.99)	4.98	הראל השתלמות מסלול שקלי
2.33	0.66	2.06	3.86	(0.55)	5.74	הראל השתלמות אג"ח ללא מניות
3.30	1.59	1.57	4.98	(1.91)	10.70	הראל השתלמות מסלול כהלכה
2.98	(0.05)	3.82	6.47	(3.14)	8.23	הראל השתלמות אג"ח קונצרני

ביאור 14 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

א. יתרות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
(6,903)	(764)	החברה המנהלת
		צדדים קשורים אחרים :
876	930	סכומים לקבל בגין נדל"ן
372	12	חייבים בגין השקעות
276,765	324,779	מניות
1,607	7,304	אגרות חוב סחירות
66	-	אגרות חוב בלתי סחירות
73,287	41,673	הלוואות
147,222	114,077	קרנות השקעה
493,292	488,011	

יתרת נכסי חוב וחובות שוטפים הגבוהה ביותר במשך השנה של בעל עניין או צד קשור עמדה על 53,498 אלפי ש"ח.

ב. עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2017	2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
69,584	81,810	89,189	דמי ניהול לחברה המנהלת

ביאור 15 - מסים

להלן פרוט תשלומי המסים שנגבו מהקופה בשנת הדוח:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019

הראל השתלמות כללי	הראל השתלמות אג"ח עד 20% מניות	הראל השתלמות לטווח ארוך	הראל השתלמות מניות	הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות	הראל השתלמות מסלול ח"ל	הראל השתלמות מסלול סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
2,272	351	49	401	131	27	3,231
800	200	(5)	(40)	213	1	1,169
3,072	551	44	361	344	28	4,400

בגין השקעות בניירות ערך זרים

בגין שנים קודמות ואחרות

סך כל הוצאות מסים

ביאור 16 - התחייבויות תלויות והתקשרויות

א. חובות מעבידים

חוק הגנת השכר, התשי"ח - 1958 מטיל התחייבות על הקופה, בנסיבות שפורטו בחוק, בגין חובות של מעבידים לעובדיהם אשר לא סולקו במועד על ידי העברת כספים לקופה. על פי הערכת החברה המנהלת סכום החוב הכולל של מעבידים לתאריך המאזן הינו כ-9,837 אלפי ש"ח והוא כולל ריבית שנצברה בסך של כ-348 אלפי ש"ח.

החברה המנהלת נוקטת באמצעים שונים על מנת לאתר, לזהות ולגבות את חובות מעבידים. האמצעים כוללים מעקב שיטתי ומתמשך של איתור החובות, דיוור המעביד אודות החוב, הגעה להסדרי תשלומים ובמידת הצורך הגשת תביעה משפטית. במקרה של פירוק מוגשת תביעת חוב למוסד לביטוח לאומי באמצעות מפרק החברה.

ב. התקשרויות

(1) לתאריך המאזן התקשרה הקופה בהסכמים להשקעה בקרנות השקעה ובקרנות הון סיכון (להלן: הקרנות) כשותפה מוגבלת. סכומי ההשקעה מועברים בחלקים, בהתאם לדרישותיהן של הקרנות ולהסכמי ההתקשרויות.

להלן סכום ההתחייבות להשקעה כוללת וסכום ההשקעה שטרם נדרש לתאריך המאזן:

31 בדצמבר 2019	
סה"כ התחייבות	סה"כ יתרת התחייבות
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,518,975	883,785

התחייבות קרנות השקעה

(2) במסגרת הסכם השיתוף שנחתם בין רוכשי נדל"ן להשקעה ובו הוגדרו יחסי השיתוף ועוד, התחייבה הקופה נכון לתאריך המאזן להשקיע בהמשך בהקמה סך של כ-82 אלפי ש"ח במתחם הארגז בתל אביב.

ג. הקופה אינה ישות משפטית ועל כן ככל שמוגשות תביעות הרי שהן מוגשות נגד החברה המנהלת. לגילוי בדבר תביעות משפטיות שהוגשו נגד החברה המנהלת ראה ביאור 25. א. בדוח הכספי של החברה המנהלת.

ד. שעבודים

קיימים שעבודים על חלק מנכסיה הסחירים של הקופה, לצורך פעילותה השוטפת בנגזרים, בסך של כ-115 מיליון ש"ח.

ביאור 17 - אירועים לאחר תאריך הדיווח

התפרצות נגיף הקורונה

לאחר תקופת הדוח, נרשמו במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020, ירידות חריגות במדדי המניות הסחורות והאג"ח המובילים בעולם ובישראל, בעקבות התפרצות נגיף הקורונה, אשר משפיעות לרעה על תוצאות פעילות הקופה.

הראל גמל להשקעה

קופת גמל לחיסכון

בניהול

הראל פנסיה וגמל בע"מ

**סקירת הנהלה
לשנה שהסתיימה ביום
31 בדצמבר 2019**

תוכן עניינים

1.	מאפיינים כלליים של קופת הגמל	3
א.	תיאור כללי של קופת הגמל ושל החברה המנהלת אותה	3
ב.	מועד הקמת קופת הגמל	3
ג.	רשימת מסלולי השקעה, הקודים שלהם ומועד תחילת פעילותם	3
ד.	שינויים מהותיים בשנת הדיווח הנובעים ממיזוגים, מכירות או רכישות	3
ה.	שיעורי ההפרשות המרביים שרשאית קופת הגמל לקבל ומטרתן	3
ו.	שינוי מסמכי יסוד במהלך תקופת הדוח ועד ליום פרסומו	4
2.	ניתוח זכויות עמיתי קופת הגמל	4
א.	יחס נזילות	4
ב.	משך חיים ממוצע של החיסכון	4
ג.	שינוי במספר העמיתים	4
ד.	ניתוח זכויות העמיתים בקרן	4
3.	מידע אודות דמי ניהול	5
4.	ניתוח מדיניות השקעה	8
א.	מדיניות ההשקעה	8
ב.	ניתוח והסבר שינויים מהותיים בסעיפי ההשקעות לעומת שנה קודמת	8
5.	ניהול סיכונים	10
א.	מדיניות ניהול הסיכונים ותיאור השיטות וההערכות בחברה המנהלת	10
ב.	סיכוני נזילות	10
ג.	סיכוני שוק	11
ד.	סיכוני אשראי	16
ה.	סיכונים גיאוגרפיים	22
ו.	גורמי סיכון נוספים המשפיעים על פעילות הקופה	25
ז.	גורמי סיכון על פי טיבם	26
6.	נושאים אליהם הפנה רואה החשבון את תשומת ליבו בחוות דעתו	27
7.	בקורות ונהלים לגבי גילוי ובקרה פנימית על דיווח כספי	27

1. מאפיינים כלליים של קופת הגמל

א. תיאור כללי של קופת הגמל ושל החברה המנהלת אותה

קופת הגמל:

- שם קופת הגמל: הראל גמל להשקעה (להלן "הקופה").
- סוג קופת הגמל: קופת גמל לחיסכון.
- קוד הקופה: 512267592-000000000008207-0000-000
- סוג העמיתים: עצמאיים ושכירים המפקידים כספים באופן עצמאי, ללא תלות במעסיק.

הקופה מנוהלת בנאמנות בידי חברה מנהלת שהינה משקיע מוסדי. הקופה נועדה לחיסכון בכל גיל ולכל מטרה לטווח בינוני וקצר. פעילות הקופה כפופה לרישוי המתקבל מרשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון בהתאם לדינים הרלוונטיים החלים על פעילותה המפוקחת על ידי הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן - "הממונה על שוק ההון, או "הממונה").

החברה המנהלת:

- שם החברה המנהלת: הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן - "החברה המנהלת" או "החברה").
- החברה המנהלת הינה חברה בבעלות מלאה, בעקיפין, של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ (להלן - "הראל השקעות"), בהיותה מוחזקת ב-100% בידי הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן - "הראל ביטוח"), חברה בבעלות מלאה של הראל השקעות.
- בשנת הדיווח לא חלו שינויים במבנה האחזקות של החברה המנהלת. לפרוט מבנה האחזקות של החברה המנהלת, ראה פרק א סעיף 1.1.2 בדוח תאור עסקי החברה של החברה המנהלת.

ב. מועד הקמת קופת הגמל

הקופה החלה לפעול בנובמבר 2016.

ג. רשימת מסלולי השקעה, הקודים שלהם ומועד תחילת פעילותם

להלן מספרי המסלולים הכלולים באישור:

שם המסלול	קוד המסלול	מועד תחילת פעילות
הראל גמל להשקעה כללי	512267592-000000000008207-8211-000	2016
הראל גמל להשקעה אג"ח עד 10% מניות	512267592-000000000008207-8520-000	2016
הראל גמל להשקעה אג"ח עד 20% מניות	512267592-000000000008207-8521-000	2016
הראל גמל להשקעה מניות	512267592-000000000008207-8522-000	2016
הראל גמל להשקעה הלכה	512267592-000000000008207-8523-000	2016

* לשעבר - הראל גמל להשקעה שקלי טווח קצר.

ד. שינויים מהותיים בשנת הדיווח הנובעים ממיזוגים, מכירות או רכישות

אין שינוי.

ה. שיעורי הפרשות המרביים שרשאית קופת הגמל לקבל ומטרתן

סך כל התשלומים שעמית יהיה רשאי להפקיד בכלל חשבונותיו בקופת גמל להשקעה, בכל שנת כספים, לא יעלה על 70 אש"ח, צמוד למדד.

ו. שינוי מסמכי יסוד במהלך תקופת הדוח ועד ליום פרסומו

בחודש אוקטובר 2019 עודכן נספח א' בתקנון הקופה כך ששונה שם ומדיניות ההשקעה של מסלול השקעה "שקלי טווח קצר" למסלול "הלכה". בנוסף, הסרת סעיף 40 בתקנון בנושא הוראות מעבר שאינן רלוונטיות למהדורת התקנון הנוכחי.

2. ניתוח כויות עמיתי קופת הגמל**א. יחס נזילות**

שיעור הסכומים שהעמיתים בקופת הגמל רשאים למשוך ממנה מתוך כלל נכסי קופת הגמל, לתאריך הדוח:

2019	
%	
100.00	הראל גמל להשקעה כללי
100.00	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 10% מניות
100.00	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 20% מניות
100.00	הראל גמל להשקעה מניות
100.00	הראל גמל להשקעה הלכה

ב. משך חיים ממוצע של החיסכון

כספי החיסכון בקופת גמל להשקעה הינם נזילים וניתנים למשיכה בכל עת.

ג. שינוי במספר העמיתים

להלן השינוי במספר חשבונות עמיתי הקופה בשנת הדוח, בגין כל מסלולי הקופה:

מספר חשבונות העמיתים				סוג העמיתים
לסוף השנה	נסגרו השנה	נפתחו השנה	לתחילת השנה	
6,418	386	1,649	5,155	עצמאיים

ד. ניתוח זכויות העמיתים בקרן

ליום 31 בדצמבר				חשבונות פעילים חשבונות לא פעילים סה"כ
2018		2019		
סך נכסים, נטו		סך נכסים, נטו		
באלפי ש"ח	מספר חשבונות	באלפי ש"ח	מספר חשבונות	
96,114	2,942	162,660	3,520	
165,106	2,213	229,801	2,898	
261,220	5,155	392,461	6,418	

3. מידע אודות דמי ניהול

שיעור דמי הניהול

הראל גמל להשקעה כללי

מספר חשבונות העמיתים ליום 31 בדצמבר 2019			
עמיתים לא פעילים	0%	עמיתים פעילים	דמי ניהול מהפקדות
		דמי ניהול מהפקדות	0%
9	5		
142	48		
992	1,222		
740	1,123		

דמי ניהול מנכסים

0.25%-0%

0.5%-0.25%

0.75%-0.5%

1.05%-0.75%

סך הנכסים, נטו באלפי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019			
עמיתים לא פעילים	0%	עמיתים פעילים	דמי ניהול מהפקדות
		דמי ניהול מהפקדות	0%
505	149		
17,954	5,229		
80,369	60,942		
47,705	40,295		

דמי ניהול מנכסים

0.25%-0%

0.5%-0.25%

0.75%-0.5%

1.05%-0.75%

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהעמיתים במסלול, נוסף לדמי הניהול, הינו 194 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 10 בדבר הוצאות ישירות בדוח הכספי.

הראל גמל להשקעה אג"ח עד 10% מניות

מספר חשבונות העמיתים ליום 31 בדצמבר 2019			
עמיתים לא פעילים	0%	עמיתים פעילים	דמי ניהול מהפקדות
		דמי ניהול מהפקדות	0%
12	4		
121	91		
103	60		

דמי ניהול מנכסים

0.5%-0.25%

0.75%-0.5%

1.05%-0.75%

סך הנכסים, נטו באלפי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019			
עמיתים לא פעילים	0%	עמיתים פעילים	דמי ניהול מהפקדות
		דמי ניהול מהפקדות	0%
1,606	502		
8,489	5,944		
7,408	3,177		

דמי ניהול מנכסים

0.5%-0.25%

0.75%-0.5%

1.05%-0.75%

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהעמיתים במסלול, נוסף לדמי הניהול, הינו 9 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 10 בדבר הוצאות ישירות בדוח הכספי.

הראל גמל להשקעה אג"ח עד 20% מניותמספר חשבונות העמיתים ליום
31 בדצמבר 2019

עמיתים פעילים	
דמי ניהול מהפקדות	עמיתים לא פעילים
0%	
3	23
226	310
144	213

דמי ניהול מנכסים

0.5%-0.25%

0.75%-0.5%

1.05%-0.75%

סך הנכסים, נטו באלפי ש"ח
ליום 31 בדצמבר 2019

עמיתים פעילים	
דמי ניהול מהפקדות	עמיתים לא פעילים
0%	
206	2,263
13,966	24,869
5,713	13,872

דמי ניהול מנכסים

0.5%-0.25%

0.75%-0.5%

1.05%-0.75%

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהעמיתים במסלול, נוסף לדמי הניהול, הינו 32 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 10 בדבר הוצאות ישירות בדוח הכספי.

הראל גמל להשקעה מניות

מספר חשבונות העמיתים ליום 31 בדצמבר 2019

עמיתים פעילים	
דמי ניהול מהפקדות	עמיתים לא פעילים
0%	
32	32
485	244
340	166

דמי ניהול מנכסים

0.5%-0.25%

0.75%-0.5%

1.05%-0.75%

סך הנכסים, נטו באלפי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019

עמיתים פעילים	
דמי ניהול מהפקדות	עמיתים לא פעילים
0%	
1,063	2,730
15,462	12,350
8,948	7,400

דמי ניהול מנכסים

0.5%-0.25%

0.75%-0.5%

1.05%-0.75%

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהעמיתים במסלול, נוסף לדמי הניהול, הינו 33 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 10 בדבר הוצאות ישירות בדוח הכספי.

הראל גמל להשקעה הלכה

מספר חשבונות העמיתים ליום 31 בדצמבר 2019		
	עמיתים פעילים	דמי ניהול מהפקדות
עמיתים לא פעילים	0%	
6	-	
21	14	
8	14	

דמי ניהול מנכסים

0.5%-0.25%

0.75%-0.5%

1.05%-0.75%

סך הנכסים, נטו באלפי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019	
עמיתים פעילים	דמי ניהול מהפקדות
עמיתים לא פעילים	
	0%
720	-
1,121	652
375	461

דמי ניהול מנכסים

0.5%-0.25%

0.75%-0.5%

1.05%-0.75%

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהעמיתים במסלול, נוסף לדמי הניהול, הינו פחות מ-1 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 10 בדבר הוצאות ישירות בדוח הכספי.

4. ניתוח מדיניות השקעה

א. מדיניות ההשקעה

מידע בדבר מדיניות ההשקעה של מסלולי ההשקעה לשנת הדוח, פורט באתר האינטרנט של החברה המנהלת בכתובת:

<https://www.harel-group.co.il/about/harel-group/harel-pensia-and-gemel/Pages/investment-policy.aspx?isfromsearch=1>

ב. ניתוח והסבר שינויים מהותיים בסעיפי ההשקעות לעומת שנה קודמת

להלן תמצית השינויים בשוק ההון וההתייחסות חטיבת ההשקעות של החברה אליהם:

נושא	תיאור פעולות החברה
השינוי במדד המחירים לצרכן, התפתחויות האינפלציה והגורמים להשפעה על עליית המדד	על פי המדד האחרון הידוע בסוף 2019, מדד המחירים לצרכן עלה ב-12 החודשים האחרונים ב-0.3% בלבד, מתחת ליעד האינפלציה. סעיף הדיור היה התורם העיקרי לעלייה במחירים לצד עלייה במחירי המזון (ללא ירקות ופירות) ואחזקת הדירה, כאשר סעיף התחבורה-והתקשורת היה התורם העיקרי לירידה במחירים. בסיכום 2019, נרשמה ירידה בציפיות לאינפלציה לאורך כל העקום, בעיקר במחצית השנייה של השנה, בשל הפתעה כלפי מעלה של חלק מהמדדים, חוזקו של השקל והירידה במחיר הנפט בעולם. החברה פעלה להקטין במהלך השנה את שיעור החשיפה שלה לאפיקים צמודי מדד במינונים נמוכים.
שער החליפין של השקל	בסיכום שנת 2019 השקל התחזק ב-8.3% מול סל המטבעות של בנק ישראל; 7.8% ייסוף מול הדולר ו-9.6% ייסוף מול האירו. עיקר הייסוף חל במחצית הראשונה של השנה. העלייה בעודף בחשבון השוטף של מאזן התשלומים, המשך רכישות של חברות ישראליות ע"י משקיעים זרים והחזקה (היחסית) של הכלכלה תרמו לכך. החברה פעלה לשמור על שיעור חשיפה למט"ח נמוך ביחס למתחרים ברמה של בין 40%-ל-60% משיעור החשיפה לחו"ל.
התפתחות שעורי ריבית	ריבית בנק ישראל נותרה ללא שינוי על 0.25% במהלך כל שנת 2019. במהלך הרבעון האחרון של השנה הבנק אותת שהריבית תישאר ברמתה הנוכחית לזמן ממושך או אף תרד בעתיד, נוכח שהאינפלציה מתחת לגבול התחתון של היעד. בסיכום שנת 2019, עקום התשואות הממשלתי ירד בחדות לכל אורכו, בעיקר במחצית הראשונה של השנה. תרמו לכך הירידה המהירה בתשואות אג"ח הממשלתיות בעולם, בהובלת ארה"ב, יחד עם חוזקו של השקל והצפי להצטרפות ישראל למדד האג"ח הבינלאומי. החברה פעלה בתחילת הרבעון הרביעי להאריך מח"מ בשיעור קל לאור הערכה כי הריבית הארוכה תישאר נמוכה לאורך תקופה ארוכה.
ניתוח הגרעון בתקציב המדינה ומימונו	במהלך שנת 2019 חרגה הממשלה משמעותית מיעד הגירעון ובסוף שנת 2019 נושק הגירעון ל-4 אחוזי תוצר. יחד עם זאת החוב בשקלים של מדינת ישראל נשאר נמוך יחסית סביב 60 אחוזי תוצר (בשל התחזקות השקל). החברה פעלה לשמור על חשיפה יציבה לחוב ממשלתי מקומי לאור הערכה כי העלאת הגרעון לא תפגע בביקוש לחוב ממשלה עקב גרעון אבסולוטי נמוך חוזקו של השקל

נושא	תיאור פעולות החברה
	והצטרפות צפויה של ישראל למדדי החוב הממשלתי הבינלאומיים ברבעון הראשון של 2020.
שוק המניות	בשנת 2019 נרשמו עליות חדות במרבית שווקי המניות בעולם. מדד MSCI העולמי (ברוטו במונחים דולריים), עלה ב-28.4% במהלך 2019 והמדד המקביל של השווקים המתעוררים עלה ב-18.9% במהלך 2019. בישראל מדד ת"א-125 עלה ב-21.3% במהלך 2019. החברה פעלה להעלות את שיעור החשיפה למניות בכל הקופות אליהם ניתן להיחשף למניות לאור ההערכה כי מניות יהוו מרכיב עדיף להשקעה בעולם של ריביות נמוכות אינפלציה נמוכה אך חיובית וצמיחה עולמית חיובית.
אג"ח קונצרני ומוצרי חוב	מרווחי האשראי על אגרות החוב הקונצרניות מול אג"ח הממשלתיים בארץ ירדו במהירות במהלך 2019. החברה הגדילה את שיעור החשיפה לאג"ח בדרוג גבוה לאור הערכה כי מרווחי האג"ח בדרוג נמוך נמוכים מדי, תוך הקפדה על בחינת הסיכון והתשואה, מגבלות החשיפה לתאגיד, לקבוצת תאגידים לקבוצות דירוג ומגבלות נוספות אשר אושרו בדירקטוריון החברה.
מוצרי מדדים	החברה המשיכה לנצל את הגידול בהיקפי הכספים שעוקבים באופן טכני אחרי המדדים בעיקר לצורך שיפור הרכבי תיק ההשקעות, כאשר ניירות ערך שעלו באופן מוגזם בכניסתם למדדים נמכרו על ידי החברה וניירות ערך שירדו באופן מוגזם עקב יציאתם מהמדדים נרכשו.
נכסים נגזרים לרבות אופציות על מדד מעו"ף, שקל/דולר, חוזים עתידיים	החברה שמרה על מדיניותה בתחום הנגזרים, לפיה הם משמשים בעיקר אמצעי להתאמה מהירה של הרכבי האפיקים בתיק להחלטות ועדות השקעה, לניהול יעיל של החשיפות לחו"ל ללא חשפה למטבע.
השקעות בנכסים אלטרנטיביים, לרבות נדל"ן, תשתיות והשקעות פרטיות	במהלך השנה, לנוכח התשואות הנמוכות בשוקי האג"ח הממשלתי והקונצרני, המשיכה חטיבת ההשקעות במאמצים למציאת השקעות ישירות באשראי, תשתיות, השקעות פרטיות ונדל"ן, תוך שמירה על רמת סיכון לא גבוהה ופיזור גבוה.

5. ניהול סיכונים

החוזר המאוחד, שער 5, חלק 1, פרק 10 - ניהול סיכונים, מסדיר תשתית להבנה, זיהוי ומדידה של סיכונים שוק, אשראי ונזילות גלומים בנכסי ההשקעה המוחזקים כנגד חסכונות העמיתים בקופות גמל, למעקב שוטף אחריהם, לקבלת החלטות ולקביעת מדיניות המבוססות עליהם ולהבטחת מסגרת דיווחים מתאימה. החוזר מחייב מינוי מנהל סיכונים אובייקטיבי ובלתי תלוי במערך ההשקעות והאשראי של החברות המנהלות אשר יספק לדירקטוריון החברה המנהלת, הנהלתה, ועדת ההשקעה וועדת האשראי שלה תמונת מצב אובייקטיבית ומקיפה יותר אודות הסיכונים הגלומים בנכסי ההשקעה המוחזקים כנגד חסכונות העמיתים.

ניהול תיק ההשקעות של הקופה נעשה תוך חתירה לאיזון בין המטרה של השגת תשואה מקסימאלית על הנכסים לבין הסיכון הכרוך בהשקעות ורמת הנזילות הנדרשת כדי לממן פעילות זו ופעילות משיכות והעברות של כספים על ידי העמיתים.

דירקטוריון החברה קבע מדיניות השקעות אשר מגבילה את רמות החשיפה אליהן ניתן להגיע בכל אחד מאפיקי ההשקעה. מגבלות הדירקטוריון מחייבות את ועדת ההשקעות ומגבילות את רמת הסיכון של קופות הגמל המנוהלות על ידי החברה. ועדת ההשקעות דנה בישיבותיה בתמהיל ההשקעות של קופות הגמל המנוהלות על ידי החברה ומקבלת החלטות לגבי הקצאת הנכסים בין האפיקים השונים בהתאם להערכות סיכונים המבוססות על נתונים מאקרו כלכליים ותחזיות לגבי שוקי ההון וגורמי הסיכון. דיווחי ניהול סיכונים המוצגים לוועדת ההשקעות מציגים אומדנים להפסד פוטנציאלי הצפוי לתיק נכסים בשל התממשות סיכונים השוק. בכל התכנסות של ועדת ההשקעות ובהתבסס על מערכת BI, מציגה חטיבת ההשקעות חתכי חשיפה שונים של תיק ההשקעות. הועדה בוחנת ומתאימה את מדיניות ההשקעות וביצועה בשוטף לנוכח ההתפתחויות בנכסיה, במאפייני עמיתיה ובשוקים.

להלן פירוט הסיכונים המרכזיים להם חשופה הקופה ואופן הטיפול בהם:

א. מדיניות ניהול הסיכונים ותיאור השיטות וההערכות בחברה המנהלת

לעניין פירוט מדיניות ניהול הסיכונים ותיאור השיטות וההערכות בחברה המנהלת של קופת הגמל ראה ביאור 24 בדוחות הכספיים של החברה המנהלת.

ב. סיכונים נזילות

סיכון נזילות ניתן לפיצול על פני שני רבדים: סיכון נזילות ברמת קופת גמל, וסיכון נזילות ברמה מקרו כלכלית.

הסיכון ברובד הראשון נובע מאי ודאות לגבי שינויים אפשריים בהיקף משיכת כספים מהקופה, העשויים להביא למצב בו הקופה תידרש לממש במהירות נכסים בהיקף ניכר על מנת לשלם לעמיתים המושכים או המניידים לקופות אחרות. סיכון זה קשור בהיקף חסכון העמיתים הזכאים למשיכה אל מול אורך החיים הממוצע של נכסי הקופה ונזילותם וכן מגורמים חיצוניים של הגברת תחרות ומעבר בין קופות גמל.

הסיכון ברובד השני נובע מהאפשרות של שינוי טעמי העמיתים בכלל קופות הגמל. מצב זה יכול לגרום למימוש סכומי כספים גדולים בפרק זמן קצר. דרישה כזו עלולה לסכן את יציבות שוק ההון והכספים בארץ. לצורך ניהול סיכון הנזילות קופות הגמל מחזיקות בנכסים נזילים, כגון מזומנים, שווי מזומנים ופיקדונות לתקופה של עד חודש ימים וכן בנכסים בעלי סחירות גבוהה שניתנים למימוש בקלות יחסית.

ניהול הקופות בשיטת סלי השקעה, מקטין חשיפה לסיכון נזילות בכלל ובקופות הקטנות בפרט.

ניתוח נ ילות הקופה

ליום 31 בדצמבר 2019					
נכסים נטו (באלפי ש"ח)					
נ ילות (בשנים)	הראל גמל להשקעה כללי	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 10% מניות	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 20% מניות	הראל גמל להשקעה מניות	הראל גמל להשקעה הלכה
נכסים נזילים וסחירים	195,842	25,995	46,846	47,945	3,336
מח"מ של עד שנה	9,550	221	2,575	-	-
מח"מ מעל שנה	42,693	904	11,289	-	-
אחרים	5,063	6	179	24	(7)
סה"כ	253,148	27,126	60,889	47,969	3,329

ועדת ההשקעות אישרה מודל למעקב אחר סיכון הנזילות בפעילות הקופה. מדדי הנזילות מביאים בחשבון מצבי קיצון של משיכות בקופות כולל העברות בין קופות ואת נזילות הנכסים בתיקים במצבי משבר שונים. ועדת ההשקעות בוחנת על בסיס תקופתי את העמידה ברמת הנזילות ביחס למדדי הנזילות שנקבעו ובוחנת באופן שוטף את צרכי הנזילות והתאמתם לנכסי הקופה על מנת להיערך מראש לשינויים ברמת הנזילות הנדרשת.

הקופה אינה נתקלת בקשיי נזילות ובקשיים למימון תשלומים לעמיתים מושכים או המניידים החוצה, והיא שומרת על רמת נזילות מספקת כאמור. לאור היקף נכסיה של הקופה, הפיזור הרחב של עמיתיה והעובדה כי מרבית נכסיה הינם סחירים ובני מימוש מהיר ולמרות ששיעור הסכומים שעמיתים רשאים למשוך מהקופה הינו 100% (ראה פרוט לפי מסלולים בסעיף 2 לעיל), הקופה אינה צופה בעיות נזילות בשנים הקרובות. נכון לסוף שנת 2019, כ- 82% מנכסי הקופה הושקעו בנכסים נזילים או סחירים (כ- 77% במסלול כללי, כ- 96% במסלול אג"ח עד 10% מניות, כ- 77% במסלול אג"ח עד 20% מניות, כ- 100% במסלול מניות וכ- 100% במסלול הלכה).

מבחינת הרכב נכסי הקופה והערכות ההנהלה, הנהלת החברה המנהלת סבורה כי סך הכספים הסחירים והנזילים וצפי ההפקדות מהווים כרית בטחון מספקת לצמצום התממשות סיכון הנזילות כאמור לעיל.

ג. סיכוני שוק

סיכוני שוק בניהול פעילות קופת הגמל נובעים מאפשרות לשחיקת שווי נכסי קופת הגמל כתוצאה משינויים במחירי ניירות ערך, מחירי נדל"ן, שערי ריבית, שערי חליפין ואינפלציה ומפתיחת מרווחי האשראי מול ריבית חסרת סיכון.

סיכוני שוק הקשורים בירידה הפוטנציאלית בערכם הכלכלי של נכסי הקופה הינם כדלקמן:

1. סיכוני הצמדה: בשיקולי השקעה נלקחות בחשבון תחזיות אינפלציה ואלטרנטיבות השקעה, גם בהיבט של בסיס הצמדה. הקופה מבצעת את השקעותיה ברכיבים צמודים ולא צמודים בהתאם לסביבת האינפלציה והתחזיות העתידיות שלפניה.
2. סיכון שער חליפין: לקופה חשיפה לנכסים צמודי מט"ח בעיקר כתוצאה מהשקעות בנכסים זרים ולכן בשיקולי ההשקעה נלקחות בחשבון תחזיות לשינויים בשערי חליפין, בעיקר ביחס לדולר.
3. סיכוני ריבית: לשינויים בשערי הריבית השפעה על אגרות החוב המוחזקות על ידי הקופה ועל פקדונות והלוואות ובאמצעותן על שווי נכסי הקופה. בעת קבלת החלטות השקעה וקביעת משך החיים הממוצע של הנכסים נלקחים בחשבון הנחות ותחזיות לגבי שינויי ריבית והשפעתם על תיק ההשקעות של הקופה. הקופה מטפלת בסיכוני ריבית על ידי שינוי באורך החיים הממוצע הכולל של מכשירים נושאי ריבית בכל אפיק, פיזור וחשיפה לסוגי ריביות שונות.
4. סיכון מניות: ההפסד שעלול להגרם לקופה כתוצאה מירידה במחירי המניות הנסחרות בארץ ובחו"ל.
5. סיכון מרווח אשראי: הפסד הנובע מפתיחת מרווחי האשראי מול ריבית חסרת סיכון.
6. סיכון נדל"ן: ההפסד שעלול להגרם מירידת ערכן של ההשקעות בנדל"ן.

החברה המנהלת מתמודדת עם מכלול הגורמים המרכיבים את סעיף סיכוני השוק באמצעות קביעת תמהיל השקעות מפורז המכיל, בין היתר, מניות, אגרות חוב צמודות ולא צמודות, הלוואות, נדל"ן, חשיפה למט"ח, קרנות השקעה ותעודות סל. נכסי הקופות מפורזים גם בהשקעות בשווקים הבין לאומיים. שימוש בנגזרים נעשה למטרות הגנה ולמטרות יצירת חשיפה ונכלל בדוחות הבקרה.

דירקטוריון החברה קבע מדיניות השקעות אשר מגבילה את רמות החשיפה אליהן ניתן להגיע בכל אחד מאפיקי ההשקעה. מגבלות הדירקטוריון מחייבות את ועדת ההשקעות ומגבילות את רמת הסיכון של קופות הגמל המנוהלות על ידי החברה. מגבלות הדירקטוריון מחייבות ביצוע פיזור בין אפיקי ההשקעה השונים ומונעות חשיפה גבוהה לאפיק השקעה אחד.

ועדת ההשקעות דנה בישיבותיה בתמהיל ההשקעות של קופות הגמל המנוהלות על ידי החברה ומקבלת החלטות לגבי הקצאת הנכסים בין האפיקים השונים בהתאם להערכות סיכונים המבוססות על נתונים מאקרו כלכליים ותחזיות לגבי שוקי ההון וגורמי הסיכון. מדדי סיכונים המוצגים לוועדת השקעות כוללים תרחישי קיצון והשוואת מדדי ביצועים וסיכונים לתיקי סמן. ועדת השקעות מקבלת מדי ועדה דיווח בדבר חשיפה ענפית, חשיפה גיאוגרפית וחשיפה מטבעית.

(1) סיכון מדד וסיכון מטבע

גמל להשקעה כללי

ליום 31 בדצמבר 2019			
לא צמוד	בהצמדה למדד	במטבע חוץ או	סך הכל
אלפי ש"ח	המחירים לצרכן	ההצמדה אליו	אלפי ש"ח
115,807	60,997	76,344	253,148
28,692	(271)	(28,421)	-
144,499	60,726	47,923	253,148

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים
במונחי דלתא
סך הכל

גמל להשקעה אג"ח עד 10% מניות

ליום 31 בדצמבר 2019			
לא צמוד	בהצמדה למדד	במטבע חוץ או	סך הכל
אלפי ש"ח	המחירים לצרכן	ההצמדה אליו	אלפי ש"ח
14,840	8,353	3,933	27,126
1,092	(27)	(1,065)	-
15,932	8,326	2,868	27,126

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים
במונחי דלתא
סך הכל

גמל להשקעה אג"ח עד 20% מניות

ליום 31 בדצמבר 2019			
לא צמוד	בהצמדה למדד	במטבע חוץ או	סך הכל
אלפי ש"ח	המחירים לצרכן	ההצמדה אליו	אלפי ש"ח
30,331	16,130	14,428	60,889
5,236	(75)	(5,161)	-
35,567	16,055	9,267	60,889

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים
במונחי דלתא
סך הכל

גמל להשקעה מניות

ליום 31 בדצמבר 2019

לא צמוד	בהצמדה למדד	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	סך הכל
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
27,273	119	20,577	47,969
9,617	-	(9,617)	-
36,890	119	10,960	47,969

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים
במונחי דלתא
סך הכל

הראל גמל להשקעה הלכה

ליום 31 בדצמבר 2019

לא צמוד	בהצמדה למדד	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	סך הכל
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,984	1,015	330	3,329
(351)	(8)	359	-
1,633	1,007	689	3,329

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים
במונחי דלתא
סך הכל

(2) סיכון ריבית

להלן ניתוח רגישות ביחס להשפעת השינוי בשיעור הריבית על התשואה של קופת הגמל:

**ניתוח רגישות לשינוי
בשיעור הריבית (א) (ב)**

-1%	+1%
אחוזים	

2.14	(1.94)
3.18	(2.90)
2.66	(2.40)
0.08	(0.08)
2.71	(2.43)

ליום 31 בדצמבר 2019

הראל גמל להשקעה כללי
הראל גמל להשקעה אג"ח עד 10% מניות
הראל גמל להשקעה אג"ח עד 20% מניות
הראל גמל להשקעה מניות
הראל גמל להשקעה הלכה

(א) ניתוח הרגישות ביחס לשינוי בריבית הינו גם ביחס למכשירים בריבית קבועה וגם ביחס למכשירים בריבית משתנה. ביחס למכשירים בריבית קבועה, החשיפה הינה ביחס לערך הפנקסני של המכשיר וביחס למכשירים בריבית משתנה, החשיפה הינה ביחס לתזרים המזומנים מהמכשיר הפיננסי. לצורך חישוב ניתוח הרגישות נלקח בחשבון שינוי בריבית מתחילת השנה גם לגבי נכסים שנרכשו במהלך השנה.

(ב) ניתוח הרגישות כולל אך ורק סעיפים אשר ערכם מושפע באופן ישיר כתוצאה משינוי בשיעור הריבית. בהתאם לכך, לא מובאות בחשבון השפעות עקיפות כגון השפעה של קרנות נאמנות שמשקיעות בנכסי חוב.

(3) פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות במכשירים הוניים

להלן פירוט החשיפה לענפי משק בגין השקעה במניות:

ליום 31 בדצמבר 2019						גמל להשקעה כללי
מסה"כ %	סך הכל	בחו"ל	לא סחיר אלפי ש"ח	נסחרות במדד		
				מניות היתר	ת"א 125	
17.18	7,898	-	-	94	7,804	ענף משק
2.12	976	-	-	-	976	בנקים
2.81	1,294	489	-	-	805	ביטוח
13.43	6,176	3,424	137	43	2,572	ביומד
19.59	9,008	2,860	-	710	5,438	טכנולוגיה
23.67	10,883	2,424	-	494	7,965	מסחר ושרותים
13.87	6,377	1,801	-	360	4,216	נדל"ן ובינוי
4.75	2,182	-	-	488	1,694	תעשייה
2.58	1,185	236	-	113	836	השקעה ואחזקות
						נפט וגז
100.00	45,979	11,234	137	2,302	32,306	סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2019						גמל להשקעה אג"ח עד 10% מניות
מסה"כ %	סך הכל	בחו"ל	לא סחיר אלפי ש"ח	נסחרות במדד		
				מניות היתר	ת"א 125	
18.01	213	-	3	210		ענף משק
2.20	26	-	-	26		בנקים
2.87	34	13	-	21		ביטוח
13.36	158	88	1	69		ביומד
20.54	243	77	19	147		טכנולוגיה
20.79	246	17	13	216		מסחר ושרותים
14.62	173	49	10	114		נדל"ן ובינוי
4.99	59	-	13	46		תעשייה
2.62	31	6	3	22		השקעה ואחזקות
						נפט וגז
100.00	1,183	250	62	871		סך הכל

גמל להשקעה אג"ח עד 20% מניות

ליום 31 בדצמבר 2019				
	נסחרות במדד	נסחרות במדד	נסחרות במדד	נסחרות במדד
	ת"א 125	מניות היתר	בחו"ל	סך הכל
%				
מסה"כ		אלפי ש"ח		
18.00	933	11	-	944
2.23	117	-	-	117
2.94	96	-	58	154
13.31	308	5	385	698
20.58	649	85	346	1,080
20.70	952	59	75	1,086
14.59	504	43	218	765
4.96	202	58	-	260
2.69	100	13	28	141
100.00	3,861	274	1,110	5,245

ענף משק

בנקים
ביטוח
ביומד
טכנולוגיה
מסחר ושרותים
נדל"ן ובינוי
תעשייה
השקעה ואחזקות
נפט וגז

סך הכלגמל להשקעה מניות

ליום 31 בדצמבר 2019				
	נסחרות במדד	נסחרות במדד	נסחרות במדד	נסחרות במדד
	ת"א 125	מניות היתר	בחו"ל	סך הכל
%				
מסה"כ		אלפי ש"ח		
17.72	3,356	41	-	3,397
2.19	419	-	-	419
2.90	346	-	210	556
13.45	1,105	18	1,456	2,579
21.00	2,338	305	1,382	4,025
20.39	3,426	213	269	3,908
14.80	1,813	155	868	2,836
4.89	728	210	-	938
2.66	360	49	101	510
100.00	13,891	991	4,286	19,168

ענף משק

בנקים
ביטוח
ביומד
טכנולוגיה
מסחר ושרותים
נדל"ן ובינוי
תעשייה
השקעה ואחזקות
נפט וגז

סך הכל

ד. סיכוני אשראי

סיכון אשראי הוא הסיכון לאי עמידת צד שלישי בהתחייבויותיו. סיכוני אשראי יכולים לנבוע, בין היתר, מאי עמידה במועדי החזר, היעדר יכולת פירעון, מימוש ביטחונות בערך פחות מהמוערך או מירידת ערך כתוצאה משינוי בדירוג אשראי.

מדיניות ניהול סיכוני האשראי של החברה מתבססת על פיזור וגיוון תיק האשראי וניהול סיכונים מבוקר, באופן שיתרום להשגת תשואה הולמת עבור הסיכון הניטל, בהתאם למגבלות שהוגדרו, תוך הבנת פרופיל סיכון האשראי של החברה ופירוט תחומי אחריותם של הגורמים המעורבים בתהליכי זיהוי, מדידה, ניטור ובקרה של סיכון האשראי. המסגרת למתן וניהול אשראי כוללת גם נהלים ומתודולוגיות, על פיהם יש לפעול.

פעילות האשראי נעשית בכפוף לתקנות ההשקעה ולחוזרי המפקח בנושא ניהול סיכוני אשראי ובהתאם למדיניות שנקבעה על ידי הדירקטוריון ולהחלטות פרטניות של ועדות ההשקעה השונות. תקנות ההשקעה קובעות מגבלות חשיפה ללווה בודד ולקבוצת לוויים וכן מגבלות על מתן אשראי בהתאם לסוגי בטחונות וכיוצ"ב. חוזרי המפקח בנושא ניהול סיכוני אשראי מתווים תשתית לתמיכה ניהולית, מקצועית ותפעולית ומטרתם להבטיח קיומם של מנגנוני בקרה ופיקוח לניהול סיכוני אשראי להם חשופה הקופה. בהתאם לחוזרי המפקח בנושא ניהול סיכוני אשראי מינו הגופים המוסדיים בקבוצה מנהל מערך אשראי לא סחיר, ונקבעו נהלים העוסקים בניהול סיכוני אשראי. פרק 4 - ניהול נכסי השקעה, שער 5, חלק 2 לחוזר המאוחד קובע הוראות לקביעת פרמטרים להתייחסות גופים מוסדיים המעמידים אשראי באמצעות רכישת אגרות חוב לא ממשלתיות, ובין היתר, באמצעות הרחבת תהליך האנליזה המתקיים בחטיבת ההשקעות טרם רכישת איגרת חוב וקביעת מדיניות ביחס לרכישת איגרות חוב, הכללת תניות חוזיות שונות ואמות מידה פיננסיות. בעקבות חוזר המפקח בנושא טיפול בחובות בעייתיים ופעולות לגביית חוב, הוקם פורום חוב ומונה מנהל לפורום אשר תפקידו להעריך מצב חובות בעייתיים ולהבטיח כי מתקיימים תהליכי מעקב ובקרה שוטפים.

מדיניות החשיפה לאשראי, אשר אושרה על-ידי הדירקטוריון, מתייחסת למגבלות לחשיפה כוללת לקבוצת לוויים ולחמשת הבנקים הגדולים, מגבלות חשיפה לנכסי חוב על פי דירוג והאצלת סמכויות שונות לחטיבת ההשקעות, ועדת אשראי, ועדות השקעה והדירקטוריונים האמורים.

טרם מתן אשראי לא סחיר מתבצע תהליך, באמצעות מודל דירוג פנימי, להערכת איתנות הגופים אליהם נחשפת הקופה ויכולת הפירעון שלהם. כמו כן הקופה עוקבת באופן שוטף אחר יכולת הפירעון ואיכות הבטוחות. בנוסף, מתבצעת הערכת סיכוני אשראי לא סחיר בקופה הן באמצעות מעקב אחר הדירוג הממוצע, והן באמצעות מודל המאפשר לכמת את גובה סיכון האשראי בתוחלת ומקרה קיצון.

ברמת התיק הכולל מתבצע באגף ניהול סיכונים כימות של סיכוני האשראי הגלומים בנכסי ההשקעה, באמצעות בחינת הדירוג הממוצע של החוב הלא ממשלתי בתיקים האמורים והערכת ההפסד הצפוי (Expected Loss) וההפסד הלא-צפוי (Un expected Loss) בגין סיכוני האשראי הלא סחיר. ברמת עסקה פרטנית - מתקבלת חוות דעת בלתי תלויה של אגף ניהול סיכונים לעסקאות משמעותיות ולעסקאות גדולות או מורכבות, בהתאם לפרמטרים שהוגדרו.

(1) חלוקת נכסי חוב על פי מיקומם

ליום 31 בדצמבר 2019														
הראל גמל להשקעה כללי			הראל גמל להשקעה מניית			הראל גמל להשקעה אג"ח עד 10% מניות			הראל גמל להשקעה אג"ח עד 20% מניות			הראל גמל להשקעה הלכה		
שאינם			שאינם			שאינם			שאינם			שאינם		
סה"כ	סחירים	סה"כ	סה"כ	סחירים	סה"כ	סה"כ	סחירים	סה"כ	סה"כ	סחירים	סה"כ	סה"כ	סחירים	סה"כ
אלפי ש"ח														
87,645	42,675	130,320	18,703	1,125	19,828	27,300	11,306	38,606	8,967	-	8,967	2,922	-	2,922
13,138	9,568	22,706	1,673	-	1,673	3,754	2,558	6,312	-	-	-	-	-	-
100,783	52,243	153,026	20,376	1,125	21,501	31,054	13,864	44,918	8,967	-	8,967	2,922	-	2,922

סך הכל נכסי חוב

בארץ

בחו"ל

(2) פירוט נכסי חוב בחלוקה לדירוגים

נכסי חוב בארץ

ליום 31 בדצמבר 2019				
דירוג מקומי (*)				
הראל גמל להשקעה כללי	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 10% מניות	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 20% מניות	הראל גמל להשקעה מניות	הראל גמל להשקעה הלכה
אלפי ש"ח				

61,090	10,822	21,592	8,422	2,922
17,870	5,505	3,858	184	-
7,802	2,193	1,622	261	-
232	51	60	25	-
651	132	168	75	-
87,645	18,703	27,300	8,967	2,922

נכסי חוב סחירים בארץ

אגרות חוב ממשלתיות
אגרות חוב קונצרניות ונכסי חוב אחרים בדירוג:
AA ומעלה
BBB עד A
נמוך מ-BBB
לא מדורג

סך הכל נכסי חוב סחירים בארץנכסי חוב שאינם סחירים בארץ

אגרות חוב קונצרניות ופיקדונות בבנקים
ובמוסדות פיננסיים בדירוג:
AA ומעלה
BBB עד A
נמוך מ-BBB
לא מדורג

הלוואות בשיעבוד מניות המקנות שליטה

הלוואות לאחרים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים בארץסך הכל נכסי חוב בארץ

15,829	495	4,247	-	-

מזה - נכסי חוב בדירוג פנימי (**)

(*) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג שאישר הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן - הממונה). נתוני הדירוג הומרו לסמלי הדירוג של S&P בהתאם למקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל בתוכו A- ועד A+.

(**) בהתאם לחוזרי הממונה 15-9-2007 ו-16-9-2007 קיימת בחברה תשתית ארגונית וניהולית לניהול האשראי, במסגרת זו מבצעת החברה מעקב ובחינה על כל נכסי החוב בהם השקיעה. לנכסי חוב להם לא קיים דירוג חיצוני שניתן על ידי חברה מדרגת, מבוצע דירוג פנימי על ידי החברה. נכסי החוב המוצגים לעיל כנכסים בדירוג פנימי הנם אלו שלהם לא קיים דירוג חיצוני כאמור. ראה בנוסף סעיף 5 להלן.

נכסי חוב בחו"ל

ליום 31 בדצמבר 2019		
דירוג בינלאומי (*)		
הראל גמל להשקעה אג"ח עד 20% מניות	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 10% מניות	הראל גמל להשקעה כללי
אלפי ש"ח		

נכסי חוב סחירים בחו"ל

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות ונכסי חוב אחרים בדירוג:

A ומעלה

BBB

נמוך מ-BBB

לא מדורג

סך הכל נכסי חוב סחירים בחו"לנכסי חוב שאינם סחירים בחו"ל

אגרות חוב קונצרניות ופיקדונות בבנקים ובמוסדות פיננסיים בדירוג:

לא מדורג

נכסי חוב אחרים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים בחו"לסך הכל נכסי חוב בחו"ל

24	11	85
224	100	783
3,038	1,354	10,631
404	179	1,414
64	29	225
3,754	1,673	13,138
41	-	150
2,517	-	9,418
2,558	-	9,568
6,312	1,673	22,706
1,371	-	5,211

מזה - נכסים מדורגים בדירוג פנימי (**)

(*) המקורות לרמת הדירוג בחו"ל הינם חברות הדירוג אשר אושרו על-ידי הממונה *S&P, Mood's* ו- *Fitch*. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(**) בהתאם לחוזרי הממונה 15-9-2007 ו- 16-9-2007 קיימת בחברה תשתית ארגונית וניהולית לניהול האשראי, במסגרת זו מבצעת החברה מעקב ובחינה על כל נכסי החוב בהם השקיעה. לנכסי חוב להם לא קיים דירוג חיצוני שניתן על ידי חברה מדרגת, מבוצע דירוג פנימי על ידי החברה. נכסי החוב המוצגים לעיל כנכסים בדירוג פנימי הנם אלו שלהם לא קיים דירוג חיצוני כאמור. ראה בנוסף סעיף 5 להלן.

(3) שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן

השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים, נקבע באמצעות היוון אומדן תזרימי המזומנים הצפויים בגינם. שערי ההיוון אינם מתבססים על דירוג האשראי של הנכס אלא על חלוקת השוק הסחיר לעשירונים בהתאם לתשואה לפדיון של נכסי החוב וקביעת מיקום של הנכס הלא סחיר באותם עשירונים וזאת בהתאם לפרמיית הסיכון הנגזרת ממחירי עסקאות/הנפקות בשוק הלא סחיר. מודל זה מביא לידי ביטוי באופן עדכני יותר שינויים בפרמיית הסיכון של נכסי החוב, כפי שאלו משתקפים בשוק הסחיר בהתאם לשינויים באותו עשירון.

הריביות הממוצעות המשוקללות בגין כל אחת מקבוצות הדירוג המוצגות להלן הינן בהתאם לנכסים הכלולים בכל קבוצת דירוג:

ליום 31 בדצמבר 2019				נכסי חוב שאינם סחירים לפי דירוג (*):
הראל גמל להשקעה כללי	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 10% מניות	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 20% מניות	הראל גמל להשקעה מניות	
באחוזים				
1.37	1.61	1.37	-	AA ומעלה
2.39	2.20	2.40	-	A
2.32	2.35	2.34	-	BBB
3.21	-	3.21	-	נמוך מ-BBB
3.28	3.06	3.30	50.00	לא מדורג

(*) המקורות לרמת דירוג מקומי הינן חברות הדירוג "מעלות" ו"מדורג". נתוני חברת מדורג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

המקורות לרמת הדירוג בחו"ל הינם חברות הדירוג אשר אושרו על ידי הממונה *S & P, Mood's* ו- *Fitch*.

לעניין דירוג פנימי ראה סעיף 5 להלן.

(4) פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות בנכסי חוב סחירים ושאינם סחירים

ליום 31 בדצמבר 2019										ענף משק
הראל גמל להשקעה כללי	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 10% מניות	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 20% מניות	הראל גמל להשקעה מניות	הראל גמל להשקעה הלכה	הראל גמל להשקעה אלפי	הראל גמל להשקעה אלפי	הראל גמל להשקעה אלפי	הראל גמל להשקעה אלפי	הראל גמל להשקעה אלפי	
סכום	סכום	סכום	סכום	סכום	סכום	סכום	סכום	סכום	סכום	
%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
מסה"כ	מסה"כ	מסה"כ	מסה"כ	מסה"כ	מסה"כ	מסה"כ	מסה"כ	מסה"כ	מסה"כ	
14,868	3,517	3,628	81	0.90	-	-	-	-	-	בנקים
2,588	689	482	56	0.62	-	-	-	-	-	ביטוח
793	88	224	1	0.01	-	-	-	-	-	טכנולוגיה
29,266	2,137	7,802	60	0.67	-	-	-	-	-	מסחר
34,750	3,175	8,709	224	2.51	-	-	-	-	-	ושרותים
2,951	263	799	12	0.13	-	-	-	-	-	נדל"ן
5,803	681	1,422	95	1.06	-	-	-	-	-	ובינוי
832	118	236	16	0.18	-	-	-	-	-	תעשייה
61,175	10,833	21,616	48.12	93.92	2,922	100.00	100.00	100.00	100.00	השקעה
153,026	21,501	44,918	100.00	8,967	2,922	100.00	100.00	100.00	100.00	ואחזקות
										נפט וגז
										אג"ח
										ממשלתי
										סך הכל

- (5) ביום 7 ביולי 2013, בהמשך לאישור מיום 15 במאי 2011, אישר הממונה על שוק ההון (להלן - הממונה) להראל חברה לביטוח בע"מ (להלן - הראל ביטוח) שימוש במודל פנימי לדירוג אשראי, שפותח על ידי הראל ביטוח. מודל זה ישמש את הראל ביטוח ואת יתר הגופים המוסדיים בקבוצת הראל. בהתאם לתנאי האישור, הדירוג על פי המודל הפנימי ייחשב כדירוג המקביל של חברה מדרגת, בכפוף לתנאים הבאים:
- (א) השימוש במודל יעשה במסגרת המבנה, המתודולוגיה והנהלים שהוצגו בתהליך בחינת המודל.
- (ב) המודל יהא תקף להערכת אשראי למעט: בנקים וחברות ביטוח, אשראי מגובה נכס בסיס (ישיר או מכשירים מורכבים), נדל"ן יזמי ומימון פרויקטים.
- (ג) כל שינוי מהותי במבנה המודל יהא טעון אישור מראש של הממונה.

ה. סיכונים גיאוגרפיים

סיכון גאוגרפי הינו סיכון להפסד הנובע מחשיפה של תיק ההשקעות בצורה ישירה או עקיפה, דרך השקעה בחברות שיש להן פעילות עסקית במדינה, לאירוע שלילי באותה מדינה או אזור גיאוגרפי. אירוע כזה עשוי להתעורר למשל על רקע עימות בטחוני באזור, משבר כלכלי במדינה עצמה או אצל שותפת סחר מהותית. סיכון גיאוגרפי עשוי לבוא לידי ביטוי בעלייה באירועי חדלות פירעון של ממשלות ועסקים ו/או ירידה בשווי נכסים הוניים (נדל"ן, מניות וכד').

להלן החשיפה הגיאוגרפית עבור הנכסים השונים בהתאם למקום הסיכון הסופי, או בהתאם למקום בו הונפק או נסחר הנכס, במקרים בהם לא ניתן היה לזהות את מקום החשיפה הסופית:

גמל להשקעה כללי

ליום 31 בדצמבר 2019

סך הכל	נגזרים במונחי דלתא	סה"כ חשיפה מאזנית	השקעות אחרות	קרנות נאמנות	קרנות ותעודות סל	מניות	אגרות חוב קונצרניות	אגרות חוב ממשלתיות	
אלפי ש"ח									
5,215	-	5,215	1,602	75	1,603	438	1,497	-	בריטניה
3,556	-	3,556	10	569	2,356	565	56	-	סין
4,955	(342)	5,297	765	178	1,569	650	2,135	-	צרפת
2,395	(250)	2,645	855	141	790	799	60	-	גרמניה
3,149	266	2,883	1	1,117	1,760	5	-	-	יפן
5,141	-	5,141	495	4,606	-	40	-	-	לוקסמבורג
2,613	-	2,613	-	104	890	255	1,364	-	שוויץ
57,356	22,042	35,314	10,067	1,693	4,711	12,052	6,791	-	ארצות הברית
174,353	(63)	174,416	56,498	81	2,115	26,660	27,887	61,175	ישראל
18,195	2,127	16,068	(182)	1,932	6,482	4,515	3,321	-	אחר
<u>276,928</u>	<u>23,780</u>	<u>253,148</u>	<u>70,111</u>	<u>10,496</u>	<u>22,276</u>	<u>45,979</u>	<u>43,111</u>	<u>61,175</u>	סך הכל

גמל להשקעה אג"ח עד 10% מניות

ליום 31 בדצמבר 2019								
אגרות חוב ממשלתיות	אגרות חוב קונצרניות	מניות	קרנות ותעודות סל	קרנות נאמנות	השקעות אחרות	סה"כ חשיפה מאזנית	נגזרים במונחי דלתא	סך הכל
אלפי ש"ח								
-	272	5	43	5	21	346	(9)	337
-	-	-	-	587	-	587	-	587
-	995	286	128	216	251	1,876	600	2,476
10,833	7,539	720	157	2	3,518	22,769	(2)	22,767
-	761	172	378	204	33	1,548	58	1,606
10,833	9,567	1,183	706	1,014	3,823	27,126	647	27,773

צרפת
לוקסמבורג
ארצות הברית
ישראל
אחר

סך הכל

גמל להשקעה אג"ח עד 20% מניות

ליום 31 בדצמבר 2019								
אגרות חוב ממשלתיות	אגרות חוב קונצרניות	מניות	קרנות ותעודות סל	קרנות נאמנות	השקעות אחרות	סה"כ חשיפה מאזנית	נגזרים במונחי דלתא	סך הכל
אלפי ש"ח								
-	430	52	196	9	255	942	-	942
-	610	22	192	22	94	940	(42)	898
-	-	-	-	1,317	133	1,450	-	1,450
-	1,813	1,273	577	484	2,831	6,978	2,698	9,676
21,616	6,186	3,186	283	10	14,930	46,211	(8)	46,203
-	1,363	712	1,503	631	159	4,368	262	4,630
21,616	10,402	5,245	2,751	2,473	18,402	60,889	2,910	63,799

בריטניה
צרפת
לוקסמבורג
ארצות הברית
ישראל
אחר

סך הכל

גמל להשקעה מניות

ליום 31 בדצמבר 2019								
אגרות חוב ממשלתיות	אגרות חוב קונצרניות	מניות	קרנות ותעודות סל	קרנות נאמנות	השקעות אחרות	סה"כ חשיפה מאזנית	נגזרים במונחי דלתא	סך הכל
אלפי ש"ח								
-	4	195	857	40	115	1,211	-	1,211
-	1	103	495	-	9	608	94	702
-	2	261	1,259	304	-	1,826	-	1,826
-	-	96	838	95	409	1,438	(183)	1,255
-	1	308	422	75	419	1,225	(134)	1,091
-	-	2	940	596	-	1,538	142	1,680
-	-	116	476	56	-	648	-	648
-	51	4,818	2,517	-	974	8,360	11,782	20,142
-	-	725	240	65	(1,039)	(9)	1,108	1,099
8,422	473	11,463	933	35	5,278	26,604	(27)	26,577
-	-	373	473	66	-	912	-	912
-	13	708	2,255	383	249	3,608	(65)	3,543
8,422	545	19,168	11,705	1,715	6,414	47,969	12,717	60,686

סך הכל

הראל גמל להשקעה הלכה

ליום 31 בדצמבר 2019				
אגרות חוב ממשלתיות	השקעות אחרות	סה"כ חשיפה מאזנית	נגזרים במונחי דלתא	סך הכל
אלפי ש"ח				
-	56	56	-	56
-	41	41	-	41
-	324	324	549	873
2,922	76	2,998	647	3,645
-	(90)	(90)	145	55
2,922	407	3,329	1,341	4,670

סך הכל

1. גורמי סיכון נוספים המשפיעים על פעילות הקופה

הפעלת קופת גמל דורשת עמידה בכללי פעילות ודווח שנקבעו בחוקים ובתקנות. חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה 2005 מעניק סמכויות שונות ואמצעי אכיפה מגוונים לממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון לרבות סעיפי עונשין במקרה של אי עמידה בכללים והנחיות. הקופה פועלת בתחום שוק ההון והחיסכון ארוך הטווח, בהם מתבצעת פעילות השקעה לצד פעילות מול העמיתים החוסכים בקליטת הפקדות, תשלומים וזיכויים ברווחים. פעילות זו חושפת את הקופה לסיכונים תפעוליים ולסיכונים הנובעים משינויי פסיקה וחקיקה כלליים ובתחום הפעילות הספציפי של הקופה. אי לכך פועלת הקופה בהתאם לנהלים מסודרים שגיבשה להסדרת התהליכים השונים בקופה, לרבות ביצוע בקורות ומעקב שוטף אחר הפעילות. כמו כן מלווה את פעילות הקופה יועץ משפטי ומנהל סיכונים.

הסיכון התפעולי שלוב בכלל הפעילויות, המוצרים, המערכות ותהליכי העבודה המבוצעים בחברה. לפיכך, קיימת חשיבות למודעות ולניהול הסיכון התפעולי בכל הרמות. האחריות על הניהול השוטף של הסיכון התפעולי וביצוע הפעילויות למזעור הסיכון חלה על מנהלים בדרגות הניהול השונות בחברה, בתמיכה מקצועית של אגף ניהול סיכונים המופקד על הכוונה מתודולוגית ויישום המדיניות בראיית על. חלק מהסיכונים התפעוליים מנוהלים על-ידי גורמי בקרה נוספים, כגון מנהל אגף SOX, אכיפה וציות, אחראי אבטחת מידע ואחראי היערכות לשעת משבר. החברה בוחנת באופן שוטף את החשיפה לסיכונים תפעוליים ונוקטת באמצעים להפחתת רמתם. אגף ניהול סיכונים מבצע הערכה עצמאית ובלתי תלויה של סיכונים תפעוליים, תוך שימת דגש מיוחד על סיכונים מעילות והונאות, סיכונים טכנולוגיים מידע וסייבר וסיכונים המשכיות עסקית.

אופי הפעילות, המבנה הארגוני ומדרג הסמכויות המייחדים את החברה וכן היקף הכספים המנוהלים על ידה, חושפים אותה גם לאפשרות של הונאות ומעילות מצד גורמים בתוך החברה וגורמים מחוץ לחברה. החברה הגדירה מדיניות הכוללת מסגרת עבודה שיטתית למניעה, איתור, דיווח ותגובה מצמצמת נזקים לאירועי מעילות והונאות. עיקרי המדיניות באים לידי ביטוי בנהלי העבודה של החברה, בתהליכי העבודה בפועל ובקוד האתי, שמטרתו להנחות את עובדי החברה בנושאי התנהגות, משמעת ואתיקה בעבודה. בהתייחס לסיכונים משפטיים, כולל סיכונים ציות, היועץ המשפטי של החברה אחראי לניהול הסיכון המשפטי, מסתייע במידת הצורך ביועץ משפטי חיצוני ומעניק תמיכה ומענה לכלל ההיבטים המשפטיים של פעילות החברה. במסגרת זו, ניהולו השוטף של הסיכון המשפטי מתבטא בעיקר במתן ייעוץ משפטי שוטף לאורגנים המוסמכים בחברה בנושאים השונים הכרוכים בפעילות החברה, בהכנת מסמכי התקשרות ופוליסות ביטוח, בניהול הידע המשפטי בחברה, ובכלל זה עדכון הגורמים הרלבנטיים בשינוי הוראות דין ורגולציה לסוגיהם, אשר יש להם השלכה על עבודת החברה, בהתאמת מערך ההסכמים והנהלים לשינויים אלה ובעדכונים שוטפים של מערכות ההסכמים והמסמכים שבשימוש החברה, ובריכוז התביעות הייצוגיות נגד החברה והפיקוח על הגורמים המקצועיים המטפלים בהן מטעם החברה.

על מנת לקיים את אחריות החברה למלא אחר דרישות החוק פועלת בחברה ממונה על ציות ואכיפה, המסייעת לעובדי החברה לקיים את אחריותם לציית להוראות הרלבנטיות להם. בינואר 2012 החברה אימצה תכנית אכיפה, במסגרת יישום הוראות חוק הגברת האכיפה בשוק ההון, המתקן את חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א - 1981 וחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה - 2005, ומינתה את הגורמים שיהיו אחראים על יישומה ויפקחו על ביצועה.

בהתאם להוראות צו איסור הלבנת הון שנכנס לתוקפו במרס 2018 וחוזר גופים מוסדיים 2018-9-2 בנושא ניהול סיכונים הלבנת הון מפברואר 2018, החברה קבעה מדיניות ניהול סיכונים בנושא ומינתה אחראי למילוי חובות, בהתאם לדרישות הרגולציה, באופן שיבטיח קיומה של תשתית ארגונית מתאימה ואמצעים להפחתת הסיכון. כמו כן, החברה גיבשה נהלים ליישום מדיניות ניהול סיכונים הלבנת הון ומימון טרור, ועדכנה נהלים רלבנטיים, כך שיתייחסו, בין היתר, להליך של זיהוי והכרת הלקוח, לסיווג של חשבון בסיכון גבוה להלבנת הון ומימון טרור, לקיום בקרה שוטפת, לניהול רישומים ולדיווח. בנוסף, החברה אימצה גישה מבוססת סיכון, על מנת לזהות, להעריך ולהתמודד באפקטיביות עם סיכונים הלבנת הון ומימון טרור, במסגרתה בוצע סקר לזיהוי והערכה של סיכונים הלבנת הון ומימון הטרור בפעילויותיה השונות.

מערך טכנולוגיית המידע הוא מרכיב מרכזי בתפעול וניהול התקין של החברה. דירקטוריון החברה אישר מסמך מדיניות בנושא ניהול טכנולוגיות המידע.

בחינת סיכונים ה-IT מתבצעת באופן שוטף, הן ברמת תהליכי ה-IT המהותיים המנוהלים בחברה והן ברמת מערכות המידע והתשתיות. הטיפול בסיכונים הנובעים מתהליכי IT מהותיים מבוצע כחלק מתפישת הבקרה המיושמת בהראל המשמר מחשבים, בהתאם לחוזר גופים מוסדיים 2010-9-4 בנושא "ניהול טכנולוגיות מידע בגופים מוסדיים". אגף ניהול סיכונים בשיתוף עם הראל המשמר מחשבים מבצעים סקר תקופתי להערכת ההשפעה הפוטנציאלית של סיכונים טכנולוגיות המידע על תהליכי הליבה בחברה.

החברה חשופה בפעילותה לסיכון סייבר אשר עלול לנבוע משימוש לא מורשה בזהות, הפרעה לפעילות על ידי פגיעה בפעילות הרשת או השבתת שירותים, פגיעה במערכות, גניבה של נכסים דיגיטליים, החדרה של קודים או תוכנות זדוניות, חדירה למערכת או חשיפת מידע. תפיסת ההגנה של החברה בניהול סיכונים סייבר ואבטחת מידע בנויה על שלוש שכבות: שכבת הגנה טכנולוגית, שכבת טיפול באירועים ושכבת רגולציה, ארגון ושיטות. בנוסף להיערכות תפעולית, החברה רכשה כיסוי ביטוחי כנגד פשעי מחשב, בכללם אירועי סייבר. ביום 31 באוגוסט 2016 פורסם חוזר גופים מוסדיים 2016-9-14 בנושא "ניהול סיכונים סייבר בגופים מוסדיים". החוזר מגדיר עקרונות לניהול סיכונים סייבר בגוף מוסדי ומחייב לנהל סיכונים אלו. ההוראה מתייחסת, בין היתר, לנושאים הבאים: ממשל תאגידי- תפקידים ותחומי אחריות, הערכת סיכונים, הגנת סייבר, ניטור ובקרה, אבטחת מערכות, תקשורת ותפעול, ניהול משתמשים והרשאות, מיקור חוץ, שירותי מחשוב בענן, אבטחה פיסית וסביבתית, אבטחת ערוצי קשר עם לקוחות וגורמים חיצוניים.

בהתייחס לסיכונים אבטחת מידע וסייבר, ובהתאמה לחוזר בנושא "ניהול סיכונים סייבר בגופים מוסדיים", הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים בקבוצה אימצו ואישרו מדיניות בנושא ניהול סיכונים סייבר. אגף ניהול סיכונים בשיתוף עם הראל המשמר מחשבים מבצעים סקר תקופתי על חשיפות החברה לסיכונים סייבר.

בהתאם לחוזר גופים מוסדיים 2018-9-19 בנושא מיקור חוץ מיוני 2018, החברה קבעה מדיניות וגיבשה נוהלי עבודה, הכוללים בין היתר קווים מנחים וקריטריונים לקביעתה של פעילות כמהותית, עקרונות להתקשרות בהסכם למיקור חוץ ומנגנוני פיקוח, מעקב ובקרה אפקטיביים על פעילויות מהותיות שהוצאו למיקור חוץ. היערכות הקבוצה להמשך פעילות בעת משבר (DRP) והמשכיות עסקית מתבצעת בשני מישורים: הערכות הנפילת מערכות המחשוב והערכות לאירוע קטסטרופה במשרדים הראשיים. בנוסף, מתבצעים תרגולים במסגרת הקבוצה לאירוע משבית (קטסטרופלי), בו מתורגלים תהליכים לוגיסטיים נבחרים ומופעלות תוכנות ומערכות מרכזיות מהאתר החלופי

למידע נוסף, ראה דיון בגורמי סיכון בסעיף 3.12 בדוח תיאור עסקי התאגיד של החברה המנהלת וביאור 14, בדבר התחייבויות והתקשרויות תלויות בדוחות הכספיים של הקופה.

גורמי סיכון על פי טיבם

בטבלה להלן מוצגים גורמי הסיכון על פי טיבם - סיכונים מקרו, סיכונים ענפיים, סיכונים גיאוגרפיים ככל שישנם וסיכונים מיוחדים לקופה, אשר דורגו, בהתאם להערכות סובייקטיביות איכותיות של הנהלת החברה המנהלת של הקופה בהתחשב בהיקף ובמאפייני פעילותה נכון לתאריך הדוח, בקטגוריות על פי השפעתם, ככל שניתן לגבי כל גורם סיכון, על קופת הגמל - השפעה גדולה, בינונית וקטנה.

השפעה קטנה	השפעה בינונית	השפעה גדולה	גורמי סיכון	
		√	סיכונים שוק	סיכונים מקרו
		√	האטה כלכלית בישראל	
		√	סיכונים אשראי	
	√		סיכון מחירי נכסים אחרים	
		√	שינויים רגולטוריים	סיכונים ענפיים
		√	סיכון נזילות	
	√		סיכונים תפעוליים	סיכונים מיוחדים לחברה

6. נושאים אליהם הפנה רואה החשבון את תשומת ליבו בחוות דעתו

רואה החשבון לא הפנה את תשומת הלב לעניינים מיוחדים בחוות דעתו.

7. בקורות ונהלים לגבי גילוי ובקרה פנימית על דיווח כספי**א. בקורות ונהלים לגבי הגילוי:**

הנהלת הגוף המוסדי, בשיתוף המנכ"ל וסמנכ"ל הכספים של הגוף המוסדי, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הגוף המוסדי וסמנכ"ל הכספים הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי הנן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהגוף המוסדי נדרש לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

ב. בקרה פנימית על דיווח כספי:

במהלך התקופה המכוסה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2019 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי.

דודי ליידנר
מנכ"ל

מישל סיבוני
יו"ר הדירקטוריון

תאריך: 24 במרס 2020

הצהרה (Certification)

אני, דודי לייזנר מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של הראל גמל להשקעה (להלן: "קופת הגמל") לשנת 2019 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי ואת תוצאות הפעילות של קופת הגמל וכן את השינויים בזכויות העמיתים והתנועה בקופת הגמל למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית על דיווח כספי של קופת הגמל; וכן-
(א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לקופת הגמל, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה המנהלת, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
(ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הממונה על שוק ההון;
(ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של קופת הגמל והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
(ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקופת הגמל; וכן-
5. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי הנוגע לקופת הגמל:
(א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה המנהלת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי הנוגע לקופת הגמל; וכן-
(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקופת הגמל.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

24 במרס 2020

דודי לייזנר, מנכ"ל

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי- הצהרות, דוחות וגילויים.

הצהרה (Certification)

אני, רם גבל מזהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של הראל גמל להשקעה (להלן: "קופת הגמל") לשנת 2019 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי ואת תוצאות הפעילות של קופת הגמל וכן את השינויים בזכויות העמיתים והתנועה בקופת הגמל למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
 4. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי של קופת הגמל; וכן-
(א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לקופת הגמל, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה המנהלת, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
(ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הממונה על שוק ההון;
(ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של קופת הגמל והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
(ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקופת הגמל; וכן-
 5. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי הנוגע לקופת הגמל:
(א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה המנהלת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי הנוגע לקופת הגמל; וכן-
(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקופת הגמל.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

24 במרס 2020

רם גבל, סמנכ"ל כספים

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי- הצהרות, דוחות וגילויים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי

ההנהלה, בפיקוח הדירקטוריון, של הראל גמל להשקעה (להלן: "קופת הגמל") אחראית לקביעתה וקיומה של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי. מערכת הבקרה הפנימית של הקופה תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לדירקטוריון ולהנהלה של החברה המנהלת לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי החשבונאות מקובלים בישראל והוראות הממונה על שוק ההון. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת החברה המנהלת בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של הקופה על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2019, הבקרה הפנימית של קופת הגמל על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

_____	מישל סיבוני	יו"ר הדירקטוריון :
_____	דודי לידנר	מנכ"ל :
_____	רם גבל	סמנכ"ל כספים :

תאריך אישור הדוח : 24 במרס 2020

הראל גמל להשקעה

קופת גמל לחיסכון

דוחות כספיים ליום

31 בדצמבר 2019

תוכן עניינים

3	דוח רואי החשבון המבקרים.....
5	דוח על המצב הכספי.....
8	דוח הכנסות והוצאות.....
12	דוח על השינויים בזכויות העמיתים.....
16	ביאור 1 - כללי.....
17	ביאור 2 - מדיניות חשבונאית.....
18	ביאור 3 - חייבים ויתרות חובה.....
19	ביאור 4 - נכסי חוב סחירים.....
19	ביאור 5 - נכסי חוב שאינם סחירים.....
20	ביאור 6 - מניות.....
21	ביאור 7 - השקעות אחרות.....
22	ביאור 8 - זכאים ויתרות זכות.....
23	ביאור 9 - דמי ניהול.....
24	ביאור 10 - הוצאות ישירות.....
26	ביאור 11 - תשואות מסלולי השקעה.....
26	ביאור 12 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים.....
27	ביאור 13 - מסים.....
27	ביאור 14 - התחייבויות תלויות והתקשרויות.....
27	ביאור 15 - אירועים לאחר תאריך הדיווח.....

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח רואי החשבון המבקרים לעמיתים של הראל גמל להשקעה

ביקרנו את הדוחות על המצב הכספי המצורפים של הראל גמל להשקעה (להלן - "הקופה") לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 ואת דוחות ההכנסות וההוצאות ואת הדוחות על השינויים בזכויות העמיתים לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון והנהלה של הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן - "החברה המנהלת"). אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973. על פי תקנים אלה, נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית.

ביקורת כוללת בדיקה מידגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון והנהלה של החברה המנהלת וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את מצבה הכספי של הקופה לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 ואת תוצאות פעולותיה והשינויים בזכויות העמיתים שלה לכל אחת משתי השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם להוראות הדיווח והגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הקופה ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO) והדוח שלנו מיום 24 במרס 2020 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הקופה.

סומך חייקין
רואי חשבון

24 במרס 2020

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח רואי החשבון המבקרים לעמיתים של הראל גמל להשקעה בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הראל גמל להשקעה (להלן "הקופה") ליום 31 בדצמבר 2019 בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן "COSO"). הדירקטוריון וההנהלה של הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן "החברה המנהלת") אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקופה ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הקופה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-PCAOB (Public Company Accounting Oversight Board) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קוימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקופה. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים כאלה שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של קופת גמל הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם להוראות הדיווח והגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו. בקרה פנימית על דיווח כספי של קופת גמל כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי הקופה (לרבות הוצאת מרשות); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם להוראות הדיווח והגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של הקופה נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון וההנהלה של החברה המנהלת; ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הקופה, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכה בלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, החברה המנהלת קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקופה ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, את הדוחות הכספיים של הקופה לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 ולכל אחת משתי השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 והדוח שלנו, מיום 24 במרס 2020, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים.

סומך חייקין
רואי חשבון

24 במרס 2020

ליום 31 בדצמבר		ביאור	
2018	2019		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
27,154	29,196		רכוש שוטף
3,061	3,375	3	מזומנים ושווי מזומנים
30,215	32,571		חייבים ויתרות חובה
120,880	164,102	4	השקעות פיננסיות
43,265	67,232	5	נכסי חוב סחירים
35,745	71,575	6	נכסי חוב שאינם סחירים
33,493	58,616	7	מניות
233,383	361,525		השקעות אחרות
			סך כל השקעות פיננסיות
263,598	394,096		סך כל הנכסים
2,378	1,635	8	זכאים ויתרות זכות
261,220	392,461		זכויות העמיתים
263,598	394,096		סך כל ההתחייבויות וזכויות העמיתים

רם גבל
סמנכ"ל כספים

דודי לייזנר
מנכ"ל

מישל סיבוגי
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים : 24 במרס 2020

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ליום 31 בדצמבר 2019

הראל גמל להשקעה אג"ח עד 10% מניות	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 20% מניות	הראל גמל להשקעה מניות	הראל גמל להשקעה הלכה	סה"כ	אלפי ש"ח
16,039	2,421	4,931	5,406	399	29,196
2,078	103	357	832	5	3,375
18,117	2,524	5,288	6,238	404	32,571
100,783	20,376	31,054	8,967	2,922	164,102
52,243	1,125	13,864	-	-	67,232
45,979	1,183	5,245	19,168	-	71,575
37,114	2,018	5,736	13,729	19	58,616
236,119	24,702	55,899	41,864	2,941	361,525
254,236	27,226	61,187	48,102	3,345	394,096
1,088	100	298	133	16	1,635
253,148	27,126	60,889	47,969	3,329	392,461
254,236	27,226	61,187	48,102	3,345	394,096

רכוש שוטף

מזומנים ושווי מזומנים
חייבים ויתרות חובה

השקעות פיננסיות

נכסי חוב סחירים
נכסי חוב שאינם סחירים
מניות
השקעות אחרות
סך כל השקעות פיננסיות

סך כל הנכסים

זכאים ויתרות זכות

זכויות העמיתים

סך כל ההתחייבויות וזכויות העמיתים

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ליום 31 בדצמבר 2018

הראל גמל להשקעה אג"ח עד 10% מניות	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 20% מניות	הראל גמל להשקעה מניות	הראל גמל להשקעה הכלה	סה"כ	הראל גמל להשקעה כללי אלפי ש"ח
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
2,508	4,418	3,348	965	27,154	15,915
99	353	697	-	3,061	1,912
2,607	4,771	4,045	965	30,215	17,827
15,724	23,077	5,667	2,651	120,880	73,761
2	9,290	-	-	43,265	33,973
659	3,108	11,315	-	35,745	20,663
1,394	4,083	7,049	-	33,493	20,967
17,779	39,558	24,031	2,651	233,383	149,364
20,386	44,329	28,076	3,616	263,598	167,191
95	322	495	1	2,378	1,465
20,291	44,007	27,581	3,615	261,220	165,726
20,386	44,329	28,076	3,616	263,598	167,191

רכוש שוטף

מזומנים ושווי מזומנים
חייבים ויתרות חובה

השקעות פיננסיות

נכסי חוב סחירים
נכסי חוב שאינם סחירים
מניות
השקעות אחרות

סך כל השקעות פיננסיות

סך כל הנכסים

זכאים ויתרות זכות

זכויות העמיתים

סך כל ההתחייבויות וזכויות העמיתים

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לתקופה מיום 15 בנובמבר 2016 ועד ליום 31 בדצמבר 2017	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019	ביאור
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
(37)	304	(332)	
2,396	(1,199)	7,840	
181	442	3,153	
1,125	(1,315)	10,119	
2,291	(5,219)	13,702	
5,993	(7,291)	34,814	
5,956	(6,987)	34,482	
519	1,442	2,129	9
54	171	268	10
14	90	102	13
587	1,703	2,499	
5,369	(8,690)	31,983	

הכנסות (הפסדים)

ממ ומנים ושווי מ ומנים

מהשקעות:

מנכסי חוב סחירים

מנכסי חוב שאינם סחירים

ממניות

מהשקעות אחרות

סך כל ההכנסות (ההפסדים) מהשקעות

סך כל ההכנסות (ההפסדים)**הוצאות**

דמי ניהול

הוצאות ישירות

מסים

סך כל ההוצאות

עודף הכנסות (הפסדים) על הוצאות לשנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019

הראל גמל להשקעה כללי	הראל גמל להשקעה 10% מניות	הראל גמל להשקעה 20% מניות	הראל גמל להשקעה מניות	הראל גמל להשקעה אלפי ש"ח	הראל גמל להשקעה אלפי ש"ח
סה"כ	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
(180)	(30)	(76)	(44)	(2)	(332)
4,978	1,167	1,619	68	8	7,840
2,497	1	655	-	-	3,153
6,090	179	846	3,004	-	10,119
8,472	271	1,144	3,740	75	13,702
22,037	1,618	4,264	6,812	83	34,814
21,857	1,588	4,188	6,768	81	34,482
1,363	154	349	242	21	2,129
194	9	32	33	-	268
62	2	8	30	-	102
1,619	165	389	305	21	2,499
20,238	1,423	3,799	6,463	60	31,983

הכנסות (הפסדים)

ממ ומנים ושווי מ ומנים

מהשקעות:

מנכסי חוב סחירים

מנכסי חוב שאינם סחירים

ממניות

מהשקעות אחרות

סך כל ההכנסות מהשקעות

סך כל ההכנסותהוצאות

דמי ניהול

הוצאות ישירות

מסים

סך כל ההוצאות

עודף הכנסות על הוצאות לשנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018

הראל גמל להשקעה כללי	הראל גמל להשקעה 10% מניות	הראל גמל להשקעה 20% מניות	הראל גמל להשקעה מניות	הראל גמל להשקעה הלכה	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
159	30	77	38	-	304
(730)	(217)	(232)	(20)	-	(1,199)
359	-	83	-	-	442
(776)	(21)	(98)	(420)	-	(1,315)
(3,030)	(72)	(441)	(1,676)	-	(5,219)
(4,177)	(310)	(688)	(2,116)	-	(7,291)
(4,018)	(280)	(611)	(2,078)	-	(6,987)
905	115	255	159	8	1,442
110	8	26	27	-	171
56	2	8	24	-	90
1,071	125	289	210	8	1,703
(5,089)	(405)	(900)	(2,288)	(8)	(8,690)

הכנסות (הפסדים)

ממ ומנים ושוי מ ומנים

מהשקעות:

מנכסי חוב סחירים

מנכסי חוב שאינם סחירים

ממניות

מהשקעות אחרות

סך כל ההפסדים מהשקעות

סך כל ההפסדים**הוצאות**

דמי ניהול

הוצאות ישירות

מסים

סך כל ההוצאות

עודף הפסדים על הוצאות לשנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לתקופה מיום 15 בנובמבר 2016 ועד ליום 31 בדצמבר 2017

הראל גמל להשקעה כללי	הראל גמל להשקעה 10% מניות	הראל גמל להשקעה 20% מניות	הראל גמל להשקעה מניות	הראל גמל להשקעה הלקה	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
(23)	(3)	(3)	(9)	1	(37)
1,476	348	558	13	1	2,396
174	-	7	-	-	181
666	27	120	312	-	1,125
1,471	59	272	490	(1)	2,291
3,787	434	957	815	-	5,993
3,764	431	954	806	1	5,956
315	57	104	39	4	519
34	4	9	7	-	54
9	-	2	3	-	14
358	61	115	49	4	587
3,406	370	839	757	(3)	5,369

הכנסות (הפסדים)

ממ ומנים ושווי מ ומנים

מהשקעות:

מנכסי חוב סחירים

מנכסי חוב שאינם סחירים

ממניות

מהשקעות אחרות

סך כל ההכנסות מהשקעות

סך כל ההכנסותהוצאות

דמי ניהול

הוצאות ישירות

מסים

סך כל ההוצאות

עודף הכנסות (הפסדים) על הוצאות לשנה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2017	2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
-	156,758	261,220	זכויות עמיתים ליום 1 בינואר של השנה
153,972	133,872	130,652	תקבולים מדמי גמולים
2,583	20,720	31,394	תשלומים לעמיתים
6,567	21,164	24,386	העברות צבירה לקופה העברות בין מסלולים
6,567	21,164	24,386	העברות צבירה מהקופה העברות בין מסלולים
-	-	-	העברות צבירה, נטו
5,369	(8,690)	31,983	עודף הכנסות (הפסדים) על הוצאות לשנה מועבר מדוח הכנסות והוצאות
156,758	261,220	392,461	זכויות העמיתים ליום 31 בדצמבר של השנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019

הראל גמל להשקעה כללי	הראל גמל להשקעה 10% מניות	הראל גמל להשקעה 20% מניות	הראל גמל להשקעה מניות	הראל גמל להשקעה מניות	הראל גמל להשקעה מניות
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
165,726	20,291	44,007	27,581	3,615	261,220
93,337	6,132	15,680	14,507	996	130,652
19,221	2,296	5,423	3,605	849	31,394
4,531	4,372	6,080	6,446	2,957	24,386
11,463	2,796	3,254	3,423	3,450	24,386
(6,932)	1,576	2,826	3,023	(493)	-
20,238	1,423	3,799	6,463	60	31,983
253,148	27,126	60,889	47,969	3,329	392,461

זכויות עמיתים ליום 1 בינואר של השנה

תקבולים מדמי גמולים

תשלומים לעמיתים

העברות צבירה לקופה
העברות בין מסלוליםהעברות צבירה מהקופה
העברות בין מסלולים

העברות צבירה, נטו

עודף הכנסות על הוצאות לשנה מועבר מדוח
הכנסות והוצאות

זכויות העמיתים ליום 31 בדצמבר של השנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018

הראל גמל להשקעה כללי	הראל גמל להשקעה 10% מניות	הראל גמל להשקעה 20% מניות	הראל גמל להשקעה מניות	הראל גמל להשקעה כללי	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
99,867	13,539	27,088	15,562	702	156,758
87,153	9,254	21,325	15,084	1,056	133,872
11,497	2,811	3,711	2,326	375	20,720
העברות צבירה לקופה העברות בין מסלולים	4,823	4,070	4,457	3,897	21,164
העברות צבירה מהקופה העברות בין מסלולים	4,109	3,865	2,908	1,657	21,164
העברות צבירה, נטו	714	205	1,549	2,240	-
עודף הפסדים על הוצאות לשנה מועבר מדוח הכנסות והוצאות	(405)	(900)	(2,288)	(8)	(8,690)
זכויות העמיתים ליום 31 בדצמבר של השנה	20,291	44,007	27,581	3,615	261,220

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017					
הראל גמל להשקעה אג"ח עד 10% מניות	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 20% מניות	הראל גמל להשקעה מניות	הראל גמל להשקעה הלכה	סה"כ	הראל גמל להשקעה כללי
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
-	-	-	-	-	-
97,683	13,707	26,824	13,910	1,848	153,972
1,275	337	594	349	28	2,583
2,004	793	1,487	1,759	524	6,567
1,951	994	1,468	515	1,639	6,567
53	(201)	19	1,244	(1,115)	-
3,406	370	839	757	(3)	5,369
99,867	13,539	27,088	15,562	702	156,758

זכויות עמיתים ליום 15 בנובמבר 2016

תקבולים מדמי גמולים

תשלומים לעמיתים

העברות צבירה לקופה
העברות בין מסלוליםהעברות צבירה מהקופה
העברות בין מסלולים

העברות צבירה, נטו

עודף הכנסות (הפסדים) על הוצאות לשנה
מועבר מדוח הכנסות והוצאות

זכויות העמיתים ליום 31 בדצמבר של השנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ביאור 1 - כללי

א. הראל גמל להשקעה (להלן - "הקופה") הינה קופת גמל מסלולית המאושרת על פי חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה - 2005, אשר הוקמה ביום 15 בנובמבר 2016.

הקרן הכוללת חמישה מסלולי השקעה פעילים :

- (1) הראל גמל להשקעה כללי .
- (2) הראל גמל להשקעה אג"ח עד 10% מניות.
- (3) הראל גמל להשקעה אג"ח עד 20% מניות.
- (4) הראל גמל להשקעה מניות.
- (5) הראל גמל להשקעה הלכה (לשעבר - הראל גמל להשקעה שקלי טווח קצר).

ב. החברה המנהלת

נכון ליום 31 בדצמבר 2019 הקופה מנוהלת על ידי הראל פנסיה וגמל בע"מ חברה בבעלות מלאה בעקיפין, של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ.

קיימת הפרדה מלאה בין החברה המנהלת ונכסיה לבין הקופה ונכסיה. נתוני החברה המנהלת מוצגים בדוחות כספיים נפרדים בהתאם להוראות אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר.

ג. מדיניות ההשקעה

השקעות הקופה מבוצעות על-פי מדיניות ההשקעות הכוללת שנקבעת על-ידי הדירקטוריון, וועדת ההשקעות בחברה המנהלת ובהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

ד. הגדרות

בדוחות כספיים אלה :

- (1) הקופה - הראל קופת גמל להשקעה.
- (2) החברה המנהלת - הראל פנסיה וגמל בע"מ.
- (3) רשות שוק ההון- רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.
- (4) הממונה - הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.
- (5) חוק הפיקוח - חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו.
- (6) צדדים קשורים ובעלי עניין - כהגדרתם בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012.
- (7) מדד - מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

ביאור 2 - מדיניות חשבונאית

הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם לחוק הפיקוח ובתאם להוראות הגילוי והדיווח שנקבעו על ידי הממונה בפרק דין וחשבון לציבור שבקודקס הרגולציה.

המדיניות החשבונאית המפורטת להלן יושמה בעקביות לכל התקופות המוצגות בדוחות כספיים אלה על ידי הקופה.

הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על ידי דירקטוריון החברה המנהלת ביום 24 במרס, 2020.

א. בסיס הערכת נכסים

הנכסים בדוח על המצב הכספי מוצגים כלהלן:

- (1) מזומנים ושווי מזומנים - יתרות ופקדונות בבנקים ובמוסדות כספיים שהופקדו לתקופה מקורית שאינה עולה על שלושה חודשים, ואשר לא חל עליהם כל שעבוד או מגבלה אחרת. מזומנים ושווי מזומנים כוללים ריבית שנצברה למועד הדיווח.
- (2) ניירות ערך סחירים בארץ - השער הידוע שפורסם בבורסה למועד הדיווח.
- (3) ניירות ערך סחירים בחו"ל - לפי השער הידוע הקובע שנקבע לנייר הערך ביום המסחר האחרון בשנת הדיווח שנתקיים בבורסה בחו"ל או בשוק מוסדר בו הוא נסחר ולפי שערי החליפין היציגים למועד הדיווח.
- (4) השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים וכן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בעלות מתואמת, אשר מידע לגבי השווי ההוגן ניתן לצרכי ביאור בלבד (אגרות חוב קונצרניות בלתי סחירות, שטרי הון בלתי סחירים, פקדונות והלוואות), חלקם משוערכים לפי שווי הוגן המחושב לפי מודל המבוסס על תזרימי מזומנים, כאשר שיעורי הריבית להיוון נקבעים על ידי החברה המספקת ציטוט ריביות ביחס לדירוגי הסיכון השונים (להלן: "החברה המצטטת") וחלקם משוערכים על פי ציטוטי שערים על ידי החברה המצטטת. המודל של החברה המצטטת מתבסס על חלוקת השוק הסחיר לעשירונים בהתאם לתשואה לפדיון של נכסי החוב וקביעת המיקום של הנכס הלא סחיר באותם עשירונים וזאת בהתאם לפרמיית הסיכון הנגזרת ממחירי עסקאות/הנפקות בשוק הלא סחיר. ציטוטי המחירים ושיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעים על ידי חברת מרווח הוגן, חברה המספקת ציטוטי מחירים ושערי ריבית לגופים מוסדיים לשערוך נכסי חוב לא סחירים.
- (5) השקעות בלתי סחירות בקרנות הון סיכון ובקרנות השקעה - לפי שווי ההוגן של ההשקעות על בסיס הדיווח שהתקבל לאחרונה לפני מועד הדיווח, בהתאם לדיווחים של הקרן או של מוסד פיננסי מוכר, שמתקבלים אחת לשנה לפחות.
- (6) חוזים עתידיים ועסקאות החלפה לא סחירים - ההשקעה מוצגת ע"פ שוויה ההוגן כהפרש בין השווי המהווה של הנכס העתידי בקיזוז ההתחייבות העתידית בגין העסקה. יתרת זכות הנובעת מעודף ההתחייבויות העתידיות על הנכסים העתידיים מוצגת בסעיף זכאים ויתרות זכות. בטחונות בגין חוזים עתידיים לא סחירים מסווגים לסעיף חייבים/זכאים.
- (7) יחידות בקרן להשקעה משותפת בנאמנות - לפי השער הקובע שפורסם שנקבע לנייר הערך ביום המסחר האחרון בבורסה או בשוק מוסדר בו הוא נסחר.
- (8) אופציות וכתבי אופציות בלתי סחירים - לפי תחשיב כלכלי המבוסס על מודל Black&Scholes. יתרת זכות הנובעת מהתחייבויות בגין אופציות מוצגת בסעיף זכאים ויתרות זכות.
- (9) אגרות חוב להמרה ופקדונות מובנים אשר משוברים בהם נגזרים פיננסיים נוספים, ואשר התשואה בגינם תלויה בתשואות תיקי נכסים, במדדי מניות, שערי ריבית וכד' והינן בלתי סחירות מוצגות בהתאם לציטוט המתקבל מחברת מרווח הוגן, או מגורם אחר, לפי העניין.
- (10) מניה לא סחירה - בהתאם להערכת מומחה שתתקבל אחת לשנה לפחות.
- (11) דיבידנד לקבל - דיבידנד שהוכרז וטרם התקבל עד למועד הדיווח.
- (12) ריבית לקבל - ריבית והפרשי הצמדה של אגרות חוב סחירות לאחר יום ה-EX וטרם עבר יום התשלום עד למועד הדיווח.
- (13) פדיון לקבל - קרן החוב המיועדת לפדיון לאחר יום ה-EX וטרם עבר יום התשלום עד למועד הדיווח מוצג יחד עם הנכס.
- (14) יתרות הנקובות במטבע חוץ או הצמודות לשער מטבע חוץ - לפי השער היציג למועד הדיווח. להלן נתונים לגבי מדד המחירים לצרכן ושער החליפין של הדולר:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2017	2018	2019
%	%	%

שיעור עליית (ירידת) מדדים נבחרים:

0.30	1.20	0.30	שיעור שינוי מדד המחירים לצרכן (לפי המדד הידוע ביום המאזן)
(9.83)	8.10	(7.79)	שיעור שינוי שער החליפין של הדולר של ארה"ב

ביאור 2 - מדיניות חשבונאית (המשך)

ב. הכרה בהכנסות והוצאות

ההכנסות וההוצאות נכללות בדוחות הכספיים על בסיס מצטבר.

ג. זכויות העמיתים

הפקדות לקופה ומשיכות מהקופה נכללות בדוחות הכספיים על בסיס מזומן, על פי מועד התקבול/התשלום בפועל.

ד. שימוש באומדנים

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם לכללים שנקבעו על ידי הממונה, נדרשת ההנהלה להשתמש באומדנים והערכות לגבי עסקאות או עניינים אשר השפעתם הסופית על הדוחות הכספיים איננה ניתנת לקביעה מדויקת בעת עריכתם. אף שאומדנים או הערכות נעשים לפי מיטב שיקול הדעת של ההנהלה, השפעתם הסופית של עסקאות או עניינים כאמור עשויה להיות שונה מהאומדנים או מההערכות שנעשו לגביהם.

ביאור 3 - חייבים ויתרות חובה

ליום 31 בדצמבר 2019

הראל גמל להשקעה כללי	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 10% מניות	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 20% מניות	הראל גמל להשקעה מניות	הראל גמל להשקעה כללי	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
74	11	12	18	-	115
4	-	1	2	-	7
1,552	80	230	735	5	2,602
2	-	-	-	-	2
19	2	5	1	-	27
427	10	109	76	-	622
2,078	103	357	832	5	3,375

ריבית ודיבידנד לקבל מוסדות

בטחונות בגין פעילות בנגזרים

חייבים בגין משכנתאות

חייבים בגין השקעות

חייבים קופות

סך הכל חייבים ויתרות חובה

ליום 31 בדצמבר 2018

הראל גמל להשקעה כללי	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 10% מניות	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 20% מניות	הראל גמל להשקעה מניות	הראל גמל להשקעה כללי	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
67	11	14	22	114	114
2	-	-	1	3	3
1,837	84	334	673	2,928	2,928
1	-	-	-	1	1
5	4	5	1	15	15
1,912	99	353	697	3,061	3,061

ריבית ודיבידנד לקבל מוסדות

בטחונות בגין פעילות בנגזרים

חייבים בגין משכנתאות

חייבים בגין השקעות

סך הכל חייבים ויתרות חובה

ביאור 4 - נכסי חוב סחירים

ליום 31 בדצמבר 2019

הראל גמל להשקעה כללי	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 10% מניות	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 20% מניות	הראל גמל להשקעה הכלה	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
61,175	10,833	21,616	8,422	2,922	104,968
39,589	9,541	9,432	543	-	59,105
19	2	6	2	-	29
39,608	9,543	9,438	545	-	59,134
100,783	20,376	31,054	8,967	2,922	164,102

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות:

שאינן ניתנות להמרה

שניתנות להמרה

סך הכל נכסי חוב סחירים

ליום 31 בדצמבר 2018

הראל גמל להשקעה כללי	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 10% מניות	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 20% מניות	הראל גמל להשקעה הכלה	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
43,250	7,772	14,817	5,306	2,651	73,796
30,496	7,950	8,256	359	-	47,061
15	2	4	2	-	23
30,511	7,952	8,260	361	-	47,084
73,761	15,724	23,077	5,667	2,651	120,880

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות:

שאינן ניתנות להמרה

שניתנות להמרה

סך הכל נכסי חוב סחירים

ביאור 5 - נכסי חוב שאינם סחירים

ליום 31 בדצמבר 2019

הראל גמל להשקעה כללי	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 10% מניות	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 20% מניות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
3,503	24	964	4,491
772	23	208	1,003
47,968	1,078	12,692	61,738
52,243	1,125	13,864	67,232
52,243	1,125	13,864	67,232

אגרות חוב קונצרניות:

שאינן ניתנות להמרה

פקדונות בבנקים

הלוואות לאחרים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ביאור 5 - נכסי חוב שאינם סחירים (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2018

הראל גמל להשקעה כללי	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 10% מניות	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 20% מניות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
3,002	2	845	3,849
432	-	120	552
30,539	-	8,325	38,864
33,973	2	9,290	43,265
33,973	2	9,290	43,265

אגרות חוב קונצרניות :
שאינן ניתנות להמרה
פקדונות בבנקים
הלוואות לאחרים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ביאור 6 - מניות

ליום 31 בדצמבר 2019

הראל גמל להשקעה כללי	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 10% מניות	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 20% מניות	הראל גמל להשקעה מניות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
43,827	1,183	5,245	19,168	69,423
2,152	-	-	-	2,152
45,979	1,183	5,245	19,168	71,575

מניות סחירות
מניות לא סחירות
סך הכל מניות

ליום 31 בדצמבר 2018

הראל גמל להשקעה כללי	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 10% מניות	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 20% מניות	הראל גמל להשקעה מניות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
20,551	659	3,108	11,315	35,633
112	-	-	-	112
20,663	659	3,108	11,315	35,745

מניות סחירות
מניות לא סחירות
סך הכל מניות

ביאור 7 - השקעות אחרות

א. ההרכב:

ליום 31 בדצמבר 2019

הראל גמל להשקעה כללי	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 10% מניות	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 20% מניות	הראל גמל להשקעה מניות	הראל גמל להשקעה הלכה	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
22,276	706	2,751	11,705	-	37,438
10,496	1,014	2,473	1,715	-	15,698
427	12	52	228	10	729
656	218	157	3	-	1,034
40	1	5	21	9	76
18	-	2	8	-	28
33,913	1,951	5,440	13,680	19	55,003

השקעות אחרות סחירות

קרנות ותעודות סל
קרנות נאמנות
מכשירים נגזרים
מוצרים מובנים
אופציות
אחרות

השקעות אחרות שאינן סחירות

קרנות השקעה וקרנות הון סיכון
מכשירים נגזרים
מוצרים מובנים

2,048	-	-	-	-	2,048
788	59	198	49	-	1,094
365	8	98	-	-	471
3,201	67	296	49	-	3,613
37,114	2,018	5,736	13,729	19	58,616

סך הכל השקעות אחרות

ליום 31 בדצמבר 2018

הראל גמל להשקעה כללי	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 10% מניות	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 20% מניות	הראל גמל להשקעה מניות	הראל גמל להשקעה הלכה	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
12,385	474	1,922	6,015	20,796	
7,246	741	1,768	1,010	10,765	
-	-	-	1	1	
301	102	72	1	476	
1	-	-	-	1	
21	1	3	11	36	
19,954	1,318	3,765	7,038	32,075	

השקעות אחרות סחירות

קרנות ותעודות סל
קרנות נאמנות
מכשירים נגזרים
מוצרים מובנים
אופציות
אחרות

השקעות אחרות שאינן סחירות

קרנות השקעה וקרנות הון סיכון
מכשירים נגזרים
מוצרים מובנים
אחרות

185	-	-	-	-	185
454	76	217	11	758	
373	-	101	-	474	
1	-	-	-	1	
1,013	76	318	11	1,418	
20,967	1,394	4,083	7,049	33,493	

סך הכל השקעות אחרות

ביאור 7 - השקעות אחרות (המשך)

ב. להלן סכום החשיפה, נטו לנכס הבסיס, המוצג במונחי דלתא של העסקאות הפיננסיות שנעשו לתאריך הדוח הכספי:

ליום 31 בדצמבר 2019						
הראל גמל להשקעה כללי	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 10% מניות	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 20% מניות	הראל גמל להשקעה מניות	הראל גמל להשקעה הלכה	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
24,079	655	2,948	12,876	1,350	41,908	מניות
(273)	(27)	(76)	-	(8)	(384)	מדד
(28,455)	(1,070)	(5,192)	(9,617)	359	(43,975)	מטבע זר
(222)	(54)	(81)	-	(6)	(363)	ריבית
ליום 31 בדצמבר 2018						
הראל גמל להשקעה כללי	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 10% מניות	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 20% מניות	הראל גמל להשקעה מניות	הראל גמל להשקעה הלכה	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
16,912	564	2,575	7,878	27,929		מניות
(272)	(35)	(69)	-	(376)		מדד
(15,139)	(608)	(2,721)	(4,092)	(22,560)		מטבע זר
(21)	(5)	(8)	-	(34)		ריבית

ביאור 8 - כאים ויתרות זכות

ליום 31 בדצמבר 2019						
הראל גמל להשקעה כללי	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 10% מניות	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 20% מניות	הראל גמל להשקעה מניות	הראל גמל להשקעה הלכה	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
36	2	5	4	-	47	חברה מנהלת
57	2	10	5	-	74	מוסדות
476	66	140	124	16	822	התחייבויות בגין נגזרים
373	26	104	-	-	503	בטוחות בגין חוזים עתידיים לא סחירים
142	4	38	-	-	184	זכאים בגין משכנתאות
4	-	1	-	-	5	זכאים בגין השקעות
1,088	100	298	133	16	1,635	סך הכל זכאים ויתרות זכות
ליום 31 בדצמבר 2018						
הראל גמל להשקעה כללי	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 10% מניות	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 20% מניות	הראל גמל להשקעה מניות	הראל גמל להשקעה הלכה	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
87	10	24	15	1	137	חברה מנהלת
2	-	3	1	-	6	מוסדות
1,351	85	288	479	-	2,203	התחייבויות בגין נגזרים
14	-	4	-	-	18	זכאים בגין משכנתאות
11	-	3	-	-	14	זכאים בגין השקעות
1,465	95	322	495	1	2,378	סך הכל זכאים ויתרות זכות

ביאור 9 - דמי ניהול

א. פירוט דמי הניהול לפי מסלולי השקעה:

לתקופה מיום 15 בנובמבר 2016 ועד ליום 31 בדצמבר 2017	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019
2017	2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
315	905	1,363
57	115	154
104	255	349
39	159	242
4	8	21
519	1,442	2,129

דמי ניהול שנגבו מתוך סך הנכסים:
הראל גמל להשקעה כללי
הראל גמל להשקעה אג"ח עד 10% מניות
הראל גמל להשקעה אג"ח עד 20% מניות
הראל גמל להשקעה מניות
הראל גמל להשקעה הלכה

סך הכל הוצאות דמי ניהול

ב. שיעור דמי ניהול מעמיתים:

לתקופה מיום 15 בנובמבר 2016 ועד ליום 31 בדצמבר 2017	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019
%	%	%
1.05	1.05	1.05
0.60	0.65	0.66
0.63	0.64	0.68
0.62	0.66	0.67
0.57	0.64	0.66
0.62	0.55	0.64

דמי ניהול מסך נכסים:

שיעור דמי ניהול שהחברה המנהלת רשאית לגבות על פי הוראות הדין

שיעור דמי ניהול הממוצע שגבתה החברה המנהלת בפועל:

הראל גמל להשקעה כללי
הראל גמל להשקעה אג"ח עד 10% מניות
הראל גמל להשקעה אג"ח עד 20% מניות
הראל גמל להשקעה מניות
הראל גמל להשקעה הלכה

ביאור 10 - הוצאות ישירות

כל המסלולים			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
			2019			2018		
			2017			2016 ועד ליום 31 בדצמבר		
			אלפי ש"ח			שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת		
עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך עמלות דמי שמירה של ניירות ערך הוצאות בגין השקעות לא סחירות עמלות ניהול חיצוני: בגין השקעה בקרנות השקעה בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל בגין השקעה בנכסים בישראל באמצעות קרנות ותעודות סל עמלות אחרות**	54	40	16	0.017	0.019	0.017	0.003	0.001
	2	10	3	0.001	0.005	0.001	0.001	0.009
	30	18	1	0.009	0.009	0.009	-	*-
	45	1	-	0.014	*-	0.014	0.035	0.045
	119	91	33	0.036	0.045	0.036	-	*-
	1	1	-	*-	*-	*-	0.001	0.005
	17	10	1	0.005	0.005	0.005	0.057	0.082
	268	171	54	0.082	0.082	0.082		
סך הכל הוצאות ישירות								

גמל להשקעה כללי			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
			2019			2018		
			2017			2016 ועד ליום 31 בדצמבר		
			אלפי ש"ח			שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת		
עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך עמלות דמי שמירה של ניירות ערך הוצאות בגין השקעות לא סחירות עמלות ניהול חיצוני: בגין השקעה בקרנות השקעה בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל בגין השקעה בנכסים בישראל באמצעות קרנות ותעודות סל עמלות אחרות**	33	22	8	0.013	0.016	0.016	0.004	0.002
	2	6	2	0.001	0.004	0.001	0.002	0.010
	24	14	1	0.012	0.010	0.012	-	*-
	45	1	-	0.022	*-	0.022	0.036	0.045
	76	58	22	0.036	0.045	0.036	*-	*-
	1	1	-	*-	*-	*-	0.002	0.006
	13	8	1	0.006	0.006	0.006	0.057	0.083
	194	110	34	0.093	0.083	0.093		
סך הכל הוצאות ישירות								

גמל להשקעה אג"ח עד 10% מניות			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
			2019			2018		
			2017			2016 ועד ליום 31 בדצמבר		
			אלפי ש"ח			שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת		
עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך עמלות דמי שמירה של ניירות ערך עמלות ניהול חיצוני: בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל בגין השקעה בנכסים בישראל באמצעות קרנות ותעודות סל עמלות אחרות**	3	3	2	0.019	0.016	0.011	0.005	0.004
	-	1	-	0.001	0.004	0.001	0.030	0.028
	6	4	2	0.025	0.028	0.025	*-	*-
	*-	*-	*-	*-	*-	*-	-	*-
	*-	*-	-	*-	*-	*-	0.054	0.048
	9	8	4	0.037	0.048	0.037		
סך הכל הוצאות ישירות								

* פחות מ-1 אלפי ש"ח ומ-0.001%.

** עמלות אחרות כוללות הוצאות בגין קרנות נאמנות בישראל, דמי ניהול משכנתאות והוצאות בגין ניהול תביעה.

ביאור 10 - הוצאות ישירות (המשך)

גמל להשקעה אג"ח עד 20% מניות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
	2019	2018		2019	2018
אלפי ש"ח	2019	2018	אלפי ש"ח	2019	2018
עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך	6	6	עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך	6	6
עמלות דמי שמירה של ניירות ערך	-	1	עמלות דמי שמירה של ניירות ערך	-	1
הוצאות בגין השקעות לא סחירות	6	4	הוצאות בגין השקעות לא סחירות	6	4
עמלות ניהול חיצוני :			עמלות ניהול חיצוני :		
בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל	16	13	בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל	16	13
בגין השקעה בנכסים בישראל	*-	*-	בגין השקעה בנכסים בישראל	*-	*-
באמצעות קרנות ותעודות סל			באמצעות קרנות ותעודות סל		
עמלות אחרות**	4	2	עמלות אחרות**	4	2
סך הכל הוצאות ישירות	32	26	סך הכל הוצאות ישירות	32	26

גמל להשקעה מניות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
	2019	2018		2019	2018
אלפי ש"ח	2019	2018	אלפי ש"ח	2019	2018
עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך	12	9	עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך	12	9
עמלות דמי שמירה של ניירות ערך	-	2	עמלות דמי שמירה של ניירות ערך	-	2
עמלות ניהול חיצוני :			עמלות ניהול חיצוני :		
בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל	21	16	בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל	21	16
בגין השקעה בנכסים בישראל	*-	*-	בגין השקעה בנכסים בישראל	*-	*-
באמצעות קרנות ותעודות סל			באמצעות קרנות ותעודות סל		
עמלות אחרות**	*-	*-	עמלות אחרות**	*-	*-
סך הכל הוצאות ישירות	33	27	סך הכל הוצאות ישירות	33	27

הראל גמל להשקעה הלכה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
	2019	2018		2019	2018
אלפי ש"ח	2019	2018	אלפי ש"ח	2019	2018
עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך	-	*-	עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך	-	*-
עמלות דמי שמירה של ניירות ערך	*-	*-	עמלות דמי שמירה של ניירות ערך	*-	*-
עמלות ניהול חיצוני :			עמלות ניהול חיצוני :		
בגין השקעה בנכסים בישראל	*-	*-	בגין השקעה בנכסים בישראל	*-	*-
באמצעות קרנות ותעודות סל			באמצעות קרנות ותעודות סל		
עמלות אחרות**	*-	*-	עמלות אחרות**	*-	*-
סך הכל הוצאות ישירות	*-	*-	סך הכל הוצאות ישירות	*-	*-

* פחות מ-1 אלפי ש"ח ומ-0.001%.

** עמלות אחרות כוללות הוצאות בגין קרנות נאמנות בישראל, דמי ניהול משכנתאות והוצאות בגין ניהול תביעה.

ביאור 11 - תשואות מסלולי השקעה

תשואה שנתית נומינלית ברוטו			
2017	2018	2019	
באחוזים			
7.38	(2.31)	11.61	הראל גמל להשקעה כללי
4.96	(1.56)	7.38	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 10% מניות
5.85	(1.46)	8.61	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 20% מניות
11.88	(6.55)	21.15	הראל גמל להשקעה מניות
0.14	(0.10)	2.48	הראל גמל להשקעה הלכה

ביאור 12 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

א. יתרות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
(137)	(47)	החברה המנהלת
		צדדים קשורים אחרים :
322	2,965	מניות
96	324	אגרות חוב סחירות
1,721	-	הלוואות
1,454	1,264	קרנות השקעה
3,456	4,506	

יתרת נכסי חוב וחובות שוטפים הגבוהה ביותר במשך השנה של בעל עניין או צד קשור עמדה על 327 אלפי ש"ח.

ב. עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2017	2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
519	1,442	2,129	דמי ניהול לחברה המנהלת

ביאור 13 - מסים

להלן פרוט תשלומי המסים שנגבו מהקופה בשנת הדוח:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019				
הראל גמל להשקעה כללי	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 10% מניות	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 20% מניות	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 20% מניות	הראל גמל להשקעה אג"ח עד 20% מניות
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
62	2	8	30	102

בגין השקעות בניירות ערך זרים

ביאור 14 - התחייבויות תלויות והתקשרויות

א. התקשרויות

לתאריך המאזן התקשרה הקופה בהסכמים להשקעה בקרנות השקעה ובקרנות הון סיכון (להלן: הקרנות) כשותפה מוגבלת. סכומי ההשקעה מועברים בחלקים, בהתאם לדרישותיהן של הקרנות ולהסכמי ההתקשרויות. להלן סכום ההתחייבות להשקעה כוללת וסכום ההשקעה שטרם נדרש לתאריך המאזן:

31 בדצמבר 2019	
סה"כ יתרת התחייבות	סה"כ התחייבות
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
13,956	15,900

התחייבות קרנות השקעה

ב. הקופה אינה ישות משפטית ועל כן ככל שמוגשות תביעות הרי שהן מוגשות נגד החברה המנהלת. לגילוי בדבר תביעות משפטיות שהוגשו נגד החברה המנהלת ראה ביאור 25. א. בדוח הכספי של החברה המנהלת.

ג. שעבודים

קיימים שעבודים על חלק מנכסיה הסחירים של הקופה, לצורך פעילותה השוטפת בנגזרים בסך של כ-4.3 מיליון ש"ח.

ביאור 15 - אירועים לאחר תאריך הדיווח

התפרצות נגיף הקורונה

לאחר תקופת הדוח, נרשמו במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020, ירידות חריגות במדדי המניות הסחורות והאג"ח המובילים בעולם ובישראל, בעקבות התפרצות נגיף הקורונה, אשר משפיעות לרעה על תוצאות פעילות הקופה.

הראל חיסכון לילד

קופת גמל לחיסכון לילד

בניהול

הראל פנסיה וגמל בע"מ

סקירת הנהלה
לשנה שהסתיימה ביום
31 בדצמבר 2019

תוכן עניינים

1.	מאפיינים כלליים של קופת הגמל	3
א.	תיאור כללי של קופת הגמל ושל החברה המנהלת אותה	3
ב.	מועד הקמת קופת הגמל	3
ג.	רשימת מסלולי השקעה, הקודים שלהם ומועד תחילת פעילותם	3
ד.	שינויים מהותיים בשנת הדיווח הנובעים ממיזוגים, מכירות או רכישות	4
ה.	שיעורי ההפרשות המרביים שרשאית קופת הגמל לקבל ומטרתן	4
ו.	שינוי מסמכי יסוד במהלך תקופת הדוח ועד ליום פרסומו	4
2.	ניתוח זכויות עמיתי קופת הגמל	4
א.	יחס נזילות	4
ב.	משך חיים ממוצע של החיסכון	4
ג.	שינוי במספר העמיתים	5
ד.	ניתוח זכויות העמיתים בקופה	5
3.	מידע אודות דמי ניהול	5
4.	ניתוח מדיניות השקעה	6
א.	מדיניות ההשקעה	6
ב.	ניתוח והסבר שינויים מהותיים בסעיפי ההשקעות לעומת שנה קודמת	6
5.	ניהול סיכונים	8
א.	מדיניות ניהול הסיכונים ותיאור השיטות וההערכות בחברה המנהלת	8
ב.	סיכוני נזילות	8
ג.	סיכוני שוק	9
ד.	סיכוני אשראי	13
ה.	סיכונים גיאוגרפיים	19
ו.	גורמי סיכון נוספים המשפיעים על פעילות הקופה	23
ז.	גורמי סיכון על פי טיבם	24
6.	נושאים אליהם הפנה רואה החשבון את תשומת ליבו בחוות דעתו	25
7.	בקורות ונהלים לגבי גילוי ובקרה פנימית על דיווח כספי	25

1. מאפיינים כלליים של קופת הגמל

א. תיאור כללי של קופת הגמל ושל החברה המנהלת אותה

קופת הגמל:

- שם קופת הגמל: הראל חיסכון לילד (להלן - "הקופה").
- סוג קופת הגמל: קופת גמל להשקעה - חיסכון ארוך טווח לילד.
- קוד הקופה: 512267592-000000000009438-0000-000
- סוג העמיתים: ילדים שההצטרפות הראשונית שלהם נעשתה באמצעות המוסד לביטוח לאומי וההפקדות לקופה נעשים על ידי המוסד לביטוח לאומי בלבד.

הקופה מנוהלת בנאמנות בידי חברה מנהלת שהינה משקיע מוסדי. הקופה נועדה לחיסכון עד גיל 21. פעילות הקופה כפופה לרישוי המתקבל מרשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון בהתאם לדינים הרלוונטיים החלים על פעילותה המפוקחת על ידי הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן - "הממונה על שוק ההון, או "הממונה").

החברה המנהלת:

- שם החברה המנהלת: הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן - "החברה המנהלת", או "החברה").
- החברה המנהלת הינה חברה בבעלות מלאה, בעקיפין, של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ (להלן - "הראל השקעות"), בהיותה מוחזקת ב-100% בידי הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן - "הראל ביטוח"), חברה בבעלות מלאה של הראל השקעות.
- לפרוט מבנה האחזקות של החברה המנהלת, ראה סעיף 1.1.2 בדוח תאור עסקי תאגיד של החברה המנהלת.

ב. מועד הקמת קופת הגמל

הקופה החלה לפעול בינואר 2017.

נכון ליום 31 בדצמבר 2019 כוללת הקופה ארבעה מסלולי השקעה. ראה גם סעיף ג' להלן.

ג. רשימת מסלולי השקעה, הקודים שלהם ומועד תחילת פעילותם

להלן מספרי המסלולים הכלולים באישור:

שם המסלול	קוד המסלול	מועד תחילת פעילות
הראל חיסכון לילד - מסלול הלכתי	512267592-000000000009438-09555-000	2017
הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון מועט	512267592-000000000009438-11375-000	2017
הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון בינוני	512267592-000000000009438-11376-000	2017
הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון גבוה	512267592-000000000009438-11377-000	2017

ד. שינויים מהותיים בשנת הדיווח הנובעים ממיזוגים, מכירות או רכישות
אין שינוי.

ה. שיעורי ההפרשות המרביים שרשאית קופת הגמל לקבל ומטרתן

החל מה- 1.1.2017 מפקיד המוסד לביטוח לאומי בכל חודש 50 ש"ח עבור כל ילד שהורים זכאים לקבל עבורו קצבת ילדים. במקביל להפקדות הביטוח הלאומי, ההורה רשאי להפקיד לתוכנית 50 ש"ח נוספים, מחשבון קצבת הילדים המשולמת על-ידי המוסד לביטוח לאומי, ובכך להכפיל את סכום החיסכון.

ו. שינוי מסמכי יסוד במהלך תקופת הדוח ועד ליום פרסומו
אין שינוי.

2. ניתוח כויות עמיתי קופת הגמל

א. יחס נזילות

שיעור הסכומים שהעמיתים בקופת הגמל רשאים למשוך ממנה מתוך כלל נכסי קופת הגמל, לתאריך הדוח:

2019	
%	
7.71	הראל חיסכון לילד - מסלול הלכתי
2.93	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון מועט
8.16	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון בינוני
5.44	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון גבוה

ב. משך חיים ממוצע של החיסכון

משך החיים הממוצע של זכויות העמיתים, עבור אותם עמיתים שחשכונוניהם טרם הבשילו:

2019	
שנים	
8.12	הראל חיסכון לילד - מסלול הלכתי
7.94	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון מועט
7.40	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון בינוני
8.45	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון גבוה

ג. שינוי במספר העמיתים

להלן השינוי במספר חשבונות עמיתי הקופה בשנת הדוח, בגין כל מסלולי הקופה:

סוג העמיתים	מספר חשבונות העמיתים			
	לתחילת השנה	נפתחו השנה	נסגרו השנה	לסוף השנה
כמות חשבונות	204,777	14,117	1,585	217,309

ד. ניתוח זכויות העמיתים בקופה

ליום 31 בדצמבר				
2019		2018		
מספר חשבונות	סך נכסים, נטו באלפי ש"ח	מספר חשבונות	סך נכסים, נטו באלפי ש"ח	
202,978	694,350	195,943	427,072	חשבונות פעילים
14,331	38,571	8,834	17,270	חשבונות לא פעילים
217,309	732,921	204,777	444,342	סה"כ

3. מידע אודות דמי ניהול

שיעור דמי הניהול

החברה המנהלת זכאית לדמי ניהול בשיעור של 0.23% שנתי מנכסי הקופה. דמי ניהול אינם נגבים מעמיתי הקופה, אלא מועברים לחברה המנהלת על ידי המוסד לביטוח לאומי.

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהעמיתים הינו 39 אש"ח במסלול הלכתי, 165 אש"ח במסלול סיכון מועט, 79 אש"ח במסלול סיכון בינוני ו-89 אש"ח במסלול סיכון גבוה. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 9 בדבר הוצאות ישירות בדוח הכספי.

4. ניתוח מדיניות השקעה

א. מדיניות ההשקעה

מידע בדבר מדיניות ההשקעה של מסלולי ההשקעה לשנת הדוח, פורט באתר האינטרנט של החברה המנהלת בכתובת:

<https://www.harel-group.co.il/about/harel-group/harel-pensia-and-gemel/Pages/investment-policy.aspx?isfromsearch=1>

ב. ניתוח והסבר שינויים מהותיים בסעיפי ההשקעות לעומת שנה קודמת

להלן תמצית השינויים בשוק ההון והתייחסות חטיבת ההשקעות של החברה אליהם:

נושא	תיאור פעולות החברה
השינוי במדד המחירים לצרכן, התפתחויות האינפלציה והגורמים להשפעה על עליית המדד	על פי המדד האחרון הידוע בסוף 2019, מדד המחירים לצרכן עלה ב-12 החודשים האחרונים ב-0.3% בלבד, מתחת ליעד האינפלציה. סעיף הדיור היה התורם העיקרי לעלייה במחירים לצד עלייה במחירי המזון (ללא ירקות ופירות) ואחזקת הדירה, כאשר סעיף התחבורה-והתקשורת היה התורם העיקרי לירידה במחירים. בסיכום 2019, נרשמה ירידה בציפיות לאינפלציה לאורך כל העקום, בעיקר במחצית השנייה של השנה, בשל הפתעה כלפי מעלה של חלק מהמדדים, חוזקו של השקל והירידה במחיר הנפט בעולם. החברה פעלה להקטין במהלך השנה את שיעור החשיפה שלה לאפיקים צמודי מדד במינונים נמוכים.
שער החליפין של השקל	בסיכום שנת 2019 השקל התחזק ב-8.3% מול סל המטבעות של בנק ישראל; 7.8% ייסוף מול הדולר ו-9.6% ייסוף מול האירו. עיקר הייסוף חל במחצית הראשונה של השנה. העלייה בעודף בחשבון השוטף של מאזן התשלומים, המשך רכישות של חברות ישראליות ע"י משקיעים זרים והחזקה (היחסית) של הכלכלה תרמו לכך. החברה פעלה לשמור על שיעור חשיפה למט"ח נמוך ביחס למתחרים ברמה של בין 40%-ל-60% משיעור החשיפה לחו"ל.
התפתחות שעורי ריבית	ריבית בנק ישראל נותרה ללא שינוי על 0.25% במהלך כל שנת 2019. במהלך הרבעון האחרון של השנה הבנק אותה שהריבית תישאר ברמתה הנוכחית לזמן ממושך או אף תרד בעתיד, נוכח שהאינפלציה מתחת לגבול התחתון של היעד. בסיכום שנת 2019, עקום התשואות הממשלתי ירד בחדות לכל אורכו, בעיקר במחצית הראשונה של השנה. תרמו לכך הירידה המהירה בתשואות אג"ח הממשלתיות בעולם, בהובלת ארה"ב, יחד עם חוזקו של השקל והצפי להצטרפות ישראל למדד האג"ח הבינלאומי. החברה פעלה בתחילת הרבעון הרביעי להאריך מח"מ בשיעור קל לאור הערכה כי הריבית הארוכה תישאר נמוכה לאורך תקופה ארוכה.
ניתוח הגרעון בתקציב המדינה ומימונו	במהלך שנת 2019 חרגה הממשלה משמעותית מיעד הגרעון ובסוף שנת 2019 נוסק הגרעון ל-4 אחוזי תוצר. יחד עם זאת החוב בשקלים של מדינת ישראל נשאר נמוך יחסית סביב 60 אחוזי תוצר (בשל התחזקות השקל). החברה פעלה לשמור על חשיפה יציבה לחוב ממשלתי מקומי לאור הערכה כי העלאת הגרעון לא תפגע בביקוש לחוב ממשלה עקב גרעון אבסולוטי נמוך חוזקו של השקל והצטרפות צפויה של ישראל למדדי החוב הממשלתי הבינלאומיים ברבעון הראשון של 2020.

נושא	תיאור פעולות החברה
שוק המניות	בשנת 2019 נרשמו עליות חדות במרבית שווקי המניות בעולם. מדד MSCI העולמי (ברוטו במונחים דולריים), עלה ב-28.4% במהלך 2019 והמדד המקביל של השווקים המתעוררים עלה ב-18.9% במהלך 2019. בישראל מדד ת"א-125 עלה ב-21.3% במהלך 2019. החברה פעלה להעלות את שיעור החשיפה למניות בכל הקופות אליהם ניתן להיחשף למניות לאור ההערכה כי מניות יהוו מרכיב עדיף להשקעה בעולם של ריביות נמוכות אינפלציה נמוכה אך חיובית וצמיחה עולמית חיובית.
אג"ח קונצרני ומוצרי חוב	מרווחי האשראי על אגרות החוב הקונצרניות מול אג"ח הממשלתיים בארץ ירדו במהירות במהלך 2019. החברה הגדילה את שיעור החשיפה לאג"ח בדרוג גבוה לאור הערכה כי מרווחי האג"ח בדרוג נמוך נמוכים מדי, תוך הקפדה על בחינת הסיכון והתשואה, מגבלות החשיפה לתאגיד, לקבוצת תאגידים לקבוצות דירוג ומגבלות נוספות אשר אושרו בדירקטוריון החברה.
מוצרי מדדים	החברה המשיכה לנצל את הגידול בהיקפי הכספים שעוקבים באופן טכני אחרי המדדים בעיקר לצורך שיפור הרכבי תיק ההשקעות, כאשר ניירות ערך שעלו באופן מוגזם בכניסתם למדדים נמכרו על ידי החברה וניירות ערך שירדו באופן מוגזם עקב יציאתם מהמדדים נרכשו.
נכסים נגזרים לרבות אופציות על מדד מעו"ף, שקל/דולר, חוזים עתידיים	החברה שמרה על מדיניותה בתחום הנגזרים, לפיה הם משמשים בעיקר אמצעי להתאמה מהירה של הרכבי האפיקים בתיק להחלטות ועדות השקעה, לניהול יעיל של החשיפות לחו"ל ללא חשפה למטבע.
השקעות בנכסים אלטרנטיביים, לרבות נדל"ן, תשתיות והשקעות פרטיות	במהלך השנה, לנוכח התשואות הנמוכות בשוקי האג"ח הממשלתי והקונצרני, המשיכה חטיבת ההשקעות במאמצים למציאת השקעות ישירות באשראי, תשתיות, השקעות פרטיות ונדל"ן, תוך שמירה על רמת סיכון לא גבוהה ופיזור גבוה.

5. ניהול סיכונים

החוזר המאוחד, שער 5, חלק 1, פרק 10 - ניהול סיכונים, מסדיר תשתית להבנה, זיהוי ומדידה של סיכונים שוק, אשראי ונזילות הגלומים בנכסי ההשקעה המוחזקים כנגד חסכונות העמיתים בקופות גמל, למעקב שוטף אחריהם, לקבלת החלטות ולקביעת מדיניות המבוססות עליהם ולהבטחת מסגרת דיווחים מתאימה. החוזר מחייב מינוי מנהל סיכונים אובייקטיבי ובלתי תלוי במערך ההשקעות והאשראי של החברות המנהלות אשר יספק לדירקטוריון החברה המנהלת, הנהלתה, ועדת ההשקעה וועדת האשראי שלה תמונת מצב אובייקטיבית ומקיפה יותר אודות הסיכונים הגלומים בנכסי ההשקעה המוחזקים כנגד חסכונות העמיתים.

ניהול תיק ההשקעות של הקופה נעשה תוך חתירה לאיזון בין המטרה של השגת תשואה מקסימאלית על הנכסים לבין הסיכון הכרוך בהשקעות ורמת הנזילות הנדרשת כדי לממן פעילות זו ופעילות משיכות והעברות של כספים על ידי העמיתים.

דירקטוריון החברה קבע מדיניות השקעות אשר מגבילה את רמות החשיפה אליהן ניתן להגיע בכל אחד מאפיקי ההשקעה. מגבלות הדירקטוריון מחייבות את ועדת ההשקעות ומגבילות את רמת הסיכון של קופות הגמל המנוהלות על ידי החברה. ועדת ההשקעות דנה בשיבותיה בתמהיל ההשקעות של קופות הגמל המנוהלות על ידי החברה ומקבלת החלטות לגבי הקצאת הנכסים בין האפיקים השונים בהתאם להערכות סיכונים המבוססות על נתונים מאקרו כלכליים ותחזיות לגבי שוקי ההון וגורמי הסיכון. דיווחי ניהול סיכונים המוצגים לוועדת ההשקעות מציגים אומדנים להפסד פוטנציאלי הצפוי לתיק נכסים בשל התממשות סיכונים השוק. בכל התכנסות של ועדת ההשקעות ובהתבסס על מערכת BI, מציגה חטיבת ההשקעות חתכי חשיפה שונים של תיק ההשקעות.

הוועדה בוחנת ומתאימה את מדיניות ההשקעות וביצועה בשוטף לנוכח ההתפתחויות בנכסיה, במאפייני עמיתיה ובשוקים.

להלן פירוט הסיכונים המרכזיים להם חשופה הקופה ואופן הטיפול בהם :

א. מדיניות ניהול הסיכונים ותיאור השיטות וההערכות בחברה המנהלת

לעניין פירוט מדיניות ניהול הסיכונים ותיאור השיטות וההערכות בחברה המנהלת של קופת הגמל ראה ביאור 24 בדוחות הכספיים של החברה המנהלת.

ב. סיכונים נזילות

סיכון נזילות ניתן לפיצול על פני שני רבדים : סיכון נזילות ברמת קופת גמל, וסיכון נזילות ברמה מקרו כלכלית.

הסיכון ברובד הראשון נובע מאי ודאות לגבי שינויים אפשריים בהיקף משיכת כספים מהקופה, העשויים להביא למצב בו הקופה תידרש לממש במהירות נכסים בהיקף ניכר על מנת לשלם לעמיתים המושכים או המניידים לקופות אחרות. סיכון זה קשור בהיקף חסכון העמיתים הזכאים למשיכה אל מול אורך החיים הממוצע של נכסי הקופה ונזילותם וכן מגורמים חיצוניים של הגברת תחרות ומעבר בין קופות גמל.

הסיכון ברובד השני נובע מהאפשרות של שינוי טעמי העמיתים בכלל קופות הגמל. מצב זה יכול לגרום למימוש סכומי כספים גדולים בפרק זמן קצר. דרישה כזו עלולה לסכן את יציבות שוק ההון והכספים בארץ. לצורך ניהול סיכון הנזילות קופת הגמל מחזיקות בנכסים נזילים, כגון מזומנים, שווי מזומנים ופיקדונות לתקופה של עד חודש ימים וכן בנכסים בעלי סחירות גבוהה שניתנים למימוש בקלות יחסית.

ניהול הקופות בשיטת סלי השקעה, מקטין חשיפה לסיכון נזילות בכלל ובקופות הקטנות בפרט.

ניתוח נילות הקופה

ליום 31 בדצמבר 2019 נכסים נטו (באלפי ש"ח)				
הראל חיטון לילד - מסלול סיכון גבוה	הראל חיטון לילד - מסלול סיכון בינוני	הראל חיטון לילד - מסלול סיכון מועט	הראל חיטון לילד - מסלול הלכתי	נילות (בשנים)
124,817	105,892	216,317	193,362	נכסים נזילים וסחירים
-	5,398	11,333	-	מח"מ של עד שנה
-	23,201	47,312	-	מח"מ מעל שנה
145	467	5,338	(661)	אחרים
124,962	134,958	280,300	192,701	סה"כ

ועדת ההשקעות אישרה מודל למעקב אחר סיכון הנזילות בפעילות הקופה. מדדי הנזילות מביאים בחשבון מצבי קיצון של משיכות בקופות כולל העברות בין קופות ואת נזילות הנכסים בתיקים במצבי משבר שונים. ועדת ההשקעות בוחנת על בסיס תקופתי את העמידה ברמת הנזילות ביחס למדדי הנזילות שנקבעו ובוחנת באופן שוטף את צרכי הנזילות והתאמתם לנכסי הקופה על מנת להיערך מראש לשינויים ברמת הנזילות הנדרשת.

הקופה אינה נתקלת בקשיי נזילות ובקשיים למימון תשלומים לעמיתים מושכים או המנידים החוצה, והיא שומרת על רמת נזילות מספקת כאמור. לאור היקף נכסיה של הקופה, והעובדה כי מרבית נכסיה הינם סחירים ובני מימוש מהיר ולמרות ששיעור הסכומים שעמיתים רשאים למשוך מהקופה הינו 2.93%-8.16% (ראה פרוט לפי מסלולים בסעיף 2 לעיל), הקופה אינה צופה בעיות נזילות בשנים הקרובות. נכון לסוף שנת 2019, כ- 87% מנכסי הקופה הושקעו בנכסים נזילים או סחירים (כ- 100% במסלול הלכתי, כ- 77% במסלול סיכון מועט, כ- 78% במסלול סיכון בינוני וכ- 100% במסלול סיכון גבוה).

מבחינת הרכב נכסי הקופה והערכות ההנהלה, הנהלת החברה המנהלת סבורה כי סך הכספים הסחירים והנזילים וצפי ההפקדות מהווים כרית בטחון מספקת לצמצום התממשות סיכון הנזילות כאמור לעיל.

ג. סיכוני שוק

סיכוני שוק בניהול פעילות קופת הגמל נובעים מאפשרות לשחיקת שווי נכסי קופת הגמל כתוצאה משינויים במחירי ניירות ערך, מחירי נדל"ן, שערי ריבית, שערי חליפין ואינפלציה ומפתיחת מרווחי האשראי מול ריבית חסרת סיכון.

סיכוני שוק הקשורים בירידה הפוטנציאלית בערך הכלכלי של נכסי הקופה הינם כדלקמן:

1. סיכוני הצמדה: בשיקולי השקעה נלקחות בחשבון תחזיות אינפלציה ואלטרנטיבות השקעה, גם בהיבט של בסיס הצמדה. הקופה מבצעת את השקעותיה ברכיבים צמודים ולא צמודים בהתאם לסביבת האינפלציה והתחזיות העתידיות שלפניה.
2. סיכון שער חליפין: לקופה חשיפה לנכסים צמודי מט"ח בעיקר כתוצאה מהשקעות בנכסים זרים ולכן בשיקולי ההשקעה נלקחות בחשבון תחזיות לשינויים בשערי חליפין, בעיקר ביחס לדולר.
3. סיכוני ריבית: לשינויים בשערי הריבית השפעה על אגרות החוב המוחזקות על ידי הקופה ועל פקדונות והלוואות ובאמצעותן על שווי נכסי הקופה. בעת קבלת החלטות השקעה וקביעת משך החיים הממוצע של הנכסים נלקחים בחשבון הנחות ותחזיות לגבי שינויי ריבית והשפעתם על תיק ההשקעות של הקופה. הקופה מטפלת בסיכוני ריבית על ידי שינוי באורך החיים הממוצע הכולל של מכשירים נושאי ריבית בכל אפיק, פיזור וחשיפה לסוגי ריביות שונות.
4. סיכון מניות: ההפסד שעלול להגרם לקופה כתוצאה מירידה במחירי המניות הנסחרות בארץ ובחו"ל.
5. סיכון מרווח אשראי: הפסד הנובע מפתיחת מרווחי האשראי מול ריבית חסרת סיכון.
6. סיכון נדל"ן: ההפסד שעלול להגרם מירידת ערך של ההשקעות בנדל"ן.

החברה המנהלת מתמודדת עם מכלול הגורמים המרכיבים את סעיף סיכוני השוק באמצעות קביעת תמהיל השקעות מפוזר המכיל, בין היתר, מניות, אגרות חוב צמודות ולא צמודות, הלוואות, נדל"ן, חשיפה למט"ח, קרנות השקעה ותעודות סל. נכסי הקופות מפוזרים גם בהשקעות בשווקים הבין לאומיים. שימוש בנגזרים נעשה למטרות הגנה ולמטרות יצירת חשיפה ונכלל בדוחות הבקרה.

דירקטוריון החברה קבע מדיניות השקעות אשר מגבילה את רמות החשיפה אליהן ניתן להגיע בכל אחד מאפיקי ההשקעה. מגבלות הדירקטוריון מחייבות את ועדת ההשקעות ומגבילות את רמת הסיכון של קופות הגמל המנוהלות על ידי החברה. מגבלות הדירקטוריון מחייבות ביצוע פיזור בין אפיקי ההשקעה השונים ומונעות חשיפה גבוהה לאפיק השקעה אחד.

ועדת ההשקעות דנה בשיבותיה בתמהיל ההשקעות של קופות הגמל המנוהלות על ידי החברה ומקבלת החלטות לגבי הקצאת הנכסים בין האפיקים השונים בהתאם להערכות סיכונים המבוססות על נתונים מאקרו כלכליים ותחזיות לגבי שוקי ההון וגורמי הסיכון. מדדי סיכונים המוצגים לוועדת השקעות כוללים תרחישי קיצון והשוואת מדדי ביצועים וסיכונים לתיקי סמן. ועדת השקעות מקבלת מדי ועדה דיווח בדבר חשיפה ענפית, חשיפה גיאוגרפית וחשיפה מטבעית.

(1) סיכון מדד וסיכון מטבע

הראל גמל השקעה לילד - מסלול הלכתי

ליום 31 בדצמבר 2019			
לא צמוד	בהצמדה למדד	במטבע חוץ או	סך הכל
אלפי ש"ח	המחירים לצרכן	בהצמדה אליו	אלפי ש"ח
138,644	48,410	5,647	192,701
(29,673)	(389)	30,062	-
108,971	48,021	35,709	192,701

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים
במונחי דלתא
סך הכל

הראל גמל השקעה לילד - מסלול סיכון מועט

ליום 31 בדצמבר 2019			
לא צמוד	בהצמדה למדד	במטבע חוץ או	סך הכל
אלפי ש"ח	המחירים לצרכן	בהצמדה אליו	אלפי ש"ח
136,501	88,918	54,881	280,300
23,377	(421)	(22,956)	-
159,878	88,497	31,925	280,300

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים
במונחי דלתא
סך הכל

הראל גמל השקעה לילד - מסלול סיכון בינוני

ליום 31 בדצמבר 2019			
לא צמוד	בהצמדה למדד	במטבע חוץ או	סך הכל
אלפי ש"ח	המחירים לצרכן	בהצמדה אליו	אלפי ש"ח
65,906	28,944	40,108	134,958
13,938	(121)	(13,817)	-
79,844	28,823	26,291	134,958

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים
במונחי דלתא
סך הכל

הראל גמל השקעה לילד - מסלול סיכון גבוה			
ליום 31 בדצמבר 2019			
לא צמוד	בהצמדה למדד	במטבע חוץ או	סך הכל
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
70,146	655	54,161	124,962
24,959	-	(24,959)	-
95,105	655	29,202	124,962

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים
במונחי דלתא
סך הכל

(2) סיכון ריבית

להלן ניתוח רגישות ביחס להשפעת השינוי בשיעור הריבית על התשואה של קופת הגמל:

ניתוח רגישות לשינוי בשיעור הריבית (א) (ב)		ליום 31 בדצמבר 2019
-1%	+1%	
אחוזים		
3.04	(2.73)	הראל חיסכון לילד - מסלול הלכתי
3.10	(2.81)	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון מועט
2.13	(1.93)	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון בינוני
0.10	(0.10)	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון גבוה

(א) ניתוח הרגישות ביחס לשינוי בריבית הינו גם ביחס למכשירים בריבית קבועה וגם ביחס למכשירים בריבית משתנה. ביחס למכשירים בריבית קבועה, החשיפה הינה ביחס לערך הפנקסני של המכשיר וביחס למכשירים בריבית משתנה, החשיפה הינה ביחס לתזרים המזומנים מהמכשיר הפיננסי. לצורך חישוב ניתוח הרגישות נלקח בחשבון שינוי בריבית מתחילת השנה גם לגבי נכסים שנרכשו במהלך השנה.

(ב) ניתוח הרגישות כולל אך ורק סעיפים אשר ערכם מושפע באופן ישיר כתוצאה משינוי בשיעור הריבית. בהתאם לכך, לא מובאות בחשבון השפעות עקיפות כגון השפעה של קרנות נאמנות שמשקיעות בנכסי חוב.

(3) פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות במכשירים הוניים

להלן פירוט החשיפה לענפי משק בגין השקעה במניות:

הראל גמל השקעה לילד - מסלול סיכון מועט					
ליום 31 בדצמבר 2019					
נ"א 125	נשחרות במדד	נשחרות במדד	מניות היתר	לא סחיר	בחו"ל
ת"א 125	נשחרות במדד	נשחרות במדד	מניות היתר	לא סחיר	בחו"ל
מס"ב	מס"ב	מס"ב	מס"ב	מס"ב	מס"ב
2,261	27	-	-	-	2,288
282	-	-	-	-	282
233	-	-	-	-	375
746	12	145	1,163	2,066	13.53
1,576	206	-	837	2,619	17.16
2,308	143	-	2,356	4,807	31.48
1,222	104	-	527	1,853	12.14
491	141	-	-	632	4.14
242	33	-	68	343	2.25
9,361	666	145	5,093	15,265	100.00

ענף משק
בנקים
ביטוח
ביומד
טכנולוגיה
מסחר ושרותים
נדל"ן ובינוי
תעשייה
השקעה ואחזקות
נפט וגז
סך הכל

הראל גמל השקעה לילד - מסלול סיכון בינוני

%	סך הכל	ליום 31 בדצמבר 2019		
		נשחרות במדד מניות היתר	נשחרות במדד ת"א 125	אלפי ש"ח
מסה"כ		בחו"ל		
17.98	4,120	-	49	4,071
2.22	508	-	-	508
2.95	675	255	-	420
13.32	3,053	1,690	22	1,341
20.62	4,728	1,524	370	2,834
20.66	4,737	326	257	4,154
14.59	3,345	959	188	2,198
4.96	1,136	-	254	882
2.70	618	123	59	436
100.00	22,920	4,877	1,199	16,844

ענף משק

בנקים
ביטוח
ביומד
טכנולוגיה
מסחר ושרותים
נדל"ן ובינוי
תעשייה
השקעה ואחזקות
נפט וגז

סך הכל

**הראל גמל השקעה לילד - מסלול
סיכון גבוה**

%	סך הכל	ליום 31 בדצמבר 2019		
		נשחרות במדד מניות היתר	נשחרות במדד לא סחיר	ת"א 125
מסה"כ		בחו"ל	אלפי ש"ח	
17.73	8,982	-	-	107
2.19	1,109	-	-	-
2.90	1,471	556	-	915
13.46	6,820	3,846	-	49
20.98	10,634	3,644	-	808
20.39	10,328	711	-	562
14.79	7,491	2,288	1	409
4.90	2,480	-	-	554
2.66	1,347	268	-	128
100.00	50,662	11,313	1	2,617
				36,731

ענף משק

בנקים
ביטוח
ביומד
טכנולוגיה
מסחר ושרותים
נדל"ן ובינוי
תעשייה
השקעה ואחזקות
נפט וגז

סך הכל

ד. סיכוני אשראי

סיכון אשראי הוא הסיכון לאי עמידת צד שלישי בהתחייבויותיו. סיכוני אשראי יכולים לנבוע, בין היתר, מאי עמידה במועדי החזר, היעדר יכולת פירעון, מימוש ביטחונות בערך פחות מהמוערך או מירידת ערך כתוצאה משינוי בדירוג אשראי.

מדיניות ניהול סיכוני האשראי של החברה מתבססת על פיזור וגיוון תיק האשראי וניהול סיכונים מבוקר, באופן שיתרום להשגת תשואה הולמת עבור הסיכון הניטל, בהתאם למגבלות שהוגדרו, תוך הבנת פרופיל סיכון האשראי של החברה ופירוט תחומי אחריותם של הגורמים המעורבים בתהליכי זיהוי, מדידה, ניטור ובקרה של סיכון האשראי. המסגרת למתן וניהול אשראי כוללת גם נהלים ומתודולוגיות, על פיהם יש לפעול.

פעילות האשראי נעשית בכפוף לתקנות ההשקעה ולחוזרי המפקח בנושא ניהול סיכוני אשראי ובהתאם למדיניות שנקבעה על ידי הדירקטוריון ולהחלטות פרטניות של ועדות ההשקעה השונות. תקנות ההשקעה קובעות מגבלות חשיפה ללווה בודד ולקבוצת לוויים וכן מגבלות על מתן אשראי בהתאם לסוגי בטחונות וכיוצ"ב. חוזרי המפקח בנושא ניהול סיכוני אשראי מתווים תשתית לתמיכה ניהולית, מקצועית ותפעולית ומטרתם להבטיח קיומם של מנגנוני בקרה ופיקוח לניהול סיכוני אשראי להם חשופה הקופה. בהתאם לחוזרי המפקח בנושא ניהול סיכוני אשראי מינו הגופים המוסדיים בקבוצה מנהל מערך אשראי לא סחיר, ונקבעו נהלים העוסקים בניהול סיכוני אשראי. פרק 4 - ניהול נכסי השקעה, שער 5, חלק 2 לחוזר המאוחד קובע הוראות לקביעת פרמטרים להתייחסות גופים מוסדיים המעמידים אשראי באמצעות רכישת אגרות חוב לא ממשלתיות, ובין היתר, באמצעות הרחבת תהליך האנליזה המתקיים בחטיבת ההשקעות טרם רכישת איגרת חוב וקביעת מדיניות ביחס לרכישת איגרות חוב, הכוללת, בין היתר, הכללת תניות חוזיות שונות ואמות מידה פיננסיות. בעקבות חוזר המפקח בנושא טיפול בחובות בעייתיים ופעולות לגביית חוב, הוקם פורום חוב ומונה מנהל לפורום אשר תפקידו להעריך מצב חובות בעייתיים ולהבטיח כי מתקיימים תהליכי מעקב ובקרה שוטפים.

מדיניות החשיפה לאשראי, אשר אושרה על-ידי הדירקטוריון, מתייחסת למגבלות לחשיפה כוללת לקבוצת לוויים ולחמשת הבנקים הגדולים, מגבלות חשיפה לנכסי חוב על פי דירוג והאצלת סמכויות שונות לחטיבת ההשקעות, ועדת אשראי, ועדות השקעה והדירקטוריונים האמורים.

טרם מתן אשראי לא סחיר מתבצע תהליך, באמצעות מודל דירוג פנימי, להערכת איתנות הגופים אליהם נחשפת הקופה ויכולת הפירעון שלהם. כמו כן הקופה עוקבת באופן שוטף אחר יכולת הפירעון ואיכות הבטוחות. בנוסף, מתבצעת הערכת סיכוני אשראי לא סחיר בקופה הן באמצעות מעקב אחר הדירוג הממוצע, והן באמצעות מודל המאפשר לכמת את גובה הסיכון האשראי בתוחלת ומקרה קיצון.

ברמת התיק הכולל מתבצע באגף ניהול סיכונים כימות של סיכוני האשראי הגלומים בנכסי ההשקעה, באמצעות בחינת הדירוג הממוצע של החוב הלא ממשלתי בתיקים האמורים והערכת ההפסד הצפוי (Expected Loss) וההפסד הלא-צפוי (Un expected Loss) בגין סיכוני האשראי הלא סחיר. ברמת עסקה פרטנית – מתקבלת חוות דעת בלתי תלויה של אגף ניהול סיכונים לעסקאות משמעותיות ולעסקאות גדולות או מורכבות, בהתאם לפרמטרים שהוגדרו.

(1) חלוקת נכסי חוב על פי מיקומם

ליום 31 בדצמבר 2019

הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון גבוה		הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון בינוני		הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון מועט			הראל חיסכון לילד - מסלול הלכתי
סחירים	סה"כ	שאינם		סה"כ	שאינם		סחירים
		סחירים	סחירים		סחירים	סחירים	
אלפי ש"ח							
25,654	69,989	23,136	46,853	207,026	46,770	160,256	177,670
-	12,912	5,463	7,449	27,517	11,875	15,642	-
25,654	82,901	28,599	54,302	234,543	58,645	175,898	177,670

בארץ

בחו"ל

סך הכל נכסי חוב

(2) פירוט נכסי חוב בחלוקה לדירוגים

נכסי חוב בארץ

ליום 31 בדצמבר 2019			
דירוג מקומי (*)			
הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון גבוה	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון בינוני	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון מועט	הראל חיסכון לילד - מסלול הלבתי
אלפי ש"ח			

23,662	31,092	124,047	177,670
975	10,254	26,087	-
791	4,928	9,449	-
57	153	193	-
169	426	480	-
25,654	46,853	160,256	177,670

נכסי חוב סחירים בארץ

אגרות חוב ממשלתיות
אגרות חוב קונצרניות ונכסי חוב אחרים בדירוג:
AA ומעלה
BBB עד A
נמוך מ-BBB
לא מדורג

סך הכל נכסי חוב סחירים בארץנכסי חוב שאינם סחירים בארץ

אגרות חוב קונצרניות ופיקדונות בבנקים ובמוסדות פיננסיים בדירוג:
AA ומעלה
BBB עד A
נמוך מ-BBB
לא מדורג

הלוואות בשיעבוד מניות המקנות שליטה

הלוואות לאחרים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים בארץ

-	1,993	3,976	-
-	101	208	-
-	20	37	-
-	3	8	-
-	342	685	-
-	20,677	41,856	-
-	23,136	46,770	-
25,654	69,989	207,026	177,670

סך הכל נכסי חוב בארץ

-	8,673	17,623	-

מזה - נכסי חוב בדירוג פנימי (**)

(*) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג שאישר הממונה. נתוני הדירוג הומרו לסמלי הדירוג של S&P בהתאם למקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל בתוכו A- ועד A+.

(**) בהתאם לחוזרי הממונה 15-9-2007 ו- 16-9-2007 קיימת בחברה תשתית ארגונית וניהולית לניהול האשראי, במסגרת זו מבצעת החברה מעקב ובחינה על כל נכסי החוב בהם השקיעה. לנכסי חוב להם לא קיים דירוג חיצוני שניתן על ידי חברה מדרגת, מבוצע דירוג פנימי על ידי החברה. נכסי החוב המוצגים לעיל כנכסים בדירוג פנימי הנם אלו שלהם לא קיים דירוג חיצוני כאמור. ראה בנוסף סעיף 5 להלן.

נכסי חוב בחו"ל

ליום 31 בדצמבר 2019	
דירוג בינלאומי (*)	
הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון בינוני	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון מועט
אלפי ש"ח	
48	102
444	932
6,027	12,655
803	1,685
127	268
7,449	15,642
88	192
5,375	11,683
5,463	11,875
12,912	27,517
2,935	6,382

נכסי חוב סחירים בחו"ל

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות ונכסי חוב אחרים בדירוג:

A ומעלה

BBB

נמוך מ-BBB

לא מדורג

סך הכל נכסי חוב סחירים בחו"לנכסי חוב שאינם סחירים בחו"ל

אגרות חוב קונצרניות ופיקדונות בבנקים ובמוסדות פיננסיים בדירוג:

לא מדורג

נכסי חוב אחרים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים בחו"לסך הכל נכסי חוב בחו"ל

מזה - נכסים מדורגים בדירוג פנימי (**)

(*) המקורות לרמת הדירוג בחו"ל הינם חברות הדירוג אשר אושרו על-ידי הממונה *S&P, Moody's* ו-*Fitch*. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(**) בהתאם לחוזרי הממונה 15-9-2007 ו-16-9-2007 קיימת בחברה תשתית ארגונית וניהולית לניהול האשראי, במסגרת זו מבצעת החברה מעקב ובחינה על כל נכסי החוב בהם השקיעה. לנכסי חוב להם לא קיים דירוג חיצוני שניתן על ידי חברה מדרגת, מבוצע דירוג פנימי על ידי החברה. נכסי החוב המוצגים לעיל כנכסים בדירוג פנימי הנם אלו שלהם לא קיים דירוג חיצוני כאמור. ראה בנוסף סעיף 5 להלן.

(3) שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן

השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים, נקבע באמצעות היותן אומדן תזרימי המזומנים הצפויים בגינם. שיעורי ההיוון אינם מתבססים על דירוג האשראי של הנכס אלא על חלוקת השוק הסחיר לעשירונים בהתאם לתשואה לפדיון של נכסי החוב וקביעת מיקום של הנכס הלא סחיר באותם עשירונים וזאת בהתאם לפרמיית הסיכון הנגזרת ממחירי עסקאות/הנפקות בשוק הלא סחיר. מודל זה מביא לידי ביטוי באופן עדכני יותר שינויים בפרמיית הסיכון של נכסי החוב, כפי שאלו משתקפים בשוק הסחיר בהתאם לשינויים באותו עשירון.

הריביות הממוצעות המשוקללות בגין כל אחת מקבוצות הדירוג המוצגות להלן הינן בהתאם לנכסים הכלולים בכל קבוצת דירוג:

ליום 31 בדצמבר 2019			
הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון גבוה	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון בינוני	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון מועט	נכסי חוב שאינם סחירים לפי דירוג (*):
באחוזים			
-	1.41	1.43	AA ומעלה
-	2.42	2.48	A
-	2.36	2.37	BBB
-	3.21	3.21	נמוך מ-BBB
50.00	3.33	3.37	לא מדורג

(*) המקורות לרמת דירוג מקומי הינן חברות הדירוג "מעלות" ו"מדורג". נתוני חברת מדורג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמה: דירוג A כולל A- ועד A+.

המקורות לרמת הדירוג בחו"ל הינן חברות הדירוג אשר אושרו על ידי הממונה *S & P, Mood's* ו *Fitch*.

לעניין דירוג פנימי ראה סעיף 5 להלן.

(4) פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות בנכסי חוב סחירים ושאנים סחירים

ליום 31 בדצמבר 2019							
הראל חיסכון לילד - מסלול הלבתי		הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון מועט		הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון בינוני		הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון גבוה	
סכום	%	סכום	%	סכום	%	סכום	%
אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ
ענף משק							
-	-	-	-	-	-	-	-
בנקים	-	20,653	8.81	8,330	10.05	462	1.80
ביטוח	-	2,921	1.25	1,734	2.09	214	0.83
טכנולוגיה	-	931	0.40	448	0.54	4	0.02
מסחר	-	33,397	14.24	16,343	19.71	203	0.79
ושרותים	-	41,565	17.71	19,406	23.42	750	2.92
נדל"ן ובינוי	-	3,569	1.52	1,627	1.96	46	0.18
תעשייה	-	6,425	2.74	3,368	4.06	272	1.06
השקעה	-	933	0.40	505	0.61	41	0.16
ואחזקות	-	-	-	-	-	-	-
נפט וגז	-	-	-	-	-	-	-
אג"ח	-	-	-	-	-	-	-
ממשלתי	177,670	124,149	52.93	31,140	37.56	23,662	92.24
סך הכל	177,670	234,543	100.00	82,901	100.00	25,654	100.00

(5) ביום 7 ביולי 2013, בהמשך לאישור מיום 15 במאי 2011, אישר הממונה להראל חברה לביטוח בע"מ (להלן - "הראל ביטוח") שימוש במודל פנימי לדירוג אשראי, שפותח על ידי הראל ביטוח. מודל זה ישמש את הראל ביטוח ואת יתר הגופים המוסדיים בקבוצת הראל. בהתאם לתנאי האישור, הדירוג על פי המודל הפנימי ייחשב כדירוג המקביל של חברה מדרגת, בכפוף לתנאים הבאים:

- א) השימוש במודל יעשה במסגרת המבנה, המתודולוגיה והנהלים שהוצגו בתהליך בחינת המודל.
- ב) המודל יהא תקף להערכת אשראי למעט: בנקים וחברות ביטוח, אשראי מגובה נכס בסיס (ישיר או מכשירים מורכבים), נדל"ן יזמי ומימון פרויקטים.
- ג) כל שינוי מהותי במבנה המודל יהא טעון אישור מראש של הממונה.

ה. סיכונים גיאוגרפיים

סיכון גאוגרפי הינו סיכון להפסד הנובע מחשיפה של תיק ההשקעות בצורה ישירה או עקיפה, דרך השקעה בחברות שיש להן פעילות עסקית במדינה, לאירוע שלילי באותה מדינה או אזור גיאוגרפי. אירוע כזה עשוי להתעורר למשל על רקע עימות בטחוני באזור, משבר כלכלי במדינה עצמה או אצל שותפת סחר מהותית. סיכון גיאוגרפי עשוי לבוא לידי ביטוי בעלייה באירועי חדלות פירעון של ממשלות ועסקים ו/או ירידה בשווי נכסים הוניים (נדל"ן, מניות וכד').

להלן החשיפה הגיאוגרפית עבור הנכסים השונים בהתאם למקום הסיכון הסופי, או בהתאם למקום בו הונפק או נסחר הנכס, במקרים בהם לא ניתן היה לזהות את מקום החשיפה הסופית:

הראל גמל השקעה לילד - מסלול הלכתי

ליום 31 בדצמבר 2019					
אגרות חוב ממשלתיות	השקעות אחרות	סה"כ חשיפה מאזנית	נגזרים במונחי דלתא	סך הכל	
אלפי ש"ח					
-	2,415	2,415	-	2,415	צרפת
-	3,964	3,964	28,944	32,908	ארצות הברית
177,670	10,628	188,298	30,093	218,391	ישראל
-	(1,976)	(1,976)	12,587	10,611	אחר
177,670	15,031	192,701	71,624	264,325	סך הכל

הראל גמל השקעה לילד - מסלול
סיכון מועט

ליום 31 בדצמבר 2019

סך הכל	נגזרים במונחי דלתא	סה"כ חשיפה מאזנית	השקעות אחרות	קרנות נאמנות אלפי ש"ח	קרנות ותעודות סל	מניות	אגרות חוב קונצרניות	אגרות חוב ממשלתיות
4,127	-	4,127	1,801	22	473	127	1,704	-
3,788	(101)	3,889	226	53	463	604	2,543	-
6,199	-	6,199	633	5,489	-	77	-	-
33,183	6,508	26,675	10,656	2,017	1,392	4,734	7,876	-
224,667	(18)	224,685	54,393	23	913	7,724	37,483	124,149
15,358	633	14,725	1,410	2,011	3,625	1,999	5,680	-
<u>287,322</u>	<u>7,022</u>	<u>280,300</u>	<u>69,119</u>	<u>9,615</u>	<u>6,866</u>	<u>15,265</u>	<u>55,286</u>	<u>124,149</u>

בריטניה

צרפת

לוקסמבורג

ארצות הברית

ישראל

אחר

סך הכל

הראל גמל השקעה לילד - מסלול
סיכון בינוני

ליום 31 בדצמבר 2019

אגרות חוב	אגרות חוב	מניות	קרנות	קרנות	השקעות	סה"כ	נגזרים	סך הכל
ממשלתיות	קונצרניות		ותעודות סל	נאמנות	אחרות	חשיפה	במונחי	
				אלפי ש"ח		מאזנית	דלתא	
-	824	230	872	41	567	2,534	-	2,534
-	33	298	1,282	309	2	1,924	-	1,924
-	1,211	99	854	97	416	2,677	(186)	2,491
-	30	371	430	76	468	1,375	(136)	1,239
-	-	2	957	608	-	1,567	145	1,712
-	-	-	-	2,613	290	2,903	-	2,903
-	774	134	484	57	-	1,449	-	1,449
-	4,008	5,579	2,564	961	5,472	18,584	11,994	30,578
31,140	16,162	13,901	1,177	42	31,063	93,485	(33)	93,452
-	1,896	2,306	3,527	1,074	(343)	8,460	1,157	9,617
31,140	24,938	22,920	12,147	5,878	37,935	134,958	12,941	147,899

בריטניה

סין

צרפת

גרמניה

יפן

לוקסמבורג

שוויץ

ארצות הברית

ישראל

אחר

סך הכל

הראל גמל השקעה לילד - מסלול
סיכון גבוה

ליום 31 בדצמבר 2019

אגרות חוב	אגרות חוב	מניות	קרנות	קרנות	השקעות	סה"כ	נגזרים	סך הכל
ממשלתיות	קונצרניות		נאמנות	ותעודות סל	אחרות	חשיפה מאזנית	במונחי דלתא	
אלפי ש"ח								
-	9	515	2,254	106	91	2,975	-	2,975
-	2	272	1,302	-	23	1,599	248	1,847
-	4	688	3,312	799	1	4,804	-	4,804
-	-	254	2,206	250	1,075	3,785	(481)	3,304
-	5	815	1,111	198	1,101	3,230	(352)	2,878
-	-	5	2,474	1,571	1	4,051	373	4,424
-	-	307	1,251	146	-	1,704	-	1,704
-	151	12,721	6,621	-	2,739	22,232	30,996	53,228
-	-	1,916	631	170	(2,740)	(23)	2,915	2,892
23,662	1,793	30,312	2,488	92	10,363	68,710	(72)	68,638
-	-	986	1,245	173	-	2,404	-	2,404
-	28	1,871	5,932	1,007	653	9,491	(172)	9,319
23,662	1,992	50,662	30,827	4,512	13,307	124,962	33,455	158,417

בריטניה

קנדה

סין

צרפת

גרמניה

יפן

שוויץ

ארצות הברית

אירופה

ישראל

ש.מתעוררים-אחר

אחר

סך הכל

ו. גורמי סיכון נוספים המשפיעים על פעילות הקופה

הפעלת קופת גמל דורשת עמידה בכללי פעילות ודווח שנקבעו בחוקים ובתקנות. חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה 2005 מעניק סמכויות שונות ואמצעי אכיפה מגוונים לממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון לרבות סעיפי עונשין במקרה של אי עמידה בכללים והנחיות.

הקופה פועלת בתחום שוק ההון והחיסכון ארוך הטווח, בהם מתבצעת פעילות השקעה לצד פעילות מול העמיתים החוסכים בקליטת הפקדות, תשלומים וזיכויים ברווחים. פעילות זו חושפת את הקופה לסיכונים תפעוליים ולסיכונים הנובעים משינויי פסיקה וחקיקה כלליים ובתחום הפעילות הספציפי של הקופה. אי לכך פועלת הקופה בהתאם לנהלים מסודרים שגיבשה להסדרת התהליכים השונים בקופה, לרבות ביצוע בקורות ומעקב שוטף אחר הפעילות. כמו כן מלווה את פעילות הקופה יועץ משפטי ומנהל סיכונים.

הסיכון התפעולי שלוב בכלל הפעילויות, המוצרים, המערכות ותהליכי העבודה המבוצעים בחברה. לפיכך, קיימת חשיבות למודעות ולניהול הסיכון התפעולי בכל הרמות.

האחריות על הניהול השוטף של הסיכון התפעולי וביצוע הפעילויות למזעור הסיכון חלה על מנהלים בדרגות הניהול השונות בחברה, בתמיכה מקצועית של אגף ניהול סיכונים המופקד על הכוונה מתודולוגית ויישום המדיניות בראיית על. חלק מהסיכונים התפעוליים מנוהלים על-ידי גורמי בקרה נוספים, כגון מנהל אגף SOX, אכיפה וציות, אחראי אבטחת מידע ואחראי הערכות לשעת משבר.

החברה בוחנת באופן שוטף את החשיפה לסיכונים תפעוליים ונוקטת באמצעים להפחתת רמתם. אגף ניהול סיכונים מבצע הערכה עצמאית ובלתי תלויה של סיכונים תפעוליים, תוך שימת דגש מיוחד על סיכונים מעילות והונאות, סיכונים טכנולוגיים מידע וסייבר וסיכונים המשכיות עסקית.

אופי הפעילות, המבנה הארגוני ומדרג הסמכויות המייחדים את החברה וכן היקף הכספים המנוהלים על ידה, חושפים אותה גם לאפשרות של הונאות ומעילות מצד גורמים בתוך החברה וגורמים מחוץ לחברה. החברה הגדירה מדיניות הכוללת מסגרת עבודה שיטתית למניעה, איתור, דיווח ותגובה מצמצמת נזקים לאירועי מעילות והונאות. עיקרי המדיניות באים לידי ביטוי בנהלי העבודה של החברה, בתהליכי העבודה בפועל ובקוד האתי, שמטרתו להנחות את עובדי החברה בנושאי התנהגות, משמעת ואתיקה בעבודה.

בהתייחס לסיכונים משפטיים, כולל סיכונים ציית, היועץ המשפטי של החברה אחראי לניהול הסיכון המשפטי, מסתייע במידת הצורך ביועץ משפטי חיצוני ומעניק תמיכה ומענה לכלל ההיבטים המשפטיים של פעילות החברה. במסגרת זו, ניהולו השוטף של הסיכון המשפטי מתבטא בעיקר במתן ייעוץ משפטי שוטף לאורגנים המוסמכים בחברה בנושאים השונים הכרוכים בפעילות החברה, בהכנת מסמכי התקשרות ופוליסות ביטוח, בניהול הידע המשפטי בחברה, ובכלל זה עדכון הגורמים הרלבנטיים בשינוי הוראות דין ורגולציה לסוגיהם, אשר יש להם השלכה על עבודת החברה, בהתאמת מערך ההסכמים והנהלים לשינויים אלה ובעדכונים שוטפים של מערכות ההסכמים והמסמכים שבשימוש החברה, ובריקוז התביעות הייצוגיות נגד החברה והפיקוח על הגורמים המקצועיים המטפלים בהן מטעם החברה.

על מנת לקיים את אחריות החברה למלא אחר דרישות החוק פועלת בחברה ממונה על ציות ואכיפה, המסייעת לעובדי החברה לקיים את אחריותם לציית להוראות הרלבנטיות להם. בינואר 2012 החברה אימצה תכנית אכיפה, במסגרת יישום הוראות חוק הגברת האכיפה בשוק ההון, המתקן את חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א - 1981 וחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה - 2005, ומינתה את הגורמים שיהיו אחראים על יישומה ויפקחו על ביצועה.

בהתאם להוראות צו איסור הלבנת הון שנכנס לתוקפו במרס 2018 וחוזר גופים מוסדיים 2018-9-2 בנושא ניהול סיכונים הלבנת הון מפברואר 2018, החברה קבעה מדיניות ניהול סיכונים בנושא ומינתה אחראי למילוי חובות, בהתאם לדרישות הרגולציה, באופן שיבטיח קיומה של תשתית ארגונית מתאימה ואמצעים להפחתת הסיכון. כמו כן, החברה גיבשה נהלים ליישום מדיניות ניהול סיכונים הלבנת הון ומימון טרור, ועדכנה נהלים רלבנטיים, כך שיתייחסו, בין היתר, להליך של זיהוי והכרת הלקוח, לסיווג של חשבון בסיכון גבוה להלבנת הון ומימון טרור, לקיום בקרה שוטפת, לניהול רישומים ולדיווח. בנוסף, החברה אימצה גישה מבוססת סיכון, על מנת לזהות, להעריך ולהתמודד באפקטיביות עם סיכונים הלבנת הון ומימון טרור, במסגרתה בוצע סקר לזיהוי והערכה של סיכונים הלבנת הון ומימון הטרור בפעילויות השונות.

מערך טכנולוגי המידע הוא מרכיב מרכזי בתפעול וניהול התקין של החברה. דירקטוריון החברה אישר מסמך מדיניות בנושא ניהול טכנולוגיות המידע.

בחינת סיכונים ה-IT מתבצעת באופן שוטף, הן ברמת תהליכי ה-IT המהותיים המנוהלים בחברה והן ברמת מערכות המידע והתשתיות. הטיפול בסיכונים הנובעים מתהליכי IT מהותיים מבוצע כחלק מתפישת הבקרה המיושמת בהראל המשמר מחשבים, בהתאם לחוזר גופים מוסדיים 2010-9-4 בנושא "ניהול טכנולוגיות מידע בגופים מוסדיים". אגף ניהול סיכונים בשיתוף עם הראל המשמר מחשבים מבצעים סקר תקופתי להערכת ההשפעה הפוטנציאלית של סיכונים טכנולוגיות המידע על תהליכי הליבה בחברה.

החברה חשופה בפעילותה לסיכון סייבר אשר עלול לנבוע משימוש לא מורשה בזהות, הפרעה לפעילות על ידי פגיעה בפעילות הרשת או השבתת שירותים, פגיעה במערכות, גניבה של נכסים דיגיטליים, החדרה של קודים או תוכנות זדוניות, חדירה למערכת או חשיפת מידע. תפיסת ההגנה של החברה בניהול סיכונים סייבר ואבטחת מידע בנויה על שלוש שכבות: שכבת הגנה טכנולוגית, שכבת טיפול באירועים ושכבת רגולציה, ארגון ושיטות. בנוסף להיערכות תפעולית, החברה רכשה כסוי ביטוחי כנגד פשעי מחשב, בכללם אירועי סייבר. ביום 31 באוגוסט 2016 פורסם חוזר גופים מוסדיים 2016-9-14 בנושא "ניהול סיכונים סייבר בגופים מוסדיים". החוזר מגדיר עקרונות לניהול סיכונים סייבר בגוף מוסדי ומחייב לנהל סיכונים אלו. ההוראה מתייחסת, בין היתר, לנושאים הבאים: ממשל תאגידי- תפקידים ותחומי אחריות, הערכת סיכונים, הגנת סייבר, ניטור ובקרה, אבטחת מערכות, תקשורת ותפעול, ניהול משתמשים והרשאות, מיקור חוץ, שירותי מחשב בענן, אבטחה פיסית וסביבתית, אבטחת ערוצי קשר עם לקוחות וגורמים חיצוניים.

בהתייחס לסיכונים אבטחת מידע וסייבר, ובהתאמה לחוזר בנושא "ניהול סיכונים סייבר בגופים מוסדיים", הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים בקבוצה אימצו ואישרו מדיניות בנושא ניהול סיכונים סייבר. אגף ניהול סיכונים בשיתוף עם הראל המשמר מחשבים מבצעים סקר תקופתי על חשיפות החברה לסיכונים סייבר. בהתאם לחוזר גופים מוסדיים 2018-9-19 בנושא מיקור חוץ מיוני 2018, החברה קבעה מדיניות וגיבשה נוהלי עבודה, הכוללים בין היתר קווים מנחים וקריטריונים לקביעתה של פעילות כמהותית, עקרונות להתקשרות בהסכם למיקור חוץ ומנגנוני פיקוח, מעקב ובקרה אפקטיביים על פעילויות מהותיות שהוצאו למיקור חוץ. היערכות הקבוצה להמשך פעילות בעת משבר (DRP) והמשכיות עסקית מתבצעת בשני מישורים: הערכות לנפילת מערכות המחשוב והערכות לאירוע קטסטרופה במשרדים הראשיים. בנוסף, מתבצעים תרגולים במסגרת הקבוצה לאירוע משבית (קטסטרופלי), בו מתורגלים תהליכים לוגיסטיים נבחרים ומופעלות תוכנות ומערכות מרכזיות מהאתר החלופי.

למידע נוסף, ראה דיון בגורמי סיכון בסעיף 3.12 בדוח תיאור עסקי התאגיד של החברה המנהלת וביאור 13, בדבר התחייבויות והתקשרויות תלויות בדוחות הכספיים של הקופה.

גורמי סיכון על פי טיבם

בטבלה להלן מוצגים גורמי הסיכון על פי טיבם - סיכונים מקרו, סיכונים ענפיים, סיכונים גיאוגרפיים ככל שישנם וסיכונים מיוחדים לקופה, אשר דורגו, בהתאם להערכות סובייקטיביות איכותיות של הנהלת החברה המנהלת של הקופה בהתחשב בהיקף ובמאפייני פעילותה נכון לתאריך הדוח, בקטגוריות על פי השפעתם, ככל שניתן לגבי כל גורם סיכון, על קופת הגמל - השפעה גדולה, בינונית וקטנה.

השפעה קטנה	השפעה בינונית	השפעה גדולה	גורמי סיכון	
		√	סיכונים שוק	סיכונים מקרו
		√	האטה כלכלית בישראל	
		√	סיכונים אשראי	
	√		סיכון מחירי נכסים אחרים	
		√	שינויים רגולטוריים	סיכונים ענפיים
		√	סיכון נזילות	
	√		סיכונים תפעוליים	סיכונים מיוחדים לחברה

6. נושאים אליהם הפנה רואה החשבון את תשומת ליבו בחוות דעתו

רואה החשבון לא הפנה את תשומת הלב לעניינים מיוחדים בחוות דעתו.

7. בקורות ונהלים לגבי גילוי ובקרה פנימית על דיווח כספי

א. בקורות ונהלים לגבי הגילוי:

הנהלת הגוף המוסדי, בשיתוף המנכ"ל וסמנכ"ל הכספים של הגוף המוסדי, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הגוף המוסדי וסמנכ"ל הכספים הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי הנן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהגוף המוסדי נדרש לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

ב. בקרה פנימית על דיווח כספי:

במהלך התקופה המכוסה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2019 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי.

דודי לייזנר
מנכ"ל

מישל סיבוני
יו"ר הדירקטוריון

תאריך: 24 במרס 2020

הצהרה (Certification)

אני, דודי לייזנר מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של הראל חיסכון לילד (להלן: "קופת הגמל") לשנת 2019 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי ואת תוצאות הפעילות של קרן ההשתלמות וכן את השינויים בזכויות העמיתים והתנועה ב קופת הגמל למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של קופת הגמל; וכן-
(א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לקופת הגמל, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה המנהלת, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
(ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הממונה על שוק ההון;
(ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של קופת הגמל והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
(ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקופת הגמל; וכן-
5. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי הנוגע לקופת הגמל:
(א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה המנהלת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי הנוגע לקופת הגמל; וכן-
(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקופת הגמל.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

24 במרס 2020

דודי לייזנר, מנכ"ל

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי- הצהרות, דוחות וגילויים.

הצהרה (Certification)

אני, רם גבל מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של הראל חיסכון לילד (להלן: "קופת הגמל") לשנת 2019 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי ואת תוצאות הפעילות של קופת הגמל וכן את השינויים בזכויות העמיתים והתנועה בקופת הגמל למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
 4. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי של קופת הגמל; וכן-
(א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לקופת הגמל, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה המנהלת, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
(ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הממונה על שוק ההון;
(ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של קופת הגמל והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
(ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע קופת הגמל; וכן-
 5. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי הנוגע ל קופת הגמל:
(א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה המנהלת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי הנוגע ל קופת הגמל; וכן-
(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקופת הגמל.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

24 במרס 2020

רם גבל, סמנכ"ל כספים

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי- הצהרות, דוחות וגילויים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי

ההנהלה, בפקוח הדירקטוריון, של הראל חיסכון לילד (להלן: "קופת הגמל") אחראית לקביעתה וקיומה של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי. מערכת הבקרה הפנימית של קופת הגמל תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לדירקטוריון ולהנהלה של החברה המנהלת לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי החשבונאות מקובלים בישראל והוראות הממונה על שוק ההון. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה בפקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת החברה המנהלת בפקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של קרן ההשתלמות על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2019, הבקרה הפנימית של קופת הגמל על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

יו"ר הדירקטוריון : מישל סיבוני

מנכ"ל : דודי לידנר

סמנכ"ל כספים : רם גבל

תאריך אישור הדוח : 24 במרס 2020

הראל חיסכון לילד

קופת גמל לחיסכון לילד

דוחות כספיים

ליום

31 בדצמבר 2019

תוכן עניינים

3	דוח רואי החשבון המבקרים.....
4	דוח על המצב הכספי.....
7	דוח הכנסות והוצאות.....
11	דוח על השינויים בזכויות העמיתים.....
15	ביאור 1 - כללי.....
16	ביאור 2 - מדיניות חשבונאית.....
17	ביאור 3 - חייבים ויתרות חובה.....
18	ביאור 4 - נכסי חוב סחירים.....
19	ביאור 5 - נכסי חוב שאינם סחירים.....
19	ביאור 6 - מניות.....
20	ביאור 7 - השקעות אחרות.....
21	ביאור 8 - זכאים ויתרות זכות.....
22	ביאור 9 - הוצאות ישירות.....
24	ביאור 10 - תשואות מסלולי השקעה.....
24	ביאור 11 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים.....
24	ביאור 12 - מסים.....
25	ביאור 13 - התחייבויות תלויות והתקשרויות.....
25	ביאור 14 - אירועים לאחר תאריך הדיווח.....

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח רואי החשבון המבקרים לעמיתים של הראל חיסכון לילד

ביקרנו את הדוחות על המצב הכספי המצורפים של הראל חיסכון לילד (להלן- "הקופה") לימים 31 בדצמבר 2019 ו- 2018 ואת דוחות ההכנסות וההוצאות ואת הדוחות על השינויים בזכויות העמיתים לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון והנהלה של הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן- "החברה המנהלת"). אחריותנו היא לדוחות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973. על פי תקנים אלה, נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית.

ביקורת כוללת בדיקה מידגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון והנהלה של החברה המנהלת וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לדעות דעתנו.

לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את מצבה הכספי של הקופה ליום 31 בדצמבר 2019 ואת תוצאות פעולותיה והשינויים בזכויות העמיתים שלה לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם להוראות הדיווח והגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הקופה ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO) והדוח שלנו מיום 24 במרץ 2020 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הקופה.

סומך חייקין
רואי חשבון

24 במרץ 2020

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח רואי החשבון המבקרים לעמיתים של הראל חיסכון לילד בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הראל חיסכון לילד (להלן "הקופה") ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן "COSO"). הדירקטוריון והנהלה של הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן "החברה המנהלת") אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקופה ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הקופה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-PCAOB (Public Company Accounting Oversight Board) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקופה. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים כאלה שחשבונו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של קופת גמל הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם להוראות הדיווח והגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו. בקרה פנימית על דיווח כספי של קופת גמל כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי הקופה (לרבות הוצאתם מרשותה); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם להוראות הדיווח והגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של הקופה נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון והנהלה של החברה המנהלת; ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הקופה, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, החברה המנהלת קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקופה ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, את הדוחות הכספיים של הקופה לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 ולכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 והדוח שלנו, מיום 24 במרס 2020, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים.

סומך חייקין
רואי חשבון

24 במרס 2020

ליום 31 בדצמבר		ביאור	
2018	2019		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
43,274	43,531		רכוש שוטף
6,260	5,537	3	מזומנים ושווי מזומנים
49,534	49,068		חייבים ויתרות חובה
260,780	433,524	4	השקעות פיננסיות
51,057	87,244	5	נכסי חוב סחירים
46,056	88,847	6	נכסי חוב שאינם סחירים
41,711	78,710	7	מניות
399,604	688,325		השקעות אחרות
449,138	737,393		סך כל השקעות פיננסיות
4,796	4,472	8	סך כל הנכסים
444,342	732,921		זכאים ויתרות זכות
449,138	737,393		זכויות העמיתים
			סך כל ההתחייבויות וזכויות העמיתים

רם גבל
סמנכ"ל כספים

דודי לייזנר
מנכ"ל

מישל סיבוני
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים: 24 במרס 2020.

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ליום 31 בדצמבר 2019					
הראל חיסכון לילד - מסלול הלבתי	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון מועט	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון בינוני	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון גבוה	הראל חיסכון לילד - מסלול סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
13,451	9,799	9,547	10,734	43,531	רכוש שוטף מזומנים ושווי מזומנים חייבים ויתרות חובה
1,787	859	899	1,992	5,537	
15,238	10,658	10,446	12,726	49,068	
177,670	175,898	54,302	25,654	433,524	השקעות פיננסיות נכסי חוב סחירים נכסי חוב שאינם סחירים מניות השקעות אחרות
-	58,645	28,599	-	87,244	
-	15,265	22,920	50,662	88,847	
2,043	21,176	19,243	36,248	78,710	
179,713	270,984	125,064	112,564	688,325	
194,951	281,642	135,510	125,290	737,393	סך כל הנכסים
2,250	1,342	552	328	4,472	זכאים ויתרות זכות זכויות העמיתים סך כל ההתחייבויות וזכויות העמיתים
192,701	280,300	134,958	124,962	732,921	
194,951	281,642	135,510	125,290	737,393	

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ליום 31 בדצמבר 2018					
הראל חיסכון לילד - מסלול הלבתי	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון מועט	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון בינוני	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון גבוה	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
10,305	16,952	7,678	8,339	43,274	רכוש שוטף
2,588	894	1,009	1,769	6,260	מזומנים ושווי מזומנים
12,893	17,846	8,687	10,108	49,534	חייבים ויתרות חובה
106,368	103,053	37,005	14,354	260,780	השקעות פיננסיות
-	33,740	17,317	-	51,057	נכסי חוב סחירים
-	6,108	10,721	29,227	46,056	נכסי חוב שאינם סחירים
1,534	11,252	10,976	17,949	41,711	מניות
107,902	154,153	76,019	61,530	399,604	השקעות אחרות
120,795	171,999	84,706	71,638	449,138	סך כל השקעות פיננסיות
1,911	809	721	1,355	4,796	סך כל הנכסים
118,884	171,190	83,985	70,283	444,342	זכאים ויתרות זכות
120,795	171,999	84,706	71,638	449,138	זכויות העמיתים
					סך כל ההתחייבויות וזכויות העמיתים

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2017	2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	ביאור
23	511	(601)	
4,218	(2,009)	15,917	
138	458	3,846	
1,541	(1,502)	13,186	
3,953	(8,482)	27,435	
9,850	(11,535)	60,384	
9,873	(11,024)	59,783	
-	-	4	
83	220	372	9
20	83	137	12
103	303	513	
9,770	(11,327)	59,270	

הכנסות (הפסדים)

ממ ומנים ושוי מ ומנים

מהשקעות:

מנכסי חוב סחירים

מנכסי חוב שאינם סחירים

ממניות

מהשקעות אחרות

סך כל ההכנסות (ההפסדים) מהשקעות

סך כל ההכנסות (הפסדים)

הוצאות

דמי ניהול

הוצאות ישירות

מסים

סך כל ההוצאות

עודף הכנסות (הפסדים) על הוצאות לשנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019				
הראל חיסכון לילד - מסלול הלכתי	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון מועט	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון בינוני	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון גבוה	הראל חיסכון לילד - מסלול סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
(266)	(107)	(114)	(114)	(601)
4,715	8,138	2,819	245	15,917
-	2,535	1,311	-	3,846
-	1,863	3,265	8,058	13,186
10,509	2,464	4,365	10,097	27,435
15,224	15,000	11,760	18,400	60,384
14,958	14,893	11,646	18,286	59,783
1	1	1	1	4
39	165	79	89	372
-	20	34	83	137
40	186	114	173	513
14,918	14,707	11,532	18,113	59,270

הכנסות (הפסדים)

ממ ומנים ושווי מ ומנים

מהשקעות:

מנכסי חוב סחירים

מנכסי חוב שאינם סחירים

ממניות

מהשקעות אחרות

סך כל ההכנסות מהשקעות

סך כל ההכנסות

הוצאות

דמי ניהול

הוצאות ישירות

מסים

סך כל ההוצאות

עודף הכנסות על הוצאות לשנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018				
הראל חיסכון לילד - מסלול הלכתי	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון מועט	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון בינוני	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון גבוה	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
158	138	108	107	511
(564)	(1,037)	(347)	(61)	(2,009)
-	295	163	-	458
-	(190)	(370)	(942)	(1,502)
(2,027)	(858)	(1,635)	(3,962)	(8,482)
(2,591)	(1,790)	(2,189)	(4,965)	(11,535)
(2,433)	(1,652)	(2,081)	(4,858)	(11,024)
31	73	56	60	220
-	12	21	50	83
31	85	77	110	303
(2,464)	(1,737)	(2,158)	(4,968)	(11,327)

הכנסות (הפסדים)

ממ ומנים ושווי מ ומנים

מהשקעות:

מנכסי חוב סחירים

מנכסי חוב שאינם סחירים

ממניות

מהשקעות אחרות

סך כל ההפסדים מהשקעות

סך כל ההפסדים

הוצאות

הוצאות ישירות

מסים

סך כל ההוצאות

עודף הפסדים על הוצאות לשנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017				
הראל חיסכון לילד - מסלול הלכתי	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון מועט	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון בינוני	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון גבוה	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
17	22	(7)	(9)	23
1,109	2,108	948	53	4,218
-	69	69	-	138
-	168	374	999	1,541
1,143	257	754	1,799	3,953
2,252	2,602	2,145	2,851	9,850
2,269	2,624	2,138	2,842	9,873
17	22	19	25	83
-	3	5	12	20
17	25	24	37	103
2,252	2,599	2,114	2,805	9,770

הכנסות (הפסדים)

ממ ומנים ושווי מ ומנים

מהשקעות:

מנכסי חוב סחירים

מנכסי חוב שאינם סחירים

ממניות

מהשקעות אחרות

סך כל ההכנסות מהשקעות

סך כל ההכנסות**הוצאות**

הוצאות ישירות

מסים

סך כל ההוצאות

עודף הכנסות על הוצאות לשנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2017	2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
-	266,934	444,342	זכויות עמיתים ליום 1 בינואר של השנה
257,615	190,544	233,559	תקבולים מדמי גמולים
262	1,215	3,261	תשלומים לעמיתים
158	299	243	העברות צבירה לקופה
508	1,042	1,820	העברות מקופות גמל
			העברות בין מסלולים
347	893	1,232	העברות צבירה מהקופה
508	1,042	1,820	העברות לקופות גמל
			העברות בין מסלולים
(189)	(594)	(989)	העברות צבירה, נטו
9,770	(11,327)	59,270	עודף הכנסות (הפסדים) על הוצאות לשנה מועבר מדוח הכנסות והוצאות
266,934	444,342	732,921	זכויות העמיתים ליום 31 בדצמבר של השנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019					
הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון גבוה אלפי ש"ח	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון בינוני אלפי ש"ח	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון מועט אלפי ש"ח	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון מועט אלפי ש"ח	הראל חיסכון לילד - מסלול הלבתי אלפי ש"ח	
444,342	70,283	83,985	171,190	118,884	זכויות עמיתים ליום 1 בינואר של השנה
233,559	36,567	41,081	96,269	59,642	תקבולים מדמי גמולים
3,261	521	887	848	1,005	תשלומים לעמיתים
243	22	16	22	183	העברות צבירה לקופה
1,820	1,061	291	59	409	העברות מקופות גמל
					העברות בין מסלולים
1,232	467	325	231	209	העברות צבירה מהקופה
1,820	96	735	868	121	העברות לקופות גמל
					העברות בין מסלולים
(989)	520	(753)	(1,018)	262	העברות צבירה, נטו
59,270	18,113	11,532	14,707	14,918	עודף הכנסות על הוצאות לשנה מועבר מדוח הכנסות והוצאות
732,921	124,962	134,958	280,300	192,701	זכויות העמיתים ליום 31 בדצמבר של השנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018

הראל חיסכון לילד - מסלול הלכתי	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון מועט	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון בינוני	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון גבוה	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
71,304	101,056	50,851	43,723	266,934	זכויות עמיתים ליום 1 בינואר של השנה
50,163	72,895	36,082	31,404	190,544	תקבולים מדמי גמולים
335	357	359	164	1,215	תשלומים לעמיתים
200	8	30	61	299	העברות צבירה לקופה
177	72	138	655	1,042	העברות מקופות גמל העברות בין מסלולים
121	212	218	342	893	העברות צבירה מהקופה
40	535	381	86	1,042	העברות לקופות גמל העברות בין מסלולים
216	(667)	(431)	288	(594)	העברות צבירה, נטו
(2,464)	(1,737)	(2,158)	(4,968)	(11,327)	עודף הפסדים על הוצאות לשנה מועבר מדוח הכנסות והוצאות
118,884	171,190	83,985	70,283	444,342	זכויות העמיתים ליום 31 בדצמבר של השנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017

הראל חיסכון לילד - מסלול הלכתי	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון מועט	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון בינוני	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון גבוה	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
-	-	-	-	-
68,954	98,880	48,973	40,808	257,615
56	88	71	47	262
132	3	5	18	158
161	17	80	250	508
107	96	72	72	347
32	259	178	39	508
154	(335)	(165)	157	(189)
2,252	2,599	2,114	2,805	9,770
71,304	101,056	50,851	43,723	266,934

זכויות עמיתים ליום 1 בינואר של השנה

תקבולים מדמי גמולים

תשלומים לעמיתים

העברות צבירה לקופה

העברות מקופות גמל

העברות בין מסלולים

העברות צבירה מהקופה

העברות לקופות גמל

העברות בין מסלולים

העברות צבירה, נטו

עודף הכנסות על הוצאות לשנה מועבר

מדוח הכנסות והוצאות

זכויות העמיתים ליום 31 בדצמבר של

השנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ביאור 1 - כללי

א. הראל חיסכון לילד (להלן - "הקופה") הינה קופת גמל מסלולית המאושרת על פי חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה - 2005, אשר נכון ליום 31 בדצמבר 2019, כוללת ארבעה מסלולים:

- (1) הראל חיסכון לילד - הלכה (להלן "הראל חיסכון לילד - מסלול הלכה").
- (2) הראל חיסכון לילד - חוסכים המעדיפים סיכון מועט (להלן "הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון מועט").
- (3) הראל חיסכון לילד - חוסכים המעדיפים סיכון בינוני (להלן "הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון בינוני").
- (4) הראל חיסכון לילד - חוסכים המעדיפים סיכון מוגבר (להלן "הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון גבוה").

הקופה החלה פעילותה ביום 1 בינואר 2017.

ב. החברה המנהלת

נכון ליום 31 בדצמבר 2019 הקופה מנוהלת על ידי הראל פנסיה וגמל בע"מ, חברה בבעלות מלאה בעקיפין, של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ.

קיימת הפרדה מלאה בין החברה המנהלת ונכסיה לבין הקופה ונכסיה. נתוני החברה המנהלת מוצגים בדוחות כספיים נפרדים בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

ג. מדיניות ההשקעה

השקעות הקופה מבוצעות על-פי מדיניות ההשקעות הכוללת שנקבעת על-ידי הדירקטוריון, ועדת ההשקעות בחברה המנהלת ובהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

ד. הגדרות

בדוחות כספיים אלה:

- (1) הקופה - הראל חסכון לילד.
- (2) החברה המנהלת - הראל פנסיה וגמל בע"מ.
- (3) רשות שוק ההון - רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.
- (4) הממונה - הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.
- (5) חוק הפיקוח - חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005, והתקנות שהותקנו מכוחו.
- (6) צדדים קשורים ובעלי עניין - כהגדרתם בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012.
- (7) מדד - מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

ביאור 2 - מדיניות חשבונאית

הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם לחוק הפיקוח ובתאם להוראות הגילוי והדיווח שנקבעו על ידי הממונה בפרק דין וחשבון לציבור שבקודקס הרגולציה.

המדיניות החשבונאית המפורטת להלן יושמה בעקביות לכל התקופות המוצגות בדוחות כספיים אלה על ידי הקופה.

הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על ידי דירקטוריון החברה המנהלת ביום 24 במרס, 2020.

א. בסיס הערכת נכסים

הנכסים בדוח על המצב הכספי מוצגים כלהלן:

- (1) מזומנים ושווי מזומנים - יתרות ופקדונות בבנקים ובמוסדות כספיים שהופקדו לתקופה מקורית שאינה עולה על שלושה חודשים, ואשר לא חל עליהם כל שעבוד או מגבלה אחרת. מזומנים ושווי מזומנים כוללים ריבית שנצברה למועד הדיווח.
- (2) ניירות ערך סחירים בארץ - השער הידוע שפורסם בבורסה למועד הדיווח.
- (3) ניירות ערך סחירים בחו"ל - לפי השער הידוע הקובע שנקבע לנייר הערך ביום המסחר האחרון בשנת הדיווח שנתקיים בבורסה בחו"ל או בשוק מוסדר בו הוא נסחר ולפי שערי החליפין היציגים למועד הדיווח.
- (4) השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים וכן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בעלות מתואמת, אשר מידע לגבי השווי ההוגן ניתן לצרכי ביאור בלבד (אגרות חוב קונצרניות בלתי סחירות, שטרי הון בלתי סחירים, פקדונות והלוואות), חלקם משוערכים לפי שווי הוגן המחושב לפי מודל המבוסס על תזרימי מזומנים, כאשר שיעורי הריבית להיוון נקבעים על ידי החברה המספקת ציטוט ריביות ביחס לדירוגי הסיכון השונים (להלן: "החברה המצטטת") וחלקם משוערכים על פי ציטוטי שערים על ידי החברה המצטטת. המודל של החברה המצטטת מתבסס על חלוקת השוק הסחיר לעשירונים בהתאם לתשואה לפדיון של נכסי החוב וקביעת המיקום של הנכס הלא סחיר באותם עשירונים וזאת בהתאם לפרמיית הסיכון הנגזרת ממחירי עסקאות/הנפקות בשוק הלא סחיר. ציטוטי המחירים ושיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעים על ידי חברת מרווח הוגן, חברה המספקת ציטוטי מחירים ושערי ריבית לגופים מוסדיים לשערך נכסי חוב לא סחירים.
- (5) השקעות בלתי סחירות בקרנות הון סיכון ובקרנות השקעה - לפי שווי ההוגן של ההשקעות על בסיס הדיווח שהתקבל לאחרונה לפני מועד הדיווח, בהתאם לדיווחים של הקרן או של מוסד פיננסי מוכר, שמתקבלים אחת לשנה לפחות.
- (6) חוזים עתידיים ועסקאות החלפה לא סחירים - ההשקעה מוצגת ע"פ שווי ההוגן כהפרש בין השווי המהווה של הנכס העתידי בקיזוז ההתחייבות העתידית בגין העסקה. יתרת זכות הנובעת מעודף ההתחייבויות העתידיות על הנכסים העתידיים מוצגת בסעיף זכאים ויתרות זכות. בטחונות בגין חוזים עתידיים לא סחירים מסווגים לסעיף חייבים/זכאים.
- (7) יחידות בקרן להשקעה משותפת בנאמנות - לפי השער הקובע שפורסם שנקבע לנייר הערך ביום המסחר האחרון בבורסה או בשוק מוסדר בו הוא נסחר.
- (8) אופציות וכתבי אופציות בלתי סחירים - לפי תחשיב כלכלי המבוסס על מודל Black&Scholes. יתרת זכות הנובעת מהתייבויות בגין אופציות מוצגת בסעיף זכאים ויתרות זכות.
- (9) אגרות חוב להמרה ופקדונות מובנים אשר משובצים בהם נגזרים פיננסיים נוספים, ואשר התשואה בגינם תלויה בתשואות תיקי נכסים, במדדי מניות, שערי ריבית וכד' והינן בלתי סחירות מוצגות בהתאם לציטוט המתקבל מחברת מרווח הוגן, או מגורם אחר, לפי העניין.
- (10) מניה לא סחירה - בהתאם להערכת מומחה שתתקבל אחת לשנה לפחות.
- (11) נדל"ן להשקעה - לפי שווי הוגן על בסיס הערכת שמאי נדל"ן להשקעה המבוצע לכל הפחות אחת לשנה, למעט לגבי נכסים שנרכשו בשנת הדוח המוצגים לפי מחיר העסקה.
- (12) דיבידנד לקבל - דיבידנד שהוכרז וטרם התקבל עד למועד הדיווח.
- (13) ריבית לקבל - ריבית והפרשי הצמדה של אגרות חוב סחירות לאחר יום ה-EX וטרם עבר יום התשלום עד למועד הדיווח.
- (14) פדיון לקבל - קרן החוב המיועדת לפדיון לאחר יום ה-EX מוצג יחד עם הנכס, למעט אם הגיע מועד התשלום וטרם שולם.

ביאור 2 - מדיניות חשבונאית (המשך)

א. בסיס הערכת נכסים (המשך)

(1) יתרות הנקובות במטבע חוץ או הצמודות לשער מטבע חוץ - לפי השער היציג למועד הדיווח. להלן נתונים לגבי מדד המחירים לצרכן ושער החליפין של הדולר:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
%	%	%

שיעור עליית (ירידת) מדדים נבחרים:

שיעור שינוי מדד המחירים לצרכן (לפי המדד הידוע ביום המאזן)

0.30	1.20	0.30
(9.83)	8.10	(7.79)

שיעור שינוי שער החליפין של הדולר של ארה"ב

ב. הכרה בהכנסות והוצאות

ההכנסות וההוצאות נכללות בדוחות הכספיים על בסיס מצטבר.

ג. זכויות העמיתים

הפקדות לקופה ומשיכות מהקופה נכללות בדוחות הכספיים על בסיס מזומן, על פי מועד התקבול/התשלום בפועל.

ד. שימוש באומדנים

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם לכללים שנקבעו על ידי הממונה, נדרשת ההנהלה להשתמש באומדנים והערכות לגבי עסקאות או עניינים אשר השפעתם הסופית על הדוחות הכספיים איננה ניתנת לקביעה מדויקת בעת עריכתם. אף שאומדנים או הערכות נעשים לפי מיטב שיקול הדעת של ההנהלה, השפעתם הסופית של עסקאות או עניינים כאמור עשויה להיות שונה מהאומדנים או מההערכות שנעשו לגביהם.

ביאור 3 - חייבים ויתרות חובה

ליום 31 בדצמבר 2019				
הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון גבוה	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון בינוני	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון מועט	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון גבוה	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון בינוני
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
149	49	41	59	-
8	5	2	1	-
5,345	1,935	843	780	1,787
3	-	1	2	-
32	3	12	17	-
5,537	1,992	899	859	1,787

ריבית ודיבידנד לקבל מוסדות בטחונות בגין פעילות בנגזרים חייבים בגין משכנתאות חייבים בגין השקעות סך הכל חייבים ויתרות חובה

ביאור 3 - חייבים ויתרות חובה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2018				
הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון גבוה	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון בינוני	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון מועט	הראל חיסכון לילד - מסלול הלבתי	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
140	56	37	47	-
3	2	1	-	-
6,090	1,705	964	833	2,588
1	-	-	1	-
26	6	7	13	-
6,260	1,769	1,009	894	2,588

ריבית ודיבידנד לקבל
מוסדות
בטחונות בגין פעילות בנגזרים
חייבים בגין משכנתאות
חייבים בגין השקעות
סך הכל חייבים ויתרות חובה

ביאור 4 - נכסי חוב סחירים

ליום 31 בדצמבר 2019				
הראל חיסכון לילד - מסלול הלבתי	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון מועט	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון בינוני	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון גבוה	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
177,670	124,149	31,140	23,662	356,621
-	51,749	23,152	1,983	76,884
-	-	10	9	19
-	51,749	23,162	1,992	76,903
177,670	175,898	54,302	25,654	433,524

אגרות חוב ממשלתיות
אגרות חוב קונצרניות:
שאינן ניתנות להמרה
שניתנות להמרה
סך הכל נכסי חוב סחירים

ליום 31 בדצמבר 2018				
הראל חיסכון לילד - מסלול הלבתי	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון מועט	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון בינוני	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון גבוה	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
106,368	68,869	20,199	13,425	208,861
-	34,184	16,798	922	51,904
-	-	8	7	15
-	34,184	16,806	929	51,919
106,368	103,053	37,005	14,354	260,780

אגרות חוב ממשלתיות
אגרות חוב קונצרניות:
שאינן ניתנות להמרה
שניתנות להמרה
סך הכל נכסי חוב סחירים

ביאור 5 - נכסי חוב שאינם סחירים

ליום 31 בדצמבר 2019		
הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון בינוני	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון מועט	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,776	3,537	5,313
429	884	1,313
26,394	54,224	80,618
28,599	58,645	87,244

אגרות חוב קונצרניות:
שאינן ניתנות להמרה
פקדונות בבנקים
הלוואות לאחרים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ליום 31 בדצמבר 2018		
הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון בינוני	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון מועט	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,462	2,829	4,291
217	412	629
15,638	30,499	46,137
17,317	33,740	51,057

אגרות חוב קונצרניות:
שאינן ניתנות להמרה
פקדונות בבנקים
הלוואות לאחרים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ביאור 6 - מניות

ליום 31 בדצמבר 2019			
הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון גבוה	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון בינוני	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון מועט	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
50,661	22,920	12,715	86,296
1	-	2,550	2,551
50,662	22,920	15,265	88,847

מניות סחירות
מניות לא סחירות
סך הכל מניות

ליום 31 בדצמבר 2018			
הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון גבוה	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון בינוני	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון מועט	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
29,226	10,721	5,893	45,840
1	-	215	216
29,227	10,721	6,108	46,056

מניות סחירות
מניות לא סחירות
סך הכל מניות

השקעות החברה בנדל"ן מחוץ לישראל מתבצעות באמצעות חברות ושותפויות מחוץ לישראל ולפיכך השקעות אלה מסווגות בסעיף מניות לא סחירות.

ביאור 7 - השקעות אחרות

א. ההרכב:

ליום 31 בדצמבר 2019

הראל חיסכון לילד - מסלול הלכתי	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון מועט	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון בינוני	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון גבוה	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
-	6,866	12,147	30,827	49,840
-	9,615	5,878	4,512	20,005
1,627	126	232	601	2,586
-	1,099	333	23	1,455
396	12	22	55	485
-	5	9	21	35
2,023	17,723	18,621	36,039	74,406

השקעות אחרות סחירות

קרנות ותעודות סל
קרנות נאמנות
מכשירים נגזרים
מוצרים מובנים
אופציות
אחרות

השקעות אחרות שאינן סחירות

קרנות השקעה וקרנות הון סיכון
מכשירים נגזרים
מוצרים מובנים

-	2,231	-	-	2,231
20	835	427	209	1,491
-	387	195	-	582
20	3,453	622	209	4,304
2,043	21,176	19,243	36,248	78,710

סך הכל השקעות אחרות

ליום 31 בדצמבר 2018

הראל חיסכון לילד - מסלול הלכתי	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון מועט	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון בינוני	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון גבוה	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
-	3,958	6,521	15,326	25,805
-	5,591	3,847	2,561	11,999
-	-	1	1	2
-	386	179	7	572
551	-	-	1	552
-	6	11	30	47
551	9,941	10,559	17,926	38,977

השקעות אחרות סחירות

קרנות ותעודות סל
קרנות נאמנות
מכשירים נגזרים
מוצרים מובנים
אופציות
אחרות

השקעות אחרות שאינן סחירות

קרנות השקעה וקרנות הון סיכון
מכשירים נגזרים
מוצרים מובנים
אחרות

-	252	-	-	252
983	695	225	22	1,925
-	364	192	-	556
-	-	-	1	1
983	1,311	417	23	2,734
1,534	11,252	10,976	17,949	41,711

סך הכל השקעות אחרות

ביאור 7 - השקעות אחרות (המשך)

ב. מכשירים נג רים:

להלן סכום החשיפה, נטו לנכס הבסיס, המוצג במונחי דלתא של העסקאות הפיננסיות שנעשו לתאריך הדוח הכספי:

ליום 31 בדצמבר 2019

הראל חיסכון לילד - מסלול הלכתי	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון מועט	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון בינוני	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון גבוה	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
72,080	7,110	13,103	33,872	126,165
(393)	(426)	(122)	-	(941)
29,850	(23,095)	(13,844)	(24,959)	(32,048)
(458)	(490)	(120)	(2)	(1,070)

מניות

מדד

מטבע זר

ריבית

ליום 31 בדצמבר 2018

הראל חיסכון לילד - מסלול הלכתי	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון מועט	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון בינוני	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון גבוה	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
44,489	5,193	8,877	19,964	78,523
(353)	(340)	(85)	-	(778)
20,877	(8,342)	(8,099)	(10,612)	(6,176)
(30)	(38)	(13)	-	(81)

מניות

מדד

מטבע זר

ריבית

ביאור 8 - כאים ויתרות זכות

ליום 31 בדצמבר 2019

הראל חיסכון לילד - מסלול הלכתי	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון מועט	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון בינוני	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון גבוה	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
2	1	2	3	8
2,248	720	256	325	3,549
-	460	215	-	675
-	157	77	-	234
-	4	2	-	6
2,250	1,342	552	328	4,472

מוסדות

התחייבויות בגין נגזרים

בטוחות בגין חוזים עתידיים לא סחירים

זכאים בגין משכנתאות

זכאים בגין השקעות

סך הכל זכאים ויתרות זכות

ליום 31 בדצמבר 2018

הראל חיסכון לילד - מסלול הלכתי	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון מועט	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון בינוני	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון גבוה	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,424	785	708	1,355	4,272
487	-	-	-	487
-	14	7	-	21
-	10	6	-	16
1,911	809	721	1,355	4,796

התחייבויות בגין נגזרים

בטוחות בגין חוזים עתידיים לא סחירים

זכאים בגין משכנתאות

זכאים בגין השקעות

סך הכל זכאים ויתרות זכות

ביאור 9 - הוצאות ישירות

כל המסלולים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2019	2018	2017	2019	2018	2017
אלפי ש"ח			שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת		
112	71	35	0.019	0.020	0.022
3	13	5	0.001	0.004	0.003
42	21	1	0.007	0.006	0.001
45	1	-	0.008	*-	-
148	100	40	0.025	0.029	0.025
1	1	-	*-	*-	-
21	13	2	0.004	0.003	0.001
372	220	83	0.063	0.062	0.053

עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
הוצאות בגין השקעות לא סחירות
עמלות ניהול חיצוני:
בגין השקעה בקרנות השקעה
בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
בגין השקעה בנכסים בישראל
באמצעות קרנות ותעודות סל
עמלות אחרות**

סך הכל הוצאות ישירות

הראל גמל השקעה לילד - מסלול
הלבתי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2019	2018	2017	2019	2018	2017
אלפי ש"ח			שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת		
39	29	16	0.025	0.031	0.037
-	2	1	*-	0.002	0.003
39	31	17	0.025	0.033	0.041

עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
עמלות דמי שמירה של ניירות ערך

סך הכל הוצאות ישירות

הראל גמל השקעה לילד - מסלול
סיכון מועט

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2019	2018	2017	2019	2018	2017
אלפי ש"ח			שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת		
24	14	5	0.010	0.010	0.010
1	4	2	0.001	0.003	0.003
30	14	*-	0.014	0.010	*-
45	1	-	0.020	0.001	-
52	32	14	0.023	0.024	0.026
*-	*-	*-	*-	*-	*-
13	8	1	0.006	0.006	0.001
165	73	22	0.073	0.054	0.040

עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
הוצאות בגין השקעות לא סחירות
עמלות ניהול חיצוני:
בגין השקעה בקרנות השקעה
בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
בגין השקעה בנכסים בישראל
באמצעות קרנות ותעודות סל
עמלות אחרות**

סך הכל הוצאות ישירות

* פחות מ-1 אלפי ש"ח ומ-0.001%.

** עמלות אחרות כוללות הוצאות בגין קרנות נאמנות בישראל, דמי ניהול משכנתאות והוצאות בגין ניהול תביעה.

ביאור 9 - הוצאות ישירות (המשך)

הראל גמל השקעה לילד - מסלול סיכון בינוני

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר						
2017	2018	2019	2017	2018	2019	
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח			
0.014	0.017	0.016	5	11	18	עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
0.003	0.004	0.001	1	3	1	עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
0.002	0.010	0.011	1	7	12	הוצאות בגין השקעות לא סחירות
						עמלות ניהול חיצוני:
0.038	0.044	0.038	11	31	41	בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
0.001	*-	*-	*-	*-	*-	בגין השקעה בנכסים בישראל
0.002	0.007	0.006	1	4	7	באמצעות קרנות ותעודות סל
0.060	0.083	0.073	19	56	79	עמלות אחרות**
						סך הכל הוצאות ישירות

הראל גמל השקעה לילד - מסלול סיכון גבוה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר						
2017	2018	2019	2017	2018	2019	
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח			
0.030	0.029	0.032	9	17	31	עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
0.004	0.007	0.001	1	4	1	עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
						עמלות ניהול חיצוני:
0.055	0.067	0.056	15	37	55	בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
0.001	0.001	0.001	*-	1	1	בגין השקעה בנכסים בישראל
-	0.001	0.001	-	1	1	באמצעות קרנות ותעודות סל
0.090	0.105	0.091	25	60	89	עמלות אחרות**
						סך הכל הוצאות ישירות

* פחות מ-1 אלפי ש"ח ומ-0.001%.

** עמלות אחרות כוללות הוצאות בגין קרנות נאמנות בישראל, דמי ניהול משכנתאות והוצאות בגין ניהול תביעה.

ביאור 10 - תשואות מסלולי השקעה

תשואה שנתית נומינלית ברוטו			
2017	2018	2019	
באחוזים			
5.00	(1.68)	10.48	הראל חיסכון לילד - מסלול הלכתי
5.07	(0.96)	7.03	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון מועט
7.55	(2.42)	11.53	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון בינוני
12.43	(6.61)	21.25	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון גבוה

ביאור 11 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

א. יתרות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
487	3,616	מניות
96	443	אגרות חוב סחירות
2,033	-	הלוואות
1,858	1,676	קרנות השקעה
4,474	5,735	

יתרת נכסי חוב וחובות שוטפים הגבוהה ביותר במשך השנה של בעל עניין או צד קשור עמדה על 2,129 אלפי ש"ח.

ב. עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

לא היו עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים.

ביאור 12 - מסים

להלן פרוט תשלומי המסים שנגבו מהקופה בשנת הדוח:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019				
הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון מועט	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון בינוני	הראל חיסכון לילד - מסלול סיכון גבוה	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
20	34	83	137	בגין השקעות בניירות ערך זרים

ביאור 13 - התחייבויות תלויות והתקשרויות

א. התקשרויות

לתאריך המאזן התקשרה הקופה בהסכמים להשקעה בקרנות השקעה ובקרנות הון סיכון (להלן: הקרנות) כשותפה מוגבלת. סכומי ההשקעה מועברים בחלקים, בהתאם לדרישותיהן של הקרנות ולהסכמי ההתקשרויות. להלן סכום ההתחייבות להשקעה כוללת וסכום ההשקעה שטרם נדרש לתאריך המאזן:

31 בדצמבר 2019	
סה"כ התחייבות	סה"כ יתרת התחייבות
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
19,133	16,943

התחייבות קרנות השקעה

ב. הקופה אינה ישות משפטית ועל כן ככל שמוגשות תביעות הרי שהן מוגשות נגד החברה המנהלת. לגילוי בדבר תביעות משפטיות שהוגשו נגד החברה המנהלת ראה ביאור 25. א. דוח הכספי של החברה המנהלת.

ג. שעבודים

קיימים שעבודים על חלק מנכסיה הסחירים של הקופה, לצורך פעילותה השוטפת בנגזרים, בסך של כ- 10.3 מיליון ש"ח.

ביאור 14 - אירועים לאחר תאריך הדיווח

התפרצות נגיף הקורונה

לאחר תקופת הדוח, נרשמו במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020, ירידות חריגות במדדי המניות הסחורות והאג"ח המובילים בעולם ובישראל, בעקבות התפרצות נגיף הקורונה, אשר משפיעות לרעה על תוצאות פעילות הקופה.

הראל קמ"פ

קופה מרכזית לפיצויים

בניהול

הראל פנסיה וגמל בע"מ

**סקירת הנהלה
לשנה שהסתיימה ביום
31 בדצמבר 2019**

תוכן עניינים

1. מאפיינים כלליים של קופת הגמל	3
א. תיאור כללי של קופת הגמל ושל החברה המנהלת אותה	3
ב. מועד הקמת קופת הגמל	3
ג. רשימת מסלולי השקעה, הקודים שלהם ומועד תחילת פעילותם	3
ד. שינויים מהותיים בשנת דיווח הנובעים ממיזוגים, מכירות או רכישות	3
ה. שיעורי ההפרשות המרביים שרשאית קופת הגמל לקבל ומטרתן	4
ו. שינוי מסמכי יסוד במהלך תקופת הדוח ועד ליום פרסומו	4
2. ניתוח זכויות עמיתי קופת הגמל	4
א. שינוי במספר העמיתים	4
ב. ניתוח זכויות העמיתים בקופה	4
3. מידע אודות דמי ניהול	5
4. ניתוח מדיניות השקעה	7
א. מדיניות ההשקעה	7
ב. ניתוח והסבר שינויים מהותיים בסעיפי ההשקעות לעומת שנה קודמת	7
5. ניהול סיכונים	9
א. מדיניות ניהול הסיכונים ותיאור השיטות וההערכות בחברה המנהלת	9
ב. סיכוני נזילות	9
ג. סיכוני שוק	10
ד. סיכוני אשראי	15
ה. סיכונים גיאוגרפיים	20
ו. גורמי סיכון נוספים המשפיעים על פעילות הקופה	24
ז. גורמי סיכון על פי טיבם	25
6. נושאים אליהם הפנה רואה החשבון את תשומת ליבו בחוות דעתו	26
7. בקורות ונהלים לגבי גילוי ובקרה פנימית על דיווח כספי	26

1. מאפיינים כלליים של קופת הגמל

א. תיאור כללי של קופת הגמל ושל החברה המנהלת אותה

קופת הגמל:

- שם קופת הגמל: הראל קמ"פ (להלן "הקופה").
- סוג קופת הגמל: קופה מרכזית לפיצויים.
- קוד הקופה: 512267592-00000000000155-0000-000
- סוג העמיתים: מעבידים המפקידים כספי פיצויים.

הקופה מנוהלת בנאמנות בידי חברה מנהלת שהינה משקיע מוסדי. הקופה נועדה לחיסכון לטווח ארוך ובינוני. פעילות הקופה כפופה לרישוי המתקבל מרשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון בהתאם לדינים הרלוונטיים החלים על פעילותה המפוקחת על ידי הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן - "הממונה על שוק ההון, או "הממונה").

החברה המנהלת:

- שם החברה המנהלת: הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן - "החברה המנהלת", או "החברה").
- החברה המנהלת הינה חברה בבעלות מלאה, בעקיפין, של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ (להלן - "הראל השקעות"), בהיותה מוחזקת ב-100% בידי הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן - "הראל ביטוח"), חברה בבעלות מלאה של הראל השקעות.
- בשנת הדיווח לא חלו שינויים במבנה האחזקות של החברה המנהלת.
- לפרוט מבנה האחזקות של החברה המנהלת, ראה סעיף 1.1.2 בדוח תאור עסקי תאגיד של החברה המנהלת.

ב. מועד הקמת קופת הגמל

הקופה הוקמה בשנת 1997.

ג. רשימת מסלולי השקעה, הקודים שלהם ומועד תחילת פעילותם

להלן מספרי המסלולים הכלולים באישור:

שם המסלול	קוד המסלול	מועד תחילת פעילות
מסלול כללי	512267592-00000000000155-0155-000	1997
מסלול מניות	512267592-00000000000155-0739-000	2001
מסלול אג"ח צמוד מדד	512267592-00000000000155-0741-000	2001
מסלול שקלי	512267592-00000000000155-0742-000	2001
אג"ח עד 15% מניות	512267592-00000000000155-0743-000	2001

ד. שינויים מהותיים בשנת דיווח הנובעים ממיזוגים, מכירות או רכישות

בשנת הדוח לא חל שינוי.

ה. שיעורי ההפרשות המרביים שרשאית קופת הגמל לקבל ומטרתן

הקופה סגורה להפקדות.

ו. שינוי מסמכי יסוד במהלך תקופת הדוח ועד ליום פרסומו

אין שינוי.

2. ניתוח כויות עמיתי קופת הגמל**א. שינוי במספר העמיתים**

להלן השינוי במספר חשבונות עמיתי הקופה בשנת הדוח, בגין כל מסלולי הקופה:

מספר חשבונות העמיתים				סוג העמיתים
לסוף השנה	נסגרו השנה	נפתחו השנה	לתחילת השנה	
1,528	85	31	1,582	מעבידים

ב. ניתוח זכויות העמיתים בקופה

ליום 31 בדצמבר				חשבונות לא פעילים
2018		2019		
סך נכסים, נטו		סך נכסים, נטו		
מספר חשבונות	באלפי ש"ח	מספר חשבונות	באלפי ש"ח	
1,582	432,827	1,528	413,220	

3. מידע אודות דמי ניהול

שיעור דמי הניהול

מסלול כללי

ליום 31 בדצמבר 2019		מסלול כללי
עמיתים לא פעילים		
סך נכסים, נטו		
באלפי ש"ח	מספר חשבונות	דמי ניהול מנכסים:
119,974	216	0.5%-0%
69,185	210	1%-0.5%
11,738	59	1.5%-1%
42,347	276	2%-1.5%

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהעמיתים במסלול, נוסף לדמי הניהול, הינו 173 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 10 בדבר הוצאות ישירות בדוח הכספי.

מסלול מניות

ליום 31 בדצמבר 2019		מסלול מניות
עמיתים לא פעילים		
סך נכסים, נטו		
באלפי ש"ח	מספר חשבונות	דמי ניהול מנכסים:
2,446	3	0.5%-0%
3,972	14	1%-0.5%
913	26	1.5%-1%
741	14	2%-1.5%

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהעמיתים במסלול, נוסף לדמי הניהול, הינו 8 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 10 בדבר הוצאות ישירות בדוח הכספי.

מסלול אג"ח צמוד מדד

ליום 31 בדצמבר 2019		דמי ניהול מנכסים:
עמיתים לא פעילים		
סך נכסים, נטו	מספר חשבונות	
באלפי ש"ח		
7,547	20	0.5%-0%
10,511	54	1%-0.5%
4,567	54	1.5%-1%
2,919	45	2%-1.5%

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהעמיתים במסלול, נוסף לדמי הניהול, הינו 3 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 10 בדבר הוצאות ישירות בדוח הכספי.

מסלול שקלי

ליום 31 בדצמבר 2019
עמיתים לא פעילים

סך נכסים, נטו	מספר חשבונות	דמי ניהול מנכסים:
באלפי ש"ח		
19,509	33	0.5%-0%
28,846	90	1%-0.5%
5,453	39	1.5%-1%
4,296	70	2%-1.5%

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהעמיתים במסלול, נוסף לדמי הניהול, הינו 12 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 10 בדבר הוצאות ישירות בדוח הכספי.

מסלול אג"ח עד 15% מניות

ליום 31 בדצמבר 2019
עמיתים לא פעילים

סך נכסים, נטו	מספר חשבונות	דמי ניהול מנכסים:
באלפי ש"ח		
25,928	72	0.5%-0%
32,257	112	1%-0.5%
10,394	86	1.5%-1%
9,677	155	2%-1.5%

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהעמיתים במסלול, נוסף לדמי הניהול, הינו 43 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 10 בדבר הוצאות ישירות בדוח הכספי.

4. ניתוח מדיניות השקעה

א. מדיניות ההשקעה

מידע בדבר מדיניות ההשקעה של מסלולי ההשקעה לשנת הדוח, פורט באתר האינטרנט של החברה המנהלת בכתובת:

<https://www.harel-group.co.il/about/harel-group/harel-pensia-and-gemel/Pages/investment-policy.aspx?isfromsearch=1>

ב. ניתוח והסבר שינויים מהותיים בסעיפי ההשקעות לעומת שנה קודמת

להלן תמצית השינויים בשוק ההון והתייחסות חטיבת ההשקעות של החברה אליהם:

נושא	תיאור פעולות החברה
השינוי בממדד המחירים לצרכן, התפתחויות האינפלציה והגורמים להשפעה על עליית המדד	על פי המדד האחרון הידוע בסוף 2019, מדד המחירים לצרכן עלה ב-12 החודשים האחרונים ב-0.3% בלבד, מתחת ליעד האינפלציה. סעיף הדיור היה התורם העיקרי לעלייה במחירים לצד עלייה במחירי המזון (ללא ירקות ופירות) ואחזקת הדירה, כאשר סעיף התחבורה וההתקשורת היה התורם העיקרי לירידה במחירים. בסיכום 2019, נרשמה ירדה בציפיות לאינפלציה לאורך כל העקום, בעיקר במחצית השנייה של השנה, בשל הפתעה כלפי מעלה של חלק מהמדדים, חוזקו של השקל והירידה במחיר הנפט בעולם. החברה פעלה להקטין במהלך השנה את שיעור החשיפה שלה לאפיקים צמודי מדד במינונים נמוכים.
שער החליפין של השקל	בסיכום שנת 2019 השקל התחזק ב-8.3% מול סל המטבעות של בנק ישראל; 7.8% ייסוף מול הדולר ו-9.6% ייסוף מול האירו. עיקר הייסוף חל במחצית הראשונה של השנה. העלייה בעודף בחשבון השוטף של מאזן התשלומים, המשך רכישות של חברות ישראליות ע"י משקיעים זרים והחזקה (היחסית) של הכלכלה תרמו לכך. החברה פעלה לשמור על שיעור חשיפה למט"ח נמוך ביחס למתחרים ברמה של בין 40%-ל-60% משיעור החשיפה לחו"ל.
התפתחות שעורי ריבית	ריבית בנק ישראל נותרה ללא שינוי על 0.25% במהלך כל שנת 2019. במהלך הרבעון האחרון של השנה הבנק אותת שהריבית תישאר ברמתה הנוכחית לזמן ממושך או אף תרד בעתיד, נוכח שהאינפלציה מתחת לגבול התחתון של היעד. בסיכום שנת 2019, עקום התשואות הממשלתי ירד בחדות לכל אורכו, בעיקר במחצית הראשונה של השנה. תרמו לכך הירידה המהירה בתשואות אג"ח הממשלתיות בעולם, בהובלת ארה"ב, יחד עם חוזקו של השקל והצפי להצטרפות ישראל למדד האג"ח הבינלאומי. החברה פעלה בתחילת הרבעון הרביעי להאריך מח"מ בשיעור קל לאור הערכה כי הריבית הארוכה תישאר נמוכה לאורך תקופה ארוכה.
ניתוח הגרעון בתקציב המדינה ומימונו	במהלך שנת 2019 חרגה הממשלה משמעותית מיעד הגרעון ובסוף שנת 2019 נושק הגרעון ל-4 אחוזי תוצר. יחד עם זאת החוב בשקלים של מדינת ישראל נשאר נמוך יחסית סביב 60 אחוזי תוצר (בשל התחזקות השקל). החברה פעלה לשמור על חשיפה יציבה לחוב ממשלתי מקומי לאור הערכה כי העלאת הגרעון לא תפגע בביקוש לחוב ממשלה עקב גרעון אבסולוטי נמוך חוזקו של השקל

נושא	תיאור פעולות החברה
	והצטרפות צפויה של ישראל למדדי החוב הממשלתי הבינלאומיים ברבעון הראשון של 2020.
שוק המניות	בשנת 2019 נרשמו עליות חדות במרבית שווקי המניות בעולם. מדד MSCI העולמי (ברוטו במונחים דולריים), עלה ב-28.4% במהלך 2019 והמדד המקביל של השווקים המתעוררים עלה ב-18.9% במהלך 2019. בישראל מדד ת"א-125 עלה ב-21.3% במהלך 2019. החברה פעלה להעלות את שיעור החשיפה למניות בכל הקופות אליהם ניתן להיחשף למניות לאור ההערכה כי מניות יהוו מרכיב עדיף להשקעה בעולם של ריביות נמוכות אינפלציה נמוכה אך חיובית וצמיחה עולמית חיובית.
אג"ח קונצרני ומוצרי חוב	מרווחי האשראי על אגרות החוב הקונצרניות מול אג"ח הממשלתיים בארץ ירדו במהירות במהלך 2019. החברה הגדילה את שיעור החשיפה לאג"ח בדירוג גבוה לאור הערכה כי מרווחי האג"ח בדירוג נמוך נמוכים מדי, תוך הקפדה על בחינת הסיכון והתשואה, מגבלות החשיפה לתאגיד, לקבוצת תאגידים לקבוצות דירוג ומגבלות נוספות אשר אושרו בדירקטוריון החברה.
מוצרי מדדים	החברה המשיכה לנצל את הגידול בהיקפי הכספים שעוקבים באופן טכני אחרי המדדים בעיקר לצורך שיפור הרכבי תיק ההשקעות, כאשר ניירות ערך שעלו באופן מוגזם בכניסתם למדדים נמכרו על ידי החברה וניירות ערך שירדו באופן מוגזם עקב יציאתם מהמדדים נרכשו.
נכסים נגזרים לרבות אופציות על מדד מעו"ף, שקל/דולר, חוזים עתידיים	החברה שמרה על מדיניותה בתחום הנגזרים, לפיה הם משמשים בעיקר אמצעי להתאמה מהירה של הרכבי האפיקים בתיק להחלטות ועדות השקעה, לניהול יעיל של החשיפות לחו"ל ללא חשפה למטבע.
השקעות בנכסים אלטרנטיביים, לרבות נדל"ן, תשתיות והשקעות פרטיות	במהלך השנה, לנוכח התשואות הנמוכות בשוקי האג"ח הממשלתי והקונצרני, המשיכה חטיבת ההשקעות במאמצים למציאת השקעות ישירות באשראי, תשתיות, השקעות פרטיות ונדל"ן, תוך שמירה על רמת סיכון לא גבוהה ופיזור גבוה.

5. ניהול סיכונים

החוזר המאוחד, שער 5, חלק 1, פרק 10 - ניהול סיכונים, מסדיר תשתית להבנה, זיהוי ומדידה של סיכונים שוק, אשראי ונזילות הגלומים בנכסי ההשקעה המוחזקים כנגד חסכוניות העמיתים בקופות גמל, למעקב שוטף אחריהם, לקבלת החלטות ולקביעת מדיניות המבוססות עליהם ולהבטחת מסגרת דיווחים מתאימה. החוזר מחייב מינוי מנהל סיכונים אובייקטיבי ובלתי תלוי במערך ההשקעות והאשראי של החברות המנהלות אשר יספק לדירקטוריון החברה המנהלת, הנהלתה, ועדת ההשקעה וועדת האשראי שלה תמונת מצב אובייקטיבית ומקיפה יותר אודות הסיכונים הגלומים בנכסי ההשקעה המוחזקים כנגד חסכוניות העמיתים.

ניהול תיק ההשקעות של הקופה נעשה תוך חתירה לאיזון בין המטרה של השגת תשואה מקסימאלית על הנכסים לבין הסיכון הכרוך בהשקעות ורמת הנזילות הנדרשת כדי לממן פעילות זו ופעילות משיכות והעברות של כספים על ידי העמיתים.

דירקטוריון החברה קבע מדיניות השקעות אשר מגבילה את רמות החשיפה אליהן ניתן להגיע בכל אחד מאפיקי ההשקעה. מגבלות הדירקטוריון מחייבות את ועדת ההשקעות ומגבילות את רמת הסיכון של קופות הגמל המנוהלות על ידי החברה. ועדת ההשקעות דנה בשיבותיה בתמהיל ההשקעות של קופות הגמל המנוהלות על ידי החברה ומקבלת החלטות לגבי הקצאת הנכסים בין האפיקים השונים בהתאם להערכות סיכונים המבוססות על נתונים מאקרו כלכליים ותחזיות לגבי שוקי ההון וגורמי הסיכון. דיווחי ניהול סיכונים המוצגים לוועדת ההשקעות מציגים אומדנים להפסד פוטנציאלי הצפוי לתיק נכסים בשל התממשות סיכונים השוק. בכל התכנסות של ועדת ההשקעות ובהתבסס על מערכת BI, מציגה חטיבת ההשקעות חתכי חשיפה שונים של תיק ההשקעות.

הוועדה בוחנת ומתאימה את מדיניות ההשקעות וביצועה בשוטף לנוכח ההתפתחויות בנכסיה, במאפייני עמיתיה ובשוקים.

להלן פירוט הסיכונים המרכזיים להם חשופה הקופה ואופן הטיפול בהם:

א. מדיניות ניהול הסיכונים ותיאור השיטות וההערכות בחברה המנהלת

לעניין פירוט מדיניות ניהול הסיכונים ותיאור השיטות וההערכות בחברה המנהלת של קופת הגמל ראה ביאור 24 בדוחות הכספיים של החברה המנהלת.

ב. סיכונים נזילות

סיכון נזילות ניתן לפיצול על פני שני רבדים: סיכון נזילות ברמת קופת גמל, וסיכון נזילות ברמה מקרו כלכלית.

הסיכון ברובד הראשון נובע מאי ודאות לגבי שינויים אפשריים בהיקף משיכת כספים מהקופה, העשויים להביא למצב בו הקופה תידרש לממש במהירות נכסים בהיקף ניכר על מנת לשלם לעמיתים המושכים או המניידים לקופות אחרות. סיכון זה קשור בהיקף חסכון העמיתים הזכאים למשיכה אל מול אורך החיים הממוצע של נכסי הקופה ונזילותם וכן מגורמים חיצוניים של הגברת תחרות ומעבר בין קופות גמל.

הסיכון ברובד השני נובע מהאפשרות של שינוי טעמי העמיתים בכלל קופות הגמל. מצב זה יכול לגרום למימוש סכומי כספים גדולים בפרק זמן קצר. דרישה כזו עלולה לסכן את יציבות שוק ההון והכספים בארץ. לצורך ניהול סיכון הנזילות קופות הגמל מחזיקות בנכסים נזילים, כגון מזומנים, שווי מזומנים ופיקדונות לתקופה של עד חודש ימים וכן בנכסים בעלי סחירות גבוהה שניתנים למימוש בקלות יחסית.

ניהול הקופות בשיטת סלי השקעה, מקטין חשיפה לסיכון נזילות בכלל ובקופות הקטנות בפרט.

ניתוח נילות הקופה

ליום 31 בדצמבר 2019					נילות (בשנים)
נכסים נטו (באלפי ש"ח)					
מסלול כללי	מסלול מניות	מסלול אג"ח צמוד מדד	מסלול שקלי	אג"ח עד 15% מניות	
180,713	7,995	20,238	45,713	58,509	נכסים נזילים וסחירים
8,214	-	201	2,281	2,050	מח"מ של עד שנה
50,397	28	5,077	10,138	16,410	מח"מ מעל שנה
3,920	49	28	(28)	1,287	אחרים
243,244	8,072	25,544	58,104	78,256	סה"כ

ועדת ההשקעות אישרה מודל למעקב אחר סיכון הנזילות בפעילות הקופה. מדדי הנזילות מביאים בחשבון מצבי קיצון של משיכות בקופות כולל העברות בין קופות ואת נזילות הנכסים בתיקים במצבי משבר שונים. ועדת ההשקעות בוחנת על בסיס תקופתי את העמידה ברמת הנזילות ביחס למדדי הנזילות שנקבעו ובוחרת באופן שוטף את צרכי הנזילות והתאמתם לנכסי הקופה על מנת להיערך מראש לשינויים ברמת הנזילות הנדרשת.

הקופה אינה נתקלת בקשיי נזילות ובקשיים למימון תשלומים לעמיתים מושכים או המניידים החוצה, והיא שומרת על רמת נזילות מספקת כאמור. על פי ניסיון העבר, לאור היקף נכסיה של הקופה, הפיזור הרחב של עמיתיה והעובדה כי מרבית נכסיה הינם סחירים ובני מימוש מהיר ולמרות ששיעור הסכומים שעמיתים רשאים למשוך מהקופה עמד על 100% הקופה אינה צופה בעיות נזילות בשנים הקרובות. נכון לסוף שנת 2019, כ- 74% מנכסי מסלול כללי, כ- 99% מנכסי מסלול מניות, כ- 79% ממסלול אג"ח צמוד מדד, כ- 79% ממסלול שקלי וכ- 75% ממסלול אג"ח עד 15% מניות הושקעו בנכסים נזילים.

מבחינת הרכב נכסי הקופה והערכות ההנהלה, הנהלת החברה המנהלת סבורה כי סך הכספים הסחירים והנזילים וצפי ההפקדות מהווים כרית בטחון מספקת לצמצום התממשות סיכון הנזילות כאמור לעיל.

ג. סיכוני שוק

סיכוני שוק בניהול פעילות קופת הגמל נובעים מאפשרות לשחיקת שווי נכסי קופות הגמל כתוצאה משינויים במחירי ניירות ערך, מחירי נדל"ן, שערי ריבית, שערי חליפין ואינפלציה ומפתיחת מרווחי האשראי מול ריבית חסרת סיכון.

סיכוני שוק הקשורים בירידה הפוטנציאלית בערכם הכלכלי של נכסי הקופה הינם כדלקמן:

1. סיכוני הצמדה: בשיקולי השקעה נלקחות בחשבון תחזיות אינפלציה ואלטרנטיבות השקעה, גם בהיבט של בסיס הצמדה. הקופה מבצעת את השקעותיה ברכיבים צמודים ולא צמודים בהתאם לסביבת האינפלציה והתחזיות העתידיות שלפניה.
2. סיכון שער חליפין: לקופה חשיפה לנכסים צמודי מט"ח בעיקר כתוצאה מהשקעות בנכסים זרים ולכן בשיקולי ההשקעה נלקחות בחשבון תחזיות לשינויים בשערי חליפין, בעיקר ביחס לדולר.
3. סיכוני ריבית: לשינויים בשערי הריבית השפעה על אגרות החוב המוחזקות על ידי הקופה ועל פקדונות והלוואות ובאמצעותן על שווי נכסי הקופה. בעת קבלת החלטות השקעה וקביעת משך החיים הממוצע של הנכסים נלקחים בחשבון הנחות ותחזיות לגבי שינויי ריבית והשפעתם על תיק ההשקעות של הקופה. הקופה מטפלת בסיכוני ריבית על ידי שינוי באורך החיים הממוצע הכולל של מכשירים נושאי ריבית בכל אפיק, פיזור וחשיפה לסוגי ריביות שונות.
4. סיכון מניות: ההפסד שעלול להגרם לקופה כתוצאה מירידה במחירי המניות הנסחרות בארץ ובחו"ל.
5. סיכון מרווח אשראי: הפסד הנובע מפתיחת מרווחי האשראי מול ריבית חסרת סיכון.
6. סיכון נדל"ן: ההפסד שעלול להיגרם מירידת ערכן של ההשקעות בנדל"ן.

החברה המנהלת מתמודדת עם מכלול הגורמים המרכיבים את סעיף סיכוני השוק באמצעות קביעת תמהיל השקעות מפוזר המכיל, בין היתר, מניות, אגרות חוב צמודות ולא צמודות, הלוואות, נדל"ן, חשיפה למט"ח, קרנות השקעה ותעודות סל. נכסי הקופות מפוזרים גם בהשקעות בשווקים הבין לאומיים. שימוש בנגזרים נעשה למטרות הגנה ולמטרות יצירת חשיפה ונכלל בדוחות הבקרה.

דירקטוריון החברה קבע מדיניות השקעות אשר מגבילה את רמות החשיפה אליהן ניתן להגיע בכל אחד מאפיקי ההשקעה. מגבלות הדירקטוריון מחייבות את ועדת ההשקעות ומגבילות את רמת הסיכון של קופות הגמל המנוהלות על ידי החברה. מגבלות הדירקטוריון מחייבות ביצוע פיזור בין אפיקי ההשקעה השונים ומונעות חשיפה גבוהה לאפיק השקעה אחד.

ועדת ההשקעות דנה בשיבוטיה בתמהיל ההשקעות של קופות הגמל המנוהלות על ידי החברה ומקבלת החלטות לגבי הקצאת הנכסים בין האפיקים השונים בהתאם להערכות סיכונים המבוססות על נתונים מאקרו כלכליים ותחזיות לגבי שוקי ההון וגורמי הסיכון. מדדי סיכונים המוצגים לוועדת השקעות כוללים תרחישי קיצון והשוואת מדדי ביצועים וסיכונים לתיקי סמן. ועדת השקעות מקבלת מדי ועדה דיווח בדבר חשיפה ענפית, חשיפה גיאוגרפית וחשיפה מטבעית.

(1) סיכון מדד וסיכון מטבע

מסלול כללי

ליום 31 בדצמבר 2019			
לא צמוד	בהצמדה למדד	במטבע חוץ או	סך הכל
אלפי ש"ח	המחירים לצרכן	ההצמדה אליו	אלפי ש"ח
114,662	60,497	68,085	243,244
23,021	(225)	(22,796)	-
137,683	60,272	45,289	243,244

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים
נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

מסלול מניות

ליום 31 בדצמבר 2019			
לא צמוד	בהצמדה למדד	במטבע חוץ או	סך הכל
אלפי ש"ח	המחירים לצרכן	ההצמדה אליו	אלפי ש"ח
4,484	20	3,568	8,072
368	-	(368)	-
4,852	20	3,200	8,072

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים
נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

מסלול אג"ח צמוד מדד

ליום 31 בדצמבר 2019			
לא צמוד	בהצמדה למדד	במטבע חוץ או	סך הכל
אלפי ש"ח	המחירים לצרכן	ההצמדה אליו	אלפי ש"ח
1,254	24,214	76	25,544
96	(96)	-	-
1,350	24,118	76	25,544

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים
נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

מסלול שקלי

ליום 31 בדצמבר 2019

לא צמוד	בהצמדה למדד	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	סך הכל
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
56,904	-	1,200	58,104
1,086	-	(1,086)	-
57,990	-	114	58,104

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים
במונחי דלתא
סך הכל

מסלול אג"ח עד 15% מניות

ליום 31 בדצמבר 2019

לא צמוד	בהצמדה למדד	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	סך הכל
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
39,490	22,233	16,533	78,256
4,725	(88)	(4,637)	-
44,215	22,145	11,896	78,256

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים
במונחי דלתא
סך הכל

(2) סיכון ריבית

להלן ניתוח רגישות ביחס להשפעת השינוי בשיעור הריבית על התשואה של קופת הגמל:

ניתוח רגישות לשינוי בשיעור הריבית (א) (ב)	
-1%	+1%
אחוזים	
2.32	(2.09)
0.06	(0.06)
4.35	(3.95)
3.15	(2.86)
3.11	(2.80)

ליום 31 בדצמבר 2019

מסלול כללי
מסלול מניות
מסלול אג"ח צמוד מדד
מסלול שקלי
אג"ח עד 15% מניות

(א) ניתוח הרגישות ביחס לשינוי בריבית הינו גם ביחס למכשירים בריבית קבועה וגם ביחס למכשירים בריבית משתנה. ביחס למכשירים בריבית קבועה, החשיפה הינה ביחס לערך הפנקסני של המכשיר וביחס למכשירים בריבית משתנה, החשיפה הינה ביחס לתזרים המזומנים מהמכשיר הפיננסי. לצורך חישוב ניתוח הרגישות נלקח בחשבון שינוי בריבית מתחילת השנה גם לגבי נכסים שנרכשו במהלך השנה.

(ב) ניתוח הרגישות כולל אך ורק סעיפים אשר ערכם מושפע באופן ישיר כתוצאה משינוי בשיעור הריבית. בהתאם לכך, לא מובאות בחשבון השפעות עקיפות כגון השפעה של קרנות נאמנות שמשקיעות בנכסי חוב.

(3) פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות במכשירים הוניים

להלן פירוט החשיפה לענפי משק בגין השקעה במניות:

מסלול כללי

%	סך הכל	בחו"ל	לא סחיר	ליום 31 בדצמבר 2019	
				נסחרות במדד	נסחרות במדד
מסה"כ			אלפי ש"ח	מניות היתר	ת"א 125
18.04	7,345	-	-	88	7,257
2.23	907	-	-	-	907
2.95	1,202	454	-	-	748
13.27	5,406	2,975	-	40	2,391
20.54	8,365	2,649	-	660	5,056
20.74	8,445	582	-	459	7,404
14.54	5,920	1,665	1	335	3,919
4.99	2,033	-	6	453	1,574
2.70	1,101	219	-	105	777
100.00	40,724	8,544	7	2,140	30,033

ענף משק

בנקים
ביטוח
ביומד
טכנולוגיה
מסחר ושרותים
נדל"ן ובינוי
תעשייה
השקעה ואחזקות
נפט וגז

סך הכלמסלול מניות

%	סך הכל	בחו"ל	לא סחיר	ליום 31 בדצמבר 2019	
				נסחרות במדד	נסחרות במדד
מסה"כ			אלפי ש"ח	מניות היתר	ת"א 125
17.66	572	-	-	7	565
2.16	70	-	-	-	70
2.87	93	35	-	-	58
13.46	436	246	-	3	187
20.97	679	235	-	51	393
20.31	658	45	-	36	577
14.79	479	148	-	26	305
5.16	167	-	9	35	123
2.62	85	17	-	8	60
100.00	3,239	726	9	166	2,338

ענף משק

בנקים
ביטוח
ביומד
טכנולוגיה
מסחר ושרותים
נדל"ן ובינוי
תעשייה
השקעה ואחזקות
נפט וגז

סך הכל

מסלול אג"ח צמוד מדד

ליום 31 בדצמבר 2019		
%	סך הכל	לא סחיר
מסה"ב	אלפי ש"ח	
100.00	7	7

ענף משק
השקעה ואחזקות

מסלול אג"ח עד 15% מניות

ליום 31 בדצמבר 2019					
%	סך הכל	בחו"ל	לא סחיר	נסחרות במדד	נסחרות במדד
מסה"ב			אלפי ש"ח	מניות היתר	ת"א 125
17.83	908	-	-	11	897
2.20	112	-	-	-	112
2.91	148	56	-	-	92
13.29	677	376	-	5	296
20.59	1,049	343	-	82	624
20.52	1,045	72	-	57	916
14.57	742	216	-	41	485
5.42	276	-	25	56	195
2.67	136	27	-	13	96
100.00	5,093	1,090	25	265	3,713

ענף משק
בנקים
ביטוח
ביומד
טכנולוגיה
מסחר ושרותים
נדל"ן ובינוי
תעשייה
השקעה ואחזקות
נפט וגז

סך הכל

ד. סיכונים אשראי

סיכון אשראי הוא הסיכון לאי עמידת צד שלישי בהתחייבויותיו. סיכונים אשראי יכולים לנבוע, בין היתר, מאי עמידה במועדי החזר, היעדר יכולת פירעון, מימוש ביטחונות בערך פחות מהמוערך או מירידת ערך כתוצאה משינוי בדירוג אשראי.

מדיניות ניהול סיכונים האשראי של החברה מתבססת על פיזור וגיוון תיק האשראי וניהול סיכונים מבוקר, באופן שיתרום להשגת תשואה הולמת עבור הסיכון הניטל, בהתאם למגבלות שהוגדרו, תוך הבנת פרופיל סיכון האשראי של החברה ופירוט תחומי אחריותם של הגורמים המעורבים בתהליכי זיהוי, מדידה, ניטור ובקרה של סיכון האשראי. המסגרת למתן וניהול אשראי כוללת גם נהלים ומתודולוגיות, על פיהם יש לפעול.

פעילות האשראי נעשית בכפוף לתקנות ההשקעה ולחוזרי המפקח בנושא ניהול סיכונים אשראי ובהתאם למדיניות שנקבעה על ידי הדירקטוריון ולהחלטות פרטניות של ועדות ההשקעה השונות. תקנות ההשקעה קובעות מגבלות חשיפה ללווה בודד ולקבוצת לוויים וכן מגבלות על מתן אשראי בהתאם לסוגי בטחונות וכיוצ"ב. חוזרי המפקח בנושא ניהול סיכונים אשראי מתווים תשתית לתמיכה ניהולית, מקצועית ותפעולית ומטרתם להבטיח קיומם של מנגנוני בקרה ופיקוח לניהול סיכונים אשראי להם חשופה הקופה. בהתאם לחוזרי המפקח בנושא ניהול סיכונים אשראי מינו הגופים המוסדיים בקבוצה מנהל מערך אשראי לא סחיר, ונקבעו נהלים העוסקים בניהול סיכונים אשראי. פרק 4 - ניהול נכסי השקעה, שער 5, חלק 2 לחוזר המאוחד קובע הוראות לקביעת פרמטרים להתייחסות גופים מוסדיים המעמידים אשראי באמצעות רכישת אגרות חוב לא ממשלתיות, ובין היתר, באמצעות הרחבת תהליך האנליזה המתקיים בחטיבת ההשקעות טרם רכישת אגרת חוב וקביעת מדיניות ביחס לרכישת אגרות חוב, הכוללת, בין היתר, הכללת תניות חוזיות שונות ואמות מידה פיננסיות. בעקבות חוזר המפקח בנושא טיפול בחובות בעייתיים ופעולות לגביית חוב, הוקם פורום חוב ומונה מנהל לפורום אשר תפקידו להעריך מצב חובות בעייתיים ולהבטיח כי מתקיימים תהליכי מעקב ובקרה שוטפים.

מדיניות החשיפה לאשראי, אשר אושרה על-ידי הדירקטוריון, מתייחסת למגבלות לחשיפה כוללת לקבוצת לוויים ולחמשת הבנקים הגדולים, מגבלות חשיפה לנכסי חוב על פי דירוג והאצלת סמכויות שונות לחטיבת ההשקעות, ועדת אשראי, ועדות השקעה והדירקטוריונים האמורים.

טרם מתן אשראי לא סחיר מתבצע תהליך, באמצעות מודל דירוג פנימי, להערכת איתנות הגופים אליהם נחשפת הקופה ויכולת הפירעון שלהם. כמו כן הקופה עוקבת באופן שוטף אחר יכולת הפירעון ואיכות הבטוחות. בנוסף, מתבצעת הערכת סיכונים אשראי לא סחיר בקופה הן באמצעות מעקב אחר הדירוג הממוצע, והן באמצעות מודל המאפשר לכמת את גובה סיכון האשראי בתוחלת ומקרה קיצון.

ברמת התיק הכולל מתבצע באגף ניהול סיכונים כימות של סיכונים האשראי הגלומים בנכסי ההשקעה, באמצעות בחינת הדירוג הממוצע של החוב הלא ממשלתי בתיקים האמורים והערכת ההפסד הצפוי (Expected Loss) וההפסד הלא-צפוי (Un expected Loss) בגין סיכונים האשראי הלא סחיר. ברמת עסקה פרטנית - מתקבלת חוות דעת בלתי תלויה של אגף ניהול סיכונים לעסקאות משמעותיות ולעסקאות גדולות או מורכבות, בהתאם לפרמטרים שהוגדרו.

(1) חלוקת נכסי חוב על פי מיקומם

ליום 31 בדצמבר 2019														
מסלול כללי			מסלול מניות			מסלול אג"ח צמוד מדד			מסלול שקלי			אג"ח עד 15% מניות		
שאינם			שאינם			שאינם			שאינם			שאינם		
סה"כ	סחירים	סה"כ	סה"כ	סחירים	סה"כ	סה"כ	סחירים	סה"כ	סה"כ	סחירים	סה"כ	סה"כ	סחירים	סה"כ
אלפי ש"ח														
82,410	52,614	135,024	1,352	28	1,380	19,085	5,278	24,363	42,606	12,419	55,025	37,949	16,322	54,271
14,032	5,997	20,029	-	-	-	-	-	-	1,116	-	1,116	5,016	2,138	7,154
96,442	58,611	155,053	1,352	28	1,380	19,085	5,278	24,363	43,722	12,419	56,141	42,965	18,460	61,425

סך הכל נכסי חוב

(2) פירוט נכסי חוב בחלוקה לדירוגים

נכסי חוב בארץ

ליום 31 בדצמבר 2019				
דירוג מקומי (*)				
מסלול כללי	מסלול מניות	מסלול אג"ח צמוד מדד	מסלול אג"ח עד 15% מניות	אלפי ש"ח
67,075	1,318	17,115	38,518	33,450
10,123	17	1,506	2,515	2,819
4,524	12	416	1,573	1,446
176	1	13	-	59
512	4	35	-	175
82,410	1,352	19,085	42,606	37,949

נכסי חוב סחירים בארץ

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות ונכסי חוב אחרים בדירוג:

AA ומעלה

BBB עד A

נמוך מ-BBB

לא מדורג

סך הכל נכסי חוב סחירים בארץנכסי חוב שאינם סחירים בארץ

אגרות חוב קונצרניות ופיקדונות בבנקים ובמוסדות פיננסיים

בדירוג:

AA ומעלה

BBB עד A

נמוך מ-BBB

לא מדורג

הלוואות בשיעבוד מניות המקנות שליטה

הלוואות לאחרים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים בארץסך הכל נכסי חוב בארץ

3,847	-	564	541	1,285
171	-	5	68	38
67	28	32	-	93
25	-	10	-	15
1,085	-	136	184	374
47,419	-	4,531	11,626	14,517
52,614	28	5,278	12,419	16,322
135,024	1,380	24,363	55,025	54,271
17,803	28	1,545	5,087	5,011

מזה - נכסי חוב בדירוג פנימי (**)

(*) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג שאישר הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן - הממונה). נתוני הדירוג הומרו לסמלי הדירוג של S&P בהתאם למקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל בתוכו A- ועד A+.

(**) בהתאם לחוזרי הממונה 15-9-2007 ו-16-9-2007 קיימת בחברה תשתית ארגונית וניהולית לניהול האשראי, במסגרת זו מבצעת החברה מעקב ובחינה על כל נכסי החוב בהם השקיעה. לנכסי חוב להם לא קיים דירוג חיצוני שניתן על ידי חברה מדרגת, מבוצע דירוג פנימי על ידי החברה. נכסי החוב המוצגים לעיל כנכסים בדירוג פנימי הנם אלו שלהם לא קיים דירוג חיצוני כאמור. ראה בנוסף סעיף 5 להלן.

נכסי חוב בחו"ל

ליום 31 בדצמבר 2019
דירוג בינלאומי (*)

מסלול כללי	מסלול שקלי אלפי ש"ח	אג"ח עד 15% מניות
1,721	1,116	838
707	-	236
9,958	-	3,374
1,407	-	488
239	-	80
14,032	1,116	5,016

נכסי חוב סחירים בחו"ל

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות ונכסי חוב אחרים בדירוג:

A ומעלה

BBB

נמוך מ-BBB

לא מדורג

סך הכל נכסי חוב סחירים בחו"ל

נכסי חוב שאינם סחירים בחו"ל

אגרות חוב קונצרניות ופיקדונות בבנקים ובמוסדות פיננסיים בדירוג:

לא מדורג

נכסי חוב אחרים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים בחו"ל

סך הכל נכסי חוב בחו"ל

93	-	26
5,904	-	2,112
5,997	-	2,138
20,029	1,116	7,154
3,088	-	1,183

מזה - נכסים מדורגים בדירוג פנימי (**)

(*) המקורות לרמת הדירוג בחו"ל הינם חברות הדירוג אשר אושרו על-ידי הממונה *S&P, Mood's* ו- *Fitch*. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(**) בהתאם לחוזרי הממונה 15-9-2007 ו- 16-9-2007 קיימת בחברה תשתית ארגונית וניהולית לניהול האשראי, במסגרת זו מבצעת החברה מעקב ובחינה על כל נכסי החוב בהם השקיעה. לנכסי חוב להם לא קיים דירוג חיצוני שניתן על ידי חברה מדרגת, מבוצע דירוג פנימי על ידי החברה. נכסי החוב המוצגים לעיל כנכסים בדירוג פנימי הנם אלו שלהם לא קיים דירוג חיצוני כאמור. ראה בנוסף סעיף 5 להלן.

(3) שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן

השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים, נקבע באמצעות היוון אומדן תזרימי המזומנים הצפויים בגינם. שערי ההיוון אינם מתבססים על דירוג האשראי של הנכס אלא על חלוקת השוק הסחיר לעשירונים בהתאם לתשואה לפדיון של נכסי החוב וקביעת מיקום של הנכס הלא סחיר באותם עשירונים וזאת בהתאם לפרמיית הסיכון הנגזרת ממחירי עסקאות/הנפקות בשוק הלא סחיר. מודל זה מביא לידי ביטוי באופן עדכני יותר שינויים בפרמיית הסיכון של נכסי החוב, כפי שאלו משתקפים בשוק הסחיר בהתאם לשינויים באותו עשירון.

הריביות הממוצעות המשוקללות בגין כל אחת מקבוצות הדירוג המוצגות להלן הינן בהתאם לנכסים הכלולים בכל קבוצת דירוג:

ליום 31 בדצמבר 2019					נכסי חוב שאינם סחירים לפי דירוג (*):
מסלול כללי	מסלול מניות	מסלול אג"ח צמוד מדד	מסלול שקלי	אג"ח עד 15% מניות	
באחוזים					
1.09	-	0.41	1.56	0.92	AA ומעלה
2.07	-	1.24	2.19	2.09	A
2.29	-	1.88	2.35	2.29	BBB
7.27	17.55	12.82	-	14.87	נמוך מ-BBB
3.10	14.95	2.06	2.84	3.17	לא מדורג

(*) המקורות לרמת דירוג מקומי הינן חברות הדירוג "מעלות" ו"מדורג". נתוני חברת מדורג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

המקורות לרמת הדירוג בחו"ל הינם חברות הדירוג אשר אושרו על ידי הממונה *S & P, Mood's* ו- *Fitch*.

לעניין דירוג פנימי ראה סעיף 5 להלן.

(4) פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות בנכסי חוב סחירים ושאינם סחירים

ליום 31 בדצמבר 2019									
מסלול כללי		מסלול מניות		מסלול אג"ח צמוד מדד		מסלול שקלי		אג"ח עד 15% מניות	
סכום	%	סכום	%	סכום	%	סכום	%	סכום	%
אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ
10,712	6.91	9	0.65	968	3.97	1,411	2.51	3,125	5.09
1,279	0.82	4	0.29	48	0.20	848	1.51	428	0.70
724	0.47	1	0.07	-	-	63	0.11	223	0.36
28,270	18.23	3	0.22	1,479	6.07	6,982	12.43	7,882	12.83
35,159	22.68	11	0.80	3,890	15.96	5,601	9.98	11,901	19.37
2,400	1.55	2	0.14	43	0.18	369	0.66	836	1.36
6,577	4.24	32	2.32	767	3.15	1,233	2.20	2,284	3.72
1,136	0.73	-	-	53	0.22	-	-	458	0.75
68,796	44.37	1,318	95.51	17,115	70.25	39,634	70.60	34,288	55.82
155,053	100.00	1,380	100.00	24,363	100.00	56,141	100.00	61,425	100.00

ענף משק

בנקים

ביטוח

טכנולוגיה

מסחר

ושרותים

נדל"ן

ובינוי

תעשייה

השקעה

ואחזקות

נפט וגז

אג"ח

ממשלתי

סך הכל

(5) ביום 7 ביולי 2013, בהמשך לאישור מיום 15 במאי 2011, אישר הממונה על שוק ההון (להלן - הממונה) להראל חברה לביטוח בע"מ (להלן - הראל ביטוח) שימוש במודל פנימי לדירוג אשראי, שפותח על ידי הראל ביטוח. מודל זה יישמש את הראל ביטוח ואת יתר הגופים המוסדיים בקבוצת הראל. בהתאם לתנאי האישור, הדירוג על פי המודל הפנימי ייחשב כדירוג המקביל של חברה מדרגת, בכפוף לתנאים הבאים:

- השימוש במודל יעשה במסגרת המבנה, המתודולוגיה והנהלים שהוצגו בתהליך בחינת המודל.
- המודל יהא תקף להערכת אשראי למעט: בנקים וחברות ביטוח, אשראי מגובה נכס בסיס (ישיר או מכשירים מורכבים), נדל"ן יזמי ומימון פרויקטים.
- כל שינוי מהותי במבנה המודל יהא טעון אישור מראש של הממונה.

ה. סיכונים גיאוגרפיים

סיכון גאוגרפי הינו סיכון להפסד הנובע מחשיפה של תיק ההשקעות בצורה ישירה או עקיפה, דרך השקעה בחברות שיש להן פעילות עסקית במדינה, לאירוע שלילי באותה מדינה או אזור גאוגרפי. אירוע כזה עשוי להתעורר למשל על רקע עימות בטחוני באזור, משבר כלכלי במדינה עצמה או אצל שותפת סחר מהותית. סיכון גאוגרפי עשוי לבוא לידי ביטוי בעלייה באירועי חדלות פירעון של ממשלות ועסקים ו/או ירידה בשווי נכסים הוניים (נדל"ן, מניות וכד').

להלן החשיפה הגיאוגרפית עבור הנכסים השונים בהתאם למקום הסיכון הסופי, או בהתאם למקום בו הונפק או נסחר הנכס, במקרים בהם לא ניתן היה לזהות את מקום החשיפה הסופית:

מסלול כללי

ליום 31 בדצמבר 2019

אגרות חוב ממשלתיות	אגרות חוב קונצרניות	מניות	קרנות ותעודות סל	קרנות נאמנות	השקעות אחרות	סה"כ חשיפה מאזנית	נגזרים במונחי דלתא	סך הכל
אלפי ש"ח								
-	1,201	406	1,475	69	790	3,941	-	3,941
-	48	524	2,167	523	3	3,265	-	3,265
-	1,929	169	1,443	164	703	4,408	(315)	4,093
-	-	4	1,619	1,028	1	2,652	244	2,896
-	-	-	-	4,163	308	4,471	-	4,471
-	5,564	9,821	4,334	1,530	7,238	28,487	20,276	48,763
-	-	1,566	413	111	(418)	1,672	1,908	3,580
68,796	17,994	24,791	1,776	75	62,325	175,757	(59)	175,698
-	4,412	3,443	7,095	1,875	1,766	18,591	(181)	18,410
68,796	31,148	40,724	20,322	9,538	72,716	243,244	21,873	265,117

סך הכל

מסלול מניות

ליום 31 בדצמבר 2019

סך הכל	נגזרים במונחי דלתא	סה"כ חשיפה מאזנית	השקעות אחרות	קרנות נאמנות	קרנות ותעודות סל	מניות	אגרות חוב קונצרניות	אגרות חוב ממשלתיות
אלפי ש"ח								
193	-	193	6	7	147	33	-	-
120	16	104	2	-	85	17	-	-
314	-	314	-	52	218	44	-	-
216	(31)	247	70	16	144	17	-	-
188	(23)	211	72	13	73	52	1	-
290	24	266	-	104	162	-	-	-
112	-	112	-	10	82	20	-	-
3,466	2,029	1,437	185	-	434	816	2	-
188	191	(3)	(177)	11	41	122	-	-
3,084	(1,327)	4,411	902	12	184	1,936	59	1,318
155	-	155	-	11	81	63	-	-
614	(11)	625	52	66	388	119	-	-
8,940	868	8,072	1,112	302	2,039	3,239	62	1,318

סך הכל

בריטניה
קנדה
סין
צרפת
גרמניה
יפן
שווייץ
ארצות הברית
אירופה
ישראל
ש.מתעוררים-אחר
אחר

מסלול אג"ח צמוד מדד

ליום 31 בדצמבר 2019

סך הכל	סה"כ חשיפה מאזנית	השקעות אחרות	קרנות ותעודות סל אלפי ש"ח	מניות	אגרות חוב קונצרניות	אגרות חוב ממשלתיות
25,411	25,411	5,770	6	7	2,513	17,115
133	133	93	-	-	40	-
25,544	25,544	5,863	6	7	2,553	17,115

ישראל

אחר

סך הכל

מסלול שקלי

ליום 31 בדצמבר 2019

סך הכל	סה"כ חשיפה מאזנית	השקעות אחרות	קרנות ותעודות סל אלפי ש"ח	אגרות חוב קונצרניות	אגרות חוב ממשלתיות
57,611	57,611	13,782	137	4,058	39,634
493	493	84	-	409	-
58,104	58,104	13,866	137	4,467	39,634

ישראל

אחר

סך הכל

מסלול אג"ח עד 15% מניות

ליום 31 בדצמבר 2019

אגרות חוב ממשלתיות	אגרות חוב קונצרניות	מניות	קרנות ותעודות סל	קרנות נאמנות	השקעות אחרות	סה"כ חשיפה מאזנית	נגזרים במונחי דלתא	סך הכל
אלפי ש"ח								
-	408	51	199	9	376	1,043	-	1,043
-	643	23	195	22	95	978	(43)	935
-	-	-	-	1,387	85	1,472	-	1,472
-	1,856	1,242	586	510	2,710	6,904	2,743	9,647
-	-	194	56	15	351	616	258	874
34,288	5,556	3,089	268	9	19,535	62,745	(7)	62,738
-	1,503	494	1,472	637	392	4,498	9	4,507
34,288	9,966	5,093	2,776	2,589	23,544	78,256	2,960	81,216

בריטניה

צרפת

לוקסמבורג

ארצות הברית

אירופה

ישראל

אחר

סך הכל

1. גורמי סיכון נוספים המשפיעים על פעילות הקופה

הפעלת קופת גמל דורשת עמידה בכללי פעילות ודיוח שנקבעו בחוקים ובתקנות. חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה 2005 מעניק סמכויות שונות ואמצעי אכיפה מגוונים לממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון לרבות סעיפי עונשין במקרה של אי עמידה בכללים והנחיות.

הקופה פועלת בתחום שוק ההון והחיסכון ארוך הטווח, בהם מתבצעת פעילות השקעה לצד פעילות מול העמיתים החוסכים בקליטת הפקדות, תשלומים וזיכויים ברווחים. פעילות זו חושפת את הקופה לסיכונים תפעוליים ולסיכונים הנובעים משינויי פסיקה וחקיקה כלליים ובתחום הפעילות הספציפי של הקופה.

אי לכך פועלת הקופה בהתאם לנהלים מסודרים שגיבשה להסדרת התהליכים השונים בקופה, לרבות ביצוע בקורות ומעקב שוטף אחר הפעילות. כמו כן, מלווה את פעילות הקופה יועץ משפטי ומנהל סיכונים.

הסיכון התפעולי שלוב בכלל הפעילויות, המוצרים, המערכות ותהליכי העבודה המבוצעים בחברה. לפיכך, קיימת חשיבות למודעות ולניהול הסיכון התפעולי בכל הרמות.

האחריות על הניהול השוטף של הסיכון התפעולי וביצוע הפעילויות למזעור הסיכון חלה על מנהלים בדרגות הניהול השונות בחברה, בתמיכה מקצועית של אגף ניהול סיכונים המופקד על הכוונה מתודולוגית ויישום המדיניות בראיית על. חלק מהסיכונים התפעוליים מנוהלים על-ידי גורמי בקרה נוספים, כגון מנהל אגף SOX, אכיפה וציות, אחראי אבטחת מידע ואחראי היערכות לשעת משבר.

החברה בוחנת באופן שוטף את החשיפה לסיכונים תפעוליים ונוקטת באמצעים להפחתת רמתם. אגף ניהול סיכונים מבצע הערכה עצמאית ובלתי תלויה של סיכונים תפעוליים, תוך שימת דגש מיוחד על סיכונים מעילות והונאות, סיכונים טכנולוגיים מידע וסייבר וסיכונים המשכיות עסקית.

אופי הפעילות, המבנה הארגוני ומדרג הסמכויות המייחדים את החברה וכן היקף הכספים המנוהלים על ידה, חושפים אותה גם לאפשרות של הונאות ומעילות מצד גורמים בתוך החברה וגורמים מחוץ לחברה. החברה הגדירה מדיניות הכוללת מסגרת עבודה שיטתית למניעה, איתור, דיווח ותגובה מצמצמת נזקים לאירועי מעילות והונאות. עיקרי המדיניות באים לידי ביטוי בנהלי העבודה של החברה, בתהליכי העבודה בפועל ובקוד האתי, שמטרתו להנחות את עובדי החברה בנושאי התנהגות, משמעת ואתיקה בעבודה.

בהתייחס לסיכונים משפטיים, כולל סיכונים ציות, היועץ המשפטי של החברה אחראי לניהול הסיכון המשפטי, מסייע במידת הצורך ביישום משפטי חיצוני ומעניק תמיכה ומענה לכלל ההיבטים המשפטיים של פעילות החברה. במסגרת זו, ניהולו השוטף של הסיכון המשפטי מתבטא בעיקר במתן ייעוץ משפטי שוטף לאורגנים המוסמכים בחברה בנושאים השונים הכרוכים בפעילות החברה, בהכנת מסמכי התקשרות ופוליסות ביטוח, בניהול הידע המשפטי בחברה, ובכלל זה עדכון הגורמים הרלבנטיים בשינוי הוראות דין ורגולציה לסוגיהם, אשר יש להם השלכה על עבודת החברה, בהתאמת מערך ההסכמים והנהלים לשינויים אלה ובעדכונים שוטפים של מערכות ההסכמים והמסמכים שבשימוש החברה, ובכיוון התביעות הייצוגיות נגד החברה והפיקוח על הגורמים המקצועיים המטפלים בהן מטעם החברה.

על מנת לקיים את אחריות החברה למלא אחר דרישות החוק פועלת בחברה ממונה על ציות ואכיפה, המסייעת לעובדי החברה לקיים את אחריותם לציית להוראות הרלבנטיות להם. בינואר 2012 החברה אימצה תכנית אכיפה, במסגרת יישום הוראות חוק הגברת האכיפה בשוק ההון, המתקן את חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א - 1981 וחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה - 2005, ומינתה את הגורמים שיהיו אחראים על יישומה ויפקחו על ביצועה.

בהתאם להוראות צו איסור הלבנת הון שנכנס לתוקפו במרס 2018 וחוזר גופים מוסדיים 2018-9-2 בנושא ניהול סיכונים הלבנת הון מפברואר 2018, החברה קבעה מדיניות ניהול סיכונים בנושא ומינתה אחראי למילוי חובות, בהתאם לדרישות הרגולציה, באופן שיבטיח קיומה של תשתית ארגונית מתאימה ואמצעים להפחתת הסיכון. כמו כן, החברה גיבשה נהלים ליישום מדיניות ניהול סיכונים הלבנת הון ומימון טרור, ועדכנה נהלים רלבנטיים, כך שיתייחסו, בין היתר, להליך של זיהוי והכרת הלקוח, לסיווג של חשבון בסיכון גבוה להלבנת הון ומימון טרור, לקיום בקרה שוטפת, לניהול רישומים ולדיווח. בנוסף, החברה אימצה גישה מבוססת סיכון, על מנת לזהות, להעריך ולהתמודד באפקטיביות עם סיכונים הלבנת הון ומימון טרור, במסגרתה בוצע סקר לזיהוי והערכה של סיכונים הלבנת הון ומימון הטרור בפעילויות השונות.

מערך טכנולוגיית המידע הוא מרכיב מרכזי בתפעול וניהול התקין של החברה. דירקטוריון החברה אישר מסמך מדיניות בנושא ניהול טכנולוגיות המידע.

בחינת סיכונים IT-ה מתבצעת באופן שוטף, הן ברמת תהליכי ה-IT המהותיים המנוהלים בחברה והן ברמת מערכות המידע והתשתיות. הטיפול בסיכונים הנובעים מתהליכי IT מהותיים מבוצע כחלק מתפישת הבקרה המיושמת בהראל המשמר מחשבים, בהתאם לחוזר גופים מוסדיים 2010-9-4 בנושא "ניהול טכנולוגיות מידע בגופים מוסדיים". אגף ניהול סיכונים בשיתוף עם הראל המשמר מחשבים מבצעים סקר תקופתי להערכת ההשפעה הפוטנציאלית של סיכונים טכנולוגיות המידע על תהליכי הליבה בחברה.

החברה חשופה בפעילותה לסיכון סייבר אשר עלול לנבוע משימוש לא מורשה בזכות, הפרעה לפעילות על ידי פגיעה בפעילות הרשת או השבתת שירותים, פגיעה במערכות, גניבה של נכסים דיגיטליים, החדרה של קודים או תוכנות זדוניות, חדירה למערכת או חשיפת מידע. תפיסת ההגנה של החברה בניהול סיכונים סייבר ואבטחת מידע בנויה על שלוש שכבות: שכבת הגנה טכנולוגית, שכבת טיפול באירועים ושכבת רגולציה, ארגון ושיטות. בנוסף להיערכות תפעולית, החברה רכשה כיסוי ביטוחי כנגד פשעי מחשב, בכללם אירועי סייבר. ביום 31 באוגוסט 2016 פורסם חוזר גופים מוסדיים 2016-9-14 בנושא "ניהול סיכונים סייבר בגופים מוסדיים". החוזר מגדיר עקרונות לניהול סיכונים סייבר בגוף מוסדי ומחייב לנהל סיכונים אלו. ההוראה מתייחסת, בין היתר, לנושאים הבאים: ממשל תאגידי- תפקידים ותחומי אחריות, הערכת סיכונים, הגנת סייבר, ניטור ובקרה, אבטחת מערכות, תקשורת ותפעול, ניהול משתמשים והרשאות, מיקור חוץ, שירותי מחשוב בענן, אבטחה פיסית וסביבתית, אבטחת ערוצי קשר עם לקוחות וגורמים חיצוניים.

בהתייחס לסיכונים אבטחת מידע וסייבר, ובהתאמה לחוזר בנושא "ניהול סיכונים סייבר בגופים מוסדיים", הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים בקבוצה אימצו ואישרו מדיניות בנושא ניהול סיכונים סייבר. אגף ניהול סיכונים בשיתוף עם הראל המשמר מחשבים מבצעים סקר תקופתי על חשיפות החברה לסיכונים סייבר. בהתאם לחוזר גופים מוסדיים 2018-9-19 בנושא מיקור חוץ מיוני 2018, החברה קבעה מדיניות וגיבשה נוהלי עבודה, הכוללים בין היתר קווים מנחים וקריטריונים לקביעתה של פעילות כמהותית, עקרונות להתקשרות בהסכם למיקור חוץ ומנגנוני פיקוח, מעקב ובקרה אפקטיביים על פעילויות מהותיות שהוצאו למיקור חוץ. היערכות הקבוצה להמשך פעילות בעת משבר (DRP) והמשכיות עסקית מתבצעת בשני מישורים: הערכות לנפילת מערכות המחשוב והערכות לאירוע קטסטרופה במשרדים הראשיים. בנוסף, מתבצעים תרגולים במסגרת הקבוצה לאירוע משבית (קטסטרופלי), בו מתורגלים תהליכים לוגיסטיים נבחרים ומופעלות תוכנות ומערכות מרכזיות מהאתר החלופי.

למידע נוסף, ראה דיון בגורמי סיכון בסעיף 3.12 בדוח תיאור עסקי התאגיד של החברה המנהלת וביאור 14, בדבר התחייבויות והתקשרויות תלויות בדוחות הכספיים של הקופה.

גורמי סיכון על פי טיבם

בטבלה להלן מוצגים גורמי הסיכון על פי טיבם - סיכונים מקרו, סיכונים ענפיים, סיכונים גיאוגרפיים ככל שישנם וסיכונים מיוחדים לקופה, אשר דורגו, בהתאם להערכות סובייקטיביות איכותיות של הנהלת החברה המנהלת של הקופה בהתחשב בהיקף ובמאפייני פעילותה נכון לתאריך הדוח, בקטגוריות על פי השפעתם, ככל שניתן לגבי כל גורם סיכון, על קופת הגמל - השפעה גדולה, בינונית וקטנה.

השפעה קטנה	השפעה בינונית	השפעה גדולה	גורמי סיכון	
		√	סיכונים שוק	סיכונים מקרו
		√	האטה כלכלית בישראל	
		√	סיכונים אשראי	
	√		סיכון מחירי נכסים אחרים	
		√	שינויים רגולטוריים	סיכונים ענפיים
		√	סיכון נזילות	
	√		סיכונים תפעוליים	סיכונים מיוחדים לחברה

6. נושאים אליהם הפנה רואה החשבון את תשומת ליבו בחוות דעתו

רואה החשבון לא הפנה את תשומת הלב לעניינים מיוחדים בחוות דעתו.

7. בקורות ונהלים לגבי גילוי ובקרה פנימית על דיווח כספי

א. בקורות ונהלים לגבי הגילוי:

הנהלת הגוף המוסדי, בשיתוף המנכ"ל וסמנכ"ל הכספים של הגוף המוסדי, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הגוף המוסדי וסמנכ"ל הכספים הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי הנן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהגוף המוסדי נדרש לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

ב. בקרה פנימית על דיווח כספי:

במהלך התקופה המכוסה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2019 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי.

דודי ליידינר
מנכ"ל

מישל סיבוני
יו"ר הדירקטוריון

תאריך: 24 במרס 2020

הצהרה (Certification)

אני, דודי לייזנר מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של הראל קמ"פ (להלן: "קופת הגמל") לשנת 2019 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי ואת תוצאות הפעילות של קופת הגמל וכן את השינויים בזכויות העמיתים והתנועה בקופת הגמל למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
 4. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי של קופת הגמל; וכן-
(א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לקופת הגמל, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה המנהלת, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
(ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הממונה על שוק ההון;
(ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של קופת הגמל והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
(ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקופת הגמל; וכן-
 5. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי הנוגע לקופת הגמל:
(א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה המנהלת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי הנוגע לקופת הגמל; וכן-
(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקופת הגמל.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

24 במרס 2020

דודי לייזנר, מנכ"ל

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי- הצהרות, דוחות וגילויים.

הצהרה (Certification)

אני, רם גבל מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של הראל קמ"פ (להלן: "קופת הגמל") לשנת 2019 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי ואת תוצאות הפעילות של קופת הגמל וכן את השינויים בזכויות העמיתים והתנועה בקופת הגמל למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
 4. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי של קופת הגמל; וכן-
(א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לקופת הגמל, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה המנהלת, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
(ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הממונה על שוק ההון;
(ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של קופת הגמל והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
(ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקופת הגמל; וכן-
 5. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי הנוגע לקופת הגמל:
(א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה המנהלת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי הנוגע לקופת הגמל; וכן-
(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקופת הגמל.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

24 במרס 2020

רם גבל, סמנכ"ל כספים

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי- הצהרות, דוחות וגילויים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי

ההנהלה, בפיקוח הדירקטוריון, של הראל קמ"פ (להלן: "קופת הגמל") אחראית לקביעתה וקיומה של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי. מערכת הבקרה הפנימית של קופת הגמל תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לדירקטוריון ולהנהלה של החברה המנהלת לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי החשבונאות מקובלים בישראל והוראות הממונה על שוק ההון. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת החברה המנהלת בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של קופת הגמל על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2019, הבקרה הפנימית של קופת הגמל על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

יו"ר הדירקטוריון : מישל סיבוני

מנכ"ל : דודי לידנר

סמנכ"ל כספים : רם גבל

תאריך אישור הדוח : 24 במרס 2020

הראל קמ"פ

קופה מרכזית לפיצויים

דוחות כספיים

ליום

31 בדצמבר 2019

תוכן עניינים

3	דוח רואי החשבון המבקרים.....
5	דוח על המצב הכספי.....
8	דוח הכנסות והוצאות.....
12	דוח על השינויים בזכויות העמיתים.....
16	ביאור 1 - כללי.....
17	ביאור 2 - מדיניות חשבונאית.....
18	ביאור 3 - חייבים ויתרות חובה.....
19	ביאור 4 - נכסי חוב סחירים.....
19	ביאור 5 - נכסי חוב שאינם סחירים.....
20	ביאור 6 - מניות.....
21	ביאור 7 - השקעות אחרות.....
22	ביאור 8 - זכאים ויתרות זכות.....
23	ביאור 9 - דמי ניהול.....
24	ביאור 10 - הוצאות ישירות.....
26	ביאור 11 - תשואות מסלולי השקעה.....
26	ביאור 12 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים.....
27	ביאור 13 - מסים.....
27	ביאור 14 - התחייבויות תלויות והתקשרויות.....
27	ביאור 15 - אירועים לאחר תאריך הדיווח.....

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח רואי החשבון המבקרים לעמיתים של הראל קמ"פ

ביקרנו את הדוחות על המצב הכספי המצורפים של הראל קמ"פ (להלן - "הקופה") לימים 31 בדצמבר 2019 ו- 2018 ואת דוחות ההכנסות וההוצאות ואת הדוחות על השינויים בזכויות העמיתים לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון וההנהלה של הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן - "החברה המנהלת"). אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973. על פי תקנים אלה, נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית.

ביקורת כוללת בדיקה מידגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון וההנהלה של החברה המנהלת וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את מצבה הכספי של הקופה לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 ואת תוצאות פעולותיה והשינויים בזכויות העמיתים שלה לכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם להוראות הדיווח והגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הקופה ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway (COSO) Commission והדוח שלנו מיום 29 במרץ 2020 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הקופה.

סומך חייקין
רואי חשבון

24 במרץ 2020

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח רואי החשבון המבקרים לעמיתים של הראל קמ"פ בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הראל קמ"פ (להלן "הקופה") ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן "COSO"). הדירקטוריון והנהלה של הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן "החברה המנהלת") אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקופה ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הקופה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-PCAOB (Public Company Accounting Oversight Board) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קיימת, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקופה. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים כאלה שחשבו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של קופת גמל הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם להוראות הדיווח והגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו. בקרה פנימית על דיווח כספי של קופת גמל כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי הקופה (לרבות הוצאתם מרשות); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם להוראות הדיווח והגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של הקופה נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון והנהלה של החברה המנהלת; ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הקופה, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכנה לבתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, החברה המנהלת קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקופה ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, את הדוחות הכספיים של הקופה לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 ולכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 והדוח שלנו, מיום 24 במרץ 2020, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים.

סומך חייקין
רואי חשבון

24 במרץ 2020

ליום 31 בדצמבר			ביאור	
2018	2019			
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח			
31,746	20,611			רכוש שוטף
3,441	2,259	3		מזומנים ושווי מזומנים
35,187	22,870			חייבים ויתרות חובה
229,991	203,566	4		השקעות פיננסיות
96,139	94,796	5		נכסי חוב סחירים
34,573	49,063	6		נכסי חוב שאינם סחירים
42,256	44,772	7		מניות
402,959	392,197			השקעות אחרות
				סך כל השקעות פיננסיות
438,146	415,067			סך כל הנכסים
5,319	1,847	8		זכאים ויתרות זכות
432,827	413,220			זכויות העמיתים
438,146	415,067			סך כל ההתחייבויות

רם גבל
סמנכ"ל כספים

דודי לידנר
מנכ"ל

מישל סיבוני
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים : 24 במרס 2020

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ליום 31 בדצמבר 2019					
מסלול כללי	מסלול מניות	מסלול מניות צמוד מדד	מסלול שקלי	אג"ח עד 15% מניות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
12,053	902	1,029	1,816	4,811	20,611
1,615	141	59	113	331	2,259
13,668	1,043	1,088	1,929	5,142	22,870
96,442	1,352	19,085	43,722	42,965	203,566
58,611	28	5,278	12,419	18,460	94,796
40,724	3,239	7	-	5,093	49,063
34,927	2,438	135	266	7,006	44,772
230,704	7,057	24,505	56,407	73,524	392,197
244,372	8,100	25,593	58,336	78,666	415,067
1,128	28	49	232	410	1,847
243,244	8,072	25,544	58,104	78,256	413,220
244,372	8,100	25,593	58,336	78,666	415,067

רכוש שוטף

מזומנים ושווי מזומנים
חייבים ויתרות חובה

השקעות פיננסיות

נכסי חוב סחירים
נכסי חוב שאינם סחירים
מניות
השקעות אחרות
סך כל השקעות פיננסיות

סך כל הנכסים

זכאים ויתרות זכות

זכויות העמיתים

סך כל ההתחייבויות

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ליום 31 בדצמבר 2018

מסלול כללי	מסלול מניות	מסלול אג"ח צמוד מדד	מסלול אג"ח 15% עד 15%	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
18,875	913	1,614	4,422	31,746
2,780	138	14	9	3,441
21,655	1,051	1,628	4,431	35,187
115,243	677	18,967	49,042	229,991
54,571	25	5,654	15,051	96,139
27,990	2,262	7	-	34,573
33,336	1,436	155	248	42,256
231,140	4,400	24,783	64,341	402,959
252,795	5,451	26,411	68,772	438,146
3,335	79	431	1,007	5,319
249,460	5,372	25,980	67,765	432,827
252,795	5,451	26,411	68,772	438,146

רכוש שוטף

מזומנים ושווי מזומנים
חייבים ויתרות חובה

השקעות פיננסיות

נכסי חוב סחירים
נכסי חוב שאינם סחירים
מניות
השקעות אחרות
סך כל השקעות פיננסיות

סך כל הנכסים

זכאים ויתרות זכות

זכויות העמיתים

סך כל ההתחייבויות

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2017	2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	ביאור
(273)	158	(343)	
7,674	(1,877)	11,059	
4,945	8	8,181	
3,018	(1,521)	8,938	
8,224	(5,608)	12,042	
23,861	(8,998)	40,220	
23,588	(8,840)	39,877	
2,751	2,830	2,730	9
225	245	239	10
38	198	88	13
3,014	3,273	3,057	
20,574	(12,113)	36,820	

הכנסות (הפסדים)

ממ ומנים ושווי מ ומנים

מהשקעות:

מנכסי חוב סחירים

מנכסי חוב שאינם סחירים

ממניות

מהשקעות אחרות

סך כל ההכנסות (ההפסדים) מהשקעות

סך כל ההכנסות (הפסדים)**הוצאות**

דמי ניהול

הוצאות ישירות

מסים

סך כל ההוצאות**עודף הכנסות (הפסדים) על הוצאות לשנה**

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019

מסלול כללי אלפי ש"ח	מסלול מניות אלפי ש"ח	מסלול אג"ח צמוד מדד אלפי ש"ח	מסלול שקלי אלפי ש"ח	אג"ח עד 15% מניות אלפי ש"ח	סה"כ אלפי ש"ח
(215)	(11)	(2)	(4)	(111)	(343)
5,190	17	702	2,668	2,482	11,059
4,861	8	650	968	1,694	8,181
7,333	547	-	-	1,058	8,938
9,900	746	(17)	(54)	1,467	12,042
27,284	1,318	1,335	3,582	6,701	40,220
27,069	1,307	1,333	3,578	6,590	39,877
1,512	52	204	350	612	2,730
173	8	3	12	43	239
73	5	-	-	10	88
1,758	65	207	362	665	3,057
25,311	1,242	1,126	3,216	5,925	36,820

הכנסות (הפסדים)

ממ ומנים ושווי מ ומנים

מהשקעות:

מנכסי חוב סחירים

מנכסי חוב שאינם סחירים

ממניות

מהשקעות אחרות

סך כל ההכנסות מהשקעות

סך כל ההכנסות

הוצאות

דמי ניהול

הוצאות ישירות

מסים

סך כל ההוצאות

עודף הכנסות על הוצאות לשנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018

מסלול כללי	מסלול מניות	מסלול אג"ח	מסלול שקלי	אג"ח עד 15% מניות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
23	11	5	11	108	158
(852)	(2)	(65)	(726)	(232)	(1,877)
(19)	(14)	(110)	91	60	8
(1,328)	(71)	-	-	(122)	(1,521)
(4,563)	(315)	1	(63)	(668)	(5,608)
(6,762)	(402)	(174)	(698)	(962)	(8,998)
(6,739)	(391)	(169)	(687)	(854)	(8,840)
1,443	51	200	485	651	2,830
162	8	4	17	54	245
177	6	-	-	15	198
1,782	65	204	502	720	3,273
(8,521)	(456)	(373)	(1,189)	(1,574)	(12,113)

הכנסות (הפסדים)

ממ ומנים ושווי מ ומנים

מהשקעות:

מנכסי חוב סחירים

מנכסי חוב שאינם סחירים

ממניות

מהשקעות אחרות

סך כל ההפסדים מהשקעות

סך כל ההפסדים**הוצאות**

דמי ניהול

הוצאות ישירות

מסים

סך כל ההוצאות**עודף הפסדים על הוצאות לשנה**

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017

מסלול כללי	מסלול מניות	מסלול אג"ח צמוד מדד	מסלול אג"ח עד 15% מניות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
(227)	(12)	(2)	(4)	(273)
2,866	7	693	2,361	7,674
2,583	1	403	729	4,945
2,275	201	1	5	3,018
6,338	375	(4)	(118)	8,224
14,062	584	1,093	2,977	23,861
13,835	572	1,091	2,973	23,588
1,304	43	223	519	2,751
140	6	4	18	225
29	2	-	-	38
1,473	51	227	537	3,014
12,362	521	864	2,436	20,574

הכנסות (הפסדים)

ממ ומננים ושווי מ ומננים

מהשקעות:

מנכסי חוב סחירים

מנכסי חוב שאינם סחירים

ממניות

מהשקעות אחרות

סך כל ההכנסות מהשקעות

סך כל ההכנסותהוצאות

דמי ניהול

הוצאות ישירות

מסים

סך כל ההוצאות

עודף הכנסות על הוצאות לשנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
396,935	396,728	432,827
26,178	49,730	60,297
35,840	146,176	33,027
2,320	4,515	1,847
-	-	83
30,443	48,234	29,074
2,320	4,515	1,847
5,397	97,942	3,870
20,574	(12,113)	36,820
396,728	432,827	413,220

זכויות עמיתים ליום 1 בינואר של השנה

תשלומים לעמיתים

העברות צבירה לקופה

העברות מקופות גמל

העברות בין מסלולים

העברות צבירה מהקופה

העברות לקרנות פנסיה חדשות

העברות לקופות גמל

העברות בין מסלולים

העברות צבירה, נטו

עודף הכנסות (הפסדים) על הוצאות לשנה מועבר מדוח הכנסות והוצאות

סך הנכסים בניכוי התחייבויות שוטפות ליום 31 בדצמבר של השנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019

מסלול כללי אלפי ש"ח	מסלול מניות אלפי ש"ח	מסלול אג"ח צמוד מדד אלפי ש"ח	מסלול שקלי אלפי ש"ח	אג"ח עד 15% מניות אלפי ש"ח	סה"כ אלפי ש"ח
249,460	5,372	25,980	67,765	84,250	432,827
39,686	270	1,378	9,911	9,052	60,297
27,688	-	1,233	228	3,878	33,027
-	1,847	-	-	-	1,847
83	-	-	-	-	83
19,446	119	1,417	1,347	6,745	29,074
-	-	-	1,847	-	1,847
8,159	1,728	(184)	(2,966)	(2,867)	3,870
25,311	1,242	1,126	3,216	5,925	36,820
243,244	8,072	25,544	58,104	78,256	413,220

זכויות עמיתים ליום 1 בינואר של השנה

תשלומים לעמיתים

העברות צבירה לקופה

העברות מקופות גמל

העברות בין מסלולים

העברות צבירה מהקופה

העברות לקרנות פנסיה חדשות

העברות לקופות גמל

העברות בין מסלולים

העברות צבירה, נטו

עודף הכנסות על הוצאות לשנה מועבר מדוח

הכנסות והוצאות

סך הנכסים בניכוי התחייבויות שוטפות ליום 31 בדצמבר של השנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018

מסלול כללי	מסלול מניות	מסלול אג"ח צמוד מדד	מסלול אג"ח שקלי	אג"ח עד 15% מניות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
186,168	5,974	30,451	82,865	91,270	396,728
34,355	200	4,252	6,117	4,806	49,730
139,916	183	352	22	5,703	146,176
414	21	1,161	-	2,919	4,515
33,134	150	1,231	4,556	9,163	48,234
1,028	-	128	3,260	99	4,515
106,168	54	154	(7,794)	(640)	97,942
(8,521)	(456)	(373)	(1,189)	(1,574)	(12,113)
249,460	5,372	25,980	67,765	84,250	432,827

זכויות עמיתים ליום 1 בינואר של השנה

תשלומים לעמיתים

העברות צבירה לקופה

העברות מקופות גמל

העברות בין מסלולים

העברות צבירה מהקופה

העברות לקופות גמל

העברות בין מסלולים

העברות צבירה, נטו

עודף הפסדים על הוצאות לשנה מועבר מדוח

הכנסות והוצאות

סך הנכסים בניכוי התחייבויות שוטפות ליום 31 בדצמבר של השנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017						
מסלול כללי	מסלול מניות	מסלול צמוד מדד	מסלול אג"ח	מסלול שקלי	אג"ח עד 15% מניות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
194,300	3,737	32,909	81,543	84,446	396,935	זכויות עמיתים ליום 1 בינואר של השנה
13,982	34	2,625	4,478	5,059	26,178	תשלומים לעמיתים
19,474	1,769	227	4,426	9,944	35,840	העברות צבירה לקופה
947	-	-	-	1,373	2,320	העברות מקופות גמל
						העברות בין מסלולים
26,893	19	253	400	2,878	30,443	העברות צבירה מהקופה
40	-	671	662	947	2,320	העברות לקופות גמל
						העברות בין מסלולים
(6,512)	1,750	(697)	3,364	7,492	5,397	העברות צבירה, נטו
12,362	521	864	2,436	4,391	20,574	עודף הכנסות על הוצאות לשנה מועבר מדוח הכנסות והוצאות
186,168	5,974	30,451	82,865	91,270	396,728	סך הנכסים בניכוי התחייבויות שוטפות ליום 31 בדצמבר של השנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ביאור 1 - כללי

א. הראל קמ"פ (להלן - "הקופה"), הינה קופה מסלולית מרכזית לפיצויים המאושרת על פי חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה - 2005, אשר נכון ליום 31 בדצמבר 2019 כוללת חמישה מסלולי השקעה פעילים:

- (1) הראל קמ"פ - מסלול כללי.
- (2) הראל קמ"פ - מסלול מניות.
- (3) הראל קמ"פ - מסלול אג"ח צמוד מדד.
- (4) הראל קמ"פ - מסלול שקלי.
- (5) הראל קמ"פ - מסלול אג"ח עד 15% מניות.

ב. החברה המנהלת

נכון ליום 31 בדצמבר 2019 הקופה מנוהלת על ידי הראל פנסיה וגמל בע"מ, חברה בבעלות מלאה בעקיפין, של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ.

קיימת הפרדה מלאה בין החברה המנהלת ונכסיה לבין הקופה ונכסיה. נתוני החברה המנהלת מוצגים בדוחות כספיים נפרדים בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

ג. במסגרת תקנות מס הכנסה לאישור וניהול קופות גמל, הקופה אושרה לצורך הסעיפים 9(2) ו- 17(5) לפקודת מס הכנסה על הפקדות של מעבידים לפיצויים בשיעור שלא יעלה על 8.3%.

ד. ביום 23 בינואר 2008 אושר על ידי הכנסת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון מספר 3), התשס"ח-2008 (להלן - התיקון). במסגרת התיקון נקבע כי הממונה לא ייתן אישור לקופת גמל מרכזית לפיצויים אלא לגבי קופה שפעלה כדין כקופת גמל מרכזית לפיצויים בשנת המס 2007 לגבי כספים שהופקדו בקופה עד לשנת המס 2010, ובלבד שההפקדה היא של עמית-מעביד אשר היה עמית בקופה בחודש דצמבר 2007 והפקדת הכספים היא בשל עובד של עמית-מעביד כאמור שהופקדו עבורו כספים בקופה עבור חודש דצמבר 2007.

ה. מדיניות ההשקעה

השקעות הקופה מבוצעות על-פי מדיניות ההשקעות הכוללת שנקבעת על-ידי הדירקטוריון, וועדת ההשקעות בחברה המנהלת ובהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

ו. הגדרות

בדוחות כספיים אלה:

- (1) הקופה - הראל קמ"פ.
- (2) החברה המנהלת - הראל פנסיה וגמל בע"מ.
- (3) רשות שוק ההון - רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.
- (4) הממונה - הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.
- (5) חוק הפיקוח - חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו.
- (6) צדדים קשורים ובעלי עניין - כהגדרתם בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012.
- (7) מדד - מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

ביאור 2 - מדיניות חשבונאית

הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם לחוק הפיקוח ובתאם להוראות הגילוי והדיווח שנקבעו על ידי הממונה בפרק דין וחשבון לציבור שבקודקס הרגולציה.

המדיניות החשבונאית המפורטת להלן יושמה בעקביות לכל התקופות המוצגות בדוחות כספיים אלה על ידי הקופה.

הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על ידי דירקטוריון החברה המנהלת ביום 24 במרס, 2020.

א. בסיס הערכת נכסים

הנכסים בדוח על המצב הכספי מוצגים כלהלן:

- (1) מזומנים ושווי מזומנים - יתרות ופקדונות בבנקים ובמוסדות כספיים שהופקדו לתקופה מקורית שאינה עולה על שלושה חודשים, ואשר לא חל עליהם כל שעבוד או מגבלה אחרת. מזומנים ושווי מזומנים כוללים ריבית שנצברה למועד הדיווח.
- (2) ניירות ערך סחירים בארץ - השער הידוע שפורסם בבורסה למועד הדיווח.
- (3) ניירות ערך סחירים בחו"ל - לפי השער הידוע הקובע שנקבע לנייר הערך ביום המסחר האחרון בשנת הדיווח שנתקיים בבורסה בחו"ל או בשוק מוסדר בו הוא נסחר ולפי שערי החליפין היציגים למועד הדיווח.
- (4) השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים וכן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בעלות מתואמת, אשר מידע לגבי השווי ההוגן ניתן לצרכי ביאור בלבד (אגרות חוב קונצרניות בלתי סחירות, שטרי הון בלתי סחירים, פקדונות והלוואות), חלקם משוערכים לפי שווי הוגן המחושב לפי מודל המבוסס על תזרימי מזומנים, כאשר שיעורי הריבית להיוון נקבעים על ידי החברה המספקת ציטוט ריביות ביחס לדירוגי הסיכון השונים (להלן: "החברה המצטטת") וחלקם משוערכים על פי ציטוטי שערים על ידי החברה המצטטת. המודל של החברה המצטטת מתבסס על חלוקת השוק הסחיר לעשירונים בהתאם לתשואה לפדיון של נכסי החוב וקביעת המיקום של הנכס הלא סחיר באותם עשירונים וזאת בהתאם לפרמיית הסיכון הנגזרת ממחירי עסקאות/הנפקות בשוק הלא סחיר. ציטוטי המחירים ושיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעים על ידי חברת מרווח הוגן, חברה המספקת ציטוטי מחירים ושערי ריבית לגופים מוסדיים לשערוך נכסי חוב לא סחירים.
- (5) השקעות בלתי סחירות בקרנות הון סיכון ובקרנות השקעה - לפי שווי ההוגן של ההשקעות על בסיס הדיווח שהתקבל לאחרונה לפני מועד הדיווח, בהתאם לדיווחים של הקרן או של מוסד פיננסי מוכר, שמתקבלים אחת לשנה לפחות.
- (6) חוזים עתידיים ועסקאות החלפה לא סחירים - ההשקעה מוצגת ע"פ שוויה ההוגן כהפרש בין השווי המהווה של הנכס העתידי בקיזוז ההתחייבות העתידית בגין העסקה. יתרת זכות הנובעת מעודף ההתחייבויות העתידיות על הנכסים העתידיים מוצגת בסעיף זכאים ויתרות זכות. בטחונות בגין חוזים עתידיים לא סחירים מסווגים לסעיף חייבים/זכאים.
- (7) יחידות בקרן להשקעה משותפת בנאמנות - לפי השער הקובע שפורסם שנקבע לנייר הערך ביום המסחר האחרון בבורסה או בשוק מוסדר בו הוא נסחר.
- (8) אופציות וכתבי אופציות בלתי סחירים - לפי תחשיב כלכלי המבוסס על מודל Black&Scholes. יתרת זכות הנובעת מהתחייבויות בגין אופציות מוצגת בסעיף זכאים ויתרות זכות.
- (9) אגרות חוב להמרה ופקדונות מובנים אשר משובצים בהם נגזרים פיננסיים נוספים, ואשר התשואה בגינם תלויה בתשואת תיקי נכסים, במדדי מניות, שערי ריבית וכד' והינן בלתי סחירות מוצגות בהתאם לציטוט המתקבל מחברת מרווח הוגן, או מגורם אחר, לפי העניין.
- (10) מניה לא סחירה - בהתאם להערכת מומחה שתתקבל אחת לשנה לפחות.
- (11) דיבידנד לקבל - דיבידנד שהוכרז וטרם התקבל עד למועד הדיווח.
- (12) ריבית לקבל - ריבית והפרשי הצמדה של אגרות חוב סחירות לאחר יום ה-EX וטרם עבר יום התשלום עד למועד הדיווח.
- (13) פדיון לקבל - קרן החוב המיועדת לפדיון לאחר יום ה-EX וטרם עבר יום התשלום עד למועד הדיווח מוצג יחד עם הנכס.
- (14) יתרות הנקובות במטבע חוץ או הצמודות לשער מטבע חוץ - לפי השער היציג למועד הדיווח. להלן נתונים לגבי מדד המחירים לצרכן ושער החליפין של הדולר:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
%	%	%

שיעור עליית (ירידת) מדדים נבחרים:

0.30	1.20	0.30	שיעור שינוי מדד המחירים לצרכן (לפי המדד הידוע ביום המאזן)
(9.83)	8.10	(7.79)	שיעור שינוי שער החליפין של הדולר של ארה"ב

ביאור 2 - מדיניות חשבונאית (המשך)

ב. הכרה בהכנסות והוצאות

ההכנסות וההוצאות נכללות בדוחות הכספיים על בסיס מצטבר.

ג. זכויות העמיתים

הפקדות לקופה ומשיכות מהקופה נכללות בדוחות הכספיים על בסיס מזומן, על פי מועד התקבול/התשלום בפועל.

ד. שימוש באומדנים

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם לכללים שנקבעו על ידי הממונה, נדרשת ההנהלה להשתמש באומדנים והערכות לגבי עסקאות או עניינים אשר השפעתם הסופית על הדוחות הכספיים איננה ניתנת לקביעה מדויקת בעת עריכתם. אף שאומדנים או הערכות נעשים לפי מיטב שיקול הדעת של ההנהלה, השפעתם הסופית של עסקאות או עניינים כאמור עשויה להיות שונה מהאומדנים או מההערכות שנעשו לגביהם.

ביאור 3 - חייבים ויתרות חובה

ליום 31 בדצמבר 2019

מסלול כללי	מסלול מניות	מסלול אג"ח צמוד מדד	מסלול שקלי	אג"ח עד 15% מניות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
57	3	3	4	10	77
5	2	-	-	1	8
1,442	126	16	108	266	1,958
2	-	-	1	-	3
109	10	40	-	54	213
1,615	141	59	113	331	2,259

ריבית ודיבידנד לקבל

מוסדות

בטחונות בגין פעילות בנגזרים

חייבים בגין משכנתאות

חייבים בגין השקעות

סך הכל חייבים ויתרות חובה

ליום 31 בדצמבר 2018

מסלול כללי	מסלול מניות	מסלול אג"ח צמוד מדד	מסלול שקלי	אג"ח עד 15% מניות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
94	4	4	8	17	127
18	2	-	-	5	25
2,627	131	-	-	464	3,222
1	-	-	1	-	2
40	1	10	-	14	65
2,780	138	14	9	500	3,441

ריבית ודיבידנד לקבל

מוסדות

בטחונות בגין פעילות בנגזרים

חייבים בגין משכנתאות

חייבים בגין השקעות

סך הכל חייבים ויתרות חובה

ביאור 4 - נכסי חוב סחירים

ליום 31 בדצמבר 2019

מסלול כללי	מסלול מניות	מסלול אג"ח צמוד מדד	מסלול שקלי	אג"ח עד 15% מניות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
68,796	1,318	17,115	39,634	34,288	161,151
27,574	32	1,970	4,088	8,651	42,315
72	2	-	-	26	100
27,646	34	1,970	4,088	8,677	42,415
96,442	1,352	19,085	43,722	42,965	203,566

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות:

שאינן ניתנות להמרה

שניתנות להמרה

סך הכל נכסי חוב סחירים

ליום 31 בדצמבר 2018

מסלול כללי	מסלול מניות	מסלול אג"ח צמוד מדד	מסלול שקלי	אג"ח עד 15% מניות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
73,731	639	16,762	43,191	35,280	169,603
41,390	36	2,202	5,851	10,737	60,216
122	2	3	-	45	172
41,512	38	2,205	5,851	10,782	60,388
115,243	677	18,967	49,042	46,062	229,991

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות:

שאינן ניתנות להמרה

שניתנות להמרה

סך הכל נכסי חוב סחירים

ביאור 5 - נכסי חוב שאינם סחירים

ליום 31 בדצמבר 2019

מסלול כללי	מסלול מניות	מסלול אג"ח צמוד מדד	מסלול שקלי	אג"ח עד 15% מניות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
3,502	28	583	379	1,289	5,781
701	-	28	230	168	1,127
54,408	-	4,667	11,810	17,003	87,888
58,611	28	5,278	12,419	18,460	94,796

אגרות חוב קונצרניות:

שאינן ניתנות להמרה

פקדונות בבנקים

הלוואות לאחרים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ביאור 5 - נכסי חוב שאינם סחירים (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2018

מסלול כללי	מסלול מניות	מסלול אג"ח צמוד מדד	מסלול אג"ח שקלי	אג"ח עד 15% מניות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
4,287	25	696	688	1,759	7,455
642	-	111	-	208	961
49,642	-	4,847	14,363	18,871	87,723
54,571	25	5,654	15,051	20,838	96,139

אגרות חוב קונצרניות:
 שאינן ניתנות להמרה
 פקדונות בבנקים
 הלוואות לאחרים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ביאור 6 - מניות

ליום 31 בדצמבר 2019

מסלול כללי	מסלול מניות	מסלול אג"ח צמוד מדד	מסלול אג"ח עד 15% מניות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
40,712	3,230	-	5,068	49,010
12	9	7	25	53
40,724	3,239	7	5,093	49,063

מניות סחירות
 מניות לא סחירות
 סך הכל מניות

ליום 31 בדצמבר 2018

מסלול כללי	מסלול מניות	מסלול אג"ח צמוד מדד	מסלול אג"ח עד 15% מניות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
27,978	2,253	-	4,290	34,521
12	9	7	24	52
27,990	2,262	7	4,314	34,573

מניות סחירות
 מניות לא סחירות
 סך הכל מניות

ביאור 7 - השקעות אחרות

א. ההרכב:

ליום 31 בדצמבר 2019

מסלול כללי	מסלול מניות	מסלול אג"ח	מסלול שקלי	אג"ח עד 15% מניות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
20,322	2,039	6	137	2,776	25,280
9,538	302	-	-	2,589	12,429
392	40	-	-	53	485
426	-	86	-	108	620
37	16	-	-	6	59
17	1	-	-	2	20
30,732	2,398	92	137	5,534	38,893

השקעות אחרות סחירות

קרנות ותעודות סל
קרנות נאמנות
מכשירים נגזרים
מוצרים מובנים
אופציות
אחרות

השקעות אחרות שאינן סחירות

קרנות השקעה וקרנות הון סיכון
מכשירים נגזרים
מוצרים מובנים

2,806	24	-	-	995	3,825
1,010	16	1	44	370	1,441
379	-	42	85	107	613
4,195	40	43	129	1,472	5,879
34,927	2,438	135	266	7,006	44,772

סך הכל השקעות אחרות

ליום 31 בדצמבר 2018

מסלול כללי	מסלול מניות	מסלול אג"ח	מסלול שקלי	אג"ח עד 15% מניות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
18,690	1,204	21	81	2,821	22,817
9,999	203	-	8	2,638	12,848
1	-	-	-	1	2
350	-	62	-	75	487
1	4	-	-	-	5
28	2	-	-	4	34
29,069	1,413	83	89	5,539	36,193

השקעות אחרות סחירות

קרנות ותעודות סל
קרנות נאמנות
מכשירים נגזרים
מוצרים מובנים
אופציות
אחרות

השקעות אחרות שאינן סחירות

קרנות השקעה וקרנות הון סיכון
מכשירים נגזרים
מוצרים מובנים
אחרות

2,646	21	-	-	1,047	3,714
672	2	-	4	292	970
948	-	72	155	203	1,378
1	-	-	-	-	1
4,267	23	72	159	1,542	6,063
33,336	1,436	155	248	7,081	42,256

סך הכל השקעות אחרות

ביאור 7 - השקעות אחרות (המשך)

ב. מכשירים נגזרים:

להלן סכום החשיפה, נטו לנכס הבסיס, המוצג במונחי דלתא של העסקאות הפיננסיות שנעשו לתאריך הדוח הכספי:

ליום 31 בדצמבר 2019					
מסלול כללי	מסלול מניות	מסלול אג"ח	מסלול שקלי	אג"ח עד 15% מניות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
22,150	2,217	-	-	2,997	27,364
(228)	-	(97)	-	(88)	(413)
(22,828)	(1,681)	-	(1,086)	(4,708)	(30,303)
(238)	-	(20)	(157)	(134)	(549)
מניות					
מדד					
מטבע זר					
ריבית					

ליום 31 בדצמבר 2018					
מסלול כללי	מסלול מניות	מסלול אג"ח	מסלול שקלי	אג"ח עד 15% מניות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
25,676	1,537	-	-	3,824	31,037
(251)	-	(130)	-	(135)	(516)
(16,477)	(892)	-	(1,330)	(4,260)	(22,959)
(49)	-	(1)	(35)	(26)	(111)
מניות					
מדד					
מטבע זר					
ריבית					

ביאור 8 - כאים ויתרות זכות

ליום 31 בדצמבר 2019					
מסלול כללי	מסלול מניות	מסלול אג"ח	מסלול שקלי	אג"ח עד 15% מניות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
126	5	17	30	49	227
113	2	2	-	4	121
458	21	22	157	233	891
289	-	-	-	90	379
137	-	8	45	34	224
5	-	-	-	-	5
1,128	28	49	232	410	1,847
חברה מנהלת					
מוסדות					
התחייבויות בגין נגזרים					
בטוחות בגין חוזים עתידיים לא סחירים					
זכאים בגין משכנתאות					
זכאים בגין השקעות					
סך הכל זכאים ויתרות זכות					

ביאור 8 - כאים ויתרות זכות (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2018

מסלול כללי	מסלול מניות	צמוד מדד	מסלול אג"ח	מסלול שקלי	אג"ח עד 15% מניות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
121	-	-	-	-	52	173
23	-	-	-	5	-	28
1,829	79	4	45	397	2,354	
20	-	2	9	7	38	
16	-	1	6	4	27	
-	-	-	-	7	7	
1,326	-	424	942	-	2,692	
3,335	79	431	1,007	467	5,319	
סך הכל זכאים ויתרות זכות						

ביאור 9 - דמי ניהול

א. פירוט דמי הניהול לפי מסלולי השקעה:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2019	2018	2017
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,512	1,443	1,304
52	51	43
204	200	223
350	485	519
612	651	662
2,730	2,830	2,751

דמי ניהול שנגבו מתוך סך הנכסים:

מסלול כללי
מסלול מניות
מסלול אג"ח צמוד מדד
מסלול שקלי
אג"ח עד 15% מניות

סך הכל הוצאות דמי ניהול

ב. שיעור דמי ניהול מעמיתים:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2019	2018	2017
%	%	%

דמי ניהול מסך נכסים:

2.00	2.00	2.00

שיעור דמי ניהול שהחברה המנהלת רשאית לגבות על פי הוראות הדין

שיעור דמי ניהול הממוצע שגבתה החברה המנהלת בפועל:

0.61	0.65	0.71
0.80	0.88	0.96
0.77	0.70	0.71
0.55	0.65	0.63
0.74	0.73	0.73

מסלול כללי

מסלול מניות

מסלול אג"ח צמוד מדד

מסלול שקלי

אג"ח עד 15% מניות

ביאור 10 - הוצאות ישירות

כל המסלולים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2017	2018	2019	2017	2018	2019
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח		
0.011	0.013	0.014	42	54	59
0.004	0.003	0.001	15	13	3
0.002	0.003	0.005	7	12	20
0.005	0.004	0.004	18	18	18
0.030	0.028	0.026	119	117	111
*-	*-	*-	1	1	1
0.006	0.007	0.006	23	30	27
0.057	0.059	0.056	225	245	239

עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
הוצאות בגין השקעות לא סחירות
עמלות ניהול חיצוני:

בגין השקעה בקרנות השקעה
בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
בגין השקעה בנכסים בישראל באמצעות
קרנות ותעודות סל
עמלות אחרות**

סך הכל הוצאות ישירות

מסלול כללי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2017	2018	2019	2017	2018	2019
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח		
0.011	0.015	0.016	22	32	39
0.004	0.004	0.001	8	8	2
0.002	0.004	0.006	4	8	15
0.006	0.005	0.005	12	12	13
0.044	0.040	0.035	83	87	87
0.001	*-	*-	1	1	1
0.005	0.007	0.007	10	14	16
0.074	0.074	0.070	140	162	173

עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
הוצאות בגין השקעות לא סחירות
עמלות ניהול חיצוני:

בגין השקעה בקרנות השקעה
בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
בגין השקעה בנכסים בישראל באמצעות
קרנות ותעודות סל
עמלות אחרות**

סך הכל הוצאות ישירות

מסלול מניות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2017	2018	2019	2017	2018	2019
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח		
0.046	0.052	0.055	2	3	4
0.005	0.010	0.001	*-	1	-
-	*-	*-	-	*-	*-
0.004	0.004	0.003	*-	*-	*-
0.063	0.069	0.055	4	4	4
0.001	0.001	0.001	*-	*-	*-
*-	0.001	0.001	*-	*-	*-
0.120	0.137	0.117	6	8	8

עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
הוצאות בגין השקעות לא סחירות
עמלות ניהול חיצוני:

בגין השקעה בקרנות השקעה
בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
בגין השקעה בנכסים בישראל באמצעות
קרנות ותעודות סל
עמלות אחרות**

סך הכל הוצאות ישירות

* פחות מ-1 אלפי ש"ח ו/או מ-0.001%.

** עמלות אחרות כוללות הוצאות בגין קרנות נאמנות בישראל, דמי ניהול משכנתאות והוצאות בגין ניהול תביעה.

ביאור 10 - הוצאות ישירות (המשך)

מסלול אג"ח צמוד מדד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2017	2018	2019	2017	2018	2019
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח		
0.006	0.009	0.009	2	3	2
0.002	0.002	* -	1	* -	* -
* -	* -	* -	* -	* -	* -
0.002	0.003	0.003	1	1	1
0.011	0.014	0.012	4	4	3

עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
הוצאות בגין השקעות לא סחירות
עמלות אחרות**

סך הכל הוצאות ישירות

מסלול שקלי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2017	2018	2019	2017	2018	2019
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח		
0.010	0.009	0.008	7	6	5
0.003	0.001	* -	3	1	* -
0.001	0.002	0.002	1	1	1
0.008	0.011	0.009	7	9	6
0.022	0.023	0.019	18	17	12

עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
הוצאות בגין השקעות לא סחירות
עמלות אחרות**

סך הכל הוצאות ישירות

מסלול אג"ח עד 15% מניות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2017	2018	2019	2017	2018	2019
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח		
0.010	0.012	0.012	9	10	9
0.004	0.003	0.001	3	3	1
0.002	0.004	0.005	2	3	4
0.007	0.007	0.006	6	6	5
0.036	0.029	0.024	32	26	20
* -	* -	* -	* -	* -	* -
0.006	0.007	0.006	5	6	4
0.065	0.061	0.053	57	54	43

עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
הוצאות בגין השקעות לא סחירות
עמלות ניהול חיצוני:
בגין השקעה בקרנות השקעה
בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
בגין השקעה בנכסים בישראל באמצעות
קרנות ותעודות סל
עמלות אחרות**

סך הכל הוצאות ישירות

* פחות מ-1 אלפי ש"ח ו/או מ-0.001%.

** עמלות אחרות כוללות הוצאות בגין קרנות נאמנות בישראל, דמי ניהול משכנתאות והוצאות בגין ניהול תביעה.

ביאור 11 - תשואות מסלולי השקעה

תשואה ממוצעת נומינלית ברוטו ל- 5 שנים	תשואה שנתית נומינלית ברוטו					
	2015	2016	2017	2018	2019	
באחוזים						
4.25	1.73	3.42	7.57	(2.37)	11.42	מסלול כללי
6.65	3.71	3.98	13.40	(6.99)	21.30	מסלול מניות
1.75	(0.24)	1.23	3.52	(0.70)	5.08	מסלול אג"ח צמוד מדד
2.66	3.09	1.94	3.67	(0.94)	5.65	מסלול שקלי
3.29	1.58	2.44	5.73	(1.12)	8.06	אג"ח עד 15% מניות

ביאור 12 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

א. יתרות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
(173)	(227)	החברה המנהלת
		צדדים קשורים אחרים:
202	826	מניות
137	201	אגרות חוב סחירות
992	-	הלוואות
2,800	2,082	קרנות השקעה
3,958	2,882	

יתרת נכסי חוב וחובות שוטפים הגבוהה ביותר במשך השנה של בעל עניין או צד קשור עמדה על 217 אלפי ש"ח.

ב. עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2017	2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
2,751	2,830	2,730	דמי ניהול לחברה המנהלת

ביאור 13 - מסים

להלן פרוט תשלומי המסים שנגבו מהקופה בשנת הדוח:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019

מסלול כללי	מסלול מניות	מניות	אג"ח עד 15%	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
73	5	10	88	

בגין השקעות בניירות ערך זרים

ביאור 14 - התחייבויות תלויות והתקשרויות

א. התקשרויות

לתאריך המאזן התקשרה הקופה בהסכמים להשקעה בקרנות השקעה ובקרנות הון סיכון (להלן: הקרנות) כשותפה מוגבלת. סכומי ההשקעה מועברים בחלקים, בהתאם לדרישותיהן של הקרנות ולהסכמי ההתקשרויות.

להלן סכום ההתחייבות להשקעה כוללת וסכום ההשקעה שטרם נדרש לתאריך המאזן:

31 בדצמבר 2019

סה"כ התחייבות	סה"כ יתרת התחייבות
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,777	475

התחייבות קרנות השקעה

ב. הקופה אינה ישות משפטית ועל כן ככל שמוגשות תביעות הרי שהן מוגשות נגד החברה המנהלת. לגילוי בדבר תביעות משפטיות שהוגשו נגד החברה המנהלת ראה ביאור 25. א. בדוח הכספי של החברה המנהלת.

ג. שעבודים

קיימים שעבודים על חלק מנכסיה הסחירים של הקופה, לצורך פעילותה השוטפת בנגזרים בסך של 3.7 מיליון ש"ח.

ביאור 15 - אירועים לאחר תאריך הדיווח

התפרצות נגיף הקורונה

לאחר תקופת הדוח, נרשמו במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020, ירידות חריגות במדדי המניות הסחורות והאג"ח המובילים בעולם ובישראל, בעקבות התפרצות נגיף הקורונה, אשר משפיעות לרעה על תוצאות פעילות הקופה.

**הראל - דקל קופת גמל לדמי מחלה
בניהול
הראל פנסיה וגמל בע"מ**

**סקירת הנהלה
לשנה שהסתיימה ביום
31 בדצמבר 2019**

תוכן עניינים

1. מאפיינים כלליים של קופת הגמל	3
א. תיאור כללי של קופת הגמל ושל החברה המנהלת אותה	3
ב. מועד הקמת קופת הגמל	3
ג. רשימת מסלולי השקעה, הקודים שלהם ומועד תחילת פעילותם	3
ד. שינויים מהותיים בשנת הדיווח הנובעים ממיזוגים, מכירות או רכישות	3
ה. שיעורי ההפרשות המרביים שרשאית קופת הגמל לקבל ומטרתן	3
ו. שינוי מסמכי יסוד במהלך תקופת הדוח ועד ליום פרסומו	3
2. ניתוח זכויות עמיתי קופת הגמל	4
א. שינוי במספר העמיתים	4
ב. ניתוח זכויות העמיתים בקופה	4
3. מידע אודות דמי ניהול	4
4. ניתוח מדיניות השקעה	5
א. מדיניות ההשקעה	5
ב. ניתוח והסבר שינויים מהותיים בסעיפי ההשקעות לעומת שנה קודמת	5
5. ניהול סיכונים	7
א. מדיניות ניהול הסיכונים ותיאור השיטות וההערכות בחברה המנהלת	7
ב. סיכוני נזילות	7
ג. סיכוני שוק	8
ד. סיכוני אשראי	10
ה. סיכונים גיאוגרפיים	14
ו. גורמי סיכון נוספים המשפיעים על פעילות הקופה	15
ז. גורמי סיכון על פי טיבם	16
6. נושאים אליהם הפנה רואה החשבון את תשומת ליבו בחוות דעתו	17
7. בקורות ונהלים לגבי גילוי ובקרה פנימית על דיווח כספי	17

1. מאפיינים כלליים של קופת הגמל

א. תיאור כללי של קופת הגמל ושל החברה המנהלת אותה

קופת הגמל:

- שם קופת הגמל: הראל - דקל קופת גמל לדמי מחלה (להלן - "הקופה").
- סוג קופת הגמל: הקופה הינה קופת גמל לדמי מחלה המיועדת למעבידים ונועדה לתשלום דמי מחלה לעובדים בהתאם להוראות זכאות לדמי מחלה. הקופה מנוהלת כקופת גמל מרכזית על שם המעביד בלבד, ללא פירוט שמות העובדים. ההפקדות בקופה מוכרות כהוצאות לצרכי מס.
- קוד הקופה: 512267592-00000000000857-0857-000.
- סוג העמיתים: מעבידים.

הקופה מנוהלת בנאמנות בידי חברה מנהלת שהינה משקיע מוסדי. הקופה נועדה לחיסכון לטווח ארוך ובינוני. פעילות הקופה כפופה לרישוי המתקבל מרשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון בהתאם לדינים הרלוונטיים החלים על פעילותה המפוקחת על ידי הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן - "הממונה על שוק ההון, או "הממונה").

החברה המנהלת:

- שם החברה המנהלת: הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן - "החברה המנהלת" או "החברה").
- החברה המנהלת הינה חברה בבעלות מלאה, בעקיפין, של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ (להלן - "הראל השקעות"), בהיותה מוחזקת ב-100% בידי הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן - "הראל ביטוח"), חברה בבעלות מלאה של הראל השקעות.
- בשנת הדיווח לא חלו שינויים במבנה האחזקות של החברה המנהלת.
- לפרוט מבנה האחזקות של החברה המנהלת, ראה סעיף 1.1.2 בדוח תאור עסקי תאגיד של החברה המנהלת.

ב. מועד הקמת קופת הגמל

הקופה הוקמה בספטמבר 2003.

ג. רשימת מסלולי השקעה, הקודים שלהם ומועד תחילת פעילותם

- בקופה אין מסלולי השקעה.
- הקופה החלה את פעילותה בדצמבר 2003.

ד. שינויים מהותיים בשנת הדיווח הנובעים ממיזוגים, מכירות או רכישות

בשנת הדוח לא חל שינוי.

ה. שיעורי ההפרשות המרביים שרשאית קופת הגמל לקבל ומטרות

על פי תקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), התשכ"ד - 1964, ניתן להפקיד מדי שנה בקופת דמי מחלה, עד 2.5% מהמשכורות ששילם המעסיק לעובדיו באותה שנה. מנגד, היתרה בחשבון המעסיק בקופת דמי מחלה, אינה יכולה לעלות על 7.5% מכלל המשכורות ששילם בשנת התשלום. ניתן לבצע הפקדות עבור השנה השוטפת בלבד ואין חובת הפקדה חודשית, אלא ניתן לבצע גם אחת לשנה.

ו. שינוי מסמכי יסוד במהלך תקופת הדוח ועד ליום פרסומו

אין שינוי.

2. ניתוח כויות עמיתי קופת הגמל

א. שינוי במספר העמיתים

להלן השינוי במספר חשבונות עמיתי הקופה בשנת הדוח:

מספר חשבונות עמיתים				סוג העמיתים
לסוף השנה	נסגרו השנה	נפתחו השנה	לתחילת השנה	
16	-	-	16	מעבידים

ב. ניתוח זכויות העמיתים בקופה

ליום 31 בדצמבר			
2018		2019	
סך נכסים, נטו		סך נכסים, נטו	
באלפי ש"ח	מספר חשבונות	באלפי ש"ח	מספר חשבונות
47,338	16	52,390	16

חשבונות לא פעילים

3. מידע אודות דמי ניהול

שיעור דמי הניהול

עמיתים לא פעילים		דמי ניהול מנכסים:
סך נכסים, נטו באלפי ש"ח	מספר חשבונות	
49,814	1	0.5%-0%
1,872	11	1%-0.5%
537	2	1.5%-1%
167	2	2%-1.5%

סך ההוצאות הישירות שנגבו מהעמיתים, נוסף לדמי הניהול, הינו 34 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 10 בדבר הוצאות ישירות בדוח הכספי.

4. ניתוח מדיניות השקעה

א. מדיניות ההשקעה

מידע בדבר מדיניות ההשקעה של מסלולי ההשקעה לשנת הדוח, פורט באתר האינטרנט של החברה המנהלת בכתובת:

<https://www.harel-group.co.il/about/harel-group/harel-pensia-and-gemel/Pages/investment-policy.aspx?isfromsearch=1>

ב. ניתוח והסבר שינויים מהותיים בסעיפי ההשקעות לעומת שנה קודמת

להלן תמצית השינויים בשוק ההון והתייחסות חטיבת ההשקעות של החברה אליהם:

נושא	תיאור פעולות החברה
השינוי בממדד המחירים לצרכן, התפתחויות האינפלציה והגורמים להשפעה על עליית המדד	על פי המדד האחרון הידוע בסוף 2019, מדד המחירים לצרכן עלה ב-12 החודשים האחרונים ב-0.3% בלבד, מתחת ליעד האינפלציה. סעיף הדיור היה התורם העיקרי לעלייה במחירים לצד עלייה במחירי המזון (ללא ירקות ופירות) ואחזקת הדירה, כאשר סעיף התחבורה והתקשורת היה התורם העיקרי לירידה במחירים. בסיכום 2019, נרשמה ירדה בציפיות לאינפלציה לאורך כל העקום, בעיקר במחצית השנייה של השנה, בשל הפתעה כלפי מעלה של חלק מהמדדים, חוזקו של השקל והירידה במחיר הנפט בעולם. החברה פעלה להקטין במהלך השנה את שיעור החשיפה שלה לאפיקים צמודי מדד במינונים נמוכים.
שער החליפין של השקל	בסיכום שנת 2019 השקל התחזק ב-8.3% מול סל המטבעות של בנק ישראל; 7.8% ייסוף מול הדולר ו-9.6% ייסוף מול האירו. עיקר הייסוף חל במחצית הראשונה של השנה. העלייה בעודף בחשבון השוטף של מאזן התשלומים, המשך רכישות של חברות ישראליות ע"י משקיעים זרים והחזקה (היחסית) של הכלכלה תרמו לכך. החברה פעלה לשמור על שיעור חשיפה למט"ח נמוך ביחס למתחרים ברמה של בין 40%-60% משיעור החשיפה לחו"ל.
התפתחות שעורי ריבית	ריבית בנק ישראל נותרה ללא שינוי על 0.25% במהלך כל שנת 2019. במהלך הרבעון האחרון של השנה הבנק אותת שהריבית תישאר ברמתה הנוכחית לזמן ממושך או אף תרד בעתיד, נוכח שהאינפלציה מתחת לגבול התחתון של היעד. בסיכום שנת 2019, עקום התשואות הממשלתי ירד בחדות לכל אורכו, בעיקר במחצית הראשונה של השנה. תרמו לכך הירידה המהירה בתשואות אג"ח הממשלתיות בעולם, בהובלת ארה"ב, יחד עם חוזקו של השקל והצפי להצטרפות ישראל למדד האג"ח הבינלאומי. החברה פעלה בתחילת הרבעון הרביעי להאריך מח"מ בשיעור קל לאור הערכה כי הריבית הארוכה תישאר נמוכה לאורך תקופה ארוכה.
ניתוח הגרעון בתקציב המדינה ומימונו	במהלך שנת 2019 חרגה הממשלה משמעותית מיעד הגירעון ובסוף שנת 2019 נושק הגירעון ל-4 אחוזי תוצר. יחד עם זאת החוב בשקלים של מדינת ישראל נשאר נמוך יחסית סביב 60 אחוזי תוצר (בשל התחזקות השקל). החברה פעלה לשמור על חשיפה יציבה לחוב ממשלתי מקומי לאור הערכה כי העלאת

נושא	תיאור פעולות החברה
	הגרעון לא תפגע בביקוש לחוב ממשלה עקב גרעון אבסולוטי נמוך חוזקו של השקל והצטרפות צפויה של ישראל למדדי החוב הממשלתי הבינלאומיים ברבעון הראשון של 2020.
שוק המניות	בשנת 2019 נרשמו עליות חדות במרבית שווקי המניות בעולם. מדד MSCI העולמי (ברוטו במונחים דולריים), עלה ב-28.4% במהלך 2019 והמדד המקביל של השווקים המתעוררים עלה ב-18.9% במהלך 2019. בישראל מדד ת"א-125 עלה ב-21.3% במהלך 2019. החברה פעלה להעלות את שיעור החשיפה למניות בכל הקופות אליהם ניתן להיחשף למניות לאור ההערכה כי מניות יהוו מרכיב עדיף להשקעה בעולם של ריביות נמוכות אינפלציה נמוכה אך חיובית וצמיחה עולמית חיובית.
אג"ח קונצרני ומוצרי חוב	מרווחי האשראי על אגרות החוב הקונצרניות מול אג"ח הממשלתיים בארץ ירדו במהירות במהלך 2019. החברה הגדילה את שיעור החשיפה לאג"ח בדרוג גבוה לאור הערכה כי מרווחי האג"ח בדרוג נמוך נמוכים מדי, תוך הקפדה על בחינת הסיכון והתשואה, מגבלות החשיפה לתאגיד, לקבוצת תאגידיים לקבוצות דירוג ומגבלות נוספות אשר אושרו בדירקטוריון החברה.
מוצרי מדדים	החברה המשיכה לנצל את הגידול בהיקפי הכספים שעוקבים באופן טכני אחרי המדדים בעיקר לצורך שיפור הרכבי תיק ההשקעות, כאשר ניירות ערך שעלו באופן מוגזם בכניסתם למדדים נמכרו על ידי החברה וניירות ערך שירדו באופן מוגזם עקב יציאתם מהמדדים נרכשו.
נכסים נגזרים לרבות אופציות על מדד מעו"ף, שקל/דולר, חוזים עתידיים	החברה שמרה על מדיניותה בתחום הנגזרים, לפיה הם משמשים בעיקר אמצעי להתאמה מהירה של הרכבי האפיקים בתיק להחלטות ועדות השקעה, לניהול יעיל של החשיפות לחו"ל ללא חשפה למטבע.
השקעות בנכסים אלטרנטיביים, לרבות נדל"ן, תשתיות והשקעות פרטיות	במהלך השנה, לנוכח התשואות הנמוכות בשוקי האג"ח הממשלתי והקונצרני, המשיכה חטיבת ההשקעות במאמצים למציאת השקעות ישירות באשראי, תשתיות, השקעות פרטיות ונדל"ן, תוך שמירה על רמת סיכון לא גבוהה ופיזור גבוה.

5. ניהול סיכונים

החוזר המאוחד, שער 5, חלק 1, פרק 10 - ניהול סיכונים, מסדיר תשתית להבנה, זיהוי ומדידה של סיכונים שוק, אשראי ונזילות הגלומים בנכסי ההשקעה המוחזקים כנגד חסכוניות העמיתים בקופות גמל, למעקב שוטף אחריהם, לקבלת החלטות ולקביעת מדיניות המבוססות עליהם ולהבטחת מסגרת דיווחים מתאימה. החוזר מחייב מינוי מנהל סיכונים אובייקטיבי ובלתי תלוי במערך ההשקעות והאשראי של החברות המנהלות אשר יספק לדירקטוריון החברה המנהלת, הנהלתה, ועדת ההשקעה וועדת האשראי שלה תמונת מצב אובייקטיבית ומקיפה יותר אודות הסיכונים הגלומים בנכסי ההשקעה המוחזקים כנגד חסכוניות העמיתים.

ניהול תיק ההשקעות של הקופה נעשה תוך חתירה לאיזון בין המטרה של השגת תשואה מקסימאלית על הנכסים לבין הסיכון הכרוך בהשקעות ורמת הנזילות הנדרשת כדי לממן פעילות זו ופעילות משיכות והעברות של כספים על ידי העמיתים.

דירקטוריון החברה קבע מדיניות השקעות אשר מגבילה את רמות החשיפה אליהן ניתן להגיע בכל אחד מאפיקי ההשקעה. מגבלות הדירקטוריון מחייבות את ועדת ההשקעות ומגבילות את רמת הסיכון של קופות הגמל המנוהלות על ידי החברה. ועדת ההשקעות דנה בישיבותיה בתמהיל ההשקעות של קופות הגמל המנוהלות על ידי החברה ומקבלת החלטות לגבי הקצאת הנכסים בין האפיקים השונים בהתאם להערכות סיכונים המבוססות על נתונים מאקרו כלכליים ותחזיות לגבי שוקי ההון וגורמי הסיכון. דיווחי ניהול סיכונים המוצגים לוועדת ההשקעות מציגים אומדנים להפסד פוטנציאלי הצפוי לתיק נכסים בשל התממשות סיכונים שוק. בכל התכנסות של ועדת ההשקעות ובהתבסס על מערכת BI, מציגה חטיבת השקעות חתכי חשיפה שונים של תיק ההשקעות.

הוועדה בוחנת ומתאימה את מדיניות ההשקעות וביצועה בשוטף לנוכח ההתפתחויות בנכסיה, במאפייני עמיתיה ובשווקים.

להלן פירוט הסיכונים המרכזיים להם חשופה הקופה ואופן הטיפול בהם:

א. מדיניות ניהול הסיכונים ותיאור השיטות וההערכות בחברה המנהלת

לעניין פירוט מדיניות ניהול הסיכונים ותיאור השיטות וההערכות בחברה המנהלת של קופת הגמל ראה ביאור 24 בדוחות הכספיים של החברה המנהלת.

ב. סיכונים נזילות

סיכון נזילות ניתן לפיצול על פני שני רבדים: סיכון נזילות ברמת קופת גמל, וסיכון נזילות ברמה מקרו כלכלית.

הסיכון ברובד הראשון נובע מאי ודאות לגבי שינויים אפשריים בהיקף משיכת כספים מהקופה, העשויים להביא למצב בו הקופה תידרש לממש במהירות נכסים בהיקף ניכר על מנת לשלם לעמיתים המושכים או המניידים לקופות אחרות. סיכון זה קשור בהיקף חסכון העמיתים הזכאים למשיכה אל מול אורך החיים הממוצע של נכסי הקופה ונזילותם וכן מגורמים חיצוניים של הגברת תחרות ומעבר בין קופות גמל.

הסיכון ברובד השני נובע מהאפשרות של שינוי טעמי העמיתים בכלל קופות הגמל. מצב זה יכול לגרום למימוש סכומי כספים גדולים בפרק זמן קצר. דרישה כזו עלולה לסכן את יציבות שוק ההון והכספים בארץ. לצורך ניהול סיכון הנזילות קופות הגמל מחזיקות בנכסים נזילים, כגון מזומנים, שווי מזומנים ופיקדונות לתקופה של עד חודש ימים וכן בנכסים בעלי סחירות גבוהה שניתנים למימוש בקלות יחסית.

ניהול הקופות בשיטת סלי השקעה, מקטין חשיפה לסיכון נזילות בכלל ובקופות הקטנות בפרט.

ניתוח נילות הקופה

ליום 31 בדצמבר 2019

נכסים, נטו (באלפי ש"ח)	נילות (בשנים)
39,415	נכסים נזילים וסחירים
1,845	מח"מ של עד שנה
10,297	מח"מ מעל שנה
833	אחרים
52,390	סה"כ

ועדת ההשקעות אישרה מודל למעקב אחר סיכון הנזילות בפעילות הקופה. מדדי הנזילות מביאים בחשבון מצבי קיצון של משיכות בקופות כולל העברות בין קופות ואת נזילות הנכסים בתיקים במצבי משבר שונים. ועדת ההשקעות בוחנת על בסיס תקופתי את העמידה ברמת הנזילות ביחס למדדי הנזילות שנקבעו ובוחרת באופן שוטף את צרכי הנזילות והתאמתם לנכסי הקופה על מנת להיערך מראש לשינויים ברמת הנזילות הנדרשת.

הקופה אינה נתקלת בקשיי נזילות ובקשיים למימון תשלומים לעמיתים מושכים או המניידים החוצה, והיא שומרת על רמת נזילות מספקת. על פי ניסיון העבר, לאור היקף נכסיה של הקופה והעובדה כי מרבית נכסיה הינם סחירים ובני מימוש מהיר ולמרות ששיעור הסכומים שעמיתים רשאים למשוך מהקופה עמד על 100% הקופה אינה צופה בעיות נזילות בשנים הקרובות. נכון לסוף שנת 2019, כ-75.23% מנכסי הקופה הושקעו בנכסים נזילים.

מבחינת הרכב נכסי הקופה והערכות ההנהלה, הנהלת החברה המנהלת סבורה כי סך הכספים הסחירים והנזילים וצפי ההפקדות מהווים כרית בטחון מספקת לצמצום התממשות סיכון הנזילות כאמור לעיל.

ג. סיכוני שוק

סיכוני שוק בניהול פעילות קופת הגמל נובעים מאפשרות לשחיקת שווי נכסי קופות הגמל כתוצאה משינויים במחירי ניירות ערך, מחירי נדל"ן, שערי ריבית, שערי חליפין ואינפלציה ומפתיחת מרווחי האשראי מול ריבית חסרת סיכון.

סיכוני שוק הקשורים בירידה הפוטנציאלית בערכם הכלכלי של נכסי הקופה הינם כדלקמן:

1. סיכוני הצמדה: בשיקולי השקעה נלקחות בחשבון תחזיות אינפלציה ואלטרנטיבות השקעה, גם בהיבט של בסיס הצמדה. הקופה מבצעת את השקעותיה ברכיבים צמודים ולא צמודים בהתאם לסביבת האינפלציה והתחזיות העתידיות שלפניה.
2. סיכון שער חליפין: לקופה חשיפה לנכסים צמודי מט"ח בעיקר כתוצאה מהשקעות בנכסים זרים ולכן בשיקולי ההשקעה נלקחות בחשבון תחזיות לשינויים בשערי חליפין, בעיקר ביחס לדולר.
3. סיכוני ריבית: לשינויים בשערי הריבית השפעה על אגרות החוב המוחזקות על ידי הקופה ועל פקדונות והלוואות ובאמצעותן על שווי נכסי הקופה. בעת קבלת החלטות השקעה וקביעת משך החיים הממוצע של הנכסים נלקחים בחשבון הנחות ותחזיות לגבי שינויי ריבית והשפעתם על תיק ההשקעות של הקופה. הקופה מטפלת בסיכוני ריבית על ידי שינוי באורך החיים הממוצע הכולל של מכשירים נושאי ריבית בכל אפיק, פיזור וחשיפה לסוגי ריביות שונות.
4. סיכון מניות: ההפסד שעלול להגרם לקופה כתוצאה מירידה במחירי המניות הנסחרות בארץ ובחו"ל.
5. סיכון מרווח אשראי: הפסד הנובע מפתיחת מרווחי האשראי מול ריבית חסרת סיכון.
6. סיכון נדל"ן: ההפסד שעלול להיגרם מירידת ערכן של ההשקעות בנדל"ן.

החברה המנהלת מתמודדת עם מכלול הגורמים המרכיבים את סעיף סיכוני השוק באמצעות קביעת תמהיל השקעות מפורז המכיל, בין היתר, מניות, אגרות חוב צמודות ולא צמודות, הלוואות, נדל"ן, חשיפה למט"ח, קרנות השקעה ותעודות סל. נכסי הקופות מפורזים גם בהשקעות בשווקים הבין לאומיים. שימוש בנגזרים נעשה למטרות הגנה ולמטרות יצירת חשיפה ונכסל בדוחות הבקרה.

דירקטוריון החברה קבע מדיניות השקעות אשר מגבילה את רמות החשיפה אליהן ניתן להגיע בכל אחד מאפיקי ההשקעה. מגבלות הדירקטוריון מחייבות את ועדת ההשקעות ומגבילות את רמת הסיכון של קופות הגמל המנוהלות על ידי החברה. מגבלות הדירקטוריון מחייבות ביצוע פיזור בין אפיקי ההשקעה השונים ומונעות חשיפה גבוהה לאפיק השקעה אחד.

ועדת ההשקעות דנה בשיבותיה בתמהיל ההשקעות של קופות הגמל המנוהלות על ידי החברה ומקבלת החלטות לגבי הקצאת הנכסים בין האפיקים השונים בהתאם להערכות סיכונים המבוססות על נתונים מאקרו כלכליים ותחזיות לגבי שוקי ההון וגורמי הסיכון. מדדי סיכונים המוצגים לוועדת השקעות כוללים תרחישי קיצון והשוואת מדדי ביצועים וסיכונים לתיקי סמן. ועדת השקעות מקבלת מדי ועדה דיווח בדבר חשיפה ענפית, חשיפה גיאוגרפית וחשיפה מטבעית.

(1) סיכון מדד וסיכון מטבע

ליום 31 בדצמבר 2019				
לא צמוד	בהצמדה למדד	במטבע חוץ או	סך הכל	
אלפי ש"ח	המחירים לצרכן	ההצמדה אליו	אלפי ש"ח	
24,183	13,012	15,195	52,390	סך נכסי קופת הגמל, נטו
5,452	(55)	(5,397)	-	חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים
29,635	12,957	9,798	52,390	במונחי דלתא
				סך הכל

(2) סיכון ריבית

להלן ניתוח רגישות ביחס להשפעת השינוי בשיעור הריבית על התשואה של קופת הגמל:

ניתוח רגישות לשינוי בשיעור הריבית (א) (ב)	
1%+	1%-
אחוזים	אחוזים

ליום 31 בדצמבר 2019	
תשואת תיק ההשקעות	(2.08)
	2.31

(א) ניתוח הרגישות ביחס לשינוי בריבית הינו גם ביחס למכשירים בריבית קבועה וגם ביחס למכשירים בריבית משתנה. ביחס למכשירים בריבית קבועה, החשיפה הינה ביחס לערך הפנקסי של המכשיר וביחס למכשירים בריבית משתנה, החשיפה הינה ביחס לתזרים המזומנים מהמכשיר הפיננסי. לצורך חישוב ניתוח הרגישות נלקח בחשבון שינוי בריבית מתחילת השנה גם לגבי נכסים שנרכשו במהלך השנה.

(ב) ניתוח הרגישות כולל אך ורק סעיפים אשר ערכם מושפע באופן ישיר כתוצאה משינוי בשיעור הריבית. בהתאם לכך, לא מובאות בחשבון השפעות עקיפות כגון השפעה של קרנות נאמנות שמשקיעות בנכסי חוב.

(3) פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות במכשירים הוניים

להלן פירוט החשיפה לענפי משק בגין השקעה במניות:

ליום 31 בדצמבר 2019						
מסח"ב	סך הכל	בחו"ל	לא סחיר	נסחרות במדד	נסחרות במדד	
				מניות היתר	ת"א 125	
				אלפי ש"ח		
17.97	1,546	-	-	18	1,528	בנקים
2.22	191	-	-	-	191	ביטוח
2.95	254	96	-	-	158	ביומד
13.25	1,140	629	-	8	503	טכנולוגיה
20.75	1,785	582	-	139	1,064	מסחר ושרותים
20.68	1,778	122	-	96	1,560	נדל"ן ובינוי
14.52	1,249	354	-	70	825	תעשייה
4.96	427	-	1	95	331	השקעה ואחזקות
2.70	232	46	-	22	164	נפט וגז
100.00	8,602	1,829	1	448	6,324	סך הכל

ד. סיכוני אשראי

סיכון אשראי הוא הסיכון לאי עמידת צד שלישי בהתחייבויותיו. סיכוני אשראי יכולים לנבוע, בין היתר, מאי עמידה במועדי החזר, היעדר יכולת פירעון, מימוש ביטחונות בערך פחות מהמוערך או מירידת ערך כתוצאה משינוי בדירוג אשראי.

מדיניות ניהול סיכוני האשראי של החברה מתבססת על פיזור וגיוון תיק האשראי וניהול סיכונים מבוקר, באופן שיתרום להשגת תשואה הולמת עבור הסיכון הניטל, בהתאם למגבלות שהוגדרו, תוך הבנת פרופיל סיכון האשראי של החברה ופירוט תחומי אחריותם של הגורמים המעורבים בתהליכי זיהוי, מדידה, ניטור ובקרה של סיכון האשראי. המסגרת למתן וניהול אשראי כוללת גם נהלים ומתודולוגיות, על פיהם יש לפעול.

פעילות האשראי נעשית בכפוף לתקנות ההשקעה ולחוזרי המפקח בנושא ניהול סיכוני אשראי ובהתאם למדיניות שנקבעה על ידי הדירקטוריון ולהחלטות פרטניות של ועדות ההשקעה השונות. תקנות ההשקעה קובעות מגבלות חשיפה ללווה בודד ולקבוצת לוויים וכן מגבלות על מתן אשראי בהתאם לסוגי בטחונות וכיוצא"ב. חוזרי המפקח בנושא ניהול סיכוני אשראי מתווים תשתית לתמיכה ניהולית, מקצועית ותפעולית ומטרתם להבטיח קיומם של מנגנוני בקרה ופיקוח לניהול סיכוני אשראי להם חשופה הקופה. בהתאם לחוזרי המפקח בנושא ניהול סיכוני אשראי מינו הגופים המוסדיים בקבוצה מנהל מערך אשראי לא סחיר, ונקבעו נהלים העוסקים בניהול סיכוני אשראי. חוזר פרק 4 - ניהול נכסי השקעה, שער 5, חלק 2 לחוזר המאוחד קובע הוראות לקביעת פרמטרים להתייחסות גופים מוסדיים המעמידים אשראי באמצעות רכישת אגרות חוב לא ממשלתיות, ובין היתר, באמצעות הרחבת תהליך האנליזה המתקיים בחטיבת ההשקעות טרם רכישת אגרת חוב וקביעת מדיניות ביחס לרכישת אגרות חוב, הכוללת, בין היתר, הכללת תניות חוזיות שונות ואמות מידה פיננסיות. בעקבות חוזר המפקח בנושא טיפול בחובות בעייתיים ופעולות לגביית חוב, הוקם פורום חוב ומונה מנהל לפורום אשר תפקידו להעריך מצב חובות בעייתיים ולהבטיח כי מתקיימים תהליכי מעקב ובקרה שוטפים.

מדיניות החשיפה לאשראי, אשר אושרה על-ידי הדירקטוריון, מתייחסת למגבלות לחשיפה כוללת לקבוצת לוויים ולחמשת הבנקים הגדולים, מגבלות חשיפה לנכסי חוב על פי דירוג והאצלת סמכויות שונות לחטיבת ההשקעות, ועדת אשראי, ועדות השקעה והדירקטוריונים האמורים.

טרם מתן אשראי לא סחיר מתבצע תהליך, באמצעות מודל דירוג פנימי, להערכת איתנות הגופים אליהם נחשפת הקופה ויכולת הפירעון שלהם. כמו כן הקופה עוקבת באופן שוטף אחר יכולת הפירעון ואיכות הבטוחות. בנוסף, מתבצעת הערכת סיכוני אשראי לא סחיר בקופה הן באמצעות מעקב אחר הדירוג הממוצע, והן באמצעות מודל המאפשר לכמת את גובה סיכון האשראי בתוחלת ומקרה קיצון.

ברמת התיק הכולל מתבצע באגף ניהול סיכונים כימות של סיכוני האשראי הגלומים בנכסי ההשקעה, באמצעות בחינת הדירוג הממוצע של החוב הלא ממשלתי בתיקים האמורים והערכת ההפסד הצפוי (Expected Loss) וההפסד הלא-צפוי (Un expected Loss) בגין סיכוני האשראי הלא סחיר. ברמת עסקה פרטנית – מתקבלת חוות דעת בלתי תלויה של אגף ניהול סיכונים לעסקאות משמעותיות ולעסקאות גדולות או מורכבות, בהתאם לפרמטרים שהוגדרו.

(1) חלוקת נכסי חוב על פי מיקומם

ליום 31 בדצמבר 2019			
סה"כ אלפי ש"ח	שאינם סחירים אלפי ש"ח	סחירים אלפי ש"ח	
28,817	10,878	17,939	בארץ
4,450	1,264	3,186	בחו"ל
33,267	12,142	21,125	סך הכל נכסי חוב

(2) פירוט נכסי חוב בחלוקה לדירוגים

נכסי חוב בארץ

ליום 31 בדצמבר 2019	דירוג מקומי (*)	אלפי ש"ח	
14,147			<u>נכסי חוב סחירים בארץ</u>
2,490			אגרות חוב ממשלתיות
1,141			אגרות חוב קונצרניות ונכסי חוב אחרים בדירוג:
41			AA ומעלה
120			BBB עד A
17,939			נמוך מ-BBB
			לא מדורג
			<u>סך הכל נכסי חוב סחירים בארץ</u>
			<u>נכסי חוב שאינם סחירים בארץ</u>
755			אגרות חוב קונצרניות ופיקדונות בבנקים ובמוסדות פיננסיים בדירוג:
42			AA ומעלה
13			BBB עד A
6			נמוך מ-BBB
144			לא מדורג
9,918			הלוואות לצורך רכישת אמצעי שליטה
10,878			הלוואות לאחרים
			<u>סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים בארץ</u>
28,817			<u>סך הכל נכסי חוב בארץ</u>
3,936			מזה - נכסי חוב בדירוג פנימי (**)

(*) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג שאישר הממונה. נתוני הדירוג הומרו לסמלי הדירוג של S&P בהתאם למקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל בתוכו A- ועד A+.

(**) בהתאם לחוזרי הממונה 15-9-2007 ו-16-9-2007 קיימת בחברה תשתית ארגונית וניהולית לניהול האשראי, במסגרת זו מבצעת החברה מעקב ובחינה על כל נכסי החוב בהם השקיעה. לנכסי חוב להם לא קיים דירוג חיצוני שניתן על ידי חברה מדרגת, מבוצע דירוג פנימי על ידי החברה. נכסי החוב המוצגים לעיל כנכסים בדירוג פנימי הנם אלו שלהם לא קיים דירוג חיצוני כאמור. ראה בנוסף סעיף 5 להלן.

נכסי חוב בחו"ל

ליום 31 בדצמבר
2019

דירוג בינלאומי (*)

אלפי ש"ח

665	<u>נכסי חוב סחירים בחו"ל</u>
	אגרות חוב ממשלתיות
	אגרות חוב קונצרניות ונכסי חוב אחרים בדירוג:
144	A ומעלה
2,040	BBB
288	נמוך מ-BBB
49	לא מדורג
3,186	<u>סך הכל נכסי חוב סחירים בחו"ל</u>
	<u>נכסי חוב שאינם סחירים בחו"ל</u>
17	לא מדורג
1,247	נכסי חוב אחרים
1,264	<u>סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים בחו"ל</u>
4,450	<u>סך הכל נכסי חוב בחו"ל</u>
624	מזה - נכסים מדורגים בדירוג פנימי (**)

(*) המקורות לרמת הדירוג בחו"ל הינם חברות הדירוג אשר אושרו על-ידי הממונה *S&P, Mood's* ו- *Fitch*. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(**) בהתאם לחוזרי הממונה 15-9-2007 ו- 16-9-2007 קיימת בחברה תשתית ארגונית וניהולית לניהול האשראי, במסגרת זו מבצעת החברה מעקב ובחינה על כל נכסי החוב בהם השקיעה. לנכסי חוב להם לא קיים דירוג חיצוני שניתן על ידי חברה מדרגת, מבוצע דירוג פנימי על ידי החברה. נכסי החוב המוצגים לעיל כנכסים בדירוג פנימי הנם אלו שלהם לא קיים דירוג חיצוני כאמור. ראה בנוסף סעיף 5 להלן.

(3) שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן

השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים, נקבע באמצעות היוון אומדן תזרימי המזומנים הצפויים בגינם. שערי ההיוון אינם מתבססים על דירוג האשראי של הנכס אלא על חלוקת השוק הסחיר לעשירונים בהתאם לתשואה לפדיון של נכסי החוב וקביעת מיקום של הנכס הלא סחיר באותם עשירונים וזאת בהתאם לפרמיית הסיכון הנגזרת ממחירי עסקאות/הנפקות בשוק הלא סחיר. מודל זה מביא לידי ביטוי באופן עדכני יותר שינויים בפרמיית הסיכון של נכסי החוב, כפי שאלו משתקפים בשוק הסחיר בהתאם לשינויים באותו עשירון.

הריביות הממוצעות המשוקללות בגין כל אחת מקבוצות הדירוג המוצגות להלן הינן בהתאם לנכסים הכלולים בכל קבוצת דירוג:

ליום 31 בדצמבר 2019	נכסי חוב שאינם סחירים
באחוזים	לפי דירוג (*):
1.17	AA ומעלה
2.29	A
2.43	BBB
7.38	נמוך מ-BBB
3.17	לא מדורג

(*) המקורות לרמת דירוג מקומי הינן חברות הדירוג "מעלות" ו"מדורג". נתוני חברת מדורג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד +A.

המקורות לרמת הדירוג בחו"ל הינם חברות הדירוג אשר אושרו על ידי הממונה *S & P, Mood's* ו- *Fitch*.

לעניין דירוג פנימי ראה סעיף 5 להלן.

(4) פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות בנכסי חוב סחירים ושאנים סחירים

ליום 31 בדצמבר 2019		ענף משק
%	סכום	
מסה"כ	אלפי ש"ח	
7.24	2,408	בנקים
1.00	332	ביטוח
0.47	155	טכנולוגיה
19.24	6,399	מסחר ושרותים
21.70	7,223	נדל"ן ובינוי
1.24	411	תעשייה
3.89	1,295	השקעה ואחזקות
0.70	232	נפט וגז
44.52	14,812	אג"ח ממשלתי
100.00	33,267	סך הכל

ה. סיכונים גיאוגרפיים

להלן החשיפה הגיאוגרפית עבור הנכסים השונים בהתאם למקום הסיכון הסופי, או בהתאם למקום בו הונפק או נסחר הנכס, במקרים בהם לא ניתן היה לזהות את מקום החשיפה הסופית:

ליום 31 בדצמבר 2019								
אגרות חוב	אגרות חוב	קונצרניות	מניות	קרנות ותעודות סל	קרנות	השקעות	סה"כ	נגזרים
							חשיפה	במונחי
ממשלתיות	קונצרניות	מניות	קרנות ותעודות סל	קרנות	השקעות	חשיפה	מאזנית	דלתא
אלפי ש"ח								
-	251	86	317	15	277	946	946	-
-	10	111	466	113	1	701	701	-
-	394	36	311	35	151	927	927	(68)
-	-	1	348	221	-	570	570	53
-	-	-	-	849	55	904	904	-
-	1,170	2,078	933	312	1,916	6,409	6,409	4,364
-	-	330	89	24	(90)	353	353	411
14,812	4,252	5,218	386	16	12,935	37,619	37,619	(12)
-	905	742	1,527	394	393	3,961	3,961	(39)
14,812	6,982	8,602	4,377	1,979	15,638	52,390	52,390	4,709
סך הכל								

1. גורמי סיכון נוספים המשפיעים על פעילות הקופה

הפעלת קופת גמל דורשת עמידה בכללי פעילות ודיוח שנקבעו בחוקים ובתקנות. חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה 2005 מעניק סמכויות שונות ואמצעי אכיפה מגוונים לממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון לרבות סעיפי עונשין במקרה של אי עמידה בכללים והנחיות.

הקופה פועלת בתחום שוק ההון והחסכון ארוך הטווח, בהם מתבצעת פעילות השקעה לצד פעילות מול העמיתים החוסכים בקליטת הפקדות, תשלומים וזיכויים ברווחים. פעילות זו חושפת את הקופה לסיכונים תפעוליים ולסיכונים הנובעים משינויי פסיקה וחקיקה כלליים ובתחום הפעילות הספציפי של הקופה. אי לכך פועלת הקופה בהתאם לנהלים מסודרים שגיבשה להסדרת התהליכים השונים בקופה, לרבות ביצוע בקורות ומעקב שוטף אחר הפעילות. כמו כן מלווה את פעילות הקופה יועץ משפטי ומנהל סיכונים.

הסיכון התפעולי שלוב בכלל הפעילויות, המוצרים, המערכות ותהליכי העבודה המבוצעים בחברה. לפיכך, קיימת חשיבות למודעות ולניהול הסיכון התפעולי בכל הרמות.

האחריות על הניהול השוטף של הסיכון התפעולי וביצוע הפעילויות למזעור הסיכון חלה על מנהלים בדרגות הניהול השונות בחברה, בתמיכה מקצועית של אגף ניהול סיכונים המופקד על הכוונה מתודולוגית ויישום המדיניות בראיית על. חלק מהסיכונים התפעוליים מנוהלים על-ידי גורמי בקרה נוספים, כגון מנהל אגף SOX, אכיפה וציות, אחראי אבטחת מידע ואחראי היערכות לשעת משבר.

החברה בוחנת באופן שוטף את החשיפה לסיכונים תפעוליים ונוקטת באמצעים להפחתת רמתם. אגף ניהול סיכונים מבצע הערכה עצמאית ובלתי תלויה של סיכונים תפעוליים, תוך שימת דגש מיוחד על סיכונים מעילות והונאות, סיכונים טכנולוגיים מידע וסייבר וסיכונים המשכיות עסקית.

אופי הפעילות, המבנה הארגוני ומדרג הסמכויות המייחדים את החברה וכן היקף הכספים המנוהלים על ידה, חושפים אותה גם לאפשרויות של הונאות ומעילות מצד גורמים בתוך החברה וגורמים מחוץ לחברה. החברה הגדירה מדיניות הכוללת מסגרת עבודה שיטתית למניעה, איתור, דיווח ותגובה מצמצמת נזקים לאירועי מעילות והונאות. עיקרי המדיניות באים לידי ביטוי בנהלי העבודה של החברה, בתהליכי העבודה בפועל ובקוד האתי, שמטרתו להנחות את עובדי החברה בנושאי התנהגות, משמעת ואתיקה בעבודה.

בהתייחס לסיכונים משפטיים, כולל סיכונים ציות, היועץ המשפטי של החברה אחראי לניהול הסיכון המשפטי, מסתייע במידת הצורך ביועץ משפטי חיצוני ומעניק תמיכה ומענה לכלל ההיבטים המשפטיים של פעילות החברה. במסגרת זו, ניהולו השוטף של הסיכון המשפטי מתבטא בעיקר במתן ייעוץ משפטי שוטף לאורגנים המוסמכים בחברה בנושאים השונים הכרוכים בפעילות החברה, בהכנת מסמכי התקשרות ופוליסות ביטוח, בניהול הידע המשפטי בחברה, ובכלל זה עדכון הגורמים הרלבנטיים בשינוי הוראות דין ורגולציה לסוגיהם, אשר יש להם השלכה על עבודת החברה, בהתאמת מערך ההסכמים והנהלים לשינויים אלה ובעדכונים שוטפים של מערכות ההסכמים והמסמכים שבשימוש החברה, וברכוז התביעות הייצוגיות נגד החברה והפיקוח על הגורמים המקצועיים המטפלים בהן מטעם החברה.

על מנת לקיים את אחריות החברה למלא אחר דרישות החוק פועלת בחברה ממונה על ציות ואכיפה, המסייעת לעובדי החברה לקיים את אחריותם לציית להוראות הרלבנטיות להם. בינואר 2012 החברה אימצה תכנית אכיפה, במסגרת יישום הוראות חוק הגברת האכיפה בשוק ההון, המתקן את חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א - 1981 וחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה - 2005, ומינתה את הגורמים שיהיו אחראים על יישומה ויפקחו על ביצועה.

בהתאם להוראות צו איסור הלבנת הון שנכנס לתוקפו במרס 2018 וחוזר גופים מוסדיים 2018-9-2 בנושא ניהול סיכונים הלבנת הון מפברואר 2018, החברה קבעה מדיניות ניהול סיכונים בנושא ומינתה אחראי למילוי חובות, בהתאם לדרישות הרגולציה, באופן שיבטיח קיומה של תשתית ארגונית מתאימה ואמצעים להפחתת הסיכון. כמו כן, החברה גיבשה נהלים ליישום מדיניות ניהול סיכונים הלבנת הון ומימון טרור, ועדכנה נהלים רלבנטיים, כך שיתייחסו, בין היתר, להליך של זיהוי והכרת הלקוח, לסיווג של חשבון בסיכון גבוה להלבנת הון ומימון טרור, לקיום בקרה שוטפת, לניהול רישומים ולדיווח. בנוסף, החברה אימצה גישה מבוססת סיכון, על מנת לזהות, להעריך ולהתמודד באפקטיביות עם סיכונים הלבנת הון ומימון טרור, במסגרתה בוצע סקר לזיהוי והערכה של סיכונים הלבנת הון ומימון הטרור בפעילויות השונות.

מערך טכנולוגיית המידע הוא מרכיב מרכזי בתפעול וניהול התקין של החברה. דירקטוריון החברה אישר מסמך מדיניות בנושא ניהול טכנולוגיות המידע.

בחינת סיכונים ה-IT מתבצעת באופן שוטף, הן ברמת תהליכי ה-IT המהותיים המנוהלים בחברה והן ברמת מערכות המידע והתשתיות. הטיפול בסיכונים הנובעים מתהליכי ה-IT מהותיים מבוצע כחלק מתפישת הבקרה המיושמת בהראל המשמר מחשבים, בהתאם לחוזר גופים מוסדיים 2010-9-4 בנושא "ניהול טכנולוגיות מידע בגופים מוסדיים". אגף ניהול סיכונים בשיתוף עם הראל המשמר מחשבים מבצעים סקר תקופתי להערכת ההשפעה הפוטנציאלית של סיכונים טכנולוגיות המידע על תהליכי הליבה בחברה.

החברה חשופה בפעילותה לסיכון סייבר אשר עלול לנבוע משימוש לא מורשה בזהות, הפרעה לפעילות על ידי פגיעה בפעילות הרשת או השבתת שירותים, פגיעה במערכות, גניבה של נכסים דיגיטליים, החדרה של קודים או תוכנות זדוניות, חדירה למערכת או חשיפת מידע. תפיסת ההגנה של החברה בניהול סיכונים סייבר ואבטחת מידע בנויה על שלוש שכבות: שכבת הגנה טכנולוגית, שכבת טיפול באירועים ושכבת רגולציה, ארגון ושיטות. בנוסף להיערכות תפעולית, החברה רכשה כיסוי ביטוחי כנגד פשעי מחשב, בכללם אירועי סייבר. ביום 31 באוגוסט 2016 פורסם חוזר גופים מוסדיים 2016-9-14 בנושא "ניהול סיכונים סייבר בגופים מוסדיים". החוזר מגדיר עקרונות לניהול סיכונים סייבר בגוף מוסדי ומחייב לנהל סיכונים אלו. ההוראה מתייחסת, בין היתר, לנושאים הבאים: ממשל תאגידי- תפקידים ותחומי אחריות, הערכת סיכונים, הגנת סייבר, ניטור ובקרה, אבטחת מערכות, תקשורת ותפעול, ניהול משתמשים והרשאות, מיקור חוץ, שירותי מחשב בענן, אבטחה פיסית וסביבתית, אבטחת ערוצי קשר עם לקוחות וגורמים חיצוניים.

בהתייחס לסיכונים אבטחת מידע וסייבר, ובהתאמה לחוזר בנושא "ניהול סיכונים סייבר בגופים מוסדיים", הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים בקבוצה אימצו ואישרו מדיניות בנושא ניהול סיכונים סייבר. אגף ניהול סיכונים בשיתוף עם הראל המשמר מחשבים מבצעים סקר תקופתי על חשיפות החברה לסיכונים סייבר.

בהתאם לחוזר גופים מוסדיים 2018-9-19 בנושא מיקור חוץ מיוני 2018, החברה קבעה מדיניות וגיבשה נוהלי עבודה, הכוללים בין היתר קווים מנחים וקריטריונים לקביעתה של פעילות כמהותית, עקרונות להתקשרות בהסכם למיקור חוץ ומנגנוני פיקוח, מעקב ובקרה אפקטיביים על פעילויות מהותיות שהוצאו למיקור חוץ.

היערכות הקבוצה להמשך פעילות בעת משבר (DRP) והמשכיות עסקית מתבצעת בשני מישורים: הערכות לנפילת מערכות המחשב והערכות לאירוע קטסטרופה במשרדים הראשיים. בנוסף, מתבצעים תרגולים במסגרת הקבוצה לאירוע משבית (קטסטרופלי), בו מתורגלים תהליכים לוגיסטיים נבחרים ומופעלות תוכנות ומערכות מרכזיות מהאתר החלופי.

למידע נוסף, ראה דיון בגורמי סיכון בסעיף 3.12 בדוח תיאור עסקי התאגיד של החברה המנהלת וביאור 14, התחייבויות והתקשרויות תלויות בדוח הכספי של הקופה.

גורמי סיכון על פי טיבם

בטבלה להלן מוצגים גורמי הסיכון על פי טיבם - סיכונים מקרו, סיכונים ענפיים, סיכונים גיאוגרפיים ככל שישנם וסיכונים מיוחדים לקופה, אשר דורגו, בהתאם להערכות סובייקטיביות איכותיות של הנהלת החברה המנהלת של הקופה בהתחשב בהיקף ובמאפייני פעילותה נכון לתאריך הדוח, בקטגוריות על פי השפעתם, ככל שניתן לגבי כל גורם סיכון, על קופת הגמל - השפעה גדולה, בינונית וקטנה.

השפעה קטנה	השפעה בינונית	השפעה גדולה	גורמי סיכון	
		√	סיכונים שוק	סיכונים מקרו
		√	האטה כלכלית בישראל	
		√	סיכונים אשראי	
	√		סיכון מחירי נכסים אחרים	
		√	שינויים רגולטוריים	סיכונים ענפיים
		√	סיכון נזילות	
	√		סיכונים תפעוליים	סיכונים מיוחדים לחברה

6. נושאים אליהם הפנה רואה החשבון את תשומת ליבו בחוות דעתו

רואה החשבון לא הפנה את תשומת הלב לעניינים מיוחדים בחוות דעתו.

7. בקורות ונהלים לגבי גילוי ובקרה פנימית על דיווח כספי

א. בקורות ונהלים לגבי הגילוי:

הנהלת הגוף המוסדי, בשיתוף המנכ"ל וסמנכ"ל הכספים של הגוף המוסדי, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הגוף המוסדי וסמנכ"ל הכספים הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי הנן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהגוף המוסדי נדרש לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

ב. בקרה פנימית על דיווח כספי:

במהלך התקופה המכוסה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2019 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי.

דודי לייזנר
מנכ"ל

מישל סיבוני
יו"ר הדירקטוריון

תאריך: 24 במרס 2020

הצהרה (Certification)

אני, דודי לייזנר מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של הראל - דקל קופת גמל לדמי מחלה (להלן: "קופת הגמל") לשנת 2019 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי ואת תוצאות הפעילות של קופת הגמל וכן את השינויים בזכויות העמיתים והתנועה בקופת הגמל למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
 4. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של קופת הגמל; וכן-
(א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לקופת הגמל, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה המנהלת, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
(ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הממונה על שוק ההון;
(ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של קופת הגמל והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
(ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקופת הגמל; וכן-
 5. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי הנוגע לקופת הגמל:
(א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה המנהלת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי הנוגע לקופת הגמל; וכן-
(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקופת הגמל.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

24 במרס 2020

דודי לייזנר, מנכ"ל

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי- הצהרות, דוחות וגילויים.

הצהרה (Certification)

אני, רם גבל מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של הראל - דקל קופת גמל לדמי מחלה (להלן: "קופת הגמל") לשנת 2019 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי ואת תוצאות הפעילות של קופת הגמל וכן את השינויים בזכויות העמיתים והתנועה בקופת הגמל למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
 4. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי של קופת הגמל; וכן-
(א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לקופת הגמל, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה המנהלת, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
(ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הממונה על שוק ההון;
(ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של קופת הגמל והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
(ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקופת הגמל; וכן-
 5. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי הנוגע לקופת הגמל:
(א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה המנהלת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי הנוגע לקופת הגמל; וכן-
(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקופת הגמל.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

24 במרס 2020

רם גבל, סמנכ"ל כספים

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי- הצהרות, דוחות וגילויים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי

ההנהלה, בפיקוח הדירקטוריון, של הראל - דקל קופת גמל לדמי מחלה (להלן: "קופת הגמל") אחראית לקביעתה וקיומה של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי. מערכת הבקרה הפנימית של קופת הגמל תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לדירקטוריון ולהנהלה של החברה המנהלת לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי החשבונאות מקובלים בישראל והוראות הממונה על שוק ההון. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקורות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת החברה המנהלת בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של קופת הגמל על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2019, הבקרה הפנימית של קופת הגמל על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

יו"ר הדירקטוריון : מישל סיבוני

מנכ"ל : דודי לידנר

סמנכ"ל כספים : רם גבל

תאריך אישור הדוח : 24 במרס 2020

הראל - דקל קופת גמל לדמי מחלה
דוחות כספיים
ליום
31 בדצמבר 2019

תוכן עניינים

3	דוח רואי החשבון המבקרים.....
5	דוח על המצב הכספי.....
6	דוח הכנסות והוצאות.....
7	דוח על השינויים בזכויות העמיתים.....
8	ביאור 1 - כללי.....
9	ביאור 2 - מדיניות חשבונאית.....
10	ביאור 3 - חייבים ויתרות חובה.....
11	ביאור 4 - נכסי חוב סחירים.....
11	ביאור 5 - נכסי חוב שאינם סחירים.....
11	ביאור 6 - מניות.....
12	ביאור 7 - השקעות אחרות.....
13	ביאור 8 - זכאים ויתרות זכות.....
13	ביאור 9 - דמי ניהול.....
13	ביאור 10 - הוצאות ישירות.....
14	ביאור 11 - תשואות.....
14	ביאור 12 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים.....
14	ביאור 13 - מסים.....
15	ביאור 14 - התחייבויות תלויות והתקשרויות.....
15	ביאור 15 - אירועים לאחר תאריך הדיווח.....

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח רואי החשבון המבקרים לעמיתים של הראל - דקל קופה לדמי מחלה

ביקרנו את הדוחות על המצב הכספי המצורפים של הראל דקל קופה גמל לדמי מחלה (להלן - "הקופה") לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 ואת דוחות ההכנסות וההוצאות ואת הדוחות על השינויים בזכויות העמיתים לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון וההנהלה של הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן - "החברה המנהלת"). אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973. על פי תקנים אלה, נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית.

ביקורת כוללת בדיקה מידגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שישמשו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון וההנהלה של החברה המנהלת וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את מצבה הכספי של הקופה לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 ואת תוצאות פעולותיה והשינויים בזכויות העמיתים שלה לכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם להוראות הדיווח והגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הקופה ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי (COSO) Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission והדוח שלנו מיום 24 במרס 2020 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הקופה.

סומך חייקין
רואי חשבון

24 במרס 2020

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח רואי החשבון המבקרים לעמיתים של הראל - דקל קופת גמל לדמי מחלה בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הראל דקל קופת גמל לדמי מחלה (להלן "הקופה") ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן "COSO"). הדירקטוריון והנהלה של הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן "החברה המנהלת") אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקופה ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הקופה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-PCAOB (Public Company Accounting Oversight Board) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קוימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקופה. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים כאלה שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של קופת גמל הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם להוראות הדיווח והגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו. בקרה פנימית על דיווח כספי של קופת גמל כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי הקופה (לרבות הוצאתם מרשותה); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם להוראות הדיווח והגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של הקופה נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון והנהלה של החברה המנהלת; ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הקופה, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, החברה המנהלת קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקופה ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, את הדוחות הכספיים של הקופה לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 ולכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 והדוח שלנו, מיום 24 במרס 2020, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים.

סומך חייקין
רואי חשבון

24 במרס 2020

ליום 31 בדצמבר			
2018	2019		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	ביאור	
רכוש שוטף			
3,733	2,908		מזומנים ושווי מזומנים
620	391	3	חייבים ויתרות חובה
4,353	3,299		
השקעות פיננסיות			
21,007	21,125	4	נכסי חוב סחירים
10,803	12,142	5	נכסי חוב שאינם סחירים
5,389	8,602	6	מניות
6,169	7,428	7	השקעות אחרות
43,368	49,297		סך כל השקעות פיננסיות
47,721	52,596		סך כל הנכסים
זכאים ויתרות זכות			
383	206	8	
47,338	52,390		זכויות העמיתים
47,721	52,596		סך כל ההתחייבויות וזכויות העמיתים

רם גבל
סמנכ"ל כספים

דודי לייזנר
מנכ"ל

מישל סיבוני
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים : 24 במרס 2020

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			ביאור
2017	2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	

			הכנסות (הפסדים)
			ממ ומנים ושווי מ ומנים
(58)	78	(88)	
			מהשקעות:
739	(67)	1,147	מנכסי חוב סחירים
597	106	852	מנכסי חוב שאינם סחירים
524	(182)	1,385	ממניות
1,554	(888)	2,016	מהשקעות אחרות
3,414	(1,031)	5,400	סך כל ההכנסות (ההפסדים) מהשקעות
3,356	(953)	5,312	סך כל ההכנסות (ההפסדים)
			הוצאות
196	208	212	דמי ניהול
37	39	34	הוצאות ישירות
7	18	14	מסים
240	265	260	סך כל ההוצאות
3,116	(1,218)	5,052	עודף הכנסות (הפסדים) על הוצאות לשנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
43,542	48,785	47,338
2,127	-	-
-	229	-
3,116	(1,218)	5,052
<u>48,785</u>	<u>47,338</u>	<u>52,390</u>

זכויות עמיתים ליום 1 בינואר של השנה

תקבולים מדמי גמולים

תשלומים לעמיתים

עודף הכנסות (הפסדים) על הוצאות לשנה מועבר מדוח הכנסות והוצאות

זכויות העמיתים ליום 31 בדצמבר של השנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ביאור 1 - כללי

א. הראל - דקל קופת גמל לדמי מחלה (להלן - הקופה) הינה קופת גמל לדמי מחלה המאושרת על פי חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה - 2005, בה העמית הוא המעביד המפקיד כספים לתשלום דמי מחלה לעובדיו.

ב. החברה המנהלת

נכון ליום 31 בדצמבר 2019 הקופה מנוהלת על ידי הראל פנסיה וגמל בע"מ חברה בבעלות מלאה בעקיפין, של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ.

קיימת הפרדה מלאה בין החברה המנהלת ונכסיה לבין הקופה ונכסיה. נתוני החברה המנהלת מוצגים בדוחות כספיים נפרדים בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

ג. מדיניות ההשקעה

השקעות הקופה מבוצעות על-פי מדיניות ההשקעות הכוללת שנקבעת על-ידי הדירקטוריון, וועדת ההשקעות בחברה המנהלת ובהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

ד. הגדרות

בדוחות כספיים אלה:

- (1) הקופה - הראל דקל קופת גמל לדמי מחלה.
- (2) החברה המנהלת - הראל פנסיה וגמל בע"מ.
- (3) רשות שוק ההון - רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.
- (4) הממונה - הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.
- (5) חוק הפיקוח - חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו.
- (6) צדדים קשורים ובעלי עניין - כהגדרתם בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012.
- (7) מדד - מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

ביאור 2 - מדיניות חשבונאית

הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם לחוק הפיקוח ובתאם להוראות הגילוי והדיווח שנקבעו על ידי הממונה בפרק דין וחשבון לציבור שבקודקס הרגולציה.

המדיניות החשבונאית המפורטת להלן יושמה בעקביות לכל התקופות המוצגות בדוחות כספיים אלה על ידי הקופה.

הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על ידי דירקטוריון החברה המנהלת ביום 24 במרס, 2020.

א. בסיס הערכת נכסים

הנכסים בדוח על המצב הכספי מוצגים כלהלן:

- (1) מזומנים ושווי מזומנים - יתרות ופקדונות בבנקים ובמוסדות כספיים שהופקדו לתקופה מקורית שאינה עולה על שלושה חודשים, ואשר לא חל עליהם כל שעבוד או מגבלה אחרת. מזומנים ושווי מזומנים כוללים ריבית שנצברה למועד הדיווח.
- (2) ניירות ערך סחירים בארץ - השער הידוע שפורסם בבורסה למועד הדיווח.
- (3) ניירות ערך סחירים בחו"ל - לפי השער הידוע הקובע שנקבע לנייר הערך ביום המסחר האחרון בשנת הדיווח שנתקיים בבורסה בחו"ל או בשוק מוסדר בו הוא נסחר ולפי שערי החליפין היציגים למועד הדיווח.
- (4) השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים וכן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בעלות מתואמת, אשר מידע לגבי השווי ההוגן ניתן לצרכי ביאור בלבד (אגרות חוב קונצרניות בלתי סחירות, שטרי הון בלתי סחירים, פקדונות והלוואות), חלקם משוערכים לפי שווי הוגן המחושב לפי מודל המבוסס על תזרימי מזומנים, כאשר שיעורי הריבית להיוון נקבעים על ידי החברה המספקת ציטוט ריביות ביחס לדירוגי הסיכון השונים (להלן: "החברה המצטטת") וחלקם משוערכים על פי ציטוטי שערים על ידי החברה המצטטת. המודל של החברה המצטטת מתבסס על חלוקת השוק הסחיר לעשירונים בהתאם לתשואה לפדיון של נכסי החוב וקביעת המיקום של הנכס הלא סחיר באותם עשירונים וזאת בהתאם לפרמיית הסיכון הנגזרת ממחירי עסקאות/הנפקות בשוק הלא סחיר. ציטוטי המחירים ושיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעים על ידי חברת מרווח הוגן, חברה המספקת ציטוטי מחירים ושערי ריבית לגופים מוסדיים לשערוך נכסי חוב לא סחירים.
- (5) השקעות בלתי סחירות בקרנות הון סיכון ובקרנות השקעה - לפי שווי ההוגן של ההשקעות על בסיס הדיווח שהתקבל לאחרונה לפני מועד הדיווח, בהתאם לדיווחים של הקרן או של מוסד פיננסי מוכר, שמתקבלים אחת לשנה לפחות.
- (6) חוזים עתידיים ועסקאות החלפה לא סחירים - ההשקעה מוצגת ע"פ שווי ההוגן כהפרש בין השווי המהווה של הנכס העתידי בקיזוז ההתחייבות העתידית בגין העסקה. יתרת זכות הנובעת מעודף ההתחייבויות העתידיות על הנכסים העתידיים מוצגת בסעיף זכאים ויתרות זכות. בטחונות בגין חוזים עתידיים לא סחירים מסווגים לסעיף חייבים/זכאים.
- (7) יחידות בקרן להשקעה משותפת בנאמנות - לפי השער הקובע שפורסם שנקבע לנייר הערך ביום המסחר האחרון בבורסה או בשוק מוסדר בו הוא נסחר.
- (8) אופציות וכתבי אופציות בלתי סחירים - לפי תחשיב כלכלי המבוסס על מודל Black&Scholes. יתרת זכות הנובעת מהתייחבויות בגין אופציות מוצגת בסעיף זכאים ויתרות זכות.
- (9) אגרות חוב להמרה ופקדונות מובנים אשר משובצים בהם נגזרים פיננסיים נוספים, ואשר התשואה בגינם תלויה בתשואת תיקי נכסים, במדדי מניות, שערי ריבית וכד' והינן בלתי סחירות מוצגות בהתאם לציטוט המתקבל מחברת מרווח הוגן, או מגורם אחר, לפי העניין.
- (10) מניה לא סחירה - בהתאם להערכת מומחה שתתקבל אחת לשנה לפחות.
- (11) דיבידנד לקבל - דיבידנד שהוכרז וטרם התקבל עד למועד הדיווח.
- (12) ריבית לקבל - ריבית והפרשי הצמדה של אגרות חוב סחירות לאחר יום ה-EX וטרם עבר יום התשלום עד למועד הדיווח.
- (13) פדיון לקבל - קרן החוב המיועדת לפדיון לאחר יום ה-EX וטרם עבר יום התשלום עד למועד הדיווח מוצג יחד עם הנכס.

ביאור 2 - מדיניות חשבונאית (המשך)

א. בסיס הערכת נכסים (המשך)

(14) יתרות הנקובות במטבע חוץ או הצמודות לשער מטבע חוץ - לפי השער היציג למועד הדיווח. להלן נתונים לגבי מדד המחירים לצרכן ושער החליפין של הדולר:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
%	%	%

שיעור עליית (ירידת) מדדים נבחרים:

0.30	1.20	0.30
(9.83)	8.10	(7.79)

שיעור שינוי מדד המחירים לצרכן (לפי המדד הידוע במועד הדיווח)

שיעור שינוי שער החליפין של הדולר של ארה"ב

ב. הכרה בהכנסות והוצאות

ההכנסות וההוצאות נכללות בדוחות הכספיים על בסיס מצטבר.

ג. זכויות העמיתים

הפקדות לקופה ומשיכות מהקופה נכללות בדוחות הכספיים על בסיס מזומן, על פי מועד התקבול/התשלום בפועל.

ד. שימוש באומדנים

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם לכללים שנקבעו על ידי הממונה, נדרשת ההנהלה להשתמש באומדנים והערכות לגבי עסקאות או עניינים אשר השפעתם הסופית על הדוחות הכספיים איננה ניתנת לקביעה מדויקת בעת עריכתם. אף שאומדנים או הערכות נעשים לפי מיטב שיקול הדעת של ההנהלה, השפעתם הסופית של עסקאות או עניינים כאמור עשויה להיות שונה מהאומדנים או מההערכות שנעשו לגביהם.

ביאור 3 - חייבים ויתרות חובה

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
17	13
99	8
489	311
15	59
620	391

ריבית ודיבידנד לקבל

מוסדות

בטחונות בגין פעילות בנגזרים

חייבים בגין השקעות

סך הכל חייבים ויתרות חובה

ביאור 4 - נכסי חוב סחירים

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
13,854	14,812
7,123	6,296
30	17
7,153	6,313
21,007	21,125

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות:

שאינן ניתנות להמרה

שניתנות להמרה

סך הכל נכסי חוב סחירים

ביאור 5 - נכסי חוב שאינם סחירים

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
748	669
90	164
9,965	11,309
10,803	12,142

אגרות חוב קונצרניות:

שאינן ניתנות להמרה

פקדונות בבנקים

הלוואות לאחרים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ביאור 6 - מניות

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
5,369	8,583
20	19
5,389	8,602

מניות סחירות

מניות לא סחירות

סך הכל מניות

ביאור 7 - השקעות אחרות

א. ההרכב:

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
3,474	4,377
1,841	1,979
1	84
82	100
-	8
5	4
5,403	6,552
531	525
124	267
111	84
766	876
6,169	7,428

השקעות אחרות סחירות

קרנות ותעודות סל
קרנות נאמנות
מכשירים נגזרים
מוצרים מובנים
אופציות
אחרות

השקעות אחרות שאינן סחירות

קרנות השקעה וקרנות הון סיכון
מכשירים נגזרים
מוצרים מובנים

סך הכל השקעות אחרות

ב. מכשירים נגזרים:

להלן סכום החשיפה, נטו לנכס הבסיס, המוצג במונחי דלתא של העסקאות הפיננסיות שנעשו לתאריך הדוח הכספי:

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
4,784	4,767	מניות
(67)	(56)	מדד
(4,550)	(5,400)	מטבע זר
(12)	(54)	ריבית

ביאור 8 - כאים ויתרות זכות

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
17	18
358	99
-	56
5	33
3	-
383	206

חברה מנהלת
התחייבויות בגין נגזרים
בטוחות בגין חוזים עתידיים לא סחירים
זכאים בגין משכנתאות
זכאים בגין השקעות

סך הכל זכאים ויתרות זכות

ביאור 9 - דמי ניהול

א. פירוט דמי הניהול:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
196	208	212

דמי ניהול שנגבו מתוך סך הנכסים

ב. שיעור דמי ניהול מעמיתים:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
%	%	%
2.00	2.00	2.00
0.43	0.43	0.42

דמי ניהול מסך נכסים:

שיעור דמי ניהול שהחברה המנהלת רשאית לגבות על פי הוראות הדין
שיעור דמי ניהול הממוצע שגבתה החברה המנהלת בפועל

ביאור 10 - הוצאות ישירות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2017	2018	2019	2017	2018	2019
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח		
0.011	0.015	0.015	5	7	8
0.004	0.004	0.001	2	2	-
0.004	0.004	0.005	2	2	3
0.006	0.006	0.005	3	3	3
0.045	0.043	0.034	21	21	16
0.008	0.009	0.007	4	4	4
0.079	0.082	0.068	37	39	34

עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
הוצאות בגין השקעות לא סחירות
עמלות ניהול חיצוני:
בגין השקעה בקרנות השקעה
בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
עמלות אחרות**
סך הכל הוצאות ישירות

* פחות מ-1 אלפי ש"ח ומ-0.001%.

** עמלות אחרות כוללות הוצאות בגין קרנות נאמנות בישראל, דמי ניהול משכנתאות והוצאות בגין ניהול תביעה.

ביאור 11 - תשואות

תשואה ממוצעת נומינלית ברוטו ל- 5 שנים	תשואה שנתית נומינלית ברוטו				
	2015	2016	2017	2018	2019
	באחוזים				

4.11 1.29 3.25 7.44 (2.08) 11.14

הראל דקל קופת גמל לדמי מחלה

ביאור 12 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

א. יתרות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
(17)	(18)
32	145
10	30
149	-
400	322
574	479

החברה המנהלת

צדדים קשורים אחרים:

מניות

אגרות חוב סחירות

הלוואות

קרנות השקעה

יתרת נכסי חוב וחובות שוטפים הגבוהה ביותר במשך השנה של בעל עניין או צד קשור עמדה על 31 אלפי ש"ח.

ב. עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
196	208	212

דמי ניהול לחברה המנהלת

ביאור 13 - מסים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר
2019
אלפי ש"ח
14

בגין השקעות בניירות ערך זרים

ביאור 14 - התחייבויות תלויות והתקשרויות

א. התקשרויות

לתאריך המאזן התקשרה הקופה בהסכמים להשקעה בקרנות השקעה ובקרנות הון סיכון (להלן: הקרנות) כשותפה מוגבלת. סכומי ההשקעה מועברים בחלקים, בהתאם לדרישותיהן של הקרנות ולהסכמי ההתקשרויות.

להלן סכום ההתחייבות להשקעה כוללת וסכום ההשקעה שטרם נדרש לתאריך המאזן:

31 בדצמבר 2019	
סה"כ התחייבות	סה"כ יתרת התחייבות
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
182	62

יתרת התחייבות לקרנות השקעה

ב. הקופה אינה ישות משפטית ועל כן ככל שמוגשות תביעות הרי שהן מוגשות נגד החברה המנהלת. לגילוי בדבר תביעות משפטיות שהוגשו נגד החברה המנהלת ראה ביאור 25. א. בדוח הכספי של החברה המנהלת.

ג. שעבודים

קיימים שעבודים על חלק מנכסיה הסחירים של הקופה, לצורך פעילותה השוטפת בנגזרים בסך של כ- 729 אלף ש"ח.

ביאור 15 - אירועים לאחר תאריך הדיווח

התפרצות נגיף הקורונה

לאחר תקופת הדוח, נרשמו במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020, ירידות חריגות במדדי המניות הסחורות והאג"ח המובילים בעולם ובישראל, בעקבות התפרצות נגיף הקורונה, אשר משפיעות לרעה על תוצאות פעילות הקופה.

**הראל קופה לפנסיה תקציבית
בניהול
הראל פנסיה וגמל בע"מ**

**סקירת הנהלה
לשנה שהסתיימה ביום
31 בדצמבר 2019**

תוכן עניינים

1. מאפיינים כלליים של קופת הגמל	3
א. תיאור כללי של קופת הגמל ושל החברה המנהלת אותה	3
ב. מועד הקמת קופת הגמל	3
ג. רשימת מסלולי השקעה הקודים שלהם ומועד תחילת פעילותם	3
ד. שינויים מהותיים בשנת הדיווח הנובעים ממיזוגים, מכירות או רכישות	3
ה. שיעורי ההפרשות המרביים שרשאית קופת הגמל לקבל ומטרתן	3
ו. שינוי מסמכי יסוד במהלך תקופת הדוח ועד ליום פרסומו	3
2. ניתוח זכויות עמיתי קופת הגמל	4
א. שינוי במספר העמיתים	4
ב. ניתוח זכויות העמיתים בקופה	4
3. מידע אודות דמי ניהול	4
4. ניתוח מדיניות השקעה	5
א. מדיניות ההשקעה	5
ב. ניתוח והסבר שינויים מהותיים בסעיפי ההשקעות לעומת שנה קודמת	5
5. ניהול סיכונים	7
א. מדיניות ניהול הסיכונים ותיאור השיטות וההערכות בחברה המנהלת	7
ב. סיכוני נזילות	7
ג. סיכוני שוק	8
ד. סיכוני אשראי	10
ה. סיכונים גיאוגרפיים	14
ו. גורמי סיכון נוספים המשפיעים על פעילות הקופה	15
ז. גורמי סיכון על פי טיבם	16
6. נושאים אליהם הפנה רואה החשבון את תשומת ליבו בחוות דעתו	17
7. בקורות ונהלים לגבי גילוי ובקרה פנימית על דיווח כספי	17

1. מאפיינים כלליים של קופת הגמל

א. תיאור כללי של קופת הגמל ושל החברה המנהלת אותה

קופת הגמל:

- שם קופת הגמל: הראל קופה לפנסיה תקציבית (להלן "הקופה").
- סוג קופת הגמל: קופת גמל מרכזית לפנסיה תקציבית.
- העמיתים החוסכים בה הינם מעבידים הנדרשים להפריש 2% משכר העובדים החל מינואר 2008 במסגרת פנסיה תקציבית, וזאת מכוח חוק התכנית להבראת כלכלת ישראל.
- קוד הקופה: 512267592-00000000001296-1296-000.
- סוג העמיתים: מעבידים.

הקופה מנוהלת בנאמנות בידי חברה מנהלת שהינה משקיע מוסדי. הקופה נועדה לחיסכון לטווח ארוך ובינוני. פעילות הקופה כפופה לרישוי המתקבל מרשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון בהתאם לדינים הרלוונטיים החלים על פעילותה המפוקחת על ידי הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן - "הממונה על שוק ההון, או "הממונה").

החברה המנהלת:

- שם החברה המנהלת: הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן - "החברה המנהלת", או "החברה").
- החברה המנהלת הינה חברה בבעלות מלאה, בעקיפין, של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ (להלן - "הראל השקעות"), בהיותה מוחזקת ב-100% בידי הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן - "הראל ביטוח"), חברה בבעלות מלאה של הראל השקעות.
- בשנת הדיווח לא חלו שינויים במבנה האחזקות של החברה המנהלת.
- לפרוט מבנה האחזקות של החברה המנהלת, ראה סעיף 1.1.2 בדוח תאור עסקי תאגיד של החברה המנהלת.

ב. מועד הקמת קופת הגמל

הקופה הוקמה בינואר 2008.

ג. רשימת מסלולי השקעה הקודים שלהם ומועד תחילת פעילותם

- בקופה אין מסלולי השקעה.
- הקופה החלה את פעילותה בשנת 2008.

ד. שינויים מהותיים בשנת הדיווח הנובעים ממיזוגים, מכירות או רכישות

בשנת הדוח לא חל שינוי.

ה. שיעורי ההפרשות המרביים שרשאית קופת הגמל לקבל ומטרתן

הפרשות מעסיקים בשיעור 2% משכר העובדים החל מינואר 2008.

ו. שינוי מסמכי יסוד במהלך תקופת הדוח ועד ליום פרסומם

אין שינוי.

2. ניתוח כויות עמיתי קופת הגמל

א. שינוי במספר העמיתים

להלן השינוי במספר חשבונות עמיתי הקופה בשנת הדוח:

מספר חשבונות עמיתים				סוג העמיתים
לתחילת השנה	נפתחו השנה	נסגרו השנה	לסוף השנה	
89	-	-	89	מעבידים

ב. ניתוח זכויות העמיתים בקופה

ליום 31 בדצמבר				חשבונות פעילים חשבונות לא פעילים סה"כ
2019		2018		
סך נכסים, נטו		סך נכסים, נטו		
מספר חשבונות	באלפי ש"ח	מספר חשבונות	באלפי ש"ח	
73	20,547	79	17,946	
16	1,018	10	637	
89	21,565	89	18,583	

3. מידע אודות דמי ניהול

שיעור דמי הניהול

ליום 31 בדצמבר 2019				דמי ניהול מנכסים:
עמיתים לא פעילים		עמיתים פעילים		
סך נכסים, נטו		סך נכסים, נטו		
באלפי ש"ח	מספר חשבונות	באלפי ש"ח	מספר חשבונות	
-	-	81	1	0.5%-0%
410	2	797	11	1%-0.5%
461	10	16,632	42	1.5%-1%
147	4	3,037	19	2%-1.5%

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהעמיתים במסלול, נוסף לדמי הניהול, הינו 13 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 10 בדבר הוצאות ישירות בדוח הכספי.

4. ניתוח מדיניות השקעה

א. מדיניות ההשקעה

מידע בדבר מדיניות ההשקעה של מסלולי ההשקעה לשנת הדוח, פורט באתר האינטרנט של החברה המנהלת בכתובת:

<https://www.harel-group.co.il/about/harel-group/harel-pensia-and-gemel/Pages/investment-policy.aspx?isfromsearch=1>

ב. ניתוח והסבר שינויים מהותיים בסעיפי ההשקעות לעומת שנה קודמת

להלן תמצית השינויים בשוק ההון והתייחסות חטיבת ההשקעות של החברה אליהם:

נושא	תיאור פעולות החברה
השינוי בממדד המחירים לצרכן, התפתחויות האינפלציה והגורמים להשפעה על עליית המדד	על פי המדד האחרון הידוע בסוף 2019, מדד המחירים לצרכן עלה ב-12 החודשים האחרונים ב-0.3% בלבד, מתחת ליעד האינפלציה. סעיף הדיור היה התורם העיקרי לעלייה במחירים לצד עלייה במחירי המזון (ללא ירקות ופירות) ואחזקת הדירה, כאשר סעיף התחבורה-והתקשורת היה התורם העיקרי לירידה במחירים. בסיכום 2019, נרשמה ירדה בציפיות לאינפלציה לאורך כל העקום, בעיקר במחצית השנייה של השנה, בשל הפתעה כלפי מעלה של חלק מהמדדים, חוזקו של השקל והירידה במחיר הנפט בעולם. החברה פעלה להקטין במהלך השנה את שיעור החשיפה שלה לאפיקים צמודי מדד במינונים נמוכים.
שער החליפין של השקל	בסיכום שנת 2019 השקל התחזק ב-8.3% מול סל המטבעות של בנק ישראל; 7.8% ייסוף מול הדולר ו-9.6% ייסוף מול האירו. עיקר הייסוף חל במחצית הראשונה של השנה. העלייה בעודף בחשבון השוטף של מאזן התשלומים, המשך רכישות של חברות ישראליות ע"י משקיעים זרים והחוזקה (היחסית) של הכלכלה תרמו לכך. החברה פעלה לשמור על שיעור חשיפה למט"ח נמוך ביחס למתחרים ברמה של בין 40%-60% משיעור החשיפה לחו"ל.
התפתחות שערי ריבית	ריבית בנק ישראל נותרה ללא שינוי על 0.25% במהלך כל שנת 2019. במהלך הרבעון האחרון של השנה הבנק אותת שהריבית תישאר ברמתה הנוכחית לזמן ממושך או אף תרד בעתיד, נוכח שהאינפלציה מתחת לגבול התחתון של היעד. בסיכום שנת 2019, עקום התשואות הממשלתי ירד בחדות לכל אורכו, בעיקר במחצית הראשונה של השנה. תרמו לכך הירידה המהירה בתשואות אג"ח הממשלתיות בעולם, בהובלת ארה"ב, יחד עם חוזקו של השקל והצפי להצטרפות ישראל למדד האג"ח הבינלאומי. החברה פעלה בתחילת הרבעון הרביעי להאריך מח"מ בשיעור קל לאור הערכה כי הריבית הארוכה תישאר נמוכה לאורך תקופה ארוכה.
ניתוח הגרעון בתקציב המדינה ומימונו	במהלך שנת 2019 חרגה הממשלה משמעותית מיעד הגירעון ובסוף שנת 2019 נושק הגירעון ל-4 אחוזי תוצר. יחד עם זאת החוב בשקלים של מדינת ישראל נשאר נמוך יחסית סביב 60 אחוזי תוצר (בשל התחזקות השקל). החברה פעלה לשמור על חשיפה יציבה לחוב ממשלתי מקומי לאור הערכה כי העלאת הגרעון לא תפגע בביקוש לחוב ממשלה עקב גרעון אבסולוטי נמוך חוזקו של השקל והצטרפות צפויה של ישראל למדדי החוב הממשלתי הבינלאומיים ברבעון הראשון של 2020.

נושא	תיאור פעולות החברה
שוק המניות	בשנת 2019 נרשמו עליות חדות במרבית שווקי המניות בעולם. מדד MSCI העולמי (ברוטו במונחים דולריים), עלה ב-28.4% במהלך 2019 והמדד המקביל של השווקים המתעוררים עלה ב-18.9% במהלך 2019. בישראל מדד ת"א-125 עלה ב-21.3% במהלך 2019. החברה פעלה להעלות את שיעור החשיפה למניות בכל הקופות אליהם ניתן להיחשף למניות לאור ההערכה כי מניות יהוו מרכיב עדיף להשקעה בעולם של ריביות נמוכות אינפלציה נמוכה אך חיובית וצמיחה עולמית חיובית.
אג"ח קונצרני ומוצרי חוב	מרווחי האשראי על אגרות החוב הקונצרניות מול אג"ח הממשלתיים בארץ ירדו במהירות במהלך 2019. החברה הגדילה את שיעור החשיפה לאג"ח בדרוג גבוה לאור הערכה כי מרווחי האג"ח בדרוג נמוך נמוכים מדי, תוך הקפדה על בחינת הסיכון והתשואה, מגבלות החשיפה לתאגיד, לקבוצת תאגידים לקבוצות דירוג ומגבלות נוספות אשר אושרו בדירקטוריון החברה.
מוצרי מדדים	החברה המשיכה לנצל את הגידול בהיקפי הכספים שעוקבים באופן טכני אחרי המדדים בעיקר לצורך שיפור הרכבי תיק ההשקעות, כאשר ניירות ערך שעלו באופן מוגזם בכניסתם למדדים נמכרו על ידי החברה וניירות ערך שירדו באופן מוגזם עקב יציאתם מהמדדים נרכשו.
נכסים נגזרים לרבות אופציות על מדד מעו"ף, שקל/דולר, חוזים עתידיים	החברה שמרה על מדיניותה בתחום הנגזרים, לפיה הם משמשים בעיקר אמצעי להתאמה מהירה של הרכבי האפיקים בתיק להחלטות ועדות השקעה, לניהול יעיל של החשיפות לחו"ל ללא חשפה למטבע.
השקעות בנכסים אלטרנטיביים, לרבות נדל"ן, תשתיות והשקעות פרטיות	במהלך השנה, לנוכח התשואות הנמוכות בשוקי האג"ח הממשלתי והקונצרני, המשיכה חטיבת ההשקעות במאמצים למציאת השקעות ישירות באשראי, תשתיות, השקעות פרטיות ונדל"ן, תוך שמירה על רמת סיכון לא גבוהה ופיזור גבוה.

5. ניהול סיכונים

החוזר המאוחד, שער 5, חלק 1, פרק 10 - ניהול סיכונים, מסדיר תשתית להבנה, זיהוי ומדידה של סיכונים שוק, אשראי ונזילות הגלומים בנכסי ההשקעה המוחזקים כנגד חסכונות העמיתים בקופות גמל, למעקב שוטף אחריהם, לקבלת החלטות ולקביעת מדיניות המבוססות עליהם ולהבטחת מסגרת דיווחים מתאימה. החוזר מחייב מינוי מנהל סיכונים אובייקטיבי ובלתי תלוי במערך ההשקעות והאשראי של החברות המנהלות אשר יספק לדירקטוריון החברה המנהלת, הנהלתה, ועדת ההשקעה וועדת האשראי שלה תמונת מצב אובייקטיבית ומקיפה יותר אודות הסיכונים הגלומים בנכסי ההשקעה המוחזקים כנגד חסכונות העמיתים.

ניהול תיק ההשקעות של הקופה נעשה תוך חתירה לאיזון בין המטרה של השגת תשואה מקסימאלית על הנכסים לבין הסיכון הכרוך בהשקעות ורמת הנזילות הנדרשת כדי לממן פעילות זו ופעילות משיכות והעברות של כספים על ידי העמיתים.

דירקטוריון החברה קבע מדיניות השקעות אשר מגבילה את רמות החשיפה אליהן ניתן להגיע בכל אחד מאפיקי ההשקעה. מגבלות הדירקטוריון מחייבות את ועדת ההשקעות ומגבילות את רמת הסיכון של קופות הגמל המנוהלות על ידי החברה. ועדת ההשקעות דנה בישיבותיה בתמהיל ההשקעות של קופות הגמל המנוהלות על ידי החברה ומקבלת החלטות לגבי הקצאת הנכסים בין האפיקים השונים בהתאם להערכות סיכונים המבוססות על נתונים מאקרו כלכליים ותחזיות לגבי שוקי ההון וגורמי הסיכון. דיווחי ניהול סיכונים המוצגים לוועדת השקעות מציגים אומדנים להפסד פוטנציאלי הצפוי לתיק נכסים בשל התממשות סיכונים השוק. בכל התכנסות של ועדת השקעות ובהתבסס על מערכת BI, מציגה חטיבת השקעות חתכי חשיפה שונים של תיק ההשקעות.

הוועדה בוחנת ומתאימה את מדיניות ההשקעות וביצועה בשוטף לנוכח ההתפתחויות בנכסיה, במאפייני עמיתה ובשוקים.

להלן פירוט הסיכונים המרכזיים להם חשופה הקופה ואופן הטיפול בהם:

א. מדיניות ניהול הסיכונים ותיאור השיטות וההערכות בחברה המנהלת

לעניין פירוט מדיניות ניהול הסיכונים ותיאור השיטות וההערכות בחברה המנהלת של קופת הגמל ראה ביאור 24 בדוחות הכספיים של החברה המנהלת.

ב. סיכונים נזילות

סיכון נזילות ניתן לפיצול על פני שני רבדים: סיכון נזילות ברמת קופת גמל, וסיכון נזילות ברמה מקרו כלכלית.

הסיכון ברובד הראשון נובע מאי ודאות לגבי שינויים אפשריים בהיקף משיכת כספים מהקופה, העשויים להביא למצב בו הקופה תידרש לממש במהירות נכסים בהיקף ניכר על מנת לשלם לעמיתים המושכים או המניידים לקופות אחרות. סיכון זה קשור בהיקף חסכון העמיתים הזכאים למשיכה אל מול אורך החיים הממוצע של נכסי הקופה ונזילותם וכן מגורמים חיצוניים של הגברת תחרות ומעבר בין קופות גמל.

הסיכון ברובד השני נובע מהאפשרות של שינוי טעמי העמיתים בכלל קופות הגמל. מצב זה יכול לגרום למימוש סכומי כספים גדולים בפרק זמן קצר. דרישה כזו עלולה לסכן את יציבות שוק ההון והכספים בארץ. לצורך ניהול סיכון הנזילות קופות הגמל מחזיקות בנכסים נזילים, כגון מזומנים, שווי מזומנים ופיקדונות לתקופה של עד חודש ימים וכן בנכסים בעלי סחירות גבוהה שניתנים למימוש בקלות יחסית.

ניהול הקופות בשיטת סלי השקעה, מקטין חשיפה לסיכון נזילות בכלל ובקופות הקטנות בפרט.

ניתוח נזילות הקופה

ליום 31 בדצמבר 2019	
נזילות (בשנים)	נכסים, נטו (באלפי ש"ח)
נכסים נזילים וסחירים	17,282
מח"מ של עד שנה	526
מח"מ מעל שנה	3,564
אחרים	193
סה"כ	21,565

ועדת ההשקעות אישרה מודל למעקב אחר סיכון הנזילות בפעילות הקופה. מדדי הנזילות מביאים בחשבון מצבי קיצון של משיכות בקופות כולל העברות בין קופות ואת נזילות הנכסים בתיקים במצבי משבר שונים. ועדת ההשקעות בוחנת על בסיס תקופתי את העמידה ברמת הנזילות ביחס למדדי הנזילות שנקבעו ובוחנת באופן שוטף את צרכי הנזילות והתאמתם לנכסי הקופה על מנת להיערך מראש לשינויים ברמת הנזילות הנדרשת.

הקופה אינה נתקלת בקשיי נזילות ובקשיים למימון תשלומים לעמיתים מושכים או המניידים החוצה, והיא שומרת על רמת נזילות מספקת. על פי ניסיון העבר, לאור היקף נכסיה של הקופה, הפיזור הרחב של עמיתיה והעובדה כי מרבית נכסיה הינם סחירים ובני מימוש מהיר ולמרות ששיעור הסכומים שעמיתים רשאים למשוך מהקופה עמד על 100% הקופה אינה צופה בעיות נזילות בשנים הקרובות. נכון לסוף שנת 2019, כ-80% מנכסי הקופה הושקעו בנכסים נזילים.

מבחינת הרכב נכסי הקופה והערכות ההנהלה, הנהלת החברה המנהלת סבורה כי סך הכספים הסחירים והנזילים וצפי ההפקדות מהווים כרית בטחון מספקת לצמצום התממשות סיכון הנזילות כאמור לעיל.

ג. סיכוני שוק

סיכוני שוק בניהול פעילות קופת הגמל נובעים מאפשרות לשחיקת שווי נכסי קופות הגמל כתוצאה משינויים במחירי ניירות ערך, מחירי נדל"ן, שערי ריבית, שערי חליפין ואינפלציה ומפתיחת מרווחי האשראי מול ריבית חסרת סיכון.

סיכוני שוק הקשורים בירידה הפוטנציאלית בערכם הכלכלי של נכסי הקופה הינם כדלקמן:

1. סיכוני הצמדה: בשיקולי השקעה נלקחות בחשבון תחזיות אינפלציה ואלטרנטיבות השקעה, גם בהיבט של בסיס הצמדה. הקופה מבצעת את השקעותיה ברכיבים צמודים ולא צמודים בהתאם לסביבת האינפלציה והתחזיות העתידיות שלפניה.
2. סיכון שער חליפין: לקופה חשיפה לנכסים צמודי מט"ח בעיקר כתוצאה מהשקעות בנכסים זרים ולכן בשיקולי ההשקעה נלקחות בחשבון תחזיות לשינויים בשערי חליפין, בעיקר ביחס לדולר.
3. סיכוני ריבית: לשינויים בשערי הריבית השפעה על אגרות החוב המוחזקות על ידי הקופה ועל פקדונות והלוואות ובאמצעותן על שווי נכסי הקופה. בעת קבלת החלטות השקעה וקביעת משך החיים הממוצע של הנכסים נלקחים בחשבון הנחות ותחזיות לגבי שינוי ריבית והשפעתם על תיק ההשקעות של הקופה. הקופה מטפלת בסיכוני ריבית על ידי שינוי באורך החיים הממוצע הכולל של מכשירים נושאי ריבית בכל אפיק, פיזור וחשיפה לסוגי ריביות שונות.
4. סיכון מניות: ההפסד שעלול להגרם לקופה כתוצאה מירידה במחירי המניות הנסחרות בארץ ובח"ל.
5. סיכון מרווח אשראי: הפסד הנובע מפתיחת מרווחי האשראי מול ריבית חסרת סיכון.
6. סיכון נדל"ן: ההפסד שעלול להיגרם מירידת ערכן של ההשקעות בנדל"ן.

החברה המנהלת מתמודדת עם מכלול הגורמים המרכיבים את סעיף סיכוני השוק באמצעות קביעת תמהיל השקעות מפורז המכיל, בין היתר, מניות, אגרות חוב צמודות ולא צמודות, הלוואות, נדל"ן, חשיפה למט"ח, קרנות השקעה ותעודות סל. נכסי הקופות מפורזים גם בהשקעות בשווקים הבין לאומיים. שימוש בנגזרים נעשה למטרות הגנה ולמטרות יצירת חשיפה ונכסל בדוחות הבקרה.

דירקטוריון החברה קבע מדיניות השקעות אשר מגבילה את רמות החשיפה אליהן ניתן להגיע בכל אחד מאפיקי ההשקעה. מגבלות הדירקטוריון מחייבות את ועדת ההשקעות ומגבילות את רמת הסיכון של קופות הגמל המנוהלות על ידי החברה. מגבלות הדירקטוריון מחייבות ביצוע פיזור בין אפיקי ההשקעה השונים ומונעות חשיפה גבוהה לאפיק השקעה אחד.

ועדת ההשקעות דנה בישיבותיה בתמהיל ההשקעות של קופות הגמל המנוהלות על ידי החברה ומקבלת החלטות לגבי הקצאת הנכסים בין האפיקים השונים בהתאם להערכות סיכונים המבוססות על נתונים מאקרו כלכליים ותחזיות לגבי שוקי ההון וגורמי הסיכון. מדדי סיכונים המוצגים לוועדת ההשקעות כוללים תרחישי קיצון והשוואת מדדי ביצועים וסיכונים לתיקי סמן. ועדת ההשקעות מקבלת מדי ועדה דיווח בדבר חשיפה ענפית, חשיפה גיאוגרפית וחשיפה מטבעית.

(1) סיכון מדד וסיכון מטבע

ליום 31 בדצמבר 2019

לא צמוד	בהצמדה למדד	במטבע חוץ או	סך הכל
אלפי ש"ח	המחירים לצרכן	בהצמדה אליו	אלפי ש"ח
10,157	5,708	5,700	21,565
1,791	(24)	(1,767)	-
11,948	5,684	3,933	21,565

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים
במונחי דלתא
סך הכל

(2) סיכון ריבית

להלן ניתוח רגישות ביחס להשפעת השינוי בשיעור הריבית על התשואה של קופת הגמל:

ניתוח רגישות לשינוי בשיעור הריבית (א) (ב)	
1%+	1%-
אחוזים	אחוזים

(2.18)	2.43

ליום 31 בדצמבר 2019

תשואת תיק ההשקעות

(א) ניתוח הרגישות ביחס לשינוי בריבית הינו גם ביחס למכשירים בריבית קבועה וגם ביחס למכשירים בריבית משתנה. ביחס למכשירים בריבית קבועה, החשיפה הינה ביחס לערך הפנקסני של המכשיר וביחס למכשירים בריבית משתנה, החשיפה הינה ביחס לתזרים המזומנים מהמכשיר הפיננסי. לצורך חישוב ניתוח הרגישות נלקח בחשבון שינוי בריבית מתחילת השנה גם לגבי נכסים שנרכשו במהלך השנה.

(ב) ניתוח הרגישות כולל אך ורק סעיפים אשר ערכם מושפע באופן ישיר כתוצאה משינוי בשיעור הריבית. בהתאם לכך, לא מובאות בחשבון השפעות עקיפות כגון השפעה של קרנות נאמנות שמשקיעות בנכסי חוב.

(3) פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות במכשירים הוניים

להלן פירוט החשיפה לענפי משק בגין השקעה במניות:

ליום 31 בדצמבר 2019

%	סך הכל	בחו"ל	לא סחיר	נסחרות במדד	
				מניות היתר	ת"א 125
מסה"כ			אלפי ש"ח		
17.94	563	-	-	7	556
2.23	70	-	-	-	70
2.96	93	35	-	-	58
13.32	418	232	-	3	183
20.64	648	210	-	51	387
20.64	648	45	-	35	568
14.62	459	132	-	26	301
4.97	156	-	1	35	120
2.68	84	17	-	8	59
100.00	3,139	671	1	165	2,302

ענף משק

בנקים
ביטוח
ביומד
טכנולוגיה
מסחר ושרותים
נדל"ן ובינוי
תעשייה
השקעה ואחזקות
נפט וגז

סך הכל

ד. סיכוני אשראי

סיכון אשראי הוא הסיכון לאי עמידת צד שלישי בהתחייבויותיו. סיכוני אשראי יכולים לנבוע, בין היתר, מאי עמידה במועדי החזר, היעדר יכולת פירעון, מימוש ביטחונות בערך פחות מהמוערך או מירידת ערך כתוצאה משינוי בדירוג אשראי.

מדיניות ניהול סיכוני האשראי של החברה מתבססת על פיזור וגיוון תיק האשראי וניהול סיכונים מבוקר, באופן שיתרום להשגת תשואה הולמת עבור הסיכון הניטל, בהתאם למגבלות שהוגדרו, תוך הבנת פרופיל סיכון האשראי של החברה ופירוט תחומי אחריותם של הגורמים המעורבים בתהליכי זיהוי, מדידה, ניטור ובקרה של סיכון האשראי. המסגרת למתן וניהול אשראי כוללת גם נהלים ומתודולוגיות, על פיהם יש לפעול.

פעילות האשראי נעשית בכפוף לתקנות ההשקעה ולחוזרי המפקח בנושא ניהול סיכוני אשראי ובהתאם למדיניות שנקבעה על ידי הדירקטוריון ולהחלטות פרטניות של ועדות ההשקעה השונות. תקנות ההשקעה קובעות מגבלות חשיפה ללווה בודד ולקבוצת לוויים וכן מגבלות על מתן אשראי בהתאם לסוגי בטחונות וכיוצא"ב. חוזרי המפקח בנושא ניהול סיכוני אשראי מתווים תשתית לתמיכה ניהולית, מקצועית ותפעולית ומטרתם להבטיח קיומם של מנגנוני בקרה ופיקוח לניהול סיכוני אשראי להם חשופה הקופה. בהתאם לחוזרי המפקח בנושא ניהול סיכוני אשראי מינו הגופים המוסדיים בקבוצה מנהל מערך אשראי לא סחיר, ונקבעו נהלים העוסקים בניהול סיכוני אשראי. חוזר פרק 4 - ניהול נכסי השקעה, שער 5, חלק 2 לחוזר המאוחד קובע הוראות לקביעת פרמטרים להתייחסות גופים מוסדיים המעמידים אשראי באמצעות רכישת אגרות חוב לא ממשלתיות, ובין היתר, באמצעות הרחבת תהליך האנליזה המתקיים בחטיבת ההשקעות טרם רכישת איגרת חוב וקביעת מדיניות ביחס לרכישת איגרות חוב, הכוללת, בין היתר, הכללת תניות חוזיות שונות ואמות מידה פיננסיות. בעקבות חוזר המפקח בנושא טיפול בחובות בעייתיים ופעולות לגביית חוב, הוקם פורום חוב ומונה מנהל לפורום אשר תפקידו להעריך מצב חובות בעייתיים ולהבטיח כי מתקיימים תהליכי מעקב ובקרה שוטפים.

מדיניות החשיפה לאשראי, אשר אושרה על-ידי הדירקטוריון, מתייחסת למגבלות לחשיפה כוללת לקבוצת לוויים ולחמשת הבנקים הגדולים, מגבלות חשיפה לנכסי חוב על פי דירוג והאצלת סמכויות שונות לחטיבת ההשקעות, ועדת אשראי, ועדות השקעה והדירקטוריונים האמורים.

טרם מתן אשראי לא סחיר מתבצע תהליך, באמצעות מודל דירוג פנימי, להערכת איתנות הגופים אליהם נחשפת הקופה ויכולת הפירעון שלהם. כמו כן הקופה עוקבת באופן שוטף אחר יכולת הפירעון ואיכות הבטוחות. בנוסף, מתבצעת הערכת סיכוני אשראי לא סחיר בקופה הן באמצעות מעקב אחר הדירוג הממוצע, והן באמצעות מודל המאפשר לכמת את גובה סיכון האשראי בתוחלת ומקרה קיצון.

ברמת התיק הכולל מתבצע באגף ניהול סיכונים כימות של סיכוני האשראי הגלומים בנכסי ההשקעה, באמצעות בחינת הדירוג הממוצע של החוב הלא ממשלתי בתיקים האמורים והערכת ההפסד הצפוי (Expected Loss) וההפסד הלא-צפוי (Un expected Loss) בגין סיכוני האשראי הלא סחיר. ברמת עסקה פרטנית - מתקבלת חוות דעת בלתי תלויה של אגף ניהול סיכונים לעסקאות משמעותיות ולעסקאות גדולות או מורכבות, בהתאם לפרמטרים שהוגדרו.

(1) חלוקת נכסי חוב על פי מיקומם

ליום 31 בדצמבר 2019

סח"כ	שאינם סחירים	סחירים
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
12,373	3,794	8,579
1,314	296	1,018
13,687	4,090	9,597

בארץ

בחו"ל

סך הכל נכסי חוב

(2) פירוט נכסי חוב בחלוקה לדירוגים

נכסי חוב בארץ

ליום 31 בדצמבר 2019
דירוג מקומי (*)
אלפי ש"ח

נכסי חוב סחירים בארץ

אגרות חוב ממשלתיות
אגרות חוב קונצרניות ונכסי חוב אחרים בדירוג:
AA ומעלה
BBB עד A
נמוך מ-BBB
לא מדורג

סך הכל נכסי חוב סחירים בארץ

נכסי חוב שאינם סחירים בארץ

אגרות חוב קונצרניות ופיקדונות בבנקים ובמוסדות פיננסיים בדירוג:
AA ומעלה
BBB עד A
נמוך מ-BBB
לא מדורג
הלוואות לצורך רכישת אמצעי שליטה
הלוואות לאחרים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים בארץ

סך הכל נכסי חוב בארץ

מזה - נכסי חוב בדירוג פנימי (**)

(*) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג שאישר הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן - הממונה). נתוני הדירוג הומרו לסמלי הדירוג של S&P בהתאם למקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל בתוכו A- ועד A+.

(**) בהתאם לחוזרי הממונה 15-9-2007 ו-16-9-2007 קיימת בחברה תשתית ארגונית וניהולית לניהול האשראי, במסגרת זו מבצעת החברה מעקב ובחינה על כל נכסי החוב בהם השקיעה. לנכסי חוב להם לא קיים דירוג חיצוני שניתן על ידי חברה מדרגת, מבוצע דירוג פנימי על ידי החברה. נכסי החוב המוצגים לעיל כנכסים בדירוג פנימי הנם אלו שלהם לא קיים דירוג חיצוני כאמור. ראה בנוסף סעיף 5 להלן.

נכסי חוב בחו"ל

ליום 31 בדצמבר
2019
דירוג בינלאומי (*)
אלפי ש"ח

נכסי חוב סחירים בחו"ל

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות ונכסי חוב אחרים בדירוג:

A ומעלה

BBB

נמוך מ-BBB

לא מדורג

6

56

816

120

20

1,018

סך הכל נכסי חוב סחירים בחו"לנכסי חוב שאינם סחירים בחו"ל

אגרות חוב קונצרניות ופיקדונות בבנקים ובמוסדות פיננסיים בדירוג:

לא מדורג

נכסי חוב אחרים

3

293

296

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים בחו"ל

1,314

סך הכל נכסי חוב בחו"ל

155

מזה - נכסים מדורגים בדירוג פנימי (**)

(*) המקורות לרמת הדירוג בחו"ל הינם חברות הדירוג אשר אושרו על-ידי הממונה *S&P, Mood's* ו- *Fitch*. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(3) שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן

השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים, נקבע באמצעות היוון אומדן תזרימי המזומנים הצפויים בגינם. שערי ההיוון אינם מתבססים על דירוג האשראי של הנכס אלא על חלוקת השוק הסחיר לעשירונים בהתאם לתשואה לפדיון של נכסי החוב וקביעת מיקום של הנכס הלא סחיר באותם עשירונים וזאת בהתאם לפרמיית הסיכון הנגזרת ממחירי עסקאות/הנפקות בשוק הלא סחיר. מודל זה מביא לידי ביטוי באופן עדכני יותר שינויים בפרמיית הסיכון של נכסי החוב, כפי שאלו משתקפים בשוק הסחיר בהתאם לשינויים באותו עשירון. הריביות הממוצעות המשוקללות בגין כל אחת מקבוצות הדירוג המוצגות להלן הינן בהתאם לנכסים הכלולים בכל קבוצת דירוג:

ליום 31 בדצמבר 2019	נכסי חוב שאינם סחירים
באחוזים	לפי דירוג (*):
1.22	AA ומעלה
2.16	A
2.51	BBB
16.24	נמוך מ-BBB
3.22	לא מדורג

(*) המקורות לרמת דירוג מקומי הינן חברות הדירוג "מעלות" ו"מדורג". נתוני חברת מדורג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

המקורות לרמת הדירוג בחו"ל הינם חברות הדירוג אשר אושרו על ידי הממונה *S & P, Mood's* ו- *Fitch*.

לעניין דירוג פנימי ראה סעיף 5 להלן.

(4) פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות בנכסי חוב סחירים ושאנים סחירים

ליום 31 בדצמבר 2019		ענף משק
%	סכום	
מסה"כ	אלפי ש"ח	
8.82	1,207	בנקים
1.18	161	ביטוח
0.41	56	טכנולוגיה
15.14	2,073	מסחר ושרותים
21.47	2,940	נדל"ן ובינוי
1.42	194	תעשייה
3.49	477	השקעה ואחזקות
1.19	163	נפט וגז
46.88	6,416	אג"ח ממשלתי
100.00	13,687	סך הכל

- (5) ביום 7 ביולי 2013, בהמשך לאישור מיום 15 במאי 2011, אישר הממונה על שוק ההון (להלן - הממונה) להראל חברה לביטוח בע"מ (להלן - הראל ביטוח) שימוש במודל פנימי לדירוג אשראי, שפותח על ידי הראל ביטוח. מודל זה יישמש את הראל ביטוח ואת יתר הגופים המוסדיים בקבוצת הראל. בהתאם לתנאי האישור, הדירוג על פי המודל הפנימי ייחשב כדירוג המקביל של חברה מדרגת, בכפוף לתנאים הבאים:
- (א) השימוש במודל יעשה במסגרת המבנה, המתודולוגיה והנהלים שהוצגו בתהליך בחינת המודל.
- (ב) המודל יהא תקף להערכת אשראי למעט: בנקים וחברות ביטוח, אשראי מגובה נכס בסיס (ישיר או מכשירים מורכבים), נדל"ן יזמי ומימון פרויקטים.
- (ג) כל שינוי מהותי במבנה המודל יהא טעון אישור מראש של הממונה.

ה. סיכונים גיאוגרפיים

סיכון גיאוגרפי הינו סיכון להפסד הנובע מחשיפה של תיק ההשקעות בצורה ישירה או עקיפה, דרך השקעה בחברות שיש להן פעילות עסקית במדינה, לאירוע שלילי באותה מדינה או אזור גיאוגרפי. אירוע כזה עשוי להתעורר למשל על רקע עימות בטחוני באזור, משבר כלכלי במדינה עצמה או אצל שותפת סחר מהותית. סיכון גיאוגרפי עשוי לבוא לידי ביטוי בעלייה באירועי חדלות פירעון של ממשלות ועסקים ו/או ירידה בשווי נכסים הוניים (נדל"ן, מניות וכד').

להלן החשיפה הגיאוגרפית עבור הנכסים השונים בהתאם למקום הסיכון הסופי, או בהתאם למקום בו הונפק או נסחר הנכס, במקרים בהם לא ניתן היה לזהות את מקום החשיפה הסופית:

ליום 31 בדצמבר 2019								
אגרות חוב ממשלתיות	אגרות חוב קונצרניות	מניות	קרנות ותעודות סל	קרנות נאמנות	השקעות אחרות	סה"כ חשיפה מאזינת	נגזרים במונחי דלתא	סך הכל
אלפי ש"ח								
-	100	31	121	6	44	302	-	302
-	4	41	177	43	-	265	-	265
-	152	14	118	13	57	354	(26)	328
-	-	-	132	84	-	216	20	236
-	-	-	-	327	9	336	-	336
-	462	766	483	121	754	2,586	1,657	4,243
-	-	120	34	9	(5)	158	156	314
6,416	2,216	1,903	146	6	5,193	15,880	(5)	15,875
-	359	264	580	151	114	1,468	(15)	1,453
6,416	3,293	3,139	1,791	760	6,166	21,565	1,787	23,352
								סך הכל

1. גורמי סיכון נוספים המשפיעים על פעילות הקופה

הפעלת קופת גמל דורשת עמידה בכללי פעילות ודווח שנקבעו בחוקים ובתקנות. חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה 2005 מעניק סמכויות שונות ואמצעי אכיפה מגוונים לממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון לרבות סעיפי עונשין במקרה של אי עמידה בכללים והנחיות.

הקופה פועלת בתחום שוק ההון והחסכון ארוך הטווח, בהם מתבצעת פעילות השקעה לצד פעילות מול העמיתים החוסכים בקליטת הפקדות, תשלומים וזיכויים ברווחים. פעילות זו חושפת את הקופה לסיכונים תפעוליים ולסיכונים הנובעים משינויי פסיקה וחקיקה כלליים ובתחום הפעילות הספציפי של הקופה.

אי לכך פועלת הקופה בהתאם לנהלים מסודרים שגיבשה להסדרת התהליכים השונים בקופה, לרבות ביצוע בקורות ומעקב שוטף אחר הפעילות. כמו כן מלווה את פעילות הקופה יועץ משפטי ומנהל סיכונים.

הסיכון התפעולי שלוב בכלל הפעילויות, המוצרים, המערכות ותהליכי העבודה המבוצעים בחברה. לפיכך, קיימת חשיבות למודעות ולניהול הסיכון התפעולי בכל הרמות.

האחריות על הניהול השוטף של הסיכון התפעולי וביצוע הפעילויות למזעור הסיכון חלה על מנהלים בדרגות הניהול השונות בחברה, בתמיכה מקצועית של אגף ניהול סיכונים המופקד על הכוונה מתודולוגית ויישום המדיניות בראיית על. חלק מהסיכונים התפעוליים מנוהלים על-ידי גורמי בקרה נוספים, כגון מנהל אגף SOX, אכיפה וציות, אחראי אבטחת מידע ואחראי היערכות לשעת משבר.

החברה בוחנת באופן שוטף את החשיפה לסיכונים תפעוליים ונוקטת באמצעים להפחתת רמתם. אגף ניהול סיכונים מבצע הערכה עצמאית ובלתי תלויה של סיכונים תפעוליים, תוך שימת דגש מיוחד על סיכונים מעילות והונאות, סיכונים טכנולוגיות מידע וסייבר וסיכונים המשכיות עסקית.

אופי הפעילות, המבנה הארגוני ומדרג הסמכויות המייחדים את החברה וכן היקף הכספים המנוהלים על ידה, חושפים אותה גם לאפשרות של הונאות ומעילות מצד גורמים בתוך החברה וגורמים מחוץ לחברה. החברה הגדירה מדיניות הכוללת מסגרת עבודה שיטתית למניעה, איתור, דיווח ותגובה מצמצמת נזקים לאירועי מעילות והונאות. עיקרי המדיניות באים לידי ביטוי בנהלי העבודה של החברה, בתהליכי העבודה בפועל ובקוד האתי, שמטרתו להנחות את עובדי החברה בנושאי התנהגות, משמעת ואתיקה בעבודה.

בהתייחס לסיכונים משפטיים, כולל סיכונים ציות, היועץ המשפטי של החברה אחראי לניהול הסיכון המשפטי, מסייע במידת הצורך ביועץ משפטי חיצוני ומעניק תמיכה ומענה לכלל ההיבטים המשפטיים של פעילות החברה. במסגרת זו, ניהולו השוטף של הסיכון המשפטי מתבטא בעיקר במתן ייעוץ משפטי שוטף לאורגנים המוסמכים בחברה בנושאים השונים הכרוכים בפעילות החברה, בהכנת מסמכי התקשרות ופוליסות ביטוח, בניהול הידע המשפטי בחברה, ובכלל זה עדכון הגורמים הרלבנטיים בשינוי הוראות דין ורגולציה לסוגיהם, אשר יש להם השלכה על עבודת החברה, בהתאמת מערך ההסכמים והנהלים לשינויים אלה ובעדכונים שוטפים של מערכות ההסכמים והמסמכים שבשימוש החברה, ובריכוז התביעות הייצוגיות נגד החברה והפיקוח על הגורמים המקצועיים המטפלים בהן מטעם החברה.

על מנת לקיים את אחריות החברה למלא אחר דרישות החוק פועלת בחברה ממונה על ציות ואכיפה, המסייעת לעובדי החברה לקיים את אחריותם לציית להוראות הרלבנטיות להם. בינואר 2012 החברה אימצה תכנית אכיפה, במסגרת יישום הוראות חוק הגברת האכיפה בשוק ההון, המתקן את חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א - 1981 וחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה - 2005, ומינתה את הגורמים שיהיו אחראים על יישומה ויפקחו על ביצועה.

בהתאם להוראות צו איסור הלבנת הון שנכנס לתוקפו במרס 2018 וחוזר גופים מוסדיים 2018-9-2 בנושא ניהול סיכונים הלבנת הון מפברואר 2018. החברה קבעה מדיניות ניהול סיכונים בנושא ומינתה אחראי למילוי חובות, בהתאם לדרישות הרגולציה, באופן ושיטתי קיומה של תשתית ארגונית מתאימה ואמצעים להפחתת הסיכון. כמו כן, החברה גיבשה נהלים ליישום מדיניות ניהול סיכונים הלבנת הון ומימון טרור, ועדכנה נהלים רלבנטיים, כך שיתייחסו, בין היתר, להליך של זיהוי והכרת הלקוח, לסיווג של חשבון בסיכון גבוה להלבנת הון ומימון טרור, לקיום בקרה שוטפת, לניהול רישומים ולדיווח. בנוסף, החברה אימצה גישה מבוססת סיכון, על מנת לזהות, להעריך ולהתמודד באפקטיביות עם סיכונים הלבנת הון ומימון טרור, במסגרתה בוצע סקר לזיהוי והערכה של סיכונים הלבנת הון ומימון הטרור בפעילויות השונות.

מערך טכנולוגיית המידע הוא מרכיב מרכזי בתפעול ובניהול התקין של החברה. דירקטוריון החברה אישר מסמך מדיניות בנושא ניהול טכנולוגיות המידע.

בחינת סיכונים ה-IT מתבצעת באופן שוטף, הן ברמת תהליכי ה-IT המהותיים המנוהלים בחברה והן ברמת מערכות המידע והתשתיות. הטיפול בסיכונים הנובעים מתהליכי IT מהותיים מבוצע כחלק מתפישת הבקרה המיושמת בהראל המשמר מחשבים, בהתאם לחוזר גופים מוסדיים 2010-9-4 בנושא "ניהול טכנולוגיות מידע בגופים מוסדיים". אגף ניהול סיכונים בשיתוף עם הראל המשמר מחשבים מבצעים סקר תקופתי להערכת ההשפעה הפוטנציאלית של סיכונים טכנולוגיות המידע על תהליכי הליבה בחברה.

החברה חשופה בפעילותה לסיכון סייבר אשר עלול לנבוע משימוש לא מורשה בזהות, הפרעה לפעילות על ידי פגיעה בפעילות הרשת או השבתת שירותים, פגיעה במערכות, גניבה של נכסים דיגיטליים, החדרה של קודים או תוכנות זדוניות, חדירה למערכת או חשיפת מידע. תפיסת ההגנה של החברה בניהול סיכונים סייבר ואבטחת מידע בנויה על שלוש שכבות: שכבת הגנה טכנולוגית, שכבת טיפול באירועים ושכבת רגולציה, ארגון ושיטות. בנוסף להיערכות תפעולית, החברה רכשה כיסוי ביטוחי כנגד פשעי מחשב, בכללם אירועי סייבר. ביום 31 באוגוסט 2016 פורסם חוזר גופים מוסדיים 2016-9-14 בנושא "ניהול סיכונים סייבר בגופים מוסדיים". החוזר מגדיר עקרונות לניהול סיכונים סייבר בגוף מוסדי ומחייב לנהל סיכונים אלו. ההוראה מתייחסת, בין היתר, לנושאים הבאים: ממשל תאגידי- תפקידים ותחומי אחריות, הערכת סיכונים, הגנת סייבר, ניטור ובקרה, אבטחת מערכות, תקשורת ותפעול, ניהול משתמשים והרשאות, מיקור חוץ, שירותי מחשב בענן, אבטחה פיסית וסביבתית, אבטחת ערוצי קשר עם לקוחות וגורמים חיצוניים.

בהתייחס לסיכונים אבטחת מידע וסייבר, ובהתאמה לחוזר בנושא "ניהול סיכונים סייבר בגופים מוסדיים", הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים בקבוצה אימצו ואישרו מדיניות בנושא ניהול סיכונים סייבר. אגף ניהול סיכונים בשיתוף עם הראל המשמר מחשבים מבצעים סקר תקופתי על חשיפות החברה לסיכונים סייבר. בהתאם לחוזר גופים מוסדיים 2018-9-19 בנושא מיקור חוץ מיוני 2018, החברה קבעה מדיניות וגיבשה נוהלי עבודה, הכוללים בין היתר קווים מנחים וקריטריונים לקביעתה של פעילות כמהותית, עקרונות להתקשרות בהסכם למיקור חוץ ומנגנוני פיקוח, מעקב ובקרה אפקטיביים על פעילויות מהותיות שהוצאו למיקור חוץ. היערכות הקבוצה להמשך פעילות בעת משבר (DRP) והמשכיות עסקית מתבצעת בשני מישורים: הערכות לנפילת מערכות המחשב והערכות לאירוע קטסטרופה במשרדים הראשיים. בנוסף, מתבצעים תרגולים במסגרת הקבוצה לאירוע משבית (קטסטרופלי), בו מתורגלים תהליכים לוגיסטיים נבחרים ומופעלות תוכנות ומערכות מרכזיות מהאתר החלופי.

למידע נוסף, ראה דיון בגורמי סיכון בסעיף 3.12 בדוח תיאור עסקי התאגיד של החברה המנהלת וביאור 14, בדבר התחייבויות והתקשרויות תלויות בדוחות הכספיים של הקופה.

גורמי סיכון על פי טיבם

בטבלה להלן מוצגים גורמי הסיכון על פי טיבם - סיכונים מקרו, סיכונים ענפיים, סיכונים גיאוגרפיים ככל שישנם וסיכונים מיוחדים לקופה, אשר דורגו, בהתאם להערכות סובייקטיביות איכותיות של הנהלת החברה המנהלת של הקופה בהתחשב בהיקף ובמאפייני פעילותה נכון לתאריך הדוח, בקטגוריות על פי השפעתם, ככל שניתן לגבי כל גורם סיכון, על קופת הגמל - השפעה גדולה, בינונית וקטנה.

השפעה גדולה	השפעה בינונית	השפעה קטנה	גורמי סיכון	
√			סיכונים שוק	סיכונים מקרו
√			האטה כלכלית בישראל	
√			סיכונים אשראי	
	√		סיכון מחירי נכסים אחרים	
√			שינויים רגולטוריים	סיכונים ענפיים
√			סיכון נזילות	
	√		סיכונים תפעוליים	סיכונים מיוחדים לחברה

6. נושאים אליהם הפנה רואה החשבון את תשומת ליבו בחוות דעתו

רואה החשבון לא הפנה את תשומת הלב לעניינים מיוחדים בחוות דעתו.

7. בקורות ונהלים לגבי גילוי ובקרה פנימית על דיווח כספי**א. בקורות ונהלים לגבי הגילוי:**

הנהלת הגוף המוסדי, בשיתוף המנכ"ל וסמנכ"ל הכספים של הגוף המוסדי, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הגוף המוסדי וסמנכ"ל הכספים הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי הנן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהגוף המוסדי נדרש לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

ב. בקרה פנימית על דיווח כספי:

במהלך התקופה המכוסה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2019 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי.

דודי ליידנר
מנכ"ל

מישל סיבוני
יו"ר הדירקטוריון

תאריך: 24 במרס 2020

הצהרה (Certification)

אני, דודי לייזנר מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של הראל קופה לפנסיה תקציבית (להלן: "קופת הגמל") לשנת 2019 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי ואת תוצאות הפעילות של קופת הגמל וכן את השינויים בזכויות העמיתים והתנועה בקופת הגמל למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי של קופת הגמל; וכן-
(א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לקופת הגמל, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה המנהלת, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
(ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הממונה על שוק ההון;
(ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של קופת הגמל והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
(ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקופת הגמל; וכן-
5. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי הנוגע לקופת הגמל:
(א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה המנהלת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי הנוגע לקופת הגמל; וכן-
(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקופת הגמל.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

24 במרס 2020

דודי לייזנר, מנכ"ל

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי- הצהרות, דוחות וגילויים.

הצהרה (Certification)

אני, רם גבל מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של הראל קופה לפנסיה תקציבית (להלן: "קופת הגמל") לשנת 2019 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי ואת תוצאות הפעילות של קופת הגמל וכן את השינויים בזכויות העמיתים והתנועה בקופת הגמל למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
 4. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של קופת הגמל; וכן-
 - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לקופת הגמל, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה המנהלת, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הממונה על שוק ההון;
 - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של קופת הגמל והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
 - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקופת הגמל; וכן-
 5. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי הנוגע לקופת הגמל:
 - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה המנהלת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי הנוגע לקופת הגמל; וכן-
 - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקופת הגמל.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

24 במרס 2020

רם גבל, סמנכ"ל כספים

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי- הצהרות, דוחות וגילויים.

דוח הדירקטוריון והנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי

הנהלה, בפקוח הדירקטוריון, של הראל קופה לפנסיה תקציבית (להלן: "קופת הגמל") אחראית לקביעתה וקיומה של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי. מערכת הבקרה הפנימית של קופת הגמל תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לדירקטוריון ולהנהלה של החברה המנהלת לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי החשבונאות מקובלים בישראל והוראות הממונה על שוק ההון. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

הנהלה בפקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות הנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, הנהלה בפקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת החברה המנהלת בפקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של קופת הגמל על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). בהתבסס על הערכה זו, הנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2019, הבקרה הפנימית של קופת הגמל על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

יו"ר הדירקטוריון : מישל סיבוני

מנכ"ל : דודי לידנר

סמנכ"ל כספים : רם גבל

תאריך אישור הדוח : 24 במרס 2020

הראל קופה לפנסיה תקציבית
דוחות כספיים ליום
31 בדצמבר 2019

תוכן עניינים

3	דוח רואי החשבון המבקרים.....
5	דוח על המצב הכספי.....
6	דוח הכנסות והוצאות.....
7	דוח על השינויים בזכויות העמיתים.....
8	ביאור 1 - כללי.....
8	ביאור 2 - מדיניות חשבונאית.....
10	ביאור 3 - חייבים ויתרות חובה.....
10	ביאור 4 - נכסי חוב סחירים.....
10	ביאור 5 - נכסי חוב שאינם סחירים.....
10	ביאור 6 - מניות.....
11	ביאור 7- השקעות אחרות.....
12	ביאור 8 - זכאים ויתרות זכות.....
12	ביאור 9 - דמי ניהול.....
12	ביאור 10 - הוצאות ישירות.....
13	ביאור 11 - תשואות מסלולי השקעה.....
13	ביאור 12 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים.....
14	ביאור 13 - מסים.....
14	ביאור 14 - התחייבויות תלויות והתקשרויות.....
14	ביאור 15 - אירועים לאחר תאריך הדיווח.....

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח רואי החשבון המבקרים לעמיתים של הראל קופה לפנסיה תקציבית

ביקרנו את הדוחות על המצב הכספי המצורפים של הראל קופה לפנסיה תקציבית (להלן - "הקופה") לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 ואת דוחות ההכנסות וההוצאות ואת הדוחות על השינויים בזכויות העמיתים לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון והנהלה של הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן - "החברה המנהלת"). אחריותנו היא לדעת על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973. על פי תקנים אלה, נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית.

ביקורת כוללת בדיקה מידגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון והנהלה של החברה המנהלת וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לדעות דעתנו.

לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את מצבה הכספי של הקופה לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 ואת תוצאות פעולותיה והשינויים בזכויות העמיתים שלה לכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם להוראות הדיווח והגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הקופה ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO) והדוח שלנו מיום 24 במרץ 2020 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הקופה.

סומך חייקין
רואי חשבון

24 במרץ 2020

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח רואי החשבון המבקרים לעמיתים של הראל קופה לפנסיה תקציבית בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הראל קופה לפנסיה תקציבית (להלן "הקופה") ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן "COSO"). הדירקטוריון והנהלה של הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן "החברה המנהלת") אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקופה ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הקופה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-PCAOB (Public Company Accounting Oversight Board) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קוימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקופה. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים כאלה שחשבונו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של קופת גמל הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם להוראות הדיווח והגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו. בקרה פנימית על דיווח כספי של קופת גמל כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי הקופה (לרבות הוצאתם מרשות); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם להוראות הדיווח והגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של הקופה נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון והנהלה של החברה המנהלת; ו- (3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הקופה, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, החברה המנהלת קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקופה ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, את הדוחות הכספיים של הקופה לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 ולכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 והדוח שלנו, מיום 24 במרץ 2020, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים.

סומך חייקין
רואי חשבון
24 במרץ 2020

ליום 31 בדצמבר		ביאור	
2018	2019		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
רכוש שוטף			
1,642	1,823		מזומנים ושווי מזומנים
198	137	3	חייבים ויתרות חובה
<u>1,840</u>	<u>1,960</u>		
השקעות פיננסיות			
8,253	9,597	4	נכסי חוב סחירים
4,134	4,090	5	נכסי חוב שאינם סחירים
2,146	3,139	6	מניות
2,363	2,868	7	השקעות אחרות
<u>16,896</u>	<u>19,694</u>		סך כל השקעות פיננסיות
<u>18,736</u>	<u>21,654</u>		סך כל הנכסים
זכאים ויתרות זכות			
153	89	8	
<u>18,583</u>	<u>21,565</u>		זכויות העמיתים
<u>18,736</u>	<u>21,654</u>		סך כל ההתחייבויות וזכויות העמיתים
רם גבל			
סמנכ"ל כספים			
דודי לייזנר			
מנכ"ל			
מישל סיבוני			
יו"ר הדירקטוריון			

תאריך אישור הדוחות הכספיים : 24 במרס 2020

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			ביאור
2017	2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
(31)	36	(43)	
464	(48)	482	
388	26	347	
316	(77)	533	
939	(348)	780	
2,107	(447)	2,142	
2,076	(411)	2,099	
300	240	258	9
21	14	13	10
5	7	7	13
326	261	278	
1,750	(672)	1,821	

הכנסות (הפסדים)**ממ ומנים ושווי מ ומנים****מהשקעות:**

מנכסי חוב סחירים

מנכסי חוב שאינם סחירים

ממניות

מהשקעות אחרות

סך כל ההכנסות (ההפסדים) מהשקעות

סך כל ההכנסות (ההפסדים)**הוצאות**

דמי ניהול

הוצאות ישירות

מסים

סך כל ההוצאות**עודף הכנסות (הפסדים) על הוצאות לשנה**

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2017	2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
28,718	17,611	18,583
2,099	2,234	1,834
522	590	673
14,434	-	-
1,750	(672)	1,821
17,611	18,583	21,565

זכויות עמיתים ליום 1 בינואר של השנה

תקבולים מדמי גמולים

תשלומים לעמיתים

העברות צבירה מהקופה

העברות לקופות גמל

עודף הכנסות (הפסדים) על הוצאות לשנה מועבר מדוח הכנסות והוצאות

זכויות העמיתים ליום 31 בדצמבר של השנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ביאור 1 - כללי

א. הראל קופה לפנסיה תקציבית (להלן - "הקופה") הינה קופה למטרת פנסיה תקציבית המאושרת על פי חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה - 2005. העמיתים החוסכים בה הינם מעבידים הנדרשים להפריש 2% משכר העובדים במסגרת פנסיה תקציבית, מכוח חוק התוכנית להבראת כלכלת ישראל.

ב. החברה המנהלת

נכון ליום 31 בדצמבר 2019 הקופה מנוהלת על ידי הראל פנסיה וגמל בע"מ, חברה בבעלות מלאה בעקיפין, של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ.

קיימת הפרדה מלאה בין החברה המנהלת ונכסיה לבין הקופה ונכסיה. נתוני החברה המנהלת מוצגים בדוחות כספיים נפרדים בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

ג. מדיניות ההשקעה

השקעות הקופה מבוצעות על-פי מדיניות ההשקעות הכוללת שנקבעת על-ידי הדירקטוריון, וועדת ההשקעות בחברה המנהלת ובהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

ד. הגדרות

בדוחות כספיים אלה:

- (1) הקופה - הראל קופה לפנסיה תקציבית.
- (2) החברה המנהלת - הראל פנסיה וגמל בע"מ.
- (3) רשות שוק ההון - רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.
- (4) הממונה - הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.
- (5) חוק הפיקוח - חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005, והתקנות שהותקנו מכוחו.
- (6) צדדים קשורים ובעלי עניין - כהגדרתם בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012.
- (7) מדד - מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

ביאור 2 - מדיניות חשבונאית

הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם לחוק הפיקוח ובתאם להוראות הגילוי והדיווח שנקבעו על ידי הממונה בפרק דין וחשבון לציבור שבקודקס הרגולציה.

המדיניות החשבונאית המפורטת להלן יושמה בעקביות לכל התקופות המוצגות בדוחות כספיים אלה על ידי הקופה.

הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על ידי דירקטוריון החברה המנהלת ביום 24 במרץ, 2020.

א. בסיס הערכת נכסים

הנכסים בדוח על המצב הכספי מוצגים כלהלן:

- (1) מזומנים ושווי מזומנים - יתרות ופקדונות בבנקים ובמוסדות כספיים שהופקדו לתקופה מקורית שאינה עולה על שלושה חודשים, ואשר לא חל עליהם כל שעבוד או מגבלה אחרת. מזומנים ושווי מזומנים כוללים ריבית שנצברה למועד הדיווח.
- (2) ניירות ערך סחירים בארץ - השער הידוע שפורסם בבורסה למועד הדיווח.
- (3) ניירות ערך סחירים בחו"ל - לפי השער הידוע הקובע שנקבע לנייר הערך ביום המסחר האחרון בשנת הדיווח שנתקיים בבורסה בחו"ל או בשוק מוסדר בו הוא נסחר ולפי שערי החליפין היציגים למועד הדיווח.
- (4) השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים וכן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בעלות מתואמת, אשר מידע לגבי השווי ההוגן ניתן לצרכי ביאור בלבד (אגרות חוב קונצרניות בלתי סחירות, שטרי הון בלתי סחירים, פקדונות והלוואות), חלקם משוערכים לפי שווי הוגן המחושב לפי מודל המבוסס על תזרימי מזומנים, כאשר שיעורי הריבית להיוון נקבעים על ידי החברה המספקת ציטוט ריביות ביחס לדירוגי הסיכון השונים (להלן: "החברה המצטטת") וחלקם משוערכים על פי ציטוטי שערים על ידי החברה המצטטת. המודל של החברה המצטטת מתבסס על חלוקת השוק הסחיר לעשירונים בהתאם לתשואה לפדיון של נכסי החוב וקביעת המיקום של הנכס הלא סחיר באותם עשירונים וזאת בהתאם לפרמיית הסיכון הנגזרת ממחירי עסקאות/הנפקות בשוק הלא סחיר. ציטוטי המחירים ושיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעים על ידי חברת מרווח הוגן, חברה המספקת ציטוטי מחירים ושערי ריבית לגופים מוסדיים לשערוך נכסי חוב לא סחירים.

ביאור 2 - מדיניות חשבונאית (המשך)

א. בסיס הערכת נכסים (המשך)

- (5) השקעות בלתי סחירות בקרנות הון סיכון ובקרנות השקעה - לפי שווין ההוגן של ההשקעות על בסיס הדיווח שהתקבל לאחרונה לפני מועד הדיווח, בהתאם לדיווחים של הקרן או של מוסד פיננסי מוכר, שמתקבלים אחת לשנה לפחות.
- (6) חוזים עתידיים ועסקאות החלפה לא סחירים - ההשקעה מוצגת ע"פ שוויה ההוגן כהפרש בין השווי המהווה של הנכס העתידי בקיוויו ההתחייבות העתידית בגין העסקה. יתרת זכות הנובעת מעודף ההתחייבויות העתידיות על הנכסים העתידיים מוצגת בסעיף זכאים ויתרות זכות. בטחונות בגין חוזים עתידיים לא סחירים מסווגים לסעיף חייבים/זכאים.
- (7) יחידות בקרן להשקעה משותפת בנאמנות - לפי השער הקובע שפורסם שנקבע לנייר הערך ביום המסחר האחרון בבורסה או בשוק מוסדר בו הוא נסחר.
- (8) אופציות וכתבי אופציות בלתי סחירים- לפי תחשיב כלכלי המבוסס על מודל Black&Scholes. יתרת זכות הנובעת מהתייחבויות בגין אופציות מוצגת בסעיף זכאים ויתרות זכות.
- (9) אגרות חוב להמרה ופקדונות מובנים אשר משובצים בהם נגזרים פיננסיים נוספים, ואשר התשואה בגינם תלויה בתשואת תיקי נכסים, במדדי מניות, שערי ריבית וכד', והינן בלתי סחירות מוצגות בהתאם לציטוט המתקבל מחברת מרווח הוגן, או מגורם אחר, לפי העניין.
- (10) מניה לא סחירה - בהתאם להערכת מומחה שתתקבל אחת לשנה לפחות.
- (11) דיבידנד לקבל- דיבידנד שהוכרז וטרם התקבל עד למועד הדיווח.
- (12) ריבית לקבל- ריבית והפרשי הצמדה של אגרות חוב סחירות לאחר יום ה-EX וטרם עבר יום התשלום עד למועד הדיווח.
- (13) פדיון לקבל- קרן החוב המיועדת לפדיון לאחר יום ה-EX וטרם עבר יום התשלום עד למועד הדיווח מוצג יחד עם הנכס.
- (14) יתרות הנקובות במטבע חוץ או הצמודות לשער מטבע חוץ - לפי השער היציג למועד הדיווח. להלן נתונים לגבי מדד המחירים לצרכן ושער החליפין של הדולר:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
%	%	%

שיעור עליית (ירידת) מדדים נבחרים:

0.30	1.20	0.30
(9.83)	8.10	(7.79)

שיעור שינוי מדד המחירים לצרכן (לפי המדד הידוע במועד הדיווח)

שיעור שינוי שער החליפין של הדולר של ארה"ב

ב. הכרה בהכנסות והוצאות

ההכנסות וההוצאות נכללות בדוחות הכספיים על בסיס מצטבר.

ג. זכויות העמיתים

הפקדות לקופה ומשיכות מהקופה נכללות בדוחות הכספיים על בסיס מזומן, על פי מועד התקבול/התשלום בפועל.

ד. שימוש באומדנים

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם לכללים שנקבעו על ידי הממונה, נדרשת ההנהלה להשתמש באומדנים והערכות לגבי עסקאות או עניינים אשר השפעתם הסופית על הדוחות הכספיים איננה ניתנת לקביעה מדויקת בעת עריכתם. אף שאומדנים או הערכות נעשים לפי מיטב שיקול הדעת של ההנהלה, השפעתם הסופית של עסקאות או עניינים כאמור עשויה להיות שונה מהאומדנים או מההערכות שנעשו לגביהם.

ביאור 3 - חייבים ויתרות חובה

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
6	6
2	5
188	121
2	5
198	137

ריבית ודיבידנד לקבל
מוסדות
בטחונות בגין פעילות בנגזרים
חייבים בגין השקעות
סך הכל חייבים ויתרות חובה

ביאור 4 - נכסי חוב סחירים

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
5,548	6,416
2,692	3,173
13	8
2,705	3,181
8,253	9,597

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות:
שאינן ניתנות להמרה
שניתנות להמרה

סך הכל נכסי חוב סחירים

ביאור 5 - נכסי חוב שאינם סחירים

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
122	112
8	41
4,004	3,937
4,134	4,090

אגרות חוב קונצרניות:
שאינן ניתנות להמרה
פקדונות בבנקים
הלוואות לאחרים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ביאור 6 - מניות

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
2,145	3,138
1	1
2,146	3,139

מניות סחירות
מניות לא סחירות

סך הכל מניות

ביאור 7- השקעות אחרות

א. ההרכב:

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,473	1,791
683	760
-	32
32	64
-	3
2	1
2,190	2,651
148	146
4	55
21	16
173	217
2,363	2,868

השקעות אחרות סחירות

קרנות ותעודות סל

קרנות נאמנות

מכשירים נגזרים

מוצרים מובנים

אופציות

אחרות

השקעות אחרות שאינן סחירות

קרנות השקעה וקרנות הון סיכון

מכשירים נגזרים

מוצרים מובנים

סך הכל השקעות אחרות

ב. מכשירים נגזרים:

להלן סכום החשיפה, נטו לנכס הבסיס, המוצג במונחי דלתא של העסקאות הפיננסיות שנעשו לתאריך הדוח הכספי:

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,854	1,811
(30)	(24)
(1,769)	(1,767)
(3)	(22)

מניות

מדד

מטבע זר

ריבית

ביאור 8 - כאים ויתרות זכות

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
20	23
-	2
131	39
-	18
1	7
1	-
153	89

חברה מנהלת
מוסדות
התחייבויות בגין נגזרים
בטוחות בגין חוזים עתידיים לא סחירים
זכאים בגין משכנתאות
זכאים בגין השקעות
סך הכל זכאים ויתרות זכות

ביאור 9 - דמי ניהול

א. פירוט דמי הניהול:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
300	240	258

דמי ניהול שנגבו מתוך סך הנכסים

ב. שיעור דמי ניהול מעמיתים:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
%	%	%
2.00	2.00	2.00
1.07	1.31	1.28

דמי ניהול מסך נכסים:

שיעור דמי ניהול שהחברה המנהלת רשאית לגבות על פי הוראות הדין
שיעור דמי ניהול הממוצע שגבתה החברה המנהלת בפועל

ביאור 10 - הוצאות ישירות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2017	2018	2019	2017	2018	2019
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח		
0.016	0.018	0.015	4	3	3
0.006	0.005	0.001	1	1	-
0.003	0.005	0.003	1	1	1
0.004	0.006	0.005	1	1	1
0.054	0.040	0.034	12	7	7
0.008	0.006	0.005	2	1	1
0.093	0.080	0.063	21	14	13

עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
הוצאות בגין השקעות לא סחירות
עמלות ניהול חיצוני:
בגין השקעה בקרנות השקעה
בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
עמלות אחרות**
סך הכל הוצאות ישירות

** עמלות אחרות כוללות הוצאות בגין קרנות נאמנות בישראל, דמי ניהול משכנתאות והוצאות בגין ניהול תביעה.

ביאור 11 - תשואות מסלולי השקעה

תשואה ממוצעת נומינלית ברוטו ל- 5 שנים	תשואה שנתית נומינלית ברוטו				
	2015	2016	2017	2018	2019
					באחוזים
4.13	1.55	3.57	7.25	(2.22)	11.00

הראל קופה לפנסיה תקציבית

ביאור 12 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

א. יתרות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
(20)	(23)
13	53
3	18
61	-
89	55
146	103

החברה המנהלת

צדדים קשורים אחרים:

מניות

אגרות חוב סחירות

הלוואות

קרנות השקעה

יתרת נכסי חוב וחובות שוטפים הגבוהה ביותר במשך השנה של בעל עניין או צד קשור עמדה על 19 אלפי ש"ח.

ב. עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
300	240	258

דמי ניהול לחברה המנהלת

ביאור 13 - מסים

להלן פרוט תשלומי המסים שנגבו מהקופה בשנת הדוח:

לשנה שהסתיימה
ביום 31 בדצמבר
2019
אלפי ש"ח
6
1
7

בגין השקעות בניירות ערך זרים

בגין שנים קודמות ואחרות

סך כל הוצאות מסים

ביאור 14 - התחייבויות תלויות והתקשרויות

א. הקופה אינה ישות משפטית ועל כן ככל שמוגשות תביעות הרי שהן מוגשות נגד החברה המנהלת. לגילוי בדבר תביעות משפטיות שהוגשו נגד החברה המנהלת ראה ביאור 25.א בדוח הכספי של החברה המנהלת.

ב. שעבודים

קיימים שעבודים על חלק מנכסיה הסחירים של הקופה, לצורך פעילותה השוטפת בנגזרים בסך של כ-320 אלף ש"ח.

ביאור 15 - אירועים לאחר תאריך הדיווח**התפרצות נגיף הקורונה**

לאחר תקופת הדוח, נרשמו במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020, ירידות חריגות במדדי המניות הסחורות והאג"ח המובילים בעולם ובישראל, בעקבות התפרצות נגיף הקורונה, אשר משפיעות לרעה על תוצאות פעילות הקופה.

הראל פרופיל אישי למעסיק
דוחות כספיים ליום
31 בדצמבר 2019

תוכן עניינים

3	דוח רואי החשבון המבקרים.....
5	דוח על המצב הכספי.....
6	דוח הכנסות והוצאות.....
7	דוח על השינויים בזכויות העמיתים.....
8	ביאור 1 - כללי.....
8	ביאור 2 - מדיניות חשבונאית.....
10	ביאור 3 - חייבים ויתרות חובה.....
10	ביאור 4 - זכאים ויתרות זכות.....
10	ביאור 5 - התחייבויות תלויות.....
10	ביאור 6 - אירועים לאחר תאריך הדיווח.....

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח רואי החשבון המבקרים לעמיתים של הראל פרופיל אישי למעסיק

ביקרנו את הדוחות על המצב הכספי המצורפים של הראל פרופיל אישי למעסיק (להלן - "הקופה") לימים 31 בדצמבר 2019 ו- 2018 ואת דוחות ההכנסות וההוצאות ואת הדוחות על השינויים בזכויות העמיתים לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון וההנהלה של הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן - "החברה המנהלת"). אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973. על פי תקנים אלה, נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית.

ביקורת כוללת בדיקה מידגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון וההנהלה של החברה המנהלת וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את מצבה הכספי של הקופה לימים 31 בדצמבר 2019 ו- 2018 ואת תוצאות פעולותיה והשינויים בזכויות העמיתים שלה לכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם להוראות הדיווח והגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הקופה ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי Treadway Commission Committee of Sponsoring Organizations of the (COSO) והדוח שלנו מיום 24 במרס 2020 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הקופה.

סומך חייקין
רואי חשבון

24 במרס 2020

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח רואי החשבון המבקרים לעמיתים של הראל פרופיל אישי למעסיק בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הראל פרופיל אישי למעסיק (להלן "הקופה") ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן "COSO"). הדירקטוריון והנהלה של הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן "החברה המנהלת") אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקופה ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הקופה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קוימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקופה. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים כאלה שחשבונו כחוצצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של קופת גמל הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם להוראות הדיווח והגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו. בקרה פנימית על דיווח כספי של קופת גמל כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי הקופה (לרבות הוצאות מרשות); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם להוראות הדיווח והגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של הקופה נעשים רק בהתאם להוראות הדירקטוריון והנהלה של החברה המנהלת; ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הקופה, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים. בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכה בבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, החברה המנהלת קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקופה ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, את הדוחות הכספיים של הקופה לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 ולכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 והדוח שלנו, מיום 24 במרס 2020, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים.

סומך חייקין
רואי חשבון

24 במרס 2020

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	ביאור

			רכוש שוטף
4,347	1,488	3	מזומנים ושווי מזומנים
86	9		חייבים ויתרות חובה
4,433	1,497		
			השקעות פיננסיות
144,231	16,803		נכסי חוב סחירים
19,675	1,967		מניות
22,098	2,518		השקעות אחרות
186,004	21,288		סך כל השקעות פיננסיות
190,437	22,785		סך כל הנכסים
38	6	4	זכאים ויתרות זכות
190,399	22,779		זכויות העמיתים
190,437	22,785		סך כל ההתחייבויות וזכויות העמיתים

רם גבל
סמנכ"ל כספים

דודי לייזנר
מנכ"ל

מישל סיבוני
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים : 24 במרס 2020

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח

			הכנסות (הפסדים)
			ממ ומנים ושווי מ ומנים
			מהשקעות:
			מנכסי חוב סחירים
			ממניות
			מהשקעות אחרות
			סך כל ההכנסות (ההפסדים) מהשקעות
			סך כל ההכנסות (ההפסדים)
			הוצאות
			דמי ניהול
			הוצאות ישירות
			סך כל ההוצאות
			עודף הכנסות (הפסדים) על הוצאות לשנה
238	(7)	(32)	
6,812	(385)	4,944	
3,994	(775)	2,049	
2,668	(872)	2,682	
13,474	(2,032)	9,675	
13,712	(2,039)	9,643	
322	488	480	
97	162	112	
419	650	592	
13,293	(2,689)	9,051	

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
188,454	197,118	190,399
1,816	3,483	2,380
10,333	-	952
8,904	547	179,485
1,429	(547)	(178,533)
9,051	(2,689)	13,293
197,118	190,399	22,779

זכויות עמיתים ליום 1 בינואר של השנה

תשלומים לעמיתים

העברות צבירה לקופה
העברות מקופות גמלהעברות צבירה מהקופה
העברות לקופות גמל

העברות צבירה, נטו

עודף הכנסות (הפסדים) על הוצאות לשנה מועבר מדוח הכנסות והוצאות

זכויות העמיתים ליום 31 בדצמבר של השנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ביאור 1 - כללי

א. הראל פרופיל אישי למעסיק (להלן - הקופה) הינה קופה מרכזית לפיצויים בניהול אישי הנבנית בהתאם להעדפותיו האישיות של המעסיק, כאשר כספי הקופה מנוהלים באופן ייחודי עבור כל מעסיק, כמוסכם עימו. הקופה מאושרת על פי חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה - 2005.

ב. החברה המנהלת

נכון ליום 31 בדצמבר 2019 הקופה מנוהלת על ידי הראל פנסיה וגמל בע"מ, חברה בבעלות מלאה בעקיפין, של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ.

קיימת הפרדה מלאה בין החברה המנהלת ונכסיה לבין הקופה ונכסיה. נתוני החברה המנהלת מוצגים בדוחות כספיים נפרדים בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

ג. מדיניות ההשקעה

השקעות הקופה מבוצעות על-פי מדיניות ההשקעות הכוללת שנקבעת על-ידי הדירקטוריון, וועדת ההשקעות בחברה המנהלת ובהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

ד. הגדרות

בדוחות כספיים אלה:

- (1) הקופה - הראל פרופיל אישי למעסיק.
- (2) החברה המנהלת - הראל פנסיה וגמל בע"מ.
- (3) רשות שוק ההון - רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.
- (4) הממונה - הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.
- (5) חוק הפיקוח - חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו.
- (6) צדדים קשורים ובעלי עניין - כהגדרתם בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012.
- (7) מדד - מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

ביאור 2 - מדיניות חשבונאית

הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם לחוק הפיקוח ובתאם להוראות הגילוי והדיווח שנקבעו על ידי הממונה בפרק דין וחשבון לציבור שבקודקס הרגולציה.

המדיניות החשבונאית המפורטת להלן יושמה בעקביות לכל התקופות המוצגות בדוחות כספיים אלה על ידי הקופה.

הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על ידי דירקטוריון החברה המנהלת ביום 24 במרס, 2020.

א. בסיס הערכת נכסים

הנכסים בדוח על המצב הכספי מוצגים כלהלן:

- (1) מזומנים ושווי מזומנים - יתרות ופקדונות בבנקים ובמוסדות כספיים שהופקדו לתקופה מקורית שאינה עולה על שלושה חודשים, ואשר לא חל עליהם כל שעבוד או מגבלה אחרת. מזומנים ושווי מזומנים כוללים ריבית שנצברה למועד הדיווח.
- (2) ניירות ערך סחירים בארץ - השער הידוע שפורסם בבורסה למועד הדיווח.
- (3) ניירות ערך סחירים בחו"ל - לפי השער הידוע הקובע שנקבע לנייר הערך ביום המסחר האחרון בשנת הדיווח שנתקיים בבורסה בחו"ל או בשוק מוסדר בו הוא נסחר ולפי שערי החליפין היציגים למועד הדיווח.

ביאור 2 - מדיניות חשבונאית (המשך)

א. בסיס הערכת נכסים (המשך)

- (4) השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים וכן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בעלות מתואמת, אשר מידע לגבי השווי ההוגן ניתן לצרכי ביאור בלבד (אגרות חוב קונצרניות בלתי סחירות, שטרי הון בלתי סחירים, פקדונות והלוואות), חלקם משוערכים לפי שווי הוגן המחושב לפי מודל המבוסס על תזרימי מזומנים, כאשר שיעורי הריבית להיוון נקבעים על ידי החברה המספקת ציטוט ריביות ביחס לדירוגי הסיכון השונים (להלן: "החברה המצטטת") וחלקם משוערכים על פי ציטוטי שערים על ידי החברה המצטטת. המודל של החברה המצטטת מתבסס על חלוקת השוק הסחיר לעשירונים בהתאם לתשואה לפדיון של נכסי החוב וקביעת המיקום של הנכס הלא סחיר באותם עשירונים וזאת בהתאם לפרמיית הסיכון הנגזרת ממחירי עסקאות/הנפקות בשוק הלא סחיר. ציטוטי המחירים ושיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעים על ידי חברת מרווח הוגן, חברה המספקת ציטוטי מחירים ושערי ריבית לגופים מוסדיים לשערוך נכסי חוב לא סחירים.
- (5) השקעות בלתי סחירות בקרנות הון סיכון ובקרנות השקעה - לפי שווי ההוגן של ההשקעות על בסיס הדיווח שהתקבל לאחרונה לפני מועד הדיווח, בהתאם לדיווחים של הקרן או של מוסד פיננסי מוכר, שמתקבלים אחת לשנה לפחות.
- (6) חוזים עתידיים ועסקאות החלפה לא סחירים - ההשקעה מוצגת ע"פ שווי ההוגן כהפרש בין השווי המהווה של הנכס העתידי בקיזו ההתחייבות העתידית בגין העסקה. יתרת זכות הנובעת מעודף ההתחייבויות העתידיות על הנכסים העתידיים מוצגת בסעיף זכאים ויתרות זכות. בטחונות בגין חוזים עתידיים לא סחירים מסווגים לסעיף חייבים/זכאים.
- (7) יחידות בקרן להשקעה משותפת בנאמנות - לפי השער הקובע שפורסם שנקבע לנייר הערך ביום המסחר האחרון בבורסה או בשוק מוסדר בו הוא נסחר.
- (8) אופציות וכתבי אופציות בלתי סחירים - לפי תחשיב כלכלי המבוסס על מודל Black&Scholes. יתרת זכות הנובעת מהתייחבויות בגין אופציות מוצגת בסעיף זכאים ויתרות זכות.
- (9) אגרות חוב להמרה ופקדונות מובנים אשר משובצים בהם נגזרים פיננסיים נוספים, ואשר התשואה בגינם תלויה בתשואת תיקי נכסים, במדדי מניות, שערי ריבית וכד', והינן בלתי סחירות מוצגות בהתאם לציטוט המתקבל מחברת מרווח הוגן, או מגורם אחר, לפי העניין.
- (10) מניה לא סחירה - בהתאם להערכת מומחה שתתקבל אחת לשנה לפחות.
- (11) דיבידנד לקבל - דיבידנד שהוכרז וטרם התקבל עד למועד הדיווח.
- (12) ריבית לקבל - ריבית והפרשי הצמדה של אגרות חוב סחירות לאחר יום ה-EX וטרם עבר יום התשלום עד למועד הדיווח.
- (13) פדיון לקבל - קרן החוב המיועדת לפדיון לאחר יום ה-EX וטרם עבר יום התשלום עד למועד הדיווח מוצג יחד עם הנכס.
- (14) יתרות הנקובות במטבע חוץ או הצמודות לשער מטבע חוץ - לפי השער היציג למועד הדיווח. להלן נתונים לגבי מדד המחירים לצרכן ושער החליפין של הדולר:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2017	2018	2019
%	%	%

שיעור עליית (ירידת) מדדים נבחרים:

0.30	1.20	0.30
(9.83)	8.10	(7.79)

שיעור שינוי מדד המחירים לצרכן (לפי המדד הידוע במועד הדיווח)

שיעור שינוי שער החליפין של הדולר של ארה"ב

ביאור 2 - מדיניות חשבונאית (המשך)**ב. הכרה בהכנסות והוצאות**

ההכנסות וההוצאות נכללות בדוחות הכספיים על בסיס מצטבר.

ג. זכויות העמיתים

הפקדות לקופה ומשיכות מהקופה נכללות בדוחות הכספיים על בסיס מזומן, על פי מועד התקבול/התשלום בפועל.

ד. שימוש באומדנים

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם לכללים שנקבעו על ידי הממונה, נדרשת ההנהלה להשתמש באומדנים והערכות לגבי עסקאות או עניינים אשר השפעתם הסופית על הדוחות הכספיים איננה ניתנת לקביעה מדויקת בעת עריכתם. אף שאומדנים או הערכות נעשים לפי מיטב שיקול הדעת של ההנהלה, השפעתם הסופית של עסקאות או עניינים כאמור עשויה להיות שונה מהאומדנים או מההערכות שנעשו לגביהם.

ביאור 3 - חייבים ויתרות חובה

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
86	9

ריבית ודיבידנד לקבל

ביאור 4 - כאים ויתרות זכות

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
38	6

חברה מנהלת

ביאור 5 - התחייבויות תלויות

הקופה אינה ישות משפטית ועל כן ככל שמוגשות תביעות הרי שהן מוגשות נגד החברה המנהלת. לגילוי בדבר תביעות משפטיות שהוגשו נגד החברה המנהלת ראה ביאור 25. א. בדוח הכספי של החברה המנהלת.

ביאור 6 - אירועים לאחר תאריך הדיווח**התפרצות נגיף הקורונה**

לאחר תקופת הדוח, נרשמו במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020, ירידות חריגות במדדי המניות הסחורות והאג"ח המובילים בעולם ובישראל, בעקבות התפרצות נגיף הקורונה, אשר משפיעות לרעה על תוצאות פעילות הקופה.

הראל גמל IRA
דוחות כספיים ליום
31 בדצמבר 2019

תוכן עניינים

3	דוח רואי החשבון המבקרים לעמיתים
5	דוח על המצב הכספי
6	דוח הכנסות והוצאות
7	דוח על השינויים בזכויות העמיתים
8	ביאור 1 - כללי
8	ביאור 2 - מדיניות חשבונאית
9	ביאור 3 - התחייבויות תלויות

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח רואי החשבון המבקרים לעמיתים של הראל גמל IRA

ביקרנו את הדוחות על המצב הכספי המצורפים של הראל גמל IRA (להלן - "הקופה") לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 ואת דוחות ההכנסות וההוצאות ואת הדוחות על השינויים בזכויות העמיתים לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון וההנהלה של הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן - "החברה המנהלת"). אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973. על פי תקנים אלה, נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית.

ביקורת כוללת בדיקה מידגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שישמשו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון וההנהלה של החברה המנהלת וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את מצבה הכספי של הקופה ליום 31 בדצמבר 2019 ואת תוצאות פעולותיה והשינויים בזכויות העמיתים שלה לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם להוראות הדיווח והגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הקופה ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO) והדוח שלנו מיום 24 במרס 2020 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הקופה.

סומך חייקין
רואי חשבון

24 במרס 2020

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח רואי החשבון המבקרים לעמיתים של הראל גמל IRA בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הראל גמל IRA (להלן "הקופה") ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן "COSO"). הדירקטוריון וההנהלה של הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן "החברה המנהלת") אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקופה ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הקופה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-PCAOB (Public Company Accounting Oversight Board) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקופה. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים כאלה שחשבונו כנוצצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של קופת גמל הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם להוראות הדיווח והגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו. בקרה פנימית על דיווח כספי של קופת גמל כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי הקופה (לרבות הוצאתם מרשות); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם להוראות הדיווח והגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של הקופה נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון וההנהלה של החברה המנהלת; ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הקופה, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, החברה המנהלת קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקופה ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, את הדוחות הכספיים של הקופה לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 ולכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 והדוח שלנו, מיום 24 במרס 2020, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים.

סומך חייקין
רואי חשבון

24 במרס 2020

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח

155	-
1	-
156	-

רכוש שוטף

מזומנים ושווי מזומנים
חייבים ויתרות חובה

השקעות פיננסיות

נכסי חוב סחירים
מניות
השקעות אחרות
סך כל השקעות פיננסיות

1,959	-
447	-
368	-
2,774	-

2,930	-

סך כל הנכסים

2,930	-

זכויות העמיתים

2,930	-

סך כל ההתחייבויות וזכויות העמיתים

רם גבל
סמנכ"ל כספים

דודי לידנר
מנכ"ל

מישל סיבוני
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים: 24 במרס 2019

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
(3)	(2)	(1)
99	(28)	45
80	(2)	36
91	(31)	35
270	(61)	116
267	(63)	115
23	17	3
4	6	2
27	23	5
240	(86)	110

הכנסות (הפסדים)

ממ ומנים ושוי מ ומנים

מהשקעות:

מנכסי חוב סחירים

ממניות

מהשקעות אחרות

סך כל ההכנסות מהשקעות

סך כל ההכנסות (ההפסדים)

הוצאות

דמי ניהול

הוצאות ישירות

סך כל ההוצאות

עודף הכנסות (הפסדים) על הוצאות לשנה

* פחות מ-1 אלפי ש"ח.

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2017	2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
902	3,328	2,930	זכויות עמיתים ליום 1 בינואר של השנה
5,105	-	-	תקבולים מדמי גמולים
361	-	-	תשלומים לעמיתים
			העברות צבירה מהקופה
2,558	312	3,040	העברות לקופות גמל
240	(86)	110	עודף הכנסות (הפסדים) על הוצאות לשנה מועבר מדוח הכנסות והוצאות
3,328	2,930	-	זכויות העמיתים ליום 31 בדצמבר של השנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ביאור 1 - כללי

א. הראל גמל IRA (להלן - הקופה) הנה קופת גמל בניהול אישי הנבנית בהתאם להעדפותיו האישיות של העמית. הקופה מאושרת על פי חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה - 2005. הקופה הוקמה ב-14 לינואר 2015, והחלה את פעילותה ביום 6 באוקטובר 2016. ביום 10 ביולי 2019 הקופה הפסיקה את פעילותה.

ב. החברה המנהלת

נכון ליום 31 בדצמבר 2019 הקופה מנוהלת על ידי הראל פנסיה וגמל בע"מ, חברה בבעלות מלאה בעקיפין, של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ.

קיימת הפרדה מלאה בין החברה המנהלת ונכסיה לבין הקופה ונכסיה. נתוני החברה המנהלת מוצגים בדוחות כספיים נפרדים בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

ג. מדיניות ההשקעה

השקעות הקופה מבוצעות על-פי מדיניות השקעה המשתנה בהתאם לתמהיל ההשקעות שבוחר כל עמית.

ד. הגדרות

בדוחות כספיים אלה:

- (1) הקופה - הראל גמל IRA.
- (2) החברה המנהלת - הראל פנסיה וגמל בע"מ.
- (3) רשות שוק ההון – רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.
- (4) הממונה - הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.
- (5) חוק הפיקוח - חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו.
- (6) צדדים קשורים ובעלי עניין - כהגדרתם בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012.
- (7) מדד - מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

ביאור 2 - מדיניות חשבונאית

הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם לחוק הפיקוח ובתאם להוראות הגילוי והדיווח שנקבעו על ידי הממונה בפרק דין וחשבון לציבור שבקודקס הרגולציה.

המדיניות החשבונאית המפורטת להלן יושמה בעקביות לכל התקופות המוצגות בדוחות כספיים אלה על ידי הקופה.

הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על ידי הדירקטוריון החברה המנהלת ביום 24 במרס, 2020.

א. בסיס הערכת נכסים

הנכסים בדוח על המצב הכספי מוצגים כלהלן:

- (1) מזומנים ושווי מזומנים - יתרות ופקדונות בבנקים ובמוסדות כספיים שהופקדו לתקופה מקורית שאינה עולה על שלושה חודשים, ואשר לא חל עליהם כל שעבוד או מגבלה אחרת. מזומנים ושווי מזומנים כוללים ריבית שנצברה למועד הדיווח.
- (2) ניירות ערך סחירים בארץ - השער הידוע שפורסם בבורסה למועד הדיווח.
- (3) ניירות ערך סחירים בחו"ל - לפי השער הידוע הקובע שנקבע לנייר הערך ביום המסחר האחרון בשנת הדיווח שנתקיים בבורסה בחו"ל או בשוק מוסדר בו הוא נסחר ולפי שערי החליפין היציגים למועד הדיווח.
- (4) השווי הוגן של נכסי חוב שאינם סחירים וכן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בעלות מתואמת, אשר מידע לגבי השווי הוגן ניתן לצרכי ביאור בלבד, נקבעים באמצעות היוון תזרימי המזומנים הצפויים בגינם. שיעורי ההיוון מתבססים על חלוקת השוק הסחיר לעשירונים בהתאם לתשואה לפדיון של נכסי החוב וקביעת המיקום של הנכס הלא סחיר באותם עשירונים וזאת בהתאם לפרמיית הסיכון הנגזרת ממחירי עסקאות/הנפקות בשוק הלא סחיר. ציטוטי המחירים ושיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעים על ידי חברת מרווח הוגן, חברה המספקת ציטוטי מחירים ושיערי ריבית לגופים מוסדיים לשערוך נכסי חוב לא סחירים.
- (5) השקעות בלתי סחירות בקרנות הון סיכון ובקרנות השקעה - לפי שווי הוגן של ההשקעות על בסיס הדיווח שהתקבל לאחרונה לפני מועד הדיווח, בהתאם לדיווחים של הקרן או של מוסד פיננסי מוכר, שמתקבלים אחת לשנה לפחות.

ביאור 2 - מדיניות חשבונאית (המשך)

א. בסיס הערכת נכסים (המשך)

- (6) חוזים עתידיים ועסקאות החלפה לא סחירים - ההשקעה מוצגת ע"פ שוויה ההוגן כהפרש בין השווי המהווך של הנכס העתידי בקיוויו ההתחייבות העתידית בגין העסקה. יתרת זכות הנובעת מעודף ההתחייבויות העתידיות על הנכסים העתידיים מוצגת בסעיף זכאים ויתרות זכות. בטחונות בגין חוזים עתידיים לא סחירים מסווגים לסעיף חייבים/זכאים.
- (7) יחידות בקרן להשקעה משותפת בנאמנות - לפי השער הקובע שפורסם שנקבע לנייר הערך ביום המסחר האחרון בבורסה או בשוק מוסדר בו הוא נסחר.
- (8) אופציות וכתבי אופציות בלתי סחירים-לפי תחשיב כלכלי המבוסס על מודל Black&Scholes. יתרת זכות הנובעת מהתייחבויות בגין אופציות מוצגת בסעיף זכאים ויתרות זכות.
- (9) אגרות חוב להמרה ופקדונות מובנים אשר משוברים בהם נגזרים פיננסיים נוספים, ואשר התשואה בגינם תלויה בתשואת תיקי נכסים, במדדי מניות, שערי ריבית וכד' והינן בלתי סחירות מוצגות בהתאם לציטוט המתקבל מחברת מרווח הוגן, או מגורם אחר, לפי העניין.
- (10) מניה לא סחירה - בהתאם להערכת מומחה שתתקבל אחת לשנה לפחות.
- (11) דיבידנד לקבל- דיבידנד שהוכרז וטרם התקבל עד למועד הדיווח.
- (12) ריבית לקבל- ריבית והפרשי הצמדה של אגרות חוב סחירות לאחר יום ה-EX וטרם עבר יום התשלום עד למועד הדיווח.
- (13) פדיון לקבל- קרן החוב המיועדת לפדיון לאחר יום ה-EX וטרם עבר יום התשלום עד למועד הדיווח מוצג יחד עם הנכס.
- (14) יתרות הנקובות במטבע חוץ או הצמודות לשער מטבע חוץ - לפי השער היציג למועד הדיווח. להלן נתונים לגבי מדד המחירים לצרכן ושער החליפין של הדולר:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
%	%	%

שיעור עליית (ירידת) מדדים נבחרים:

0.30	1.20	0.30
(9.83)	8.10	(7.79)

שיעור שינוי מדד המחירים לצרכן (לפי המדד הידוע במועד הדיווח)

שיעור שינוי שער החליפין של הדולר של ארה"ב

ב. הכרה בהכנסות והוצאות

ההכנסות וההוצאות נכללות בדוחות הכספיים על בסיס מצטבר.

ג. זכויות העמיתים

הפקדות לקופה ומשיכות מהקופה נכללות בדוחות הכספיים על בסיס מזומן, על פי מועד התקבול/התשלום בפועל.

ד. שימוש באומדנים

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם לכללים שנקבעו על ידי הממונה, נדרשת ההנהלה להשתמש באומדנים והערכות לגבי עסקאות או עניינים אשר השפעתם הסופית על הדוחות הכספיים איננה ניתנת לקביעה מדויקת בעת עריכתם. אף שאומדנים או הערכות נעשים לפי מיטב שיקול הדעת של ההנהלה, השפעתם הסופית של עסקאות או עניינים כאמור עשויה להיות שונה מהאומדנים או מההערכות שנעשו לגביהם.

ביאור 3 - התחייבויות תלויות

הקופה אינה ישות משפטית ועל כן ככל שמוגשות תביעות הרי שהן מוגשות נגד החברה המנהלת. לגילוי בדבר תביעות משפטיות שהוגשו נגד החברה המנהלת ראה ביאור 2.5 א. דוח הכספי של החברה המנהלת.

**קופת גמל למשרתי הקבע בצה"ל
בניהול
הראל פנסיה וגמל בע"מ**

**סקירת הנהלה
לשנה שהסתיימה ביום
31 בדצמבר 2019**

תוכן עניינים

1. מאפיינים כלליים של קופת הגמל	3
א. תיאור כללי של קופת הגמל ושל החברה המנהלת אותה	3
ב. מועד הקמת קופת הגמל	3
ג. רשימת מסלולי השקעה הקודים שלהם ומועד תחילת פעילותם	3
ד. שינויים מהותיים בשנת הדיווח הנובעים ממיזוגים, מכירות או רכישות	3
ה. שיעורי ההפרשות המרביים שרשאית קופת הגמל לקבל ומטרתן	3
ו. שינוי מסמכי יסוד במהלך תקופת הדוח ועד ליום פרסומו	3
2. ניתוח זכויות עמיתי קופת הגמל	4
א. יחס נזילות	4
ב. משך חיים ממוצע של החיסכון	4
ג. שינוי במספר העמיתים	4
ד. ניתוח זכויות העמיתים בקופה	4
3. מידע אודות דמי ניהול	4
א. שיעור דמי הניהול	4
ב. מידע אודות חמשת המעסיקים הגדולים בקופה	5
4. ניתוח מדיניות השקעה	6
א. מדיניות ההשקעה	6
ב. ניתוח והסבר שינויים מהותיים בסעיפי ההשקעות לעומת שנה קודמת	6
5. ניהול סיכונים	8
א. מדיניות ניהול הסיכונים ותיאור השיטות וההערכות בחברה המנהלת	8
ב. סיכוני נזילות	8
ג. סיכוני שוק	9
ד. סיכוני אשראי	11
ה. סיכונים גיאוגרפיים	15
ו. גורמי סיכון נוספים המשפיעים על פעילות הקופה	15
ז. גורמי סיכון על פי טיבם	17
6. נושאים אליהם הפנה רואה החשבון את תשומת ליבו בחוות דעתו	18
7. בקורות ונהלים לגבי גילוי ובקרה פנימית על דיווח כספי	18

1. מאפיינים כלליים של קופת הגמל

א. תיאור כללי של קופת הגמל ושל החברה המנהלת אותה

קופת הגמל:

- שם הקופה: קופת גמל למשרתי הקבע בצה"ל.
- סוג הקופה: קופת גמל לחיסכון, לתגמולים ופיצויים.
- קוד הקופה: 512267592-00000000002079-0000-000
- סוג העמיתים: שכירים.
- רשאי להצטרף לקופת הגמל כעמית רק מי שהינו משרת קבע, בגין כספים ששולמו בגין שירות הקבע שלו בלבד.
- הקופה מנוהלת בנאמנות בידי חברה מנהלת שהינה משקיע מוסדי. הקופה נועדה לחיסכון לטווח ארוך ובינוני. פעילות הקופה כפופה לרישוי המתקבל מאגף שוק ההון באוצר בהתאם לדינים הרלוונטיים החלים על פעילותה המפורקת בהתאם.

החברה המנהלת:

- שם החברה המנהלת: הראל פנסיה וגמל בע"מ.
- החברה המנהלת הינה חברת בת בבעלות מלאה (100%), בעקיפין, של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ.

ב. מועד הקמת קופת הגמל

הקופה הוקמה בשנת 2013.

ג. רשימת מסלולי השקעה הקודים שלהם ומועד תחילת פעילותם:

- בקופה קיים מסלול השקעה תלוי גיל. שיוך העמית מתבצע בהתאם לגילו באופן אוטומטי. להלן מסלולי ההשקעה ברירת מחדל לפי גיל:

שם המסלול	קוד המסלול	מועד תחילת פעילות
לגיל 50 ומטה (לשעבר כללי)	512267592-00000000002079-9819-000	נובמבר 2013
לגילאי 50 עד 60	512267592-00000000002079-9532-000	הוקם בינואר 2016, לא פעיל
לגילאי 60 ומעלה	512267592-00000000002079-9533-000	הוקם בינואר 2016, לא פעיל

כל עמיתי הקופה נמצאים במסלול לגיל 50 ומטה. לפיכך כל הנתונים בדוח מתייחסים למסלול זה בלבד.

- הקופה החלה את פעילותה בחודש נובמבר 2013.

ד. שינויים מהותיים בשנת הדיווח הנובעים ממיזוגים, מכירות או רכישות

בשנת הדוח לא חל שינוי.

ה. שיעורי ההפרשות המרביים שרשאית קופת הגמל לקבל ומטרתן

שיעורי ההפרשות המרביים שרשאית הקופה לקבל קבועים בהתאם לתקנה 19 לתקנות מס הכנסה: הפרשות מעביד: עד 7.5% על חשבון תגמולים. (מינימום 6.5%) הפרשות עובד: עד 7% על חשבון תגמולים. (מינימום 6%) הפרשות מעביד: עד 8.33% על חשבון פיצויים. (מינימום 6%)

ו. שינוי מסמכי יסוד במהלך תקופת הדוח ועד ליום פרסומו

אין שינוי.

2. ניתוח כויות עמיתי קופת הגמל

א. יחס נזילות

הקופה השקיעה את כל נכסיה בנכסים נזילים וסחירים והיא אינה צופה בעיה באשר לנזילות נכסים ביחס להוראות המשיכה של העמיתים, כאשר תהיינה.

ב. משך חיים ממוצע של החיסכון

משך החיים הממוצע של זכויות העמיתים, עבור אותם עמיתים שחשכוונותיהם טרם הבשילו : 21.74 שנים.

ג. שינוי במספר העמיתים

מספר חשבונות עמיתים				סוג העמיתים
לסוף השנה	נסגרו השנה	נפתחו השנה	לתחילת השנה	
11	-	-	11	שכירים

ד. ניתוח זכויות העמיתים בקופה

ליום 31 בדצמבר				חשבונות פעילים חשבונות לא פעילים סה"כ
2018		2019		
סך נכסים, נטו	מספר חשבונות	סך נכסים, נטו	מספר חשבונות	
באלפי ש"ח		באלפי ש"ח		
1,478	7	2,052	7	
377	4	423	4	
1,855	11	2,475	11	

3. מידע אודות דמי ניהול

א. שיעור דמי הניהול

קופת גמל למשרתי הקבע בצה"ל

מספר חשבונות העמיתים ליום 31 בדצמבר 2019

עמיתים לא פעילים	עמיתים פעילים	
	דמי ניהול מהפקדות	
	0%	
-	7	
1	-	
3	-	

דמי ניהול מנכסים

0.25%-0%

0.75%-0.5%

1.05%-0.75%

סך הנכסים, נטו באלפי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019

עמיתים לא פעילים	עמיתים פעילים	
	דמי ניהול מהפקדות	
	0%	
-	2,053	
332	-	
90	-	

דמי ניהול מנכסים

0.25%-0%

0.75%-0.5%

1.05%-0.75%

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהעמיתים במסלול, נוסף לדמי הניהול, הינו 1 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 9 בדבר הוצאות ישירות בדוח הכספי.

ב. מידע אודות חמשת המעסיקים הגדולים בקופה

בקופה מעסיק אחד בלבד ודמי הניהול אחידים לכל העמיתים.

4. ניתוח מדיניות השקעה

א. מדיניות ההשקעה

מדיניות ההשקעה של אפיקי ההשקעה בקופת הגמל מפורטת באתר האינטרנט של הקופה.

<https://www.harel-group.co.il/about/harel-group/harel-pensia-and-gemel/Pages/investment-policy.aspx?isfromsearch=1>

ב. ניתוח והסבר שינויים מהותיים בסעיפי ההשקעות לעומת שנה קודמת

להלן תמצית השינויים בשוק ההון והתייחסות חטיבת ההשקעות של החברה אליהם:

נושא	תיאור פעולות החברה
השינוי בממד המחירים לצרכן, התפתחויות האינפלציה והגורמים להשפעה על עליית הממד	על פי הממד האחרון הידוע בסוף 2019, מדד המחירים לצרכן עלה ב-12 החודשים האחרונים ב-0.3% בלבד, מתחת ליעד האינפלציה. סעיף הדיור היה התורם העיקרי לעלייה במחירים לצד עלייה במחירי המזון (ללא ירקות ופירות) ואחזקת הדירה, כאשר סעיף התחבורה והתקשורת היה התורם העיקרי לירידה במחירים. בסיכום 2019, נרשמה ירדה בציפיות לאינפלציה לאורך כל העקום, בעיקר במחצית השנייה של השנה, בשל הפתעה כלפי מעלה של חלק מהמדדים, חוזקו של השקל והירידה במחיר הנפט בעולם. החברה פעלה להקטין במהלך השנה את שיעור החשיפה שלה לאפיקים צמודי מדד במינונים נמוכים.
שער החליפין של השקל	בסיכום שנת 2019 השקל התחזק ב-8.3% מול סל המטבעות של בנק ישראל; 7.8% ייסוף מול הדולר ו-9.6% ייסוף מול האירו. עיקר הייסוף חל במחצית הראשונה של השנה. העלייה בעודף בחשבון השוטף של מאזן התשלומים, המשך רכישות של חברות ישראליות ע"י משקיעים זרים והחזקה (היחסית) של הכלכלה תרמו לכך. החברה פעלה לשמור על שיעור חשיפה למט"ח נמוך ביחס למתחרים ברמה של בין 40%-ל-60% משיעור החשיפה לחו"ל.
התפתחות שעורי ריבית	ריבית בנק ישראל נותרה ללא שינוי על 0.25% במהלך כל שנת 2019. במהלך הרבעון האחרון של השנה הבנק אותת שהריבית תישאר ברמתה הנוכחית לזמן ממושך או אף תרד בעתיד, נוכח שהאינפלציה מתחת לגבול התחתון של היעד. בסיכום שנת 2019, עקום התשואות הממשלתי ירד בחדות לכל אורכו, בעיקר במחצית הראשונה של השנה. תרמו לכך הירידה המהירה בתשואות אג"ח הממשלתיות בעולם, בהובלת ארה"ב, יחד עם חוזקו של השקל והצפי להצטרפות ישראל למדד האג"ח הבינלאומי. החברה פעלה בתחילת הרבעון הרביעי להאריך מח"מ בשיעור קל לאור הערכה כי הריבית הארוכה תישאר נמוכה לאורך תקופה ארוכה.
ניתוח הגרעון בתקציב המדינה ומימונו	במהלך שנת 2019 חרגה הממשלה משמעותית מיעד הגירעון ובסוף שנת 2019 נושק הגירעון ל-4 אחוזי תוצר. יחד עם זאת החוב בשקלים של מדינת ישראל נשאר נמוך יחסית סביב 60 אחוזי תוצר (בשל התחזקות השקל). החברה פעלה לשמור על חשיפה יציבה לחוב ממשלתי מקומי לאור הערכה כי העלאת הגרעון לא תפגע בביקוש לחוב ממשלה עקב גרעון אבסולוטי נמוך חוזקו של השקל

נושא	תיאור פעולות החברה
	והצטרפות צפויה של ישראל למדדי החוב הממשלתי הבינלאומיים ברבעון הראשון של 2020.
שוק המניות	בשנת 2019 נרשמו עליות חדות במרבית שווקי המניות בעולם. מדד MSCI העולמי (ברוטו במונחים דולריים), עלה ב-28.4% במהלך 2019 והמדד המקביל של השווקים המתעוררים עלה ב-18.9% במהלך 2019. בישראל מדד ת"א-125 עלה ב-21.3% במהלך 2019. החברה פעלה להעלות את שיעור החשיפה למניות בכל הקופות אליהם ניתן להיחשף למניות לאור ההערכה כי מניות יהוו מרכיב עדיף להשקעה בעולם של ריביות נמוכות אינפלציה נמוכה אך חיובית וצמיחה עולמית חיובית.
אג"ח קונצרני ומוצרי חוב	מרווחי האשראי על אגרות החוב הקונצרניות מול אג"ח הממשלתיים בארץ ירדו במהירות במהלך 2019. החברה הגדילה את שיעור החשיפה לאג"ח בדירוג גבוה לאור הערכה כי מרווחי האג"ח בדירוג נמוך נמוכים מדי, תוך הקפדה על בחינת הסיכון והתשואה, מגבלות החשיפה לתאגיד, לקבוצת תאגידים לקבוצות דירוג ומגבלות נוספות אשר אושרו בדירקטוריון החברה.
מוצרי מדדים	החברה המשיכה לנצל את הגידול בהיקפי הכספים שעוקבים באופן טכני אחרי המדדים בעיקר לצורך שיפור הרכבי תיק ההשקעות, כאשר ניירות ערך שעלו באופן מוגזם בכניסתם למדדים נמכרו על ידי החברה וניירות ערך שירדו באופן מוגזם עקב יציאתם מהמדדים נרכשו.
נכסים נגזרים לרבות אופציות על מדד מעו"ף, שקל/דולר, חוזים עתידיים	החברה שמרה על מדיניותה בתחום הנגזרים, לפיה הם משמשים בעיקר אמצעי להתאמה מהירה של הרכבי האפיקים בתיק להחלטות ועדות השקעה, לניהול יעיל של החשיפות לחו"ל ללא חשפה למטבע.
השקעות בנכסים אלטרנטיביים, לרבות נדל"ן, תשתיות והשקעות פרטיות	במהלך השנה, לנוכח התשואות הנמוכות בשוקי האג"ח הממשלתי והקונצרני, המשיכה חטיבת ההשקעות במאמצים למציאת השקעות ישירות באשראי, תשתיות, השקעות פרטיות ונדל"ן, תוך שמירה על רמת סיכון לא גבוהה ופיזור גבוה.

5. ניהול סיכונים

החוזר המאוחד, שער 5, חלק 1, פרק 10 - ניהול סיכונים, מסדיר תשתית להבנה, זיהוי ומדידה של סיכונים שוק, אשראי ונזילות הגלומים בנכסי ההשקעה המוחזקים כנגד חסכוניות העמיתים בקופות גמל, למעקב שוטף אחריהם, לקבלת החלטות ולקביעת מדיניות המבוססות עליהם ולהבטחת מסגרת דיווחים מתאימה. החוזר מחייב מינוי מנהל סיכונים אובייקטיבי ובלתי תלוי במערך ההשקעות והאשראי של החברות המנהלות אשר יספק לדירקטוריון החברה המנהלת, הנהלתה, ועדת ההשקעה וועדת האשראי שלה תמונת מצב אובייקטיבית ומקיפה יותר אודות הסיכונים הגלומים בנכסי ההשקעה המוחזקים כנגד חסכוניות העמיתים.

ניהול תיק ההשקעות של הקופה נעשה תוך חתירה לאיזון בין המטרה של השגת תשואה מקסימאלית על הנכסים לבין הסיכון הכרוך בהשקעות ורמת הנזילות הנדרשת כדי לממן פעילות זו ופעילות משיכות והעברות של כספים על ידי העמיתים.

דירקטוריון החברה קבע מדיניות השקעות אשר מגבילה את רמות החשיפה אליהן ניתן להגיע בכל אחד מאפיקי ההשקעה. מגבלות הדירקטוריון מחייבות את ועדת ההשקעות ומגבילות את רמת הסיכון של קופות הגמל המנוהלות על ידי החברה. ועדת ההשקעות דנה בשיבותיה בתמהיל ההשקעות של קופות הגמל המנוהלות על ידי החברה ומקבלת החלטות לגבי הקצאת הנכסים בין האפיקים השונים בהתאם להערכות סיכונים המבוססות על נתונים מאקרו כלכליים ותחזיות לגבי שוקי ההון וגורמי הסיכון. דיווחי ניהול סיכונים המוצגים לוועדת ההשקעות מציגים אומדנים להפסד פוטנציאלי הצפוי לתיק נכסים בשל התממשות סיכונים השוק. בכל התכנסות של ועדת ההשקעות ובהתבסס על מערכת BI, מציגה חטיבת ההשקעות חתכי חשיפה שונים של תיק ההשקעות.

הוועדה בוחנת ומתאימה את מדיניות ההשקעות וביצועה בשוטף לנוכח ההתפתחויות בנכסיה, במאפייני עמיתיה ובשווקים.

להלן פירוט הסיכונים המרכזיים להם חשופה הקופה ואופן הטיפול בהם:

א. מדיניות ניהול הסיכונים ותיאור השיטות וההערכות בחברה המנהלת

לעניין פירוט מדיניות ניהול הסיכונים ותיאור השיטות וההערכות בחברה המנהלת של קופת הגמל ראה ביאור 24 בדוחות הכספיים של החברה המנהלת.

ב. סיכונים נזילות

סיכון נזילות ניתן לפיצול על פני שני רבדים: סיכון נזילות ברמת קופת גמל, וסיכון נזילות ברמה מקרו כלכלית.

הסיכון ברובד הראשון נובע מאי ודאות לגבי שינויים אפשריים בהיקף משיכת כספים מהקופה, העשויים להביא למצב בו הקופה תידרש לממש במהירות נכסים בהיקף ניכר על מנת לשלם לעמיתים המושכים או המניידים לקופות אחרות. סיכון זה קשור בהיקף חסכון העמיתים הזכאים למשיכה אל מול אורך החיים הממוצע של נכסי הקופה ונזילותם וכן מגורמים חיצוניים של הגברת תחרות ומעבר בין קופות גמל.

הסיכון ברובד השני נובע מהאפשרות של שינוי טעמי העמיתים בכלל קופות הגמל. מצב זה יכול לגרום למימוש סכומי כספים גדולים בפרק זמן קצר. דרישה כזו עלולה לסכן את יציבות שוק ההון והכספים בארץ. לצורך ניהול סיכון הנזילות קופות הגמל מחזיקות בנכסים נזילים, כגון מזומנים, שווי מזומנים ופיקדונות לתקופה של עד חודש ימים וכן בנכסים בעלי סחירות גבוהה שניתנים למימוש בקלות יחסית.

ניהול הקופות בשיטת סלי השקעה, מקטין חשיפה לסיכון נזילות בכלל ובקופות הקטנות בפרט.

ניתוח ילות הקופה

ליום 31 בדצמבר 2019

נכסים, נטו (באלפי ש"ח)	נזילות (בשנים)
2,475	נכסים נזילים וסחירים

ועדת ההשקעות אישרה מודל למעקב אחר סיכון הנזילות בפעילות הקופה. מדדי הנזילות מביאים בחשבון מצבי קיצון של משיכות בקופות כולל העברות בין קופות ואת נזילות הנכסים בתיקים במצבי משבר שונים. ועדת ההשקעות בוחנת על בסיס תקופתי את העמידה ברמת הנזילות ביחס למדדי הנזילות שנקבעו ובוחרת באופן שוטף את צרכי הנזילות והתאמתם לנכסי הקופה על מנת להיערך מראש לשינויים ברמת הנזילות הנדרשת.

מבחינת הרכב נכסי הקופה והערכות ההנהלה, הנהלת החברה המנהלת סבורה כי סך הכספים הסחירים והנזילים וצפי ההפקדות מהווים כרית בטחון מספקת לצמצום התממשות סיכון הנזילות כאמור לעיל.

ג. סיכוני שוק

סיכוני שוק בניהול פעילות קופת הגמל נובעים מאפשרות לשחיקת שווי נכסי קופות הגמל כתוצאה משינויים במחירי ניירות ערך, מחירי נדל"ן, שערי ריבית, שערי חליפין ואינפלציה ומפתיחת מרווחי האשראי מול ריבית חסרת סיכון.

סיכוני שוק הקשורים בירידה הפוטנציאלית בערכם הכלכלי של נכסי הקופה הינם כדלקמן: סיכוני הצמדה: בשיקולי השקעה נלקחות בחשבון תחזיות אינפלציה ואלטרנטיבות השקעה, גם בהיבט של בסיס הצמדה. הקופה מבצעת את השקעותיה ברכיבים צמודים ולא צמודים בהתאם לסביבת האינפלציה והתחזיות העתידיות שלפניה.

סיכון שער חליפין: לקופה חשיפה לנכסים צמודי מט"ח בעיקר כתוצאה מהשקעות בנכסים זרים ולכן בשיקולי ההשקעה נלקחות בחשבון תחזיות לשינויים בשערי חליפין, בעיקר ביחס לדולר. סיכוני ריבית: לשינויים בשערי הריבית השפעה על אגרות החוב המוחזקות על ידי הקופה ועל פקדונות והלוואות ובאמצעותן על שווי נכסי הקופה. בעת קבלת החלטות השקעה וקביעת משך החיים הממוצע של הנכסים נלקחים בחשבון הנחות ותחזיות לגבי שינויי ריבית והשפעתם על תיק ההשקעות של הקופה. הקופה מטפלת בסיכוני ריבית על ידי שינוי באורך החיים הממוצע הכולל של מכשירים נושאי ריבית בכל אפיק, פיזור וחשיפה לסוגי ריביות שונות.

סיכון מניות: ההפסד שעלול להגרם לקופה כתוצאה מירידה במחירי המניות הנסחרות בארץ ובחו"ל.

סיכון מרווח אשראי: הפסד הנובע מפתיחת מרווחי האשראי מול ריבית חסרת סיכון.

סיכון נדל"ן: ההפסד שעלול להיגרם מירידת ערכן של ההשקעות בנדל"ן.

החברה המנהלת מתמודדת עם מכלול הגורמים המרכיבים את סעיף סיכוני השוק באמצעות קביעת תמהיל השקעות מפוזר המכיל, בין היתר, מניות, אגרות חוב צמודות ולא צמודות, הלוואות, נדל"ן, חשיפה למט"ח, קרנות השקעה ותעודות סל. נכסי הקופות מפוזרים גם בהשקעות בשווקים הבין לאומיים. שימוש בנגזרים נעשה למטרות הגנה ולמטרות יצירת חשיפה ונכלל בדוחות הבקרה.

דירקטוריון החברה קבע מדיניות השקעות אשר מגבילה את רמות החשיפה אליהן ניתן להגיע בכל אחד מאפיקי ההשקעה. מגבלות הדירקטוריון מחייבות את ועדת ההשקעות ומגבילות את רמת הסיכון של קופות הגמל המנוהלות על ידי החברה. מגבלות הדירקטוריון מחייבות ביצוע פיזור בין אפיקי ההשקעה השונים ומונעות חשיפה גבוהה לאפיק השקעה אחד.

ועדת ההשקעות דנה בשיבותיה בתמהיל ההשקעות של קופות הגמל המנוהלות על ידי החברה ומקבלת החלטות לגבי הקצאת הנכסים בין האפיקים השונים בהתאם להערכות סיכונים המבוססות על נתונים מאקרו כלכליים ותחזיות לגבי שוקי ההון וגורמי הסיכון. מדדי סיכונים המוצגים לוועדת ההשקעות כוללים תרחישי קיצון והשוואת מדדי ביצועים וסיכונים לתיקי סמן. ועדת ההשקעות מקבלת מדי ועדה דיווח בדבר חשיפה ענפית, חשיפה גיאוגרפית וחשיפה מטבעית.

(1) סיכון מדד וסיכון מטבע

ליום 31 בדצמבר 2019			
לא צמוד	בהצמדה למדד	במטבע חוץ או	סך הכל
אלפי ש"ח	המחירים לצרכן	ההצמדה אליו	אלפי ש"ח
1,225	568	682	2,475
147	(2)	(145)	-
1,372	566	537	2,475

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים
נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

(2) סיכון ריבית

להלן ניתוח רגישות ביחס להשפעת השינוי בשיעור הריבית על התשואה של קופת הגמל:

ניתוח רגישות לשינוי בשיעור הריבית (א) (ב)	
1%+	1%-
אחוזים	אחוזים

ליום 31 בדצמבר 2019

(1.95)	2.13

תשואת תיק ההשקעות

(א) ניתוח הרגישות ביחס לשינוי בריבית הינו גם ביחס למכשירים בריבית קבועה וגם ביחס למכשירים בריבית משתנה. ביחס למכשירים בריבית קבועה, החשיפה הינה ביחס לערך הפנקסני של המכשיר וביחס למכשירים בריבית משתנה, החשיפה הינה ביחס לתזרים המזומנים מהמכשיר הפיננסי. לצורך חישוב ניתוח הרגישות נלקח בחשבון שינוי בריבית מתחילת השנה גם לגבי נכסים שנרכשו במהלך השנה.

(ב) ניתוח הרגישות כולל אך ורק סעיפים אשר ערכם מושפע באופן ישיר כתוצאה משינוי בשיעור הריבית. בהתאם לכך, לא מובאות בחשבון השפעות עקיפות כגון השפעה של קרנות נאמנות שמשקיעות בנכסי חוב.

(3) פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות במכשירים הוניים

להלן פירוט החשיפה לענפי משק בגין השקעה במניות:

ליום 31 בדצמבר 2019				
מסה"כ	סך הכל	בחו"ל	נסחרות במדד	נסחרות במדד
			מניות היתר	ת"א 125
אלפי ש"ח				
17.88	93	-	1	92
2.31	12	-	-	12
3.08	16	6	-	10
13.46	70	39	1	30
20.58	107	34	8	65
20.58	107	7	6	94
14.42	75	21	4	50
5.00	26	-	6	20
2.69	14	3	1	10
100.00	520	110	27	383

ענף משק	
בנקים	
ביטוח	
ביומד	
טכנולוגיה	
מסחר ושרותים	
נדל"ן ובינוי	
תעשייה	
השקעה ואחזקות	
נפט וגז	
סך הכל	

ד. סיכונים אשראי

סיכון אשראי הוא הסיכון לאי עמידת צד שלישי בהתחייבויותיו. סיכונים אשראי יכולים לנבוע, בין היתר, מאי עמידה במועדי החזר, היעדר יכולת פירעון, מימוש ביטחונות בערך פחות מהמוערך או מירידת ערך כתוצאה משינוי בדירוג אשראי.

מדיניות ניהול סיכונים האשראי של החברה מתבססת על פיזור וגיוון תיק האשראי וניהול סיכונים מבוקר, באופן שיתרום להשגת תשואה הולמת עבור הסיכון הניטל, בהתאם למגבלות שהוגדרו, תוך הבנת פרופיל סיכון האשראי של החברה ופירוט תחומי אחריותם של הגורמים המעורבים בתהליכי זיהוי, מדידה, ניטור ובקרה של סיכון האשראי. המסגרת למתן וניהול אשראי כוללת גם נהלים ומתודולוגיות, על פיהם יש לפעול.

פעילות האשראי נעשית בכפוף לתקנות ההשקעה ולחוזרי המפקח בנושא ניהול סיכונים אשראי ובהתאם למדיניות שנקבעה על ידי הדירקטוריון ולהחלטות פרטניות של ועדות ההשקעה השונות. תקנות ההשקעה קובעות מגבלות חשיפה ללווה בודד ולקבוצת לוויים וכן מגבלות על מתן אשראי בהתאם לסוגי בטחונות וכיוצ"ב. חוזרי המפקח בנושא ניהול סיכונים אשראי מתווים תשתית לתמיכה ניהולית, מקצועית ותפעולית ומטרתם להבטיח קיומם של מנגנוני בקרה ופיקוח לניהול סיכונים אשראי להם חשופה הקופה. בהתאם לחוזרי המפקח בנושא ניהול סיכונים אשראי מינו הגופים המוסדיים בקבוצה מנהל מערך אשראי לא סחיר, ונקבעו נהלים העוסקים בניהול סיכונים אשראי. פרק 4 - ניהול נכסי השקעה, שער 5, חלק 2 לחוזר המאוחד קובע הוראות לקביעת פרמטרים להתייחסות גופים מוסדיים המעמידים אשראי באמצעות רכישת אגרות חוב לא ממשלתיות, ובין היתר, באמצעות הרחבת תהליך האנליזה המתקיים בחטיבת ההשקעות טרם רכישת איגרת חוב וקביעת מדיניות ביחס לרכישת איגרות חוב, הכוללת, בין היתר, הכללת תניות חוזיות שונות ואמות מידה פיננסיות. בעקבות חוזר המפקח בנושא טיפול בחובות בעייתיים ופעולות לגביית חוב, הוקם פורום חוב ומונה מנהל לפורום אשר תפקידו להעריך מצב חובות בעייתיים ולהבטיח כי מתקיימים תהליכי מעקב ובקרה שוטפים.

מדיניות החשיפה לאשראי, אשר אושרה על-ידי הדירקטוריון, מתייחסת למגבלות לחשיפה כוללת לקבוצת לוויים ולחמשת הבנקים הגדולים, מגבלות חשיפה לנכסי חוב על פי דירוג והאצלת סמכויות שונות לחטיבת ההשקעות, ועדת אשראי, ועדות השקעה והדירקטוריונים האמורים.

טרם מתן אשראי לא סחיר מתבצע תהליך, באמצעות מודל דירוג פנימי, להערכת איתנות הגופים אליהם נחשפת הקופה ויכולת הפירעון שלהם. כמו כן הקופה עוקבת באופן שוטף אחר יכולת הפירעון ואיכות הבטוחות. בנוסף, מתבצעת הערכת סיכונים אשראי לא סחיר בקופה הן באמצעות מעקב אחר הדירוג הממוצע, והן באמצעות מודל המאפשר לכמת את גובה סיכון האשראי בתוחלת ומקרה קיצון.

ברמת התיק הכולל מתבצע באגף ניהול סיכונים כימות של סיכונים האשראי הגלומים בנכסי ההשקעה, באמצעות בחינת הדירוג הממוצע של החוב הלא ממשלתי בתיקים האמורים והערכת ההפסד הצפוי (Expected Loss) וההפסד הלא-צפוי (Un expected Loss) בגין סיכונים האשראי הלא סחיר. ברמת עסקה פרטנית – מתקבלת חוות דעת בלתי תלויה של אגף ניהול סיכונים לעסקאות משמעותיות ולעסקאות גדולות או מורכבות, בהתאם לפרמטרים שהוגדרו.

(1) חלוקת נכסי חוב על פי מיקומם

ליום 31 בדצמבר 2019
סחירים
אלפי ש"ח
1,244
113
1,357

בארץ

בחו"ל

סך הכל נכסי חוב

(2) פירוט נכסי חוב בחלוקה לדירוגים

נכסי חוב בארץ

ליום 31 בדצמבר 2019
דירוג מקומי (*)
אלפי ש"ח
594
427
198
7
18
1,244

נכסי חוב סחירים בארץ

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות ונכסי חוב אחרים בדירוג:

AA ומעלה

BBB עד A

נמוך מ-BBB

לא מדורג

סך הכל נכסי חוב בארץ

(*) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג שאישר הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן - הממונה). נתוני הדירוג הומרו לסמלי הדירוג של S&P בהתאם למקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל בתוכו A- ועד A+.

נכסי חוב בחו"ל

ליום 31 בדצמבר 2019
דירוג בינלאומי (*)
אלפי ש"ח

נכסי חוב סחירים בחו"ל

1	אגרות חוב ממשלתיות
7	אגרות חוב קונצרניות ונכסי חוב אחרים בדירוג: A ומעלה
91	BBB
12	נמוך מ-BBB
2	לא מדורג
113	סך הכל נכסי חוב בחו"ל

(*) המקורות לרמת הדירוג בחו"ל הינם חברות הדירוג אשר אושרו על-ידי הממונה *S&P, Mood's* ו- *Fitch*. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(3) שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן

השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים, נקבע באמצעות היוון אומדן תזרימי המזומנים הצפויים בגינם. שערי ההיוון אינם מתבססים על דירוג האשראי של הנכס אלא על חלוקת השוק הסחיר לעשירונים בהתאם לתשואה לפדיון של נכסי החוב וקביעת מיקום של הנכס הלא סחיר באותם עשירונים וזאת בהתאם לפרמיית הסיכון הנגזרת ממחירי עסקאות/הנפקות בשוק הלא סחיר. מודל זה מביא לידי ביטוי באופן עדכני יותר שינויים בפרמיית הסיכון של נכסי החוב, כפי שאלו משתקפים בשוק הסחיר בהתאם לשינויים באותו עשירון.

הריביות הממוצעות המשוקללות בגין כל אחת מקבוצות הדירוג המוצגות להלן הינן בהתאם לנכסים הכלולים בכל קבוצת דירוג:

ליום 31 בדצמבר 2019	נכסי חוב שאינם סחירים
באחוזים	לפי דירוג (*):
18.96	לא מדורג

(*) המקורות לרמת דירוג מקומי הינן חברות הדירוג "מעלות" ו"מדורג". נתוני חברת מדורג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

המקורות לרמת הדירוג בחו"ל הינם חברות הדירוג אשר אושרו על ידי הממונה *S & P, Mood's* ו- *Fitch*. לעניין דירוג פנימי ראה סעיף 5 להלן.

(4) פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות בנכסי חוב סחירים ושאנים סחירים

ליום 31 בדצמבר 2019		
%	סכום	
מסה"כ	אלפי ש"ח	
		ענף משק
19.23	261	בנקים
4.27	58	ביטוח
0.37	5	טכנולוגיה
8.40	114	מסחר ושרותים
17.24	234	נדל"ן ובינוי
1.47	20	תעשיה
4.13	56	השקעה ואחזקות
1.03	14	נפט וגז
43.86	595	אג"ח ממשלתי
100.00	1,357	סך הכל

- (5) ביום 7 ביולי 2013, בהמשך לאישור מיום 15 במאי 2011, אישר הממונה על שוק ההון (להלן - הממונה) להראל חברה לביטוח בע"מ (להלן - הראל ביטוח) שימוש במודל פנימי לדירוג אשראי, שפותח על ידי הראל ביטוח. מודל זה ישמש את הראל ביטוח ואת יתר הגופים המוסדיים בקבוצת הראל. בהתאם לתנאי האישור, הדירוג על פי המודל הפנימי ייחשב כדירוג המקביל של חברה מדרגת, בכפוף לתנאים הבאים:
- א) השימוש במודל יעשה במסגרת המבנה, המתודולוגיה והנהלים שהוצגו בתהליך בחינת המודל.
- ב) המודל יהא תקף להערכת אשראי למעט: בנקים וחברות ביטוח, אשראי מגובה נכס בסיס (ישיר או מכשירים מורכבים), נדל"ן יזמי ומימון פרויקטים.
- ג) כל שינוי מהותי במבנה המודל יהא טעון אישור מראש של הממונה.

ה. סיכונים גיאוגרפיים

סיכון גאוגרפי הינו סיכון להפסד הנובע מחשיפה של תיק ההשקעות בצורה ישירה או עקיפה, דרך השקעה בחברות שיש להן פעילות עסקית במדינה, לאירוע שלילי באותה מדינה או אזור גיאוגרפי. אירוע כזה עשוי להתעורר למשל על רקע עימות בטחוני באזור, משבר כלכלי במדינה עצמה או אצל שותפת סחר מהותית. סיכון גיאוגרפי עשוי לבוא לידי ביטוי בעלייה באירועי חדלות פירעון של ממשלות ועסקים ו/או ירידה בשווי נכסים הונניים (נדל"ן, מניות וכד').

להלן החשיפה הגיאוגרפית עבור הנכסים השונים בהתאם למקום הסיכון הסופי, או בהתאם למקום בו הונפק או נסחר הנכס, במקרים בהם לא ניתן היה לזהות את מקום החשיפה הסופית:

ליום 31 בדצמבר 2019								
סך הכל	אגרות חוב ממשלתיות	אגרות חוב קונצרניות	מניות	קרנות ותעודות סל	קרנות נאמנות אלפי ש"ח	השקעות אחרות	סה"כ חשיפה מאזנית	נגזרים במונחי דלתא
בריטניה	-	11	5	19	1	4	40	-
סין	-	1	7	28	7	-	43	-
צרפת	-	18	2	19	2	9	50	(4)
גרמניה	-	1	8	9	2	9	29	(3)
יפן	-	-	-	21	13	-	34	3
לוקסמבורג	-	-	-	-	39	-	39	-
שוויץ	-	11	3	11	1	-	26	-
ארצות הברית	-	76	126	56	14	40	312	263
אירופה	-	-	20	5	1	(22)	4	25
ישראל	595	615	317	57	1	155	1,740	(1)
אחר	-	29	32	73	18	6	158	1
סך הכל	595	762	520	298	99	201	2,475	284
2,759								

ו. גורמי סיכון נוספים המשפיעים על פעילות הקופה

הפעלת קופת גמל דורשת עמידה בכללי פעילות ודווח שנקבעו בחוקים ובתקנות. חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה 2005 מעניק סמכויות שונות ואמצעי אכיפה מגוונים לממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון לרבות סעיפי עונשין במקרה של אי עמידה בכללים והנחיות.

הקופה פועלת בתחום שוק ההון והחיסכון ארוך הטווח, בהם מתבצעת פעילות השקעה לצד פעילות מול העמיתים החוסכים בקליטת הפקדות, תשלומים וזיכויים ברווחים. פעילות זו חושפת את הקופה לסיכונים תפעוליים ולסיכונים הנובעים משינויי פסיקה וחקיקה כלליים ובתחום הפעילות הספציפי של הקופה.

אי לכך פועלת הקופה בהתאם לנהלים מסודרים שגיבשה להסדרת התהליכים השונים בקופה, לרבות ביצוע בקורות ומעקב שוטף אחר הפעילות. כמו כן מלווה את פעילות הקופה יועץ משפטי ומנהל סיכונים.

הסיכון התפעולי שלוב בכלל הפעילויות, המוצרים, המערכות ותהליכי העבודה המבוצעים בחברה. לפיכך, קיימת חשיבות למודעות ולניהול הסיכון התפעולי בכל הרמות.

האחריות על הניהול השוטף של הסיכון התפעולי וביצוע הפעילויות למזעור הסיכון חלה על מנהלים בדרגות הניהול השונות בחברה, בתמיכה מקצועית של אגף ניהול סיכונים המופקד על הכוונה מתודולוגית ויישום המדיניות בראיית על. חלק מהסיכונים התפעוליים מנוהלים על-ידי גורמי בקרה נוספים, כגון מנהל אגף SOX, אכיפה וציות, אחראי אבטחת מידע ואחראי היערכות לשעת משבר.

החברה בוחנת באופן שוטף את החשיפה לסיכונים תפעוליים ונוקטת באמצעים להפחתת רמתם. אגף ניהול סיכונים מבצע הערכה עצמאית ובלתי תלויה של סיכונים תפעוליים, תוך שימת דגש מיוחד על סיכונים מעילות והונאות, סיכונים טכנולוגיות מידע וסייבר וסיכונים המשכיות עסקית.

אופי הפעילות, המבנה הארגוני ומדרג הסמכויות המייחדים את החברה וכן היקף הכספים המנוהל על ידה, חושפים אותה גם לאפשרות של הונאות ומעילות מצד גורמים בתוך החברה וגורמים מחוץ לחברה. החברה הגדירה מדיניות הכוללת מסגרת עבודה שיטתית למניעה, איתור, דיווח ותגובה מצמצמת נזקים לאירועי מעילות והונאות. עיקרי המדיניות באים לידי ביטוי בנהלי העבודה של החברה, בתהליכי העבודה בפועל ובקוד האתי, שמטרתו להנחות את עובדי החברה בנושאי התנהגות, משמעת ואתיקה בעבודה.

בהתייחס לסיכונים משפטיים, כולל סיכונים ציית, היועץ המשפטי של החברה אחראי לניהול הסיכון המשפטי, מסייע במידת הצורך ביעוץ משפטי חיצוני ומעניק תמיכה ומענה לכלל ההיבטים המשפטיים של פעילות החברה. במסגרת זו, ניהולו השוטף של הסיכון המשפטי מתבטא בעיקר במתן ייעוץ משפטי שוטף לאורגנים המוסמכים בחברה בנושאים השונים הכרוכים בפעילות החברה, בהכנת מסמכי התקשרות ופוליסות ביטוח, בניהול הידע המשפטי בחברה, ובכלל זה עדכון הגורמים הרלבנטיים בשינוי הוראות דין ורגולציה לסוגיהם, אשר יש להם השלכה על עבודת החברה, בהתאמת מערך ההסכמים והנהלים לשינויים אלה ובעדכונים שוטפים של מערכות ההסכמים והמסמכים שבשימוש החברה, ובכיוון התביעות הייצוגיות נגד החברה והפיקוח על הגורמים המקצועיים המטפלים בהן מטעם החברה.

על מנת לקיים את אחריות החברה למלא אחר דרישות החוק פועלת בחברה ממונה על ציות ואכיפה, המסייעת לעובדי החברה לקיים את אחריותם לציית להוראות הרלבנטיות להם. בינואר 2012 החברה אימצה תכנית אכיפה, במסגרת יישום הוראות חוק הגברת האכיפה בשוק ההון, המתקן את חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א - 1981 וחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה - 2005, ומינתה את הגורמים שיהיו אחראים על יישומה ויפקחו על ביצועה.

בהתאם להוראות צו איסור הלבנת הון שנכנס לתוקפו במרס 2018 וחוזר גופים מוסדיים 2018-9-2 בנושא ניהול סיכונים הלבנת הון מפברואר 2018. החברה קבעה מדיניות ניהול סיכונים בנושא ומינתה אחראי למילוי חובות, בהתאם לדרישות הרגולציה, באופן ושיטות קיומה של תשתית ארגונית מתאימה ואמצעים להפחתת הסיכון. כמו כן, החברה גיבשה נהלים ליישום מדיניות ניהול סיכונים הלבנת הון ומימון טרור, ועדכנה נהלים רלבנטיים, כך שיתייחסו, בין היתר, להליך של זיהוי והכרת הלקוח, לסיווג של חשבון בסיכון גבוה להלבנת הון ומימון טרור, לקיום בקרה שוטפת, לניהול רישומים ולדיווח. בנוסף, החברה אימצה גישה מבוססת סיכון, על מנת לזהות, להעריך ולהתמודד באפקטיביות עם סיכונים הלבנת הון ומימון טרור, במסגרתה בוצע סקר לזיהוי והערכה של סיכונים הלבנת הון ומימון הטרור בפעילויות השונות.

מערך טכנולוגיית המידע הוא מרכיב מרכזי בתפעול ובניהול התקין של החברה. דירקטוריון החברה אישר מסמך מדיניות בנושא ניהול טכנולוגיות המידע.

בחינת סיכונים ה-IT מתבצעת באופן שוטף, הן ברמת תהליכי ה-IT המהותיים המנוהלים בחברה והן ברמת מערכות המידע והתשתיות. הטיפול בסיכונים הנובעים מתהליכי IT מהותיים מבוצע כחלק מתפישת הבקרה המיושמת בהראל המשמר מחשבים, בהתאם לחוזר גופים מוסדיים 2010-9-4 בנושא "ניהול טכנולוגיות מידע בגופים מוסדיים". אגף ניהול סיכונים בשיתוף עם הראל המשמר מחשבים מבצעים סקר תקופתי להערכת ההשפעה הפוטנציאלית של סיכונים טכנולוגיות המידע על תהליכי הליבה בחברה.

החברה חשופה בפעילותה לסיכון סייבר אשר עלול לנבוע משימוש לא מורשה בזהות, הפרעה לפעילות על ידי פגיעה בפעילות הרשת או השבתת שירותים, פגיעה במערכות, גניבה של נכסים דיגיטליים, החדרה של קודים או תוכנות זדוניות, חדירה למערכת או חשיפת מידע. תפיסת ההגנה של החברה בניהול סיכונים סייבר ואבטחת מידע בנויה על שלוש שכבות: שכבת הגנה טכנולוגית, שכבת טיפול באירועים ושכבת רגולציה, ארגון ושיטות. בנוסף להיערכות תפעולית, החברה רכשה כיסוי ביטוחי כנגד פשעי מחשב, בכללם אירועי סייבר. ביום 31 באוגוסט 2016 פורסם חוזר גופים מוסדיים 2016-9-14 בנושא "ניהול סיכונים סייבר בגופים מוסדיים". החוזר מגדיר עקרונות לניהול סיכונים סייבר בגוף מוסדי ומחייב לנהל סיכונים אלו. ההוראה מתייחסת, בין היתר, לנושאים הבאים: ממשל תאגידי- תפקידים ותחומי אחריות, הערכת סיכונים, הגנת סייבר, ניטור ובקרה, אבטחת מערכות, תקשורת ותפעול, ניהול משתמשים והרשאות, מיקור חוץ, שירותי מחשוב בענן, אבטחה פיזית וסביבתית, אבטחת ערוצי קשר עם לקוחות וגורמים חיצוניים.

בהתייחס לסיכונים אבטחת מידע וסייבר, ובהתאמה לחוזר בנושא "ניהול סיכונים סייבר בגופים מוסדיים", הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים בקבוצה אימצו ואישרו מדיניות בנושא ניהול סיכונים סייבר. אגף ניהול סיכונים בשיתוף עם הראל המשמר מחשבים מבצעים סקר תקופתי על חשיפות החברה לסיכונים סייבר. בהתאם לחוזר גופים מוסדיים 2018-9-19 בנושא מיקור חוץ מיוני 2018, החברה קבעה מדיניות וגיבשה נוהלי עבודה, הכוללים בין היתר קווים מנחים וקריטריונים לקביעתה של פעילות כמהותית, עקרונות להתקשרות בהסכם למיקור חוץ ומנגנוני פיקוח, מעקב ובקרה אפקטיביים על פעילויות מהותיות שהוצאו למיקור חוץ.

היערכות הקבוצה להמשך פעילות בעת משבר (DRP) והמשכיות עסקית מתבצעת בשני מישורים: הערכות לנפילת מערכות המחשוב והערכות לאירוע קטסטרופה במשרדים הראשיים. בנוסף, מתבצעים תרגולים במסגרת הקבוצה לאירוע משבית (קטסטרופלי), בו מתורגלים תהליכים לוגיסטיים נבחרים ומופעלות תוכנות ומערכות מרכזיות מהאתר החלופי.

למידע נוסף, ראה דיון בגורמי סיכון בחלק ג' סעיף 3.12 בדוח תאור עסקי החברה של החברה המנהלת וביאור 12, התחייבויות והתקשרויות תלויות בדוח הכספי של הקופה.

. גורמי סיכון על פי טיבם

בטבלה להלן מוצגים גורמי הסיכון על פי טיבם - סיכוני מקרו, סיכונים ענפיים, סיכונים גיאוגרפיים ככל שישנם וסיכונים מיוחדים לקופה, אשר דורגו, בהתאם להערכות סובייקטיביות איכותיות של הנהלת החברה המנהלת של הקופה בהתחשב בהיקף ובמאפייני פעילותה נכון לתאריך הדוח, בקטגוריות על פי השפעתם, ככל שניתן לגבי כל גורם סיכון, על קופת הגמל - השפעה גדולה, בינונית וקטנה.

השפעה קטנה	השפעה בינונית	השפעה גדולה	גורמי סיכון	
		√	סיכוני שוק	סיכוני מקרו
		√	האטה כלכלית בישראל	
		√	סיכוני אשראי	
	√		סיכון מחירי נכסים אחרים	
		√	שינויים רגולטוריים	סיכונים ענפיים
		√	סיכון נזילות	
	√		סיכונים תפעוליים	סיכונים מיוחדים לחברה

6. נושאים אליהם הפנה רואה החשבון את תשומת ליבו בחוות דעתו

רואה החשבון לא הפנה את תשומת הלב לעניינים מיוחדים בחוות דעתו.

7. בקורות ונהלים לגבי גילוי ובקרה פנימית על דיווח כספי**א. בקורות ונהלים לגבי הגילוי:**

הנהלת הגוף המוסדי, בשיתוף המנכ"ל וסמנכ"ל הכספים של הגוף המוסדי, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הגוף המוסדי וסמנכ"ל הכספים הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי הנן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהגוף המוסדי נדרש לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

ב. בקרה פנימית על דיווח כספי:

במהלך התקופה המכוסה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2019 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי.

דודי ליידנר
מנכ"ל

מישל סיבוני
יו"ר הדירקטוריון

תאריך: 24 במרס 2020

הצהרה (Certification)

אני, דודי לייזנר מזהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של קופת גמל למשרתי הקבע בצה"ל (להלן: "קופת הגמל") לשנת 2019 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי ואת תוצאות הפעילות של קופת הגמל וכן את השינויים בזכויות העמיתים והתנועה בקופת הגמל למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
 4. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי של קופת הגמל; וכן-
(א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לקופת הגמל, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה המנהלת, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
(ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הממונה על שוק ההון;
(ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של קופת הגמל והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
(ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקופת הגמל; וכן-
 5. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי הנוגע לקופת הגמל:
(א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה המנהלת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי הנוגע לקופת הגמל; וכן-
(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקופת הגמל.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

24 במרס 2020

דודי לייזנר, מנכ"ל

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי- הצהרות, דוחות וגילויים.

הצהרה (Certification)

אני, רם גבל מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של קופת גמל למשרתי הקבע בצה"ל (להלן: "קופת הגמל") לשנת 2019 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי ואת תוצאות הפעילות של קופת הגמל וכן את השינויים בזכויות העמיתים והתנועה בקופת הגמל למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
 4. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי של קופת הגמל; וכן-
(א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לקופת הגמל, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה המנהלת, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
(ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הממונה על שוק ההון;
(ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של קופת הגמל והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
(ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקופת הגמל; וכן-
 5. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי הנוגע לקופת הגמל:
(א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה המנהלת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי הנוגע לקופת הגמל; וכן-
(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקופת הגמל.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

24 במרס 2020

רם גבל, סמנכ"ל כספים

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי- הצהרות, דוחות וגילויים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי

ההנהלה, בפיקוח הדירקטוריון, של קופת גמל למשרתי הקבע בצה"ל (להלן: "קופת הגמל") אחראית לקביעתה וקיומה של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי. מערכת הבקרה הפנימית של קופת הגמל תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לדירקטוריון ולהנהלה של החברה המנהלת לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי החשבונאות מקובלים בישראל והוראות הממונה על שוק ההון. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת החברה המנהלת בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של קופת הגמל על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2019, הבקרה הפנימית של קופת הגמל על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

יו"ר הדירקטוריון : מישל סיבוני

מנכ"ל : דודי לידנר

סמנכ"ל כספים : רם גבל

תאריך אישור הדוח : 24 במרס 2020

קופת גמל למשרתי הקבע בצה"ל

דוחות כספיים

ליום

31 בדצמבר 2019

תוכן עניינים

3	דוח רואי החשבון המבקרים.....
5	דוח על המצב הכספי.....
6	דוח הכנסות והוצאות.....
7	דוח על השינויים בזכויות העמיתים.....
8	ביאור 1 - כללי.....
9	ביאור 2 - מדיניות חשבונאית.....
10	ביאור 3 - חייבים ויתרות חובה.....
10	ביאור 4 - נכסי חוב סחירים.....
10	ביאור 5 - מניות.....
11	ביאור 6 - השקעות אחרות.....
11	ביאור 7 - זכאים ויתרות זכות.....
12	ביאור 8 - דמי ניהול.....
12	ביאור 9 - הוצאות ישירות.....
12	ביאור 10 - תשואות.....
13	ביאור 11 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים.....
13	ביאור 12 - התחייבויות תלויות והתקשרויות.....
13	ביאור 13 - אירועים לאחר תאריך הדיווח.....

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח רואי החשבון המבקרים לעמיתים של קופת גמל למשרתי הקבע בצה"ל

ביקרנו את הדוחות על המצב הכספי המצורפים של קופת גמל למשרתי הקבע בצה"ל (להלן - "הקופה") לימים 31 בדצמבר 2019 ו- 2018 ואת דוחות ההכנסות וההוצאות ואת הדוחות על השינויים בזכויות העמיתים לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון והנהלה של הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן - "החברה המנהלת"). אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973. על פי תקנים אלה, נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית.

ביקורת כוללת בדיקה מידגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבוונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון והנהלה של החברה המנהלת וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את מצבה הכספי של הקופה ליום 31 בדצמבר 2019 ואת תוצאות פעולותיה והשינויים בזכויות העמיתים שלה לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 בהתאם לכללי חשבוונאות מקובלים, בהתאם להוראות הדיווח והגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הקופה ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO) והדוח שלנו מיום 24 במרס 2020 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הקופה.

סומך חייקין
רואי חשבון

24 במרס 2020

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

**דוח רואי החשבון המבקרים לעמיתים של קופת גמל למשרתי הקבע בצה"ל
בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי**

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של קופת גמל למשרתי הקבע בצה"ל (להלן "הקופה") ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן "COSO"). הדירקטוריון והנהלה של הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן "החברה המנהלת") אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקופה ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הקופה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-PCAOB (Public Company Accounting Oversight Board) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קוימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקופה. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים כאלה שחשבונו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של קופת גמל הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם להוראות הדיווח והגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו. בקרה פנימית על דיווח כספי של קופת גמל כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי הקופה (לרבות הוצאתם מרשותה); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם להוראות הדיווח והגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של הקופה נעשים רק בהתאם להוראות הדירקטוריון והנהלה של החברה המנהלת; ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הקופה, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכנה בלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, החברה המנהלת קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקופה ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, את הדוחות הכספיים של הקופה ליום 31 בדצמבר 2019 ולשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 והדוח שלנו, מיום 24 במרץ 2020, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים.

סומך חייקין
רואי חשבון

24 במרץ 2020

ליום 31 בדצמבר		ביאור
2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
160	162	3
24	20	
184	182	
1,026	1,357	4
360	520	5
299	422	6
1,685	2,299	
1,869	2,481	
14	6	7
1,855	2,475	
1,869	2,481	

רכוש שוטף

מזומנים ושווי מזומנים
חייבים ויתרות חובה

השקעות פיננסיות

נכסי חוב סחירים
מניות
השקעות אחרות
סך כל השקעות פיננסיות

סך כל הנכסים

זכאים ויתרות זכות

זכויות העמיתים

סך כל ההתחייבויות וזכויות העמיתים

רם גבל
סמנכ"ל כספים

דודי לייזנר
מנכ"ל

מישל סיבוגי
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים : 24 במרס 2020

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			ביאור
2017	2018	2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
(3)	2	(5)	
41	(16)	76	
23	(11)	87	
59	(52)	105	
123	(79)	268	
120	(77)	263	
2	5	3	8
1	1	1	9
-	1	1	
3	7	5	
117	(84)	258	

הכנסות (הפסדים)

ממ ומנים ושווי מ ומנים

מהשקעות:

מנכסי חוב סחירים

ממניות

מהשקעות אחרות

סך כל ההכנסות מהשקעות

סך כל ההכנסות (ההפסדים)

הוצאות

דמי ניהול

הוצאות ישירות

מסים

סך כל ההוצאות

עודף הכנסות (הפסדים) על הוצאות לשנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,135	1,584	1,855
332	355	362
117	(84)	258
<u>1,584</u>	<u>1,855</u>	<u>2,475</u>

זכויות עמיתים ליום 1 בינואר של השנה

תקבולים מדמי גמולים

עודף הכנסות (הפסדים) על הוצאות לשנה מועבר מדוח הכנסות והוצאות

זכויות העמיתים ליום 31 בדצמבר של השנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ביאור 1 - כללי

א. קופת גמל למשרתי הקבע בצה"ל (להלן - הקופה) הינה קופת גמל לתגמולים המאושרת על פי חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה - 2005.

בקופה קיימים מסלולי ההשקעה הבאים:

(1) לגילאי 50 ומטה.

(2) לגילאי 50 עד 60.

(3) לגילאי 60 ומעלה.

כל עמיתי הקופה נמצאים במסלול לגילאי 50 ומטה ולפיכך הנתונים בדוח מתייחסים למסלול זה בלבד.

ב. הקופה מנוהלת על ידי הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן - החברה המנהלת), חברה בבעלות מלאה בעקיפין, של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ.

קיימת הפרדה מלאה בין החברה המנהלת ונכסיה לבין הקופה ונכסיה. נתוני החברה המנהלת מוצגים בדוחות כספיים נפרדים בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

ד. מדיניות ההשקעה

השקעות הקופה מבוצעות על-פי מדיניות ההשקעות הכוללת שנקבעת על-ידי הדירקטוריון וועדת ההשקעות בחברה המנהלת, בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

ה. הגדרות

בדוחות כספיים אלה:

(1) הקופה - קופת גמל למשרתי הקבע בצה"ל.

(2) החברה המנהלת - הראל פנסיה וגמל בע"מ.

(3) הממונה - הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

(4) רשות שוק ההון - רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

(5) צדדים קשורים ובעלי עניין - כהגדרתם בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב - 2012.

(6) חוק הפיקוח - חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו.

(7) מדד - מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

ביאור 2 - מדיניות חשבונאית

הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם לחוק הפיקוח ובתאם להוראות הגילוי והדיווח שנקבעו על ידי הממונה בפרק דין וחשבון לציבור שבקודקס הרגולציה.

המדיניות החשבונאית המפורטת להלן יושמה בעקביות לכל התקופות המוצגות בדוחות כספיים אלה על ידי הקופה.

הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על ידי דירקטוריון החברה המנהלת ביום 24 במרס, 2020.

א. בסיס הערכת נכסים

הנכסים בדוח על המצב הכספי מוצגים כלהלן:

- (1) מזומנים ושווי מזומנים - יתרות ופקדונות בבנקים ובמוסדות כספיים שהופקדו לתקופה מקורית שאינה עולה על שלושה חודשים, ואשר לא חל עליהם כל שעבוד או מגבלה אחרת. מזומנים ושווי מזומנים כוללים ריבית שנצברה למועד הדיווח.
- (2) ניירות ערך סחירים בארץ - השער הידוע שפורסם בבורסה למועד הדיווח.
- (3) ניירות ערך סחירים בחו"ל - לפי השער הידוע הקובע שנקבע לנייר הערך ביום המסחר האחרון בשנת הדיווח שנתקיים בבורסה בחו"ל או בשוק מוסדר בו הוא נסחר ולפי שערי החליפין היציגים למועד הדיווח.
- (4) יחידות בקרן להשקעה משותפת בנאמנות - לפי השער הקובע שפורסם שנקבע לנייר הערך ביום המסחר האחרון בבורסה או בשוק מוסדר בו הוא נסחר.
- (5) דיבידנד לקבל - דיבידנד שהוכרז וטרם התקבל עד למועד הדיווח.
- (6) ריבית לקבל - ריבית והפרשי הצמדה של אגרות חוב סחירות לאחר יום ה-EX וטרם עבר יום התשלום עד למועד הדיווח.
- (7) פדיון לקבל - קרן החוב המיועדת לפדיון לאחר יום ה-EX וטרם עבר יום התשלום עד למועד הדיווח מוצג יחד עם הנכס.
- (8) יתרות הנקובות במטבע חוץ או הצמודות לשער מטבע חוץ - לפי השער היציג למועד הדיווח. להלן נתונים לגבי מדד המחירים לצרכן ושער החליפין של הדולר:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
%	%	%

שיעור עליית (ירידת) מדדים נבחרים:

0.30	1.20	0.30
(9.83)	8.10	(7.79)

שיעור שינוי מדד המחירים לצרכן (לפי המדד הידוע במועד הדיווח)

שיעור שינוי שער החליפין של הדולר של ארה"ב

ב. הכרה בהכנסות והוצאות

ההכנסות וההוצאות נכללות בדוחות הכספיים על בסיס מצטבר.

ג. זכויות העמיתים

הפקדות לקופה ומשיכות מהקופה נכללות בדוחות הכספיים על בסיס מזומן, על פי מועד התקבול/התשלום בפועל.

ביאור 2 - מדיניות חשבונאית (המשך)

ד. שימוש באומדנים

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם לכללים שנקבעו על ידי רשות שוק ההון, נדרשת ההנהלה להשתמש באומדנים והערכות לגבי עסקאות או עניינים אשר השפעתם הסופית על הדוחות הכספיים איננה ניתנת לקביעה מדויקת בעת עריכתם. אף שאומדנים או הערכות נעשים לפי מיטב שיקול הדעת של ההנהלה, השפעתם הסופית של עסקאות או עניינים כאמור עשויה להיות שונה מהאומדנים או מההערכות שנעשו לגביהם.

ביאור 3 - חייבים ויתרות חובה

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1	1
23	19
24	20

ריבית ודיבידנד לקבל
בטחונות בגין פעילות בנגזרים
סך הכל חייבים ויתרות חובה

ביאור 4 - נכסי חוב סחירים

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
390	595
636	762
1,026	1,357

אגרות חוב ממשלתיות
אגרות חוב קונצרניות:
שאינן ניתנות להמרה
סך הכל נכסי חוב סחירים

ביאור 5 - מניות

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
360	520

מניות סחירות

ביאור 6 - השקעות אחרות

א. ההרכב:

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
209	298
81	99
-	6
9	16
299	419
-	3
299	422

השקעות אחרות סחירות

קרנות ותעודות סל

קרנות נאמנות

מכשירים נגזרים

מוצרים מובנים

השקעות אחרות שאינן סחירות

מכשירים נגזרים

סך הכל השקעות אחרות

ב. מכשירים נגזרים:

להלן סכום החשיפה, נטו לנכס הבסיס, המוצג במונחי דלתא של העסקאות הפיננסיות שנעשו לתאריך הדוח הכספי:

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
244	287
(2)	(2)
(136)	(145)

מניות

מדד

מטבע זר

ביאור 7 - כאים ויתרות זכות

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
14	4
-	2
14	6

התחייבויות בגין נגזרים

בטוחות בגין חוזים עתידיים לא סחירים

סך הכל זכאים ויתרות זכות

ביאור 8 - דמי ניהול

א. פירוט דמי הניהול:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
2	5	3

דמי ניהול שנגבו מתוך סך הנכסים

ב. שיעור דמי ניהול מעמיתים:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
%	%	%
4.00	4.00	4.00
-	-	-

דמי ניהול מדמי גמולים:

שיעור דמי ניהול שהחברה המנהלת רשאית לגבות על פי הוראות הדין
שיעור דמי ניהול ממוצע שגבתה החברה המנהלת בפועל

דמי ניהול מסך נכסים:

2017	2018	2019
0.17	0.23	0.13

שיעור דמי ניהול שהחברה המנהלת רשאית לגבות על פי הוראות הדין
שיעור דמי ניהול הממוצע שגבתה החברה המנהלת בפועל

ביאור 9 - הוצאות ישירות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2017	2018	2019	2017	2018	2019
שיעור מתוך יתרת נכסים ממוצעת			אלפי ש"ח		
0.016	0.021	0.020	*-	*-	*-
0.018	0.008	0.001	*-	*-	*-
0.048	0.050	0.040	1	1	1
0.001	0.001	-	*-	*-	*-
*-	0.001	0.001	*-	*-	*-
0.083	0.080	0.061	1	1	1

עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך

עמלות דמי שמירה של ניירות ערך

עמלות ניהול חיצוני:

בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל

בגין השקעה בנכסים בישראל

באמצעות קרנות ותעודות סל

עמלות אחרות**

סך הכל הוצאות ישירות

* פחות מ 1 אלפי ש"ח.

** עמלות אחרות כוללות הוצאות בגין קרנות נאמנות בישראל, דמי ניהול משכנתאות והוצאות בגין ניהול תביעה.

ביאור 10 - תשואות

תשואה ממוצעת	תשואה שנתית נומינלית ברוטו				
	2015	2016	2017	2018	2019
נומינלית ברוטו ל- 5 שנים					
	4.60	1.31	4.56	9.04	13.02

קופת גמל למשרתי הקבע בצה"ל

ביאור 11 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים**א. יתרות עם בעלי עניין וצדדים קשורים**

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
2	9
1	5
13	9
16	23

צדדים קשורים אחרים:

מניות

אגרות חוב סחירות

קרנות השקעה

יתרת נכסי חוב וחובות שוטפים הגבוהה ביותר במשך השנה של בעל עניין או צד קשור עמדה על 5 אלפי ש"ח.

ב. עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
2	5	3

דמי ניהול לחברה המנהלת

ביאור 12 - התחייבויות תלויות והתקשרויות**א. חובות מעבידים**

חוק הגנת השכר, התשי"ח - 1958 והתקנות שהותקנו על פיו, מטילים התחייבות על הקופה, בנסיבות שפורטו בחוק, בגין חובות של מעבידים לעובדיהם אשר לא סולקו במועדם על ידי העברת כספים לקופה. קיימת אי וודאות בכל הקשור לגובה הסכומים שבפיגור, כמו גם לעצם מחויבות המעבידים בנושא, וזאת בין היתר, בשל סיבות שונות לאי העברת כספים לקופה האופייניים לסקטור קופות הגמל (כגון הפסקת יחסי עובד-מעביד, העברת כספים לקופה אחרת וכיוצ"ב). להערכת הנהלת הקופה הסכומים הינם בהיקפים שאינם מהותיים.

על מנת לגבות את החובות, כאמור, שולחת הנהלת הקופה מכתבי התראה למעבידים ולעמיתים ובמידת הצורך מגישה תביעות כנגד המעבידים החייבים.

ב. הקופה אינה ישות משפטית ועל כן ככל שמוגשות תביעות הרי שהן מוגשות נגד החברה המנהלת. לגילוי בדבר תביעות משפטיות שהוגשו נגד החברה המנהלת ראה ביאור 25. א. בדוח הכספי של החברה המנהלת.

ג. שעבודים

קיימים שעבודים על חלק מנכסיה הסחירים של הקופה, לצורך פעילותה השוטפת בנגזרים בסך של כ-50 אלף ש"ח.

ביאור 13 - אירועים לאחר תאריך הדיווח**התפרצות נגיף הקורונה**

לאחר תקופת הדוח, נרשמו במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020, ירידות חריגות במדדי המניות הסחורות והאג"ח המובילים בעולם ובישראל, בעקבות התפרצות נגיף הקורונה, אשר משפיעות לרעה על תוצאות פעילות הקופה.